BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
7 C
9

9·81·

TRACTATVS

DE SPOLIIS ECCLESIASTICIS

IN QVO ITA COPIOSE OMNES SPECIES bonorum per prælatos occaſione eccleſiæ comparatorum, per mortem relictorum, Spolia nuncupatorum tractantur, ac ſubtiliter diſcutiuntur, vt nihil amplius eorum, quæ ad hanc materiam ſpectant, deſiderari poſſit,

Auctore Excellentiſſimo I. V. *Doctore*
D. GVLIELMO RODOANO, IANVENSI
a Vernatia,

NVNC DENVO RECOGNITVS ET CORRECTVS.

Index rerum, ac verborum copioſiſſimus.

CVM LICENTIA SVPERIORVM.

ROMÆ, Ex Officina Bartholomæi Graſſi, M. D. LXXXV.

Dom. Prof. Rom.

13 7 c 9

ILLVSTRISSIMO ET REVER.MO
MICHAELI BONELLO ALEXANDRINO S. R. E. CARDINALI CAMERARIO,

Et RR. PP. DD. Theſaurario Apoſtolico generali, ac Cameræ Apoſtolicæ Præſidentibus Clericis, & Cameralibus.

GVLIELMVS RODOANVS I. V. D.
S. P. D.

CVm aliqua ſuperioribus annis Illuſtriſs. Cardinalis RR. PP. & Magnifici Domini, in materia Spoliorum eccleſiaſticorum ex Canonum lectione, Doctorumque dictis collegiſſem, dum Neapoli apud Reuerendiſs. Sedis Apoſtolicæ Nuncios cauſas huiuſmodi audirem, eaque, quæ collegeram in quæſtiones diſpoſuiſſem, vt mihimet ſatisfacerem, & mihi in negociorum huiuſmodi ſuſcepta prouincia adiumento eſſent: Suadentibus amicis, eiſque frequenti cohortatione propemodum impellentibus (qui putarunt ex meo illo labore, aliqua ex parte poſſe negocium ipſum pertractantibus iuuamen afferri) victus, tandem libellum in lucem edere decreui. Sed cum me non fugeret, eum propter doctrinæ, atq; eruditionis exilitatem, nec libere in publicum prodire, nec inuidorum ictus ſuis viribus propulſare poſſe, niſi præſentis alicuius magni protectoris clypeo, auctoritateq; niteretur; Cuius nomine, tanquam radijs Solis in fronte inſignitus, faſcinantium oculos perſtringeret, ac veluti inſigni lorica munitus, ab obtrectatorum morſibus tutus, maledicorum ſagittas irritas redderet; In tuo Cardinalis ampliſſime, veſtroq; R. P. & Domini nomine, hoc meum opuſculum edere conſtitui; veſtroq;, & Cameræ Apoſtolicæ præclaro nomini perpetuo dicare. Cóſentaneum enim eſſe exiſtimaui, vt liber Cameralem materiam continens, in rebus Cameralibus, ab officiali Cameræ compoſitus, Cardinali Camerario Cameræq; Apoſtolicæ dedicetur. Suſcipite igitur hilari fronte hoc meum munuſculum, quod vobis de venatione mea offero, veluti certiſſimum quoddam ſignum meæ erga te Cardinalis ampliſſime, voſque patres, & domini deuotionis, & obſeruantiæ. Illud quæſo benignis oculis reſpicite, non ſecus atque ipſe dominus ad parua Abel munera reſpiciebat, libenterque odorabatur, in ſignum diuinæ acceptationis. Equidem non ignoro, munuſculum propter ſui exiguitatem, minime tantis, tantæque auctoritatis viris dignum, Sed quod non poteſt ex ſui qualitate eſſe conueni-

ueniens, fiat ex offerentis animi ſinceritate acceptabile, maxima ego dediſſem, ſi maxima dare potuiſſem: Confer te igitur libelle hilari fronte, & alacri animo ad Cardinalem ampliſſimum, tantos patres, & ſic magnificos dominos, eiſque tui Auctoris nomine ſupplex, & reuerenter vt decet, Salutem plurimam impertito, eoſque, etiam atque etiam rogato, vt te, Auctoremque tuum in clientelam, patrocinium, protectionemque recipiant, perpetuoque foueant.

IOANNES BERNARDINVS PISCINA CAM. APOSTOLICÆ COMMISSARIVS GENERALIS

Candido Lectori S. P. D.

SI his plurimum debemus, qui ad communem vtilitatem noui aliquid proferunt, vtique nos etiam, atque etiam Gulielmo Rodoano debere fateamur neceſſe eſt, qui libellum de bonis clericorum decedentium, quæ paſſim Spolia nuncupamus, nuper in lucem emiſit. Nam cum materia iſta, in foro eccleſiaſtico ſatis frequens, a nemine hactenus tacta reperiretur, quinimo non deeſſent Pontificiæ Sedis momi & detractores, qui rem iſtam maledictis impeterent, & tanquam rem nouiſſimam improbarent: modo ita erudite Rodoanus noſter illorum originem, & rationes eſt perſcrutatus, eaque diligentia frequentiores quæſtiones examinauit, ut iam nemo futurus ſit, qui illorum inſtitutum improbare audeat, aut tam agendi, quàm ſe defendendi legitimas rationes, dubiorumque reſolutiones hoc tractatu duce ſit ignoraturus. Accipe igitur candide lector opus antea obſcurum, nunc huius uiri ſummo ſtudio, longaque experientia ita enucleatum, vt ad illius, & in dicendo claritatem, & facilitatem, & in quæſtionum reſolutione veritatem, & doctrinam, nil penitus addi poſſe exiſtimes. Vale.

GVLIELMVS RODOANVS I. V. D.
Gioſredo de Franchis nobili Ianuenſi amico. S. P. D.

EGREGIA tua in me beneuolentia, non modo in officijs, quę in me plurima contuliſti, ſed etiam in cõſilijs dandis omni tempore mihi perſpecta; meaq; item ſingularis in te obſeruantia poſtulare viſa ſunt, vt rationem temporis, quo ab Vrbe abſens fui, tibi exponam. Cum me Nicolaus Fliſcus Epiſcopus Saonen. Nuncius apoſtolicus in Regnum Neapolitan. ſecum duxiſſet, ita me in Auditoris officio apud illum, & illuſtrem Antonium Scarampum Epiſcopum Nolanum, ac Nobilem Cyprianum Pallauicinum Archiepiſcopũ Ianuenſem ſucceſſores geſſi, vt opera mea, cũ cæteris qui eo in foro verſantur nõ improbata, tum ijs ipſis Nuncijs ita grata eſſet, ut multis illi in rebus, neq; ijs ſane leuibus, me in conſilium adhibendũ ducerẽt. Qui etiam ita in me honorifici fuerũt, quæ illorum fuit humanitas, vt ſumma me illis ſtudia debere cõfitear. Quo toto tẽpore quicquid otij mihi a negocijs datum eſt (quod exiguum ſane fuit) omne illud ad ſcribendũ contuli. Ac primo librũ de Symonia, multo ante incohoatum, ad finẽ perduxi, Ac Io. Baptiſtę Cicadæ Cardinali ampliſſimo nuncupatum edidi, quem laborẽ meũ eum legẽtibus non plane inutilẽ viſum ſciã, additus eſt mihi animus, vt ad ea perficiẽda pergerẽ, quæ nonnullis iam annis animo agitauerã. Duos igitur libros ſcripſi, Alterum cuius ſubiectum ſunt ſpolia eccleſiaſtica, Alterum eſt de rebus eccleſiæ nõ alienandis; in quibus diſputationibus de rebus ſane nouis, & difficilibus, ita me verſatũ puto, vt neq; me laboris in illis ſuſcepti, neq; legentes temporis in illis cognoſcendis poſiti, debeat facile pęnitere. In quibus, vt non omnia, quæ in tam ampla materia, tamq; late patẽte afferri poſſunt, ſum perſecutus, Ita ſummam rei et Capita me amplexũ ſpero, vt qui ſcripta noſtra legerint, nõ multa deſideraturi ſint, iterq; illis monſtretur, quo ad fontes, vnde hæc hauſta ſunt, accedere poſſint. Quem librum ſpoliorum Illuſtriſſimi Cardinalis Camerarij, & Clericorum Cameræ Apoſtolicę nomine cõmunitũ, edere conſtitui: Tum quia nemini magis debetur quàm illis, ſub quibus ea quæ literis mandaui, in Regno Neapolitano tractaui, tũ quia tanto nomine ob Inuidorum & maleuolentium calumnijs, eum tutum fore ſperaui, tibi vero nihil eſt quod gratias agã pro innumerabilibus in me omniũ temporũ collatis beneficijs. tanta eſt enim animi tui celſitudo, tanta tamq; prolixa in eos qui ſe in tuã clientelam, & amicitiam conferunt liberalitas, vt tu nullum finem eos fide, officijs, beneficijs iuuandi facias, vixque illos, non modo ſe tibi obſtrictos confiteri, ſed ne quidem gratias agere patiaris. Nihil eſt niſi vt ego te obſeruo, ita me tu perpetuo ames, Nobilibuſque Io. Franciſco, & Lazaro fratribus tuis, & Pelegro Conſobrino iuuenibus candidis moribus ornatiſſimis, commendatum facias. Vale.

NICOLAVS ANGELIVS I. V. D.

Excellentiſs. D. Gulielmo Rodoano I. V. D. amico ac domino ſuo S. P. D.

EA EST Doctiſſime Gulielme, vitæ noſtræ recta inſtitutio, vt in ocio negociorum, in negocio ocij noſtrorum, ſemper rationem reddere valeamus, ac in vtroque, omnibus ſemper velle prodeſſe, idque pro viribus re ipſa efficere. Quod profecto tu recte aſſecutus es: cum enim per aliquot annos Neapoli apud ſedis Apoſtolicæ Reuerendiſs. Nuncios, ac ipſius Iurium Collectores, Aſſeſſoris officio functus fueris, quo totius fere Regni illius cauſæ eccleſiaſticæ confluebant, ac eæ potiſſimum diſcutiebantur, quæ ad Clericorum, & aliarum eccleſiaſticarum perſonarum defunctarum, Spolia, quæ vocant pertinebāt: tu eo ingenio, & doctrina, ea prudentia & comitate omnia tractaſti, vt & Cameræ Apoſtolicæ iura ſemper illæſa ſeruaueris, ac cum Camera ipſa altercantes, ſemper in aliquo ſubleuaueris. Et quamuis ſpoliorum huiuſmodi materia apud noſtrates Doctores Antiquos & Modernos fuerit pene incognita, ac propterea in earundem cauſarum deciſionibus, Aduocati etiam alias diſertiſſimi, & exercitatiſſimi dubitarent, ac ſubſiſterent; tu, quæ tua fuerat antea in ocio diligentia (omnia enim Canonum, ac legum abdita perſcrutaras, ac fideli memoriæ mandaras) adeo omnia callebas, vt quaſi Oedipus, dubia omnia emergentia e re nata enucleares, ac ſolueres. Modo aliquid ocij nactus, illorum negociorum quaſi rationem reddens, ac communi omnium vtilitati conſulens, luculentiſſimum Spoliorum tractatum compilaſti, in quo ita docte, & diſtincte, ita copioſe & ornate de illis diſputaſti, vt nihil penitus quod dici debuerit omiſſum, nihil quod omitti potuerit dictum, nihil denique non ſuo loco poſitum in eo inuenire quis poſſit: quem modo, (vt, & alias erudutiſſimū de Simonia tractatum) typis diligentiſſime excudi, & publicari feciſti; in quo quantum operis, & ſtudij conſumpſeris, illorum ſit iudicium, qui diu in hac vtriuſque iuris diſciplina verſati, nullos neque Antiquos, aut Modernos Doctores de hac materia libros, aut tractatus conſcripſiſſe, aut penitus de ijs verba feciſſe, iam ſatis norunt: ac propterea tibi, quaſi per ignota antea itinera pererranti, omnia ex intimis ipſorum Canonum penetralibus, exhaurienda fuere. Vale.

FRANCISCVS RODOANVS ARTIVM ET REI MEDICÆ DOCTOR Gulielmo Rodoano fratri S. P. D.

IA FVIT apud antiquos omnes præſtanti ingenio præditos conſuetudo, frater obſeruandiſſime, vt in hoc totis viribus incumberent, vt quampluribus prodeßent, laudabilemque ſui memoriam poſteris relinquerent: quo in genere cum videam te non ſine laude verſatum, tibi, mihi, totique noſtræ Rodoanorum familiæ gaudeo, & lætor, quæ cum in ciuitate Ianuæ antiqua fuerit, & nobilis, & propter præclara hominũ Redoanorum geſta Illuſtrata, ſępius primarijs ipſius ciuitatis dignitatibus conſularibus inſignita, triremiumque reipublicæ præfecturis decorata; modo temporum iniquitate fere collapſa, tuis doctrina, & ſcientia freta, ſe ſuæ priſtinæ amplitudini poße reſtitui, quotidieque magis illuſtrari, in ſpem venit. Cum enim annis ab hinc aliquibus, Doctiſſimum de Simonia per te compoſitum tractatum edideris, in quo ſimonię materiam, per innumerabilia ſcriptorum volumina vagantem conſtrinxiſti, aptiſſimeq; diſpoſuiſti, ac pleraq; apud doctores antiquos maxime controuerſa, acutiſſimis diſtinctionibus aperuiſti, noſtræ huius familiæ memoria, apud ſtudioſos omnes quàm maxime enituit. Et propterea cum nouiſſime ad oppidum Spediam ad te, quem iamdiu non videram, in ædibus Nicolai Rodoani Io. Mariæ noſtri conſanguinei viri prudentis, & præcipua animi nobilitate, & morum ſuauitate ornati, apud quem diuerteras alacriter conuolaßem, & incidiſſem in tuas diſertiſſimas quæſtiones in materia ſpoliorum eccleſiaſticorum, & in copioſum eruditumq; tractatum de rebus eccleſiæ non alienan. per te compoſitum, animo ſtatim concepi, ſere vt propemodum ea in lucem edita, familiam noſtram magnopere illuſtrarent, ac Hieronymo nobili genitori noſtro (qui nos Nicolaumq; fratrem Vernatia Orientalis maritimę Liguriæ oppido natos) quæ eius fuit prudentis viri, & optimi patris ſolertia, & bonitas, a teneris annis in eximijs ciuitatibus penes optimos pręceptores liberalibus moribus, & artibus imbui curauit, ac poſt pueriles annos, te quidem ad canonum, legumque ſcientiam: me ad philoſophiæ, reiq; medicæ ſtudium, Nicolaum vero fratrem ad mercaturam, aliaque regionis noſtræ honeſta negocia applicuerit, nullis quantumuis maximis impenſis parcẽdo, quouſque noſtrum quemlibet ad propoſitum finem perduxerit) maximæ gloriæ, & voluptati futura: quippe patris eſt gloria, filius ſapiẽs. Et quia audio de ſpolijs quæſtiones typis impreſſas, iam in lucem prodijſſe, te vehementer hortor, atque obſecro, vt quamprimum extremam manum tractatui de rebus eccleſiæ non alienan. impoſueris, illum ad communem rerum eccleſiarum vtilitatem, ad laudem omnipotentis Dei, imprimi publicarique cures. Vale.

INDEX QVÆSTIONVM IN OPERE TRACTATARVM.

Quæ ſint ſpolia eccleſiaſtica, & ex quibus proueniant. Quæſtio prima. fol.3.
Quæ negocia ſint permiſſa, aut etiam interdicta Clericis. Quæſtio ſecunda. fol.31.
De poteſtate circa fructus, & res eccleſiæ, Clericis, vel Prælatis conceſſa. Quæſtio tertia. fol.80.
De conſuetudine teſtandi, vel diſponendi de fructibus, & rebus eccleſiaſticis. Quæſtio iiij. fol.144.
An in fructibus inexactis, relictis per Clericum defunctum, ſuccedat Camera Apoſtolica; ſucceſſor in beneficio, an hæres defuncti. Quæſtio V. fol.153.
An clericus de fructibus beneficij non conſumptis, poſſit pro libito decedendo diſponere. Quæſtio vj. fol. 168.
De licentia, vel diſpenſatione teſtandi, Clericis, vel Prælatis conceſſa. Quæſtio vij. fol.179.
De ſucceſſione Clerici ab inteſtato, Regularis, vel Secularis. Quæſtio viij. fol.220.
Ex quibus præſumatur Clericum acquiſiuiſſe. Q. ix. fol.256.
De debitis Clerici, vel Prælati ſoluendis, ex fructibus eccleſiæ, & ſpolijs. Quæſtio x. fol.288.
De modo procedendi in cauſis ſpoliorum. Quæſtio xj. fol.315
Quæ actio competat Cameræ Apoſtolicæ ad ſpolia. Quæſtio xij. fol. 323.
De exceptionibus in cauſis ſpoliorum opponendis, & de præſcriptione. Quæſtio xiij. fol.329.
De exceptione præſcriptionis. Quæſtio xiiij. fol.343.
De probationibus, ſeu præſumptionibus pro capienda poſſeſſione ſpoliorum faciendis. Quæſtio xv. fol.364.
An quis præſumatur potius ſacerdos, quàm Clericus. Quæſtio xvi. fol.379.
De priuilegijs Cameræ Apoſtolicæ circa ſpolia. Quæſtio xvij. fol.386.

ELEGANS
TRACTATVS DE BONIS
PER PERSONAS ECCLESIASTICAS
Intuitu Eccleſiæ acquiſitis
POST MORTEM RELICTIS
VVLGO SPOLIA
NVNCVPATIS.

AVCTORE EXCELLENTISSIMO
IVRIS VTRIVSQVE DOCT.

GVLIELMO REDOANO.

SVMMARIVM.

1 *IN etymologia vocabuli conſiſtit ſubſtantia.*
2 *A diffinitione eſt ſumendum principium.*
3 *Quid ſit diffinitio.*
4 *Vnde dicatur verbum ſpolium.*
5 *Spolia ſunt exuuiæ.*
6 *Quid ſit ſpolium numero ſingulari prolatum.*
7 *Diffinitio ſpoliorum Eccleſiaſticorum.*
8 *In materia ſpoliorum ſtrictè eſt, non latè interpretandum:*
9 *Applicatio ſpoliorum facta Cameræ apoſtolicæ, eſt contra Ius:*
10 *Exemptio conceſſa Curialibus à ſpolijs per Sixtum Alex. & alios*
11 *Bona acquiſita per Clericum defunctum, ſpectant regulariter ad ſucceſſorem in beneficio.*
12 *Verba reſcripti ſunt impropriandа, vt alteri non præiudicetur, etiam ſi reſcriptum ſit in fauorem piæ cauſæ.*
13 *Prædium emptum de pecunia Eccleſiæ, efficitur Eccleſiæ.*
14 *Fructus pro penſione aſſignati, non percepti tempore mortis penſionarij, remanent ad Eccleſiam grauatam.*
15 *In hæredibus præſumitur continuari dominium.*
16 *Dominium rei legatæ tranſit recta via in legatarium.*

17 *Fructus percepti debentur hæredibus vſufructuarij.*
18 *Fructus percepti ex præbenda clerici tranſeunt ad hæredes.*
19 *Fructus penſionum lucrati donari poſſunt.*
20 *Clericus poteſt teſtari de fructibus penſionum.*
21 *In beneficialibus Papa poteſt præiudicare ſine cauſa.*
22 *Papa poteſt ſine cauſa imponere penſionem in beneficijs.*
23 *In redditibus Eccleſiaſticis Clerici habent illud ius quod eſt ſibi à Papa, & Canone conceſſum.*
24 *De redditibus Eccleſiæ Clerici diſponunt pro victu tantum.*
25 *Decima fructuum datur pro alendis Clericis, & pauperibus.*
26 *Clericus expendens male fructus Eccleſiæ tenetur reſtituere de ſuo.*
27 *Diſtributiones quotidianæ acquiruntur percipientibus etiam quoad dominium.*
28 *Diſtributiones quotidianæ in aliquibus locis diſtribuuntur in potu, in pane, & pecunia, & bladis.*
29 *In diſtributionibus quotidianis bene poſſunt ſuccedere hæredes.*
30 *De diſtributionibus quotidianis diſponit Clericus, veluti laborator diſponit de operis diurni denario.*
31 *Fructus penſionum, etiam non exactarum tranſmitti poſſunt ad hæredes.*
32 *Eſt ſancitum à Papa de quanta parte fructuũ Eccleſiæ diſponat Clericus.*
33 *Clericus in teſtamento non poteſt diſponere de rebus occaſione Eccleſiæ acquiſitis.*
34 *Res empta de pecunia aliena nomine ſuo eſt ementis.*
35 *Papa eſt dominus omnium beneficiorum.*
36 *Diffinitio penſionis.*
37 *Papa pro neceſſitatibus Sedis apoſt. ſolet reſeruare fructus beneficiorũ.*
38 *Papa vtitur prouentibus beneficialibus, vti vult.*
39 *Dominium rerum Eccleſiæ eſt proprie apud Chriſtum.*
40 *Papa Chriſti Vicarius cum omnimoda poteſtate.*
41 *De fructibus Eccleſiæ fiunt quatuor partes.*
42 *Papa poteſt tollere ius quæſitum ex lege ſua.*
43 *Papa concedit, & concedere ſolet monachis licentiam teſtandi de fructibus Eccleſiarum.*
44 *Clauſula Motu proprio facit præſumi Principem uelle.*
45 *Clauſula ex certa ſcientia idem operatur.*
Item facit præſumi, vti abſoluta poteſtate.
Item ſupplet defectum ſolemnitatum.
Item æquiparatur clauſula de plenitudine poteſtatis.
Item ſupplet defectus inductos à iure poſitiuo.
Item plus operatur, quàm clauſula Motu proprio.

46 *Clauſula de plenitudine poteſtatis includit defectum ſolemnitatis, & æquiparatur Clauſulæ ex certa ſcientia.*
47 *Clauſula non obſtan. facit præſumi velle prout in reſcripto continetur*
Item ſi ſit omiſſa facit præſumi de contrario
Item facit præſumi contra Ius commune.
Item facit valere reſcriptum contra teſtamentum.
Item tollit Ius tertij.
48 *Romani Curiales exempti à ſpolijs.*
49 *Papa poteſt reuocare gratiam poſt Ius alteri quæſitum.*
Clericus in diſtributionibus quotidianis, & penſionibus acquirit dominiũ.
50 *Iura prohibentia Clericum teſtari de fructibus beneficij loquuntur indiſtinctè.*
51 *Reprobatio gloſæ in c. præſenti. de off. ordin. quæ diſtinguit inter fructus ſimplicis beneficij, & habentis adminiſtrationem.*
52 *Papa ſolet eximere à nexu ſpoliorum etiam collegia, etiam vniuerſitates, imo Ciuitates & regna*
53 *Bulla Pij Quinti edita ſuper ſpolijs.*

Quæ ſint ſpolia eccleſiaſtica, & ex quibus proueniant.

QVÆSTIO. I.

CVM ſuperioribus Annis in regno & Ciuitate Neapolit. apud Illuſt. & R. D. Nicolaum Fliſcum bonæ mem. Epiſcopum Sauonen. Sedis apoſtolicę Nuntium, & ſpoliorum, decimarum, ac Iurium Reuerendę Camerę Apoſtolicę Collectorem, cauſas ſpoliorum eccleſiaſticorum cognoſcerem, & iudicarem: à doctiſſimis cauſarum patronis ſummis precibus rogat⁹ fui, vt quæ in eo genere actionis collegiſſem, in cōem omnium vtilitatem diſſerere, & certo quodã ordine diſponere vellem. Qua in re & ſi pręclare intelligebã id opus, tamquam ab alijs, quos tamen viderim non tactũ, difficile fore: ſpe tamen auxilij diuini quod iunctis manibus precor, amicorũ preces, ac deſiderium cōis vtilitatis difficultatẽ omnem, quæ mihi offerebatur, tandem vicerunt: meq; ad iſtas q̃ones paucas pertractandas abſq; vlla inanis gloriæ ſpe, vel intentione quodammodo compulerunt, in quibus, ſi cui forſan prolixior, quàm par erat videbor, boni amabo conſulat, cum enim materia noua ſit vt dicebam, operę pretium eſſe putaui, ſi rem ipſam altè repetendo, quæcumque in vtramque partem dici poſ-

ſem proponerem ſequendo Baldum dicẽtem, Ferro viam aperit, qui per contraria tranſit: vt ex multis hinc inde deductis res ipſa patefacta, & illuſtrata legentium oculis proponeretur.

Quare opus ipſum aggrediendo, vnde nomen iſtud ſpolia traxerint, quæ vere ſint, ex quibus rebus proueniant, primum diſcutiam cum in ety-
1 mologia vocabuli ſubſtantia conſiſtat, vt ait Bart. & Paul. de Caſtr. in principio. ff. de Inſtit. & Iur. vbi Bart. quia in etymologia vocabuli ait Paul. de Caſtr. ibi, conſiſtit ſubſtantia, per tex. quem allegat. in l. tugurij de verb. ſig. & pro intelligentia illius, de quo tractatur, ſemper ad diffinitionem illius deueniri ſolet, à qua eſt ſemper ſumendum princi-
2 pium, vt inquit Cicero in principio officiorum, vt quid ſit illud, de quo diſputatur intelligamus, quia diffinitio eſt, quæ ipſius rei, quę diffinitur, qualitatem, & eſſentiam demonſtrat. Iaſ. in l. nemo poteſt, de leg.
3 1. ſec. lect. num. 17. Idem in l. ſi quis pro emptore, mihi num. 88. ff. de vſu cap. vbi dicit quòd bona diffinitio habet ponere ſubſtantiam dif-
4 finiti. Videtur igitur quòd nomen ſpolij ſit dictum, ſeu denominatum à verbo ſpolio, quod ſignificat exuere, vt ſpoliare ſe: pro exuere ſe bonis, vt in l. 1. ff. de donat. inter vir. & vxor. §. fin. Inſtit. de actio. & l. fin. ff.
5 de his, quæ in fraudem. Et ſpolia ſunt exuuiæ, dicit Cicero pater proprietatis vocabulorum, & latini ſermonis, in oratione pro Sexto Roſcio, ſi ſpoliorum cauſa vis hominem occidere, &c. & ibi cruenta ſpolia cuipiã detrahere. Idem pro Pomp. cum hunc locum nobis maiores noſtri exuuijs nauticis, & Claſſium ſpolijs ornatum reliquerint. Idem in officijs aliorum ſpolijs ſuas opes augere, &c. Idem pro Curione, an ne de nobis trahere ſpolia fœderatis licebit, de hoſtibus non licebit? Idem in Tuſculanis quæſtionibus, nec quiſque è nobis ſpolia cepit laudibus. Idem in officijs, Salmacida ſpolia ſine ſanguine, & ſudore.

Vnde ſpolia poſſunt dici veſtimenta, & indumenta, quibus quis veſtitur, induitur, & contegitur. Guido Papa Deciſ. Gratianopolitan. q. 110.
6 dicit, ꝙ eſt aduertendum circa iſtam materiam, quia de iſto verbo ſpolium, prout vulgariter mortuis Prælatis accipitur, non reperitur in Iure ciuili, nec Canonico, ſed bene reperitur in Iure diuino. Pſalmo. 138. ver. lætabor ſuper eloquia tua: ſicut qui inuenit ſpolia multa: addo item in Pſalmo incip. exurgat Deus, verſ. Rex virtutum dilecti, & ſpeciei domus diuidere ſpolia. Ita dicit dominus Petrus in ſuis notabilibus, & ſuper facto ſpolij de quo loquitur dudum de Anno 1423. fuit facta tranſactio inter Priores, & Vicarios perpetuos diœceſis Gratianopolitan. circa modum vtendi dicto ſpolio, vt conſtat Inſtrumento &c. Sed id quod dicit Guido Papa, non videtur verum, quinimo id habetur in tex. in cap. ſicut dignum. §. eos. ibi. poſt mortem eius ſpolia occupaſſe

paſſe &c. de homici. Itē tex. in l. diuus ff. de bo. damnat. Idē habetur in gl. in c. fi. extra de pactis. in ver. Cęſare. ibi ſi ſolus hoīem ſpoliare nō poſſit, inueniat ſociū, cū quo paciſcatur, & ſimul id faciāt, & diuidant ſpolia.
Verū eſt quòd apud canones, vel leges in ſignificatu noſtro, vei bū iſtud non reperi, vnde difficillimū eſſet eiuſdē veram tradere diffinitionē, quæ de ſui natura in iure ſatis periculoſa eſſe ſolet. l. oīs diffinitio. ff. de reg. iur.
Verum non diffiniendo, ſed deſcribendo potius, ſpolia dici poſſunt bona
7 quęcunque, a quibuſuis perſonis eccleſiaſticis, etiam regularibus, intuitu eccleſię acquiſita, iuraque, & actiones, ac fructus inexacti, tempore obitus eorundem relicta; a Ro. Pont. Camerę apoſtolicę reſeruata.
Hanc deſcriptionem ſupponunt verā dñi de Rota deciſ. 855. de probat. in antiq. & deciſ. mihi 37. in vltimis. de ſolutio. ambæ incipiunt. Cum Camera apoſt. vbi habetur, quòd per Papę ſpecialē reſeruationē, Camera recepit ſpolia decedentiū pręlatorum, ac in bonis, & ſpolijs per p̄latos relictis, Camera in locum ſucceſſoris ſuccedit, & debita ſoluit prędeceſſoris.
Quam deſcriptionē etiam ſequi & approbare vr̄ Bertran. in cōſ. 21. vol. 3. viſo caſu. vbi in caſu ſpolij Archiepi Ebredunenſis, diſputando quid veniat appellatione, & noīe ſpolij, dicit: de ſpolio eſſe videtur quæcunq; bona, quæ ſuperfuerunt tēpore mortis Archiepi de bonis eccleſię Ebredunenſis, & intuitu illius acquiſita, etiam debita, & quę peti poterant tempore huiuſmodi, vt fructus percepti, & alia bona intuitu eccleſię, & bona acquiſita ex his vel pecunijs inde redactis, vt ibi per eum.
Et tpe Pauli iij. ſuper ſpolijs eſt facta q̄dā extrauagās, antiquas memorās reſeruationes, & cōſuetudines ſuper ſpolijs. Sub Dat. Romę anno 1541. 3. Non. Ianuarij Pōtifi. anno viij. quę eſt in fi. deſcripta, & loquitur de bonis, & rebus ſpolijs nuncupatis, & ſicper verba, quę oīa coprehendunt.
Et quoad fructus inexactos comprobatur deſcriptio, per conſtitutionem Iulij iij. publicatam die 18. menſis Iulij ann. 1551. pont. ann. ij. incip. Regula ſiue conſtitutio perpetua &c.
Cęterū ius ſpoliorū fuit ab antiquiſſimo tpe introductū, & pro exactione, & perceptione ſpoliorū, in varijs prouincijs, & locis noīe Cam. Apoſt. varij fuere deputati collectores per Ro. Pont. vt idē Paulus iij. in d. ſua extrauag. atteſtatur. variæ diuerſorū Ro. Pontificū deſuper emanarunt literæ, & noīe Cam. Apoſt. ab antiquiſſimo tempore citra, ad oīmodam Roma. Pontif. diſpoſitionem fuerunt collecta, & exacta, ut affirmat Cardinalis in c. niſi cū pridem. §. intueri. de renunciat. vbi dicit, q̄d mos ſpoliorū prælatorū decedentiū, eſt ab antiquo ſeruatus. Sequitur Sarnen. in tracta. breuiū. §. facultas. nu. 17. affirmatur per Rotæ deciſ. allegatas, & per ſcripta Io. Calder. in d. ſuo conſ. 1. de pecul. cler. qui ſcripſit ante Conciliū Viennen. vti refert. D. Anto. Maſſe. in libello de Annatis vbi dicit, quòd vſus ſpoliorū eſt antiquiſſimus, & quòd pro ſpolijs exigendis habuerunt Ro. Pontifices in prouincijs Collectores, prout adhuc habent,

Et habet in deciſ.Egid.deciſ.755.Et per dicta illius in c.nõ liceat xij.q.ij. ibi Papa recipit ſpolia decedentiũ prælatorũ &c. facit deciſ. Boer. 224. vbi diſputat ad quẽ peruenire debent ſpolia Monachorũ morientium, pp auctoritatẽ quam in reb.eccleſiarum & in beneficialib.Ro.Sedes ſeu Põtifex habet maximã,cum bona & fruct⁹ eccleſiarum cuiuſmodi ſunt ſpolia,ſint oĩno ad Papæ diſpẽſationẽ & adminiſtrationem & in illis Papa ſit principalis diſpenſator.per verba S.Thomę ſecunda ſecundę q.100.per Gaetan.ibidẽ per Turre.cremata.in ſumma de eccleſia.lib. 2. c.113.per eundem ſanctum doctorẽ. 4. d.25.q.3. 3. ad ſm ibi bona eccleſiæ ſunt Papæ aliquo modo &c.Et dicit Bernardus (ſm ꝙ refert Gemin. c. fideli de reſcrip.in vj.)ꝙ Papa eſt diſpõſator & adminiſtrator bonorũ eccleſiæ, & illius ſunt vti diſpenſatoris & adminiſtratoris, Et idẽ Bernardus dicit ꝙ bona eccleſiæ ſunt Papæ vt adminiſtratoris principalis,vt refert Abb. in c.conſtitutus.3.col.nu.13.de relig.dom.habet etiã in cõcil. Lateranẽ. nouiſſimo ſeſ.9.c. de reformatione curiæ,ꝙ fructuũ beneficiorũ & eccleſiarũ plenaria adminiſtratio & diſpoſitio pertinet ad Rom. Pontificem.

Hinc eſt ꝙ Papa fructus beneficiorũ,pro tpe vacantium cõcedere ſolet cuilibet pro libito voluntatis.c. tua. de verb. ſig. vbi pro releuatione onerum & debitorũ, Honorius Papa III. concedit Epo Tolonen. fructus beneficiorum quę in ſua diœceſi per biennij ſpatium vacare contingeret.Et Tex. in c. ſi ꝓpter.de reſcrip.in vj.vbi propter debita ſoluẽda Bonifacius viij. cõceſſerat fructus primi anni beneficiorum qui vacaſſent per quinquennium per quem tex. ponderatum apparet,ꝙ tales fructus poſſunt deberi etiam per ſtatutum,cõſuetudinem vel priuilegium vt ibi,vbi Pet. de Anchar. not.ꝙ fructus beneficiorum vacantium põt concedi ex priuilegio Papę alicui & nõ futuris ſucceſſoribus ſeruari,vbi etiam per Doct.& per Io. cap. in tracta.de fruct. c. iij. de fruc. ſacerdotum tit. 3. nu. ij.

Item & Papa concedit licẽtiam & facultatem teſtãdi & diſponendi de reb. & fructibus eccleſiæ, ſaltim ex fructibus acquiſitis fac tex.c relatum el ſecundo de teſta.per Dec.conſ.512. vbi dicit,an Papa id poſſit non eſſe diſputandũ,quia ꝙ poteſt eſt cõis opinio cõiter approbata, per eundẽ cõſ. 157. vbi late per Hoſtien. in ſumma.de pęnit.& remiſ. §. cui confitend. ver.cui Cardinalis per Angel.& Imol.in l. ſi ſeruus.ff.de ſtip. ſer.Bal.in l.ſi quando.C.de inof. teſta.& in authen.niſi rogati.C.ad Trebel.

Et rurſus mos vel conſuetudo Ro. Pont. dandi & concedendi tales.teſtandi & diſponendi indulgentias eſt,vſque ab antiquiſſimo tempore ſeruata, vt colligitur ex licentia epiſcopi Portuen. tempore Innoc. tertij conceſſa,ex regiſtris eiuſdem Innocentij quæ eſt in q.de licentia teſtandi,cæterum Innocen. electus fuit anno Domini, 1198.

Itẽ Papa cuilibet quotidie ſuper fructib. quorũcunq; bñficiorum reſeruat penſionẽ, pro ſuæ libito voluntatis,id quod poteſt auctoritate quã habet in beneficiorũ fructibus & in beneficialibus, in quibus tm̃ poteſt quan-

tum

tum vult.d.clem.vt lit.pend.Doct.in c.quæ in Eccleſiatũ de cõſtit. Dec. conſ.436.vbi dicit ꝙ Papa ẽt ſine cauſa ſed ſola ſua voluntate ſup fructi bus beneficiorũ penſionẽ imponit, quia (inquit) in beneficialibus ſtat Papę pro ratione voluntas.late p Gig.Cacialup.& Paul.de Ro.in eorum tra ctatibus penſio.vnde ſi de fructibus & bonis eccleſiarum,oĩbus iſtis narratis modis diſtribuit & diſpenſat Papa,ad cõmodum & vtilitatẽ perſonarum,videt̃ dicendũ ꝙ in ſui quoq; ſubſtentationẽ,ſuarumq; ac ſanctę ſedis apoſtolicæ.& Rom. eccleſiæ neceſſitatum ſubentionem, diſponere & diſtribuere poſſit per doctrinam fratris Auguſt. de Anchona theologi eximij ſecunda q.art.8.in fi.dicẽtis ꝙ Papa habet poteſtatẽ rerum tempo raliũ eccleſiarum, quantum ad ſui & miniſtrorũ eccleſiæ ſubſtentationẽ, neceſſitatibus,ẽt vnius eccleſiæ ſubuenit & ſubuenire poteſt Papa de redditibus alterius,p Sanctũ Thomam 2. corint.c.xj. lect.ij.in fi.vbi dicit ꝙ papa pro neceſſitate vnius patriæ poteſt accipere ſubſidiũ ab alijs partibus mundi,& eſt(inquit) ratio quia eccleſia eſt ſicut vnum corpus,videmus. n. ꝙ in corpore naturali qñ virtus deficit in vno membro, natura accipiens ab alijs mẽbris, ſubminiſtrat eidem honores & virtutes vt ibi & p eundem clarius ad Philipen. c. 4. lect. 2.circa fi.vbi & hoc inquit eſt arg.ꝙ Papa põt ab vna eccleſia accipere in ſubſidiũ aliarũ, & p Gaetan. 2.2.q.187.4.art. ad primũ ex Aug auctoritate dicentis, omniũ chriſtianorũ,vnã rempublicã eſſe.vbi dicit ꝙ Papa a quãtumcunq; remotiſſimis partibus eccleſiæ auferre põt & diſtribuere in alias eccleſię partes remotiſſimas.& dicit Anto. de Butr. in d. c. conſtitutus quẽ ſequitur Abb.ibi n.15.verſ. aut quærit̃. ꝙ de rebus vnius eccleſiæ põt Papa alteri eccleſiæ concedere ẽt cum graui præiudicio,& ẽt ſine cauſa, & Eps de fructibus beneficij vacantis & anteq̃ conferat̃,põt.diſponere. vt p tex.in c. vnico vt eccleſ.beneficia &c.vbi Abb.dicit ꝙ id põt ex cauſa rationabili puta pro ſoluendis debitis ꝓ eccleſia cõtractis,& habet̃ p eundẽ ſanctũ Doct. ſub q. 100. art. 4. ad primũ in fi. vbi dicit ꝙ Eps põt ex aliqua cauſa aliquid trahere de fructibus beneficij conferendi,vnde ſi Eps,multo magis Papa qui princeps & ĩ bñficialibus dñs.vbi Gaetan. dicit quod Papa vel p viã vnionis vel charitatiui ſubſidij põt prouentus vacãtis eccleſiæ ſibi applicare, & poſt alienare,ꝑut opꝰ fuerit & rõ ſua fuerit eccleſiaſticę pietatis.

Prętere a Romana eccleſia mater eſt aliarũ eccleſiarũ & alię dicunt̃ eius filię c.1.2.3.12.diſt.& pro vtilitate illarum inuigilat,laborat,noctes in ſomnes ducit, eiſq; in earum neceſſitatibus ſubuenit tanq̃ mater filiabus, de poſtul.pręla. c. ſeq. quo fit vt ita illę tanq̃ filię matri cum opus hẽt,ei debẽt ſubuenire.l.cũ nõ ſolũ.§.ipſum.C.de bon.quę lib.quia vt caput ſubuenit mẽbris ita mẽbra ſubuenire debent capiti qñ indiget,p doctrinam Paul.de Caſt.qui hoc dicit conſ.414.j.vol.vbi ẽt dicit,quod Papa poteſt obligare & alienare bona inferiorum eccleſiarum ꝓ vtilitate & neceſſitate Ro.eccleſię.Idẽ tenet Bal.in c.1.in prin.nu.5.qui.feud.da.poſſ.ſequitur

Prob. ad Io. monach. in additio. c. ſi eo tẽpore. de reſcrip. in vj. Pariſ. cõſ. 103. lib. 4. pro eodẽ facit, quia princeps ſæcularis poteſt rem priuati auferre ex cauſa, & alienare l. Lutius. ff. de euictio. ergo multo magis Papa, qui diſponendo de re eccleſiæ particularis, potius dicitur diſponere ſup vſu, quàm ſuper dominio, vt per Paul. d. conſ. vbi ſubdit, ꝙ ſi Papa contractũ factum per prælatum ſuper rebus eccleſiæ, ſua auctoritate validat, multo fortius hoc dici debet quando per ſeipſum, & pro ſeipſo contrahit.
Adde etiam quòd ſi vult, Papa, bona occaſione eccleſiæ acquiſita, (quę ſunt ſpolia) ad ſe pertinere, põt, aliàs non, quia liberã hẽt in beneficialibus auctoritatẽ c. 2. in fi. de pręben. Clem. 1. in fi. vt lit. penden. Anto. de Butr. Abb. & alij in d. c. conſtitutus. de relig. dom. ſunt verba Dec. conſ. 157.
Pro ſubuentionibus, ẽt ſedis apoſt. Sanctæq; Rom. eccleſiæ, & ſuis, Papa ſibi reſeruat ius percipiẽdi fructus aliarũ eccleſiarũ pro tpe vacãtiũ, extrauag. poſtulaſti. & Cũ nonnullæ, la prima, & la ſcda extrauag. cõmu. de pb. dicit gl. Cle. vnica. de ſupplen. in ver. reuocari. deciſ. Egid. 755. idem in c. non licet. 12. q. 2. ſequitur Bellenci. in tract. de charitat. ſubſidio. q. 107. & id pp auctoritatẽ, & præeminentiã quam ſecundũ omnes cõiter habet in fructib. & bonis eccleſiarũ per But. & alios in c. conſtitutus. allega. per Archi. in trac. de hære. quòd in reb. eccleſiarũ, & fructib. tantã Papa hẽt præeminentiã, quòd in talib. eſt dñs quãtũ ad vſum, quia eis vti põt ſicut placet, & decet ſuã potentiã, & ſtatũ 12. q. 2. bonę. c. per priuilegiũ. 9. q. 3. per Egid. bellamer. 24. q. 1. 26. quęritur. vbi dicit, ꝙ Papa rerũ ſpalium eccleſiarũ, & clericorũ eſt dñs, & illis vtitur vti decet ſuũ ſtatũ, & potentiam: & vlterius ſecundũ Innoc. c. vt ſup. de cauſa poſſ. & propr. dñium rerũ eccleſiarũ proprie loquendo, non eſt apud aliquã eccleſiã, ſed apud Chriſtũ, cuius Papa eſt Vicarius, cũ oĩmoda ptãte in terris, vnde cum Papa aufert rẽ alicui particulari eccleſiæ, dr̃ potius auferre adminiſtrationem, quàm dñium c. 2. de donat. quia ipſum dñium eſt potius penes Papam cũ ſit apud Chriſtũ, cuius ipſe eſt Vicarius, vel apud ipſam eccleſiã catholicã, quæ eſt vnica, cuius ipſe eſt princeps, p Feli. in c. quæ in eccleſiarũ de conſt. col. 13. nu. 40. verſ. prima gl. & doct. d. c. cõſtitutus. Dec. d. conſ. 414. Et per Petrũ de Anch. conſt. 305. quòd licet Papa ſup reb. & bonis eccleſiæ, habet pleniſſimã ptãtem, tñ eſt verũ, vbi apparet quòd vult ea vti, p Fel. c. q̃ in eccleſiarũ de cõſt. Bal. cõſ. 175. ꝙ Papa vẽdendo rẽ eccleſię, nõ alienã ſed ſuã vendit, qa res eccleſię ſuæ ſunt, quoad liberã diſpõnẽ, p Abb. c. cũ veniſſent. de Iud. ꝙ Papa q̃diu viuit, dñs eſt rerũ eccleſiarũ, ẜm Hoſt. ibidẽ, & põt oĩa diſponere tanq̃ dñs. Fac. qđ dicit Paul. de Caſt. d. cõſ. 414. 1. vol. quòd cõſiliũ fecit in cã caſtri Berbẽtanæ eccleſię Auinionẽ. ꝙ Papa obligauit cuidã d. Georg. ꝓ expẽſis factis ꝓ Ro. eccl. quòd dñium rerũ eccleſiarũ eſt penes Xp̃um, cuius Immediatus vicarius eſt Papa, ꝙ ipſe facit, ab ipſo dño factũ vr̃, quia ipſe dñs ſolus fundauit eccleſiã Ro. aliæ eccleſię particulares fuerũt fundatæ nõ a Xp̃o, ſed a Pe-

tro,& eius ſucceſſorib. & oẽm q̃ habent auctoritatẽ ep̃i in alienatione rerũ eccleſię,habuerũt a Papa,ſubdẽs,ſi d.Georg.expẽdiſſet ꝓ eccleſia Auinionen. Ep̃s Auinionen. potuiſſet obligare d. Caſtrũ,& illud totaliter alienare,Ergo multo fortiꝰ Papa ꝓ debitis Ro.eccleſiæ,quia dñium eſt penes Xp̃um,& Papa eſt illius Immediatus vicarius,& Papa maiorẽ ſibi auctoritatẽ retinuit,q̃ ep̃is cõceſſit,p iura q̇ ibi late adducit,quia dicit Batt. Soc.conſ. 163.viſa bulla quòd Papæ volũtati nõ eſt reſiſtẽdũ,cũ de factis ipſius dubitare ſit ſacrilegiũ,& eſt(inquit)vnicus ſol fori iuſtitiæ, fugãs tenebras,& in eo præſumuntur illa tria concurrere, quæ in actibus hoĩum conſiderantur. ſ. bona voluntas, modi congruitas,conceſſa poteſtas.

Merito igitur ex prædictis negari nõ poteſt,quam poſſit Papa fructus,& bona (ſpolia nuncupata) decedentium, clericorum, ſiue prælatorum ſuæ diſpenſationi & diſpoſitioni reſeruare.

Notandũ eſt ꝑterea quòd acquiſita p Clericos illicite & cõtra formã ſacrorũ Canonũ;vti ſpolia,noĩe Cam.Apoſt. per collectorẽ poſt eorũ obitũ pcipiunt per Conſtitutionẽ Pij Papę iiij.ad deterrẽdos clericos ab illicite negotiando,& contractando editã,ſub datum Romę Anno 1560.Non. Nouembris Pontif. anno primo incip.Decens. in ſeq. quæſt. deſcripta.

Eiuſdẽq; Pij iiij.cõſtitutione edita Anno 1564.17.kal.Nou.Anno v. cõtra quoſcũq; bñficia,& eccleſias in cõfidẽtiã recipiẽtes, & retinẽtes in execrationẽ,& deteſtationẽ criminis ſimoniæ,& cõfidẽtiæ, p eoſdẽ Collectores Cam.colligũtur,& pcipiũtur,noĩe eiuſdẽ Cam.oẽs fructus,iure ꝓhibitarũ cõfidẽtiarũ, in qb. bñficia in cõfidẽtiã, ſeu eorũ fructus retinẽtes ſunt cõdẽnati, vel declarati:ꝓut ẽt noĩe eiuſdẽ Cam. colligũtur, & pcipiũtur fructus vacãtes bñficiorũ reſeruatorũ,a die vacationis,vſq; ad ꝓuiſionẽ, vel collationẽ de illis factã,per cõſtit. eiuſdẽ Pij ſub dat.die vij. decẽbris an.1560.Põtif.anno pri. eidẽ Cam. pro eius ſubleuãdis neceſſitatib. applicati, Iuxta antiquã Rom. Pontificũ hmõi fructib. conſuetudinẽ, vt in extrauag.poſtulaſti.cũ nonnullæ.la prima, & la ſecũda glo.in Cle. vnica de ſupplen.negli.in ver. reuocari. & per Egid. in alleg. deciſ. 755. ſi rector.& in c.nõ liceat xij.q.ij.Ex quib.oĩbus manifeſte apparet,ſpolia prædicta,ex fructibus beneficiorũ, ac ex acquiſitis ex eis naſci,ac pronenire.

Sed res,& bona qualia ſunt Calices,Cruces, paramẽta, ornamẽta, quę quis vel in vita,vel in morte deſtinauit,aut aſſignauit cultui diuino, vel bona mobilia,aut immobilia,quæ quis vel dedit,aut aſſignauit Eccleſię, vel loco Pio,licet prouenerint de reb. quę faciunt ſpolia,tñ ſemper obſeruaui quòd talia nõ colligerẽtur vti ſpolia,nec vti ad Camerã ſpectãtia,ſed vidi illa remanere ſẽper loco Pio, ꝓut Pie fuerant diſpoſita. Sed hodie eſt per Bullã S.D.Pij.PP.V.expreſſe declaratũ, vt per eã,q̃ eſt edita anno 1567. iij. Septẽbris,q̃ incip. Pius &c.Romani Põtificis &c.quę eſt in calce de-
8 ſcripta &c.fac.quòd hẽtur per Io.Calder.in conſ.1.de pecul.Cler.vbi dicit,quòd verba reſeruationis Papę in materia ſpoliorũ sũt ſtrictè nõ largè

interpretádá, q̃a reſeruatio talis apoſtolica ẽ cõtra Ius, & oĩa bona Eccle-
9 ſiæ dñr, quæ intuitu Eccleſiæ, aut de facultatibus Eccleſiæ acq̃ſiuit defun
10 ct⁹, vt i c.1.de teſta.i tex.& i gl.a qua reſeruatiõe sũt exẽpti curiales.Ro.
cu. a Xiſto & Alex.& alij ẽt vt in fi. pñtis q̃onis. & ĩ bulla Pij iiij. fo.459.
Sed opponi põt, quòd iſta ſpolia debẽt de iure puenire ad ſucceſſorẽ in bñfi-
cio vel Eccl.nõ ad Camerã, q̃a fruct⁹ bñficiorũ ẽt collecti, nõ tñ cõſũpti,
ac bona p cũ ĩtuitu Eccleſiæ acquiſita, mortuo clerico bñficiato trãſeũt ĩ
ſucceſſorẽ ĩ bñficio nã ſucceſſor in bñficio eſt quaſi hęres mortui c.cõue-
11 nior.23.q.8. ita dicit gl. c.1.de ſolut.& gl. in c. hæc xij.q.2.in verſ. con-
ſeruari. vbi dicit quòd oĩa cõſeruanda ſunt ſucceſſori à morte pdeceſſo
ris, & quòd mobilia pdeceſſoris ptinẽt ad ſucceſſorẽ, & gl. in c. illud eo-
dem in ver. ſucceſſor. Spe. in tract.de mod.Generalis Cõcilij 2. parte, &
ſucceſſor ĩ bñficio ſuccedit ẽt ĩ acquiſitis ĩtuitu Eccleſiæ, vt habetur in c.
relatũ p tex.& Doctor.de teſta.dicit.n.tex.Ibi antẽ loco defuncti vn⁹ tãtũ
ẽ ordinãdus, & ea bona ſicut & alia ipſius Eccl. ĩ Dei timore diſpẽſet Hic
ẽ quòd cleric⁹ de his teſtari nõ põt d.c.relatũ vbi not.Abb.poſt alios col.
2.ver.nota, & tenemẽti ſecũda lect.vbi dicit q̃ acq̃ſita pCanonicũ intuitu,
Eccleſiæ, vel pbẽdæ nõ cedũt ſucceſſori in pbẽda, ſed capitulo ipſi⁹ Eccle-
ſiæ, & decimas debitas Canonico pdeceſſori non põt exigere Canonicus
ſucceſſor, q̃a non dicit̃ pprie ſucceſſor, ſed habebit illas Capitulũ. Fel.c.
q̃m Abbas.n.vj de off.delega. Idẽ habet̃ in gl. in c. illud.xij. q. 2.vbi aũt
bñficiatus nõ eſt de cõgregatione aliqua, ſed habet bñficiũ oĩno ſepara-
tũ, puta q̃a eſt Rector Eccleſiæ parochialis, vel Præpoſit⁹, vel archidiaco
nus nõ beneficiatus a capit. tũc bona acquiſita intuitu bñficij cedũt ſuc-
ceſſori, nõ capitulo, vbi ẽt ponit rõnẽ diuerſitatis, ad idẽ eſt tex.in c.cum
vos.de off.ord.in fi.cum ibi gl.& optima gl.q̃ iura allegat in c.1. extra de
ſolutio. in verſ. pdeceſſoris.ibi eſt.n.quaſi hæres ipſius &c. optimus tex.
in c.pſenti de off. ordinar.in 6.vbi cauet̃, q̃ moriẽtibus rectoribus Eccle-
ſiarũ, vel miniſtris, bona in ipſis Eccleſijs, dignitatibus, pſonatib⁹, priora
tibus inuẽta, ſiue vacationis ipſorũ tpe obuenientia, ex quo in vtilitatem
ipſarũ Eccleſiarũ expẽdi debẽt, vel futuris reſeruari ſucceſſoribus, nemo
ſupiorum occupare pſumat, aut in ſuos vſus cõuertere quoquomõ, niſi
de ſpeciali priuilegio, & moriente Epo vel ſacerdote ſucceſſori bona re-
ſeruãtur, & res decedẽtiũ Clericorũ ponũt̃ in manu œconomi, ſi adſit, ſi
nõ adſit, erũt in ptãte maiorũ Eccleſiæ, ſi illi nõ ſunt idonei, erũt in ptãte
aliorũ Clericorum, oĩbus deficiẽtibus in manu Metropolitani, niſi adſit
viſitator, quia ſi adſit, habebit ille, Mat.de afflictis, deciſ.Neapol.390.&
ſi ĩ cathedralib⁹, regularibus, ac collegiatis Eccleſijs Vacãtibus, ſi collegia
cõuẽtus, aut ſingularis perſona occupat bona relicta, vel tpe vacationis
obueniẽtia ſunt ſuſpẽſi ab off.& benef.vſq. ad reſtitutionẽ, q̃a debẽt reſer-
uari ſucceſſori c. q̃a ſæpe de electio. in vj.late.Rui. cõſ.156.li.4.&c.ergo
nec ẽt a Camera apoſtolica occupari, vel pcipi debẽt, q̃n iure ſtet cautũ ĩ

quos

quos vſus cõuerti,& ad quos ꝑuenire habeãt,eſt Cõſ.Bar.Cepol.cõſ.51.
inci.Ĩ Chriſti noĩe,quia ius acquiſitum nemini auferri debet,vel tolli,nec
ẽt Iudęo, vel infideli ꝑ Papã, nec tolli ꝑ̃ſumit̃ ꝑ Abb.in c. q̃ in Eccleſiarũ
de cõſtit.poſt Innoc.In c.ꝙ ſuper his.de voto,& ſi cõtingeret aliquo caſu
Papã Ius tollere ꝑ̃ſumitur hoc ꝑ Circũuẽtionẽ, & Importunitatẽ potius
12 q̃ ꝑ voluntatẽ feciſſe ꝑ Fel.in c.cum olĩ 3. & 4.col. de re. Iud.adeo ꝙ tali
caſu verba reſcripti potius ſunt impropiãda, q̃ ꝓprie intelligenda, ne al-
teri ꝑ̃iudicẽtur trad.Rom.q.334.circa primũ.Deci,cõſ.11.col.5.Iaſ.in.l.
ex facto 4.no.ff de vulg. & pupil. Immo potius debent interp̃tari, ꝙ ni-
hil operẽtur, q̃ ꝙ indebite quis dãnum patiatur,vt not.Iaſ.poſt gl.Bar.&
alios in.l.fi.§.In cõputatione col.fi.C.de Iur.delib.& hoc ꝓcedit, ẽt ſi re-
ſcriptũ Papæ emanaret in fauorẽ pię cauſæ, vt in caſu noſtro in fauorem
Cameræ apoſtolicę,vt ꝓbat Iaſ.in l.fi.col.vj.ff.de Cõſtit.prĩcip.poſt Alex.
in l.pactum quod dotali col. 2.C. de pact.nã licet viduis pupillis,ac alijs
pijs cauſis multũ debeamus, non tñ adeo, vt alijs ꝑ̃iudiciũ inferamus.d.
tex.in c.ex tenore de for.cõpet.& in c.nuꝑ de dona.ĩter vir.& vxor.Et a-
deo eſt verum, quod acquisita ꝑ ꝑ̃latũ de bonis ac facultatibus Eccleſiæ
13 vadũt ad eccleſiã, vel ĩ ea ſucceſſorẽ,ꝙ ꝓcedit,ſiue emat res noĩe ꝓprio,
vel fraudulẽter noĩne alieno ꝑ Abb. in c.1.de teſta. verſ.not.4.quia ꝑ̃diũ
emptũ de pecunia ꝑ̃bẽdæ,vel Eccleſiæ,adeo efficitur Eccleſiæ, vel ſucceſ-
14 ſoris in ea quod amplius nõ põt illud ꝑ̃diũ dari ꝑ emptorẽ alicui,etiam
intuitu pietatis,licet pecunia potuiſſet dari, qꝛ ſtatĩ fit Eccleſiæ,licet eme
rit noĩe Eccleſiæ,ſiue ſuo,ſiue alieno,Ang.in sũma in 5.emptio.ſ.vtrum
emptũ ꝑ tex.in c.1.& c. inquirendũ de pecul. cler. fac. quia Iulius Papa
III.ſanctæ memo.ꝑ ſuã cõſtitutionẽ, q̃ ad dirimẽdas lites,tollẽdaſq; con-
trouerſias inter hæredes prælatorũ defunctorũ, ac ſucceſſores in benefi-
cijs edidit diſpoſitioni Iuris cõis adhærẽdo, & ex mẽte Canonũ ſancien
do, ſtatuit fructus inexactos ꝑ prælatos defunctos non ad hæredes, ſed
ad ſucceſſores ĩ eccleſijs,aut bñficijs ꝑuenire aut ꝑtinere debere.id quod
fuerat ꝑ prius ſancitũ ꝑ teſt. ĩ c. quia ſæpe & c.ſtatutũ de electio. in 6. Et
allegatur c.præſenti de officio ord.d.lib.6.dicit Io.Copus. in ſuo tract. de
fruc.lib.4.tit.3.c.2.& ſi fructus beneficij, ſuper quibus fuit aſſignata, aut
reſeruata penſio, nõ ſint precepti tẽpore mortis penſionarij.imo pende-
rent,remanent apud Eccleſiam tali penſione grauatã, & ſic ad ſucceſſorẽ
15 per Alex.conſ.157.2.vol.incip. Reuerendiſſime dñe,per ea quæ volunt
Abb.& Antõ. de Butr. in c.fi.ne præla.vic.ſuas. vbi concludunt,quòd ſi
moriatur Prælatus,qui beneficiũ locauerat,fructus percepti poſt obitum
locatoris,& pẽſio debita ratione fructuũ poſt obitũ perceptorũ,debean-
tur ſucceſſori in prę latura, de quo ẽt per Doct.in d. c. pręſenti.Cacialup.
in tract.de pẽſio.q.25.& Gig.eo.q.53.Sec.loco põt opponi de alio:quòd
fructus beneficiorũ recolecti tñ,ac ſpolia huiuſmodi vadant non ad Ca-
merã apoſtolicã, nec ad ſucceſſores ĩ beneficijs, ſed ad hęredes defũcti:

maxime

maxime ſi bn̄ficiatus decedat teſtatus, quia fructus bn̄ficij Prælatus, vel bn̄ficiatus videtur facere ſuos dicit optima gl. in c. p̄ſenti de off. od. in. 6. in verſ. reſeruari: vbi diſtinguit, quòd vel bn̄ficiū habet adminiſtrationē, vel quis eſt ſimpliciter, & p̄ſonaliter bn̄ficiat⁹: q̄a pri. caſu de illius fructib⁹ quàmdiu viuit, & ſanus eſt, pōt aliquid dare, moderate tñ: quia cōparatur vſufructuario, cuius ius morte finit: vnde viuēs pōt ſuā volūtatē facere moderate. Incipiens vero infirmari cōparatur vſuario: & tunc nihil habet niſi vſum, & dicūtur Clerici nō habere adminiſtrationē, qũ nō habent bn̄ficium cui ſit aſſignata dos: vt per Giminianū d. c. præſenti: & ſimpliciter beneficiati dicuntur, vt ſunt Canonici, & ſimiles, quibus id quod habent obuenit ſibi ratione perſonæ, non quod habeant præbendam in Eccleſia diſtinctam, quia ſic haberent adminiſtrationem.

Si vero Clericus ſit nō habēs adminiſtrationē, ſed p̄ſonaliter, & ſimpliciter bn̄ficiatus, in morte cōparatur vſufructuario, quantū ad faciendū fructus ſuos, & vſufructuarius fructus iā quæſitos ad hæredes tranſmitit p tex. in l. defuncta. ff. de vſufruct. & de ipſis pōt teſtari; Eccleſia tñ ſuccedet ei in iſtis, ſi decedet ſine teſtō, & hæc eſt quaſi cōis cōſuetudo, ſubiūgēs ibidē d. gl. & q̄d dictū eſt: quòd clericus ſimpliciter bn̄ficiatus, faciat fructus ſuos intellige, inquit, de fructibus p̄ceptis, & recōditis, alij vero p̄ iura allegata, ptinēt ad eccleſiā: vñ ſi in fructibus acquiritur dñium, ſi Prælatus illos facit ſuos, trāſmittūtur iſti ad hæredes, in quibus p̄ſumi-
16 tur cōtinuatū dñiū l. ſiue poſſidetis, & ibi Bald. ff. de acquirenda poſſ. l. ſi ſorori, & ibi Alex. C. de Iure deliberādi, aut in legatariū, in quē pariter ſta
17 tī recta via rei legatæ trāſit dñiū. l. a Titio. ff. de fur. l. vnica §. in nouiſſimo. C. de caduc. tol. cū ſimilibus, & hæredib⁹ vſufructuarij, cū diximus
18 Prælatum cōparari, debētur fructus, ſi erāt p̄cepti tenet Alex. cōſ. 157. 2. vol. p tex. in l. defūcta prælleg. et l. Iulianus. §. ſi fructus, & ibi Bal. ff. de actio. ép. Gig. ī tract. de pēſ. q. 53. Et habere adminiſtrationē dicitur, qui habet beneficiū ēt ſīplex q̄ habeat dotē: adminiſtrationē habere dr̄ Papatus, Patriarcha Archieps̄, Ep̄s, Abatia ſęcularis, & parochialis: ſine adminiſtratione dr̄ canonicus, & alij Rebuff. in pract. in ver. ſeculare quotuplex.

Fac. optimus textus in c. vnico de Cler. non reſiden. lib. vj. vbi beneficiatus in fructibus beneficiorum acquirit dñiū, et facit illos ſuos, ibi terū ſic receptarū dñium nō acquirat, nec faciat eas ſuas, Facit, q̄d dicit Bar. in l. di uortio. ff. ſol. matr. verſ. opp. vt ſup de vſufru. vbi dicit quòd Canonicus fructus p̄ceptos, & percipiēdos trāſmittit ad hęredes pro rata anni, quo ſtetit in beneficio Canonicatus. non enim, inquit, p̄cipit fructus, tanq̃ ſimplex fructuatius, ſed pp onera Eccleſiæ, quæ ſuſtinet. Idē dicit Imol. ibidē & glo. ac Bart. in l. j. C. de anno. ciuil. vbi dicit gl. quòd ille tex. & adducta ibidē ſunt argumēto, quòd fructus p̄cepti ex præbenda Clerici, trāſeūt ad hęredes dicūt Doct. in c. ſtatutū. §. aſſeſſorē de reſcrip. ī 6. Archid. ī c. cōſuetudinē ī fine de Cler. nō reſid. dicit, quòd ille tex. benefacit pro ſententia

tentia illorum, qui dicunt, quòd Clericus facit fructus beneficij ſuos. Sed ipſe credit, quòd non faciat ſuos, ſed bene habeat eos, quoad vſum, & diſpenſationem.

Facit quod dicit Specu. in titu. de actio. §. primo verſ. Rector. & de fructibus, & interes: verſ. pone Prælatus, & in tit. de ſtatu Monac. ver. 58. quæritur. vbi dicit, quòd fructus beneficij à ſolo ſeparati tempore mortis Prælati, debentur eius hæredibus, vel legatario, & ſufficit fructus eſſe à ſolo ſeparatos, non reconditos, ad hoc quod debeantur mortuo, eſt communis opinio Doct. in d. cap. præſenti. de off. ord. per Franc. in cap. ſi propter num. 5. de reſcript. Tiraquel. de retract. tit. 11. §. v. glo. iiij. num. 1. Fac. quia fructus penſionum ſuper aliqua Eccleſia, vel beneficio reſeruatorum maturati, & non exacti per penſionariũ, cui debebatur penſio tranſmittuntur ad hæredes, quibus Ius exigendi præteritas penſiones non ſolutas competit, per ea quæ dicit Alex. conſ. ſuo 4. Incip. perſpectis his in fi. 3. vol. Paul. de Roma. in tracta. pen-
19 ſio. viij. quæſt. verſ. primo eccleſiaſtica vbi dixit, quòd penſionis fructus lucrati per penſionarium dicuntur proprij, & in illius dominium tranſeunt, & ab eo donari poſſunt: per tex. in l. ædibus. §. vltimo ff. de donatio. ponit Gig. in ſuo tracta. de penſio. quæſt. 52. vbi ad id probandum multa adducit. Subdens, quòd acquiſitum ex penſione non dicitur acquiſitum ex beneficio Eccleſiaſtico, & de penſionibus decurſis
20 Clericus teſtari poterit, de quo nil mirum, quia fructus Eccleſię poſſunt vendi, & alienari: vnde etiam ad hæredes tranſmitti cap. fi. ne Prælatus Vic. ſuas & Clem. prima. §. fin. de rebus eccleſ. non alien. Feder. de Senis. conſ. 133. quæritur an Conſtitutio. in Specul. de hæretic. in principio.

Item fructus contingentes, & obuenientes tempore Sedis vacãtis debentur Eccleſię vel futuro ſucceſſori per verba tex. c. præſenti de off. ord. in vj. ſiue vacationis tempore obuenientia, idem in ca. cui vos. eo. & c. quia ſæpe de electio. in vj. & clem. ſtatutum eo. tit. & dicit Filipp. Fran. ex mente Doctor. in d. cap. præſenti, ꝙ ſi beneficium habet bona diſtincta, tunc in illis ac in fructibus ſuccedit ſucceſſor, ſecus ſi nõ habet bona diſtincta, licet ratione dignitatis plus pcipiat, quàm alij Canonici: tunc enim ſuccedit capitulũ, & ſi ſit Canonicatus ſuccedit in bonis capitulũ, & fructus interim capit per d. Filip. Franc. eſt deciſ. Boer. deciſ. 340.

Et videtur adeo verum, quòd fructus pendentes ſpectant ad ſucceſſores in Eccleſia, ꝙ ſi Sede vacante capitulũ, aut cathedralis, vel collegiatæ, aut regularis Eccleſię illos occupat, eſt capitulum, & alij occupantes excommunicati, quouſq; reſtituant. d. c. quia ſæpe. in quo tex. & ibi glo. apparet ꝙ fructus, & emolumenta iuriſdictionis obuenientes tempore Sedis

dis vacantis non pertinent ad capitulum, licet ad ipſum ſpectet iuriſdictio, ſed ad ſucceſſorem.

Imo ſi hæredes Prælati defuncti recollegiſſent fructus immaturos, ne ad ſucceſſorem peruenirent Prælatum, tenentur ei ad intereſſe. not. per Doct. in l. pen. ff. de vſufru. legat. fac. Tiraquel. 2. tit. glo. 4. num. 15. de retract.

Facit Calder. conſ. ij. de pecul. Cler. vbi poſita quęſtione de fructibus dicit, ꝙ in fructibus contingentibus poſt mortem, puta quando decedit clericus ante fructus recollectos, ſuccedit eccleſia.

Et dicit Io. Copus in trac. de fructibus lib. 4. tit. iij. c. ij. ꝙ tam fructus à Prælato percepti, qui in bonis eius eſſe ceperunt, quàm etiam ij, qui tempore vacationis obuenerint, debent futuro reſeruari ſucceſſori.

Et dicit Ruin. in conſ. 156. lib. 4. nu. 3. ꝙ non licet nec legato de latere nec archiepiſcopo accipere fructus, vel bona ſedis vacantis, quæ debent futuro reſeruari ſucceſſori.

Item pro rata temporis fructus tranſmittuntur à Canonico ad ſucceſſores Bar. in l. diuortio in fine principij ſol. mat. vbi Alber. dicit communē, quòd ſeruatur idem, quòd in vſufructuario ſcilicet, quòd collecti fiant defuncti & hęredis, pęndētes remanent ſucceſſori per Dida. Couarruuia variarum reſolut. lib. 1. cap. 15. num. 12, licet ipſe à dicta communi opinione recedat. Vt ego habui, & collegi, ex doctiſſime notatis, & reportatis per Reuerend. d. d. Fileſium de Citadinis nobilem ciuitatis Interamnatis, Epiſcopum muranum multæ lectionis, ſummæ doctrinæ, & iudicij, ac ſingularis probitatis virum præclariſſimum mihi vinculo amicitiæ antiquitus coniunctum.

Verum oppoſitis non obſtantibus deſcriptio ſpoliorum, ſeu diffinitio eſt vera, & firma remanet, quia ad Cameram ſpectant, non ad ſucceſſorem, non ad hæredes, niſi in caſibus, & per ea, quæ dicuntur infra, nam iſta, cum ſint beneficialia à beneficialibus dependentia, & introducta de Iure poſitiuo, ſunt omnino ad Papę diſpoſitionem liberè & ei manualia per Abb. in cap. conſtitutus de religioſ. domib. per eundem in ſua diſputatione, quę incipit Epiſcopus col. ij. in quibus Papa poteſt attenta poteſtate ſua magna ſine cauſa pręiudicare per Doctor.
21 in cap. quę in Eccleſiarum de Conſtit. ſequitur Cacialup. in ſuo tracta. penſion. quęſt. 19. col. iij. num. 17. quia Papa concedit beneficialia ad nutum, ad tempus, & ſub conditione cap. ſi gratioſe de reſcrip. in vj. cap. veniens de filiis presb. cap. quamuis cap. petiiſti. vii. q. 1. dictum Abb. notabile. cap. inter quatuor de maior. & obed. vbi dicit, quòd licet Papa non poſſit procedere, & ſententiare contra non citatum, & contra non vocatum, eſt ſecus in beneficialibus, in quibus habet

habet plenariam poteſtatem. ita etiam notatur in cap. cum olim de re. iud. quæ cum ſint introducta à Iure poſitiuo, & ſupra tale ius ſit Papa, merito ſuo modo de illis habet poſſe diſponere: quia Papa vti dominus beneficiorum poteſt etiam ſine cauſa imponere penſionem
22 ſuper fructibus beneficiorum, cum de talibus fructibus poſſit ad beneplacitum ſuæ voluntatis diſponere per Doct. in cap. quę in Eccleſiarum. de conſtit. Sequitur Decius conſ. 436. col. ij. iij. vol. & in his redditibus eccleſiaſticis id iuris habent, & habere debent Clerici, quòd
23 à Papa, & à Canonibus expreſſim eſt ſibi conceſſum, & conceditur. Innocen. in cap. indecorum. de ætat. & qualit. glo. in cap. res Eccleſiæ 12. q. 1. Archid. in cap. ſtatutum. §. aſſeſſorem de reſcript. in vj. pulchrè Card. conſ. 110. col. ij. & quidem res Eccleſiarum ſubiacent ad miniſtrationi Romani Pontificis, & Prælatorum, à quibus ipſa Catholica Eccleſia regitur, ſic & Canonibus eccleſiaſticis ipſum eccleſiæ patrimonium commiſſum eſt, quia bonorum eccleſiaſticorum ad-
24 miniſtratio Romano Pontifici, & eius Canonicis conſtitutionibus commiſſa eſſe videtur. c. videntes cap. præcipimus xij. quæſt. 1. quibus quidem Canonibus ſeparatim ab Eccleſiæ Aerario conceditur Epiſcopis, & Clericis Eccleſiarum miniſtris certa portio ex redditibus Eccleſiaſticis c. de redditibus c. cognouimus c. mos eſt. c. ſancimus xij. q. ij. S. Tho. ſecunda ſecundæ quæſt. 185. artic. vij. & quolibet. vj. artic. xij. refert Couarr. in cap. cum officijs de teſta. verſ. vltimo hinc poteſt. Quia Canonibus diligenter conſideratis colligitur clericos beneficia habentes, ex eorum redditibus eos tantum expendere poſſe, quantum ad eorum victum, veſtitum, cæteroſque vſus congruos, & neceſſarios ſufficiat. cap. fin. 12. quæſt. 1. &c. videntes ea. cauſ. & queſt. & in principio. 44. diſt. tibi ò Sacerdos, inquit Hieronymus, viuere de Altari permittuntur, non luxuriari, bona etenim Eccleſiarum ſunt proprie Chriſti patrimonium. cap. cum ex eo de elect. in vj. notat Fel. & Decius in cap. conſtitutus de reſcrip. Hinc Diuus Bernardus epiſtola ſecunda ſcribit. denique quicquid præter neceſſarium victum, ac ſimplicem veſtitum de altario retines, tuum non eſt, rapina eſt, ſacrilegium eſt. Secundo clericis omnino permiſſum eſt antiquis Canonibus, redditus eccleſiaſticos, qui ad præfatam congruam ſubſtentationem neceſſarij non ſint, in optima, vel aduerſa valetudine, in pios erogare vſus, iuxta illud Lucę primo, quod ſupereſt date pauperibus. cap. fi. 16. q. 1. cap. Caſellas. cap. Epiſcopi x. q. ij. noua etenim lex de dandis decimis Eccleſiæ miniſtris ex eo iuſtitiam pręſefert, quod pro con-
25 grua Miniſtrorum ſuſtentatione, & pro pauperibus alendis datur ipſa decima fructuum pars. Caetan. 2.2. q. 87. artic. primo & q. 185. articulo

articulo 7. cap. decimæ & cap.fin. 16.q.j. Tertio clericus habens beneficium poteſt liberè diſponere de illis reditibus, qui ſunt neceſſarij ad eius honeſtum ſumptum inſpecta cuiuſque qualitate, ſi eos præcipuos is habeat, qui aliunde victum, & neceſſaria ſibi miniſtrauit, ideſt, quòd licet aliunde, puta ex patrimonialibus victum habeat, poteſt nihilominus de fructibus beneficij pro rata ſui victus iuxta ſuam qualitatem ſibi conceſſam diſponere. Hæc etenim pars bonorum eccleſiaſticorum miniſtris per Canones antiquos conſtituitur, cap. Eccleſias. 13. quæſt. 1. tex. & ibi Abb. in cap. de his, de Eccleſiijs ædificand. vel reparand. Sanct. Thom. 2.2. q. 185. artic. vij. in reſp. ad ij. Io. maior in quarto ſent. diſt. 24. q. 17. & q. 20. & idem ipſe dicerem in his redditibus Eccleſiæ, & beneficij, quos digniſſima mercede induſtriæ, & laboris impenſi in Eccleſiæ regimine recipit ipſe, qui Eccleſiæ curam geſſit ex Bolognino in Anan. conſ. 87. vbi ipſe Ananias hoc ipſum probat.

Et non deſunt, qui opinentur Clericum habentem beneficium vltra ſibi neceſſaria, de redditibus illius in profanos, & voluptuoſos vſus expendentem, mortale peccatum committere, & ad illorum redditũum, ita expenſorum, & conſumptorum reſtitutionem teneri: ex verbis Hieronymi dicentis, Aliena rapere conuincitur, qui vltra neceſſaria ſibi retinere probatur. §. ordinandus 42. diſtinct. ſenſit hanc opinionem S. Thom. q. 43. articu. vij. aſſent. Alex. Haleſ. 3. p. q. 36. membro 5. Ricard. à media villa in 4. ſent. diſt. 45. articu. iij. quæſt. 1. Io. maior diſt. 24. quæſt. 17. dicit hanc opinionem eſſe communem, quam tandem probat Plaud. in 4. diſt. 24. q. iij. artic. vltimo, quibus ſuffragatur tex. optimus in cap. Epiſcopus 12. q. 1. & tex. in cap. primo 12. q. iij. pulchrè diuus Bernardus epiſtol. 42. col. iij. Clamant, inquit pauperes noſtrum eſt, quod effunditis nobis crudeliter ſubtrahitur, quod inaniter expenditis. huic opinioni accedunt Abb. in. c. cum ſecundum de preb. prima col. Archid. & Dominic. de Sancto Gimin. in ſumma 44. diſt. Fel. in cap. poſtulaſti de reſcrip. Ant. Butr. cap. primo, num. 28. de emptio. Sed hæc, atque alia à dictis Doctor. adducta eò tendunt frequentius: vt ſit illicita hæc eccleſiaſticorum redditũum in profanos vſus diſtributio, non tamen, vt ſit reſtitutio neceſſario facienda.
26 Præterea redditus Eccleſiaſtici, qui ſuperſunt vltra miniſtrorum victum, alieni dicuntur, non proprij, ſed ex quadam metaphora: eò quod eſſent pauperibus erogandi, quod auctoritate Hieronymi comprobatur; is etenim ſcribit bona Eccleſiarum dici bona pauperum, quoad debitum, quia eis debentur, non quoad dominium, neque quoad proprietatem: per Card. à Turre Cremata in cap. videntes

num.

numero ſecundo 12. quęſt. 1. Et licet Canon. prius 12. quęſt. iij probet quod accquiſita ex fructibus, & redditibus beneficiorum ſpectent ad Eccleſiam, id quod nemo negat, non tamen ex eo ſequitur, ergò Pręlatus fructus ſibi deſignatos malè conſumens tenetur reſtituere, quia licet Thom. & Gaet. ſecunda ſecundę quęſt. 185. art. 7. dicant hanc conſumptionem non poſſe fieri abſque peccato mortali, negant tamen reſtituendi obligationem, Prępoſ. in ſumma. 44. diſt. col. 5. ſanctus Thomas in ſeſto quolibet. art. 12. Silueſter in ſumma in ver. Clericus quarto 20. quęritur vbi poſt diſtinctiones idem tenere videtur: & in verbo reſtitutio iij. quæſt. 5. Adrianus. in 4. ſenten. cap. incipientem pro clariori 4. concluſio. Quorum ſententia licet benignior ſit, & noſtris hiſce temporibus admittenda, ex totius orbis Chriſtiani conſuetudine, quia plurimum iuuatur, vide tamen, & cogita non ne alia opinio forſan eſſet magis ſalubris animæ, & corpori, Clericis noſtri temporis: quia Abb. in d. cap. cum ſecundum. nimis affirmatiue dicit, quod Clerici tenentur reſtituere de ſuo Eccleſiæ illud, quod male expenderunt de illius redditibus: & propterea cogita bene, quia anima eſt cunctis rebus præferenda.

Vlterius Canones permittunt, quod diſtributiones quotidianæ, quæ dantur miniſtris Eccleſiæ ob laborem, & ob illud ſeruitium, & miniſterium, quod diuino cultui, ac diuinis officijs impedunt, acquiran-
27 tur & accquiſitæ ſint, percipientibus, etiam quoad dominium per tex. qui dicit in cap. vnico de cler. non reſid. in 6. ad fin. dicunt Domin. à Sancto Gemin. & Franc. ibidem, idem dicit Barba. in cap. fin. col. fi. de pecul. cler. vbi, dicit illum tex. eſſe ſingularem. notat. glo. Gulelmi in extrauagan. prima ne ſede vacante in extrauagan. communibus in verbo conſueuerit, idem dicit Decius conſ. 280. col. prima. quorum opino eſt communis, quam ſequitur Pariſ. conſ. 33. vol. 4. col. 2. conceduntur enim iſtæ diſtributiones à Canon. Cleris ob illud miniſterium quod exhibent altari, & diuino cultui, id quod etiam notatur per Bolognin. in Anan. conſ. 87. quia dictæ diſtributiones aliquan-
82 do, & in aliquibus Eccleſijs conſiſtunt, & diſtribuuntur in potu, in pane, in pecunia, & in bladijs extrauag. poſtulaſti. & cum nonnullæ de præben. & dignit. extrauag. commun. vnde ſic perceptas, & acquiſitas, poteſt Clericus ad libitum ſuę voluntatis diſtribuere, ac de eis diſponere, & ad hęredes tranſmittere, quia conſanguinei ipſius Canonici bene ſuccedunt in iſtis diſtributionibus, nam quotidianæ
29 diſtributiones non augent Corpus Prebendæ. Sed debentur propter operam perſonæ arg. l. 1. ſec. reſp. ſi mens. fals. mod. dix. l. ſi duobus. ff. pro ſoc. §. ſi in cocunda, & in cap. licet nobis. de præben. videtur

tenere lau. in Clem. fin. de præben. dicens: quod talis ſeruiens fide-
30 liter diuino officio facit fructus ſuos: & poteſt ſicut laborator de diurno denario diſponere: prout refert dominus Florian. ibi, faciunt adducta per Oldra. conſ. 118. incipit ex virtute gratia dicit Domin. in d. Clem. quod Clericus poteſt teſtari de quotidianis diſtributionibus, Ita dicit tenere Guliel. in extrauag. Io. 22. Incipit ſuſcepti maxime glo. in ver. conſueuit quæ dicit quòd diſtributiones quotidiane de Iure ſunt fructus liberi à decimis, & ita aſſignantur vt lucrantur, & de iſtis teſtare poteſt Clericus. vltra prædicta faciunt omnia Iura: quæ dicunt. Clericum; maxime non habentem dignitatem, adminiſtrationem, vel curam, prout eſt præbendatus, æquiparari fructuario: de quibus habetur in cap. fin. de pignor. in cap. requiſiſti de teſtamentis: ſed clarum eſt, quod fructuarius efficitur dominus fructuum iam recollectorum ff. quibus mod. vſufru. amit. l. ſi vſufructuarius, & eò mortuo non ſpectant ad proprietarium, ſed ad hæredes fructuarij vt ibi not. Ergo idem videretur de fructibus præbendarum, & multò magis de quotidianis diſtributionibus: in quibus præbendatus habet maius Ius, vt patet ex iuribus ſupra allegatis, refert Nicol. de Vbal. in tract. de ſucceſ. cler. ab inteſtato. §. finita tandem verſ. ſexto quæro. vbi multa in contrarium adducit: quod videlicet in diſtributionibus quotidianis Clerici vel ſacerdotis ſuccedere habet Eccleſia, non heredes defuncti ſed dicit quod adducta in contrarium, ſunt adducta cauſa diſputationis, non cauſa deciſionis, quia ſententia illorum, quia dicunt in diſtributionibus, & huiuſmodi ſuccedere conſanguineos, non Eccleſiam in via Iudicij magis preualet, & tenetur, ſed de his dicimus infra in q. de facultate prælati in rebus Eccleſiaſticis, & facientibus ſpolia. & in q. de ſucceſſione Clericorum ab inteſtato. ſed de diſtributionibus vide quæ dico in q. de poteſtate Cleric. & in quæſt. de ſucceſſio. Cleric. ſecula. ſuis locis.

Idem etiam videtur in fructibus penſionum decurſarum, etiam non exa-
31 ctarum: vt in eis accquiratur dominium, & tranſmitti poſſint ad heredes, immò quod Ius exigendi præteritas penſiones, non ſolutas, competat hæredibus clerici defuncti: cui dicta penſio erat reſeruata, per ea quæ late aducit Gig. in ſuo tracta. de penſio. quæſt. 52. & 53. vbi queſtionem ponit, & examinat latè.

Item videtur etiam ſancitum, & conſtitutum a Pontificibus, & Canon. quantum, & in quanta quantitate, poſſint Clerici diſponere de bonis ac redditibus Eccleſiæ, quia probatur in cap. ad hæc de teſta. quòd Clericus in ægritudine conſtitutus, poteſt cauſa donationis inter viuos, redditus Eccleſiæ in piam errogare cauſam modo in donatione

ſtatur moderamine,ſi ex ea infirmitate decedat, ſed ſi eſt ſanus,& in bona valetudine, ſi in pios vſus velit aliquid expendere de bonis mobilibus Eccleſiæ,id poteſt libere facere,nulla perfinita,vel taxata quantitate, id, quod probatur, in cap. quia Io. vbi glo. 12. q. 5. dicunt, & notant Abb. Anchar. Imola, & Barba. d. ca. ad hæc, & ſecundum eundem Barba, ibi ſec. col. oportet,quod ſequatur traditio rei donatę viuente ipſo Clerico, qui donat.

Et quod Clericus beneficium Eccleſiaſticum habens, proprio teſtamento non poſſit diſponere de rebus occaſione Eccleſiæ acquiſitis,eſt tex. apertus in cap. cum in officijs de teſtamen. idque procedit etiam ſi illa bona 33 acquiſierit occaſione redditus ipſius beneficij per tex. in cap. relatum, vbi Abb. & alij, ſed melius per eundem Abb. & latius in cap. cum eſſes in ſecunda lect. num. 23. cuius opinio eſt communiter recepta, & omnium conſenſu approbata: licet Palud. in 4. ſent. diſt. 15. q. 3. arg. vj. permittere videatur Clericis libere teſtari de redditibus beneficiorum, quod manifeſte conuincitur per dicta iura, & communem ſenteneiam, quæ procedit non ſolum in redditibus, & fructibus collectis ex beneficio: ſed & in rebus emptis de pecunia redacta ex eiuſdem fructibus, per Barba. in cap. inquirendum de pecul. Cler. num. 7. Bertran. conſ. 258. vol. ſec. id quod probatur in dicto cap. relatum, & d. c. cum in officijs, ybi paſſim Doctores: idem dicere videtur Angel. in ſumma in ver. emptio verſ. vtrum emptum, vbi poſitaq; vtrum emptum pecunia aliena 34 ſit ementis: reſpondit, quod ſit, ſi nomine ſuo emit l. ſi ex ea C. de rei vend. fallit in empto pecunia Eccleſiæ cap. pri. 12. q. 3. & ſec. q. ver. fixum: quod adeo eſt verum, inquit, quod ſi Clericus habens pecuniam de præbenda, emerit prædium, amplius non poterit illud dare, etiam intuitu pietatis,licet pecuniam potuiſſet dare: quia ſtatim prędium fit Eccleſiæ, ſiue emerit nomine Eccleſiæ, ſiue ſuo, ſiue alieno cap. 1. de pecul. cler. & cap. inquirendum.

Per quæ ſatis conſtat, quod Prælati, & Clerici, ſiue ſint defuncti, vel ſucceſſores in beneficijs, quam habent, aut habuerunt poteſtatem, & facultatem, in bonis, ac redditibus Eccleſiæ, vel beneficiorum, eam habent a Papa conditore Canonum, & a Canon. & eo modo, forma, qualitate, & conditione, integre, vel limitate, qua Papa, & Canones conceſſerunt, & concedunt, & non alias, vel alio modo eadem facultate, ſeu poteſtate, vti debent. Vnde nihil mirum, ſi Papa, qui fructus beneficiorum, ac redditus, concedit Pręlatis, ac Clericis, ad ſui, & ſuorum ſuſtentationem, & deducto victu reliqua de fructibus ſecundum canones diſtribuere, & diſpenſare eorum vita durante acquiſita, & relicta per eoſdem ex dictis fructibus, remanſa canonicæ

non diſpenſata, aut, vt ius erat, non diſtributa, veluti eorum ſpolia, ac fructus inexactos, vel pro aliquo tempore decurrendos, Cameræ Apoſtolicæ, vel pro ſupplenda negligentia prælatorum in diſtribuendo, & diſpenſando, aut pro ſeruanda canonum ordinatione, aut pro Sanctæ Sedis Apoſtolicæ, ac Sanctæ Romanæ Eccleſiæ ſubuentionibus reſeruat, cui beneficia totius mundi illorumque fructus ſunt manua-
35 lia, & ei obedientialia, cap. conſtitutus de relig. dom. qui illa ad nutum, & ſub conditione concedit cap. ſi gratioſe de reſcript. in 6. in quibus poteſt Papa, vt in re ſua eſſe moderator, & arbiter. cap. de his de ſepult. & qui potuit concedere totum, partem bene reſeruare potuit: quia, qui potuit illud, quod eſt plus, eſt etiam dicendum, quod poſſit illud, q uòd eſt minus l. Claudius Fœlix. ff. qui pot. in pign. hab. Bal. in l. conuenticula C. de Epiſcopis, & cler. Et ſi poteſt reſeruare partem alicui de fructibus beneficij, veluti eſt reſeruare penſionem, quæ eſt portio certa dependens a fructibus beneficij, a quo extrahitur, inuenta a
36 Romanis Pontificibus ex rationabili cauſa: vt per Cacialup. & Gig. in eorum tracta. de penſio. in principio. Item, & partem quoque dictorum fructuum reſeruare poteſt Cameræ Apoſtolicæ pro neceſſitati-
37 bus Eccleſiæ Romanæ, & Sedis Apoſtolicæ: extrauag. cum nonnullæ de præben. & dignitatibus extrauag. commu. la prima, & la ſecunda & extrauag. poſtulaſti eod. vbi Papa pro neceſſitatibus Romanę Eccleſiæ, & Sedis Apoſtolicæ, applicat fructus beneficiorum vacatorum, & vacaturorum ad certum temporis ſpacium, Cameræ Apoſtolicæ, qua Papa fructus Sedis vacantis concedit Epiſcopo diœceſis pro exhonorando Epiſcopatu debitis. cap. ſi propter debita de reſcrip. & ibi glo. quia dicit Archid. in tracta. de hæreſi. incip. ſanct. in Chriſto Patri. verſ. & quia tanta, quod in talibus Papa eſt dominus quantum ad vſum, quia eis vti
38 poteſt, ſicut placet, & decet ſuam potentiam ſine ſtatum per tex. in cap. bonæ rei. 12. quęſt. 2. cap. per principalem. 9. q. 3. &c. nunc vero eadem cau. & q. quia dominium rerum eccleſiarum proprie loquendo non eſt apud aliam eccleſiam: ſed apud Chriſtum, ſecundum Innocen. in c. cum
39 ſuper de cauſa poſſ. & proprie. cuius Papa eſt Vicarius cum omnimoda poteſtate in terris, vel apud Eccleſiã catholicam, quæ eſt vnica cap. loquitur 24. q. 1. cuius ipſe eſt Princeps. glo. & Doctor. in cap. conſtitutus de relig. dom. vbi dominus Anto. dicit quod de rebus Eccleſiaſticis poteſt
40 diſponere Papa vt vult etiam ſine cauſa, & Papa de fructibus beneficiorum diſponit aliquando, vt debeantur, etiam perſonę non habenti in eis titulum cap. ſi propter de reſcrip. in 6. cap. ſi tibi de conceſſ. præben. in 6. extrauag. Ioan. 22, ſuſcepti cum ſimilibus, & ſecundum antiquos
41 Canones de fructibus beneficiorũ fiebant quatuor partes, vna Epiſcopo, alia

alia fabricæ, tertia pauperibus, quarta ſacerdoti, facit illud quod dicit Io. And. in cap. inter cætera extra de off. ordinarij, quem refert Abb. vbi quod optaret: quòd Eccleſia Romana perciperet vigeſimam partem redituum Clericorum, ad ſuſtentationem Papæ, & Cardinalium, & abſtineret a communibus ſeruitijs, & a fructibus primi anni, quos recipit a prælatis promouendis. Et neſcit, quòd de hoc alijs fuit factus Sermo in Cõcilio Viennenſi & Papa pro ſuis neceſſitatibus applicat fructus ſedium vacantium Cameræ Apoſtolicæ per extrauag. nonnullæ la prima, & la ſecunda de præben. extrauág. commu. glo. quæ dicit in Clem. vnica de ſupplen. negligen.

Facit: quia ſiue habeas beneficium a Sede Apoſtolica immediate: ſiue ab ordinario: omnino a Papa habes; quando authoritate, quam ſibi concedit Papa ordinarius confert. cap. vt animarum. de conſtitu. in ſexto clem. ne Romani eo. 27. quæſtio. 2. inſtitutiones. Et quando Princeps ex voluntate ſua fuit cauſa vt quis acquireret aliquid, ipſe illud idem acquiſitum poteſt ſola authoritate auferre, ſecundum Angel. in l. Antiochenſium. ff. de priuileg. cred. vbi dicit: quod princeps ſine cauſa poteſt alicui auferre rem, quam ipſe illi donauit, quia per eundem Angel. in l. lucius. ff. de edilitio. Imperator poteſt ſine cauſa auferre rem quæſitam ex præſcriptione, vel vſucapione, quia talis modus acquirendi fuit inductus ab eo, & ab eo auferri poteſt ſine cauſa: per Felin. vbi multa allegat cap. quæ in Eccleſiarum de conſtitu. colum. 16. verſ.
42 v. declaratio, & Papa poteſt tollere ius quæſitum ex lege ſua. Paul. de Caſt. conſ. 216. incipit quomodo. Felin. in cap. nouit. viij. colum. de iud. facit, quia Papa ſolet concedere quotidie ius teſtandi: etiam monachis de rebus, ac fructibus per eccleſiam acquiſitis. Stafil. de litteris gratiæ & Iuſt. colum. 1. poteſt enim Papa licentiam Teſtandi religioſis
43 concedere arg. l. ſi quando in principio C. de in off. teſta. Socinus conſ. 13. vol. 1. Franc. in rubrica de teſtamentis in vj. colum. Iaſ. & alij in authentica ingreſſi ſec. col. de ſacr. ſan. Eccle. C. Baldus in d. l. ſi quando Barba. in cap. cum in officijs de teſta. col. penul. Cacialup. de penſio. quæſt. 19. in fi. Idem Barba. in tracta. de præſtan. Card. prima parte quæſt. 4. vbi dicit licentiam hanc teſtandi, a Papa conceſſam clericis, de redditibus beneficiorum teſtandi, eſſe intelligendam ad pios vſus: non alios. Dec. conſ. 512. ſec. col. vbi dicit hanc opinionem eſſe communem: & Paulus Tertius in ſua conſtitutione, in materia ſpoliorum facta, de qua ſupra atteſtatur ſpolia ab antiquiſſimo tempore citra, nomine Cameræ Apoſtolicæ exacta fuiſſe. & inter iura ipſius cam. connumerata, & prædeceſſores Rom. Pontifices, ac ipſum prælibatum Paulum, de ſpolijs diſpoſuiſſe donando, tranſigendo, & alias diuerſimode contra-
ctando,

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

ctando, ac collectores in varijs prouincijs, & exactores, pro illis colligendis conſtituiſſe, & deputaſſe, ac multas literas ſui, ac prædeceſſorum, ſuper exactione ſpoliorum emanatas, in quibus continebatur ſpolia ad Cameram Apoſtolicam ſpectare, & pertinere.

Per quę: cum late conſtet: quod Papa in caſu noſtro optime potuerit iſta acquiſita, iſta relicta, iſta ſpolia, & iſtos fructus, Cameræ Apoſtolicæ reſeruare, appropriare, incorporare, & applicare eſt etiam dicendum quod id voluerit, & expreſſe mandauerit, vt cum de poteſtate dixerimus, dicamus de voluntate, quia iſta duo perficiunt omnes actus, & ſi alterum deſit, nihil dicitur actum per Bal. in l. omne verbum C. communia de lega. Alexan. conſ. 52. num. 27. lib. 4. Nec de Papæ voluntate in hoc eſt in aliquo dubitandum, tum quia Conſtitutiones, & leges deſuper factæ, id clare dicunt, vt ex illorum inſpectione cuilibet conſtare poteſt intuenti, tum, etiam: quia in dictis conſtitutionibus ſtat clauſula motu proprio &c. Quæ de ſui natura importat, quod facit principem præſumi velle: per ea quæ notat Bal. in l. omnes in prin-
44 cipio C. de quadrien. præſcrip. Item facit præſumi rite factum a Papa Card. in Clem. 2. quæſt. 4. de off. ordin. Item ſtant conſtitutiones ſignatæ, cum clauſula ex certa ſcientia, quæ facit præſumi Principem vel-
45 le, etiam ſi deficiat clauſula non obſtante tali lege, ſecundum Bald. in l. omnes pręallegata. Item facit præſumi, vti abſoluta poteſtate. per glo. in cap. ad hoc in ver. elegerint in fin. de reſcrip. Item ſupplet defectum ſolemnitatum Rot. deciſ. 234. Papæ in nonis: Item æquiparatur clauſulę de plenitudine poteſtatis: per Innocen. in cap. innotuit de electio. Bal. in l. eos in principio C. de appell. Barba. in conſ. 103. & clauſula ex certa ſcientia tollit omnes defectus inductos a Iure poſitiuo, & plus operatur, quam clauſula Motu proprio, vt per Fel. in cap. cauſam quæ el ij. in quarta colum. verſ. quinto nota. de teſtibus. Item conſtitutiones ſtant cum clauſula, de Sedis Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, quæ includit defectus ſolemnitatis Specul. in tit. deleg. §. nunc oſtenden-
46 dum eſt, verſ. & nota quod ſi clauſula. Et ibi Bal. in aditionibus verſ. clauſula ſupplentes: per Alex. conſ. 16. col. penul. vol. v. Deci. conſ. 116. col. 2.

Item ſtant cum clauſula non obſtan. quæ operatur, quod princeps præſu-
47 matur ſic velle, vt in reſcripto continetur: quæ ommiſſa faceret præſumi de contrario: per Bar. in d. l. omnes in principio C. de quadrien. præſcrip. & in l. Idem Vlpianus. §. ſunt & alij. in princip. ff. de excuſat. Tuto. per glo. in l. fin. verſ. quod ſi dixit Imperator C. ſi contra Ius. Item contra Ius commune facit præſumi Principem facere de plenitudine poteſtatis, & facit valere reſcriptum contra teſtamentum l. ſi

non

non ſpeciali per Bal. in 2. col. verſ. Item dixit Oldra. C. de teſtam. Item tollit iſta clauſula ius tertij, & operatur, q clauſula de plenitudine poteſtatis, & ex certa ſcientia per Alex. conſ. 101. vol. primo 6. col.

Sed ab huiuſmodi generali Canonum diſpoſitione, ac particulari extrauagantium conſtitutione, ſuper ſpolijs clericorum, vel Prælatorum æditarum per Romanos Pontifices, Iulius ſanctæ mem. Papa iij. per ſuam quam deſuper edidit conſtitutionem, omnes incolas, & Curiales Vrbis Romæ exceptuauit, ac non comprehendi, nec comprehenſos eſſe declarauit. Et ante eum Sixtus iiij. Alex. Sextus Leo x Idq; fuit confirmatũ,
48 & approbatum a Pio iiij per ſuam quam fecit conſtitutionem, ſub tali rubrica Bulla cõfirmationis, & Innouationis, priuilegiorum incolarum, & curialium Vrbis, ſuper libera facultate diſpenſandi de bonis ſuis, edita Anno MDLXI. nonis Februarij: per quam Curiales, & incolæ Vrbis, ſine aliquo timore, & ſecurè viuunt, quia de illorum bonis quomodocunque acquiſitis liberè in teſtamento, aut alia ſibi bene viſa voluntate, contractu, aut diſpoſitione, poſſunt pro libito diſponere omni tempore, & in euentum etiam quod ſine diſpoſitione decedant, ad hæredes ab inteſtato venientes tranſmittunt. In qua etiam conſtititutione Pius, Papa iiij. declarat eoſdem Incolas, & Curiales non ligari nec comprehendi, à conſtitutione per eum ædita, ſuper bonis ex illicita negotiatione, aut alias contra ſacros Canones acquiſita, cuius tenor ad cautelam erit in calce præſentis tractatus deſcriptus.

Et ad contraria pri. & ſec. loco adducta deuenio: quia non obſtant pri. adducta de ſucceſſore in beneficio: qui ſuccedit in fructibus non recolectis, non exactis, & pendentibus, ac in acquiſitis per defunctum occaſione Eccleſiæ, ſunt vera, & regulariter procedunt ex diſpoſitione iuris communis, ſed ceſſant in caſu noſtro in quo ſunt factæ conſtitutiones, & extrauagantes in contrarium, per Romanos Pontifices, iuris antiqui in caſu præſenti derogatoriæ, quia quotidie cernimus oculis, quòd Papa beneficium concedit vni, alteri vero ſpolia defuncti: per cuius obitum beneficium vacauit, & ſucceſſor gratia beneficij ſibi conceſſi contentus, ſuper iure ſibi vti ſucceſſori ad ſpolia competenti, conquieſcit, vnde noua Iura debent attendi, in eo maximè in quo corrigunt, limitant, reformant, & tollunt ius antiquum l. ideò ff. de legibus.

Nec obſtat illud pari modo, quòd diximus: quòd Papa non præſumitur tollere Ius tertio acquiſitum: quia illud procedit: quando eſſemus in dubio de mente, & voluntate Papæ: quo caſu ſemper fit interpretatio vt non lædat: vt non præiudicet: aut lædat, vel præiudicet minus quàm fieri poſſit, toto titulo: ſi contra ius: vel vtilitatem publicam

publicam l. digna vox C. de legibus. Sed quando ſumus in caſu, in quo Papa ſcribit expreſſè cum intentione prę iudicandi, & ius quęſitum tollendi: prout in caſu pręſenti: tunc eſt ſecus per Corn conſi. 81. col. penultima in lib. 4. vbi multa allegat: quia bene id Papa poteſt: ſi vult cùm ſimus in beneficialibus: in quibus habet abſolutam poteſtatem vulga. cap. ſec. de pręben. lib. 6. Cald. cōſi. 12. Alex. cōſ. 101. lib. pri. 5. col. quia in beneficialibus tanta eſt potentia Papæ, quod poteſt Epiſcopum pro libito voluntatis de ſuo Epiſcopatu ad alium transferre: quia omnia beneficia mundi ſunt, manualia, & obedientialia reſpectu Papalis poteſtatis. dicit Bal. in l. reſcripta colum. 2. & ſequen. C. de precibus Imperatori offeren. & ideo poteſt gratiam reuocare poſt Ius alteri quæſitum, vt dicit idem Bal. in l. qui ſe patris colum. penul. C. vnde liber. Socin. conſi. 156. pro fundamento in ſec. col. & conſi. 164. viſa bulla in vij. col. nec obſtat pariter conſtitutio Iulij, quia, vt diximus ipſemet illam reformando corrigendo, & tollendo declarauit nolle habere locum in locis: vbi adeſſent ſpoliorum, & iurium R. Cameræ, collectores, vt per, conſtitutionem illius publicatam ſub die octaua Iulij 1551. Anno ſui Pontificatus Secundo.

Ad contraria verò ſec. loco adducta: quòd fructus inexacti, & ſpolia relicta per defunctum vadunt ad hæredes ſuos: non autem ad ſucceſſorem in beneficio: neque ad Cameram, reſpondentur, quod id eſt verum, & procedit in illis caſibus: in quibus Clericus facit fructus ſuos, & quorum dominium acquirit, & in quibus, & quando habet vſufructum, veluti diximus in diſtributionibus quotidianis, in fructibus penſionum, & huiuſmodi: in quibus diximus clericum æquiparari vſufructuario, & acquirere dominium in illis, de quibus habe-
49 tur in cap. fin. de pignor. in fin. in cap. requiſiſti de teſtamen. per Hieronymū Gig. in tracta. de penſio. quæſt. 52. & 53. Item de bonis acquiſitis ex fructibus ſimplicis beneficij: de quo per glo. in cap. præſenti de off. ordin. in vj. in verbo reſeruari: quæ dixit Clericum poſſe libere teſtari de bonis ex ſimplici beneficio acquiſitis: cuius opinionem tenuit Oſtien. in cap. fina. de pecul. Cler. ex cap. requiſiſti in fine de teſta. hanc opinionem dicunt eſſe receptam, & approbatam in practica Anto. & Imol. d. cap. fin. quod verò non ſit bona opinio, & quod non ſit vera illa glo. videtur eſſe tex. in cap. Epiſcopus 14. quæſtio. 1. vbi probatur Canonicos, qui ſimplex habent beneficium, non habere bona Eccleſię, vti propria: ſed habere potius ad diſpenſandum. Item Iura quæ prohibent Clericum teſtari de fructibus beneficij, loquun-
50 tur generaliter, & indiſtinctè, nec obſtat text. in cap. requiſiſti de teſtamentis, vbi ſolum probatur: quòd relictum Canonico alicuius

Eccleſię

Eccleſiæ acquiritur Canonico, nec præſumitur ei legatum factum fuiſſe ex cauſa Eccleſiæ, ex quibus non videtur, quod glo. opinio procedat, & ita eam reprobat Abb. in cap. cum eſſes num. 23. in repetitione, & cap. cum in off. de teſta. Idem in cap. ſec. de deci. & cap. fin. de pecul. Cler. Archid. in cap. ſtatutum. §. aſſeſſorem de reſcrip. in vj. Innocen. in cap. indecorum de ętat. & qualit. Dom. de S. Gemin. & Franc. in d. cap. præſenti colum. 5. Barba. in tractatu de pręſt. Card. par. e 1. quęſt. 3. num. 80. Idem Barb. in cap. requiſiſti num. 34. de teſta. Idem in cap. fin. nu. 14. de pecul. cler. Et hanc opinionem dicunt eſſe veriorem Imol. in d. cap. fin. Beltran. conſ. 288 Iaſ. conſ. 75. vol. 3. Sequitur Didacus Cauaruuias in cap. cum in off. de teſta. ſuper quo cogita: quia dicit Abb. in cap. fina. præallegat. de pecul. cler. quod illa glo.
51 nunquam ſibi placuit, nec eſt fundata in aliquo Iure, vbi etiam reſpondet ad iura per eandem adducta, & dicit Cardinalis Zabarella in cap. fina. de pecul. cler. quòd tales diſtinctiones glo. Iure non probantur. Ideò dixi, cogita, quia Gemin. in d. cap. præſenti de off. ordin. in vj. dicit quòd Clericus non habens adminiſtrationem: ſed ſimpliciter, & perſonaliter beneficiatus, in vita, & in morte comparatur vſufructuario, quantum ad faciendum fructus ſuos, & de ipſis perceptis teſtari poteſt, & ei Eccleſia ſuccedit; quantum ad hos, ab inteſtato. quàm glo. inquit quidam ſic intelligunt, quod quilibet habens beneficium ſimplex teſtari poſſit, quod dicunt falſam eſſe, & contra Capitulum relatum quòd loquitur in Canonico, & conſequenter in habenti beneficium ſimplex, qui tamen vt ibi patet, teſtari non poteſt, & hoc inquit fateor. ſed glo. recte intellecta eſt veriſſima, & id non dixit. Sed ad hoc, quod beneficiatus poſſit teſtari, tria requirit, primo quod non habeat adminiſtrationem, ſecundo, quod beneficium ſit ſimplex, tertio, quòd illud obueniat ſibi perſonaliter tantum, & conſequenter tales fructus ſint concelſi ratione ſtipendij perſonalis, quibus concurrentibus poteſt teſtari, & aliàs vt ibi per eum. Sed hodie in fructibus, & in acquiſitis ex ſimplici beneficio, teſtari non valet Prælatus, niſi obtento priuilegio Apoſtolico, ſeu ex conſuetudine loci, legitime præſcripta, per breue Pij iiij. directum Franc. Odeſcalſco ſub Datum Romæ die 6. Martij 1560. anno primo. & per aliud eiuſdem Pij directum Matthæo minali ſub die xxx. Iulij eiuſdem Anni 1560. Anno primo: ſed ego ex, quo iura allegata pro glo. diſtinctionem probare non videntur, adhærerem opinioni Abbatis, & aliorum ſequacium, quia magis æqua, & fauorabilis Eccleſiæ videtur, pro qua in dubio ſemper eſt facienda interpretatio ad not. in cap. in præſentia de probatio. Felin. in cap. fin. de Iudic. huius opinionis eſſe videtur Did. Couaru. variarum re

ſolutio. cap. xv. verſi. prius tamen. Iſthæc mihi occurrunt dicere ad diffinitionem vel deſcriptionem ſpoliorum eccleſiaſticorum, ſed ad quæ conſtitutiones in hac materia editæ, ſe non extendant, & quæ-nam ſint perſonæ, quæ illis non comprehendantur, aut ligentur, dico in quæſtione de poteſtate Clerici, & in quæſtione de licentia teſtandi, & de ſucceſſio. Clerici ab inteſta. ſecula. vbi in multis locis videbis, tam perſonas particulares, quàm Collegia officialium Rom. cu.
52 & vniuerſitates, quæ ſint exemptæ, priuilegijs, & conceſſione Papæ, à debitis, & ſolutione ſpoliorum, quia Romani Pontifices, quæ eorum ſolet eſſe erga fideles, & Sedis apoſtolicæ deuotos liberalitas, ſeu benignitas, ſoliti ſunt, & ſolent ab huiuſmodi nexibus, & debitorum ſolutionibus multos, etiam vniuerſitates, immo Ciuitates, & regna in totum, vel in partem abſoluere, & liberare, prout in præallegatis locis videre eſt, & meis temporibus vidi motum proprium Iulij Tertij conceſſionis gratiæ factæ regno Neapolis: per quem mandatur, in regno Neapolitano ſpolia exigi ab hæredibus prælatorum, & Clericorum defunctorum: ſi quidem Clerici, vel prælati habuerint in annuis redditibus Eccleſiaſticis, computatis etiam diſtributionibus quotidianis, annuum valorem ducat. centum auri de Camera, Et ſi ſpolia, & bona per defunctum relicta, aſcenderint ad ſummam, & valorem ducatorum mille ſimilium. declarando, quòd qui non habuerint in beneficicijs, & bonis prædictum annuum valorem, non comprehendantur, nec comprehenſi intelligantur, in conſtitutionibus ſuper ſpolijs editis, nec eorum hæredes occaſione ſpoliorum, per Collectores Cameræ apoſtolicæ moleſtari poſſe, cũ expreſſa addita declaratione, quòd in conſtitutionibus ſpoliorum, comprehenſi intelligantur omnino Clerici, vel Prælati prædicti modo per triennium continuum, vel interpellatum, habuerint in eorum vita, vltra annuum valorem ducatorum centum ſimilium, licet tempore obitus talem redditum non obtinuerint, prout ego ſæpe vidi in copijs, & ſimplicibus ſcripturis, licet non in authentica, aut forma probante mihi præſentatis, Sub Datum Romæ apud Sanctum Petrum ſub anulo piſcatoris Die x. Auguſti anni 1550. Pontifi. ſui Anno primo. Et alium ſimilem motum vidi felicis recordationis Pauli iiij. eidem Regno, quo mandatur tantummodo ſpolia exigi, ſi Clerici defuncti in redditibus Eccleſiaſticis habuerint valorem annuum ſcutorum quinquaginta auri, & relinquerint in bonis tempore obitus, ſcuta ſimilia ducenta, ſub Datum Romæ ſub eodem Anulo die xvj. Martij anni 1558. ſui Pontificatus anno iij. eodem modo, & forma in cauſis ſpoliorum exhibitum mihi, & præſentatum, quibus gratijs, & conceſſionibus per obitum prædictorum
Pontificum

Pontificum expiratis, vigore breuium Pij iiij. cum clauſulis deroga-toriarum derogatorijs ſignatorum, & expeditorum, meis temporibus ſpolia indiſtinctę abſque præfatis limitationibus exacta, & recollecta indiſtinctę fuerunt ſemper, & vbique in dicto Regno, dictis conceſſionibus in aliquo non obſtantibus. Et id pari modo fuit generaliter ſtatutum per S. D. Pium PP. V. per ſuam bullam hoc præſenti anno 1567.
53 menſe Septembris editam, per quam declarat, & ſtatuit, quòd bona beneficiati relicta, qui in beneficijs, aut in penſionibus non habuerit excedentem valorem XXX. annuorum. Ducat. auri de Cam. non comprehendantur ſub ſpolijs, nec in eis aliquid nomine ſpoliorum prætendi poſſit. quæ incip. Romani Pontificis, &c. quæ eſt in calce pręſentis laboris deſcripta.

SVMMARIVM.

1 *CLericum negotiatorem, veluti peſtem fuge.*
2 *Clericus Mercator Deo placere non poteſt.*
3 *Clericis eſt conſilium exercere manualia.*
4 *Clericis agricultura permiſſa,*
5 *Clericus artificiolo, & agricultura ſibi victum paret.*
6 *Quæ venatio ſit permiſſa, & interdicta Clericis.*
7 *In Scripturis ſanctis piſcatores inueniuntur ſancti, non venatores.*
8 *Artificia ſunt licita Clericis pro ſui ſuſtentatione.*
9 *Clericus poteſt incumbere artificijs, dummodo non ſe ſubtrahat a diuinis.*
10 *Quando liceat Monachis conducere terras, & habere ad firmam,*
11 *Ratio quare Clerici ſeculares poßunt neceſſitate inſtante habere res conductas, eorum nomine, monachi verò non.*
12 *Licet Clerici non poſſint conducere, poſſunt tamen in conducta, in qua ſuccedunt remanere.*
13 *Clerici poßunt conducere poſſeſſiones recolendas ad ſui ſuſtentationem.*
14 *Clericus poteſt locare animalia, & emere eadem, ad depaſcendum paſcula: quæ ipſe habet, ad ſui ſuſtentationem.*
15 *Clericus poteſt emere aquum pullum nutriendum, & rem, vt melioratam vendat carius.*
16 *In caſu neceſſitatis eſt licitum Clerico negotiari.*
17 *Clerico iniuſta tantum negotia ſunt interdicta.*
18 *Ratio quare non liceat Epiſcopis, aduocare.*
19 *Sacerdotes in multis caſibus licite aduocant.*
20 *Quę ſint perſonæ miſerabiles.*
21 *Clerici ſęculares de conſuetudine Eccle. poſſunt exigere pro patrocinijs.*

22 *Hodie ſacerdotes per contrariam conſuetudinem poſſunt petere ſalariũ.*
23 *Clericus habens beneficia ad ſui ſuſtentationem, prohibetur aduocare: ſecus ſi non habeat.*
24 *Clerici in minoribus; ſi non habent beneficia ad victum, indiſtincte aduocare poſſunt.*
25 *Clerici in minoribus poſſunt aduocare: ne dum ad ſui ſuſtentationem: ſed & ad lucrandum.*
26 *Clericus de acquiſitis ex aduocatione diſponit, vti de patrimonialibus.*
27 *Quæ concurrere habeant, vt Religioſus, vel monachus aduocare poſſit.*
28 *Clericus poteſt eſſe Iudex, etiam in cauſa criminali, licet generalis officialis eſſe non poteſt.*
29 *Tabellionatus officium vile.*
30 *Clericus: ſiue in minoribus: ſiue in ſacris conſtitutus; ſi non habet beneficia ad ſufficientiam, poteſt eſſe Tabellio.*
31 *Clericus habet cauere a negociatione de qua in cap. fin. de vſu.*
32 *Clericus negociator peſtis.*
33 *Dominus eiecit mercatores de templo.*
34 *Clerici eſt interdictá negociatio ſub anathemate.*
35 *Clericus tertio monitus, vt a negocijs abſtineat, perdit priuilegium Clericale, quoad bona, ſi non deſiſtat.*
36 *Differentia inter negociationem, & artificium.*
37 *Quid ſit artificium.*
38 *Quid ſit proprie negociatio.*
39 *Licet Clericus poſſit facere artificium, tamen non poteſt, ſi Ecleſia ei ſufficit ad victum.*
40 *Quid ſit mercator.*
41 *Clerici non indigentes, non poſſunt exercere etiam honeſtas negociationes.*
42 *Vide, quæ honeſtæ, & inhoneſtæ negociationes.*
43 *Negocia cauſa lucri, vel cupiditatis, sũt Interdicta monachis, & Clericis.*
44 *Religioſus non habet neque velle, neque nolle*
45 *Negotiatio, quæ non fit lucri cauſa, non eſt probibita.*
46 *In caſu neceſſitatis, eſt licitum negociari.*
47 *Clericus poteſt vendi facere vinum in domo, dummodo ipſemet non exerceat Tabernam, aut vendat vinum, ſed alter.*
47 *Clericus poteſt emere victualia pro abundantia tempore famis, pro ſe, & alijs.*
49 *Emens pro ſuo vſu, poteſt vendere propter aliquam neceſſitatem, pro maiori pretio.*
50 *Quicquid plus iuſto pretio appetit homo, turpe lucrum eſt.*
51 *Quibus modis negociatio licita fit illicita.*

52 Negocium

52 *Negocium ſæculare non poteſt diffiniri: quia multiplex.*
53 *Peccatum tale eſt: qualis eſt finis, per quem fit.*
54 *Negocians, intẽdens principaliter ad lucrum, eijcitur de templo paradiſi.*
55 *Vide multas circunſtantias quæ faciunt negociationem illicitam.*
56 *Vide caſus, quibus licet vendere carius.*
57 *Quatuor requiſita ad validitatem contractus emptionis.*
58 *Perſonæ, quibus creditur: quod leuitate: potius quã liberalitate vendant.*
59 *Negocia ſæcularia, prouenientia ex carnis concupiſcẽtia, ſunt prohibita.*
60 *Clericis in minoribus, non beneficiatis, non prohibentur negocia licita.*
61 *Clerici in minoribus poſſunt redire ad ſæculũ, & apoſtaſiam non faciunt.*
62 *Clericus in minoribus habens beneficium, eſt apoſtata, ſi dimittat habitum & tonſuram.*
63 *Bulla Pij IIII. ſuper illicitis negociationibus comprehendit Clericos, etiã in minoribus.*
64 *Quilibet præſumitur negociari cauſa cupiditatis, non cauſa neceſſitatis.*
65 *Vita hominis eſt prona ad malum.*
66 *Pœna Clerici negociatoris.*
67 *Omne peccatum, quod eſt contra præceptum legis naturalis, & diuinæ mortale eſt.*
68 *Non eſt curandum de verbis: quia accomodanda materiæ.*
69 *Nullus niſi pro peccato mortali excommunicatur.*
70 *An, & quando contrafaciens legi, incurrat peccatum mortale.*
71 *Cum mortali peccato, nemo introibit in gloriam Dei.*
72 *Clerici eo ipſo quod contrahunt matrimonium, ſunt priuati priuilegio Clericis circa bona conceſſo.*
73 *Clerici ordinati ſine beneficio, poſſunt agere contra promouentem pro victu.*
74 *Clericus negocians monitus, non ceſſans, ſpoliatur clericatu, & beneficio, & traditur curiæ ſæculari.*
75 *Peccatum mortale notorium inducit ſuſpenſionem, vt quis non exerceat officium ſuum.*
76 *Paria iudicantur non fieri, & non recte fieri.*
77 *Occultus peccator non tenetur reſtituere fructus medij temporis.*
78 *Male acquiſita prudenter facimus ſi in eleemoſynam damus.*
79 *Acqſita ex illicita negociatione tenemur ĩ pauperes, & pios vſus erogare*
80 *Nihil tam naturale, quam rem acquirere, de voluntate domini tradentis.*
81 *Licet clericus, non reſidens priuetur beneficio, non tamen tenetur reſtituere fructus.*
82 *Verbum, aliàs, eſt aduerbium qualitatis, & ibi vide, quod habet plura ſignificata.*

83 *Contra*

83 Contra illud, quod lex iubet, aut prohibet, nihil eſt faciendum.
84 Canon multipliciter ſumitur.
85 Bulla Pij iiij. in præſenti materia edita, eſt iuris antiqui declaratiua.
86 Negociationes ſunt interdictæ clericis omni iure.
87 Illicite acquiſitum dicitur tripliciter.
88 Datum ex cauſa Simoniæ non reſtituitur danti. ſed in aleemoſynam eroga ri poteſt.
89 Mulier acquiſitum ex meretricio, retinere poteſt.
90 In quibus caſibus tenetur ludo lucrans reſtituere.
91 Tractus ad ludum lucrans, non tenetur reſtituere lucrum.
92 Vide remiſſiue, quomodo, & quando illicite acquiſitum reſtituatur.
93 Bulla non comprehendit acquiſita: quæ ſunt parti reſtituenda.
94 Verba reſcripti ſunt potius impropriãnda, quàm intelligenda in præiudicium tertij.
95 In reſcriptis Papæ ſemper intelligitur appoſita clauſula, dummodo non ſit alteri Ius quæſitum.
96 Lex debet conuenire tempori.
97 Fiſcus, ſaccus male ablatorum.
98 Turpia, & illicita lucra fiſcus aufert.
99 Bulla auferens male acquiſita clericis, eos punit in eo: in quo delinquunt.
100 Verba Bullæ, viamq; contra ſacros canones, ſunt ſublata per aliam bullam Pij quarti.
101 Intentio papæ non præſumitur de eo: quod verba non important.
102 Papa, & Imperator non poteſt diſponere: quòd ſtetur dicto vnius Teſtis in præiudicium tertij.
103 Conſtitutio contra ius naturale non ſeruatur.
104 Vide caſus, in quibus illicite acquiſitorum, fit reſtitutio.
105 Illicite acquiſita reſtituenda, non comprehenduntur in bulla.
106 Bulla comprehendit clericos cuiuſuis ordinis.
107 Vide quod veniat appellatione clericorum.
108 Bulla eſt male vitæ correctiua, & excitatiua virtutis.
109 Bulla comprehendit acquiſita cuiuſuis temporis.
110 Bulla impedit clericum teſtari de illicite acquiſitis.
111 Licentia teſtandi a Sede Apoſtolica obtenta, habet clauſulam de licite acquiſitis.
112 Quod illicite acquiſita ſpectent ad Camerã; id declarat Bulla Pauli iiij.
113 Bulla Pij iiij. quæ eximit curiales, Cardinales, Prælatos, & officiales, & habentes facultatem teſtandi a generalitate bullæ æditæ ſuper illicitis negociationibus.

Quæ

QVÆ NEGOTIA SINT PERMISSA, aut etiam interdicta Clericis.

QVÆSTIO. II.

SANCTISSIMVS D. D. Pius diuina prouidentia Papa Quartus, curam habens gregis dominici ſibi commiſſi, & præſertim clericorum, & Eccleſiaſticarum perſonarum, quæ vti perſonæ ad aliorum regimen, & gubernium deputatæ, magis quàm alij, à ſcandalis cauere, & à peccatis, & delictis magis abſtinere debent: quia religioſi, qui nomen ſanctitatis habent, peruerſè agendo, plus nocent in Eccleſia Dei, quàm alij, 85. diſt. nemo, & clerici deprehenſi in aliquo crimine, plus peccant, quàm laici, per Archid. cap. Arianus. 1. quæſt. 1. nu. 33. qualitas enim perſonæ auget atrocitatem delicti. Arbitrans eſſe valdè malum, ac ſcandoloſum, quod clerici cauſa acquirendi, vel lucrandi, ſeſe implicarent mercaturis, mercimonijs, ac ſæcularibus negocijs, de quibus ſcriptum eſt, nunquàm de manu tua, vel oculis tuis liber pſalterij diſcedat, dicatur ad verbum oratio tua ſine intermiſſione &c. cap. nunquàm de conſec. diſt. v. & vita clericorum debet verſari circa vitam contemplatiuam, non autem de rebus mundanis habere curam, niſi quatenus ſunt neceſſaria ad corporalem vitam 1. quæſt. iij. ſi quis obiecerit, quia dicit tex. in cap. negociatorem. 88. diſt. negociatorem clericum, & ex inope diuitem, ex ignobili glorioſum, quaſi quandam peſtem fuge, quia teſte Cicerone officium mercatoris non eſt officium
1 apti, non ſimplicis, non ingenui, non iuſti, non boni viri. Sed verſuti, obſcuri, aſtuti, fallacis, & callidi, & vt ait Auguſtinus, nullus mercator ſine fraude diteſcit, & lucrum habere non poterit: niſi fraudem fecerit. Et Carthaginenſes Mercatoribus diſtincta ſtatuerunt diuerſoria, nec ea illis cum ciuibus volebant eſſe communia, nec aſpectus quidem, concedebatur eis ad ſecretiora vrbis loca. Græcia autem nequaquam eos intra vrbes recipiebant. Plato vituperat Mercatores: qui optimos coinquinent mores, apud pleraſque reſpub. antiquas lex erat, ne quis mercator Magiſtratum gereret, nec in ſenatum, nec
2 in conſilium admitteretur. Et ait Cryſoſtomus clericus Mercator Deo placere non poteſt. Aug. quoque ait Mercatores, pariter ac milites, veram pœnitentiam agere non poſſe. Quòd tamen eſt intelligendum, quandiu hanc artem iniuſte voluerint exercere, quia legitime & canonice mercaturam facere, non eſt interdictum, idque eo eſt dete-

rius

rius in clerico: de quo ſcribit Apoſtolus, nemo militans Deo implicat ſe negotijs ſęcularibus, id eſt temporalibus; & mundanis, quantuncunque illa laicis liceant, per Abb. in rub. ne cler. vel monac. ratus inquam prelibatus, ſanctiſſimus, malum eſſe, & ſcandaloſum, perſonas Eccleſiaſticas, quę alijs exemplum probitatis, & religionis, & ſanctitatis præbere habent, in hoc vitium prolabi, Simulque ad officium ſuum ſpectare: qui gregis, & paſtorum curam habet, vniuerſali malo huic prouidere Sanctiſſimam ſuper hoc ſub Datum Romæ Nonis menſis Nouemb. anni 1560. Anno ſui pontifi. 1. Conſtiſtitutionem edidit, qua decreuit, & declarauit quæcunq. acquiſita per Clericos, & perſonas Eccleſiaſticas, ex illicita negotiatione, vel aliàs contra formam ſacrorum Canonum, eſſe, & intelligi debere ſpolia, & vti ſpolia Reu. Cameræ apoſtolicæ applicanda, & incorporanda, ac applicari, & incorporari recolligi, & percipi debere, accommodatum profectò morbi, & mali qualitati medicamen, & remedium, quia abſtinebunt omnino a negotiaturis cauſa lucri, vel acquiſitionis clerici: quando ſciant, quòd illa quæ ſuo labore in huiuſmodi, & induſtria parauerint, poſt obitum non ad commodum, & beneficium ſuorum conſanguineorum, & hæredum, pro quibus libenter laborant, ſed in Cameræ apoſtolicæ beneficium, & vtilitatem cedent, & erunt profutura alijs, potius quam ſuis, cuius conſtitutionis tenor ſubſequitur in hunc modum videlicet Pius &c,

Bulla Sanctiſſimi D. N. D. PII diuina prouidentia Papæ iiij ſuper declaratione Spoliorum.

Pius Epiſcopus Seruus Seruorum Dei Ad perpetuam Rei memoriam:

DECENS Eſſe cenſentes, & æquum, vt nos, qui alios in ſua iuſtitia confouemus, Cameræ apoſtolicæ iura non negligamus, quinimo, ne prætextu incertitudinis, illa ab aliquibus vſurpari, aut ſuper eis, dubia aliqua oriri contingat, ita noſtræ declarationis remedium prouideamus, quòd a nemine deſuper dubium aliquod deduci poſſit. Cum itaque, ſicut accepimus, a nonnullis vertatur in dubium, an res, & bona, per clericos, etiam in ſacris ordinibus conſtitutos, ex negociatione illicita, aut aliàs contra ſacros canones acquiſita, vti ſpolia, vel aliàs ad Cameram præfatam iure legitimo ſpectare, & pertinere debeant. Nos omnem deſuper hæſitationi materiam ſubmouere, ac cauillationibus, & altercationibus

tionibus, ac litibus viam præcludere, & denique malitijs eorum, qui iura dicta Cameræ vſurpare ſatagunt, obuiare, aliaſque in præmiſſis opportune prouidere volentes: Motu proprio, & ex certa noſtra ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, decernimus, & declaramus, omnia, & ſingula, res, & bona, cuiuſcunque qualitatis, & quantitatis exiſtentia, ac in quibuſuis rebus, & Regnis, ac dominijs, tam citra, quam vltra Montes, & Maria conſiſtentia, per quoſuis Clericos, tam ſæculares, quam quorumuis, etiam mendicantium ordinum, ac militiarum regulares, etiam in ſacris ordinibus conſtitutos, cuiuſcunque ſtatus, ordinis, & conditionis fuerint, ac Archiepiſcopali, Epiſcopali, vel alia maiori dignitate, præfulgeant, ex negociatione illicita, aut alias contra ſacros Canones, quomodolibet acquiſita, quæ pro tempore. poſt obitum eorum, qui etiam ex facultate, quam habuerint teſtandi, condito teſtamento, vbiuis locorum deceſſerint, & decedent, aut quibus illos, etiam eis viuentibus, priuari, & eis deſtitui, contingerit, & præſertim quondam Andreæ Iapiro de Sancto Ioanne Rotundo presbyteri, ſeu religioſi, extra Romanam Curiam, ad illam forſan veniendo defuncti, hactenus, remanſerunt, remanent, & remanebunt, ad eandem Cameram, & non alios, etiam in quibuſuis Cathedralibus, etiam Metropolitan. & Collegiatis, ac alijs Eccleſijs, Monaſterijs, Hoſpitalibus, militijs, ceteriſque beneficijs eccleſiaſticis, cum cura, & ſine cura Sæcularibus, & quorumuis ordinum regularibus, qualitercunque qualificatis, ſucceſſores illa in titulum, commendam, adminiſtrationem, commiſſionem, ac alias quomodolibet pro tempore obtinentes, etiam ſi ad illa, vigore prioris tituli, ius regrediendi, ſeu accedendi, & ingrediendi, aliquibus conceſſum fuerit, ſpectaſſe, & ſpectare, ac ſub nomine Spoliorum venire, illaque, vti ſpolia ad Cameram ipſam pertinentia, perpetuo colligi, & recuperari potuiſſe, & poſſe, ac debere, & ita per quoſcunque Iudices quauis auctoritate fulgentes, in quacunque inſtantia, ſublata eis quauis, aliter iudicandi & interpretandi, facultate, & auctoritate, iudicari, & diffiniri debere. Necnon irritum & inane quicquid ſecus, ſuper his a quoquam, quauis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contingerit attemptari. Mandantes dilecto filio noſtro Guidoni Aſcanio, Sanctæ mariæ in via lata, Diacono Cardinali, de Sancta Flora nuncupato Camerario noſtro, & eius in Camerariatus officio ſucceſſoribus, Quatenus ſpolia ipſa, prout alia ipſius Cameræ iura, exigi, & recuperari, ac præſentes inuiolabiliter obſeruari faciat, nec permittat Cameram ipſam, vel pro eo, ea Agentes, deſuper, modo aliquo, moleſtari, perturbari, aut inquietari. Contradictores quoslibet, & rebelles, per cenſuras, & pœnas eccleſiaſticas,

appellatione poſtpoſita compeſcendo. Necnon legitimis, ſuper his, habendis, ſeruatis proceſſibus, cenſuras, & pœnas ipſas, etiam iteratis vicibus, aggrauando. Inuocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio brachij ſæcularis. Non obſtantibus fel. record. Bonifacij Papæ viij. prædeceſſoris noſtri de vna, & Concilij generalis, de duabus dietis, & alijs conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis: nec non eccleſiaſticarum, monaſteriorum, ordinum, militiarum, & beneficiorum prædictorum, iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, priuilegijs quoque, indultis, & literis Apoſtolicis, illis, & dilectis filijs illorum capitulis, conuentibus, ſuperioribus, & perſonis ſub quibuſcunque tenoribus, & formis, ac cum quibuſuis clauſulis, & decretis, etiam Motu, & ſcientia ſimilibus, conceſſis, approbatis, & innouatis. Quibus omnibus, illorum tenores, præſentibus pro ſufficienter expreſſis habentes, illis alias in ſuo robore permanſuris, ac vice duntaxat, ſpecialiter, & expreſſe derogamus, contrarijs quibuſcunque. Aut, ſi aliquibus, communiter, vel diuiſim, ab Apoſtolica ſit ſede indultum, quòd interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint, per literas Apoſtolicas, non facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum, de indulto huiuſmodi mentionem. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam noſtri decreti, declarationis, mandati, & derogationis infringere, vel ei auſu temerario, contraire. Si quis autem hoc attemptare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli, Apoſtolorum eius, ſe nouerit incurſurum. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno incarnationis Dominicæ, Milleſimo quingenteſimo ſexageſimo. Non. Nouembris, Pontificatus noſtri Anno primo.

Fed. Cardinalis Cęſius.

Cæ. Glorierius.

Barengus.

Vnde pro intelligentia materiæ, iudicaui facere ad propoſitum, aliqua in medium adducere, per quæ apparere poſſet, circa quæ licitè clerici, & perſonæ eccleſiaſticæ ſeſe poſſent exercere, & à quibus abſtinere, ſicque de negotijs permiſſis eis, & interdictis eiſdem quæſtionem facere, circa quod per contraria procedendo dico nulla, vel pauca eſſe negotia, quæ ſint clericis, vel perſonis Eccleſiaſticis interdicta, immo videri ea eſſe conceſſa clericis; quæ laici facere poſſunt.

Nam

Nam primo videtur, quod perſonis Eccleſiaſticis ſit licitum quæcunque negocia, & artificia etiam manualia facere, etiam quæ perſonis viliſſimis liceant, ac manibus proprijs operari, imò non ſolum videtur eis licitum, vel permiſſum, ſed præceptum ac præcepto iniunctum per tex. in cap. nunquàm de conſec. diſtinct. 5. ibi enim legitur facito aliquid operis, vt ſemper te diabolus inueniat occupatum, exemplo Apoſtolo-
3 rum, qui manib. laborabant, & victum manu quærebant. Fiſcellam texe iunco, vel caniſtrum lentis plecte viminibus, ſeratur humus, areolę æquo limite diuidantur, in quibus cum olerum iactata fuerint ſemina, vel plantę per ordinem poſitæ, aquæ ducantur irriguę. Sic pulcherrimorum verſuum ſpectator aſſiſtas, Ecce ſupercilio cliuoſi tramitis vndam Elicit, illa cadens raucum per leuia murmur Saxa ciet, ſcatebriſque arentia temperat arua. inſerantur fructuoſi arbores, vel gemmis, vel ſurculis, vt paruo poſt tempore, laboris tui dulcia poma decerpas. apum fabrica aluearia, ad quas te mittunt Salomonis prouerbia, dicentis, vade ad apem, & diſce: quo modo operatrix ſit, & caſtum opus faciat, texantur & lina capiendis piſcibus. Scribantur, & libri, vt & manus operetur cibum, & anima ſaturetur lectione, & ibi dicit glo. quod in Aegypto nō recipitur Monachus in monaſterium: niſi in aliquo opere ſit peritus.

Et operari manibus eſt in præcepto clericis, & religioſis, primæ ad Theſſalonicens. operemini manibus veſtris, ſicut præcepimus vobis, & Aug. lib. de operibus Monachorum, cæterum quis ferat homines contumaces, Ideſt religioſos, non operantes, de quibus ibi loquitur ſaluberrimis Apoſtoli monitis reſiſtentes, non ſicut Infirmiores tolerari, Sed ſicut fortiores prædicare. Et Apoſtolus 3. ad Theſſalo. ſi quis nō vult operari, nec manducet, & Infra vult ſeruos Dei corporaliter operari, vnde viuant, & dicit Aug. pręalleg. loco quid agant: qui operari corporaliter nolunt, ſcire deſidero, orationibus inquiunt vacamus, & pſalmis, & lectionibus, & verbo Dei, & dicit glo. Lucę. 12. ſuper illud, vēdite quæ poſſidetis: non tantum cibos veſtros communicate pauperibus: ſed etiam vendite, quæ poſſidetis, non tantum cibos veſtros communicate pauperibus: ſed etiam vendite poſſeſſiones veſtras, vt omnibus veſtris ſimul pro domino ſpretis, poſtea labore manuum operemini, vnde viuatis, vel eleēmoſynam faciatis. & ad Corint. 4. Laboramus operantes manibus noſtris, Ergo videtur, quod ne dum ſit licitum, & permiſſum clericis, & Religioſis manibus operari. Sed & quod eis ſit in pręcepto commiſſum. Et eſt text. in cap. clericus el primo & il ſecundo 91. diſtin. ibi legitur Clericus victum, & veſtitum ſibi artificiolo, vel agricultura abſque of-
5 ficij ſui duntaxat detrimento paret. Clericus quilibet verbo Dei erudi-

tus artificiolo victum quærat. Item omnes clerici, qui ad operandum validi ſunt artificiola, & literas diſcant &c. eſt glo. in cap. ad reatum 81. diſt. vbi ſanctimoniales otioſę eſſe non debent, & debent facere calatos &c. ſequitur glo. in cap. qui venatoribus 1o primo 86. diſt. quæ dicit, quòd venatio oppreſſiua, & venatio arenoſa eſt illicita. Item venatio ſaltuoſa quæ fit in ſyluis, non eſt licita clerico, etiam, ſi pauper ſit ſecundum quoſdam vt 34. diſtin. quorundam: quia, inquit, poteſt aliàs victum quærere. 91. diſt. clericus: nam inquit faciat ciſtas, calatos, & re-
6 tia de conſe. di. 5. nunquam: ponere autem laqueum, vel retem ſine ſtrepitu, & clamore, & canibus licet etiam clericis, cum liceat Monachis etiã texere linum pro capiendis piſcibus, quia dicit tex. & ibi gl. in cap Eſau. ea. diſtinc. quod in ſanctis ſcripturis inuenimus piſcatores ſanctos, ve-
7 natores non, & dicit glo. in cap. Canonum 14. q. 4. quod clerici poſſunt emere, rudem materiam, corium, & cartas, & inde facere ſotulares, & libros, & huiuſmodi vt ſic lucrentur victum, quod eis eſt licitum, allegat tex. in cap. primo 21. q. 1. & 91. diſt. quia artificia ſunt licita clericis
8 pro ſui ſuſtentatione, & legitur in cap. presbyter. 91. diſtin. quòd presbyter peractis horis, Infirmis viſitatis, ſi voluerit ad opus rurale exeat ieiunus, vt iterum neceſſitatibus peregrinorum, & infirmorum ſuccurrere poſſit.

Fac. quòd dicit Abb. in capitulo clerici officia. de vit. & honeſt. cler. vbi dicit: quòd clericus poteſt neceſſaria ſibi ad victum quærere ex honeſto artificiolo fac. text. capitulo primo de celebratione miſſarum, & hoc verum per glo. in ſumma 91. diſtinct. dummodo per hoc cleri-
9 cus, aut ſacerdos non ſe ſubtrahat a diuinis officijs, & dicit eleganter glo. in cap. fina. 86. diſtinct. quod monachi non reprobantur conducere, & habere terras ad firmam cap. dilecti extra de decimis. Sed id eis licitum, quando eis ſua non ſufficiunt, vt leg. & not. cap. ſec. ne cler. vel
10 monach. & 21. quæſt. 3. placuit, vel cum ipſimet excolunt non vt inde plus lucrentur, ſed vt de fructibus viuant, & dicit Abb. in cap. cum ſecundum ne cler. vel mon. quod clerici ſæculares, poſſunt ſuo nomi-
11 ne neceſſitate inſtante, res conductas habere, Monachi verò nomine proprio non poſſunt, & eſt ratio, quia clerici ſæculares poſſunt habere propria, Monachi verò non, nomine vero Monaſterij, poſſunt habere pro eorum neceſſitatibus, ſicut clerici, vt in glo. & probatur cap. dilecti de decimis, cum ſimilibus, ſubdens paulò poſt idem: quod clerico poſſunt locari omnes obuentiones Eccleſiæ, vbi etiam aſſignat rationem, quare eadem locatio non poſſit pari modo fieri laico, dicit enim, laico autem non poteſt huiuſmodi locatio fieri ratione ſpiritualium obuentionum, ne Eccleſia ſubijciatur regimini, vel diſpoſitioni laicorum, in-

ſtante

ſtante tamen magna neceſſitate poſſet fieri talis, vel conſimilis conceſſio
laico, non tamen, vt ipſam regat Eccleſiam, ſed vt per alium eam faciat
gubernari.

Et dicit glo. in cap. primo ne cler. vel mon. in verbo conductores, quod li-
12 cet clerici non poſſint conducere: tamen ſi ſuccedunt conductori in re
conducta, poſſunt remanere in conductione, & conductam exercere vſ-
que ad præfinitum tempus, arg. l. de Curia. ff. de decur. vbi text. not.
quod ſi decurio, qui conducere prohibebatur quædam Iure ſucceſſit in
conductione, remanet in ea: quod etiam eſt in omnibus ſimilibus ſer-
uandum, quòd eſt bene notandum ad ſimilia bon. text. in l. 2. verſ. ſed
ſi iure. ff. de Fal. conductio enim prædiorum prohibetur clericis propter
cupiditatem.

Et dicit Silueſter in ſua ſumma in verbo clericus 3. nu. 2. quod Clericus
poſt recipere poſſeſſiones excolendas ad quartam: vel quintam partem,
& huiuſmodi, ſeu ipſas conducere ad ſuſtentationem ſui, & ſuorum arg.
13 d. c. peruenit vbi hoc idem ſentit glo. in verbo auaritiæ cauſa & in cap.
clericus 91. diſt. & ſatis concordat Hoſtien. & Abb. in cap. ſecundum ne
Cler. vel Monach. poteſt etiam clericus locare animalia, vt oues, & bo-
ues, ſcilicet ſi habet ex decimis: vel ſucceſſione: aut alias ſibi data, aut ſi
14 habēs paſcua multa, emit eadem animalia, vt illa depaſcerent ad ſuſten-
tationem ſui, & ſuorum; & pauperum, non autem ſit emit, vt traderet
ad incrementum, vel aliud ageret in fraudem negotiationis ſecundum
glo. Ray. & ſum. conſt.

Imò poteſt etiam emere rem clericus: vt eam melioratam, vendat carius,
puta equum pullum nutriendum, vel tabulam vt imaginem faciat, quia
15 in talibus non eſt negociatio, ſed artificium not. 14. q. 4. Canonum. cap.
nunquàm de conſec. diſt. 5. & de his ſumma conſt. lib. 2. tit. vij. q. 41. &
tit. 8. q. 2.

Et dicit notabiliter glo. in ſumma 14. quæſt. 3. quod clericis in caſu neceſſi-
16 tatis eſt permiſſum negociari: vt extra ne cler. vel monach. cap. primo.
licitum tamen eſt clericis emere aliquam rem, & rudem materiam, &
inde aliquod artificium facere, ſi eis ſua non ſufficiunt. vt 91. diſt. cler.
victum & 21. q. 1. cap. primo, & tunc non acquiritur lucrum eis ex ne-
gotiatione, ſed ex artificio, talia enim lucra licita erant Apoſtolis 21. q.
1. cap. primo.

Et dicit. tex. in cap. primo ne cler. vel Monach. quod clericis tantum in-
17 iuſta non iuſta negotia ſunt interdicta, ibi enim habetur, nec tamen
eſt iuſtum negotium eis interdictum, propter neceſſitates diuerſas: quia
legimus ſanctos Apoſtolos negotiatos fuiſſe, & in regula beati Be-
nedicti præcipitur prouideri per quorum manus negotia Monaſterij

procu-

procurentur.

Et licet Epiſcopi, & alij ſuperiores non poſſint aduocare, & in cauſis pro alijs aduocationem exercere, neque coram Eccleſiaſtico, neque coram ſæculari Iudice 11. quæſt. 1. te quidem 88. diſtin. perlatum ca. Epiſco-
18 pus el primo 14. quęſt. 5. denique. 21. q. 3. per totum, & ratio poteſt eſſe, ne perſona Epiſcopi vilis reddatur coram alijs, d. cap. perlatum, & ne verbum Dei, ad quod Epiſcopus tenetur, impediatur, & quia aduocatus proponit ſtando l. quiſquis C. de poſtulando, & id eſſet parum conueniens Epiſcopo, tamen ſacerdotes in multis caſibus licite, & iure non repugnante aduocant: in cauſis pro ſe ipſis, pro ſua Eccleſia, pro per-
19 ſonis ſibi coniunctis, quando non poſſunt habere alium Aduocatum, vel non æque bonum cap. fi. de poſtulando cap. ſacerdotibus 15. quęſt. 2. cap. vnico. glo. 14. quæſt. 5. in cap. denique. Innocen. in cap. primo de poſtulando: & perſonæ coniunctæ, pro quibus poſſunt aduocare, intelliguntur vſque ad quartum gradum, authentica licentia. C. de Epiſcopis & cler. l. petitionem C. de Aduoca. diuer. Iud. & dicit Abb. in d. cap. fin. 2. col. de poſtulan. quòd pro ſtricte coniunctis, & miſerabilibus perſonis poterit clericus contra Eccleſiam, à qua habuit beneficium aduocare, quia magis tenetur quis adiuuare coniunctum: quàm eum, à quo habuit beneficium.

Item poteſt aduocare ſacerdos, etiam pro perſonis miſerabilibus, intelli-
20 gendo miſerabiles perſonas, omnes illas, quę per ſe proprias cauſas non poſſunt miniſtrare, vel Eccleſiaſtico auxilio indigentes 86. diſt. cap. fin. in fin. & 87. diſt. defenſionis & C. quando Imper. inter pu. & vi. per totum.

Et non ſufficit, quòd miſerabilitas ſit in habitu, ſed eſt opus quod ſit in actu, per text. cap. primo de poſtulan. qui permittit non indiſtinctè pro miſerabilibus perſonis, ſed pro illis, qui cauſam adminiſtrare non poſſunt: vt quia ſunt viduæ pauperes, orphani, & pupilli, ad quorum defenſionem Eccleſia tenetur. 87. diſtinctio. per totum. per Abb. in cap. primo & cap. ſignificantibus de offi. deleg. Diaconi vero, etiam in iudicio ſæculari poſſunt aduocare pro cauſa ſua, vel Eccleſiæ ſuæ, vel miſerabilium perſonarum. d. cap. primo de poſtulan. per Speculatorem in titu. de aduo. vbi allegat d. capitulum primum vnde apparet, quod in omni caſu poſſunt aduocare, in quo poſſunt Sacerdotes coram mero Iudice Eccleſiaſtico, quod videtur eis indiſtinctè permiſſum, per Innocen. in d. cap. primo de poſtulan. vbi dicit in ſacris autem ordinibus conſtituti: & beneficiati non prohibentur coram Eccleſiaſtico Iudice litigare, nihil tamen quærent pro ſalario. Sed oblatum
21 ſponte recipient 15. quæſt. 2. cap. vnico; vbi glo. dicit ꝙ ſęculares clerici

rici de conſuetudine Eccleſiæ pro impenſis patrocinijs, munera exigere poſſunt. Fac. quia nemo militat ſtipendijs ſuis. cap. cum ex officij de præſcrip. facit cap. dilectus de Simonia, & cap. non licet. xi. quæſt. iij. vbi habetur quòd aduocatus poteſt vendere ſuum iuſtum patrocinium: pro quo vide glo. in ſumma xv. quæſt. ij. in verbo impenſis, quæ dicit poſt multa in materia, quod Epiſcopi, & ſacerdotes non debent indifferenter aduocare, ne vileſcat dignitas ipſorum. 88. diſt. perlatum & 14. quæſt. v. denique: ſed coram Eccleſiaſtico Iudice, licitè poſ-
22 ſunt omnes aduocare. ſed non poſſunt petere ſalarium: ſi ſunt in ſacris ordinibus conſtituti, vt infra eodem cap. primo: derogatum tamen eſt huic Canoni per contrariam conſuetudinem, nemo enim cogitur de ſuo facere beneficium. x. quæſt. ij. precarie. Item dignum eſt, eum recipere emolumentum qui pręſtat obſequium cap. caritatem. 12. quæſt. 1. Item nemo cogitur ſtipendijs ſuis militare d. cap. dilectus de Simo. 4, cum ſit in parte deciſa, imo eſt expreſſum extra de pręſcrip. cum ex officijs, religioſi verò, & Monachi, vel regulares, non niſi pro ſua Eccleſia debent aduocare, & ſuperiore ſuo pręcipiente. 16. quæſt. 1. monachi. Ioan. quod dicit de ſacerdote hodie corrigitur extra de poſtulan. cap. vltimo. Et quia dicimus, quod coram ſæculari Iudice poſſunt aduocare pro cauſa Eccleſiæ, & Eccleſiaſtica, eſt ſciendum: quod res, & cauſa Eccleſiaſtica, poteſt dici altero de tribus modis, aut ratione perſonæ, vt quia perſona eccleſiaſtica ſequendo forum rei litigat coram ſæculari, aut ratione delicti, vt quia pro ſacrilegio Eccleſia voluit conuenire laicum coram Iudice ſæculari, id quod poteſt cap. cum ſit generale de foro compet. aut ratione rei de qua agitur: vt quia res eſt Eccleſiæ per Abb. in cap. primo. de poſtulan.

Et dicit Abb. in d. cap. primo de poſtulan. quòd clericus poteſt eſſe Aduocatus in iudicio ſeculari pro perſona Eccleſiaſtica ibi litigante de delicto, ſeu de rebus Eccleſiaſticis, vbi ergo litigantes negocia ſæcularia ſunt, debet exiſtens in ſacris tunc omninò abſtinere: niſi in caſibus ibi exceptis, & hoc procedit, ſi conſtitutus in ſacris habet beneficia, ex quibus poſſit ſuſtentari, ſi non habet, licet glo. dicat: quod non poteſt aduocare, ſed habet agere contra Epiſcopum qui eum promouit,
23 vt ſibi prouideat: dicit Hoſtien. & melius, quod ſi iſte clericus de facto egeret, quod ſibi licet ex tali aduocatione victum quærere arg. cap. clericus victum 91. diſt. Et ſi dicas quomodo poteſt egere, cum teneatur Epiſcopus ei prouidere: reſpondetur, quòd forte hoc ab Epiſcopo obtinere non poteſt, vel propter impotentiam, vel propter indigentiam Epiſcopi vel aliam cauſam, nam ſi propter indigentiam clericus licitè exercet opus rurale cap. primo de celebr. miſſar.

miſſar. Et licitè emit materiam aliquam rudem, vt illam redigat in formam arg. eorum, quæ notat. glo. in cap. Canonum 14. quæſt. 4. quæ glo. dicit quod poteſt emere corium, & inde facere ſotulares. fortius debet ſibi licere, aduocationis officium exexcere? cum magis conueniat digniuati: & aduocati dicuntur defendere Rempublicam, ſicut milites armatæ militiæ l. aduocat. C. de aduoc. diuerſ. Iud. faciunt verba Abb. in cap. conquerente extra de cleri. non reſiden. verſ. ſed quero quare, vbi dicit: quòd imputandum eſt ſibi, ſi clericus acceptauit beneficium: tunc ſubdens, quærat ergo ſibi victum aliqua induſtria 91. diſt. clericus victum.

In minoribus vero conſtituti: ſi ſunt beneficiati, non poſſunt aduocare
24 niſi ſunt coram Eccleſiaſtico Iudice, quod limita. ſecundum Abb. & Hoſtien. quando habent beneficium ſufficiens ad eorum ſuſtentationem, quia ſi non habent, poſſunt per aduocationem acquirere ſibi, etiam ſi ſunt Diaconi, vel Subdiaconi. Si vero non ſint beneficiati poſſunt indiſtinctè, tam coram Eccleſiaſtico, quam ſeculari in cauſa ciuili aduocare. vt per Abb. d. cap. primo de poſtulan. vbi dicit ſi clericus eſt in minoribus: & habet beneficia ſufficientia idem dicendum, quòd de conſtituto in ſacris, quia iſti æquiparantur: vt in tex. aut non habet ſtipendia ſufficientia, & poteſt licitè in vtroque foro aduocare. & dicit Abb. in cap. ſicut te. ne cler. vel Monac. num. 4. quod
25 clericus in minoribus, non perdit clericatum ſuſcipiendo aduocationis, uel procurationis officium, & non ſolum videtur clerico licitum aduocare, & procurare ad ſui, ſuorumque ſuſtentationem: ſed etiam ad lucrandum: per ea quæ dicunt Abb. & alij in cap. ut unus de pecul. Cler. ubi ad acquiſita per clericum habetur conſideratio ad lucra: quæ facere potuit ex doctrina: puta cum clericus eſſet doctor, & ex doctrina multum lucraretur, in legendo, aduocando, & iudican-
26 do. Vbi de taliter acquiſitis clericus diſponit: vti patrimonialibus vt per eoſdem ibidem; faciunt quæ diximus in hac materia in queſtione ex quibus præſumatur clericus acquiſiſſe, & dicit Abb. in cap. ſacerdotibus ne cler. vel monac. quod clericus poteſt, & procurare negotia laicorum, ſi redudant in vtilitatem Eccleſiæ; & ſi clericus negotia laicorum exercet, valet iudicium: ſi non excipiatur, per eundem ibi num. iij.

cauſis vero criminalibus, nullo modo poſſunt clerici aduocare coram Iudice ſeculari cap. ſententiam ne cler. vel monac. 23. q. 8. his a quibus ſi diſt. aliquantos, quidam tamen dicunt eos poſſe pro reis poſtulare, & appellare, & appellationem proſequi. arg. 23. quæſt. v. cap. In eos. ſed eſt tutius in totum abſtinere quia dicit in d. cap. primo de

poſtulan.

poſtulan. quod in cauſis criminalibus, vbi venit imponenda pœna ſanguinis, debet clericus omninò abſtinere, vt in d. cap. ſententiam, & not. in cap. primo ſi diſt.

Et hoc indubitanter, cum vult eſſe aduocatus ex parte actoris: quia non poſſet petere reum puniri ſine metu ac periculo irregularitatis, ex quo agit ad pœnam ſanguinis quia præſtaret auxilium cap. ſi quis viduam. 50. diſtinct. Sed dubium eſt: nunquid poſſit eſſe aduocatus ex parte rei, & videtur primo quod ſic, quia etiam Eccleſia defendit reos, & pro eis ſupplicat, ne mortis pœnam patiantur, vel membri abſciſſionem, vt cap. nouimus de verb. ſignifi. In contrarium facit, quia fortè propter imperitiam ſuam accuſatus poſſet ſuccumbere, vel propter aſtutiam, ſeu malitiam poſſet reus iniuſtè abſolui, & ſic condemnaretur actor ad pœnam Talionis. vnde quia lingua eſt nimis facilis &c. l. famoſi ff. ad l. Iul. maieſtat. tutius eſt vt clericus abſtineat, etiam pro parte rei &c. & alias vt ibi per eum. Religioſus etiam poteſt aduocare: & procurare duobus concurrentibus, videlicet ſi vtilitas
27 monaſterij expoſcat: Et ſi Abbas mandet, vel imperet per Abb. in cap. ex parte extra de poſtulan. vbi dicit Abb. ex ſolo ergo imperio Abbatis: vel ex ſola vtilitate Monaſterij, non poteſt Monachus exercere officium aduocati, vel procuratoris, ſed requiruntur iſta duo coniunctim, & intelligo quòd illis concurrentibus poterit eſſe aduocatus: ne dum in foro Eccleſiaſtico, ſed etiam ſæculari, & ſubiungit ibi Abbas: quod vtilitas Monaſterij intelligitur, ſi cauſa quæ aduocatur, vel procuratur ſit Monaſterij: ſi vero cauſa quæ aduocatur, non ſit monaſterij, ſed cauſa ſit alterius, & eam procuret, vel aduocet Monachus cauſa lucrandi: & lucrum in vtilitatem monaſterij conuertendi, puta in ſoluendo debita Monaſterij ære alieno grauati, tenet ſecundum Ioan. And. quod non ſit licitum, tamen Abb. contrarium ſeruauit. Et pro hoc contrario facit notabile dictum Innocentij in cap. cum 1. & 2. de re. iud. quod monachus poteſt eſſe aduocatus: & procurator in cauſa vnius amici monaſterij, & pro amico monaſterij Abbate mandante, quia in conſequentiam tractatur de vtilitate Monaſterij: quia per amicos Monaſterij, promouetur vtilitas ipſius, primum tamen dictum, quod videlicet non ſit licitum in tali caſu aduocare monacho, videtur honeſtius, & ſecurius. vnde crederem, inquit, quod pro amicis Monaſterij poſſet religioſus eſſe aduocatus ſuperiore imperante, per dictum Innocen. Sequitur Idem Abb. in cap. ſacerdotibus ne cler. vel monach. vbi dicit, quòd monachus de licentia Abbatis poteſt procurare negotia laicorum amicorum Monaſterij: & in conſequentiam poteſt redundare in vtilitatem, & beneficium Monaſterij,

quia bene etiam Clericus ſecularis poteſt eſſe procurator vel aduocatus in cauſis laicorum, ſi redundat in vtilitatem Eccleſiæ, per eundem ibidem.

Et ne dum clericus poteſt eſſe aduocatus, vel procurator in cauſis, ſed
28 etiam Iudex: & Iudex deputatus a Principe ſæculari, etiam in cauſa criminali, videlicet ad vnam cauſam tantùm, per ea quæ dicit Abb. in cap. ſed nec. ne cler. vel monac. vbi pro caſu allegat tex. in cap. in Archiepiſcopatu de rapto. vbi clericus, vel Prælatus poteſt eſſe delegatus Principis ſæcularis etiam in cauſa criminali: licet generalis officialis eſſe non poteſt. Et dicit idem Abb. in cap. clericus: quòd ſi prælati ſint in conſilijs principum, & quæritur ab eis de imponenda pœna in delicto grauiſſimo pro quo fortè venit imponenda pœna mortis, aut membrorum detruncatio, quod ſi reus eſt in cauſa abſolutionis, poſſunt conſulere illum abſoluendum, ſi autem in cauſa damnationis nullo modo conſulant, ex quo caſus imminet de præſenti: niſi veniret imponenda pœna corporalis leuis. ſi autem non imminet caſus, tunc benè poſſunt Prælati de Iure reſpondere, per Iura quæ ibi adducit. Subiungens ibidem, nota, quòd Prælatus poteſt eſſe conſiliarius Principis ſæcularis, licet non debeat eſſe officialis iuſtitiæ exercendæ, vt ibi per eum: nec prælatus, vel clericus incurrit irregularitatem, ſi ſuus officialis, cui iuriſdictionem demandauit, inflixerit pœnam ſanguinis iuſtitiam exequendo, vt per Abb. in cap. clericis ne cler. vel monac. vbi dicit: quòd Prælatus, qui habet iuriſdictionem, debet alicui facere commiſſionem vt faciat iuſtitiam, immò, quod etiam poſſit caſum occurrentem delegare, vt inquirat, & iuſtitiam faciat: vbi vide num. 13.

Item quod videtur plus: clericus, licet officium tabellionatus ſit viliſſimum in ſe, & ſit officium extraneum ab officio clericorum, cum ſit
29 quoddam genus negociationis, & cum tabellio ſeruus publicus dicatur, ſeruiendo omnibus, quòd videtur officium ſæculare, à quo officio debet clericus abſtinere, qui debet intendere circa rempublicam Eccleſiaſticam, & ſpiritualem, non circa mundanam, tamen ſiue clerici ſint in ſacris conſtituti, ſiue in minoribus, ſi non habent competentia benefi-
30 cia, aut indigent, poſſunt exercere officium tabellionis, & tabelliones fieri: tam coram Papa: quam in alia curia: per eundem Abb. in cap. ſicut te, ne cler. vel monac. col. iij. & Zabarel. ibidem vbi vide per Abb. etiam in num. 7. an omnes clerici dicantur eſſe in ſacris, & per eundem Abb. in cap. clericis num. 7.

Et clerici admittuntur etiam ad officia, & munera publica, puta ad munera tutelæ cap. peruenit 86. diſt. vbi glo. opponit de tex. in auten.

de

de ſanctiſſ. Epiſcopis. §. Deo amabiles: vbi prohibetur Epiſcopo, & Monacho, etiam volenti, ſuſcipere onus tutelæ: cui authenticè eſt præiudicatum per illum Canonem, vnde hodie non ſtatur diſpoſitioni illius, & concludit, quòd licet perſonæ eccleſiaſticæ, non admittantur ad datiuam tutelam, & teſtamentariam, tamen admittuntur ad legitimam: & ad tutelam miſerabilium perſonarum omnes clerici, ſiue monachi tenentur. 88. diſtinctio. cap. primo & cap. Epiſcopus gubernationem. vnde cum per ſupradicta appareat, quòd Clerici poſſint exercere artificia, opus rurale, facere conductas, aduocare, procurare, iudicare, tabellionatum exercere, onus tutelæ ſuſcipere, & alia negocia pro ſuo vſu facere, & gerere, videtur clericis indiſtinctè conceſſum libere poſſe negociari, & quæcunque negocia, tam publica, quam priuata exercere. Id quod videtur innuere Io. And. cap. primo ne cler.
21 vel monach. per illa verba: caueat ergo clericus à negociatione de qua in cap. fina. de vſur. quæ negociatio eſt vſuraria vt ibi: vnde videtur, quòd ſi cauere tantum habet ab illa ſpecie negotionis, quòd ab alijs abſtinere non debeat: imò quòd aliæ ei ſint permiſſæ, quia qui in vno prohibetur, in alio videtur permiſſus, & habilitatus l. ait prætor vbi Bart. ff. de iudi.

Verùm contrarium eſſe videtur, quòd immò ſit interdum Clericis quòd nullo modo, & nullo quæſito colore poſſint negociari: & negocia alicuius generis exercere, quia dicit text. in cap. fornicari diſtinctio. 88. negociari antequam quis ſit eccleſiaſticus, licet, facto autem Eccleſiaſtico iam non licet, quia id dicunt Apoſtolica verba, nemo militans Deo implicat ſe negocijs ſæcularibus, & cantat pſalmiſta Dauid: quoniam non cognoui negociationes: introibo in potentias domini, & ſubiungit text. in cap. 2. 88. diſtinctio. proinde huiuſmodi, aut ab indignis poſt hæc quæſtibus nouerint abſtinendum, & ab omni cuiuslibet negociationis ingenio, cupiditateque ceſſandum, aut in quocunque gradu ſint poſiti, mox a Clericalibus officijs cogantur abſtinere, quoniam domus Dei, domus orationis & eſſe, & dici debet, ne per officia negociationis potius ſit ſpelunca latronum, & dicit text. cap. Epiſcopus. Ead. diſtin. Epiſcopus, ſacerdos, aut diaconus nequaquàm ſæculi curas aſſumant, ſin aliter deijciantur. Et in cap. Epiſcopus el. ij. eod. Epiſcopus nullam rei familaris curam ad ſe reuocet, ſed lectioni, & orationi, & verbo prædicationis tantummodo vacet. Et clericus negociator eſt veluti peſtis fugiendus. per text. in cap. negociato-
22 rem eod. ibi enim legitur negociatorem clericum, & ex inope diuitem, & ex ignobiliglorioſum, quaſi quandam peſtem fuge, & dicit text. in cap. eijciens eod. quòd dominus eijciens vendentes: & emen-

tes de templo: ſignificauit quia mercator nunquàm Deo placere po-
33 teſt. Et Ideò nullus Chriſtianus debet eſſe mercator, aut ſi eſſe volue-
rit, proijciatur ab Eccleſia, dicente propheta. quia non cognoui negotiationes: introibo in potentias Domini: hoc tamen cum moderamine intellige, vt dico ſupra, quia mercatores Chriſtiani noſtri temporis legitime, & canonice negotiantes, non debent iſtis notis appellari. Subiungens ibi text; ſed ſubſtantia talium ſtabilis eſſe non poteſt, neque ad bonum proficit. quod de malo congregatur. Quemadmodum enim, ſi triticum, aut aliud tale cernas in cribro, dum, huc, & illuc iactatur, omnia grana paulatim deorſum cadunt, & tandem in cribro nihil remanet, niſi ſtercus, ſic de ſubſtantia negociatorum, nouiſſime nil remanet, niſi ſolum peccatum. fac. text. in cap. primo ne cler. vel monach. vbi multa negocia ſæcularia enumerantur: à quibus clericos abſtinere præcipitur. Et in cap. ſacerdotibus eod. interdicitur clericis; ne laicorum res miniſtrent, vel procurent, cum interminatione quòd ſi ſecus faxint, eis non ſubuenietur ab Eccleſia, & in cap. ſecundum eod. ſub interminatione anathematis prohibetur clericis, ne negocien-
34 tur. Et in cap. ſicut te eod. dicit quòd clerici in ſacris, compelli debent per ſubtractionem beneficiorum, vt deſiſtant ab officio Tabellionatus, veluti ab officio ſæculari, & in text. in cap. fin. de vit. & honeſt. cler. dicitur, quod ſi clericus tertio monitus, à negocijs ſæcularibus non
35 abſtinet, quoad bona perdit priuilegium clericale, facit cap. 1. 2. & 3. 21. quæſt. 3. cap. mollicijs cap. hi qui ea. cauſ. & quæſt. vbi dicitur hi, qui in Eccleſia Domini ad ordinationem Clericorum promouentur, in nullo ab adminiſtratione diuina adnocentur, nec moleſtijs, & ſæcularibus negocijs alligentur. & dicit tex. in cap. Canonum. 14. quæſt. 4. canonum ſtatutis firmatum eſt, vt quicunque in clero eſſe voluerit, emendi vilius, & vendendi carius ſtudio non vtatur, qđ ſi exercere voluerit, cohibeatur a clero, & notat Abb. in cap. primo ne cler. vel monach. quod clerici non debent exercere negotiationem aliquam, etiam iuſtam, per Iūra quæ ibi adducit.

Quid dicendum ergo in tanta varietate, & diuerſitate iurium pro concordatione contrariorum, & intelligentia eorum in materia: dicit Innocen. quem ſequitur Ioan. And. in rub. ne cler. vel monach. quod tribus modis ſęculare negotium ſumitur: primo enim ſęculare negocium ſumitur pro quolibet actu rerum ſęcularium, prout in enumeratis cap. primo eo. à quibus actibus turpibus eſt abſtinendum ſecundo pro iudicio de rebus ſæcularibus, quòd clericis non licet, niſi inter clericos tantum: tertio dicitur ſæculare negotium, quod eſt inter ſæculares homines, quòd non licet clericis niſi de his, quæ pertinent ad iudicium

Eccleſię

Eccleſiæ, puta de cauſis decimarum, iuriſpatron. & ſimilium. glo. in ſumma 21. quæſt. 3. aliter diſtinguit, tripliciter, inquit, quis dicitur exercere negocia ſæcularia, vno modo, ſi aliquid ematur, vt carius vendatur, Et hoc non licet, & hæc eſt materia diſtinct. 88. per totum, quandoque idem eſt: quod exercere cauſas ſæculares, & illud etiam non licet clericis: niſi pro certis perſonis cap. primo extra de poſtulan. quandoque idem eſt quod eſſe procurator rerum ſæcularium, ſiue, adminiſtrator, nec illud licet clericis cap. 2. ne cler. vel Monac. Quandoque idem eſt, quòd conducere poſſeſſiones a laicis, hoc non eſt interdictum clericis: quando indigent, quia hoc etiam licet Monachis cap. dilecti extra de decim. Hoſtien. diſtinguit aliter, quia ſæculare negocium tertio modo eſt hominum ſæcularium, & inter ſæculares: & horum aliqua ſunt ciuilia, aliqua criminalia: vbi agitur de ſanguine, ſunt clericis interdicta: in quibus nec etiam vti aduocati pro parte rei comparare poſſunt. Ciuilia, aliqua ſpectant ad forum Eccleſiæ tantum, ſicut cauſa matrimonij, legitimationis, iuriſpatro. & talia tractant clerici iudicando, & non alij, aliqua ſunt fori principaliter ſecularis, de his ſe non intromittunt clerici, niſi in caſibus: vt not. ſup. de foro comp. cum ſit generale & cap. ex tenore & quæ notat. in cap. primo cauſa exempli. Abb. in rubrica ne cler. vel monach. diſtinguit: quòd negotium ſeculare poteſt ſumi ſtricte, & large: quia poteſt dici quicquid peruenit ex carnali concupiſcentia, non ſubiecta freno rationis, & dicitur tunc ſæculare, quia per illa omninò videtur ſæculare, id eſt ſecundum ſæculum, mundum, ſeu carnem, non ſecundum Deum, & ſpiritum agere, & tunc prohibetur etiam laicis: & multò fortius clericis: ſecundo poteſt ſumi magis ſtrictè, vt comprehendat negocium pertinens ad rempub. mundanam, & ſæculares homines: quod licet ſit permiſſum laicis: tamen clericis eſt interdictum, vt negociari. 88. diſtinct. fornicari & l. placet. C. de Epiſcopis, & cler. vbi dicitur quòd clerici nihil debent habere commune cum publicis actibus, quia debent clerici attendere circa rempub. ſpiritualem, & vita clericorum debet verſari circa vitam contemplatiuam, non autem de rebus mundanis habere curam, niſi quatenus ſunt neceſſaria ad corporalem vitam, &c.

Ego vltra iſtas diſtin. doctorum, puto quòd in hac materia pro faciliori intelligentia ſit aduertendum ad terminos, quibus vtuntur Doctor. in materia iſta, vt videlicet conſideretur illud quod agit clericus: an ſit artificium, an negociatio, an cauſa lucri faciat, an cauſa neceſſitatis, an ſit clericus in ſacris; an in minoribus tantum, an beneficiatus: an ſine beneficio competenti; & iſtis conſideratis: credo quòd materia

melius intelligetur, & procedit magis de plano. Nam dicit Abb. in cap. fina. de vit. & honeſt. cler. in fin. quòd eſt differentia inter negociationem, & artificium, quia artificium non eſt prohibitum clericis,
36 negociatio ſic, per ea quæ habentur 88. diſtinctio. per totum, & maxime in cap. eijciens. & cap. quoniam non cognoui. quia artificio clericus poteſt, & debet ſibi victum, & ſuſtentationem quærere cap. clericus 91. diſtinctio. cap. nunquàm de conſec. diſtinctio. 5. dummodo non ſe ſubtrahat per hoc a diuinis, & diuinorum celebratione, per glo. quæ hoc dicit 91. diſtinctio. in ſumma: dicit enim ibi: vbi autem clerico non ſufficit Eccleſia, proprijs manibus ſibi quærere victum debet. Iuxta Apoſtolum, non tamen, quod ſubtrahatur ab eccleſiaſticis officijs, quia clericus non poteſt per totum diem operam ſuam locare, cum non debeat officio deeſſe. 54. diſtinctio. ſi ſeruus, & ſecundum Abb. dicto loco artificium eſt; quando quis emit aliquam materiam: & per artificium reducit ad aliquam formam, vt ſi forte emat vimina, vt fa-
37 ciat caniſtra, vel emat cartas, & ſcribat libros, vel emat aliquod lignum: vt faciat aliquam domum: vel emat filum, vt faciat retia: corium, vt faciat ſotularia, nam ſecundum d. Antonium tales non dicuntur mercatores, vel negociatores: ſed potius artifices ſtricte ſumpto vocabulo: quia negociari proprie dicitur in commercijs, cap. forus de verb. ſignifi. Id quod clericis eſt licitum deficiente ſtipendio Eccleſiæ, vt per dictam glo. declarat hoc text. in cap. eijciens 98. diſtinctio. per illa verba quicunque rem comparat, non vt illam integram, & immutatam vendat, ſed vt materia ſibi ſit aliquid inde operando, ille non eſt negociator, & per Barba. in additio. ad Bar. in l. legatus de leg. tertio vbi dicit: quòd differentia eſt inter negociatorem, & artificem, quia
38 negociator eſt ille, qui emit vnam rem, & non mutata forma illam vendit, vt lucretur: artifex, eſt ille, qui rem emit, & mutata forma vendit, vt qui emit ferrum, & facit enſes, cap. paratum 88. diſtinctio. & not. ad ſtatuta loquentia de mercatoribus: quia iſti appellatione mercatorum non continentur, quia mercatores proprie dicuntur à merce, & ideò emptores ſeruorum, & aliarum rerum, quæ non veniunt appellatione mercis non dicuntur mercatores, vbi vide ad longum pro iſta materia, vbi dicit mutuans pecuniam quandoque dicitur negociator, not. Bal. in l. prima C. de exercit. ſubdens Barbatia, de differentia inter mercatorem, negociatorem, & artificem vide per Feder. de ſenten. in conſ. 197. incipit In Chriſti nomine, & de artifice vide quòd ſcripſi inquit poſt Bart. infra eod. l. ornatricibus, & an appellatione artificum veniat notarius vide Ang. conſ. 33. & quis dicatur mercator vide Bart. in tractatu de teſt. in ver. de mercatore. Idem in l. mariti. C. ad

l. Iul.

l. Iul. de adulter. & in proœmio digeſtorum Paul. de Caſt. conſ. 67. viſo puncto ſup. ſequitur ſpecul. in tit. de cler. coniuga. verſ. ſed quam dices: vbi ponit negocia quæ ſint permiſſa, & licita clericis, & Bar. in l. ſeruis legatis de leg. 3. & licet clericus Iure permittente poſſit vti artificio, & artificium facere, debet hoc facere, ſi Eccleſia ei non ſufficiat, & non propter lucrum principaliter. Clem. pri. de cenſi. & cap. quan-
39 quam eo. tit. lib. 6. fac. quòd dicit Abb. in cap. clerici officia. de vit. & honeſt. cler. tex. in cap. primo de celeb. miſſa. pulcra glo. in cap. Canonum 14. q. 3.

Negociari vero eſt, quando res empta non mutata materia alteri venditur, hæc negociatio appellatur, & videtur prohibita clericis per Abb. in d. cap. fin. de vit. & honeſtate cler. probat optime tex. in cap. eijciens. 88. diſt. per verba text. Qui verò rem comparat, vt integram, & immutatam vendendo lucretur, ille eſt mercator, qui de templo Dei eijcitur &c.
40 Item per text. in cap. pen. eod. vbi quid eſt aliud negocium, niſi quæ poſſint vilius comparari, carius velle diſtrahere, negociatores vero illi abominabiles exiſtimantur, qui iuſtitiam Dei minime conſiderantes, per immoderatum pecuniæ ambitum: polluunt merces ſuas plus periurijs onerando quàm pretijs, tales eiecit dominus de templo dicens, nolite facere domum patris mei domum negociationis, facit lectura text. in cap. quoniam non cognoui eod. & hic dicit Abb. d. loco negociari proprie dicitur in commercijs, cap. forus de verb. ſigni. A quibus habent cauere: quia dicit text. in cap. clerici officia de vit. & honeſt. cler. clerici officia vel commercia ſæcularia non exerceant vbi Abb. tertio nota. dicit: quòd clerici non debent exercere negociationes: maxime inhoneſtas. Idem Abb. conſ. 6. 2. lib. Alex. conſi. 62. quarto lib. & inquit Abb. d. cap. clerici per illud verbum, maxime: Videtur quod etiam honeſtas negotiationes non poſſunt exercere, & intellige hoc; quando clerici non indigent, ſi vero indigeant, bene poſſunt vti honeſtis negocia-
41 tionibus, & quærere inde victum manibus 91. diſtin. clericus victum & cap. primo de celeb. miſſarum.

Et quis proprie dicatur negociator honeſtus, ſeu inhoneſtus: vide pulchrũ text. in cap. eijciens 88. diſtinctio. & contra clericum negociatorem vide tex. elegantem in cap. negociatorem clericum ea. diſtinctio. vbi dicitur: quod eſt fugiendus tamquam peſtis, eſt etiam text. in cap. prouenit 86. diſtin. vbi dicitur: quòd cauſa lucri non debent conducere poſſeſſiones aliorum. Et dicit in materia ſpecul. §. ſed quam dices de cler. coniuga. ſed quam dices honeſtam, vel inhoneſtam negociationẽ reſpon. inhoneſtum, & interdictum eis eſt publicas tabernas tenere, vt 44. diſtinct. nulli licet, ſed contra C. de Epiſcopis, & cler. l. 2. ſed illud

poteſt

poteſt intelligi: & concedi propter neceſſariam, & honeſtam negociationem, vt per glo. in cap. negociatorem 88. diſtinct. quæ dicit. Sed dicimus, quod licet lex concedat clericis tenere tabernam, Canon tamen non permittit xv. quæſt. iij. §. Cum autem, vel dic: quod poteſt habere tabernam propter neceſſariam, & honeſtam negociationem, ex qua etiam cauſa poſſunt clerici præeſſe ergaſterijs, ſeu agaſtarijs, ſeu ſtationibus operarum, vt in eiſdem iuribus. Item eſt eis interdictum
42 vſuras exercere. vt 46. diſtin. ſeditionarios, & cap. ſeq. extra de vſuris. Item inhoneſtum reputo ſi ſit dilanio, ſeu carnifex, vel publicus faber, vel ſi pelles, vel coria parat, & huiuſmodi vilia, & immunda exercet. Clerici autem ſordida tractare non debent, quæ dedecent Eccleſiæ in prophanis extra de cuſtod. Euchariſt. cap. 2. in fin. vel ſi publicè locat operas ſuas ad arandum, fodiendum, nauigandum, & ſimilia ſordida, vt in præd. §. nouarum. Quæ autem munera ſordida dicantur: habes multa ff. de mun. & hon. l. munerum vſque ad patrimoniorum. Veruntamen non prohibeo ipſos vineas proprias putare, vel fodere, vel domos ſuas reficere, & quodlibet iuſtum negocium decens eum exercere, propter diuerſas eorum neceſſitates, nam legimus Apoſtolos negociatos fuiſſe, & manibus proprijs victui neceſſaria quæſiuiſſe, cap. primo ne cler. vel monach. 11. quæſt. 3. cauendum, & 91. diſtin. §. primo cap. nunquàm de conſec. diſtin. 5. poteſt caniſtos facere, ſeminare, plantare, rigare, arbores inſerere, apum aluearia fabricare, retia texere, libros ſcribere, & ſimilia in dicto cap nunquam, licet ibi monachi non clerici inſtruantur, vt ibi patet in fin. poſſunt etiam honeſtam mercaturam exercere. C. de Epiſcopis & Cler. l. 2. 1. reſp. & emere honeſtè, & vendere, dum tamen Eccleſias non negligant 91. diſtin. clericus 2. & ex artificio honeſto victum quærere cap. 2. ead. diſtin. inhoneſtum ergo negocium, & turpe lucrum eis inhibetur. 88. diſtin. cap. 2. 91. diſtin. §. primo 23. diſtin. his igitur, honeſtum vero negocium conceditur, vt patet ex præmiſſis: & dicit Cardinalis Zabarela in cap. fin. de vita & honeſta. cler. quod illæ negociationes ſunt prohibitæ Clericis: quæ ſunt conuenientes laicis tantum, pro quo vide Ioan. de Anan. in cap. 3. 2. col. de rap.

Cauſa ergo lucri: aut cupiditatis: nec monachis, nec Clericis negotia ſæcularia gerere licet, cauſa verò charitatis ſe negotijs ſæcularibus cum debita moderatione ingerere poſſunt, ſecundum ſuperioris
43 licentiam in miniſtrando, & dirigendo. Secundum Sanctúm Thomam ſecunda ſecundæ quæſt. 187. §. ad ſecundum: vnde, inquit, dicitur in decretis; decreuit ſancta Synodus nullum deinceps Clericum, aut poſſeſſiones conducere, aut negocijs ſæcularibus ſe permiſcere, niſi

niſi propter curam pupillorum, aut orphanorum, aut viduarum, aut ſi forte Epiſcopus Ciuitatis Eccleſiaſticarum rerum ſolicitudinem eum habere præcipiat, eadem autem eſt ratio de religioſis, & clericis, quia vtriuſque ſimiliter negocia ſæcularia interdicuntur, ibi Gaet. interpretando text. Sancti Thomæ dicit. Sed diligenter aduerte ad actus licitos, ad conditiones quatuor in littera appoſitas, prima conditio eſt quòd non ex cupiditate, ideſt propter lucrum, aut emolumentum aliquod temporale, pro ſe, vel pro alio hoc faciat, & ratio huius eſt, quia ſic ſunt prohibita clericis. ſecunda conditio eſt, quia ex charitate, hoc eſt propter amorem, quo proximus in deo diligitur hoc fiat, & ratio eſt: quia ſic ſpectat huiuſmodi opus ad finem religionis: quæ eſt perfectio charitatis. tertia eſt: quod licentia ſuperio-
44 ris hoc fiat, Et eſt ratio, quia religioſus non habet neque velle neque nolle, & ſic inuenitur ſtatutum ab Eccleſia quo ad actum miniſtrandi. quarta eſt: quòd cum debita moderatione hoc fiat. non enim omnis modus miniſtrandi, aut dirigendi decet religioſos, non enim decet religioſos ſic dirigere proximorum negocia, aut eis inſeruire, vt perſonaliter ſint exactores, & quaſi negociorum geſtores ſecularibus tumultibus ſeſe immiſceant, ſed ita oportet dum neceſſitas charitatis vrget, vt & ipſi non ſe implicent ſæcularibus negocijs, quamuis tractent illa, & nomen domini in religioſis non blaſphemetur, &c. Quia negociatio, quæ fit ex cupiditate, & non ex neceſſitate non eſt licita, & lucrum quod prouenit ex ea, turpe lucrum appellatur bonus text. in cap. quicunque 14. q. iiij. quicunque tempore meſſis, vel vindemiæ, non neceſſitate, ſed propter cupiditatem comparat annonam, vel vinum, verbi gra. de duobus nummis comparat modium vini, & ſeruat vſque dum vendatur denarijs quattuor, aut amplius hoc turpe lucrum eſt. Et dicit Barbat. in apoſtil. ad Bar. l. legatis de leg. iij. quòd qui emit poſſeſſiones vt fructus vendat, dicitur negociator per d. Anto. in cap. fin. de vita. & honeſt. cler. pro quo dicit eſſe text. in l. ſi cum villico de inſtito. Quia dicit Innocen. in cap. magnus in fin. de oblig. ad ratioci. quòd clerici non poſſunt eſſe conductores 21. quæſt. 3. cap. ij. inquit publicorum vectigalium, vel vbi conducunt vilius, vt locent carius, quòd non licet. C. loca. milites, alias vnam poſſeſſionem pro opere manuum ſuarum licitum eſt conducere miſerabilibus perſonis, ſubdens ſed non credo: quòd poſſint conducere villarum reditus, ſed ſolummodo quòd pro ſuis manibus operetur, alias autem cadit in uitium cupiditatis, & queſtus, ab eccleſia tamen dicit non eſt prohibitum conducere. Et vidi ſæpe in bannimentis, & ordinationibus Cardinalis Vicarij Papæ & præſertim in editis per Illuſtriſſ. Car-

dinalem de Sabellis modernum Vicarium ſub die xxx. Octobris 1566. ſtatutum: clerici mercaturam non exerceant, prædia ne conducant, non aduocent, non procurent, artem medendi, & maxime chirurgiam non exerceant. Et alia vt in bulla dictorum bannimentorum, ſub die 30. Octobris 1566. incip. Iacobus. in calce deſcripta, & licet poſſit opponi, quòd non ſit ſanctio generalis quę vbique liget, vtpote quia facultas Vicarij Papæ ſit ſub certis finibus reſtricta, tamen actio eſt Roma. Curiæ, quę eſſe habet vniuerſalis inſtructio, quia actus Romanæ Curiæ eſt vniuerſalis inſtructio. Quia dicit Abb. in cap. ſecundum ne cler. vel
45 monach. quod negociatio quæ non ſit lucri cauſa non eſt prohibita clericis, poſſunt enim vendere, & emere, vt eorum neceſſitas exigit, non tamen principaliter propter lucrum, ad hoc Clemen. præſenti de cenſi. & cap. quamquam eo. titu. lib. 6. & dicit ibidem Innocen. quod etiam lucrum non eſt clericis prohibitum, quando prouenit ex opera ſeu rebus clericorum. Et Hoſtien. ibidem ſubdit: ſi lucrum proueniat, quaſi mercimonium exercendo, non licet, niſi ex cauſa, ſecus ſi neceſſitas immineret, quia tunc liceret, quia dicit Abb. ibidem, intelligo inquit verum, quod lucrum proueniens, vel ex opera, vel rebus clerici non ſit clerico prohibitum, quando clericus operatur propter lucrum ſuadente neceſſitate, aliàs autem non debet clericus, vel monachus taliter negociari, & ſic inquit in cauſa neceſſitatis intelligo loqui gloſ. in ſumma 14. quæſtio. 3. quæ dicit: quòd clerici in quantum poſſunt debent abſtinere ab emptione, & venditione, quia illud non facile fit ſine
46 peccato, tamen in caſu neceſſitatis permiſſum eſt clericis negociari, licitum tamen eſt clericis aliquam rudem materiam emere, & inde aliquod artificium facere, ſi eis ſua non ſufficiunt, & tunc non acquiritur lucrum ex negociatione, ſed ex artificio, talia enim lucra licita erant
46 Apoſtolis cap. primo 21. quæſtio. 1. & per alia iura, quæ ibi adducit, quia Ioan. Andreæ, Domin. & Philipp. Fran. in cap. vnico de vit. & honeſta. cler. in 6. volunt clericos poſſe tenere tabernas, & etiam vendi facere vinum in domo, dummodo ipſimet non exerceant tabernam, aut vendant vinum ſed alter, & per Doctor. in cap. indecorum & in cap. clerici de vit. & honeſt. cler. etiam refert, & ſequitur Lamber. de Iure patro. lib. ſecundo. 26. articu. 9. quæſtio. principali pri. partis, Et dicit Bernard diaz de Luco Hiſpanus in practica crimi. Cano. in cap. 50. quod negociari clericis cauſa lucri eſt prohibitum cap. ſecundum ne cler. vel monach. vnde in Concilio Chartaginen. 6. ca. 17. ſancitum eſt quòd clericus aliquid excogitans turpis lucri gratia, abijciatur à Clero, ac a communione alienus ſit.

Et dicit Abb. ſecundum Innocen. in cap. primo ne cler. vel monach.

quòd

quòd clericus poteſt licite emere victualia, vt abundet tempore fa-
48 mis, exemplo Ioſeph. Gene. 41. vbi emit frumenta pro abundantia multorum annorum, quia ei licitum eſt, id quod procedit etiam, ſi emat non pro ſe ſolum: ſed vt tempore famis alijs quoque vendere poſſit eo pretio, quo tunc venditur ab alijs, quod intellige dummodo faciat bono animo, puta, ne homines terræ ſuæ, & terra ſua deficerent in victualibus, puta quia videbat homines propter abundantiam illa victualia conſumere, vel ad extraneos deferre, vel non habere circa illa debitam curam, & diligentiam: ſi autem nulla vtilitate penſata emat, vt carius vendat, dicit eum peccare, & grauius clericus, quam laicus. 14. quæſtio. 4. quicunque, & cap. primo de empt. & vendit. Colligo inquit ex prædictis concluſionem, quod non eſt licitum emere rem, vt alio tempore illa carius vendatur, ſi hoc principaliter fit propter lucrum, ſecus ſi emptio fit principaliter propter publicam vtilitatem: ſubdens, ſed ego hunc articulum latius exordiendo: dico, reſpectu clericorum indubitanter non eſt licitum emere rem cauſa negociationis, vt integra vendatur cap. negociatorem cap. fornicari 88. diſtinctio. bona glo. in cap. ſi quis clericus 14. quæſtio. 4. ſecundum vero Hugo. & Pau. 14. quæſtio. 4. ſi quis clericus, ſi laicus emit vilius, vt carius vendat, non ex cupiditate, ſed vt ſuis neceſſitatibus prouideat, licitum eſt, vnde etiam ſi emit ſine propoſito vendendi, & poſtea articulus neceſſitatis vendendi occurrat, poterit vendere pro maiori pretio, ſi tantum valet arg. d. cap. quicunque 14. quæſtio. 4. quaſi voluerit dicere quod ille tex. prohibet rem emi, vt carius vendatur propter cupiditatem, ſecus ſit fiat propter aliquam honeſtam cauſam, dicit clare tex. in cap. Canonum 14. quæſtio. 4. quòd Canonum ſtatutis firmatum eſt, vt qui in clero eſſe voluit emendi vilius, & vendendi carius ſtudio non vtatur, quod ſi exercere voluerit cohibeatur a clero, faciunt dicta ſancti Thomæ ſecunda ſecundæ quæſtio. 7. articu. 4. vbi dicit, quod ſi negociatio, quæ fit propter lucrum, ordinatur ad aliquem effectum neceſſarium, & honeſtum, puta ad domus ſuæ ſuſtentationem, vel ad ſubueniendum indigentibus, aut ad publicam vtilitatem: eſt licita, quia capit lucrum pro ſui laboris ſtipendio. Idem dicit, ſi emit rem, non vt vendat, ſed ad ſui vſum, ſi poſtea propter aliquam neceſſitatem illam vendere vult, non prohibetur vendere pro
49 maiori pretio, ſi tantum nunc valet, quia iſta non eſt negociatio, nam poteſt contingere illam rem plus valere nunc, vel quia in aliquo meliorauit rem illam, vel quia pretium rei eſt mutatum ſecundum diuerſitatem loci, vel temporis, vel propter periculum, cui ſe expoſuit transferendi de loco ad locum. Sed illicitum eſt vbi finem princi-

paliter conſtituit in lucro, quando emit rem, vt eam immutatam vendat carius, ad quod faciunt dicta Bart. in l. cætera. §. fin. de leg. primo. vbi dicit, quòd ſi ſtatutum imponit crimen, ementi frumentum, vt vendat non habet locum in illo, qui emit pro ſuo vſu, & poſtea vendidit, quia eò poſtea non indiguit, vt refert, & ſequitur Paul. de Caſt. l. 2. in prin. ff. ſi cer. pet. & de hac quæſtione vide Dominum Anto. & Doctor. in cap. in Ciuitate de vſur. & Ioan. de Lignan. cap. fina. eo. tit. per Abb. in cap. nauiganti vltima colum. eo. tit. & Lud. de Roduliis in tracta. de vſur. q. 33.

Et concludit Abb. d. cap. primo ne cler. vel monach. quod aut quis emit rem, vt carius illam vendat propter cupiditatem, & non licet, ratio, quia quicquid plus iuſto precio appetit homo, turpe lucrum eſt. aut non facit propter cupiditatem, ſed ob honeſtam cauſam, puta propter
50 ſuſtentationem familiæ, vel quid ſimile, & tunc vendit rem illam omnino pro maiori precio, non eſt licitum cap. eijciens 88. diſtinctio. ratio eſt, quia aut a principio emit minus iuſto precio, aut nunc vendit plus debito, & ſic fuit iniuſtitia, aut tempore emptionis, vel venditionis, quod non licet cap. primo de emptio. & vend. non enim licet ex propoſito vendere, vel emere rem minus, vel plus quam valet, not. glo. 10. quæſt. 1. hoc ius porrectum, ſi autem non eſt omnino integra, ſed immutata, tunc benè licet vendere pro precio currenti & reperibili, licet ſit maius. Mutatio autem rei poteſt contingere multis modis: vt puta quando eſt translata in aliam formam, vel propter mutationem loci, & alias vt ibi per eum, vnde text. in d. cap. eijciens debet intelligi multis modis, & in hoc caſu procedunt dicta ſancti Doctoris, & Lau. & Hugo. hoc enim caſu ceſſat omnis cupiditas, & iniuſtitia, & videtur lucrari propter induſtriam ſuam, & ob honeſtam cauſam, negociatio autem, licet in ſe aliquando ſit licita, tamen ex cauſa efficitur quandoque inhoneſta, & iniuſta per Anchar. in repetitione reg. peccatum in vlt. quæſt. verſ. ſubiungit & verſ. quid de negociationibus lib. 6. vt puta propter cupiditatem 14. q. 4. cap. quicunque: item fit illicita ne-
51 gociatio ex tempore, puta quando ſit facta die feriato de ferijs cap. primo in fi. item ex loco cap. primo de immunit. eccleſ. item fit illicita ex perſona puta, quia clerici toto tit. ne cler. vel monach. item ex re, vt per Abb. d. loco.

Et in materia dicunt iſti ſummiſtæ, & maxime Angel. in ver. negocium quòd negocium ſæculare eſt multiplex, & propterea non poteſt diffiniri. Sed ex aliquorum enumeratione poſſumus alia ſimilia iudicare, ſicut
52 fit. 25. diſtinctio. §. criminis appellatio & cap. de liguribus 23. quæſt. 5. & cap. primo ne cler. vel monach. dicitur ergo ſæculare, primo cum

quid plus iuſto appetitur, quòd turpe lucrum eſt.

Item, & munera iniuſta accipere, vel dare, & vniuerſaliter omnia, per quæ viuit homo ſæculariter in peccato, dicitur negocium ſæculare d. cap. primo: item dicitur ſæculare negocium mercantia, ſeu negociatio, item omne quòd fit pro lucrando. Sicut artes procurationis cauſarum, & negociorum factiones, & huiuſmodi, vnde dicitur negocium, quaſi negans otium cap. forus de verb. ſig. §. conſtat. & ſæculare, quia ſecularibus rebus impenditur, vel ſecundum gloſ. 21. quæſt. iij. in ſumma: primo pro mercantia.i. quod emitur aliquid, vt vendatur carius, vel etiam dicitur, quando quis conducit poſſeſſiones cauſa cupiditatis vel lucri, quia, vt refert Bernardinus Diaz de luco hiſpanus in practic. crimin. Canon. in ver. negociatores, ac alienę rei conductores cap. 50. quòd in concil. Arelaten. habetur ij. cap. 14. quòd ſi clericus voluerit eſſe conductor alienæ rei, aut turpis lucri gratia aliquod genus negociationis exerceat, depoſitus a clero, & a communione habeatur: ſecundo pro cauſis ſæcularibus tractandis: tertio pro adminiſtratione rerum ſæcularium. Negotia ſæcularia ſæcularibus hominibus prohibentur illa quæ ſine mortali peccato fieri non poſſunt, ſed clericis, & religioſis ſunt interdicta multa cap. primo ne cler. vel monach. Et negociatio, quæ conſiſtit in emendo, & vendendo quæ alio modo vſitatiori dicitur mercantia, de ſe non eſt mala, nec illicita ſecundum Alex. iij. parte ſummæ tract. de iudicialibus, cùm queſtio. concord. Innocen. cap. primo ne cler. vel monach. Io. And. in rubrica, Abb. d. cap. primo: ſed poteſt fieri illicita ratione circunſtantiæ, cauſæ, perſonæ, modi, temporis, loci, & commercij, ex circunſtantia cauſæ ſcilicet quando propter cupiditatem, vel aliquod aliud malum fit, &
53 ſic tale peccatum eſt, qualis finis per quem fit. Vnde ille, qui negociando intendit lucrum, tanquam vltimum finem, & cupit ſine labore, & ſollicitudine ex auaritia diuitias congregare, eijcietur de templo paradiſi ſecundum Alex. negociari autem propter propriam neceſſitatem, vel pietatem ſcilicet ad diſpenſandum in pios vſus lucrum: vel
54 propter Reip. vtilitatem, vel proximi eſt cauſa legitima: quæ facit, vt fiat ſine peccato, aliter non. Circunſtantia perſonæ facit illicitam, ſcilicet ſi eſt clericus, vel religioſus, oportet ergo ſit ſæcularis, qui negociator eſſe debet. Circunſtantia modi fit illicita, ſcilicet quando exercetur cum dolo, & cum mendacijs, vel alijs pactis, ſeu periurijs
55 cap. quoniam non cognoui 88. diſt. & ſi ſunt peccata mortalia, ſicut mendacium, quod dicitur intentione decipiendi proximum, etiam in magna re ſi poſſet, vel periurium ſic negotiatio eſt peccatum mortale. Item ex circunſtantia temporis ſcilicet feſtiui, ab Eccleſia præcepti.

Item ex circunſtantia loci ſcilicet diuino cultui deputati, vt eſt Eccleſia; vel cœmiterium. In Eccleſia enim non poteſt fieri ſine peccato mortali niſi magna neceſſitas excuſet cap. decet domum dei, de immunit. Eccleſ. lib. vj. iuncto cap. relinqui uolumus, de cuſtod. Euchariſt. & hoc intellige de actuali contractatione rerum, quæ ſine ſtrepitu fieri non poteſt: ſecus eſſet in venditione candelarum, quæ ſine verbis fit, aut in conuentione alicuius rei emendæ, vel vendendæ poſtea, quia non eſſet mortale peccatum. Item ex circunſtantia commercij, quod quidem eſt damnoſum Reipub. ſicut cum quis emit vilius, vt carius vendat, & cum damno reipub. ſicut faciunt illi, qui totum granum emunt, vel omnes merces, & huiuſmodi, vt poſtea vendant modo ſuo. Si vero commercium eſt vtile Reip. ſicut illud: quando merces portantur de terra, vbi abundant ad terram: vbi deficiunt, vel illud: quod de vna re fit alia, ſicut faciunt artifices de lana pannum, de cera candelas, & illud, quo quis conſeruat res, quas emit, vt vendat tempore debito, eo quia quilibet non poteſt ſtatim emere, & ſic iſtis eſt licitum negociari, & aliæ circunſtantiæ adſunt alijs, vt eſt damnationis, & de eis loquitur tex. in cap. eijciens 88. diſt. Scot. in iiij. 15. diſt. quæſt. ij. art. primo. Thom. ſecunda ſecundæ quæſt. 77.

Et ille, qui carius vendit, quam emit: ſi quidem fecit emptionem pro ſe, & poſtea proceſſu temporis non indiget, licite poteſt vendere pro precio occurenti, quamuis ſit carius, quam quando emit: quia non ad hoc emit, & lucrum aduenit ratione temporis. Si verò emit, vt vendere tempore, quo carius erit, eſt licitum, ſi fecit pro vtilitate terræ ſuæ, ſcilicet ne homines poſtea indigerent, & non inuenirent. Et ipſe aliquid lucraretur pro ſua, & ſuæ familiæ ſuſtentatione.

Vel ſi a caſu aliquod emit pro bono foro, & poſtea inuenit: qui illud vult
56 emere pro cariori, & concurrant quattuor illa, videlicet quòd primo ſit ſcientia ab vtraque parte, ſcilicet quod nulla ſit deceptio ex parte alicuius, & quilibet ipſorum agnoſcat rem, & eius qualitatem, & valorem gloſ. penultima in l. mortis cauſa. §. fin. ff. de donat. cauſa mort. ſecundo, quod adſit libertas voluntatis, quod non faciat ex tali
57 neceſſitate, quæ excludat rationem voluntarij, id quod quomodo poſſit perpendi, vel intelligi, vide per Angel. in ſua ſumma in ver. emptio. §. 7. Tertio, quod ſit prudens, quia magna mentis leuitas redderet contractum illicitum, vt mulier ruſticus, & iuuenis, & ſimiles, quibus non creditur quod ex liberalitate vendant, ſed impu-
58 tatur magis leuitati. Et ideo eſſet reſtituendum eis, quod minus iuſto precio a talibus emptum eſt, vel plus iuſto pretio venditum, ita firmat Imol. in cap. cum contingat de iur. iur. quod limita, niſi

tamen

tamen iſtę perſonæ eſſent ſagaces: quia tunc non præſumitur in eis donatio: Bal. in l. ſecunda. C. de reſcin. vend. Abb. in cap. quia plerique de immunit. Eccleſ. 9. q.

Quarto quod ille: qui vendit, vel emit plus debito, poſſit donare arg. cap. 2. de dona. quia ſi iſta quattuor non concurrant, non poteſt vendi: niſi iuſto pretio res, nec poteſt vendi res: quantum emptorem inuenis, interuenientibus iſtis circunſtantijs cum alijs antedictis hoc licet laicis, non autem clericis per Ang. in ſumma in ver. negocium verſ. vtrum.

Si autem fecit emptionem, vt lucraretur tantum ſine aliqua vtilitate Reip. immò potius, cum damno, ſic peccat mortaliter, vt cap. eijciens allegato, & de iſtis intellige illud in cap. quicunque tempore. 14. q. 4. vbi turpe lucrum dicitur tempore vindemiæ vilius emere, vt carius vendatur. concord. S. Thom. ſecunda ſecundę q. 77. non tamen tenetur ad reſtitutionem talis turpis lucri de neceſſitate, ſed de conſilio ſic, niſi forte fuiſſet cauſa talis excreſcentiæ, puta quia totum emit: vt carius poſtea poſſet vendere, quo caſu teneretur ad recompenſam, & ſatisfactionem damnificatis: ſi tale damnum incurriſſent.

Nec prælatus in vendendis prælaturæ fructibus, debet expectare cariorem venditionem, ſi id faciat cauſa lucrandi ſibi & ſuis: quia id videtur eſſe negocium ſęculare, & mercantia, cum ſæculare negocium mercantia ſeu negociatio dicatur omne illud, ꝙ fit pro lucrando vt deduco ſup. eo. verſi item & munera, per Angel. in ſumma in ver. negocium. Item turpe lucrum, & ſæculare id videtur eſſe negocium quia iſto caſu prælatus videtur quid plus iuſto appetere. Ang. ibidem, non enim eſt contentus iuſto precio, qui non vendit pro currenti precio, & pro precio, ꝙ princeps, vel magiſtratus mercibus ſtatuit, ſed expectat ꝙ tempus venditioni augmentum afferat, vnde turpe lucrum. Abb. cap. primo ne cler. vel. Quia non licet emere victualia vt carius vendantur, quia peccatum eſt & grauius quidem in clerico quam ſit in laico, Innocen. in cap. primo ne cler. vel mon.

Quo conſeruando, & non vendendo fructus, & victualia prælatus, ex quo facit forum carum, quia quanto magis abundant victualia, tanto minus venduntur, Et quanto minus abundant, tanto carius venduntur, videtur pauperes emptores damnificare, quibus ſubſidium afferre ex officij debito tenetur, quia prælatus pater pauperum.

Et licet conſeruando prælatus, non poteſt dici quòd emat, vt vendat: tamen mercatoris, & venditoris conditionem inducit, cuius eſt cariorem expectare venditionem, & cum det occaſionem carius mercandi, & carius vendendi, videtur idem ac ſi ipſe carius venderet, cum paria ſint

facere,& faciendi occaſionem dare. glo. in l. ſi ita. §. ea. in ver. intereſt. ff. de verb. oblig. Et videtur ſaltim modo indirecto ſeſe ſæcularibus negocijs implicare, ꝙ non licet, quia ꝙ directo non eſt licitum non debet indirecto licere. cap. cum quid vna via. de reg. iur. in vj.

Et iſta cum ſit ſollicitudo in prælato non neceſſaria, ex quo eſt cauſa lucri faciendi, videtur improbanda, per dictum Henrici quolibet. 8. q. 27.

Si vero expectat cariorem venditionem prælatus, non pro lucrando, ſed pro bono publico pauperum, vel pro ſui ipſius commodiori ſuſtentatione cum ſit pauper, & ei non ſufficiunt fructus eccleſiæ pro uictu, tūc videtur nedum eſſe licitum expectare cariorem venditionem, ſed etiam emere exemplo Ioſeph. Gen. 41. per Innocen. & Abb. in cap. primo ne cler. vel mon. modo tamen non vendat pauperibus, ne pauperibus pauperum ſanguine prouidere videatur, vt per Henric. d. quolib. 8. q. 27. vbi dicit ꝙ ſolicitudo præter neceſſaria, ſi habet finem non vtilitatis proprie ſui, & ſuorum, ſed finem pauperum, & boni publici, & ſui ipſius in quantum pauper eſt, & forte fructus illi non ſufficiunt, ꝙ non eſt ſollicitudo improbanda, quia hęc eſt neceſſitas, in cuius caſu eſt permiſſum clerico negociatio cap. primo ne cler. vel mon. & ſi clerico eccleſia non ſufficiat, eſt illi licitum vti artificio, non tamen propter lucrum, vel ſi ſufficiat illi eccleſia ſua. Clem. pri. de cenſi. cap. quamquam eo. tit. lib. 6. glo. cap. Canonum 14. q. 3.

Nec parimodo iſtud precij augmentum, quòd fructibus attulit iſta expectatio, & dilatio eſt effectum prælati, nam ſi prælatus in fructibus ac rebus eccleſiæ habet tantum vſum, & tantum percipit, quantum pro ſui ſuſtentatione, ſecundum gradus ſui decentiam conſumit, ſi non habet in eiſdem dominium, adeo ꝙ etiam in morte de eis pro libito diſponere poſſit, niſi moderate, ſi habet in vita tantum auctoritatem canonice diſpenſandi, ſi de fructibus non poteſt ſibi, vel ſuis emere, aut acquirere, vt dico infra. in q. de poteſtate circa fructus &c. & in q. an clericus de fructibus &c. eſt dicendum ꝙ idemmet ius eandemmet auctoritatem habeat in iſto augmento pretij, & non plus, quod habet in fructibus, quum plus iuris non debeat habere in acceſſorio & dependenti, quàm in principali.

Imo tale augmentum accreſcit fructibus, quibus eſt vel acceſſorium vel dependens. l. Item ſi fundi. §. huic vicinus. ff. de vſufru. glo. pri. circa med. in l. de quibus. & ibi Bart. in rep. in ſecunda colum. ff. de leg. & ibi Iaſ. 4. colum. inſtit. §. ſed & ſi poſt. vnde eſt qualitatis, & naturæ cuius ſunt fructus, quia augmentū imitatur naturam eius cui accreſcit. Socin. conſ. 153. incip. pulchra. & conſ. 254. viſa. vbi ponit quòd debet eſſe naturæ ſui principalis, Et ꝙ idem de vtroque iudicari debet. & augmentum

mentum iſtud eſt pars pretij, & pretium eodem iure cum re ipſa cenſetur, & loco rei ſuccedit. l. ſed & ſi rem. ff. de pet. hæred. & pars cum ſit portio totius, eodem iure, quo totum cenſeri debet, & iudicabitur, & ꝙ de toto iudicatur, de parte quoque illius iudicari debet.
Et in iſta prohibitione negociandi, non videntur includi omnes clerici,
59 ſed illi tantum, qui ſunt in ſacris ordinibus conſtituti, & beneficiati, non autem omnes clerici ſimpliciter: quia in minoribus conſtituti non videntur comprehendi a conſtitutione, quia videntur poſſe exercere quæcunque negocia ſæcularia. Subiungit enim idem Abb. ibidem, ego dicerem, quod negocia ſæcularia prouenientia ex carnis concupiſcentia, ſunt prohibita omnibus clericis, & etiam laicis, ſed maxime clericis, nam appetere plus iuſto pretio, hæc & ſimilia, indubitanter omnibus ſunt prohibita, negocia vero ſæcularia ſtricte ſumpta, Ideſt: quæ licent laici, cum ſint mundana, prohibentur miniſtris altaris, & etiam beneficiatis, vt voluit Hoſtien. & ex his nota inquit d. cap. primo ne cler. vel monach. quod clericis in minoribus non bene-
60 ficiatis, minime prohibentur negocia ſæcularia alias licita, quod tenementi, diligenter: & credo quod ſit ratio, quod clericus exiſtens in minoribus id facere poſſit: quia poteſt impune redire ad ſæculum, &
61 laicare; quia apoſtaſia non conuenit clerico in minoribus, quia impune poteſt ſæculariter viuere, & renunciare in totum ordini clericali, & ſi non verbo: ſaltim facto, exercendo actum omnino contrarium, vt docetur per Abb. in cap. tuæ de apoſta. fallit tamen ſecundum In-
62 nocen. ibidem ſi habet beneficium, quia eſt apoſtata, ſi dimittat habitum, & tonſuram, & cogi poteſt habitum reaſſumere, vt ibi per eundem Innocen. quem refert Abb. ibidem: ſed dic quod immo ex ſui generalitate bulla comprehendit omnem clericum, vt dico infra in
63 fine quæſtionis, ſic ergo habemus, quod negociatio ex cupiditate, & cauſa cupiditatis, non cauſa neceſſitatis, vel alterius vtilitatis, & honeſtatis prohibetur, & non eſt licita. Et ſemper cupiditas ipſa præſumitur, & cauſa cupiditatis negociari quilibet exiſtimatur, niſi ipſa neceſſitas probetur per glo. quæ eleganter dicit in cap. primo. 88. diſtinctio. in ver. conducere, ſemper inquit intellige cauſa cupiditatis hoc fie-
64 ri, niſi neceſſitas probetur: arg. 12. quæſtio. 1. cap. primo vbi proba-
65 tur, vitam hominis eſſe pronam ad malum, vt ibi dicitur. Et pro præſenti materia vide ea quæ eleganter deducit Bart. in l. legatis ſeruis. de leg. 3. vbi habetur, quòd negociatores dicuntur eſſe illi: qui cum alijs contrahunt, non qui exercent aliquod officium: vbi contractus non immineret, & ꝙ locatores rōncinorum, vel equorum dicantur, & dici poſſint mercatores, ſeu negociatores, & mutuator dicitur mercator,
&

& negociator, ſi interuenit contractus vltro citroque obligatorius, quia tunc illa eſt proprie negociatio, & mercatura: vbi tenet, quòd ille, qui nihil aliud facit, niſi quia locat poſſeſſiones ſuas, & conducit poſſeſſiones aliorum, quòd non eſt neque mercator, neque negociator per text. in l. ſi cum villico de inſtitu. quia oportet, vt quis dicatur mercator, vel negociator, quòd faciat negociationem quæſtuariam, ex qua aliquid quæratur. Sed percipere fructus de ſua poſſeſſione non dicitur aliquid de nouo quærere: vbi ſubdit quæſtionem: an mercator, vel negociator dicatur ille qui ſemel tantum in vita ſua fuit negociatus, vnam uel vnicam tantũ ſemel fecit negociationem, vel mercaturam, aut negocium: puta ſi ſemel emit pannos, & vendidit pannos: & non obſtantibus deductis in oppoſitum per eum, dicit, quòd non dicitur mercator, qui ſemel mercatur, vel negociator, qui ſemel negociatur, ſed requiritur, quòd exercuerit, & ſæpius fecerit per tex. in l. 1. in d. principio. & ibi glo. de tributor. vt ibi per eum: ſequitur. d. Petrus de Anchara. in cap. Canonum ſtatuta in ver. quis dicatur mercator, & idem Bar. in rubrica de nauicularijs lib. 11. ibi negociatores vero non proprie dicuntur artifices, quia de iure, gentium quilibet ſcit emere, & vendere, licet vnus cautius, quam alius, & appellantur negociatores ex frequentia d. l. legatis in principio: niſi conſuetudo regionis aliud inducat. Alexan. tamen in d. l. legatis in principio dicit, quòd ille dicitur mercator, qui ſolum vnam negociationem fecit. Idem Bald. in rubrica. C. de conſtit. pecu. in fin. qui ſub dubio forte videtur tenere, quòd mercator, ita demum ſit, ſi profeſſus eſt matriculam, & Bald. in proœmio digeſtorum verſi. item fallit in mercatore, vbi videtur dicere, quòd ille dicatur mercator, qui ſolam vnam negociationem facit, & idem in artifice: & idem Bald. in tracta. de conſti. in fin. refert Alex. in additio. ad Bar. in rubrica. C. de nauicul. lib. 11. Corſet. in repertorio in ver. mercator: Hæc in laico, & de iure ciuili procedunt.

Sed in caſu noſtro: quia eſt interdictum clericis negociari, & negociari clerico eſt delictum perpetrare de iure Canonico, toto titulo ne cler. vel monach. ſunt attendenda ſuperius dicta, & an faciat cauſa lucri, vel cupiditatis, & auaritiæ, an ex alia cauſa, & in caſu bullæ noſtræ quæ generaliter loquitur de illicite acquiſitis, veniunt etiam comprehenſa acquiſita ex vno, & ſemel facto negocio, ex vna ſemel tantum facta negociatura, & mercatura, modo fuerit illicita in clerico, & damnata negociatio.

Pœna autem qua clerici negociatores puniri debeant, videtur eſſe pri-
66 mo peccatum mortale: quia negociari clericis prohibetur ſub præce-

pro cap. fornicari 88. diſtinctio. ibi clerico facto iam non licet cap. Epiſcopus eo. Ibi Epiſcopus, ſacerdos, Diaconus nequaquam ſæculi curas aſſumant cap. Epiſcopus eo. el. 2. Epiſcopus nullam rei familiaris curam ad ſe reuocet. cap. negociatorem eod. negociatorem clericum, veluti peſtem fuge cap eijciens. nullus Chriſtianus debet eſſe mercator, & ſi eſſe voluerit proijci de Eccleſia debet, & eſt præceptum per verba domini, nolite facere domum patris mei domum negociationis cap. pen. ead. diſtin. & per illud, nemo militans Deo implicat ſe negociationibus ſæcularibus in tex. in cap. primo ne cler. vel monac. ibi talia miniſtris altaris domini, omnino contradicimus, & cap. ſecundo. ſacerdotibus, & clericis tuis publice denunties, ne miniſtri laicorum fiant, nec iuribus eorum procuratores exiſtant. Idem legitur cap. ſed nec eod. tit. ibi clericorum quiſquam exercere præſumat. Idem in cap. ſicut eod. & fere per totum, & non ſolum eſt prohibitum cum præcepto, & per verba præceptiua, ſed cum appoſitione, & interminatione pœnæ excommunicationis cap. ſecundum eo. tit. & tranſgrediens præcepta legis diuinæ, vel naturalis, & nonnunquam humanæ ligatur mortali peccato, quia
67 traſgreſſio præcepti diuini, naturalis, vel humani mortale peccatum eſt, vt per Abb. in cap. clerici de vita & honeſt. cler. vbi vide, & ſecundum glo. Gem. etiam in cap. vt animarum de conſti. lib. 6. & Ioan. And. in cap. relatum ne cler. vel monach. & rurſus Gem. in cap. perpetuę de electio. lib. 6. quomodo cognoſci poſſit aliquam legem humanam eſſe præceptiuam, vbi dicunt: quod ſi conſtat materiam eſſe præceptiuam, vt quia eſt de neceſſarijs ad iuſtitiam, aut charitatem, aut diuinam reuerentiam, ſic eſt præceptum, & quod non fiant matrimonia clandeſtina, vel non communicetur pleno ſtomacho, nec eſt de verbis curandum; quia ſunt accomodanda materiæ tex. eſt cum glo. in cap. Ro-
68 go 11. quæſt. 3. & tex. in Clem. exiui de paradiſo de verb. ſigni. ſi vero non conſtet de materia, & conſtet de intentione ſtatuentis, quod fuerit præceptiua, eſt præceptum, quia intentio pręponderat verbis: ſi vero nec de materia, nec de mente ſic conſtet, eſt reſpiciendum ad pœnam; quę contrafacientibus, & tranſgredientibus imponitur, quia ſi imponitur pœna ſpiritualis vt excommunicationis latæ ſententiæ, ſec. omnes eſt præceptum, & contrafacere eſt mortale peccatum, velut eſt in cap. ſe-
69 cundum ne cler. vel monach. quia nullus niſi pro mortali peccato excommunicatur 11. quęſt. 3. nullus & cap. nemo Epiſcoporum & cap. primo lib. 6. de ſenten. excommu. & ſimiliter ſi imponatur pœna excommunicationis comminatoriæ, ideſt non latæ, ſed ferendæ ſententiæ: quia licet aliqui dicant, hoc non eſſe clarum, tamen vt refert Ioan. de neap. quidã hoc tenent, & bene, quòd tales contrafacientes merentur excom-

municari, & ſic mortaliter peccauerunt, & hoc etiam ſi ab homine: & ſimiliter ſi imponitur pœna ſuſpenſionis, depoſitionis, vel interdicti: & ſi imponitur pœna maledictionis æternæ, vel indignationis omnipotentis Dei cap. vnico de ſtat. reg. & ſimiliter quoad pœnas corporales, eſt præceptum, ſi imponitur pœna mortalis, vel mutilationis prout fit per leges, aut ſtatuta ciuitatum. quæ ſecundum S. Thomam obligant etiam in foro conſcientiæ, quia non infertur talis pœna, niſi pro eo quod eſt valde læſiuum iuſtitiæ, & ſimiliter, ſi imponitur pœna grauioris culpæ, vt fit in religionibus: idem autem dico per omnia eſſe iudicandum de præceptis ab homine, refert Silueſter in cap. præceptum in fin. ſed vide Abb. in cap. nam concupiſcentiam de conſtitu. vbi facit quæſtionem, an & quando faciens contra legem, vel regulam incurrat peccatum mortale, & puto ego negociatorem clericum committere peccatum mortale, non ex eo ſolum, quòd conſtitutiones Canonicæ
70 ſuper negociationibus ſtant præceptiue: ſed quia ſtat prohibitum lege diuina, vt deduximus ſupra, & quicquid eſt contra præceptum legis Dei, mortale peccatum eſt S. Thom. ſecunda ſecundæ quæſt. 35. §. ad tertium: & per illud maxime pſalmiſtæ, quia non cognoui negociationes introibo in potentias Domini: quaſi innuatur, quod per negociationes incurratur in peccatum mortale, & quia abſtinuit, non incurrit, merito introibit, quia cum peccato mortali nemo introibit in gloriam Dei.

Et vltra peccatum mortale, ſi clericus tertio monitus, non deſtiterit ab il-
71 licite negociando, perdit priuilegium clericale cap. fina. de vit. & honeſt. cler. & ſecundum aliquos, dico, quod ſi clericus in minoribus negociatur, negocium ſæculare non prohibitum laicis, non peccat mortaliter: vel ſit coniugatus, vel non: ſed ſi non eſt coniugatus, poteſt compelli ad deſiſtendum negociari per priuationem priuilegij clericalis, non quidem illius de quo in cap. ſi quis ſuadente Diabolo 16. quæſtio. 4. ſed illo priuilegio: quo non poſſunt vexari ab impoſitionibus, & exactionibus in perſona, vel in bonis proprijs l. 2. C. de Epiſcopis & cler. coniugati verò clerici negociantes non perdunt per negociationem, quia illud non habent, quia ipſo facto, quo matrimonium
72 contraxere, eo ſunt priuati cap. vno de cler. coniug. lib. 6. & cap. Ioannes eo. religioſi verò, & clerici, qui ſunt in ſacris, peccant mortaliter cap. ſecundum ne cler. vel monach. & ſimiliter poſſunt compelli per priuationem priuilegij clericalis, id quod tantò magis eſt dicendum, quia fecerunt ſibi præiudicium, quando permiſerunt ſe promoueri ad ſacros ordines, vel ſine beneficio, vel ſine ſufficienti beneficio, per ea quæ dicit glo. in cap. clericus victum 91. diſtinctio. & in hoc caſu

ſu, habent etiam actionem contra promouentem, qui habet eis prouidere, & ſupplere neceſſaria victui: quoad eis de competenti beneficio prouideatur cap. cum ſecundum de præben. cap. ſi quis cum ibi glo.
73 de ſim. & quando eis ſunt data plura remedia, eo minus eis eſt licitum ſe negocijs immiſcere, vnde magis peccant. Quod vero clerici in minoribus, vel coniugati, vel non, non perdant per negociationem priuilegium dicti Canonis, ſi quis ſuadente, vt videlicet ſit excommunicatus illa excommunicatione qui eos percutit, nec etiam fori, vt poſſint pro criminibus, & exceſſibus puniri, ſeu condemnari criminaliter, aut ciuiliter per iudicem ſæcularem, id ex eo clare conſtat; quia clerici coniugati, quos oportet intendere negocijs mundanis & ſæcularibus cap. Ioannes præallegato, ſi in habitu, & tonſura incedunt, illo gaudent: id quod eſt multo fortius dicendum de clericis in minoribus non coniugatis, quod per negociationem illud non amittant, quando illud retinetur a clericis coniugatis, qui in negocijs intendunt, & intendere debent.

Et dicit Innocen. in d. cap. fina. de vit. & honeſt. cler. quod clerici primo monendi ſunt, vt negociationes clericis non conuenientes dimittant, & ſi eas non dimiſerint, cum eas forte ſine peccato facere poſſent, clericatu dimiſſo, ſpoliabuntur beneficio, & Eccleſijs, ſi habent, & dimittentur Domino ſæculari, hoc modo: quòd eccleſia non defendat eos, quia perdunt priuilegium: quoad iudicium, vel forum, & functiones municipales cap. pen. de cler. coniug. ſequitur Io. And. ibidem, qui dicit, ſi vero non ſunt coniugati monentur vt negociationes clericis non conuenientes dimittant, ſi non dimiſerunt, quia forte ſine peccato facere poſſunt clericatu dimiſſo, ſpoliabuntur beneficio, & dimittentur Domino ſæculari, hoc modo: quod Eccleſia eos non defendat, & ſecundum Hoſtien. hanc eſſe veritatem, quod ſi moniti non obediunt, nudati ſunt omni priuilegio clericali, & etiam curiæ ſæculari finaliter ſunt tradendi: tamen
74 poſt pænitentiam, & reconciliationem priuilegium amiſſum recuperant. Satis credo, quòd clericus incedens in habitu, & tonſura, negociationes exercens, & de hoc monitus non deſiſtens, perdit priuilegium ſolum quoad illa: illis autem negociationibus dimiſſis, vti poteſt priuilegio clericali, ſed intellige, vt per Abb. ibidem, qui recitat, & dat plures intellectus ad text.

Item alia pœna videtur puniendus clericus, illicite negocians; quia videtur teneri ad reſtitutionem ex talibus negociationibus acquiſitorum, ex quo exiſtit in peccato mortali, quod de ſui natura, ſi ſit notorium, inducit præciſionem, & ſeu ſuſpenſionem a Canone, ne exerceat quis officium ſuum per d. Anto. in cap. veſtra. de cohabit. cler. & mulier.

nec

75 nec valet dicere, vt quidam opponunt, quod ille tex. loquitur in fornicatore tantum, quia loquitur etiam ſi eſſet aliud crimen, vt per Innocen. ibi: vel etiam ſi eſſet aliud crimen quàm fornicatio. Et paulo poſt: ſi crimina, pro quibus eos ſuſpendit, ſint notoria per facti euidentiam: idem exponendo tex. dicit Ioan. Andr. ibidem, quia conſtitutio pœnalis, etiam quoad pœnam extenditur ad caſum ſimilem ex identitate rationis, ſi ratio in ea conſtitutione eſt expreſſa, vt in l. his ſolis. C. de reuocan. donat. & tex. in l. ſecunda. §. quod ſi curatores, & §. quid ſi deciſerant. ff. ad Tertul. refert Angel. in ſumma in ver. clericus. ſeptimo circa finem: vbi dicit, quod clericus indubitanter obligatus eſt reſtituere fructus, quos percepit exiſtens in peccato mortali, ſi peccatum ſit notorium, quia cum ſit ſuſpenſus, perinde eſt, ac ſi non reſideret, quia nullum, & inutile idem eſt cap. inter corporalia de transla. præla. ſicut paria iudicantur non fieri, & non rite fieri cap. veniens de preſby. non baptizat.

Facit, quia quando clericus committit cauſam, propter quam meretur
76. priuari beneficio eccleſiaſtico, licet non ſit priuatus ipſo iure: antequam feratur ſententia ſecundum Innocen. cap. cum noſtris de conceſ. præben. cap. ex parte. de Feud. per Bald. in cap. quæ in Eccleſiarum de conſti. tamen quamprimum commiſit cauſam efficitur indignus, & ſic male fidei poſſeſſor: & ſic a tempore commiſſæ cauſæ tenetur ad omnes fructus reſtituendos; ita probat tex. ſecundum Angel. Paul. de Caſtr. in l. prima C. de his quibus vt indig. licet contrarium videatur probari ex glo. not. in authen. de inceſt. nupti. in principio in verb. imminere in fine, quæ vult, quod ipſo iure perdantur bona a ſcienter contrahentibus inceſtas nuptias, & licet requirant ſententiam declaratoriam, tamen fructus medij temporis perduntur, de cuius glo. veritate dic: vt in authen. inceſtas. C. de inceſt. nup. per Angel. & Bal. ibidem: de occulto verò peccatore ſubiungit Angel. in ſua ſumma d. loco, cre-
77 do quod non teneatur reſtituere, quamuis tutius eſſet reſtituere: quia & ſi inutiliter ſeruiat, quoad ſe: non tamen quoad alios: aut quoad Eccleſiam.

Et dicit in terminis Innocen. in cap. quia plerique de immunit. Eccleſ. quod vbicunque aliquid male quæritur, vel ex negociatione, vel extorſione, ex qua tamen reſtituere non tenetur, prudenter facit, ſi omnia acquiſita in æleemoſynas dat 14. quæſtio. 5. qui habentis & cap. vl-
78 timo, non tamen damnamus eos, ſi hæredibus relinquant: ſi autem illicitas negociationes faciant, vel alias iniuſte aliquid quærant ſine calumnia alicui facta, ſacerdos debet eis iniungere, vt in bonos vſus ſic acquiſita expendant, puta erogando pauperibus, vel Eccleſijs, vel

alijs

alijs arg. 24. q. iij. ſi quis cap. de vot. & vot. redenp. cap. magnę. cap. quod ſuper his, ſequitur Hoſtien. & alij vbi Abb. col. antepen. verſ. tertia. concluſio ibi dicit: quod exercens illicitas negociationes, vel aliàs iniuſte acquirens aliquid ſine calumnia alicui facta, tenetur in foro animæ
79 quic quid fuerit inde lucratus in pauperes, vel alios pios vſus errogare. arg. xvij. quæſt. iiij. ſi quis contumax & in cap. magnę. Et in cap. quod ſuper his de vot. fac. cap. cum Tu. in fin. de vſur. de hoc quærit Mathe., in Clem. prima de uit. & honeſt. cler. ubi tenet quod acquiſita, & lucrata ex illicitis, & prohibitis negociationibus, tenentur acquirentes in foro animæ dare pauperibus cap. qui habetur pręallegato Abb. in cap. cum ſit de Iudęis, tenet quod illud ſit de conſilio, & non de neceſſitate, quòd reſtituatur taliter acquiſitum idem tenet Archid. in d. cap. qui habentis 14. quęſt. v. dicas ergo, quod ubicunque aliquod male quęritur, uel de negociatione, uel extorſione, ex qua inde tamen reſtituere, quis non tenetur, prout de acquiſitis ex contractibus per eum celebratis illicite negociando, ex quorum forma ſibi acquirit, & illi cum quo contrahat, tenetur reſtituere, prudenter facit, ſi omnia det in ęleemoſynam cap. pęnale cap non ſanè 14. quęſt. 5. non tamen ſunt damnandi ſi hęredibus relinquant, per Innoc. d. cap. quia plerique unde cum nullo iure probetur, licet ſit bonum conſilium, ut in pauperes erogetur, ut ſic ſatisfat in quo fuit delictum, & peccatum, tamen non eſt de neceſſitate ſalutis. Et hoc tenet Cardinalis d. cap. quia plerique & glo. & Ray. in tit. de rapto. §. ſed quid de iocarijs: & iudicio meo idem tenet Innocen. d. cap. quia plerique, licet communiter Doctores, qui tenent contrarium pro ſe adducant, & male, quia, ſi intelligeretur, quod dicit ipſe Innocen. foret neceſſarium quòd ipſe ſacerdos debeat ei iniungere, ut in pios uſus expendat, quod acquiſiuit faciendo illicitas negociationes, aut quod aliàs iniuſte acquiſiuit ſine calumnia alicui facta, certe ſibi contradiceret, quia ſuperius ibidem pręmiſit, quod ubicunque aliquid male quęritur uel ex negociatione, uel extorſione, ex qua tamen reſtituere non tenetur, nec damnat eum ſi hæredibus relinquat: ſed ideo oportet intelligatur, quod ſacerdos debet ei iniungere, ut reſtituat pauperibus de bono, & ęquo, non tamen de neceſſitate, & ſic tene quod tali fauet Ius naturale in retentione, propter conſenſum domini tradentis, nam nihil, tam naturale, ut acquiſitio fiat ſecundum uoluntatem domini tradentis l. nihil tam naturale de reg. iur. §. per traditionem inſtit. de rer. diuiſio: Fac. quod habetur in
80 cap. fin. de ſim. & gloſ. in ſumma 14. quęſt. v. & prima quęſt. 1. non eſt putanda, & in cap. ex tranſmiſſa de decim. dicunt enim illę gloſ. quòd poteſt ęleemoſyna fieri de illicite acquiſitis, ubi non datur reſtitutio

tutio per quæ videtur dicere Abb. in cap. relatum de teſtam. quod. illicite acquiſita per artificium inhoneſtum, & illicitum, quod ſi poſitis clamoribus apparent repetentes: quòd eis debet fieri reſtitutio, alias fieret diſtributio per Epiſcopum inter pauperes arg. in l. nulli. C. de Epiſcopis, & clericis: quod tamen dictum limita, inquit, procedere, vbi talia illicita acquiſita ſubiacent reſtitutioni, ſed vbi non ſubiacent reſtitutioni, licet illicite eſſent acquiſita, cum poſſit alias clericus pænitere de peccato ſine reſtitutione, non impeditur, quo minus de his clericus faciat voluntatem ſuam, Sequitur Nicol. de Vbal. in tracta de ſucceſ. cle. ab inteſta verſ. de acquiſitis vere per artificium. Et ad tex. in cap. cum ſit de iudæis, vbi dicitur quod aſſumptus ad officium contra iuris diſpoſitionem, tenetur dimittere officium cum pudore, & acquiſita reſtituere, ad id quod adducit Hoſtien. dici poteſt, quod illud eſt ſtatutum in pænam, quia aſſumpſit iure prohibente: & non excedit caſum ſuum: nec obſtat ſimiliter tex. in cap. non hanc 14. quæſt. v. quia loquitur conſultiue, ſecundum Abb. d. cap. quia plerique, nec eſt obligatiuum ad peccatum mortale, vel veniale per Abb. in cap. primo de conſtit. numero 4. vbi vide, quando conſtitutio quæ continet conſilium, non præceptum licet contrauenientes, nec facit contra tex. in capit. contumax 17. quæſt. 4. loquitur enim de eo qui ex contumacia, vel ſuperbia Eccleſiæ immunitatem violauerit, extrahendo ſeruum ſuum ab ea, qui tenetur ſoluere Epiſcopo 90. ſolidos: nec pari modo obſtare videntur tex. in cap. magne & cap. ſuper his de vot. quæ iura allegat Innocen. quia non videntur probare dictum ſuum. Et ſic intelligatur, vt teneatur de neceſſitate, quia loquuntur de illis, qui uouent: quod ſi adimplere nequeunt, commutantur vota: adde, quæ adducit Archiep. Floren. ſecunda parte ſecundi tit. cap. primo. §. 19. dicit Angel. in ſumma in ver. clericus ix. verſ. vtrum clerici & in ver. reſtitutio primo verſ. turpe lucrum: ſuper quo cogita: pro eo quod dixi de peccato mortali, in quo exiſtit clericus negociator, & quia etiam clerico eſt prohibita negociatio ſub interminatione Anathematis. cap. ſecundum ne cler. vel monac. quamuis Silueſter in ver. clericus quarto. teneat contrarium ſecundum ſummam roſel. quia inquit iſta forte etiam poſsent non habere locum in fornicatore notorio, qui indubitanter eſt ſuſpenſus arg. eius quod not. gloſ. in cap. paſtoralis de appella. vbi habetur, quod excommunicato non ſubtrahitur redditus, niſi hoc ſi expreſſum in ſententia, vbi ſubiungit, quod non reſidens, non tenetur reſtituere fructus: niſi condemnetur: quia licet clericus non reſidens priuetur beneficio, non tamen reperitur arctari, vt fructus reſtituere teneatur cap. ex parte

de

de cler. non reſid. patet de eo, qui per annum non reſedit, & occa-
81 ſione tituli quem habet, donec priuetur percipit fructus, & ſi non ſeruiuit iſte, dicendo officium, tamen ſeruiuit Eccleſiæ vniuerſali in ordine clericatus, vbi etiam ponit, in euentum quod clericus ſit obnoxius reſtitutioni, quomodo, & de quibus bonis habeat fieri reſtitutio.

Verba bullæ ſunt prægnantiá, & generaliſſima, & comprehendunt non ſolum caſum, quando clericus acquirit illicite negociando, verum etiam, quando turpiter, iniuſte, & male, aliter, & alio modo, quam ex negociatione: id quod aperte demonſtrant verba in bulla, ex illicita negociatione, aut alias contra ſacros Canones, quomodolibet acquiſita, quæ comprehendunt caſum acquiſitorum ex illicita negociatione, & quemcumque alium, factum præter & contra Canonum diſpoſitionem, nam verbum aliàs, licet habeat diuerſa ſignificata, tamen in caſu bullæ, ſtat aduerbium qualitatis, & ponitur aliàs, idest aliter, vel alio modo. l. denique. §. vtrum. ff. de pec. & ff. de acq. quoti. ęſtiu. l. prima. §. illud: vel ponitur aliàs, idest alio caſu. vt. l. qui in te-
82 ſtamento. §. mulier. ff. de teſtam. per magiſtralem doctrinam Bart. in. l. prima. ff. de cond. & demonſtra. vbi dicit, quod ſignificatio talis dictionis, aliàs, deprehenditur facile ex natura orationis, in qua hæc dictio ponitur. Id importat etiam dictio alternatiua, aut, poſita ante dictionem aliàs, quæ cum de ſui natura tribuit actum cuilibet inſolidum, eſt dicendum, quòd importet etiam acquiſita quomodolibet, pari modo, vel vt ex negociatione acquiſita dicit Iſa. in .l. ſi ex toto. §. ſi ita ſcriptum de leg. primo num. 1. Et intellige contra Canones, idest contra mentem, & verba Canonis, vt per Iſa. in. l. non dubium. C. de leg. vbi dicit, quod facere contra Canonem & contra leges, eſt contra mentem, & verba legis facere, exemplo poſito per eum ibi numero primo: vbi etiam dicit quod facere fraudem legi, eſt quando quis non venit contra verba legis, ſed contra mentem, exemplo poſito per eum ibidem numero 2. vbi ſubiungit, quòd committere in legem, vel Canones eſt quando quis facit de directo contra legem, vel Canones, ſiue quando facit contra mentem ſolum Canonis, vel legis, vtroque caſu eſt committere in Canonem vel legem, exemplo per eum numero 3. & per Doctor. in cap. quæ contra de reg. iur. in vj. tex. & Doctor. in. l. contra legis. ff. de leg. Et illud dicitur fieri contra Canones, vel leges, quod non fit ſecundum formam legis, vel Canonis, exemplo, quod minor contrahit ſine conſenſu tutoris, vel filius ſine conſenſu patris, dicuntur facere contra leges, vel Canones, gloſ. not. in leg. non intelligitur. §. diuus Hadrianus, & ibi Doctor. ff. de

iur. ff. Paul. de Caſtro. in d. l. non dubium numero 8. tex. in l. contra, ff. de pact. quia contra illud, quod lex iubet, aut prohibet, nihil
83 eſt faciendum, late per glo. in l. paciſci. ff. de pactis, vbi ponit de dictione contra. Nec intellige verbum, Canones, ſtricto modo, pro conſtitutione quæ fit in vniuerſali concilio, per glo. cap. Canon. diſt. 3. quaſi conſtitutio videatur pœnalis: quia aufert acquiſita, ab hæredibus acquirentium, vnde tamquam odioſa ſit reſtringenda: quia iudicio meo videtur potius large ſumendum, vt appellatione Canonis, hic
84 veniat omnis conſtitutio eccleſiaſtica, vt per Abb. in cap. primo de conſtitut. vt videlicet contineat, etiam ſub ſe quatuor ſpecies, videlicet decretum, decretalem Epiſtolam, dogmata, ſanctionem, interdictum, & mandatum, contra quorum formam. & tenorem aliquid male accquiſitum fuerit, quæ enumerantur 25. q. ij. ſi quis dogmata, vt ſic comprehendantur, non ſolum acquiſita contra formam conſtitutionis conciliaris, quæ Canon proprie dicitur, ſed etiam acquiſita contra formam cuiuſcunque eccleſiaſticæ conſtitutionis, id quod patet ex eo: quia præſens conſtitutio eſt iuris antiqui declaratoria. patet ex inſcriptione bullæ, per illa verba, nos omnem deſuper hæſitationis materiam ſubmouere &c. decernimus, & declaramus, quod verbum declaramus, videtur iuris antiqui declaratiuum, non noui editiuum arg. ff. de acqui. rer. do. l. ſicut. §. ſed ſi queratur. glo. extrauag.
85 Io. 22. cum inter de verb. ſig. in ver. Deinceps, & deinde per illa verba ſpectaſſe, & ſpectare, ac ſub nomine ſpoliorum venire &c. Et per illa verba principij, ne prætextu incertitudinis illa ab aliquibus vſurpari, aut ſuper eis dubia aliqua oriri contingat, &c. quæ verba demonſtrant Papam velle tollere dubia, & hæſitationes, ac materiam ſpoliorum quomodo intelligatur declarare: vnde non videtur inductiua alicuius pœnæ de nouo, & ſic nec vt odioſa reſtringibilis, quamuis etiam lex pœnalis recipiat aliquando interpretationem extenſiuam vt per Abb. cap. tranſlato. de conſtit. extra eo. quòd magis dicendum videtur, quia negociationes ſunt interdictæ clericis omni iure in decreto. 88. diſt. & 91. 14. q. iiij. 21. quæſt. iij. cap. primo & ſecundo cap.
86 mollicijs cap. hi qui: & in decretal. eſt factus titulus ne cler. vel Mona. tex. in cap. fi. de vit. & honeſt cler. & titulus iſte eſt repetitus in vj.
Vnde bulla, quouis modo illicite, & contra Canones acquiſita comprehendit, & illicite acquiſitum dicitur tripliciter, per Sanctum Thomam quæſt. 32. articulo 7. §. ad ſeptimum: vno modo id quod illicite ab aliquo acquiritur: quod debetur ei, a quo eſt acquiſitum, nec poteſt
87 ab eo retineri, quia acquiſiuit, veluti eſt rapina, furtum, & vſuræ, de quibus homo tenetur ad reſtitutionem. Et propterea de eis in-
quit

quit eleemoſyna fieri non poteſt.
Alio modo illicite acquiſitum dicitur, quod ille, qui acquiſiuit retinere non poteſt, quod tamen non debetur ei: a quo fuit acquiſitum, quia accipiens contra iuſtitiam accepit, & dans contra iuſtitiam dedit: Sicut, contingit in ſimonia quod non debet reſtitui danti, ſed in eleemoſynas erogari poteſt. Et eadem ratio eſt in ſimilibus, in quibus datio, &
88 acceptatio eſt contra legem. Tertio modo eſt illicite acquiſitum, non quidem, quod ipſa acquiſitio ſit illicita, ſed quia id, ex quo acquiritur eſt illicitum, ſicut patet de eo, quod mulier acquirit per meretricium, lenocinium, & huiuſmodi, vt per Gaeta. ibidem, Et hoc proprie vocatur turpe lucrum: quia licet mulier agendo meritricium turpiter agat, & contra legem Dei, in eo tamen quod accipit non iniuſte agit, nec
89 contra legem, vnde ſic acquiſitum poteſt retinere, nec de eo eleemoſyna fieri debet, iuxta illud deuter. 23. non offeres mercedem proſtibuli in domo dei tui. Ludo etiam illicite acquiritur, & per aleas aliqua acquiruntur illicite de iure diuino: puta quando aliquid lucraris ab his, qui rem ſuam alienare non poſſunt: veluti ſunt minores, furioſi, & huiuſmodi, & quando aliquis trahit alium ad ludendum ex cupiditate lucrandi, & fraudulenter ab eo lucretur, in quibus caſibus te-
90 netur ad reſtitutionem lucrans, & de eo inquit non poteſt eleemoſynam facere, & dicit Io. de Imol. in cap. primo de pecul. cler. in fin. quod quis acquiſita ex induſtria in baraterijs, tenetur ad reſtituendum illis, a quibus extorſit, vt Ibi per eum.
Aliud videtur eſſe illicite acquiſitum ex iure poſitiuo ciuili: quod prohibet vniuerſaliter tale lucrum: de quo lucro ſic facto, tenetur ad reſtitutionem illi, qui ſunt tali iure obſtricti: niſi forte contraria conſuetudo præualeat, aut niſi tractus ad ludum lucratus ſit aliquid ab eo; qui traxit, quo caſu non tenetur ad reſtitutionem, quia ille qui amiſit, non eſt dignus recipere. Item turpiſſime etiam acquiritur il-
91 lud, quod acquiritur per Simoniam, per quam acquirens Spiritui ſancto iniuriam facit, de quo inquit poteſt fieri eleemoſyna pauperibus, vel Eccleſiæ, quia non eſt debitum ei, qui dedit, quia ex quo dedit contra iuſtitiam, meretur illud amittere, & cui &c. quomodo debeat tale acceptum reſtitui, vide per eundem ſanctum Doctorem quæſt. 100. eadem ſecunda ſecundæ artic. vltimo verſ. ad quartum: ſed de hoc vide, quod diximus in tracta. noſtro de Simonia in tit. de dat. & accept. Simoniace reſtitutione. Gaetan. in ſuis Commentarijs ſuper. d. quæſt. 32. d. loco, facit aliquas diſtinctiones, quomodo intelligi debeat quando aliquid illicite acquiritur, vbi pro intelligentia & præceptio
92 ne materiæ dat regulas. Sed vide materiam tractari per Innoc. Abb.

& alios in cap. quia plerique de immunit. Eccleſ. vbi ponunt, quomodo, quando, & quibus perſonis debeat de illicite, & turpiter acquiſitis fieri reſtitutio.

Item ſciendum eſt, q̃ clericis in ſacris, & in minoribus ordinibus competenter beneficiatis eſt interdictum medicari: niſi gratis, & pro miſerabilibus perſonis, vel conſanguineis, in phyſica medicina, nec tunc vbi poſſet eſſe periculum, id quod etiam in clauſtralibus eſt diſtricte obſeruandum. cap. multa ne cler. uel mona. officium uero chirurgi eſt interdictum omnibus clericis, quia id officium inciſionem, & aduſtionem requirit. cap. ſententiam dict. titulo. & cap. tua nos. de homici. in quibus locis, licet non videatur dici niſi de exiſtentibus in ſacris; tamen idem poteſt intelligi de exiſtentibus in minoribus ſufficienter beneficiatis, per Abb. d. cap. ſententiam. arg. cap. 1. de poſtul. & contrahit talis clericus irregularitatem, ubi eam laicus non contraheret, quia dat operam rei illicitæ, ut per ſummiſtas in uer. medicus. Vnde ex medicina acquiſita per clericum, illicite acquiſita cenſeri poterunt.

Sed eſt uidendum, an comprehendantur in bulla acquiſita turpiter, uel illicite de quibus parti læſæ, uel damnificatæ competat repetitio, uel per uiam actionis, uel officium iudicis, quod non uidetur pronunc dicendum, quia de hoc nihil apparet expreſſum in bulla, & in dubio numquam Papa cenſetur tollere ius partis, per ſuam quamcumq. cõmiſſionem, niſi id expreſſe manifeſtet, late per Abb. in cap. quæ in eccleſiarum de conſt. poſt Innoc. in cap. quòd ſuper his de uoto &c. id quod eſt adeo uerum inquit Abb. ibidem, quòd procedit etiam, ſi ille, de cuius iure agitur eſſet infidelis, uel Iudæus, & hinc euenit, quòd ſi aliquo caſu contingeret Papam ius tollere, præſumitur hoc per circumuentionem, & importunitatem potius, quàm per uoluntatem feciſſe, late per Fel. in cap. cum olim iij. & iiij. col. de re. iud. adeo quòd tali caſu, uerba reſcripti ſunt impropriãda potius, quàm proprie intelligenda,
94 ut alteri præiudicent. tradit Roman. conſ. 334. circa primum. Decius conſ. 11. col. 5. Iaſ. in .l. ex facto 4. not. ff. de vulg. & pupil. immò potius debent interpretari quod nihil operentur, quàm quod indebite quis damnum patiatur, ut Iaſ. not. in .l. fin. poſt gloſ. Bar. & alios §. in computatione col. fin. C. de iur. deliberan. id quod procedit etiam ſi reſcriptum emanaret in fauorem piæ cauſæ, probat Iaſ. in l. fin. col. 7. ff. de conſtit. princip. poſt Alex. in .l. pactum quod dotali col. 2. C. de pact. nam licet uiduis, pupillis, ac alijs pijs cauſis multum debeamus, non tamen adeo debemus, ut alijs præiudicium inferamus, dicit tex. in cap. ex tenore de for. compet. & cap. nuper de donat.

Inter vir. & vxor. & in reſcriptis Papæ licet non apponatur, vel expri-
95 matur, tamen ſemper cenſetur appoſita, vel expreſſa clauſula, dum
modo non ſit alteri ius quæſitum, tradit Fel. in cap. Capitulum col. 17.
verſ. de duabus. de reſcrip. fac. tex. in cap. ex tuarum de auctorit. & v-
ſu pal. cap. ex parte el tertio & ibi Abb. in ſecundo nota. de decim. vn-
de licet ſit omiſſa illa clauſula in noſtra conſtitutione, vt poſſet oppo-
ni, tamen nihil refert, quia expreſſio eorum, quæ tacite inſunt nihil
operatur. l. conditiones, ff. de cond. & demonſtra.

Quamuis poſſit dici contrarium per verba illa generalia, aliàs contra ſa-
cros Canones quomodolibet acquiſita &c. & per illa: quæ hactenus
remanſerunt, remanent, & remanebunt, ad eandem Cameram, &
non ad alios ſpectare & pertinere, &c. quæ importare videntur om-
nem acquiſitionem quomodolibet factam contra Canones eſſe Came-
ræ Apoſtolicæ, & omnem alium excludere, ita, vt legis antiquæ diſpo
ſitio, tollatur per hanc conſtitutionem contrariam, id quod poteſt
per ea quæ dicit Abb. in cap. cum acceſſiſſent, ij. col. verſ. vltimo ad-
duco de conſtit. Bart x. col. verſ. circa ſecundum. poſt Cin. in l. om-
nes populi. ff. de iuſt. & iur. etiam abſque facta mentione de prima le-
ge, niſi tamen prima lex haberet clauſulam derogatoriam ad ſecun-
dam, quia tunc eſſet opus facere mentionem de prima. arg. l. ſi quis
in principio. ff. de leg. tertio & in cap. nonnulli de reſcrip. aliqui ta-
men in d. l. ſi quis dicunt, quod ſi loquamur de priuilegio, vel reſcri-
pto, vel teſtamento, quæ ſunt priuata lex, ſic oportet, quod fiat men-
tio quando habent clauſulam derogatoriam ad ſecundam, ſi autem
loquamur de legibus vel ſtatutis, vti eſt in caſu noſtro, non opor-
tet, quod fiat mentio, etiam ſi habent clauſulam derogatoriam ad ſe-
96 cundam, per Clem. dudum de ſepult, quia cum Papa vel princeps præ
ſumatur omnia ſcire, videtur ſcienter velle reuocare ſtatuendo in con-
trarium. Nec eſt propterea mirabilis hæc conſtitutio, cum ſecundum
97 varietatem temporum debeant ſtatuta humana mutari: quia lex de-
bet conuenire tempori 4. diſt. erit. nec pari modo eſſet mirabile, ſi e-
98 tiam in iſtis fiſcus apoſtolicus ſuccederet, cum omnia lucra turpia,
& illicita fiſcus auferat, & recipiat, quia fiſcus eſt ſaccus male ablato-
99 rum, & quod Chriſtus non capit, fiſcus rapit, per Abb. in cap. cum
ſit de iud. per tex. in l. latius ff. de iur. fiſci. Et Papa ita ſtatuendo vi-
100 detur clericos delinquentes in eo puniſſe, in quo delinquerunt,
quod agere debet.

Sed poſt hæc ſcripta, legens bullam Pij iiij. ſuper confirmatione priuile-
giorum incolarum vrbis, nec non declarationis literarum, ſuper bo-
nis ex illicita negociatione acquiſitis, vidi, quod illa verba contra Sa-

101 cros Canones in Bulla poſita remouentur, & per eundem Pium declarando ſtatuitur, quod bulla ſuper illicite acquiſitis facta ſit, & intelligatur ſine dictis verbis, ac ſi non eſſent in bulla poſita, vnde in illis nulla vis fieri habet quoad curiales, & incolas, in quorum fauorem bullam reformat. Sed pro nunc non recedo à prima opinione, vt per hanc conſtitutionem Papa non voluerit tollere iura, & actiones tertio competentia, quia primo Papa nihil videtur dicere in bulla, vnde intentio eius non præſumitur de eo, quod verba non important. l.
102 quod conſtitutum. ff. de teſta. milit. tradunt moderni. Papien. in. l. prima in iij.col. verſ. tertio fac. ff. ſi quis in ius vocat. non ier. Gomes. in reg. de infir. reſig. quæſt. 13. num. 3. quia Imperator, & Papa non poteſt auferre rem ſuam alicui ſine cauſa: quia Imperator licet habeat iuriſdictionem in vniuerſo, non tamen habet dominium rerum priuatarum, quæ ab olim fuerunt conceſſæ occupantibus, inſtit. de rer. diuiſio. quaſi per totum: id quod etiam procedit reſpectu bonorum infidelium, & Iudæorum, nam ſine cauſa Papa, nec Imperator poteſt auferre bona eis: de quo plene per Innocen in cap. quod ſuper his de vot. licet poſſit princeps modicam læſionem afferre, vt puta dare debitori dilationem, vt non poſſit interim conueniri a creditoribus. l. quoties. C. de preci. imper. offer. ſecus ſi in totum vellet concedere, vt non poſſit conueniri aliquo tempore: quia ſine cauſa hoc non poteſt, vt not. ibi glo. & Innocen. in cap. quæ in eccleſiarum de conſtit. licet enim ſecundum Innocen. ibidem, poſſit imperator mihi tollere actionem, quæ eſt de iure ciuili per l. ij. ff. de orig. iur. non tamen poteſt facere, quod iuſtitia mihi non reddatur, vnde reditur ad primæuum ius, in quo non erant actiones, ſed manu regia adminiſtrabant iuſtitiam. Et dicit Bal. in rubrica extra de iudic. in 4. col. & in l. prima. ff. de conſtit. princip. quod ſi princeps excedit iuſtitiam, nunquam præſumitur velle excedere, niſi in modico, non in totum. Et dicit Roman. in ſing. ſuis quod in cap. iudicas humanum. 13. quæſt. 9. eſt caſus ſingularis, quod Papa, vel Imperator non poteſt diſponere, quod ſtetur dicto vnius teſtis in præiudicium partis, vide per Abb. d.
103 cap. quæ in eccleſiarum de conſtit. col. 4. facit in hoc caſu quia ille, cui eſt facienda reſtitutio, poteſt eſſe de alieno territorio, & iuriſdictione, & non ſubditus Papæ, quo caſu non poteſt, nec debet eſſe comprehenſus, vel ligatus conſtitutione Papæ: qui non eſt ei dominus. quo caſu ſi Papa ei mandet, vt det rem ſuam alicui non tenetur ei obedire, per Innocen. in cap. inquiſitioni de ſent. excom. vbi dicit quod ſi Papa mandat laico ſibi non ſubiecto temporaliter: quod alicui det rem ſuam, non tenetur ei obedire, ſi non appareat aliqua legitima cau-

ſu obediendi, cum non ſit ei ſubiectus temporaliter, refert Abb. d. ca. In eccleſiarum col. 4. vbi dicit, quod hoc dictum facit ad multa. Item poteſt eſſe pauper pari modo cui auferre non eſt de mente Papæ: qui. eſt pater pauperum, quorum cauſa ſpiritualiter ſpectat ad illum extra de prec. cap. nihil.

Item videtur, quod iſto caſu conſtitutio eſſet contra ius naturale: quia tranſ. ferret dominia rerum de vno in alium: quę nō eſt ſeruanda ſecundum Innocen. quem ſequitur Abb. ibi col. pen. cap. plerique de immunit. eccleſ. verſ. tertiadecima.

Item ſi ſit verum, quod acquiſita reſtituenda comprehenduntur in bul-
104 la, & ſint debita Cameræ Apoſtolicæ, naſcitur vnum abſurdum, quod ille erit obligatus pro eadem re duobus, illi videlicet cui abſtulit, cui ius auferre non poteſt per reg. quod meum eſt, ſine facto meo, &c. Et Cameræ Apoſtolicæ; cui per conſtitutionem applicatur, quod eſſe non debet, quia ex verbis bullę non apparet, quod debitor ſit a prima obligatione liberatus. Et peccatum violentiæ, & furti nō purgatur, per quaſcunque manus res furtiua ambulauerit, niſi reſtituatur domino, cui fuerit ſubtracta. l. ſequitur. §. quod autem. ff. de vſuca. nec eſt purgatum vicinum, niſi facta reſtitutione, late glo. in reg. peccatum de reg. iur. in 6. Et iuſtitiæ partes ſunt, alterum non lædere, ius ſuum cuiq; tribuere. §. iuris inſtit. de iuſt. & iure, & iuſtitia eſt ius ſuum vnicuique tribuens eo. vbi glo. dicit quod ne dum non lędere: ſed alteri proficere debemus.

Et pro cognitione iſtorum reſtituendorum, vide quæ dicit Inocen. in cap. quia plerique de immunit. Eccleſ. vbi magiſtraliter dicit: quod reſtitutio, tunc eſt ſemper facienda, vbicumque ſit commiſſum furtum, rapina, oppreſſio, dolus, vel calumnia. 14. quæſtio. 5. cap. fin. Et per
105 hæc inquit, comprehenduntur omnes caſus, in quibus competit repetitio, ſiue per viam actionis puta metus cauſa, vel de dolo, vel conſimiles, ſiue Iudicis officio. Idem dicimus, quod tenetur reſtituere, ſiue iure naturali tantum, quale eſt illud, quod debetur ſeruo. Et ideo inquit de eo non faciat eleemoſynam, ſed illud reſtituat obligatus. Item tenetur reſtituere illi: qui eſt tutus præſcriptione odioſa bona fide, vel etiam exceptione tantum: vbi tamen non fuerit crimen. Item habens exceptionem odioſam, puta Macedoniani tenetur reſtituere, quia illa exceptio, & illud ius, non eſt tantum factum in odium creditoris, ſed etiam propter bonum publicum, vt vitentur mortes parentum. l. 1. in principio. ff. ad maced. Item tenetur reſtituere habens aliquid ex donatione minoris, vel ex alio contractu inito, qui nō tenet ipſo iure: puta, ſi in alienatione minoris abſit autoritatis Tutoris, vel decretum iudi-

cijs ad hoc enim, inquit, vt quis reſtituere non teneatur, oportet, quod adſit bona fides, & iuſtus titulus. item videtur reſtituendum eſſe, quando aliquid eſt vltra debitum exactum, in tãtum quod iudex ex officio ſuo deberet cogere ad reſtituendum, & tunc etiam in foro pęnitentiali reſtituere præcipitur. Item maiores officiales reſtituere tenentur, ſi quid indebitum recipiant. 14. quæſt. 5. cap. vlt. Item tenetur reſtituere, qui aliquid eſt lucratus in ludo, ſi trahens lucratus eſt, non ſi tractus, quia nihil tunc dolo feciſſe videtur, & de quæſitis in bello remittit ſe idem Innocen. ad dicta per eum in ca. ſicut extra de homicid. Item hypocrita acquiſita per hypocriſim tenetur reſtituere, quia ſub nomine boni Chriſtiani, & per fraudem acquiſiuit, quamuis forte non debeat reſtituere illi qui dedit d. cap. fin. 14. quęſt. 5. quia conſecutus fuit mercedem ſuam. ſubdens ibidem Innocen. quod ſi princeps facit aliquam conſtitutionem contra ius naturale, ſine cauſa: puta quòd dominia rerum de vno in alium transferantur, quod non eſt ſeruanda, nec in foro animæ, nec in foro iudiciali, vbi etiam dicit, quod cõſtitutiones, quę ſunt contra ſalutem animæ, vt de vſuris, & de iuramento non ſeruandis, ſeruari non debent &c. pro quo vide Abb. ibidem, qui pulchre Innocentium interpretando materiam declarat in verſ. decima quęſtio, & vndecima quæſtio, duodecima, ac tertia decima, & per totum vſque ad finem, merito iſta indebite acquiſita, quæ ſunt reſtituenda, non debent in bulla intelligi comprehenſa, nec Cameræ debentur, quia dicit Abb. in cap. relatum ſecunda lect. de teſtam. in fine, quod ſi cle-
106 ricus aliqua acquiſiuit ex illicita aduocatione, negociatione inhoneſta, vel ex ludo ſecundum Hoſtien. quod primo ſedandi ſunt clamores, ſi qui apparent, quaſi velit dicere quod ſi apparent repetentes, eis primo eſt indulgendum, alias autem fieret diſtributio per Epiſcopum inter pauperes, ſed hæc inquit conſideratio eſt indiſtinctè vera, vbi illicite acquiſitum ſubiacet reſtitutioni, &c. vt ibi per eum, & refert Bernard. diaz in practica crimi. Canon. cap. 50. quòd quęſita per clericum ex illicita negociatione danda ſunt pauperibus, vt not. Matth. quem refert Card. in Clemen. prima in fi. de vit. & honeſt. cler. & alij, quos refert Imol. ibi 2. colum. & per eos ibi, ſi totum non reddiderint, non ſunt in ſtatu damnationis. Et per Archid. Flor. in ſumma in iij. parte tit. 13. cap. 2. §. fin. habetur quòd hoc ſit in foro pænitentiali, vbi dicit, quòd in foro pænitentiali debet clericis iniungi, vel ſaltim conſuli, quòd ea, quæ taliter lucrati ſunt ſtudeant pauperibus erogare cap. qui habetis 14. q. 5.

Et ex ſui generalitate bulla videtur etiam comprehendere clericos cuiuſuis ordinis, etiam clericos ſæculares, in minoribus tantum conſtitu-

tos, etiam non beneficiatos, quibus dicebat Abb. minime prohiben-
107 tur negocia ſæcularia aliàs licita, vt per eundem cap. primo in fin. ne cler. vel monach. maxime per verba illa bullæ, primo, per clericos, etiam in ſacris ordinibus conſtitutos, & pauloport per illa verba per quoſuis clericos, tam ſæculares, quàm quorumuis ordinum etiam mendicantium &c. etiam in ſacris ordinibus conſtitutos cuiuſcunque ſtatus ordinis &c. vbi verbum, etiam in ſacris ordinibus conſtitutos. Et paulo poſt per illa verba per quoſuis clericos, tam ſæculares, quàm quorumuis ordinum, etiam mendicantium &c. etiam in ſacris ordinibus conſtitutos cuiuſcunque ſtatus ordinis &c. vbi verbum etiam in ſacris, videtur additum ad denotandum, quod etiam clerici non exiſtentes in ſacris ſunt comprehenſi, per naturam ſuam copulandi, & coniungendi, & dictio quoſuis, & dictio cuiuſcunque ſtatus, ordinis, ſunt dictiones generales, Siue vniuerſales, quæ generaliter intelligi debent l. de pretio de publican. in rem actio; quæ, vt generaliter intelligantur, debent comprehendere quamcumque perſonam clericali caractere inſignitam, ac demum quemcunque clericum, quia alias nihil operarentur, facit, quia ab huiuſmodi negocijs videntur prohibiti de iure omnes Epiſcopi, omnes ſacerdotes, omnes Diaconi cap. Epiſcopus 88. diſt. fac. rubrica decretorum ne cler. vel monach. vbi Abb. dicit, ꝙ appellatione clericorum, veniunt omnes in quacunque dignitate ſint poſiti, ex quo ſunt electi ad ſeruitium Dei. Vnde inquit, omnes qui non ſunt laici dicuntur clerici, cum duo ſint genera Chriſtianorũ
108 vnum clericorum, aliud laicorum. 12. q. 1. duo ſunt genera, eo quòd magis debent intelligi comprehẽdi a conſtitutione, quia eſt malæ vitæ, & malorum morum correctiua, & reformatiua, boni inductiua, &
109 excitatiua virtutis, & malos mores prohibens, a quibus magis clerici abſtinere habent, quia clerici deprehẽſi in crimine plus peccant, quam laici, late per Archid. in cap. arianos. 1. q. 1. quia religioſi, qui nomen ſanctitatis habent, peruerſe agendo, plus nocent in Eccleſia Dei, quam alij 83. diſt. nemo.

Et videtur etiam comprehendere acquiſita cuiuſuis temporis, quamuis regulariter noua conſtitutio nouiter edita recipiatur, & operetur circa futura tempora tantum, ne afficiat aliquos ſine culpa. not. Abb. per
110 illum tex. cap. cognoſcentes de conſtitu. glo. eſt extrauag. cum inter colum. 4. ver. deinceps extrauag. fol. 22, de verbo. ſignifi. quia in ſunt expreſſa tempora per illa verba. videlicet remanent, remanſerun & remanebunt, quod tollit dubietatem: quia illud, quòd conſtitutio nouiter edita comprehendat, & concernat tempora futura tantum, intelligitur, niſi aliter caueatur expreſſe in lege vt extendatur ad præterita

terita

terita, vt per Abb. d. loco. Fel. cap. fina. de conſt. Bar. & Bald. in l. de vſuris. C. de vſur.

Et taliter acquiſita applicat, & incorporat Cameræ, quòd etiam per teſtamentarium, aut alium modum impedit clerico diſpoſitionem, per illa
111 verba in Bulla: quæ etiam ex facultate, quam habuerint teſtandi conditio teſtamento, aut quibus illos etiam eis viuentibus priuari, & etiam eis deſtitui contigeret, &c. Idque ex vſu comprobari videtur, quia in facultatibus teſtandi à Romana Curia venientibus, vel per viam breuis ſub Annulo Piſcatoris expeditis, vel per bullam in forma Cancellariæ ſub plumbo, vel per viam literarum ſacræ pęnitentiariæ expeditis, de quacunque ſumma pecuniæ, rerum, vel bonorum
112 ſemper ineſt, & apponitur clauſula, licite tamen acquiſitis, nec hactenus vidi facultatem ſine dicta clauſula: & quòd acquiſita maxime ex induſtria, mercatura, & commercio clericorum, ſpectent ad Cameram, ſeu fiſcum Apoſtolicum, ante videtur declaraſſe Paulus quartus, in ſua quam edidit conſtitutione contra apoſtatas, vbi, vt facilius apoſtatæ reciperentur a monaſterijs, vnde exierant, acquiſita per eos etiam ex mercatura, induſtria, vel commercio, amouet a Camera Apoſtolica, vel fiſco Apoſtolico, & illa eiſdem monaſtrijs applicat, quæ conſtitutio fuit reformata a Pio quarto: vt in bulla reformationis Sub Datum Romæ 1560. tertio Non. Aprilis Pontificatus ſui Anno primo, & ab iſtius conſtitutionis generalitate, Pius quartus confirmando, & innouando priuilegia curialibus, & incolis vrbis, eoſdem incolas, & Curiales, ac Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, Prælatos, officiales, ac alios clericos, tam ſæculares, quam regulares, ac omnes alios teſtandi facultatem, vel codicillandi a Sede Apoſtolica habentes exemit, ac
113 non comprehendi aut comprehenſos eſſe declarauit, per ſuam, quam deſuper factam conſtitutionem edidit, Nonis Februarij anno 1561. quæ eſt inſerta in calce tractatus, quæ eſt cum rubrica ſeu intitulatione, Bulla Confirmationis, & Innouationis priuilegiorum incolarum, & Curialium Vrbis, ſuper libera facultate diſponendi de bonis ſuis, necnon declarationis literarum, ſuper bonis ex illicita negociatione acquiſitis editarum, ex quibus ſit abſolutum pro nunc quòd dicere
114 volumus ſuper iſta quæſtione.

SVMMARIVM.

1 *PRælatus poteſt alienare mobilia Eccleſię, quæ ſeruando, ſeruari non poſſunt.*

2 *Quod in vno eſt prohibitum, in ceteris videtur eſſe permiſſum.*

3 Præ-

3 Prælatus habet liberam diſpenſationem in fructibus.
4 Hæres licet ſit dominus rei fidei commiſſæ,non poteſt alienare.
5 Clericus de fructibus ſuæ prębendę, poteſt dare cui vult.
6 Clericus de fructibus remunerat ſeruitia.
7 Abbas ſtante conſuetudine,poteſt dare etiam puellæ maritandę.
8 Prælatus in diſponendo de rebus Eccleſię,debet habere Deũ ante oculos.
9 Eleemoſynam debet facere Prælatus de rebus Eccleſię.
10 Prælatus tenetur de redditibus Eccleſię alere conſanguineos.
11 Frater de iure ciuili tenetur dare dotem ſorori non habenti.
Item & alere.
12 Frater clericus poteſt dotare ſororem,vel aliam conſanguineam de fructibus Eccleſię.
13 Clericus poteſt paſcere filios de fructibus Eccleſię.
14 Minus eſt peccatum dare conſanguineis: quam extraneis.
15 Quantitas rei facit donatum licitum, & illicitum.
16 Rex poteſt donare de rebus regni moderate.
17 Quid ſit beneficium habens adminiſtrationem.
18 Qui ſint perſonaliter, & ſimpliciter beneficiati.
19 Practica quam debet ſeruare dans aliquid de rebus Eccleſię.
20 Si decedat clericus poſt menſem Auguſti,& ante Cal. Martij fructus Anni ſequentis ſunt Eccleſiæ.
21 Item ſi decedit poſt Calendas martij ante menſem Auguſti ſunt clerici.
Fructus pendentes ſunt Eccleſiæ, ſeparati vero a ſolo ſunt clerici
22 Fructus ſeparati,& reconditi ſunt clerici.
Qui non ſunt ſeparati,aut reconditi ſpectant ad Eccleſiam.
23 Non reperitur in iure:quod clericus ſatiſdet.
24 Clericus ita acquirit diſtributiones quotidianas; quòd de illis diſponit, vti Ruſticus de diurni operis denario.
25 Fructus recollecti mortuo vſufructuario, vadunt ad illius hæredes, non ad proprietarium.
26 Diſtributiones quotidianæ dantur propter ſeruitium Altaris.
27 Fructus penſionum exacti,vel diuerſi acquiruntur taliter clerico:quòd illos in teſtamento,vel ab inteſtato tranſmittit ad hęredes.
28 Fructus penſionum lucrati dicuntur proprij, & poſſunt donari.
29 Curia ſeruat,quòd clericus cedit fructus beneficij creditoribus, deductis ſibi neceſſarijs.
30 Camera Apoſtolica ſuccedens in ſpolijs clerici defuncti,tenetur ſoluere illius debita.
31 Fructus beneficij poſſunt dari creditoribus in cauſam iudicati.
32 Clericus, quę acquiſiuit in ſeruiendo pro Capellano, ſibi acquirit.

33 *Fructus Eccleſiæ poſſunt locari, vendi, & obligari.*
34 *Vendere fructus, & locare idem eſt.*
35 *Res, quæ proueniunt de fructibus Eccleſiæ, vendi non poſſunt.*
36 *Non eſt prohibitum vendere fructus decimarum, & oblationum.*
37 *Clericus poteſt vendere, & obligare fructus præbendæ ad modicum tempus ſine conſenſu Epiſcopi.*
38 *Vide quãdo, & in quibus caſibus prælatus diſponat de fructibus Eccleſię.*
39 *Fructuum Eccleſiæ male, & voluptuoſe conſumptorum reſtitutio non eſt neceſſaria.*

§. Verum quia.

1 *Clericus non debet habere de fructibus beneficij vltra neceſſaria.*
2 *Nihil debet ab Eccleſia accipere, qui habet aliunde, vt viuat.*
3 *De redditibus Eccleſiæ, illud tantum eſt clericorum, quod probabili ratione conſumunt.*
4 *Equus emptus de pecunia Eccleſiæ, Eccleſiæ eſt.*
5 *Clericus de fructibus Eccleſiæ non poteſt vendere, nec teſtari, nec donare.*
6 *Nullus clericus dicitur habere dominium ſui beneficij.*
7 *Clericus poteſt facere donationem de rebus Eccleſiæ in remunerationem accepti ſeruitij.*
8 *Vanę, & delicatę expenſæ factę per clericum, non deducuntur de fructibus Eccleſiæ.*
9 *Quæ expenſæ deducantur de fructibus Eccleſię.*
10 *Clericus capiens de bonis Eccleſiæ vltra neceſſaria, aliena capit.*
11 *Clericus tenetur ad reſtitutionem fructuum Eccleſiæ voluptuoſe conſumptorum.*
12 *Clericus expendens de rebus Eccleſiæ vltra debitum, tenetur reſtituere.*
13 *De fructibus Eccleſiæ habet viuere prælatus: & qui illi ſeruiunt,*
14 *Victus melior, vel peior datur ſecundum qualitatem perſonæ,*
15 *Nomine cibariorum non veniunt veſtimenta.*
16 *Nomine alimentorum veniunt veſtes, & habitatio.*
17 *De fructibus Eccleſiæ, datur victus clerico commode.*
18 *Clericus debet habere beneficium, quod ſufficiat ſibi, & ſuis.*
19 *Ecce, quòd in victu clerico ſubminiſtrando, attenditur nobilitas, dignitas, ſcientia, &c.*
20 *Clerico Doctori conuenit habere famulum.*
21 *Hodie clerici non debent viuere ita ſtricte, ſicut olim.*
Et dos hodie magis ampla aſſignatur clericis, quam olim.
22 *Hodie eſt difficile dicere, quot fructus ſufficiant beneficiato; quia plus vni,*

&

& minus alteri ſufficit.
23 Clericus non facit fructus beneficij ſuos.
24 Clericus de fructibus Eccleſiæ ſibi non acquirit.
25 Clericus in fructibus beneficij, habet ſolum ius Canonice diſpenſandi.
26 Clericus poteſt diſpenſare ad libitum de fructibus, ſibi pro victu debitis.
27 Clericus diſponens de fructibus contra ius, punitur.
28 Clericus non poteſt vſurpare ſibi fructus eccleſiæ, quamuis eoſdē in alios diſpenſare poſſit, alioqui committeret furtum, & ſacrilegium.
29 Quæſita de rebus eccleſiæ, ipſa eccleſia vendicat.
30 Si ædificas de rebus eccleſiæ in ſolo tuo, ſolum cedit ædificio.
31 Si Prælatus res eccleſiæ conferat in conſanguineos, fur eſt & latro.
32 Longa interpretatio doctorum non eſt mutanda.
33 Clericus non bene adminiſtrans res eccleſiæ habetur loco prædonis.
34 Acquiſita per clericum ex iniunctione pænitentiarum, ſunt Eccleſiæ.
35 Clericus de meliorationibus factis per eum in rebus eccleſiæ, non poteſt pro libito diſponere.
36 Nullus eſt proximior clerico, quàm eccleſia.
37 Melioramenta facta in rebus eccleſiæ de ſuo patrimonio, clericus reperit.

.ſ. Sed in contrarium.

1 Quæ interuenire debeant in alienatione rerum Eccleſiæ.
2 Ratio quare in rebus Eccleſiæ alienandis non requiritur ſubſcriptio, niſi in caſibus expreſſis.
3 Vide, vbi requiratur ſubſcriptio.
4 Cauſa legitima alienationum rerum eccleſiæ.
5 Quæ ſint illa, quæ ſeruando ſeruari non poſſunt.
6 Conſuetudo loci dat iuriſdictionem.
7 Quæ dicatur minima, vel modica quantitas.
8 Quatuor caſus: in quibus diſponit de rebus eccleſiæ.
9 Verbum aliquid importat modicitatem.
10 Clerici legantes nepotibus, & conſanguineis committunt ſæpe fraudes.
11 Oportet fieri traditionem à viuente illarum rerum, quas donat Clericus.
12 Caſus, in quo donatio facta de fructibus Eccleſiæ reuocatur.
13 Fructus clerico pro victu debiti ſunt ſui: ſi in vſum ſuum conuertet.
14 Fructus pro victu debentur clerico: licet aliunde victum habeat.
15 Multis modis quid poteſt dici ſuum, & proprium.
16 Si clericus diſtrahit fructus beneficij, & donat pecuniam amico, valet donatio.
17 Beneficiorum genus multiplex.

18 Clericus

18 *Clericus non poteſt ſibi fructus conſeruare, nec ex eis ſibi acquirere.*
19 *vide tres opiniones diuerſas Doctorum, de poteſtate clericorum circa fructus & res eccleſiæ.*
20 *Ad quem peruenit res eccleſiæ, ille tenetur reſtituere.*
21 *Rei vendicatio competit eccleſiæ contra quemcunque.*
22 *Ad recuperandum bona eccleſiæ, competunt plures actiones.*

§. Quid dicendum.

1 *Fructuum eccleſiæ plura genera.*
2 *Pro eccleſia ſemper benigna fit interpretatio.*
3 *Communis vſus inualuit: quod hodie clerici approprient ſibi oēs redditus.*
4 *Bulla Pij iiij. contrafacientes legata in fraudem Cameræ.*
5 *Diſtributiones quotidianæ, non computantur in valore beneficij, nec ſunt de corpore beneficij.*
6 *Capellanus ad nutū amouibilis, poteſt diſponere de fructibus Capellaniæ.*
7 *De fructibus penſionum clericus videtur pro libito poſſe diſponere.*
8 *Penſio eſt quid prophanum.*
9 *Penſiones etiam laico aſſignari poſſunt.*
10 *Penſio aſſignatur in cauſa alimentorum.*
11 *Alimenta in vita non ſoluta ſoluuntur hæredibus.*
12 *Penſiones decurſæ, non ſolutæ in vita, tranſmittuntur ad hæredes etiam ab inteſtato.*
13 *Clerici ſunt Domini fructuum perceptorum: quo ad diſpenſationē debitā.*
14 *Meliorationes factæ per prælatum in rebus eccleſiæ, ſunt eccleſiæ.*
15 *Emptum de pecunia aliena acquiritur ementi.*
16 *Caſus; in quibus res empta efficitur non ementis, ſed illius, cuius fuit pecunia.*
17 *Non eſt aliquod dominium, vel poſſeſſio clericorum in rebus eccleſiæ.*
18 *Oblata eccleſiæ deo oblata dicuntur.*
19 *Res eccleſiæ ſunt prælatorum, quoad gubernationem, pauperum quoad ſuſtentationem.*
20 *Bona ſunt diuiſa eccleſiis diuerſorum locorum, pro communi vtilitate.*
21 *Bonorum eccleſię adminiſtratio autoritate Papæ conceſſa prælatis.*
22 *Xiſtus, & alij Pontifices concedunt curialibus poſſe diſponere de acquiſitis ex fructibus eccleſiæ.*
23 *Caſus enumerati; in quibus clericus prohibetur diſponere de reb. eccleſię.*
24 *Prælatus tenetur de culpa per eum in rebus eccleſiæ commiſſa.*
25 *Clericus de iure antiquo non poterat habere bona particularia.*
26 *Clerici poſſunt aliqua in eleemoſynam erogare, non ratione teſtamenti.*

27 Clerici poſſunt pro ſeruitio recepto moderate donare.
28 Clericus poteſt tantundem de bonis eccleſiæ relinquere: quantum de ſuo contulit eccleſiæ.
29 Clericus poteſt teſtari de expenſis factis per eum cauſa eccleſiæ.
30 Clericus poteſt teſtari de bonis eccleſiæ; ſi hoc habet conſuetudo.
31 Vide, an condemnato Clerico poſſit fieri exequutio in fructibus pro victu debitis.
32 Quando permiſtim eſt facta acquiſitio per clericum, iudicis eſt arbitrium; quantum de patrimonialibus, de artificio, vel doctrina, & de eccleſiaſtieis ſit acquiſitum.
33 Præſumitur eſſe eccleſiæ illud, quod poſſidet prælatus poſt adeptam prælaturam.
34 Conſuetudo attenditur in diſpoſitione fructuum eccleſiæ.
35 Intellectus ad glo. in cap. præſenti de off. ordin. in VI. Clericus teſtari poteſt de diſtributionibus quotidianis.
36 Clericus teſtari poteſt de ſtipendio Capellaniæ ad nutum amouibilis.

§. Et in hac materia.

1 De quibus fructibus eccleſiæ poſſit teſtari clericus.
2 Clericus fructus eccleſiæ, quos potuit, & noluit conſumere, non poteſt legare, etiam terræ ſanctæ.
3 Vſuarius tantum facit ſuum, quantum conſumit.
4 In adminiſtratoribus quales ſunt clerici, potentius eſt ius in vita, quàm in morte.
5 Ratio, quare clericus magis poſſit donare, quam legare.
6 Penſionarius tranſmittit terminos penſionis non exactos ad hæredes ex Teſtamento, nec non ab inteſtato.
7 Clerici de acquiſitis, ex litteratura, vel alias licite, libere diſponunt in teſtamento, & ab inteſtato.
8 De illicite quæſitis non diſponet clericus; quia ſunt ſpolia.
9 Clericus ex ſua induſtria acquirit ſibi, non ſuæ eccleſiæ.
10 Datum ſacerdoti pro miſſis dicendis acquiritur eccleſiæ, ſi intuitu eccleſiæ datum fuerit.
11 Cardinales reges appellantur; quia cum Papa regunt totum orbem.
12 Epiſcopi poſſunt teſtari de illis; quæ ſibi offeruntur pro ordinationibus.
13 Acquiſitum ex cauſa Simoniæ, turpiſſime acquiſitum.
14 Epiſcopus regularis non poteſt diſponere de rebus poſt Epiſcopatum acquiſitis, etiam intuitu perſonæ.
15 Prælatus regularis non poteſt teſtari, etiam ſi ſit Cardinalis.

16 Diſpenſatio

16 *Diſpenſatio de rebus eccleſiæ eſt conceſſa magis lata clericis ſæcularibus, quàm regularibus.*

17 *Prælatus ſæcularis intuitu perſonæ acquirens ſibi acquirit. Regularis vero acquirit eccleſiæ.*

18 *Religioſus profitens tria ſubſtantialia prohibetur teſtari; ſecus ſi non profitetur.*

19 *Licentia Teſtandi ſolet impetrari ab epiſcopis, non a clericis, quia clerici ſecundum aliquos libere diſponunt de fructibus eccleſiæ, ſine licentia.*

.ſ. Et ex his.

DE POTESTATE CIRCA FRVCTVS, & res eccleſiæ clericis, vel prælatis conceſſa.

QVÆSTIO. III.

3. VERVM quia ſæpe occurrit, quod mortuo Clerico, Collectori Cameræ ſpolia recuperare procuranti offeruntur eidem teſtamenta, donationes, ac aliæ diſpoſitiones factæ per defunctum, quibus hæres nititur iura Cameræ occupare, & impedire, vnde dubium naſci ſolet, numquid potuerit facere talem diſpoſitionem. Ideo hanc de facultate Clerici, vel Prelati quæſtionem facere, iudicaui ad propoſitum: vt conſtito quid poſſit, vel non poſſit ſuper his Clericus, conſtet etiam, quid efficaciter, vel effectualiter Camera Apoſtolica, quid hæres, vel donatarius, ſeu alius ſuper ſic diſpoſitis prætendere, vel obtinere poſſit.

Et videtur, quòd Clericus, vel Prælatus de fructibus beneficiorum, ac de alijs acquiſitis, quæ faciunt ſpolia, poſſit libere pro libito ſuæ voluntatis, tam inter viuos diſponere donando, & contractando, quàm in vltima voluntate teſtando, & codicillando. In hac materia ſcribunt Doctores variæ, & diuerſis modis laborant. Conabor ego hinc inde collecta ordinare, & quæſtionem clarius, quàm potero, diſputare, vt facilius, quàm fieri poſſit, materia pro ſui difficultate legentibus exponatur.

Et primo (inquam) videtur quòd Clericus, ſeu Prælatus in redditibus, ac fructibus beneficiorum, & eccleſiæ habeat omnimodam facultatem, ac de illis poſſit pro ſuæ voluntatis libito diſponere, quia in huiuſmodi æquiparatur Clericus, vel Prælatus vſufructuario, quia vſumfructum in illis habet, vt dicit glo. in cap. ex literis. extra de probat. vbi inquit,

inquit licet prædia Eccleſiæ non ſint proprie Clericorum, agere tamen poſſunt Clerici finium regundorum, cum habeant ius in illis, ſcilicet vſumfructum.ff.fini.reg l.3. §.finium. Item glo. in cap.fi.de pecul. cler. in verbo obitus. ibi, quod beneficiati in Eccleſijs, vſufructuarijs comparantur &c. videtur dicere tex. ibi vſque ad diem obitus ſui poſſideat. Item in tex. in cap. relatum il 2. de teſta. ibi per Eccleſiam acquiſita ad eam in Clericorum obitum deuoluantur.

Item glo. in cap. nulli de rebus eccleſ. non alien. in verb. immobilem. ibi, mobilia vero, quæ ſeruando ſeruari non poſſunt, poteſt Prælatus alienare inſtar Tutoris. l. lex. C. de adminiſt. tuto. & l. vltima. C. quan.

1 Decreto op. non eſt, & vſufructuarius fructus perceptos, immo ſeparatos a ſolo, & reconditos facit ſuos: taliter quod illos etiam ad hæredes tranſmittit. text. videtur notabilis in l. defuncta. ff. de vſufruct. Bart. in l. fina. §. frui. ff. de iur. fiſci, & Doctor. in l. Iulianus. §. fructibus. ff. de actio. empt. Salic. in l. fructus. C. de actio. empt. l. arboribus. §. Iulianus, aliàs, ſi fur. ff. de vſufruct. & quibus modis vſufruct. amit. ſi vſufructuarius, & dicit Zabarella in cap. Ceterum. extra de donatio. verſ. tertio nota, quòd Prælatus poteſt de fructibus libere conferre, etiam ceſſante conſuetudine, per text. iuncta glo in cap. nulli, de rebus eccleſ. non aliena. vbi ſit prohibitio, quòd per clericum non alienentur res immobiles ſuæ Eccleſiæ, & per glo. ibi dicitur, quòd mobilia, quæ non poſſunt ſeruari, poſſunt alienari, quia ſi ſunt prohibita alienari immobilia tantum, poteſt dici, quod mobilium ſit

2 permiſſa alienatio, quia quod in vno eſt prohibitum, in cęteris eſſe videtur permiſſum, & econtra. l. cum prætor. & ibi Bart. ff de iud. Et per eundem Cardinalem Zabarellam ibidem verſ. & dic. quòd aut loquimur de fructibus eccleſiæ, aut de alijs. Et primo caſu videtur tenere donatio in quantacunque quantitate facta, quia Prælatus

3 habet liberam diſpenſationem in illis. Et paulo poſt, dic vt prædixi, quia tenet donatio etiam immodica, quoniam præiudicatur ſoli donanti, qui omnes fructus poterat in ſuos vſus conuertere, idem in cap. inquirendum de pecul. cler. ibi. Sed ſi Prælatus vendit fructus quos libere poteſt diſtrahere, &c. Idem refert in cap. fina. eo. quod Ioan. & Laur. 12. quæſtio. 1. duo. dicunt credendum, videlicet quod clericus ſit dominus fructuum collectorum, & de eis pro libito diſponere poſſit, ita quod proprietas ſit ipſius, vbi glo. in ver. proprietatem dicit, tamen bene concedendum eſt, quod clericus ſit dominus fructuum collectorum. Sed licet proprietas fructuum ſua ſit, tamen non poteſt eam, cum moritur, alicui largiri, ratione teſtamenti. Sed intuitu eleemoſynæ ſic quemadmodum hæres: qui licet ſit dominus re-

rum, quas tenetur reſtituere alij per fideicommiſſum, tamen nihil
4 poteſt alienare. l. deducta. §. vltimo. ff. ad trebel. & l. quidam. §. ſi quis. Item Dicit etiam Bart. in l. ſacroſanctæ. C. de epiſcopis, & cler. quòd clericus de fructibus ſuæ præbendę, poteſt dare cui vult, modo ſit clericus ſæcularis. Item poteſt clericus donare de fructibus, vel rebus eccleſiæ in remunerationem, ſeu compenſationem recepti ſerui-
5 tij, cap. relatum 2. §. licet, de teſtam. item de fructibus poteſt erogare in pauperes. 1. quæſt. 2. paſtor. & cap. clericos. 16. quæſt. 1. quoniam
6 32. quæſt. 4. ſicut non ſunt, Archid. cap. ſtatutum de reſcrip. §. aſſeſſorem lib. 6. per Abb. in cap. ad hæc de teſtam. in principio, & in fine, Et tales erogationes facere conſiderata conſuetudine, & facultate eccleſiæ. Daturque exemplum, vt ſi eſt conſuetudo in terra: vbi eſt Abbatia, quòd Abbas det viginti vel centum ſolidos, aut rem mobilem de
7 bonis eccleſiæ pauperi, vel egenti nobili, vel puellæ maritandæ. Imo dicit Ioan. And. in cap. cæterum de donatio. quòd ſi eſſet conſuetudo loci, quòd epiſcopus cauſa pietatis, faceret vnum, vel duos milites, & pro eis militiandis expendere, talis cõſuetudo minime improbaretur, dummodo non grauetur eccleſia: quia nec militare eſt peccatum. 23. quæſtio. 1. militare. Et cum prædicta (inquit) liceant ſine conſuetudine ſpeciali, putat Hoſtien. quòd ratione conſuetudinis valebit donatio ſimpliciter facta, ſi forſan donatarius non nimis egeat. Conſulit vero Hoſtien. quòd Prælatus in iſtis faciendis, ſemper habeat Deum ante oculos, Et quòd Donatarius caueat a vitio ingratitudinis. Et ꝙ licet Præ-
8 latus hoc poſſit facere de fructibus ſuperfluentibus, non tamen cauſa iſtorum habet obligare eccleſiam, vel habet parentes ditare, vt ibi per eundem Ioan. And.

Et hæc erogatio ſiue donatio valet: ſiue in vita ſit facta, cap. ad hoc de teſtamen. ſiue in morte cap. relatum 2. eod. vbi dicit tex. quòd licet de iure, clericus mobilia, eccleſiæ acquiſita, non poſſit pro libito voluntatis in alium transferre, conſuetudinis tamen non eſt improbandæ, vt pauperibus, & religioſis locis, & illis qui viuenti ſeruierant, vel fuerint conſanguinei, vel extranei, iuxta ſeruitij meritum, aliquid de his conferatur, per Cardin. Zabarellam d. cap. cæterum. Et Abb. ibidem dicit: quod non eſt neceſſaria conſuetudo, quia eleemoſynam debet facere Prælatus de rebus eccleſiæ 16. quæſtio. 1. cap. quoniam & ideo
9 datur inquit illi tex. ſecundus intellectus, vt intelligatur de vera donatione, quam facit Prælatus alicui non pauperi, puta amico, vel conſanguineo; tunc etiam valet donatio: ſi concurrit conſuetudo &c. ſubiungens ibidem: quòd Prælatus poteſt donare fructus beneficij: quos facit ſuos, & rem mobilem eccleſiæ minimam, etiam ſine conſuetudine,

&

& conſenſu capituli.

Item clericus non ſolum debet: ſed & tenetur de redditibus eccleſiæ alere ſuos conſanguineos per text. cap. primo de cohabit. cler. & mulier. per tex. in cap. omni, iuncta glo. 31. diſtinctio. bonus tex. in cap. non ſatis 86. diſtinctio. vbi habetur: quòd quis prius tenetur ſuis conſanguineis ſubuenire quam extraneis, voluit Anchar. conſ. 437. vbi
10 dicit, quòd ſunt laudandi exequutores teſtamenti, qui in propinquos pauperes teſtatoris, vel defuncti, bona diſtribuunt. Et dicit Abb. in cap. peruenit. extra de arbitr. quod quemadmodum iure ciuili, frater laicus tenetur dotare ſororem: quæ dotem non habeat, quæ ſit ei coniun-
11 cta ex parte patris, vt per glo. in l. cum plures, & ibi doctor. §. penul. ff. de admini. Tut. & in l. non omni. C. eod. tit. & ſicut eam tenetur alere in caſu neceſſitatis: ita & dotare, cum longe ſit fauorabilior cauſa dotis: quam cauſa alimentorum. Ita ſimiliter eſt dicendum, quod frater clericus teneatur ad ſororem dotandam, cum clericus teneatur
12 magis actum humanitatis exercere, & charitatis, quam laicus. cap. primo & quod ibi not. de empt. & vend. ſubdens ibidem, & credo; quòd cum bona conſcientia: ſi clericus non habet bona patrimonialia, poterit dotare ſororem, vel aliam conſanguineam de fructibus eccleſiaſticis, ac redditibus beneficiorum. Et dicit glo. in cap. omnino 31. diſtinctio. quòd clericus habens vxorem, & filios poteſt eos paſcere de redditibus eccleſiæ: ergo a fortiori, etiam dotare, quia dicit glo. in cap. peruenit. 1. quæſtio. 3. quòd minus eſt peccatum dare conſangui-
13 neis, quam extraneis. 86. diſtin. non ſatis: & hæc eſt ordinata charitas,
14 quamuis grauius puniatur, quia propter affectionem magis læditur eccleſia. Quia dicit Abb. in cap. inquirendum de pecul. cler. quòd Prælatus debet, immo tenetur de redditibus eccleſiæ, competens ſubſidium conferre ſuis conſanguineis, immo potius tenetur ſuis, & amicis, quam alienis.

Item eſt tex. apertus in cap. vnico. de cler. non reſid. in 6. vbi clericus fructus beneficij facit ſuos, & in eis dominium acquirit, per verba tex. qui ſic dicit ad literam.

Item dicit Hoſtien. in cap. fina. de pecul. cler. quòd ſi clericus, vel Pręlatus habet adminiſtrationem: quam diu viuit, & eſt ſanus, æquiparatur in fructibus beneficij vſufructuario: Vnde poteſt de fructibus donare, moderate tamen, notatur extra de donat. cap. cæterum. vbi glo. Bernard. dicit, nota, quòd quantitas rei facit donatum licitum, & illicitum. Et glo. in verb. ratum d. cap. cæterum, dando intellectus ad
15 tex. dicit, quòd Prælatus poteſt facere erogationem in pauperes de rebus eccleſiæ, dummodo non proroget illam ad nimiam quantitatem,

H 2 con-

conſiderata conſuetudine, & facultate eccleſiæ, facit, quod dicit Petr. de Anchar. no. in cap. intellecto. de iureiur. vbi dicit, ꝙ rex poteſt donare de rebus regni moderate, non obſtante iuramento de non alienando pręſtito, quia iuramentum intelligitur de graui donatione, non de modica. & poteſt facere donationem, ſi ſit ita loci conſuetudo, cum conſuetudo loci tribuat iuriſdictionem, & liberiorem adminiſtrationem. Ita tamen,
16 vt eccleſia non enormiter grauetur, vt ibi per eam glo. Quando vero non eſt ſanus, ſed ægrotari incipit, tunc non eſt amplius vſufructuarius. Sed ex vſufructuario fit vſuarius, & vſum tantum habet, & aliquantulum etiam plus, quia poteſt aliquid in eleemoſynam erogare cap. ad hæc de teſtam. Et ita intelligi debet tex. in cap. cum in officijs, & omnia ſimilia iura ſecundum Hoſtien.

Si vero clericus non habet adminiſtrationem, ſed habet tantum ſimplex, vel perſonale beneficium, veluti Canonicatum, quantum ad fructus faciendos ſuos, æquiparatur vſufructuario: quia ſemper facit fructus ſuos vſque ad diem mortis, & de ipſis etiam teſtari poteſt, arg. cap. requiſiſti. §. illud de teſtam. extat deciſ. Rotæ. 330. in antiquis. incip. Nota quòd cum clericus. Alia deciſ. ſimiliter in antiq. 855. incip. cur Camera. Et hoc, inquit, Hoſtien. ſeruat conſuetudo generaliter vbique: ſubdens ibidem, quod Canonici, etiam fructus lucratos ex præbendis faciunt ſuos, & de eis teſtantur, ſi tamen decedunt ſine teſtamento, in eis ſuccedit eccleſia de æquitate cap. relatum. §. nomine, & §. fi. & hæc eſt communis opinio ſecundum Nicol. de Vbal. in ſuo tracta. de ſucceſ. ab inteſta. cler. ſecunda ſpecie. §. non obſtan. Et pro intelligentia: non habere adminiſtrationem dicitur clericus: quando non habet benefi-
17 cium, cui ſit aſſignata dos, vt per Geminian. in c. præſenti de offi. ord. in 6. Et dicit Innocen. in cap. requiſiſti de teſtam. ꝙ qui poteſt abſoluere, dicitur habere adminiſtrationem, & adminiſtratio verificatur in eo, qui habet aliquam dignitatem, ſeu miniſterium in eccleſia ſeparatum a congregatione, & Vicarius temporalis alicuius eccleſiæ, vel commendatarius dicitur habere adminiſtrationem temporalem per Abb. in cap. 2. de Iud.

Simpliciter vero, & perſonaliter beneficiati ſunt, & intelliguntur, ve-
18 luti ſunt Canonici, & ſimiles, quibus id, quod habent, obuenit intuitu, ac ratione perſonæ, non quòd habeant præbendam in eccleſia diſtinctam, quia ſic haberent adminiſtrationem, hanc diſtinctionem, & opinionem Hoſtien. videtur approbare Ioan. Andre. qui nihil dicendo tranſit, & eam ſequitur glo. in cap. præſenti in ver. reſeruari de offi. ordin. in 6.

Et epiſcopus, dum viuit, poteſt dare centeſimam, vel quinquageſimam eccleſię

eccleſiæ per eum conſtructę, vel conſtruendæ. cap. quia 12. queſt. 5. no. Doct. in cap. Apoſtolicæ de donat. extra quod tamen, non poteſt in morte, vt per Abb. in cap. ad hæc de teſtam. vbi rationem diuerſitatis
19 aſſignat, & dat practicam, quam debet ſeruare clericus, ſi de rebus eccleſiæ vult aliquid dare intuitu ælemoſynæ, vel per remunerationem ſeruitij, vt videlicet, actualiter donet, dum viuit, non autem relinquat poſt mortem dandum.

Item pro declaratione, ac pro cognitione materiæ, idem Hoſtien. in d. cap. fina. de pecul. cler. quærit: qui nam ſint fructus, qui pertinent ad eccleſiam, de quibus non poteſt teſtari clericus, & reſpondet: quod eſt aduertendum ad tempus, quo moritur clericus: quia ſi moritur
20 poſt finitum menſem Auguſti, & ante kalendas Martij, omnes fructus anni proxime ſequentis pertinent ad eccleſiam, ſi vero decedat poſt Kalendas menſis Martij, & ante menſem Auguſti, ideſt, inquit, ante meſſes, fructus pertinent ad clericum, vel dic alio modo, quòd fru-
21 ctus pendentes pertinent ad eccleſiam, ſeparati vero a ſolo ad clericum, vel dic, quod inter exequutores clerici defuncti, & eccleſiam fructus habent diuidi, ſicut fit inter virum, & vxorem facto diuortio. Sed eſt verius, vt intelligamus illos fructus tantum pertinere ad
22 clericum, qui ſunt ſeparati a ſolo, & reconditi, quos clericus vti vſufructuarius facit ſuos, cui clericum comparari debere diximus, alij autem, qui non ſunt ſeparati, aut reconditi, non ſunt clerici, nec clericus facit illos ſuos immo ſpectant ad eccleſiam: & hæc procedunt, niſi obſtet aliqua ſpecialis conſuetudo in contrarium, cui eſt ſtandum, niſi eccleſia ob eam nimis grauetur. Et dicit Zabarella in d. cap. fina. de pecul. cler. quòd in iſto caſu clericus eſt potius comparandus bonæ fidei poſſeſſori, quàm vſufructuario, quia poſſeſſor bonæ fidei facit fructus ſuos ſtatim, cum ſunt ſeparati, etiam non reconditi, & fiunt illius, a quocunque ſint a ſolo ſeparati, per ipſum, vel alium eius nomine. Vnde congruentius videtur comparari clericus bonæ fidei poſſeſſori, quia licet in aliquo poſſit æquiparari vſufructuario (facit enim fructus ſuos, vti vſufructuarius, & ſicut ius illius finitur morte, ita ius clerici defuncti finitur in beneficio) tamen in plurimis differt ab eo, quia dicit glo. ibidem in verb. obitus, quia clericus de terra aratoria poteſt facere vineam, quod non poteſt vſufructuarius. Item vſufructuarius, poteſt facere fructus ſuos taliter, quòd poteſt de illis teſtari, quod non poteſt clericus: niſi cum moderamine, de quo habetur in cap. ad hoc & cap. relatum. §. licet extra de teſtam. & vſufructuarius ſatisdat, ſatiſdatione de qua habetur in cap. fina. de pignor. de vtendo, & fruendo immobilibus ſalua rerum ſubſtantia, de pe-

cunia vero, ac mobilibus, de reſtituendo tempore mortis. Cæterum Prælatus ad hoc non cogitur, quia iure expreſſum non reperitur, vt per Cardinalem Zabarellam ibidem. Item clericus diſtributiones quotidianas, acquirit taliter: quod facit illas ſuas, & quod de eis pro libito ſuo teſtari poteſt, videtur tex. in cap. vnico de cler. non reſiden. in 6. ibi rerum ſic receptarum dominium non acquirat, nec faciat eas ſuas, videtur tenere Laur. in Clemen. fina. de præben. dicens, quod talis ſeruiens fideliter diuino officio facit fructus ſuos. Et poteſt ſicut laborator de denario diurno diſponere prout Dom. & Florian. ibi. faciunt ea, quæ ad-
24 ducit Oldrad. conſ. 118. quòd incip. ex virtute gratiæ, & fac. quod voluit Dominic. in cap. vnico, vbi dixit, quòd clericus poteſt teſtari de quotidianis diſtributionibus. Et hoc dicit tenere Guliel. in extrauag. ſuſcepti, extrauag. Ioan. xxij. vltra prædicta ad hoc faciunt omnia iura, quæ dicunt clericum, maxime non habentem dignitatem, administrationem, vel curam prout præbendatus clericus, vel ille, qui habet diſtributiones æquiparari fructuario: qui eſt clarum, quòd efficitur dominus fructuum, iam recollectorum. Et eo mortuo non ſpectant ad proprietarium, Sed ad hæredes fructuarij. Ergo idem eſt dicendum
25 de fructibus præbendarum. Et multo magis de fructibus ipſarum diſtributionum quotidianarum, in quibus præbendatus habet maius ius, vt per prædicta patet, & maxime per adducta per Oldrad. d. ſuo conſil. ſequitur Franc. d. cap. vnico & Barbatia, dicens illum text. eſſe ſingularem in cap. fina. de pecul. cler. notat glo. in extrauag. Ioan. ne ſede vacan. inter communes. in ver. conſueuerit. Decius conſ. 280. colu. prima, quorum opinio communis eſt, & eam ſequitur Pariſ. conſ. 33. vol. 4. col. 2. quia conſtat, quod iſtæ diſtributiones conceduntur ex Canon.
26 diſpoſitione miniſtris eccleſiæ ob ſeruitium, ſeu miniſterium quod impendunt, vel exhibent altari, aut diuino cultui. Idem notat Bolognin. ad Anan. conſ. 87.

Item fructus penſionum eccleſiaſticarum ſunt, & fiunt ipſorum penſionariorum, & taliter eis acquiruntur, quod eos exactos, & non exactos, tranſmittunt clerici ad hæredes eorum, ſiue teſtamentum condant, ſiue ab inteſtato decedant, per ea, quæ adducit late Gig. in ſua quæſtione 52. de penſion. vbi dicit: quod ius exigendi penſiones de-
27 curſas, & penſionario eius vita durante non ſolutas, competit hæredibus clerici defuncti, cui dicta penſio erat reſeruata, per multa quæ ibidem adducit, vnde inquit, clericus de penſionibus decurſis teſtari poterit, allegat Alexand. conſi. quarto incip. perſpectis his in fine in tertio volum. vbi concludit, quod penſiones decurſę, perceptis fructibus in vita vſufructuarij ſpectent ad illius hæredes. Subdens ibidem

Gig.

Gig. erit ergo firmata concluſio, quod penſiones decurſæ in vita penſionarij non exactæ tranſeunt in eius hæredes: ſiue ab inteſtato deceſſerit, ſiue teſtamentum condiderit, vnde tales fructus exacti, & non exacti efficiuntur penſionarij omnino, & in eis acquirere videtur dominium, quando de eis poteſt teſtari, & ab inteſtato decedens ad hæredes, & conſanguineos eos tranſmittere. Et ita inquit ſæpe conſului, & Rotam iudicaſſe intellexi, ita etiam dixit ſenſiſſe Paulum de Roma in ſuo tracta. de penſionibus quæſt. viij. verſ. primo eccleſiaſtica penſio, vbi dixit: quod fructus lucrati per penſionarium, dicuntur proprij, & in illius dominium tranſeunt, & ab eo donari poſſunt, per tex. in l. ædibus. §. vlti. ff. de donat. idem Gig. in quæſt. 53. vbi tenet: quòd
28 penſio debetur hæredibus penſionarij, ſi tempore, quo moritur, fructus ſunt percepti. Et paulo poſt ibidem tenet, quòd penſio erit hęredũ pro rata fructuum perceptorum, & ante illum tenuit Io. Bap. Cacialup. qui id refert in tracta. penſio.

Item de fructibus ſuorum beneficiorum clericus debet, immo tenetur ſatisfacere ſuis creditoribus, etiam ſi ſint creditores illius de debito ſuo, etiam priuato, nec intuitu eccleſiæ, facto, vt in cap. peruenit de fideiuſſor. & ibi Abb. & Card. Et ibi quoque Io. de Imola col. vij. per hoc dicit poſſe colligi, quòd clerici faciunt fructus ſuos, ſeu redditus beneficiorum &c. & Butri. in cap. cum olim de reſtit. ſpoliat. ij. & collect. & Doctor. in cap. Odoardus de ſoluti. dicit, quòd vidit in curia ſeruari, quòd clericus nil habens in bonis, admittitur cedens creditoribus ſuis fructus beneficiorum, deducto eo, quòd ſufficiat pro adminiſtratione
29 diuinorum, de quo per Cald. in conſ. 111. id quod ego quoque poſſum teſtari vidiſſe ſeruari in curia, coram multis iudicibus, pro tempore xij. annorum, quo in ea verſor. Et quamuis Abb. in rep. cap. cum eſſes. de teſtam. & in ſua diſputatione: quæ incip. clericus, & Archid. in cap. ſtatutum. §. aſſeſſorem de reſcript. in vj. teneant contrarium, quia volunt: quòd clericus de redditibus beneficij non poſſit ſoluere debita propria: Sed tantum ratione, ac intuitu eccleſiæ facta, tamen dicit Gig. tracta. de penſio. in quæſt. 39. numero 3. quòd illi, qui contrariam opinionem tenent, ſunt plures, quorum opinio, vti plurium voto vallata, magis eſt attendenda, facit Rotæ deciſio 855. incip. cum Camera, in antiquis, vbi Camera apoſtolica ſuccedens in ſpolijs, ac bonis relictis per clericum defunctum, tenetur ſoluere illius debita, vt
30 late ibidem.

Item videtur, quòd fructus beneficiorum poſſint aſſignari, & dari creditoribus clerici in cauſam iudicati, per d. Antonium in cap. peruenit de fideiuſſor. ij. col. & per eundem in cap. reprehenſibilis in prima col.

de appella. glo. & Bar. in l. ſtipendia. C. de exequutio. rei iud. quem
31 ſequitur Imol. in cap. primo in fi. 4. col. de cler. ægro.
Item facit: quia quicquid acquirit clericus cauſa, & ratione ſui officij, vel ſuæ dignitatis clericalis, puta quia fuit cappellanus, & in ſeruitio Cappellani inſeruiuit alicui principi, qui ei multa donauit, illud omne ſibi acquirit. Et taliter, quod de illo, etiam poteſt pro libito ſuæ
32 voluntatis teſtari, & diſponere, dicit Innocen. in cap. quia nos, de teſtam. quem ſequitur Hoſtien. in illis verbis, idem dicimus, ſi ratione officij, vel ſeruitij aliqua acquiſiuit, puta Cappellanus fuit alicuius principis, qui ei multa donauit ſequitur Io. Andr. & Abb. in cap. cum in officijs, eo. qui declarando materiam dicit: quòd licet Petrus, vt refert Cin. in auten. licentiam. C. de epiſcopis, & cler. dicat, quòd ſi clericus lucratus eſt multa in miſſis dicendis, puta, ſint ei relicta centum pro miſſis dicendis, poſſit de eis teſtari libere, tamen non videtur ſimpliciter id tenendum: quia ſi relinquens habuit in relinquendo reſpectum ad Eccleſiam, quia forte legauit centum ſuo parochiali presbytero pro miſſis dicendis, quæ non reliquiſſet, ſi non fuiſſet relinquenti proprius ſacerdos Parochialis, cum iſta videantur relicta potius intuitu, & contemplatione eccleſiæ, quam perſonæ, de ſic acquiſitis non diſponet, nec teſtabitur. Secus vbi nulla qualitas ſuggerit eccleſiæ rationem habitam fuiſſe, ſed perſonæ tantum. vnde ad coniecturas eſt recurrendum ſecundum eum, & in dubio, ſi ſint relicta centum clerico non habenti adminiſtrationem, curam, vel prælationem, intuitu perſonæ relicta præſumentur, ſecus ſi habeat adminiſtrationem, curam, prælationem, vel dignitatem, vt per eundem Abb. in cap. requiſiſti, de teſta. ſecunda col. verſ. ſi aliqua verſ. primo nota. & verſ. nota ver. & col. fin. verſ. in glo. in ver. nec, numero 23. Idem Abb. in cap. cum eſſes, in ſecunda lec. xj. col. de teſta. negat Innocen. hoc dicere: ex quo facit gloſellam ſuam ſuper ver. conſiderationem. Hoſtien. & Io. Andre. id dicunt ex mente Innocentij, & refert Card. Zabarella in d. cap. quia nos, quòd Abb. dicit, quod per illum tex. præcedens Magiſter ſuus conſuluit cuidam epiſcopo, quod concederet clericis, vt poſſint diſponere de rebus, & fructibus eccleſiæ, ſi ſtatim in vita vellent dare, vſque ad certam ſummam, dimiſſa tamen in ea eccleſia, ea quantitate, quæ ſufficiat vſque ad nouos redditus.
Et quid vlterius in hoc laborandum, & ſic vt dicitur, eundum per mendicata ſuffragia, teſtes habemus omni exceptione maiores: immo teſtibus non egemus, non ne fructus Eccleſiæ, & beneficiorum poſſunt
33 per prælatum locari, vendi, & obligari? certe negari non poteſt, quia
id

ad dicunt text. in cap. fina. ne Prælatus vices ſuas text. in cap. veſtra. ex
loca, qui ad hoc ſemper alllegatur, vendere enim fructus, & locare
idem eſt, Clemen. prima. §. fina. & ibi Ioan. de Imol. de rebus eccleſ.
non aliena. & hoc caſu venditio æquiparatur locationi, per Cardina-
34 lem ibi, dicit glo. in d. cap. veſtra, quòd poſſunt locari, vendi, & obli-
gari licet res, ex quibus prouentus tales veniunt, alienari non poſſint,
dicit glo. in extrauag. Ioan. 22. ſuſcepti. in ver. nulla ſubhaſtatione, quæ
dicit, quòd id eſt intelligendum eſſe permiſſum, ex quo non reperitur
prohibitum, nonne Prælatus vendens transfert talium fructuum ven-
ditorum dominium, & poſſeſſionem, ſequuta traditione, certe ſic,
quia ideſt de natura contractus venditionis, cuius diffinitio eſt quędam
alienatio, quia dominium, & poſſeſſio rei venditæ transfertur per tra-
ditionem ipſius domini, & dicit gloſ. in cap. hæc huius. 12. quæſt. 2.
quòd vendere fructus decimarum, & oblationum, licet non ſit hone-
ſtum, non reperitur tamen prohibitum, & tenet, quòd clericus poteſt
vendere fructus præbendæ, & illos etiam obligare, maxime ad modi-
cum tempus, etiam ſine conſenſu epiſcopi, vel eius auctoritate. Et quòd
decimæ, ideſt decimarum fructus vendi poſſint, pignorari, & obligari,
eſt tex. in cap. veſtra. loca. per ſpecul. in tit. de pignor. §. primo colum.
vltima verſi. quid de decima. per Alber. poſt Iaco. Are. in l. in ædibus.
§. primo. ff. de dona. per eundem Alber. in l. monumenta. C. de leg. &
quòd fructus eccleſiarum, poſſint alienari per Prelatum in præiudicium
ſui ipſius, non autem ſucceſſoris tenet Card. in Clemen. prima. de re-
bus Eccleſ. non alien. quæſtio. 27. per tex. in cap. fina. ne Præla. notat
glo. in cap. 2. de his, quæ fi. a præla. Innocen. cap. vnico, vt eccleſ. benef.
35 Feder. de ſent. conſ. 52. incip. quidam Prælatus. Quid plus? nonne Prę-
latus taliter facit fructus eccleſiæ ſuos, & taliter acquirit in eis domi-
nium, & poſſeſſionem, quòd poteſt illos, ſi velit, etiam porcis, quod
aiunt, dare? certe ſic, quia id dicit glo. in ſumma 1. quæſt. 1. ait enim,
de fructibus nulla eſt quæſtio, quia etiam porcis dari poſſunt, & vendi,
extra ne Prælat. vic. ſuas cap. fina. hoc ſequitur Florentinus, ſecundum
quod dicit Imol. in cap. fina. de pecul. cler. colum. antepenult. vbi di-
cit, quòd ſi clericus, vel Prælatus vult diſponere de fructibus eccleſiæ,
poteſt indiſtincte id facere, etiam donando, quia clericus beneficiatus
efficitur dominus fructuum, quos percipit vt cap. vno. de cler. non re-
ſiden. nam comparatur vſufructuario, qui facit fructus ſuos, quando
percepti, & reconditi ſunt in horreo, ſeu granario, non prius l. vſufru-
ctuarius. ff. quibus mod. vſufruct. amit. immo comparatur, bonę fi-
dei poſſeſſori, qui facit fructus ſuos ſtatim quòd ſunt, nedum recon-
diti, ſed ſeparati a ſolo. Item facit ſuos: ſi per quemcunque ſeparati ſint.

Vſufructuarius vero ita demum, ſi per ſeipſum, vel eius nomine ſint
36 ſeparati. cum ergo habeat talem, & tantam auctoritatem Prælatus, vel clericus in fructibus eccleſiæ ſuæ, vel beneficij, quare non eſt intrepide dicendum, quòd de eis poſſit, tam in morte, quam in vita per modum teſtamenti, & quemcumque alium contractum ſibi bene viſum diſponere, & contractare, & quod acquiſita ex eis ſibi, ſuiſque hæredibus acquirat per dominium poſſeſſionem, & quemcunque alium modum,
37 qui de iure melior, & firmior reperiatur. De hoc certe dubitari nihil poteſt, eo potiſſimum funda. quia, licet clericus, vel Prælatus fructus, redditus, vel prouentus eccleſię vltra ſibi neceſſaria in prophanos vſus
38 male, & voluptuoſe expendens, mortale committat peccatum, non tamen tenetur ad reſtitutionem illorum, ſecundum Didacum Couaruuias Doctorem Hiſpan. in cap. cum in officijs, verſ. quantum. de teſtamen. vbi dicit: quòd adducta per Abb. Sanctum Thomam, Archid. & Domiuic. quos ibi in ſuis locis allegat qui contrariam opinionem tenent, eo potius tendunt, vt ſit illicita hæc eccleſiaſticorum redditum conſumptio quàm, vt ſit reſtitutio conſumptorum neceſſario facienda, quia redditus tales victui Prælati ſuperefluentes non dicuntur alieni proprie, ſed per quandam metaphoram; quaſi ſint pauperibus
39 erogandi, id quod probatur auctoritate Hieronymi dicentis, bona eccleſiarum dici bona pauperum, quoad debitum, quia eis debentur, non quoad dominium, nec quoad proprietatem. Cardinalis a Turre Cremata in cap. videntes 12. quęſt. 1. qui licet, inquit, dicunt talem conſumptionem fieri cum peccato mortali, negant tamen reſtituendi obligationem. Thom. & Caietan. ſecunda ſecundę quęſt. 185. art. 7. Prępoſitus in ſumma. 44. diſtin. col. 5. S. Thom. quolibet 6. art. 12. Silueſter, ver. clericus quarta q. 20. & in ver. reſtitutio. 3. q. 5. & alij qui late ab eo allegantur.

§. SED in contrarium faciunt multa, quia de redditibus eccleſiæ videtur, quòd Clericus, vel Prælatus habeat tantum ſumere neceſſaria ad victum, & veſtitum, & de neceſſarijs contentus eſſe, per dictum Apoſtoli ſancti, victu, & tegumento, his contenti ſumus. capitu. Epiſcopus 10. quæſtio. 2. vbi dicitur, habeat Epiſcopus poteſtatem in rebus eccleſiæ, vt diſpenſet in neceſſitatem habentibus cum omni reuerentia, & timore Dei: participare eum etiam oportet, quæ neceſſaria ſunt, ſubdens text. quòd ſi epiſcopus res eccleſiæ in ſuas proprias voluntates vſurpare voluerit, vel fratribus, filijs, vel quibuſcunque propinquis poteſtatem dederit, vt per eos lædantur res eccleſiaſticæ, epiſcopus ſit concilio obnoxius, & ſi epiſcopus, vel presbyteri, aut Diaconi cum eo exiſtentes in ſuos vſus colligunt ea, quæ ex reddittu, vel ex

quo-

quolibet actu eccleſiæ obueniunt, & pauperes fraudant, ac fame conficiunt, oportet eos corripi, ſecundum quod fuit a Sancto Concilio ordinatum, ex quo textu colligo etiam vnum, quòd ſi epiſcopus habeat aliunde neceſſaria victui, quòd non habet illa habere, vel percipere ab eccleſiæ redditibus, per illa verba, quæ id clare dicunt, ſi tamen ipſe, aut, qui cum eo ſunt fratres, indiguerint aliquo, vt neceſſitatem nullo modo patiantur, &c. id, quod concordat cum eo, quod habetur. in cap. clericos 1. quæſt. ij. vbi habetur: quòd clerici, qui habent aliunde, vnde viuant, nihil debent ab eccleſia accipere, immo ſi accipiunt, tanquam de rebus, quæ ſunt pauperum, accipientes com-
2 mittant ſacrilegium, & per tex. in cap. ſeq. vbi illi quibus ſua ſufficiunt, non debent eccleſiæ alimentis ſuſtineri, nec redditus eccleſiaſtici, vel res eccleſiæ ſunt epiſcoporum, ſeu prælatorum, aut clericorum propriç, ſed communes, cap. expedit in primo 12. quæſt. 1. quia cum antea bona, hereditates, prædia, & poſſeſſiones, quæ offerebantur a confluentibus ad Chriſti fidem, & ſanctam fidem Chatolicam, venderentur pro ſuſtentandis Chriſti fidelibus ad fidem confluentibus, & in communione viuentibus, iudicarunt ſummi ſacerdotes, leuitç, atque alij fideles, eſſe melius, quod prçdia, poſſeſſiones, & alia oblata non venderentur amplius. ſed matricibus eccleſijs applicarentur, vt ex eorum ſumptibus neceſſaria victui præſentibus, & futuris temporibus, fidelibus communem vitam ducentibus, elegantius ſub miniſtrarentur. cap. videntes ead. cauſa, & quæſt. vbi legitur, quòd ipſç res erant, & ſunt vſque adhuc, & futuris ſemper debent eſſe temporibus in ditione epiſcoporum ſingularum parrochiarum, E quibus Epiſcopi, & fideles diſpenſatores eorum, omnibus communi vita degere volentibus, miniſtrare cuncta neceſſaria debent, pro vt melius potuerint vt nemo in eis egens inueniatur, facit tex. in cap. res eccleſiæ, vbi res eccleſiæ non ſunt propriæ. Sed communes, & domino oblatç debent fideliter diſpenſari, per quæ iura apparet, quòd bona eccleſiarum ſunt oblationes diſpoſitione ad ſubuentionem fidelium, ne egeant inſtitutç, & ordinatæ, non ad proprios vſus Prælatorum tantum, quia dicit glo. d. cap. res eccleſiæ: quod de redditibus, ac rebus eccleſiæ illud ſolum eſt clericorum, quòd probabili ratione conſumunt, per iura,
3 quæ allegat, quia inquit, ſi emiſti equum, vel aliud de rebus eccleſiæ, illud non eſt tuum, quicquid enim habes ſupra illud quod ſufficit tibi, il-
4 lud violenter detines. cap. ſicut diſt. 47. Quia non videtur verum eſſe, quod Prælatus, vel clericus in rebus, ac fructibus beneficij ſit vſufructuarius, vel vſufructuario comparetur. Quia immo eſt vſuarius, & vſuario comparatur, cui ad vſum quotidianum tantum vti

licet inſtitut. de vſu, & habit. §. primo. quod dicit glo. in cap. fina. de
pig. in verb. fruatur, quod clerici poſſunt dici vſuarij, quia, nec poſ-
5 ſunt vendere, nec teſtari, nec donare, ſed victu tantum, & veſtitu
contenti eſſe debent. prælleg. cap. epiſcopus 10. quæſtio. 2. Item glo.
in cap. cum olim de rerum permut. in verb. diffinitum, quòd nullus
dominium dicitur habere ſui beneficij, cum quaſi vſuario clerici com-
6 parantur. Item glo. in cap. quia vos, de teſtamen. in ver. teſtamentum,
quòd clerici de rebus eccleſiæ nullum poſſunt facere teſtamentum, cum
eorum proprietas non ſit ſua, ſed ſolum vſum habeant, & tantum vi-
ctu, & veſtitu debeant eſſe contenti & 12. quæſtio. 1. cap. clericus qui,
cap. duo, & dic. cap. Epiſcopus, & totum ſuperfluum, deducto vi-
ctu, & veſtitu eſt erogandum pauperibus cap. vltimo 12. quæſtio. 1. ele-
gans text. in cap. ſine exceptione. 12. quæſtio. 2. vbi Epiſcopus rebus
eccleſiæ, tanquam commendatis: non tanquam proprijs vtatur, mo-
derate tamen cauſa remunerationis ſeruitij recepti donationem facere
poſſunt cap. relatum, de teſtam. cum quaſi filio Famil. comparentur,
qui non poteſt facere teſtamentum: niſi de Caſtrenſi pecul. C. de aduo-
cat. diuerſ. iud. l. Fori, glo. in cap. fina. de pecul. cler. Imol. in Cle-
men. gratiæ de rer. permut. in 4. colum. in fin. idem in Clemen. gratię
de reſcrip. Bald. in authen. licentiam. C. de Epiſcopis & cler. text. in
cap. cum. M. Ferrarien: de conſtitu. faciunt late adducta, & diſputa-
ta per Gaſparem Calder. filium Ioannis Calder. in conſ. 2. de pecul.
cler. vbi poſita quæſtione, quis ſuccedere debeat in fructibus præben-
dę Canonici defuncti, videtur indiſtincte tenere, quòd eccleſia non
alius ſuccedere debeat, & addit: quò ſi clericus decedat ante fructus
7 recollectos, in his ſuccedit eccleſia, non autem hæredes ex teſtamen-
to: vel ab inteſtato: ſiue æquiparemus clericum vſufructuario: ſiue v-
ſuario. Si decedit poſt fructus ſeparatos a ſolo, diſtinguit quinque
caſus: primus eſt: ſi decedit fructibus a ſolo ſeparatis, ſed in area,
vel in campo iacentibus. Secundus, ſi reconditi ſint a Colono, ſed
nondum clerico traditis. Tertius, ſi aſſignati ſint fructus Canonico,
nondum tamen conſumpti. Quartus, quando certi fructus, vel pre-
tium debentur Canonico poſt ſeparationem, per vnum, duos, vel
tres menſes, & interim Canonicus moritur. Quintus, quando Ca-
nonicus moritur poſt dictum terminum, tamen nondum dicta ſpecies,
vel pecunia erat ſoluta, vbi dicit, quòd in primo & ſecundo caſu ſpe-
ctant ad eccleſiam. Tertio caſu de fructibus aſſignatis non conſum-
ptis, teſtari non poteſt Canonicus niſi adſit conſuetudo quæ hoc ca-
ſu, inquit, ſeruanda eſt, in alijs duobus caſibus ſuccedit eccleſia, non
hæres.

Item

Item per Innocen. in cap. cum in officijs, vbi videtur dicere: quod clericus de fructibus beneficij poteſt tantum expendere neceſſaria, & neceſſarias expenſas facere, quia aliæ vltra neceſſarias, habent deduci de bonis ipſius clerici, & eccleſiæ, vel ſucceſſori reſtitui. ibi item omnes
8 vanas delicatas expenſas, prius deducet de bonis clerici, ſolas autem expenſas approbabit iudex de bonis, quæ factæ fuerint in alimoniam ſuam, & pauperum, aut in redemptionem captiuorum, hoſpitalitemue,
9 ſeu alias pias cauſas, & ſacerdoti viuere licet de altari, ſed non luxuriari 44. diſtin. in principio vbi glo. dicit, ſufficere debet ergo clerico, quòd viuat, ideſt ſola neceſſaria habeat, & arctatur, inquit, illa neceſſitas ad victum & veſtitum, quia clericus, qui vltra neceſſaria de redditibus eccleſiaſticis capit, aliena capit, & reſtituere tenetur, dicente Hieronymo, aliena rapere conuincitur, qui vltra neceſſaria ſibi retinere pro-
10 batur. §. ordinandus. 44. diſtin. huius opinionis eſt ſanctus Thomas ſecunda ſecundæ quæſt. 43. arti. 8. Alexan. de Aleſ. 3. par. quæſt. 36. membro quinto. Ricar. in quarto ſententiarum. diſtin. 45. Ioan. maior in diſtin. 24. quæſt. 17. dicens hanc opinionem eſſe communem, quam probat Palud. in quarto diſtin. 24. quęſt. 3. artic. vltimo quibus ſuffragatur tex. in cap primo 12. q. 3. & pulchre Bernardus in Epiſtola 42. col. 3. Clamant, inquit, pauperes, noſtrum eſt, quod effunditis, nobis crudeliter ſubtrahitur, quod inaniter expenditis, in quibus locis tenent doctores, quod quæcunque clericus de fructibus eccleſiæ vltra neceſſaria cepit, voluptuoſeque, ſeu male, & inaniter expendit, aut conſumpſit, ex quo pauperibus abſtuliſſe videtur, vltra quod peccauit, teneatur reſtituere, idem tenet Abb. in cap. cum ſecundum de pręben. Dominic. in ſumma 44. diſtin. Felin. in cap. poſtulaſti numero 6. de reſcrip. idem
11 in cap. de quarta numero 33. de pręſcrip. Anto. Butri. cap. primo numero 28. de emptio. idem dicit Archid. diſtin. 44. in principio quem ſequitur Ioan. de Lignan. in Clem. gratiæ de reſcript. quòd ſi clericus vltra debitum aliquid expendit de rebus eccleſiæ, tenetur ad reſtitutionē, & pro prædictis optime videtur facere tex. in cap. Epiſcopi 12. quęſt. 1. vbi dicitur, quod quicquid de prouiſione fuerit, ſiue de agris, ſiue de fructibus, ſiue de oblationibus, quod omnia debent conſeruari eccleſiæ, ſi Epiſcopus aliter pręſumpſerit poterit deponi, facit text. in cap. duo 12. quæſtio. 1. vbi loquendo de clericis dicit, illi enim victu & veſtitu contenti nullam inter ſe proprietatem habentes, debent habere omnia communia.

Item dicit Abb. in cap. fin. de pecul. cler. per tex. quem dicit expreſſum in §. fin. cum cap. ſeq. 12. quæſt. 1. quod præbendę non dantur Canonicis ſimpliciter, vt de redditibus illarum faciant quicquid velint, ſed

vt primo neceſſaria accipiant pro ſe, & ſi quid ſupereſt, eo deducto, expendant in vtilitatem eccleſiæ, quia res eccleſiæ, ſunt diuiſæ per præbendas, vt commodius percipiantur neceſſaria. Idem dicit Abb. in cap. cum eſſes in repet. colum. 8. circa finem de teſtamen. Innocen. in cap. indecorum de ætat. & & qualitat. vbi dicit: quòd Prælatus, vel clericus de fructibus beneficij, habet diſpenſare in ſuas neceſſitates, & illorum, qui ſibi inſeruiunt, idem habetur deciſum in Canon. Apoſtolorum Canon. 40. vbi præcipimus (inquit, tex.) vt Epiſcopus res eccleſiæ habeat in poteſtate, nam ſi pretioſæ homini animæ fidei eius committendæ ſunt, multo magis oportet & de pecunijs mandatum dare, vt illius arbitratu diſpenſentur, necnon cum timore Dei ſummaque ſolicitudine per presbyteros, ac diaconos erogentur in pauperes, percipiat autem & ipſe (ſi modo indiget) quantum ad neceſſarios vſus ſuos, & hoſpitio exceptorum fratrum vſus opus eſt ne quomodo ipſe poſteriori loco habeatur, quam ceteri, ordinauit enim lex Dei, vt qui altari ſeruit, de altari nutriatur, quando nec milites vnquam ſuis annonis arma hoſtibus inferunt.

Per quæ deducta: apparet, quòd clericus poteſt tantum ſumere neceſſa-
13 ria de fructibus eccleſiæ, pro ſe, & ſuis, quia reliqua, quæ ſuperfluunt: ſunt iuris Canonici diſpoſitione deſtinata, & ordinata pauperibus, & in vtilitatem eccleſiæ. Et iſta neceſſaria ſunt arctata ad victum, & veſtitum tantum. per glo. 44. diſtin. in principio glo. in cap. Epiſcopus. 10. quæſt. 2. in ver. indiguerint, & vide glo. ſeq. quæ dicit, quòd victus melior, vel peior dandus eſt ſecundum qualitatem perſonæ, & nomine cibariorum non intelliguntur veſtimenta, ſed nomine alimentorum intel-
14 liguntur veſtes, & habitatio per Socin. conſ. 32. colum. 2. numero 4.
15 primo vol.

Imo videtur, quòd clerici habere debeát plus quam neceſſaria ad victum,
16 & veſtitum, & vltra quam neceſſitas exigat, quia imo tantum habent percipere de redditibus eccleſiæ, quantum eis ſufficiat ad victum eorum commode, & illorum, qui ſibi inſeruiunt, iuxta qualitatem, & dignitatem perſonæ, per text. in cap. primo de ſtat. reg. §. ſane. vbi glo. in verb. ſine penuria dicit: quod multa nón poſſum facere commode quæ facere poſſum ſine penuria, facit text. in cap. poſtulaſti, ibi valeat commode ſuſtentari vbi Abb. declarat verbum com-
17 mode, & text. in cap. cum adeo, de reſcrip. extra, ibi ſufficientem, per quem text. & ibi glo. videtur, quòd clericus debeat habere eccleſiam aut beneficium, quod ſibi, & ſuis ſufficiat 50. diſtinctio. ſtudeat. in fin. & quòd aduenientes poſſit recipere, & iura Epiſcopalia perſolue-
18 re. cap. de monachis, de præben. & cap. ſicut de ſupplen. neglig. præ-
lat,

lat. & dicit glo. Bernardi in d. cap. de monachis, quòd clericus debet competenter beneficiari, ita quòd poſſit commodius ſuſtentari, & dicit tex. cum ibi glo. in cap. primo de inſtitu. quòd tot ſunt ponendi, & inſtituendi in monaſterio, quot poſſint in eo commode ſuſtentari, & quòd poſſint iura Epiſcopalia, & hoſpitalitatis perſoluere: per quæ manifeſte apparet: quod de fructibus beneficij, & redditibus eccleſiæ, clericus debet tantum habere, quòd commode viuere poſſit, nec ſufficit, quòd viuat ſine penuria, puta habendo neceſſaria, quia multum inter ſe differunt viuere commode, & viuere ſine penuria, quia ſæpe poteſt quis ſine penuria viuere cum quadraginta florenis: Sed non commode, quia dicit glo. in cap. primo. §. ſane. in ver. abſque penuria de ſtat. reg. in vi. quòd Canonicus Bononienſis non poſſet de centum florenis commode ſuſtentari, qui tamen de 25. ſuſtentaretur abſque penuria. Sequitur Decius conſ. 555. numero 14. Card. in Clem. prima. §. ſane. de iure patro. vbi exponit illum tex. in ver. ſatisfactione ſufficienti, & congrua in victu, non de tali per quam non periret fame. Fel. in cap. poſtulaſti. iij. col. de reſcrip. nam in illa commoditate, inquit glo. in d. §. ſane, inſpicitur conſuetudo regionis, & qualitas perſonæ: quam gl. vide quia docet actum in practica, & modum articulandi.

Atque in tali ſuſtentatione, vel victu commode ſubminiſtrando clericis de redditibus eccleſiæ, eſt habenda ratio nobilitatis perſonæ 41. diſt. non cogantur. Item ſcientiæ. cap. de multa, de præben. Item dignitatis. ff. de varijs, & extraordin. cogn. l. prima. §. in honorarijs,
19 & l. ſed & ſi quid. §. 1. ff. de vſufr. quia alijs cibis veſcuntur nobiles, alijs viles, & pauperes. & alio modo uiuunt nobiles, alio pauperes. Innocen. in cap. dudum ij. ad fin. de electio. glo. in cap. conſtitutus in ver. impotentia. de appel. Philip. poſt alios in cap. de multa. in fin. de præben. v. col. verſ. ſublimes, & litteratas, S. Thom. in vj. quolibet vj. art. x. tex. in cap. de multa in fin. de præben. & alias, vt latius dicturi ſumus in quæſtione, ex quibus preſumatur cler. acq. Et quatenus dicit glo. quòd debet ſufficere ſibi, & ſuis, intellige de ſuis, quos ſecum neceſſario debet habere, nam ſi eſt doctor, vel nobilis, vel habens dignitatem eccleſiaſticam, non debet eſſe ſolus,
20 nec ſine miniſtro. Sed illud dic procedere ſecundum iura moderna, quia ſecundum antiqua ſufficiebat dare tantum, quod eſſet ſatis ad neceſſaria, hodie vero cum auxerit Deus eccleſias, atque ipſum decus eccleſiarum, non ſatis eſt dare clerico, quantum ſit ſatis ad neceſſaria: ſed quantum ſit ſatis ad viuendum commode, iuxta perſonæ qualitatem, gradum, & conditionem, per glo. in cap. primo 21. q. 3.

in

in verb. neceſſitatem, in fin. per text. cap. vaſa de conſec. diſtinctio. prima. per glo. in cap. cum adeo de reſcrip. aliquod enim ſufficit vni: quod non ſufficit alij, & minus ſufficit manenti extra vias communes: quam in vijs &c. Et melior victus, vel peior dandus eſt ſecundum qualitatem perſonarum, & nomine cibariorum, non intelliguntur veſtimenta, nomine vero alimentorum veniunt veſtes, & habitatio per glo. in verb. victu cap. Epiſcopus 10. quæſtio. 2. ſupra allegat. quia hodie clerici non debent viuere ita ſtricte ſicut olim, & dos eſt aſſignanda magis ampla beneficiatis hodie, quam alio tempore fiebat per glo. in cap.
21 Epiſcopus. 41. diſtinctio. Et non debent hodie Epiſcopi habere vitam ita ſtrictam in viſitationibus, & procurationibus, quia hodie creuit decus eccleſiæ, cap. vaſa præalleg. per Ioan. de Sylua in tracta. de beneficio, pri. parte quæſtio. 1. numero 228. & ſeq. vbi vide pro eo etiam quòd hodie eſt difficile dicere, quot fructus ſufficiant beneficiato, quia plus vni, & minus alteri ſufficit ſecundum qualitates, & conditiones
22 illorum. Et per hæc ſatis apparet, quòd clerici ſecundum iura antiqua, debent e fructibus eccleſiæ habere tantum neceſſaria: hodie vero aucto decore eccleſiæ, debent habere, quantum ſufficiat eis ad viuendum commode, & ſic de neceſſitate res videtur extenſa ad commoditatem, & non vlterius, merito eſt dicendum, quòd non ſit verum illud, quod dicunt aliqui, quòd clericus habeat vſufructum in bonis eccleſiæ, & quod illud ſit veriſſimum, quòd ſit vſuarius tantum, cum ad vſum quotidianum vti liceat, & quòd nullo modo faciat fructus ſuos, dicit Abb. in rubrica de pecul. cler. in fin. verbis ibi, & hoc eſſet verum tenendo opinionem, quòd clericus faciat fructus ſuos. Sed tenendo contrariam opinionem, quæ mihi plus placet, &c. Idem in cap. inquirendum. eod. ibi nota primo quod Rector Eccleſiæ, nec redditus, nec oblationes, nec data prætextu voti facit ſua. Sed cedunt vtilitatibus
23 eccleſiæ, & cap. presbyter. vbi Abb. not. quòd Prælatus non eſt dominus fructuum beneficij ſui, nam ſi efficeretur dominus, poſſet acquirere ſibi ex redditibus ſecundum libitum, cuius contrarium hic de-
24 ciditur. Idem Abb. in cap. cum eſſes. in ſecunda lect. 8. colum. ibi, nam ſi clericus faceret fructus ſuos, non video, quare de illis fructibus non poſſet ſibi emere prædia. Et paulo poſt ibidem, quod non eſſet, ſi Canonicus faceret fructus ſuos. Et ibidem paulo poſt, reſpondeo, quòd clericus recipiendo fructus ſui beneficij, dicitur illos facere ſuos, quoad hoc, vt ſibi prouideat, primo quaſi innuens, quòd illos tantum faciat ſuos, qui, de omni maſſa fructuum beneficij obueniunt ei pro victu. idem ibidem colum. antepen. verſ. quarto principaliter, in fine per illa verba, ex quo infertur, quòd beneficiatus fructus non facit
ſuos,

ſuos, ſed tantum in eis ius obtinet Canonice diſpenſandi. Sequitur Gig. in tracta. de penſio. quæſt. 12. paulo poſt principium. Idem di-
25 cit Cardinalis Zabarella cap. fin. col. fin. de pecul. cler. circa fin. per illa verba, ſecundo caſu indiſtincte poteſt etiam donando, quia dominus eſt fructuum. d. Clem. de cler. non reſid. cap. vno. ſubiungens, & æquum eſſet ſtatuere, quòd de omnibus fructibus, quaſi pariter innuat, quod pro parte ſibi tangente tantum pro victu, non autem totos fructus faciat ſuos, quinimo dicit Archid. in cap. ſtatutum. §. aſſeſſorem, de reſcrip. lib. vj. quem refert Zabarella in cap. fin. de pecul. cler. quòd hæreticum eſt de iure Canonico dicere, quòd clericus faciat fructus beneficij ſuos: ſed ſecundũ eum eſt dominus eorum, quoad diſpenſationem. 31. diſt. omnino. ſubiungens ibidem Zabarella, quòd fructus beneficij, quos conſumeret clericus in victu, & veſtitu, facit illos ſuos, qui habent eſſe plus, & minus iuxta clerici, vel prælati conditionem, & qualitatem.

Didacus Couarruuias Doctor Hiſpanus in cap. cum in officijs, de teſtam. verſ. tertio. dicit, quòd clericus beneficiatus poteſt libere diſponere de illis fructibus, qui ſunt neceſſarij ad eius honeſtum ſumptum, in-
26 ſpecta qualitate, ſi eos percipuos is habeat, qui aliunde victum ſibi miniſtrauit: hæc etenim pars bonorum eccleſiaſticorum miniſtris per Canones antiquos conſtituitur. cap. eccleſias. 13. quæſt. 1. tex. & ibi Abb. in cap. de his, de eccleſijs ædificand. vel reparan. Thomas ſecunda ſecundæ quæſt. 185. art. 7. reſpon. ad ſecundum. & quicquid ſupereſt illis deductis, debet erogari pauperibus, vt per eundem Zabarellam paulo ante, quia fructus, qui ſuperſunt clericis, non ſunt ipſorum: Sed ſunt eſurientium, vt habetur in cap. ſicut hi. 47. diſt. immo ſi quid vltra victum, & veſtitum capit clericus, tenetur reſtituere vti non ſuum, vt diximus ſupra, quia Canones diſtribuerunt redditus beneficiorum in quotas, aliam partem fabricæ, aliam Epiſcopo, aliam pauperibus, aliam ſacerdoti aſſignando, cap. quatuor. cap. cognouimus conſequen. 12. quæſt. 1. quamuis ſecundum Abb. in cap. primo de eccleſijs ædifican. quoad quartam Epiſcopi, & quartam fabricæ ſit ſtandum conſuetudini, quę in huiuſmodi valet derogare iuribus &c.

Vnde deducta portione ſibi debita, clericus fructus eccleſię nec pro ſe, nec pro alio ſubtrahere debet, immo in vſus ordinatos, & deſtinatos debet diſpenſare, quia ſi extra modos licitos diſpenſat, peccat, & poteſt puniri, adeo quòd poteſt quandoque ab eccleſia remoueri, cap. ſecundo de pecul. cler. Zabarella cap. fin. col. antepen. vbi ſubiungit per text. in cap. inquirendum, ꝙ licet clericus poſſit diſpenſare fructus ec-

27 cleſiæ in alios, non tamen poteſt diſpenſare in ſe ipſum, quia iſta non
erit diſpenſatio, ſed ſubtractio, & ſubtrahendo ſic fructus, commit-
tit clericus non ſolum furtum, ſed & ſacrilegium, per tex. in cap. qui
28 oblationes 13. quęſt. ij. notat. in d. cap. inquirendum. in tertio nota.
vbi etiam dicit, quòd empta per Pręlatum ex emolumentis eccleſiæ,
efficiuntur, & cedunt eccleſiæ, licet Prælatus emerit nomine alieno,
immo per tex. vbi Abb. in cap. presbyter, de pecul. cler. Prælatus ali-
quid emens de bonis eccleſiæ, debet facere cantare inſtrumentum no-
mine eccleſiæ, & ſi faciat aliter, adminiſtratione eccleſiaſticarum re-
rum priuatur. Et paulo poſt ibidem, nota, inquit, quòd Prælatus
non eſt dominus fructuum beneficij ſui, nam ſi efficeretur Dominus
poſſet acquirere ſibi ex redditibus ſecundum libitum, cuius contra-
rium hic deciditur. dicit optima glo. in cap. apoſtolicos, xij. quæſt. ij.
in verſ. conſtruxiſſe, quod ad acquiſita de rebus eccleſiæ, poteſt eccle-
ſia vendicationem habere. Et ſi clericus de peculio eccleſiæ in proprio
29 ſolo ædificat, ædificio cedit ſolum in fauorem eccleſię, quod eſt ſpe-
30 ciale in eccleſia, vt res empta de ſua pecunia ſtatim fiat eccleſię, opti-
mus text. in cap. fixum 12. quęſt. v. Et dicit Angel. in ſumma in ver.
emptio numero 12. §. vtrum emptum; quòd ſi clericus habens pecu-
niam de præbenda, emerit prædium de ea pecunia, amplius non pote-
rit illud prædium alicui dare, etiam intuitu pietatis, licet pecuniam
potuiſſet dare, quia ſtatim prędium ita emptum fit eccleſiæ, ſiue eme-
rit nomine eccleſiæ; ſiue ſuo, ſiue alieno, quia Prælatus acquirendo
alijs, puta conſanguineis, vel amicis de rebus eccleſię, committit fur-
tum & ſacrilegium. Vnde ſi conſtitutio remitteret pęnam furti, non
31 videretur remittere pęnam tali clerico, vel pręlato, eo quia tale eſt
furtum qualificatum. faciunt notata, per Petr. de Anchar. in cap. cum
ab homine de iud. idem dicit Abb. in cap. inquirendum. in quarto
nota. vbi Prælatus committit ſacrilegium, & grauiſſimum crimen ac-
quirendo conſanguineis, vel ſibi de redditibus eccleſiæ, quia fratri-
bus, filijs, & amicis non ſunt danda bona eccleſiaſtica, per tex. in cap.
Epiſcopus. x. queſt. ij. & inquit glo. ibidem, quòd dando talibus, prę-
ſumitur quod carnali amore faciat, & legitur in Concilio Triden. Seſ-
ſione 25. cap. primo. ſub rubrica de reformatio. omnino vero Pręlatis
Sinodus interdicit, ne ex redditibus eccleſię conſanguineos, familia-
resve ſuos augere ſtudeant, cum & Apoſtolorum Canones prohibeant,
ne res eccleſiaſticas quę dei ſunt, conſanguineis donent: Sed ſi pau-
peres ſint: his tanquam pauperibus diſtribuant; eas autem non di-
ſtrahant, nec diſſipent illorum cauſa: Immo quam maxime poteſt,
Sancta Synodus monet, vt omnem humanum hunc erga fratres, ne-
potes,

potes, propinquosq; carnis affectum, quæ plurium malorum in Eccleſia Dei ſunt ſeminarium, prorſus deponant. vt etiam legere eſt in Canone Apoſtolorum Canon. 37. incip. omnium rerum eccleſiaſticarum curam Epiſcopus gerito. Per hoc tamen non intelligas inquit glo. prælatum non poſſe competens ſubſidium de rebus eccleſiæ conferre ſuis, imo potius tenetur ſuis, & amicis, quam exteris, & alienis, cap. non ſatis 85. diſtinct. cap. primo de cohabit. cler. & mulier. ſed non debet eis tradere tantum vt faciat eos diuites, ſed vt ſubueniat indigentibus. xij. quæſt. ij. monemus. Immo ſi clericus, vel prælatus in aliquẽ transfert, vel alicui det bona eccleſiæ, competit eccleſiæ contra illũ rei vendicatio, quia acquiſita de bonis eccleſiæ, poteſt eccleſia vendicare. xij. q. 4. Sacerdos. & quæſt. vlt. ſixum. arg. ea. cauſ. quæſt. ij. apoſtolicos. in fine, vbi de hoc. facit, quod legitur, & notatur in tex. in d. cap. inquirendum, de pecul. cler. vbi glo. in ver. conparauit, quòd clericus taliter emens, puniendus eſt, & competit eccleſiæ rei vendicatio, licet ſuæ res non ſint, & eſt ſpeciale in eccleſia, vbi dicit Hoſtien. quod hoc non probatur per illum tex. tamen pro hoc facit longa interpretatio magiſtrorum, quæ non eſt mutanda l. minime. ff. de legi. &
31 caſus in glo. notati, cum in eccleſia ſit maior ratio, aut ſaltem eadem. Item quia ſi aliquid de meo peruenit ad te, bonum, & æquum eſt, vt illud mihi reddas, vt not. in cap. vt vnus, de pecul. cler. vt per Io. Andre. in d. cap. inquirendum, & facit, quod idem Io. And. dicit in cap. primo. de voto. & cap. primo de off. deleg. & facit cap. clericus. cap. duo ſunt genera. 12. quæſt. 1. & cap. quia tua, in fin. eandem opinionem tenet Archidia. in cap. ſtatutum. §. aſſeſſorem, de reſcrip. in lib. vj. Io. de Lignan. in clem. gratiæ eo. tit. quia dicit glo. in cap. res Eccleſiæ 12. quęſt. 1. quòd ſi emiſti equum de rebus eccleſię, ille non eſt tuus, quia illud ſolum eſt clericorum: quod probabili ratione conſumunt, quicquid enim habes vltra illud, quod ſufficit tibi, violenter detines, & in text. in cap. primo 12. quæſt. 3. habetur indiſtincte de quolibet clerico, quòd quæcunque acquiſiuerit de bonis eccleſiæ, debet conferre eccleſiæ, aliàs punitur, vt ibi not. idem in cap. Pontifices, ibidem faciunt adducta per Innocen. in cap. indecorum. de ętat. & qualitat. vbi dicit, quòd clericus in rebus eccleſiaſticis nec per ſucceſſionem, nec alio modo commercium habebit, quia non poteſt de eis teſtari, ſed omnia debent eccleſiæ remanere. & dicit Abb. in præallegat. cap. cum eſſes. in ſecunda lec. de teſta. col. 8. prope fi. quòd pro prædictis facit text. in. §. fin. cum cap. ſeq. 12. quæſt. prima vbi dicitur, quòd præbenda aſſignatur Canonico, vt ipſe ſibi ex illa neceſſaria percipiat, & ſi quæ ſuis neceſſitatibus ſuperſunt, in communes

vſus eccleſię expendat, ſimilis tex. habetur in. §. his ita reſpondetur. 14. quæſt. prima. vbi dicitur aperte, quòd Canonicus vtitur rebus eccleſiæ, non tanquam ſuis, ſed tanquam ad diſpenſandum ſibi creditis, quoniam ipſe in rebus eccleſiæ eſt procurator, & alia per eundem Abbatem ibi adducta, vbi concludendo dicit, quod, ſiue clericus habens beneficium, cum adminiſtratione, vel ſine, non poteſt nullo modo res eccleſiæ vendere, ſed ex ſumptibus earum communem vitam cum fidelibus ducere, nec debet ad alium vſum, vel ad alium modum, niſi ad quem ſunt inſtitutæ, res eccleſiæ diſpenſare, vel diſtribuere. Et ſi contrarium facit, talis diſpenſatio reuocatur. cap. ſi quis de ſeruis. 12. quæſt. ij. cap. monemus. cap. diaconi. 12. quæſt. 1. & clericus non bene adminiſtrans res eccleſiæ, habetur loco prędonis, & non dicitur diſpenſator, ſed diſſipator. per tex. in l. qui fundum. §. ſed
33 tutor. ff. pro emptor. notatur per glo. in cap. fin. 12. quęſt. 1. vbi dicit etiam, quòd Prelati aliquando dicuntur procuratores rerum eccleſiaſticarum, vt ibi & 14. quęſt. j. §. j. Quandoque dicuntur domini, 16. quęſt. 1. & temporis. Quandoque appellantur defenſores. 16. quęſt. 1. Canonicus, quandoque patres 88. diſt. quorum vices. non tamen habent liberam, & generalem adminiſtrationem, ſicut procurator Cęſaris, vt. ff. de off. procur. Cęſar. l. 1. modicum tamen donare poſſunt, cap. ceterum extra de donat. & loco quidem domini habentur, cum bene adminiſtant, ſed loco prędonis cum male id quod puto procedere, & intelligi, tam in fructibus, & redditibus eccleſię, nec non in acquiſitis ex eis, quàm in quibuscunque, alijs emolumentis occaſione eccleſię obuenientibus, & illius occaſione acquiſitis, puta ex iniunctione pęnitentię. aut alias quouiſmodo, vt per Innocen. in cap. cum inter. de verb. ſig. vbi dicit: quòd ea, quę acquirit ſacerdos iniungendo pęnitentias per parrochiam, debent eſſe eccleſię, ſubdens:
34 quòd arg. eſt, quòd quęcunque acquiruntur intuitu eccleſię, ſunt eccleſiæ. 12. quęſt. 3. Pontifices. cap. requiſiſti de teſta. & alias, vti ibi per illum faciunt verba tex. in cap. Epiſcopis. x. quęſt. iij. ibi ſin autem Epiſcopus, vel qui cum eo ſunt, presbyteri, aut diaconi accuſentur, quia ea, quæ, vel ex redditu, vel quolibet actu ab Eccleſia veniunt, in vſus ſuos colligunt, &c. Nec id propterea mirabile videtur, quia dominium rerum eccleſiæ non eſt penes Prelatum, vel clericum: ſed eſt penes Eccleſiam, dicit glo. in cap. hoc conſultiſſimo. de rebus eccleſiæ alien. in vj. in ver. ipſarum, vbi Io. And. dicit: quòd eccleſia eſt congregatio fidelium: cuius caput eſt Chriſtus, qui habet dominium bonorum. Sed bona pauperum ſunt, quoad ſuſtentationem: clericorum, quoad adminiſtrationem. Et ita dicit concordari contraria Quinimo

clericus

clericus ſi ex induſtria ſua fecit aliquas meliorationes, in rebus eccle-
35 ſiæ, non poteſt de talibus melioramentis, ſicut de re ſua diſponere, quia cedunt eccleſiæ, ſecundum Abb. in cap. fin. de pecul. cler. ſecundum not. vbi Zabarella dicit, quòd eſt ſecus in extraneo, quia factam meliorationem extraneus, vel eius hæres repetit, & dicit, quod ratio eſt propter coniunctionem: quam habet clericus cum eccleſia,
36 quia alibi dicitur: quod nullus eſt proximior clerico, quam eccleſia, vt ibi per eum. Si verò melioratio ſit facta per clericum de patrimonio ſuo, non contemplatione, ſua ſed eccleſiæ: poteſt ille clericus, vel hæres
37 eius repetere illud, quod in tali melioratione de ſuis patrimonialibus impendit, per tex. cum glo. in cap. ſecundo xij. quæſt. 4.

§. STANTIBVS iſtis repugnantijs: & tot in contrarium, pro concordatione contrariorum, & repugnantium, credo, quòd erit bonum dicere, quòd aut quærimus de poteſtate clerici in rebus eccleſiæ, aut in illius fructibus, aut in acquiſitis ex fructibus, item quam poteſtatem habet, inter viuos, vt quam in vltima voluntate, vel quam poteſtatem Epiſcopus habeat, quam inferior regularis, ſiue ſecularis.

Et quoad primum videtur, quòd clericus, ſiue Prælatus in rebus eccleſiæ, maximè in immobilibus nullam habeat diſpoſitionem, vel poteſtatem, niſi in caſibus a iure expreſſis, ac niſi ſeruatis ſolennitatibus, & modis a iure traditis, de quibus per Abb. in cap. cum apoſtolica, de his, quæ fiunt a præla. videlicet, vt primo tractetur, an expediat,
1 vel non ſecundo interueniat conſenſus capituli, tertio fiat diſpoſitio, vel alienatio pro vtilitate, vel beneficio eccleſiæ vel alia cauſa, quarto interueniat auctoritas ſuperioris. quinto ſubſcriptio, per Abb. in cap. primo. tua C. de his, quæ fiunt a præla. &c. primo eo. & cap. nulli de reb. eccleſ. alien. de qua ſubſcriptione, idem Abb. dicit in cap. primo, de his, quæ quòd Innocen. dat vnam regulam, quòd nunquam re-
2 quiratur ſubſcriptio, niſi in caſibus a iure expreſſis, ratio eſt, quia regulariter in qualibet diſpoſitione ſufficit conſenſus, nec requiritur ſcriptura. l. pactum. C. de pact. glo. in cap. primo de cenſibus lib. vj. & ideo venditionem, permutationem, & donationem Prælatus non poteſt facere: niſi de conſenſu capituli, & ſubſcriptione Canonicorum. Alber. vero in authen. hoc ius porrectum, de Sac. ſan. eccl. tenet, quòd ſubſcriptio in alienatione rei eccleſiaſticæ regulariter non ſit neceſſaria: niſi in tribus caſibus prædictis, ſcilicet venditione, permutatione, & donatione, vt d. cap. tua, & in caſibus not. per Archid. in capit. ſine exceptione xij. quæſt. ij. & cauſæ legitimæ alienationis
3 rei Eccleſiaſticæ numerantur quatuor, per Abb. in d. capit. nulli: prima eſt neceſſitas, ſi debita vrgent, & eccleſia non poteſt ſatisfacere

4 de fructibus. Secunda vtilitas ſcilicet, vt habeat rem meliorem. d.
authen. hoc ius. de ſac.ſan.ecc. & x. quæſt. ij. cap. hoc ius. Tertia pietas
xij. quæſt. ij. aurum., & cap. ſacrorum. Quarta, incommoditas, vt quia
res ſit magis damnoſa, quam vtilis eccleſię, cap. terrulas xij. quæſt. ij. &
per glo. in ſumma hodie ex quo Prælati iurant non alienare res eccleſiæ
ſine conſenſu Papæ, videtur quòd Papæ auctoritas in alienationibus, &
diſpoſitionibus requiratur, de quo iuramento, quomodo intelliga-
tur, & de multis ſpeciebus dicti iuramenti, vide per Abb. in cap. vt
ſuper, de rebus eccleſiæ non alie. vbi Abb. ponit, & diſputat quæ-
ſtionem, an poſſit pręlatus alienare, ſeu concedere conſanguineis
rem eccleſiæ, concludens ibidem: quòd prælatus poteſt concedere
rem eccleſiæ, etiam ſine vtilitate eccleſiæ, propter priuilegium quod
habet, ſatis eſt enim, quòd eccleſia non deterioretur. Id quod poteſt
etiam Prælatus in fauorem conſanguineorum facere: pro qua mate-
ria, vide etiam Archid. in cap. ſine exceptione. xij. quæſt. ij. Hodie pro-
uiſum eſt per extrau. Pauli ij. in extrau. com. de rebus eccleſiæ non a-
lienan. vbi excommunicantur alienantes res eccleſiaſticas, ſiue facientes
pactum, per quod ipſarum dominium transferatur, ac omnes conce-
dentes, hypotecantes, infeudantes, aut in emphyteoſim dantes, ſiue
locantes: niſi in caſibus à iure conceſſis, exceptis fructibus, & bonis,
quæ ſeruando ſeruari non poſſunt, & hodie habemus extrauag. Pau-
li Quarti, editam temporibus meis, in confirmationem conſtitutio-
num d. Pauli ij. & etiam Papę Simmachi, cuius vigore fuit reciſſa loca-
tio dohanarum, pecudum, & paſcuorum vrbis, facta dominis de Sau-
lis, propter quam fuerunt damnificati vltra centum millia ſcuta. Item
dicit glo. in d. cap. nulli, in ver. immobilium, Ibi mobilia vero, quæ
ſeruando ſeruari non poſſunt, poteſt pręlatus alienare inſtar tutoris,
l. lex quæ. C. de adminiſt. tutor. Abb. vero dicit in d. capit. nulli,
quòd mobilia, quæ commode ſeruari non poſſunt, etiam alienantur
ſine ſolennitate, veluti veſtes, quæ quotidie magis veteraſcunt. Item
fructus, & ſimilia, & dicit Ang. in §. & quia patum. in authen. de nu-
ptijs, quod omne illud, quod corrumpitur triennio, computatur in-
5 ter illa: quæ ſeruando ſeruari non poſſunt, eſt glo. ſing. in l. vnic. C. ſi
aduerſ. vſu. & ſic quæ vſu conſumuntur, non ſunt de illis: quę ſeruan-
do ſeruari poſſunt: pro qua materia vide gloſ. fi. in cap. Ceterum de do-
na. quę dicit, quòd Pręlatus poteſt donationem facere de rebus eccleſiæ,
ſi adſit conſuetudo loci: quia conſuetudo loci dat iuriſdictionem, &
6 liberiorem tribuit adminiſtrationem. ff. quod vi, aut clam. l. prohibere.
§. non tantum. Ita tamen, vt Eccleſia enormiter non grauetur. cap.
Fraternitatem. §. accepimus, extra de donatio. vbi dicit Io. Andrę.

quem

quem etiam ibi refert Imola, quòd ſi in loco, vbi eſt ſita Abbatia, adſit conſuetudo, quòd Abb. poſſit dare. xx. ſolid. vel centum, vel rem mobilem, quæ ſuperſit ipſi eccleſiæ, alicui pauperi, vel nobili indigenti, vel puellæ maritandæ: vel ſi ſit conſuetudo, quòd Epiſcopus faciat aliquos milites, & eis aliquid donetur, in iſtis caſibus valebit datio, & donatio: ſiue in vita ſit facta: ſiue in morte: & ibi dicit Hoſtien. quòd forte valebit donatio facta in conſuetudinarijs, ſi fiat egenti, licet non nimis, non tamen poterit obligare eccleſiam, & ſic inquit. Imola reſidet Ioan. And. Sed addit, quod per prædicta non habetur plena veritas. Ideo dicit, quòd ſi Prælatus vult immobilia donare, vel mobilia precioſa, non poterit: ſiue ſit conſuetudo, ſiue non, niſi interueniant ſolennitates requiſitæ in alienatione rerum eccleſ. At Flor. inquit tenet contrarium: quia tex. loquitur indiſtinctè, & ideo videtur intelligi poſſe de immobilibus, & per hoc dicit, quòd licet non valeat donatio, quę fiat per prælatum, de bonis immobilibus ſine debita ſolennitate, tamen non videtur verum: niſi hoc habeat conſuetudo, quia tunc valebit, dum tamen ſit moderata, & idem dicit de mobilibus pretioſis: quia de illis iudicatur idem, ꝙ de immobilibus. l. lex. quæ tutores. C. de admi. tut. & pro iſta opinione inquit Imola, poſſet adduci quòd habetur in cap. terrulas. 12. q. 2. per quem tex. videtur, quòd hæc opinio poſſit ſatis ſuſtentari, ſi eſſet res modici valoris, tamen tutius eſſet abſtinere propter opiniones vitandas.

De fructibus, & in fructibus eccleſiæ, dicit Hoſtien in cap. fi. de pecul. cler. ꝙ clericus, vel prælatus poteſt in vita, pro ſuo libito diſponere, & diſtinguit ibidem inter clericum habentem eccleſiam, vel beneficium cum adminiſtratione, vel quia ſi habet cum adminiſtratione, quandiu viuit, & ſanus eſt, æquiparatur vſufructuario, qui facit fructus ſuos, vnde donare poteſt, ſed tamen moderate, cap. Ceterum de donatio. quòd ſi ęgrotet, tunc non eſt amplius vſufructuarius, ſed æquiparatur vſuario, aliquid tamen plus habet, quam vſuarius: quia eleemoſynas facere poteſt cap. ad hæc de teſtam.

Si abſque adminiſtratione ſimpliciter, & perſonaliter ſit beneficiatus, habet omnimodam in fructibus poteſtatem, & diſpoſitionem, quia quantum ad fructus ſuos faciendum, æquiparatur vſufructuario, & facit illos ſuos vſque ad obitum, ac de eis etiam teſtari poteſt, cap. Requiſiſti. ſ. illud. de teſtamen. & ita dicit Hoſtien. ſeruari de conſuetudine, quæ quaſi vbique viget generalis, hanc opinionem ſequitur, & approbat glo. in cap. præſenti, in ver. Reſeruari de off. ordin. in 6. quæ glo. multum inualuit apud omnes, vt dicit Abb. in cap. fina. de pecul. cler. verſ. in glo. 2. & idem in cap. cum in officijs. de teſtamen. ibi,

ſed alia opinio multum inualuit de conſuetudine, & illam approbare videtur Rota in antiquis deciſ. 855. incip. cum Camera Apoſtolica, & eadem Rota in antiquis in rubrica de obliga. & ſolutio. deciſ. 330. incip. nota quòd clericus, & ita communiter teneri dicit Butr. in cap. peruenit, de fideiuſſor. Corne. conſil. 314. Butr. cap. primo de cauſa poſſeſſ. & propr. Imola. cap. fina. de pecul. cler. vbi Calder. Imola. cap. relatum 2. de teſtamen. & cap. requiſiſti & cap. quia nos, vbi dicit quòd eſt communis opinio, idem dicit in d. cap. peruenit, Bellon. conſ. 3. numero 2. & dicit Boer. conſil. 48. quòd illam gloſ. ſequuntur omnes ſcribentes. Sed Abb. ſubijcit, illa glo. mihi nunquam placuit, quia per Capitulum requiſiſti, quod allegat, & in quo ſe fundat, in nihilo probatur in iure eius intentio, quinimo potius ille text. facit contra, quia in text. ſolum dicitur: quòd relictum clericum non habenti adminiſtrationem, ſed tantum ſimplex beneficium, præſumitur relictum non intuitu eccleſiæ: ſed perſonæ, & ſic acquiritur perſonæ, non eccleſiæ, &c. vt ibi per eum, facit optimus text. in cap. Epiſcopus. 14. quæſtio. 1. vbi probatur: quòd Canonici: qui ſimplex habere dicuntur beneficium, non habent bona ſui Canonicatus, & eccleſiæ, vti propria, ſed vti ad diſpenſandum, & præbendæ cum procedant de rebus eccleſiæ, non dantur Canonicis ſimpliciter, vt de eis faciant quicquid velint ex redditibus. Sed vt primo neceſſaria percipiant pro ſe, & ſi quid ſupereſt, expendant in vtilitates eccleſiæ, quia inquit Abb. in cap. relatum. 2. bona præbendarum ſunt Eccleſiæ: quamquam ſint diuiſa per præbendas, vnde per hanc diuiſionem non perdunt bona naturam ſuam, quia bona Eccleſiæ cedunt pijs vſibus, non autem, vt Canonicus de eis poſſit teſtari ad libitum. Vnde bona iſtorum ſimpliciter beneficiatorum, ita ſunt, & debent dici res eccleſiæ, ſicut bona habentis adminiſtrationem, ſunt autem diuiſa per præbendas, vt commodius percipiantur neceſſaria. Etiam in acquiſitis de ſimplicibus beneficijs, ſtatuit Pius Quartus, quòd clerici non poſſint diſponere, niſi habeant ad hoc ſpeciale Apoſtolicum priuilegium, vel adſit conſuetudo in loco legitime perſcripta, vt per breue ſuum Franciſco Odeſcalco ſub die ſexto Martij 1560. Anno Pontificatus primo. per ea verba quoad beneficia ſimplicia, niſi ex priuilegio Apoſtolico, ſeu ex conſuetudine legitime præſcripta &c. Item, & in breui Donato Matthæo Minali theſ. ſub die xxx. Iulij eiuſdem anni 1560. fac. glo. in cap. res, quæ 12. quæſtio. 1. quæ dicit, quod ſi clericus emit equum de redditibus eccleſiæ, eſt eccleſiæ, non proprius, & redditus poteſt eſſe tam beneficij adminiſtrationem habentis, quam ſimplicis, ex quo eſt verbum generaliter prolatum, non ſpecialiter, & generaliter idcirco dicit

eo dicit intelligi. l. de precio, de publici. in rem actio. faciunt, quæ leguntur, & notantur. 44. diſt. in principio. vbi dicit glo. ꝙ de rebus eccleſiæ ſufficere debet clerico, ꝙ habeat neceſſaria tantum, & illa neceſſaria arctantur ad victum, & veſtitum, & text. ibidem habet, ꝙ ſacerdos viuere debet de altari, non luxuriari: nec ibidem fit diſtinctio qualitatis beneficij, an habeat adminiſtrationem, nec ne, & in terminis dicit Angel. in ſumma in ver. emptio. verſ. vtrum emptum, de aliena. quòd ſi clericus habens pecuniam de præbenda, de illa emat prædium, non poterit illud dare, etiam intuitu pietatis, licet pecuniam potuiſſet dare, quia ſtatim prædium ſic emptum, fit Eccleſiæ: eandem glo. reprobat 2
Abb. in cap. cum eſſes. numero 23. idem in cap. cum in officijs, de teſtamen. item in cap. ſecunda de deci. nec illa glo. placet Archid. in cap. ſtatutum. ſ. aſſeſſorem de reſcrip. in 6. idem tenet Innocen. in cap. inde eorum, de ætat. & qualitat. qui dicit indiſtincte, quòd clericus non debet diſpenſare res eccleſiæ, niſi in ſua neceſſitate, & illorum qui ſibi inſeruiunt, & poteſt donare pro remuneratione ſeruitij, vbi Innocen. nullam facit differentiam, an bona, & res ſint beneficiati ſimplicis, vel alterius generis. Idem tenet Dominic. de ſancto Gemi. & Franc. in d. cap. præſenti, de off. ordin. col. 5. Barba. in tracta. de præſtan. Card. prima q. 5. numero 80. Idem in cap. requiſiſti, de teſtam. num. 34. Idem in cap. fin. num. 14. de pecul. cler. vbi Imol. Bertrand. in conſi. 258. 2. vol. Iaſ. conſ. 75. vol. 3.

Quià Clericus de rebus eccleſiaſticis mobilibus, ac fructibus eccleſiæ poteſt in ægritudine conſtitutus, ſi ſit compos mentis, dare, & diſponere pauperibus, locis religioſis, & his, qui ſibi honeſta exhibuerint ſeruitia: etiam ſi tales fuerint ſibi ſanguine, vel affinitate coniuncti, cap. ad hæc, cap. relatum. de teſtamen. & idem poteſt donare, dum ſanus eſt, ex iuſta cauſa, dummodo moderate donet, cap. ceterum, de donat. & cap. ad Apoſtolicæ: ſed dicit Ioan. de Imola d. cap. Ceterum ſecundum d. Anto. ꝙ ſi Prælatus velit rem mobilem pretioſam alienare, aut vult facere donationem de redditibus quos facit ſuos, quod quando ſit, notatur per glo. in cap. præſenti de offi. ordin. lib. 6. ſ. porro: & tunc poteſt donationem facere, in quantacunque quantitate voluerit, etiam ſine conſenſu capituli, vel ſuperioris, ex quo ſunt ſui: nec obſtat (inquit) quòd habetur in cap. cum olim 2. de priuileg. quia ibi non loquitur de fructibus: ſed de mobilibus acquiſitis eccleſiæ, nempe de pecunia: quam epiſcopus, qui erat religioſus, acquiſierat, nam illa cedit epiſcopatui cap. 1. 18. quæſtio. 1. ideo non poterat de illa diſponere in 8
quantitate immoderata, ſed quando eſſet moderata ſic, in fructibus autem agitur tũc de prꝗiudicio ſolius prælati, ideo poteſt donare in quan-

tacunque vult, cum prælatus de illis poſſit libere diſponere. Si vero vult donare de redditibus: quos non facit ſuos, tunc ſi vult donare aliquid minimum benemerenti, poteſt, etiam ſine conſenſu capituli, etiam non ſubſiſtente aliqua conſuetudine: & quid dicatur minimum, vel non,
7 ſtabitur determinationi conſuetudinis, ſi de illa apparet, aliàs videtur, quòd arbitrio ſuperioris hoc poterit determinari, argu. cap. de cauſis, de offi. deleg. qui habet conſiderare quantitatem, ſeu valorem rei, vide per D. Imol. in d. cap. Ceterum, quæ dicatur minima, ſeu modica quantitas:

Si autem vult donare aliquid, quod non ſit minimum, non tamen læderet eccleſiam enormiter; & tunc ſine conſenſu capituli non poterit, niſi hoc habeat conſuetudo, ſed cum conſenſu capituli hoc poſſet: ſi autem vellet immoderate donare, tunc non poſſet etiam cum conſenſu capituli, etiam ſi conſuetudo hoc haberet, quia talis conſuetudo, veluti oneroſa eccleſijs, non valeret; Subdens idem Imola, tamen Floren. hic dicit, quòd ſi prælatus donet rem mobilem, non precioſam, ſi moderate donat, valebit donatio, etiam ceſſante conſuetudine, quod, inquit, tene menti, tamen propter vitandas opiniones tutius videtur, quòd fiat cum conſenſu capituli, niſi conſuetudo aliud haberet, ſed inquit Bald. in conſil. 298. primo. volum. quòd ſecundum quoſdam Prælatus poteſt donare conſanguineis ex generali conſuetudine, quam Papa ſcit, & tolerat. argu. l. filius. ff. de donation. alij dicunt, quòd iſta conſuetudo eſt abuſiui, & inualida: per quam Papa dicitur pati, non facere: alij dicunt, quòd cauſa pietatis, vel meritorum poteſt vſque ad competentem modum, non enim intelligitur iactari, quod propter benemerita eccleſiæ, vel prælati erogatur: alij dicunt, quòd donare nullo modo poteſt: niſi forte, quòd potuiſſet nugatorie expendere, puta in equis, domicellis, & conuiuijs, nam ſi ab ijs abſtinuit, vt poſſet prouidere conſanguineis, eccleſia non eſt facta pauperior ex tali donatione: De redditibus ergo appropriandis ipſi prælato poteſt facere quicquid vult, dum viuit, in mortem autem non, not. in cap. præſenti. de offi. ordin. vt ibi per eum, quia eſt dominus, ſed hoc Abb. intelligit, ſi vtatur, fruatur, vel quod idem eſt, ſi in vita de illo legitime diſponat, per eum in cap. reprehenſibilis, de appella. & dicit Abb. in cap. cum in officijs. de teſtamen. quod clericus de bonis intuitu eccleſiæ, vel de facultatibus eccleſiæ acquiſitis, non poteſt teſtari, vel aliter de ipſis bonis in alios diſponere regulariter, niſi in quat-
8 tuor caſibus: primo ſi clericus tantundem de ſuo eccleſiæ contulerit, quantum vult relinquere, vel diſponere. 12. quæſtio. 2. ſi quis quilibet, ead. cau. quæſtio. 5. cap. ſi epiſcopus. ſecundo de rebus mobilibus,

libus, & modicis ſi adſit conſuetudo: tertio poteſt donare intuitu
eleemoſynæ, quam clericus poteſt facere in infirmitate conſtitutus:
quarto quando clericus vult remunerare ſeruitia honeſta recepta,
tam a conſanguineis, quam ab extraneis. §. licet d. cap. relatum, &
per eundem Abb. in capit. relatum. ij. verſ. nota in verbo. vbi dicit,
quòd clericus in ægritudine, de qua poſt modum deceſſit, poteſt aliqua
mobilia eccleſiæ conferre religioſis locis, & pauperibus, item his,
qui ſibi ſeruiunt, ſiue conſanguinei ſint, ſiue extranei, ſecundum
ſeruitij meritum: ex quibus verbis infertur, quòd in pauperibus, & lo-
cis religioſis, ſufficit ad erogationem faciendam ſola charitas, ſed in
alijs qui non ſunt pauperes, vel non ſunt loca religioſa, requiritur
quod præcedat aliquod ſeruitium. Et ex hoc infero ſecundo, quòd
conſanguineo diuiti, qui non ſeruiuit eccleſiæ, vel prçlato, non poteſt
prçlatus aliquid conferre, etiam de mobilibus eccleſię, & pondera
9 ibi verbum, aliquid, quod denotat quandam moderationem, non enim
debet omnia mobilia eccleſię diſpenſare in ęgritudine, quia dicit ſpe-
cul. in tit. de ſtat. monach. verſ. 57. quęritur, quòd epiſcopus, & pre
ſbyter, non tamen religioſus, de fructibus eccleſię ſuę, & mobili-
bus ſibi ratione eccleſię acquiſitis, poterit ſeruitoribus mercedes re-
linquere, & donare, & remunerare. l. iubemus. C. de ſac. ſan. ecc.
dum tamen non fiat in fraudem, prout quidam faciunt, legantes ne-
10 potibus, & conſanguineis ſuis maximas, & diuerſas pecunię quan-
titates ſub nomine remunerationis receptorum ab illis ſeruitiorum
contra iura vt. 65. diſt. non ſatis, prope princ. melius eſt quod dicit
Did. Couarruuias in cap. cum in off. de teſtam. verſ. & his: quod
per tex. in cap. ad hęc de teſta. probatur, videlicet quòd clericus in
ęgritudine conſtitutus, cauſa donationis inter viuos, poteſt redditus
eccleſię in piam erogare cauſam, modo in donatione moderamine
vtatur, ſi ex ea ægritudine decedat: ſed ſi in bona exiſtens valetudi-
ne velit in pios vſus erogare aliquid de bonis mobilibus, id agere po-
terit libere nulla prçfinita quantitate: id quod probatur etiam in cap.
quia Ioannes, iuncta glo. 12. quęſt. v. notat. Abb. & maxime per fina-
lia verba, Anchar. Imol. Barba. in d. cap. ad hęc, vnde oportet a viuen
te fieri traditionem horum bonorum, quę ſic donantur. Barb. in dicto
11 loco ij. col. & iſti ſunt modi, vel caſus per Abb. enumerati, in qui-
bus videtur licita, & permiſſa clerico diſpoſitio in fructibus, & re-
bus eccleſiæ, nec vltra hos, alios enumerat, nec in eis iura allegata
diſtinguunt magis in fructibus, ac rebus eccleſię habentis admini-
ſtrationem, quam ſimplex beneficium: quia inquit Abb. in cap. cum
eſſes, in repetiti. de teſta. col. 8. ante numerum 22. quod indiſtincte
qui-

quilibet clericus, quæcunque acquirit de bonis eccleſiæ, debet conferre eccleſiæ, alias punitur, per tex. in cap. primo 12. quæſtio. 3. & in hac materia eſt in terminis (inquit) tex. §. fina. cum cap. ſeq. 12. quæſtio. 1. vbi expreſſe habetur de clerico non habente adminiſtrationem, & dicitur ibi, quòd præbenda pro neceſſitatibus datur canonico, & ſi quid deductis neceſſitatibus ſupereſt, illud in communes vſus eccleſiæ expendat, eundem tex. allegat idem Abb. in cap. fina. de pecul. cler. in confutatione dictæ glo. & ſimilis tex. habetur, vt diximus, in §. his ita reſpondetur. cap. epiſcopus 14. quæſtio. 1. vbi habetur expreſſum, quòd canonicus non vtitur rebus eccleſiæ tanquam rebus ſuis: ſed tanquam ad diſpenſandum ſibi creditis, & commiſſis: quia ipſe in rebus eccleſiæ eſt procurator, pro hac parte eſt text. in cap. videntes 12. quæſtio. 1. vbi habetur, quod ideo fuit ordinatum, quod bona, quæ offerebantur eccleſiæ per Chriſti fideles ad fidem confluentes, reſeruarentur eccleſiæ, & non amplius venderentur, prout, a principio fiebat: vt ex ſumptibus eorum neceſſaria tribuerentur egentibus, & communem vitam ducentibus: quia non eſt vera ſecundum Abb. in dict. cap. cum eſſes, in repetit. eadem colum. octaua, & nona, & per eundem in rubrica de pecul. cler. in. fi. eorum opinio, qui dicunt, quòd clericus ſiue prælatus faciat fructus beneficij ſuos, niſi ad hoc, vt de illis ſibi prouideat primo, & de ſuperfluis deducta ſua prouiſione, diſpenſet in vſus pios, non vt de illis poſſit, vel teſtari, vel pro libito ſuæ voluntatis facere: quia eſt de hoc bonus text. in cap. ſi quos de ſeruis 12.
12 quæſtio. 2. vbi donatio facta de fructibus reuocatur, & pro non facta habetur: & per eundem Abb. in cap. ceterum, de donatio. verſ. ſed dubium, vbi dicit, quòd clericus de redditibus eccleſiæ poteſt dare illos redditus, & fructus, quos facit ſuos puta quales ſunt quotidianæ diſtributiones, & huiuſmodi, vt habetur in cap. vnico. de cler. non reſiden. in 6. item de fructibus beneficij illam partem, quæ eſt ſibi pro neceſſitatibus ſuis, & ſuorum ex canonis diſpoſitione aſſignata: ſed illam clericum facere ſuam tamen intelligit Abb. ſi in vſum, & alimoniam ſuam
13 conuertat, vt per eundem in cap. reprehenſibilis, extra de appella. & dico infra in ſeq. quæſtione, fac. text. in cap. iudicatum. 89. diſtinct. vbi dicitur, quòd epiſcopatus eſt patrimonium epiſcopi, & debet intelligi quantum ad diſpenſationem, quia clerici ſunt diſpenſatores, & habent poteſtatem diſpenſandi res eccleſiæ: & per præfata, ac per alia, quæ ibi adducit Abb. nulla eſt differentia inter habentem adminiſtrationem, & non habentem: innuens, quod tam ſunt eccleſiæ bona ex ſimplicis beneficio prouenta, quàm ex beneficio adminiſtrationis acquiſita, quia talis diſtinctio iure non probatur. Id quod ſentit Cardinalis

Zaba-

Zabarella in cap. fina. de pecul. cler. colum. fina. circa finem, per illa verba, ſecundo caſu, licet vt prædixi, quidam diſtinguant inter beneficia ſimplicia, vel non ſimplicia. Item alij diſtinguant inter clericos ſæculares, & regulares: tamen tales diſtinctiones iure non probantur: & per illa verba paulo inferius, ſecundo caſu indiſtincte poteſt, etiam donando, quia dominus eſt fructuum, & æquum eſſet ſtatuere, quòd de omnibus fructibus &c. per quæ, concludit, Abb. id, quod etiam 1
videtur tenere Zabarella, quòd clericus, vel prælatus non habet in fructibus, ac prouentibus eccleſiæ, niſi victum pro ſe, & ſuis: & illo deducto, ius in eccleſia, & in pauperes illos fructus canonice diſpenſandi: & iura dicentia, quod clericus facit fructus ſuos, ac quod in illis acquirit dominium, loqui, & intelligi in illam partem fructuum, quæ ſibi pro neceſſitatibus eſt aſſignata, quæ eſt omnino ſua, quia clerico omnino debetur, licet aliunde habeat victum, alimenta, vel ſuſtentationem, per Didacum Cauarruuias in cap. cum in officijs
14 de teſtam. verſ. tertio. vbi dicit, quòd clericus habens beneficium eccleſiaſticum, poteſt libere diſponere de illis redditibus, qui ſunt neceſſarij ad eius honeſtum ſumptum, inſpecta cuiuſque qualitate, ſi eos præcipuos is habeat, qui aliunde victum, & neceſſaria ſibi miniſtrauit, hæc etenim pars bonorum eccleſiaſticorum miniſtris eccleſiæ, per canones antiquos conſtituitur cap. eccleſias 13. quæſtio. 1. tex. & ibi Abb. in cap. de his, de eccleſ. ædific. vel repar. Sanct. Thom. ſecunda ſecundæ quæſtio. 185. articu. 7. reſpon. ad 2. quod intelligit Abb. ſi vtatur vt dico ſupra, & hoc intellige de quocunque beneficio eccleſiaſtico nulla habita diſtinctione ſimplicis, curati, vel habentis aut non habentis adminiſtrationem. Super qua materia vide, quæ dicit Geminian. in cap. præſenti de officio ordin. ſuper illa glo. vbi dicit, quòd quidam intelligunt glo. illam, vt loquatur de ſimplici beneficio, vt quilibet habens beneficium ſimplex teſtari poſſit, quod dicunt falſum, & contra tex. in cap. relatum, quod loquitur in canonico, & ſic conſequenter in habenti ſimplex beneficium, qui tamen non poteſt teſtari, atque hoc (inquit) etiam ego fateor. At glo. recte intellecta eſt veriſſima, & id non dixit, ſed bene dixit, quod ad hoc, vt beneficiatus poſſit teſtari, tria requiruntur: Primum quod non habeat adminiſtrationem: Secundum quòd beneficium ſit ſimplex: Tertium quod illud obueniat ſibi perſonaliter tantum, & conſequenter tales fructus conceſſi ratione ſtipendij perſonalis: quibus concurrentibus poterit diſponere, & teſtari, & alias, vt ibi per eum: quia ſic intelligendo bene procedit id, quod dicit gloſ. & ea, quæ dicuntur per Abb. qui intelligit, quod glo. loquatur in ſimplici beneficio tantum, non autem 2

in fructibus, qui obueniunt ratione ſeruitij perſonalis, quia diſtributiones quotidianæ, & alia huiuſmodi, quæ dantur, & diſtribuuntur clericis ratione laboris, & exercitij perſonalis, acquiruntur clericis, quo ad liberam eorum diſpoſitionem, per Didacum Couarruuias in dict. cap. cum in officijs, de teſtam. numero 4. tex. in cap. vnico de cler. non reſiden. in 6.

Id, quod etiam procedit in commendatario, ſecundum Nicol. de Vbal. in tracta. de ſucceſ. cler. ab inteſta. verſ. ſecundo quæro, vbi propoſita quæſtione: An fructus commendatarij reſeruentur futuro ſucceſſori, an vero commendatarius faciat eos ſuos, ita quòd veniant poſt mortem commendatarij ad eius hæredes, dicit, quòd Lud. Pontan. in conſil. 352. incip. omnipotentis Dei poſtulato ſuffragio, in caſu propoſitæ conſultationis, diſtinguit, quòd aut commenda eſt facta ad vtilitalem eccleſiæ, & tunc fructus reſeruantur ſucceſſori, quia in tali caſu commendatarius non facit illos ſuos. 61. diſtinctio. quoniam feſtus: ſed bene verum eſt, quòd ex redditibus tantum poteſt detrahere, 1
quantum ſibi, ac ſuorum victui ſufficiat, 12. quæſtio. 2. charitatem. cap. vnico de clerico ægrotante. §. primo libro 6. de quo nihil mirum, quia commenda in tali caſu, nihil aliud eſt, quam depoſitum, quod poteſt ad libitum deponentis reuocari, etiam ſi dictum fuiſſet, quòd depoſitum vſque ad obitum depoſitarij duraret. l. prima. §. ſi depoſuero. ff. depoſit. cap. primo extra eo. Et tali caſu poteſt commendatarius ad libitum remoueri, Et beneficium commendatum, tanquam vacans conferri, per Lud. Gomes. reg. de publican. reſign. quæſtio. 4. vbi vide, eo quòd commenda fit duobus modis, & quando commendatarius æquiparatur titulari, aut commenda fit non in fauorem, vel vtilitatem eccleſiæ, ſed commendatarij tantum, & eo caſu commendatarius facit fructus ſuos, & eos lucri facit, inſtar depoſitarij, ad cuius gratiam factum eſt depoſitum, quoniam illos redditus ex re depoſita perceptos, ſibi depoſitarius acquirit, & lucratur ſemper, niſi eos percipiat poſt moram, quia perceptos poſt moram, & a die moræ debet reſtituere deponenti, cuius fuit res depoſita l. dies ſpoliorum. §. pecuniam. ff. depoſ. & ita debet (inquit) intelligi glo. in cap. nemo deinceps, de electio. in 6. ſed inquit idem D. Nicol. quicquid ipſe D. Pontan. dicat, mihi videtur, quòd non ſit magis priuilegiatus, commendatarius, in aliqua commenda, quam intitulatus in aliqua eccleſia, vel beneficio, qui vt ſupra dicit, in morte potius cenſetur vſuarius, quam dominus &c. Et Cardin. Zabarella in prærallegato loco colum. antepen. declarando materiam dicit, quòd multis modis quid poteſt dici ſuum, &
15 proprium: ſed ſecundo modo poteſt dici proprium id de quo quis

habet

habet liberam diſpenſationem, tamen ſi male diſpenſet poteſt puniri, non tamen reuocabitur diſpenſatio, & hoc modo dico (inquit) habere clericos proprietatem in fructibus beneficiorum, & ſic loquuntur omnia iura, quæ dicunt clericos debere eſſe contentos victu, & veſtitu. ſi enim extra modos licitos diſpenſant, peccant vt in allegatis iuribus per eum, & poſſunt puniri, adeo, quòd quandoque poſſunt ab eccleſia remoueri: ſubiungit idem, quin ſi clericus diſtraxit fructus beneficij, & donauit pecuniam amico, non valet donatio, nec id quod
19 acquiret ille ex illa pecunia, ſed erit eccleſiæ, Idem dicit in cap. peruenit, de fideiuſ. idem dicit glo. fina. cap. fina. in fin. 12. quæſtio. 1. glo. & Archid. cap. fina. quinta. quæſtio. 3. ſubiungens Zabarel. d. cap. fina. de pecul. cler. licet autem ſecundum prædicta teneat diſpenſatio qualitercunque facta per clericum in vita, ſecus videtur in vltima voluntate, per quæ verba videtur innuere, quod poteſt clericus qualitercunque diſpenſare fructus ſuæ eccleſiæ, & idem circa finem, per illa verba, dic ergo, quòd aut loquimur in adminiſtrationibus, quæ non ſunt proprie beneficia, aut in illis, quæ ſunt beneficia, vel in beneficijs ſim-
17 plicibus. primo caſu exemplum poni poteſt in hoſpitalibus, quæ non ſunt beneficia. Clemen. per litteras de præbend. & Clemen. quia contingit, de religio. dom. & inſtitutus in talibus non facit fructus ſuos. ſecundo caſu, licet quidam diſtinguant inter ſimplicia beneficia, & non ſimplicia, & inter clericos regulares, vel ſæculares, tamen hæc diſtinctio iure non probatur. Vel quæritur, an beneficiatus faciat fructus ſuos, ita quòd libere diſponere poſſit, ſicut dominus, adeo quod, etiam ſi male diſpenſet, non poſſit puniri, & dic, quòd non poteſt, vt cap. ſecundo de pecul. cler. aut an faciat ſuos intantum, quod poſſit ſibi conſeruare, vel ex eis aliquid acquirere, quod ſuum ſit, & adhuc idem, quod non poteſt cap. tertio eo. aut an faciat ſuos, adeo quod de eis poſſit diſponere, ita quòd non reuocetur, quod fecerit, & hoc, aut in vltima voluntate, aut inter viuos, & primo caſu non poteſt cap. ad hæc cap. relatum. de teſtamen. ſecundo caſu indiſtincte poteſt, etiam donando, quia dominus eſt fructuum cap. vnico de cler. non reſiden. in 6. & æquum eſſet ſtatuere quod de omnibus fructibus, idem dicit Imola ibidem per eadem verba. Subdens idem Zabarella, item eſſet æquum, quòd clericus poſſet libere diſponere in vita, & in morte de omnibus acquiſitis eccleſiæ mobilibus, ſiue immobilibus, & hoc, ſi ſint acquiſita tempore ſuo, niſi conſtaret manifeſte, quod eſſent acquiſita intuitu eccleſiæ, per hoc enim clerici eſſent promptiores ad bene agendum, & bene acquirendum, & multi magni viri, qui abſtinent a clericatu, non abſtinerent, nec facerent clerici fraudes, quas

faciunt, in faciendo cantare inſtrumenta emptionum, & aliorum contractuum in alterius perſona, prout quotidie faciunt: & ibidem paulo ante, valde abſurdum eſt ita reſtringere poteſtatem clericorum, vt videantur nudi miniſtri, nam per hoc ſurgerent lites, & multi retraherentur a beneficijs, & a clero, ſi putarent non poſſe aliquid in amicos, vel propinquos ex fructibus beneficij erogare: qui tamen alias ſunt vtiles beneficijs, & beneficia magnificant; & ita inquit ſeruatur: vnde etiam in foro conſcientiæ videtur beneficiatus tuto poſſe largiri de fructibus beneficij, dummodo per hoc non omittat hoſpitalem, eleemoſynas condecentes, & alia, ad quæ de iure tenetur: Dom. vero Flor. ſecundum quòd refert Ioan. de Imol. in cap. fin. de pecul. cler. tenet indiſtincte, ꝙ clericus ſit dominus fructuum beneficij perceptorum, & ꝙ de illis poſſit quoquomodo, & pro quantacunque quantitate in vita diſponere libere, & ſine aliqua difficultate, vt per eundem Imolam d. loco 18 colum. antepen.

Et ex prædictis habes tres principales opiniones: vnam, quæ multum reſtringit, poteſtatem clericorum circa fructus beneficij, quæ fuit opinio Innocen. cap. Indecorum de ætat. & qualit. Archid. in cap. ſtatutum. §. aſſeſſorem prææallegato. Io. Cald. cap. fin. de pecul. cler. Abb. in cap. cum eſſes, in repet. & alijs locis ſupra adductis, & quam etiam de iure ſequitur Dom. Anto. cap. fin. 3. cauſa. de cauſa poſſeſſ. & proprie: Secunda opinio principalis eſt D. Flor. de qua vltimo dixi; quæ dat magnam, & largam poteſtatem clericis circa fructus, & redditus beneficiorum: qui voluit, ꝙ clericus beneficiatus non diſtinguendo, an habeat adminiſtrationem, vel non, faciat fructus ſuos, & de illis habeat in vita plenam adminiſtrationem, & poteſtatem, adeo ꝙ poſſit etiam alteri donare, ſi velit: & non reuocetur donatio.

Tertia eſt opinio Hoſtien. in cap. fina. de pecul. cler. & glo. in cap. præſenti de offic. ordin. quæ mediam viam eligendo, diſtinguit inter clericum ſimpliciter, & perſonaliter beneficiatum, & habentem adminiſtrationem: quia in primo caſu eſt dominus fructuum beneficij, & de illis habet plenam diſpoſitionem in vita, & in morte: ſecundo caſu in vita dicitur facere fructus ſuos, & poteſt de eis diſponere, etiam donando aliquid de eis, dummodo moderate hoc faciat: & in hac materia ſtantibus iſtis opinionibus reſoluit Ioan. de Imol. in d. cap. fin. de pecul. clericorum, quòd opinio Innocen. Abb. Archid. & ſequentium ſit vera de iure, & quòd clericus poſſet moderate aliquid donare de fructibus, ſaltim ſi adeſſet conſuetudo; & quòd dicitur, ꝙ dicit Hoſtien. quòd ſeruatur de conſuetudine, & vbique obtinet conſuetudo, videtur, quòd conſuetudo illa poſſit tolerari, per illud qđ habetur in cap. ſi

propter

propter tuã debita, de reſcrip. in vj. & in extrauag. Io. 22. ſuſcepti. ꝙ fructus beneficij vltimi anni, in quo clericus decedit, etiam ſi nondum ſint percepti, ſpectant ad hæredem ipſius clerici: vnde videtur ꝙ valeat conſuetudo, quòd clericus perſonaliter, & ſimpliciter beneficiatus, faciat fructus ſuos: ſi vero habeat adminiſtrationem, quod non poſſit donare in magna quantitate alteri, ſed moderate: id, quod inquit Imol. puto verius de iure.

Et in hac materia pro declaratione veritatis, eſt meo iudicio bonum ſub diſtinguere, inter qualitates fructuum, redditu um, & prouentuum, qui percipiuntur ab eccleſia, & inter eos qui percipiuntur occaſione eccleſiæ: quia iudico, quod de omnibus indiſtinctè non ſit habenda eadem ratio: vt videlicet aliqui fructus ſunt, qui obueniunt beneficiato regulariter ratione tituli tantum, non ratione alicuius, vel reſidentiæ, vel ſeruitij, vel perſonalis intereſſentię, vel ſit beneficium habens, vel nõ habens adminiſtrationem, quia nihil refert, per Abb. in rep. cap. cum eſſes, de teſtam. & cap. fin. de pecul. cler. puta redditus, qui veniunt ex prædijs, domibus, cenſibus, terris, locis, aut alias ex rebus eccleſiæ, quia ei debentur ex eo, quia eſt in beneficio inſtitutus, aut intitulatus: & de iſtis eſt ſatis dictum ſupra, vbi deduxi, quod ſunt tres opiniones, vna Innocen. & ſequac. alia Floren. alia Hoſtien. quæ mediam viam elegit &c. pro qua eſt deciſ. rotę 855. in antiquis. incip. cum camera Apoſtolica. item alia deciſ. eiuſdem rotę deciſ. 37. in vltimis incip. pariter cum Camera Apoſtolica. fac. pro ea vſus communis, & communis conſuetudo, quæ illa approbat, vt per Abb. capit. peruenit, de fideiuſſo. numero 12. circa finem. & per eundem in cap. reprehenſibilis. de appella. in additio. numero 20. vbi dicit, eſſe conſuetudinem generalem apud omnes, quòd perſonaliter beneficiati faciunt fructus ſuos. Et per eundem in cap. nouum genus. iij. col. in fin. extra de decimi. quod vtrum canonici, & ſic perſonaliter beneficiati, faciant fructus ſuos, nec ne, ſtandum eſt (inquit) conſuetudini.

Alij vero fructus ſunt, qui obueniunt beneficiato, non ratione tituli tantum, neque ex eo, quia eſt in beneficio inſtitutus tantum, vel intitulatus: ſed quia in eccleſia, in diuinis horis; & laudibus dei deſeruit, veluti ſunt illi fructus, vel prouentus, qui debentur tantum ſeruienti, & qui non ſeruit, illos non percipit: veluti ſunt diſtributiones quotidianæ, quæ dantur pro ſeruitio in diuinis perſonaliter impenſo, & huiuſmodi: de quibus habetur cap. vnico de cler. non reſid. in vj. & in cap. licet, de præben.

Alij demum fructus ſunt, qui non debentur habenti titulum, nec deſeruienti in eccleſia in diuinis, ſed quia ſunt tertio auctoritate Apoſtoli-

ca, vel alia, ex fructibus, vel emolumentis alicuius eccleſiæ canoni-ce reſeruatis,ex aliqua cauſa, vel arbitrio ſuperioris regulariter, vel conceſſi, prout ſunt fructus in aliqua eccleſia alicui ſpecialiter reſeruati, & prout ſunt fructus penſionum, & penſiones, quæ non debentur nec ratione tituli, nec ſeruitij, ſed ſola Papæ, aut alterius ſuperioris ordinatione, aut conceſſione, obligantes in id, habentem beneficium, ſiue eccleſiam, de quibus habetur per Caccialup. Gig. Paulum de Roma. in eorum tracta. de penſio. in principio, & per totum: Et de his duobus videtur res aliter ſeſe habere, quia in huiuſmodi multo maiorem poteſtatem clericus, vel prælatus habere videtur: & primo videntur vera eſſe, quæ diximus ſupra de diſtributionibus quotidianis, videlicet quod acquiruntur etiam ratione dominij recipienti, & canonicus, ſiue clericus, facit illas ſuas adeo, quòd pro libito ſuæ voluntatis poteſt de illis receptis diſponere. dict. cap. vnico de cler. non reſid. quia diſtributiones quotidianæ, dantur pro labore impenſo, & in multis locis, vt diximus ſupra, dantur in pane, vino, & huiuſmodi, nec augent corpus præbendæ, ſeu beneficij fructus, nec inter fructus beneficij numerantur, nec veniunt appellatione fructuum beneficij, per Probum qui multos enumerat in cap. primo col. fin. de cler. reſid. eſt deciſ. rotæ deciſ. Achil. incip. penſionem tit. de penſio. in manuſcript. & dicit ſumma Tabiena in ver. reſtitutio. §. 19. quod de bonis ſibi deputatis, & de diſtributionibus ſimplicis beneficij non habentis adminiſtrationem idem eſt iudicium, quod de bonis proprijs, pro quo etiam pondera, quod aliud eſſet in diſtributionibus beneficij curati, dignitatis, & adminiſtrationem habentis, aliud in ſimplicibus diſtributionibus, quæ debentur propter operam perſonæ, arg. l. 1. ſecundo reſpon. ff. ſi menſ. Fal. mod. dixit. ff. pro Soc. l. ſi duobus. §. ſi in coeunda, & in cap. licet vobis, de præbend. optimus tex. in extrauag. communi poſtulaſti. de præben. vbi diſtributiones, quæ dantur illis, qui horis interſunt diuinis, ſunt excluſæ ab impoſitione collectæ fructuum primi anni, & ſi impetratur beneficium certi valoris, diſtributiones non ſunt computandæ in ualorem fructuum, quia illæ dantur ratione certi miniſterij, puta clericis intereſſentibus diuinis, & non ſunt de corpore beneficij, nec ſub illo comprehenduntur prout legitur & notatur in cap. licet de præben. & per Ioan. And. in cap. vnico de cler. non reſid. in vj. in nouella, & per eundem in additione ad ſpeculator. titulo de conceſſ. præben. §. in illis, fac. cap. fin. de conceſ. præbend. §. in illis vero. in vj. vbi diſtributiones quotidianæ ſunt aliud, quam illud, quod datur ratione præbendæ, Rotæ deciſ. 134. in nouis. Eadem Rota deciſio. 406. in antiquis eſt deciſio. Boeri deciſ. 340.

4 (margin, beside "ti miniſterij")

in

incip. Xpi benedicti. vbi condemnatus reſtituere fructus, non reſtituit diſtributiones quotidianas diſtributas pro intereſſentia in diuinis horis. ſequitur Nicol. de Vbal. in ſuo tracta. de ſucceſſ. cler. ab inteſta. §. ſexto quæro. vbi multa adducit in contrarium, ſed id dicit facere diſputationis gratia, de quibus clericus videtur poſſe ad libitum donare, diſponere, diſpenſare, & contractare, cum ei obueniant in præmium & ſolutionem laboris, & miniſterij ſui perſonalis, vt per Didac. Couarruuias cap. cum in officijs de teſta. §. tertio ex eadem. & §. quinto ex prncipali quia licite clericus poteſt locare operas ſuas, quamuis ſpirituales, ac etiam eas vendere per Innocen. cap. quoniam ne prælat. vic ſuas.

Subdens idem de Vbaldis ibidem, verſi. quæro primo, de fructibus præbendæ: ſi præbenda non eſt diſtincta, vel ſeparata: ſed canonicatui, aut beneficio annexa; dicendum eſſe quòd vadunt ad ſucceſſorem: ſi vero eſt diſtincta, aut ſeparata, ſine dubio in locum defuncti alius eſt ordinandus, & notat. in cap. dilecto. de præben. in cap. cum M. de conſtit. tamen dicendum eſt, quòd dicti fructus prouenientes, etiam ex præbenda diſtincta, reſeruentur capitulo: nec eſt verum, quòd canonicus proprie habeat ſucceſſorem, niſi tantum, quoad corpus antiquæ præbendæ, ad hoc gloſ. & quod ibi not. in cap. quòd ſicut. de electio. quapropter de fructibus præbendæ, idem eſt cenſendum quod de fructibus beneficij, nec præbendæ in hoc aliquid habere videntur commune cum diſtibutionibus: in quibus præbendatus non uidetur habere tantum iuris, quantum in diſtributionibus, vt per dictum D. de Vbal. verſ. vj. quæro ibi, & multo magis de quotidianis diſtributionibus, in quibus præbendatus habet maius ius, &c. de quibus clericus poteſt diſponere, ſicut mercenarius, & ruſticus de lucro operis diurni: quia canonicus, habens præbendam diſtinctam, non poteſt de illis fructibus, nec teſtari, nec diſponere, ex quo dicitur habere adminiſtrationem, per Innocen. in cap. nouum genus de decimis, & eſt caſus in cap. relatum de teſtam. ſecus ſi præbendæ non ſint diſtinctæ, ſed quia omnia veniunt in communi, & poſtea diſtribuuntur, ſingulariter tantum pro quolibet, quia de iſtis bene poteſt diſponere & teſtari. Idem videtur dicendum de eis qui habent capellanias
5 in eccleſijs ad nutum amouibiles, quæ non dantur eis in titulum, ſed datur eis certum ſtipendium in anno in pecunia, de tali ſtipendio poſſunt, diſponere: quia datur eis intuitu perſonę, & pro labore. Si verò diſtributiones quotidianæ ſint quæ non dentur, vel ſoluantur illis qui horis interſunt: ſed & illis qui ſunt præſentes in ciuitate vel loco, licet non interſint horis, crederem ꝙ iſtæ non ſunt naturę & quali-

tatis prout ſunt quæ dantur pro ſeruitio, quia videntur valde ab iſtis differre, quia illæ ſunt exemptæ ab impoſitione collectæ, iſtæ vero non per extrauag. poſtulaſti. & extrauag. cum nonnullę. de præben. extra. eod. vbi etiam vide de capellanijs quæ ſunt inſtitutæ pro miſſis pro anima decedentium celebrandis, quæ gaudent priuilegio diſtributionũ, ſi non excedant ſummam xx. librarum: vnde intellige hic de diſtributionibus quotidianis proprijs, & proprie ſumptis, quæ actu diſtribuuntur, de quibus, per gloſ. in extrauag. ſuſcepti. ne ſed. Vacan. in gloſ. priuilegio. inquit enim, diſtributiones enim proprie dicuntur quę actu diſtribuuntur, ita intelligit Deci. conſ. 280. in caſu propoſito, vbi tenet, quod diſtributiones quotidianæ ſunt, quæ ipſo actu diſtribuuntur, & quod ab actu diſtribuendi ſunt denominatæ, per not. per Domin. cap. primo de cler. non reſid. in vj. vbi dicit, quod in talibus diſtributionibus quotidianis, plus habent iuris clerici, quam in alijs fructibus, & bonis eccleſiæ, quia in illis conſequuntur dominium, & de illis poſſunt teſtari, de quo late per Didac. Couarruuias. varia. reſolut. lib. 3. cap. 13. per Pariſ. conſ. 33. lib. 4. & conſ. 32. optime Boe. deciſ. 340. ad fi. vbi dicit quod diſtributiones pro intereſſentia in diuinis horis ſunt priuilegiatæ ab alijs diſtributionibus: & in materia diſtributionum quotidianarum, an clericus poſſit de illis teſtari, videtur quod varię ſint opiniones doct. ſecundum Iul. clar. lib. iij. ſ. teſtamentum. verſi. quinto dixi. & quod diſtributiones efficiantur clericorum proprię, tenet Guliel. de monte Laud. & hanc eſſe communem affirmat Pariſ. conſ. 33. num. 8. lib. 4. & hæc in via iudicij obtinet, licet enim videantur acquiſitæ intuitu eccleſiæ, tamen principaliter dantur intuitu perſonæ propter diurnam operam, merito clerici eas faciunt proprias, & de eis ad libitũ poſſunt diſponere, & ita obſeruatur in practica, maxime in exactis, ſecundum Iul. clar. lib. 3. ſ. teſtamentũ. d. loco.

Idem venit dicendum, etiam de penſionibus, ac penſionum fructibus,
6 de quibus clericus, vel penſionarius videtur poſſe pro libito diſponere, adeò quod penſiones decurſas, & non exactas per penſionarium, eius hæredes exigere, & recuperare poſſunt, quia penſio non eſt eccleſiaſticum beneficium proprie, ſed eſt aliquod prophanum, in mera tem-
7 poralitate conſiſtens, vt per Fel. & alios doctor. in c. ad audientiam. ij. de reſcrip. & in Clem. prima, vbi Card. Imola, & alij. de ſupplen. ne-
8 glig. præla. intelligendo, non de penſione, quæ conſueuit aſſignari pro beneficio eccleſiaſtico, quæ reputatur vti beneficium eccleſiaſticum: ſed de penſione quæ eſt certa portio ex aliqua menſa, vel beneficio, ex cauſa, ad tempus, non perpetuo ſeparata, per Lauren. in Clem. præallegata & Gig. in principio ſui tractatus de penſio. quales ſunt

hodie

hodie regulariter penſiones, quæ etiam laico aſſignari poſſunt, vt per
9 doctor. in cap. quamuis vbi Archid. & Franc. 2. not. de præben. in 6. per Imol. dicta Clemen. pri. colum. 6. verſ. quærit Gulielmus: de rebus eccleſ. non alien. Bald. & poſt eum Fel. in d. cap. ad audientiam. Item quia penſionarius videntur æquiparari vſufructuario, quia penſio extinguitur morte; ſicut vſufructus morte vſufructuarij. §. finitur autem inſtit. de vſufruct. & vſufructuarius facit fructus ſuos, adeò quòd illos etiam tranſmittit ad hæredes, per tex. in l. defuncta. ff. de vſufruct. per Ioan. de Imol. in Clemen. prima. §. primo. colum. 3. de ſupplen. negli. præla. Gig. in tracta. penſio. quęſtio. prima. num. 2. quæſtio. 25. num. 4. Paul. de Roma in tracta. penſio. q. 8. & Gig. quæſt. 52. Item quia penſio aſſignatur penſionario, vt commodius ſuſtentari valeat; &
10 ſic videtur aſſignari in cauſam alimentorum, vt per Gig. in tracta. de penſio. quæſt. 51. num. 12. per Roma. conſ. 388. incip. in caſu propoſiti thematis. Et ille, qui habet legatum pro alimentis, taliter ius habet in eo, quod decedens tranſmittit ius exigendi preterita alimenta non ſolum ad ſuos hęredes. l. vti frui. §. fin. ff. ſi vſufru. pet. l. fructus, in
11 fi. cum l. ſeq. ff. de rei vendica. l. qui vſufructum. §. fin. & l. quæſitum. l. defuncta. ff. de vſufru. faciunt adducta per Alexan. conſ. 4. in fin. in-
12 cip. perſpectis his. tertio vol. per Gig. in ſuo tracta. penſio. q. 52. Accedit ad prædicta, quod in iſta opinione inclinant domini de Rota, ſicut poſt meum in vrbem reditum, inueni concluſum in vna Turritana penſionis. 31. Ianuarij 1567. coram R. P. de Gratis Rotæ Auditore & domino meo, in hæc verba concluſionis, videlicet, ſtricte ad dubium, ſeclusis conſtitutionibus, & bullis Pauli iij. & Iulij iij. ac etiam vſu Cameræ, fuit concluſum quod penſiones decurſę, & non ſolutę, non computentur inter ſpolia, ſed magis tranſeant ad hęredes, quia penſio non eſt beneficium eccleſiaſticum, ſed conſiſtit in mera temporalitate, cap. quamuis, vbi doctor. de pręben. 6. Fel. cap. ad audientiam. 2. prima colu. de reſcrip. &c. vt in d. concluſione.

Sed in contrarium vidi breue Pauli iij. ſub datum Romę apud ſanctum Petrum Die. 3. Martij 1544. Anno decimo. cuius tenor ſequitur videlicet. Venerabili fratri Hieronymo Epiſcopo Caſtren. Prelato domeſtico, & dilecto filio Tyberio Palello phyſico noſtris.

Venerabilis frater & dilecte fili ſalutem, &c. Cum ſicut accepimus venerabilis frater Saluator Alleputius Archiepiſcopus Turritan. bone me. Franciſci olim Archiepiſcopi Turritan. & Epiſcopi Aretin. in ſumma octingentorum ducat. auri de Camera, ratione annuę penſionis eidem Franciſco Archiepiſcopo, & Epiſcopo ſuper fructibus menſę Archiepiſcopalis Turritan. Apoſtolica auctoritate reſeruatę, de-

bitor remanſerit, & dicta ſumma octigentorum ducatis, tanquàm eiuſdem Franciſci Archiepiſcopi, & Epiſcopi ſpolia, ad cameram noſtram apoſtolicam deuoluta ſit, & ad ipſam cameram pertineat. Nos ſingulalaribus meritis, & antiquis, & recentibus ſeruitijs erga nos veſtris attentis, ſummam octigentorum ducatorum prædictam, vobis æquis portionibus inter vos diuidendam, auctoritate apoſtolica gratioſe donamus, & liberaliter elargimur per præſentes: mandantes dilecto filio curiæ cauſarum cameræ apoſtoicæ generali audictori, vt ſummam prædictam vobis, per ipſum Saluatorem Archiepiſcopum, iuxta tenorem præſentium tradi, & conſignari faciat, eum per cenſuras eccleſiaſticas, & alia opportuna iuris remedia, appellatione poſtpoſita ad id cogendo, & compellendo inuocato etiam ſi opus fuerit auxilio brachij ſæcularis, non obſtan. conſtitutionibus & ordinationibus apoſtolicis contrarijs quibuſcunque: ſeu ſi eidem Saluatori Archiepiſcopo ab apoſtolica ſit ſede indultum quod interdici ſuſpendi, vel excommunicari non poſſit, per literas apoſtolicas non facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto huiuſmodi mentionem. Datum Romæ apud Sanctum Petrum &c. die iij. Martij. 1544. Anno decimo.

Per quod breue videtur declarari penſiones, & penſionum terminos eſſe ſpolia, ac venire appellatione ſpoliorum, & illas, vel illos, vti ſpolia per collectorem colligi, tanquam ad Cameram Apoſtolicam ſpectātia. Vnde tenore talis declarationis, ſeu breuis attento, & attento, quòd Deciſio Rotæ eſt facta, dicto breui, & vſu cameræ ſecluſis, & attento, quòd Pius quartus in breui Matheo Minali Theſaurario declarat fructus redditus, & prouentus eccleſiarum ſpolia, & illos, vti ſpolia colligi & non ſolum fructus, ſed & omnia, quæ ex fructibus empta, reædificata, referta, reſtaurata, ſeu, quæ ex fructibus quomodolibet prouenerint, attento etiam, quòd penſio eſt de fructibus eccleſiæ, quia penſio eſt portio &c. per Gig. Cacialup. & Paul. de Roma in eorum tractatibus in principio. nec non attento quòd penſio, quam tibi ſoluo de fructibus mei beneficij, ita videtur eſſe fructus eccleſiæ, vti ſunt fructus, qui mihi remanent ea ſoluta, attento inſuper quòd penſio regulariter reſeruatur, & reſeruari ſolet clerico non laico: quia in ſupplica. reſeruationis penſionis factæ ſcholari poni ſolet clauſula, ſi & poſtquam clericali caractere fuerit inſignitus: præterea attento quòd penſio aliquādo datur in titulum beneficij, & conſiderato, quòd penſio non confertur niſi a Papa, vel ab ordinario in caſibus ei permiſſis, non ab alijs perſonis, per d. Doctor. d. locis, atque item attento, quòd penſio non exigitur a pēſionario regulariter, niſi bullis expeditis, aut ſaltim ſupplicatione

tione cum obligatione in forma Cameræ Apoſtlicæ, vt per Hieronymum Paul. in practica Cancellarie, vbi dicit quòd aliter exigens incidit in excommunicationem, & tenetur ad reſtitutionem: videtur (inquam) his attentis quòd penſio ſit ius eccleſiaſticum non autem quicquam mere temporale. Et attento, quòd adducta per Gig. & alios, vt ſupra non præſeferunt caſum ſucceſſionis, vel quòd in fructibus penſionum ſuccedatur per hæredes, niſi a ſimili, ſimilitudinario, vel illatiuo modo, ſi ne caſu canonis, vel legis expreſſo faciendas illationem: penſio eſt quid mere prophanum nihil eccleſiaſtici vel ſpiritualis in ſe habens, ergo in ea, vel eius terminis non ſolutis per hæredes ſucceditur &c. Et attento quòd iura adducta per eos loquuntur in penſionibus ac vſufructibus meri prophani, non eccleſiaſticis inter quæ, vti diuerſa, non bene infertur, & attento etiam quòd Pius quartus in bulla ſua ſuper reſidentia prælati edita ſeptimo kalendas Decemb. 1564. decreuit, quòd non reſidentes non gaudeant priuilegio teſtandi de fructibus, ac de penſionibus, per quòd infertur, quòd de penſionibus non diſponitur ſine obrenta licentia, iſtis dico attentis putarem quòd ſi quis inclinaret, quòd penſiones, & penſionum termini comprehendantur inter ſpolia, & quòd tam in penſionibus exactis, & non exactis quam in acquiſitis ex penſionibus Camera Apoſtolica ſuccederet, & ſuccedere haberet, vt in ſpolijs forſan quòd inclinatio poſſet eſſe non ſine aliquo fundamento, veruntamen communis vſus, & ſtylus curię eſt (vt dico) in contrarium, a quo non eſt recedendum, ſed poſt hæc ſcripta vidi bullam Sanctiſſimi D. N. Pij Papę quinti, per quam declarauit, quòd bona relicta per beneficiatum xxx. ducati auri de camera valorem annuum in beneficijs, aut penſionem ſimilis valoris non habentem, non comprehendantur, nec appellatione ſpoliorum venire poſſint, per quod aperto ore (vti mihi videtur) eſt declaratum penſionum fructus facere ſpolia, iuxta quam bullā regulabitur quicquid per me in toto hoc labore in qualibet parte fuit dictum de penſionum fructibus, ac de queſitis ex penſionibus, vt per eandem bullam, quæ eſt in calce deſcripta edita anno 1567. iij. kalen. Septembris incipit. Romani. &c.

In acquiſitis vero de fructibus beneficiorum, vel eccleſię: vt ad aliud caput diſtinctionis veniamus, parimodo videtur. quòd non poſſit diſponi pro libito voluntatis in vita ſeu inter viuos quia ſtante, quòd clericus, vel Prelatus non facit fructus eccleſię ſuos, qui ſuperſunt, deductis expenſis, vt per Archid. in capitulo ſtatutum de reſcript. libro vj. vt refert Dominicus a Sancto Geminiano. in capitulo pręſenti de off. ordin. eod. libro vj. per text. in capitulo primo. xij. quęſt. 3. & ita intellexit Bartol. Brixien. illum tex. patet, quòd res acqui-

ſitæ de bonis eccleſiæ non ſunt clericorum: quia clerici debent ea quæ ſuperſunt deductis neceſſarijs, pauperibus erogare, alias inique agunt.
13 Vnde empta, vel acquiſita ex fructibus eccleſiæ, ſunt eccleſię, cap. Epiſcopi xij. quęſt. 1. & conſequenter ſolus vſus competit clerico, licet Archid. eo loco fateatur, quòd clerici ſunt perceptorum fructuum domini, & habent eorum proprietatem, quantum ad fidem, & debitam diſpenſationem faciendam: & iſtam partem Archid. veram credit Gemin. in d. loco, quia illam optime probant iura, quæ allegantur: quia clericus non dicitur dominus, ſed procurator: fac. optime tex. in cap. clericus xij. quæſt. 1. per totum illum tex. & maxime in illis verbis, ſi autem ego pars domini ſum, & funiculus hæreditatis eius, non accipio partes inter cæteras tribus, ſed quaſi leuita; & ſacerdos viuo de decimis, & altari ſeruiens, altaris oblatione ſubſtentor, habens victum, & veſtitum his contentus ero, & nudam crucem, nudus ſequor, & per illa verba paulo ante, pars mea dominus, nihil extra dominum habere poteſt, quod ſi quippiam habuerit, puta aurum, argentum, poſſeſſiones, ſeu variam ſuppellectilem, pars eius non erit dominus, optima gloſ. in cap. quia nos. de teſtamen. in gloſ. prima. ibi. Item nota, quod de bonis ratione eccleſiæ acquiſitis, teſtari non poſſunt, optimus text. in cap. placuit xij quæſt. 3. vbi gloſ. in verbo. ſuo. dicit quod ſpeciale eſt pro eccleſia: quod licet ſacerdos aliquid ſuo emat nomine, de pecunia eccleſiæ, quòd res illa ſtatim facta eſt eccleſiæ Abb. in capitul. primo verſ. nota ibi. de pecul. cler. quod res empta ex fructibus, aut pecunia eccleſiæ, licet emptio ſit nomine ementis, efficitur eccleſiæ, & acquiſitum eccleſiæ, debet remanere eccleſiæ, nec de eo poteſt clericus diſponere. Abb. in capitul. fin. in principio. de pecul. cler. Lud. Roma. conſil. 159. incip. ſuper eo quod. quia vt dicit idem Abb. in capitul. presbyter eo. verſ. Item nota. Prælatus non eſt dominus fructuum beneficij ſui: nam ſi efficeretur dominus, poſſet acquirere ſibi de redditibus ſecundum libitum; cuius contrarium, inquit, hic deciditur. Subdens ibidem, quod quemadmodum prælatus alienans rem acquiſitam per eccleſiam, debet a gubernio amoueri, & adminiſtratione priuari, ita pari modo ſi fraudant eccleſiam in acquirendo, vti quia acquiſita ex redditibus eccleſiæ appropriat ſibi, vel alteri, eſt conſilium Bal. in conſ. 298. cum conſ. ſeq. primo vol. vbi dicit, quod vbi duo concurrunt, quod ſcilicet ſit adminiſtrator eccleſiæ, & quod emat de pecunia eccleſiæ, quocunque nomine emat, efficitur eccleſiæ. Vbi ſubdit, conclude ergo quatuor caſus, nam, aut quis adminiſtrat negocia eccleſiæ tantum, & acquirit eccleſiæ, aut gerit negotia propria tantum, & acquirit ſibi, aut ſimul

mul

mul, & ſemel gerit negocia ſua; & eccleſiæ; & acquirit communiter, aut ſeorſum negociatur quandoque ſibi & eccleſiæ: & tunc, ſi conſtat, quòd ipſa pecunia ſit eccleſiæ, in dubio pro ipſa eccleſia negociari præſumitur: quia realiter negocium pertinet ad eccleſiam propter precium. Sed ſi hoc non conſtat, acquirit ſibi, quia licite potuit negociari. Sed ſi negociator ſit clericus, ego hodie aliter puto, per ea quę dico ſup. in 2. conſil. & paulo poſt idem Bald. dict. conſ. 299. In additio. vbi dicit in emptis de pecunia: vel re eccleſiæ quòd eccleſiæ acquiritur aliquando directum dominium, ſi prælatus ſe nominat in contractu, ſi verò nominet amicum, aut conſanguineum, vtilem rei vendicationem; & eſt in electione eccleſiæ, vtrum velit rem vel pretium: & ſi eccleſię contractus non placet, poteſt repudiare rem, & pecuniam ſuam repetere, & alias, vt ibi per eundem Bald. Item Abb. in cap. inquirendum. eo. optima glo. in cap. res eccleſię. 12. quæſtio. 1. quod ſi clericus emit equum de redditibus eccleſiæ, equus eſt eccleſiæ, bona glo. in cap. cum in officijs, quæ multa allegat de teſtamen. dicit, quod quicquid acquirit ſacerdos, vel quilibet alius clericus, intuitu eccleſiæ ad eccleſiam pertinet. idem tenet Floren. ſecundum quòd refert Ioan. de Imol. cap. fina. de pec. cler. colum. antepen. verſ. quia reſpondet, vbi dicit, quòd allegata cap. probant ſolum, quòd ſi emitur res de redditibus eccleſiæ, debet inſtrumentum confici nomine eccleſiæ. Si tamen aliquid acquirit ex eis, debet acquirere eccleſiæ, vt in dictis iuribus, & dicit angel. in ſumma in verb. emptio verſ. vtrum emptum quòd ſi clericus habens pecuniam de prębenda, & de illa emat prędium, nō poterit clericus illud prædium dare, etiam intuitu pietatis, licet pecuniam prębendę potuiſſet dare: quia ſtatim prędium ſic emptum fit eccleſiæ. Immo dicit glo. in cap. Apoſtolicos in verb. contraxiſſe 12. quæſtib. 2. quòd ſi clericus de pecunia eccleſię in proprio ſolo ędificet, quòd tunc non ędificium ſolo cedit, ſed in fauorem eccleſię ſolum ipſum cedit ędificio, per tex. quem allegat 17. quęſtio. 4. cap. conqueſt. & hoc eſt inquit ſpeciale in eccleſia, quòd ſi res comparatur de bonis eccleſię, ſtatim eſt facta eccleſię &c. & paulo ante, eadem glo. quòd acquiſita de rebus eccleſię poteſt eccleſia vendicare. idem glo. in ver. acquiſiſſe cap. primo. de teſtamen. Imo quòd videtur plus meliorationes factę per pręlatum, ſeu clericum in eccleſia vel rebus eccleſię, ſunt acquiſitę eccleſię adeo, quod clericus non poteſt diſponere in eius morte, & ſi ex ſua induſtria rem eccleſię fecerit meliorem, repetere non poteſt, per Abb. in cap. ſi
14 quis de pecul cler. vbi dicit, quod meliorationes, ſiue expenſę factę in meliorationibus eccleſię de patrimonio prælati, vel clerici, repetit ipſe vel ſuus hæres, ſecus ſi ſint factę ex induſtria, & in hęrede fortius

hoc

hoc procedit, ſi clericus ſpecifice decreuit illas eſſe repetendas, ad
not. per eundem in cap. de multa. 4. col. verſ. ſecudo fallit, de præ-
ben. Immo beneficiatus, qui in primo beneficio de ſuo patrimonio fe-
cit expenſas, non cogitur dimittere illud accipiendo incompatibile,
niſi ſibi ſatisfiat de dictis expenſis, arg. xij. quæſt. ij. cap. quicunque, ex
quo nota, quod retentio pro expenſis habet locum in beneficijs. Corſe-
tus in repetorio in verſ. beneficiatus, & dicit Abb. in cap. cum eſſes
col. 8. in repet. de teſtam. quod dici conſueuit: quod acquiſita de bo-
nis eccleſiæ, poteſt eccleſia vendicare. xij. quæſt. iiij. ſacerdos. & quæſt.
vltima fixum arg. ea. cauſ. quæſt. ij. Apoſtolicos. in fi. vbi etiam dicit
quod, in text. in cap. j. xij. quæſt. 3. dicitur de quolibet clerico indiſtin-
cte, quod quecunque acquiſierit de bonis eccleſiæ, debet conferre eccle
ſiæ, alias punitur, vt ibi, nam ſi faceret fructus ſuos non video: quare
de illis fructibus non poſſent clerici ſibi emere predia, eſt text. in cap. re-
latum. de teſtam. vbi dicitur: quod acquiſita per eccleſiam, debent re-
manere penes ipſam eccleſiam: ſiue clerici decedant teſtati, ſiue ab inte
ſtato vbi idiem Abb. ſecundo nota. dicit, quod ſi clericus de redditibus
eccleſiæ emat equum, vel prædium; hæc poſſunt dici acquiſita per
eccleſiam, vnde ſunt eccleſiæ, non clerici bona, glo. cap. res xij. quæſt.
prima. text. in cap. fixum. eadem cauſ. quæſt. v. immo dicit Couarru-
uias in cap. primo. de teſta. verſ. iij. ex vltimis: quod res emptæ a præ-
lato de pecunia eccleſiæ, dominio eccleſiæ acquirontur a die emptionis,
etiam ſi proprio prælati nomine fiat emptio, & hæc eſt communis opi-
nio, & id colligitur optime in aute. licentiam. C. de epiſcopis, &
clericis: nec obſtat regula in contrarium, quod emptum de pecunia
16 aliena, ementi acquiritur, non illi cuius eſt pecunia l. ex ea. C. de rei
vendic. quia in rebus eccleſiæ eſt ſpeciale, vt emptum de rebus eccle-
ſiæ, dominio acquiratur eccleſiæ, non ementi, glo. quam omnes ſe-
quuntur in cap. inquirendum. de pecul. cler. & maxime Card. & Bar.
ba. ibi col. prima. glo. in cap. Apoſtolicos 12. quæſt. ij. Corſetus in ſin-
gul. in ver. emptio. Roman. in auten. ſimiliter. C. ad l. Falc. col. vj. Bal.
in. l. ſi quis preſbyter, C. de epiſcopis, & clericis, Aretinus in l. cum
hæredes in principio. ff. de acquiren. poſſeſſ. glo. in. l. vxor marito.
ff. de donat. inter vir. & vxor. & in. l. ij. ff. quando ex facto. & in l.
vt proprius. C. de rei vendic. vbi dicitur in re empta ex pecunia mi-
litis, ſicut in re empta ex pecunia populi, aut minoris. l. ij. quan. ex
facto tut. l. iij. C. arbit. tutel. eſt & in eccleſia, glo. in. l. j. C. ſi quis
alteri vel ſibi, cuius opinionem aſſerit communem Rip. in. l. ſena-
tus conſulto, num. 16. ff. in quibus caſibus pig. vel hipot. contrah.
vbi etiam quærit an idem ſit dicendum, quando res pecunia eccleſiæ

emitur

dmitur expreſſo nomine eccleſiæ, ab eo, qui non eſt prælatus eccleſiæ, nec eccleſiæ adminiſtrationem habet: & eſt ex argumento minoris ad eccleſiam cap. primo. cap. auditis. de in integ. reſti. l. orphanotrophos. C. de epiſcopis. & cler. & C. in Bart. Alber. Bald. Salic. & Paul. de Caſtro aſſerunt non eſſe idem: nec valere argumentum immo rem ex pecunia eccleſiæ, ab eo qui rerum eccleſiæ adminiſtrationem non gerit. effici ementis, non eccleſiæ, nec vindicari ab eccleſia poſſe, niſi in ſubſidium, ſicuti in re empta pecunia minoris, idem eſt in l. 3. ff. de rebus eorum. in principio. l. filię & ibi Bar. ff. de ſolut. Pariſ. conſ. 80. lib. primo. nume. 19. licet in pecunia militis abſque vlla diſtinctione ſit ſecus, quia res ex ea empta, etiam ab eo, qui res militis non adminiſtrauit, ipſius militis efficitur, idque Cin. Bar. & alij exceptis Bald. & Guliel. de cuneo ad not. in d. l. ſicut vt proponis. C. de rei vendic. vbi tenent, quòd res empta ex pecunia eccleſiæ, ſi eſt empta per clericum rectorem expreſſe. vel tacite, ſcilicet per interpoſitam perſonam, poteſt vendicari ab eccleſia, ſed ſi per alium eſt empta, habet rem obligatam pro precio, per eundem Bald. in l. 3. C. ſi quis alteri vel ſibi, & idem in l. cum ipſe. C. de contrahen. emptio. per Bald. in conſ. 299. primo volum. & quamuis in prædictis locis Bernard. & Accuſ. a milite ad eccleſiam faciant argumentum, id tamen argumentum ita recipiendum eſt, vt nimium a regulis iuris non recedamus, vt ibi per eundem Didacum Couarruuias: & hæc opinio, vt res acquiſita de fructibus eccleſiæ ſit eccleſiæ eſt adeo vera, quòd eccleſia ædificata de fructibus eccleſiaſticis, eſt ſubijcienda per epiſcopum illi eccleſiæ, de cuius fructibus eſt constructa. 12. quæſtio. 2. Apoſtolicos. & ibi glo. ſed in hoc omne dubium ſi quod eſſet, an res emptæ de prouentibus eccleſiæ, ſint eccleſiæ, & per conſequens hodie Cameræ Apoſtolicæ in locum eccleſiæ ſuffectę, vel ſucceſſoris potius eſt penitus ſublatum per breue Pij quarti Mattheo Minali, collectori generali deputato, ſub Datum 30. Iulij 1560. in illis verbis: Et etiam illa, quæ ex fructibus, redditibus, & prouentibus eccleſiaſticis empta, reædificata, refecta, & reſtaurata fuerint, ſeu alias ex eiſdem fructibus redditibus, & prouentibus quomodolibet prouenerunt &c. & quòd dicitur res empta de pecunia eccleſiæ eſt in eccleſia, id non intelligitur, ſi pecunia eccleſiæ ſit alicui mutuata, & de illa quis prædium emit, quia taliter emens, ſibi non eccleſiæ emit, quia ſecus eſt, ſi emit de pecunia eccleſiæ non mutuata, per Bald. in l. etiam. C. de fideicom. quia ſi Cardinalis mutuat pecuniam nepoti ad emendum poſſeſſiones, emens ex tali pecunia ſibi acquirit. Bald. in cap. eccleſia. vt lit. penden. refert Ioan. Bertachin. in tracta. de epiſcopis 4. parte 44. queſto, quòd dicit: niſi conſtet de fraude. l. fraus.

de leg. facit pro hoc, quod dicit Bald. in conſ. 298. volum. primo. vbi dicit, quod ſi prælatus pecuniam mutuat conſanguineo, quod res empta ex tali pecunia non eſt eccleſiæ, quia dominium pecuniæ tranſiuit in accipientem mutuum: vnde pecunia non erit eccleſiæ ſed, ſibi debita actione perſonali, & quia pretium non erat eccleſiæ, ideo non acquiritur eccleſiæ, quia ſic eccleſia haberet rem, & pretium, immo prælatus poteſt ſibi ipſi mutuare pecuniam; & ſe dominum pecuniæ facere, vt ibi per eum, pulchre Bald. dict. cap. eccleſia. quod naturæ mutui eſt, quod proprietas pecuniæ acquiritur ipſi debitori. l. 2. §. appellata. ff. ſi cer. pet. & contrahitur obligatio non ad eoſdem nummos in ſpecie, ſed in genere: igitur dictæ res ſunt emptę pecunia debitoris, non eccleſiæ, nec etiam eidem eccleſiæ hypothecatæ, ideo non ſunt eccleſiæ, quia nullibi cauetur quod contractu mutui pupillus aut ciuitas habeat tacitam hypothecam, ergo nec eccleſia; quia iſte tres perſonæ ęquiparantur. l. fina. C. de ſac. ſan. eccleſ. ſequitur ergo quod eccleſia habet ſolum certi conditionem ex mutuo, & quod nepos Cardinalis prædictus poteſt pro libito has res alienare: porro ſicut tutor pupilli ita prælatus eccleſiæ pecuniam mutuat. vbi etiam Bald. dicit quod ſi quis de pecunia eccleſiæ facit mercantiam nomine proprio, quod commodum eſt ſuum, non eccleſiæ; ſubdens idem Bald. quod ſi prælatus iſtam pecuniam donauit nepoti, ſicut de conſuetudine generali faciunt prælati, dicit inquit Frater Ioan. in ſum. confeſſ. ſi ponis donationem valere, quia eſt moderata, dominium rerum ex tali pecunia emptarum, acquiritur ipſi nepoti, quia ſi eccleſia abundat, & quotidie etiam extraneis largitur, poterit etiam & ſuis, vnde ſequitur quod, id, quod ex pecunia poſſibiliter donata emitur, poteſt alteri libere vendere, ſubdens pariter, quod ſi non apparet, an fuerit mutuata, vel donata ſi eſt magnę quantitatis præſumitur mutuata, ſi paruę aut mediocris ex affectione perſonarum præſumitur donum. l. verum. ff. de dona. inter vir. & vxor. glo. l. cum quid. ff. ſi cer. pet. Bald. ibidem, pro quo vide Abb. in cap. & ſi quæſtiones. de ſimo. quando præſumatur donatio, mutuum, aut depoſitum, quod debet attendi ad circunſtantias, qualitatem dantis, & recipientis, quantitatem rei, tempus, quia ſi ſit dictum alicui, tolle hanc pecuniam, ex coniecturis poteſt aliquando donatio, aliquando mutuum, aliquando depoſitum præſumi, ceſſantibus illis in dubio debet præſumi mutuum, vel depoſitum: quia nemo præſumitur iactare ſuum, vt ibi per eum: & ſolet in Romana Curia; cuius ſtilus attendi debet, quia fundatur in iure, per Specul. in tit. de reſcrip. præſentatione. §. ratione formæ. Fel. in cap. ex parte. de reſcrip. in licentia teſtandi, quæ expeditur per viam ſacræ pęnitentiariæ, ponit clauſula quòd

de immobilibus ex fructibus eccleſiæ acquiſitis, & acquirendis, parçe vtendo, per clericum poſſit in remunerationem ſeruitiorum, & funeris impenſas diſponi: pro quo non eſſet neceſſe obtinere diſponendi licentiam, ſi taliter acquiſita eſſent effecta clericorum, non eccleſiæ.

Per quæ videtur conſtare, quod acquiſita de redditibus, & fructibus eccleſiæ ſunt ipſius eccleſiæ, & ipſius eccleſiæ effecta, & ſunt ad libitum clericorum, vel prælatorum, vt de illis prout ſibi placet canonice diſpo-
17 nant, & diſpenſent, quoad canonicam diſpenſationem, quia dicit Innocen. in cap. cum ſuper. de cauſ. poſſeſ. & propriet. ꝙ quæcunque ho-
18 mines eccleſiis offerunt, oblata Deo dicuntur 12. quæſtio. 2. nulli. & ſecundum aliam opinionem dicit, quod eccleſia, ideſt fidelium congregatio, habet huiuſmodi rerum poſſeſſionem, & proprietatem. Vnde per eundē Innocen. ſi inueniantur aliquando hæc bona Deo oblata, eſſe Epiſcoporum, vel prælatorum, vel çapellanorum, debet intelligi, quod ſunt eorum, quo ad gubernationem, dicuntur etiam eſſe illa paupe-
19 rum quoad ſuſtentationem: quia de eis ſuſtentari habent pauperes. vt 16 quæſtio. 1. cap. quoniam. ſubdens idem Innocen. quod hæc bona
20 propter vtilitatem communem, diuiſa ſunt in eccleſijs diuerſorum locorum, auctoritate pontificum, & epiſcopis, & alijs prælatis conceſſa
21 extitit adminiſtratio eorum. 12. quæſtio. 1. videntes, & cap. præcipimus. ſequitur Abb. d. cap. cum eſſes colum. 13. vbi dicit, quod illa opinio eſt præſtantior, quòd dominium rerum eccleſiæ eſt penes Deum, pro quo inquit eſt optimus text. in capit. cum ex eo. de electio. lib. 6. ibi de Chriſti patrimonio ſublimatis. Item, quia homines offerentes eccleſiæ, habent reſpectum ad Deum, &c. & de huiuſmodi acquiſitis idem dicendum puto, quod dicimus ſup. de rebus eccleſię, & iſta procedunt in acquiſitis ex fructibus beneficiorum, in quibus clerici, vel prælati habent limitatam poteſtatem, quia ſecus eſt acquiſitis ex fructibus penſionum, vel diſtributionum quotidianarum, quæ acquiruntur etiam per dominium clericis, & in quibus diximus ſupra clericos habere omnimodam, & ad libitum ſuę voluntatis poteſtatem, ac poſſe diſponere de illis veluti ruſticus poteſt de lucro diurni operis, vel labo-
22 ris, pro hoc facit, quia Sixtus Papa quartus, & Alexander Papa ſextus vt in bulla dicti Alexandri. ſub Datum Romę. 1494. pridie Nonis Octobris. ſui pontificatus anno tertio. per ſuam, quam edidit conſtitutionem determinauit quod curiales, & perſonæ degentes in vrbe & ab vrbe ad. x. miliaria, poſſent diſponere pro libito in vita ipſorum, & mortis articulo, & etiam ab inteſtato relinquere de palatijs, ædificijs, ac bonis immobilibus quibuſcunque cenſibus, bonis emphyteoticis, & alijs quibuſcunque iuribus de officiorum, ac beneficiorum

eccleſia-

eccleſiaſticorum fructibus acquiſitis, & acquirendis, dummodo non
pertineant ad eccleſiam alia via, quam ex fructibus, & quam, vt ex fru-
ctibus acquiſita: quam conſtitutionem confirmat, & innouat Iulius Pa-
pa ſec. anno. 1507. 13. Kal. Ianuarij. anno quinto: propter quod di-
co, quod ſi de acquiſitis ex fructibus, conceditur curialibus per ſpecia-
lem conceſſionem, & gratiam poſſe diſponere, quod regula videtur eſ-
ſe in contrarium, quod ſint de iure diſponi prohibita, quia limitatio, &
exceptio firmat regulam in contrarium, quia limitatio præſupponit re-
gulam.

Idem firmat Pius quartus in fauorem curialium, & incolarum vrbis, per
ſuam conſtitutionem, quæ incipit bulla confirmationis. Nonis Februa-
rij. 1560. anno ſecundo. Et quamuis clericus poſſit de aliquibus di-
23 ſponere ad libitum, hoc tamen non poteſt in multis caſibus, in quibus
tenetur, & eſt obligatus eccleſiæ: puta ſi dolo, vel culpa eccleſiam læ-
ſit, intelligendo tamen vt per Innocen. in cap. cum in officijs. de teſta-
men. de culpa non leui; quamuis ipſum teneri etiam de culpa leui ſit
tex. apertus in l. quicquid C. arbit. tutel. fac. tex. in l. ſi res ff. de admi-
24 niſtra. tutor. & glo. in cap. ea quæ de offi. ordin. tamen eadem glo. di-
cit quòd non tenetur de negligentia: niſi craſſa, id eſt lata, quæ tamen
negligentia eſt culpa: vnde videtur, quod teneatur de leui culpa, ſi de-
liquit ſcienter, & ſolum de non leui, ſi ignoranter, ſiue ex negligentia.
Item videtur non poſſe diſponere, ſi de bonis eccleſiæ alicui fecit gra-
tiam, per Innocen. dicto loco, vbi allegat. l. oſtendimus. ff. de fideiuſ-
ſor. tutor. & C. eodem. l. 2. & vltima, Tertio ſi paſſus eſt rem eccleſiæ
propter negligentiam ſuam præſcribi, ſecundum Abb. in cap. ex præ-
ſentium de pignor. per tex. quem allegat in cap. placuit el. 2. 16. q. 3.
Quarto ſi fructus, & redditus eccl. conuertit in vſus in honeſtos quæſt.
4. cap. primo. Quinto in caſibus, in quibus dicitur, quod clericus tene-
tur ad reſtitutionem, in iſtis enim caſibus primo tenetur ad ſatisfacien
dum eccleſiæ, antequam aliud diſponat, quoniam prius ſunt ſoluenda
debita, quam beneficia ſint præſtanda, ſicuti magis tenetur homo ſolue-
re creditori cæteris paribus, quam amicis bene facere: ſed eſt aduer-
tendum, ꝙ ſi fructus diſtributionum quotidianarum, & huiuſmodi ſunt
clerici quo ad dominium, & quoad omnimodam diſpoſitionem in vi-
ta, & in morte, eſt quoque neceſſario dicendum, quod quæcunque quę
de talibus acquirunt clerici, quòd omnino pari modo faciant ſua, ac de
eis pro libito, vt de ſuis bonis proprijs poſſint diſponere argu. eorum
quæ dicta ſunt ſupra a contrario ſenſu, quòd vt acquiſita de eccleſiæ
fructibus, quæ non ſunt clericorum, efficiuntur eccleſiæ; non clerico-
rum, ita acquiſita de fructibus: qui ſunt proprij clericorum, non eccle-

ſiæ,

ſitæ, efficiantur clericorum, & ſint ad eorum liberum arbitrium, & diſpoſitionem &c. acquiſita vero de penſionibus, & penſionum fructibus, per Bullam Sanctiſſimi Pij quinti, videntur non acquiſita clericis penſionariis ſed nomine appellatione ſpoliorum vt per eandem bullam editam anno 1567. 3. kalendis Septembris quæ incip. Pius &c. Romani Pontificis &c.

Omitto dicere de rebus patrimonialibus, & alijs aliunde, quam ab eccleſia licite tamen acquiſitis, de quibus clericus poteſt pro ſuo libito diſponere cap. primo cap. quia nos cap. relatum el. 2. §. ceterum & per Abb. in cap. cum in officijs de teſtamen. 12. quæſtio. 5. cap. primo & cap. epiſcopus & quaſi per totum, & per Bald. conſ. 80. volum. 5. incip. ad euidentiam, & conſ. 313. volum. 2. Cepol. conſil. ſi incip. In Chriſti nomine. licet videatur contra, per text. in cap. clericus 12. quæſtio. 1. vbi videtur prohibitum clerico habere
25 propria, & bona particularia ſed ideſt ſecundum iura antiqua: ſed ſi clericus vel Prælatus non habet filios vel conſanguineos, videtur quòd omnino teneatur eccleſiam inſtituere, & quòd eccleſiæ extraneum præferre non poſſit cap. epiſcopus qui 12. quęſt. 2. ibi, alium quam eccleſiam non relinquat hęredem: ſed dic quòd ille tex. loquitur de conſilio, non de præcepto, vt glo. ibidem vnde poteſt libere diſponere, & iſta eſt communis opinio, Barba. in tracta. de pręſtan. Card. 3. q. baſilica primę partis verſ. nunc nemo. Iul. Clar. lib. 3. §. teſtamentum verſ. circa bona.

Deuenio ad aliud caput principalis diſtinctionis: & videtur, quod in teſtamento, vel alia vltima voluntate clericus, ſiue prælatus non habeat liberam auctoritatem in fructibus eccleſiæ, vel rebus alias eccleſię acquiſitis, vel illius contemplatione comparatis cap. fixum 12. q. 5. cap. cum in officijs. cap. ad hęc. de teſtam. per Innoc. in cap. cum in officijs. de teſta. immo ſecundum eum, nec etiam in rebus emptis de redditibus eccleſiæ, quem refert, & ſequitur ibidem Card. Zabar. item ibi Hoſtien. per illa verba, idem dicendum eſt de rebus: quas emerunt de redditibus ſuę eccleſiæ, ꝙ de ipſis non poſſet teſtari: nam, vt ſupra dictum fuit, multę auctoritates glo. ſunt quod clerici in huiuſmodi comparantur, & comparari debent vſuarijs, aliquæ vero vſufructuarijs, & glo. in cap. duo ſunt 12. q. 1. dicit quod clerici ſunt domini fructuum collectorum, & licet habeant in illis proprietatem, tamen illos non poſſunt in morte alicui largiri ratione teſtamenti, licet aliquid poſſint facere intuitu eleemoſynæ cap. quia nos. cap. ad hæc. de teſta. ſicut dicitur dominus rerum, hęres per fideicommiſſum reſtituere obligatus: qui tamen nihil alienare poteſt l. deductum. §. vltimo. ff. ad trebel. & l. quidem in §. ſi quis, eſt

tex.

text. in cap. primo de teſtamen. in fin. ibi. quicquid vero eccleſiæ anté ipſius conſecrationem fuiſſe cognoueris, vel prædictum Epiſcopum in Epiſcopatus ordine acquiſiſſe, eiuſdem eccleſiæ dominio conſeruetur. Vbi gloſ. in verb. acquiſiuiſſe text. in dict. cap. cum in officijs in fine, ibi ſiue inteſtati deceſſerunt, ſiue alijs conferre voluerint &c. Vbi neque per viam teſtamenti; nec alio modo poſſunt clerici de acquiſitis intuitu eccleſiæ diſponere. text. in cap. ad hæc. ibidem, de mobilibus per eccleſiam adeptis non poſſunt clerici de iure teſtari, poſſunt tamen aliqua; eleemoſynæ intuitu, non ratione teſtamenti erogare, tex. in cap. quia. ibi. de his tamen, quæ conſideratione eccleſiæ perceperunt, nullum de iure poſſunt facere teſtamentum. vbi glo. dicit, quod clerici de rebus eccleſiæ nullum poſſunt facere teſtamentum, cùm eorum proprietas non ſit ſua; cum ſolum vſum habeant, & tantum victu, & veſtitu contenti eſſe debent, & totum ſuperfluum erogandum eſt pauperibus, moderatam tamen donationem cauſa ſeruitij recepti facere poſſunt, cum clericus, quaſi filio familias comparetur: qui non poteſt facere teſtamentum: niſi de caſtrenſi peculio, per iura, quæ allegat. eſt conſilium Bald. in conſil. 313. incip. præmittendum volum. ſecundo, vbi dicit: quòd bona acquiſita per clericum intuitu eccleſiæ non tranſeunt ad conſanguineos, nec ex teſtamento, nec ab inteſtato. eſt tex. in cap. relatum el ſecundo. de teſtamen. vbi bona mobilia, & immobilia per eccleſiam acquiſita, poſt clerici defuncti obitum,
26 ad eccleſiam deuolui debent, & in §. licet, habetur: quod licet cleri-
27 cus de mobilibus de iure diſponere non poſſit, tamen de his poteſt aliquid conferre pauperibus, locis religioſis, & illis, qui honeſta ſeruitia clerico viuenti impenderint, vel fuerint conſanguinei, vel extranei, iuxta ſeruitij meritum, eſt text. in cap. 1. 2. 3. 12. quæſtio. vltima. vide Abb. in cap. cum in officijs. vbi dicit, quod de bonis intuitu eccleſiæ, vel de illius facultatibus acquiſitis, non poteſt teſtari clericus, nec aliter de ipſis bonis diſponere, niſi in caſibus per eum ibidem enumera-
28 tis, puta ſi clericus, vel prælatus tantumdem de ſuo eccleſiæ contulerit, quantum ipſe velit relinquere de eccleſiæ facultatibus, & etiam in ſi-
29 mili dicitur per Soci. conſil. 13. primo volum. num. 39. quod rector eccleſiæ poteſt teſtari de expenſis factis per eum cauſa eccleſiæ, & quod dicitur: quod clericus poſſit teſtari de rebus eccleſiæ, ſi tantumdem de ſuo confert eccleſiæ: Intellige, ſi confert tantundem ante alienationem, non ſi poſt, quia tunc videtur facere ad euitandam pœnam depoſitionis, & talis damni reſtauratio, vel compenſatio ſibi non proderit, per Abb. in cap. cum eſſes, verſ. 5. principaliter. circa fina. colum. antepen. de teſtam. in repet. ſecundo loco per eundem Abb. poteſt teſtari

ſtari ſi hoc habet conſuetudo. tertio in donatione intuitu eleemoſynæ
30 quar. quando clericus vult remunerare ſeruitia; vtibi per eum: quia
dicit Abb. in cap. relatum. el ſecundo 4. colun. quod bona præbenda-
rum ſunt eccleſiæ, & quanquam ſint diuiſa per prębendas, per hanc di-
uiſionem non perdunt naturam ſuam; quia bona eccleſiæ cedunt pijs
vſibus; non autem vt canonicus poſſit de eis teſtari ad libitum, pro
quo vide Imol. in cap. fi. de præben. 4. col. verſ. an Canonicus: Archid.
xij. quæſt. v. in ſumma. vbi diſputat an valeat conſuetudo quod cleri-
cus poſſit teſtari de fructibus perceptis, & quid de percipiendis. Specul.
de ſtatu. mona. verſ. 63. & de illa conſuetudine, quæ dicat dominus An-
to. in cap. relatum. tertia col. eod. tit. de teſta. & per cardinalem quæſt.
79. & ibi quid ſi clericus habeat patrem, &c.

Curiales vero, & incolæ Romanæ Curiæ, & vrbis Romæ, poſſunt de
quibuſcunque bonis per eos acquiſitis, etiam ex prouentibus bene-
ficiorum, & officiorum eccleſiaſticorum, ac etiam ex illicite acquiſi-
tis in vrbe, & diſtrictu exiſtentibus, tam in teſtamento, quam ab
inteſtato diſponere, & relinquere reſpectiue, conceſſione generali per
preallegatam bullam Alex. vj. ſub. Dat. anno 1494. Non. Octobris, &
per bullam Pij Quarti ſub titulatione, Bulla confirmationis, & inno-
uationis priuilegiorum incolarum, & curialium vrbis. Non. Februa-
rij. 1560. & Iulij. iij. 1550. ſexto idus Martij. quarum tenor videli-
cet Iulij, & Pij eſt infra deſcriptus: ſed iſtud priuilegium diſponen-
di de huiuſmodi, & relinquendi, hodie non habent incolæ, & diſtri-
ctuales vrbis ſi fuerint beneficiati beneficijs perſonalem reſidentiam
requirentibus, ſi extra reſidentiam decedunt, per conſtitutionem
eiuſdem Pij Quarti ſub Dat. Romæ anno 1563. ſeptimo kalend.
Decembris contra non reſidentes editam: quorum bona ex eccleſia-
ſticis fructibus acquiſita, applicat Cameræ Apoſtolicæ, reſciſſa, & ſubla-
ta eiſdem licentia generali eis conceſſa, & ſpeciali ſi quam obtinue-
rint; quam eis ſaluam reſeruat, ſi reſideant: prout in bulla prædicta
in qua etiam irritat, & annullat teſtamenta, & alias, diſpoſitiones,
quæ iam factæ forent, cuius tenor eſt infra deſcriptus in quæſt. de li-
centia teſtandi: de acquiſitis vero ex iniunctione pænitentiarum
per ſacerdotem iniunctarum, ex quo eccleſiæ acquiruntur per Innoc.
in cap. cum inter. de verb. ſig. non poteſt clericus teſtari, vel alias di-
ſponere, pulchre Abb. in cap. reprehenſibilis col. iij. num. 18. de
appellat. vbi dicit quod ipſe ſemper tenuit illam opinionem: quod
clerici non faciunt fructus beneficiorum ſuos, ita quod poſſint de il-
31 lis teſtari, vbi vide pro eo, an condemnato clerico pro aliquo debi-
to, poſſit fieri executio in illa parte fructuum beneficij, quæ ſtat pro

victu,& veſtitu illius: & vide Bal. conſ. 374. ſecundo vol. quod intellige tamen, quando ſacerdos eſſet principalis curatus, qui intuitu eccleſiæ, ex penitentijs iniunctis acquireret: ſed vbi eſſet capellanus vel canonicus, tunc bene poteſt de taliter quæſitis diſponere, & teſtari ſecundum Do. Anto. de Butr. ſecundum quod refert Imola in cap. requiſiſti. de teſtam. refert Nicol. de Vbald. in tracta. de ſucceſſio. ab inteſta. cler. §. finita. verſ. videretur: & in materia vide eundem Bal. in authen. licentiam .C. de epiſcopis & cler. vbi diſtinguit quòd, aut bona prælati propria, & eccleſiaſtica ſunt diſtincta, & tunc de proprijs poteſt teſtari, de eccleſiaſticis autem non, xij. quæſt. ij. ſunt manifeſtæ: aut ſunt communia & ſunt communiter acquiſita ex redditibus proprijs, & redditibus eccleſiæ, & tunc dicit Innocen. quòd quia difficiles, & quaſi impoſſibiles ſunt probationes teſtium, vel inſtru-
32 mentorum, ſcilicet quid, & quantum de redditibus eccleſiæ, & quantum de ſuo proprio emerit: ideò iudex in hoc facto multum ex præſumptionibus procedet, & arbitrabitur, quid ſit patrimonium ſuum, & quid ſit redditus eccleſiæ: item quid lucratur de artificio, ſeu doctrina, & alia ſimilia: & ſic videtur dicere text. in cap. ſacerdotes xij. quæſt. iiij. cum ergo apparet per ſubtilitatem iudicis, quid ſit proprium; & quid eccleſiaſticum: ergo ſequitur de neceſſitate, quod in proprijs iudicabitur teſtamentum valere, ſed in eccleſiaſticis non valere, ſecundum Innocen. dict. cap. in officijs: aut bona non ſunt diſtincta, nec communia, ſed ſunt omnino incerta ad quem pertineant, & vnde proueniant, & tunc ſtamus (inquit) perſumptioni huius authen. nam quicquid prælatus reperitur poſſidere poſt prælaturam: & non conſtat de titulo, vel poſſeſſione antiquiori, præſu-
33 mitur eſſe eccleſiæ, & nomine eccleſiæ poſſidere. Vnde prælatus de his teſtari non poteſt, nec aliquis alius adminiſtrator eccleſiæ, nec etiam Rector hoſpitalium: vt ibi per eundem Bal. quia ſi nihil econtra probetur, in dubio eſt preſumptio quòd ſint eccleſiæ acquiſita, per Io. And. in cap. iij. de teſtam. quem ſequuntur communiter Doctor. vt per Socin. conſ. 91. lib. tertio. Corne. conſ. 88. dicit hanc eſſe communem opinionem lib. 2. & conſ. 314. & conſ. 288. lib. iiij. bene verum eſt, quòd ſi probetur, quòd clericus habebat patrimonium, vel officium, vel exercitium aliquod, vel aliquid aliud ex quo potuerit illa acquirere, præſumitur acquiſiuiſſe ſecundum quòd magis veriſimile eſt, & in hoc concordant communiter omnes, per Corne. conſ. 83. lib. ij. & ideo hoc caſu eſſet bonum habere iudicem fauorabilem: ſed hoc non videtur ita indiſtincte tenendum, quia id dicendum videtur tantum de fructibus, & acquiſitis de beneficio adminiſtrationem habente, non

te, non alio quia glo. in cap. præſenti. de offi. ol. lin. in 6. & Hoſtien. in cap. fina. de pecul. cler. diſtinguunt; quòd uidelicet aliud ſit in clerico habente adminiſtrationem, & aliud in non habente, & ſimpliciter, ac perſonaliter beneficiato: quia habens adminiſtrationem quam diu uiuit, & ſanus eſt comparatur uſufructuario, unde donare poteſt, ſed moderate, not. in cap. cæterum. de donat. & habet plus etiam quam habeat uſufructuarius, quia qualitatem terrę mutare poteſt, puta de aratoria, uineatam facere, nec tenetur ſatisdare datis fideiuſſoribus, uti tenetur uſufructuarius, ut not. in cap. fina. de pignor. & ex quo incipit infirmari comparatur uſuario, licet hoc plus habeat, quod poteſt eleemoſynam facere: ſi uero non habet clericus adminiſtrationem, ſed eſt ſimpliciter, & perſonaliter tantum beneficiatus, quantum ad fructus ſuos faciendos, omnino uidetur comparari uſufructuario, unde & quamuis infirmus ſit, ſemper facit fructus ſuos uſque ad diem obitus ſui, & de ipſis teſtari poteſt, argu. cap. requiſiti. §. illud. de teſtam. & hoc ſeruat (inquit) conſuetudo, quæ quaſi ubique obtinet generalis: ſubdens Hoſtien. quod etiam canonici fructus perceptos de præbend. ſuos faciunt, & inde teſtantur: in quibus tamen ſi decedat clericus ſine teſtamento, æquum eſt, quod ei eccleſia ſuccedat. Vbi poſita quæſtione: qui nam fructus eccleſiæ ſint, de quibus clericus teſtari non poſſit, poſt multa concludit, quòd clericus ſeparatos tantum, & reconditos fructus facit ſuos, quia præter iſtos alij omnes pertinent ad eccleſiam, ſic enim eſt in uſufructuario: cui talem clericum duximus comparandum, id quod inquit procedit, niſi aliud ſit de ſpeciali ſtatuto, uel conſuetudine, quæ debet attendi, ni-
34 ſi per eam nimis grauetur eccleſia, ſi de ea appareat: hanc diſtinctionem uidetur approbare Ioan. Andre. qui nihil contradicendo ibi pertranſit, & eam ſequitur Rot. deciſ. 855. in antiquis incip. cum Camera Apoſtolica. ibi: quia talis beneficiatus non habens adminiſtrationem omnes illos fructus, & prouentus perceptos in uita, adeo facit ſuos, quod poteſt de illis teſtari, & niſi teſtetur de illis, abinteſtato ei ſuccedit eccleſia: hanc opinionem Anton. & Imola in dict. cap. fina. dicunt eſſe in practica receptam. Abb. in cap. reprehenſibilis de appella. in additio. numero 20. & in cap. fina. de pecul. cler. in cap. peruenit de fideiuſſor. uidetur atteſtari ita eſſe de communi conſuetudine, licet ipſe aliter teneat: Sequitur Guido Papa conſ. 110. ubi quærit, an clericus poſſit teſtari de fructibus ſuorum beneficiorum, & ſpolio, ibi: Et hæc uera ſunt in ſimplici clerico, uel ſacerdote adminiſtrationem, uel curam animarum non habente, epiſcopus uero, uel Abbas, uel alius habens curam animarum teſtari non poſſunt, niſi de

L 2 his

his, quæ ante eis obuenerunt iure conſanguinitatis, vt authen. licentiam. C. de epiſcopis & cler. Ita dicit in decis. Grationopolitan. d. loco, & ita eſſe de conſuetudine communiter obſeruata dicit Butrius in cap. peruenit. de fideiuſſor. Corne. conſ. 514. lib. iij. Imol. cap. fin. de pecul. cler. vbi etiam Calder. Imola. cap. relatum el ſecundo in fin. de teſta. & cap. requiſiſti, num. 45. in fin. & cap. quia nos. vbi dicit quòd ita communiter ſeruatur, & tenetur hac eſſe communem opinionem idem Imola. d. cap. peruenit de fideiuſſor. & Boer. conſ. 48. dicit quòd illam glo. ſequuntur communiter omnes ſcribentes.

Iſta diſtinctio glo. & Hoſtien. non placet Abb. in cap. fi. de pecul. cler. & in cap. cum eſſes. in reper. de teſta. verſ. ſecundo principaliter. vbi nullam facit differentiam, an fructus, vel acquiſita ſint intuitu beneficij habentis adminiſtrationem, vel beneficij ſimplicis adminiſtrationem non habentis, quia talis diſtinctio non probatur iure: quia Canonicus qui eſt ſimpliciter beneficiatus, habet præbendam: vt ex illa primo neceſſaria victui percipiat, & quæ ſuperſunt ſuis neceſſitatibus deductis, in communi vſu eccleſiæ expendat: nec iura in quibus (inquit) fundatur iſta diſtinctio, maxime in cap. requiſiuiſti. probant illam, cum loquantur de Canonico, & ſic de ſimpliciter beneficiato, per multa, quæ adducit in d. cap. fi. de pecul. cler. & d. cap. cum eſſes, vbi examinat iſtam quæſtionem late per multa contraria: eandem reprobat idem in d. cap. cum in officijs. de teſtam. & in cap. ſecundo. de decimis. eandem reprobat Archid. in cap. ſtatutum. §. aſſeſſorem de reſcript. in ſexto. Innocen. in cap. indecorum. de ætat. & qualitat. Domin. & Franc. in d. cap. præſenti. Barba. in tracta. de præſtan. Cardin. prima parte quæſt. iij. num. 80. idem in cap. requiſiſti. de teſta. idem in cap. fi. de pecul. cler. Card. Zabarel. in d. cap. fin. circa finem, ibi, tamen tales diſtinctiones iure non probantur: eandem opinionem dicunt eſſe veriorem Imol. d. cap. fi. & Bertran. in conſ. 258. vol. ij. Iaſ. conſ. 75. vol. iij. quos refert Didac. Couarruuias in cap. cum in officijs. de teſta. & quod clericus non poſſit de fructibus ſui beneficij teſtari: tenet ſimpliciter glo. in cap. fi. de pecul. cler. in ver. obitus: & hanc opinionem dicit cõmuniter teneri Card. ibidem. refert Bolognin. in additio. ad conſ. Io. de Anan. 87. Nicol. de vbald. de ſucceſſ. ab inteſta. vltima particula. poſt num. 19. verſi. non obſtant. quod in quibuſcunque redditibus beneficiorum, clerici in morte ęquiparantur vſuario potius quam vſufructuario, & quod hæc videtur magis communis ſententia doctorum. Et Iaſ. d. conſ. 75. quod eſt magis communis opinio, quod clericus ſiue habet adminiſtrationem, ſiue non, indiſtincte prohibetur teſtari, ſiue illi ſuccedat eccleſia, vel ſucceſſor,

Et dicit

Et dicit Gemin. in c. preſenti. de off. ordin. lib.6. quod Archid. in cap.
ſtatutum de reſcrip. eo lib. tenet, quod clerici non faciũt fructus ſuos
qui ſuperſunt deductis expenſis, per tex. in cap. primo 12. quæſt. 3. &
ita intellexit Bartol. Brixien. illum canonem, & ſic patet, quod res
acquiſitæ de bonis eccleſiæ non ſunt clericorum, quia clerici debent,
ea quæ ſuperſunt deductis neceſſarijs, in pauperes erogare, alias ini-
que agunt, & quod acquiſita ſint in prouiſione eccleſiæ, patet per tex.
xij. quæſt. j. epiſcopi. & conſequenter de acquiſitis ſolus vſus compe
tit eis, licet fateatur quod clerici ſint domini fructuum perceptorum, &
habent eorum proprietatem, quantum ad fidem, & debitam diſpen-
ſationem, ſibi, & ſuis faciendam, id quod verum credit Gem. quia
clerici non dicuntur domini, ſed procuratores, pro quo eſt optimus
text. xij. quæſt. j. cap. clericus, tenet glo. in cap. quia nos: de teſta. &
dicit, quòd clericus non habens adminiſtrationem, ſed ſimpliciter, &
perſonaliter beneficiatus, in vita, & in morte comparatur vſufructua-
rio, quantum ad faciendum fructus ſuos, & de ipſis perceptis teſtari
poteſt, & ei eccleſia ſuccedit quantum ad hos ab inteſtato, ſecundum
glo. d. cap. preſenti. de off. ordin. in vj. gloſam (inquit idem Gem.) qui-
35 dam ſic intelligunt, quòd quilibet, habens beneficium ſimplex te-
ſtari poſſit quod dicunt falſum eſſe, & contra text. in cap. relatum,
qui loquitur in canonico, & conſequenter in habente ſimplex bene-
ficium, qui tamen, vt ibi patet, teſtari non poteſt, ſed hoc (inquit
idem) & ego fateor, ſed glo. recte intellecta eſt veriſſima, & id non
dixit: Sed dicit: ad hoc, quòd beneficiatus poſſit teſtari, tria requi-
runtur: primo quod non habeat adminiſtrationem: ſecundo quod
beneficium, quod habet ſit ſimplex: tertio quod illud, quod obue-
nit, obueniat ſibi perſonaliter tantum, & conſequenter, quòd fru-
ctus, quos ex beneficio, vel occaſione beneficij percipit, ſint ei con-
ceſſi ratione ſtipendij perſonalis tantum, quibus tribus concurrenti-
bus poterit teſtari. Et ex his infertur, Primo, quòd canonicus habens
prębendam diſtinctam in eccleſia, de fructibus eius teſtari non poteſt,
cum habeat adminiſtrationem, id, quòd voluit expreſſe Innocen. in
cap. nouum genus. de decim. & eſt caſus in d. cap. relatum. Secun-
do quòd canonicus teſtari poteſt de quotidianis diſtributionibus:
quia dantur propter ſtipendium perſonale, & pro diurno labore vt in
c. primo. de cler. non reſid. lib. ſexto. vnde de hoc teſtari poteſt: ſicut
mercenarius, & ruſticus de lucro operis diurni, & ita intelligi po-
terit iſta glo. quia talis quoad iſtas diſtributiones, eſt beneficiatus ſim-
pliciter, & perſonaliter: quia dantur pro ſtipendio perſonali tantum:
nec habet rerum adminiſtrationem. Vnde tales diſtributiones ſol-

uuntur per capitulum ſingulis, & hanc partem videtur tenere Abb. dicens, quod ea, quæ recipit clericus intuitu ſeruitij perſonalis tantum, transmittit ad ſucceſſores. Et tertio quòd ſi prebendæ non ſunt diſtinctæ in eccleſia, quia omnia veniunt in communi, & poſtea diſtribuuntur ſingulariter tantum pro quolibet, quod etiam de iſtis poſſit de iure teſtari. Et quarto, quòd habens cappellanias in eccleſia ad nutum amouibiles, quæ non dantur in titulum, ſed datur certum ſtipendium in anno in pecunia, de tali ſtipendio teſtari poſſunt cap. quia nos. cap. relatum. de teſtam. quia datur eis intuitu perſonæ pro ſuo labore: & ſic alio modo intelligi poteſt dicta glo. quia tales ſunt ſimpliciter, & perſonaliter beneficiati, abſque alia adminiſtratione. Et quinto infertur, quod ſacerdotes, qui ſunt in conſortijs ciuitatum, ſicut Bononię: vbi habentes beneficium in ciuitate, ponuntur in quibuſdam conſortijs, & vniuerſitatibus, & conueniunt in certis eccleſijs, ad certam miſſam celebrandam, habentes poſſeſſiones illi conſortio deputatas, de quarum fructibus datur tantum venienti ad illam miſſam, de talibus poſſunt teſtari, quia dantur ratione ſeruitij perſonalis, & non principaliter intuitu eccleſię, vt per eundem Gemin. in d. cap. pręſenti: & diximus nos ſupra per totam pręſentem quęſtionem, vbi dicimus, quod diſtributiones quotidianę acquiruntur recipienti, etiam quoad dominium, & recipiens taliter acquirit, quòd eas facit ſuas, qualiter vſufructuarius qui fructus perceptos donat, ac ad hęredes, tam per viam teſtamenti; quam ab inteſtato tranſmittit, merito etiam poterit dici idem de iſtis diſtributionibus, quod illas perceptas, & lucratas licet non perceptas, ac ex illis acquiſita; ad hęredes tranſmittere poſſit ex teſtamento: ſed vt dico per breue Pauli iiij. Epiſcopo Torcellano Theſaurario octaua Februarij. 1556. & Pij. iiij. Matthæo Minali die 30. Iulij. 1560. bona quęcunque ex beneficijs, adminiſtrationem habentibus peruenta, & ex ſimplicibus beneficijs non diſpoſita ad facultatem teſtandi ex priuilegio apoſtolico, vel conſuetudine in loco vigente habente, colliguntur, & colligi mandantur, vt ſpolia: & eſt eiuſdem Pij Quarti conſtitutio anno. 1560. 26. Maij quod teſtamenta, & donationes, ſeu alię diſpoſitiones per perſonas eccleſiaſticas, etiam in fauorem piorum locorum factę, non valeant.

Et ex his cum alijs ſupra adductis videtur quomodo clericus, ſiue prælatus poteſt, vel non poteſt de fructibus ſuę eccleſię teſtari, aut alia voluntate diſponere, & quòd poſſit omnino de illis, quę ſibi dantur ratione ſeruitij, ac eius opere perſonali, ac de illis, quæ ex redditibus eccleſię ſibi obueniunt pro ſuo, & ſuorum victu, quam partem facit ſuam taliter, quod poteſt diſponere libere ſecundum Didac. Co-

Couarruuias in ſępe d.cap.cum in officijs.de teſta.ſed intelligit Abb.quòd poſſit diſponere de illa parte pro libito, vtendo tamen, & fruendo, & ſi vtatur, vel fruatur: quia ſi non vtatur, & fruatur, videtur ſecus, per d. Abb. in cap. reprehenſibilis col. 3. num. 18. de appella. per eundem in cap. cum eſſes. 2. lectura. 9. col. verſ. ad adducta. ibi. ad cap. Vnicum &c. per Ioann. And. in cap. peruenit. de fideiuſſor. ibi redditus beneficiorum ſcilicet, & prębendarum, quos ſuos faciunt, de alijs enim non fieret ſolutio, cum nec illos obligare potuiſſet &c. pro qua etiam materia vide Bal. in authen. licentiam. C. de epiſcopis. & cler. in fi. v-
2 bi ponit quęſtionem, ſi rector eccleſię percepit fructus, & potuit conſumere pluſquam conſumpſit, donec viuit, an poteſt diſponere illos fructus ad pias cauſas, & nunquid moriens poſſit relinquere de eis in teſtamento pauperibus, vel in ſubſidium terrę ſanctę, dicunt Canoniſtę quòd non, quia viuens ęquiparatur vſufructuario, & ideo habet liberam adminiſtrationem fructuum: ſed in morte aſſi-
3 milatur vſuario, qui ſuum facit, quantum conſumit non vltra: & ideo de talibus non poteſt teſtari, ſecundum Canoniſtas, qui (inquit) bene dicunt: quia in adminiſtrationibus, quales ſunt clerici
4 in rebus eccleſiæ, potentius eſt ius in vita, quam in morte quia, quòd clericus aliqua donare poſſit, non legare, eſt ratio ſecundum Abb. in cap. ad hæc. de teſtam. quia teſtamentum morte confirmatur. cap. cum morte. de celebr. miſſ. & conſequenter effectus confertur in tem-
5 pus, quo clericus non eſt futurus prælatus, ideo non poteſt de aliquo diſponere in teſtamento, ex facultatibus eccleſiæ: quando autem vult diſponere, dum viuit, modo faciat ſecundum canones, non prohibetur: quia hoc facit, tanquam adminiſtrator eccleſiæ: pro quo vide infra quæſtionem an clericus de fructibus &c. Et quòd dictum fuit de diſtributionibus, illud idem poteſt dici de penſionibus, vel de acquiſitis de pecunijs penſionum, vt penſionarius poſſit proprio teſtamento diſponere, de redditibus ex penſione eccleſiaſtica perceptis, ac
6 de penſionum terminis maturatis decurſis, licet non exactis; ac etiam ab inteſtato ad legitimos heredes, vel ſucceſſores tranſmittere per Gig: in queſtione. 52. ſuo tracta. de penſio. Couarruuias in cap. cum in officijs dę teſtam. verſ. octauo poteſt in fin. Faciunt adducta per eundem in cap. primo. §. cæterum. eo. tit. ſed vide quæ adduxit contra ſupra ſuo loco hac ead. quæſt.

Item venit dicendum de acquiſitis per clericum, vel prælatum ex propria induſtria, aut labore, etiam ſi præsbyter, vel prælatus ea bona fuerit conſequutus ratione ordinis ſacri, nullo tamen prętextu beneficij, vel bonorum eccleſię, nempe pro celebrandis miſſarum ſolem-

nibus, aut ex ſtipendio alienius prælati, vel alicuius principis, cui preſbyter vti capellanus ſeruierit: Idem etiam, ſi ſeruierit, vti cantor, magiſter domus, vel a ſecretis ſeruiens ſcribendo, vel lector, di-
7 ſcipulorum magiſter & huiuſmodi, honeſte ſeruiendo: de quibus diximus in quæſtione, Quæ negoc. ſint permiſſa, & interdic. cler. quia de acquiſitis ex huiuſmodi, vt licite acquiſitis, libere clericus poteſt teſtari, & ſuam vltimam voluntatem condere pro libito, quia ſunt ei non ab eccleſia acquiſita, per Cyn. & Docto. in authen. licentiam. C. de epiſcopis & cler. vbi Bald. dicit, ex hoc etiam apparet, quòd ſimplices clerici, qui lucrantur ex proprijs laboribus, & nullam habent adminiſtrationem eccleſiarum, non pertinent ad iſtam authenticam, ſed ad authenticam presbyteros. C. eod. vbi habetur: quod clerici poſſunt libere diſponere de acquiſitis per eos eorum induſtria, vel labore, vel alias, vt ibi, etiam donando, & teſtando, & per Hoſtienſ. Anton. Cardinal. & Imol. in capitul. quia nos. Abb. in capitul. cum in officijs, verſ. nota quòd clerici, vbi dicit, quòd clerici de bonis acquiſitis intuitu perſonæ, puta ex ſucceſſione cognatorum, donatione amicorum, induſtria clericorum, de his poſſunt (inquit) clerici libere teſtari: & intellige de induſtria licita; qualiter diximus ſupra: quia ſi ſit acquiſitum de illicita induſtria prohibita, &
8 non permiſſa clerico, vltra diſpoſitionem iuris communis, non poteſt hodie clericus de illo diſponere, quia facit ſpolium, & vti ſpolium eſt applicatum Reuerendæ Cameræ, per extrauagan. Pij Quarti ſuper hoc expreſſè, & particulariter factam; de qua diximus in
9 quæſtione: Quæ negocia ſint permiſſa & interdict. cler. vbi eſt tenor extrauagantis inſertus. Et ſubdit Abb. ibidem: Nota, quòd clericus etiam habens eccleſiam, ſibi, & non eccleſiæ ſuæ, ex ſua induſtria lucratur. Et in hoc differt a coniuge carnali, quæ operatur, & acquirit ad vtilitatem mariti. l. ſicut. de oper. liber. & quòd de acquiſitis ratione clericalis dignitatis, poſſit teſtari clericus, dicit, & tenet idem Abb. in cap. cum eſſes, de teſtamen. colum. 11. verſ. quid autem. qui (inquit) hoc donatur ſibi, vt ſit ſuum, & non contemplatione eccleſiæ, item hoc videtur ſibi datum in recompenſationem damnorum, quæ ſuſtinuit in trahendo ibi moram, nam interim ex aliquo artificio potuiſſet tantundem acquirere, per ea, quæ ponit Innocen. in cap. quoniam. ne præla. vic. ſuas. Barba. in dict. cap. cum in officijs colum. 4. Boer. deciſ. ſecunda. Domin. in cap. præſenti. de offi. ordin. in 6. Bolognin. in addi. ad Anan. conſ. 87. Barba. fatetur hanc eſſe communem opinionem in cap. quia nos. colum. fin. de teſtamen. Corne. conſ. 314. colum. 3. volum. tertio. Socin. conſil. 91. 3. volum. pro quo vide glo.

de glo. ordin. in cap. præſenti de offi.ord. in 6. glo. in l. vxor marito. ff. de donat. inter vir. & vxor. quam ponderat Bart. in l. mancipia. C. ſi quis alteri, vel ſibi. illud tamen, quod clericus, ſiue ſacerdos acquirit pro miſſis celebrandis, limitat, & intelligit Abb. in c.cum in officijs. de teſtamen. niſi, qui dedit, tanquam parrochiali ſacerdoti dedit, quo caſu cum eſſet datum intuitu eccleſiæ, eſſet eccleſiæ acquiſitum, vnde diſponere non poteſt: per quæ videtur, quod clericus in illis, quæ ſua induſtria, vel labore, aut alias intuitu perſonæ ſuæ comparauit, habeat liberam teſtamenti factionem & hæc in clericis inferioribus: ſed quid in epiſcopis, vt ad alia capita diſtinctionis deueniamus. Et in epiſcopis videtur eſſe ſecus, quia quæſita per epiſcopum, poſt epiſcopatum adeptum, ex propria induſtria non videntur ſibi, ſed eccleſiæ ſuæ acquiſita, adeo quod non poteſt de illis nec diſponere, nec teſtari, ſecundum Petrum, quem refert Cyn. in authen. licentiam. C. de epiſcopis & cler. per quem text. ſolum conceditur quod poſſint diſponere de acquiſitis ante epiſcopatum, vel prælationem, & de acquiſitis per ſucceſſionem tantum cognatorum vſque ad quartum gradum: de reliquis vero qualitercunque acquiſitis, non poſſunt diſponere, ſed acquirunt eccleſiæ, idem videtur tenere Iacob. Butrig. in l. ſacro ſanctæ. C. de epiſcopis, & cler. vbi dicit, quod epiſcopi teſtari non poſſunt de bonis poſt epiſcopatum, etiam ex propria induſtria perſonæ vtcunque acquiſitis, cui opinioni videtur ſuffragari text. in dict. authen. licentiam. vbi omnia bona acquiſita epiſcopo poſt epiſcopatum ſunt acquiſita eccleſiæ prę ter bona: quæ ſibi obueniunt a cognatorum ſucceſſione, quæ ſibi non eccleſiæ acquiruntur: facit pro hac opinione etiam text. in cap. primo de teſtamen. & in cap. primo 12. quæſtio. 11. vbi permittitur epiſcopis teſtari de bonis ſolum, quæ habuerunt ante dignitatem epiſcopalem, non de acquiſitis poſt: niſi taliter acquiſita obuenerint ex cauſa, vel iure ſanguinis: Eandem opinionem ſequitur Barba. & illam defendit ab oppugnationibus in cap. primo de teſtamen. & latius idem in ſuo tracta. de præſtantia Cardinal. parte prima. quæſtio. 3. contrarium tenet Abb. in cap. cum in officijs. ibi Petrus tamen, vt refert Cyn. dixit hoc procedere in clericis inferioribus, epiſcopus autem ſecundum eum lucratur eccleſiæ ex induſtria perſonæ: ſed inquit mihi placet primum dictum indiſtincte in clericis ſæcularibus cuiuſcunque gradus, quia eadem ratio videtur in epiſcopo: quæ in alijs, tenet glo. in cap. primo. de teſtamen. in 6. acquiſiuiſſe, vbi dicit, quòd quicquid acquirit epiſcopus de rebus eccleſiæ, eccleſiæ acquirit, ſecus eſt de alijs rebus, id eſt aliunde: quam ab eccleſia acquiſitis, & Abb. ibidem in finalibus verbis, vbi nota quòd etiam epiſcopus acquirit ſibi quicquid adipiſcitur

ſcitur intuitu perſonæ: ſicut dicimus in ſimplicibus clericis, & dicit hoc notandum: quia iura aperte hoc non dicunt de epiſcopo, ſed potius contrarium innuere videntur authen. licentiam, &c. Sed tene (inquit) primum dictum. tenet Corne. in conſ. 314. colum. 3. volum. 3. vbi dicit, quòd talis opinio Butrij eſt communiter reprobata, idem dicit Soci. conſ. 91. tertio volum. ex qua opinione infert Socin. quod Cardinalis teſtari poteſt de illo ſtipendio: quod a Romano Pontifice datur cuilibet Cardinali ratione Cardinalitij galeri, quod vulgo a Romana Curia appellatur le diſtributioni del capello, quia id non datur Cardinali, reſpectu alicuius eccleſiæ, ſed reſpectu perſonæ ipſius Cardinalis, qui ipſum Romanum Pontificem in regimine eccleſiæ conſilio, & induſtria coadiuuat, quia Cardinales, ideo reges appellantur, quia cum Papa regunt totum mundum, vt per Hoſtien. in cap. dilecti el primo de præbend. & quia Cardinales ſacroſanctæ Romanæ eccleſiæ præſunt Curæ eccleſiæ vniuerſalis cap. bona de poſtul. prælat. & illius caput ſunt Fabia. de monte in tracta. de emptio. quarta parte principali numero 28. Martin. Lauden. in tracta de Cardinal. quæſtio. 31. Et ex hoc etiam aliqui inferunt: quod epiſcopi poſſunt teſtati
11 de illis, quæ acquirunt, ex illis, quæ offeruntur ipſis, & dantur ab his, qui ſacris ordinibus initiantur, & inſigniuntur: ſed cum epiſcopus pro ordinando nihil licite recipiat. cap. primo de Simonia videtur, quòd de taliter oblatis, & receptis non poſſit teſtari, ſi ſunt illicitè acquiſita, quia Simoniacè datum, & receptum, turpiter & illicite acquiritur, per Sanct. Thomam 4. cap. articulo vltimo verſ. ad quar-
12 tum ſuper quarto cogita. Et hæc opinio videtur eſſe melior, & prævalere opinioni Petri, & Iacob. Butr. quia ad tex. in authen. licentiam, & tex. & in cap. primo de teſtamen. qui in contrarium, & pro Buttrigario adducitur, reſpondetur, quia ſi rationem dictorum canonum conſideremus, & perpendamus, idem, eſt dicendum in epiſcopis, quòd in cęteris clericis, ea etenim quæ poſt dignitatem epiſcopalem acquiruntur a Prælatis, ideo per illa iura adiudicantur eccleſiæ, & eccleſiæ eſſe cenſentur, quia de bonis eccleſiæ, & de redditibus eccleſiæ acquiſita cenſentur per text. iuncta glo. in cap. primo. de pecul. cler. quæ ratio probatur efficaciter in cap. fixum 12. quæſtio. 5. vbi ſtatuitur, quòd epiſcopus res de facultatibus eccleſiæ comparatas, ſiue ſuo, ſiue, alieno nomine non tranſmittat ad propinquos, ſed ad eccleſiam deueniant, de cæteris vero pro libito ſuæ voluntatis diſponat, ſiue ante epiſcopatum eius fuerint, ſiue per eum in epiſcopatu acquiſitę: vnde text. in d. authen. licentiam & in cap. primo de teſtamen. ita eſt intelligendus, vt idem dicatur de rebus quas epiſcopus propria indu-
ſtria

ſtria acquiſiuit quod dicitur de rebus, quæ manifeſte ei iure ſanguinis obuenerunt, vt per Abb. & alios in dict. locis. Nec id eſt intelligendum in omni epiſcopo, nec de omni epiſcopo: quia ſecus videtur, ſi epiſcopus ſit regularis, qui non poteſt diſponere, nec teſtari modo aliquo de rebus, per eum poſt epiſcopatum acquiſitis, cum talis acquiſitio in epiſcopo regulari cedat epiſcopatui, dicit glo. in cap. primo. de teſtamen. in 6. quam ſequitur Ioan. Andre. licet contra Hoſtien. ibidem, dicit enim quicquid dicat Hoſtien. etiam, quod acquirit intuitu perſonæ epiſcopus regularis acquirit epiſcopatui &c. quem ſequitur Abb. vbi dicit Ioan. And. tamen tenet cum glo. & melius, quia quicquid religio-
13 ſus promotus ad prælaturam acquirit, prælaturæ acquiritur, vt eſt tex. in cap. vnico 18. quæſtio. 1. vbi habetur, quòd acquiſita per monachum ſiue religioſum ante illius promotionem ad epiſcopatum, cedunt acquiſita monaſterio per Abb. in ca. reprehenſibilis, extra de appell. nu-
14 mero. 19. quæ vero ei obuenerunt poſt adeptam epiſcopalem dignitatem, cedunt in acquiſitione illius eccleſię, & altaris, ad quod intitulatur, & ſanctificatur: idem voluit Feder. de ſen. in conſ. ſiue quęſtio. vigeſima & Calder. in conſ. primo de pecul. cler. ſequitur Bald. au then. licentiam. C. de epiſcopis & cler. ibi concluſiue autem loquendo de teſtamento eorum clericorum, vel prælatorum ſic diſtingue, aut eſt prælatus regularis, & non poteſt teſtari, & ſi eſſet Cardinalis, nam nulla dignitas liberat monachum a ſubſtantialibus regulę & eſt ratio, quia dignitas facit quem aſcendere, ſed liberari a ſubſtantialibus regulę eſſet deſcendere in deteriorem ſtatum, vt hic aperte probatur &c. Idem ſen-
15 tit Barba. ad Bald. ibi. nota quòd prçlatus regularis non poteſt teſtari, etiam ſi eſſet Cardinalis, vide tex. in cap. quia ingredientibus de teſtamen. & ibi Dom. Anton. limitat, niſi de licentia Papę, & quid operetur illa licentia vide Bald. in l. ſi quando. C. de in offic. teſtamen. l. ab Anaſtaſio C. mand. Bald. in cap. primo in fi. de cler. qui inueſt. fac. & dicit Zabarella in cap. fina. de pecul. cler. colum. antepen. quòd non eſt
16 ita lata conceſſa diſpenſatio religioſis de rebus eccleſię, ſicuti clericis ſęcularibus, tamen non eſt eis puto, quòd valeat ſi ſint prçlati, quia de fructibus habent liberam diſpenſationem. cap. cęterum de donat. quia clericus ſęcularis, & religioſus, habens adminiſtrationem ęquiparatur, quoad diſpenſandi poteſtatem cap. fina. verſ. ſed & talis. de vit. & honeſt. cler. vbi optime probat. Idem Zabarella in cap. peruenit. de fideiuſſor. dixit illud cap. procedere in regulari, ſed in alio differunt, quia prçlatus ſęcularis quicquid acquirit intuitu perſonę, acquirit ſibi, &
17 ei ſuccedunt in hoc propinqui. dicto cap. cum in officijs. prçlatus vero regularis acquirit eccleſię cap. 2. de teſtamen. 18. quęſtio. 1. cap. primo &

mo & not. cap. primo. de inſtit. in glo. pen. cap. olim. de priuileg. el 2. & alijs ut ibi per eundem Zabarel. dict. cap. fina. ubi multa pro & contra adducit: & intellige de religioſo; qui profitetur tria ſubſtantialia regulæ: qui teſtamentum facere prohibetur cap. ſecundo. de teſtamen.
18 12. quæſtio. prima. non dicatis. ſecus eſt de religioſo largo modo, qui iſta tria non profiteatur, ut per Abb. in rub. de teſtamen. numero 6. idem dicit Zabarella in dict. cap. cum in officijs. ibi, procedunt hæc in clerico ſæculari ſecus eſt in regulari, qui de nullis teſtari poteſt: & in materia dicit Did. Couarruuias in cap. cum in offic. de teſtamen. ſ. ultimo hinc poteſt: quod moribus receptum eſt, vt licentia quoad facultatem teſtandi de fructibus eccleſię ſit tantum neceſſaria epiſco-
19 pis, non alijs eccleſiaſticis, unde epiſcopi magis aſtricti uidentur ad res eccleſię cuſtodiendum; & conſeruandum, ex quo alij clerici etiam ſine licentia poſſunt diſponere, & teſtari pro ſuo libito, ut dixit eſſe conſuetudinem in Francia, & in regnis Hiſpaniarum, ac fere in toto orbe terrarum ab immemorabili tempore introductam, immo talem conſuetudinem uti bonam, & laudabilem, eſſe pragmaticis ſanctionibus Caroli Cæſaris Hiſpaniarum Regis confirmatam, ac illam ſeruari iuſſam anno. 1523. comitijs totius Regni habitis Pintię cap. 47. idem atteſtare uidetur Petrus Duenas in ſuis regulis regula. 366. uerſ. porro circa. ubi etiam dicit, quod hodie per extrauag. Iulij tertij eſt deciſum quod omnes clerici poſſint de quibuſcunque bonis, etiam intuitu eccleſiæ acquiſitis in teſtamento diſponere; quam extrauagantem ego nunquam uidi, nec in cauſis ſpoliorum ab aliquo unquam uidi illam adduci, aut allegari, immo contrarium ſemper ſeruari. Sed credo, quod dicat, & intelligat de motu proprio eiuſdem Iulij facto in fauorem incolarum, & curialium urbis, cuius tenor eſt inſertus in bulla confirmationis innouationis priuilegiorum incolarum, & curialium urbis a Pio iiij. edita. anno 1561. quę eſt in fine præſentis noſtri laboris edita, uel quod intelligat de conſtitutione aliqua, quam ego non uidi: ſed uide eum dict. loco: ubi facit quęſtionem, an clericus poſſit donare nurui, iam quod non poteſt inſtituere, uel donare filio. Sed quod dicunt iſti docti uiri de iſta conſuetudine ego ualde dubito, quia contrarium uidi ſeruari in Vrbe Roma in cauſis ſpoliorum clericorum extra urbem decedentium, pro tempore, quo ego fui in urbe in huiuſmodi cauſis Auditor Reuerend. Theſaurarij, & in ciuitate, ac Regno Neapolis Auditor Illuſtriſ. & Reuerendiſſ. Domini Nicolai Fliſci Epiſcopi Sauonenſis ſedis Apoſtolicę in dicto Regno Neapolis Nuntij & iurium Camerę Apoſtolicę collectoris a Pio iiij. deputati, pro quo tempore ſemper collegimus iura Camerę nec talis

conſuetudo

conſuetudo, nedum ab aliquo vnquam fuit deducta, ſed nec allegata quidem; nec fuit vnquam aliqua habita differentia; vel conſideratio, quo ad huiuſmodi ſpolia inter epiſcopos, aut alios clericos: quia omnium ſpolia paſſim, & indiſtincte Camera colligit niſi decedens, vel fuit epiſcopus, vel clericus, obtinuerit licentiam a ſede Apoſtolica de bonis diſponendi, id, quod ego & audio ſeruari in Regnis Hiſpaniarum, vt mihi fuit dictum a Reuerendiſſimo D. domino meo Leonardo de Marinis nobili Ianuen. Archiepiſcopo Lancianen. qui fuit in Hiſpaniarum Regnis ſedis Apoſtolicæ Nuntius, ac Cameræ Apoſtolicę iurium collector a prælibato ſanctæ memoriæ Iulio iij. deputatus, ſed bene audiui, quod in regnis Hiſpaniarum per collectores, & commiſſarios Apoſtolicos colliguntur tantummodo ſpolia Epiſcoporum, & Archiepiſcoporum, magnorumque prælatorum, non aliorum inferiorum clericorum aut presbyterorum. Sed id etiam poteſt bene euenire conniuentia etiam collectoris, & commiſſarij, aut illorum tolerantia; ſuper quo me remitto veritati. Sed de hac conſuetudine, ac conſuetudine teſtandi vel diſponendi de fructibus beneficiorum aliqua dicemus infra ſuo loco.

Credo quod per hæc ſit dictum aliquid, quomodo epiſcopus, vel clericus ſæcularis, vel regularis debeat, vel poſſit inter viuos, vel in teſtamento diſponere de fructibus beneficij, de diſtributionibus quotidianis, de fructibus penſionum, de acquiſitis opera, vel intuitu ſuæ perſonę, ac de alijs, quæ alijs obuenire poſſint eccleſiaſticis perſonis ab eccleſia, vel aliunde: aut ſaltim quòd ſit demõſtratum vbi, & in quibus locis materia per Doctores pertractetur, ad quos pro caſus contingentia recurri poterit, & quod etiam materiam ſic intelligendo, & ſic diſtinguendo, multa repugnantia ſint concordata.

Vnde pro reconciliandis contrarijs pauca erunt dicenda: quia per ea quæ late dicit Abb. in cap. cum eſſes. verſ. 2. principaliter, & per ea quæ diximus ſupra clericus non eſt vſufructuarius, ſed vſuarius; quia de fructibus non habet niſi pro ſuo victu, vnde illud quod dicitur: quod habet vſufructum, vel dominium intelligitur, quo ad canonicam diſpenſationem, quia cæteros fructus ſuperfluentes, deducto victu, habet canonice diſpenſare; quia quando male, & non canonice clerici diſpenſant ſunt prædones. glo. in cap. fi. 12. quæſt. 1. in glo. fin. de quibus etiam poteſt clericus alere filios, parentes, conſanguineos, ſi egeant, & ſorores, ac filias maritare, non poteſt tamen eos diteſcere per Abb. in cap. inquirendum. de pecul. cler. & quòd dicitur quod clericus de redditibus poteſt donare, intellige vt dictum fuit moderate, & in caſibus a iure expreſſis; & iura loquentia quod beneficiatus habens adminiſtrationem ſit vſufructua

fructuarius, & vſufructuario æquiparetur, intelliguntur quoad hoc quòd finiatur morte, & quoad fidelem adminiſtrationem per Rebuff. in praxi ſub verbo ſæculare quotuplex.

De diſtributionibus quotidianis, ac de illis quæ clericus ſuo labore acquirit, etiam ratione ſui officij, dummodo ei non detur vti Parochiali, dictum fuit quod vti de ſibi acquiſitis habet liberam adminiſtrationem. Quod vero dicitur, quòd de fructibus eccleſiæ poteſt clericus ſoluere debita particularia, licet Abb. teneat contrarium, tamen Gig. in tracta. de penſio. quæſtio. 39. dicit quod illi, qui hanc opinionem tenent ſunt plures; quorum habet opinio præualere. Sed de hoc dicimus in Quæſtione de debitis ſoluendis de fructibus eccleſiæ & ſpolio. Et quod dicimus: quod prælatus poteſt eccleſiæ fructus locare, vendere, & hypothecare, credimus verum ſi faciat, tanquam adminiſtrator, ſed non ſequitur propterea, quin pecunias ex tali venditione redactas, deductis pro ſe neceſſarijs, non habeat canonice, vt tenetur diſpenſare: & pro recuperandis rebus eccleſiæ poteſt agere finium reg. omnemque aliam actionem intentare, per Abb. in cap. cum ſuper de cauſ. poſſeſſ. & proprietat. & quod dicit glo. in ſumma. 1. quæſtio. 1. quod clericus poteſt fructus eccleſiæ dare etiam porcis, non intelligas fructus illos, qui habent in pauperes, & in utilitatem eccleſiæ erogari, aut in alios pios, & legitimos vſus a iure expreſſos diſpenſari. Sed hos intellige: quos clericus ſibi acquirit, & quos facit ſuos vere, vt diximus de his, quos de diſtributionibus quotidianis, & de his, quos ſuo labore ratione ſui officij clericus acquirit: & quos pro ſuæ voluntatis arbitrio poteſt etiam proijcere, vt rem ſuam in qua poteſt eſſe moderator, & arbiter: niſi forte glo. intelligat de fructibus putrefactis, vel marcidis, qui bene porcis, & alijs beſtijs dari, & proijci poſſunt. Et ad illud quod dicimus, quod clericus de fructibus beneficij ſoluit ſua debita, dici pariter poteſt de illis fructibus, quos facit ſuos, quia ſecus eſt in fructibus, qui ſunt conuertendi in vtilitatem eccleſiæ, vt per Abb. dicto cap. peruenit. de fideiuſſor. verſ. in glo. in verbo. vbi dicit: quod hoc dictum quotidie allegatur in practica, vbi concludit, quòd ex quo communis opinio inualuit, quod clerici hodie appropriant ſibi omnes redditus: viſum fuit Curiæ, & iudicibus melius eſſe, vt clerici darent fructus ſuos creditoribus, quàm vt diſpergant in aliam cauſam. Et ad illud, quod dicit Couarruuias, quòd clericus voluptuoſe expendens redditus eccleſiaſticos, non tenetur ad reſtitutionem: reſpondeo, quod opinio Abbatis eſt in contrarium, quod immo tenetur reſtituere de ſuo patrimonio, ſi habet, vt per eundem in cap. cum ſecundum. de præbend. & in cap. fina. de pecul. cler. in fi. vbi dicit, quòd

ut clericus nõ teneatur, fuit opinio Archid. quæ eſt opinio periculoſa: ex quibus ſit abſolutum pro nunc quod volumus dicere in præſenti quæſtione de poteſtate clerici circa fructus beneficiorum, & circa acquiſita de fructibus.

Circa uero alia ex quibus hodie fiunt ſpolia, qualia ſunt acquiſita ex illicita negociatione per clericos, idem erit dicendum, quod diximus de fructibus eccleſiaſticis data paritate terminorum: quia per extrauag. Pij Quarti ſuper declaratione ſpoliorum æditam anno 1560. ſui Pontificatus Anno primo Nonis Nouembris. fuit declaratum taliter acquiſita, fuiſſe & eſſe ſpolia, & uti ſpolia ſpectaſſe, ac ſpectare ad Reuerend. Cameram, unde cum ſit de eis eadem ratio: quæ & de acquiſitis ab eccleſia, in eis debet eadem eſſe iuris diſpoſitio. l. ſi ſocer. ff. ſolut. mat. immo in illis arctius, & magis ſtricte procedendum eſſe, quam in eccleſiaſticis, in quibus clerici habent liberam adminiſtrationem, & diſpenſationem fructuum in bene diſpenſando, quia ex forma Bullæ, non ſolum non uidetur aliqua clericis diſpenſandi de eis, & diſponendi relicta facultas, ſed omnino eis, tam in uita, quam in morte diſponere interdictum expreſſe, & penitus prohibitum: ſuper quo uide quæ dicimus in quæſtione, quæ negocia ſint permiſſa, & interdicta clericis: vbi tenor bullæ eſt deſcriptus, ac ſuper illius intelligentia aliqua dicimus, ex quibus ad laudem Omnipotentis Dei, & illius beatæ Matris, ſit impoſitus finis præſenti quæſtioni.

SVMMARIVM:

1 *EST ſtandũ cõſuetudini in diſpoſitione fructuũ eccleſiaſticorũ.*

2 *Tenere non debent quæ fiunt contra ius habens perpetuam prohibitionis cauſam.*

3 *Conſuetudo irrationabilis non eſt attendenda.*

4 *Improbatur conſuetudo, per quam diſtributiones quotidianæ dantur non intereſſentibus diuinis.*

5 *Non valet ſtatutum, per quod minuitur cultus diuinus.*

6 *Fructus eccleſiarum debent diſtribui in ſtipendia miniſtrorum.*

7 *Clerici fructus eccleſiæ, vltra neceſſaria, non poſſunt in ſeipſos conuertere.*

8 *Conſuetudo ſacris obuians canonibus non debet attendi.*

9 *Valet conſuetudo, quod clericus diſponat de fructibus eccleſiæ, & de acquiſitis de fructibus.*

10 *Valet conſuetudo, quod propinqui ſuccedant clerico ab inteſtato in rebus per eccleſiam acquiſitis.*

11 *Canonicus abſens percipiens, percipit contra ius.*

12 Con-

12 *Conſuetudo dat iuriſdictionem non habenti.*
13 *De conſuetudine clerici diſponerent de acquiſitis per eccleſiã, ſine licẽtia.*
14 *Prohibitio teſtandi eſt de iure poſitiuo.*
15 *Conſuetudinẽ clericorũ diſponendi de reb. eccleſię approbat rex Carolus*
16 *Valet cõſuetudo: quod fructus pertineãt ad defunctũ per aliquod tempus.*
17 *Conſuetudo immemorabilis idem effecit: quod Principis licentia.*
18 *Conſuetudo diſponendi de rebus eccleſiæ intelligitur ad modica, nec ſe extendit ad magna.*
19 *Conſuetudo diſponendi de rebus eccleſiæ non ſe extendit ad immobilia.*
20 *Valet conſuetudo, quod canonicus poſſit teſtari de fructibus percipiendis anno ſequenti.*
21 *Conſuetudo non debet afferre grauamen eccleſiæ.*
22 *Conſuetudo de fructibus percipiendis videtur approbata per extrauag. ſuſcepti.*
23 *Conſuetudo in aliquibus eccleſiis Regni Neapolis.*
24 *In redditibus eccleſiaſticis tantum habent iuris clerici, quantum ſibi a canone permittitur.*
25 *Principes ſæculares non poſſunt conſtituere legem in rebus eccleſiæ.*

De conſuetudine teſtandi; vel diſponendi de fructibus & rebus eccleſiaſticis.

QVÆSTIO IIII.

VERVM quia in materia teſtandi de fructibus eccleſiæ perceptis, & percipiendis, dicunt quidam quòd debet maxime attendi illud, quod eſt in conſuetudine, cui quoties de ipſa appareat eſt ſtandum, vt
1 per Hoſtien. in cap. fina. de pecul. cler. duxi eſſe ad propoſitum hic annectere quæ ſparſim ex dictis doctorum in hac materia colligere potui. Quæ conſuetudo videtur primo, quod in huiuſmodi non ſit aliquo modo attendenda; quia cum ſit prohibitum expreſſe a iure; quod clerici de rebus eccleſiæ non te-
2 ſtentur 12. quæſtio. 5. §. 1. cap. 1. 2. & tertio cap. cum in officijs. & cap. ad hæc. de teſtamen. & illa quæ fiunt contra ius habens perpetuam prohibitionis cauſam tenere non debent. 10. diſt. iudex. cap. ſi diligenti. de for. compet. & l. non. C. de leg. ergo teſtamentum prætextu illius conſuetudinis, quæ eſt contra iuris formam expreſſam valere non poteſt, quia talis conſuetudo grauamen inducit eccleſiæ cap. primo de
3 conſuet. quæ cum ſit irrationalis; & ſic impræſcriptibilis eo. tit. cap. fi. non

fina. non eſt attendenda. ſecundo loco talis conſuetudo eſt omni iuri
3 contraria ideo valere non debet, per tex. in cap. clerici. de iudic. &
cap. noſtram. de probat. cum ſimilibus. Facit pro hac opinione,
quòd clerici non poſſunt dare in morte, ſeu relinquere ſuis parentibus omnia mobilia, licet de hoc ſit, & obtineat generalis conſuetudo, quæ illos propterea non excuſat, facit illud: quòd dicitur clericos in rebus eccleſiæ non habere, niſi vſum, & vſuario comparari, not. in cap. fina. de pecul. cler. & 12. quæſtio. 1. epiſcopi de rebus. Facit illud quod habetur in text. in cap. vnico. de cler. non reſiden. in 6. vbi improbatur conſuetudo; per quam fuerat inductum, vt quotidianæ diſtributiones quæ dantur tantum diuinis officijs intereſſentibus, darentur etiam non intereſſentibus: facit quia, ſi adſit conſuetudo, quod
4 clerici de rebus eccleſiæ poſſint teſtari, per hoc videtur aperta via ad minuendum Chriſti patrimonium, & ad minuendum cultum diuinum, & cum in iure non valeat ſtatutum, per quod minuitur cul-
5 tus diuinus per text. in cap. pen. de conſtitu. ita pari modo non debet valere conſuetudo, quia iſtorum duorum de vno ad aliud, valet argumentum, immo ambo æquiparantur cap. primo. de conſtitu. & cap. primo. de iure iur. Facit text. in cap. paſtoralis. in principio de ijs quæ fi. a præla. vbi dicitur: quòd prouentus eccleſiarum habent conuerti,
6 & diſtribui in ſtipendia miniſtrorum, quod non erit vigore conſuetudinis, ſi clerici ad hæredes illos teſtati vel ab inteſtato tranſmittant, quia miniſtri non ſunt, qui non ſeruiunt, prout poſſunt eſſe hæredes clerici defuncti cap. propoſuit. de fil. presbit. facit quod diximus ſupra, quòd clerici fructus eccleſiæ non poſſunt pro ſeipſis vltra victus ſui neceſſaria percipere, nec in ſuos vſus conuertere, vel appropriare,
7 quia iſtud eſſet ſubtrahere per Zabarel. cap. fina. colum pen. de pecul. cler. ergo multo minus in hæredes tranſmittere per text. in regu. nemo plus iuris. de regu. iuris. facit, quòd conſuetudo, quæ ſacris canonibus obuiat, & aduerſatur, non eſt attendenda per tex. in cap. cæterum.
8 extra de donatio. facit, quòd quicquid acquirit ſacerdos, ſiue clericus acquirit eccleſiæ, & eccleſiæ efficitur, ac ſtatim illius dominio aggregatur, dicit glo. in cap. cum in officijs. de teſtamen. ergo de eo clericus diſponere non poteſt, per aliquam conſuetudinem immo ſi in alium tranſfert, competit ad illud repetendum eccleſiæ remedium rei vendicationis, & alia quæ late diximus ſupra in multis locis in præcedenti quæſtione, per totam &c.

In contrarium multa facere videntur, quòd immo valeat, & admittatur conſuetudo, quæ permittat clericis teſtari de fructibus eccleſię: tam perceptis, quam percipiendis poſt mortem, per aliquod tempus,

M quia

quia id videtur apparere per ea, quæ dicit Hoſtien. in capit. cum in officijs de teſtam. vbi dicit, nemo prælatus, ſiue clericus, ſiue laicus de rebus eccleſiæ, etiam mobilibus teſtari poteſt, & pari modo de rebus quas de redditibus eccleſiæ emerunt: niſi in compenſationem relicti tantumdem darent, vel aliud obtineat de conſuetudine: idem
9 dicunt, & tenent per eadem verba ibi Innocen. Io. And. & Zabarella allegantes, quòd talis opinio fuit Hugo. per text. in cap. ſi epiſcopus. 12. quæſt. 5. dicit in terminis Abb. in cap. cum tibi. de verb. ſigni. ibi nota ex tex. præcedentem intellectum. quòd valet conſuetudo quod clerici poſſint diſponere de bonis acquiſitis intuitu eccleſiæ, & quòd propinqui ſuccedant eis ab inteſtato in huiuſmodi rebus, & tene inquit hoc menti. Idem dicit, & tenet Gaſpar. Calderin. conſ. ſecun-
10 do de pecul. cler. circa finem, ibi puto concludendum, quod ſi loci conſuetudo ſpecialis, vel eccleſiæ ſit, quod conſanguinei ſuccedant in fructibus perceptis, & ſeparatis a ſolo; illa ſeruetur aliàs dico, quòd de iure eccleſia ſuccedit ab inteſtato, & ex teſtamento, &c. nam conſuetudo poteſt diſponere, quod conſanguinei ſuccedant ab inteſtato clericis, non ſolum in bonis intuitu perſonæ acquiſitis, ſed etiam, ſi ſint acquiſita intuitu eccleſiæ, vt not. in cap. cum tibi. de ver. ſig. in cap. ſi propter ſua. de reſcrip. lib. ſexto. in cap. præſenti. de off. ordin. eo. libro in extrauag. ſuſcepti. Io. 22. de electio. ſequitur Nicol. de Vbal. in ſuo tracta. de ſucceſſ. cler. ab inteſta. in finalibus verbis. fac. text. in capit. præſenti. de offi. ordin. in 6. vbi epiſcopi vel eorum ſuperiores, vel quiuis alij prælati prohibentur occupare, vel in ſuos vſus conuertere, vel auferre bona inuenta in eccleſijs vacantibus earum rectoribus morientibus ſiue vacationis tempore obuenientibus, niſi hoc ſit de ſpeciali priuilegio, vel de conſuetudine legitime præſcripta, &c. facit quia canonicus abſens poteſt percipere fructus præ-
11 bendæ ſuæ ſi de hoc adſit conſuetudo, vt nota. in capit. dudum el. 2. de electio. in glo. pen. & glo. in cap. conquerenti. extra de cler. non reſid. in uer. deſeruiat, quod tamen eſt contra ius: quia ſi vult percipere, de iure debet eſſe præſens, & deſeruire, non autem abeſſe d. capit. conquerente. & cap. inter. de appell. cap. peruenit. facit, quia conſuetudo dat iuriſdictionem non habenti, & liberiorem adminiſtrationem capit. cum contingat. de for. compet. fac. quod dicunt quidam quod cum clerici perſonis priuilegiatis comparentur, tolerari debet in eis conſuetudo ad inſtar aduocati fiſci: qui reſiduum ſalarij non exactum & non maturum tranſmittit ad hæredes. l. poſt duo. C. de aduoc. diuerſ. iud. fac. text. in cap. ſi propter. de reſcrip. vbi patet, quòd fructus primi anni poſſunt deberi, etiam ſingulari perſonæ, & quòd

eccleſiarum conſuetudo, etiam in eccleſijs ſit ſeruanda, habetur in
tex. 12. diſt. illa. & cap. ex parte. de conceſſ. præb. in fin. imo dicit Did.
Couarruuias in cap. cum in officijs. de teſtam. quod moribus rece-
ptum eſt, quòd epiſcopis tantum eſt neceſſarium obtinere a ſummo
Pontifice, vel a ſede Apoſtolica licentiam teſtandi: ſiquidem omnes
alij clerici ſine licentia, & libere teſtantur, & teſtari, poſſunt, & in
vltima voluntate pro libito ſuæ voluntatis diſponunt de omnibus
bonis, quæ ex redditibus eccleſiarũ ſunt adepti, & in eiſdem inteſtati
decedentes ſucceſſores habent parentes, fratres, cæteroſque ab inteſta-
to venientes: & hæc conſuetudo a pleriſque damnatur, ex eo, quia
12 per text. in capit. relatum el ſecundo. probatur conſuetudo tantum,
quæ permittit clericis teſtari in pios vſus, in præmium ſeruitij exhi-
biti clerico viuenti: generaliter autem conſuetudo non recipitur, id
13 quod videtur approbari communiter per ſcribentes in capit. cum in
officijs. & dicto cap. relatum. & licet, inquit, hæc ſit magis commu-
nis opinio, tamen quando animaduerto, quòd iſti redditus eccleſia-
ſtici, de quibus agitur aſſignantur ex diſpoſitione canon. miniſtris
eccleſiarum ſeparatim ab alijs bonis, quæ in eccleſijs conceduntur ad
veſtes, paramenta, ędificia, aliaque neceſſaria, quoties video, quod
hęc prohibito eſt inducta non de iure diuino, ſed humano, ego (in-
14 quit) non poſſum conſuetudinem pręfatam damnare: quippe qui
certo ſciam, quod Romanus Pontifex eccleſię Principes totiuſque
orbis chriſtiani conſenſus eam applauſu ſaltim tacite probant; & Ca-
rolus Cęſar Hiſpaniarum Rex anno 1523. comitijs totius Regni
Pyntiæ habitis cap. 27. eandem conſuetudinem vti bonam, laudabi-
lem, ac legitime inductam ſeruari mandauit: idem apud Gallos
communi vſu receptum, & obſeruatum eſſe præter alios teſtatur glo.
in prag. ſanctio. tit. de annatis. §. item quod. in ver. acquiſitos, id
quod placet Io. Fabro. inſtit. de rer. diuiſio. §. his vero. Guido Papæ
deciſ. 115. Gugliel. Benedic. in cap. Raynutius. de teſta. in ver. & vxo-
rem. Io. Andr. in reg. nemo plus. de reg. iuris. & alijs, qui allegantur
per Philip. Probum in cap. præſenti. de offic. ordin. in ſexto. facit pul-
chertimus tex. in extrauag. ſuſcepti. de electio. extrauag. Io. 22. vbi
habetur quod valet conſuetudo, qua inducitur, vt fructus beneficij
15 vacantis per aliquod tempus pertineant ad defunctum, ergo (inquit)
de illis clericus de cõſuetudine potuit teſtari, ac illos cõſanguineis alijſ-
que hęredibus relinquere: ſubdens, quòd hęc conſuetudo, cuius ini-
tij memoria hominum non eſt, idem efficit, quod principis licentia, &
16 priuilegium. l. 3. §. ductus aquę. ff. de aqua quot. & æſt. & alias vt ibi
per eum: vbi multa allegat.

Sed hoc videtur meo iudicio ſatis magnum dictu, & auditu, quia ſtat communis opinio ſcribentium in contrarium, vt ipſe Couarruuias aſſerit, Abb. in cap. cum in officijs, quem omnes ſequuntur hoc ita indiſtincte non intelligit, nam, inquit, nota, quod valet conſuetudo: quòd clericus poſſit teſtari de bonis per eccleſiam acquiſitis; quòd ego non admitto indiſtincte, ſed reſtringo ad bona mobilia, & modica: qualiter etiam valet conſuetudo, vt modica poſſit donare cap.
17 cæterum. de donat. ita dicendum eſt reſpectu facultatis teſtandi, nam ſi conſuetudo haberet de magnis illa eſſet oneroſa eccleſiæ, & per conſequens non valeret cap. primo ſi de conſuetudine reſpectu vero bono-
18 rum immobilium, puto non ſufficere conſuetudinem: quia illa non poſſunt alienari: niſi cum ſolemnitate: de qua in cap. ſine exceptione. 12. quæſt. 2. nec illam ſolemnitatem remouere poteſt irrationabilis conſuetudo, vt communiter per Doctor. in cap. nulli. de rebus eccleſiæ non aliena. valet tamen conſuetudo, vt canonicus teſtari poſſit de fructibus eccleſiæ percipiendis anno ſeq. poſt mortem. quia potius preiudicat canonico ſucceſſori: quam eccleſiæ vt per Ioan. Andr. in reg. nemo plus. in mercurial. vbi ponit de hoc quæſtionem de canonicis Mutinen. an de fructibus præbendarum ſuarum poſt mortem ad annum percipiendis de conſuetudine illius eccleſiæ teſtari poſſint; vbi in vtramque partem materia diſputata concludit pro affirmatiua
29 ſcilicet: quod valeat conſuetudo quod poſſint canonici de fructibus ſuarum præbendarum percipiendis teſtari, potiſſimum ratione, quia per hanc conſuetudinem in his fructibus percipiendis principaliter non præiudicatur eccleſiæ; ſed ſucceſſori; qui habet de fructibus viuere qui habet ſibi imputare, & quod talem canoniam cum tali onere aſſumpſit, vnde (inquit) viuat, quo reſpectu videtur facilius conſuetudinem permittere de percipiendis, quam de perceptis de illis
20 (inquit) dico in quibus ſuccederet eccleſia cui grauamen conſuetudo ferre non debet cap. primo de conſuet. nec talis conſuetudo canonico ſucceſſori propterea luctum afferre debet, quia eadem lege ſibi ſucceſſorem ligat, quia eoſdem fructus ipſe ſucceſſori aufert, quos ei abſtulit ſuus anteceſſor, & talis conſuetudo de percipiendis videtur approbata hodie per dictam extrauag. ſuſcepti. Ioannis. 22. de electio. ſed melius per text. in cap. præſenti. de off. ordin. ibi ſiue vacationis tempore obuenientia. & paulo poſt. niſi, de ſpeciali priuilegio, aut conſuetudine iam præſcripta legitime, &c. vbi Pet. de Ancharan, 3. not. dicit quòd valet conſuetudo præſcripta ſuper iſtis bonis obuenientibus, aut dimiſſis, alteri quã futuro prælato applicãdis. & dicit Bellon. conſ. iiij. num. x. quod eſt cõmunis opinio, quod valeat cõſuetudo,

quod hæredes beneficiati habeant fructus illius anni, quo beneficiatus moritur, ſequitur Zabarel. in cap. fin. de pecul. cler. ſecunda colu. ibi modicam erogationem poteſt facere clericus, vbi hoc habet conſuetudo, quæ valet etiam in morte, etiam, quoad fructus percipiendos, vt ex-
21 trauagan. ſuſcepti, vbi approbatur conſuetudo, per quam fructus applicantur defuncto, quod non probabiliter intelligitur vbi relinquit pro anima, tunc (inquit) enim, proprie applicatur defuncto: ſequitur Ioan. de Imola. in d. cap. fina. de pecul. cler. circa fin. vbi tenet, quòd clericus poſſet de redditibus eccleſiæ aliquid moderate donare. ſaltim, ſi adſit conſuetudo, & videtur, quòd illa conſuetudo poſſit tolerari per tex. in cap. ſi propter tua debita. de reſcrip. in 6. & in d. extrauag. ſuſcepti, in quibus patet ꝙ valet conſuetudo, quòd fructus beneficij vltimi anni, in quo clericus decedit, etiam ſi nondum ſint percepti, ſpectent ad hæredem ipſius cler. & ſic breuiter conſuetudo in talibus multum poſſet operari & ſic videtur, ꝙ valeat conſuetudo, ꝙ cler. & ſimpliciter perſonaliter beneficiatus faciat fructus ſuos, & alias, vt ibi per eundem Imolam. Idem Imola in cap. peruenit. de fideiuſſor. col. 8. verſ. quæ autem. vbi dicit ſecundum aliquos, quos allegat: ꝙ illud, ꝙ dicit glo. in cap. præſenti. de offi. ordin. in 6. & per Hoſtien. in cap. fin. de pecul. cler. quòd clerici ſunt vſuarij & vſufructuarij in fructibus beneficiorũ, poteſt tolerari propter conſuetudinem, per tex. in cap. dilectus. de conſuetu. vbi conſuetudo habet poteſtatem interpretandi ius vt ibi per eum & vide Abb. in cap. nouum genus ex. de decimis colum. 3. quòd hodie eſt ſtandum conſuetudini, an clericus faciat fructus beneficij ſuos, id quod etiam dicit Ioan. Andr. in præallegata reg. nemo plus. tenet Tancred. per illud quod in ſimile dicitur de Vaſallo, qui decedit poſt Calend. Martij ante Kalen. Octobris, in tit. lex. regni cap. ſi Vaſallus. & per text. & quòd ibi notatur in l. defuncta. ff. de vſufr. & audiui poſt quam ſum Neapoli hanc conſuetudinem vigere in aliquibus eccleſijs Apuliæ, quod clerici decedentes, etiam ab inteſtato tranſmittunt ad hæredes fructus ex præbendis per aliquod tempus poſt eorum obitum recolligendos, id quod etiam atteſtatur Ioan. And. in regula nemo poteſt, in fin. vbi dicit, quòd in multis eccleſijs viget hęc conſuetudo, in quibus minime eſt immutandum, & dicit Andr. de Iſernia in vſibus Feud. lib. 3. conſuetudines &c. §. his conſequenter, quòd Neapoli circa fructus decedentis clerici habent conſuetudinem certam præſcriptionem &c. uti vidi ego in Codice dicti Andreæ apud magnificum D. Fabritium Sanmarcum, aduocatum primatium in ciuitate Neapolis mi-
22 hi amiciſſimum: cum quo alloquutus ſum ſuper iſta quęſtione: quem reperi apoſtillatum manu. d. magnifici viri de iſta conſuetudine Neapo-

litana vide Innoc. cap. relatum de teſtam. & cap. fin. de pecul. cler. Gemin. in cap. præſenti de off. ordin. in 6. & pro iſta conſuetudine eſt bulla, quæ reſeruatur per canonicos de capitulo eccleſiæ cathedralis Neapolitanæ & reperies illam præſentatam in quodam proceſſu inter Carolum della Gatta & donum Marcum ſalernum in ſacro Conſilio. & Lofre. d. conſ. 40. pro vt eſt videre in codice dicti excellentis aduocati.

Et quod dicitur de conſuetudine, ſecundum eundem Io. Andr. eſt intelligendum de conſuetudine legitime præſcripta cap. 3. de conſuet. & de off. ordin. cap. præſenti, nam verbum conſuetudo ſimpliciter prolatum intelligitur, de præſcripta. cap. cumana de electio. & multo fortius, ſi tanto tempore ſeruata eſſet, quod ipſius contrarij non eſſet memoria de verb. ſig. ſuper quibuſdam: & cap. primo. de præſcrip. cum concordantijs, facit etiam, quia Pius Papa Quartus in ſuis breuibus deputationis Franciſci Odeſcalchi & Mathæi Minalis videtur velle, quod de bonis peruentis ex beneficio ſimplici, poſſit clericus diſponere in locis vbi viget conſuetudo teſtandi legitime præſcripta, in illis verbis, & quoad beneficia ſimplicia, niſi ex priuilegio &c. vt in dictis breuibus in fine deſcriptis: ego quoad fructus perceptos non diſcedo ab opinione Abbatis, quod reſtringatur conſuetudo ad modica, quæ mihi videtur magis ratione ſuffulta, per ea, quæ late ſunt dicta ſupra per totam præcedentem quæſtionem, vbi dixi pro quot a parte, & de quibus clericus de redditibus eccleſiæ poſſit pro libito diſponere, & quomodo reliquos habeat diſpenſare, & quod eius opinio magis amica eccleſiæ videtur, quia ſi ad magna conſuetudo eſſet, oneroſa eſſet eccleſiæ, & per conſequens admitti non haberet cap. primo. de conſuetudine & immobilia non alienantur ſine ſolemnitate: & quod ſolemnitas remoueri non poſſit pretextu forſan irrationabilis conſuetudinis, ſequitur Silueſt. in ver. clericus quarto vbi dicit quod clerici alicubi de conſuetudine teſtantur de fructibus, ac rebus mobilibus eccleſiæ acquiſitis, & ſecundum aliquos valet conſuet. quia de his teſtari non eſt illicitum; niſi quia in fauorem eccleſiæ prohibitum, & hæc inquit ſi ſint modica, quia alioquin eſſet oneroſa, ſubdens limita ſi pie in foro animæ diſponat, non ſe extendat ad vaſa ſacra diuino cultui deputata, niſi vaſa eſſent ſuperflua, & tranſirent ad aliam eccleſiam &c. pro quo facit, quod dixi ſupra, quod ſi de pecunia prebendæ ematur predium, vel fundus, non poteſt amplius clericus de illo diſponere, nec etiam intuitu pietatis dare licet ante potuiſſet de pecunia diſponere, quia ſtatim ſic emptum fit eccleſiæ, vt per Doctor. in cap. primo. de pecul. cler. & capit. inquirendum, refert etiam Angel. in verb. emptio. verſ. verum emptum, & per illud etiam: quod ipſe Couarruuias dicit in d.

capit.

capit. cum in officijs. in fi. vbi dicit quòd in redditibus eccleſiaſticis tan-
23 tum ius habent clerici, quantum expreſſe ſibi à canonibus conceditur: quia canones expreſſe tantùm concedunt clerico neceſſaria victui, & reliqua diſponere in caſibus pręnarratis tantum. Item quòd ipſe dixit in fin. verſ. prędicti denique quicquid preter neceſſarium victum ac ſimplicem veſtitum de altari retines, tuum non eſt rapina eſt, ſacrilegium eſt: & quòd ipſe in verſ. ſecundo. vbi clericis permiſſus eſt redditus, qui ad eorum congruam ſubſtentationem neceſſarij non ſint, in pios erogare vſus, iuxta illud quòd ſupereſt date pauperibus: & quòd dicit in verſ. 3. vbi dicit, clericum poſſe diſponere de illis fructibus pro ſuo libito, qui ſunt neceſſarij ad eius honeſtum ſumptum, iuxta ſui qualitatem, & quod dicit in cap. 7. vbi clericus non poteſt diſponere in teſtamento de rebus occaſione eccleſię acquiſitis, nec de rebus emptis de pecunia de redditibus eccleſię collecta: per quę deducta optime apparet, quòd non poteſt eſſe locus allegatę conſuetudini; Facit quia per hanc conſuetudinem videretur quodãmodo introduci ſucceſſio in rebus eccleſię, quod non eſt a canone permiſſum, imo expreſſe prohibitum, cap. Michael. de fil. preſbyterorum, Nec video, quod hęc ſit conſuetudo totius orbis, vt ipſe Couarruuias aſſerit, quia in Vrbe Roma pro tempore, quo fui Auditor Reuerendiſſ. Theſaurarij in cauſis ſpoliorum camerę, & in Regno Neapolis pro tempore, quo iam per triennium eaſdem cauſas audio apud Illuſtriſs. & Reuerendiſs. D. Nicolaum Fliſcum Epiſcopum Sauonenſ. ſedis Apoſtolicæ Nuncium in eodem Regno a Pio iiij. deputatum, contrarium ſeruari vidi, nec de tali quidem conſuetudine, verbum audiui: facit in contrarium vſus quotidianus, qui videtur oculis ab immemorabili tempore citra inductus, quia quotidie pro Cardinalibus, Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis, ac cuiuſuis gradus, & dignitatis pręlatis, & clericis quibuſcunque a ſede apoſtolica, & Romano Pontifice pro tempore exiſtenti, procurantur, conceduntur, & expediuntur, licentiæ, & facultates teſtandi pro ſumma, quæ petitur, per litteras Apoſtolicas ſub plumbo, vel per Breue ſub annulo Piſcatoris, vel per litteras ſacræ pœnitentiariæ; quod non accideret, ſi allegata conſuetudine ſe tutos fore clerici putarent: facit in contrarium illud, quod habetur in extrauaganti Pauli iij. edita ſuper ſpolijs in principio, vbi atteſtatur res, & bona ſpolia nuncupata prælatorum etiam Pontificali, vel alia maiori dignitate fulgentium cæterarumque perſonarum eccleſiaſticarum ſecularium, & regularium tempore obitus ipſorum remanentia ſemper vti ſpolia ad cameram Apoſtolicam pertinuiſſe, & ſpectaſſe, prædeceſſoreſque ſuos, ac ſe ip'um in varijs mundi prouin-

cijs pro illis recolligendis collectores, & exactores conſtituiſſe, & deputaſſe, ac ab antiquiſſimo tempore citra nomine Cameræ Apoſtolicę exacta, ac inter iura ipſius Cameræ annotata, & annumerata fuiſſe. nec valet dicere, quòd conſuetudinem hanc atteſtatur Carolus Cæſar, & quòd illam mandauerit ſeruari, & quòd etiam dicat ita obſeruatum glo. in pragmat. ſanctionibus, quia Paulus Tertius (vt vidimus) atteſtatur de contrario, cui maior venit adhibenda fides, vt dico in prima q.

Nec refert, ꝙ Carolus Cæſar prædictus ita ſeruari mandauerit, quia eius conſtitutio, & lex ciuilis de ſe non erit regulariter ſeruanda tanquam eccleſiæ præiudicialis & oneroſa. Neque enim principes ſęculares habēt diſponere ſuper rebus eccleſiæ, vel in rebus eccleſiaſticis ſe intromittere, & ſi ſecus faxint; illorum conſtitutio, & ordinatio, nullius eſt auctoritatis. 96. diſt. in principio. Et ibi glo. cap. bene quidem cap. vbi nam.
24 cum ſimilibus. Eadem diſtin. dicit glo. cap. ſicut epiſcopum. 1. quęſt. 2. in glo. magna in fi.

SVMMARIVM.

1 *IN fructibus maturatis a die mortis vſque ad apprehenſam poſſeſſionem beneficiorum reſeruatorum ſuccedit Camera*
2 *Diſtinctio, ad quem ſpectent fructus eccleſia.*
3 *Seruatur conſuetudo, quæ non eſt grauis Cameræ.*
4 *Fructus ſolo cohærentes ſunt pars fundi.*
5 *Conſuetudo in regno Neapolis, quòd fructus inexacti pertinent ad capitulum, &c.*
6 *Conſtitutio Iulij iij. applicat fructus inexactos Cameræ.*
7 *Priuilegio dubio inſpicitur intentio concedentis.*
8 *Intentio apparet ex coniecturis.*
9 *Contrariorum incluſio vnius, eſt excluſio alterius.*
10 *Quando ſit ſumendum argumentum a contrario ſenſu.*
11 *Illa, præſumitur cauſa finalis, quæ eſt poſita in lege.*
12 *Vbi ratio legis reddi poteſt vnica habetur pro expreſſa.*
13 *Verba dubia interpretantur ſecundum quod expedit proferenti.*
14 *Inſpicimus ſemper illud, quod eſt magis veriſimile.*
15 *Digniora ſemper ſunt preferenda.*
16 *Vide quid importet dictio, &c.*
17 *Verba debent aliquid operari.*
18 *Lex non debet habere ſuperfluam ſillabam.*

An

An in fructibus inexactis relictis per clericum defunctum ſuccedat Camera Apoſtolica ſucceſſor in beneficio, vel hæres defuncti.

QVÆSTIO V.

NIHIL dicemus hic de fructibus inexactis penſionum, vel alias reſeruatis, vel diſtributionum quotidianarum quę dantur inſeruienti horis diuinis, quia illos diximus peruenire ad hæredes ex teſtamento, vel ab inteſtato ſecundum aliquorum opininem pro quanto tempore decurrerint vſque ad mortem clerici: prout in quęſtione, quam fecimus de ſucceſſio. clerici ſęcularis ab inteſt. & etiam in quęſt. de poteſtate clerici circa fructus &c. quia non ſunt præſentis quæſtionis, vnde dicemus tantum de illis fructibus, qui obueniunt pręlato ratione tituli pręlaturæ, vel clerico beneficiato, ratione tituli ſui beneficij, ex eo, quia eſt in beneficio intitulatus, vel inſtitutus, qui decurrerunt & maturarunt in vita pręlati, vel clerici, & remanſerunt inexacti, vt puta quia per ſuperuenientiam obitus illos exigere clericus, vel exactionem inchoatam ad finem perducere aliquo caſu non potuit.

Quia de illis, qui decurrunt, obueniunt, & maturant à die obitus, vſque ad diem apprehenſę poſſeſſionis beneficij reſeruati, vel pręlaturę, per nouum ſucceſſorem nihil attinet dicere: quia de illis nihil eſt dubitandum, vel diſputandum cum per extrauagantem Pij. iiij. ſub Datum Romę apud ſanctum Petrum die Septimo Decembris 1560. ſit clare
1 prouiſum, quod in illis ſuccedat Camera Apoſtolica, ſi beneficium dico ſit reſeruatum, quia ſi non ſeruatum ſit, dico ſecus. Vnde per contraria procedendo, quia iſto modo magis habetur, & magis apparet, veritas, non videtur, quod fructus, prouentus, redditus, obuentiones, & emolumenta, quę obuenerũt ante obitum, vel tempore obitus, & quę per mortem clerici, vel pręlati, qui illa exigere non potuit, remanſerunt, inexacta perueniant, aut peruenire poſſint, aut debeant ad Camerã Apoſtolicam, capitulum, conuentum, collegia, aut ad ſingulares perſonas, ſed potius ad ſucceſſorem in pręlatura, vel beneficio, vel quòd potius conuerti debent in vtilitatem eccleſię ſui paſtoris obitu deſolatę: quia id videtur per ius nouum hodie aperte deciſum per tex. in cap. quia ſæpe. de electione. in 6. vbi determinatur, quòd tam bona dimiſſa per prælatum, quam obuenientia tempore vacationis eccleſiæ, & mortis prælati,

non

non vſurpentur modo aliquo per capitula, conuentus collegia, vel ſingulares perſonas earundem, ſed reſeruentur fideliter futuris ſucceſſoribus: item per tex. in cap. præſenti. de off. ordin. eod. lib. ibi ſiue vacationis tempore obuenientia, quæ in vtilitatem earundem, vel futuris ſucceſſoribus fideliter reſeruari, &c.

Nec hoc habet locum tantum in fructibus, ſed in omni alio emolumento, quod peruenit ex iuriſdictione, & ſigillo curiæ eccleſiaſticæ, vel ſæcularis, aut alias vndecunque iux. tex. in Clemen. ſtatutum. de electio. Et hoc etiam fuerat ante prouiſum per ius antiquum. per tex. in cap. illud. & cap. non licet. 12. quæſt. 2. cum ibi glo. vbi habetur quod bona epiſcoporum, & prælatorum decedentium debent ſub cuſtodia fideli, futuro ſucceſſori conſeruari: & quamuis dicta iura videantur loqui de bonis dimiſſis per defunctum tempore obitus illius, intelliguntur etiam de bonis obuenientibus tempore vacationis, & poſt per generalitatem, quæ habetur ibi, quòd bona decedentium epiſcoporum res ſuæ aut eccleſiæ ſuæ debent conſeruari, & illibata futuro ſucceſſori qui epiſcopus ordinabitur reddi. vbi glo. tradit quis debeat deputari ad illarum cuſtodiam, & conſeruationem, & perceptionem. Clarius id videtur dicere glo. in cap. hæc huius. eiſdem cauſ. & quæſtio. vbi dicit, quòd omnia a morte prædeceſſoris ſunt ſeruanda ſucceſſori, in glo. conſeruari. Idem tenet Hoſtien. in cap. fin. de pecul. cler. vbi poſita quæſtione qui nam ſint fructus qui pertineant ad eccleſiam, de quibus non poteſt teſtari clericus, reſpondet, quòd eſt aduertendum ad tempus quo moritur clericus, quia ſi moritur poſt finitum menſem Auguſti & ante kalend. Martij omnes fructus anni proximi ſequentis pertinent ad eccleſiam, vel dic inquit alio modo. quod fructus pendentes pertinent ad eccleſiam, ſeparati vero a ſolo ad clericum: vel dic alio modo, quòd
2 inter exequutores clerici defuncti, & eccleſiam fructus habent diuidi, ſicut fit inter virum, & vxorem, facto diuortio: ſubdens, ſed eſt verius, vt intelligamus illos fructus tantum pertinere ad clericum, qui ſunt ſeparati a ſolo, & reconditi, quos clericus, vti vſufructuarius facit ſuos, cui clericum (inquit) comparari debere diximus, alij autem: qui non ſunt ſeparati a ſolo, nec reconditi, prout eſt in caſu noſtræ præſentis quæſtionis, non ſunt clerici, nec clericus facit illos ſuos, quia ſpectant ad eccleſiam, & hæc procedunt: niſi obſtet aliqua ſpecialis conſuetudo in contrarium. cui ſtandum erit, niſi eccleſia, ob illam nimis
3 grauetur.

Idem dicit, & tenet Gaſpar. Calder. conſ. 2. de pecul. cler. vbi poſita quæſtione, quis ſuccedere habeat in fructibus præbendæ canonico defuncto, dicit indiſtincte, quod eccleſia, maxime, ſi decedat clericus ante

fructus

fructus recollectos: quia in illis ſuccedit eccleſia non hæredes ex teſtamento, vel ab inteſtato: ſine æquiparemus clericum vſufructuario, ſiue vſitario: ſi vero decedis poſt fructus a ſolo ſeparatos, tunc diſtinguit quinque caſus, vt ibi late per eum videri poteſt. Et dicit Io. Copus in tracta. de fructibus lib. 4. tit. 3. cap. 2. quod tam fructus a prælato percepti, qui in bonis eius eſſe cæperunt, & mortis tempore extant, quam etiam ij qui tempore vacationis obuenerunt, debent futuro ſucceſſori reſeruari. Idem videtur tenere Specul. in tit. de fructibus & intereſſe, verſ. ſed pone prælatus, vbi dicit, quod quidam decedens talem fecit ordinationem, volo quod de omni mobili meo, quod nunc habeo fiant tres partes, ſic diſtribuendæ: quæritur, qui fructus pertineant ad defunctum, & reſpondet, quod omnes fructus a ſolo ſeparati tempore mortis ſuæ, quia quandiu ſolo cohærent ſunt pars fundi. l. fructus. ff. de

4 rei vend. Vnde in caſu noſtro fructus inexacti cum non ſint, & cum non poſſint dici a fundo ſeparati, ſunt eccleſiæ, cuius eſt fundus, & per conſequens ſucceſſoris in beneficio. Item eſt bulla ſiue motus proprius ſuper hoc factus per Iulium. iij. qui incipit Motu proprio. &c. Cum ſicut nobis nuper innotuit, &c. de qua fit mentio in alia regula, vel bulla eiuſdem edita pari modo ſuper fructibus inexactis relictis, quæ eſt deſcripta in fine, in qua expreſſe huic caſui prouidetur, & determinatur, quòd tales fructus inexacti, non vadant modo aliquo ad hæredes defuncti, ſed ad ſucceſſores in beneficio, vt in dicta conſtitutione.

In contrarium videtur opinio Bar. in l. diuortio. §. ſi contrario. ff. ſolu. mat. vbi dicit, canonicus decedens tranſmittit ad hæredes ſuos fructus perceptos, & percipiendos pro rata temporis, etiam pro rata anni, quo ſtetit in canonicatu.

Item facit in contrarium pari modo illud, quod tenet Ioan. And. in regula nemo plus. de reg. iur. vbi diſputando quæſtionem de canonicis Mutinenſibus, tenet, quòd canonicus, ſtante conſuetudine, poteſt diſponere in teſtamento de fructibus ſui canonicatus, etiam percipiendis pro tempore poſt mortem, & quòd valet diſpoſitio.

Item audiui eſſe multas eccleſias in regno Neapolitano, in quibus ineſt con-

5 ſuetudo quòd fructus inexacti per clericum, ſeu beneficiatum defunctũ, & illi etiam qui obueniunt, & decurrunt poſt eius obitum vſque ad nouã prouiſionem accreſcunt capitulo, collegio, vel canonicis, ſeu conclericis dictæ eccleſiæ.

Quid tenendum ergo in caſu iſto? ego puto in iſtis fructibus inexactis, quòd non ſuccedant nec hæres defuncti, nec ſucceſſor in beneficio; nec alius, qui alias de iure communi poſſet ſuccedere, quandoquidem

dem fuit expreſſe determinatum per prælibatum Iulium iij. quòd iſto caſu ſuccedat Camera Apoſtolica, in locis, vbi ſunt collectores Cameræ Apoſtolicæ: prout per ipſius Iulij conſtitutionem editam, vel publicatam ſub anno Domini. 1551. die Decima octaua menſis Iunij. in quo Papa declarat, quòd conſtitutio, quam alias fecit, quòd in fructibus inexactis, relictis per defunctum clericum, non haberent ſuccedere hæredes defuncti, ſed ſucceſſores in beneficio, comprehendebat tantum loca, vbi non ſunt collectores ſpoliorum, & iurium Cameræ Apoſtolicæ: & quòd in dictis locis ſuum effectum ſortiri haberet tantùm, non autem in locis vbi eſſent, & eſſe conſueuerunt collectores, & in locis, vbi eſſent collectores, voluit, quòd circa iſtos fructus inexactos, haberent locum conſuetudo, priuilegia, & iura particularia, quæ iubet ſeruari: per quam conſtitutionem Iulius iij. adimendo illos fructus inexactos a ſucceſſoribus in beneficijs, in locis, in quibus adſunt collectores ſpoliorum, & iurium Reuerendæ Cameræ, vt de ſe patet, voluit, & intellexit illos applicare iuribus Cameræ, ac vt bona Cameræ per collectores colligi in dictis locis.

Verum quia ego ita dictam conſtitutionem intelligo, & ſimul audiui, quen-
6 dam magnum doctorem in ciuitate Neapolis aliter intelligere, & aliter ſentire, in cuius opinionem, & ſententiam licet pro eius auctoritate, quę apud omnes magna, & apud me maxima ego iuuenis deſcendere deberem, tamen hic adducam rationes, & fundamenta, quibus moueor ad dictam conſtitutionem, Ita interpręrandam, & eam ita intelligendam, prout aliter intelligi recte non poſſe puto.

Et pro euidentia pręmitto, quod ſenſus bullæ talis eſt videlicet conſtitutio, quam fecimus, quod fructus inexacti relicti per clericum defunctum, non vadant ad illius hæredes, ſed ad ſucceſſores in beneficio, quos ſolutis primo certis debitis, & legatis defuncti, in ſuos vſus conuerterent, habet locum in locis tantum, vbi non ſunt collectores iurium Cameræ Apoſtolicæ, circa quę loca ſeruari habet ius commune, nec comprehendit loca, vbi ſunt, vel eſſe conſueuerunt collectores, & in locis collectorum, valeant conſuetudo, priuilegia, & iura particularia quę vigeant. Credo quod iſte ſit germanus eius intellectus, & verus ſenſus bullæ.

Pręmitto ſecundo & aliud. quòd cum per conſtitutiones, de nouo factas, per Romanos Pontifices, hodie Camera Apoſtolica ſit ſubrogata, & ſuffecta in bonis acquiſitis de fructibus beneficiorum, ac in acquiſitis, occaſione eccleſiæ, & in fructibus relictis per clericum defunctum in locum, ac in uicem ſucceſſoris, prout per bullas, & conſtitutiones extrauagan. in materia ſpoliorum editas, de quibus in prima quęſtione

per deciſ. Rotæ 855. in antiquis. Camera Apoſtolica, & ſucceſſor in
beneficio habent ſe, vti contraria, & incompatibilia.

Et vbi ſit vnum de iſtis, ibi aliud eſſe non poſſit de iure, quia, vbi colligit
Camera ibi colligere non poſſit ſucceſſor, & vti contraria, alterum ex-
cludatur ab altero.

Item præmitto etiam, quod de iure intentio legem condentis eſt conſide-
randa Clemen. 2. ſ. fina. vbi Cardin. de religio. dom. quia cum pri-
7 uilegium eſt dubium, concedentis intentio inſpicitur, per text. in l. Ne-
ratius. ff. de regu. iur. cap. cum veniſſent. ex. de iudic. per Specul. in
8 titu. de inſtrumen. æditio. §. 11. incip. nunc autem. verſ. ſi autem du-
bium eſt. & intentio apparet ex coniecturis. l. ſi quis intentione. ff. de
iudic. per Specul. in tit. de libelli conceptio. ſ. iam nunc. verſ. ſed cum
ex his.

Iſtis ita præſuppoſitis, ego iudico, quod principale intentum Papæ in hac
conſtitutione fuit prouidere de iſtis fructibus, ac rebus inexactis Came-
ræ Apoſtolicæ, in locis, vbi ſunt collectores, ſi nulla adſit conſuetudo,
priuilegium, aut ius particulare in contrarium, & quod cauſa fina-
lis, quæ illum ad ſic ſtatuendum induxit, fuit ipſa Camera, & ita intel-
ligi debet, licet per verba expreſſa non appareat, id quod ego deduco
hoc modo.

Et primo, quia reformatio conſtitutionis, vt non habeat locum, vbi ſint
collectores iurium Cameræ Apoſtolicæ, videtur facta pro Camera Apo-
ſtolica, & reſpectu Cameræ, per illa verba in bulla ſæpius repetita pro-
uidere intelleximus ſolum eccleſijs, monaſterijs, & beneficijs in lo-
cis in quibus collectores fructuum, & prouentuum Cameræ Apoſtoli-
cæ debitorum deputari, ſeu eſſe non conſueuerunt &c. Vnde, ſi
reſpectu Cameræ ſit facta, ad illius vtilitatem, commodum, & bene-
ficium facta interpretari debet, quia in locis collectorum excluduntur
a perceptione talium fructuum ſucceſſores in beneficijs, ad quos tales
fructus regulariter de iure communi ſpectant, vt iuribus primo allega-
tis, ergo ipſis excluſis incluſa intelligitur Camera Apoſtolica quæ eſt
ſucceſſoribus in materia ſpoliorum contraria, per regulam contrario-
rum, quod incluſio vnius eſt excluſio alterius, & electo vno de contra-
9 rijs alterum perpetuo eſt extinctum. Notat Bald. per illum tex. in l pri-
ma. C. de fur. & ſer. corrup. notat & dicit Specul. in tit. de exceptio. §.
4. verſ. illud autem, quod contrariorum electo vno, videtur alteri re-
nunciatum.

Item ex eo, quia in prima conſtitutione, vel motu proprio a talibus fru-
ctibus, vti a rebus eccleſiaſticis in alienationibus excluduntur omni-
no hæredes, & illi conceduntur ſucceſſoribus in beneficio, ad quos

ſpectant

ſpectant de iure, cum facultate illos in ſuos proprios vſus conuertendi ſolutis certis debitis, & legatis factis ad pias cauſas defunctorum. in ſecunda conſtitutione adimuntur a ſucceſſoribus, in locis vbi ſunt collectores Cameræ, in quibus locis eſt ſeruanda conſuetudo, & priuilegiũ: & ſi nulla adſit cõſuetudo, vel priuilegium, vel ius particulare, prout euenire poteſt, de neceſſitate eſt dicendum, quod tunc iſti fructus ſint Cameræ, Apoſtolicæ, cuius reſpectu limitatur conſtitutio generalis, in locis ubi ſunt collectores: quia ſi non intelligerentur eſſe Cameræ, iſta noua conſtitutio reformatiua primæ, nihil operaretur, quæ operari debet etiam ultra ius commune, per Bartol. & alios in l. 4. §. prętor ait. ff. de damno infec. per Fel. in cap. de cauſis. de offic. deleg. in uerb. in glo. ibi & per tex. in l. re coniuncti. ff. de lega. 3. vbi dicit: quòd quando uerba ſtatuti in ſenſu directo nihil operantur, tunc de neceſſitate ſu-
10 mi debet argumentatio a contrario ſenſu, etiam ad correctionem iuris communis: immo illa uerba bullæ, in locis in quibus collectores, ſeruirent deuento, & eſſent eluſoria, & ſtatuta ſemper debent intelligi, ne reddantur eluſoria. l. prima. §. pecunia. ff. de calumniat. glo. in cap. quamquam de uſur. in 6.

Item ſi dicamus iſtos fructus, & res inexactas non ſpectare ad Cameram Apoſtolicam in locis collectorum, ſi veniat caſus, ꝙ per conſuetudinem, priuilegiũ, aut ius particulare ad neminem ſpectent, naſcitur inconueniens, videlicet quod nullius erunt, & in dominio incerto permanebunt, quod eſſe non debet.

Vnde ad euitandum inconueniens, cum non ſint hæredum, non ſint ſucceſſorum, nec per aliquam conſuetudinem, priuilegium, aut ius particulare ab aliquo vendicentur: eſt de neceſſitate dicendum, quod ad Cameram Apoſtolicam pertineant, cuius intuitu, & contemplatione videtur emanaſſe iſta noua reformatiua conſtitutio, argumento a ſufficienti partium enumeratione, quod valet in iure. l. obligatione fere. §. placet. ff. de actio. & obliga. l. filius. §. filius. de lega. primo. & §. in bonæ. fidei. inſtit. de actio.

Item cum in bulla dicatur, ꝙ ſucceſſores habent ceſſare percipere fructus, & res inexactas in locis vbi ſunt collectores iurium Cameræ Apoſtolicæ, niſi adſit conſuetudo, priuilegia, vel aliquod ius particulare, ipſa Camera, & reſpectus ipſius Cameræ, videtur fuiſſe cauſa finalis, quæ ad ſic ſtatuendum, & diſponendum Papam mouit, quia iſta cauſa eſt poſita,
11 & expreſſa in lege, vt per Bart. in l. metum autem. §. ſed licet. in primo not. ff. quod metus cauſ. per Bald. in l. generaliter. §. colum. verſ. ſecundo principaliter. C. de epiſ. & cler. & cauſæ, quæ cohærent ipſi diſpoſitioni inſpecta iuris diſpoſitione inducunt, & arctant ad ita diſponendũ

dicun-

dicuntur eſſe cauſæ finales, per Bartol. Soci. conſ. 159. & conſ. 245. quia cauſa finalis videtur eſſe mens legis, quæ inſpici debet, per Specul. in tit. de aduocat. §. 4. verſ. vel tale. Item cum hic non poſſit dici, quod ratio, quæ mouit Papam principaliter fuerint hæredes defuncti, a quibus tales fructus omnino ademit per primam conſtitutionem. Item nec ſucceſſores, a quibus adimit in terris collectorum. Item, nec conſuetudo, vel priuilegia, cuius clauſula (ſi inſpicitur bulla) eſt poſita poſt determinationem principaliter factam de intereſſe Cameræ, per iſta verba: Et omnino ea non obſtante, quæ præſupponunt, vt eorum eſt ſenſus, aliam determinationem præcedere, eſt de neceſſitate dicendum, quod fuerit ratio Cameræ Apoſtolicæ, quia præter iſtam, nulla alia appa-
12 ret, & nulla alia reddi poteſt, quę debet haberi in caſu noſtro pro expreſſa, late per Fel. in cap. ſi quando. ex. reſcript. 2. col. verſ. circa reddendum, &c.

Accedit quòd non videtur inueriſimile, quod Papa qui pro ſubueniendis neceſſitatibus ſedis Apoſtolicæ pro regimine Vrbis, totiuſque ſtatus eccleſiaſtici, ac manutentione Pontificalis dignitatis in vniuerſo orbe terrarum, applicauit Cameræ Apoſtolicæ bona quæcunque de fructibus eccleſiaſticis acquiſita relicta per clericos defunctos, quæ ſpolia hodie vocamus.

Item fructus obuenientes a die vacationis, vſque ad apprehenſam beneficij vacati poſſeſſionem, quod voluerit etiam in ſubuentionem onerum dictæ ſedis, & Cameræ dictos fructus, & res inexactas conuertere, charitate, & dilectione adductus Romanæ Eccleſiæ, & Sedis ſuæ præfatæ, quæ charitas, & dilectio eſt vna de coniecturis ad mentem coniecturandum, per text. vbi Iaſ. in l. ſeruus plurium. §. ſi numerus de lega. primo. id, quod videtur tanto magis dicendum, cum attenta eius abſoluta, & quam habet ampla poteſtate in beneficialibus, ac fructibus beneficiorum, id facere poſſit pro libito, & ſolet, per extrauagan. cum nonnullæ. la prima & la 2. in titu. de præbend. vbi fructus beneficiorum vacantium pro eccleſiæ Romanæ neceſſitatibus releuandis, Cameræ Apoſtolicæ applicantur, vbi vide in extrauag. communibus, idem vide in extrauagan. antecedenti, quæ parimodo incip. nonnullæ. & in extrauag. poſtulaſti. eod. & dicit glo. in Clem. vnica. de ſupplen. negli. in ver. reuocari. quæ dicit quòd hodie Papa recipit fructus vacantium, &c.

Et cum in hoc non præiudicet niſi clericis, qui in dictis fructibus ſuccedere poſſent, quibus præiudicare poteſt de iure, ſecundum libitum voluntatis ſuæ, & cum verba dubia debeant interpretari, ſecundum quod expedit proferenti, per Paul. de Caſtr. & alios in l. ſi quis intentione.

tione. ff. de iudic. & in obſcuris inſpicimus ſemper illud, quod eſt magis
14 veriſimile cap. inſpicimus. de regu. iur. in 6.

Item cum verba dubia, regulariter interpretantur in fauorem proferentis. l. habemus & dict. l. ſi quis intentione. de iudic. tamen fauore eccleſiæ verba dubia interpretantur in eius fauorem etiam contra eius intentionem, per glo. in verb. dubium. ex. de probatio. cap. in præſentium.

Per hæc ego dicebam, quod mens Papæ in d. regula, vel conſtitutione reformatiua fuit, quòd fructus, & alia inexacta, quæ adimuntur ſucceſſori in beneficio, peruenirent ad Cameram Apoſtolicam in locis, vbi eſſent collectores iurium Cameræ, ſi tamen aliqua conſuetudo, priuilegium, vel ius particulare non adeſſet in contrarium, & quod collectores vti bona, & iura Cameræ colligere poſſent.

Nec iudico verum illud: quod dicebat ille magnus Doctor, quòd cauſam præbuit conſtitutioni conſuetudo, & quod illa fuit cauſa finalis, & impulſiua conſtitutionis quia, ſi bene inſpiciamus bullam, non loquitur de conſuetudine, niſi ſecundo loco, ſiue inſpiciamus in narratiua parte, ſiue indiſpoſitiua, & niſi poſtquam eſt loquutus Papa, reſpectu collectorum Cameræ, nec de conſuetudine ſtatuit, niſi poſtquam determinauit de cauſa, & loco collectorum iurium Cameræ Apoſtolicæ, quam cauſam reputauit, & habuit Papa pro digniori, quia de illa primo loco tractauit, quia digniora habent ſemper præcedere. vnde de conſuetudi-
15 ne ſtatuitur ſecundo loco, vnde cauſa conſuetudinis non videtur fuiſſe cauſa principalis, neque principale intentum, quod mouit Papam ad ſtatuendum.

Item ſtatuit de conſuetudine per illa verba, videlicet, & omnino eadem conſtitutione non obſtante &c.

Per quæ videtur, ꝙ conſtitutio fuit iam facta ſuper alio penitus diuerſo à conſuetudine, vnde illam limitat, vt non habeat locum, vbi ſit conſuetudo in contrarium, vel ius particulare.

Item ſtatuit de conſuetudine, addendo ad principalem conſtitutionem, iam factam per dictionem, &, quæ eſt dictio copulatiua copulans ſemper
16 aliquid alicui. l. titiæ, textores. §. nihil. 2. de lega. primo. l. ſi quis inquilinos. eo. tit. quæ dictio aliquando importat ordinem ſucceſſiuum, l. gallus. §. quædam. ff. de lib. & poſthu. & de ſui natura implicat caſum minus dubitabilem Raphael. Fulgo. & Lud. Rom. in l. qui ſe patris. C. vnd. lib. Iaſ. in l. prima, §. municipes 2. col. verſ. reſpondetur not. de acqui. poſſ. & per Bar. in l. ſicut & in l. 3. ff. de Fund. inſtru. vbi dicit ꝙ dictio, &, coniungit æque principaliter, per Fely. in cap. quanto. de iudic. col. antepen. verſ. ſed poſito.

Item

Item dicat mihi ille magnus doctor, ſi conſuetudo ſola fuit. quæ præbuit Papæ cauſam ſtatuendi, ad quid ponere in bulla illa verba, ſæpe repetita, conſtitutionem eandem ſolum comprehendere eccleſias, & monaſteria, in quibus collectores iurium Cameræ non eſſent, vel eſſe nõn conſueuerint, quid operantur illa verba? Nam verba debent aliquid operari, vt di
17 ximus, & ſuperfluitas debet euitari per Specul. in tit. de teſt. §. iam de interrogatorijs. prima col. in fi. verſ. habita.

Quid accidebat: niſi dicere regula ꝙ ſucceſſores percipiant fructus inexactos, non habeat locum vbi ſit conſuetudo in contrarium, & profecto ſi conſuetudo ſola fuit: quæ Papam mouit, & non Camera Apoſtolica, illa verba ſufficiebant.

Profecto illa verba in locis, in quibus collectores eſſe non conſueuerunt fuerunt ſuperfluo addita, quòd eſſe non debet, maxime in lege, quæ nedum verba ſuperabundantia, ſed ſuperfluam ſillabam habere non de-
18 bet. per glo. in l. 1. ff quod met. cauſ. & in cap. ſolitæ. de maiorit. & obedient.

Ego ſalua pace tanti viri bullam intelligo, quod Papa principaliter ſit motus ad ſtatuendum pro intereſſe Cameræ Apoſtolicæ, & quòd collectores Cameræ tales inexactos fructus nomine Cameræ perciperent, & ſi adeſſet aliqua conſuetudo, priuilegium, vel ius particulare in contrarium, quod vigeret, quòd conſtitutione non obſtante ſeruaretur, & ſeruari haberet.

Nec obſtant, quæ primo loco deduximus in contrarium. de tex. in cap. quia ſæpe. de electio. in 6. & de tex. in cap. præſenti. de off. ordin. eo. lib. & de tex. in cap. illud, cum alijs adductis. 12. q. 2. vbi apparet: quòd fructus, & emolumenta, obuenientia, quouis tempore relicta per defunctum deberet futuro ſucceſſori fideliter reſeruari: nec minus illud, quod adduxi de Hoſtien. in cap. fin. de pecul. cler. de Calder. & Specul. & de Io. copo.

Quia iſta haberent locum de iure antiquo, & quando nihil ſtatutum eſſet in contrariũ per ius nouum, prout determinatur de fructibus obuenientibus a die vacationis vſque ad apprehenſam poſſeſſionem beneficij per de nouo prouiſum per Bullam Pij iiij.

Item de fructibus inexactis, relictis per defunctum per dictam conſtitutionem, Iulij iij. quæ, vti iura noua attendi debent vulgaris Iuribus.

Non obſtat, quod pari modo adduxi. de Bartol in l. diuortio. ff. ſolut. mat. quod clericus decedens tranſmittit ad hæredes ſuos fructus perceptos, & percipiendos pro rata anni, vel temporis quo ſtetit in canonicatu, quia ipſemet Bart. non firmat ibi eam opinionem, ſed dicit, quòd contrarium tenent canoniſtæ, quibus in hoc eſt ſtandum, vt ibi per eum,

cijs pro illis recolligendis collectores, & exactores conſtituiſſe, & deputaſſe, ac ab antiquiſſimo tempore citra nomine Cameræ Apoſtolicę exacta, ac inter iura ipſius Cameræ annotata, & annumerata fuiſſe. nec valet dicere, quòd conſuetudinem hanc atteſtatur Carolus Cæſar, & quòd illam mandauerit ſeruari, & quòd etiam dicat ita obſeruatum glo. in pragmat. ſanctionibus, quia Paulus Tertius (vt vidimus) atteſtatur de contrario, cui maior venit adhibenda fides, vt dico in prima q.

Nec refert, ꝙ Carolus Cæſar prædictus ita ſeruari mandauerit, quia eius conſtitutio, & lex ciuilis de ſe non erit regulariter ſeruanda tanquam eccleſiæ præiudicialis & oneroſa. Neque enim principes ſęculares habēt diſponere ſuper rebus eccleſiæ, vel in rebus eccleſiaſticis ſe intromittere, & ſi ſecus faxint; illorum conſtitutio, & ordinatio, nullius eſt auctoritatis. 96. diſt. in principio. Et ibi glo. cap. bene quidem cap. vbi nam.
14 cum ſimilibus. Eadem diſtin. dicit glo. cap. ſicut epiſcopum. 1. quęſt. 2. in glo. magna in fi.

SVMMARIVM.

1 IN fructibus maturatis a die mortis vſque ad apprehenſam poſſeſſionem beneficiorum reſeruatorum ſuccedit Camera
2 Diſtinctio, ad quem ſpectent fructus eccleſiæ.
3 Seruatur conſuetudo, quæ non eſt grauis Cameræ.
4 Fructus ſolo cohærentes ſunt pars fundi.
5 Conſuetudo in regno Neapolis, quòd fructus inexacti pertinent ad capitulum, &c.
6 Conſtitutio Iulij iij. applicat fructus inexactos Cameræ.
7 Priuilegio dubio inſpicitur intentio concedentis.
8 Intentio apparet ex coniecturis.
9 Contrariorum incluſio vnius, eſt excluſio alterius.
10 Quando ſit ſumendum argumentum a contrario ſenſu.
11 Illa, præſumitur cauſa finalis, quæ eſt poſita in lege.
12 Vbi ratio legis reddi poteſt vnica habetur pro expreſſa.
13 Verba dubia interpretantur ſecundum quod expedit proferenti.
14 Inſpicimus ſemper illud, quod eſt magis veriſimile.
15 Digniora ſemper ſunt pręferenda.
16 Vide quid importet dictio, &c.
17 Verba debent aliquid operari.
18 Lex non debet habere ſuperfluam ſillabam.

An

An in fructibus inexactis relictis per clericum defunctum ſuccedat Camera Apoſtolica ſucceſſor in beneficio, vel hæres defuncti.

QVÆSTIO V.

NIHIL dicemus hic de fructibus inexactis penſionum, vel alias reſeruatis, vel diſtributionum quotidianarum quę dantur inſeruienti horis diuinis, quia illos diximus peruenire ad hæredes ex teſtamento, vel ab inteſtato ſecundum aliquorum opinionem pro quanto tempore decurrerint vſque ad mortem clerici: prout in quęſtione, quam fecimus de ſucceſſio. clerici ſęcularis ab inteſt. & etiam in quęſt. de poteſtate clerici circa fructus &c. quia non ſunt præſentis quæſtionis, vnde dicemus tantum de illis fructibus, qui obueniunt pręlato ratione tituli pręlaturæ, vel clerico beneficiato, ratione tituli ſui beneficij, ex eo, quia eſt in beneficio intitulatus, vel inſtitutus, qui decurrerunt & maturarunt in vita pręlati, vel clerici, & remanſerunt inexacti, vt puta quia per ſuperuenientiam obitus illos exigere clericus, vel exactionem inchoatam ad finem perducere aliquo caſu non potuit.

Quia de illis, qui decurrunt, obueniunt, & maturant à die obitus, vſque ad diem apprehenſę poſſeſſionis beneficij reſeruati, vel pręlaturę, per nouum ſucceſſorem nihil attinet dicere: quia de illis nihil eſt dubitandum, vel diſputandum cum per extrauagantem Pij. iiij. ſub Datum Romę apud ſanctum Petrum die Septimo Decembris 1560. ſit clare
1 prouiſum, quod in illis ſuccedat Camera Apoſtolica, ſi beneficium dico ſit reſeruatum, quia ſi non ſeruatum ſit, dico ſecus. Vnde per contraria procedendo, quia iſto modo magis habetur, & magis apparet, veritas, non videtur, quod fructus, prouentus, redditus, obuentiones, & emolumenta, quę obuenerũt ante obitum, vel tempore obitus, & quę per mortem clerici, vel prelati, qui illa exigere non potuit, remanſerunt, inexacta perueniant, aut peruenire poſſint, aut debeant ad Camerã Apoſtolicam, capitulum, conuentum, collegia, aut ad ſingulares perſonas, ſed potius ad ſucceſſorem in prelatura, vel beneficio, vel quòd potius conuerti debent in vtilitatem eccleſię ſui paſtoris obitu deſolatę: quia id videtur per ius nouum hodie aperte deciſum per tex. in cap. quia ſæpe. de electione. in 6. vbi determinatur, quòd tam bona dimiſſa per prælatum, quam obuenientia tempore vacationis eccleſiæ, & mortis prælati,

non

non vſurpentur modo aliquo per capitula, conuentus collegia, vel ſingulares perſonas earundem, ſed reſeruentur fideliter futuris ſucceſſoribus: item per tex. in cap. præſenti, de off. ordin. eod. lib. ibi ſiue vacationis tempore obuenientia, quæ in vtilitatem earundem, vel futuris ſucceſſoribus fideliter reſeruari, &c.

Nec hoc habet locum tantum in fructibus, ſed in omni alio emolumento, quod peruenit ex iuriſdictione, & ſigillo curiæ eccleſiaſticæ, vel ſæcularis, aut alias vndecunque iux. tex. in Clemen. ſtatutum. de electio. Et hoc etiam fuerat ante prouiſum per ius antiquum. per tex. in cap. illud. & cap. non licet. 12. quæſt. 2. cum ibi glo. vbi habetur quod bona epiſcoporum, & prælatorum decedentium debent ſub cuſtodia fideli, futuro ſucceſſori conſeruari: & quamuis dicta iura videantur loqui de bonis dimiſſis per defunctum tempore obitus illius, intelliguntur etiam de bonis obuenientibus tempore vacationis, & poſt per generalitatem, quæ habetur ibi, quòd bona decedentium epiſcoporum res ſuæ aut eccleſiæ ſuæ debent conſeruari, & illibata futuro ſucceſſori qui epiſcopus ordinabitur reddi. vbi glo. tradit quis debeat deputari ad illarum cuſtodiam, & conſeruationem, & perceptionem. Clarius id videtur dicere glo. in cap. hæc huius. eiſdem cauſ. & quæſtio. vbi dicit. quòd omnia a morte prædeceſſoris ſunt ſeruanda ſucceſſori, in glo. conſeruari. Idem tenet Hoſtien. in cap. fin. de pecul. cler. vbi poſita quæſtione qui nam ſint fructus qui pertineant ad eccleſiam, de quibus non poteſt teſtari clericus, reſpondet, quòd eſt aduertendum ad tempus quo moritur clericus, quia ſi moritur poſt finitum menſem Auguſti & ante kalend. Martij omnes fructus anni proximi ſequentis pertinent ad eccleſiam, vel dic inquit alio modo. quod fructus pendentes pertinent ad eccleſiam, ſeparati vero a ſolo ad clericum: vel dic alio modo, quòd
2 inter executores clerici defuncti, & eccleſiam fructus habent diuidi, ſicut fit inter virum, & vxorem, facto diuortio: ſubdens, ſed eſt verius, vt intelligamus illos fructus tantum pertinere ad clericum, qui ſunt ſeparati a ſolo, & reconditi, quos clericus, vti vſufructuarius facit ſuos, cui clericum (inquit) comparari debere diximus, alij autem: qui non ſunt ſeparati a ſolo, nec reconditi, prout eſt in caſu noſtræ præſentis quæſtionis, non ſunt clerici, nec clericus facit illos ſuos, quia ſpectant ad eccleſiam, & hæc procedunt: niſi obſtet aliqua ſpecialis conſuetudo in contrarium. cui ſtandum erit, niſi eccleſia, ob illam nimis
3 grauetur.

Idem dicit, & tenet Gaſpar. Calder. conſ. 2. de pecul. cler. vbi poſita quæſtione, quis ſuccedere habeat in fructibus præbendæ canonico defuncto, dicit indiſtincte, quod eccleſia, maxime, ſi decedat clericus ante

fructus

fructus recollectos: quia in illis ſuccedit eccleſia non hæredes ex teſtamento, vel ab inteſtato: ſine æquiparemus clericum vſufructuario, ſiue vſuario, ſi vero decedit poſt fructus a ſolo ſeparatos, tunc diſtinguit quinque caſus, vt ibi late per eum videri poteſt. Et dicit Io. Copus in tracta. de fructibus lib. 4. tit. 3. cap. 2. quod tam fructus a prælato percepti, qui in bonis eius eſſe cœperunt, & mortis tempore extant, quam etiam ij qui tempore vacationis obuenerunt, debent futuro ſucceſſori reſeruari. Idem videtur tenere Specul. in tit. de fructibus & interesſe. verſ. ſed pone prælatus. vbi dicit, quod quidam decedens talem fecit ordinationem, volo quod de omni mobili meo, quod nunc habeo fiant tres partes, ſic diſtribuendæ: quæritur, qui fructus pertineant ad defunctum, & reſpondet, quod omnes fructus a ſolo ſeparati tempore mortis ſuæ, quia quandiu ſolo cohærent ſunt pars fundi. l. fructus. ff. de

4 rei vend. Vnde in caſu noſtro fructus inexacti cum non ſint, & cum non poſſint dici a fundo ſeparati, ſunt eccleſiæ, cuius eſt fundus, & per conſequens ſucceſſoris in beneficio. Item eſt bulla ſiue motus proprius ſuper hoc factus per Iulium. iij. qui incipit Motu proprio, &c. Cum ſicut nobis nuper innotuit, &c. de qua fit mentio in alia regula, vel bulla eiuſdem edita pari modo ſuper fructibus inexactis relictis, quæ eſt deſcripta in fine, in qua expreſſe huic caſui prouidetur, & determinatur, quod tales fructus inexacti, non vadant modo aliquo ad hæredes defuncti, ſed ad ſucceſſores in beneficio, vt in dicta conſtitutione.

In contrarium videtur opinio Bar. in l. diuortio. §. contrario. ff. ſolu. mat. vbi dicit, canonicus decedens tranſmittit ad hæredes ſuos fructus perceptos, & percipiendos pro rata temporis, etiam pro rata anni, quo ſtetit in canonicatu.

Item facit in contrarium pari modo illud, quod tenet Ioan. And. in regula nemo plus. de reg. Iur. vbi diſputando quæſtionem de canonicis Mutinenſibus, tenet, quod canonicus, ſtante conſuetudine, poteſt diſponere in teſtamento de fructibus ſui canonicatus, etiam percipiendis pro tempore poſt mortem, & quod valet diſpoſitio.

Item audiui eſſe multas eccleſias in regno Neapolitano, in quibus ineſt con
5 ſuetudo quod fructus inexacti per clericum, ſeu beneficiatum defunctũ, & illi etiam qui obueniunt, & decurrunt poſt eius obitum vſque ad nouã prouiſionem accreſcunt capitulo, collegio, vel canonicis ſeu conclericis dictæ eccleſiæ.

Quid tenendum ergo in caſu iſto? ego puto in iſtis fructibus inexactis, quod non ſuccedant nec hæres defuncti, nec ſucceſſor in beneficio, nec alius, qui alias de iure communi poſſet ſuccedere, quandoqui-

dem fuit expreſſe determinatum per prælibatum Iulium iij. quòd iſto caſu ſuccedat Camera Apoſtolica, in locis, vbi ſunt collectores Cameræ Apoſtolicæ: prout per ipſius Iulij conſtitutionem editam, vel publicatam ſub anno Domini.1551. die Decima octaua menſis Iunij. in quo Papa declarat, quòd conſtitutio, quam alias fecit, quòd in fructibus inexactis, relictis per defunctum clericum, non haberent ſuccedere hæredes defuncti, ſed ſucceſſores in beneficio, comprehendebat tantum loca, vbi non ſunt collectores ſpoliorum, & iurium Cameræ Apoſtolicæ: & quòd in dictis locis ſuum effectum ſortiri haberet tantùm, non autem in locis vbi eſſent, & eſſe conſueuerunt collectores, & in locis, vbi eſſent collectores, voluit, quòd circa iſtos fructus inexactos, haberent locum conſuetudo, priuilegia, & iura particularia, quæ iubet ſeruari: per quam conſtitutionem Iulius iij. adimendo illos fructus inexactos a ſucceſſoribus in beneficijs, in locis, in quibus adſunt collectores ſpoliorum, & iurium Reuerendæ Cameræ, vt de ſe patet, voluit, & intellexit illos applicare iuribus Cameræ, ac vt bona Cameræ per collectores colligi in dictis locis.

Verum quia ego ita dictam conſtitutionem intelligo, & ſimul audiui, quen
6 dam magnum doctorem in ciuitate Neapolis aliter intelligere, & aliter ſentire, in cuius opinionem, & ſententiam licet pro eius auctoritate, quę apud omnes magna, & apud me maxima ego iuuenis deſcendere deberem, tamen hic adducam rationes, & fundamenta, quibus moueor ad dictam conſtitutionem, ita interprętandam, & eam ita intelligendam, prout aliter intelligi recte non poſſe puto.

Et pro euidentia pręmitto, quod ſenſus bullæ talis eſt videlicet conſtitutio, quam fecimus, quod fructus inexacti relicti per clericum defunctum, non vadant ad illius hæredes, ſed ad ſucceſſores in beneficio, quos ſolutis primo certis debitis, & legatis defuncti, in ſuos vſus conuerterent, habet locum in locis tantum, vbi non ſunt collectores iurium Cameræ Apoſtolicæ, circa quę loca ſeruari habet ius commune, nec comprehendit loca, vbi ſunt, vel eſſe conſueuerunt collectores, & in locis collectorum, valeant conſuetudo, priuilegia, & iura particularia quę vigeant. Credo quod iſte ſit germanus eius intellectus, & verus ſenſus bullæ.

Pręmitto ſecundo & aliud. quòd cum per conſtitutiones, de nouo factas, per Romanos Pontifices, hodie Camera Apoſtolica ſit ſubrogata, & ſuffecta in bonis acquiſitis de fructibus beneficiorum, ac in acquiſitis, occaſione eccleſiæ, & in fructibus relictis per clericum defunctum in locum, ac in uicem ſucceſſoris, prout per bullas, & conſtitutiones extrauagan. in materia ſpoliorum editas, de quibus in prima quęſtione

per

per deciſ. Rotæ 855. in antiquis. Camera Apoſtolica, & ſucceſſor in beneficio habent ſe, vti contraria, & incompatibilia.

Et vbi ſit vnum de iſtis, ibi aliud eſſe non poſſit de iure, quia, vbi colligit Camera ibi colligere non poſſit ſucceſſor, & vti contraria, alterum excludatur ab altero.

Item præmitto etiam, quod de iure intentio legem condentis eſt conſideranda Clemen. 2. ſ. fina. vbi Cardin. de religio. dom. quia cum pri-
7 uilegium eſt dubium, concedentis intentio inſpicitur, per text. in l. Neratius. ff. de regu. iur. cap. cum veniſſent. ex. de iudic. per Specul. in
8 titu. de inſtrumen. æditio. §. 11. incip. nunc autem. verſ. ſi autem dubium eſt. & intentio apparet ex coniecturis. l. ſi quis in tentione. ff. de iudic. per Specul. in tit. de libelli conceptio. ſ. iam nunc. verſ. ſed cum ex his.

Iſtis ita præſuppoſitis, ego iudico, quod principale intentum Papæ in hac conſtitutione fuit prouidere de iſtis fructibus, ac rebus inexactis Cameræ Apoſtolicæ, in locis, vbi ſunt collectores, ſi nulla adſit conſuetudo, priuilegium, aut ius particulare in contrarium, & quod cauſa finalis, quæ illum ad ſic ſtatuendum induxit, fuit ipſa Camera, & ita intelligi debet, licet per verba expreſſa non appareat, id quod ego deduco hoc modo.

Et primo, quia reformatio conſtitutionis, vt non habeat locum, vbi ſint collectores iurium Cameræ Apoſtolicæ, videtur facta pro Camera Apoſtolica, & reſpectu Cameræ, per illa verba in bulla ſæpius repetita prouidere intelleximus ſolum eccleſijs, monaſterijs, & beneficijs in locis in quibus collectores fructuum, & prouentuum Cameræ Apoſtolicæ debitorum deputari, ſeu eſſe non conſueuerunt &c. Vnde, ſi reſpectu Cameræ ſit facta, ad illius vtilitatem, commodum, & beneficium facta interpræetari debet, quia in locis collectorum excluduntur a perceptione talium fructuum ſucceſſores in beneficijs, ad quos tales fructus regulariter de iure communi ſpectant, vt iuribus primo allegatis, ergo ipſis excluſis incluſa intelligitur Camera Apoſtolica quæ eſt ſucceſſoribus in materia ſpoliorum contraria, per regulam contrariorum, quod incluſio vnius eſt excluſio alterius, & electo vno de contra-
9 rijs alterum perpetuo eſt extinctum. Notat Bald. per illum tex. in l. prima. C. de fur. & ſer. corrup. notat & dicit Specul. in tit. de exceptio. §. 4. verſ. illud autem, quod contrariorum electo vno, videtur alteri renunciatum.

Item ex eo, quia in prima conſtitutione, vel motu proprio a talibus fructibus, vti a rebus eccleſiaſticis in alienationibus excluduntur omnino hæredes, & illi conceduntur ſucceſſoribus in beneficio, ad quos

ſpectant

ſpectant de iure, cum facultate illos in ſuos proprios vſus conuertendi ſolutis certis debitis, & legatis factis ad pias cauſas defunctorum. in ſecunda conſtitutione adimuntur a ſucceſſoribus, in locis vbi ſunt collectores Cameræ, in quibus locis eſt ſeruanda conſuetudo, & priuilegiũ: & ſi nulla adſit cõſuetudo, vel priuilegium, vel ius particulare, prout euenire poteſt, de neceſſitate eſt dicendum, quod tunc iſti fructus ſint Cameræ Apoſtolicæ, cuius reſpectu limitatur conſtitutio generalis, in locis ubi ſunt collectores: quia ſi non intelligerentur eſſe Cameræ, iſta noua conſtitutio reformatiua primæ, nihil operaretur, quæ operari debet etiam ultra ius commune, per Bartol. & alios in l. 4. §. prætor ait. ff. de damno infec. per Fel. in cap. de cauſis. de offic. deleg. in uerb. in glo. ibi & per tex. in l. re coniuncti. ff. de lega. 3. vbi dicit: quòd quando uerba ſtatuti in ſenſu directo nihil operantur, tunc de neceſſitate ſu-
10 mi debet argumentatio a contrario ſenſu, etiam ad correctionem iuris communis: immo illa uerba bullæ, in locis in quibus collectores, ſeruirent deuento, & eſſent eluſoria, & ſtatuta ſemper debent intelligi, ne reddantur eluſoria. l. prima. §. pecunia. ff. de calumniat. glo. in cap. quamquam de uſur. in 6.

Item ſi dicamus iſtos fructus, & res inexactas non ſpectare ad Cameram Apoſtolicam in locis collectorum, ſi veniat caſus, quod per conſuetudinem, priuilegiũ, aut ius particulare ad neminem ſpectent, naſcitur inconueniens, videlicet quod nullius erunt, & in dominio incerto permanebunt, quod eſſe non debet.

Vnde ad euitandum inconueniens, cum non ſint hæredum, non ſint ſucceſſorum, nec per aliquam conſuetudinem, priuilegium, aut ius particulare ab aliquo vendicentur: eſt de neceſſitate dicendum, quod ad Cameram Apoſtolicam pertineant, cuius intuitu, & contemplatione videtur emanaſſe iſta noua reformatiua conſtitutio, argumento a ſufficienti partium enumeratione, quod valet in iure. l. obligatione fere. §. placet. ff. de actio. & obliga. l. filius. §. filius. de lega. primo. & §. in bonæ. fidei. inſtit. de actio.

Item cum in bulla dicatur, quod ſucceſſores habent ceſſare percipere fructus, & res inexactas in locis vbi ſunt collectores iurium Cameræ Apoſtolicæ, niſi adſit conſuetudo, priuilegia, vel aliquod ius particulare, ipſa Camera, & reſpectus ipſius Cameræ, videtur fuiſſe cauſa finalis, quæ ad ſic ſtatuendum, & diſponendum Papam mouit, quia iſta cauſa eſt poſita,
11 & expreſſa in lege, vt per Bart. in l. metum autem. §. ſed licet. in primo not. ff. quod metus cauſ. per Bald. in l. generaliter. §. colum. verſ. ſecundo principaliter. C. de epiſ. & cler. & cauſæ, quæ cohærent ipſi diſpoſitioni inſpecta iuris diſpoſitione inducunt, & arctant ad ita diſponendũ

dicun-

dicuntur eſſe cauſæ finales, per Bartol. Soci. conſ. 159. & conſ. 145. quia cauſa finalis videtur eſſe mens legis, quæ inſpici debet, per Specul. in tit. de aduocat. §. 4. verſ. vel tale. Item cum hic non poſſit dici, quod ratio, quæ mouit Papam principaliter fuerint hæredes defuncti, a quibus tales fructus omnino ademit per primam conſtitutionem. Item nec ſucceſſores, a quibus adimit in terris collectorum. Item, nec conſuetudo, vel priuilegia, cuius clauſula (ſi inſpicitur bulla) eſt poſita poſt determinationem principaliter factam de intereſſe Cameræ, per iſta verba: Et omnino ea non obſtante, quæ præſupponunt, vt eorum eſt ſenſus, aliam determinationem præcedere, eſt de neceſſitate dicendum, quod fuerit ratio Cameræ Apoſtolicæ, quia præter iſtam, nulla alia appa-
12 ret, & nulla alia reddi poteſt, quę debet haberi in caſu noſtro pro expreſſa, late per Fel. in cap. ſi quando. ex. reſcript. 2. col. verſ. circa reddendum, &c.

Accedit quòd non videtur inueriſimile, quod Papa qui pro ſubueniendis neceſſitatibus ſedis Apoſtolicæ pro regimine Vrbis, totiuſque ſtatus eccleſiaſtici, ac manutentione Pontificalis dignitatis in vniuerſo orbe terrarum, applicauit Cameræ Apoſtolicæ bona quæcunque de fructibus eccleſiaſticis acquiſita relicta per clericos defunctos, quæ ſpolia hodie vocamus.

Item fructus obuenientes a die vacationis, vſque ad apprehenſam beneficij vacati poſſeſſionem, quod voluerit etiam in ſubuentionem onerum dictæ ſedis, & Cameræ dictos fructus, & res inexactas conuertere, charitate, & dilectione adductus Romanæ Eccleſiæ, & Sedis ſuæ præfatæ, quæ charitas, & dilectio eſt vna de coniecturis ad mentem coniecturandum, per text. vbi Iaſ. in l. ſeruus plurium. §. ſi numerus de lega. primo. id, quod videtur tanto magis dicendum, cum attenta eius abſoluta, & quam habet ampla poteſtate in beneficialibus, ac fructibus beneficiorum, id facere poſſit pro libito, & ſolet, per extrauagan. cum nonnullæ. la prima & la 2. in titu. de præbend. vbi fructus beneficiorum vacantium pro eccleſiæ Romanæ neceſſitatibus releuandis, Cameræ Apoſtolicæ applicantur, vbi vide in extrauag. communibus, idem vide in extrauagan. antecedenti, quæ parimodo incip. nonnullæ. & in extrauag. poſtulaſti. eod. & dicit glo. in Clem. vnica. de ſupplen. negli. in ver. reuocari, quæ dicit quòd hodie Papa recipit fructus vacantium, &c.

Et cum in hoc non præiudicet niſi clericis, qui in dictis fructibus ſuccedere poſſent, quibus præiudicare poteſt de iure, ſecundum libitum voluntatis ſuæ, & cum verba dubia debeant interpretari, ſecundum quod expedit proferenti, per Paul. de Caſtr. & alios in l. ſi quis intentione.

tione. ff. de iudic. & in obſcuris inſpicimus ſemper illud, quod eſt magis
14 veriſimile cap. inſpicimus. de regu. iur. in 6.
Item cum verba dubia, regulariter interpretantur in fauorem proferentis. l. habemus & dict. l. ſi quis intentione. de iudic. tamen fauore eccleſiæ verba dubia interpretantur in eius fauorem etiam contra eius intentionem, per glo. in verb. dubium. ex. de probatio. cap. in præſentium.
Per hæc ego dicebam, quod mens Papæ in d. regula, vel conſtitutione reformatiua fuit, quod fructus, & alia inexacta, quæ adimuntur ſucceſſori in beneficio, peruenirent ad Camerã Apoſtolicam in locis, vbi eſſent collectores iurium Cameræ, ſi tamen aliqua conſuetudo, priuilegium, vel ius particulare non adeſſet in contrarium, & quod collectores vti bona, & iura Cameræ colligere poſſent.
Nec iudico verum illud: quod dicebat ille magnus Doctor, quod cauſam præbuit conſtitutioni conſuetudo, & quod illa fuit cauſa finalis, & impulſiua conſtitutionis quia, ſi bene inſpiciamus bullam, non loquitur de conſuetudine, niſi ſecundo loco, ſiue inſpiciamus in narratiua parte, ſiue indiſpoſitiua, & niſi poſtquam eſt loquutus Papa, reſpectu collectorum Cameræ, nec de conſuetudine ſtatuit, niſi poſtquam determinauit de cauſa, & loco collectorum iurium Cameræ Apoſtolicæ, quam cauſam reputauit, & habuit Papa pro digniori, quia de illa primo loco tractauit, quia digniora habent ſemper præcedere. vnde de conſuetudi-
15 ne ſtatuitur ſecundo loco, vnde cauſa conſuetudinis non videtur fuiſſe cauſa principalis, neque principale intentum, quod mouit Papam ad ſtatuendum.
Item ſtatuit de conſuetudine per illa verba, videlicet, & omnino eadem conſtitutione non obſtante &c.
Per quæ videtur, ꝙ conſtitutio fuit iam facta ſuper alio penitus diuerſo a conſuetudine, vnde illam limitat, vt non habeat locum, vbi ſit conſuetudo in contrarium, vel ius particulare.
Item ſtatuit de conſuetudine, addendo ad principalem conſtitutionem, iam factam per dictionem, &, quæ eſt dictio copulatiua copulans ſemper
16 aliquid alicui. l. titiæ. textores. §. nihil. 2. de lega. primo. l. ſi quis inquilinos. eo. tit. quæ dictio aliquando importat ordinem ſucceſſiuum, l. gallus. §. quædam. ff. de lib. & poſthu. & de ſui natura implicat caſum minus dubitabilem Raphael. Fulgo. & Lud. Rom. in l. qui ſe patris. C. vnd. lib. Iaſ. in l. prima, §. municipes 2. col. verſ. reſpondetur nõ. de acqui. poſſ. & per Bar. in l. ſicut & in l. 3. ff. de Fund. inſtru. vbi dicit ꝙ dictio, &, coniungit æque principaliter, per Fely. in cap. quanto. de iudic. col. antepen. verſ. ſed poſito.

Item dicat mihi ille magnus doctor, ſi conſuetudo ſola fuit. quæ præbuit Papæ cauſam ſtatuendi, ad quid ponere in bulla illa verba, ſæpe repetita, conſtitutionem eandem ſolum comprehendere eccleſias, & monaſteria, in quibus collectores iurium Cameræ non eſſent, vel eſſe nòn conſueuerint, quid operantur illa verba? Nam verba debent aliquid operari, vt di-
17 ximus, & ſuperfluitas debet euitari per Specul. in tit. de teſt. §. iam de interrogatorijs. prima col. in fi. verſ. habita.

Quid accidebat: niſi dicere regula q̃ ſucceſſores percipiant fructus inexactos, non habeat locum vbi ſit conſuetudo in contrarium, & profecto ſi conſuetudo ſola fuit: quæ Papam mouit, & non Camera Apoſtolica, illa verba ſufficiebant.

Profecto illa verba in locis, in quibus collectores eſſe non conſueuerunt fuerunt ſuperfluo addita, quòd eſſe non debet, maxime in lege, quæ nedum verba ſuperabundantia, ſed ſuperfluam ſillabam habere non de-
18 bet. per glo. in l. 1. ff quod met. cauſ. & in cap. ſolitæ. de maiorit. & obedient.

Ego ſalua pace tanti viri bullam intelligo, quod Papa principaliter ſit motus ad ſtatuendum pro intereſſe Cameræ Apoſtolicæ, & quòd collectores Cameræ tales inexactos fructus nomine Cameræ perciperent, & ſi adeſſet aliqua conſuetudo, priuilegium, vel ius particulare in contrarium, quod vigeret, quòd conſtitutione non obſtante ſeruaretur, & ſeruari haberet.

Nec obſtant, quæ primo loco deduximus in contrarium. de tex. in cap. quia ſæpe. de electio. in 6. & de tex. in cap. præſenti. de off. ordin. eo. lib. & de tex. in cap. illud, cum alijs adductis. 12. q. 2. vbi apparet: quòd fructus, & emolumenta, obuenientia, quouis tempore relicta per defunctum deberet futuro ſucceſſori fideliter reſeruari: nec minus illud, quod adduxi de Hoſtien. in cap. fin. de pecul. cler. de Calder. & Specul. & de Io. copo.

Quia iſta haberent locum de iure antiquo, & quando nihil ſtatutum eſſet in contrariū per ius nouum, prout determinatur de fructibus obuenientibus a die vacationis vſque ad apprehenſam poſſeſſionem beneficij per de nouo prouiſum per Bullam Pij. iiij.

Item de fructibus inexactis, relictis per defunctum per dictam conſtitutionem, Iulij iij. quæ, vti iura noua attendi debent vulgatis Iuribus.

Non obſtat, quod pari modo adduxi. de Bartol in l. diuortio. ff. ſolut. mat. quod clericus decedens tranſmittit ad hæredes ſuos fructus perceptos, & percipiendos pro rata anni, vel temporis quo ſtetit in canonicatu, quia ipſemet Bart. non firmat ibi eam opinionem, ſed dicit, quòd contrarium tenent canoniſtæ, quibus in hoc eſt ſtandum, vt ibi per eum,

Nec eſt aliquid, quod dixi. de Io. And. qui diſputat quæſtionem de canonicis Mutinenſibus, qui ſtante conſuetudine poſſunt diſponere de fructibus canonicatus percipiendis: quia non dico, quod in huiuſmodi fructibus non debeat attendi conſuetudo: quia imo eſt attendenda, & obſeruanda, prout latius dixi ſupra in quæſt. de conſuetudine.

Et aduerte, quod fructus inexacti: de quibus in præfatis bullis, habent intelligi, ſi ſunt maturi, & in ſtatu, quod decedens ipſe illos decerpere, & colligere potuiſſet.

Sed nunquid collectores poterunt tempore ſedis vacantis, ſcindere nemora non cædua, vel alia, vel pulchras arbores: ſeu exhaurire, aut euacuare ſtagna de groſſis piſcibus per multos annos nutritis: & licet videatur, quod ſic, quia quicquid fructuum nomine vtiliter ſuo tempore euenit, totum ſuum eſt oneribus ſupportatis cap. præſenti. de off. ordin. lib. 6. tamen quia iſta ſunt talia, ſine quibus deterioratur proprietas, videtur de iure contrarium, quia iſta non cadunt ſub fructuum nomine, nec appellatione fructuũ venire poſſunt. l. arboribus. & l. pridem. ff. de vſufr. & cap. forma. de cenſi. vnde videtur dicendum, quod magna nemora, & arbores non cæduas non vaſtabunt, nec cædua, vel ſtagna, niſi quatenus augmentum, ſeu emolumentum eorum tempore iſtis competenti poterunt adæquari, ad inſtar mariti fructus dotis lucrantis. l. diuortio. §. non ſolum. ff. ſol. mat. per glo. in ver. collectores. extrauag. ſuſcepti. extrauag. com. ne ſed. vacan.

Regula ſiue conſtitutio perpetua Sanctiſſimi Domini Iulij diuina prouidentia Papæ iij in qua declaratur, quod fructus beneficiorum, tempore obitus beneficiatorum inexacti, debeantur ſucceſſoribus in beneficijs, & non hæredibus dictorum beneficiatorum, ac quod ducati 500. & reliqua per mortem reuerendiſſimorum Sanctæ Romanæ Eccleſię Cardinalium Cameræ, & Cappellæ Apoſtolicæ debita ſolui debeantur, nec de eiſdem per præfatos Cardinales teſtari poſſit.

Bulla ... 3 ... de anno 50 ...

MOTV PROPRIO, &c. Cum ſicut nobis nuper innotuit diuerſi diuerſorum beneficiatorum, etiam Epiſcoporum, Patriarcharum, & aliorum prælatorum, ac Sanctę Romanæ Eccleſiæ Cardinalium pro tempore decedentium hæredes non ſolum bona relicta ſpolia nuncupata ſic decedentium beneficiatorum, Epiſcoporum, Archiepiſcoporum, Patriarcharum, & aliorum prælatorum, ac etiam Cardinalium verum etiam fructus &c. eccleſiaſticos, ac pecunias, & res alias per ipſos beneficiatos, Epiſcopos, Archiepiſcopos, Patriarchas, & alios prælatos, ac etiam Cardinales ante eorum obitum non exactos, etiam ſi eorum ſolutionis dies ante obitum ipſorum non aduenerit, ſub eo forſan prætextu: quod pro tempore ante obitum huiuſmodi decurſo, debeantur

beantur exigere, & quandoque ſolutionem debitorum per ipſos beneficiatos, & Cardinales, dum viuerent contractorum, & legatorum per eos in ſua vltima voluntate, etiam ad pias cauſas factorum ſubterfugere, & hæredes Cardinalium huiuſmodi paramenta, & ornamenta capellæ ipſorum Cardinalium, quæ iam tanto tempore, quod eius initij hominum memoria non habetur capellæ Apoſtolicæ, in qua miſſæ papales celebrantur, & ex qua pauperibus prælatis ad Romanam Curiam pro tempore confluentibus & paramenta eccleſiaſtica, cum quibus proceſſionibus, & alijs ſolemnitatibus per Romanum Pontificem fieri ſolitis incedere poſſint non habentibus ſubuenitur, deuolui conſueuerunt occupare, ac ſolutionem quingentorum ducatorum auri de Camera, qui poſt obitum ſingulorum Cardinalium, pro pretio annuli, eis in eorum ad Cardinalatus aſſumptione exhiberi ſoliti, Cameræ Apoſtolicæ perſoluuntur declinare contendant, & fatagant. Nos attendentes fructus &c. & pecunias, ac res alias, occaſione eccleſiarum, monaſteriorum, & beneficiorum eccleſiaſticorum pro tempore prouenientium, licet poſtquam ad manus beneficiatorum peruenerunt, & cum alijs ipſorum beneficiatorum fructibus, &c. pecunijs, & rebus, ſeu ipſis beneficiatis incorporatæ ſunt, non vlterius in eccleſiaſticis ſed potius ipſorum beneficiatorum proprijs, & ab eis acquiſitis bonis iudican. & propterea, quod modo pro ſæcularibus, & prophanis haberi, & de eis teſtamento, aut alias diſponen. facultas eiſdem beneficiatis per ſedem Apoſtolicam concedi conſueuerunt: nihilominus, donec in manibus eorum, qui illos, tanquam eccleſiaſticos ſeu ex eccleſijs, monaſterijs, & beneficijs prædictis prouenien. & pro talibus conſeruant, aut, vt tales detinent, ipſique beneficiati pecunias huiuſmodi realiter non exegerint, & fructus, &c. non perceperint, nec non alijs eorum bonis commiſcuerint, & ſibi incorporauerint ſemper ipſarum eccleſiarum, quarum ipſi beneficiati ſunt, ac vere eccleſiaſticos eſſe, & cenſeri debere: & propterea iuri non congruere, vt ipſi beneficiati de rebus certis ipſarum eccleſiarum, quæ omni iure alienari prohibentur diſponere, etiam in eorum vltima voluntate poſſint, nec ipſis beneficiatis, etiam epiſcopis, Archiepiſcopis, Patriarchis, & alijs, ac Cardinalibus pro tempore defunctis, eorum hæredes, qui, vt plurimum ſunt laici, in præiudicium ſucceſſorum beneficiatorum fructus, &c. ac res, & pecunias inexactos huiuſmodi, os boui trituranti alligando exigunt, & hæredes Cardinalium mala malis addendo, bona capellæ Apoſtolicę debita occupant, ſeu quod Cameræ, & creditoribus, ac legatarijs debent pro ſe retineant. Volentes in præmiſſis opportune prouidere,

Motu ſimili &c. declaramus noſtræ intentionis nunquam fuiſſe, nec eſſe, quod quiuis quorumcunque beneficiatorum, etiam, vt præfertur Epiſcoporum, Archiepiſcoporum, Patriarcharum & aliorum prælatorum, etiam Cardinalium vbilibet, etiam in Romana Curia, aut diſtrictu pro tempore decedentium, ſiue ex teſtamento per eoſdem beneficiatos, etiam vigore facultatum quorumcunque eis in ſpecie, vel in genere, etiam prætextu quorumcunque capitulorum, ac ſtatutorum, & ordinationum, etiam noſtrorum ſub quibuſuis tenoribus, & formis ac alias quomodolibet conceſſorum condit. ſiue ab inteſtato hæredes fructus &c. ac pecunias, & res alias per ipſos ſic defunctos beneficiatos, etiam Epiſcopos, Archiepiſcopos, Patriarchas, & alios prælatos, ac Cardinales, ante eorum obitum non exactos, etiam ſi pro tempore ante obitum huiuſmodi decurſo debeantur, ac eorum ſolutionis dies beneficiatis & Cardinalibus viuentibus aduenerit, & per ipſos beneficiatos, & Cardinales non ſteterit, quominus illos exigerint, quinimo omnium pro illorum exactione neceſſariam diligentiam, etiam iudicialiter agendo fecerint, quoquomodo exigere aut etiam ſpont[illegible]os percipere, aut cruces, candelabra, imagines, patenas, [illegible] & alia cuiuſuis ſortis, tam aurea quam argentea vaſa, & iocalia, ac quæuis ornamenta, paramenta, & alia vtenſilia, capellæ ſingulorum Cardinalium, pro tempore decedentium, ceteraque, tam ad ipſam capellam, quam eius miniſtros circa altaris miniſterium, celebrationem miſſę pertinen. pro ſe retinere, aut ſolutionem quingentorum ducatorum huiuſmodi euitare poſſint, ſed quod de cætero perpetuis futuris temporibus fructus &c. ac pecuniæ & res, vt præfertur inexacti huiuſmodi, ac ipſorum ſic defunctorum beneficiatorum etiam Epiſcoporum, Archiepiſcoporum, Patriarcharum, & aliorum Prælatorum, & Cardinalium in eccleſijs, monaſterijs, & beneficijs prædictis ſucceſſores: qui ex illis quorum ſolutionis dies ante obitum beneficiatorum huiuſmodi aduenerit, omnia ipſorum beneficiatorum, etiam, vt præfertur Epiſcoporum, Archiepiſcoporum, Patriarcharum & aliorum prælatorum, etiam Cardinalium debita & ad pias cauſas facta legata, ſi aliunde ex alijs ipſorum beneficiatorum bonis ſolui non poſſint, ſoluere teneantur libere deuenire, & in poſterum deueniant, ac per eos, & non hæredes prædictos exigi poſſent, & impoſterum poſſint, necnon cruces candelabra, imagines, patenas, calices, & vaſa iocalia, ornamenta, paramenta, vtenſilia, & alia ad capellam ſingulorum Cardinalium, & eius miniſtros, vt præfertur pertinen. & ad eandem capellam Apoſtolicam pertinerent, & ſpectarent, ac in poſterum pertineant, & ſpectent, & per

& per agentes pro ea realiter, & cum effectu capi, & apprehendi poſſent, & deberent, ac impoſterum poſſint, & debeant, ac hæredes Cardinalium, tam hactenus defunctorum, quam pro tempore decedentium quingentos ducatos huiuſmodi eidem Cameræ perſoluere tenerentur, & in poſterum teneantur, & propterea ſucceſſores in eccleſijs, monaſterijs, & beneficijs huiuſmodi fructus, &c. ac pecunias, & res per eorum anteceſſores non exactos, libere, & licite percipere exigere, & leuare, ac ſolutis ſi aliunde, vnde ſoluant non erit (vt præfertur) debitis, & legatis prædictis, quod reſiduum fuerit in ſuos vſus, & vtilitatem conuertere, necnon agentes pro capella, Apoſtolica, cruces, candelabra, imagines patenas, calices, vaſa, iocalia, ornamenta, paramenta, vtenſilia, & alia prædicta, propria auctoritate libere capere, & apprehendere poſſe, ac hæredes Cardinalium, tam hactenus defunctorum, quam aliorum pro tempore decedentium ad cruces, candelabra, & alia prædicta agen. pro dicta capella Apoſtolica realiter, & cum effectu conſignandi, & eoſdem quingentos duc. agentibus pro eadem Camera, vt præfertur ſoluend. teneri, & obligatos eſſe, ac ad id omnibus iuris, & facti remedijs cogi, & compelli poſſe. Sicque in præmiſſis omnibus, & ſingulis caſibus ad præſens occurrentibus, ſeu penden. per quoſcunque &c. in quauis cauſa, & inſtan. ſublata, &c. iudicari, & diffiniri debere, ac irritum, &c. decernimus. Non obſtan. præmiſſis, ac conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſto'icis ſtatutis, &c. priuilegijs quoque indultis, ac teſtandi, & alias de dictis rebus, & bonis diſponendi facultatibus capitulis, & literis Apoſtolicis ſub quibuſcunque tenoribus, & formis, ac cum quibuſuis clauſulis, & decretis, etiam per modum ſtatuti, & ordinationis perpetuorum Motu proprio, &c. aut alias quomodolibet etiam per nos ad dictam ſedem conceſſis, & emanatis: quibus omnibus, etiam ſi de illis, &c. eorum tenores, &c. hac vice duntaxat ſpecialiter, & expreſſe derogamus, & ſufficienter derogatum eſſe decernimus, cæteriſque contrarijs quibuſcunque. Volumus autem hæredes ipſorum beneficiatorum, qui iam ante præſentium publicationem pecunias, ac fructus per ipſos beneficiatos inexactos huiuſmodi exegerint, per ſucceſſores in beneficijs huiuſmodi amplius præſentium vigore moleſtari non poſſe, necnon præſentes in Cancellaria Apoſtolica, vt moris eſt publicari, & illius quinterno inter alias conſtitutiones perpetuas ad perpetuam rei memoriam deſcribi.

Regula S. D. N. Iulij Diuina prouidentia Papæ tertij: per quam declaratur, quòd conſtitutio perpetua, alias ſuper fructibus beneficiorum tempore obitus beneficiatorum inexactis ędita, locum non habeat in

locis: in quibus collectores Cameræ Apoſtolicæ, eſſe conſueuerunt.

Bulla 2. a Julij 3. ... anni 51 edita

Motu proprio, &c. Dudum ex certis tunc expreſſis rationabilibus cauſis per quandam conſtitutionem noſtram perpetuo duraturam, inter alia motu ſimili declaramus noſtræ intentionis nunquam fuiſſe, nec eſſe, quòd quiuis quorumcunque beneficiatorum, etiam epiſcoporum, Archiepiſcoporum, Patriarcharum, & aliorum Prælatorum, ac Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium, vbi libet, etiam in Romana Curia aut eius diſtrictu pro tempore decedentium, ſiue ex teſtamento per ipſos beneficiatos, etiam vigore quarumcunque facultatum eis in ſpecie, vel in genere, etiam prætextu quorumcunque capitulorum, ac ſtatutorum, & ordinationum, etiam noſtrorum ſub quibuſcunque tenoribus, & formis, ac alias quomodolibet conceſſorum condito, ſiue ab inteſtato hæredes fructus, &c. ac pecunias, & res alias per ipſos defunctos beneficiatos etiam epiſcopos, Archiepiſcopos, Patriarchas, & alios prælatos, ac Cardinales ante eorum obitum non exactos, etiam ſi pro tempore ante obitum huiuſmodi decurſo deberentur, ac eorum ſolutionis dies beneficiatis, & Cardinalibus viuentibus aduenisſet, ac per ipſos beneficiatos, & Cardinales non ſtetiſſet, quominus illos exegiſſent, quinimo omnem pro illorum exactione neceſſariam diligentiam, etiam iudicialiter agendo feciſſent, quoquomodo exigere, aut etiam ſponte oblatos præcipere tunc, vel in poſterum poſſent: ſed quòd ex tunc de cætero perpetuis futuris temporibus fructus, &c. ac pecuniæ, & res, vt præfertur inexacti huiuſmodi, ad ipſorum ſic defunctorum beneficiatorum, etiam Epiſcoporum, Archiepiſcoporum, Patriarcharum, Prælatorum, & Cardinalium in eccleſijs, monaſterijs, & beneficijs eccleſiaſticis, quorum fructus, &c. ac pecuniæ, & res huiuſmodi eſſent ſucceſſores, qui ex illis, quorum ſolutionis dies ante obitum beneficiatorum huiuſmodi aduenisſet omnia ipſorum beneficiatorum, etiam Epiſcoporum Archiepiſcoporum, Patriarcharum, prælatorum, & Cardinalium debita ad pias cauſas facta legata, ſi ex alijs ipſorum beneficiatorum bonis ſolui non poſſent ſoluere tenerentur, libere deuenirent, ac per eos, & non hæredes prædictos exigi poſſent, & propterea ſucceſſores in eccleſijs, monaſterijs, & beneficijs huiuſmodi fructus, &c. ac pecunias, & res per eorum prædeceſſores non exactos libere, & licite percipere exigere, & leuare, ac ſolutis, ſi aliunde vnde ſoluerentur non eſſet debitis, & legatis prædictis: quod reſiduum foret in ſuos vſus, & vtilitatem, conuertere poſſe. Sicque in præmiſſis caſibus, etiam tunc occurrentibus, ſeu pendentibus iudicari, & diffiniri debere, ac irritum, &c. decreuimus, prout in eadem conſtitutione: quam in cancellaria Apoſtolica publicari, & in illius quinterno inter alias conſtitutiones perpetuas

ad

ad perpetuam rei memoriam deſcribi voluimus plenius continetur: Cum autem, ſicut Nobis nuper innotuit: licet nos per conſtitutionem noſtram prædictam ſolum eccleſijs, monaſterijs, & beneficijs, in locis in quibus collectores fructuum, & prouentuum Cameræ Apoſtolicæ debitorum deputari, ſeu eſſe non conſueuerant conſiſtentibus, & circa quæ ius commune ſeruari debet, prouidere intellexerimus: nihilominus diuerſæ perſonæ eandem conſtitutionem noſtram ad eccleſias monaſteria, & beneficia, etiam in locis: in quibus collectores huiuſmodi deputari ſeu eſſe conſueuerunt conſiſtentia: & in quibus diuerſæ conſuetudines, diuerſaque particularia iura, ſeu priuilegia vigent trahere, & extendere conentur contra mentem, & intentionem noſtras, ac in fraudem, & detrimentum quamplurium. Nos fraudibus, & figmentis huiuſmodi occurrere, mentem, & intentionem noſtram in præmiſſis declarare volentes Motu ſimili, &c. Conſtitutionem eandem ſolum eccleſias, monaſteria, ac beneficia eccleſiaſtica in locis: in quibus collectores prædicti deputari, ſeu eſſe non conſueuerant comprehendere, & ad ea tantum extendi, Nec in eccleſijs, monaſterijs, & beneficijs in locis, in quibus ijdem collectores deputari ſeu eſſe conſueuerunt conſiſtentibus locum habere, aut effectum aliquem ſortiri poſſe, aut debere. Et omnino ea non obſtante conſuetudines, & particularia iura, ſeu priuilegia cuiuſlibet loci: in quo collectores huiuſmodi deputari, ſeu eſſe conſueuerunt in præmiſſis vigentia obſeruari, & exequutioni demandari. Sicque in præmiſſis omnibus, & ſingulis, etiam ad præſens occurrentibus caſibus: ſeu pendentibus cauſis per quoſcunque, &c. Sublata, &c. iudicari, & diffini debere, ac irritum, &c. decernimus, & declaramus. non obſtantibus omnibus quæ in eadem conſtitutione noſtra volumus non obſtare præſentes in præfata Cancellaria, vt præmittitur publicari deſcribi debere decernentes.

Placet, & ita declaramus.

SVMMARIVM.

1 *De fructibus eccleſiæ certa portio eſt aſſignata pro victu clerici.*

2 *Competit actio clerico pro victu contra eum, qui illum ordinauit ad Eccleſiam non ſufficientem.*

3 *Clericus fructus ſibi pro victu aſſignatos facere ſuos*

4 *Clericus fructus eccleſiæ videtur poſſe proijcere, & etiam porcis dare.*

5 *Suum videtur illud, quod poteſt vendicari.*
6 *De fructibus eccleſię poßumus alere, & dotare conſanguineas, & filias ſeu ſorores.*
7 *Hodie inoleuit q́ clerici appropriant ſibi omnes fructus eccleſiæ.*
8 *Poteſt clericus dare conſanguineis ad ſubueniendum, non ad illos ditandū.*
9 *Clericus de fructibus eccleſiæ participat, quatenus indiget.*
10 *Non poteſt fieri exequutio pro debitis clerici in fructibus pro victu aßignatis.*
11 *Clericus fructus pro victu debitos facit ſuos, ſi vtatur.*
12 *Non conſumpta per clericum reſeruantur eccleſiæ.*
13 *In fructibus non conſumptis ſuccedit eccleſia.*
14 *In fructibus non conſumptis ſuccedit conſanguineus ſi adſit conſuetudo,*
15 *Papa concedit licentiam teſtandi de acquiſitis parce viuendo,*
16 *Acquiſita parce viuendo ſunt eccleſiæ.*
17 *Camera Apoſtolica eſt hodie loco ſucceſſoris.*
18 *Diſtributiones quotidianæ acquiruntur clerico, etiam quo ad dominium.*
19 *Non reperitur iure cautum, q́ clericus ſibi preſeruet portionem ſibi pro victu aßignatam non conſumptam.*

An Clericus de fructibus beneficij non conſumptis poſſit pro libito decedendo diſponere.

QVÆSTIO VI.

QVIA clerici beneficiati aſſiſtunt aliquando in ſerui-
tijs alicuius, a quo aluntur, & nutriuntur. Vnde tali-
ter viuendo, nihil de fructibus ſuorum beneficiorū
expendunt vel conſumunt pro victu eorum, vel veſti
tu, quales ſunt clerici aſſiſtentes ſeruitio Sanctiſſimi
Papæ, Cardinalium, vel aliorum prælatorum, ſeu ali-
cuius principis, vel domini ſęcularis, a quibus non ſolum victum, & veſti
tum, ſed & ſalaria prouiſiones, & recompenſationes magnas capiunt. &
eueniente caſu obitus iſtorum, ſolent naſci quæſtiones, ac ſuboriri dubia,
an potuerint, vel poſſint in vita & in morte diſponere de fructib9, ac red-
ditibus ſuorum beneficiorum, ſaltem pro illa portione, vel parte, quę de 2
dictis redditibus ſibi ex diſpoſitione canonum pro victu, & veſtitu ſui, ac
ſuorum obueniebat, ideo, & quia etiam quæſtio mihi de facto ab amico
propoſita fuit, iudicaui non eſſe abre, de hoc quæſtionem præſentem
formare, quia, quanto magis ſingula diſcutiuntur, vel declarantur, tanto
magis mihi videtur, quod materia aperitur, & apparet.

Pro

Pro quo, more ſolitó procedendo per contraria, quo modo magis ſplendeſcit veritas.l.munerum.§.mixta.ff.de mun. & honor. dico quod clerici, vel ſacerdotes de portione ſibi pro victu ſuo & ſuorum de fructibus beneficij debitam faciunt acquiſitionem, & quod eſt eis taliter acquiſita, quod in vita pro libito de ea diſponere poſſint, & in morte, & tam ad hęredes ex teſtamento, quam ab inteſtato illa tranſmittere: quia talis portio bonorum, & fructuum eccleſiaſticorum eſt miniſtris eccleſiæ per ca-
1 nones, & ab antiquo conſtituta, & aſſignata, vt per tex. in ca. quatuor. ca. de redditibus. cap. cognouimus. cap. mos. 12. q. 2. cap. eccleſias 13. q. 1. per tex. & ibi Abbatem in cap. de his. eccleſijs ædifican. vel repara. & per Abb. in cap. 1. eo. vbi clerico de iure certa portio de omnibus redditibus debetur, & aſſignatur, & vltra illam partem: nihil expectet clericus, vt ibi.

Et in tantum eſſe verum videtur, quod de redditibus eccleſiæ eſt portio aſſignata clerico pro eius victu: quòd pro illa, & ad illam conſequendam datur actio clerico contra obligatum, vt puta contra epiſcopum, vel eum qui illum ordinauit ad eccleſiam minus ſufficientem, & a qua clericus non habeat integre; & ſufficienter iuxta ſuam qualitatem, &
2 conditionem victu pro ſe, & ſuis per tex. in cap. cum ſecundum Apoſtolum. de præben. & per tex. & ibi glo. in cap. pen. de Simonia, per quę iura apparet, & probatur, quòd portio victus debetur clerico de fructibus eccleſiæ ex iuris diſpoſitione, quia ad illam petendam ius competit clerico.

Quia clericus, ſiue ſacerdos poteſt etiam de iure ſubtrahere, & denegarę ſacramentorum exhibitionem populo, ſi ei non tribuat neceſſaria pro victu.

De quo nihil videtur dubitandum, maxime per illa quæ tradit Abb. in cap. cum eſſes in repet. de teſta. col. 9. verſ. ad inducta. vbi dicit quod clericus fructus pro ſua prouiſione aſſignatos facit ſuos, ibi dicitur illos face-
3 re ſuos quoad hoc, vt ſibi prouideat, &c. & in tex. in cap. vnico. de cler. non reſiden. in 6. dicitur quod clericus fructus beneficiorum facit ſuos, & in eis acquirit dominium, de quibus poteſt taliter diſponere, & in illis talem, & tantam habet auctoritatem quod de illis poteſt pro libito ſuæ voluntatis diſponere, ac etiam proijcere, & porcis dare, vt vtar ver-
4 bis glo. in ſumma. 1. q. 1. & verbum ſuos, importet dominium. l. non ſolum. §. meum. de rei vendi. Bar. in l. cum res. 2. col. verſ. quid dicemus. C. ſi res alien. pig. data. & per Card. in Clem. fi. de procura. & ſuum
5 dicitur, quod vendicari poteſt l. quintus. §. argento & ibi Bar. in principio. ff. de aur. & arg. leg.

Et non ſolum clericus poteſt pro ſuo victu diſponere, ſed etiam parentes amicos,

amicos, filias, & ſorores ſi egeant, & non habeant aliunde, alere, & do-
6 tare, & eis competens ſubſidium conferre per Abb. in cap. inquirendum. de pecul. cler.

Dicit in terminis Io. And. in cap. peruenit. de fideiuſſor. vbi aſſerere videtur, quod clericus poteſt ſoluere ſua debita de illis redditibus eccleſiæ
7 quos facit ſuos, ibi redditus beneficiorum, ſcilicet & & præbendarum, quos facit ſuos, de alijs autem non fieret ſolutio, cum nec illos obligare poteſt id quod tanto magis videtur dicendum, & tenendum, quia hodie
8 inoleuit vſus, quod clerici omnes fructus beneficiorum, & eccleſiarum appropriant ſibi, nedum quod non poſſint de portione ſibi tangente per victum pro libito diſponere, per doctrinam Abb. in cap. peruenit de fideiuſſor. verſ. in glo. in ver.

Et in hoc videtur omnis ſublata dubitatio per dicta Didaci Couarruuias doctoris Hiſpani in cap. cum in officijs de teſtam. verſ. tertio ex eadem. vbi de hoc poſita quæſtione, tenet quod poſſit clericus omnino diſponere, dicit enim ex eadem ratione apertum fit, clericum habentem eccleſiaſticum beneficium poſſe libere diſponere de illis redditibus, qui eſſent neceſſarij ad eius honeſtum ſumptum, inſpecta cuiuſcunque qualitate, ſi eos præcipuos is habeat, qui aliunde victum, & neceſſaria ſibi miniſtrauit, hæc etenim pars bonorum eccleſiaſticorum, miniſtris eccleſiæ per canones antiquos conſtituitur per iura quæ adducit, & maxime per dicta per ſanctum Thomam. quæſtio. 155. art. 7. verſ. ad ſeptimum. vbi dicit, quod bona eccleſiarum, non ſolum ſunt expendenda in vſus pauperum, ſed etiam in alios vſus, & ideo ſi de eo, quod vſui epiſcopi, vel alicuius clerici deputatum eſt, velit aliquis ſibi ſubtrahere, & conſanguineis vel alijs dare, non peccat, dummodo illud faciat moderate, id eſt vt non indigeant non autem, vt ditiores inde faciat. Vnde Ambroſ. dicit in lib. de officijs, & eſt approbanda libertas, vt proximos ſeminis tui, ne deſpicias, ſi egere cognoſcas, non tamen, vt illos ditiores fieri velis, ex eo quod tu potes conferre inopibus, vbi ſequitur Caietan. in ſuis commentarijs ibidem & in d. verſ. ad ſeptimum. dicit quod clerici de his prouentibus qui ſunt vſui ſuo deputati, videtur eſſe eadem ratio, quæ eſt de proprijs eorum bonis, de quibus habent liberam diſpoſitionem ſequitur Bald. in conſil. 298. primo volum. vbi dicit, quod de redditibus clerico, vel prælato appropriandis, poteſt facere prælatus quicquid vult, dum viuit, in morte autem non, Andreas Iſernia in conſtitu. regni titu. de decimis præſtan. verſ. quantum ad partem fructuum deputatam pro victu epiſcopi poteſt prælatus facere, quod vult, ſicut de ſuo pro ſe deputato nec cenſetur ſicut res eccleſiæ illud, quod pro ſuo vſu eſt deputatum, ſequitur D. Soto. lib. 10. de iuſtit. & iure. q. 4. art. 7.

4. art. 7. vbi dicit, quod fructuum ex poſſeſſionibus prouenientium quæ ratione alicuius obſequij clericalis ſunt annexæ eccleſiæ, nempe anniuerſarij, aut capellaniæ, clerici pro ſua quiſque portione, ſunt vere domini, exemplo pauperum, qui largitarum eleemoſynarum, & magiſtratus ciuilis qui ſtipendiorum pro ſuis laboribus dominium acquirunt. idem tenet ſumma tabiana verbo reſtitutio. vbi dicit, quod de bonis ſibi deputatis, & de deſtributionibus ſimplicis beneficij idem eſt iudicium ſicut de bonis proprijs facit ad hoc Abb. in cap. ſecundo de his quæ fi. a præla. 2. colum. verſ. limita: vbi dicit, quod bona diſtincta a capitulo poteſt prælatus ſine capitulo alienare ad ſui vitam, quia ſolum agitur de ſui præiudicio.

Sed in contrarium videtur eſſe veritas, quia dicit glo. in cap. fi. de pecul. cler. quod clerici in fructibus, ac rebus eccleſię habent tantum vſum, & vſuario comparantur, idem glo. in cap. cum olim. de rer. permut. in cap. fi. de pignor. & cap. quia nos. de teſtamen. huius opinionis eſt Ricard. quarto ſen. diſtin. 45. art. 3. q. 1. vbi dicit quod in fructibus eccleſię clerici non acquirunt dominium merito non poſſunt teſtari, ſequitur Alexan. de ales 3. parte. q. 36. memb. 5. art. 2. Thom. valdenſ. tom. 1. lib. 4. cap. 42. affirmat Henri. quolibet 8. q. 27. vnde ſi habet clericus vſum tantum, & ſi ſint iſta ſibi data ad vſum tantum, & non aliter, videtur quòd ſi non vtatur, habere non poſſit, quia data ad vnum effectum non debemus habere aut vti ad alium cap. ratio ex. de pręben. quia debemus vti conceſſione iuris, modo & forma a iure tradita: Clemen. ſæpe. de re iud.

Quia eccleſia alit clericos ad ſui decorem, & dat clericis in fructibus beneficiorum vſum in alimoniam, ac alimenta, vnde ſi clericus non venit alendus, non tenetur eccleſia ei in aliquo contribuere, puta ſi ſibi aliunde victus, vel alimenta ſubminiſtrentur, quia clericus debet participare
9 de fructibus, ac bonis eccleſiæ, quatenus indiget, ad neceſſitatem ſui victus, & non aliter, vt in cap. epiſcopus. 12. q. 2. 12. q. 1. §. fi. & cap. ſeq. & hæc eſt doctrina Abb. in cap. reprehenſibilis. de appellation. in additio. in colum. fin. vbi ad litteram, vbi dicit etiam, quod ipſe ſemper tenuit illam opinionem, quod clericus non facit fructus beneficiorum ſuos, & quod pro debitis clerici, non poſſit ad inſtantiam creditorum fieri exequutio in redditibus, etiam in illa parte fructuum, qui debent
10 conuerti in vtilitatem perſonæ clericorum, & qui ſunt clerico pro ſuo victu, & veſtitu aſſignati, quia illam partem clericus videtur facere ſuam,
11 ſi pro ſuo vſu, & neceſſitate expendat, vel conſumat, & quatenus vtatur, non ſi pręſeruet.

Quia non conſumpta per clericum præſeruantur eccleſiæ, cuius eſt dominium,

12 nium, & proprietas, vt per Abb. in cap. cum eſſes in repet. de teſtamen. verſ. quinto principaliter: quia dicit Archid. in cap. ſtatutum. §. aſſeſſorem. de reſcrip. in 6. hæreticum eſſe iure quod eccleſiaſticus acquirat ius dominij fructuum prębendæ vel eccleſiæ. Fac. quia prælatus prælaturam accipiens profitetur ſe pater pauperum, vnde ſi diſponeret, eſſet ponere manum ad aratrum & reſpicere retro, quod euangelicę repugnat diſciplinæ.

Vnde cum potuiſſet clericus vti, & noluit de talibus in vita diſponere, vt per Bald. præallegato conſil. 298. primo volum. vbi dicit, quod de redditibus ſibi appropriandis, poteſt prælatus facere quicquid vult: dum viuit, ſi noluit, dico videtur voluiſſe eccleſiæ rem præſeruaſſe, vt ſic interpretatio benigna fiat in fauorem eccleſiæ not. in cap. in præſentia. de probatio. Fel. cap. fina. de iudic. nec eſt quod ille quicquam vlterius quærat, quia quod potuit noluit, &c. & dicit lex, qui ſemel noluit petere bonorum poſſeſſionem, perdit ius eius, vbi enim noluit, cepit ius eius pertinere ad alios. l. 1. §. tutor. ff. de ſuc. edict. etiam quando ſemel potuit noluit, & quando voluit adimplere nequiuit cap. cum ſuper: de offic. deleg. optima glo. cap. eccleſia veſtra el. ſecundo extra. de electio. in ver. adijcere, &c. Fac. quia iſta portio, & iſti fructus ſunt & poſſunt dici fructus non conſumpti, quo caſu ſuccedir, quod dicit Gaſpar. Calder. in ſuo conſ. ſecundo. de pecul. cler. vbi poſita quæſtione, quis ſuccedat, vel ſuccedere habeat in fructibus canonici defuncti, poſt multas diſtinctiones tenet, quod in fructibus non conſumptis, ſi non adſit conſuetudo quod ſuccedant in illis conſangui-
13 nei, ſuccedit eccleſia, in teſtamento, vel ab inteſtato, vt ibi per eum, facit quod habetur per Bald. in ſuo conſ. 313. 2. vol. incip. præmittendum eſt.

Fac. pro hac opinione, quod dicit Bald. in authen. licentiam. C. de epiſcopis & cler. in fin. vbi ponit quæſtionem ſi Rector eccleſiæ percepit fructus, & potuit conſumere pluſquam conſumpſit, donec ipſe viuit, poteſt diſponere illos fructus ad pias cauſas, nunquid moriens poſſit relinquere de eis in teſtamento pauperibus, vel in ſubſidium terræ ſanctæ, dicunt, inquit, canoniſtæ, quod non: quia viuens æquiparatur vſufructuario, & ideo habet liberam adminiſtrationem fructuum, ſed in morte aſſimilatur vſuario, qui ſuum. tantum facit de fructibus, quantum conſumit, non vltra. Et ideo de talibus non poteſt teſtari ſecundum canoniſtas: qui bene dicunt ſecundum eum ibi.

Facit quia ita eſſe interpretatur & intelligit Romana Curia per illud quod notatur in practica in licentia, ſeu indulgentia teſtandi: quæ conceditur

per

per Papam clericis in Romana Curia, maxime per viam ſacræ Penitentiariæ, quòd Papa concedendo talem licentiam clericis: concedit etiam de fructibus beneficij acquiſitis parce viuendo,& parce viuendo: id eſt de illa parte,quam de iure potuiſſent pro victu ſuo conſumere, quam parce
15 viuendo non conſumpſerunt,de quo nihil eſſet,quod partes ſupplicarēt, & quod Papa concederet ſi pars aſſignata clerico pro victu de redditibus eccleſiæ, conſumpta, vel non conſumpta eſſet in effectu ſua,id quod declarat Abb. in cap. cum eſſes,in repet. de teſta. verſ. quarto principaliter, vbi dicit; ꝙ de fructibus beneficij, etiam parce viuendo acquiſitis, per clericum non debent ſatisfieri debita clericorum, dixi aliqua in quæſtione de licentia teſtandi.

Per quæ puto poſſe dici, quod portio de redditibus eccleſiæ aſſignata clerico pro victu, eſt ſua ipſius clerici, ſi ea vtatur, & non aliter, quia ſibi ad talem vſum aſſignata videtur, vnde ſi per eum non expendatur, vel alias præſeruetur, non intelligitur per ſupradicta ſibi, vel hæredibus reſeruata, vel acquiſita: ſed eccleſiæ, cuius eſt proprietas fructuum ac rerum eccleſiaſticarum acquiſita, & erit cenſenda, vti de fructibus non conſumptis cenſetur, vnde in huiuſmodi relictis ſuccedit eccleſia, & loco illius Camera Apoſtolica hodie in locum eccleſiæ, vel ſucceſſoris ſuffecta quia ſi bene conſideres, omnes, & toti fructus eccleſiæ ſunt aſſi-
17 gnati diſtincti,& deſtinati,quia videlicet alia pars clericis, alia epiſcopo, alia fabricæ,alia pauperibus. d. cap. quatuor. cap. de redditibus.cap.cognouimus. 12. quæſtio. 2. & ſicut aliæ partes ſi non diſpenſentur, aut diſtribuantur locis, & perſonis deſignatis, vel deputatis, debentur ſucceſſori eccleſiæ, & hodie Cameræ Apoſtolicæ,quare non idem eſt dicendum de portione clerico aſſignata?quare non idem ius in ea ſtatui debet, in qua eſt eadem non diuerſa ratio.l.ſi Socer.ff. ſol. mat. l. hoc amplius. ff.de dam. infect.

Et ad contraria reſpondendo, dico, quòd non obſtat illud quod primo loco dictum fuit, quod portio aſſignata clerico pro victu, fuit aſſignata, per antiquos canones, & eis debetur de iure, quia id ego non nego, ſed dico,quod debet intelligi, quòd ſit aſſignata pro vſu, ſi vtatur, non autem aliter, quia talis portio fuit aſſignata pro neceſſitatibus: & in caſu quo illa clericus vtatur, vt per Abb. in dict. cap. reprehenſibilis, quia ſi non conſumetur tali vſu debet illa portio ſequi naturam, & conditionem reliquorum fructuum, in quibus regulariter eccleſia, vel ſucceſſor ſuccedit, & hodie Camera Apoſtolica iuribus allegatis. Et de ſe patet, quod non ſunt contraria ſeu pro contrarijs cenſenda; dicere quòd pro ſuo victu, vel ſua ſubſtentatione competat actio clerico contra illum: qui ad eccleſiam non ſufficientem inſtituit, vel quòd poſſit clericus

ricus ſubtrahere populo ſacramenta,ſi ſibi de neceſſari s non contribuat, & ad illud Abb. in repet. cap. cum eſſes de teſta. quòd clericus dicitur facere fructus ſuos, quoad hoc, vt ſibi prouideat, & diſpenſet, dic verum ſi ſibi prouideat, & de prouiſis vtatur, aut prouiſus vſu conſumat, vt diximus ſupra: quia eſt verum, quod clericus dicitur dominu fructuum, ac illos fructus ſuos facit, qui ſunt pro ſua prouiſione deputati, quia dicti fructus ſunt ſui proprij quoad vſum, quia illis vti poteſt, veluti proprium dicitur ſecundo modo, id de quo quis habet liberam diſpenſationem, vt per Card. Zabarel. in cap. fi. de pecul. cler. 3. col. verſ. ſed ſecundo.

Illud vero de cap. vni. de cler. non reſiden. eſt verum in caſu in quo tex. loquitur in diſtributionibus quotidianis, quæ cum dentur clerico ſeruienti pro miniſterio, & ſeruitio perſonali acquiruntur clerico, etiam quoad dominium, & facit clericus illas omnino ſuas d. cap. de quibus poteſt di-
18 ſponere clericus, veluti ruſticus de denario diurni operis, prout ſuo loco diximus in q. de pot. cler. & in q. de ſucceſſ. cler. ſecul. ab inteſta. modo tamen ſint diſtributiones quotidianæ, quæ diſtribuantur inſeruientibus horis diuinis, non quæ dentur vel ſoluantur præſentibus in ciuitate, vel loco, non tamen ſeruientibus iuxta diſtinctionem text. in extrauag. poſtulaſti. de præben. extrauag. commu. quia in talibus non cadit exemptio quæ cadit in alijs. vt d. tex.

Nec minus obſtat illud, ꝙ clericus de fructibus, ac rebus eccleſiæ poteſt alere parentes, amicos, filias, & ſorores dotare, quia id eſt ei permiſſum in caſu quo aliunde non habeant, quia clericus eſt diſpenſator non dominus rerum, ac fructuum eccleſiæ. Vnde bene tenet diſpenſatio facta per eum in tales perſonas, & in tali caſu, nec ex hoc infertur ergo portionem, & fructus non conſumptos facit ſuos, quia ſi diſpenſare in alios permit-
19 titur, non valet, ergo portionem ſibi præſeruare poteſt, quia id iure cautum non reperitur.

Nec obſtat dictum Ioan. Andreæ, & aliorum dicentium, ꝙ clericus poteſt ſoluere ſua debita de fructibus beneficiorum, quos facit ſuos: quia contrarium ad illud tenet Abb. in præallegata reper. in cap. cum eſſes. vbi tenet, quòd nedum etiam poteſt ſoluere de portione, ac de fructibus ſibi pro victu aſſignatis, & ꝙ clericus nullos omnino fructus beneficij facit ſuos, quæ opinio mihi magis in æquo, & bono fundata videtur, & ſi vſus inoleuit, quod clerici appropriant ſibi fructus, id eſt ex vſu non ex iuris diſpoſitione, quia fructus, & redditus beneficiorum habent expendi, vt canones determinant, & iura ſuper quibus fundatur dictum Didaci Couarrùuiás, qui de hoc quæſtionem facit, & tenet affirmatiue, probant tantum, quod pars certa, & portio aſſignatur de redditibus eccle-

ſiaſticis clerico pro victu, quod non negamus, ſed habet intelligi, ſi vtatur, vel fruatur, expendat, vel conſumet vſu, non aliter vt per Abb. in cap. reprehenſibilis. allegato. de appella. vbi decidit caſum, & præſentem quæſtionem, dictum uero ſancti Doctoris facit in caſu in quo loquitur, ne egeant conſanguinei, & vt loquitur, vt per verba illius moderate ideſt, vt non indigeant, &c.

SVMMARIVM.

1 *Licentia teſtandi conceditur per viam iuſtitiæ, & per viã gratiæ.*
2 *Quare licẽtia conceſſa p viã penitẽtiariæ dicat̃ p viã iuſtitiæ.*
3 *Vide de clauſulis, quæ ponũtur in licentia ſacra Penitẽtiariæ.*
4 *Labores, & ſeruitia debent recompenſari.*
5 *Seruitium, impenſum prælato, dicitur impenſum eccleſiæ.*
6 *Prælatus habet viuere cum ſuis famulis de bonis eccleſiæ.*
7 *Prælatus licite remunerat de bonis eccleſiæ illum, qui inſeruiuit eccleſiæ.*
8 *Pro remuneratione ſeruitij eccleſiæ impenſi, poſſunt alienari res eccleſiæ.*
9 *Clericus partem fructuum, quam potuit, & noluit conſumere facit ſuam ſecundum aliquos.*
10 *Videtur verius, quòd faciat ſuam, ſi vtatur.*
11 *Eccleſia non tenetur ſoluere condemnationes clericorum.*
12 *Eccleſia tenetur contribuere in alimonia clericorum, non in aliam cauſam.*
13 *Quare in licentia ponitur clauſula; parce viuendo acquiſitis.*
14 *In adminiſtratoribus quales ſunt clerici, eſt potentius ius in vita: quàm in morte.*
15 *Licentia teſtandi per viam gratiæ.*
16 *Per canones antiquos non poterat clericus habere propria.*
17 *Acquiſita de fructibus eccleſiæ ſunt ſucceſſoris.*
18 *Clericus de fructibus eccleſię non poteſt donare.*
19 *Licentia teſtandi eſt indultum odioſum.*
20 *Habens licentiam teſtandi non videtur poſſe codicillari.*
21 *Qui poteſt teſtari, poteſt codicillari.*
22 *In licentia teſtandi habet clericus, quod poteſt teſtari, & codicillari.*
23 *Clericus non poteſt erogare conſanguineis, niſi in ſubuentionem;*
24 *Perſonæ incapaci regulariter legari non poteſt.*
25 *Licentia ſolet concedi in forma, etiam ſuccedenti ab inteſtato.*
26 *Tres opiniones diuerſæ, penes quem ſit dominium rerum eccleſiæ.*
27 *Dominium rerum vniuerſitatis eſt apud ciues.*
28 *Hæreditas vacans obtinet vicem perſonæ.*
29 *Chriſtus habet dominium, & poſſeſſionem rerum eccleſiæ.*

30 Eccleſia

30 *Eccleſia fidelium congregatio.*
31 *Bona eccleſiæ ſunt prælati, quoad gubernationem pauperum, quo ad ſuſtentationem.*
32 *Quare bona eccleſiarum ſunt diuiſa eccleſijs diuerſorum locorum.*
33 *Patrimonium eccleſiæ eſt commune, & propterea nullus ſibi appropriet,*
34 *Quare bonorum eccleſiæ gubernatio ſit prælatis conceſſa.*
35 *Moriente prælato proprietas, & poſſeſſio eccleſiæ remanet penes Chriſtum.*
36 *Vniuerſalis eccleſia nunquam moritur.*
37 *Licet eccleſia vacat, eius poſſeſſio non vacat.*
38 *Dominium, & poſſeſſio rerum eccleſiæ eſt apud quamlibet eccleſiam*
39 *Homines offerentes eccleſiæ, habent reſpectum ad Deum.*
40 *Secundum Abb. licentia teſtandi non datur ſine magna cauſa;*
41 *Bona eccleſiæ ſunt bona Dei.*
42 *Dimittens debita Dei ſine cauſa, Deum offendit.*
43 *Papa Vicarius Chriſti non habet diſſipare bona Dei.*
44 *Pro communi vtilitate datum, vſibus particularibus non eſt applicandum.*
45 *Subtrahens bona eccleſiæ videtur necare pauperes.*
46 *Deus peccare non poteſt.*
47 *Expreſſe cauetur q Papa non alienet bona eccleſiæ.*
48 *Quòd clericus poſſit alienare de rebus eccleſiæ, ſi tantundem contulerit intellige ſi contulit ante alienationem.*
49 *Ex quibus cauſis alienentur res eccleſiæ.*
50 *Alienatio bonorum eccleſiæ, videtur penitus interdicta ſine cauſa;*
51 *Papa in beneficialibus, & in bonis beneficiorum eſt dominus.*
52 *Papa in beneficialibus poteſt quem ſuo iure ſine cauſa priuare.*

.§. occurrit.

1 *Beneficialia ſunt de iure poſitiuo introducta.*
2 *In illis quæ ſunt de iure poſitiuo, Papa poteſt omnia:*
3 *In beneficialibus Papa eſt dominus, quantum ad vſum.*
4 *Dominium rerum eccleſiæ eſt penes Chriſtum, & Papam eius vicarium.*
5 *Papa Vicarius Chriſti cum omnimoda poteſtate.*
6 *Papa habet plenitudinem poteſtatis.*
7 *Non poteſt Papa auferre ab vna eccleſia, & dare alteri ſine cauſa.*
8 *Papa in bonis beneficiorum, habet omnimodam poteſtatem.*
9 *Papa poteſt ſubijcere eccleſiam alteri, & iura vnius alteri dare.*

10 *Papa*

10 *Papa facit monacum profeſſum teſtabilem.*
11 *Clerici ſeculares magis poſſunt diſponere de rebus, quam regulares.*
12 *Monaci non habent velle, nec nolle.*
13 *Monaci non poſſident, ſed poſſidentur.*
14 *Licentia teſtandi conceditur a Papa ſine cauſa expreſſa.*
15 *Quòd in licentia teſtandi apponitur clauſula in pios, & non pios vſus.*
16 *Quotidie per quemlibet obtinetur licentia pro qualibet ſumma teſtandi a Papa.*
17 *Licentia teſtandi conceſſa Cardinali Saripando.*
18 *Licentia teſtandi ſeruatur inuiolabiliter a collectoribus ſpoliorum.*
19 *Odioſa conceſſio reſpicit primum actum tantum.*
20 *Licentia teſtandi eſt indultum odioſum.*
21 *Quomodo intelligatur regula, qui poteſt teſtari, poteſt codicillari.*
22 *Licentia teſtandi non extenditur ad codicillandum.*
23 *Actus odioſus extinguitur, morte concedentis.*
24 *Secundum Abba. licentia teſtandi non conceditur a Papa: niſi cum magna cauſa.*
25 *Non valet diſpoſitio, niſi facta mentione de licentia ſecundum aliquos.*
26 *Non ſufficit habere poteſtatem gerendi, niſi quis gerat eo modo, quo poteſt.*
27 *Valet diſpoſitio, licet non ſit facta mentio de licentia.*
28 *Præſumitur teſtator voluiſſe vti facultate; quam habet.*
29 *In dubio quis videtur vti priuilegio.*
30 *Paria ſunt non teſtari, & inutiliter teſtari.*
31 *Præſumitur quis facere actum ex capite, quo ſibi eſt vtile.*
32 *In forma licentiæ ponitur clauſula toties, quoties.*
Item clauſula per plura teſtamenta.
Item per codicillos, item quandocunque tibi placuerit.
33 *Vide quid importet verbum quandocunque.*
34 *Gratia Papæ nunquam expirat.*
35 *Verbum prolatum a Papa, interpretatur ſecundum ius canonicum.*
36 *Licentia teſtandi non amittitur, etiam, ſi quis non teſtetur per decennium.*
37 *Priuilegium teſtandi, eſt priuilegium aliquid faciendi.*
38 *Priuilegium faciendi, nunquam perditur.*
39 *Non valet diſpoſitio Papæ contra legem, niſi de lege faciat mentionem.*
40 *De fructibus eccleſiarum diſponit Papa pro libito voluntatis.*
41 *Papa quotidie concedit licentiam teſtandi, etiam collegijs officialium Romanæ Curiæ.*

42 *Papa ſi non poſſet concedere de iure licentiam teſtandi, non concederet.*
43 *Geſta a Papa, ſanctè geſta præſumuntur.*
44 *Clericus de fructibus poteſt alere conſanguineos.*
45 *Papa præſumitur motus cauſa rationabili.*
46 *Papa faciens ad ſupplicationem ſi non apparet cauſa præſumitur motus ad importunitatem:*
47 *Papa concedit licentiam ex certa ſcientia.*
48 *Certa ſcientia facit præſumi principem velle.*
49 *Certa ſcientia facit præſumi, quod vtatur abſoluta poteſtate.*
50 *Actus Papæ in bonam ſemper partem interpretantur*
51 *Non poßumus de actis Papæ iudicare*
52 *Ad Deum ſolum ſpectat iudicare de Papa.*
53 *Facta Papæ excuſantur, etiam ſi videantur iniuſta.*
54 *Factum Papæ eſt iuſtum, licet videatur iniuſtum.*
55 *Papa poteſt facere de vno aliud.*
56 *Papa Chriſti Vicarius, & Dei Locumtenens.*
57 *Papa omnia diſponit, & iudicat.*
58 *Papæ non eſt, qui dicat, cur ita facis?*
59 *Papa diſpenſat in omnibus, in quibus expreſſe non prohibetur:*
60 *Eſt inhærendum ſemper opinioni, quæ fauet Papæ,*
61 *Papa poteſt aſſignare penſionem, etiam laico, etiam ſine cauſa:*
62 *Papa in beneficialibus dominus.*
63 *Papa ſanctus reputatur.*
64 *Prohibitio teſtandi clericis eſt de iure poſitiuo.*
65 *Papa regulariter non diſpenſat ſupra ius diuinum.*
66 *Papa in licentia teſtandi diſpenſat ſine cauſa.*
67 *In illis, quæ ſunt iuris poſitiui Papa poteſt preiudicare ſine cauſa tertio, & non citato. etiam non audito.*
68 *Papa quotidie concedit monacis poteſtatem teſtandi,*
69 *Monaci in ipſo ingreſſu dedicant ſe, & ſua Deo.*
70 *Sufficit licentiam ſuperuenire monaco poſt conditum teſtamentum.*

.§. his

1 *Forma licentiæ teſtandi per viam pænitentiariæ.*
2 *Forma per viam bullæ.*
3 *Forma per viam breuis.*

De licentia, vel diſpenſatione teſtandi clericis, vel prælatis conceſſa.

QVÆSTIO VII.

OCCVRRIT ſæpe, quòd mortuo clerico pro defenſione ſpoliorum, ac rerum relictarum per defunctum exibent hæredes teſtamenta & indulgentiam, diſpenſationem, ſeu licentiam teſtandi de bonis occaſione eccl. acquiſitis per defunctum a Rom. Pont. pro tempore exiſtenti obtentam. Super quo ſæpe numero oritur controuerſia inter agentes pro Camera, & venientes pro parte defuncti: puta quia non ſit ſeruata forma literarum apoſtolicarum dictæ licentiæ in teſtamēto, vel indiſpoſitione, quam fecit teſtator: vel quia modum, formam, & ſummam exceſſerit; aut alias ea vti debebat non vſus fuit. Vnde, quæ mihi occurrerunt, & quæ inueni in hac materia dicta, & diſputata a Doctoribus in medium deducere propoſui, vt quoties occurreret haberemus loca ſaltim recollecta Doctorum, ad quos recurrere ſtatim poſſemus. Et omiſſo dicere de bonis acquiſitis ex hæreditate, artificio, vel doctrina; de quibus libere clericus teſtari poteſt ſine licentia, & diſponere. cap. 1. & ſecundo. 12. quæſt. 3. cap. quia nos. cap. relatum el ſecundo verſ. cæterum, quæ ex hæreditate. cap. requiſiſti. ante fin. extra. de teſtam. per Bal. in conſ. 313. volum. ſecundo. incip. præmittendum eſt. dicemus de bonis acquiſitis per eccleſiam ſeu intuitu eccleſiæ, de quibus ideo conceditur licentia, vel diſpenſatio teſtandi de illis, & diſponendi clerico: quia de iure de illis teſtari non poteſt: cap. 1. cap. cum in officijs. cap. quia nos. & prælleg. cap. relatum. de teſtam.

Vnde animaduerti indulgentias, vel licentias teſtandi concedi clericis
1 a ſede apoſtolica duplici via, & ſeu duplici forma: vna ſcilicet, quæ poteſt dici iuſtitiæ, qualis eſt illa, quæ conceditur per viam ſacræ pænitentiariæ, quæ in Ro. Curia appellatur ex forma quinterni Cancellariæ cuius tenor pro forma erit deſcriptus in calce præſentis laboris, alia via eſt gratiæ, qualis eſt illa, quæ conceditur per viam literarum apoſtolicarum per viam Cancellariæ, ſub plumbo expeditarum: vel in forma breuis ſub annulo Piſcatoris, quarum ibidem tenor deſcribitur, & dico formam ſacræ Pænitentiariæ poſſe dici per viam iuſtitiæ, ex eo, quia per illam conceditur clerico, vel concedi ſolet primo, vt de
2 ſui mobilibus, aut de immobilibus iuribus, actionibus per eum proprijs laboribus, induſtria parentum, vel aliorum ſucceſſione, aut alias,

non per eccleſiam licite acquiſitis, & acquirendis libere teſtari valeat quia id videtur poſſe facere clericus ex iuris diſpoſitione, abſque aliqua ſpeciali, vel particulari diſpoſitione deſuper, vel licentia obtinenda, quia id habetur expreſſum in tex. in cap. quia nos. & cap. relatum. de teſtam. per quæ iura videtur ei permiſſum poſſe diſponere quocunque modo de acquiſitis ex hæreditaria parentum, vel aliorum ſucceſſione, artificio, vel doctrina, ac de illis, quæ proueniunt dono parentum, vel amicorum per doctores ibi, & per Alex. conſ. 101. 7. vol. in prin. ſecundo loco conceditur poſſe teſtari de bonis eccleſiaſticis mobilibus, ac de immobilibus quæ non fuerint altari, aut diuino cultui deputata, & hoc pro impenſa funeris clerici, in remuneratione ſeruitiorum, ac in pios, & licitos vſus moderate tamen ære deducto alieno, in quibus caſibus, maxime de bonis mobilibus, & ſi adſit conſuetudo, videtur de iure clerico permiſſum d. cap. relatum. §. licet ibi improbandæ conſuetudinis. Id quod omne videtur extractum ex tex. in d. cap. relatum
3 el 2. de teſtam. vbi fere ſunt eadem verba text. quibus vtitur ſacra pænitentiaria in forma prædictæ licentiæ.

Item ex eo videtur ex forma iuſtitiæ, quia de iure labores, & ſeruitia ac
4 cepta debent recompenſari præmio, vel præcio capit. charitatem. &c. eccleſiaſticus. 12. quæſt. 2. gloſ. in cap. ad noſtram. in ver. ſufficere. de reb. eccleſ. non alienan. & notat. Abb. in cap. relatum. verſ. item not. de teſtam. ex quo ſeruitium impenſum, vel præſtitum prælato viuenti, videtur eccleſiæ impenſum, ex quo de bonis eccleſiæ talis ſeruitij po-
5 teſt fieri remuneratio capit. per tuas. vbi idem Abb. de donat. quia clericus habet viuere de bonis eccleſiæ ipſe cum ſuis famulis, quibus habent ſolui ſalaria, ob ſeruitia clerico præſtita, dicimus infra queſtione ex quibus cler. præſumatur acquiſiſſe. Idem Abb. in capit. conſenſus de reb. eccle. non alie. vbi dicit, quòd prælatus licite remunerat de bonis eccleſiæ eos, qui exhibuerunt obſequia eccleſiæ, & in margine ad Abb. ibi allegatur Alex. conſ. 101. primo lib. & Oldrad. conſ. 278. Imo dicit Bart. in. l. iubemus. la ſecunda verſ. quæro vtrum: quòd pro remuneratione illorum, qui exibuerunt ſeruitia, poſſunt alienari res eccleſiæ, vt ibi per eum, vbi vide glo. in ver. permiſſum, quæ dicit, ꝙ etiam de immobilibus bonis eccleſiæ habet fieri remuneratio, & Prælatus poteſt donare in remunerationem ſeruitij ſuæ eccleſiæ collati, etiam in præiudicium ſucceſſoris. 16. quæſt. 5. illud: Alex. conſ. 55. prima parte vbi dicit verum, ſi de ſeruitijs conſtat aliter, quam per confeſſionem. Io. Andre. in additio. ad Specul. in rub. de reb. eccleſ. non alien. id quod nota pro eo, ꝙ qui talia accipiunt a prælatis, vel rectoribus pro ſeruitijs impenſis, ꝙ habent probare ſeruitia nec eis ſufficit ſola præ-
lati,

lati vel clerici confeſſio, aſſerentis ſe id legare, vel dare pro ſeruitijs impenſis.

Item videtur ex forma iuris, quod pauperibus, & locis pijs, & religioſis fiat erogatio, & eleemoſyna id quod habetur cap. ad hæc. in fi. de teſtam. vbi text. vtitur verbo, moderate, quia de fructibus, & redditi-
6 bus eccleſiæ, deductis neceſſarijs pro victu clerici, aut prælati, reliquorum ſuperfluentium debet per eum fieri diſpenſatio capit. videntes xij. q. 1. & per Abb. in cap. cum eſſes. in repet. de teſta. verſ. ſecundo principaliter. per totum, in caſibus, etiam prænarratis dat licentiam cleri-
7 co diſponendi, & teſtandi de immobilibus acquiſitis per eum de fructibus beneficij parce vtendo, de acquiſitis ex illa parte fructuum, quam licite conſumere poterat, ſi voluiſſet, puta potuiſſet pro ſui gradus qualitate conſumere mille, conſumpſit tantum ſeptingenta, vn-
8 de parſimonia trecentum præſeruauit, ac de illis immobilia acquiſiuit, quam partem fructuum clericus facit omnino ſua, cum eſſet pro
9 ſuo victu, ac ſuorum, ac pro ſuis neceſſarijs deſtinata a canone & conſtituta, de qua debuit poſſe pro libito diſponere, vt per Abb. in capit. cum eſſes. in repetit. col. 9. verſ. ad inducta ibi reſpondet, quod clericus fructus beneficij dicitur illos facere, ſuos quoad hoc, vt ſibi prouideat, per eundem. melius in cap. cæterum. de donat. vbi dicit: quod prælat⁹ poteſt donare ꝑ libito fructus, quos facit ſuos per Did. Couar. in c. cū in officijs. de teſta. verſ. tertio ex eadem. ibi clericum habentem beneficium eccleſiaſticū poſſe libere diſponere de illis redditibus, qui eſſent neceſſarij ad eius honeſtum ſumptum, inſpecta cuiuſque qualitate, ſi eos præcipuos is habeat, qui aliunde victum & neceſſaria ſibi miniſtrauit, hęc etenim pars bonorum eccleſiaſticorum miniſtris per canones antiquos conſtituitur, &c. Sed videtur intelligi, quod faciat ſuos conſumendo, non præſeruando, & quatenus vtatur, & fruatur, quia eccleſia clericis dat tantum vſum, & in caſu, quo ſibi prouideat pro victu, per ea, quæ dicit Abb. in cap. cum eſſes. verſ. quarto prin-
10 cipaliter. verſ. aut non pro ſui ſuſtentatione, ibi: tunc dico indiſtincte, quod de fructibus beneficij ſatisfieri non debet etiam parce vtendo, nam clerici habent ſolum vſum, melius per eundem in capit. reprehenſibilis. de appella. vbi dicit: quod pro debito clerici non poteſt fieri exequutio in fructibus beneficij, neque etiam in illa parte fructuum, qui habent conuerti in vtilitatem perſonæ clericorum, quia ad tales redditus non debent extendi manus, & eſt ratio quia eccleſia tenetur clericos alere ad ſui decorem, nec tenetur ſuas condemnationes ſoluere, vnde ſi clericus non alitur, non tenetur eccleſia in aliquo contribuere, & eccleſia vult contribuere in alimoniam clerico-

12 rum, non aliam cauſam, ideſt vult eccleſia teneri ad ſupplendum de victu neceſſario, quatenus cædant, vadant, & conuertantur vere in victum, vt per Abb. d. loco, & cum talia parce viuendo ſint acquiſita eccleſiæ: quæ tamen potuiſſet clericus non parce viuendo in victu conſumere, merito apponitur in licentia clauſula parce viuendo, ad tollendum dubium, quod forſan oriri potuiſſet, quod pars fructuum deſti-
13 nata pro victu clerici, eam faceret clericus ſuam in totum, vel in parte parce viuendo: quia imo ſi illam victu non conſumit in totum, vel in parte eſt eccleſiæ, pro parte non conſumpta, declarat optime Bal. in authen. licentiam. C. de epiſcopis & cler. in fi. vbi poſita quæſtione ſi Rector eccleſiæ percepit fructus, & potuit conſumere pluſquam conſumpſit donec ipſe viuit, poteſt diſponere illos fructus ad pias cauſſas, nunquid moriens potuit relinquere de eis teſtamento pauperibus, vel in ſubſidium terræ ſanctæ, dicunt Canoniſtæ (inquit) quod non, quia viuens æquiparatur vſufructuario, & ideo habet liberam adminiſtrationem fructuum, ſed in morte aſſimilatur vſuario, qui ſuum tantum facit quantum conſumit, non vltra, & ideo de talibus non poteſt teſtari ſecundum Canoniſtas, qui (inquit) bene dicunt, quia in adminiſtratoribus, quales ſunt clerici in rebus eccleſiæ poten-
14 tius eſt ius in vita, quam in morte, & de hoc vide in quæſtione, an clericus de fructibus beneficij. vbi aliqua, & per eundem Bal. in conſ. 298. primo vol. vbi dicit, quod de redditibus appropriandis prælato, poteſt prælatus diſponere, vt vult, dum viuit, in morte autem non, vidi tamen aliquam formam huius licentiæ pęnitentiariæ ſub nomine, Laurentius, in forma gratioſa, vt de bonis eccleſiaſticis in amicos, cognatos, & affines diſponi poſſit.

Aliam formam per viam litterarum Apoſtolicarum, & breuium dixi eſſe per viam gratiæ, ex quo per eam conceditur clerico teſtari, primo de quibuſcunque bonis ex patrimonio quarumcunque perſonarum
15 ſuceſſione, ac etiam ex induſtria, proſpera fortuna, & alias quomodolibet, non per eccleſiam licite tamen acquiſitis, per eundem obtentis, & obtinendis, ſeu ad illum quomodolibet tunc, & pro tempore ſpectantibus, quod per antiquos canones non concedebatur, per quos non licebat clerico habere hæreditaria bona, vel propria, cap. clericus & ibi gloſ. 12. quæſt. 1. cum ſimilibus. licet per tex. in cap. relatum. cap. quia nos. cum ſimil. de teſta. ſit ſecus. tamen ideſt ad tollendum dubietatem iuris antiqui: ſecundo loco conceditur clerico poſſe teſtari de fructibus, ac redditibus beneficiorum, ac ex fructibus, ſeu redditi-
16 bus acquiſitis, pro ſumma petita & conceſſa, quæ ſunt eccleſiæ, vel ſucceſſoris in euentum mortis illius cap. præſenti. de off. ord. in ſexto

cap.

cap. quia ſæpe. de electio. eo lib. cap. illud. cap. non liceat 12.q.2.cùm ibi glo. de quibus regulariter clericus non habet teſtamenti factionem
17 cap. cum in officijs cap. ad hæc. cap. quia nos. de teſtam. cum. ibi nota. Franc. in rub. de teſtam. in ſexto, num. 54. item, & poſſe donare ſummam conceſſam, quod regulariter non poteſt clericus cap. cæterum.
18 de donat. Item conceditur etiam de eis bonis diſponere per viam codicillorum, & toties, quoties. &c. quod regulariter cum tali licentia teſtandi, vel diſponendi non poteſt, nec poſſe habet clericus, quia indultum quo quis habilitatur ad teſtandum de bonis eccleſiæ, vel ſpectantibus ad eccleſiam eſt odioſum, & ſic ſtricte non late interpre-
19 tandum, aut intelligendum, vnde habens tale priuilegium debet intelligi, quod poſſit teſtari tantum, non autem codicillari: & quod vnum
20 poſſit facere teſtamentum, non plura, vt gratia ſit euacuata, & conſumata omnis in primo actu. arg. l. boues. §. hoc ſermone. ff. de verb. ſig. l. dotis promiſſio. ff. de iure dot. Marian. ſocin. in conſil. 13. præſens conſultatio: vbi in col. 5. dicit, quòd Cardinalis ex tali priuilegio poteſt teſtari, & non codicillari, non obſtante reg. quæ dicit.
21 quod qui teſtari poteſt, poteſt & codicillari, quæ eſt in. l. 2. ff. de lega. primo. & .l. conficiuntur. §. primo. ff. de iure condicill. quæ procedit & habet locum in eo. qui regulariter habet de iure communi teſtamenti factionem, & teſtari poteſt per Dec. conſ. 512. col. 2. poſt. princip. ſecus eſt de iure ſpeciali, vnde ad gratiandum clericum ſupplicantem, Papa ad tollendum iſtas iuris difficultates, ſolet apponere in litteris talis formæ clauſulam huiuſmodi, etiam donationis inter viuos, aut teſtamenti, ſeu cuiuſlibet vltimæ voluntatis, vel codicillorum ſeu
22 alio modo, de quo tibi videbitur pro libito tuæ voluntatis ordinare, diſponere, & erogare, ſimul vel ſucceſſiue, ac quoties tibi videbitur libere, & licite valeas plenam, & liberam auctoritate Apoſtolica tenore præſentium licentiam, & facultatem concedimus, pariter, & indulgemus. Item ſolet apponi clauſula in pias, & non pias cauſas, id quod eſt gratia, quia de iure tantum in pias cauſas concedi ſolet erogatio, & diſpenſatio cap. relatum. de teſtam. §. licet per Barba. in tract. de præſtan. Cardi. prima parte quæſt. 4. vbi limitat priuilegium teſtandi, & reſtringit ad pios vſus tantum. Item clauſula parentum, conſanguineorum, & affinium, nepotum, ac etiam propriorum filiorum, quibus regulariter clericus de rebus eccleſiæ diſpenſare, vel erogare non poteſt, niſi in illorum ſubuentionem, & quatenus indigeant, non autem poteſt illis relinquere ad illos diuites faciendum, per Abb. in cap. inquirendum. de pecul. cler. Item apponi ſolet clauſula, aut ſeruitiorum, etiam vltra ſeruitij meritum, quod eſt gratia,

quia id habent ſecundum verba. textus videlicet iuxta ſeruitij meritum, non autem vltra per text. d. capit. relatum. §. licet in fine. §. Item apponi ſolet clauſula perſonarum, etiam penitus extranearum, & in
23 capacium, quibus perſonis incapacibus regulariter nihil relinqui poteſt, vel debet, neque per viam inſtitutionis, neque per viam legati per text. in §. legari. vbi gloſ. in verſ. teſtamenti factio. inſti. de leg. Item quod plus eſt, Papa ſolet gratiare ſupplicantem, vt de ſumma
24 petita, & conceſſa, nedum in quos voluerit diſponat in teſtamento, aut alia voluntate, ſed etiam ſi deceſſerit ab inteſtato ad hæredes ſibi ab inteſtato venientes tranſmittat, qualis eſt forma, quæ eſt in calce deſcripta, per hæc & alia, quæ in eiſdem literis euidenter in forma gra-
25 tiæ conceſſa videntur, dicebam hanc formam eſſe, & videri formam, ſeu licentiam teſtandi, vel diſponendi in forma gratiæ, & in forma, vt appellatur gratioſa.

De qua licentia, ſeu indulgentia reperio varie ſcribere Doctores, quia Abb. in cap. fin. de pecul. cler. in fin. dicit hanc eſſe quæſtionem quo-
26 tidianam, nunquid Papa poſſit dare clerico poteſtatem teſtandi de rebus intuitu beneficij acquiſitis, & illam ſe tractare pleniſſime in capit. cum eſſes. in repetit. de teſtam. in verſ. quinto principaliter quæro. Iaſ. in authen. ingreſſi. C. de ſac. ſanct. eccle. num. 11. gloſ. in pragmat. ſanctio. de num. & qualit. card. §. ſint viri. in ver. mouebat. Alex. conſ. 101. lib. vij. & dicto loco Abb. pro faciliori ſolutione quæſtionis præſupponit, penes quem ſit dominium rerum eccleſiaſticarum, & inquit gloſ. in capit. expedit. xij. quæſt. 1. de hoc ponit tres opiniones, prima quòd dominium ſit penes eccleſiam, ſecunda quod ſit penes Deum, tertia quod dominium eſt apud clericos, ſicut dominium rerum vniuerſitatis eſt apud ciues. §. vniuerſitatis. inſtit. de rer. diuiſio.
27 gloſ. in c. cauſa de verb. ſigni. in ver. ſolis eccleſiarum, tenet, quod iſta bona ſunt Dei, cuius licet omnia ſint, tamen ſunt iſta ſpecialius, & hoc
28 tenet illa gloſ. licet ante dixerit, quòd ipſa ſunt ſecundum Alber. loci concluſi muro ad inſtar hæreditatis vacantis, quæ obtinet vicem perſonæ. l. hæreditas. ff. de acq. rer. dom. ſecundum alios, quod ſunt vniuerſitatis illius loci, alij, vt Innocen. & Hoſtien. in capit. cum ſuper. de cauſa poſſeſſ. & propriet. quòd Chriſtus eſt, non prælatus, qui habet dominium & poſſeſſionem rerum eccleſiaſticarum, vnde obla-
29 ta per homines eccleſijs, Deo oblata dicuntur. 12. q. 2. nulli liceat, & 12. q. 1. res. & cap. videntes; alia opinio eorundem Innocen. & Hoſtien. quod eccleſia id eſt fidelium congregatio ſit, quæ habeat proprieta-
30 tem, & poſſeſſionem, vbi dicit Innocen. quòd ſi aliquando inueniantur hæc bona Deo oblata eſſe epiſcoporum, aut prælatorum, aut ca-

pellanorum

31 pellanorum, debet intelligi quod ſunt eorum, quoad gubernationem & adminiſtrationem, & dicuntur etiam pauperum, quoad ſubſtentationem. 16. q. 1. capit. quoniam. ad quod vltimum fac. quod dicit Did. Couarruuias in cap. cum in officijs. de teſtam. verſ. quantum quoad, ibi: præterea redditus eccleſiaſtici, qui ſuperſunt vltra miniſtrorum victum, alieni dicuntur, non proprij, ſed ex quadam metaphora, eo quòd pauperibus eſſent erogandi, quod auctoritate Hieronymi comprobatur, is etenim ſcribit, bona eccleſiarum dici bona pauperum, quoad debitum, quia eis debentur, non quoad dominium, nec quoad propietatem, ſicut refert Card. a Turre Cremeta. in cap. videntes. n. 2. 12. q. 1. ſubdens ibidem Innoc. in d. c. cum ſuper, quod iſta bona eccleſiarum ſunt diuiſa in eccleſijs diuerſorum locorum, auctoritate ſummorũ Pontificum, propter communem vtilitatem, & epiſcopis & alijs prælatis,
32 conceſſa fuit adminiſtratio earum. c. videntes. & c. præcipimus 12. q. 1. quia vt legitur d. c. qm̃. 16. q. 1. quicquid habent clerici pauperum eſt, dicuntur. n. habere clerici quoad adminiſtrationem, pauperes quoad ſubſtentationem, patrimonium enim eccleſiæ eſt cõmune, vnde nullus de-
33 bet ſibi appropriare. c. tertio. de Præben. ext. & propterea fuerunt diuiſa, & limitata bona eccleſiarum, & ipſorum adminiſtratio epiſcopis, & alijs prælatis conceſſa, vt nullus in clero penuriam patiatur, &
34 per ſupradicta infert Innocen. quod quantumcumque moriatur præ-
35 latus, & omnes clerici alicuius eccleſiæ, tamen proprietas, & poſſeſſio remanet penes Chriſtum, qui viuit in æternum, vel penes vniuerſalem, & ſingularem eccleſiam, quæ nunquam moritur, nec un-
36 quam eſt nulla, & per hoc dicit Specul. in tit. de pet. & poſſ. §. primo. verſ. ſed pone. quod vacante eccleſia, ſiquis ingrediatur poſſeſſionem eccleſiæ, quod prælatus de eccleſia prouiſus, poteſt agere contra talem ingredientem, tamquàm contra inuaſorem, & ratio eſt quia
37 poſſeſſio non erat vacans, licet eccleſia vacaret, immo eccleſia poſſidere cenſetur & habes (inquit,) Abb. in d. capit. cum ſuper. de cauſ. poſſ. & propri. duas opiniones, vna quòd dominium, & poſſeſſio ſit apud Chriſtum, alia, quòd apud eccleſiam: alij dicunt, quod eſt tertia opinio, quod dominium & poſſeſſio eſt apud quamlibet eccleſiam
38 particularem, & quòd ipſa bona eccleſiarum ſunt quoad dominium, & poſſeſſionem ipſarum eccleſiarum particularium, quæ habent illa loco Dei. gloſ. in capit. fi. de reb. eccle. alien. in 6. in verſ. ipſarum. & inquit Abb. in d. capit. cum eſſes. ego puto quod inter iſtas opiniones illa ſit præſtantior, quæ habet, quòd dominium rerum eccleſiæ ſit penes Deum, per tex. in cap. cum ex eo. de electio. in ſexto. ibi de Chriſti patrimonio ſublimatis, & not. ibi gloſ. in ver. Chriſti. fac. capit. qui

Chriſti

Chriſti.& cap. qui abſtulerit. 12.quæſt.2.Item teneo hanc opinionem
39 quia inquit (vt dixi) offerentes homines eccleſiæ, in oblatione habent reſpectum ad Deum d. cap.nulli. 12.q.2.& c. res eccleſiæ.12.q.1. ibi Domino oblatis &c.

His præmiſſis per Abb.& præſuppoſitis deueniendo ad ſolutionem dubij & quæſtionis, putat ille quod licentiam hanc teſtandi de rebus eccle-
40 ſiæ, non poſſit concedere Papa niſi cum magna cauſa, quia hæc bona
41 ſunt Dei, & ſine facto noſtro, quod noſtrum eſt a nobis euelli non poteſt capit. ab eo. de electio. lib. ſexto, & qui dimittit debita Dei ſine cauſa, profecto Deum offendit. cap. ſi is quoniam 23. q.4. quia ſi prę-
42 latus debitori dominico culpam impune dimittit, non mediocriter profecto offendit. per. Spec. in tit. de diſpenſat. §. qualiter & quando in princip. & licet Papa ſit vicarius Chriſti, & in terris Dei locum te-
43 nens cap. vnico. vt eccleſias. benificia ſiue dimi. confer. tamen debet legitime adminiſtrare & conſeruare bona Dei, non diſſipare quia ex officio ſuſcepto non licentiam peccandi, ſed neceſſitatem bene viuendi fuit aſſequutus. §. primo. quarta diſt. Item de fructibus rerum eccleſiæ debet ſubueniri egentibus. cap.videntes. 12.q. 1. & eſt ſine ratione,
44 vt quod communi vtilitate datum eſſe dignoſcatur, vſibus cuiuſlibet particularis perſonæ applicetur, de præben. capit. ratio. Item qui ſubtrahit bona eccleſię dicitur homicida, quia videtur necare illos
45 pauperes, qui ex huiuſmodi ſubtractis, & alienatis fuiſſent alendi, vel ſuſtentandi. Item vicarius non habet maiorem poteſtatem, & dignitatem pontificatus, quam habet ipſe Deus, ſed Deus peccare
46 non poteſt diſt. 2. de pęn. §. ſic. ergo nec vicarius debet hoc poſſe imo expreſſe iure cauetur, quod non licet Papę bona eccleſię alienare ca:
47 non liceat. 12. quęſt.2. ergo, nec poteſtatem teſtandi alicui dare, quia per hoc videtur alienare, fac. quia licet clericus non habeat a iure conceſſum, quòd poſſit de rebus eccleſię teſtari, ſi tamen de ſuo proprio tantum contulerit eccleſiæ, quantum vult alienare, vel teſtari, hoc
48 benè licebit. cap. ſi epiſcopus 12. q. 5. & q. 2. cap. ſi quis quilibet, id quod intellige verum, ſi contulit ante alienationem, ſeu teſtamentum quia eſt ſecus ſi poſt, quia tunc videtur dare in fraudem ad euitandum pœnam depoſitionis, quam incurrit de qua in cap.nouimus. 12.quęſt.2. quia talis reſtauratio damni, ſeu recompenſatio ſibi non proderit ad euitandam depoſitionem not. in cap. quod ſicut. de electio. facit quia clericus res eccleſiaſticas, alienare non poteſt niſi cauſa pietatis, ne-
49 ceſſitatis, commoditatis, vel vtilitatis, in iſto caſu nulla ſub eſt iſtarum cauſarum: merito &c. poteſt addi quod dicit Archid. cap.hoc conſultiſſimo, de reb. eccle. in ver. quod bona eccleſiaſtica dicuntur eſſę

eccleſię, ita quod eccleſia habet dominium per multa quę ibi adducit.
Per hoc dicit Abb. teneo quod Papa licentiam teſtandi de rebus eccleſiæ clerico ſine cauſa indulgere non poteſt: Clericus tamen, ſi tantundem de ſuis patrimonialibus contulerit eccleſiæ, de rebus eccleſiæ teſtari poterit. Idem videtur tenere Barba. 5. col. in cap. cum in officijs de teſtam. Franc. in rub. eo. tit. 6. col. & mouetur Abb. & alij, qui eius opinionem ſequuntur ex eo, quia penitus videtur interdicta aliena-
50 tio bonorum eccleſiæ ſine cauſa, vt per Abb. in cap. cum in eccleſiarum. col. 2. verſ. nota vltimo, de conſtit. & dicimus in quæſt. de poteſt. cler. vel præla. verſ. quid dicendum. vbi aliqua diximus de cauſis, quæ a iure requiruntur in alienatione rei eccleſiaſticæ, potes ad plenum videre in meo tracta. de rebus eccleſiæ non alienan. propediem diuino auxilio edendo, facit quod dicit Rebuf. in practica beneficia. in rubrica de breui Apoſtolico num. 38. vbi loquendo de iſta facultate teſtandi, quæ conceditur in forma gratiæ dicit, quod facultas teſtandi conceditur per breue ad certam ſummam, modicam tamen, nec inquit eſt componenda, ſi de modico, quia de modico Romani, & mulieres non curant. l. ſcio, ff. de reſt. in integ. ſecus inquit, ſi de magno.
Sed meo Iudicio in Papa aliter dicendum videtur, & opinio communis in hoc videtur contra Abb. quia dicit Nic. de Vba. in ſuo tract. de ſuc. clé. ab inteſt. §. finita. verſ. non obſtant motiua Old. quòd illud quod dicit Abb. quòd Papa non poteſt dare licentiam. &c. quòd illud eſt verùm de honeſtate, ſed non de potentia, per ea quæ habentur in c. cùm ad monaſteria de ſtat. regular. & per alia quæ copioſe idem Nic. ibi adducit.
Et antequam ad alia deueniamus, præſupponimus duo, vnum, quòd in huiuſmodi licentia Papæ teſtari conceditur de fructibus eccleſiæ, vel de ex eiſdem fructibus, aut occaſione eccleſiæ tantum acquiſitis per clericum ſupplicantem, quia non videbis licentiam, vel in forma ſacræ pœnitentiariæ literarum apoſtolicarum, vel breuium, ſine illa clauſula per te tamen acquiſitis, & acquirendis, per te obtentis, & obtinendis, id quod videtur non ſolum quod facere poſſit Papa & debeat, imo ſine licentia aliqua clerici a ſe ipſis deberent poſſe teſtari, & diſponere de huiuſmodi, quia dicit Zabarella cap. fi. de pecul. cler. col. pen. quod eſſet bonum ſtatuere, quod clericus poſſet diſponere de omnibus fructibus, item etiam de acquiſitis omnibus eccleſiæ ſiue mobilibus ſiue immobilibus libere, & in vita, & in morte, & hoc ſi ſint acquiſita tempore ſuo. Aliud quod præſupponendum puto,
51 eſt poteſtas maxima quam habet Papa in beneficialibus, ac in bonis beneficiorum, in quibus eſt valde potens clem. prima & ibi doctores vt lit. pendent. in quibus tantam habet auctoritatem, & poten-
tiam,

2 tiam ꝙ poteſt etiã, quẽ iure ſuo priuare ſine cauſa, & pro ſuæ libito võlũtatis, vt per Archid. in ſuo tracta. de hæreſi incip. Sanctiſſ. in Chriſto Patri. fo. 15. verſ. & quia tanta eſt præeminentia. vbi dicit, ꝙ Papa in huiuſmodi eſt dominus, cum alijs ſimilib⁹ quæ in infinitũ adduci poſſent.

5. His præſuppoſitis eſt indubitanter dicendum, quod Papa poſſit concedere clerico licentiam teſtandi de huiuſmodi, & quouis modo diſponendi: quia huiuſmodi beneficialia ſunt introducta de iure
1 poſitiuo, per Abb. in cap. conſtitutus. de relig. dom. Et per eundem magis ample in ſua diſputatione quæ incipit, Epiſcopus col. 2. & in illis, quæ ſunt de iure poſitiuo Papa habet omnimodam poteſtatem,
2 & quæ vult, omnia poteſt, quia ſupra ius diſpenſare poteſt. capit. propoſuit. de conceſſ. præben. per Doctor. in cap. quę in eccleſiarum. de conſtit. quia licet Papa non poſſit quem regulariter iure ſuo priuare ſine cauſa, tamẽ in beneficialibus, quæ ſunt inducta iure poſitiuo, poteſt quem priuare pro libito voluntatis ſuæ, vt per Archid. in d. tract. de
3 hæreſi. d. loco. vbi dicit quod Papa in talibus eſt dominus, quantum ad vſum, quia eis vti poteſt, ſicut placet, & decet ſuã potentiã ſiue ſtatum, alleg. 12. q. 2. bonæ rei. & c. per princip. 9. q. 3. cap. 1. de pręben. in 6. clement. 1. ad fi. vt lit. penden. Paul. de Caſt. conſ. 281. in 3. col. quia dominium rerũ eccleſiaſticarũ proprie loquendo non eſt apud aliquam
4 eccleſiam, ſed apud Chriſtũ ſecundũ, ꝙ dicit Inno. in præallegato cap.
5 cum ſuper. de cauſ. poſſ. & propriet. cuius Papa eſt vicarius cum omnimoda poteſtate in terris: vnde, ſi aufert rem alicui particulari eccleſiæ, potius dicitur auferre adminiſtrationem quam dom. iuxta tex. in cap. 2. de donat. quia dominiũ eſt potius apud ipſum Papam, cũ ſit apud Chriſtum, cuius ipſe eſt vicarius, vel apud ipſam eccleſiam catholicam, quæ eſt vnica. 24. q. 1. capit. loquitur. cuius ipſe eſt princeps: quia dicit S. Thomas. q. 88. verſ. ad tertium, ꝙ ſum. Pont. gerit plenarie vicem Xpi
6 in tota eccl. & ipſe habet plenitudinem poteſtatis diſpenſandi in omnibus diſpenſabilibus, & dicit dominus Anto. in cap. conſtit. de religio. dom. ꝙ de rebus eccleſiæ Papa poteſt diſponere. prout vult, etiam ſine cauſa remouendo vnũ a beneficio ſuo p d. tex. in 2. cap. de pręben. in 6. & hinc eſt, ꝙ in talibus multo magis poteſt auctoritas Papæ, q̃ in alijs, vt dicit Abb. in cap. cum a nobis. 2. col. verſ. ego credo. de teſt. in clem. 1. in verſ. ego limitatem. de probatio. ſi dicatᷣ ꝙ quãuis reſpectu beneficiorum latiſſima ſit poteſtas Papæ, tamen reſpectu bonorũ ipſarũ eccleſiarũ eſt ſecus, quia non poteſt Papa auferre bona vnius eccleſię & dare alteri ſine cauſa vt not. glo. Archid. & Dom. ca. 1. 10. diſ. & glo. in ca. 1. in ver. in iuſtitia. 22. diſt. Archid. in. c. 1. 12. di. Et ideo dixit Archid. in. c. non liceat Papę. 12. q. 2. poſt Hugo. ꝙ Papa peccat, ſi vult res eccleſiaſticas

ſiaſticas conſumere in turpes vſus, vel dare conſanguineis, vt eos diuites præ alijs faciat, vel vt ipſi conſtruant palatia, & huiuſmodi.

Eſt dicendum in caſu præſentis quæſtionis, vt dicit Socin. in conſ. 13. primo vol. ibi, nec quiſpiam dicat quòd Papa non poſſit præiudicare eccleſijs, vel monaſterijs ſuper huiuſmodi bonis, hoc enim eſt manifeſte falſum, quoniam Papa in beneficijs, & in ipſorum bonis habet omnimo
8 dam, & abſolutam poteſtatem capit. ſecundo. in principio. de conceſſ. præben. lib. 6. in clem. prima. vt lit. penden. not glo. 9. quæſt. 3. cap. per principalem. & probatur 78. diſt. cap oportebat. & 97. diſt. eccleſiæ. tenet Io. Andr. in cap. primo. de ſumma trinit. 19. diſt. cap. in memoriam. & poſito quod verum dominium non ſit ſuum, ſecundum ꝙ aliqui voluerunt, tamen ipſe Papa habet omnimodam, & abſolutam diſpoſitionem, adminiſtrationem, & diſpenſationem, & poteſt
9 vnire eccleſias, & ſupprimere dignitates, & alteram alteri ſubijcere, & iura vnius alteri dare, 16. quæſt. 1. cap. & temporis. cap. ſunt duo. de exceſſ. Prælat. &c. & dicit Bal. in conſ. 175. volum. ſecundo quòd Papa quando vendit rem eccleſiæ, non vendit rem alienam, ſed ſuam, nam omnes res eccleſiarum ſuæ ſunt, quoad, plenam, & liberam diſpoſitionem, & nullus prælatus mundi poteſt aliquid facere, ſine auctoritate ſaltem tacita Papæ, qui tanquam pater patrum cum omni prælato in iuriſdictione concurrit vt not. in cap. ſi eo tempore. de electio. lib. 6. vt per Bal. d. conſ. 175. incip. Papa.

Per quæ concluditur dicit Socin. præallegato conſil. clariſſime, quòd Papa
10 poteſt facere etiam Monachum profeſſum teſtabilem, & poteſt ei concedere poteſtatem teſtandi, & donandi de bonis monaſterio acquiſitis: & dicit Rebuf. in ſua practica beneficiali, quòd quando hęc facultas datur religioſis, ſtatuitur ſumma arbitrio Papæ taxanda, & quòd teſtetur de licentia ſui ſuperioris capitulo. ad monaſterium. de ſtat. monac. clem. religioſi. de procur. & Egid. Bellamer. deciſ. 247. ſi ergo prędicta concluſio procedit in veris monachis profeſſis, quanto magis id eſt dicendum, quòd poſſit Papa in clericis ſecularibus, aut alijs religioſis, qui poſſent habere proprium, quia facultas ſiue poteſtas diſponendi de rebus eccleſię eſt conceſſa regulariter magis lata clericis ſecularibus, quam regularibus, Card. Zabarel. in cap. fin. de pecul. cler. in col. antepen. Rot. Bellamer. 247. frater minor. quia religioſis datur cum clauſula, & de licentia ſuperioris. & dicit D. Quintilianus Mandoſius in ſua practica, in rubrica licentia teſtandi, verſ. aduertendum, quòd hodie monachis, ſeu religioſis nullo modo teſtandi facultas huiuſmodi cōceditur: quod non videtur verum quod ſit pace tanti viri dictum, quia quotidie religioſis cuiuſcunque religionis ſint, licentiam

centiam concedi uidemus, uel iuxta forma quinterni Cancellariæ per ſatis ſtandi extra cum beneficijs, & in talibus habentibus proprium, ſeu tria omnino ſubſtantialia regulæ non profitentibus non uidetur
11 eſſe tanta difficultas, quanta in ueris monachis profeſſis: qui ex quo tria ſubſtantialia regulæ ſunt profeſſi, ut de ſe manifeſtum eſt, non poſ ſunt teſtari reſpectu inhabilitatis perſonæ, quia nec habent uelle, nec
12 nolle xij. q. ij. cap. non dicatis. Item defectu bonorum, quia cum omnia eorum ſint monaſterij, & cum ipſi nil poſſideant ſed poſſiden-
13 tur, nihil habent, iam in habitu; quam in actu cap. ad monaſterium. de ſtat. monac. tum etiam, quia ſunt in poteſtate alterius. 16. quæſt. 1. cap. de præſentium, & dicta authen. ingreſſi. in quibus ſi licentia teſtandi a Papa conceſſa tenet fortius in clericis ſecularibus, aut alijs illa tria non profitentibus, in quibus ſola remanet difficultas reſpectu teſtandi de bonis ad eccleſiam, ſeu religionem pertinentibus, quia manifeſtum eſt, quòd de eis, quæ ſumunt de dignitate eccleſiæ, ſeu beneficio ſuo, non poſſunt teſtamentum conficere. 12. quæſtio. vltima cap. 1. 2. 3. & quaſi per totum, niſi ad id accedat ſummi Pontificis licentia: Ita tenet Bartol. Socin. in d. conſ. 13. primo vol. per totum quod eſt in materia factum. Marian. Socin. conſ. 89. per totum, & maxime num. 29. vbi dicit quod contrarium ſeruatur de conſuetudine; quòd
14 iſta licentia conceditur a Papa ſine cauſa expreſſa, ſequitur Deci. in conſ. 512. vbi dicit hanc eſſe opinionem communem, & communiter approbatam, melius idem Dec. conſ. 157. vbi dicit non eſſe diſputandum in hoc, An Papa poſſit, quia id tenetur ab omnibus communiter per Hoſtien. in ſumma. de pænit. & remiſſ. §. cui confitendum. Angel. & Imola. in. l. ſi ſeruus communis. ff. de ſtip. ſeruo. Bal. in. l. ſi quando. C. de inoſ. teſta. in authen. niſi rogati. col. fi. C. ad Trebel. ſequitur Couartuuias Doctor Hiſpanus in cap. cum in officijs. de teſta. verſ. vltimo hinc poteſt, vbi dicit quòd vſus Chriſtiani orbis hanc opinionem recipit. Idem tenet Barba. in ſuo tracta. de præſtan. Cardin. 1. par. quæſt. 4. vbi dicit licentiam teſtandi a Romano Pontifice clericis de bonis eccleſiæ eſſe intelligendam, & habere intelligi ad pios vſus, & pias cauſas, & non alias. Sed ego video, quod in formula teſtandi maxime litterarum apoſtolicarum, ſub plumbo, forſan ad tollendum iſtud motiuum, aut dubium doctorum, adeſt clauſula in pias
15 & non pias cauſas, in pios, & non pios vſus, & ſic habes meo iudicio per communiter ſcribentes communem opinionem contra Abb. quòd Papa poteſt pro libito cum cauſa, & ſine cauſa, quando ſibi videtur teſtandi facultatem clericis, religioſis, & prælatis, & clericis beneficiatis pro ſumma quæ ſibi videtur concedere, & indulgere, de quo inualuit

vſus,

vſus, & conſuetudo ab immemorabili tempore citra, qui hodie eſt
quotidianus in Romana Curia, iam Sanctæ Romanæ. Eccleſiæ Car-
dinalium, quam Patriarcharum Archiepiſcoporum ipſorum, vel
aliorum quorumcunque prælatorum clericorum, & religioſarum per-
16 ſonarum, quæ quotidie a Papa licentias, & ſeu indulgentias teſtan-
di, pro ſumma quam volunt, petunt, & obtinent ſine vllo labore,
& eas, vel per viam ſacræ penitentiariæ, vel per ſignaturam ſan-
ctiſſimi per viam litterarum apoſtolicarum, vel breuium, vt melius
ſibi videtur expediunt, qualis mihi hodie 10. Kal. Aprilis fuit præſen-
tata licentia conceſſa per Pium Quartum Illuſtriſſimo, & Reueren-
diſſimo D. Hieronymo Seripando Neapolitano Sanctæ Rom. Eccle-
ſiæ Card. in œcumenico concilio Tridentino Sanctiſſimi Pij Quarti, &
17 ſanctę ſedis apoſtolicæ legato a latere defuncto, in ampliſſima forma
de quibuſcunque bonis ſuis ex fructibus beneficiorum, & alias quo-
modolibet acquiſitis, in morte, & in vita pro ſuo libito diſponendi,
& teſtandi ad quamcunque ſummam aſcenden. ac iuxta dictæ diſpen-
ſationis formam de ſummis pecuniarum, ac rebus obtentis diſpo-
nunt, & teſtantur, nec eorum taliter factæ diſpenſationes ſi ſit in eis
ſeruata forma per collectores ſpoliorum ac iurium Cameræ, in totum
vel parte aliqua violantur, imo vti factum proueniens a ſanctiſſimo
vel ſancta ſede apoſtolica omni cum reuerentia obſeruantur, ac obſer-
18 uari per collectores mandantur inuiolabiliter & indiſtinctè. Et hunc
pium vſum dandi, & concedendi licentias teſtandi, & diſponendi de
bonis huiuſmodi, ſemper approbarunt Rom. Pontifices vt videre eſt
per breues huiuſmodi gratiarum vſque a tempore Innocentij. iij. vt
in calce præſentis quæſt. & eſt hodie in viridiſſima conſuetudine in cu-
ria & ſtilo qui debet ſeruari, quia ius facit, & pro lege ſeruatur. Specul.
in tit. de teſti. §. publicatis. rota in antiq. decis. 710. & authoritas Pa-
pæ in hoc operatur plenam ſecuritatem etiam in foro conſcientiæ,
quia ſi eſſet aliter Rom. Pontifices iſta non toleraſſent nec eis formam
dediſſent. per Felin. in cap. ad audientiam 2. de reſcrip. Cacialup. de
penſio. quæſt. 9. & pie & ſanctè factum cenſeri debet, ex quo factum
a Ro. Pontificibus quorum geſta, ſancte geſta reputantur quia a Papa
geſtum, a ſancto geſta haberi debent. Car. in clem. prima. de præben. l.
1. in fin. C. de ſum. trinit. & fid. cathol.

Et iſta gratia, ſeu licentia teſtandi de bonis eccleſiæ, ſecundum doctores
eſt intelligenda conceſſa in 1. teſtamento & pro primo teſtamento ſeu
pro prima diſpoſitione non pro ſecunda. argumento l. bones. §. hoc
ſermone. ff. de verb. ſig. l. dotis promiſſio. ff. de iure dotiũ. cap. non
poteſt. §. primo pe præben. in ſexto, probatur ex pluribus quæ addu-

cis

cit Alcia. in d. §.hoc ſermone. Hippolitus in rub. ff. de fid. inſt. num. 97. Iaſ. in.l. diuortio. §. quod in anno. ff. ſolut. matri. Alex. conſ. 16. 4. vol. per totum. in his enim, quę odioſa ſunt, ſimplex conceſſio primum actum tantum reſpicit, & idem eſt in onerοſis d. cap. non poteſt not. in. l. placet. ff. de lib. & poſtu. Feli. in capit. ſecundo. de treuga. & pace, quia dicit Dec. quod non poteſt negari quin indultum ſeu conceſſio, in quo quis habilitatur ad teſtandum de bonis eccleſię, vel ſpe-
20 ctantibus ad eccleſiam, non ſit odioſa, & ideo merito reſtrigenda vt per eundem Dec. conſ. 512. & propterea dixit Bar. Soci. in conſ. 13. col. 5. verſ. 17. quod Cardinalis qui ex tali priuilegio poteſt teſtari, non poteſt codicillari, quia regula illa iuris conſulti, de qua in. l. conficiuntur. ff. de iure codicill. & in. l. 2. de leg. primo, quod qui poteſt teſtari, habet etiam poſſe codicillari, habet locum, intelligitur, in his, qui poſſunt teſtari de iure communi, ſecus eſt ſi ex priuilegio conceſſo per principem viuentem, ſequitur. Soci. Iun. in conſ. 89. col. 5. verſ. nec in hac licentia: ibi & huic eſt, quod clericus, qui hoc modo habet licentiam teſtandi, non poterit facere ſimplices codicillos, licet pro regula ſoleat dici; quod qui poteſt teſtari poteſt codicillari. imo mi-
22 nus eſſe videtur codicillari quam teſtari, & ideo videretur licere debere cap. cui licet de reg. iu. lib. 6. vbi vide quòd etiam nititur probare licentiam teſtandi a Papa alicui clerico conceſſa, morte Rom. Pont. re integra ceſſare, vt non habeat locum niſi viuente Pontifice concedente,
23 adeo, vt ſi in uita concedentis priuilegiatus non ceperit vti priuilegio, poſt modum euaneſcat, quia actus odioſus reſtringitur, & morte concedentis vel auctoris extinguitur, per gloſ. in cap. a nobis de ſenten. excom. ibi recepta. l. fin. ff. de pen. notat. Abb. & Feli. in cap. ex literis de conſtit. Martin. ab Azpilcueta in cap. placuit. de pęnit. diſtin. 6. num. 161. Did. Couatruuias in cap. cum in officijs, de teſtam. faciunt adducta per Abb. in cap. cum eſſes. de teſtam. verſ. 5. quęro, vbi diſputat, & concludit, ꝙ licentia teſtandi non poteſt concedi a Papa ni
24 ſi cum magna cauſa, & ea quę accumulat Dec. pręallegato conſ. 512.
25 & ſecundum aliquos teſtatoris diſpoſitio non valet, niſi in ea ſit facta expreſſa mentio de priuilegio vel licentia, quia alias videtur noluiſ
26 ſe vti iure ſibi conceſſo, quia non ſufficit aliquem habere poteſtatem actum gerendi, niſi eo animo, & effectu, gerat, quo poteſt, & aliter nihil valet vt. l. quero. ff. de eo qui pro tutor. per Anchar. conſ. primo prima col. per Corn. conſ. 304. num. 11. lib. 3. vbi de pręlato qui habebat talem licentiam teſtandi de eccleſiaſticis non fuerat vſus &c. ſed ſecundum aliquos, licet expreſſe non ſit dictum, pręſumitur teſtator,
27 quòd voluerit teſtari, ſecundum facultatem quam habet, quia in dubio

uidetur

videtur quis vti priuilegio, quando diſpoſitio de iure communi non va-
28 leret, l. miles qui deſtinauerat. ff. de militari teſta. Dec. cap. inter cætera. co-
lum. 9. verſ. & hoc tantum procedat. de appell. cum debeat conſiderari
29 effectus diſponens, non modus conficiendi, quia paria ſunt teſtamentũ
non fuiſſe factum, & inutile eſſe cap. inter corporalia. §. ſicut de tranſlat.
30 epiſ. glo. in l. fin. C. de pignor. Bar. in l. gerit. ff. de acqui. hæred. Alex.
conſ. 55. colum. prima, vol. 5. Aymo. conſ. 116. ſub num. 9. vbi, qui facit
31 actum præſumitur facere ex illo capite quo poteſt, & quo ſibi eſt vtilius:
Facit quia actus, ſi non valet, vt agitur, valet vt valere poteſt. Bart. & Alex.
in l. prima. §. ſi quis ita ff. de verb. oblig. per Fely. in cap. cum ſuper 3. col.
de off. legati.

Sed aduerte quòd in forma priuilegiorum, ſeu licentiarum teſtandi, ſolent
32 apponi clauſulæ, quæ videntur tollere dubietates narratas, nam conce-
ditur teſtari, nedum per vnum teſtamentum, ſed per plura, & toties
quoties: & nedum per teſtamentum, ſed etiam per codicillos vt videre
eſt in formis in calce deſcriptis, & ne dum in vita Papæ concedentis,
ſed omni tempore, per appoſitionem illius clauſulæ, videlicet quando-
33 cunque tibi placuerit &c. vbi verbum quandocunque, quod eſt ver-
bum, diſtributiuum temporis, & multiplicatum ſignificat, & dicit infi-
nitatem, per Alexan. in l. tertia. ff. qui ſatis d. cogan. Bal. in l. ſi quis ad
declinan. 11. colum. verſ. reſtat dubium. C. de epiſ. & cler. licet etiam
poteſt dici, quòd gratia Papæ etiam re integra, & non mandata execu-
34 tioni, nunquam expirat eo mortuo. cap. ſi ſuper gratia. de off. deleg. in
6. cap. ſi cui nulla. de præbend. & ibi per Franc. tertio nota. Rot. de-
ciſ. 12. in no. de offi. deleg. Dec. conſ. 407. id quod videtur factum ad
tollenda hæc dubia quæ forſan oriri poſſent, pro qua materia vide So-
ci. dict. conſil. 13. & Soci. Iun. dict. conſil. 89. & etiam dict. conſil.
512. & Bal. in præalleg. locis, & maximè in l. ſi quando. C. de inoff.
teſtamen. vbi dicit quòd conceſſio teſtandi liberè, intelligitur iuris ordi-
ne, & ſolemnitate ſeruata, vnde ſi licentia ſit conceſſa a Papa alicui te-
ſtandi, ille in teſtamento vti habet ſolemnitate iuris canonici, quia ver-
35 bum prolatum a Papa interpræatari debet & intelligi ſecundum ius ca-
nonicum, non ſecundum ius commune ciuile, vt extra de teſtamen. cap.
cum eſſes. vt per eundem Bald. ibidem, & per Soci. Iun. in d. conſ. 89.
Bar. in l. prima quæſt. 5 principali. C. de ſacr. ſan. eccle. idem Bal. in ad-
di. ad Specul. de libel. concep. verſ. licet. Felyn. in cap. quam ſit. de iu-
dicis, nec credo etiam verum illud quod vidi allegari in caſu iſto, quod
ſi a die conceſſionis licentiæ, vel priuilegij teſtandi effluxerit ſpatium
10. annorum abſque vſu illius, quòd ſit amiſſa facultas priuilegij, per di-
cta. Bar. in l. prima. de nundin. Abb. & Fely. in cap. cum acceſſiſſent. de

P con-

36 conſtitu. quia cum priuilegium teſtandi, ſit priuilegium aliquid facien-
37 di, tale priuilegium nunquam perditur gloſſ. penultima in fin. cap. vt
38 priuilegium. de priuileg. Felyn. & Dec. in cap. cum acceſſiſſent, de conſtit.

Et dixit Petrus de Anchar. conſil. 305. incip. tres domini, quòd licet Papa ſuper bonis, & rebus eccleſiaſticis habeat pleniſſimam poteſtatem,
39 tamen hoc eſt verum, cum apparet quòd vult ea vti, ſed vbi præcedit lex derogatoria voluntati ſuæ, prout in caſu dict. cap. non liceat, non valet eius diſpoſitio contra illam legem, niſi de ipſa faciat mentionem, ad not. in l. reſcripta. & in l. vniuerſa. C. de precibus imper. offer. quia tunc præſumitur moueri Papa cum cauſa ſecundum D. Anto. in dict. cap. conſtitutus: quem ſequitur Abb. colum. 3. mihi num. 15. Domi. in cap. primo. diſtin. 10. refert. Felyn. in cap. cum in eccleſiarum. de conſtit. colum. 13. Facit quòd dicit Gig. de penſio. in quæſt. 6. mihi nume. 7. vbi dicit per docto. in cap. cum in eccleſiarum. de conſtitu. & per ea quæ dicit Dec. in conſ. 436. colum. 10. in 3. volum. quòd Papa de
40 fructibus beneficiorum poteſt ſine aliqua cauſa, immo pro libito ſuæ voluntatis diſponere, quia Papa habet dominium rerum eccleſiæ ſicut Chriſtus, cuius ipſe eſt vicarius Felyn. in cap. quæ in eccleſiarum. num. 60. de conſtit. Paul. de Caſtr. conſ. 414. primo volum. & licentiam teſtandi de huiuſmodi, pro quantitate certa quotidie Papa concedit, non
41 ſolum particularibus perſonis, ſed etiam collegijs militum ſiue officialium Romanæ Curiæ: puta militibus Lauretanis, de Lilio, ſancti Petri, & ſancti Pauli, & ſimilibus, vt eſt videre in eorum officiorum erectionis bullis. Item ex ſpeciali priuilegio & conceſſione Roman. Pontif. omnes Curiales, ac incolæ vrbis poſſunt de omnibus per eos acquiſitis pro libito diſponere, & illa etiam ab inteſtato relinquere per bullam Alexan. 6. ſub datum. 1494. Non. Octobris. & Iulij III. ſub datum 1549. 6. Idus Martij anno primo, ſub rubrica de reuocatione & caſſatione gabellarum, confirmatam, ac innouatam per Pium IIII. per ſuam conſtitutionem Non. Februarij 1560. incip. bulla confirmationis, & bulla Alex. VI. necnon Sixti Quarti, Leonis X. Iulij III. prædicti loquuntur de bonis tantum exiſtentibus Romæ, & in diſtrictu vrbis. Sed Pius IIII. in dicta ſua conſtitutione videtur extendere ad bona in quibuſuis prouincijs extra vrbem vltra montes, & maria exiſtentia, in illis verbis bullæ declaran. eiſdem Motu &c. tam ſtatuta Iulij &c. ſuper quo cogita quia ſenſus videtur perplexus, & credo quòd textus ſit deprauatus, tamen verba videntur habere talem ſenſum, ſed audio, quòd in Romana Curia in practica ſeruatur, quòd bulla non extendatur ad bona extra vrbem, & diſtrictum exiſtentia, & verba illa bullæ, de bonis vbiuis lo-

eorum &c. intelligi non in decedentibus in curia, ſed in alijs priuilegiatis, & habentibus ius teſtandi per priuilegium a ſede Apoſtolica, vt officialibus Romanę Curię aut de illis, quæ ſpecialiter licentiam teſtandi, vel diſponendi obtinuerunt, & dicit d. Quintilianus Mandoſius in ſua prati. ſignaturæ gratiæ in rub. Licentia teſtandi & ſpoliorum conceſſio, quòd ſi bona ſint per eccleſiam, vel intuitu eccleſiæ acquiſita, de illis prælatus teſtari nō poteſt niſi ſit in caſu bullæ Sixti: & Leonis, quæ ſunt in 6. lib. ſtatutorum vrbis, ſub bulla poteſtatis teſtandi, & ædificandi, vel niſi ſit ex officialibus Romanæ Curiæ quorum ratione officiorum ſuorum, habent licentiam teſtandi, cęteri facultatem teſtandi impetrare debent, quæ indifferenter conceditur: ſubdens idem Quintilianus, Cardinales an teſtari poſſint licentia non obtenta, & quid in Card. religioſis, & quid in ſæcularibus, vide per Hoſtien. in ſumma de pænit. & remiſſio. §. cui confiten. verſ. cui Card. vbi dicit quòd ſine licentia a Papa obtenta teſtari non poſſunt Cardinales per Bal. in l. ſi quando. C. de inoff. teſtamen. Alexan. conſ. 101. domini. volum. 7. per Hier. Alber. in tracta. Cardin. quæſtione 48. per glo. prag. rub. de num. & qualit. Card. §. ſint viri. verſ. morſbus. uide de hoc late per Barba. in tracta. de præſtan. Card. quæſtione tertia & quarta baſilica, per Hyer. Manfred. in tracta. Cardinal. deciſ. 128. Et Martin. Lauden. in eo. tracta. quęſt. 52. ſed quid ſi Cardinalis teſtatus ſit de bonis ab ecleſia quæſitis & ſpolijs, an præſumatur in tali teſtamento quòd Papæ interuenit auctoritas, & ſi adſit diuturnitas temporis in teſtamento, videtur præſumi Aretin. conſ. 36. Dec. conſ. 409. Aymo. Crauet. de antiq. temp. 3. parte. §. vidimus verſic. 7. num. 31. & quòd Card. regularis non poteſt teſtari, niſi obtenta licentia a Papa Bal. in authen. licentiam. C. de epiſcopis & cler. Bertachin. de epiſcopis. quarta parte. §. ſupereſt. & Cardinalis ex bonis ex Cardinalatu acquiſitis poteſt ędificia in ſolo proprio conſtruere dicit glo. ſingularis in cap. Apoſtolicos 12. quæſt. 2. Barba. d. tract. de præſtan. Cadin. q. 3. num. 14. Manfredus. eo tracta. deciſ. 135. conclauiſtæ quoque poſſunt de omnibus ſuis bonis, etiam ex fructibus beneficiorum, aut alias per eos licite acquiſitis mobilibus, & immobilibus, ad quamcunque ſummam, & inter viuos quomodolicet diſponere, beneficio bullæ Pij quarti eiſdem conceſſo. 1559. 8. Idus. Ianuarij,
42 nec eſt dicendum, quod Papa faceret, ſi facere non poſſet, quia a Pa-
43 pa geſta a ſancto geſta reputantur per Cardin. in Clemen. prima. de probatio.

Et qnia dicit Abb. dict. cap. cum eſſes, de teſta. quòd hoc non concedit, ſiue non poteſt concedere Papa ſine cauſa, eſt dicen. quòd Papa huiuſmodi gratiam concedendo motus ſit, vel propter merita clerici, cuius intuitu

facit gratiam, vel propter ſubuentionem parentum, aut conſanguineorum, vel hæredum clerici in quorum fauorem, vel beneficium gratia cedit, & aut redundat, aut redundare poteſt, quos clericus in vita de fructibus beneficij alere, & ſuſtentare poterat, per Abb.& alios in cap.
44 inquirendum. de pecul.cler. aut alia iuſta, & bona cauſa, ex quo concedit, & facit gratiam ſcienter, & de certa ſcientia, prout ex forma gratiæ apparet, vbi de ſumma & quantitate, & pro qua diſpenſat, & concedit apparet clare, licet de ea cauſſa non appareat: quia dicit Cyn. in l. fina. C. ſi contra ius, vel vtil. & in l. reſcripta. C. de precib. Imper. off. quòd ſemper præſumitur, quòd papa ſit motus ex cauſa rationabili, eſto quòd de illa non appareat, quem ſequitur Abb. in cap. quanto. colum. 5. verſ.
45 ſi tamen Papa. de iureiur.& in cap. cum in cauſ. ſecundo nota. de re iud. & per eundem in cap. conſtitutus. de religi. dom. column. 1. num. 15. per Fely in cap. quæ in eccleſiarum. de conſtit. colum. vigeſima. verſ. quinta concluſio.
Et licet iſtud procedit, quando Papa aliquid motu proprio diſponit, & ſit ſecus, quando aliquid facit ad inſtantiam partis, prout eſſe videtur in caſu licentiæ teſtandi, vbi Papa mouetur ad preces porrectas,
46 & concedit ſupplicationibus inclinatus, vt ex forma apparet, quia tunc, ſi non apparet cauſſa præſumitur potius ad importunitatem petentis, quam ex iuſta cauſa reſcribere, per ea, quæ adducit Lud. Rom. in conſ. 437. incip. quòd indultum Petri colum. 6. idem in l. ſi vero. §. de viro. ff. ſolut. matri.& Felyn. cap. quæ in eccleſiarum. præalleg. colum. 12. verſ. limita quinto. tamen in caſu licentiæ teſtandi, licet non adſint verba motu proprio &c. nihil obſtat, quia Papa loquitur bene informatus & ex certa ſcientia, quòd facit præſumi Papam velle ita, vti reſcripſit, &
47 diſponit, ſecundum Bald. in l. omnes in princip. C. de quadrien. præſcrip. & quando Papa vel princeps loquitur de certa ſcientia, præſumi-
48 tur, quòd vtatur abſoluta poteſtate. per glo in cap. ad hoc in ver. elegerint. in fin. de reſcript. Item ita diſponendo videtur ſupplere omnem defectum ſolemnitatum. Rota deciſ. 234. incip. Papę, in no.& quando facit de certa ſcientia, videtur Papa facere de plenitudine poteſtatis per Innocen. in cap. cum innotuit. de electio. Bal. in l. eos. in prin.
49 C. de appell. Bar. conſ. 103. immo plus eſſe videtur, quòd Papa faciat, & diſponat de certa ſcientia, & ſcienter, quàm ſi faciat cum clauſula motu proprio per Fely. in cap. cauſamque el. 2. 4. colum. verſ. 5. nota de teſt. dando ergo licentiam teſtandi clerico de rebus eccleſiæ, feciſ-
50 ſe cum cauſa bona & rationabili Papam arbitrari debemus, quia animus & actus Papę ſemper in bonam, & non malam partem ſumi, & interpretari debet per Felyn. in cap. ex parte de off. et pot. iud. deleg. Gaſpar

ſpat de Perus. in tracta. de reſeru. ben. col. tertia. & nos de Papa, ſiue
51 de eius mente, vel intentione, vel facto iudicare non debemus, cuius
ad Deum ſolum ſpectat iudicium capit. cum nunc autem. 21. diſtin.
cap. auditu. ſecunda quæſt. 5. cap. nemo. & cap. ſeq. 9 q. 3. quia non ha-
bet in terris hominem qui illum iudicare poſſit, niſi in crimine hæreſis
cum deprehenditur a fide deuius cap. ſi Papa. 41. diſt. imo facta Papæ
52 excuſantur, etiam ſi videantur iniuſta cap. primo. 12. diſt. quia licet Pa-
pa aliquid faciat, quod nobis videatur iniuſtum, nihilominus eſt iu-
53 ſtum 23. q. 5. de liguribus, imo ipſe ſolus poteſt facere, de aliquo, aliud,
54 argumen. de conſe. diſtin. 11. cap. re vera. not. glo. in cap. venienti. de
55 tranſat. & de non iure Papa facit ius, & naturam rei immutare poteſt
3. quæſt. 6. hoc quippe. l. prima in prin. C. de rei vxor. actio. & dicit
Spec. in titulo de legat. §. nunc oſtendendum. verſ. ſecundus. quod Pa-
56 pa eſt vicarius Chriſti non puri hominis, ſed veri Dei locum gerens
in terris. capit. inter corporalia. de tranſlat. prælat. in primo reſpon.
cap. quinto. 1. reſpon. & cap. licet & cap. vnico. §. 1. verſ. porro, vt ec
cleſ. benef. 21. diſt. c. 1. capit. pro human. de homic. lib. 6. vnde omnia
57 regit & diſponit, & iudicat, prout ſibi placet, quæſt. 1. capit. cuncta
per mundum. & capit. per principalem. & habet plenitudinem poteſta-
tis, ad quam vocatus cap. ad honorem. de autho. & vſu pal. 11. quæſt.
ſexta. cap. decreto. & cap. qui ſi ſcit. & dummodo contra fidem non ve
niat, in omnibus & per omnia poteſt dicere, quicquid placet, auferen-
58 do etiam ius ſuum cui vult, quia non eſt qui ei dicat, cur ita facis? 19
diſt. in memoriam. de pœnit. diſt. 3. §. ex perſona alias in cap. quamuis.
nam apud eum eſt pro ratione voluntas, & quod ei placet legis habet vi-
gorem, inſtit. de iur. nat. gen. & ciuili. §. Sed quod principi, idem Spe-
cul. ponit in tit. de diſpenſa. §. nunc breuiter: quod Papa poteſt in om
59 nibus caſibus diſpenſare: in quibus non reperitur a iure expreſſe diſpo
ſitum contrarium, item tenet Hoſtien. in cap. rurſus, qui cleri. vel vo-
uen. & Io. Andr. ibi dicit, quod ſemper eſt inhæren. opinioni quæ fa
60 uet, non quæ detrahit ſummo Pontifici: ex quibus clariſſima ſequitur
concluſio, quod clerici de redditibus eccleſiæ, ac de acquiſitis eccle-
ſiæ ex conceſſione, vel licentia Papæ poſſunt teſtari, & diſponere: quia
Papa attenta eius maxima auctoritate, vel poteſtate, quam habet in
beneficijs, & beneficiorum fructibus, poteſt, pro libito ſuæ voluntatis
61 in fructibus cuiuſlibet beneficij aſſignare penſionem alicui, etiam
ſine cauſa, etiam laico, & alias incapaci per not. in clem. prima. vt lit.
pend. & per per ea quæ tradunt docto. in cap. cum in eccleſiarum. de cō
ſtit. quia de fructibus beneficiorū poteſt ad libitum diſponere. ſequitur
Dec. conſ. 436. col. 1. tertio vol. quia in huiuſmodi beneficialibus, eſt do-

62 minus,& illius ſtat pro ratione voluntas per gloſ.in capit. ſi gratioſe. de
reſcript.vbi Dominic.in verb.ad Rom.& in beneficialibus Pontifici om
nia ſtant ad nutum amouibilia per Bald.in l.reſcrip. C.de precib.impe.
63 offeren.Gig.in tract.de penſion.quęſt.6. Facit quia geſta a Papa à ſancto
geſta reputari debent:quia Papa ſanctus reputatur, & pręſumitur.Card.
in clement.prima.de probation.l.prima in fin.C.de ſumma trinit.& fid.
catholica : & eſt Chriſti non puri hominis: ſed Chriſti Dei, & homi-
nis Vicarius ; Facit quia prohibitio teſtandi indicta clericis, videtur in-
dicta de iure poſitiuo,vt apparet capit.ad hęc.cap.quia nos.cap.relatum.
de teſtamen.ſuper quo iure habet plenariam poteſtatem Papa. imo ſtat
pro ratione voluntas:ſecus eſſet,ſi eſſet de iure diuino, ſupra quod Papa
regulariter videtur non poſſe diſpenſare,late per Abb. in cap.extirpan-
dæ.§.qui vero.de præbend. vnde Papa hanc licentiam teſtandi diſpenſa-
64 re poteſt etiam ſine cauſa, quia in introductis a tali iure, Papa ſine cau
ſa diſpenſat, nec in eo cauſa requiritur, quia ſola eius voluntas pro cau-
65 ſa habetur, imo poteſt tertio etiam non citato, nec audito, in iſtis ſi-
ne cauſa præiudicare, per Felyn.Abb.& alios in dicto cap. quæ in eccle-
66 ſiarum. de conſtitut. late per Caccialup. in trac. de penſio. quęſtio. 19.
& quæſt. 30. ſed in hoc non eſt eundum per argumenta & mendicata
ſuffragia, quia quotidie Papa monacis concedit facultatē teſtandi, quod
videtur eſſe profecto multo plus, quia monachi maxime profeſſi in ip-
ſo ingreſſu in monaſterium, ſe, & ſua dedicant Deo, de quibus dixit
text. in authent. ingreſſi. C.de ſacroſanc. eccleſi. ingreſſi monaſteria ip-
ſo ingreſſu ſe, & ſua dedicant Deo, nec ergo de his teſtantur, ut pote,
nec domini rerum. quia etiam ſi adeſſet conſuetudo monachus teſtari
non poteſt, quamuis videatur, quòd filiusfamilias ſtante conſuetudine
teſtari potuit argument. capitu. Raynutius, de teſtamen. & quod ibi no
tatur per Innocen. quia repugnat ratio & regula, & non poteſt teſtari
monachus de iure reſpectu perſonæ, quia non habet velle, nec nolle.
12.quęſtio.11.capitu. non dicatis: item defectu bonorum: tam in ha-
bitu, quàm in actu. capitu. cum monaſterium. de ſtat. monachorum,
tum etiam reſpectu, quia monachi non ſunt ſui iuris, ſed ſunt in pote-
ſtate alterius. 16.quęſtio.prima.de pręſentium.& dicto cap.non dicatis.
67 & qui eſt in poteſtate alterius, non habet teſtamenti factionem actiuā.
l.qui in ff.de teſtamen.19.quęſtio.3.cap.quia ingredientibus, tamen iſtis
non obſtan. Papa iſtas habilitates tollendo, monachis licentiam teſtan-
di concedit, vt dicimus ſupra,& pluribus auctoritatibus probari poteſt
adductis per Bald in l.ſi quando.C.de inofficioſ.teſtament.poſt princip.
ibi dum dicit,ex iſta lege habes,quod ſi Papa concedit monacho.per eun
dem in authen.niſi.C.ad Trebellian.prope finem verſic. quęro, quòd ſi
mo-

68 monachis. ubi firmat Papam poſſe concedere monacho profeſſo poteſtatem teſtandi, & quamuis non exprimat ſpecifice de profeſſo, tamẽ de neceſſitate ita eſt intelligen. quia ante profeſſionem abſque aliqua Papę conceſſione poteſt teſtari. l. generaliter. C. de ſacr. ſanct. eccleſ. traditur in cap. benefic. de reg. iur. libro ſexto. vbi per Ioann. Andr. in nouell. & per Iacob. de Bel. in authent. de monachis. §. ſi quis autem. Item probatur per eundem Bald. in l. certum. C. vnde legit. vbi dicit illud non eſt
69 dubium quod Papa poteſt concedere monacho teſtandi licentiam per not. in authen. ſi qua mulier. C. de ſacroſ. ſanc. eccleſ. probatur auctoritate Angel. & Ioan. de Imol. in l. ſi ſeruus communis. ff. de ſtipu. ſeruor. qui prædictam opinionem uidentur approbare, in quantum dicunt, quod ſi Cardinali, qui prius fuit regularis, qui non poteſt teſtari, a ſummo Pontifice teſtamenti factio conceditur, quod tale teſtamentum, ſi ex omiſſione alicuius ſolemnitatis non valet iure teſtamenti, nec etiam ualere iure codicillorum, quamuis in eo eſſet appoſita clauſula codicillaris, videlicet quòd ſi non ualet iure teſtamenti, valere debeat iure codicillorum, quia regula iuris conſulti de qua in l. conficiuntur. ff. de iure codicillorum, & in l. ſecunda. ff. de legat. primo. quæ vult quod qui poteſt teſtari, poteſt codicillari, habet locum in his, qui poſſunt teſtari de iure communi, ſecus ex priuilegio conceſſo per Principem uiuentem. & ſic tacite ſentiunt quod Papa poteſt ex poteſtate teſtandi licentiam concedere regularibus. idem tenet Franc. in rubric. de teſtament. ſexta columna. Iaſ. & alij per eum adducti in authentic. ingreſſi. C. de ſacr. ſanc. eccleſ. vndecima colum. Barb. in ca. cum in officijs. eod. de teſtam. colum. penultima Io. Baptiſta Caccialup. in trac. de penſ. q. 19. in fin. imo quod fortius videtur, ſufficit licentiam Papæ de teſtando monacho conceſſã ſuperuenire poſt teſtamentum conditum ſecundum Bal. in l. ſi. 9. colum. C. unde legi.

Sed in hoc ſi teſtamentum factum ſit ante licentiam obtentam, an ſubſi-
70 ſtat, & conualidetur per ſuperuenientem licentiam, plura pro vtraque parte adduci poſſent, & inter alia diſcutien. veniret an habilitas ſuperueniens reſpectu alicuius actus, uel effectus producendi, ita operetur cum ſuperuenit, ſicuti ſi a principio adfuiſſet, ſed tenendum eſt conceſſionem, licentiam, vel indultum tale reſpicere ſeu validare teſtamentum iam factum, prout in terminis noſtris uoluit Alex. poſt Paul. de Caſtr. in l. vt militibus in principio. C. de milit. teſtam. voluit in ſimili Gemin. in cap. vni. col. ſecunda in principio. de excell. prælat. in ſexto. indultum conceſſum fratribus de obſeruantia Bononiæ, vt poſſent ędificare eccleſias in monte, extendi ad eccleſiam jam ædificatam, & dixit Bald. in l. fin. C. de ſentent. quæ ſine cert. quantit. quod

 ſi te-

ſi teſtator legat centum Bertæ maritandæ, & ipſa iam maritata erat tem pore teſtamenti: quod ſibi debentur illa centum per l.ſi iam facta. ff.de cond.& demonſtr.Paul.de Caſtr.in l.ſi quis filio.§.irritum.ff.de inoffic. teſtam.vbi concludit, quod ſi data ſit licentia alicui quod faciat molendinum in flumine publico,ſi ille habebat iam factum,poteſt illud retinere virtute illius conceſſionis,pro quibus vide Barba.c.conſtitutus.penul. colum.de reſcript.Fel.in cap.quoniam.colum.12. de conſtit. Hyppolit. de Marſil.qui loquitur in proprijs terminis noſtris in l. quæſtionis habē dæ num.45.& ſeq.ff.de quæſtio.refert Quintilian.Mando.in prac.ſignaturæ licentia teſtandi.

Et in licentia teſtandi ſolet peti & apponi hæc derogatio,videlicet,non obſtan.fæl recor.Alex.Papa vj.etiam prædeceſſoris noſtri conſtit. diſponente,tertiam partem bonorum de quibus per quaſcunque perſonas uigore quarumcunque facultatum conceſſarum teſtari,vel alias diſponi con tigerit,Cameræ apoſtolicæ pro illius neceſſitatibus applicare debere, & quibuſuis alijs conſtitutionibus,& ordinationibus apoſtolicis &c. vnde poſſet dici,quod ſi reperiatur licentia ſine derogatione talis Alex.vj.conſtitutionis,quod tertia pars talium bonorum poſſet ab hæredibus teſtatoris per cameram peti:verum meis temporibus iſte caſus non accidit, ideo,in hoc conſulo,quod aduertatur quid in hoc practicetur in Romana Curia,ſed non vidi breue,vel bullam ſine dicta derogatione, vel ſub anulo,vel ſub plumbo de alijs clauſulis, & formulis dictæ licentiæ teſtandi,vide Quintilianū d.loco,& per Siafil.in tracta.ſignaturæ fol.187. verſ.ſolet etiam per breue,& per Sarn.in tracta. breuium. verſ. facultas etiam teſtandi.

Sed huiuſmodi licentia teſtandi obtenta non gaudent hodie prælati, vel clerici non reſiden.in beneficijs eorum, reſidentiam perſonalem requirentia,etiam quoad teſtamenta condita,vel diſpoſitiones factas,quia tali obtenta gratia eos priuauit Pius Papa quartus per ſuam, quam edidit, bullam contra non reſiden.& in eorum odium,ſub dat.Romæ 1564.vj. kalen.Decembris anno quinto.cuius tenor eſt infra deſcriptus.Didacus etiam Couarruuias Doctor Hiſpanus vir doctiſſimus, in capitu.cum in officijs. de teſtamen. dicit, quod moribus receptum eſt, quod licentia teſtandi ſit tantum neceſſaria epiſcopis, non autem alijs clericis, quia alij clerici poſſunt teſtari,& diſponere ſine licentia, id quod forte dicit dictus excellens vir Hiſpanus, quia ut audio à collectoribus Hiſpaniarum, in illis partibus non colliguntur pro parte reuerendæ Cameræ ſpolia per obitum clericorum, vel prælatorum inferiorum ab epiſcopo.

Et licentia accipitur & intelligitur, etiam paſſiuo modo, puta, non quando teſta-

teſtator aut diſponens habet facultatem diſponendi, ſed quando diſponitur in fauorem alicuius loci, vel perſonæ quæ per gratiam, vel priuilegium apoſtolicum fuit effectus habilis,& talis cui bona eccleſiæ, quæ alias eſſent ſpolia & Cameræ apoſtolicæ debita, valide poſſunt legari,& donari,& qui valide poteſt talia acceptare, & ſua facere, veluti eſt Neapoli venerabile hoſpitale beatæ Mariæ Annunciatæ, & beatæ Mariæ Incurabilium, quibus per priuilegium apoſtolicum diuerſorum Rom. Pont. cōceditur quod clerici,& prælati poſſint in eorum fauorem, diſponere de bonis a beneficijs,& ab eccleſijs prouentis: prout ego vidi bullas in forma Rom. Cur. expeditas, coram me pro parte dictorum venerabiliū hoſpitalium ſæpe præſentatas in Curia Reuerendiſſ. Collectoris ſpoliorū eſſe in viridi obſeruantia.

Licentia teſtandi in forma ſacræ Pœnitentiariæ.

RAYNVTIVS miſeratione diuina tituli Sancti Angeli presbyter Cardinalis. Dilecto in Chriſto Marco de Caluacantibus Archidiacono Cuſentino ſalutem in Domino. Quia præſentis vitæ conditio ſtatū habet inſtabilem,& quæ viſibilem habent eſſentiam, tēdunt inuiſibiliter ad non eſſe. Cum igitur ſalubri cogitatione præmeditans, diem peregrinationis extremum diſpoſitione teſtamētaria præuenire deſideras: hinc eſt quod nos tuis in hac parte ſupplicationibus inclinati, auctoritate domini noſtri Papæ, cuius Pœnitentiariæ curam gerimus, & de eius ſpeciali mandato ſuper hoc viuæ vocis oraculo nobis facto, tibi, vt de quibuſcunque bonis tuis mobilibus, & immobilibus, iuribus, actionibus, obuentionibus, & emolumentis per te tuis proprijs labore, & induſtria, aut ex parentum, vel aliorum quorumcumque ſucceſſoribus, aut alias vndecunque licite tamen acquiſitis, ac acquirendis, quę ad te omnino pertinere dignoſcuntur libere teſtari valeas, ac de bonis mobilibus eccleſiaſticis tuæ diſpoſitioni, ſeu adminiſtrationi commiſſis, quæ tamen non fuerint altaris, ſeu aliarium tibi commiſſorum miniſterio, ſeu alicui ſpirituali earundem eccleſiarum diuino cultui, vel vſui ſpecialiter deputata. Necnon de quibuſcunque bonis ad te per eccleſiam, vel eccleſias tibi commiſſas, ac etiam immobilibus ex fructibus redditibus, & prouentibus eccleſiæ, ſeu eccleſiarum ipſarum illis parce vtendo pro tempore acquiſitis, ac acquirendis pro decentibus, & honeſtis tui funeris impenſis, ac remuneratione illorum, qui tibi viuenti ſeruierint, ſiue ſint conſanguinei, ſiue alij, iuxta ſeruitij meritum, moderate tamen, ac in quoſcunque pios, & licitos vſus, etiam in extremis exi-

ſtens,

ſtens,& ultimam condendo uoluntatem, ac quotieſcunque tibi uidebitur illam mutando, reuocando, & corrigendo diſponere, conuertere, & erogare, ac cauſa mortis donationes facere, libere, & licite poſſis, & valeas: prius tamen de redditibus, & rebus præfatis ære alieno, & his, quæ pro reparandis domibus, ſiue ædificijs conſiſtentibus in locis dictarum eccleſiarum, ſeu beneficiorum deperditis ex culpa vel negligentia tua, vel procuratorum tuorum deſtructis, ſeu deterioratis, necnon reſtaurandis alijs iuribus earumdem eccleſiarum, vel beneficiorum deperditis ex culpa, vel negligentia præfatis deductis, plenam, & liberam tenore præſentium concedimus facultatem. Quocirca diſcretis viris Decano, & Cantori eccleſiæ Cuſentinæ, & eorum cuilibet eiſdem auctoritate, & mandato committimus, & mandamus, quatenus per ſe, vel alium, ſeu alios tibi in præmiſſis efficacis defenſionis auxilio aſſiſtentes, faciant te facultate, & conceſſione huiuſmodi pacifice frui, & gaudere, non permittentes de & ſuper per loci ordinarium, aut alios quoſcunque tam eccleſiaſticos quam ſeculares iudices, & perſonas etiam Cameræ apoſtolicæ Commiſſarios quacunque, & apoſtolica auctoritate fungentes publice, uel occulte directe, vel indirecte, quouis quęſito colore, uel ingenio, contra præſentium tenorem quomodolibet indebite moleſtari impediri, aut alias inquietari, contradictores quoslibet, & rebelles per cenſuram eccleſiaſticam, & alia iuris opportuna remedia appellatione poſtpoſita compeſcendo: Inuocato, etiam ad hoc ſi opus fuerit auxilio brachij ſæcularis, non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus apoſtolicis, etiam prouincialibus Synodalibus, necnon eccleſiarum in quibus beneficia prædicta forſan fuerint ſtatutis, & conſuetudinibus cæteriſque contrarijs quibuſcunque, uolumus autem quod in earumdem eccleſiarum bonorum diſpoſitione; iuxta quantitatem reſidui, ac alias eccleſias ex quibus eadem perceperis taliter te exhibeas, prout conſcientia tibi dictauerit, & animæ tuę ſaluti videris expediri. Dat. Romæ, &c. Præcedens forma licentiæ uidetur reſtricta ad uiam iuris, & iuſtitiæ, tamen ego uidi dari licentiam per uiam ſacræ Pœnitentiariæ in ampla forma gratiæ, prout uidi unam expeditam ſub nomine Laurentijs Card. Sanctorum Quatuor. qui tunc erat ſummus Pœnitentiarius, quæ fuit mihi oſtenſa uti pulchra, & quę ſibi fuit uiſa præter ſolitum mirabilis, ab Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. D. D. Antonio Scarāpo Epiſcopo Nolano ſedis, & Cameræ apoſtolicæ Nuntio, & Collectori in Regno Neapolis ſub Pio Quarto, uiro ſummi ingenij, eximiæ ingenuitatis, & bonitatis, ac denique omnium uirtutum præclaro, ſub iſtis diſpoſitiuis uerbis, uidelicet: tibi ut de quibuſcunque, tam mobilibus, quàm immobilibus bonis,

nis, per te ex induſtria tua, aut ſucceſſione uel alias licite acquiſitis: & in poſterum acquirendis, etiam ſi de fructibus redditibus & prouentibus beneficiorum eccleſiaſticorum huiuſmodi per te pro tempore obtentorum, & obtinendorum exiſtant, dummodo eccleſijs, uel beneficijs ipſis, uel alias diuino cultui deputata non ſint, in conſanguineos, uel affines, & amicos tuos, ac tibi inſeruientes etiam in mortis articulo diſponere, relinquere, & teſtari libere, & licite poſſis, & ualeas, tenore præſentium indulgemus plenam, & liberam concedimus facultatem, non obſtan.

Licentia teſtandi ex forma literarum Apoſtolicarum.

PAVLVS Epiſcopus ſeruus ſeruorũ Dei. dilecto filio Antonio Annibale Canonico Neapolitano Salutem, & apoſtolicam benedictionem, Quia præſentis uitæ conditio ſtatum habet inſtabilem, & quæ viſibilem habent eſſentiam, tendunt inuiſibiliter ad non eſſe, cumque hoc ſalubri meditatione præmeditans, diemque peregrinationis extremum diſpoſitione teſtamentaria deſideras præuenire, nos te a quibuſuis excommunicationis ſuſpen. interdicti, alijſque eccleſiaſticis ſententijs cen. & pœnis à iure, vel ab homine quauis occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtis, ad effectum præſentium dumtaxat conſequen. harum ſerie abſoluen. & abſolutum fore cenſentes, tuis in hac parte ſupplicationibus inclinati, tibi vt vltra pecunias, res, & bona quæcunque per te ex ſucceſſione parentum, uel conſanguineorum, aut induſtria tua per te hactenus quomodolibet acquiſita, & impoſterum acquirenda, ac etiam præter illa omnia, & ſingula, de quibus, tam de iure communi, quàm vigore quarumcunque facultatum, priuilegiorum, & indultorum apoſtolicorum tibi pro tempore conceſſorum, & alias abſque inf. aſcripta facultate legitime diſponere potes, & poteris in futurum, de quibuſcumque aliis mobilibus, & immobilibus bonis, iuribus, actionibus, & aliis rebus quantumcunque precioſis, & quouis nomine nuncupatis, ac vbilibet conſtitutis, & quocunque iure, modo, via, forma, cauſa, & occaſione ad te nunc, & pro tempore ſpectantibus & pertinentibus cuiuſcunque qualitatis, ſeu conditionis fuerint, & in quibuſcunque rebus conſiſtant etiam ſi illa, ſeu eorum pars ex prouẽtibus eccleſiaſticis cathedralium, etiam metropolitan. eccleſiarum, & monaſteriorum quorumcunque, aliorumque ſimilium uel diſſimilium beneficiorum eccleſiaſticorum cum cura, vel ſine cura ſecularium, & quorumuis ordinum regularium quomodocunque, & qualitercumque qualificatorum per

te in

te in titulum, vel commendam, ac alias hactenus obtentorum, & impoſterum obtinendorum, aut alia quauis occaſione, cauſa, vel contemplatione ad te peruenerint, & inpoſterum peruenient, & qualitercumque, quomodocunque, & vndecunque per te, acquiſita fuerint, & acquirentur, ac quæ ad te pertinent, & in futurum quomodolibet pertinebunt, etiam ſi prouentus, & alia præmiſſa tempore diſpoſitionis per te vigore pręſentium faciendæ, aut die obitus tui exacta nondum fuerint, ſed penes illorum debitores, aut detentores reperientur, quorum omnium qualitates, quantitates, & denotationes, ac cauſas pręſentibus pro ſufficien. expreſſis, & ſpecificatis haberi volumus. etiam ſi talia forent, quæ in generali appellatione bonorum ſuppellectilium non venirent, vſque ad ſummam videlicet mille ſcutorum auri in auro per viam teſtamenti, nuncupatiui, ſeu inſcriptis codicillorum, vel epiſtolæ, aut alio quouiſmodo pro libito tuæ voluntatis teſtari, ſeu donationis, tam inter viuos, quam cauſa mortis in quoſuis pios, & non pios, ac tibi quomodolibet viſos vſus, & inter quaſcunque perſonas, etiam fratres, nepotes, filios naturales, ſpurios, inceſtuoſos, ac alios legitimos etiam ex tuis proprijs lumbis procreatos, & procreandos, ac conſanguineos, affines familiares, ſeruitores, amicos, & beneuolos tuos, & alias quaſcunque perſonas, collegia, communitates, & vniuerſitates, ac alias quomodolibet incapaces quotiens, & quando tibi placuerit, & videbitur tam vnico contextu, quam ſucceſſiue, & diuerſis temporibus, ac alias, prout de bonis patrimonialibus diſponere, & erogare libere, & licite valeas, liberam, & omnimodam licentiam, & facultatem auctoritate apoſtolica earumdem tenore præſentium concedimus: ac de pecunijs rebus bonis per te, & pro tempore acquiſitis prædictis libere teſtari, ac tam inter viuos, quam cauſa mortis, prout tibi placuerit diſponere poſſe, necnon teſtamentum, diſpoſitionem, erogationem, & quicquid per te ſuper præmiſſis fieri, & ordinari contigerit, vel iam forſan ordinatum fuit, ac omnia, & ſingula inde quomodolibet ſequuta, & quæ in futurum ſequentur, etiam ex nunc, prout ex tunc, & econtra cum primum, & quoties ſic vt profertur facta fuerunt, dicta auctoritate confirmamus, & approbamus, illaque valida & efficacia fore, & perpetua roboris firmitate ſubſiſtere, necnon hæredes legatarios, & perſonas, etiam ſi ſpurij, vel filij tui illegitimi. inceſtuoſi, aut alias quomodolibet incapaces fuerint, alioſque pręd ictos quibus bona, iura, res, & actiones huiuſmodi, quouiſmodo hactenus reliquiſti, aut in futurum relinques, ac executores, & alios, quibus negocium exequutionis vltimæ voluntatis tuæ, iam forſan

commi-

commiſiſti, & in poſterum commiſeris, ad tertiam, vel quamuis aliam partem per te relictorum, nobis aut Roman. Pont. pro tempore exiſtenti, vel eccleſijs, monaſterijs, aliſque beneficijs, eccleſiaſticis prædictis per te pro tempore obtentis, ſeu eorum prælatis, & rectoribus, quomodocunque nuncupatis, etiam pro quibuſuis pijs vſibus, & vrgentiſſimis cauſis, etiam contra infideles, aut fabricæ baſilicæ Principis Apoſtolorum de vrbe, ſeu eccleſiarum a quibuſuis relicta per te quomodolibet obtinuerint ſoluen. & præſentanda minime teneri, ac eaſdem præſentes litteras ſub quibuſuis reuocationibus, limitationibus, ſeu modificationibus ſpecialibus, vel generalibus, etiam per conſtitutiones per nos, & Roman. Pontif. tam prædeceſſores, quam ſucceſſores noſtros, aut ſedem Apoſtolicam nunc, & pro tempore factas, nullo modo comprehendi, ſed ſemper ab illis exceptas fore, & eſſe, ac quoties ille reuocari, aut modificari, viderentur, toties in priſtinum ſtatum ex tunc, prout ex tunc, & e contra reſtitutas, & reintegratas fore, & eſſe perpetuo ſtatuimus, omneſque alios, & ſingulos, tam iuris, quam facti, ac quorumcunque qualitatum, & ſolemnitatum tunc forſan ommiſſarum defectus, etiam ſi tales fuerint, de quibus ſpecialis expreſſio ſpecifica, & expreſſa mentio habenda eſſet & qui forſan interuenerint in eiſdem, ſupplentes, & quatenus te ab humanis nullo per te condito teſtamento decedere contingat, hæredes tuos, qui erunt tibi magis conſanguinei tunc extabunt, alioquin affinitate coniunctos in omnibus, & ſingulis rebus iuribus actionibus pecunijs, & bonis tuis vſque ad ſummam prædictam mille ſcutorum auri in auro huiuſmodi ſuccedere eaque adipiſci ſic ab inteſtato, eo ipſo peruenire poſſe, & debere, ac eaſdem præſentes ſurreptionis, vel obreptionis, nullitatis, vel alio vitio, ſeu intentionis defectu notari, vel impugnari nullatenus poſſe, ſed validas, & efficaces exiſtere, ac ſuos plenarios effectus ſortiri, & ſic in præmiſſis omnibus, & ſingulis, per quoſcunque iudices, & commiſſarios quauis authoritate fungen. etiam Cameræ Apoſtolicæ clericos, ſublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, in quauis inſtan. iudicari, & diffiniri debere, ac quicquid ſecus a quoquam quauis auct. ſcienter, vel ignoranter attemptari contigerit, irritum, & inane decernimus, & declaramus: non obſtan. quòd fructus beneficiorum huiuſmodi inexacti, perſonarum in ipſis beneficijs ſuccedentium ſunt, & eſſe debeant, ac alijs Cancellariæ Apoſtolicæ regulis editis, & edendis, nec non fe. rec. Alexandri Papæ VI. prædeceſſoris noſtri, tertiam partē bonorum eorum, quibus huiuſmodi facultates teſtandi pro tempore cōceduntur, & de quibus ipſi teſtati fuerint, ipſi Cameræ applicatam eſſe, & cenſeri debere diſponen. litteris, ac quibuſuis illarum innouationibus, ac

bus,ac etiam ſimul facultatum reuocationibus, & limitationibus etiam per quoſcunque Romanos Pontif. prædeceſſores noſtros, ac nos,& ſedem prædictam forſan factis, necnon alijs Apoſtolicis, ac prouincialibus, & ſynodalibus concilijs editis generalibus, vel ſpecialibus conſtitutionibus,& ordinationibus ac eccleſiarum,& monaſteriorum, ſeu aliorum regularium locorum: in quibus regularia beneficia huiuſmodi exiſtunt, vel erunt,& ordinum quorum illa extiterint iuramento, confirmatione Apoſtolica vel quauis firmitate alia roboratis, ſtatutis, & conſuetudinibus, vſibus, & naturis, priuilegijs, quoque indultis,& litteris Apoſtolicis illis illorumque ſuperioribus, & perſonis alijs, ſub quibuſcunque tenoribus, & formis, ac cum quibuſquis etiam derogatoriarum derogatorijs, alijſque efficacioribus clauſulis ac irritantibus, & alijs decretis, etiam motu proprio, ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, etiam conciſtorialiter, etiam iteratis vicibus, conceſſis, approbatis, innouatis, quibus omnibus etiam ſi pro ſufficienti illorum derogatione, de illis eorumque totis tenoribus, ſpecialis, ſpecifica, indiuidua, & expreſſa mentio haben. aut aliqua alia exquiſita forma ad hoc ſeruanda foret; tenores huiuſmodi, ac ſi de verbo ad verbum, nihil penitus omiſſo, & forma in illis tradita obſeruata, inſerti forent præſentibus pro ſufficienter expreſſis haben. illis, alias in ſuo robore permanſuris, hac vice dumtaxat ſpecialiter, & expreſſe derogamus, cæteriſque contrarijs quibuſcunque. Datum Romæ apud Sanctum Marcum. anno Incarnationis dominicæ milleſimo quingenteſimo quinto, tertio decimo kal. Septembris Pontificatus noſtri anno primo.

Alia forma Teſtandi litterarum Apoſtolicarum.

PIUS Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei. Dilecto filio Hieronymo titulo ſanctæ Suſannæ Preſbytero Cardinali Seripando nuncupato ſalutem, & Apoſtolicam beñ. Quia præſentis vitæ conditio ſtatum habet inſtabilem, & ea, quæ viſibilem habent eſſentiam, tendunt inuiſibiter ad non eſſe, tuque hæc ſalubri meditatione præmeditans, diem tuæ peregrinationis extremum, diſpoſitione teſtamentaria deſideras præuenire. Hinc eſt quod nos te, qui etiam ordinis fratrum Eremitarum Sancti Auguſtini profeſſo eccleſiæ Salernitanæ ; ex conceſſione, & diſpenſatione Apoſtolica præeſſe dignoſceris, ſpecialis gratiæ fauore proſequi volen. tuis in hac parte ſupplicationib. inclinati circumſpectioni

tuæ,vt

tuæ, vt de quibuſcunque mobilibus, ac immobilibus bonis necnon pe-
cunijs iuribus, & actionibus per te, tam ex tuis induſtria, & labore ac
ſanctæ Suſannæ, quæ titulus tui Cardinalatus exiſtit, & Salernitan. præ-
dictæ aliarumque quarumuis Cathedralium, & Metropolitan. eccleſia-
rum, necnon quorumcunque monaſteriorum & aliorum beneficiorum
eccleſiaſticorum cum cura, & ſine cura, ſecularium, & quorumuis ordi-
num regularium quę ex quibuſuis conceſſionibus & diſpen. Apoſtolicis
in titulum commendam, & adminiſtrationem ac alias, quomodolibet
in poſterum obtinebis, necnon quorumcunque fructuum reddituum,
& prouen. eccleſiaſticorum & penſionum annuarum ſuper ſimilibus fru-
ctibus redditibus, ac prouen. tibi etiam in poſterum reſeruan. & ſignan-
dorum ratione, quam alias quomodolibet, & qualitercunque licite ha-
bitis & acquiſitis, ac in poſterum haben. & acquirendis ſeu alias tibi pro
tempore donatis, vel quomodolibet conceſſis, & in poſterum donan-
dis, & conceden. vbicunque conſiſtant, & eſſe reperiantur, ac cuiuſcun-
que qualitatis, quantitatis, etiam ſi iocalia quantumlibet præcioſa, ac
alias talia, quæ ſub generali bonorum pecuniarum iurium, & actionum
appoſitione non comprehendantur quæ omnia, & ſingula ac ſi ſpecifice
exprimerentur præſentibus pro expreſſis haberi volumus vſque ad
quamcunque ſummam, & valorem, etiam ſi ſpeciali nota digna & ne-
ceſſario propter ſui magnitudinem, & importantia præſentibus expri-
mi debuiſſe cenſerentur, tam donatione inter viuos, & cauſa mortis;
quam teſtamen. codicillis: fidei commiſſis, legatis, & quibuſuis alijs
vltimis voluntatibus, ſeu titulis ſemel, vel pluries ſimul, aut ſucceſſi-
ue prout volueris, & tibi placuerit diſponere illaque quibuſuis conſan-
guineis, & affinibus, ac alijs etiam a iure prohibitis, & alijs incapaci-
bus perſonis. necnon collegijs vniuerſitatibus eccleſijs, & pijs locis; ac
in quoſuis pios, & non pios alias tum licitos vſus donare, concedere,
relinquere, legare, erogare obligare, & hypothecare libere, & licite
valeas plenam, & liberam auctor. Apoſtolica tenore præſentium con-
cedimus facultatem. Ac ex nunc donationes, teſtamenta, codicillos,
fideicommiſſa legata, & relicta conceſſiones erogationes, & obliga-
tiones & hypothecas huiuſmodi, necnon quamcunque aliam, etiam
vltimam tui voluntatem, & diſpoſitionem, ac quicquid ſuper præ-
miſſis per te fieri donari teſtari codicillari fideicommitti, legari, con-
cedi, erogari, obligarà, hypothecari, relinqui, & aliás quouiſmodo
ordinari contigerit, ex nunc, prout ex tunc ex certa ſcientia, ac de Apo-
ſtolicæ poteſtatis plenitudine confirmamus, & approbamus omneſ-
que & ſingulis iuris, & facti, ac quarumcunque ſolemnitatum, tunc
forte omiſſarum defectus, ſi qui forſan interuenerint in eiſdem etiam

ſi ta-

ſi tales fuerint, de quibus ſpecialis, & ſpecifica mentio habenda eſſet eiſdem, auctoritate, & tenore ſupplemus, ac illa perpetua roboris firmitate ſubſiſtere, ſuosque plenarios effectus ſortiri, necnon tuos donatarios hæredes, & ſucceſſores, ac alios, quibus negocium executionis tuæ vltimæ voluntatis commiſeris, ad ſoluen. tertiam, vel aliam partem bonorum, aut aliorum per te relictorum Cameræ Apoſtolicæ aut nobis, vel alio Roman. Pont. ſucceſſori noſtro pro tempore exiſten. forſan pertinentem, ſeu in pios, vel alios vſus, etiam forſan contra infideles conuertendam minime teneri, nec ſuper rebus bonis & iuribus per te, vt præfertur, vel alias quomodolibet pro tempore donatis conceſſis, relictis, legatis, & erogatis per dicti ordinis ſuperiores, & perſonas, aut tuos in dictis ſic obtinen. eccleſijs monaſterijs, & alijs beneficijs ſucceſſores, vel alios quoſcunque quouiſmodo directe, vel indirecte moleſtari, vel inquietari, neque præſentes literas de ſubreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, ſeu intentionis defectu notari vel impugnari poſſe: ſed illas validas, & efficaces exiſtere, ſuosque plenarios effectus ſortiri, nec ſub quibuſuis ſpecialibus, vel generalibus ſimilium, vel diſſimilium facultatum, & gratiarum reuocationibus, ſuſpenſionibus, modificationibus, limitationibus, & derogationibus a nobis, & ſucceſſoribus noſtris Roman. Pontif. pro tempore exiſten. ac ſede Apoſtolica pro tempore emanatis comprehendi, ſed ſemper ab illis exceptas exiſtere, & quoties illæ emanabunt, toties in priſtinum ſtatum reſtitutas, & etiam eo ipſo de nouo ſub data per te eligen. conceſſas fore, ſicque in præmiſſis omnibus, & ſingulis per quoſcunque iudices, & commiſſarios etiam cauſarum Palatij Apoſtolici Auditores in quauis cauſa, & inſtantia ſublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & authoritate iudicari, & diffiniri debere; ac quicquid ſecus ſuper his a quoquam quauis authoritate ſcienter, vel ignoranter attemptari contigerit irritum, & inane decernimus. Non obſtan. litteris fe. recor. Alexandri Sexti, per quas inter alia ſtatuit, & ordinauit, quod tertia pars bonorum eorum, quibus huiuſmodi facultates teſtandi, pro tempore concederentur, & de quibus ipſi teſtarentur, dictæ Cameræ applicaretur, Ac pie memo. Iulij tertij Roman. Pont. prædeceſſorum noſtrorum, qua voluit, vt fructus redditus, & prouentus menſarum eccleſiarum Cathedralium etiam metropolitan. ac monaſteriorum, necnon canonicatuum, & præben. ac dignitatum, perſonatuum, adminiſtrationũ, & officiorum, ac aliorum quorumcunque beneficiorum, eccleſiaſticorum qui tempore obitus illa obtinen. non exacti eſſent, ſucceſſorum in eccleſijs, monaſterijs, canonicatibus, & præben. dignitatibus, perſonatibus

natibus, adminiſtrationibus, officijs, alijsque beneficijs huiuſmodi fierent, ac quibuſuis alijs conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis ac Salernitan. prædictæ, aliarumque etiam in quibus beneficia huiuſmodi forſan fuerint eccleſiarum, necnon monaſteriorum & aliorum, etiam regularium locorum per te, vt præfertur pro tempore obtinendorum, ac ordinum quorum illa fuerint iuramento, confirmatione Apoſtolica vel quauis firmitate alia roboratis, ſtatutis, & conſuetudinibus, priuilegijs quoque indultis, & litteris Apoſtolicis illis eorumque ſuperioribus capitulis conuentibus, & perſonis ſub quibuſcunque tenoribus, & formis, ac cum quibuſuis etiam derogatoriarum derogatorijs, alijsque efficacioribus, & inſolitis clauſulis, ac irritantibus, & alijs decretis in genere, vel in ſpecie, etiam quòd tales facultates, quomodolibet conceſſas approbari, & innouari, &c. Quibus omnibus, & ſingulis, etiam ſi pro ſufficienti illorum derogatione de illis earumque totis tenoribus ſpecialis, ſpecifica, expreſſa & indiuidua mentio habenda, aut aliqua alia exquiſita forma ad hoc ſeruanda foret illorum tenores, formas, & decreta, ac dat. ac ſi de verbo ad verbum, nihil penitus omiſſo, & forma in eis tradita, obſeruata inſerti forent præſentibus pro ſufficien. expreſſis haben. ac illis alias in ſuo robore permanſuris hac vice dumtaxat ſpecialiter, & expreſſe derogamus, cæteriſque contrarijs quibuſcunque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ conceſſionis, confirmationis, approbationis, ſuppletionis, decreti, & derogationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. ſi quis autem hoc attemptare præſumpſerit indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Datum Romæ Apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo Quingenteſimo Sexageſimo Tertio decimo kalend. Aprilis. Pontificatus noſtri anno ſecundo.

PAVLVS PAPA TERTIVS

Licentia teſtandi in forma Breuis.

VEnerabilis Frater Salutem & Apoſtolicam Benedictionem. Quia præſentis vitæ conditio ſtatum habet inſtabilem, & ea quæ viſibilem habent eſſentiam, tendunt viſibiliter ad non eſſe, tu hæc ſalubri meditatione præmeditans diem, tuæ peregrinationis extremum diſpoſitione teſtamentaria deſideras præuenire. Nos itaque tuis in hac parte ſupplicationibus inclinati, fraternitati tuæ vt de quibuſcunque bonis mobilibus, & immobilibus, ac ſe mouentibus, & pecuniarum ſummis, ac rebus qui-

buſcunque ad te:tam ex patrimonio:quam quarumcũque perſonarum ſucceſſione,ac etiam induſtria, & proſpera fortuna, & alias quomodolibet non per eccleſiam licite acquiſitis per te obtentis,& obtinendis, ſeu ad te quomodolibet nunc, & pro tempore ſpectantibus: quam etiam ex menſa epiſcopali eccleſiæ Boianen. cui præeſſe dignoſceris, & quibuſuis beneficijs eccleſiaſticis cum cura, & ſine cura ſæcularibus,& quorumuis ordinum,regularibus,quæ ex quibuſuis conceſſionibus,& diſpenſationibus Apoſtolicis in titulum,& commendam, ac alias quomodolibet obtinuiſti obtines, & obtinebis,ac penſionibus annuis ſuper quibuſuis fructibus redditibus,& prouentibus eccleſiaſticis tibi aſſignatis,& aſſignandis,ac ſimilibus fructibus redditibus,& proentibus,etiam loco penſionibus tibi conceſſis,& concedendis,ac alijs quomodolibet habitis,& acquiſitis,ac habendis & acquirendis,aut tibi donandis vbicunque exiſtẽtibus,& cuiuſcunque quantitatis fuerint,dummodo per eccleſiam acquiſita huiuſmodi ſummam quingentorum ducatorum auri de Camera non excedant, quandocunque tibi placuerit libere teſtari, & de illis in pias, & non pias cauſas, etiam in parentum conſanguineorum,& affinium,nepotum,ac etiam propriorum filiorum,aut ſeruitorum,etiam vltra ſeruitij meritum,& aliarum quarumcunque perſonarum,etiam penitus extraneorum, & incapacium,ac operum,& locorum quorumcunq; de quibus tibi videbitur, & placuerit commodum, & fauorem, etiam cauſa donationis interuiuos, aut teſtamenti,ſeu cuiuſlibet vltimæ voluntatis, vel codicillorum, ſeu alio modo, de quo tibi videbitur pro libito tuæ voluntatis ordinare, diſponere,& erogare, ſimul, vel ſucceſſiue, ac quoties tibi videbitur libere,& licite valeas plenam,& liberam authoritate Apoſtolica tenore præſentium, licentiam, & facultatem concedimus, & pariter indulgemus: diſtrictius inhibentes quibuſuis locorum ordinarijs,ac Cameræ Apoſtolicæ Collectoribus, Subcollectoribus,necnon ſedis Apoſtolicæ Officialibus, ac quibuſcunque alijs quauis facultate, & authoritate,etiam Apoſtolica fungentibus,ne perſonas, opera,& loca huiuſmodi deſuper directe,vel indirecte quouis quæſito colore moleſtare,impedire,aut inquietare,quoquomodo præſumant:ac decernentes teſtamenta,codicillos,donationes,& quaſuis alias diſpoſitiones huiuſmodi poſtquam facta fuerint plenam roboris firmitatem obtinere, ac plenum effectum ſortiri, & inuiolabiliter obſeruari, & ſic per quoſcunque iudices,& commiſſarios quauis auctoritate fungen. ſublata eis quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & authoritate iudicari, & diffiniri debere,necnon irritum,& inane quicquid ſecus ſuper his a quoquam quauis authoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attemptari, ſupplentesque omnes, & ſingulos iuris, & facti defectus,ſi qui forſan

ſan interuenerint in eiſdem. Quocirca venerabilibus fratribus Caſertan. & Iſernien. ac Allarinen. Epiſcopis, ſiue eorum in ſpiritualibus vicarijs generalibus per præſentes committimus & mandamus, quatenus ipſi, vel duo, aut vnus eorum per ſe, vel alium, ſeu alios executoribus a te ſuper præmiſſis pro tempore deputatis, tuiſque hæredibus, & alijs, quorum intererit in præmiſſis efficacis defenſionis præſidio aſſiſtentes, non permittant eos, vel eorum aliquem deſuper contra teſtamentum, diſpoſitionem, erogationē, & legata, ac alia in inſtrumentis deſuper conficien. contenta vel eorum aliqua per locorum ordinarios, ſeu Collectores, vel Subcollectores præfatos, aut quoſcunque alios, quauis authoritate directe, vel indirecte, quomodolibet, impediri ſeu moleſtari, contradictores quoſlibet, & rebelles p cenſuras, & pœnas eccleſiaſticas, ac alia opportuna iuris remedia appellatione poſtpoſita compeſcendo, ac cenſuras, & pœnas ipſas iteratis vicibus aggrauando, inuocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit auxilio brachij ſæcularis. Non obſtantibus quibuſuis Apoſtolicis, ac in prouincialibus, & Synodalibus Concilijs æditis generalibus, vel ſpecialibus conſtitutionibus & ordinationibus, ac prædictæ Boianen. & aliarum eccleſiarum in quibus ſæcularia, necnon regularium locorum, in quibus regularia beneficia huiuſmodi forſan, ſeu a quibus ipſa regularia beneficia dependere contigerit, & ordinum, quorum illa extiterint ſtatutis, & conſuetudinibus, ipſorumque beneficiorum fundationibus, etiā iuramento confirmatione Apoſtolica vel quauis firmitate alia roboratis, necnon quibuſuis priuilegijs, & indultis, & litteris Apoſtolicis, & quod tertia, vel alia pars bonorum, de quibus vigore ſimilium facultatum diſponi contigerit, eo ipſo Cameræ Apoſtolicæ pro eis neceſſitatibus applicata ſit diſponentibus, quibus omnibus tenores illorū, ac ſi de verbo ad verbum inſererentur præſentibus pro ſufficienter expreſſis habentes: quo ad præmiſſa ſpecialiter, & expreſſe derogamus, contrarijs quibuſcunque, aut ſi ordinarijs Collectoribus, & Subcollectoribus, & officialibus prædictis, vel quibuſuis alijs communiter, vel diuiſim ab eadem ſit ſede indultum, quod interdici ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint, per literas Apoſtolicas non facientes plenam & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto huiuſmodi mentionem. Datum Romæ Apud Sanctum Petrum ſub annulo Piſcatoris die 28. Octobris M. D. XXXVIII. Pontificatus noſtri anno Quarto.

V. Regien.

F. de Torres.

Licentia Teſtandi ex Regiſtris Innocentij iij.
Innocentius,&c.P.Epiſcopo Portuen. &c.

CVm prouida deliberatione diſponas de rebus tuis condere teſtamentum,a nobis humiliter poſtulaſti,vt ſuper hoc tibi licentiam concedere dignaremur. Nos igitur tuo ſalubri propoſito benignum impertientes aſſenſum,præſentium tibi auctoritate concedimus,vt de rebus tuis liberam ſecundum Deum facultatem habeas diſponendi.Datum Romæ apud Sanctum Petrum. ij. Non. Aprilis Anno Nono.

Bulla S. D. N. D. Pij diuina prouidentia Papæ Quarti Super Reſidentia Prælatorum,Parochialium, & aliorum curam animarum habentium,& reſidere debentium.

Pius Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, Ad perpetuam rei memoriam.

IN Suprema militantis eccleſiæ ſpecula meritis licet in ſufficientibus diuina diſpoſitione conſtituti,cunctos non ſolum vigilantiæ noſtræ cōmiſſos dominicos greges;ſed etiam ſingulorum paſtorum ſuorum actus intenſa noſtræ mentis acie colluſtrantes,ſtudium efficax,operamque ſedulam ad hoc omnino ſtatuimus adhibere: vt quemadmodum operoſum Sacri Concilij Tridentiñ. progreſſum, fœlicemque exitum domino cooperante præſtitimus; ita Sanctiſſima illius decreta, ipſorum præſertim qui in Apoſtolicæ ſolicitudinis partem vocati ſunt, Paſtorum officium concernentia,non tepide,neque diſſimulanter exequamur. Sane licet in Concilio præfato ſaluberrima fuerit ordinatione decretū,quod omnes, & ſinguli venerabiles fratres noſtri,Patriarchæ,Primates, Archiepiſcopi,Epiſcopi, & alij beneficiati, apud Eccleſias ſponſas ſuas reſidere teneantur;Nōnulli tamen, quod non ſine animi noſtri mœrore referimus adeo ſui, gregumque quos olim deperditos,Saluator noſter proprio ſanguine redimere dignatus eſt, ſibi creditorum obliti ſunt, vt etiam nunc in Alma Vrbe, vel alibi commorantes, & ſacroſancta ſpiritualis matrimonij inter eos ſuaſque eccleſias ſolemniter contracti iura confundentes, ſponſas ſuas in longa quaſi viduitate relictas, ac prædictas eccleſias quomodocunque ſibi conceſſas inuiſere,& apud illas,vt probos,& prouidos patres familias decet, reſidere non curent, in perditionem animarum ſuarum, & ſubditorum ſuorum, ac pernicioſum exemplum & ſcandalum plurimorum. Nos hanc illorum contumaciam alicuius,

etiam

etiam temporalis pœnæ metu frangendam, ſeu conuincendam eſſe cenſentes. Motu proprio, & ex certa ſcientia noſtra, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, omnibus, & ſingulis, Patriarchis, Primatibus Archiepiſcopis, & Epiſcopis præfatis, ac alijs quibuſcunque etiam quauis authoritate dignitate, gradu, vel præeminentia præfulgentibus, prædictas eccleſias in commendam, vel adminiſtrationem, aut alio quouis nomine obtinentibus, & alijs quibuſcunque beneficiatis curam animarum habentibus, qui iuxta decreti ſuper reſidentia in Concilio prædicto promulgati tenorem, perſonalem in ſuis eccleſijs reſidentiam facere tenentur, in virtute Sanctæ obedientiæ, & vltra pœnas in dicto decreto Concilij contentas, etiam ſub priuationis eorum a regimine, & adminiſtratione eccleſiarum ſuarum, ac alijs noſtro, & pro tempore exiſtentis Roman. Pontificis ſucceſſoris noſtri arbitrio imponendis pœnis, diſtricte præcipiendo per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus omni mora ceſſante, in eiſdem ſuis eccleſijs iuxta formam, & tenorem dicti Concilij perſonaliter reſideant. Et nihilominus ſi quos mandato noſtro huiuſmodi, quod abſit, non parere contigerit, ne etiam tales abſentes meliorís in hac parte conditionis quam cæteri in ſuis eccleſijs reſidentes exiſtant, hac noſtra perpetuo valitura ſanctione per præſentes ſtatuimus, & ordinamus, quod deinceps omnia, & ſingula mobilia, immobilia, etiam in vrbe, vel eius diſtrictu exiſtentia, & ſe mouentia, res, & bona, iura, & actiones cuiuſcunque qualitatis, quantitatis, & valoris, ac vbicunque locorum, conſiſtant, ad Patriarchas, Primates, Archiepiſcopos, Epiſcopos, & alios quoſcunque, etiam quauis auctoritate, dignitate, gradu, & præeminentia præfulgentes, eccleſias prædictas in titulum, vel commendam, ſiue adminiſtrationem, aut alio quouis nomine obtinentes, & alios quoſcunque beneficiatos curam animarum habentes, qui extra prædictas Eccleſias, & diœceſes, etiam in Roman. Curia, aut alibi degentes, & iuxta decretum, & formam Concilij huiuſmodi non reſidentes deceſſerint, pertinentia, & per illos ſuarum eccleſiarum, ac quorumcunque Monaſteriorum, prioratuum, præpoſiturarum, & aliorum beneficiorum eccleſiaſticorum, cum cura, & ſine cura ſecularium, & regularium quæ illi quomodolibet obtinuerint, ac fructuum, redditiuum, & prouentuum eccleſiaſticorum; nec non penſionum annuarum ſibi ſuper ſimilibus fructibus, redditibus, & prouentibus reſeruatarum, & aſſignatarum occaſione quæſita, etiam ſi facultatem ſpecialem de illis, aut eorum parte teſtandi, & alias libere diſponendi a nobis, & quibuſuis alijs Roman. Pontificibus prædeceſſoribus, & ſucceſſoribus noſtris, etiã cum clauſulis quod facultates huiuſmodi reuocari nequeant, alijſque irritantibus decretis obtinuerint, & in vim illarum literarum

deſuper confectarum de rebus, & bonis huiuſmodi jamque diſpoſuerint, tamquam ſpolia ad Cameram Apoſtolicam legitime pertineant, liceatque dilectis filijs moderno, & pro tempore exiſtenti Commiſſario noſtro Generali, & ſuis, dictæq; Cameræ deputatis, in euentum deceſſus huiuſmodi, ſolitum inuentarium ſuper rebus, & bonis præfatis conficere, illaque prout de reliquis clericorum ſpolijs fieri ſolet, ad dilecti filij noſtri moderni, & pro tempore exiſtentis Generalis Theſaurarij manus redigere, dictæque Cameræ applicare, cuiuſuis licentia deſuper minime requiſita. Ac facultates, & deſuper confectas literas prædictas, etiam motu, & ſcientia ſimilibus, etiam in recompenſam laborum, & obſequiorum, etiam nobis, & Eccleſię Roman. dictęque ſedi impenſorum, quomodolibet conceſſas, & etiam iteratis vicibus approbatas, illarum omnium tenores præſentibus pro ſufficienter expreſſis, & ad verbum inſertis habentes, in euentum obitus huiuſmodi, etiam ſi in vrbe, aut eius diſtrictu, vel alibi extra ſuas eccleſias, vt præfertur, contigerit, ex nunc prout ex tunc, & e contra, in dictæ contumaciæ pœnam eiſdem poteſtatis plenitudine, & tenore, reuocamus, caſſamus, & annullamus. Ac tam eas, quam earum prætextu quomodolibet pro tempore condita factaque teſtamenta, codicillos, legata, donationes, & alias diſpoſitiones quaſlibet, etiam ad pias cauſas, vel in remunerationem ſeruitiorum nulla, & inualida nulliuſque roboris, vel momenti fore, neque quicquam contra præſentium tenorem ſuffragari. Et ſic per quoſcunque Iudices, & Commiſſarios quauis auctoritate fungentes, etiam Sanctæ Romanæ Eccleſię Cardinales in quauis inſtantia, ſublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi & interpretandi facultate, iudicari, & diffiniri debere. Ac quicquid ſecus a quoquam quauis auctoritate ſcienter, vel ignoranter attemptari contigerit irritum, & inane decernimus. Per hoc autem noſtris, & Roman. Pontificum prædeceſſorum noſtrorum, ordinationibus, reſeruationibus, & decretis quo ad prælatorum, & aliorum beneficiatorum, etiam in ſuis eccleſijs, aut diœc. reſidentium, & ibi decedentium, quæ etiam ampliamus, & extendimus ad habentes eccleſias in vrbis diſtrictu, ibique reſidentes, & decedentes, ſpolia Cameræ Apoſtolicæ applicata, hactenus emanatis nullatenus præiudicare, neque quicquam in eis alterare intendimus, ſed ea in ſuo robore, vt antea manere volumus, præterquam, quo ad eos qui in ſuis Eccleſijs iuxta formam prędicti Concilij reſederint, & ſpecialem licentiam teſtandi habuerint, hanc enim tantum ſaluam eis eſſe volumus, ita vt generalis licentia teſtandi eis, quamquam reſidentibus, minime ſuffragetur, ſed ſola ſpeciali, ſi quam habuerint, tueri ſe poſſint. Cæterum, vt præceptum, mandatum, ſtatutum, ordinatio, reuocatio, caſſatio, decretum, & alia præmiſſa, præ-

ſenteſque

ſenteſque literæ ad eorum quorum intereſt notitiam deducantur, nulluſque poſſit aliquam illorum ignorantiam prætendere, vel excuſationẽ allegare, ſed illa perpetuo firma,& illibata permaneant, volumus,& mandamus, quod eædem præſentes in Baſilicæ principis Apoſtolorum de vrbe, & Cancellariæ noſtræ valuis, ac Acie Campi Floræ per aliquem ex Curſoribus noſtris affixæ, copia illarum ibi dimiſſa, ab ea die omnes perinde arctent, ac ſi illis perſonaliter intimatæ fuiſſent. Non obſtañ. præmiſſis, ac in fauorem curialium per fœ. re. Sixtum IIII. Leonem X. Iulium III. & quoſcunque alios Roman. Pontif. prędeceſſores noſtros, ac etiam per nos editis, & approbatis: Necnon alijs litteris, conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, cęterisque contrarijs quibuſcunque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtri pręcepti, mandati, ſtatuti, ordinationis, reuocationis, caſſationis, annullationis, decreti, ampliationis: extenſionis, intentionis, & voluntatis infringere: vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare pręſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei: ac Beatorum Petri,& Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurũ. Datum Romę apud Sanctum Petrum Anno incarnationis Dominicę Milleſimo Quingenteſimo Sexageſimo Quarto. Septimo. kalen. Decemb. Pontificatus Noſtri Anno Quinto.

Cę. Glorierius.

Viſa de curia M. de Enciſo.

H. Cumin.

SVMMARIVM.

1 Clericorum alij ſæculares, alij regulares.
2 Regularium, alij mendicantes, alij non mendicantes.
3 Regularibus mendicãtibus habere propria, regula prohibet.
4 Qui & quales ſint mendicantes.
5 Fratres ſeruorum ſanctæ Mariæ non connumerantur inter mendicantes.
Religio clericorum ſocietatis Ieſu, inter mendicantes computatur.
6 Qui ſint regulares non mendicantes.
7 Monaci ſunt dicti ab vnitate.
8 Monaci regulariter intelliguntur Sancti Benedicti
9 Regula fratrum minorum eſt fundata in arctiſſima paupertate.

10 Minores non poſſunt acquirere, nec in communi, nec in particulari.
11 Frater minor habetur pro mortuo.
12 Statutū excludēs fœminas, nō excludit ſi maſculus ſit de ordine minorū.
13 Frater minor eſt ſucceſſionis incapax, ſicut damnatus in metallum.
14 Fratres minores poſſunt capere legata pro alimentis.
15 Fratres minores non poſſunt eſſe pro aliqua re in iudicio.
16 Fratres minores non poſſunt accipere legatum annuū, quia habet aliquid proprietatis.
17 Frater minor poteſt accipere legatum annuum pro expenſis ſtudij.
18 Frater minor non eſt capax acquiſitionis, etiam ſi promoueatur ad epiſcopatum aut alias dignitates.
19 Dignitas non liberat a ſubſtantialibus regulæ.
20 Frater minor aſſumptus acquirit eccleſiæ, ad quam eſt aſſumptus.
21 Frater minor aſumptus ad Cardinalatum ſibi non acquirit.
22 Frater minor ſibi non acquirit, etiam tranſlatus ad monaſterium capax.
23 Aſſumptio non liberat quoad a uoto.
24 Frater minor, aſumptus poteſt acquirere ex priuilegio Papæ.
25 Vbi eadem ratio: ibi idem ius ſtatuitur.
26 Frater minor bene poteſt diſpenſari ad ſuccedendum.
27 Diſpenſatus ad ſuccedēdum videtur capax: tam ex teſtamento, quam ab inteſtato.
28 Nihil habens, nihil dare poteſt.
29 Fratri minori ſuccedunt conſanguinei ſtatim facta profeſſione non expectata morte.
30 Regula fratrum minorum non poteſt gloſari.
31 Legata, & hæreditates relicta fratribus minorū, ſoluuntur officio iudicis
32 Duplex ratio, quare ad relicta fratrum minorum ſubuenitur tali officio,
33 Anima eſt cunctis rebus præferenda.
34 Pium eſt illius adimplere voluntatem, qui loqui non poteſt.
35 Quilibet de populo agere poteſt ad legata ad pias cauſas.
36 Fratres conuentuales, & fratres de obſeruantia, habent ſe diuerſimode.
37 Conuentuales poſſunt habere propria.
38 Si frater de obſeruantia tranſeat ad Conuentuales, non gaudet priuilegio conuentualium.
39 Fratres Prædicatores ſunt incapaces ad acquirēdum, item ad retinendū.
40 Fratres Prædicatores ſunt mendicantes.
41 Fratres Prædicatores de conſuetudine poſſunt acquirere, nō vt retineāt.
42 Forma profeſſionis fratrum Prædicatorum.
43 Fratres Prædicatorum poſſunt habere bona in communi ex conſuetudine, & etiam ex priuilegio.

44 Vſus.

44 *Vſus precij, non vſus prædij, ſtat cum mendicitate.*
45 *Precium non prædium uſu conſumitur.*
46 *Eſſe non dicitur quod non durat.*
47 *Monaſterium ſuccedit profeſſo.*
48 *Fratres Prædicatores non habent actionẽ: ſed imploratur officiũ iudicis.*
49 *Rei vendicatio competit dominium habenti.*
50 *Vbi eadem ratio ibi idem ius.*
51 *Fratres Prædicatores poſſunt ſuccedere in bonis temporalibus priuilegio Clementis Quarti.*
52 *Fratres hæremitani ſunt mendicantes, ſed priuilegio Alex. iiij. poſſunt acquirere in communi.*
53 *Fratres hæremitani non poſſunt ſuccedere in feudalibus.*
54 *Conſuetudo obuians canoni eſt irrationabilis.*
55 *Secundum canones omnes profeſſi habent ſeruare, vel regulam Sancti Benedicti, vel Sancti Auguſtini.*
56 *Non valet conſuetudo contra canones præceptiuos, vel prohibitiuos.*
57 *Fratres Carmelitæ habent idem priuilegium, quod fratres hæremitani.*
58 *Non mendicantes non poſſunt acquirere ſibi in particulari.*
59 *Monaci poſſunt acquirere in communi.*
60 *In feudalibus religioſi non ſuccedunt.*
61 *Religioſi non ſuccedunt in illis, quæ non poſſunt pertinere: niſi ad hæredes ſanguinis.*
62 *Monaſterium poteſt ſuccedere in illis: quæ poſſunt teneri extra ſanguinẽ.*
63 *Hæreditas delata monaco, aditur per monaſterium inuito monacho.*
64 *Hæreditas non delata, nec repudiata, tranſmittitur per monacum morientem ad monaſterium.*
65 *Monaſterium habetur loco filij.*
66 *An ciſtercienſes poſſint poſſidere.*
67 *Conuerſi poſſunt ſibi acquirere.*
68 *Monaſteria ſuccedunt in bonis delatis conuerſis.*
69 *Hæremitæ poſſunt ſibi acquirere.*
70 *Vide an moniales poſſint acquirere.*
71 *Monacho non tacite, nec expreſſe profeſſo, ſuccedunt conſanguinei.*
72 *Vide quomodo iſtud limitatur, vel intelligatur per plures caſus enumeratos.*
73 *Profeſſo habenti filios ab inteſtato ſuccedit monaſterium filijs legitima remanente.*
74 *Item eadem legitima remanet parentibus.*
75 *Legitima per patrem, vel filium profeſſum, debetur emiſſa profeſſione.*
76 *Monachus vagans apoſtatando, nõ recuperat bona monaſterio acquiſita.*
77 *Quæ vagans acquirit monachus, acquirit monaſterio.*

78 *Monaſterium debet reuocare vagantem.*
79 *Si monaſterium negligit reuocare vagantem, interim acquiſita per eum, non cedunt monaſterio.*
80 *Tranſlato monacho ad aliud monaſterium, quando acquiſita remaneant ad primum & quando vadunt ad ſecundum monaſterium.*
81 *In acquiſitis ex beneficijs, & ex illicite negociatis per quemuis regularem ſuccedit Camera Apoſtolica.*

.§. ad maiorem.

1 *Clerici poſſunt habere bona multiplici modo.*
2 *Clerici de iure antiquo non poterant, habere bona particularia.*
3 *Poſtea autem conſtitutum fuit, vt haberent.*
4 *Non valet ſtatutum excludens clericos à ſucceſſione.*
5 *Species bonorum: quas poſſunt habere clerici.*
6 *Concubinatus magis prohibitus clericis; quam laicis.*
7 *Filij ex concubina non ſuccedunt clericis in illis duabus vncijs de iure ciuili inductis.*
8 *Clerici poſſunt contrahere matrimonium ante & poſt ordines minores:*
9 *Conſtitutis in ſacris eſt interdictum matrimonium.*
10 *Non exiſtentibus deſcendentibus ſuccedunt aſcendentes & collaterales.*
11 *Deficientibus deſcendentibus aſcendentibus & collateralibus ad decimum gradum clerico ſuccedit eccleſia.*
12 *Genera, & qualitates fructuum eccleſiaſticorum.*
13 *In fructibus eccleſiæ, vel in acquiſitis de fructibus, non ſuccedunt conſanguinei, ſed ſucceſſor in beneficio.*
14 *In locum ſucceſſoris, & eccleſiæ in ſpolijs, hodie eſt ſuffecta Camera.*
15 *Clerici habent bona triplicis generis.*
16 *In fructibus non recollectis ſuccedit eccleſia.*
17 *Vide per quinq; caſus, quis ſuccedat clerico poſt fructus a ſolo ſeparatos.*
18 *Vide conſtitutionem Iulij ſuper fructibus inexactis.*
19 *Vide quis ſuccedat in fructibus commendæ.*
20 *Camera Apoſtolica eſt ſubrogata in locum ſucceſſoris.*
21 *Vide quis ſuccedat in diſtributionibus quotidianis.*
22 *In diſtributionib. quotidianis videnť ſuccedere cõſanguinei ẽt ab iteſtato.*
23 *Vide multa circa hoc in contrarium.*
24 *In fructibus penſionũ, & in fructibus reſeruatis ſuccedunt conſanguinei.*
25 *Acquiſitum ex penſione non dicitur acquiſitum ex beneficio.*
26 *Penſio poteſt aſſignari, etiam laico.*
27 *Penſionarius non tenetur dicere officium.*
28 *Vſufructuarius fructus quaſitos ad hæredes tranſmittit.*

29 Penſio

29 *Penſio videtur aſſignata pro alimentis.*
30 *Decedens tranſmittit ad hæredes ius exigendi alimenta non ſoluta.*
31 *Termini penſionum non exacti exiguntur ab hæredibus ab inteſtato.*
32 *Fructus lucrati per penſionarium ſunt proprij.*
33 *Acquiſita ex artificio tranſmittuntur ad hæredes ab inteſtato.*
34 *Per artificium clericus licitè ſibi victum parat.*
35 *Quare clericus non poteſt locare operam ſuam per totum diem.*
36 *Habens beneficium licitè exercet etiam aliquod artificium.*
37 *Vide quid ſit artificium.*
38 *Non eſt licitum artificium clerico, quando ei eccleſia ſufficit.*
39 *Clericus egens, iuſtas negociationes facere poteſt.*
40 *Quis dicatur honeſte, vel inhoneſte negociari.*
41 *Cauſa lucri, cupiditatis, et auaritiæ negociari non licet.*
42 *Negociatio quæ non ſit lucri cauſa, non eſt prohibita.*
43 *Non eſt prohibitum lucrũ, quod prouenit ex opera, aut rebus clericorum.*
44 *Eſt licitum negociari clerico neceſſitate ſuadente.*
45 *Quando ſit licitum clerico negociari.*
46 *In acquiſitis ex doctrina, ſucceditur clerico ab inteſtato.*
47 *Acquiſita ex doctrina, & patrimonialia, quoad ſucceſſionẽ, æquiparãtur.*
48 *Clericus in minoribus non habens beneficium ſufficiens, poteſt per aduocationem ſibi acquirere.*
49 *Idem poteſt, & diaconus.*
50 *Clericus in minoribus beneficiatus, æquiparatur clerico in ſacris.*
51 *Clericus poteſt aduocare nedum pro victu, ſed pro lucro.*
52 *Clericus habens beneficium, licite exercet etiam artificiũ, & doctrinam.*
53 *Clerici non ſufficienter beneficiati, poſſunt eſſe tabelliones.*
54 *Religioſi non aduocant, nec procurant.*
55 *Acquiſita ex ſeruitijs, & officijs vadunt ad hæredes ab inteſtato.*
56 *Acquiſita ex ſeruitijs ſunt acquiſita intuitu perſonæ,*
57 *Clericus vti Capellanus, & pro miſſis dicendis ſibi acquirit.*
58 *Ratio quare clericus acquiſitum promiſſis faciat ſuum.*
59 *Quando relictum clerico, vel parrochiali intelligatur relictum intuitu eccleſiæ, vel perſonæ.*
60 *Acquiſita ex officijs per clericum, ſunt quaſi caſtrenſia, & vadunt ad conſanguineos,*
61 *Quæcunque acquiſita ex officijs, vadunt ad conſanguineos,*
62 *Non ſunt mutanda, quæ certam habuerunt ſemper conſuetudinem.*
63 *De conſuetudine poſſumus ſuccedere clerico in acquiſitis intuitu eccleſiæ*
64 *In acquiſitis ex illicite negociatis ſuccedit Camera.*

§. deueniendo.

De

De ſucceſſione Clerici ab inteſtato regularis, vel ſæcularis.

QVÆSTIO VIII.

AD maiorem declarationem,& intelligentiam materiæ, volui
annectere quæſtionem de ſucceſſione clerici ab inteſtato,
quia id non fore extra propoſitum putaui, vt defectus qui
forſan in antedictis interuenerint, poſſit aliqualiter per in-
fra dicenda ſuppleri.

Et omiſſo de ſucceſſione actiua, ideſt, quomodo clerici, alijs ſuccedant,
quia non eſt ad rem noſtram,de paſſiua tantum dicam ſucceſſione, vide-
licet quomodo clericis ſuccedatur, quia eſt materia noſtra. Et quia cle-
1 ricorum duo ſunt genera, quia alij videlicet ſunt clerici regulares, alij
vero ſunt clerici ſæculares,cum dictum fuerit de regularibus, deuenie-
mus ſecundo loco ad dicendum de ſæcularibus.

Et primo eſt dicendum quod clericorum regularium duo ſunt genera,
2 quia videlicet; alij ſunt regulares mendicantes, alij regulares non
mendicantes, & regulares mendicantes ſunt illi, quibus ad congruam
3 ſubſtentationem redditus, aut poſſeſſiones habere profeſſio, ſiue regu-
la quælibet interdicunt: ſed per quæſtum tribuere victum ſolet incer-
4 ta mendicitas. cap. vnico. de relig. dom. lib. ſexto. quales ſunt fratres
Prædicatores, Minores, Heremitani, & fratres Carmelitæ, licet de
Carmelitis dubitet Lap. alleg. ſua 45. & alleg. quarta: fratres autem
Seruorum ſanctæ Mariæ Ioan. Andr. in dict. cap. vnic. dicit, quod non
connumerantur inter mendicantes, quia per Benedictum Vndecimum
fuit anno ſui Pontificatus primo declaratum, eos non comprehendi
inter mendicantes, & dicit quod ſibi conſtitit de dicta declaratione:
5 Et merito ita debuit declarari, quia nec regula, nec conſtitutiones ar-
ctant eos ad mendicandum, licet aliquando de facto mendicent, id
quod ſequitur Gaſpar de Calder. in conſ. ſuo. *17*: quod incipit an or-
do. Hodie tamen prout teſtimonio fide digno accepi, a ſummo Pontifi-
ce noſtro ſanctiſſimo & religioſiſſimo Pio Quinto declaratum eſt, ip-
ſos eſſe mendicantes, & ea propter contribuendum pro ſeminariorum
expenſis in regno Portugalliæ non teneri, ſimulatque declarauit, con-
ceſſionem a ſua Sanctitate nuper factam in fauorem ordinis mendican-
tium, ſuper interpretatione aliquot capitum Concilij Tridentini, & ſu-
per exemptione ſubſidiorum & contributionis etiam Seminarijs, ipſos

Seru-

Seruitas comprehendere.

Et inſuper ſilentio prætermittendum non putaui, quod religio clericorum Societatis Ieſu, etiam ipſa inter ordines mendicantium cenſeri debet & annumerari, id quod aptiſſime cum ex eius, tum inſtituto, tum etiam conſtitutionibus quæ in publica & authentica forma vidi, mihi per admodum R. P. D. Ferdinandum Solieres iur. vtr. Doctorem excellentiſſimum, virum candidis moribus, & ſummæ deſteritatis in tractandis negocijs dicti ordinis procuratorem generalem oſtenſa, neque priuatim neque in communi poſſunt pro ſocietatis ſuſtentatione, aut vſu, ad bona aliqua ſtabilia, prouentus, vel introitus aliquos, ius aliquod ciuile acquirere, ſed contenti eſſe debent vſu tantum rerum ſibi ex eleemoſyna donatarum, quamuis poſſint pro ſtudentium comoditatibus collegia habere, bonis etiam ſtabilibus dotata, quibus tamen bonis ipſi ſtudentes ipſiſque inſeruientes, non tamen ipſius ſocietatis profeſſi ſubſtentari poſſunt. Quod quidem veriſſimum eſt de iure, cum, vt ſupra diximus, mendicantes ſunt illi qui redditus vllos, neque in particulari, nec in communi habere poſſunt, ſed ex incertis eleemoſynis viuunt. cap. primo. de relig. dom. lib. 6. vbi omnes doctores.

Alia ſpecies clericorum regularium non mendicantium, ſunt veluti regu-
6 lariter omnes monachi, & omnes canonici regulares. & monachi vocabulo proprie ſumpto, poſſunt dici illi, qui virtute regulæ, ſtant ſolitario in monaſter o, nec immiſcent ſe prædicationibus, niſi habeant adminiſtrationem, dicuntur enim monachi a ſolitudine & vnitate, & ſecundum
7 communem vſum loquendi, appellamus communiter monachos illos,
8 qui ſunt de ordine ſancti Benedicti, habentes bona in communi, alios vero appellamus fratres mendicantes, per Abb. in cap. cauſam quæ. extra. de iud. verſ. additio Nicolai.

De ſucceſſione fratrum minorum nihil eſt quod dicamus, nam cum ip-
9 ſorum regula, ordo, conſtitutio, & profeſſio, ſint fundatę in arctiſſima paupertate per text. in cap. exijt qui ſeminat. §. ad hæc. de uerbo. ſignifi. in 6. in Clemen. exiui de paradiſo. §. quia ergo, & §. cumque annui redditus. & per text. in extrauagan. ad conditorem canonum. de verb. ſignifi. Ioan. 22. ibi nihil ſibi approprient, neque domum, neque locum, neque rem aliquam aliam ſui ordinis profeſſores, &c. non
10 videntur quicquam poſſe acquirere, nec in communi, nec in particulari, nec per viam ſucceſſionis quá alteri ſuccedant, nec alias quouiſmodo, quia eis videtur interdictum habere propria, quia eo ipſo quod profitentur, renuntiant omnibus rebus mundi, & eſt magis præciſa renunciatio, quæ poſſit inueniri, quia habentur penitus pro mortuis vt

per

11 per Bal. in authen. ingreſſi. C. de ſac. ſan. eccleſ. in fin. vbi dicit quod
ſtante ſtatuto, quod maſculus excludat fœminam a ſucceſſione, quod
fœmina non excluditur, ſi maſculus ſit de fratribus minoribus, quia
12 eſt ſublatus de medio: quia dicit Socin. in l. ſi cognatus. ſecundum
Ioan. de Imola: quod frater minor efficitur omnino incapax ad ſucce-
13 dendum, ſicut damnatus in metallum, & dicit Bart. in l. legatum. ff.
de cap. dimi. quod fratres minores non poſſunt habere in proprio, vel
in communi, tamen legata eis pro alimentis poſſunt capere, quia po-
14 tius in facto, quam in iure conſiſtunt. Sed cum iſti pro nulla re tem-
15 porali in iudicio eſſe poſſunt, quis petit (inquit) iſtud legatum, dixi
in libello minoricarum, legatum tamen in annos ſingulos, ſeu legatum
annuum habere non poſſunt, quia aliquid proprietatis habet. Abb.
16 tamen in conſil. 46. tenet quod frater minor eſt capax annui legati pro
expenſis ſtudij, & quod pro alimentis poſſunt capere, tenet Bart. in l.
17 ſeruos ad cuſtodiam. ff. de alim. & cibi lega. Bald. in l. prima. ff. de
his qui ad liber. prouen: Imola. & Lud. in l. Sticum. §. ſtipulatio. in
principio. ff. de verbo. obliga. Immo non videtur frater minor capax
alicuius acquiſitionis, aut ſucceſſionis, etiam ſi promoueatur ad Epi-
18 ſcopatum, Archiepiſcopatum, aut alias dignitates, vt not. in Clemen.
fin. de electio. in cap. quorumdam. eo. tit. lib. ſexto. quia dignitas non
liberat eum a ſubſtantialibus regulæ, per glo. dict. cap. quorumdam.
19 in ver. mendicantium. quia bona, quæ obuenirent ipſi fratri minorum
iam aſſumpto, non acquirerentur ipſi, ſed eccleſiæ, ad quam fuit aſ-
20 ſumptus.

Idem dicendum, ſi aſſumatur, ad Cardinalatum iuxta doctrinam Bald. in
21 authen. licentiam. C. de epiſcopis, & cleric. & idem ſi eſſet tranſla-
22 tus ad monaſterium capax ad habendum proprium, quale eſt mona-
ſterium monachorum, & canonicorum regularium, de quibus in cap.
cum ad monaſterium, de ſtat. regul. vt monaſterium ſuccedat, adeo,
quod ſi ante aſſumptionem, vel tranſlationem prædictas fuiſſet ſibi de-
lata hæreditas, quam non adiuit, poſſet hodie eccleſia, vel monaſte-
rium adire, dummodo res ſit integra, hoc eſt: quod non fuerit agnita
per conſanguineos ſequentes in gradu. per Bart. in authen. ingreſſi. C.
de ſac. ſanct. eccle. per Bald. in l. Deo nobis. C. de epiſcopis. & cler.
23 quia aſſumptio non liberat eum a voto, vel continentia paupertatis, per
glo. cap. tertio. 16. quæſtio. 1. nec ab habitu, ſiue profeſſione. 16. quæ-
ſtio. fina. cap. noua actio, qualiter hodie tempeſtate noſtra videmus Il-
luſtriſſimum & Reuerendiſſimum D. Clementem Dolera Monelia-
num Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalem ſub titulo Sanctæ Mariæ
in Aracæli nuncupatum patriæ meæ ſplendorem, & patronum meum,

incedere in habitu, & colore ſuæ Religionis fratrum Minorum, de quo-
rum gremio ob præclaras eius virtutes fuit ad apicem Cardinalatus
tempore felicis record. Pauli Quarti aſſumptus, & promotus, & Illu-
ſtriſſimum & Reuerendiſſimum D. Michaelem Chiſilerium, tunc vul-
go dictum Cardinalem Alexandrinum, nunc vero Papam Pium quin-
tum ad Apoſtolatus apicem vere diuina non humana prouidentia, pro
bono totius mundi regimine aſſumptum, retinuiſſe habitum ſuæ reli-
gionis fratrum Prædicatorum: niſi tamen ad acquirendum, vel ſucce-
24 dendum fuerit capax frater minor ſic aſſumptus ex priuilegio Apoſto-
lico, Cuius tenor, & verba tunc eſſent attendenda. cap. porro. de pri-
uileg. & cap. recepimus. qualiter aſſumptis, & promotis ad Cardina-
latum euenire puto, quia tunc ſecundum eorum tenorem eſſet iudi-
candum. cap. cum & plantare. & cap. petitis de priuilegijs, & cap. acce-
pimus. de fid. inſtrumen. & ſi eis priuilegium daret, quod ſibi poſſet ac-
quirere, vel alijs ſuccedere, tunc de eo dicendum erit, ſeruata forma
ſui priuilegij, quod dicemus infra in fructibus beneficiorum, & alijs
rebus pro clerico ſæculari ſuo loco, quamuis regulariter, ſi ex priuile-
gio poſſent acquirere, vel poſſidere, ſuccederet eis monaſterium, ſi-
cut ſuccedit religioſis non mendicantibus, in quibus eſt eadem ratio,
25 ergo idem ius venit ſtatuendum. l. ſi ſocer. ff. ſolu. mat. & de damno
26 infe. l. hoc amplius. quia bene poteſt diſpenſari frater minor ad ſucce-
27 dendum, vt per Socin. in l. ſi cognatus. de rebus dub. colum. quarta.
§. ſexta concluſio, verſ. ex quo infertur. vbi videtur dicere, quod capax
factus ad ſuccedendum ex diſpenſatione Papæ, videtur capax, tam ex
teſtamento, quam ab inteſtato, vnde cum nihil ſibi acquirat, aut acqui-
rere poſſit regulariter frater minor, nec per viam beneficiorum, vel di-
gnitatum per eum adeptarum, aut per viam ſucceſſionis, nihil eſt,
quod dicamus, aut quæramus de illius ſucceſſione, quia, qui nihil po-
28 teſt acquirere, nihil poteſt relinquere, & qui nihil habet, nihil dare po-
teſt cap. Daibertum. 1. quæſtio. 7. quia in bonis eius patrimonialibus:
quæ ingrediens ad religionem relinquit mundo, ſuccedunt ei conſangui-
nei, qui ei ſuccederent, ſi nunquam eſſet religionem ingreſſus. dict. cap.
exit qui ſeminat. & authen. ingreſſi. & extrauag. Ioan. Vigeſimi ſecun-
di ad conditorem. de verbo. ſignifi. vbi renunciatur reſeruationi iuris
quam fecerat Nicolaus Papa quartus in bonis oblatis, aut qualitercun-
que ipſis fratribus Minoribus obuenientibus in fauorem Romanæ ec-
cleſiæ, vt per Gaſpar. Cald. in cap. in præſentia. de probatio. & ſuccedunt
eis conſanguinei ſtatim facta profeſſione, non autem expectata morte
naturali per nota. cap. beneficium. de reg. iur. in ſexto. & dicit Bald. in
authen. ſi qua mulier. C. de ſac. ſan. eccl. quod regula fratrum minorum

eſt

eſt prohibita gloſſari, quia ſicut prolata, ſic fideliter exponatur ad li-
29 teram, & ſuper ipſam gloſſæ non fiant, niſi forte per quas verbum,
ſenſus, ſeu conſtructio grammaticaliter ad litteram intelligibilius ex
ponatur, ſed circa materiam hæreditatum, legatorum, ſeu relictorum
eſt aduertendum, & notandum, quod licet fratres minores non ſint
30 capaces hæreditatum, & relictorum in teſtamentis, vt patet in cle-
mentina exiui. §. cum igitur. de verbo. ſignif. & per Bart. in l. nequa-
quam. §. fin. ff. proconſul. & in l. prima. colum. quarta. de lega. primo.
attamen relicta exiguntur, & eis conſulitur duobus modis ſecundum
doctores,

Nam primo eis ſubuenitur officio iudicis, poteſt namque iudex ex ſuo
31 officio mero nomine, etiam ad hoc agente, compellere hæredem, vel
illum, qui ad hoc tenetur ex teſtamento, vel alias, quatenus relicta mo-
naſterio, vel fratribus minoribus adimpleant, & exoluant, per Specul.
in tit. de inſtrumen. ædit. §. nunc vero aliqua. & Bar. in d. l. nequaquam
& per Ioan. And. in cap. ſi hæredes de teſtamen. & Bal. in l. nulli. C. de
epiſcopis & cleric. & de hoc poteſt aſſignari duplex ratio, quia intereſt
rei publicæ, ne quis re ſua male vtatur. §. ſed hoc tempore. inſtitu. de
his qui ſunt ſui. & ſi commodo rei priuatæ prouidetur. l. ſi quis. C. de
præſcript. fortius circa voluntates defunctorum prouidendum eſt per
33 Barba. in rub. de teſtamen. & glo. in l. Iulianus. ff. de actio. empt. facit
etiam quia anima cunctis rebus de mundo eſt præferenda. l. Sancimus.
C. de ſac. ſanc. eccl. alia ratio eſt, quia ſi ita cautum non eſſet, accideret
nonnunquam quod pium propoſitum defunctorum improba fraudan-
34 tium calliditate celaretur. d. l. nulli. C. de epiſcopis & cler. & quia ma-
gna eſt pietas voluntatem illius adimpleri, qui nec ſe iuuare, nec iam lo-
qui poteſt, idcirco voluntati defunctorum ita conſultum iri oportet, &
hæc quoad primum modum, & primum remedium, quo fratribus mi-
noribus, & alijs pauperibus non valentibus agere in iudicio ſubuentum
eſt officio iudicis,

Alio modo, & alio remedio dictis fratribus minoribus ſubuenitur, quia ad
35 talia legata, ſiue relicta fratribus minoribus cuilibet de populo com-
petit actio, & quilibet de populo poteſt agere, vt legata, & relicta ad pias
cauſas, puta monaſterio, hoſpitali, fratribus, pauperibus & ſimilibus
adimpleantur, & ſoluantur, per ipſum qui grauatus eſt a teſtatore, vel
qui alias ad hoc tenetur in authen. de eccl. tit. §. ſi autem. colla. nona.
tenet Lud. Rom. in authen. ſimiliter. C. ad l. Falc. & fuit dictum Angel.
de peruſ. in dict. §. ſi autem. tenet Bar. in l. nequaquam, quæ allegat. l.
hæreditas. ff. de Petit. hæret. fac. l. nulli. C. de epiſ. & cleri. in fi. refert
author compendij priuilegiorum fratrum minorum in ver. hæreditas.

Sed

Sed iſta habent locum, & intelliguntur in fratribus minoribus: qui ſunt
36 & appellantur de obſeruantia, non autem habent intelligi de fratribus minoribus, qui appellantur conuentuales, qui ſe in huiuſmodi habent
37 diuerſo modo, quia conceſſione Clemen tis quinti poſſunt libere ſuccedere in bonis temporalibus, in quibus ſuccederent, ſi in ſæculo exiſterent, ac bonorum ipſorum poſſeſſionem apprehendere, & vendere libere bona ipſa, eorumque precia in vtilitatem ſuam conuertere, prout præfectis ordini melius viſum fuerit expedire. Item idem fuit eis pari modo conceſſum per Sixtum quartum per quaſdam ſub pridie kalen. Septembris incipien. Vniuerſalis eccleſiæ. Marc magnum nuncupatum, & Leonem decimum per alias ſuper electione magiſtri generalis eiuſdem ordinis, vniuerſalique vnione & concordia inter fratres dicti ordinis, minorum de obſeruantia & conuentualium, ſub pridie Idus Iunij datas, eorum Pontificatus anno quarto & quinto reſpectiue deſuper confectas ſub plumbo literas, & per literas Pauli tertij ſub datum Romæ Die 27. Octobris 1540. Pontificatus ſui anno ſexto, ſub annulo Piſcatoris expeditas, directas Dilectis filijs generali, ac Prouincialibus magiſtris, vniuerſiſque fratribus ordinis minor. Conuentualium nuncupatorum. Paulus Papa tertius Dilecti filij ſalutem &c. Quorum Tenor inſeritur in fine præſentis quæſtionis, vnde Conuentuales habere bona, ſuccedere in hæreditate, vendere, & in ſuos vſus conuertere poſſunt, per priuilegia, & reſcripta, ſeu conceſſiones particulares & ſpeciales &c.

Sed hoc non eſt ſimpliciter verum in omnibus fratribus minoribus con-
38 uentualibus, quia ſi aliquis frater minor de obſeruantia, tranſeat ad conuentuales, non habet, nec habere poteſt iſta priuilegia, quia Alex. Sextus decreuit, quod nullus profeſſor ordinis minorum de obſeruantia, ſi illum egrediatur, & ad conuentuales eiuſdem ordinis tranſeat, poſſit ſuccedere parentibus, propinquis, aut affinibus ſuis quouiſmodo, nec aliquo indulto prædictis fratribus Conuentualibus ad hoc conceſſo gaudere valeat, nec etiam conuentus aliquis occaſione fratris ſic egredientis, ius aliquod in hæreditate, vel quauis alia ſucceſſione propinquorum acquirere, & conſequi poſſit, &c. & idem Alexan. iterum decreuit, & prohibuit, ne fratres obſeruantes tranſeuntes ad conuentuales, ſuccedere propinquis valeant vllomodo, prout habetur in authentico, ad literam refert idem author in dict. compendio dict. ver. hæreditas vbi vide.

De fratribus Prædicatoribus per Hoſtien. in cap. in præſentia. de proba.
39 Feder. de ſen. in conſ. 12. incip. fratres prædicatores, tenetur quod ſint incapaces, nedum ad retinendum, ſed etiam ad acquirendum, & ſe-

cundum conſtitutiones iuratas, & a ſede Apoſtolica confirmatas fratres
Prædicatores ſunt mendicantes cap. vnico. de relig. dom. quia ſubdit
ipſe Feder. ibi quod ſi fiat eis relictum annuum ad longum tempus
quod non valeat, quia per indirectum videtur ſublata incerta mendi-
40 citas, & idem eſſet in effectu, prout etiam tenet Bald. in authen. ſi qua
mulier. C. de ſacr. ſanct. eccl. tertia colum. qui dicit quod ſibi videtur,
41 quod hoc acquirere, & mendicare implicat contradictionem, ſed ſub-
dit ibi, quòd eſt ſeruanda conſuetudo, quæ habet quòd poſſint acqui-
rere, non vt retineant, ſed vt vendant, quia forma profeſſionis fratrum
prædicatorum eſt, vt ſubſcribitur videlicet, ego. N. facio profeſſionem,
42 & promitto obedientiam Deo, & Beatæ Mariæ, & beato Dominico,
& tibi patri Magiſtro fratrum Prædicatorum, & ſucceſſoribus tuis ſe-
cundum regulam beati Auguſtini, & inſtitutiones fratrum Prædicato-
rum, quod ero obediens tibi, tuiſque ſucceſſoribus vſque ad mortem:
& ſecundum regulam Beati Auguſtini, fratres Prædicatores poſſunt
43 acquirere, & habere bona ſaltem in communi, quia regula Beati Au-
guſtini habet proprium in communi. 12. quæſtio. 1. non dicatis. vn-
de ſecundum regulam de eis iudicare deberemus, ſicuti de fratribus nõ
mendicantibus, merito ſaltim reſpectu communis, eſſet aliqua haben-
da conſideratio de illorum ſucceſſione, quia poſſunt ſuccedere & ac-
quirere, non vt bona, & hæreditates retineant, ſed vt vendant, per
communiter ſcriben. in dict. cap. vni. & per Spec. in tit. de ſtat. monach.
§. primo. verſ. 3. & verſ. 4. ſequitur Gaſpar Cal. q. 46. de teſta. vbi dicit
44 quod id tenent omnes doctores, ſubdens ibi quod vſus pretij ſtat cum
45 mendicitate, ſed vſus predij non, quia per vſum pretij conſumitur ip-
ſum pretium, predium vero nõ, & ſic habere pretium poſſeſſionum, ſtat
46 cum ipſa mendicitate, cum eſſe non dicatur ꝙ non durat. de penit. diſt.
prima. diuortium, & de verb. ſig. nam & ego. hodie tamen ipſi fratres
prædicatores, ex priuilegio Sixti quarti ſub datum apud ſanctum Petrũ
anno Incarna. 147 5. kal. Iunij An. Pont. quarto. bona ſtabilia in commu
ni poſſidere & retinere poſſunt perpetuo, non enim ex hoc deſinunt eſſe
mendicantes vt per ſcriben. & maxime Dom. & Franc. in cap. primo. de
relig. dom. lib. 6.

Vnde, ſi tenemus, prout tenendum eſt, quod ipſi fratres Prædicatores
poſſint capere bona, & vendere, in illis, quæ ipſi acquirent, ſucce-
det eis monaſterium, non autem conſanguinei venientes ab inteſtato:
quia iura indiſtincte dicunt, quod monaſterium ſuccedit profeſſo, ſi-
47 ue in bonis quæ habeat in tempore ingreſſus, ſiue poſtea obuenienti-
bus. 12. quæſtio. 2. nolo. & cap. non dicatis. 19. quæſtio. 2. quia in-
gredientibus. authen. ſi qua mulier. C. de ſacr. ſanct. eccl. authen. in-

greſſi. & de proba. cap. in præſentia. quia iſta permiſſio extenditur ad quodlibet monaſterium niſi prohibitum reperiatur. cap. ſtatutum. de electio. lib. ſexto. conſuluit Gaſpar. Calder. in conſ. ſuo 46. de teſtam. incip. an bona ingreſſi & ad ipſa bona obuenta, vel acquiſita conſequendum non habent actionem, nec poſſent intentare rei vendicationem,
48 ſed bene poſſunt implorare officium iudicis, vt dicit Nicol. de Vbal. in ſuo quem conſcripſit tracta. de ſucceſſ. cler. ab inteſtato. §. reſtat, ſecundum Gaſpar. Calder. præallegato conſ. ſed Gaſpar id non dicit, quia ad hoc ego legi totum conſilium, & ſi promouerentur ad Epiſcopatus, Archiepiſcopatus, vel alia beneficia eccleſiaſtica, & ex eorum fructi-
49 bus, vel ex negotiationibus interdictis clerici facerent acquiſitionem, dic de eis in iſto caſu, prout dicimus infra de clerico ſæculari: ſed
50 Clemens quartus conceſſit fratribus ordinis Prædicatorum, & minorum, quod poſſint libere ſuccedere in bonis temporalibus, in quibus ſuccederent, ſi in ſæculo exiſterent, ac bonorum ipſorum poſſeſſionem apprehendere, & vendere libere bona ipſa, eorumque pretium, vel bona in eorum vtilitatem conuertere, prout prælatis dictorum ordinum melius viſum fuerit expedire, præallegato compendio dict. loco in principio.

De fratribus hæremitanis, non eſt aliquod dubium, quia licet ipſi ſint de mendicantibus, tamen ex priuilegio eiſdem conceſſo per Alexan. quar-
51 tum poſſunt in communi, & acquirere & retinere, quæcunque bona mobilia aut immobilia, quæ potuiſſent acquirere & retinere, ſi remanſiſſent in ſæculo, exceptis bonis feudalibus, ſed in particulari, nihil acqui-
52 runt, vel retinent, & ſi conſuetudo aliqua habeat, vt acquirant, vel retineant penes ſe particulariter, bona, vel bonorum adminiſtrationem ſibi relictorum per conſanguineos, vel alios, vel prouenientium ex ſua induſtria, aut artificio, licet etiam talis conſuetudo ſit communiter vbique obſeruata, non tamen eſt dicendum, quod valeat, quia eſt irrationabilis, merito non toleranda, ſed extirpanda. 8. diſtin. mala. & cap. ſequen. & hæc conſuetudo eſt irrationabilis quia obuiat
53 canonicis inſtitutionibus. 11. diſtinct. cap. 2. quia canones mandant
54 quibuſcunque profeſſis, vt ſeruent regulam, vel beati Auguſtini, vel beati Benedicti, vel aliam, quæ tria ſuaſtantialia profitentur, & contrariam conſuetudinem deteſtantur quia præcipiunt illa omnino ſeruari, & Prælatis in hoc prohibetur diſpenſatio. cap. cum ad monaſterium. de ſtat. regul. quia contra canones præceptiuos, vel prohibitiuos non valet conſuetudo. 4. diſtin. §. hæc & alias. vt per Gaſpar. Cald. in conſ.
55 primo incip. an ſit licitum de regular. de ſtatu regular. vbi dicit quod talis conſuetudo obuiaret obedientiæ, & ſic alteri de ſubſtantialibus

regulæ, item iuri naturali quod in lege, & in Euangelio continetur, item inducit peccatum mortale, vt ibi per eum, quod conſilium fecit, in caſum, an ſit licitum fratribus eremitanis ſancti Auguſtini retinere penes te adminiſtrationem bonorum ſibi relictorum, vel ſua induſtria, aut artificio prouenientium, ſtante de hoc conſuetudine communiter approbata.

Simile priuilegium eſt credendum quod habeant & fratres Carmelitæ, alio
56 quin eſt iudicandum de illis: prout de cæteris mendicantibus, ſecundum ius commune, & de his omnibus idem videtur dicendum: prout diximus de prædicatoribus, quia ſi ex priuilegio poſſunt acquirere, ſuccedit eis in acquiſitis etiam & monaſterium, ſicut religioſis non mendicantibus, quia eadem eſt ratio: ſi vero habuerint beneficia eccleſiaſtica, vel ſeſe exercuerint in induſtrijs, ac negociationibus non permiſſis, dic de eis prout infra de clericis ſæcularibus, quandoquidem conſtitutiones in materia ſpoliorum editæ, in ſua generalitate comprehendũt omnes ordines etiam mendicantes.

Alij vero clerici regulares, non mendicantes, monachi, & omnes canonici regulares, non poſſunt habere, & acquirere ſibi bona in particulari, quia eſt vnum prohibitum in ſubſtantialibus regulæ, in quo Papa non diſpen
57 ſat not. in cap. cum ad monaſteria. & cap. quod Dei timorem. de ſtatu. reg. & ſi canonicus regularis aliquid proprium tenet in vita, & illud in morte non reſignat monaſterio, tamquam excommunicatus exhumatur cap. 4. de ſtat. monac.

In communi vero bene poſſunt acquirere, & habere bona, iuxta illud Beati
58 Auguſtini in cap. non dicatis. 12. quæſtio. 1. authen. ingreſſi, & authen.
59 ſi qua mulier. C. de ſac. ſanct. eccl. In bonis vero feudalibus non poſſunt, nec habere ſucceſſionem, nec facere acquiſitionem, quia in illis religioſi non ſuccedunt, per text. in cap. ſi clericus. ſi de feud. fuerit controuerſia in vſib. feud. Item non ſuccedunt, nec acquirunt alia bona, quæ de ſui natura non poſſunt pertinere niſi ad hæredes ſanguinis, vti Regnum, Ducatus, Marchionatus, vel ſimilia, in iſtis non ſuccedit mo-
60 naſterium, quia remanent generi in ſanguine Spec. in titu. de ſtat. monac. §. primo. verſ. 11. dicit ita ſeruari de facto. Si vero bona ſint, quæ poſſint teneri extra ſanguinem, & extra ius ſanguinis, tunc monaſterium ſuccederet, per Cyn. dict. authen. ingreſſi. per Ioan. And. & alios
61 dict. cap. in præſentia. de proba. Monachi vero albi ſancti Benedicti, habent in prouincia Calabriæ vnum feudum, in caſtro vulgo dicto lo citraro, vbi per iudices, ſeu Gubernatores per eos deputatos, exercent iuriſdictionem, & credo etiam ſanguinis, ſed credo, quod id ius ſibi indultum ſit, vel conceſſum a ſede Apoſtolica, & in dict. cap. in præſentia. de

pro-

probat. Ioan. Andreæ inter alia diſputat, an monachus ſtipulatus pro ſe, & filijs rem emphiteoticam ante ingreſſum monaſterij, nunquid poſt profeſſionem emiſſam, res reuertatur ad dominum, an remaneat ad monaſterium, pro quo vide Specul. in titu. de loca. §. nunc aliqua. verſ. 116. vbi tenet, quòd non remaneat ad monaſterium, ſtante maxime quod hodie apponitur pactum, quòd non transferatur in potentiorem, vel in cauſam duriorem per Bart. in dict. authen. ingreſſi. Immo in tantum acquiritur per monachum in communi, & Monaſterio, quòd hæreditas delata monacho nolenti illam adire, eo inuito aditur per
62 monaſterium, per late diſputata, & adducta per Socin. in l. hæredes. ff. de Vulgar. & pupil. verſ. circa tertiam. & verſ. circa primum. per totum, quia monaſterium, vt inquit ibi, acquirit mediante perſona monachi, ſequitur Nicol. de Vbal. in tracta. de ſucceſſ. cler. ab inteſta. verſ. ſecundo fallit. vbi dicit, quod licet de hoc ſint diuerſæ opiniones, communiter tamen opinio eſt, quod monaſterium poſſit adire inſcio, & inuito monacho, vide Bart. in l. ciuibus. in fin. ff. de rebus dub. vbi dicit, quòd in his qui ſunt regulares, & non poſſunt habere proprium, quicquid legatur, vel quicquid eis acquiritur, eccleſiæ acquiritur, vt ibi per eum, immo ſecundum D. Nicol. de Vbald. dict. loco. ſi delata
63 ſit hæreditas ſuorum aſcendentium monacho, & ea non adita, nec repudiata moritur, illam tranſmittit ad monaſterium ex beneficio ſcilicet l. vnicæ. C. de his, qui ante apertas tabulas. quia monaſterium,
64 quoad hoc loco filij habetur, Et idem eſt dicendum, quod fortius videtur in hæreditate extraneorum, ſecundum Ioan. de Imol. dict. l. prima, & Abb. in dict. cap. in præſentia. Item fallit ſecundo, quia Ciſtercienſes non poſſunt poſſidere villas, fidelitates hominias, iuſtitiarios, tri-
65 butarios, eccleſias, & altaria, & ſi acquiſierint illas debent vendere, vel ea cum alijs bonis commutare, aut ſi non poſſunt aliter alienare, faciant ex eis eleemoſynam, aut abijciant, de ſtat. monach. per tex. ibi gloſſ.
66 & Doctor. in cap. recolentes. Conuerſi etiam ſi ipſi non renunciant ſæculo, nec profitentur aliquam religionem, acquirunt ſibi, & ſuccedunt conſanguineis, perinde ac ſi non eſſent oblati. Si vero renunciant ſæculo, & profiteantur aliquam religionem approbatam, ſi monaſteria ſunt capacia ad acquirendum, qualia diximus ſupra omnia monaſteria præterquam fratrum minorum, quæ ſunt omnino incapacia, & arctiſſima degunt paupertate, ipſa monaſteria ſuccedent in hæ-
67 reditatibus, & bonis ſuis conuerſis delatis, ad notata per glo. & Doctor. cap. vt lex continentiæ. 27. quæſtio. 1. per Bald. in l. generaliter. C. de ſac. ſanct. eccleſ. authen. ingreſſi. C. eo. per Ioan. de Imol. in cap. 2. de Teſtamen.

R 3 Here-

Heremitæ etiam poſſunt ſibi acquirere, quia poſſunt ſuccedere in hære-
68 ditatibus ſuorum conſanguineorum, ac in bonis etiam ſibi quomodolibet delatis, & oblatis, ſicut meri laici: & hoc verum, niſi profiteantur aliquam regulam approbatam, quia ſi profiteantur, ſuccedit regula ſiue monaſterium, ſi ſit capax, notatur. 19. quæſt. 3. §. eo. de fid. inſtrumen. cum Ioannes.

De monialibus vero dico, quod aut profitentur regulam Beati Benedicti, aut Beati Auguſtini, vel aliam regulam, quæ poteſt habere proprium, & acquirere, & de eis tunc dicendum eſt, prout dicimus de maſculis religioſis, ad nota. in cap. vnico. de religio. dom. in Clemen. vt profeſſores de regulari. in cap. generali. de electio. lib. 6. Aut profitentur re-
69 gulam mendicantium, quas vulgus appellat ſorores, licet iſta vocabula ſint ſinonyma, dicit Ioan. And. in cap. cauſam. de electio: & in hoc eſt maius dubium, nam dicit Gulielmus de monte Laud. in Clemen. vt profeſſores, quod omnes ordines mulierum ſunt in ſtatu non mendicantium, & ita refert, & ſequitur ibi Dom. Floren. 8. quæſt. Lap. Abb. dicit, quòd ſorores Prædicatorum, & minorum ſunt mendicantes, per tex. in cap. periculoſo. §. ſane. de ſtatu regul. & licet habeant priuilegium vt poſſint habere proprium, quòd dicit ſe vidiſſe, & legiſſe, tamen per illud priuilegium non tolluntur alia, quæ requiruntur in ordine mendicantium, & propterea ſorores Prædicatorum, & ſanctæ Claræ comprehenduntur diſpoſitione cap. non ſolum. de regular. lib. 6. & ita dicit ſe de facto conſuluiſſe, videtur ſentire Ioan. And. in dict. Clemen. vt profeſſores, vt per Lap. alleg. 4. Tamen ex quo habent priuilegium vt poſſint habere poſſeſſiones & alia bona in communi. habet locum in iſtis mulieribus illud, quod dictum fuit de fratribus non mendicantibus, ſiue profiteantur regulam mendicantium, ſiue non mendicantium, per rationem in dict. cap. periculoſo. in principio, ne ſcilicet occaſione quæſtus habeant vagari, quam vagationem iura abhorruerũt in mulieribus, religioſis maxime, & etiam in mulieribus ſæcularibus, vt in cap. mulieres. de iud. lib. 6. merito attento priuilegio poſſunt ſuccedere, & acquirere.

Clericis regularibus non mendicantibus ſuccedit hoc modo, videlicet, ſi monachus non ſit tacite, vel expreſſe profeſſus, & decedat in monaſterio ab inteſtato, ei ſuccedunt conſanguinei, vel venientes ab inteſtato
70 in monaſterio. eſt tex. in cap. cum ſimus. de regular. & cap. beneficium. eo. tit. lib. 6. per Bald. in authen. ingreſſi. Id quod procedit ſi ſimpliciter ſit ingreſſus: Idem ſi ſe obtulit non facta mentione de bonis: Item ſi ſe obtulit cum bonis, vel ſe & bona obtulit, quia videtur ſe obtuliſſe,
71 & feciſſe omnia ſub iſta tacita conditione, ſi ſequatur profeſſio, & non

aliter:

aliter: fallit tamen hoc, ſi antequam ingreſſus eſſet, longe ante bona ſua monaſterio obtuliſſet, quia tunc bona remanent monaſterio, & monaſterium ſuccedit, non autem conſanguinei, quia in dubio videtur obtuliſſe non contemplatione ingreſſus, ſed monaſterij, quo caſu bona non recuperat.

Secundo fallit, ſi conſtat, quod ingrediens voluit mutare vitam, vt dict. cap. beneficium. quia tunc pari modo ſuccedit illi monaſterium, non conſanguinei.

Tertio fallit ſi ingrediens obtulit expreſſe bona monaſterio tempore ingreſſionis, declarans velle illius eſſe, quia tunc pari modo ei non ſuccedunt conſanguinei, ſecus ſi intendebat, quod bona venirent monaſterio conſequutiue, ideſt, quod ipſo ingreſſo, & profeſſo bona item ad monaſterium venirent, prout eſt veriſimile, quia tunc monaſterium non capit bona, niſi emiſſa & ſequuta profeſſione. ad not. in authen. ingreſſi, & cap. cum ſimus. præallegatis.

Quarto fallit, niſi monachus fuiſſet intruſus coacte per delictum in monaſterium, vt per Specul. in tit. de ſtatu. monach. §. primo. verſ. ad præmiſſorum.

Quinto limitatur regula, vt ſi non tota ſubſtantia, quæ ſpectabat ad ingredientem nondum profeſſum, perueniat ad monaſterium, tamen perueniat tantum, quantum poſſunt eſſe alimenta, pro tempore quo permanſit in monaſterio, quia non debuit eſſe onerosus domui. 16. q. 6. de lapſis. & qui ſentit onus, & commodum quoque ſentire debet. reg. qui ſentit. de reg. iur. in 6. per Petr. de Ancha. in cap. beneficium. de regul. in 6. licet caſus in quo ipſe loquitur ſit, non de nouitio mortuo in monaſterio, ſed de exeunte monaſterium, & communis opinio eſt Doctorum ibi, quod monaſterium nihil capiat.

Si vero monachus ſit profeſſus, vel tacite, vel expreſſe, ita quod conſtet eum vo-
72 luiſſe vitam mutare, ſi habet filios, & decedat ab inteſtato, bona perueniunt ad monaſterium, ſola legitima filijs remanente, authen. ſi qua mulier. C. de ſacr. ſanct. eccle. quæ eſt canonizata 19. q. vltima. ſi qua mulier. etſi filij non ſint legitimi, ſed ſpurij, & naturales, authen. in eis non habet locum, ſecundum Specul. in tit. de ſtat. Monach. verſ. 53. Bart. in dict. authen. vltima col.

Item ipſa legitima, reſeruatur etiam parentibus ſicuti filijs, ſi eos profeſ-
73 ſus habeat, per rationem. l. nam & ſi parentibus. ff. de inoffic. teſtamen. Specul. in titu. de ſtat. monach. §. primo. verſ. 54. videtur tenere quod ſic: in verſ. vero ad Præmiſſorum, qui eſt in fine illius §. videtur concludere quod monaſterium ſuccedat in vniuerſo, & ita tenet glo. prout Ant. in dict. authen. ſi qua mulier, quæ opinio non placet Nicol. de

Vbal. in tract. de ſucceſſ.ab in teſt. cler. uerſ. ſecunda concluſio.in fine, quia dicit quod eſt opinio minus rigoroſa, vnde dicit quòd ſi parentes non habent vnde ſe alant, quod apud eos debet aliquid remanere pro alimentis,ad quæ filius ſibi tenetur ratione naturali.l. ſi quis a liberis. ff. de li. agnoſc.§.parens.& in authen.de inceſt.nuptijs.§.ſi vero.& legitima quæ debetur filijs per patrem profeſſum, videtur debita ſtatim emiſſa profeſſione, non aliter expectata morte naturali patris per tex. in cap.
74 cum ſimus.de regul. præallegato,quem caſum dicit ſingularem Bald.in d.authen. ſi qua mulier,& id tenent communiter omnes canoniſtæ, refert idem de Vbal. d. loco.

Et in materia, ſi monachus recedit a monaſterio illicite, & illicentiatus vt
75 vagetur apoſtatando, & tunc bona acquiſita monaſterio non recuperat, dicit glo.in cap. quod ante. de cler.coniug. in verb. redire, ibi aliud eſt cum quis ſua ſponte recedit,& tunc nihil ei reſtituitur, immo quicquid interim vagando,& apoſtatando acquirit,monaſterio acquirit. 18.quæſt.
76 2. ſi abbates.& 17.quæſt.1. ſi quis rapuerit, ſed intellige hoc diſtincte,
77 videlicet,quod monaſterium debet illum vagantem reuocare,quia ſi id
78 facere negligit, interim acquiſitum non erit monaſterij, & pari modo non recuperabitur,ſi recedet a monaſterio, vt abſque licentia ingrediatur aliud monaſterium,quia cum nõ teneat ingreſſus ſecundi,bona non poterunt auferri a primo.

Si vero monachus licite transfertur de vno monaſterio ad aliud,& tunc bona acquiſita ante ingreſſum primi monaſterij,vel tempore ipſius ingreſ-
79 ſus,ſi ipſi monaſterio ſint collata non ratione ipſius ingreſſus,ſed ex alia cauſa, puta ex deuotione quam habuit erga monaſterium, quod remaneant monaſterio.Lap. allegat. 62. Secus ſi contemplatione ingreſſus, quia eo exeunte monaſterium, perſonam eius ſequuntur. notat in cap. beneficium. de regul. dicit glo.d.cap.quod autem,de cler. coniugat. ibi
80 propter hoc dicunt quidam,quod omnis donatio facta eccleſiæ,vel monaſterio tempore ingreſſus, tacitam habet conditionem,vt duret eo ibidem perſeuerante, ad inſtar dotis.l.vnica. C. de vxor. actio. Et idem inquit in monacho,vt illa transferat ſecum in ſecũdo monaſterio ad quod tranſit,quam pro hac materia uide,ſi bona ſint acquiſita poſt ingreſſum monaſterij,& ante quam exeat, & ea remanent monaſterio, in quo illa acquiſiuit. 18. quæſt. prima. ſtatutum,& hoc verum ſi bona ſint acquiſita effectualiter, vt quia hæreditas dilata monacho in primo monaſterio exiſtenti, ſit adita per monaſterium, ſecus ſi non fuiſſet adita, quia illam poſſet ſecundum monaſteriũ adire. d. cap. ſtatutum.not. in l. Deo nobis.C. de epiſcopis & cler. Bona vero acquiſita poſt tranſlationem ſine dubio videtur dicendum, quod ſint acquiſita ſecundo monaſterio,

cum

cum a primo ſit abſolutus 21. quæſtio. 5. ſi quis autem de monachis. §. ſi vero.

Sed cuiuſuis generis, vel ordinis fuerint clerici regulares, ſi acquiſita ex fructibus beneficiorum, vel ex illicitis negociationibus relinquerint, in
81 taliter acquiſitis vti ſuccederet eccl. cap. præſenti. de offi. ordin. ita ſuccedit illis Camera Apoſtolica, hodie in locum eccleſiæ ſuffecta. Rota deciſ. 855. quia & ipſi quoque veniunt comprehenſi in generalitate conſtitutionum, ſeu bullarum in materia ſpoliorum æditarum, in quibus comprehenduntur, & clerici regulares, etiam cuiuſuis ordinis mendicantium, vt videre eſt in bullis, & meo tempore taliter acquiſita relicta, ſemper Camera Apoſtolica collegit, in alijs vero bonis aliũde prouenientibus, quomodo & per quem ſuccedatur monacho, vel fratribus decedentibus, vltra prædicta, habes late per Boer. deciſ. 224. incip. Chriſti benedicti, & in primo, vbi concludit, quod per monaſterium & Abbatem capiuntur ſpolia, & bona monachorum decedentium.

Dilectis filijs Generali, ac Prouincialibus Magiſtris Vniuerſiſque Fratribus Ordinis minorum Conuentualium nuncupatorum.

PAVLVS PAPA TERTIVS.

Dilecti Filij ſalutem & Apoſtolicam benedictionem. Exhibita nobis nuper pro parte veſtra petitio continebat, quod licet quamplura priuilegia, exemptiones, immunitates, libertates, gratiæ, & indulta nobis, & ordini veſtro per diuerſos Romanos Pontifices, & præſertim Sixtum quartũ, per quaſdam ſub pridie kalendas Septembris Incipiendo Vniuerſalis Eccleſiæ Maremagnum nuncupatum, & Leonem Decimum prædeceſſores noſtros, per alias ſuper electione magiſtri Generalis eiuſdem ordinis, Vniuerſaliq; vnione & cõcordia inter vos & fratres dicti ordinis minorum de obſeruantia nuncupatorum initis ſub pridie Idus Iunij datis eorum Pontificatus quarto, & quinto, reſpectiue annis deſuper cõfectas ſub plumbo litteras bullam concordiæ nuncupatas conceſſa fuerint, & inter cetera vobis per ſedem Apoſtolicam indultum fuerit, quod in temporalibus bonis in quibus de iure ſuccederetis ſi in ſæculo maneretis, ſuccedere, Necnon legata, relicta, eleemoſynas, & quamcunque pecuniarum ſummam, aliaque bona quæ nobis in futurum relinqui vel elargiri contingeret recipere, tenere, & habere, Ac in veſtros vſus conuertere. omnibuſque ſingulis alijs priuilegijs, exemptionibus, immunitatibus,

libertá-

libertatibus gratijs & indultis fratribus dicti ordinis minorum de obſeruantia nuncupatis,& illorum ordini prædictis quomodolibet conceſſis vti,frui,& gaudere libere & licite poſſetis, prout in ſingulis prædictis & alijs deſuper confectis literis plenius continetur. Ipſaque priuilegia, exemptiones,immunitates & libertates, gratiæ, indulta & conceſſiones in viridi ſint obſeruantia, cupitis tamen pro maiori animi veſtri ſatisfactione priuilegia,exemptiones,immunitates,libertates,gratias,indulta & conceſſiones huiuſmodi auctoritate noſtra roborari. Quare nobis humiliter ſupplicari feciſtis, Vt votis veſtris huiuſmodi annuere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur qui quorumlibet chriſtifidelium præſertim religioſorum qui ſalutiferos fructus in agro dominico continua eorum cultura producunt, votis quantum nobis cum Deo licet annuimus. Eaque fauoribus proſequimur opportunis, huiuſmodi ſupplicationibus inclinati,omnia & ſingula priuilegia,exemptiones,immunitates,libertates,gratias,indulta,& conceſſiones huiuſmodi & deſuper confectas litteras, quarum omnium tenores hic pro ſufficienter expreſſis haberi volumus, authoritate Apoſtolica tenore præſentium approbamus & confirmamus. Ac præſentis ſcripti patrocinio communimus. decernentes ea,ita tamen quod temporalia bona vobis per prædeceſſores noſtros conceſſa de ſuperioris veſtri licentia tantum in veſtros vſus particulares conuertere poſſitis,inuiolabiliter obſeruari, & vobis ſuffragari debere. Sicque per quoſcunque Iudices & commiſſarios quacunque authoritate fungentes ſublata eis & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi & interpretandi facultate iudicari & diffiniri debere. Irritum tamen & inane ſi ſecus ſuper his a quocunque quauis authoritate ſcienter,vel ignoranter contigerit attemptari. Eaque quatenus opus ſit innouamus & de nouo concedimus. Non obſtantibus conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis. Necnon dictorum ordinum,etiam iuramento confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis ſtatutis & conſuetudinibus. Priuilegijs quoque indultis & litteris Apoſtolicis quibuſuis in contrarium forſan conceſſis, vel concedendis. Quibus etiam ſi pro illorum ſufficienti derogatione de eis eorumque totis tenoribus ſpecialis,ſpecifica & expreſſa,ac de verbo ad verbum mentio,ſeu quę vis alia expreſſio habenda foret. Tenores huiuſmodi pro ſufficienter expreſſis,ac de verbo ad verbum inſertis habētes,hac vice dūtaxat illis alias in ſuo robore permanſuris ſpecialiter & expreſſe derogamus cæteriſque contrarijs quibuſcunque. Volumus etiam quod præſentium tranſumptis, manu notarij publici ſubſcriptis. Et ſigillo alicuius perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis eadem prorſus fides adhibeatur, quæ originalibus litteris adhiberetur ſi forent exhibitæ, vel

oſten-

oſtenſæ. Datum Romæ apud Sanctum Petrum ſub annulo Piſcatoris Die. xxvij. Octobris. M. D. XXXX. Pontificatus noſtri Anno Sexto.

Bloſius.

De ſucceſſ. Cler. ſecularis ab inteſtato.

15 DEueniendo ad clericos ſæculares, dicimus, quod poſſunt acquirere ſibi, & habere bona particularia multiplici modo, licet ſecundum antiqua iura, id eis non erat permiſſum, immo videbantur excluſi ab hæ
1 reditatibus, ſucceſſionibus quibuſcunque, quia Deuteronomij 18. ſcriptum eſt de eis, Non habebunt ſacerdotes & leuitæ, & omnes, qui de eadem tribu ſunt partem, & hæreditatem cum reliquo Iſrael, quia ſacrificia Domini, & oblationes eius comedent, & nihil aliud accipient de poſſeſſione fratrum ſuorum, Dominus enim ipſe, eſt hæreditas eorum, ſicut loquutus eſt illis: & Hieronymus ad Nepotianum ſcribens, Non accipio partes inter cæteras tribus, ſed quaſi leuita, & ſacerdos viuo de decimis, & altari ſeruiens, altaris oblatione ſuſtentor, habens victum, & veſtitum his contentus ero, & nudam crucem, nudus ſequar. 12. quæ-
2 ſtio. 1. Clerici. & cap. duo ſunt genera, id quod, vt dixi procedit de iure antiquo, conſiderato tempore legis, immo etiam conſiderato tempore gratiæ in primitiua eccleſia, quo tempore etiam, non ſolum clerici, ſed & omnes, qui primo crediderunt, nihil proprij poſſidebant cap. 4. in actibus Apoſtolorum, vbi omnes, qui poſſidebant agros, illos vendebant, & pretia ante pedes Apoſtolorum offerebant. 12. quæſtio.
3 1. videntes. Deinde cœperunt habere propria. 12. quæſtio. 1. certe. ibi, qui volunt aliquid proprium habere, quibus non ſufficit Deus, & eccleſia, maneant vbi volunt, & vbi poſſunt, non igitur aufero eis clericatum, &c. Fac. cap. ſicut. cap. ſint manifeſtę. ea. cauſ. & quæſtio. vnde clerici poſſunt hodie acquirere tam ſucceſſionem aſcendentium, & deſcendentium, quam etiam collateralium in omnibus, & per omnia, ſicut laici. l. ſacroſanctæ. & l. Deo nobis. C. de epiſcopis, & cler. cap. quia nos. cap. relatum el. 2. verſ. cæterum. extra de teſtamen. vnde non va-
4 let ſtatutum excludens clericos, vel monachos a ſucceſſione parentum, agnatorum, ſeu cognatorum, quia eſt contra libertatem eccleſiaſticam. ad not. in authen. caſſa. de epiſcopis & cler. in l. prima. C. de ſum. trinit. & fid. cathol. per Bald. dict. l. Deo nobis. Vnde cum bona habere poſſint, & acquirere & poſſidere, iure optimo poſſumus de illorum ſucceſſione paſſiua tractare, & quomodo, & per quem illis ſuccedi poſſit aliquid dicere.

Pro

Pro cuius rei intelligentia, credo, quòd ſint attendendæ ſpecies bonorum: in quibus, iſti clerici ſucceſſionem, vel ſucceſſorem relinquere poſſunt, nam vna eſt ſpecies bonorum, quæ patrimonialia appellantur, quæ illis ex hæreditatibus, legatis, donationibus, aut huiuſmodi largiſſime ſumpto vocabulo obueniunt: alia ſpecies bonorum ſit, quæ ei proueniunt de fructibus eccleſiæ, vel occaſione eccleſiæ: Tertia vero ſpecies bonorum ſit, quæ illis proueniunt ex artificio, doctrina, officijs, & ſeruitijs. Et in prima ſpecie bonorum patrimonialium, quæ acquirit clericus ex hæreditate, legato, vel donatione ſibi factis, aut bonis ſibi ab inteſtato venientibus, videtur, quòd ſuccedant clerico ſæculari deſcendentes, aſcendentes, vel collaterales, qui ei ſint in gradu proximiores per text. qui dicit, in cap. fina. 12. quæſtio. vltima. & cap. primo, quæſtio. 3. & cap. quicunque. vbi gloſſ. in verb. vendicabit: in authen. de eccleſ. tit. §. ſi quis Epiſcopus colum. 9. & ita intelligit glo. per illum text. in cap. primo extra de ſucceſſ. ab inteſta. in ver. tradantur, quia in huiuſmodi ſucceditur clerico, prout laico ex diſpoſitione iuris ciuilis, per tenentes primum gradum in ſucceſſione, inſtit. de hære. quæ ab inteſta. §. primo. in auth. in ſucceſſio. C. de legiti. hær. per Bald. in conſil. 313. ſecundo volum. verſ. certum eſt igitur, & per totum conſilium, quod eſt in materia factum, an bona relicta per clericos poſſint pertinere ad conſanguineos, tam ex teſtamento, quam ab inteſtato. Et quid de fructibus perceptis, tam ex patrimonio, quam de beneficijs eſt conſilium. Bart. Cæpol. conſil. 51. incip. in Chriſti no-
6 mine, ſed de deſcendentibus intellige, dummodo ſint legitimi, & ſit ſoboles legitima, quia concubinatus eſt magis prohibitus clericis, quam laicis, adeo quod filij in concubinatu nati, non ſuccedunt clerico etiam in illis duobus vncijs, in quibus de iure ciuili ſuccedunt filij natura-
7 les, cum eorum matre in bonis patris, authen. de trien. & ſemiſ. §. conſideremus, per Bald. qui ita ſentit in l. quique litigandi. ff. de in ius vocand. dicens ita diſputando tenuiſſe Ricard. Malumbræ, pro quo aduerte in materia, quia deſcendentes clericorum ſimplicium in minoribus ordinibus conſtitutorum, ſiue ipſi ſint ante ipſum clericatum procreati, ſiue poſt adeptum clericatum ex matrimonio legitimo, ſunt legitimi, poſſunt enim, & ante ſuſceptionem ordinum, & poſt
8 ordines minores ſuſceptos, contrahere matrimonium. toto titu. de cler. coniugat. quia ſi loquimur de deſcendentibus & filijs clericorum, qui non ſunt tantum in minoribus ordinibus conſtituti, ſed in ſacris, tunc intelligemus de conceptis ante ſuſceptionem ſacro-
9 rum ordinum, quia alias eſſent ſpurij, quia conſtitutis in ſacris regulariter eſt interdictum matrimonium. not. in cap. a nobis. de biga. ex.

10 prima glo. Deſcendentibus vero non exiſtentibus, veniunt aſcendentes, & collaterales exiſtentes reſpectiue vſque ad decimum gradum, illis vero deficientibus, ſuccedit clerico defuncto in iſtis bonis,
11 eccleſia, vt habetur. 12. quæſtio. 3. cap. primo. de ſucceſſ. abinteſta. vbi glo. pulchre diſtinguit in ver. morientium, quòd ſi clericus decedat inteſtatus, in acquiſitis intuitu perſonæ, ſi res ſint diſtinctæ ſuccedunt ei conſanguinei, ſi ſint permixtæ cum rebus eccleſiæ, tunc diſtingue, quia aut dubitatur, an habuit proprium, aut certum eſt, quòd habuit, ſi dubitetur, ſemper pro eccleſia præſumetur, & totum vendicabit eccleſia, arg. 12. quæſtio. 3. quicunque. ff. de rebus dub. ciuibus. ſi vero certum eſt, quòd aliquod habuit, ſed neſcitur, quantum, obtinet, tunc diſtinctio de qua in tex. ſubdens gloſ. nec immerito, quia nullus hæres nobis proximior eſt, quam qui nos ſociauit, &c. vbi concludit, quòd in talibus acquiſitis ſuccedit clerico eccleſia tantum, ſi non habet conſanguineos. 12. quæſtio. vltima. cap. vltimo & cap. fin. eo. titu. per Innocen. in cap. cum tibi. de verb. ſignifi. not. in authen. de eccleſiaſt. tit. §. preſbyteros. colum. 11. & in authen. licentiam. de epiſcopis, & cleri. Eſt optima deciſio Rotę. in antiquis deciſ. 864. incip. mortuo. vbi dicit quòd etiam eccleſia habet fiſcum cap. quia diuerſitati. de conceſſ. præben. in glo. antepen. & loco eccleſiæ hodie ſuccedit Camera Apoſtolica, in locum eccleſiæ ſubrogata Rota deciſ. 855. ſed an in iſtis bonis hodie poſſit ſuccedere Camera, poſſet dubitari, quia hunc caſum non comprehendunt bullæ ſpoliorum, vnde dic ſi non ſuccedet vigore bullæ, ſuccedet ex diſpoſitione iuris communis, & in concilio Romano ſub Sancto Silueſtro Papa cap. 4. clerici bona decedentis ſine hærede ſanguinis, in partes diuidebantur, vna videlicet epiſcopo, vna reparationi eccleſiæ, altera clerico, altera pauperibus, in ſumma concilio. fol. 36. & alias vt ibi. vbi Abb. dicit, quod bona clericorum decedentium ab inteſtato ſine eccleſia, pertinent ad prælatum eorum. Secunda ſpecies eſt bonorum, quæ proueniunt clerico de fructibus, & prouentibus eccleſię, & occaſione eccleſiæ, quorum bonorum ego feci tres ſpecies ſupra in quæſtione de poteſtate clerici, vel prælati circa fructus &c. verſ. ſi in hac materia, vt videlicet aliqui fructus, & emolumenta ſint quæ obueniunt beneficiato ratione tituli tantum, non ratione alicuius reſidentiæ, vel ſer-
12 uitij aut perſonalis intereſſentiæ, quæ poſſunt dici, vt vulgo dicitur deportatis, qualia ſunt redditus, qui obueniunt ex prædijs, domibus, cenſibus, terris, locis, aut alias ex rebus, aut contemplatione, vel occaſione eccleſiæ, aut oblationibus, quæ ei debentur: quia eſt in beneficio inſtitutus, vel intitulatus.

Alij vero fructus ſint, quæ obueniunt beneficiato, non ratione tituli tantum, neque

neque ex eo, quia eſt in beneficio inſtitutus tantum, aut intitulatus, ſed quia in eccleſia in diuinis horis, ac Dei laudibus deſeruit, veluti ſunt illi fructus, vel prouentus, qui dantur tantum ſeruienti, quos qui non ſeruit, non percipit, ſed alijs conſeruientibus accreſcunt, veluti ſunt diſtributiones quotidianæ, quæ dantur pro ſeruitio in diuinis perſonaliter impenſo, & huiuſmodi de quibus habetur in cap. vnico. de cler. non reſiden. in 6. & in cap. licet. de præben. in quorum numero poſſunt etiam computari fructus: qui dantur Capellano amouibili, vel ſalaria, quæ dantur Capellano, vel alicui ſacerdoti ſeruienti in diuinis de quibus in d. quæſtione.

Alij vero fructus ſunt, qui non debentur habenti titulum, neque deſeruienti in eccleſia in diuinis, ſed quia ſunt clerico auctoritate Apoſtolica, vel alia ex fructibus, aut emolumentis eccleſię reſeruati, aut ex aliqua cauſa regulariter conceſſi, veluti ſunt fructus ſpecialiter reſeruati, vel fructus penſionum, & penſiones, quæ non debentur, nec ratione tituli, nec ſeruitij, ſed ſola Papæ, vel alterius ſuperioris ordinatione, vel conceſſione ad id beneficium, vel eccleſiam ius habentem, obligantis, de quibus habetur per Ioan. Baptiſtam Cacialup. per Hieron. Gig. & Paulum de Roma in ęorum tracta. de penſio. in principio, & per totum.

Et in prima ſpecie, ex quo clericus fructus beneficij, aut eccleſiæ non facit ſuos, nec de eis vltra neceſſaria pro victu, & veſtitu ſui, & ſuorum poteſt diſponere, immo illos habet diſpenſare, prout in iure fuit ordinatum, per late deducta, & diſputata per Abb. in cap. cum eſſes. de teſtamen. in repetit. non ſaccedunt in illis, aut in acquiſitis ex illis modo aliquo conſanguinei, ſed ſucceſſor in beneficio per text. in cap. 13 relatum el 2. verſ. vbi autem. de teſtamen. & per text. in cap. præſenti de offic. ordin. in 6. per Bald. in conſil. 313. ſecundo volum. incip. præmittendum eſt in ver. certum eſt, & melius, niſi hoc intelligo, vbi dicit quòd bona acquiſita per clericum, ratione eccleſiæ, non tranſeunt ad conſanguineos, nec ex teſtamento, nec ab inteſtato, idem puto poſſe dici etiam ſi beneficium ſit ſimplex, dummodo extra congregationem, veluti ſunt vicarij perpetui, Capellani, & ſimiles, vt per Ioan. Andre. in cap. requiſiſti. de teſtamen. 4. colum. ibi prælationem large &c. vbi dicit per eum acquiri eccleſiæ vel Cappellæ cuius curam gerit. Sed in locum ſucceſſoris eccleſiæ, vel Capellæ in huiuſmodi acquiſitis relictis per clericum, vel prælatum per conſtitutiones, & extrauagantes editas per Romanos Pontifices in materia ſpoliorum eſt hodie ſuffecta, & ſubrogata Camera Apoſtolica, vt per dictas conſtitutiones ac Rotæ deciſio, 855. cum Camera. de probatio. in antiquis, prout late

dixi-

diximus ſupra in quæſtione quid ſint ſpolia &c. vbi bullas notauimus, vnde ſi clerici de huiuſmodi acquiſitis, obtenta licentia a ſede Apoſtolica non diſponunt. (aliter enim diſponere non poſſunt, vt late diximus in quæſtio. de poteſtate cler. circa fructus &c.) per extrauagan. Pauli III. ibi vel abſque ſufficienti facultate &c. in eis vti ſpolijs ſuccedit Camera, cui talia ſunt applicata ex forma extrauagantium deſuper promulgatarum, id quod etiam eſt intelligendum, vt procedat ſi fructus iſti prouenerint ex beneficijs ſimplicibus, & perſonalibus, ac adminiſtrationem non habentibus, quia de huiuſmodi, ac acquiſitis ex eis, ſi decedat clericus abſque diſpoſitione in illis, ſuccedit eccleſia ei abinteſtato, & per conſequens hodie Camera Apoſtolica per glo. quæ id dicit in cap. præſenti. de offic. ordin. in 6. & per Hoſtien. ante illam in cap. fin. de pecul. cler. ſubdens ibi quod hoc ſeruat conſuetudo, quæ quaſi vbique obtinet generalis, quia inquit canonici fructus perceptos de præbendis ſuos faciunt, & inde teſtantur, de quibus tamen, ſi decedat clericus nullo facto teſtamento, & ab inteſtato, æquum eſt in iſtis ei eccleſia ſuccedat, ſed Abb. in repetit. in cap. cum eſſes. de teſtamen. & in cap. fina. de pecul. cleri. vbi etiam Cardinalis Zabarella indiſtincte tenet cum bona ratione, quod de fructibus cuiuſcunque beneficij, ac ex quocunque beneficio acquiſitis, non poſſint etiam teſtari, nec in teſtamento diſponere aliquo modo, reprobando glo. dict. cap. præſenti multis rationibus, & euacuando fundamenta, quibus ſe fundat, vt ibi, vt diximus in præallegat. quæſtio. de poteſtate cler. circa fructus & res eccleſiæ, dicit in caſu noſtro Nicol. de Vbal. in ſuo tracta. de ſucceſſ. ab inteſta. cler. §. finita. verſiculo tertio eſt videndum: vbi dicit ſecundum Iac. Butri. in l. ſacroſanctæ. C. de epiſcopis & cler. quod clerici habent bona triplicis generis, quædam enim ſunt acquiſita non contemplatione eccleſiæ mediate, vel immediate, & in iſtis ſunt clerici
15 veluti cæteri priuati. Quædam ſunt acquiſita contemplatione eccleſiæ immediate, vt ſi relinquitur eccleſiæ vel de acquiſitis ex bonis eccleſiæ, & de iſtis non teſtantur clerici, & multo minus (inquit) ſuccedunt eis conſanguinei venientes ab inteſtato. Et idem dicas ſi non relinquantur eccleſiæ, ſed relinquantur eis contemplatione eccleſiæ, iuxta notata, in c. requiſiſti. de teſtamen. in qua materia vide deducta per Gaſpar. de Cald. in ſuo conſ. 2. de pecul. cler. vbi poſita quæſtio. quis ſuccedat in fructibus canonici defuncti dicit, quòd ſi canonicus decedit ante fructus collectos, quia de iure communi non facit canonicus tunc fructus ſuos, nec poteſt de eis diſponere, non ſuccedunt illi conſangui-
16 nei, nec ex teſtamento, nec ab inteſtato, ſed eccleſia cuius eſt proprietas, illos percepit, ſi vero decedit canonicus poſt fructus ſeparatos a ſolo, &

tunc

tunc diſtinguit, quinque caſus, quia ſi moritur fructibus ſeparatis, ſed adhuc in area, & campo iacentibus: vel fructibus reconditis a colono, ſed nondum canonico traditis: & iſtis caſibus, quando non ſunt reconditi in domo coloni ad inſtantiam canonici, ſuccedit in illis eccleſia, cum ante traditionem non ſit effecti canonici inſtitu. de rer.
17 diuiſio. §. per traditionem. Si vero decedit canonicus fructibus ſibi aſſignatis, nondum tamen ipſis conſumptis, & tunc licet, inquit, caſus ſit dubitabilis, quia alij, non diſtinguentes inter clericum habentem adminiſtrationem, & non habentem, volunt clericos eſſe dominos fructuum beneficiorum perceptorum, alij vero æquiparant illos vſuarijs, quibus ad vſum quotidianum, vti licet. ſ. primo. inſtitu. de vſu, & habit. Et ſecundum Hoſtien. debet diſtingui inter habentem
18 adminiſtrationem, & ſimpliciter & perſonaliter beneficiatum, tamen concludit, quod ſi adſit conſuetudo loci ſpecialis, vel eccleſiæ quod conſanguinei ſuccedant in fructibus perceptis, & ſeparatis a ſolo, illa debet ſeruari, & tunc eī in illis conſanguineos ſuccedere, alias dicit, quod eccleſia de iure ſuccedet illi ab inteſtato, & ex teſtamento. Si vero certi fructus, aut pretia debētur canonico poſt ſeparationem, per vnum, duos, vel tres menſes, & interim canonicus moritur, vel, & ſic quinto loco, canonicus moritur poſt dictum terminum, tamen nondum dicta ſpecies, vel pecunia erat ſoluta, & his duobus caſibus, parimodo eccleſia ei abinteſtato ſuccedit, ſubdens ibidem ſimiliter ſi penſione non ſoluta, vel affictu canonicus moriatur, qui tamen fructus debebant ſolui tempore vitæ ipſius, etiam eccleſia ſuccedit, quia iſto caſu apparet quod non ſunt conſumpti, vt ibi per eum. Sed hoc hodie fuit deciſum per conſtitutionem Iulij tertij de qua dico in prima quæſtione, & quo ddiſputo in quæſtione an in fructibus inexactis, &c. relictis, &c. vbi vide veritatem.

Commendatarius vero, ſi commenda ſit facta illi in vtilitatem eccleſiæ, non facit fructus ſuos, vnde in illis eo decedente habet ſuccedere ſuc-
19 ceſſor in beneficio. 61. diſtinctio. in cap. quoniam feſtus. Si vero commenda ſit facta in vtilitatem commendatarij, tunc ipſe lucratur fructus ad inſtar depoſitarij, ad cuius gratiam, & vtilitatem eſt factum depoſitum, quia redditus ex depoſito prouenientes ſibi lucri facit. l. dies ſponſaliorum. ſ. qui pecuniam. ff. depoſit. & hæc fuit opinio Ludo. Pontan. conſil. 352. incip. omnipotentis Dei poſtulato. ſed quare debet (inquit) idem Nicol. de Vbal. dicto loco, eſſe magis priuilegiatus commendatarius quàm ſit titularis, qui in morte æquiparatur vſuario, & cenſeatur magis vſuarius, quàm dominus, vnde in fructibus, & ex eis acquiſitis ſuccedet abinteſtato eccleſia, vel ſucceſſor,

& hodie in locum eccleſiæ, & ſucceſſoris Camera Apoſtolica, pro quo vide glo. in cap. nemo. de electio. in 6. in ver. cōmendare, quæ tenet quod cōmendatarius non facit fructus ſuos. Capic. deci. 8. dubitat & alios refert.

In fructibus præbendæ diſtinctæ, qui tempore mortis remanſerunt, & qui euenient, ac decurrent a die vacationis beneficij, vſque ad diem apprehenſę poſſeſſionis, vel ſpectarent ad ſucceſſionem in canonicatu, aut beneficio ſecundum aliquorum opinionem, per text. in cap. relatum el. 2. de teſtamen. ibi vbi autem in locum defuncti, vnus tantum eſt ordinandus, is ea bona &c. nam vbi præbenda eſt diſtincta, ſine dubio in locum defuncti, alius eſt ordinandus ad notata in cap. dilecto, de præben. & cap. cum M. de conſtit. vel ſpectet ad capitulum eccleſiæ, vbi defunctus erat præbendatus, aut ad epiſcopum, ſi ab ipſo præbendam habuiſſet, per ea, quæ volunt Io. And. & dict. Pet. Anchar. in cap. cum in officijs de teſtam. aut haberet ab epiſcopo ſimul, & a capitulo, quo caſu haberet diuidi ſucceſſio inter eos ſecundum Imo. dict. cap. relatum, in huiuſmodi fructibus relictis ſuccedit Camera per extrauagan.
20. Pauli tertij. & breue Pij quarti ſub dat xxx. Iulij. 1560. & in decurrendis vſque ad apprehēſam poſſeſſionem noui prouiſi per breue eiuſdem Pij quarti ſub die 7. 1560. ſi quidem beneficia ſic vacantia ſint Papæ, vel ſedi Apoſtolicæ reſeruata, quia alias ſecus, quia in locum capituli, aut alterius ſucceſſoris eſt ſuffecta, ac ſubrogata Camera Apoſtolica, vt diximus ſupra in quæſtione prima.

In ſecunda ſpecie, in fructibus, qui obueniunt clerico non ratione tituli, ſed ſeruitij & reſidentiæ, veluti in diſtributionibus quotidianis & eiuſmodi, ego puto quod ſuccedant conſanguinei clerico decedente abinteſtato, quia taliter acquirit clericus, quod illas facit ſuas, immo in eis acquirit clericus dominium per text. cap. vnico. de cler. non reſiden. in 6. ibi, rerum ſic receptarum dominium non acquirat, nec facit
21 eas ſuas, cap. licet. de præbend. vnde de illis videtur poſſe facere clericus, quæ vult, videtur tenere Laur. in Clemen. fin. de præben. dicens quòd talis ſeruiens fideliter diuino officio, facit fructus ſuos, & poteſt de eis ſicut laborator de denario diurno diſponere, prout per Domin. Flor. ibi. facit Oldrad. in conſ. ſuo. 118. incip. ex virtute gratiæ, & facit quod voluit Dominic. ibi. Sequitur Fran. in dict. cap. vnico. & Barb. dicens illum tex. eſſe ſingularem in cap. fina. de pecul. cler. not. glo. in extrauagan. prima. ne ſed. vacan. inter communes in ver. conſueuerint
22. Decius conſ. 280. colum. prima. ſequitur Paris conſ. 33. volu. quarto. colum. ſecunda. quia conſtat quòd iſtæ diſtributiones conceduntur ex canonis diſpoſitione miniſtris eccleſiæ ob ſeruitium, ſeu miniſterium.

quod impendunt, vel exhibent altari, vel diuinis: Idem not. Bolognin. in Anan. conſil. 87. & tenet Nicol. de Vbal. in ſuo tracta. de ſucceſſ. ab inteſta. cler. §. finita. verſ. ſexto quæro, & verſ. non obſtant motiua Oldra. vbi multa in contrarium adducit, quod in huiuſmodi diſtributionibus non ſucceditur clerico per conſanguineos abinteſtato, ſed dicit, quod dicta adducit cauſa diſputationis, quia in via iudicij contraria ſententia eſt tuenda, vt per eundem in verſ. his tamen Sed inter alia fundamenta, quæ adducit contra illud, mihi videtur conſiderabile, quod tenet glo. in cap. præſenti de offic. ordin. & Hoſtien, in cap. fina. de pecul. cler. quod in fructibus eccleſiaſticis acquiſitis de beneficio ſimplici, & perſonali ab inteſtato ſuccedit eccleſia, non conſanguinei, ſuper quo conſidera, quia talis videtur eſſe diffinitio diſtributionum quotidianarum, & tales fructus eſſe diſtributiones quotidianæ, quæ ex ſimplici, & perſonali beneficio percipiuntur regulariter, prout ex canonicatu, licet ego viderim in materia ſpoliorum in multis locis regni Neapolis, multos Archipreſbyteros, & alios inſtitutos in beneficijs non ſimplicibus, ſed curatis habere etiam diſtributiones quotidianas, ſi interuiunt, immo præter diſtributiones nihil, niſi gallinam, quæ ſibi datur in benedictionibus nubentium, pro benedictionibus, quod vulgo vocant ingaudiare, vnde illud Hoſtien. & glo. quatenus intelligetur in diſtributionibus quotidianis, poſſet intelligi in diſtributionibus, quæ ex ſimplici, & perſonali tantum, in quibus terminis loquitur, non in beneficijs adminiſtrationem habentibus, vel alias diuerſis, ſed videtur quod in diſtributionibus quotidianis non ſuccedatur per conſanguineos niſi ex teſtamento, quia talia veniunt ratione, & contemplatione eccleſiæ, licet dentur pro labore perſonali, per ea, quæ ſecundum Anto. de Butr. dicit in cap. requiſiſti, de teſtamen. Nicol. de Vbal. in dict. loco. §. finita verſ. videretur ſuper quo cogita. & diſtributiones quotidianæ dic eſſe duplicis generis, ſcilicet, quæ dantur horis intereſſentibus diuinis, & quæ dantur non intereſſentibus horis, vt extrauagan. comm. poſtulaſti, de præben. & extrauagan. ſeq. primo caſu videntur priuilegiatæ ſecundo vero caſu videntur ſuppoſitæ impoſitioni collectæ, vt cæteri fructus eccleſiaſtici, & primo caſu videntur eſſe propriæ diſtributiones, quia propriæ diſtributiones dicuntur, quæ actu diſtribuuntur glo. in extrauag. ſuſcepti ne ſed. vacan. in glo. priuilegio.

In tertia ſpecie, in illis fructibus beneficiorum, qui non debentur clerico, ex eo quia habet titulum, vel quia ſeruiat, ſed ſunt ei Apoſtolica authoritate, vel alia conceſſi, vel reſeruati, quales ſunt penſiones, & penſionum fructus, vel quando fructus beneficij alicui reſeruantur,

24 uantur, alteri titulo beneficij aſſignato, in illis non ſuccedit eccleſia, vel ſucceſſor, vel in locum eius Camera, ſed in illis ex teſtamento vel abinteſtato ſuccedunt conſanguinei. & moueor primo, quia penſio non eſt beneficium eccleſiaſticum proprie, ſed quid prophanum in mera temporalitate exiſtens, vt per Fely. & alios in cap. ad audien-
25 tiam el. 2. de reſcript. & in Clemen. prima. vbi Cardin. Imol. & alij de ſupplen. negligen. præla. vnde acquiſitum ex penſione, non dicitur acquiſitum ex beneficio. facit quia penſio, quæ non conſueuit repútari
26 pro beneficio eccleſiaſtico, prout ſunt hodie regulariter penſiones, poteſt etiam laico aſſignari, & illius laicus capax eſſe poteſt, per Doctor. in cap. quamuis, vbi Archid. & Franc. in 2. not. de præben. in 6. Imol. in Clemen. 1. colum. 6. verſ. quærit Guliel. de rebus eccleſiæ. non alien. per Bald. & Felyn. dict. cap. ad audientiam. & quod penſio non ſit beneficium eccleſiaſticum, vel aliquid ſpiritualitatis habens, id ex
27 eo patet, quia Penſionarius non tenetur dicere officium, licet percipiat penſionem, vt tenet ille antiquus doctor practicus Hiſpanus in libello, quod vulgo appellatur practica Cancellariæ fol. 51. ſequitur Iacob. de Ferrarijs in tracta. de horis canonicis. Ioan. Baptiſta Cacialup. in tract. de penſio. quæſtio. fina. Petr. Andr. Gamar. in tracta. de offi. legat. vbi aſſignat rationem. Item penſionarius æquiparatur vſufructuario, extinguitur enim penſio morte penſionarij, ſicuti vſufructus morte vſufructuarij. §. finitur autem. inſtitu. de vſufruct. vſufructuarius autem
28 fructus iam quæſitos ad hæredes tranſmittit, text. eſt notabilis in l. defuncta. ff. de vſufruct. ideo pariter dicendum, quod penſiones exactæ, & decurſę non exactæ, & iam quæſitæ penſionario defuncto, tranſibunt
29 ad eius hæredes. Item penſio aſſignatur penſionario vt commodius ſuſtentari valeat, & ſic videtur aſſignata pro alimentis vt per Roma. conſil. 388. in caſu propoſiti thematis. & is, cui eſt factum legatum
30 pro alimentis, decedens tranſmittit ius exigendi præterita alimenta non ſoluta ad ſuos hæredes. l. vti frui. §. fina. ff. ſi vſufru. pet. l. fructus in fi. cum. l. ſequen. ff. de rei vend. faciunt adducta per Alexan in conſ. ſuo. 40. perſpectis his fin. 3. volum. vbi concludit quod penſiones decurſæ perceptis fructibus in vita vſufructuarij, ſpectant ad illius hære-
31 des, vnde penſiones, etiam non exactæ, & decurſæ in vita penſionarij, tranſeunt in eius hæredes, ſiue abinteſtato, ſiue ex teſtamento, ſunt verba Hyero. Gig. in quæſt. 52. de penſio. vbi dicit ſe ita conſuluiſſe ſæpe, & Rota iudicaſſe, ſequitur Didac. Couarruuias Doctor Hiſpanus in cap. cum in officijs. de teſtamen. verſ. octauo poteſt. in fi. & hanc opinionē ſequitur Paul. de Roma in tracta. ſuo de penſio. in 8. quæſtio. in verſ. primo eccleſiaſtica penſio, vbi dicit quod penſiones & fructus lucrati

33 per penſionarium, dicuntur proprij, & in illius dominium tranſeunt, & abeo donari poſſunt. l. in ædibus. §. vltimo. ff. de dona. facit idem Gig. in quæſtio. 55. vbi tenet, quod penſio debetur hæredibus penſionarij, ſi tempore quo moritur, fructus ſunt percepti, & paulo poſt ibidem, quod penſio erit hæredum, pro rata fructuum perceptorum, & ante illum tenuit Ioan. Bapt. Cacialup. quem refert: iſta ſunt valde vrgentia, vt vides, & valde rationibus fundata, ſed mihi videtur magnum, quod in huiuſmodi ſuccedant, & ſuccedere habeant conſanguinei penſionario decedente ab inteſtato, quia id non videtur permiſſum, vel conceſſum in diſtributionibus quotidianis ſecundum aliquos, quæ ex ſimplici, & perſonali beneficio adminiſtrationem non habente percipiuntur, in quibus non ſuccedunt conſanguinei clerico decedente abinteſtato, per ea quæ dicimus in præcedenti quæſtione, in quibus maior videtur eſſe ratio, quam in penſionibus, propter laborem, & ſeruitium, quod impendunt in diuinis, & diuino cultu, id quod ceſſat in penſionibus, pro quibus nullus labor, nullum ſeruitium, nullum onus penſionario imponitur, qui nec etiam ad dicendum officium obligatur, vt dicimus ſupra, ſuper quo puto cogitandum in foro poli, quia licet allegata, & adducta ſint vera, & ſubſiſtant in iure, tamen negari non poteſt, quin penſiones non ſint prouentus, & fructus, qui proueniant a beneficijs eccleſiaſticis, & rebus beneficij, & per conſequens redditus eccleſiaſtici, de quibus non habet poſſe diſponere clericus in teſtamento, vel abinteſtato, niſi per modos a iure traditos per ea, quæ dicit Abb. cap. fina. de pecul. cler. & in cap. cum eſſes, in repet. de teſtamen, dum allegat ad reprobationem, & confutationem gloſſ. in cap. præſenti. de offi. ordin. in 6. & ad reprobandum Hoſtien. in cap. fina. de pecul. cler. quæ multum veritati, canonicæque ſanctitati, & puritati conſona videntur, pro quo vide, quæ deduco in q. de poteſtate clerici ſuo loco, vbi facio mentionem de bulla Pij quinti, nuper ædita in materia ſpoliorum, per quam videtur ore aperto declarari, quod penſiones, ac penſionum fructus, ac de eis acquiſita faciunt ſpolia.

In tertia vero ſpecie principali bonorum, quæ obueniunt clerico ex artificio, doctrina, officijs, & ſeruitijs, dico prout infra. Et primo quoad artificium, videtur quod inde quæſita ſint ad liberam diſpoſitio-
33 nem clerici, & quod eo non diſponente in taliter acquiſitis, ſuccedant ei ab inteſtato venientes, quia artificium non reperitur prohibitum clericis, per ea quæ dicit Abb. in cap. fina. de vit. & honeſt. cler. & 88. diſtinctio. per totum, & maxime per text. in cap. eijciens. & cap. quo-
34 niam non cognoui. quia artificio poteſt clericus ſibi victum, & ſubſtenta-

ſtentationem quærere cap. clericus. 91. diſt. cap. nunquam. de conſec. diſt. 5. dummodo non ſe ſubtrahat per hoc a diuinis, ac diuinorum celebratione per glo. in ſumma 91. diſt. quia clericus non poteſt per totum
35 diem locare operam ſuam, quia non debet deeſſe officio 54. diſt. ſi ſeruus. fac. quod dicit Abb. in cap. relatum. verſ. nota. in 5. cæterum quod ibi eſt textus apertus, quod habens beneficium, licite exercet aliquod ar
36 tificium, vel doctrinam in docendo alios, & lucrum inde proueniens, cedit ſibi, non autem eccleſiæ.

Et artificium intelligitur, quando quis emit aliquam rem, aut materiam,
37 & per artem, ſeu artificium reducit quis illam ad aliquam formam, vt ſi forte emit lignum, vel marmor, & inde ſtatuam, vas, vel quid aliud faciat, & non recedendo ab exemplis Doctorum, ſi quis emit vimina, vt faciat caniſtra, vel emit cartam, vt faciat vel vt ſcribat libros, vel emit ligna, vt faciat, vel fabricet domum, vel filum, vt faciat retia, vel corium vt faciat ſotularia, & licet clericus iure permittente, vti poſſit artificio, vel artificium facere, tamen id non eſt intelligendum ſimpliciter, quia non ſemper hoc eidem facere licet, quia non eſt licitum artificium facere clerico, niſi in caſu, quando non habet ſubſtentationem,
38 & victum ſufficienter ab eccleſia, & in caſu: in quo eccleſia ſibi non ſufficiat, non autem propter lucrum principaliter Clemen. præſenti. de cenſi. & cap. quanquam. eod. titu. lib. 6. facit quod dicit Abb. in cap. clerici officia. de vit. & honeſt. cler. text. in cap. primo. de celebr. miſſarum pulchra glo. in cap. canonum. 14. quæſtio. 3. licet dicat Nicol. de Vbald. in tracta. de ſucceſſ. cler. ab inteſt. verſ. videretur dicendum. §. finita. quod clericus tempus, quod ſupereſt ſibi a ſeruitio eccleſiæ in diuinis, operetur in aliquo ſeruitio, vel officio honeſto, & quod exinde quærit, quærit ſibi, & de eo diſponit, prout diſponeret de ſuis bonis patrimonialibus, quia lex tantum excipit de bonis acquiſitis con-
39 templatione eccleſiæ, non aliunde. Quia ſi eget clericus, vti poteſt iuſtis negociationibus, & iuſtas negociationes facere, & inde ſibi ſubſtentationem pro ſe, & ſuis parare dict. cap. clericus. 91. diſtinct. cap. primo. de celeb. miſſarum. & quis dicatur iuſte, honeſte, vel inho
40 neſte negociari, habes pulchre per tex. cap. eijciens. 88. diſtinctio. ſed melius per Specul. in titu. de cleri. coniug. §. ſed quia dices. & poteſt clericus honeſtam mercaturam exercere. l. 2. primo reſpon. C. de epiſcopis & cleri. & emere honeſte, & vendere, dum tamen eccleſias non negligat dict. diſtin. 91. clericus el 2. pro ſe ſubſtentando, quia cauſa cupiditatis, lucri, vel auaritiæ negotiare non licet, ſecundum. S. Thomam, ſecunda ſecundæ. quæſtio. 187. §. ad ſecundum, ſequitur Abb. in cap. ſecundum. ne cler. vel monach. vbi dicit quod negociatio quæ

42 non ſit lucri cauſa, non eſt prohibita clericis,poſſunt enim vendere clerici, & emere, vt eorum neceſſitas exigit,non tamen principaliter propter lucrum d.Clem. præſenti. de cenſi. & cap. quamquam.eo.tit.lib.6. & dicit ibidem Innoc. quod etiam lucrum non eſt prohibitum clericis, quando prouenit ex opera,aut rebus clericorum,& intellige inquit Abb.
43 ibidem,quod lucrum proueniens ex opera,aut rebus clericorum ſit li-
44 citum,quando clericus operatur neceſſitate ſuadente: quia alias clericus non debet negociare.

Imo clericus poteſt negociari etiam propter lucrum principaliter, ſi talis negociatio eſt licita, & honeſta, dummodo negociatio, quæ fit propter lucrum ordinetur ad aliquem effectum neceſſarium, & honeſtum, puta ad domus ſuæ ſubſtentationem,aut ad ſubueniendum indigentibus,vel propter publicam vtilitatem,quia tunc clericus capit lucrum pro ſui la-
45 boris ſtipendio, per Sanctum Thom. ſecunda ſecundæ, q. 77. articulo quarto.Idem dicit ſi emit rem,non vt vendat,ſed ad ſui vſum, ſi poſtea propter aliquam neceſſitatem illam vendere vult, non prohibetur vendere maiori pretio, ſi tantum nunc valet.

Per quæ clare conſtat iudicio meo, quod clericus acquiſita ex artificio, & ex negociatione etiam,quæ non fit cauſa lucri cupiditatis,vel auaritiæ,& in caſibus prænarratis,quòd ſibi acquiſita tranſmittit,& tranſmittere poteſt ad quoſcunque hæredes etiam abinteſtato venientes, pro quo vide, quæ diximus ſupra in quæſtione, quæ negocia ſint permiſſa, vel interdicta clericis.

Id quod pari modo dicendum venit de acquiſitis per clericum ex doctrina, quia ſunt ſibi acquiſita,& de eis diſponit pro libito, & in talibus ſuc-
46 ceditur illi peruenientes abinteſtato, per tex. qui dicit ad litteram in ca. relatum el 2. §.cæterum. de teſta. quia clericus doctor poteſt habere officium lucroſum,& acquirere multa,vt quia ſit deputatus ad legendum, cum ſalario,vel ex induſtria aduocationis,aut conſultationis,& pro conſulendo,vel ſimilium, quia taliter acquiſita ſunt ſibi acquiſita,nec ius aliquod in talibus eccleſia, & hodie Camera Apoſtolica prætendit, per Abb. in cap. vt vnus. de pecul. cler. vbi dicit talia non præſumi acquiſi-
47 ta de bonis eccleſiæ,nec eccleſiæ, ſed in caſu talis induſtriæ eſt idem de huiuſmodi acquiſitis præſumendum, quod de patrimonialibus bonis clerici,vt ibi per eum,& per eundem in cap. primo. de poſtulan. vbi dicit,quod clericus in minoribus conſtitutus licite poteſt aduocare,& pro-
48 curare,& per aduocationem,vel procurationem ſibi acquirere,ſi tamen non habet beneficium ſufficiens,quia ſi ei eccleſia ſufficit, aliter videtur dicendum, Item id poteſt etiam ſi ſit diaconus,vel ſubdiaconus,& tam
49 in cauſis pendentibus coram eccleſiaſticis iudicibus,quàm coram ſecularibus,

laribus,

laribus, in cauſis tamen ciuilibus, ſed habeat beneficium ſufficiens, tunc
50 non poteſt: quia in tali caſu æquiparatur clericus beneficiatus, clerico in ſacris conſtituto, cui id non videtur permiſſum, vt per eundem ibi. & nō ſolum videtur licitum clerico procurare, & aduocare, pro ſui, & ſuorum ſubſtentatione, ſed etiam ad lucrum, per ea quæ dicit Abb. in cap. vt vnus. de pecul. cler. vbi ad acquiſita per clericum habetur conſidera-
51 tio ad lucra quæ facere potuit ex doctrina, cum clericus eſſet doctor, & ex doctrina multum lucraretur, in legendo, aduocando, iudicando. Idem in cap. relatum. verſ. nota. in ver. cæterum, de teſta. quod ibi eſt tex. apertus quod clericus habens beneficium, licite exercet aliquod ar-
52 tificium, vel doctrinam in docendo alios, & lucrum inde proueniens, cedit ſibi, non eccleſiæ. ex hoc etiam tex. colligo, inquit, quòd clericus, poteſt eſſe artifex, & licite ſumere officium docendi alios, &c. Et clerici, ſiue ſint in ſacris, ſiue non, ſi non habent beneficia ſufficientia, vel indigent, poſſunt exercere officium tabellionatus, & tā in curia Papæ, quàm alias, per Abb. in c. ſicut te. ne cler. vel monac. col. 3. & Card. Zabarella ibidem.

De religioſis vero clericis, nihil attinet dicere, quia nō poſſunt, nec procurare nec aduocare, & alia huiuſmodi facere, niſi duobus concurrentibus, ſi videlicet monaſterij vtilitas id expoſcit, vnde pro monaſterio, & nō pro
54 ſe ipſis, & ſi Abbas, vel ſuperior id ſibi mandet, aut imperet, vt per Abb. in cap. ex parte. de poſtulan.

Acquiſita ex ſeruitijs, & officijs videntur pari modo, quod per cleri-
55 cum decedentem abinteſtato tranſmittantur ad conſanguineos, licet Innocen. contrarium videatur tenere in cap. quia nos. de teſtamen. in verb. conſideratione, & in cap. primo. eod. in ver. acquiſiſſe. ibi idem dicimus, ſi ratione officij. puta quia capellanus alicuius principis, qui multa ei donauit. Sed contra Innocent. tenet Iacob. Butrig. in l. ſacroſanctæ. C. de epiſcopis & cler. vbi dicit, quòd bona clericorum ſunt triplicis generis, vbi tertio ſunt bona, quæ conferuntur ipſis non immediate contemplatione eccleſiæ, ſed dignitatis, quam habent, veluti eſt pro miſſis dicendis, pro orationibus, pro anima alicuius, & ea acquiruntur clericis, & de eis poſſunt diſponere, & teſtari ſecundum ipſum Iacob. Idem tenet Petr. de Ancharan. D. Anton. D. Floren. dict. cap. quia nos, vbi dicunt quod taliter acquiſita, eſt verius, quod cenſeantur acquiſita intuitu perſonæ, & ſic non contemplatione eccleſiæ,
56 quòd dicitur ſignanter notandum, vt per Ioan. de Imol. ibidem. Sequitur Abb. in cap. cum eſſes. in repetit. colum. 11. qui dicit, quod ſibi placet iſtorum opinio, vt videlicet clericus poſſit diſponere de iſtis, quę acquiſiuit non ratione beneficij, nec omnino ratione perſonæ, ſed ratio-

ne dignitatis clericalis, vt quia pro miſſis dicendis fuerunt ſibi legata cen
57 tum, vel quia fuit capellanus alicuius domini, & ex hoc multa acquiſiuit, quia hoc donatur ſibi, vt ſit ſuum, & non contemplatione eccleſiæ, cum nullam habeat. Item quia hoc videtur ſibi datum in recompenſationem damnorum, quæ ſubſtinuit in trahendo ibi moram, nam interim ex aliquo artificio potuiſſet ſibi tantundem acquirere, per Innoc. in cap. quoniam ne. Præl. vic. ſuas, & idem Abb. in cap. cum in officijs.
58 in hac materia diſtinguit, vbi dicit attendendas eſſe coniecturas, vtrum ſcilicet relinquens, aut donans habuit reſpectum ad perſonam, vel ad eccleſiam, quia forte relinquens centum ſuo parochiali presbytero pro miſſis dicendis, non reliquiſſet ei ſi non fuiſſet ſuus proprius ſacerdos, quia tunc contemplatione eccleſiæ donatum, datum, vel relictum cenſe
59 ri debet: ſecus videtur, vbi nulla qualitas ſuggerit eccleſiam contemplatam eſſe, ſed perſonam duntaxat, quo caſu non eccleſiæ, ſed perſonæ acquiritur, vt per Abb. ibidem, & in cap. primo. de teſta. in finalibus verbis. Nicol. tamen de Vbald. in tracta. de ſucceſ. cler. abinteſta. tenet, quod opinio Butrig. Anch. Anto. & Floren. & Imol. non ſit tuta in foro poli, vbi etiam tenet, ꝙ ſi officia, ſiue ſeruitia, quæ exercuit clericus, ſint officia, aut ſeruitia quæ conueniunt, tam clericis, quam laicis, & tam per clericos, quam per laicos exerceri, & fieri conſueta, veluti ſunt gubernationes legationes, item aliæ adminiſtrationes ſimiles, veluti ſunt theſaurariæ,
60 caſtellaniæ, ad quæ officia obtinenda, nullus reperitur ordo eccleſiaſticus neceſſarius, & de his inquit, quæ quærunt clerici poſſunt ad libitum diſponere, & ſi non diſpoſuerint, veniunt ad conſanguineos, ſicut bona caſtrenſia, nam iſta appellantur bona, quaſi caſtrenſia. l. fi. C. de inoffic. teſtamen.

Item, ſi ſint officia, vel ſeruitia, quæ conueniunt clericis tantum, non laicis, quale eſt officium maioris pænitentiarij, quod ſolet exerceri per Cardinalem. glo. in Clem. ne Romani. de electio. item quale eſt officium Camerarij, & Vicecancellarij, quæ ſimiliter per Cardinales exercentur, prout de facto videmus, quæ non poſſunt exerceri, niſi per clericos, vel diaconos notat. glo. in Clem. vt hi qui, de ætat. & qualit. & quales ſunt Protonotarij, Scriptores, minores Pænitentiarij, & alij in Romana Curia officia exercẽtes, quæ ex cõſtitutionibus, & conſuetudine regulariter nõ poſſunt exercere, niſi per exiſtentes in ordine clericali, item quales ſunt vicarij, & officiales in ſpiritualibus epiſcoporum, & aliorũ prælatorum: qui debent eſſe in ordinibus ſaltim minoribus conſtituti. per not. in cap. quia nos. de teſtamen. ſuccedunt conſanguinei clerico ab inteſtato decedente, pro quorum opinione faciunt notata in cap. ſignificatum. de præben. & in ca. 3. ne præla. vic. ſuas, & ca. cum ſecundum. de præben. facit etiam,

etiam, quia clericus, tempus quod ei ſupereſt, ab eo, quod impendit in diuinis, poteſt collocare in aliquo opere, vel ſeruitio honeſto, & quòd exinde quærit, quærit ſibi de quo diſponit, prout de bonis patrimonialib⁹, quia lex tantum excipit bona acquiſita contemplatione eccleſiæ, non aliunde, & iſta non poſſunt dici taliter acquiſita, quia ſunt ſtipendia perſonalia. dicit Innoc. Petrus de Anchar. in cap. cum in officijs. de teſtam. Iac. Butr. & Bal. in auth. licentiam. C. de epiſcopis & cler. & ſi lex permit-
61 tit clericis talia operari, videtur etiã per conſequens permiſiſſe, quod ex talibus acquiſita ſint eis acquiſita, & quod ad quoſcunque ſuos hęredes etiam abinteſtato venientes tranſmittere poſſint, & habet communis obſeruantia, & conſuetudo, vt in huiuſmodi ſuccedant conſanguinei, nõ
62 eccleſia, quia non ſunt mutanda quæ certam ſemper habuerunt conſuetudinem. l. minime. ff. de leg. & conſuetudo poteſt operari, vt conſan-
63 guinei ſuccedant clericis abinteſtato, non ſolum in bonis intuitu perſonæ acquiſitis, ſed etiam, ſi ſint acquiſita intuitu eccleſiæ not. in cap. cum ibi, de verb. ſignifi. in cap. ſi propter tua. de reſcrip. in 6. &c. In acquiſitis vero per clericum ex illicita negociatione, vſura, mercatura, & huiuſ-
64 modi via clericis interdicta, dicimus ſupra quod ſuccedit Camera Apoſtolica, vt per bullam Pij quarti deſuper æditam, de quo dico in quæſtione, quæ negocia ſint permiſſa, & interdicta cler. & in quæſtione quid ſint ſpolia ad longum.

Curialibus vero clericis Romanæ Curiæ, & alijs incolis Vrbis, & diſtrictus, tam ex teſtamento, quam abinteſtato ſucceditur per ſuos hæredes in omnibus bonis, per eos tam ex beneficijs, officijs eccleſiaſticis, quam alias quomodolibet etiam illicite acquiſitis, conceſſione, & priuilegio ſpeciali ſibi a Roman. Pont. conceſſo per bullam Alex. vj. ſub Dat. an. 1494. Non. Octobris, & aliorum Pontificum, ſpecialiter Iulij tertij ſub Dat. Romæ 1549. 6. idus Martij anno primo. & Pij quarti anno 1560. Non. Februarij incip. Bulla confirmationis priuilegiorum incolarum vrbis, & curialium. quarum bullarum tenor eſt in calce laboris iſtius inſertus, per quam conſtitutionem Pius quartus innouat, & de nouo concedit priuilegia curialibus, & incolis vrbis & diſtrictus, & conceſſa circa diſpoſitionem bonorum ſuorum, tam ex teſtamento, quam abinteſtato, de quibus bullis ego dico ſupra in præcedenti q. & eoſdem curiales eximit, & declarat, non comprehendi in generalitate conſtitutionis per eum factę, ſuper illicite acquiſitis, de qua in quæſtione, quæ negocia ſint permiſſa, & interdicta cler. a qua diſpoſitione etiam eximit milites ſacroſanctæ militiæ ordinis Hieroſolymitani, declarãdo bona illicite per eoſdem milites acquiſita, relicta poſt mortem, non comprehendi in bulla per eum ædita.

Bona vero, quæ eiſdem militibus ex beneficijs, commendis, & eccleſijs obuenerunt, recta via ad ordinem eius militiæ, & ſeu religionem, quæ in eis dominium habent, & proprietatem ſpectant, vnde moriente milite talis militiæ, in ſpolijs, & bonis relictis ſuccedit religio, prout in capitulis ſtabilimentorum dictæ Hieroſolymitanę religionis legitur, quæ inſeruntur, & præſertim in cap. cum bona, & facultates cap. conſuetudo laudabilis, & cap. omnia bona. quæ capitula, & ſtabilimenta ſunt confirmata a fel. recor. Paulo tertio prout ergo vidi confirmationem mihi exhibitam Neapolis, in cauſa ſpoliorum cuiuſdam Guiſcardi Marcheti militis eius militiæ coram me tunc vertente, ſub dat. 4. Non. Iunij. 1539. & a Pio quarto kalend. Iunij. anno Pontificatus primo. 1560.

Capitula in ſtabilimentis ſacræ Hieroſolymitanæ religionis.

CVm bona & facultates, quæ ordo noſter poſſidet piorum hominum liberalitate collata ſint, ad ſubſtinendas hoſpitalitatis impenſas, & propulſando Chriſtiani nominis hoſtes, certum eſt fratres noſtros proprij in eis, aut priuati iuris nihil habere, ſed eorum verum, dominium, ac proprietatem, & poſſeſſionem ad ſolum ipſum ordinem noſtrum ſpectare, verum cum in communi recte adminiſtrari non poſſent propter locorũ diſtantiam, & diſſidentiam nationum, maiores noſtri ea viritim fratribus per partes regenda commendarunt, vnde nomen commendatarum ſumpſerunt, impoſitis annuis penſionibus, quæ augerentur & minuerentur, prout, & rei, & tẽpori, hoc eſt neceſſitati conuenire viſum eſt. etenim, vt minimum quinta, ſæpe quarta fructuum pars penditur, & in commune ærarium inferri iubetur, nonnunquam etiam dimidia, vel omnes etiã fructus, ſi ita a capitulo generali fuerit ſtatutum, penes quod vnum imponendarum, & aſſignandarum penſionum, & collationum huiuſmodi (quas reſponſiones & impoſitiones vocamus) ius eſt. Id autem, quid a quoque ſit pendẽdum, & ſoluendũ decernit, & publice declarat. Decretum, & declarationem ſuam Prioribus Caſtellano Empoſtę, & Capitulis prouincialibus per litteras ſuas ſignificat, mandatque, vt penſiones a ſe impoſitas exigi, & perſolui ab adminiſtratoribus procurent, ſi qui fratrum noſtrorum eius mandatis, & ſcriptis non paruerint, habitu priuentur.

Conſuetudo laudabilis, & inueterata in noſtro ordine inoleuit, aut per obitum Priorum, Caſtellani, Empoſticæ, Bauiliuorum, Cõmendatariorum, & aliorum adminiſtratorum bonorum noſtri ordinis, cõmune noſtrum

ærarium

ærarium percipiat iura mortuarij,& vacatis,ideſt pro mortuario,fructus prioratus,Bauiluiatus,& commendæ, & adminiſtrationis a die obitus prioris Bauiliui, aut Commendatarij vſque ad feſtum natiuitatis Sancti Ioannis Baptiſtæ proxime ſequens, & pro vacante, ab eo die vſque ad alium feſtum Sancti Ioannis Baptiſtæ, proxime futurum peracto anno, præter, & vltra iura ſpoliorum, quæ ad idem commune ærarium ſpectant,quam conſuetudinem,hac lege,& ſtatuto confirmamus,& pro lege haberi volumus,& obſeruari mandamus.

Omnia bona mobilia, ac ſe mouentia quorumcunque fratrum noſtrorum, tam in conuentu, quam extra decedentium cuiuſcunque conditionis, & qualitatis fuerint, quæ ſpolia vocamus, ad commune noſtrum ærarium pleno iure pertinent, exceptis fratribus Capellanis obedientiæ, & ſeruientibus officij, quorum ſpolia peruenient ad illos, in quorum prioratibus, bauiliuiatibus, aut commendis reſidentiam, & ſtagium habuerint.

SVMMARIVM.

1 *Clericus diuerſimode facultates acquirere poteſt.*
2 *Quale ſit peculium aduentitium clericorum.*
3 *Quod in laico dicitur peculium aduentitium, in clerico eſt quaſi caſtrenſe.*
4 *Clericus manibus acquirere poteſt, & de acquiſitis teſtari.*
5 *De fructibus beneficiorum non diſponit clericus: niſi pro neceſſarijs.*
6 *Bona eccleſiarum, ſunt Chriſti patrimonium.*
7 *Clericus in prophanos vſus redditus eccleſiæ expendens, peccat mortaliter,& tenetur ad reſtitutionem.*
8 *Clericus de altari debet viuere, non luxuriari.*
9 *Quid ſit luxuria.*
10 *Quicquid habent clerici, ſunt bona pauperum.*
11 *Pars ſuperabundans, debet erogari in pauperes.*
12 *Decima datur pro miniſtris eccleſiæ,& pauperibus alendis.*
13 *Fructus eccleſiæ in quatuor partes diuiduntur.*
14 *Conſuetudo valet derogare iuribus.*
15 *Conſuetudo non efficit, quin pars debita pauperibus ſoluatur.*
16 *Detractis neceſſarijs cæteri fructus debentur pauperibus.*
17 *Clericus eſt pars domini.*
18 *An,& quomodo clericus habens ſufficiens patrimonium poſſit habere beneficium.*
19 *Fructus beneficiorum non habent inſeruire pro Theſaurizando.*

20 *Tutor*

20 *Tutor præſumitur acquiſiſſe ex propria induſtria, non ex bonis pupilli.*
21 *Tutor, & Prælatus regulariter æquiparantur.*
22 *In dubio de acquiſitis per clericum, æqualis fit diuiſio inter eccleſiam & hæredem.*
23 *Clericus in bonis eccleſiæ habet vſum tantum.*
24 *Relictum clerico adminiſtrationem non habenti, videtur relictum intuitu perſonæ.*
25 *Relictum intuitu perſonæ, non acquiritur eccleſiæ.*
26 *Beneficiatus non eſt dominus in rebus eccleſiæ, ſed procurator.*
27 *Præbendæ ad quid dentur canonicis.*
28 *Nihil habens dare non poteſt.*
29 *Luxuriantes in bonis eccleſiæ tenentur ad reſtitutionem.*
30 *Dominium rerum eccleſiæ, pertinet ad Deum.*
31 *Acquiſita per clericum beneficiatum, acquiſita eccleſiæ præſumuntur.*
32 *Eccleſia habet intentionem fundatam ſuper bonis poſſeſſis a clerico defuncto.*
33 *Bona acquiſita per vxorem, præſumuntur acquiſita de bonis mariti.*
34 *Bona acquiſita per prælatum, præſumuntur acquiſita de bonis eccleſiæ.*
35 *Suſpicio turpis quæſtus eſt euitanda, tam in vxore, quam in prælato.*
36 *Mulieribus non conueniunt negociationes.*
37 *Quando mulier præſumatur acquiſiſſe de bonis ſuis.*
38 *Clerico eſt delictum negociari.*
39 *Res de quibus dubitari poteſt, an ſint eccleſiæ, occupabit eccleſia.*
40 *Bona ante epiſcopatum, & tempore epiſcopatus ratione ſanguinis, acquiſita ſunt hæredum.*
41 *Res empta de pecunia eccleſiæ fit eccleſiæ.*
42 *Fructus eccleſiæ poſſunt dare porcis, ſecundum glo.*
43 *Diſtributiones quotidianæ efficiuntur clerici.*
44 *Clericus poteſt diſponere tantundem de fructibus, quantum de ſuo impendit in eccleſia.*
45 *In quibus caſibus poſſit clericus diſponere de fructibus eccleſiæ.*
46 *Hodie inualuit, quod clerici appropriant ſibi fructus eccleſiæ.*
47 *Clericus fructus recollectos videtur facere ſuos.*
48 *Ad quem pertineat fructus eccleſiæ, ſtari ſolet conſuetudini.*
49 *Tenet alienatio tutoris in illis quæ ſeruari non poſſunt.*
50 *Punitur clericus male diſpenſans.*
51 *Non poteſt clericus de fructibus eccleſiæ, ſibi acquirere.*
52 *Clericus poteſt in vita donare ſecundum aliquos.*
53 *Vſufructuarius fructus reconditos facit ſuos,*
54 *Bonæ fidei poſſeſſor, fructus ſeparatos a ſolo fecit ſuos.*

55 Diffe-

55 *Differẽtia inter bonæ fidei poſſeſſorem, & vſufructuariũ quoad fructus.*

§. Et quia.

1 *Acquiſita poſt conſecrationem, præſumuntur acquiſita eccleſiæ.*
2 *Vel eccleſia, vel hæres poſſideat, tuenda eſt poſſeſſio poſſidenti.*
3 *Quicunque poſſideat, præſumptio eſt pro eccleſia.*
4 *Actor probat intentionem ſuam, niſi ſit pro eo præſumptio.*
5 *In rebus mobilibus poſſeſſor eſt tuendus in poſſeſſione.*
6 *Diſtinctio pro facienda præſumptione.*
7 *Præſumitur contra prælatum: qui non fecit inuentarium.*
8 *Pręſumitur ſemper pro eccleſia; niſi hęres probauerit.*
9 *Triplex diſtinctio præſumptionis circa bona relicta per clericum.*
10 *Hæredes poſſidentes, res mobiles modicas, ſunt tuendi in poſſeſſione.*
11 *Vide de bonis clerici, quæ vadunt ad eccleſiã, & quæ vadunt ad hæredes*
12 *Clerici, non prælati pręſumuntur acquirere intuitu perſonæ.*
13 *Hæres clerici, licite occupat bona poſt mortem:*
14 *In præſumptionib. faciẽdis circa acquiſita per Clericũ, iudex arbitrabit.*
15 *Iudex in pręſumptione, & computatione facienda circa bona acquiſita, deducet expenſas victus, ſemper de bonis eccleſiæ.*
16 *Iudex vanas, & delicatas expenſas, deducet de bonis clerici.*
17 *Quas expenſas factas per clericum approbet iudex.*
18 *Quando pręſumatur pro eccleſia.*
19 *Eccleſia ſuccedit clerico decedenti ſine hærede ad 7. gradum.*
20 *Quæ bona defuncti clerici occupet eccleſia, & quæ hęres:*
21 *In rem, quam poſſidet eccleſia per clericum defunctum, ſibi ius dicit.*
22 *Res relictas per clericum, non petit eccleſia, vti hęres, ſed vti domina.*
23 *Si res relictæ per clericum ſint in alium tranſlatę, competit eccleſię rei vendicatio.*
24 *Debeo potius pręſumere, quod quis fecerit, quod ius præcipit, quam contra ius.*
25 *Diſtinctio Abb. ex quibus pręſumitur clericus acquiſiſſe.*
26 *Si Patrimonium eſt ſufficiens ad acquiſita, eccleſia vero non, nec in totũ, nec in parte, tunc pręſumitur pro hęrede, ſecus contra.*
27 *Si Patrimonium & eccleſia eſt ſufficiens in totum, vel in parte, tunc acquiſita diuiduntur inter eccleſiam, & patrimonium, ſecundum quantitatem vtriuſque.*
28 *Detrahitur primo quantum veriſimiliter potuit expendere clericus de bonis eccleſię.*
29 *Non eſt facienda pręſumptio captioſa alicui.*

30 *Pariſi-*

30 *Parificantur in acquiſitis per clericum, patrimonium, & induſtria.*
31 *Vide quando adminiſtrator præſumatur acquiſiſſe ex induſtria, & quando ex adminiſtratione.*
32 *Si dubium ſit vtrum bona ante, vel poſt ſint acquiſita, defenditur poſſeſſor, in poßeſſione.*
33 *Quando conſtat clericũ ante beneficia habuiſſe patrimoniũ, agens probet.*
34 *Hæres repertus in poſſeſſione, ſtat quouſque de coniecturis dignoſcatur.*
35 *Tollitur præſumptio pro eccleſia, ſi probetur patrimonium, induſtria, vel artificium.*
36 *In ſingulis clericis præſumitur pro eccleſia, ſed magis in prælatis.*
37 *Nullus, niſi ſit Prælatus habet officium acquirendi pro eccleſia.*
38 *Vna præſumptio elidit aliam.*
39 *Ex coniecturis coniicitur per arbitrium iudicis, an acquiſierit clericus intuitu eccleſiæ vel perſonæ.*
40 *Semper præſumitur pro eccleſia.*
41 *Præſumitur contra prælatum omittente facere inuentarium.*
42 *Propter culpam prælati, defertur eccleſiæ iuramentum in litem.*
43 *Vbi non apparet de tẽpore, & titulo acquiſitionis, præſumitur pro eccleſia.*
44 *Quando hæres inſtitutus occupãs relicta per clericum incidat in pœnam.*
45 *Succedens, vel iure inſtitutionis, vel ab inteſtato, licite occupat, quod a nemine eſt poſſeſſum.*
46 *Quando vicarius eccleſię præſumatur acquiſiße de bonis eccleſiæ, vel nõ.*
47 *Quando rector eccleſiæ præſumatur acquiſiſſe de bonis eccleſiæ vel non.*
48 *Non arctatur hæres ad probandum bona eſſe ex induſtria acquiſita, ſed ſufficit probare clericum ex induſtria multum lucratum.*
49 *Prĉlatus, emens nomine eccleſiæ, acquirit eccleſiæ dñium, & poſſeſſionẽ,*
50 *Hæres capiat poßeſſionem hæreditatis clerici ſaluo iure eccleſiæ.*
51 *Clericus præſumitur feciſſe mutuum de pecuniis eccleſiæ, niſi probetur, quod erat talis, qui tale mutuum potuit acquirere.*
52 *Vide quando legatum factum Titio epiſcopo, intelligitur factum contemplatione eccleſiæ vel perſonæ.*
53 *Quid ſit ad miniſtrationem habere in eccleſia.*
54 *Quid ſit prælationem habere in eccleſia.*
55 *Vide quando legatum clerico adminiſtrationem non habenti, eſt factum intuitu perſonæ, vel eccleſiæ.*
56 *Canonici non habent adminiſtrationem in eccleſia.*
57 *Religioſus regulariter non dicitur poſſe habere propria.*
58 *Legatum factum religioſo, præſumitur intuitu monaſterij factum.*
59 *Quando legatum factũ canonicis præſumitur factũ eccleſiæ, vel ſingulis. Item vide de legato facto ciuibus, & ciuitati.*

Item

Item quando legatū filiofamil. præſumatur factum contēplatione patris.
60 Quod dicitur, quod acquiſita per prælatum præſumuntur eccleſiæ acquiſita, intellige quando contentio eſt cū eccleſia, ſecus, ſi cum alia perſona.
61 Quando officialis præſumitur acquiſiſſe de bonis reip.
62 Quando tutor præſumatur acquiſiſſe de bonis pupilli.
63 Circa quæ tenetur operari Rector.
64 An epiſcopus ex induſtria acquirat ſibi.

§. quod dicendum.

1 Sacerdos habet ſemper viuere de redditibus beneficij.
2 Verbum victus etiam veſtimenta comprehendit.
3 Id ſolum eſt clericorum: quod probabili ratione conſumunt.
4 Clericus, qui nō intereſt diuinis, non facit ſuas quotidianas diſtributiones.
5 Clerici habent viuere de patrimonio Ieſu Chriſti.
6 Epiſcopus tenetur prouidere clerico, quouſque ei detur beneficium.
7 Ad quid Apoſtolus manibus victum quærebat.
8 Hodie bona eccleſiarum ſunt deputata principaliter ad vſum miniſtrorū.
9 Habens patrimonium, non poteſt petere aliquid ab eccleſia vniuerſali, ſed bene a particulari cui clericus deſeruit.
10 Hodie clerici ſine penuria, & commode habent viuere.
11 Non poſſum facere commode, quæ poſſum facere ſine penuria.
12 Quomodo intelligatur beneficium ſufficiens clerico.
13 Competenter quis debet beneficiari, vt poſſit commode ſuſtentari.
14 In hoſpitalitate exercenda, habetur reſpectus ad ſitum beneficij.
15 Multum differunt viuere commode, & ſine penuria.
16 Hodie clerici non debent viuere ita ſtrictè.
17 Hodie eſt difficile dicere, quot fructus ſufficiūt beneficiato quia plus vni, & minus alteri.
18 In ſubminiſtratione victus clerico, habeť conſideratio ad qualitatē pſonæ.
19 Alijs cibis veſcuntur nobiles, alijs pauperes.
20 Sine ſcientia mundus regi non poteſt.
21 Eccleſia Vniuerſalis indiget viris litteratis.
22 Perſona litterata prodeſt eccleſiæ vniuerſali.
23 Quomodo intelligatur illud, quod eccleſia habet ſufficere clerico, & ſuis.
24 Quomodo iudicatur ſufficientia beneficij.
25 Scientia requiritur, ſecundum locum, dignitatem, & ordinem, ad quem quis ſumitur.
26 Quæ ſcientia requiritur in Epiſcopo, & quæ in alijs inferioribus.
27 Expenſę quæ fiunt in recolligendis fructibus in primis deduci debent.

28 Quid continetur appellatione fructuum.
29 Habens patrimonium poteſt viuere de beneficio.
30 Nulla eccleſia poteſt ædificari ſine dote.
31 Hodie bona eccleſiarum, ſunt principaliter deputata ad vſum miniſtrorum.
32 Nemo debet proprijs expenſis militare.
33 Hodie beneficia ſunt principaliter deputata pro clericis.
34 Stipendium datur clerico non propter indigentiam; ſed propter ſeruitiũ,
35 Clerici diuites licite ſtipendia ab eccleſia accipiunt.
36 Decimæ ſoluuntur clericis; ſiue ſint diuites, ſiue pauperes.
37 Hodie clericus licite uiuit de beneficio, & conſeruat patrimonium hæredibus.

§. Fiet ergo.

Ex quibus præſumatur clericus acquiſiſſe.

QVÆSTIO IX.

§. ET quia plerunque dubitatur, vnde prouenerint acquiſita per clericum beneficiatum, an ſcilicet ex fructibus, ſeu prouentibus beneficij, an vero aliunde, puta ex patrimonio, vel induſtria, ideo ad propoſitum eſſe iudicauimus præſentem quæſtionem facere. Et primo non videtur, quod poſſit præſumi ex prouentibus eccleſiæ acquiſita ex infradicendis, ſtante quia clericus diuerſi-
1 mode facultates ſubſtãtias, & peculium acquirere, & habere poteſt, quia poteſt habere peculium aduentitium, caſtrenſe, & quaſi, quia quod artificio, vel induſtria, paterna ſucceſſione, vel materna, vel intuitu cognationis, vel dono conſanguineorum, aut amicorum intuitu perſonæ, non
2 eccleſiæ, clericis acquiritur, aduentitium dicitur peculium clericorum, quod dici poteſt eſſe quaſi caſtrenſe, quia quod in filiofamilias laico dicitur aduentitium, in clerico quaſi caſtrenſe peculium appellatur, quia de iſto teſtari poteſt clericus, & diſponere per tex. in cap. tua nobis extra
3 de teſta. l. vltima. C. de in off. teſta. authen. preſbyteros. C. de epiſcopis & cler. 91. diſt. cler. x. q. 3. cauendum in fi. cap. primo. 21. q. 1. in fi. per quæ iura probatur clericum honeſte proprijs laboribus, & manibus ſibi ac-
4 quirere, & de talibus teſtari poſſunt clerici, etiam ſi ſint in poteſtate. C. de epiſcopis & cler. l. ſacroſan. C. de aſſeſ. velut caſtrenſe.

Secundo conſideratis canonibus colligitur, quod clerici beneficia habentes, ex eorum redditibus non poſſunt diſponere, nec expendere,

nisi

niſi tantum, quantum ſufficiat ad eorum honeſtum victum & veſtitum
5 cæteroſque vſus neceſſarios, aut congruos. cap. ſi. 12. quæſtio. prima. cap. videntes. ea. quæſtione in princip. 44. diſtinct. tibi, o, ſacerdos viuere de altari permittitur non luxuriari, bona etenim eccleſiarum ſunt proprium Chriſti patrimonium cap. cum ex eo. de electio in 6. no
6 tant. Fely. & Deci. in cap. conſtitutus. de reſcrip. & diuus Bernard. in epiſtola ſecunda ſcribit. Denique quicquid præter neceſſarium victum, ac ſimplicem veſtitum, de altari retines, tuum non eſt, rapina eſt, ſacrilegium eſt.

Imo non deſunt, qui opinantur, clericum habentem beneficium vltra ſibi neceſſarium in prophanos vſus redditus illius expendentem, mortale crimen committere, & teneri ad reſtitutionem illorum redditu um: quos
7 ita expendit, dicente Hieronymo, aliena rapere conuincitur, qui vltra neceſſaria ſibi retinere probatur. §. ordinandus. 42. diſt. huius opinionis eſt ſanct. Thom. 22. q. 43. artic. 8. ſequitur Alexan. Hales. tertia parte quæſtione 36. membro quinto Ricard. in quarto ſent. diſt. 45. artic. 3. q. prima. hanc opinionem probat Palud. in quarta diſt. 24 q. 3. artic. vltimo. ſuffragatur tex. in cap. epiſcopus. 12. q. prima. & in cap. primo. 12. q. 3. & inquit diuus Bernardus. epiſtola. 42. colum. 3. Clamant pauperes, noſtrum eſt, quod effunditis, nobis crudeliter ſubtrahitur, quod inaniter expenditis, ſequi videtur Abb. in cap. cum ſecundum. de præb. colum. 3. Archid. & Dominic. in ſumma. 44. diſt. Fely. in cap. poſtulante. de reſcript. num. 6. & in cap. de quarta. num. 33. de præſcrip. quia de altari
8 debet viuere non luxuriari, & accipitur luxuria, pro omni luxu, ſeu illicita concupiſcentia. 43. diſt. in princip. & dicit Aug. in ſumma in 5. clericus. 3. quod talis contractat rem alienam inuito domino, quia quicquid
9 habent clerici, ſunt bona pauperum. 12. quæſt. 2. aurum, & 16. quæſt. pri-
10 ma. colum. ſi. ſubiungens, quod etiam recipientes, tenentur ad reſtitutionem, niſi in caſu conceſſo. 14. q. 6. ſi res. quod verum dicit quoad forum conſcientiæ.

Et detracta portione, pro congrua, & neceſſaria ſubſtentatione clerici, vel beneficiati, pars ſuper abundans de redditibus, in pios vſus, & in paupe-
11 res erogari debet, iuxta illud Lucæ primo. Quod ſupereſt, date pauperibus. 16. quæſtione prima. cap. caſellas. cap. epiſcopi. 10. q. 2. Abb. in cap. de his: de eccleſ. ædifican. vel reparand. noua etenim lex de dandis decimis eccleſiæ miniſtris, ex eo iuſtitiam præſefert, quod ipſa decima da-
12 tur, pro congrua miniſtrorum in eccleſia Dei ſeruientium ſubſtentatione, & pro pauperibus alendis datur ipſa decima fructuum pars, Gaietan. in 22. q. 87. art. 1. & quæſtione. 188. art. 7. ca. decim. & cap. ſi. 16 quæſtione prima.

T Et

Et clericus præbendatus per antiqua iura de redditibus eccleſiæ, & oblationibus fidelium, tenetur facere quatuor partes, videlicet epiſcopo,
13 pauperibus ſibi ipſi ſacerdoti, & fabricæ cap. quatuor. cap. cognouimus. & cap. ſequen. 12. quæſtio. 1. vbi vltra quartam ſibi debitam, nihil vltra expectet ſacerdos, quamuis ſecundum Abb. in cap. primo, de eccleſ. ædif. quoad quartam epiſcopi, & quartam fabricæ, eſt ſtandum
14 conſuetudini, quæ in huiuſmodi valet derogare iuribus, niſi tamen fabrica remaneret derelicta, quia tunc talis conſuetudo eſſet irrationabilis, & non valeret, & ſic tali conſuetudine non obſtante, bene-
15 ficiatus tenetur dare quartam fabricæ. argu. dict. cap. cognouimus. Quoad vero quartam debitam pauperibus, non valet aliqua conſuetudo in contrarium, quin teneatur eam beneficiatus ſoluere: imo
16 ſecundum quoſdam, non ſolum quartam partem, ſed & omnia, quę ſuperſunt eius neceſſitatibus detractis, pauperibus erogare tenetur, niſi fabrica ægeat reparatione, vel niſi vellet conuertere talia, ad ampliandum cultum Dei in eccleſia, nulla extrema neceſſitate in aliquo occurrente, in quibus duobus caſibus licite, deſiſtit ab erogatione in pauperes, alias non ſine mortali peccato. argu. eorum quæ not. in cap. dubium el. 2. de electio. & in cap. cum ſecundum. de præbend. facit cap. clericus qui. cap. duo. cap. vltimo, 12. quæſtio. 1. & 10. quæſtio. 2. epiſcopus. quia dicit text. in dict. cap. clericus. quod cum clericus
17 ſit ſors, ideſt pars Domini, debet ſe talem exhibere, vt ſit domini pars: ſi vero aurum, argentum, ſuppellectiles varias habet, cum iſtis partibus Dominus non dignatur fieri pars eius: vnde ſtante diuiſione fructuum beneficij facta a iure in quatuor partes, ſtante, quod clericus vltra ratam ſibi tangentem, nihil debeat accipere, ſtante quod clericus aliunde acquirere, & habere facultates poteſt, non videtur poſſe præſumi acquiſitionem eſſe factam de fructibus, & prouentibus beneficij, quia eſſet iſta præſumptio contra iura diſponentia contrarium, quod eſſe non debet.

Nec ſecundum Innocen. & Hoſtien. relatis per Abb. in cap. poſtulaſti. de reſcript. clericus habens bona patrimonialia, de quibus poſſit viuere, poteſt ſimpliciter licite beneficium eccleſiaſticum ſuſcipere, quia ſecundum Ricard. etiam in quolibet. 3. quæſtio. 21. ſi bona patrimonialia ſufficiunt ad neceſſitatem naturæ, poteſt beneficium ſuſcipere in tãtum, quantum exigit neceſſitas ſtatus, & perſonæ, & pro ſupplendo tali ne-
18 ceſſitati, Si vero tantum habet de patrimonio, quantum requirat neceſſitas ſtatus naturæ, & perſonæ, in tantum, quod multa etiam poſſet erogare pauperibus, ſi vltra accipit beneficium eccleſiaſticum non intendens eccleſiæ deſeruire, peccat mortaliter facit. cap. clericos. 1. quęſtio. 2.

ſtio. 2. & cap. ſequen. per quod apparet quod fructus beneficiorum, habent tantum ſeruire in neceſſitatibus beneficiati, non vltra, nec habent
19 inſeruire pro theſaurizando, & acquirendo rem: facit pro iſta opinione quod habetur in text. in l. ſi defunctum. C. arbitrium tutel. vbi habetur quod curator, ſeu tutor præſumitur acquiſiſſe non ex bonis pu-
20 pilli, ſeu minoris, ſed ex propria induſtria ſeu proſperitate fortunæ, ergo idem dicendum in clerico, quia prælatus, & tutor regulariter com
21 parantur not. de in integ. reſti. cap. auditis. in quarta glo. Item facit tex. & ibi glo. in ver. compenſatione. 12. quæſtio. 4. cap. primo. vbi de acquiſitis per clericum, tam de rebus eccleſiæ, quam ſuis, exiſtente du-
22 bio, æqualiter fit diuiſio, inter eccleſiam, & hæredes, nec proprterea ex quo clericus ſit beneficiatus, aut præbendatus, præſumitur acquiſitum de bonis eccleſiæ, vlterius, non poteſt etiam alia ratione præſumi, acquiſita per clericum, eſſe acquiſita de bonis eccleſiæ, quia in eis non
23 habet clericus niſi vſum, & vſuario comparatur dicit glo. in cap. cum olim. extra de rerum permut. glo. in cap. fin. de pigno. in cap. quia nos. de teſtamen. Innocen. in cap. indecorum. circa fin. de ætat. & qualit. Imol. in Clemen. gratiæ. de rer. permut. 4. colum. in fi. per Abb. in cap. cum eſſet. de teſtamen. Bald. in authen. licentia. C. de epiſcopis & cler. & tex. in cap. cum M. Ferrarienſis. de conſti. Item facit, quia ſi aliquid
24 relinquitur clerico prælationem, vel adminiſtrationem non habenti a propinquo, vel ab extraneo. illud non præſumitur ei relictum ratione, & reſpectu eccleſiæ, ſed bene reſpectu perſonæ, & ſic non acquiſitum
25 eccleſiæ præſumi debet, eſt tex. in cap. reliquiſti in fi. de teſtam. & glo. ibi dicit ſiue habeat beneficium eccleſiaſticum, ſiue non, ſequitur Abb. qui illum tex. declarat in cap. fi. de pecul. cler. quia prælatus, vel beneficiatus non eſt dominus in rebus eccleſiaſticis, ſed procurator. 12. quæſtione. 1. ſi priuatum. per Abb. in cap. fraternitatem. de donatio. ex. & ibi dom. Anto. & idem in cap. petitio. in 2. colum. poſt Innocen. de pro-
27 curat. Item facit, quia cum præbendæ procedant ex rebus eccleſiæ, nō dantur canonicis ſimpliciter, vt faciant quicquid velint ex redditibus, ſed vt primo neceſſaria accipiant pro ſe, & ſi quid ſupereſt debent expēdere in vtilitatem eccleſiæ Abb. cap. fi. de pecul. cler. ergo nihil habet, ergo non acquirere poteſt de illis, nec diſponere, quia qui nihil habet donare non poteſt. 1. q. 7. Daybertum. 54. diſt. Abbati. glo. in cap. cæte-
28 rum. ex. de donat. facit quod dicit Abb. in cap. cum ſecundum. ex. de præben. quod eſt licitum viuere de fructibus beneficij, non luxuriari, ex quo nota contra beneficiatos, conuertentes redditus in vſus inhoneſtos,
29 & inquit Abb. credere, quod ſi haberent patrimoniū, tenerentur de ſuo reddere eccleſiæ, quod male expenderunt. 12. q. 4. cap. primo. & ſecun-

do & paulo poſt idem Abb. dicit bona eccleſiarum non ſunt prælato-
30 rum, ſed patrimonium Ieſu Chriſti ſuo ſanguine acquiſitum, dominium ergo rerum eccleſiaſticarum pertinet ad Deum, & eſt inquit Abb. contra præfatos, reputantes ſe dominos, quia dicit glo. in cap. ad aures. 12. quæſtio. 1. de fructibus eccleſiæ illud ſolum eſt clericorum, quod probabili ratione conſumunt, ſequitur Zabarell. in cap. fina. de pecul. cler. ſequitur Soci. conſ. 32. volum. primo. num. 4. vbi dicit ſecundum Archid. & Ioan. de Ligna. in Clem. gratiæ. quod ſi clericus vltra neceſſitatem aliquid expendit de bonis eccleſiæ tenetur ad reſtitutionem. 12. q. 2. cap. epiſcopi.

Contrarium videtur per text. in cap. primo. de pecul. cler. vbi eſt tex. ro-
31 tundus, quòd acquiſita per clericum beneficiatum, præſumuntur acquiſita de fructibus beneficij, non aliunde, & ibi notant omnes, & maxime Abb. verſ. & nota ſic, vbi dicit quòd eccleſia habet intentionem fundatam de iure communi, ſuper omnibus bonis poſſeſſis a prælato
32 defuncto, vnde omnia præſumuntur eſſe eccleſiæ, niſi probetur exaduerſo illa eſſe patrimonialia, & videtur iſte text. inquit, probare quod etiam contra hæredem poſſeſſorem, eccleſia habeat intentionem ſuam fundatam, vt colligitur, ibi, quicquid ipſum habuiſſe potuerit, &c. Et quod clericus præſumatur acquiſiſſe de bonis eccleſiæ, vide per glo. in l. etiam. in ver. credidiſſent. C. de donat. inter vir. & vxor. per Specul. de teſtamen. monach. verſ. 53. & cap. primo. in fin. de pecul. cler. Bald. in cap. primo. ad fin. verſ. quæro quid in dubio. de cler. qui inueſtit. fecit. Bart. in l. facultas, in fin. C. de iure fiſci. lib. 10. Specul. de loca. § 6. verſ. 76. Cardinal. in Clemen. gratiæ. 19. quæſtio. verſ. ad 5. de reſcript. & dicit Zabarel. dict. cap. primo. de pecul. cler. quod ſicut præſumitur pro marito carnali, quòd acquiſita per vxorem, ſint de
33 bonis ſuis acquiſita, ſic præſumi deberet pro marito ſpirituali, ſcilicet pro prælato contra eccleſiam, quòd acquiſita per eum ſint acquiſita de bonis eccleſiæ, quia dicit Hoſtien. cap. primo. de teſtamen. quod in
34 vtroque caſu, tam vxoris quam prælati, eſt eadem ratio præſumptionis, vt euitetur ſuſpicio turpis quæſtus, mulieres enim raro negociantur, quia negociationes non conueniunt mulieribus, quia non debent ſe immiſcere cœtibus virorum. l. aliena. C. de procurat. Et ſi negocia faciunt, de bonis mariti faciunt: dicit tamen Ioan. de Imol. ſecundum d. Pet. d. cap. de pecul. cler. quòd ſi in vxore poneretur in facto, quòd ipſa fuiſſet diues, & maritus, nihil habens, tunc illud, quod vxor quæſiuiſſet, non debet præſumi de bonis viri quęſitum, qui nihil habebat, quia ex bonis, quæ non apparent lucrum aliquod proficiſci non poteſt, facit quod
35 habetur in l. pri. ff. de contrahen. emptio. per Imol. dict. cap. primo. de

pecul.

pecul. cler. colum. ſecunda. ſic & in prælatis, & clericis beneficiatis ſi
36 negociantur eſt turpis quæſtus, ideo præſumitur non ex negociationibus acquirere, quia non præſumitur prælatus negociatus fuiſſe, cui ne-
37 gociari eſt a canone interdictum, quia clerico hoc facere eſt delictum toto titu. ne clerici, vel monach. ſæcular. neg. ſe aſtr. & dicit Innocen.
38 quem ſequitur Zabarell. in cap. cum in officijs. extra de teſtamen. quod
39 de rebus, de quibus dubitari poteſt, an ſint acquiſitæ eccleſiæ, & an ſint eccleſiæ, nec ne, quod etiam illis occupabit eccleſia, quia pro ipſa præſumitur; alias vero de quibus eſt certum, quod fuerunt teſtatoris, occupabit hæres. eſt tex. in terminis in authen. licentiam. C. de epiſcopis. vbi epiſcopus, quæcunque fuit probatum habuiſſe ante epiſcopatum, & quæ ratione cognationis acquiſiuit poſt epiſcopatum, poteſt ad
40 quem voluerit tranſmittere vbi glo. notat, quòd ſi habet probari, ergo præſumitur pro eccleſia, & eccleſiæ acquiſitum, facit in terminis, in cap. primo. 12. quæſt. 3. vbi clerici nihil habentes ante ordinationem ſuã, poſteà acquirendo agros, & prædia, ac alia quæcunque ſuo nomine comparata, de bonis eccleſiæ acquiſiſſe præſumuntur, & tanquam rerum dominicarum inuaſores tenentur, niſi admoniti, eccleſiæ eadem acquiſita contulerint, vbi dicit glo. quòd ſpeciale eſt in eccleſia, quod res empta de eccleſiæ pecunia, ſtatim fit eccleſiæ, licet clericus emerit nomine pro-
41 prio, id quod eſt ſecus in rebus priuatorum: & prælatus, vel beneficiatus, attento, quòd habet liberam adminiſtrationem in rebus eccleſiæ, & facit fructus beneficij ſuos, ſecundum aliquos poteſt diſponere de eis per text. vbi glo. Abb. & alij in cap. cæterum. de donatio. extra. & æquiparatur vſufructuario in vita, per ea, quæ dicit Abb. in cap. fina. de pecul. cleric. verſ. in glo. ſecunda, vbi videtur dicere quòd clericus in vita, & in bona valetudine comparatur vſufructuario, in infirmitate vero æquiparatur vſuario, quia non poteſt donare aliquid, niſi intuitu eleemoſynæ, cap quia. cap. relatum el 2. extra. de teſtamen. Abb. in cap. cum in offic. eod. titu. glo. eſt multum notabilis. in cap. præſenti. de offic. ordinar. lib. 6. Item facit quia videtur, quòd clericus habeat
42 omnimodam diſpoſitionem pro libito ſuæ voluntatis, circa fructus beneficiorum, & quòd quouiſmodo expendere poteſt, quia etiam poteſt illos dare porcis. eſt. glo. notabilis in ſumma. 1. q. 1. quæ dicit de fructibus nulla quæſtio, qui etiam vendi, & dari porcis poſſunt per tex. in cap. fin. ne prælat. vic. ſuas.

Facit, quod habetur in tex. in cap. vnico. de cler. non reſid. in fin. vbi videtur, quòd fructus, ideſt diſtributiones quotidianas clericus faciat ſuas,
43 & illarum dominium acquirit, Dec. conſ. 280. Pariſ. conſ. 33. volum. quarto.

Facit vlterius, quia clericus licite diſponit de fructibus, ac rebus eccleſiæ in quantum expendit de ſuo in vtilitatem eccleſiæ, & de eis teſta-
44 ri poteſt cap. ſi quis quilibet. 12. queſtio. 2. & cap. ſi epiſcopis. queſtio. 5. immo ſi non teſtaretur, hæres poſſet petere, facit cap. de multa. de preben. & quòd not. Abb. ibidem in quarta colum. & l. quę omnia. in fin. ff. de procura. glo. in l. ſi non ſortem. §. ſi centum. ff. de condit. indeb.

Item poteſt diſponere de rebus, & fructibus eccleſię, ſtante conſuetudine. Item poteſt diſponere in eleemoſynam, quam clericus poteſt face-
45 re etiam in ęgritudine conſtitutus. cap. ad hęc. & cap. relatum el 2. extra de teſtamen. Item poteſt diſponere, & donare de fructibus beneficij in remunerationem ſeruitiorum honeſte receptorum, tam a conſanguineis, quam ab extraneis. dict. cap. relatum. de teſtamen. §. licet. Item poteſt diſponere clericus de fructibus eccleſię in dando locis religioſis. dict. cap. relatum. & Abb. in dict. cap. ad hęc dat practicam, quòd ſi clericus vult diſponere aliquo de iſtis modis valide, & efficaciter det, donet, diſponat, & faciat dum ipſe viuit, & in vita, & non relinquat quia non valet.

Et dicit apoſtilla ad Ang. in ſummá in verb. cler. tertio verſ. vtrum prælatus. in verb. de fructibus. loquendo an prelatus poſſit ſoluere debita perſonalia de fructibus beneficij, quod ſic, quia hodie inualuit com-
46 munis opinio, quod hodie clerici appropriant ſibi fructus eccleſię, vnde melius viſum eſt curię, vt ſatisfaciant creditoribus: & dicit Cardinalis Zabarella in cap. inquirendum. de pecul. cler. quòd de fructibus clericus libere diſponit, ait enim, ſed ſi prelatus vendit fructus, quos libere poteſt diſtrahere &c. facit, quod dicit Couarruuias Doctor Hiſpanus in cap. cum in officijs. de teſtamen. vbi tenet, quod prelati, licet in prophanos vſus expendant redditus, & fructus beneficiorum, propter quod crimen mortale committunt, non tamen tenentur reſtituere, neque ad reſtitutionem aliquo modo, quia dicta Doctorum circa hoc adducta, eo tendunt frequentius, vt ſit illicita hęc eccleſiaſticorum redditu um diſtributio, non tamen, vt ſit reſtitutio neceſſario facienda: pręterea redditus eccleſiaſtici qui ſuperſunt vltra miniſtrorum victum, alieni dicuntur, non proprij, ſed ex quadam metaphora, eo quòd pauperibus eſſent erogandi, quòd auctoritate Hieronymi comprobatur, is etenim ſcribit bona eccleſiarum dici bona pauperum, quoad debitū, quia eis debentur, non quoad dominium, nec quoad proprietatem, ſicut refert Cardinalis a Turre Cremata cap. videntes num. 2. 12. q. 1. per multa quę allegat ibidem d. Couarruuias, & per multorum Doctorum opiniones, quorum opinio inquit, & ſententia benignior eſt, & noſtris hiſce

tempo-

temporibus admittenda, ex totius Chriſtiani orbis conſuetudine, qua plurimum adiuuatur, &c.

Quia nemo videtur teneri ad reſtitutionem ſuę rei, quia clericus benefi-
47 ciatus, & pręlatus facit fructus ex beneficio recollectos ſuos, late per Hoſtien. in cap. fin. de pecul. cler. vbi poſt longam diſtinctionem concludendo dicit: ſed eſt verius, quod clericus fructus ſeparatos, & reconditos ſolummodo facit ſuos, alij autem omnes ad eccleſiam pertinebunt, ſic enim eſt, & in vſufructuario, cui talem clericum beneficiatum diximus comparandum, & quod ſit in vſufructuario habetur in l. ar-
48 boribus. §. Iulianus. ff. de vſufruct. id quod inquit eſt verum, niſi de ſpeciali ſtatuto, vel conſuetudine eccleſię, in contrarium appareat, quia tunc tali ſtatuto, & conſuetudini ſtandum erit, ſequitur ibidem Ioan. Andreę, ibi poſſeſſio reſtituitur, non fructus, quos facit ſuos. Sed vltra omnes pulchrius ibidem per Zabarellam, vbi dicit, quod quicquid diſponit clericus de fructibus beneficij in vita, tenet, ſicut valet alienatio tutoris in illis, quę ſeruando ſeruari non poſſunt, ſubiungens ſic in ſimili dico, quod pręlati habent liberam diſpoſitionem de fructibus beneficij, & plus dico, quod ſunt domini fructuum cap. vnico de cler. non reſiden. in fin. lib. 6. & diſtinguit in fin. quòd aut quęritur, an beneficiatus faciat fructus ſuos, ita quod libere diſponere poſſit, ſicut Dominus, adeo quod etiam, ſi male diſpenſet, non poſſit puniri, & dic quod non cap. 2. de pecul. cler. aut quęritur, an faciat ſuos in tantum, quod poſ-
50 ſit ſibi conſeruare, vel ex eis aliquid acquirere, quod ſuum ſit, & ad huc idem: quia non poteſt cap. 3. eodem titu. de pecul. cler aut, an
51 faciat ſuos, ita quod de eis poſſit diſponere, adeo quod non reuocetur, quod fecerit, & tunc, aut in vltima voluntate, aut inter viuos, primo caſu non poteſt cap. ad hęc de teſtamen. & cap. relatum. licet in hoc poſſit, aliter dici, vt prędixi, ſed hoc communius. ſecundo caſu indi-
52 ſtincte poteſt, etiam donando, quia dominus eſt fructuum cap. vnico de cler. non reſiden. in fin. lib. 6. & ęquum eſſet ſtatuere, quod de omnibus fructibus, item etiam de omnibus acquiſitis eccleſię: ſiue mobilibus, ſiue immobilibus, poſſet clericus libere diſponere, & in vita, & in morte, & hoc ſi ſint acquiſita intuitu eccleſię, per hoc enim clerici eſſent promptiores ad beneagendum, & bene acquirendum, & multi magni viri, qui abſtinent a clericatu, non abſtinerent, nec facerent clerici frandes, quas faciunt, in faciendo inſtrumenta cantare in alio, hęc quę dixi beneficiatum poſſe diſponere in vita de fructibus, procedunt, quando diſpoſuit de eis, ſed ſi moritur diſpoſitione non facta, fructus reſeruantur eccleſię, & remanent futuro ſucceſſori cap. pręſenti, prę allegato in principio, libro ſexto, in eo autem, quod dictum eſt de fructi-

bus, quod fiunt clerici, intelligunt communiter omnes, verum eſſe cum ſunt percepti, ſeparati a ſolo, & reconditi, comparando in hoc clericos vſufructuario, qui facit fructus ſuos, tunc cum ſunt reconditi
53 non ante. ff. quibus mod. vſufruct. amittat. ſi fructus. alias & vſufructuarius, quæ tamen lex hoc non dicit ſecundum verum intellectum: immo, inquit, verius dic, quod ſicut bonæ fidei poſſeſſor facit fructus ſuos ſtatim cum ſunt a ſolo ſeparati, etiam non reconditi dict. l. ſic & vſufructuarius, ſed in hoc eſt differentia, quia bonæ fidei poſſeſſores fa-
54 ciunt fructus ſuos a quocunque ſint ſolo ſeparati, vſufructuarij vero, tunc tantum, quando per ipſum ſunt ſeparati, vel per alium eius nomine. dict. l. quod tenet Cyn. in l. certum. C. de rei vend. in clerico autem videtur magis conueniens, comparare ipſum bonæ fidei poſſeſſori potius, quam vſufructuario, quia differt ab vſufructuario, & quando
55 clerici faciunt fructus ſuos, ſe remittit idem Zabarel. ad eius ſcripta in Clemen. gratiæ. vltima quæſtio. de reſcript. Et per hæc cum clariſſime conſtet, quod clericus de fructibus beneficij poſſit omnimodo diſponere, eoſque faciat ſuos, & quod inoleuit quod hodie clerici approprient ſibi omnes fructus beneficiorum per ſupradicta, poteſt indubitanter dici, quod de eis acquiſitionem facere, & acquirere poſſit, & quod beneficiatus, acquirendo faciat præſumptionem, acquiſita eſſe de fructibus beneficiorum.

.5. Quid dicendum, in tanta contrarietate, de hac materia habetur. 12. quæſtio. 3. & 12. quæſtio. 4. & eſt in hac materia diſtinguendum, & intelligendum, prout per doctores in cap. vt vnus. de pecul. cler. vbi dicit. Hoſtien. quod acquiſita per epiſcopum poſt conſecrationem, debent præſumi acquiſita eccleſiæ, & de rebus eccleſiæ, niſi probetur, quod non occaſione eccleſiæ acquiſiuit, per text. in cap. quia nos. de
1 teſtamen. authen. licentiam. C. de epiſcopis, & cler. & ſic incumbit ſemper probatio hæredibus epiſcopi, quod quidam intelligunt, ſi eccleſia eſt in poſſeſſione rerum acquiſitarum, & de quibus controuertitur, quia, ſi non eccleſia, ſed hæres poſſidet, tuenda eſt ei ſua poſſeſſio.
2 l. fina. C. de rei vend. cap. primo. 12. quæſtio. 5. in fin. ſed contrarium eſt verius, ſecundum eum, quia quicunque poſſideat, præſumptio eſt
3 pro eccleſia, vnde poſſidens habet probare intentionem ſuam, & ſi non probet, ſuccumbit per text. in cap. primo. de teſtamen. per illa verba detineri nullatenus patiaris. nec obſtant iura, quæ volunt, quod actor probet intentionem ſuam, quia intelliguntur, & vera ſunt, niſi præ-
4 ſumptio ſit pro actore, vbi enim præſumptio eſt pro actore, ſuccumbit reus, niſi probet, ſubiungens ibi Hoſtien. porro, ſi conſtat, quod nihil habens promotus fuerit, nec probetur, quod aliunde acquiſierit

tit pro eccleſia iudicabo, & hoc in rebus immobilibus, porro in mo-
bilibus modicis, quilibet poſſeſſor tuendus eſt in poſſeſſione, in quan-
tum dari potuerunt, ſequitur Ioan. Andreæ ibidem, dicens vltra Ho-
5 ſtien. quod quidam diſtinguunt, an prælatus promiſcue, vtatur rebus
eccleſiæ, & ſuis, nec ne: alij an conſtet, prælatum habuiſſe proprium
ante promotionem, nec ne: Tertij quis poſſideat, & quis petat, vt
probet contra poſſidentem: aliqui, an prælatus fecerit inuentarium,
nec ne, vt primo caſu, vltra expreſſa in inuentario præſumatur pro hæ-
6 rede, ſecundo caſu, præſumatur pro eccleſia, fuit enim in culpa præ-
latus non faciendo inuentarium, quia ſegregare debuit res ſuas a rebus
eccleſiæ. 12. quæſtio. 1. ſint: & habetur id in canone Apoſtolorum ca-
non. 35. incip. manifeſte ſumpto res priuatæ epiſcopi. &c. & multum
7 contra eum in tali caſu præſumitur, ſi omiſerit, & ſæpe poteſt propter
culpam eius, deferri iuramentum eccleſiæ arg. 2. quæſtio. 1. in primis.
& maxime, vbi lata, & manifeſta deprehenderetur culpa prælati, per
8 eundem Ioan. Andreæ in cap. cum in officijs, de teſtamen. vbi etiam
ſubiungit, quod ſemper pro eccleſia præſumitur: niſi hæres clerici de-
functi probauerit, ante clericatum defunctum clericum habuiſſe ali-
quid, vel aliunde ſuo intuitu obueniſſe, addens idem Ioan. Andr. dict.
cap. vt vnus. aut conſtat clericū habuiſſe proprium tempore promotio-
nis, aut conſtat non habuiſſe, aut dubitatur: primo caſu, vera ſit opi-
9 nio, vt probet agens contra poſſidentem, ſecundo caſu, vt præſuma-
tur pro eccleſia idem in tertio, maxime ſi defunctus clericus non fecit
inuentarium, ſed in ſecundo caſu, licet præſumptio ſit pro eccleſia,
tamen hæres acquiſitum intuitu perſonæ probabit, in tertio probet
etiam eum habuiſſe aliquid promotionis tempore, quia hoc probato,
elidetur præſumptio, ſequitur Cardinalis Zabarella ibi: quæro inquit,
an in dubio, cum non apparet, an occaſione eccleſiæ acquiſierit cleri-
cus, vel prælatus præſumendum eſt pro eccleſia, niſi probetur, quod
non acquiſiuit intuitu eccleſiæ, ſed aliunde, vt ſic ſemper incumbat
probatio hæredibus, etiam ſi poſſideant, vt ſemper præſumptio ſit pro
eccleſia, etiam, ſi non poſſideat, niſi hæredes poſſederint res modicas
mobiles, quia in illis eſt eis tuenda ſua poſſeſſio, & ſi prælatus promi-
10 ſcue ſit vſus rebus eccleſiæ, & ſuis, quod ſit præſumendum pro eccle-
ſia, ſecus, ſi ſeparatim, & ſi conſtat prælatum aliquid habuiſſe ante pro-
motionem, quod tunc non præſumatur pro eccleſia, ſecus ſi non con-
ſtet, & demum ſequendo diſtinctionem Ioan. Andreæ, quod ſi conſtet
habuiſſe illum ante promotionem, quod non ſit præſumptio pro eccle-
ſia, quin agens probet contra poſſidentem, ſi non conſtet, præſumptio
eſt pro eccleſia, & incumbit hæredi probare, quod non acquiſiuit, ra-

tione

tione eccleſiæ, ſed intuitu perſonæ: ſecundo caſu etiam præſumitur pro eccleſia, maxime ſi prælatus non fecit inuentarium, ſed ſi probabit hæres, eum aliquid habuiſſe tempore promotionis, tollitur hæc præſumptio, & eſt locus primo caſui. Et ante omnes dixit Innocen. in cap. cum in officijs. de teſtamen. quod ea veniunt ad hæredes inſtitu-
11 tos, vel ab inteſtato, quæ clericus habuit ante clericatum, vel ea quæ poſtea obueniunt ex ſucceſſione, vel donatione, vel artificio, ſeu doctrina cap. relatum de teſtamen. §. cæterum. eod. ea vero, quæ acquiſiuit poſt clericatum, prima facie præſumitur, quod intuitu eccleſiæ ſint acquiſita, & de redditibus illius cap. primo. eod. 12. quæſtio. 3. cap. 1. hoc pręſumitur in ſingulis clericis, & maxime in prælatis. 12. quæſtio. 3. quæcunque & quæſtio. 4. ſacerdotes, & in tantum valet iſta præſumptio, quod pronunciatur pro eccleſia, niſi probetur, vel præſumatur in contrarium: aliquorum eſt opinio, & non male ſecundum eundem, quod clerici non prælati, præſumuntur acquirere intuitu per-
12 ſonæ, non autem eccleſiæ, cum ad quærendum nomine eccleſiæ, nullum habeant officium, onus, vel obligationem, ideo ſuo eorum nomine videntur quærere, ſi aliunde habent bona, quam ab eccleſia, vnde
13 hæres ſuus licite poſt mortem bona occupabit: ſed quia difficiles, & fere impoſſibiles ſunt probationes, vel teſtium, vel inſtrumentorum, quantum de redditibus, & quantum de patrimonio ſuo proprio acquiſierit, vel emere potuerit, idcirco iudex multum ex præſumptionibus procedet: & quia contingit aliquando, quod vna pręſumptio
14 alię cedit, & vna aliam elidit, iudex arbitrari debet, quantum fuit patrimonium, quanti ſint redditus eccleſiaſtici: Item quid lucratur, vel lucrari potuerit de artificio, vel doctrina, & ſic multa alia. late per Alexan. conſil. 101. in principio, ſeptimo volum. & ſemper in computatione, deducet prius expenſas victus, & veſtitus ſuper eccleſia, & de redditibus illius, de quibus ſemper primo habent deduci, quia de-
15 bet de altari viuere, qui altari ſeruit, & quia pręlatus tenetur tenere ſegregatas res eccleſię, magna eſt pręſumptio contra eum, ſi id facere omittit, & ſępe poſſet propter culpam illius deferri iuramentum ec-
16 cleſię, Item iudex omnes vanas, & delicatas expenſas prius deducet de bonis clerici, ſolas autem expenſas approbauit iudex de bo-
17 nis eccleſię quę factę fuerint in alimoniam ſuam, pauperum, in redemptione captiuorum, hoſpitalitatem, aut alias pias cauſas, nec ex eo credimus eſſe melioris conditionis quoad probationem hęredes, eo quia poſſident, quantum ad hoc, quod onus probandi alij incumbat,
18 quia ſemper pro eccleſia pręſumitur, niſi hęres defuncti clerici probauerit ante clericatum clericum aliquid habuiſſe, vel aliunde bona ſui

intuitu

intuitu, eccleſiæ obueniſſe, vel, niſi ſit probatum quod fructus erant adeo tenues, vt ex illis viuere non poſſet, aut vix ad ſubſtentationem ſufficerent, quia tunc non eſt dicendum, vel præſumendum, quod bona quæ reliquit, ſint acquiſita ex prouentibus eccleſiæ, & quod eidem debeantur, cum pro vſu, & neceſſario victu, & veſtitu tales fructus ſint ipſius clerici cap. cum ſecundum. de præbend. Archid. in cap. ſtatutum. colum. penult. de reſcript. lib. 6. Gemi. in cap. præſenti, ſub num. 12. de offic. ordin. eod. lib. & in dubio, eſt præſumptio, tales tenues fructus eſſe integros conſumptos, & proprios ex patrimonio præſeruatos. per Bald. conſ. 313. volum. ſecundo. incip. præmittendum. ſi plures quis eccleſias habuerit, æqua diſtributione inter eas, bona clerici diuidentur, & ſi clericus nullum habet heredem
19 vſque in 7. gradum, ſuccedit ei eccleſia cap. penul. 12. quæſt. 5. ſecundum aliquos vero, vſque ad decimum gradum, dicimus ſupra, in precedenti quæſtio. de ſucceſſ. cler. ſæcular. ab inteſta. verſ. deſcendentibus vero. in bonis eccleſiæ bona relicta per clericum occupabit eccleſia, quia non habet hæredem, ſed ſucceſſorem, illa vero de quibus certum eſt, quod fuerint clerici teſtatoris, occupabit hæres illius, ea
20 de quibus eſt dubium occupabit eccleſia, quia pro illa preſumitur, & ſi forte hæres illa occupauerit propria auctoritate, competit contra eum actio, & remedium ex conſtitutione. Si quis in tantam &c. Item, quia
21 in rem, quam poſſidet eccleſia per clericum defunctum ſibi ius dixit, vel edictum diui Marci, vel furti, ui bon. rap. vel ad exhiben. actio autem expilatæ hæreditatis, vel edictum Diui Adriani, non competunt eccleſiæ, quia prædicta non petit, tamquam hæres ſed, vti Dominus, ſi in alium ſint bona tranſlata, competit rei vendicatio, vel ad exhiben.
22 ſi in teſtamento relicta, videtur, quod hæres inſtitutus, non habeat for-
23 midare penam conſtitutionis, ſi quis in tantam, aut aliarum conſtitutionum, & alias, vt ibi per eundem Innocen.

Subdens ibidem: quod ſi eccleſia ignoranter occupaſſet rem, quam ſuo nomine poſſidebat prælatus, non teneretur prædicta pæna, quia iuſtam cauſam habuit ignorantiæ, & contrariæ præſumptionis, cum enim præſumatur, vt dictum eſt, omnia acquiſita de bonis eccleſię, Item cum quid emit prælatus, præſumatur emptum nomine eccleſiæ, aut nomine eccleſiæ emere debeat, vt 12. quæſtio. 3. epiſcopus. ſi aliud non appareat,
24 debeo eum præſumere potius feciſſe, quod ius præcipit, quam contra ius, &c.

Sed Abb. in dict. cap. vt vnus. amplectendo totam materiam, melius diſtinguit, & clarius. dicit enim, aut conſtat prelatum habuiſſe patrimonium, aut non conſtat, aut dubitatur, & hoc vltimo caſu diſtinguo, quod aut

dubita-

25 dubitatur, vtrum habuit bona ex quibus potuerit acquirere illa, de quibus eſt contentio, aut non habuerat illa bona tempore ſuæ promotionis, de quibus eſt contentio: primo membro principali, ſi conſtat ex quibus emit illa bona, tunc non eſt quæſtio, quia illius erunt, ex cuius redditibus acquiſita fuerunt, vt capitul. inquirendum. aut dubitatur, quia promiſcue vtebatur rebus eccleſiæ, cum ſuo patrimonio, & tunc, ſi patrimonium erat ſufficiens ad acquiſitionem illo-
26 rum bonorum, eccleſia vero non, nec in totum, nec in parte, & tunc præſumitur pro hærede, quia ceſſat hoc caſu præſumptio tex. in cap. primo. eod. titu. & cap. primo. 12. quæſt. 4. aut econtra, quia ec-
27 cleſia ſolum erat ſufficiens, patrimonium vero tenue, ſeu induſtria perſonæ, & tunc præſumendum eſt pro eccleſia dict. cap. primo. eod. Si vero vtrumque erat ſufficiens in totum, vel in partem, tunc fiet diuiſio inter hæredem & eccleſiam, ſecundum quantitatem patrimonij, & rerum eccleſiæ, & pone in terminis, quod ab eccleſia habebat trecenta & ex patrimonio ducenta, debet prius detrahi, quod veriſi-
28 militer Prælatus expendit in perſonam ſuam pro victu, veſtitu, & ad ſubſtentationem ſui, & nomine eccleſiæ, nec debent deduci expenſæ nimis delicatæ, ſi fingas, quòd huiuſmodi ſumptus aſcendat ad centum aureos, præſumptio inſurgit, quod de bonis eccleſiæ expendit in acquiſitionem bonorum ducentum aureos, & ex patrimonio alios ducentum, ex quo tantum percipiebat, fiet ergo æqualis diuiſio inter eccleſiam, & hæredem, ſi minus percepiſſet de patrimonio, minorem partem percipiet ex acquiſitis, ita videtur velle tex. in dict. cap. primo. 12. quæſtio. 4. & expreſſius ibi glo. ſentit Innocen. cap. cum in officijs. extra de teſtamen. Anto. de Bur. Abb. Didac. Couarruuias, & alij communiter ibi, Bald. conſ. 313. præmittendum eſt ad euidentiam, ad fin. lib. 2. Corn. conſ. 81. in caſu præmiſſo. & eſt ſatis rationabile, vt ex quo non conficiebat rationem de redditibus eccleſiæ. ſed promiſcue vtebatur cum patrimonio, vt fiat præſumptio non captioſa alicui, &
29 hoc intelligo, etiam, ſi prælatus emerat nomine proprio, quia non eſt ſibi credendum, ex quo facultates eccleſiæ exuberant, & non apparent in quem vſum fuerint conuerſæ, & idem per omnia dicendum quan-
30 do non habet patrimonium, ſed induſtriam æquiualentem, eadem ratione, puta ſi Doctor, qui ex aduocationis, vel munerum, ac officiorum functione, & huiuſmodi multa lucraretur, ſed ſi non habet patrimonium, nec induſtriam, præſumitur pro eccleſia. Et vide Cyn. in authen. licentiam. C. de epiſcopis, & cler. vbi idem ſentit in adminiſtratoribus ſæculariũ rerum, nam dicit, quòd ſi adminiſtrator erat
31 perpetuus, & nihil habebat, præſumitur acquiſiſſe ex adminiſtratio-

ne,

ne. Si vero temporalis erat, & ad tempus, & reddebat rationem, tunc non ex adminiſtratione, ſed ex induſtria acquiſiſſe præſumitur, ſcilicet defunctus. C. arbit. tutel. vltimo membro. ſi dubitatur, vtrum bona fuerint acquiſita, vel an illa habuerit prælatus, tempore quo fuit promotus, vel beneficiatus, dico ſic, ſi dubitatur, an aliquid habuerit, procedit opinio Ioan. Andreæ, vt videlicet præſumatur pro eccleſia, poterit tamen probare hæres, prælatum, vel mortuum, illa, vel alia bona habuiſſe tempore promotionis, ſed ſi dubitatur, vtrum illa bona, de quibus eſt quæſtio acquiſierit ante promotionem, aut poſt,
32 tunc defendam poſſeſſorem in poſſeſſione ſua, ſiue hæredes, ſiue eccleſiam, & ſic inquit Abb. loquitur text. cum glo. ſi bene intelligatur. in cap. primo. 12. quæſtio. 4 hæc diſtinctio Abbatis placet d. Quintiliano Mandoſio in ſua praxi ſignaturæ gratiæ in rub. licentiam teſtandi, & ſpoliorum conceſſio. pro qua adducit conſ. 20. Benedicti de Bene. qui vulgo Capra nuncupatur incip. punctus quidam Franciſcus. in primo quæſito. ſequitur Didacus Couarruuias Doctor Hiſpanus in ſuis commentarijs. cap. primo. de teſtamen. per multas columnas, & Alexand. conſ. 101. ſeptimo volum. circa princip. vbi optime. ſequitur pulcherrime hanc opinionem Zabarella. in cap. cum in officijs. de teſtamen. in fin. vbi ponit quæſtionem de domino Franciſco Petrarcha Archidiacono Parmæ, qui acquiſiuerat ante Archidiaconatũ quaſdam domos, ſuper quibus fuit poſt mortem eius lis inter ſucceſſorem in Archidiaconatu, & hæredes eius, quia illa concluſio, vt pro eo, qui eſt in poſſeſſione bonorum præſumatur, & dicenti incumbat probare,
33 videtur vera per glo. cap. nulli. 12. quæſtio. 5. Bart. cum additio. ad eum in l. ſi inter. ff. de rebus. dub. præſertim, quando conſtat clericum ante beneficia habuiſſe patrimonium, tunc enim agens contra poſſidentem probat, Lap. allega. 113. pro declaratione. & probatur expreſſe dict. cap. primo. de pecul. cler. a contrario ſenſu, vbi præſumitur pro eccleſia eo caſu, quo clericus nihil, habens patrimonij, fuit promotus, ita punctualiter conſulit Cardinal. conſil. 79. Thema. in morte Illuſtriſſ. Poetæ D. Franciſci Petrarchæ, vbi ſubdit magiſtraliter, eſſe in hoc conſiderandas coniecturas, & præſumptiones, quia vna aliam elidit, & ſic quantum eſſet patrimonium ſuum, quot redditus eccleſiæ, quantum lucratus ex doctrina, vel artificio ſuo, vel aliter, cap. relatum. el ſecundo verſ. cæterum. de teſtamen. & ſi hæres reperitur in poſſeſſione, donec de dictis coniecturis dignoſcitur, non excluditur a poſ-
34 ſeſſione, dict. cap. nulli. & per allegata per Cardin. dict. loco addo addu cta per Corn. conſ. 314. videtur. lib. 3. 2. colum. & ſequenti. Vbi tenet conſulendo in hac materia, quod cõmunis opinio eſt, quòd ſi nihil probatur,

batur, præſumitur pro eccleſia, ſed ſi probatur induſtria, patrimo-
nium, officia, artificia, vel doctrina, vel aliquid aliud, vnde veriſi-
35 militer potuit quærere, tollitur dicta præſumptio, dato etiam, quod
formaliter non probaretur, quod dicta bona, de quibus agitur fue-
rint empta deſuper lucratis pecunijs, & in hoc omnes communiter
concordant, præſertim ſi apparet, quod tempore promotionis ali-
quid patrimonij habuerit, tunc enim poſtea quæſita, ſi non apparet
vnde, in dubio pręſumptio eſt pro poſſeſſore, ita quod ſucceſſore de-
functi vniuerſali vel particulari poſſidente, incumbat onus probandi
eccleſię, aut Cameræ, pro quo vide Imolam in cap. vt vnus. de pecul.
cler. vbi quęrit, quid ſi reperitur rector eccleſię, mutuaſſe pecuniam
nomine proprio, an poſt mortem eius, pręſumetur dictam pecuniam
fuiſſe quęſitam de bonis eccleſię, & dicit Domi. Anto. quod non, ſi
probetur, quod habuit bona tempore promotionis, & idem dicit, ſi
probetur, quod erat perſona talis, quæ licite potuit acquirere dictam
pecuniam, puta ratione aduocationis, vel lecturæ, nam dicit, quod
ſatis pręſumeretur tunc dictam pecuniam mutuatam fuiſſe quęſitam
de proprio ipſius pręlati, pro hoc videtur, quod actio quæſita contra
extraneum per prælatum nomine proprio, acquiratur hęredi pręlati,
ſi probetur, quod tempore promotionis habuit bona propria, vel
quod habuit officium aduocationis, aut lecturę, vel aliud, ex quo
potuit lucrari &c. & ante omnes has diſtinctiones, & regulas tra-
dit in hac materia Innocen. vbi dicit, quod ea, quę ſunt acquiſita poſt
clericatum, prima facie pręſummuntur acquiſita intuitu eccleſię, & de
redditibus eccleſię, & licet in ſingulis clericis pręſumatur pro eccle-
ſia, maxime pręſumitur pro pręlatis, quidam tamen ſecundum Inno-
cen. dicunt, & forte non male, quod ſi non ſunt pręlati, creditur ac-
36 quiri intuitu perſonę, non eccleſię, cum ad acquirendum nomine ec-
37 cleſię, nullus niſi ſit prælatus, habeat officium, ideo ſuo nomine ac-
quirere videatur, ſi aliunde habeant bona, & tunc hæres ſuus licite ta-
liter acquiſita, poſt mortem occupabit. argu. cap. requiſiſti. de teſta-
men. & dicit Innocen. quia in ijs difficiles, & quaſi impoſſibiles ſunt
probationes teſtium, vel inſtrumentorum, ſcilicet quid, & quantum
de redditibus eccleſiæ, & quantum de ſuo proprio emerit, ideo iudex
in hoc multum ex præſumptionibus procedet, & quia contingit ali-
quando, vnam præſumptionem, aliam elidere de præſump. cap. il-
38 lud. & cap. litteras. de electio. cum inter. iudex arbitrabitur, quan-
tum ſit patrimonium eius, & quot ſint redditus eccleſiæ, item quid
lucretur de artificio, ſeu doctrina, tex. cap. ſacerdotes. 12. quæſtu. 4.
39 ex hoc enim habes, quod ex coniecturis conijcitur per arbitrium iudi-
cis, an

cis, an clericus acquiſierit intuitu eccleſiæ, an perſonæ, & hoc intelligo, quando aliquæ coniecturæ ſunt, quod clericus acquiſierit aliqua intuitu perſonæ, quibus ceſſantibus, videtur procedere illud, vt prima facie præſumatur, quòd intuitu eccleſiæ: & in hoc dicit Innocen. ſe non credere, quod melioris conditionis ſit is, qui poſſidet, ſiue hæres, ſiue eccleſia, quoad probationem faciendam, vt ex eo, quod poſ-
40 ſidet, alteri incumbat probatio, quia ſemper præſumitur pro eccleſia, niſi hæres clerici defuncti, probauerit defunctum habuiſſe aliquid ante clericatum, vel aliunde ſuo intuitu obueniſſe, & probet ſecundum eum vere, vel præſumptiue, cap. requiſiſti. de teſtamen. dicit etiam Innocen. quòd ex alio præſumitur contra clericum, quia cum prælatus debeat ſegregare res ſuas, a rebus eccleſiæ. 12. quæſtio. 1. cap. ſint. mul-
41 tum contra eum præſumitur, ſi hoc facere omiſit, & ſæpe poſſet pro-
42 pter culpam eius deferri iuramentum eccleſiæ argu. 2. quæſtio. 1. in primis maxime vbi manifeſta, & lata deprehenditur culpa, refert, & ſequitur Zabarel. cap. cum in officijs. de teſtamen. hanc opinionem ſequitur Bald. in authen. licentiam. C. de epiſcopis, & cler. vbi dicit, aut bona non ſunt diſtincta, nec communia, ſed ſunt omnino incerta ad quem pertineant, & vnde prouenerint, & tunc ſtamus præſumptioni dict. authenticæ, nam quicquid prælatus reperitur poſſidere poſt prçlaturam, ſi non conſtat de titulo, vel poſſeſſione anteriori, vel antiquiori, præſumitur eſſe eccleſiæ, & nomine eccleſiæ poſſidere; Vnde de his prælatus teſtari non poteſt, nec aliquis alius adminiſtrator eccleſiç, nec etiam rectoress hoſpitalium, vt expreſſe apparet in corpore huius authenticç: quod eſt notatu dignum, vbi idem Bald. reddit rationem,
43 quare ſit, quod vbi non apparet de tempore acquiſitionis, prçſumatur pro eccleſia, & quod, vbi non apparet cuius contemplatione, prçſumatur iridem pro eccleſia, quia inquit ſecundum Innocen. primum contingit propter culpam prælati, quia debuit inuentarium facere, & res ſuas ſegregare a rebus eccleſiç, & omnia agere cum conſilio ſuorum clericorum, vnde ſi omittit hoc, multum contra eum prçſumitur, ſicut contra tutorem, ſi ergo eſſet factum ſolemne inuentarium, poſſet diſcretio bonorum per ipſum probari. l. cum de lege. ff. de probat. Secunda ratio eſt, quia ex quo prçlatus reperitur in poſſeſſione, prçſumitur poſſidere nomine eccleſiæ, quia ad officium ſuum pertinet acquirere eccleſiç, & per hoc dicit idem Innocen. quod ſi ille, cui prçlatus relinquit talem poſſeſſionem, etiam iure inſtitutionis, eam occupat propria authoritate, ꝙ ipſe incidit in pçnam in l. ſi quis in tantam, nec excuſatur etiam obtentu teſtamenti, & eſt ratio, quia cum ciuilis poſſeſſio ſit pçnes eccleſiam per Abb. in cap. cum eſſes. de teſtam. in repetit.

petit. verſ. quinto principaliter. dixi in quæſtione, quæ actio competat ad ſpolia. neque hæres, neque teſtator poteſt eam interuertere, ſequitur Bart. in l. cum ipſe. verſ. quæro lex. C. de contrahen. emptio. vbi firmat, quòd res emptæ per prælatum, præſumuntur emptæ nomine eccleſiæ, ſi autem bona occupata, reuera pertinent ad occupantem, tunc quia nemo erat ante in corporali poſſeſſione, conſiderata
44 veritate licita eſt occupatio, & præuentio in poſſidendo, ſcilicet, quòd omnis, qui recta via ſuccedit in titulo inſtitutionis, vel abinteſtato habet hanc poteſtatem occupandi, quod reuera pertinet ad ſe, & a
45 nemine, eſt poſſeſſum, quòd eſt valde notabile. Sequitur Alexand. in ſuo conſilio. 116. volum. ſeptimo. quod conſilium fuit factum in præſenti materia, vbi examinando quæſtionem Ioan. Andreæ an ſi quis eſt vicarius in eccleſia, præſumatur illud, quod habet acquiſiuiſſe de bonis eccleſiæ, diſtinguit, aut eſt vicarius temporalis, qui forte habet certam portionem pro ſeruitio, quod præſtat, & tunc non
46 præſumitur acquiſitum de bonis eccleſiæ acquiſitum per eum, quia talis non dicitur habere adminiſtrationem eccleſiæ. cap. conſtitutus. de filijs preſbyterorum, ſi autem eſſet vicarius non temporalis, ſed perpetuus, tunc dicit, quod ex qualitate vicariæ, & quantitate patrimonij, ſeu ex his, quæ ex proſpera fortuna probatur eum acquiſiuiſſe, bonus iudex iudicabit, an præſumatur eum acquiſiuiſſe de bonis eccleſiæ, an non, & in totum, an in parte arg. cap. fina. de tranſac. & eadem ratione idem dicendum eſt, nedum in vicario, ſed etiam in Rectore, & prælato, quid enim, ſi aliquis eſt rector eccleſiæ, ex qua modicum, vel nihil percipit, & habet officium lucroſum, vt quia for-
47 te eſt doctor deputatus ad legendum cum ſalario, vel etiam ex induſtria aduocationis, vel ſimili multa acquirit, certe non præſumetur tunc, quod quæſitum per eum ſit de bonis eccleſiæ acquiſitum, per eundem etiam Alexand. in conſ. 101. eodem volum. in princip. quia dicit Abb. dict. cap. vt vnus de pecul. cler. in caſu talis induſtriæ eſt idem præſumendum, quod & quando habet patrimonium, quia tunc non præſumitur pro eccleſia, cum ſæpe longe maior ſit induſtria, quam ſit facultas patrimonij, quia non debet hæres onerari ad probandum,
48 quod bona fuerint acquiſita ex induſtria perſonæ, ſed ſufficit probare quòd prælatus multa lucrabatur ex induſtria perſonæ, & tunc idem præſumendum eſt, ſicut in caſu, quando habebat patrimonium, quia ſimilium eadem debet eſſe ratio. cap. cum dilecta. de confir. vtil. vel inutili. & per Ioan. de Imola dict. cap. primo de pecul. cler. vbi ad dubium ibi propoſitum reſpondendo, dicit, quòd ſi reſpectu eius, quod quis reperitur habere, induſtria eſt non parua, vt ponit exemplum
ibi

ibi de quodam qui adminiſtrauerat negocia cuiuſdam maximi domini, qui demum rediijt ad ciuitatem cum centum millibus ducatorum, quòd non præſumitur acquiſiſſe ex adminiſtratione, & cum induſtria fuerit parua, præſumitur acquiſiſſe ex induſtria in Baratarijs, extorquendo ab hoc, & ab illo, ſuffultus fauore domini, & hoc ſecundum opinionem Petri, quem ibidem Imola adducit: ipſe vero dicit, quòd ſi ille talis reddidit rationem ſuæ adminiſtrationis, non præſumitur tunc ex bonis domini quæſiuiſſe, alias ſi non reddidit, videretur ſecus, & in materia dic, quòd clericus regularis emens, acquirit eccleſiæ, ſed clericus ſecularis emens nomine proprio acquirit ſibi, & hæredibus ſuis, ſed ſi emat de bonis eccleſiæ, debet eccleſiam conſeruare indemnem, alias eccleſia in ſubſidium vendicat rem emptam, in quacumque cauſa cantat inſtrumentum, ſed ſi emit nomine eccleſiæ, acquirit eccleſiæ dominium, & poſſeſſionem, in dubio autem præſumitur emiſſe nomine eccleſiæ, & ipſo mortuo poteſt eccleſia capere poſſeſſionem rei propria authoritate, niſi hæres prius ſit ingreſſus eam, quo caſu debet conueniri via ordinaria, non autem ſibi poſſeſſio auferri de facto, ſed ſi clericus relinquit hæredem nominatum, poteſt hæres propria authoritate occupare impune, nec dicitur in mala fide verſari, nec eccleſiam voluiſſe ſpoliare, ſed cautius erit, quòd hæres poſſeſſionem capiat ſaluo, & reſeruato iure eccleſiæ, quia tunc nihil ſibi poteſt impingi. ita Bal. in l. cum ipſe. 2. colum. verſ. tertio caſu. C. de contrahen. emptio. & clericus emens equum de bonis eccleſiæ, non eſt dominus equi. 13. quæſtio. 1. res eccleſiæ. 44. diſtinctio. in princip. verſ. ſacerdos. & clericus emens fundum de pecunia eccleſiæ, ſi in inſtrumento faciat poni nomen alterius, præſumitur facere in fraudem. Bal. in l. mancipia. C. ſi quis alteri vel ſibi. poſt Innocen. in cap. cum in officijs. de teſtamen. in glo. ſua magna. & dicit Bald. in conſ. 298. volum. primo incip. Chriſti nomine. in hac materia, quòd prælatus, aut celebrat contractum per ſeſe, interdum per interpoſitam perſonam, interdum eſt dubium, ſi per ſe, & tunc, aut nomine eccleſiæ, & acquiritur eccleſiæ, quia ſiue moriatur, ſiue remoueatur, vel recedat, remanet acquiſitum fixum eccleſiæ, ſi nomine proprio, etiam tunc ſi ſit prælatus, qui non poſſit habere propriũ, vt quia monachus, vel canonicus regularis, & acquirit eccleſiæ: ſi vero ſit, qui poſſit habere proprium, & tunc, ſi ex re eccleſiæ, acquirit eccleſiæ ſi ex re patrimonij: acquirit ſibi, & hæredibus: ſi dubitatur ex qua re, & tunc, ſi eſt epiſcopus & præſumitur, quòd ex rebus epiſcopatus, ſi tempore quo fuit factus epiſcopus, non habebat patrimonium, niſi probetur, quòd ex alia cauſa acquiſiuit: ſi autem dubitatur, ex quibus bonis, tunc agenti incumbit probatio, quia in dubio poſſeſſor abſol-

V uitur,

uitur, ſubdens, interdum prælatus emit pro ſuis conſanguineis, vel amicis, & tunc ſi de pecunia eccleſiæ, indubitanter eſt eccleſiæ, & præſumitur pecunia eccleſiæ, ſi eccleſia erat in poſſeſſione pecuniæ, quia in rebus, quæ vſu conſumuntur, præſumitur ex poſſeſſione dominium, nam quia eſt facilis tranſitus per cōſumptionem, merito facilius præſumitur.
51 ſi prælatus mutuat pecuniam conſanguineo, res ex tali pecunia empta, non dicetur empta eccleſiæ, & dicit, quod ratio eſt, quia dominium pecuniæ tranſiuit in accipientē mutuum, quia hoc modo eccleſia haberet pecuniam, & rem, vt per Bal. dict. conſ. 298. ſed ſi prælatus emit per interpoſitam perſonam, & eadem inquit Bal. ibidem dicenda ſunt, vt ff. de author. tut. l. pupillus. §. per interpoſitam. C. quod met. cauſ. l. ſi per impreſſionem. C. de ſecundis nup. l. hac edictali. ſed in dubio non præſumitur fraus, ſed aut donatio, aut mandatum l. quæ dotis. ff. ſol. mat. præterea videndum eſt, quomodo cantet inſtrumentum, niſi concipiens inſtrumentum aliud fateatur, vel per teſtes aliud probetur. l. 4. §. ſi ab ignoto. ff. de manum. nam quod non dicit inſtrumentum, nec nos dicere debemus, niſi contrariam probationem habeamus. l. fideiuſſores magiſtratum. §. 1. de fideiuſſor. & per eundem conſ. 299. d. volum. ibi, & conclude quatuor caſus. nam, aut quis adminiſtrat res eccleſiæ tantum, & acquirit eccleſiæ, aut gerit propria negocia tantum, & acquirit ſibi, aut propria & eccleſiæ, & acquirit communiter, aut ſeorſum negociatur, quandoque ſibi, quandoque eccleſiæ, & ſi conſtat quod de pecunia eccleſiæ, & eccleſiæ acquirit, ſed ſi non conſtat, acquirit ſibi, quia licite potuit per ſe negociari, hæc per Bald. dict. loco, ſed hoc locum non habebit, ſi clericus fuit, qui negociatus fuit, quia poſt eius mortem, acquiſita ſunt applicata eccleſiæ per bullam Pij quarti, de qua in ſecunda quæſtione iſtius laboris, & clerico eſt interdictū negociari. toto titulo ne cler. vel monach. vnde merito in dubio acquiret eccleſiæ, ex quo clerico eſt peccatum & delictum negociari, idem Bald. in additio. ibidem quod adminiſtrator, qui a principio, & ex poſt facto eſt neceſſarius, vt prælatus, acquirit eccleſiæ, de pecunia eccleſiæ, velit, nolit, & acquirit directum dominium, ſi ſe nominet in inſtrumento, ſi nominat conſanguineum, vel amicum, cui vult acquirere, ſi venditor hoc agit, vt non quæratur eccleſiæ, acquirit vtilem rei vendicationem, ſi hoc eligat eccleſia, quæ poteſt de duobus vnum eligere, quod ſibi placet, vel rem, vel pretium, & magis intereſt eccleſiæ habere pecuniam, quam rem, tunc non videtur acceptare contractum, ſed ſi magis rei, videtur acceptare eo ipſo quod non contradicit, quia, vbi de lucro agitur, facile quis conſentit, ſed vbi de damno, diſſentit, & alias, vt ibi per eundem. Bald.

Et ſecundum Innoc. dicit idem Alex. d. loco, quod iudex in his diſcernendis, & diiudicandis habet arbitrari ex coniecturis, inſpecta qualitate, & quantitate redditnum eccleſiæ, & inſpecta qualitate induſtriæ, ſeu actificij, vel doctrinæ, ex quibus lucrari potuit, quantum præſumendum ſit eum aqcuiſiuiſſe ex bonis eccleſiæ, & quantum aliunde, per id, quod habetur in capit. ſecerdotes xij. quæſt. iiij. in qua computatione, iudex prius deducet de redditibus, & bonis eccleſiæ quantum expendere oportuit prælatum, vel clericum in victu & veſtitu, quia qui altari ſeruit, de altari viuere debet. xij. quæſtione prima. ex his & cap. epiſcopus. ead. cauſ. quæſt. ij. cap. chariratem. habetur per Bal. in ſuo conſ. 313. vol. j. ibi per ſubtilitatem igitur iudicis, iſta ſunt determinanda, & reddenda ſingula ſingulis, &c. Bartol. Cæpol. conſ. 51. incip. in Chriſti nomine. quod eſt conſilium in materia noſtra factum. Item debet deduci in dicta computatione illud, quòd fuit expenſum in expenſis factis in alimentis pauperum, vel in hoſpitalitatem, vel in redemptionem captiuorum, aut alias pias cauſas. xij. quæſt. ij. aurum. & ceſſantibus iſtis coniecturis, præſumeretur in dubio pro eccleſia, pro qua iura præſumunt, niſi probetur clericum, ante clericatum quid habuiſſe, vel aliunde interim ſibi obueniſſe. per Bal. conſ. 80. vol. v. Roman. conſ. 159. Veron. conſ. 51. col. pen. Corne. conſ. 314. lib. 3. & conſ. 79. col. prima lib. 4. Franc. in Rub. de teſta. col. 30. lib. vj. Alex. conſ. 101. col. prima num. 4. conſ. 116. col. 2. num. tertio. lib. ſeptimo. per iura, & doctores quos allegat ibi idem Alex. ſecundum quos, & maxime Io. de Imol. dicit, quod ſi rector eccleſiæ reperitur mutuaſſe pecuniam nomine proprio, an poſt eius mortem præſumetur acquiſita de bonis eccleſiæ, & dicit quod ſic, niſi probaretur quod talis erat perſona, quæ licite potuiſſet dictam pecuniam quærere, puta ratione aduocationis, vel lecturæ, vel ſimilis exercitij, quia tunc præſumetur acquiſita aliunde, potius quam de bonis eccleſiæ, prout ſonat actus geſtus a prælato, qui proprio nomine dictam pecuniam tanquam ſuam mutuauit, facit quæſtio poſita per Abb. in cap. requiſiſti. de teſtam. vtrum legatum factum epiſcopo, præſumatur factum con-
52 templatione eccleſiæ, vbi dicit, quod in dubio eſt recurrendum ad coniecturas, vt ſi eſt factum a perſona coniuncta, non præſumatur, quamuis dixerit relinquo hoc epiſcopo: idem ſi longam amicitiam ſimul habuiſſent: ſimiliter ſi diceret, relinquo Domino Titio, non expreſſo epiſcopo, & ſic erit ſuum, & ſuccedunt propinqui ab inteſtato. capit. quia nos. de teſtam. ſi vero ab extraneo legetur præſumitur factum, & legatum contemplatione eccleſiæ per text. in. l. annuum. ſecundum vnum intellectum. ff. d. annuis leg. & glo. ſing. in

cap. requiſiſti vide glo. nota. in cap. ſecundo. de teſtamen. lib. 6. Idem dicendum eſt, non ſolum de epiſcopo, ſed de quocunque habente adminiſtrationem, ſeu prælationem in eccleſia, accipiendo adminiſtrationem pro dignitate, ſeu miniſterio in eccleſia ſeparato a congregatione, vt quia eſt vicarius temporalis alicuius eccleſiæ, ſeu commendatarius ſecundum Abb. in capitul. 2. de iud. prælationem vero intellige,
54 quando habet adminiſtrationem perpetuam, & large accipiendo, vt comprehendat etiam habentem eccleſiam curatam, ſecundum Innocen. in dict. cap. requiſiſti. qui dicit, quod qui poteſt abſoluere, dicitur habere adminiſtrationem, & extraneus in caſu iſto accipitur, qui non eſt ei coniunctus, in quarto gradu conſanguinitatis, vel affinitatis, vt eſt tex. in authen. licentiam. C. de epiſcopis & cler. glo. 12. quæſt. 3. cap. pontifices.

Si vero legatum ſit factum clerico, non habenti adminiſtrationem in ec-
55 cleſia, dicit idem Abb. dict. cap. requiſiſti. quod in dubio præſumetur factum intuitu perſonæ, non eccleſiæ, exemplum poſſet poni in canonicis, quia ipſi non habent adminiſtrationem in eccleſia, quod tá-
56 men, intellige ſi talis cui legatur, ſit perſona, quæ poſſit habere propria, ſecus ſi non poſſit habere, puta quia religioſus, quia tunc præſu-
57 mitur legatum factum, intuitu monaſterij, vel eccleſiæ facit text. in l.
58 Deo nobis. C. de epiſcopis & cleri. cap. vnico. 18. quæſt. 1. & ſic quando eſt factum intuitu eccleſiæ, non poterit diſponere, niſi, ſicut de rebus eccleſiæ, idem tenet Bart. in l. ciuibus. ff. de rebus dub. & ſecundum Abb. in cap. Raynutius. de teſtam. legatum factum canonicis omnibus talis eccleſiæ, præſumitur eccleſiæ contemplatione factum, etiam ſi per legantem exprimantur nomina cuiuſlibet canonici, per tex. in l. ciuibus. ff. de rebus dub. vbi dicit text. ciuibus ciuitatis legatum, vel fidei commiſſum datum, ciuitati relictum videtur, quod verum eſt ſecundum. glo. niſi ſit datum vti ſingulis, quia non acquiritur tunc ciui-
59 tati, ſed ipſis ciuibus. Bart. in dict. l. ciuibus. glo. in l. titius. la ſecunda. §. ciuibus. ff. de leg. ſecundo. licet. glo. in l. non plures. C. de ſacr. ſan. eccleſ. aliter dicat, ſed intellige, & declara, vt per Bart. ſupra allegato loco facit l. annua. §. a titia. ff. de ann. leg. quando vero legatum factum filio familias præſumatur factum intuitu, & contemplatione patris, vide per Bar. in l. cum aliquis. C. de iure delib. & per Abb. in cap. Raynutius. extra de teſtamen. pro qua materia vide Alexand. dict. conſil. 100. vbi tenet quod præſumptio quæ ſit, quod aliquis acquiſie-
60 rit de bonis eccleſiæ, habet locum, quando contentio eſt cum eccleſia, ſecus, quando contentio eſt cum alia perſona, ſicut quando contenditur inter virum, & vxorem, quia tunc præſumitur, acquiſiſſe de bonis

mariti,

61 mariti, ſecus quando contenditur cũ extraneo, per doct. Bal.in.l.ſi vxo- rẽ C.de condit.inſer.in.iij.col.& per eundem Alex.d.conſ. in principio. Vide in hac materia Lud.Rom.conſ. 159.vbi inter alia dicit, quod ad propoſitum preſentis materiæ facit illud, quod dicitur officialem præſumi ex bonis reip. quæſiuiſſe, quando tempore promotionis ad officium, non apparet eum aliquod habuiſſe patrimonium, vt in glo. ſingulari in l. facultas. C. de iure fiſci lib. decimo. de cuius veritate vide per Gulielm. de cun. in.l. preſentibus. ff.ſi cert.pet.& per Bal.in authen. licentiam. C. de epiſcopis, & clericis. nec obſtat tex. in. l. ſi defunctus. C. arbitr. tutel. vbi non præſumitur tutor acquiſiuiſſe ex bonis pupilli poſito, quod tempore ſuſceptionis tutelæ nihil haberet tutor in patrimonio, quia eſt diuerſa ratio in tutore, & in clerico, quia tutori, ſi fuit laicus, licitũ fuit negociari, vnde eſſe potuit, quod quæſita, ex propria negocia-
62 tione acquiſierit, quod eſt magis præſumendum, quam præſumendum ſit eum ex bonis pupilli quæſiuiſſe, clerico autem non licet aliquo modo negociari. cap. primo. extra ne cler. vel monac. & ideo, vbi patrimonium, vel artificium non habet, præſumitur ex bonis eccleſiæ quæſiuiſſe, ne alias dicendo præſumamus crimine commiſiſſe negociationis & alias, vt ibi per d. Lud. d.conſ. 159.

Et quicquid acquirunt clerici ratione officij, vel ſeruitij, vel pro miſſis dicendis, vel orationibus, aut ſimilibus, ſibi acquirunt, ac de eis poſſunt libere diſponere, nec intelligitur acquiſitum ratione eccleſiæ, vel illius contemplatione, ſed intuitu perſonæ, quicquid dixerit Iac. Butr. in authen. licentiam. C. de ſac. ſan. eccleſ. vbi dixit, quod Rector eccleſiæ debet operari eccleſiæ, & pro eccleſia, à qua recipit alimenta arg. l. quod in vxorem. C. de neg. geſt. l. quod ſi nulla. ff. de relig. & ſump. funer. & per hoc velit, quod de quæſitis ex induſtria non poſſit diſponere, tamen non mouetur bona ratione, quia clericus operari non debet eccleſiæ, & pro eccleſia, niſi circa diuinum of-
63 ficium, & conſeruatione ſuorum iurium, & bonorum. l. qui ſub prætextu. C. de ſac. ſanc. eccleſ. & propter hoc alimenta percipit ab eccleſia, & non ſimpliciter, vt alimenta, ſed vt fructus, & redditus ſibi conceſſos, ſed vide quæ dicit Abb. in cap. cum eſſes. in repet. de teſta. vbi indiſtincte tenet, quod clericus de fructibus eccleſiæ habet habere tantum ſolummodo, quod ſufficiat ad victum, & veſtitum, Item non ſemper quis, ex eo quod alimentatur tenetur operare, vt probatur in l. ſcio. in princip. & in l. Mæuia. ff. de an. lega. & ſic concludit, quod de quæſitis ex opera ſua, clericus poteſt diſponere, ſequuntur Abb. Petr. de Anchar. & Io. de Imol. in cap. cum. in officijs. de teſtam. Quidam tamen dicunt, quod eſt ſecus in epiſcopo, qui de ſua

64 induſtria, & labore acquiſitis, non poteſt diſponere, nec in aliquos conferre, ſed hanc opinionem non iudicat veram Alex. in d. conſ. 116. in fi. ſeptimo vol. per iura, quæ ibi adducit, quia illud, quod habetur in authen. licentiam præallegatam, non ſeruatur de iure canonico, & per alia ibi per eum adducta.

.5. Fiet ergo in computatione acquiſitorum deductio expenſarum, victus primo, de fructibus beneficij, de quibus habet ſemper viuere ſacerdos, vel clericus, per ea, quæ dicit Fel. in capit. ad audientiam. de præſcri-
1 ptionibus prima col. vbi dicit, quod Papa Vrbanus v. dixit Io. de lignano, qui reſpuebat fieri Cardinalis, quia nolebat bibere ſanguinem martirum, quòd poterat viuere de redditibus eccleſiæ, etiam habens patrimonium. per gloſ. Innoc. in c. epiſcopis, de præben. dicit etiam Bal. in conſ. 313. ſecundo vol. incip. præmittendum eſt: quod ſi fructus reperiuntur conſumpti, potius videntur conſumpti de fructibus eccleſiæ, quam de patrimonio, quia de eccleſiaſticis viuere debet &c. quia qui altari ſeruit, de altari debet viuere. 12. quæſt. 1. ex his. & cap. epiſcopus. & ead. cauſ. quæſt. 2. cap. charitatem. cap. cum ſecundum. de præben. idem tenet Io. Dil. de arte teſtan. tit. primo cauſ. tertia in fi. vbi dicit, quod in dubio cenſetur quis potius fructus eccleſiæ, quam proprios conſumpſiſſe, & in verbo victus, & clerici veſtimenta com-
2 prehenduntur. ff. de verb. ſig. l. verbo victus Lud. Rom. in conſ. 440. quod conſilium eſt factum in materia ſpolij cuiuſdam hoſpitalarij, Innocen. in cap. indecorum. extra de ætat. & qualit. vbi dicit, quòd de fructibus, & rebus eccleſiæ, clericus habet diſponere in ſuas neceſſitates, & eorum, qui ſibi inſeruiunt, dicit gloſ. in capit. fi. de pecul. cler. quòd clericus de redditibus eccleſiæ, habet habere victum, & veſtitum gloſ. in capit. fi. de pigno. & capit. quia nos. extra de teſtam. pro hoc. 12. q. 1. duo. & capit. res eccleſiæ. vbi Io. dicit, quod illud ſolum eſt clericorum de fructibus eccleſiæ, quod probabili ratione conſumunt ea. cauſ. q. 1. capit. fi. & quæſt. 5. per totum: facit quia clericus fructuũ, & reddituum eccleſiæ eſt in bona valetudine vſufructuarius, per tex. & glo. ibi
3 in cap. fi. de pecul. cler. aliquando eſt vſuarius, quia ei vti licet fructibus, & redditibus ad vſum quotidianum, & ſuum facit, quantum conſumit Bal. in authen. licentiam. C. de epiſcopis & cler. Cardinalis Zabarella, & alij in d. cap. fi. vbi in 3. col. dicit, exponat clericus fructus beneficij pro victu, & veſtitu ſuo, plus, & minus, habita conſideratione ſuæ conditionis, & quicquid ſupereſt, debet erogari pauperibus, & paulò poſt, idem de fructibus, quos conſumeret clericus in victu, & veſtitu, quos facit ſuos.

Et paulò inferius ſecundum Ioan. Cald. idem Zabarella quod clericus, qui

non

4 non intereſt diuinis, quotidianas diſtributiones non facit ſuas, etiam propter victum,& veſtitum,ſiue probabilem conſumptionem,vbi eum vide, dicit Alex. conſi. 116. 2.col. verſi.benefaciunt, ponit, & diſputat Abb.in ſua diſputatione, quæ incipit Titius clericus, quia dicit text. in capit.cum ſecundum. extra de præbend. quod clerici debent viuere de patrimonio Ieſu Chriſti, cuius obſequio ſunt deputati, & facit quod
5 colligitur, & notatur in eo text. quod in tantum eſt verum, quod clericus habet viuere de fructibus beneficij, quod ſi epiſcopus ordinat clericum ad ſacros ordines ſine aliquo titulo, vel beneficio ei collato, tene-
6 tur, imo compellitur ei de neceſſarijs prouidere, quouſque ei prouideatur de titulo, vel beneficio. vbi Abb. dicit, quod licitum eſt clerico ſecundum Apoſtolum, viuere de redditibus eccleſiæ, licet enim ipſe Apoſtolus abſtinuerit, quærendo ſibi victum manibus, vt non daret locum
7 falſis Apoſtolis, ſeu materiam exercendi quæſtum, non tamen per hoc impoſuit alijs, vt ſic teneantur facere, imo expreſſe permiſit, vt hic: & Hyeron. ponderauit illud verbum viuere: quaſi licitum ſit, de beneficio percipere neceſſaria vitæ, vnde dicit, quod ſacerdoti licitum eſt de altari viuere, non luxuriari, facit quod habetur in text.in clem. prima. de iure patronat.& quod dicit Abb. in capit. de monachis.verſ.in glo.prima.Idem.Abb.in capit.poſtulaſti, verſi.nemo de reſcrip.vbi dicit, quod habens patrimonium non ſuſcipit indigne beneficium, dummodo be-
8 ne expendat, & hodie bona eccleſiarum, ſunt deputata principaliter ad vſum miniſtrorum, vt in capit. paſtoralis. de his quæ fiunt a præla. & c. fin. 19. q. 2. vbi indifferenter permittitur clericis, vt poſſint viuere de redditibus, & fructibus beneficij, ex quo ei deſeruiunt, & licet habentes patrimonium, nihil poſſint petere ab eccleſia vniuerſali, tamen ab
9 eccleſijs particularibus, qui deſeruiunt licite poſſunt capere, vt ibi late per eum.

Per quæ loca clare videtur conſtare, quod clericus de fructibus beneficij poteſt ſumere ſibi neceſſaria pro ſe, & ſuis, & iſta neceſſitas arctatur ad victum, & veſtitum tantum, vt. 12.quæſtione. 1.epiſcopus.gloſ.in capitulo primo. 21. quæſtione prima quæ dicit, quod hoc obtinuit ſecundum tempora illorum iurium. 41. diſt. epiſcopus vilem.hodie vero creuit decus eccleſiæ, auxitque Deus eccleſias, de conſec.diſ. 1.vaſa.quia
10 hodie ſine penuria, & commode viuere debent clerici de redditibus eccleſiæ, per text.in capitulo primo. de ſtat.regul. §.ſane, & ibi gloſ. in 5. ſine penuria, vbi dicit quod multa non poſſum facere commode, quæ facere poſſum ſine penuria, optima gloſ. in extrauag. ſuſcepti. ne ſed. vacan. in gloſ. in totum. quæ dicit quod commode habent viuere clerici de fructibus eccleſiæ, & commode dicitur quod ſit conſidera-

11 tis nobilitate, ſcientia,& dignitate cap. cum adeo. de reſcrip. facit tex. in capit. poſtulaſti, ibi, valeat commode ſuſtentari, vbi Abb. declarat verbum commode & text. in cap. cum adeo. de reſcript. ibi ſufficientem, per quem text. & ibi gloſ. videtur, quod clericus debeat habere eccleſiam aut beneficium ſibi ſuiſque ſufficiens, & ſufficiens intelligit gloſ. ibi, quod ſufficiat ſibi & ſuis 50. diſt. ſtudeat. in fi. & quod aduenientes poſſit recipere,& iura epiſcopalia perſoluere cap. ſicut. de ſup-
12 plen. neglig. prælat. text. capit. de monacis extra de præben. vbi dicit gloſ. Bernardi, nota quod clerici tenentur ad hoſpitalitatem. Item cō-
13 petenter quis debet beneficiari, ita qod poſſit commode ſuſtentari,& iura epiſcopalia perſoluere dicit text. & ibi gloſ. in cap. j. de inſtitut. vbi dicit, quod tot ſunt ponendi & inſtituendi in monaſterio, vel eccleſia, quot poſſint in eo, aut in ea commode ſuſtentari, & quot poſſint iura epiſcopalia, & hoſpitalitatis perſolui, & notat Abb. in capit. de monachis. quod etiam clerici ſeculares tenentur ad hoſpitalitatem, & intellige ſecundum Innoc. ad ſolitam, iuxta vires facultatum, non enim tenetur omnes recipere, & poſtea mendicare, ſed primo ſubueniendum eſt ſeruitoribus in cap. his. de eccleſi. edif. Item reparanda eſt prius eccleſia, cap. paſtoralis. de his quæ fi. a prælat. & ex alijs redditibus poterit teneri hoſpitalitas, & intellige, niſi eſſet tanta neceſſitas proximi, quod fame moreretur, tunc eidem eſt ſubueniendum, nam tunc eccleſia tenetur etiam vendere bona mobilia, & etiam vaſa eccleſiæ. xij. q. ij. aurum. & hoc caſu, etiam quoad laicos eleemoſina eſt in præcepto: & in aſſignanda portione victus huic clerico rectori, vel vicar o, inquit,
14 Abb. & in tenenda hoſpitalitate, habebitur reſpectus ad ſitum eccleſiæ, nam magis indiget quando eſt extra vias communes, item conſiderabitur conſuetudo loci, & vbi religioſi omnia onera ſubirent, ceſſaret hæc prouiſio in eccleſijs, inferioribus: per quæ manifeſte apparet, quod de beneficij fructibus, & redditibus clericus debet tantū habere, quod commode viuere poſſit, nec ſufficit, quod viuat ſine penuria, quia
15 multum intereſt viuere commode,& viuere ſine penuria, quia ſæpe poteſt quis ſine penuria viuere cum quadraginta florenis, ſed non commode, quia dicit glo. in cap. primo. §. ſane in 5. abſque penuria de ſtat. regul. in vj. quod canonicus Bononienſis non poſſet de centum florenis commode ſubſtentari, & tamen de vigintiquinque ſubſtentaretur abſque penuria, ſequitur Dec. in conſ. 555. num. 14. & Cardinalis in clem. prima. §. ſane de iur. patro. vbi exponit illum text. in v. ſatisfactione ſufficienti, & congrua in victu, non de tali per quam non periret fame Fel. in capit. poſtulaſti. iij. col. de reſcrip. Quia hodie clerici
16 non debent viuere ita ſtricte, ſicut olim, & dos eſt aſſignanda magis

ampla

ampla beneficiatis hodie, quam olim, per glo. in capit. epiſcopus 41. diſt. & non debent hodie epiſcopi habere vitam ita ſtrictam in viſitationibus, & procurationibus, quia hodie creuit decus eccleſiæ capit. vaſa. de conſ. diſt. prima. per Io. de ſilua in tract. de beneficio, prima par. quæſt. j. num. 228. & 227. vbi vide pro eo etiam, quod hodie eſt dif-
17 ficile, quod fructus ſufficiant beneficiato, quia plus vni, & minus alteri ſufficit, ſecundum qualitates, & conditiones illorum, nam in illa commoditate inquit gloſ. inſpicitur conſuetudo regionis, qualitas perſonæ, vnde licet non poſſum commode ſuſtentari, tamen poſſum ſine penuria, quam gloſ. vide quæ docet actum in practica in modo articulandi.

Et in tali ſubſtentatione, vel victu ſubminiſtrando clericis, de redditi-
18 bus eccleſiæ, eſt habenda ratio nobilitatis perſonæ. 41. diſt. non cogantur. item ſcientiæ capit. de multa. de præben. item dignitatis. ff. de varijs & extraordin. cog. l. j. §. in honorarijs. & l. ſed & ſi quid. §. primo. ff. de vſufruct. quia alijs cibis veſcuntur nobiles, alij viles, & pauperes, & alio modo viuunt nobiles, alio pauperes. Innocen. in capit.
19 dudum el. ij. ad fi. de electio. glo. in capit. conſtitutus. in v. impotentiam. de appel. Philip. poſt alios in capit. de multa. in fi. de præben. v. col. verſ. ſublimes, & litteratas S. Thomas. in quolib. vj. ar. ix. text. in capit. de multa. in fi. de præben. & dicit Abb. in capit. cum adeo, de reſcrip. & ſi diceres quare in rebus Dei, habetur reſpectus ad iſtas qualitates extrinſecas, cum poſſit illud allegari, quod apud Deum non eſt acceptio perſonarum, reſpondetur, quòd per has qualitates pro-
20 uidetur bono vniuerſali, nam ſine ſcientia mundus regi non poteſt, vnde eccleſia vniuerſalis indiget viris litteratis, vt per Io. Monac. in cap. ſuper eo. de hæret. lib. ſexto. vbi dicit, quod eccleſia indiget viris
21 litteratis, non aſinis ferratis, & dicit Abb. in cap. de multa. de præb. iij. col. num. 8. quod ſi diſpenſatur cum ſublimibus perſonis, ſeu lit-
22 teratis, habetur conſideratio ad bonum publicum, quod per iſtos prouenit vniuerſis, nam perſona litterata prodeſt eccleſiæ vniuerſali, & cum maximo labore inſiſtit in exercitio ſcientiæ, merito debet recompenſari, vt ibi per eum facit capit. cum ex eo. de electio. lib. ſexto. & in cap. fi. de magi. facit authen. habita. C. ne fil. pro pat. & quatenus glo.
23 dicit, quod debet ſufficere ſibi, & ſuis, intellige de ſuis, quos ſecum neceſſario debet habere, nam ſi eſt doctor, vel nobilis, vel habens dignitatem eccleſiaſticam, non debet eſſe ſolus, nec ſine miniſtro, & dicit Corſetus in repertorio in v. beneficia. quod redditus beneficiorum debent eſſe ſufficientes, nedum clerico, ſed ſuis, & d. cap. ſtudeat. 50. diſt. & intellige (inquit) de ſuis: qui quaſi neceſſario trahunt

hunt moram cum clerico, nam ſecundum qualitatem perſonæ, debet habere ſeruitores, non enim debet ſibi coquinare, ſi ſit doctor, vel nobilis, vel notabilis perſona, nam oportet, quod habeat famulos, ideo dicit gloſ. in capitulo. extirpandæ. de præben. quod minus ſufficit pauperi, quam diuiti, nam pauper qui alias non eſt nobilis, vel literatus, non indiget tanto apparatu: de diuite autem, qui non eſt ſublimis, vel litteratus, non debet haberi talis reſpectus, vt not. in d. capitulo de multa. in fi. 11. quæſt. 1. capitulo primo. & in ſumma, & nòt. in capitulo cum adeo. de reſcript. not. Abb. in capit. extirpandæ. ſ. primo. de præben. & quod debet recipere aduenientes, intellige hoc ſecundum ſitum eccleſiæ, nàm poteſt eſſe, quod eccleſia ſit extra ciuitatem, etiam in itinere frequentato, ita quod non poteſt cum honeſtate, quin ſeruet hoſpitalitatem, ſecus autem ſi eſſet in ciuitate, vbi beneficium eſſet ſimplex, itaquod hoſpitalitas non ſeruatur: in ſumma conclude ſecundum eumdem Abb. quod ſecundum qualitatem perſonæ, & ſecundum ſi-
24 tum eccleſiæ, iudicabitur ſufficientia beneficij: dicit idem gloſ. in capitulo primo. 21. quæſtione prima in ſ. neceſſitatem. in fi. vbi. dicit, quod hodie non datur victus clericis ad neceſſitatem tantum, ſed commodius, quia hodie creuit decus eccleſiæ, & Deus auxit eccleſias, vt de conſe. diſt. prima. vaſa. & hæc omnia conſideranda ſunt ſecundum qualitatem, perſonæ, & ſitum eccleſiæ, aliquid enim ſufficit vni, quòd non ſufficit alteri d. capitulo non cogantur. 41. diſtin. & minus ſufficit manenti extra vias communes, quam in vijs, & conſuetudo prouinciæ in hoc ſeruanda eſt, diſtin. 4. erit. & 29. diſtin. ſciendum. & dicit gloſ. in capitulo ſtatuimus. de maior. & obed. in ſ. potiorem, quod conſideranda eſt nobilitas, ſiue ſcientia, vt etiam maioribus, & pluribus beneficijs honorentur ab illis, qui eos promouent, ſequitur Hoſtien. & Cardinalis Zabarella in capitulo de multa. prӕalleg. de præben. vbi Io. Andr. & de qualitate huiuſmodi ſcientiæ, & quæ, & qua-
25 lis ſcientia requiratur, vide late per Innocen. in capitulo cum in cunctis. de electio. quod ſcientia eſt requirenda ſecundum locum, dignitatem, & ordinem, ad quem aſſumitur, capitulo eccleſia veſtra. el. 2. de electio. qui enim aſſumitur ad epiſcopatum debet habere ſcientiam noui, & veteris teſtamenti, cum ſit iudex animarum, & iuris, & cum
26 ius dicere debeat: presbytero ſufficit, quod ſciat canones pænitentiales communes, de quibus 37. diſt. quæ ipſis, cantor debet ſcire cantum, & ſic de omnibus, ordinibus, quod talis colligitur ex his, quæ dantur in ordinatione 23. diſt. per totum: & ex poteſtate, & officio quod habent exercere. iſtæ ſunt qualitates ſcientiæ quæ requiruntur in deſignatis ordinibus, ſed in caſu materiæ noſtræ, intelligitur de quolibet li-

bet litterato, in qualibet facultate, & ſcientia, cuius qualitati debet circa victum haberi ratio.

Et ex fructibus eccleſiæ in iſtis ſupputationibus faciendis, habent deduci ſumptus & expenſæ, quæ fiunt in illis recolligendis, & recondendis,
27 vt vera fiat omnium computatio, nam fructus ſunt illi, & eſſe intelliguntur, qui ſuperſunt deductis expenſis, quæ fiunt gratia fructuum quærendorum, congregandorum, & conſeruandorum. l. ſi a domino
28 vel patre. ff. de pet. hæred. §. fructus. & l. plane in fi. eod. & l. prima. C. de fructibus & litis expenſ. vbi dicitur, quod fructuum nomine continetur, quod iuſtis ſumptibus deductis ſupereſt, nam nullus caſus interuenire poteſt, qui hoc genus expenſarum deductionis impedire poſſit. l. fundus. ff. famil. hercis. primo reſpon. l. fructus. ff. ſol. mat. vnde dicit text. in d. §. fructus. fructus intelliguntur deductis expenſis, quæ quærendorum, colligendorum, & conſeruandorum eorum gratia fiunt, & non ſolum in bonæ fidei poſſeſſoribus naturalis ratio expoſtulat, verum etiam in prædonibus.

Et in tantum videtur verum, quod clericus prælatus, vel ſacerdos habet viuere de fructibus, & redditibus eccleſiæ, quod clericus habens patrimonium ſufficiens ſibi ad victum, poteſt cum bona conſcientia recipere beneficium, ac de illius fructibus viuere, ſibique, ac ſuis
29 hæredibus patrimonium, ac fructus patrimoniales reſeruare, tenet Abb. poſt Innocen. & alios in capit. poſtulaſti. de reſcrip. dicit enim, & ſecundum illa tempora emanarunt multa iura, in quibus dicitur quod clerici habentes propria, non debent participare de rebus eccle-
30 ſiæ, ſed poſt modum, & tertio fuit ſtatutum, vt nulla eccleſia ædificaretur ſine dote pro miniſtris, & alijs neceſſarijs eccleſiæ, & clerici ſine ſcandalo incæperunt poſſidere bona eccleſiæ, ad hoc. 12. quæſt. 1. certe, & de conſec. diſt. prima. nemo. & ſecundum hæc tempora pro-
31 cedunt iura: quæ videntur velle, quod clerici poſſunt, & habent viuere de redditibus eccleſiæ, nec ponderatur patrimonium, quia hodie bona ecceleſiarum, principaliter ſunt deputata ad vſum miſtrorum. cap. paſtoralis. de his, quæ fiunt a prælat. & vide bonum text. 1. quæſt. 2 cap. ſi. vbi indifferenter permittitur clericis, vt poſſint viuere de beneficijs, ex quo eis, & in eis deſeruiunt, conclude ergo dicit Abb. ibi, quod ab eccleſia vniuerſali, clerici habentes patrimonium, nihil poſſunt petere, ſed ab eccleſijs particularibus, quibus ſeruiunt licite poſſunt capere, ex quo honeſte viuant, hinc emanarunt iura hodierna, quibus diſponitur, quod habens beneficium, & patrimonium poſſunt libere teſtari de bonis patrimonialibus 12. quæſt. 5. per totum, tenet gloſ. in capit. illi. 12. quæſt. 1. que ibi allegat multas rationes, quare clericus habeat,

beat, & poſſit viuere de beneficijs, ac reſeruare patrimonium; quia debet viuere de altari, cui ſeruit, quia nemoj debet proprijs expenſis,
32 & ſtipendijs militare &c. tenet Innoc. in capit. ſtatutum. de reſcript. lib. ſexto. nec obſtat. text. in capit. paſtor. j. quæſt. ij. quia ſecundum Innoc. loquitur quando clericus vellet viuere de beneficijs, & auare theſaurizare de patrimonio, ſecus autem, ſi vult conſeruare patrimonium pro ſuis hæredibus. Item ſecundum Hoſtien. poteſt intelligi contrarium, quando non deſeruit beneficio, & vult viuere de redditibus beneficij, augendo proprium patrimonium, & quia iura in hoc vario modo loqnuntur, quædam enim videntur innuere, quod clericus peccat, tenendo beneficium, & patrimonium, quædam vero, quod poteſt tenere patrimonium, ſed non debet viuere de redditibus beneficij, quædam vero iura ſimpliciter permittunt clerico viuere de bonis beneficij: pro concluſiua deciſione, eſt aduertendum, quod in primitiua eccleſia vnuſquiſque conuerſus ad fidem vendebat proprium patrimonium, & ponebat præcium ante pedes Apoſtolorum demum ſtatutum fuit, vt bona non venderentur, ſed relinquerentur eccleſijs cathedralibus, vt ex eorum redditibus, ſubueniretnr indigentibus. capit. videntes. xij. quæſt. j. Item, & quieſcente illo magno feruore fidei, laici chriſtiani inceperunt poſſidere propria, clerici occulte poſſidebant, quapropter, vt euitaretur hipocryſis ſtatutum fuit, vt quiſque clericus poſſet poſſidere propria. capit. certe. xij. quæſt. j. vnde pro concordantia iurium eſt dicendum, quod iura quæ dicunt clericos poſſidere non poſſe propria, loqnuntur ſecundum tempus primitiuæ eccleſiæ, item antequam clerici haberent beneficia ſeparata, non poterant viuere de redditibus eccleſiæ, ex quo habebant ſufficiens patrimonium, quia illa bona erant deputata ſolum pro indigentibus, & ſecundum hoc tempns procedunt iura, quæ dicunt, habentem patrimonium, non debere viuere de reditibus eccleſiæ: Sed cum hodie beneficia ſint principaliter deputata pro clericis
33 de conſec. diſt. prima. nouo. nec. ſit horridum, quòd clericus poſſideat propria bona, emanarunt alia iura nouiſſima, quæ volunt, vt clericus poſſit viuere de redditibus beneficij, ex quo ſeruit beneficio, vnde pondera text. in capit. ſi. j. quæſt. ij. vbi datur clerico ſtipendium, non propter indigentiam, ſed proprium ſeruitium, non enim tenetur
34 de ſuo patrimonio militare, ſed inquit Abb. ſimpliciter concludo, quod hodie licite clericus ſecularis, viuit de fructibus beneficij, & conſeruat patrimoniũ ſuis hæredibus, dummodo honeſte viuat, ſequitur Cardinalis in capit poſtulaſti. de reſcrip. col. ſi. vbi Feli. num. 6. Socin. conſ. 91. vol. tertio Bal. conſil. 313. ſecundo vol. incip. præmittendum.

Gaetan.

Gaetan. ſecunda ſecundæ quæſtio. 185. arti. 7. rep. ad 3. & hanc eſſe communem opi. fatentur in cap. Epiſcopus: de præben. Fel. & Barba. in colum. penu. in cap. poſtulaſti. de reſcrip. licet ab hac opinione recedunt, firmat Cauarruuias Doctor Hiſpanus in cap. primo. extra de teſta. vbi reſpondet ad obiecta, & tenet pro iſta opinione, pro quo vide Innoc. & Doctor. dict. cap. epiſcopus. de præben. Innoc. in cap. quoniam. in fine ne prælat. vic. ſuas, Abb. in ſua diſputatione, quæ incip. Titius clericus. quarto dubio, idem Abb. in cap. 3. de pignor. tex. in cap. cum ſecundum. de præben. qui aſſignat rationem quia videlicet ille: qui eſt aſſumptus ad onus, emolumentum habere debet: & repelli non debet a mercede, qa clerici debent viuere de patrimonio Ieſu Chriſti, cuius obſequio ſunt deputati, & dicitur ad Chorinthios: quis militat ſuis ſtipendijs vmquam? quis paſcit gregem, & de lacte gregis non manducat? S. Thom. q.c. de Simonia. verſ. quis militat. ſ. ad tertium tenet Io. Dil. in tract. de arte teſtan. tit. de his qui in hab. teſtam. factio. cautel. 3. in fi. Corn. conſ. 88. col. fi. vol. ſecundo Ro. conſ. 159. col. fin. Alex. conſ. 116. col. 2. num. 3. lib. 7.

Nec obſtat contrarium, quòd opponi poſſet de tex. in cap. clericos. 1. quæſtio. 2. vbi probatur, quòd clerici qui habent aliunde, vnde viuant, nihil debent ab eccleſia accipere, immo ſi accipiunt, tanquam accipientes de rebus, quæ ſunt pauperum, ſacrilegium committant, per tex. in cap. ſequen. vbi, quòd illi: quibus ſua ſufficiunt, non debent eccleſiæ alimentis ſubſtineri, quia poteſt reſponderi, vt diximus ſupra, quia loquuntur illa iura, ſecundum tempora antiqua, quibus non licebat clerico patrimonium habenti, viuere de eccleſiæ redditibus, vel intellige ſcilicet quando accipiunt, & in malos vſus conuertunt, ac male diſpenſant, vt per glo. dict. cap. clericos. qui varios dat ad tex. intellectus, & in dict. cap. ſequen. in ver. priuilegium. ſecundum quos intellectus tex. intelligendo ceſſat omnis repugnantia, quia poteſt intelligi, vt ſit potius dictum ad exhortandum, quam ad præceptum: quia nemo ſuis ſtipendijs militare cogitur, vide Didac. Couarruuias. dict. loco qui ad obiecta hæc reſpondet, & reconciliat. Et clerici diuites licite ab eccle-
35 ſia ſua ſtipendia accipiunt. Archid. in cap. clerici. quæſtio. 2. facit quòd habetur in glo. in cap. decimæ. 16. quæſtio. 1. in verb. tributa, vbi dicit
36 quòd decimæ ſoluuntur clericis: ſiue ſint diuites, ſiue ſint pauperes, quia non ſoluuntur eccleſiæ intuitu perſonarum, facit quòd dicit idem Archid. in cap. ſicut. ea. cauſ. & quæſtio. vbi habetur quòd diuites non debent ſumere partes de bonis eccleſiæ, niſi corporaliter inſeruiant eccleſiæ. Ex quibus ſatis late deductis, credo, quòd ſatis conſtet quæ, & quomodo acquiſita per clericum, vel prælatum præſumãtur, vel præſu-

mi

mi poſſint,& quòd in coniecturatione facienda per iudicem circa talem præſumptionem, habet haberi ratio expenſarum victus clerici, qui habet viuere de beneficijs,iuxta ſtatum, qualitatem,& conditionem ſuam, ita,& taliter, quòd poteſt viuere de eccleſia,& ſuum præſeruare patrimonium, nec contraria, primo, & ſecundo loco in principio ſupra adducta, obſtant, quia ex diſtinctionibus ſuprafactis,& declarando,& intelligendo vt ſupra, apparet,quòd inter ſe non repugnant, immo ſe ad inuicem compatiuntur, nam quòd dicitur, quod de fructibus beneficij habet tantum clericus percipere ad victum neceſſaria, & quòd de fructibus eccleſiæ, & beneficij habent fieri quatuor partes, procedit & intelligitur ſecundum iura antiqua, quæ ſemper ſtare,& manere intelliguntur,niſi vbi alia conſtitutione,vſu, vel conſuetudine,quæ attendi debent per Abb.cap.primo de eccleſ. ædificand. vel reparan. eſſe correcta, & mutata reperiantur.l.cōficiuntur.C.de codicil.Quod vero clericus in bonis beneficij ſit aliquando vſufructuarius, aliquando vero vſuarius, id intellige in caſibus, in quibus iura adducta loquuntur, pro quo vide Bald. in l. omnis. C. de epiſcopis & cler. vbi dicit ſecundum Iac. Butrig. vtrum clerici qui percipiunt fructus bneficiorum ſuorum, dicantur vſuarij, vel vſufructuarij, nam ſi dicis, quòd debeant habere ſolum id, quod eſt eis neceſſe, ſunt vſuarij, ſi vero, quòd habeant totum, & diſtribuant reſiduum, ſunt vſufructuarij: ſecundum Iac. ego, (inquit) dicerem per hanc legem,quòd tenent medium inter vſuarium, & vſufructuarium, nam in percipiendo ſunt vſufructuarij, ſed in diſponendo,& diſtribuendo redigantur ad inſtar vſuarij, ſecundum Iac. per hunc tex. ſed vide,nonne opinio Abb.in cap.fi.de pecul. cler. in cap.cum eſſes.in repet. de teſta. & alijs locis tenentis, quòd clericus in fructibus eccleſiæ habeat tantum victum, & veſtitum, & quòd de illis tantum ſuum facit, quantum conſumit, ſit magis canon. ſanctio. & veritati amica: Ad cætera contraria primo loco deducta non accidit reſpondere, quia non obſtant,intelligendo ea in caſibus, in quibus loquuntur. Secundo vero loco deducta, intellige pariter ea in ſuis caſibus, in quibus loquuntur, & in terminis,& videbis illa non eſſe repugnantia,ſed ſeſe ad inuicem cum diſtinctionibus ſupra factis compati, & concordare, vnde ex iſtis pro nunc erit expeditum, quòd circa hanc quæſtionem dicere,& deducere volumus, &c.

SVM-

SVMMARIVM.

1 Succedens in bonis tenetur ad debita.
2 Prælatus tenetur ſoluere omnia debita ſui prædeceſſoris, ſi non fecit inuentarium, ſi fecit, tenetur pro viribus hæreditatis ſecundum aliquos.
3 Hæreditas delata eccleſiæ intelligitur, in quantum non ſit onerosa.
4 Debita contracta pro ſubſtentatione prælati, debent ſolui.
5 Item debita facta cauſa eccleſiæ.
6 Prælatus poteſt pro ſua ſubſtentatione pignorare rem eccleſiæ, quam ſucceſſor tenetur redimere.
7 Licet fructus eccleſiæ non poſſint obligari per clericum; poſſunt tamen obligari per iudicem.
8 Iudicium redditur in inuitum.
9 Miles ſæculi, & miles cæleſtis æquiparantur, vel aſſimilantur.
10 Poteſt fieri alienatio de rebus eccleſiæ pro ſolutione debitorum.
11 Redditus futuri beneficiorum pro eccleſia obligantur.
12 Communis opinio, quod hodie clerici ſibi approprient fructus.
13 Ad damnum illatum eccleſiæ per clericum, tenetur hæres.
14 Caſus in quibus prælatus, vel hæres tenetur eccleſiæ.
15 Sunt prius ſoluenda debita, quàm beneficia præſtanda.
16 Datum ad communem vſum non trahitur ad particularem.
17 Alteri per alterum iniqua conditio afferri non debet.
18 Eccleſia alit clericos ad ſui decorem.
19 Quando eccleſia teneatur ad expenſas litis factas pro ipſa.
20 Pro ſubſtentatione clerici, non poſſunt vendi res eccleſiæ.
21 Imputetur ſacerdoti, qui acceptauit eccleſiam minus potentem.
22 Tenetur clericus reſtituere expenſum de fructibus eccleſiæ vltra debitum.
23 In quot partes diuidi habent fructus eccleſiæ.
24 Clericus non conuenitur vltra quam facere poteſt.
25 Clericus ſuſpenſus habet habere moderatam ſubſtentationem.
26 Clericus habens patrimonium, habet viuere ab eccleſia.
27 Quando clericus habet ſatisfacere debita de patrimonio.
28 Quotidianæ diſtributiones acquiruntur clerico; etiam quoad dominium.
29 Penſiones ſunt quid profanum.
30 Penſiones non exactæ tranſmittuntur ad hæredes ab inteſtato.
31 Acquiſita per clericum per laborem ſunt ſua.
32 Seruat curia, quòd clerici cedunt fructus creditoribus.

33 Ser-

33 *Ad debita contracta pro ſubſtẽtatione tenetur ſucceſſor.*
34 *Tenemur alere, & veſtire illum, cuius opera vtimur.*
35 *Caſus in quibus tenemur eſſe ſolliciti, vt res vertatur in vtilitatem eccleſiæ.*
36 *Expenſas per prælatum de ſuo patrimonio pro eccleſia, repetit hæres.*
37 *Expenſas pro expeditione bullarum beneficij repetit heres.*
38 *Expenſæ funeris concernentes animam fiunt à Camera, concernen. ſolatium viuorum fiunt ab hæredibus.*
39 *Si clericus non habet eccleſiam ſufficientem, ſupplet epiſcopus eidem.*

De debitis clerici, vel prælati ſoluendis ex fructibus eccleſiæ & ſpolijs.

QVÆSTIO X.

OBitu clerici, vel prælati occurrente, inſurgunt creditores, qui diuerſimode credita prætendentes, varijs prætenſionibus hæreditatem, bona defuncti ac totum ſpolium inuoluere, ac abſumere tentant, & quia de huiuſmodi debitis, video aliqua quæ debent ſolui ab hærede defuncti, alia à ſucceſſore, & eccleſia, vnde non omnia de ſpolio à Camera, quæ in locum eſt ſuffecta ſucceſſoris, vel eccleſiæ, diximus ſupra in prima quæſtione duxi quòd ſit ad propoſitum pro diſcernendo, & liquidando, quæ & qualia debita hodie debeant ſolui de ſpolijs per Cameram, quòd ſit facienda de hoc quæſtio, vt ſuper hoc diſcuſſo, & veritate perſpecta ſciãt creditores ſuper quibus agere, & quæ debita poſſint ſine calumnia petere, & ad quæ illis Cameræ quæ ſuccedit in ſpolio teneatur, vel ſit obligata.

Et per contraria procedendo, quo modo magis eluceſcit veritas, iuxta text. in l. munerum. §. mixtã. ff. de muner. & honor. & per contraria & oppoſitiones procedere hoc vnum illuſtrauit ingenium Bartoli, quia veritas diſputatione diſcuſſa magis ſplendeſcit, Ludo. Gom. ſecunda quæſtio. prohemij. In reg. Cancell. videtur, quòd ſuper bonis ſpolij prælati, dari debeat curator bonis ex officio Curiæ, contra quem experiantur creditores lite pendente, ſaltem ſede vacante, & donec venerit futurus paſtor, ſicut dicitur in ſimili de iacente hæreditate. l. prima. ſecunda, & tertia, cum ibi not. per glo. & Bart. ff. de cur. bon. dan. nam & ſede vacante debet deputari, œconomus ad regendum, & defendendum bona, & iura eccleſiæ cap. 1. & 2. cum ibi not. ne ſede Vacan. cap. primo de rebus eccleſiæ non alienan. lib. 6. per gloſſ. cap. iudicatum

89. diſt. Innocen. cap. primo vt eccleſ. benef. ſine dimi. confer. & pendente cauſa inuentarij diſcuſſionis, & declarationis datur curator bonis, ſeu hæreditati, contra quem quis poteſt experiri, ne iura ſua confundantur, per Bald. in l. fin. §. in computatione. C. de iur. delib. habetur in deciſ. delphina. q. iij. ubi dicitur, quod de ſtilo curiæ delfinalis, ex quo bona ſpolij ſunt redacta ſub ſequeſtro, fiſcus ſubſtinet uicem æconomi, ſeu curatoris contra quem experiuntur creditores & tradunt eorum ſummarias petitiones, & petunt ſe allocari in eorum gradu ſecundum antiquitatem temporis, & potioritatem hypotecarum, & iſtud etiam facit, inquit, deciſio illa, pro cauſa bonorum ſpolij dicti domini Ioannis Leſpinai epiſcopi Valen. &c.

Sed hodie non deputatur Aeconomus, uel curator, quia uidetur, ꝙ camera, quæ hodie ſuccedit in ſpoliis, teneatur ad ſoluendum omnia debita defuncti, ex quo ſuccedit in fructibus beneficiorum relictis, ac in ius uniuerſum acquiſitorũ per clericum, uel prelatum per ea, quæ diximus ſupra in quæſtione quid ſint ſpolia &c. quia ſuccedendo, efficitur quaſi hæres mortui, unde ſuccedendo in bonis, & adeundo hęreditatem, uidetur quod teneatur ad perſoluenda debita hereditatis, uel defuncti. l. prima. & ibi Bar. C. ſi cert. pet. not. in. l. pro hereditariis. C. de hær. actio. l. in controuerſia. C. de tranſac. glo. in. l. ſi cum dotem. §. penu. ff. ſol. mat. Bal. in. l. quemadmodum. de inofficio. teſtam. not. in l. ſi curatoris. C. de iur. delib. Spec. in tit. de actio. ſeu petit. §. ij. verſ. ſed quando. & eſt in materia factus optimus tex. in cap. primo. de ſolut. ubi dicitur, quod, ſicut filius tenetur ſoluere debita patris, ita prælatus tenetur ſoluere debita per ſuum prædeceſſorem contracta, ubi dicit Hoſtien. quod ſicut filius, & hæres ſuc-

2 cedit in uniuerſum ius defuncti. l. hæreditas. de reg. iur. ſic & prælatus ſuccedit prælato, & ideo ſicut filius tenetur de omnibus, de quibus tenebatur pater, cui ſuccedit, ita, & ſucceſſor tenetur de omnibus, de quibus prælatus tenebatur, in quantum prælatus, & ſic eſt bona ſimilitudo, ubi glo. dicit, eſſe intelligendum quod ſit obligatus ad omnia debita, ſi non fecerit, inuentarium, ſed ſi fecerit quod teneatur ſolum in tantum, in quantum ſe uires hæreditariæ extẽdunt. l. ſcimus. C. de iure delib. facit quod habetur in deciſ. delfina. 95. & 105. ubi dicitur, quod non tenetur ſoluere ſucceſſor in beneficio, niſi in quantum ſe uires ſpolij extendunt, etiam ſi non fecerit inuentarium, id quod procedit, ſi debita ſint ex contractu, uel quaſi contractu, quia ſi debita ex delicto procedant, uel quaſi, non tenetur ſucceſſor, niſi quatenus peruenerit ad illum, uel niſi fuerit cum defuncto lis conteſtata, ſubdens, quamuis ſecundum Alan. per canones

videtur, quod hæres tenetur ex delicto defuncti, per iura quæ allegat, vbi Abb. in fi. dicit, quod eccleſia hæres inſtituta non tenetur vltra vires hæreditarias, licet non fecerit inuentarium ſecundum Bal.l.fi.C. de iur. de liber. & Bar. in l. prima. C. de ſac. ſanct. eccle. contra gloſ. in
3 capit. primo de teſtam. quia hæreditas delata eccleſiæ, intelligitur delata, inquantum non ſit oneroſa, ne indirecte alienentur bona eccleſiæ vt ibi, & per Abb. in conſ. 102. primo vol.

Et ibidem Abbas notat, quod prælatus pro ſe ſubſtentando, poteſt contrahere debita, & ad illa ſoluenda tenetur ſucceſſor, quia pro neceſſitate eccleſiæ contraxiſſe videtur, ex quo eccleſia illum tenetur alimentare,
4 quia vt per eundem in capitulo ſecundo, de ſolut. prælatus poteſt obligare eccleſiam pro ſua ſubſtentatione, & ita (inquit) ego pluries in facto reſpondi in iſtis rectoribus eccleſiarum, qui in infirmitate, de qua decedunt, multa contrahunt debita, quia ſucceſſor tenetur illa ſoluere.

Item tenetur ſucceſſor ad ſoluendum debita defuncti, ſi pecunia, vel
5 debitum ſit contractum per eum ex cauſa neceſſitatis eccleſiæ, vt per Hoſtien. d. capitulo. primo de ſolutio. & per Innocen. ibidem dicitur, quod tenetur ſucceſſor, ſi debitum contractum ſit verſum in vtilitatem eccleſiæ.

Faciunt adducta per Abb. in cap. ex præſentium. de pignor. vbi dicit quod, ex quo ſacerdos debet viuere de redditibus eccleſiæ capit. cum ſecundum Apoſtolum. de præben. & per Innocen. in capitulo epiſcopus. eo. vbi dicit, quod beneficiatus habens patrimonium, licet debeat viuere de illo, tamen cum bona conſcientia poteſt viuere de redditibus eccleſiæ, tamen ſacerdos, vel prælatus poteſt pro ſua ſubſtentatione, &
6 pro ſua neceſſitate pignorare rem eccleſiæ, & debitum pignorationis ſoluet ſucceſſor, & pignus redimet ipſe, non hæres defuncti, ſubdens ibidem: & ex hoc poteſt notari ſingulariter, quod ſi beneficiatus tempore infirmitatis ſuæ contraxit multa debita pro ſua neceſſitate corporali, tenetur ſucceſſor illa ſoluere: & paulo poſt ibidem in verſ. 2. caſu. quod ſi eccleſia ſit potens, & ſacerdos non habeat vnde ſe ſubſtentet, & contrahat debita ſub ſpe ſoluendi illa de fructibus percipiendis, ſed morte præuentus non poteſt hoc facere, tunc eſt æquum, quod teneatur ſucceſſor, & ita procedit dictum Io. Andreæ ibidem dicentis, quod licet beneficiatus habeat patrimonium, tamen ſoluere debita contracta pro ſua ſubſtentatione incumbat eccleſiæ, & non hæredi.

Facit text. in capitulo. peruenit. de fideiuſſor. vbi mandantur debita ſolui de redditibus clericorum, & redditus ipſos pro ſolutione debitorum, ac relar-

ac reſarcimento damnorum aſſignari, vbi notat. gloſ. quod pro debitis poſſunt clericis interdici quotidiana ſtipendia in cauſam iudicati,
7 licet ſpeciali conuentione non poſſunt obligari, per iura, quæ allegat in verſ. redditibus. vbi dicit Hoſtien. quod clerici ſoluunt debita de redditibus beneficiorum præbendalium, quos faciunt ſuos, idem dicit Abb. ſecundum eum in capitulo cum eſſes. de teſtam. verſi. quarto principaliter.

Imo dicit dominus Anton. in capit. peruenit. de fideiuſſor. quod hoc procedit indiſtinctè in quibuſlibet fructibus beneficiorum, quia prælatus tenetur pro debito contracto pro ſe, & non intuitu eccleſiæ, ſatisfacere de redditibus beneficiorum: nec per hoc præiudicat eccleſiæ, quia per ſe viuendo poterit ſatisfacere, etiam ſi ſit prælatus regularis, habens redditus diſtinctos, habet enim liberam adminiſtrationem in eis.

Facit, quia contraria opinio ſaperet iniquitatem, quia fraudarentur creditores qui mutuarent, vel clerici non inuenirent, qui ſibi crederent, & eſſent vt Iudæi inter Chriſtianos, vt per Abb. d. cap. cum eſſes. verſ. quarto quæro.

Facit, quod dicit Spec. in tit. de ſent. excom. §. ſequitur: verſ. quid ſi debitor, quod aut clericus non habet alia bona vnde poſſit ſoluere debita, & eo caſu poſſunt aſſignari redditus eccleſiæ, aut habet alia bona, & tunc ſecus.

Idem tenet Barba. in additio. ad Abb. in capit. olim nobis. de reſtit. ſpolia. vbi dicit, quod de fructibus epiſcopatus pro debito perſonali poſſunt capi redditus.

Secundo inquit, hoc eſt verum, quia id dicit gloſ. formalis in. l. ſtipendia. C. de exequut. rei. iud. quæ dicit idem in præbendis clericorum: facit, quod dicit Io. de Imola in capitulo fi. de pecul. cler. in finalibus verbis, vbi dicit quod propter debitum clerici factum ex alia cauſa, quàm cauſa donationis, poterunt capi fructus beneficij in cauſam iudicati, etiam ſi ſit debitum non modicæ quantitatis, quia talis alienatio, videtur eſſe alienatio neceſſaria, cum fiat iudicium, quod redditur, & reddi ſolet in inuitum. l. inter ſtipulantem. §. 1. ff. de verb. oblig. & per eundem in c. peruenit. ext. de fideiuſſor. tertio ex hoc inquit decidit ratio, quia miles ſeculi, & miles cæleſtis æquiparantur gloſ.
9 in. l. miles. ff. de re iud. & in l. miles. C. locat. ſed miles ſeculi tenetur pro debito de ſtipendijs ſuis in ſubſidium, ita & clericus debet teneri in ſubſidium tantum, id eſt quando non habet aliàs vnde ſoluat, idem tenet dominus Pet. in capit. peruenit. de fideiuſ. ſecundum Io. de Imola ibidem col. antepen. ibi, ſi autem haberet alia bona, &c.

Facit deciſio Rotæ. cum Camera apoſtolica deciſ. 855. in antiquis in prima parte. ibi aliud eſſet prælato uiuente, uel beneficiato, quia tunc, cum fructuario comparetur fructus, & prouentus beneficij facit ſuos, & ideo cum perſona ſua ſit ad huiuſmodi debita obligata, nimirum, ſi etiam de fructibus ſuorum beneficiorum, quos facit ſuos ſatis facere teneatur.

Item, quod dicit in ultima parte, aut loquimur de clerico non habente adminiſtrationem, & tunc tenetur Camera ad omnia debita, quatenus ſufficerent fructus, & prouentus, quos ante mortem fecerat ſuos, quia talis beneficiatus non habens adminiſtrationem, omnes illos fructus, & prouentus perceptos in uita, adeo facit ſuos, quod poteſt teſtari de illis, facit quod bene poteſt fieri alienatio de rebus eccleſiæ pro ſatisfatione creditorum per ea, quæ tradit Soci. conſ. 15.

10 primo uol. num. 14. col. v.

Facit pro hac opinione illud quod habetur in glo. in cap. duo. ſunt genera. 12. q. j. quę dicit, quod clerici ſunt domini fructuum perceptorum, & late adducta per Cardinalem Zabarellã, & alios in cap. fi. de pecul. cler. quod clericus habet omnimodam fructuum diſpenſationem, & adminiſtrationem. item quod habetur, & legitur in cap. cęterum. ex. de donatio. ubi clericus poteſt ex permiſſione canonum donare. Item, quod habetur in cap. relatum el. ij. de teſta. cum ſimilibus, ubi clericus poteſt erogare in piam cauſam de fructibus, & rebus eccleſię, ac ſua debita illis, qui ſibi ſeruierunt ſoluere, facit quia ſtãte cõſuetudine quod clerici faciunt fructus ſuos, uidentur de illis licite poſſe ſoluere ſua debita, additio ad capell. Toloſan. q. 303. dummodo eccleſia non patiatur, eſt bulla Iulij Tertij quod ſucceſſor de fructibus inexactis ſoluat legata, & debita.

Subdit & Hoſtien. d. cap. peruenit. ſi canonicus fideiubeat, de præbenda ſua ſatisfiet, ſi uero ſit rector eccleſiæ fideiuſſor, de redditibus eccleſiæ creditoribus non ſoluetur in eccleſiæ læſionem, ideſt non ſoluetur de illis fructibus, qui ſunt conuertendi in utilitatem eccleſię, ut per Abb. ibi, & paulo poſt ibidem Hoſtien. & ſic habes hic, quod clericis, ob ſolutionem debitorum per eos contractorum poſſunt interdici redditus eccleſiaſtici, & capi in cauſam iudicati.

Idem tenet Specul. in tit. de ſent. excom. §. ſequitur. uerſ. quid ſi debitor. ubi dicit, hoc procedere in defectum bonorum patrimonialium, et not. Abb. dicto cap. peruenit. quod pro debitis pro utilitate eccleſiæ contractis, poſſunt bene obligari per clericum redditus futuri be-

11 neficiorum, ibi not. glo. quod clericus non poteſt obligare redditus futuros ſui beneficij, quod intellige, niſi contraheret pro utilitate

eccleſiæ

eccleſiæ arg. cap. nulli de reb. eccleſiæ non alien.

Item dicit, quod Collectaneus refert in cap. Odoardus. de ſolutio. ſe vidiſſe ſeruare in curia, quod clerici admittuntur ad beneficium capituli, cedentes fructus ſuorum beneficiorum creditoribus in ſolutionem, & ſatisfationem ſuorum debitorum, quia communis opinio inualuit in-
12 quit Abb. quod hodie clerici appropriant ſibi omnes fructus beneficiorum, & diſponunt de illis ad libitum, vnde viſum fuit curiæ, quod ſit melius, vt clerici dent fructus ſuorum beneficiorum ſuis creditoribus, quam vt diſperdant illos in aliam cauſam.

Item, ſi clericus litigando condemnetur in expenſas, ſoluet debitum dictarum expenſarum de redditibus beneficij, per ea, que dicit Abb. in cap. repræhenſibilis. in additio. verſ. ſed circa. ibi. dicunt enim hoc caſu, & principaliter Hoſtien. quòd condemnatus ſatisfaciet de redditibus beneficij dummodo eccleſia enormiter non lædatur, nec debet ſecundum eum haberi ratio confuſionis, & inopiæ ipſius delinquentis, quaſi velit dicere, quod non dimittetur ſibi, vnde uiuat, ſed ſimpliciter debet ſatisfieri, dicens ibi, quòd tales expenſas clericus ſatisfaciet, de illis fructibus & redditibus beneficij, quos clericus facit ſuos, ſecus, de illis, quos non facit ſuos, ſecundum opinionem Hoſtien.

Item fac. quia d. Anto. in cap. olim nobis de reſt. ſpolia. vt refert Abb. ibi tenet ex illo tex. quòd prælatus pro debito perſonali, poteſt ſatisfacere & ſoluere debitum de fructibus eccleſiæ, patet in cap. peruenit. de fideiuſ. & poſſunt fructus capi in cauſam iudicati.

Item facit optimus tex. in cap. præſenti. de off. ordin. in vj. ubi habetur, quod bona relicta per clericum defunctum debent eccleſiæ, & ſucceſſori reſeruari, ſed in primis debent ſolui debita, facit in materia quia clericus debet ſoluere de ſuo debita in quibus eccleſiæ tenetur ipſe, quia potens alias diſponere de rebus, ac fructibus eccleſiæ, hoc non poteſt in caſibus quando tenetur eccleſiæ, niſi prius illo debito ſoluto, quia omne damnum, quod facit clericus eccleſiæ, ipſe, & eius hæres ſol-
13 uere, & compenſare tenetur. xij. quæſt. ij. epiſcopus. & capit. qui filios. & hoc ſi dolo, vel culpa, intelligendo de culpa non leui, vt per Innocent. in capit. cum in officijs. de teſtam. quamuis ipſum etiam de culpa leui teneri ſit tex. apertus. C. arbit. tutel. l. quidquid. facit gloſ. in cap. ea quæ de off. ordin. tamen eadem gloſſa dicit, quod non tenetur de negligentia, niſi craſſa. i. lata. quæ tamen negligentia eſt culpa & culpæ aſſimilatur. Vnde videtur, quòd tenetur de leui culpa ſi delinquit ſcienter, & ſolum de non leui, ſi ignoranter, ſiue ex negligentia: ſecundo loco tenetur ſoluere debitum eccleſiæ, & recom-
14 penſationem facere, ſi de rebus eccleſiæ alicui gratiam fecit per Innoc.

præallegato loco in finalibus verbis ibi.

Item, ſi prælatus aliquid fecit dolo, vel culpa, & etiam ſi prælatus de bonis eccleſiæ alicui gratiam fecit.l. cum oſtendimus. ff.de hær. inſtit.&c. col. ij. & vltima: tertio tenetur reſarcire, & ſoluere damnum clericus, quod fuit per eum cauſatum ex mala adminiſtratione, ſed deſinente clerico, tenentur, & compelluntur hæredes ad reddendam eccleſiam indemnem, not.gloſ. xvj. quæſt. iij. placuit. & l. ij. qui dicit, quòd ſi rector ob negligentiam ſuam paſſus eſt rem eccleſiæ præſcribi, tenetur de proprio patrimonio ſatisfacere eccleſiæ, per Abb. in cap. ex præſentium. de pignor, ver. nota. 3. ibi, nam per iſtum text. dico, quod hæres ſuus poteſt compelli ad ſatisfaciendum, idem dic vbi potuit acquirere eccleſiæ aliquid, & neglexit, vide text. bonum cum gloſ. xij. quæſt. 4. cap. quicunq; ad inſtar tutoris, qui in hoc tenetur. l. quicquid. C. arbitrium tutel.

Quarto, ſi redditus eccleſiaſticos, conuertit in alios vſus xij. quæſt. 4. capit. primo. per illum tex. videtur teneri ad reſarciendum, & recompenſandum, vbi pulchre glo. ver. in caſibus, quibus dicitur, quod clericus tenetur ad reſtitutionem, in iſtis enim caſibus primo tenetur eccleſiæ ſatisfacere debitum, antequam aliud diſponat, quia prius ſunt ſoluenda debita, quàm beneficia præſtanda, ſicut homo magis tenetur
15 ſatiſfacere debitori, cæteris paribus, quàm amicis benefacere, ſequitur Sylueſter in ver. clericus quarto. num.4.ver.clericus autem, & bene debent prius ipſius eccleſiæ ſolui debita, quia agris eius ſitientibus, alij rigandi non ſunt.l.præſes.C.de ſeruit.glo.in cap.præſenti de off.ordin. in vj. facit, quod habetur per Abb. in cap. quòd quiduſdam de fideiuſſor. vbi dicit debitum mutui, ſiue receptum a prælato, & capitulo, ſiue a ſolo prælato, poteſt ſolui bene de fructibus eccleſiæ, quia prælatus habet liberam in fructibus eccleſiæ adminiſtrationem, & ſi ſit factum ſoli prælato, ſi petitur ſolutio in vita illius, non habet probari verſum in vtilitatem, quia poteſt de fructibus ſatisfacere. quia habet liberam adminiſtrationem fructuum, & omnia adminiſtrat excepta alienatione immobilium, capit. is cui, de electio. in vj. & capit. cum nobis. extra de electio.

Merito per ſupradicta videtur dicendum, quod ſua debita clericus ipſe in vita, & poſt mortem Camera ſuccedens in eius ſpolijs, poſſit imo teneatur ſoluere, & ſatisfacere.

Sed in contrarium faciunt multa: per quæ videtur, quòd de fructibus, ac redditibus eccleſiæ non debent ſolui debita clerici, vel prælati, vt per Archid.in cap.ſtatutum.in vj.quo de reſcrip.dicit, & tenet indiſtincte, ꝙ ſiue clericus habeat adminiſtrationem, ſiue non, quod non poteſt de fru-

fructibus ſui beneficij ſatisfacere ſuis creditoribus, quia ipſe de dictis fructibus non habet aliud, quàm purum vſum: quia id ſolum eſt clericorum, quod probabili ratione conſumunt. ponit Io. And. capit. præſenti. de off. ordin. in vj. & de illis habet tantum ſumere neceſſaria ad victum, & veſtitum, & vltra illa in talibus redditibus, non debet manus extendere, per dictum Apoſtoli ſancti, victu tantum &, tegumento his contenti ſumus, capit. epiſcopus. x. quæſt. ij. vbi dicitur, habeat Epiſcopus poteſtatem in rebus eccleſiæ in neceſſitatem habentibus cum omni reuerentia, & timore Dei, participare eum etiam oportet quæ neceſſaria ſunt, ſubdens text. quod ſi epiſcopus res eccleſiæ in ſuam propriam voluntatem vſurpare voluerit, vel fratibus, filijs, vel quibuſcunque propinquis poteſtatem dederit, vt per eos lædantur res eccleſiæ, epiſcopus ſit concilio obnoxius, & ſi epiſcopus preſbyter, aut diaconus cum eo exiſtentes in ſuos vſus colligunt ea, quæ ex redditu, vel ex quomodolibet actu eccleſiæ obueniunt, & pauperes fraudantur, ac fame conficiuntur, oportet, eos corripi ſecundum quod fuit a Sancto Concilio ordinatum, &c.

Facit: quia redditus eccleſiaſtici, vel res eccleſiæ, non ſunt epiſcoporum ſeu prælatorum, aut clericorum propriæ, ſed communes. capit. expedit. in principio xij. quæſt. j. quia per epiſcopos debent diſpenſari communiter, cum omnibus communem vitam degentibus, vt nemo in eis egens inueniatur, vnde ſi redditus eccleſiaſtici ſunt inſtituti ad communem vſum, communem vitam degentium, & ad vtilitatem eccleſiæ, non poſſunt nec debent in alium vſum particularem, & proprium, & in ſolutionem debitorum clerici conuerti, quia eſt ſine ratione, vt quod communi vtilitati datum eſſe dignoſcitur, vſibus cuiſ-
16 libet perſonæ particularis applicetur, de præben. capit. ratio. & inquit Abb. in capit. cum eſſes. de teſtam. in repet. verſ. quarto principaliter quæro. quod ſi clericus de redditibus eccleſiæ poſſet ſoluere ſua debita, ſequeretur vnum, quod eſſet iniquum, quòd eccleſia, ſiue pauperes damnificarentur ex facto illius clerici, contra illud, quod habetur in capit. venerabilis. de exceptio. nam alteri per alterum iniqua
17 conditio afferri non debet, quia fructus eccleſiæ, qui ſuperſunt deductis neceſſarijs pro victu clerici, vel prælati, non ſunt clericorum, ſed eſurientium, vt habetur in capit. ſicut. 47. diſt. Et per eundem Abb. in cap. peruenit. de fideiuſſor. ibi, & credo firmiter, quòd de rigore iuris, inſpecto ſtatu beneficiorum, & deputatione, non habet aliquo modo de redditibus beneficij ſatisfieri creditoribus, quia de redditibus eccleſiaſticis, id ſolum eſt clericorum, quod probabili ratione conſumunt, ergo (inquit) non debent accipi fructus, qui ſunt

conuertendi in cauſam piam, pro vtilitate clerici, quia ſi iſto modo clericus ſubtrahet fructus, & bona eccleſiæ, dicitur homicida: quia videtur necare illos pauperes, qui ex huiuſmodi ſubtractis, & alienatis eſſent alendi, vel ſubſtentandi, Facit quia Bal. in conſ. 71. libro primo. conſuluit per multa, quæ ibi adduxit, quòd epiſcopus qui ante adeptum epiſcopatum iurauerat ſe ſoluturum ſua debita creditoribus, ſi & quando deueniſſet ad meliorem, & pinguiorem fortunam, quod non tenetur ſoluere de fructibus epiſcopatus poſtea adepti, rationibus, argumentis, & alijs ibidem adductis per eum, refert, & ſequitur Barbat. in additio. ad Abb. in capitulo olim nobis. de reſtitut. ſpoliato.

Facit quòd habetur in tex. in cap. præſenti. de off. ordin. in vj. vbi dicitur quòd bona per clericum defunctum relicta, debent eccleſiæ, vel ſucceſſori reſeruari ſolutis debitis, vbi glo. intelligit, debita eccleſiæ, ideſt quòd illa debita ſolum debent ſolui, quibus eſt obligata eccleſia vnde non debita clerici, vel ſolum reſpectu clerici contracta.

Facit quod habetur in ca. de multa de preben. quòd ille qui duo incompatibilia beneficia obtinuerit, cogitur reſtituere, de prouentibus ſuis, non de prouentibus eccleſiæ illud totum, quod perceperit de fructibus primo loco obtentis, vbi gloſ. (inquit) bene dicit de ſuis, quia de rebus eccleſiæ, vel alijs, obſtaret regula delictum perſonale &c. ſit debita clerici debent ſolui de bonis clerici, & non de bonis eccleſiæ.

Faciunt late diſputata, & adducta per Abb. in cap. repræhenſibilis. de appellatio. in additio. vbi ſi clericus litigans in cauſa propria. condemnatur in expenſis, pro dictis expenſis, non poteſt, nec debet fieri exequutio, niſi in bonis patrimonialibus, & ſuis, non eccleſiæ, non etiam in illa parte redditu um, eccleſiæ quæ debet conuerti in vtilitatem, & beneficium perſonæ clerici, puta in ſui ſubſtentationem. imo, id quod plus videtur, idem dicit, ſi litigauit nomine eccleſiæ quòd habet ſoluere expenſas, in quibus erit condemnatus de ſuo, quod videtur durum, licet etiam clericus iniuſte litem mouerit, quia expenſas litis, in quibus condemnatus exiſtit nomine eccleſiæ, non deberet ſoluere de ſuo, ſed de bonis illius eccleſiæ, cuius nomine litem fecerit, dicit enim quod hoc caſu clerici condemnantur in expenſis, in cauſa propria, aut in cauſa quam agitarent nomine eccleſiæ, primo caſu indubie condemnatio expenſarum mandatur exequutioni in bonis patrimonialibus, ſi habet: ſi vero non habet patrimonialia bona, ſed beneficia, tunc non poteſt fieri exequutio reſpectu eorum redditu um, etiam in illa parte redditu um nomine eccleſiæ, pro eccleſia, quæ debet in vtilitatem eccleſiæ conuerti. per regulam delictum perſonæ de reg.

iuris

iuris in vj. ſed reſpectu illorum redituum, qui debent conuerti in vti-
litatem perſonæ clericorum, eſt dubium: & credo (inquit) quod
ad tales redditus non debent manus extendi, & eſt ratio; quia eccle-
18 ſia tenetur clericos alere ad ſui decorem: nec niſi alimenta, vel ſub-
ſtentationem clerico præbet, vnde non tenetur eius condemnationes
ſoluere: quia ſi clericus non venit alendus, non tenetur eccleſia in
aliquo contribuere, quia eccleſia vult teneri, & eſſe obligata in alimo-
niam clericorum, & in cauſam ſubſtentationis, & alimoniæ eorum,
non in aliam cauſam, debet enim clericus participare de bonis eccle-
ſiæ, quatenus indiget, ad neceſſitatem ſui victus; & non aliter capit.
epiſcopus. xij. quæſt. ij. & xij. quæſt. j. §. fi. & capit. ſeq. aut clericus
litigauit, nomine eccleſiæ, & tunc, ſi collegialiter, mandatur fieri exe-
quutio in bonis eccleſiæ, quia delictum prælati communicato conſi-
lio, nocet, & præiudicat eccleſiæ præſertim in iudicio in hac cōdemna-
19 tione ſaltem, pro quo allegat Abb. ibidem tex. in capit. primo. de dol.
& contumac. vbi probatur etiam in religioſis. Aut non collegialiter,
ſed ſolus prælatus, vel de per ſe litigauit, & tunc ipſe habet ſoluere ex-
penſas, & condemnationes de ſuo per tex. iuncta glo. in l. non eſt inco-
gnitum. C. de admin. tutel.
Faciunt dicta per Abb. in capit. preſentium. de pignori. quod pro debito
20 contracto pro ſubſtentatione clerici, vel prælati, non poſſunt vendi, vel
pignorari res eccleſiæ, quia dicit, quod vel eccleſia erat impotens ad
ſubſtentandum rectorem, vel potens, & primo caſu, ſi impotens fu-
it a principio, tempore quo acceptauit eccleſiam: & dico indubie
quod debita incumbunt ſibi, & hæredi, & non eccleſiæ, quia habet
ſibi imputare: qui acceptauit eccleſiam minus potentem, nam hoc
21 caſu tenetur viuere ex induſtria, & ſic fortius ex patrimonio, non
autem pro huiuſmodi debitorum ſolutione, vendere debet bona ec-
cleſiæ, vel pignorari, vel obligare. per tex. in cap. primo. 21. q. j. cum
ibi glo. ſi vero eccleſia ex poſt facto, eſt facta impotens, ad hoc dico
idem, vt non debeant bona eccleſiæ vendi, vel pignorari pro ſubſten-
tatione ſacerdotis, ſed debet agere ſacerdos contra parochianos, qui
ab eo percipiunt ſacramenta, & diuina, vt præſtent ei neceſſaria, ex quo
eis ſeruit in diuinis, & eis præſtat ſacramenta, per dictum Apoſt. ſi vo
bis ſpiritualia impendimus, non erit magnum, ſi a vobis carnalia me-
tamus; & ſi ceſſent in hoc parochiani ſubuenire ei, eſt cauſa licita ſub-
ſtrahendi eis diuina eſt bo. gloſ. in capit. omnis Chriſtianus. de conſe-
cratione diſt. prima.
Facit quicquid capit, vel expendit clericus de fructibus eccleſiæ, vltra
debitum, tenetur clericus reſtituere, per ea, quæ dicit Abb. in capit.

cum ſecundum.de præben. Domi. de ſancto Gemin. & Archid.in ſumma 44.diſt. Fel. in cap. poſtulandi. num. 60. de reſcrip. idem. in cap. de quarta. num.33. de præſcrip. Ant. Butr. in capit.primo. num. 28. emptio. Item dicit Abb. in cap. fi.de pecul. cler. per tex. quem dicit expreſſum in §. fin. cum cap. ſeq. 12. quæſt. j. quod præbendæ non dantur canonicis ſimpliciter, vt faciant quicquid velint ex redditibus, ſed vt primo neceſſaria accipiant pro ſe,& ſi quid ſupereſt, eo deducto, debent expendere in vtilitatem eccleſiæ.

Facit, quia per canones redditus, & fructus beneficiorum ſunt diſtincti, & diſtributi, quia de illis aliam partem fabricæ, aliam epiſcopo, aliam pauperibus, aliam ſacerdoti aſſignant, per text. in capit. quatuor.cap. 23 cognouimus, & capit. ſequenti xij. quæſt.j. per Abb. in capit. j. de eccleſ. ædif. aut reparan. vnde clericus ſubtrahere non debet, nec pro ſe, nec pro alio fructus eccleſiæ, ſed in vſus ordinatos, & deſtinatos debet eos diſpenſare, quia ſi extra modos licitos diſpenſat, peccat, & poteſt puniri, adeo quod quandoque ab eccleſia poteſt remoueri. cap. 2. de pecul. cler. quia dicit Cardinalis Zabarella in cap. fi. de pecul. cler. per text. in cap. inquirendum. quod licet clericus poſſit diſpenſare fructus eccleſiæ in alios, non tamen poteſt diſpenſare in ſe ipſum, nec pro cauſa ſua, quia iſta non erit diſpenſatio, ſed ſubſtractio, & ſubſtrahendo ſic fructus, clericus committit non ſolum furtum, ſed & ſacrilegium, per text. in cap. qui oblationes. 13. quæſt. ij. notatur in d. capit. inquirendnm.

Faciunt, quæ late deduximus ſupra in quæſtione de poteſtate clerici, vel prælati. §. ſed in contrarium. per totum. quæ videre potes ad longum, & per hæc ego credo, quod ſit ſatis clarum, quod de fructibus, aut de rebus eccleſiæ, non poſſunt clerici, aut prælati ſoluere ſua debita, ex aliqua ſua neceſſitate, vel facto contracta: quia de rebus eccleſiæ non debet clericus diſpenſare, aut diſponere, niſi prout ab eccleſia, aut canonibus fuit ſtatutum, & ordinatum ex quo clericus, vel prælatus in illis non habet omnimodam auctoritatem, vel poteſtatem abſolutam, ſed reſtrictam, & limitatam, cuius fines, non tranſgredi ſed ſeruare, & cuſtodire debet, & per conſequens quod debita clerici defuncti, non habent ſolui de ſpolijs per cameram.

Stantibus iſtis repugnantijs, & contrarijs, pro intelligentia materiæ, & pro concordatione contrariorum, quia quæſtio eſt difficilis, puto quod ſit bonum habere conſiderationem, & reſpectum ad qualitatem debiti contracti, puta ex qua cauſa, & pro qua re ſit contractum. Item ad tempus quo ſolutio debiti petitur, an videlicet, in vita clerici, an poſt mortem. &c. Quia dicit Abbas in capit. cum eſſes, in re-

pet.

pct. de teſta. verſ. quarto principaliter. declarando, & diſtinguendo materiam; quod aut clericus contraxit debita pro ſua ſubſtentatione, vt ſe aleret, & tunc dico, quod nedum in eius vita, ſed etiam poſt mortem, de fructibus ſui beneficij debet ſatisfieri ſuis creditoribus, per doctr. Io. Andr. quem omnes ſequuntur ibi communiter in capit. ex præſentium. de pignori. pro quo inquit Abb. eſt caſus in capit. cum olim. de reſtitutio. ſpolia. vbi epiſcopus ſpoliatus ſuo epiſcopatu, non habens vnde viueret, contraxerat debita pro ſua ſubſtentatione, & victu, ſequitur Calderin. in conſ. 20. de pecul. cler. in fine. ibi tamen æquum eſt dicere, quod ſi contigiſſet ipſum canonicum dum viuebat habuiſſe tales fructus, penſionem, aut affictum, & ipſum expendiſſe in ſuis neceſſitatibus, & quia non habuit, contraxit debita, quod de dictis fructibus, vel penſionibus ſoluantur: vel non contraxit debitum pro ſuo victu, vel ſubſtentatione, ſed pro alia ſui ipſius neceſſitate, veluti eſſet pro reparandis ſuis domibus, vel vt vtar verbis Ioan. Andreæ, ſua neceſſitate, puta refectione domus propriæ, quæ minabatur ruinam, vel pro vineis patrimonialibus putandis, aut pro alio caſu conſimili, & tunc dico indiſtincte, quod de fructibus beneficij ſatisfieri non debet etiam parce viuendo, quia clerici habent ſolum vſum, ergo ſi debita ſunt contracta non pro ſuo vſu, eccleſia non tenetur. capit. primo. de ſolu. vbi patet, quod tunc tantum tenetur ſucceſſor ſoluere debita prædeceſſoris, quando pro neceſſitate eccleſiæ ſunt contracta, vnde nec camera Apoſtolica in locum eccleſiæ ſuffecta, probatur ex littera d. capit. ex præſentium. vbi calice impignorato per prælatum, pro ſui, non eccleſiæ neceſſitate, hæres de hæreditate ex patrimonio defuncti, non ſucceſſor, nec eccleſia, tenetur ſoluere, & eccleſiæ reſtituere. Nec eſt (inquit) bona ratio d. Anton. dicentis, quod ex quo clericus habet adminiſtrationem in reb' eccleſiæ, quod poteſt de illis rebus, & redditibus ſatisfacere, quia licet habeat adminiſtrationem, debet tamen diſpenſare ad eum vſum, ad quem tales redditus ſunt inſtituti, & ſi talis diſpenſator contrarium facit, reuocatur. cap. ſi quis deſeruit. xij. quæſt. ij. cap. monemus. cap. diaconi. xij. quæſt. j. poteſt addi quod dicit Zabarella in cap. fi. de pecul. cler. per tex. in cap. inquirendum. eo quod licet clericus poſſit diſpenſare fructus, & res eccleſiæ in alios, non tamen poteſt diſpenſare in ſe ipſum, nec pro ſua cauſa, quia iſta non eſſet diſpenſatio, ſed ſubtractio, & ſubtrahendo ſic fructus eccleſiæ, non ſolum committit furtum, ſed & ſacrilegium.

Nec valet dicere, poteſt modicum donare, eleemoſynam facere de rebus eccleſiæ, ergo ſua debita ſoluere, quia dico, quod illud facit, tamquam

quam administrator eccleſiæ diſpenſando bona in pias cauſas, ſed ſua debita ſoluendo, non eſſet diſpenſator, ſed diſſipator, & vti prædo, vt per glo. in cap. fina. 12. quæſtio. 1. Nec minus valet illud quod ad minus debet poſſe ſatisfacere debita de fructibus de quibus viuebat, quia fieri non poteſt, nam primo clericus habet priuilegium, ne conuenia-
24 tur vltra quam facere poteſt, ſicuti habet miles armatæ militiæ, cui comparatur. ff. de re iud. miles. vbi glo. & l. milites. C. loca. ſecundo eccleſia tenetur clericos alere ad ſui decorem, vnde ſi clericus non alitur, non tenetur eccleſia in aliquo ei contribuere; quia eccleſia vult contribuere in alimoniam clericorum, & ſi cædat vere in alimoniam non in aliam cauſam per Abb. in cap. reprehenſibilis. de appellati. tertio non debent cogi clerici mendicare in opprobrium clericorum, quia eſto quod clericus propter crimen ſit ſuſpenſus a beneficio, inde tamen habere debet moderatam ſubſtentationem. per glo. in cap. vintonien. de electio. in cap. ſtudeat. 50. diſtin. per quod apparet, quod non etiam poteſt clericus ſoluere debita de illis fructibus, de quibus
25 habet viuere, ex quibus inquit idem Abb. concludo, quod clericus etiam ſi ſit perſonaliter & ſimpliciter beneficiatus, de fructibus ſui beneficij, ſuis creditoribus ſatisfacere nequit, niſi debita eſſent facta pro ſubſtentatione, pro quo optimus tex. in cap. peruenit. de arbitr. vbi caſus, ſic, Abb. in repet. dict. cap. cum eſſes. de teſtamen. dict. loco, & Abb. in cap. ex præſentium. de pignor. dicit quod ſacerdos debet viuere de fructibus beneficij, per dictum Innocen. cap. epiſcopus. de
26 præbend. vbi dicit, quod beneficiatus habens patrimonium, debet viuere de illo, tamen cum bona conſcientia poteſt viuere de redditibus eccleſiæ, cum ergo gratia illius pignorauit bona eccleſiæ, pro ſua ſubſtentatione, & pro ſua neceſſitate, non habet compelli hæres ad pignorata redimenda, ſed habet compelli ſucceſſor in beneficio: ſecus quando contraxit debita, non pro ſua neceſſitate, aut pro ſua ſubſtentatione, ſed pro neceſſitate ſui patrimonij conſeruandi, puta pro reparatione ſuæ domus paternæ ruinam minantis, vel pro ſua vinea, quæ erat inculta cultiuanda & ſimilibus, quia eo caſu non tenetur eccleſia, vel ſucceſſor. Ita intellexit & tenuit Hoſtien. d. capit. primo. ibi ſed eccleſia non tenetur niſi de contractibus ob neceſſitatem ecclesiæ. Innocen. ibidem, idem tenet, si debitum contractum ob neceſſitatem ſit verſum in vtilitatem ecclesiæ, alias non: vnde dictum Innocen. videtur exigere quod probetur verſum in vtilitatem, & quod creditores teneantur probare debita conuerſa in vtilitatem ecclesiæ, dicit gloſ. in authen. hoc Iuſ. canonizata in ver. in ſolutum. x. quæſt. ij. quod ſic, vbi Archid. per Hoſtien. & doctores capit. grauis extra. de depoſit.

ſit. ſuper verb. vtilitatem, cap. quòd quibuſdam. vbi Innocen. & alij de fideiuſſor. Et per Hoſtien. in ſumma de fideiuſſor. & de teſta. cap. cum in officijs. Rota deciſ. 37. incip. cum camera Apoſtolica. deciſ. vltima in fi. ſed Abb. magis placet dictum Hoſtien. in d. cap. vt probare ſufficiat, quod debitum contractum fuit pro eccleſiæ neceſſitate, vt per eum, vbi, & nota, ex hoc, & ex text. quod in debito, contracto per prælatum, eccleſia obligatur, etiam poſt mortem contrahentis, dummodo probetur, quod pro neceſſitate eccleſiæ debitum fuit contractũ, & bene pondera text. quod non exigit probationem verſionis in vtilitatem eccleſiæ, ſed ſolum requirit, quod pro neceſſitate eccleſiæ fuit contractum debitum.

Aliorum opinio, veluti gloſ. in l. ſtipendia. C. de exequut. rei iud. Bart. in. l. commodis. ff. de reiudic. & Specul. de ſenten. excom. §. ſequitur. eſt quod fiat executio in fructibus beneficiorum in ſubſidium, nullis alijs exiſtentibus bonis, vt per Io. de Imola. d. capit. peruenit de fideiuſſor. circa finem, vbi etiam tenet ſecundum Flor. per illum text. quod indiſtincte poſſit fieri exequutio in redditibus beneficij, pro debito clerici, etiam nulla facta diſcuſſione, & etiam, ſi ſit beneficium, habens adminiſtrationem, opinio vero aliorum, vt Hoſtien. & Ioan. Andreæ d. capit. peruenit. de fideiuſſor. & quod ſi clericus habeat be-
27 neficium, quod habeat adminiſtrationem, puta, ſi ſit rector, vel prælatus quod tunc tenetur ſatiſfacere debita de patrimonio, per id, quod habetur in cap. repræhenſibilis. de appellat. vt per eundem Io. de Imola in d. capit. peruenit. col. antepen. & quod indiſtincte poſſint ſolui quæcunque debita clerici, vel prælati, de illis fructibus beneficiorum, quos facit ſuos, quia de alijs, vt dico non fieret ſolutio, cum nec illos clericus obligare poſſit, veluti eſt in clerico adminiſtrationem non habente, & ſimpliciter, & perſonaliter beneficiato, qui etiam fructus facit ſuos in morte, quia de illis teſtari poteſt glo. in capit. præſenti. de off. ord. Hoſtien. in capit. fin. de pecul. cler. qualiter diximus ſupra in quæſt. de poteſtate. cleric. vel prælat. de diſtributionibus quotidianis, quæ acquiruntur clerico etiam quoad dominium capit. vnico. de cleri.
28 non reſid. in 6. quas clericus facit omnino ſuas, quia dantur propter ſeruitium, & corporale miniſterium, & in recompenſam laboris perſonalis, de quibus clericus ita poteſt diſponere, veluti ruſticus de diurni operis denario.

Item de penſionibus, ac penſionum fructibus, quæ cum ſint quid non eccleſiaſticum, ſed prophanum, ſunt ad omnimodam poteſtatem, & diſpoſitionem penſionarij, adeo quòd poteſt de illis pro libito diſponere, teſtari de illis, ac etiam ab inteſtato terminos maturos, non exactos,

29 ad ſuccedentes tranſmittere, per Gigan. in q. 52. tractat. penſio. ibi; erit ex præmiſſis firmata concluſio, quod penſiones decurſæ in uita penſionarij, non exactæ tranſeunt in eius hæredes, ſiue ab inteſtato, 30 ſiue ex teſtamento ſuccedant. ſed in contrarium uide quæ deduco ſupra in quæſtione de poteſtate clerici, ſuo loco, maxime per bullam Pij v. nouiſſime editam.

Item qualiter diximus de illis, quæ lucratur ſacerdos ratione ſuæ dignitatis clericalis, uel ſacerdotalis officij, puta pro miſſis dicendis, uel pro alijs horis canonicis, diuinis laudibus celebrandis, aut decantandis, dummodo non ſint ei, ueluti proprio parochiali data, nec 31 reſpectu, ſeu contemplatione eccleſiæ, ſed reſpectu perſonæ tantum clerici, uel ſacerdotis, & pro recompenſatione ſuorum laborum, quia talia clericus acquirendo, facit ſua, & de eis omnimode poteſt diſponere, per Abb. in cap. cum in officijs. de teſta. Et hæc opinio Ioan. And. & Hoſtien. quòd de fructibus, quos facit ſuos clericus, poſſit ſatisfacere creditoribus, dicit Abb. in cap. reprehenſibilis. de appella. poteſt admitti, ſtante generali conſuetudine, quæ inoleuit apud omnes, quòd clerici perſonaliter beneficiati faciunt fructus ſuos, dummodo clerici non mendicarent, quia hoc redundaret in opprobrium eccleſiæ, quia iſto modo per indirectum puniretur eccleſia in perſona clericorum, quod eſſe non debet, arg. reg. delictum perſonale. de reg. iur. in vj.

Sed in caſu iſto quando petitur ſolutio debiti a clerico in uita, dicit Collectaneus in capit. Odoardus. de ſolutio. ut refert Abb. in cap. peruenit. de fideiuſſor. quod uidit in curia ſeruari, quod clericus poteſt cedere fructus ſuorum beneficiorum, loquendo indiſtincte, & nullam 32 faciendo differentiam inter fructus, & fructus in ſatisfationem ſuorum creditorum pro eius debitis, & idem dicit D. Anto. in cap. cum olim. de reſtitut. ſpoliat. ubi dicit eſſe caſum, id quod approbat Abb. ibi, quia inquit communis opinio inualuit, quod hodie clerici appropriant ſibi omnes fructus, ac redditus beneficiorum, & diſponunt ad libitum, unde uiſum fuit curiæ, & iudicibus, quòd melius ſit, ut clerici darent redditus ſuis creditoribus, quàm, ut diſperdant illos in aliam cauſam: ſed ſi facerent, ut deberent, non deberent extendi manus ad redditus beneficiorum, quamuis (inquit) firmiter credo, quòd de rigore iuris inſpecto ſtatu beneficiorum, & deputatione, non debet aliquo modo de redditibus beneficij ſatisfieri creditoribus, quia de redditibus beneficiorum, id ſolum eſt clericorum, quod probabili ratione conſumunt, ergo non debent fructus apprehendi, cum ſint conuertendi in cauſam piam. Idem uidetur dici in allegata, deciſione

ſione 855. in antiquis, incip. cum camera, in prima parte. ibi aliud eſſe in prælato viuente, vel beneficiato, quia tunc cum fructuario comparetur, fructus & prouentus beneficij facit ſuos, & ideo cum perſona ſua ſit ad huiuſmodi debita obligata, nimirum ſi etiam de fructibus beneficiorum quos facit ſuos, ſatisfacere tenetur, & loquitur deciſio generaliter de quibuſcunque fructibus, quia non diſtinguit, prout facit in ſecunda diſtinctione, & habetur in Rotæ deciſ. 330. in antiquis. rubrica de oblig. & ſolutio. incip. nota quòd clericus. quòd licet clericus ſe ſimpliciter obligando, non obligat fructus beneficiorum, ad hoc quòd ratione obligationis fructus debeant creditoribus applicari, niſi debitum eſſet conuerſum in vtilitatem eccleſiæ, tamen Auditor Cameræ tenet contra, quia pro debito fructus beneficiati ſequeſtrabitur, & concludit Rota, quòd ſi clericus habet adminiſtationem, quòd tunc fructus poteſt obligare in vita, ſi ſit ſimplex beneficiatus, etiam id poteſt poſt mortem vt ibi.

Quando vero petitur ſolutio debiti contracti per clericum poſt mortem, quæ eſt materia noſtra, tunc ſi debitum ſit contractum pro neceſſitate eccleſiæ, ſucceſſor vel Camera Apoſtolica, quæ loco ſucceſſoris habetur in ſpolijs, & cum eo quantum ad ſpolia vnum & idem cenſetur, per ſpeciale Papę reſcriptum d. Rotæ deciſ. 855. ad illius ſolutionem tenetur, per text. in cap. primo. de ſolutio. qui dicit ad literam. vbi Hoſtien. Io. And. Abb. & alij, quia ſucceſſori, & cameræ nunc referuantur bona relicta per defunctum, ſolutis tamen debitis per text. in capit. præſenti. de off. ord. in 6. vbi gloſ. intelligit debita, ad quæ eccleſia & ſucceſſor remanet obligata.

Et pro eccleſiæ neceſſitate contractum videtur debitum, ſi ſit contractum pro ſubſtentatione clerici, vel prælati: quia dicit Abb. ibi, quòd ſi prælatus contraxit debita pro ſua ſubſtentatione, tenetur ſucceſſor ad
33 illorum ſolutionem, quia pro neceſſitate eccleſiæ videtur contraxiſſe, quia eccleſia tenetur illum alimentare: expenſæ etiam, ſalaria ſeruitorum, vel ſeruitiorum debent ſolui de ſpolijs, quia clericus habet viuere & ſubſtentare ſe de bonis eccleſiæ, iuxta conditionem ſuam, quia ſi ſit nobilis, vel doctor, non habet ſtare ſine famulo, per ea, quæ adduco ſupra in quæſtione, ex quibus præſumatur clericus acquiſiuiſſe, verſ. & in tali ſubſtentatione. & ſeruitia præſtita pręlato, videntur pręſtita eccleſię, dico ſupra in quęſtione de licentia, vel diſpẽſatione teſtandi. in principio, verſ. Item ex eod. eſt deciſio Rotę, deciſio Fabij Peregrini de ſolutio. in manuſcrip. quòd ſucceſſor teneatur ſoluere ſalarium aduocato, qui patrocinatus fuit pro mortuo epiſcopo, dum eſſet carceratus, quę fuit facta in vna Zamorren. vbi doctor pręſtiterat

patroci-

patrocinium, & mutuauerat pecunnias, & pro eius neceſſitatibus ex~~pendetat~~, & cum iſta fuerint debita contracta pro neceſſitate perſonæ epiſcopi, fuit dictum, quòd ſucceſſor teneatur, per Abb. in capitulo præſentium. & capitulo. per tuas. de dona. & ſalarium etiam aduocati propter ſeruitium, & operam præſtitam. per Abb. in capit. relatum. el ſecundo de teſtam. Iaſ. conſ. 222. lib. 2. ſed ſalaria famulorum quæ famuli in vita prælati petere, & conſequi diſtulerunt, non debent ſolui poſt mortem per cameram de bonis, & ſeu ſpolijs prælati meo iudicio indiſtincte, quia ſuper hoc emanauit motus proprius Pauli tertij, quo determinatur, quòd ſalaria quæ famuli non habuerunt in vita prælati, niſi pro biennio petantur, & poſt mortem infra annum petantur, & alias quod ſoluta præſumantur, vt eſt videre, in dicto Motu proprio, qui in cauſis ſpoliorum ſæpe fuit exhibitus, eſt in lib. bullarum Pontificum in Bullis Pauli tertij, mihi folio 102. incip. motu proprio, cum ſicut nobis &c. publicatum Romæ in Cancellaria anno 1545. die 21. Aprilis Pontificatus eiuſdem Pauli anno 11. ſed cum diſpoſitio iſtius motus contra iuris communis diſpoſitionem, crederem, quòd non deberet extendi vltra perſonas in ea ſpecificatas, & nominatas, cum in iſtis ſtricte, & non largo ſit facienda interpretatio, & inquit Abb. d. loco, pluries ego in facto reſpondi, in iſtis maxime rectoribus eccleſiarum qui infirmitate ſua, de qua decedunt, multa debita contrahunt, nam ſucceſſor tenetur illa ſoluere facit Ludo. Roma. conſ. 440. quod conſilium eſt factum in cauſa cuiuſdam hoſpitalarij, qui contraxerat certa debita in vita pro ſuis veſtimentis, vnde quærebatur, an talia debita deberent ſolui per ſucceſſorem in hoſpitali, an verò per hæredem hoſpitalarij, vbi dicit, quòd hoſpitale tenetur alere, & conſequenter veſtire hoſpita-
3 4 larium, cuius opera, & ſeruitio vtitur tribus fundamentis, primo, quia eſt regula, quod tenetur alimentare, & veſtire illum, cuius opera vtitur. l. In rebus. §. poteſt. ff. comod. cum alijs ibi allegatis, ſecundo quia ſcriptum eſt, qui eccleſiæ ſeruit, debet de eccleſia viuere. capit. cum ſecundum. de præben. tertio appellatione victus comprehenduntur etiam veſtimenta, adeo quod eccleſia dans victum intelligitur etiam dare veſtimenta. l. legata. ff. de alim. & cib. leg. ſubdens ibi, ex his ergo concludo. quòd pro prætio, quòd titulo emptionis ille hoſpitalarius pro ſuis veſtimentis, atque alimentatione percepit, tenetur ſucceſſor in hoſpitali, non hæres defuncti hoſpitalarij, cum ſucceſſor præcedentis rectoris, debita expedientia eccleſiæ, vel hoſpitali contracta ſoluere teneatur, quod eſt verum etiam, ſi non probent creditores iſta talia venditionis titulo, in expedientia

hoſpitalis conuerſa fore in utilitatem per dictum Innocen. in cap. grauis. extra. depoſit. ubi allegat. glo. in l. prima .C. de uenden. reb. ciuitat. lib.xij. qui dicit, quod contrahens cum eccleſia, uel hoſpitali debet eſſe ſollicitus, ut res conuertantur in utilitatem, in tribus caſibus, qui ſunt a iure expreſſi, primus eſt in mutuo .l. ciuitas. C. de loca. capit. quod quibuſdam. extra. de fideiuſ. ſecundus caſus eſt in depoſito d. capit. grauis. extra. depoſit. tertius caſus, cum res eccleſiæ pro debito uenduntur authen. hoc ius.xij.q.ij. in alijs autem caſibus licet uerſio non probetur in expedientiam eccleſiæ, uel hoſpitalis, ſi in hoc datum ſit, ipſa eccleſia tenetur, idem uidetur, ſi debitum contractum per clericum, ſit uerſum in utilitatem eccleſiæ, quo caſu debet fieri ſolutio per ſucceſſorem per d. tex. in capit. primo. de ſolut. capit. preſenti. de offic. ordin. in vj. in fine. d. tex. capit. quod quibuſdam. de fideiuſſor. capit. primo. de depoſit. ubi glo. in uerſ. utilitatem. per Abb. in d. capit. peruenit. de fideiuſſ. ibi dicit nota. glo. quod clericus non poteſt obligare redditus futuros ſui beneficij, quod inquit, intelligo, niſi contraheret pro utilitate eccleſiæ. arg. capit. nulli. de reb. eccleſiæ non alien. uidetur dicere Innocen. Abb. & alij. in d. capit. primo. de ſolut. & hoc dummodo uerſum in utilitatem, non prouenerit ex induſtria clerici, uel prælati per Abb. in conſ. 102. ſecunda parte. ſequitur Hoſtien. in capit. cum in off. §. hoc igitur. de teſtam. ibi ſolas autem expenſas deducet de bonis eccleſiæ, quæ factæ ſunt in alimonia Prælati, pauperum, redemptionem captiuorum, hoſpitalitatem, & alias pias cauſas, vel pro oneribus eccleſiæ ſupportandis, dicit Abb. in capit. ſi quis. de pec. cler. circa princip. ibi nota ij. quod ſi prælatus ex induſtria perſonæ ſuę, facit rem meliorem eccleſiæ, non poteſt repetere illud, quod impendit ex induſtria, ſed cedit eccleſiæ: credo tamen, quod ſi prælatus ex ſuis patrimonialibus impendit eccleſiæ aliquid, non ſua contemplatione, ſed eccleſiæ, poterit ipſe, aut
36 ſuus hæres repetere id quod impendit de ſuo, per tex. nota. cum gloſ. 12. quæſt. 4. cap. ſecundo. idem dicit Rota d. deciſio. 855. ibi, vel poſſit fieri diſtinctio inter habentem adminiſtrationem, & tunc tenetur ſucceſſor, vel Camera, etiam de fructibus acceptis in vita prædeceſſoris, niſi ad debita conuerſa in vtilitatem eccleſiæ, ad quæ ſolum tenetur eccleſia d. cap. primo. de ſolut. ad alia debita contracta per clericū, puta pro reparandis ſuis domibus patrimonialibus, pro putandis uineis, uel pro aptandis prædijs, & locis paternis, & conſimilibus extra ab eccleſia indiſtincte dicendum, quod Camera non teneatur per ea, quæ dicit Abb. d. cap. cum eſſes. verſ. quarto principaliter, & habetur in d. deciſio. in tertia parte primæ diſtinctionis ibi, ſed ſecus,

cum moritur, quia tunc uſuario comparatur, & poſt mortem omnia bona ſua, quæ ab eccleſia acquiſiuit, tamquam bona eccleſiæ remanent eccleſiæ, & futuro ſucceſſori reſeruantur, vt d. capit. præſenti. de offic. ordin. in ſexto. in cuius præiudicium bona illa non potuit obligare, maxime, quia non habet cauſam ab illo, nec cenſetur habere ius, ad no. per Innocen. in capit. quanta. de iud. & ideo non mirum, ſi ſucceſſor ad debita illa non tenetur, ex quo ad illa, eccleſia non cenſetur obligata, & in eius ſucceſſoris locum hodie Camera apoſtolica per ſpecialem Papæ reſeruationem ſuccedit in iſtis ſpolijs, ſeu bonis ad eccleſiam pertinentibus, & eius occaſione per ipſum acquiſitis, quia in alijs bonis patrimonialibus ſuccedit hæres ſuus, qui ad omnia alia eius debita tenetur. authen. licentiam .C. de epiſcopis & cleri.

Dicta deciſio facit aliam diſtinctionem, an Camera apoſtolica, quę hodie ſuccedit in ſpolijs, ac bonis relictis per defunctum clericum, teneatur ad ſolutionem debitorum creditoribus, & an creditores teneantur probare debita conuerſa eſſe in utilitatem eccleſiæ, facit dico aliam diſtinctionem, cum qua, uti ultimo loco facta, uidetur tranſire, uel (inquit) poſſet fieri diſtinctio inter habentem adminiſtrationem, & tunc tenetur ſucceſſor, uel Camera, etiam de fructibus acceptis in uita prædeceſſoris, niſi ad debita conuerſa in utilitatem eccleſiæ, ad quæ ſolum tenetur eccleſia d. capit. primo. de ſolut. aut non habuit adminiſtrationem, & tunc ad omnia tenetur, quatenus ſufficerent fructus, & prouentus, quos ante mortem fecerat ſuos, quia talis beneficiatus, non habens adminiſtrationem, omnes illos fructus, & prouentus perceptos in uita, adeo facit ſuos, quod poteſt de illis teſtari. Idem habetur deciſio 330. in antiq. incipit. nota quod clericus. rubric. de obligat. & ſolutio. & ſi non teſtetur de illis, ab inteſtato clerico decedenti ſuccedit eccleſia. glo. d. capit. pręſenti. de off. ordin. lib. ſexto. & probatur. de teſta. capit. relatum. el ſecundo, per Hoſtien. capit. fin. de pecul. cler. id quod eſt intelligendum in caſu, in quo Camera ſuccedit clerico, decendenti ab inteſtato: quia, ſi non habens adminiſtrationem, de illis teſtetur, non ſuccedit ei Camera, ſed hæres qui teneretur ipſe ad debita, quatenus ſufficerent prouentus, & id eſt ex eo, quia clericus tales fructus uidetur facere ſuos, & hanc eſſe generalem conſuetudinem atteſtatur Abba. in capit. reprehensibilis. de appella. in additio. num. ſecundo. in cap. fin. de pecul. cler. in cap. peruenit. de fideiuſſor. licet ipſe in dictis locis fateatur ſe tenere contrarium, maxime in capit. cum eſſes. de teſta. in uerſ. ſecundo principaliter in repet. & hanc opinionem ultra alios tenet Innocen. & d. Anto. in

d. cap.

d. capit. fi. ſed tamen iſta diſtinctio nunquam placuit Abb. vt late diximus in quæſtione de poteſtate cler. vel, vbi ad longum per rationes quas adducit Abbas ad confutationem gloſ. in capit. præſenti. de off. ordin. in ſexto. & dixi, prout etiam dico, quod eius opinio mihi magis amplexanda videtur, quia eſt magis amica, & magis fauorabilis eccleſiæ: ſed hodie talis ſimplex beneficiatus, non habens adminiſtrationem, non poteſt teſtari de fructibus talis beneficij, niſi obtento priuilegio apoſtolico, vel niſi de conſuetudine legitime præſcripta per breue ſanctiſſimi Pij Quarti ſub dat. die ſexto Martij, anni 1560. directum Franciſco Odeſcalco generali Collectori, & per aliud eiuſdem Pij Quarti ſub Datum Romæ die 30. Iulij dicti anni 1560. anno primo directum Matthæo Minali.

Vnde habetur ex præmiſſis concluſum, ſecundum doctrinam Abb. quod debita contracta per clericum pro ſua ſubſtentatione, vel pro neceſſitate, & vtilitate eccleſiæ tantum, ſolui debent a ſucceſſore, vel a Camera de illis fructibus in quibus ſuccedit, & de peruentis in eam.

Et ſecundum doctrinam Hoſtien. Io. Andr. & eandem deciſionem, nedum ita contracta, ſed omnia indiſtincte debent ſolui, de illis tamen fructibus, quos clericus facit ſuos, puta de illis, quando clericus non habet adminiſtrationem, ſed eſt perſonaliter, & ſimpliciter beneficiatus, & ratio iſtius diſtinctionis Rotæ poteſt eſſe, quod cum clericus iſtos fructus faciat ſuos, ſuccedendo Camera in illis, prout ſuccedit ab inteſtato d. gloſ. in cap. præſenti. de off. ordin. in ſexto. efficitur hæres, & vti hæres clerici, merito ad illius debita ſoluenda, pro eo quod de illis ad cameram peruenerit tenetur, & obligata eſſe debet, quia etiam hæres ſuus, ſi clericus decedit de his teſtatus, tenetur debita ſoluere, doctrina Abb. indiſtincte loquitur, cuius opinio videtur magis de iure ſubſiſtere, & magis amica eccleſiæ, & Cameræ, quia diſtinctio iſta, quod clericus de beneficijs non habentibus adminiſtrationem, & ſimpliciter, & perſonaliter, faciat fructus ſuos, ſibi nunquam placuit, imo illam in capit. fin. de pecul. cler. & in capitulo, cum eſſes. in repet. de teſtam. pluribus rationibus reprobauit, tamen in dictis locis, & alijs quos notauimus paulo ante, atteſtatur ita ſeruari de conſuetudine generali apud omnes, & maxime in capit. reprehenſibilis. de appellat. vbi dicit, quod veritas quæſtionis de ſoluendis debitis, dependet ab illa, nunquid clerici faciunt fructus beneficij ſuos, & pro hac pro concluſione faciunt ea quæ habentur, per Socin. conſ. 13. prima parte. num. 39. vbi dicit, quod ſi debita fuerunt contracta pro neceſſitate, aut vtilitate eccleſiæ, prædictarum dignitatum,

præceptoriarum, ſeu commendatoriarum, dignitas, & eccleſia eſſet obligata, ſecundum ea quę tradunt in capit. primo. de depoſitio. nec eſt obligatus aliquo iure hęres ipſius beneficiati, etiam, ſi fuiſſet prę latus ſecularis, ſiue eſſet hęres ex teſtamento, vel ab inteſtato, vt traditur in d. cap. primo. imo, ſi pręlatus, vel rector ſecularis expoſuiſſet de proprio patrimonio pro vtilitate, aut neceſſitate eccleſię, ſeu dignitatis ſuus hęres qui ſuccedet ex teſtamento, vel ab inteſtato repeteret, & poteſt ipſe rector, quas fecit pro neceſſitate, aut vtilitate eccleſię de ſuo expenſas, in alium teſtari, tex. & ibi Abb. in capit. cum pro cauſa. de procurat. Facit tex. cum gloſ. 12. quęſti. 4. capit. 2. tenet Abba. in capit. fin. de pecul. cler. idem tenet in capit. de multa. de pręben. facit quod not. in. §. ſi Vaſallus. hic finitur lex. Corradi. in vſibus Feud. tenet etiam Abb. in ſua diſputatione late diſputando, quę incipit Sempronius quę eſt ſecunda, vbi vult, quòd hęres pręlati poſſit repetere omnes expenſas, quas fecit pro impetratione, & prouiſione dignitatis
37 prelaturę vel beneficij, etiam, ſi ſint factę pro litteris ſuper prouiſione confectis, vel propter aliam ſimilem cauſam, ad quod etiam faciunt notata per gloſ. & docto in capit. fin. de electio. lib. 6. facit, quia expenſę factę in negotio electionis indiſtincte debent, & poſſunt per capitulum recipi de bonis pręlaturę, etiam ſi fecerit illas de proprijs bonis, poterit eas repetere a ſucceſſore, ſiue fuerint pro electione fienda, puta pro conuocandis canonicis abſentibus, vel pro notario, ſcribente proceſſum electionis, vel pro conſulendo iuris peritis, & ſimiles, pro obtinenda confirmatione electionis, iam factæ, vel pro habendo conſenſu electi abſentis, & ſimiles, per compoſtel. in d. capitulo vt prætteritæ. quem ſequitur Archidi. capitulo. fin. 64. diſti. ne officium capituli in eligendo, habeat ſibi eſſe damnoſum. capitulo. cum expedita. de electio. lib. 6. capitulo. cum pro cauſa de procur. capitulo. cum ſit Romana. de ſimonia. capi. cum ex offic. de præſcriptio: vt per Ioan. Franciſcum Pauin in tracta. de off. & pot. capit. ſede vacan. quæſt. 8. ſecundæ partis ad fi. cuius verba refero infra, & illud quod mutuatur pro proſequutione electionis factæ de pręlato, abſque aliqua probatione pręſumitur verſum in vtilitatem eccleſiæ Albe. in authen. hoc ius. C. de ſacroſan. eccleſi. ſequitur Bald. conſi. 298. primo volum. verſi. alij dicunt vbi tenet, quod expenſum in promotione Pręlati, vel in cauſis pręlaturę, poteſt ſolui de fructibus eccleſię, gloſa. ad capell. toloſan. deciſ. 497. Si vero debita fuiſſent contracta per pręlatum, vel rectorem abſque neceſſitate, vel vtilitate eccleſię, non eſt dubium, quod eccleſia, vel dignitas ad expenſas reſtituendas non tenetur, per not. in d. capitulo. primo. de depoſit. & in authen. hoc ius porrectam. C. de

ſac.

fac. ſan. eccleſ. canonizata 12. quæſt. 2. hoc ius porrectum. quia ſucceſſor & ſeu camera, non ſunt nec habentur loco vniuerſalis hæredis clerici qui ſuccedit in vniuerſum ius defuncti, & in omnibus bonis illius, quia imo bonis proprijs ſuccedunt agnati. Iac. de Beluis. in authē. vt nulli iud. §. & hoc. per ea, quæ habentur in capit. cum in officijs. de teſta. capit. 1. de ſucceſ. abinteſta. quia ſucceſſor in beneficio, & ſeu Camera Apoſtolica tenetur tantum ad debita pro vtilitate & neceſſitate contracta capitulo. primo & ſecundo. de ſolutio. hæres vero tenetur ad debita quæcunque defuncti regulariter. l. fin §. & ſi poteſtate C. de iur. delib. Alex. conſ. 160. lib. 6. Rota in no. 23?. de rebus eccleſ. non alien. incip. ſi prælatus. ideo eſt quod iudex eueniente caſu bene animaduertat ad qualitatem debiti contracti, & cuius contemplatione, vel intuitu ſit contractum, quia ſi ratione patrimonij ſit contractum, non erit iuſtum, quod ſoluatur a Camera de fructibus beneficiorum, & ſi ſit taliter contractum, quod veniat ſoluendum de acquiſitis ab eccleſia, relictis per defunctum, quæ defunctus fecerat, vel facere poterat ſua: erit etiam conſiderandum meo iudicio quantum de huiuſmodi peruenit ad hæredes, & quantum ad Cameram, & pro rata ſucceſſionis erit meo iudicio ſoluendum, quia bene eſt æquum, quòd qui commodum habet, ſentiat etiam de incommodo pro rata commodi, & ſuccedens in hæreditate ſoluat debita pro portione hæreditaria. l. prima & ibi, Bar. C. ſi cert. pet. per not. in. l. p o hæreditarijs. C. de hæred. actio. quia expenſæ funeris, & funeralia pertinent ad hæredes bonorum, non ad ſucceſſores in beneficijs, nec ad Cameram, ita conſuluit Dec. in conſi. 157. verum tradit Abba. in capitulo. vt præteritæ col. pen. verſ. & ex prædictis de electio. quòd expenſe concernentes ſolatium,
38 vel remedium animæ defuncti, debent fieri ex bonis prælaturæ, & ſic ex ſpolijs, quantumcunque prælatus defunctus habuerit proprium, expenſæ vero quæ fiunt ad conſolationem, & pompam viuorum, vt magnus apparatus funerum in veſtibus, & alijs ſimilibus, non ſunt ſoluendæ a Camera, nec ex bonis Prælaturæ, ſed ſolui debent ab hæredibus, & de iſtis intelligit Decius, Ita Petr. Rebuff. in ſuo enchiridion. iud. eccleſi. not. 159. quia licet alias ſponſa teneatur ad funeris impenſas, quando inſtituitur hæres, vel quando eſt diues, ex quo afficeretur iniuria, ſi ſponſus inſepultus remaneret, & pater eſt impotens. l. cenſus & . l. quòd ſi nulla: de relig. & ſump. fun. tamen eccleſia, & hodie Camera, non tenetur ad impenſam funeris rectoris, quæ fit ad ſolatium viuorum: puta ad longam pompam, & veſtes lugubres, licet teneatur ad illam, quæ fit ſolatio animæ, puta pro candelis, & aliquibus venientibus ad illud funus. ita Abba. in

diſputatione quæ incip. Sempronius clericus. in primo dubio. refert Benedictus Canophilus in expoſitione conſtitutionis Paulinæ, ſecundo tracta. tit. de ſepulturis. eſt deciſio Antonij Capitij in terminis noſtris facta 34. quam vide pro præſenti materia, an videlicet cultra ſerica, ſepulchrum marmoreum, veſtes lugubres, & aliæ impenſæ funerales debeantur de ſpolijs, au vero de hæreditate, vbi concludit, quod Camera,& eccleſia teneatur tantum ad impenſas, quæ tendunt ad remedium animæ defuncti, veluti ſunt impenſæ, quæ fiunt circa clericos confluentes ad officium ſepulturæ, in quibus, inquit, tenetur eccleſia, etiam ſi defunctus alium hæredem habeat in patrimonialibus, non ad impenſas, quæ tendunt ad viuorum ſolatia, veluti eſt apparatus funeris, conſtructio ſepulture, precioſa exequiarum pompa, quod multi induantur veſtibus luctuoſis. allegat pari modo Abb. d. diſputatione. Item per Ioan. Franciſcum Pauinum in ſuo tractat. de officio & pot. capit. Sede Vacan. quæſtione. 8. ſecundæ partis ad fin. ibi ſimiliter, & expenſæ, quæ fiunt pro exequijs prælati defuncti, debent fieri de bonis prælaturæ, ſecundum Cardin. Floren. qui ita pluries conſuluit per tex. in capit. bonæ. el ſecundo de electio. Calderin. conſ. primo. & ſecundo. de ſolut. Abb. in diſputatione Sempronius. in expenſis concernentibus ſolatium ſeu remedium animæ defuncti. arg. capit. ad apoſtolicæ. de donatio. capit. bonæ rei. 12. quæſt. 2. capitulo vbi periculum. de electio. lib. 6. ſecus in expenſis concernen. pompam viuorum, & magnus apparatus veſtium, & ſimilia. arg. 13. quæſtione ſecunda. animæ defunctorum &c. & dicit Bertachinus in tracta. de epiſcopis. quarta parte. quinquageſimo quarto quæro. verſi. vltimo. quod prælatus ſucceſſor tenetur ad funeralia ſui prædeceſſoris, quia eccleſia arctatur ad id onus, cum ex bonis eccleſiæ, ſit alendus prȩlatus. 12. q. prima. illi autem qui. 16. quȩſt. 1. quoniam quicquid. 1. quȩſt. 2. clericos. Item debet de eiſdem curari infirmus. capit. 1. & cap. de rectoribus. de cleri. ægrot. facit l. verbo victus de verb. ſigni. & quod not. in l. alimenta. C. de neg. geſt. item, & debet ſepeliri prȩlatus, vel rector ſumptibus eccleſiȩ, etiam ſi velit epiſcopus, vel prȩlatus ipſe pro hoc largiri centeſimam bonorum eccleſiȩ. 12. quȩſtione ſecunda. bonȩ rei. de donatio. capit. apoſtolicȩ quod intellige ſcilicet in vita, quia id non poteſt in teſtamento diſponere pro magnificando ſepulchro ſecũdum Ioan. & doct. in d. capit. apoſtolicȩ. & intellige ſepeliri debere ſumptibus menſȩ ſuȩ etiam ſeparatis a menſa capituli ſecundum Petrum de Peruſio in tracta. canon. parochi. capitulo. 8. vbi plene, vide quid de Papa, quid de Cardinali, quid de Abbate, quid de alijs clericis, cuius ſumptibus, ſint ſepeliendi, & idem habetur per dominum Bartol.

Cȩpol.

Cæpol. in conſ. ſuo 51, incip. in Chriſti nomine. verſi. circa ſecundū, & debita, quæ fuerint contracta aut contrahentur, ſede vacante, vel per ſucceſſorem, pro oneribus eccleſiæ, circa diuinum cultum, fabricam, hoſpitalitatem, vel ſimilia neceſſaria ſupportanda, credo quod debent ſolui de prouentibus ſedis vacantis: qui ſi nulli ſint, vel non extent, puta quia Camera collegerit ſpolia, & fructus futuri temporis, credo ꝙ Camera, vel ſpolia tenebuntur, pro ea rata fructuum, qui in ſpolia, & in cameram peruenerunt; vt ſi collegerint collectores fructus, aut redditus tantos, qui ſint fructus trium menſium, ad ratam fructuum vnius integri anni, ſpolia, & camera ad onera trium menſium ſopportanda teneantur, vt ſinguli fructus ſingula onera ſua pro rata æqua lance ſupportent per tex. qui dicit in terminis cap. præſenti. §. porro. de off. ordin. in ſexto. ibi & his, quæ fuerint neceſſaria pro ſeruitoribus, miniſtris, ac incumbentibus oneribus, vſque ad nouos redditus, &c. quia ſi integri anni fructus, integra onera totius anni ſupportant, ſucceſſor non debet teneri ad onera: niſi pro rata fructuum per ſe, non per cameram perceptorum: ita videtur intelligere Did. Couuar. variar. reſolut. cap. 15. verſi. prius tamen. in fine.

Ad obiecta deuenio, & dico, quod licet per ſupradicta videantur contraria ſatis concordata, volo nihilominus hic ſubiungere quæ occurrūt particulariter, & ſpecialius reſpondere.

Et primò ad illud in cap. peruenit. de fideiuſſor. quod mandantur ſolui debita clerici de redditibus beneficiorum, & quod fructus beneficiorū obligari poſſunt in cauſam iudicati, eſt intelligendum de illis fructibus, quos clericus facit ſuos, vt per Hoſtien. Ioann. And. ibi, ſecus eſt de fructibus qui ſunt conuertendi in vtilitatem eccleſiæ, id quod non placet Abbati: & propterea dicit id procedere, quia communis opinio inualuit, quod hodie clerici appropriant ſibi omnes fructus, & redditus eccleſiæ, quia de rigore iuris, inſpecto ſtatu beneficiorum, & deputatione, & ſi clerici facerent quod deberent, non extenderent manus ad redditus beneficiorum, vel ſecundum eum, ille text. deberet intelligi de redditibus proprijs patrimonialibus, vt exponit gloſ. in ſimilibus terminis in cap. de multa. de præbend. in verſ. de ſuis prouentibus, vel fuit, inquit, ſpecialis prouiſio Papæ per rationem, de qua ibi, &c.

Ad illud, quod dicitur clericus litigans condemnatus, ſoluet expenſas de redditibus beneficij, quos facit ſuos, ſecundum Hoſtien. dicit Abb. ibi, quod illa opinio attenta conſuetudine generali, ſecundum quam clericus perſonaliter beneficiatus facit fructus ſuos, iuxta diſtinctionem gloſ. in cap. præſenti. de offi. ordin. in vj. poſſet admitti, dummo-

do, clerici non mendicarent, id eſt, quod ſolutis debitis, tantum remaneret clerico, quod viueret, quia hoc redundaret in opprobrium eccleſiæ.

Illud quod dicit d. Anto. in capit. olim de reſtit. ſpolia. quod prælatus debitum perſonale poteſt ſoluere de fructibus eccleſiæ, intelligitur procedere, per illud quod diximus ſupra, quod appropriant ſibi clerici omnes redditus, quod facere non debent.

Nec obſtat illud, quod dicitur in cap. præſenti. de off. ordin. quod relicta per defunctum, reſeruantur futuro ſucceſſori ſolutis debitis, quia intelligitur de debitis, pro quibus eccleſia remanet obligata, non de alijs debitis, puta quæ cauſa neceſſitatis, vel vtilitatis eccleſiæ eſſent contracta, vt per gloſ. ibidem.

Nec obſtat, quod clericus, qui damnum eccleſiæ ob negligentiam, aut prauam adminiſtrationem intulit, ſoluet debitum eccleſiæ, quia illud procedit in caſibus enumeratis, in quibus expreſſe à iure eſt obligatus ad reſarciendum damnum illatum eccleſiæ: quia ſi debita habent ſolui de acquiſitis ab eccleſia alijs perſonis, debent etiam ſolui eccleſiæ, quia agris eccleſiæ ſitientibus, alij rigandi non ſunt.

Nec valet dicere, quod ſi non ſoluerent clerici de redditibus eccleſiæ, quod fraudarentur creditores, vel quod clerici eſſent, veluti Iudæi inter Chriſtianos, qui non inuenirent, qui eis crederet, quia dico primo, quia creditores ſibi habent imputare, cum debeant non ignorare conditionem contrahentis.

Item clerici debent habere pro ſuo victu ſufficientem eccleſiam, alias epiſ-
39 copus eis prouidere tenetur cap. cum ſecundum. de præben. tex. & glo. in cap. ſi quis ordinauerit. de ſimonia. in ver. per triennium, & ſibi imputet clericus, ſi minus ſufficientem eccleſiam acceptauit, per Abb. in cap. ex preſentium. de pignor. verſ. ſed aduerte quod Io. Andr. vnde merito non haberent contrahere debita, & ſi contrahunt videtur clericus habere priuilegium, quod non poteſt conueniri, vltra quam facere poteſt, dicit Abb. in cap. cum eſſes. in reperit. verſi. quarto principaliter. in uerſ. nec obſtat ſi diceretur: quod ad minus: quæ omnia debent eſſe non incognita contrahentibus.

Et illud Specul. quod prius clericus ſoluet debita de ſuo, ſi habet, deinde de redditibus eccleſiæ: intelligi debet de illis redditibus eccleſiæ quos facit ſuos, & de illis etiam ſibi tantum retinebit, ne mendicet vt dixi ſupra per Abb. id quod pari modo dici poteſt ad illud, quod clerico cõuenit ſoluere debita de ſtipendijs in ſubſidium, ſicut militi, ex quo clericus, & miles æquiparantur.

Ad quod dicitur: ꝙ poteſt fieri alienatio rerum eccleſiæ in ſatiſfactionem credi-

creditorum, intellige in caſibus, modis, & formis a iure expreſſis, & non aliter.

Et quod clerici ſint domini fructuum, intellige ad bene & canonice diſpenſandum, non autem ad illos in malum, vel alium vſum, quàm ſit a iure ſtatutum, conuertendum, quia clericus non vtitur rebus, & fructibus eccleſiæ, tanquam ſuis, ſed tanquam ad diſpenſandum ſibi creditis, per ea quæ tradit Abb. in cap. cum eſſes. in repet. de teſta. verſ. ſecundo principaliter Zabarell. in cap. fin. de pecul. cler.

Quod vero clericus poſſit donare, & eleemoſinam facere &c. intelligitur in caſibus, & pro cauſis a iure expreſſis & permiſſis vt in iuribus allegat.

Et ad doctrinam Abb. in capit. quod quibuſdam. de fideiuſſor. reſponde quod Abb. loquitur ibi, & intelligit de contractu facto nomine eccleſiæ, & pro eccleſia, non autem quod illud eſſet debitum ſpectans ad prælatum particulariter, vnde nimirum ſi poteſt illud prælatus ſoluere de redditibus eccleſiæ, quos libere adminiſtrat canonice diſpenſando.

SVMMARIVM.

1 *Quod non mutatur ſtare non prohibetur.*
2 *Figura iudicij, & verum iudicium, quid ſit.*
3 *Quid ſit, quaſi figura iudicij.*
4 *Subſtantialia iudicij.*
5 *Citatio eſt de ſubſtantia circa abſentem.*
6 *Subſtantialibus iudicij non poteſt renunciari.*
7 *In ſpolijs fuit datus certus modus procedendi.*
8 *In cauſis ſpoliorum, quomodo procedatur.*
9 *In cauſis ſpoliorum verbum ſummarie reijcit ſolemnitates.*
10 *Clauſula ſummarie in cauſis magni præiudicij admittit probationes plene, in cauſis non magni præiudicij ſemiplene.*
11 *Item importat, quod libellus ſuſtinetur etiam ſine die, & ſine loco.*
12 *Item quod tolluntur dilationes.*
13 *Item facit agentem ex vna cauſa, obtinere ex alia.*
14 *Item, quod poſſit peti debitum naturaliter.*
15 *Item, quod debetur ex nudo pacto.*
Item, quod credatur vni teſti cum fama.
16 *Clauſula ſimpliciter remouet omnes ſubtilitates.*
Difficultates.
Duplicitates, ambiguitates &c.

17 *Clau-*

17 *Clauſula de plano importat, quod poteſt procedi ſine proceſſu.*
Et ſine cauſæ cognitione.
Item ſine libello in cauſis modicis.
In cauſis vilibus proceditur ſine libello.
Sufficit, quod petitio deſcribatur apud acta.
18 *Libello, euidenter inepto, non eſt reſpondendum.*
19 *Iudex poteſt procedere in domo.*
Item reiectis exceptionibus, appellationibus, dilatorijs per verbum ſine ſtrepitu.
Quod importat, quod poſſunt poſtponi feriæ non in honorem Dei.
20 *Quid ſit ſtrepitus iudicij.*
21 *Vide quid importet clauſula, ſine figura iudicij.*
22 *Importat, quod iudex pronunciat, incognitâ veritate per indaginem.*
Non citatur pars ad videndum iurare teſtes.
Admittitur libellus generalis.
Admittitur libellus ſine ſolemnitate.
Pars poteſt incipere ab articulis.
Probatis articulis poteſt cauſa terminari.
23 *Clauſula inſpecta veritate importat.*
Quod proceditur ſine apicibus iuris.
Caſus in quo valet probatio perſuaſiua etiam non concludens.
Aequipollet clauſulæ ſecundum meram voluntatem.
Item facit, quod ſeruatur lex fori, non lex poli.
24 *In cauſis ſpoliorum poteſt procedi etiam criminaliter.*
25 *In cauſis appellationis ſpoliorum proceditur, prout in prima inſtantia.*
Theſaurarius eſt collector generalis ſpoliorum.
26 *Cauſæ ſpoliorum non poſſunt cognoſci ab alio: quam a Theſaurario regulariter.*
27 *Cauſa appellationis eſt vna cum principali.*
28 *Eſt vtendum contra impetrantem iure, quod impetrauit.*
29 *Legittima ſemper admittitur exceptio: licet Papa mandet aliquid preciſe fieri.*
30 *Illa forma nunquam debet omitti, ſine qua negotium non poteſt expediri.*
31 *Quid importet clauſula, vocatis vocandis.*
32 *In cauſis ſpoliorum admittitur appellatio facto depoſito.*
33 *Item proceditur appellatione poſtpoſita, friuola tamen.*
34 *Quid importat clauſula, appellatione remota.*

De

De modo procedendi in cauſis Spoliorum.

QVÆSTIO XI.

MVLTI, etiam aduocati, in foro cauſarum huiuſmodi Cameralium non verſati hæſitare, dubitare, ea petere ſolent, quomodo, ac per quos terminos in cauſis ſpoliorũ procedi habeat, vnde ad tollẽdũ illis hæſitationem, & dubietatem, ac ad ſatisfaciendum illorum petitioni, ac deſiderio, neceſſarium eſſe exiſtimaui aliqua dicere de modo in cauſis huiuſmodi procedẽdi, ratus ẽt meo iudicio non eſſe bonũ, nec integre ſatisfactionẽ patronis cauſarũ huiuſmodi me afferre, ſi poſito quid ſint ſpolia, quomodo diſcernãtur, cognoſcantur, & iudicãtur nõ poneretur ẽt modus, quo pro patrocinio cauſarũ, auxilio ſuorũ clientulorũ & veritatis aſſiſti poſſit, & procedi, tam per aduocatum Cameræ, quam per alium.

Et quia in cauſis iſtis poſſet dici, quod ſpecialis modus procedendi non ſit traditus, vel alius, vel diuerſus a reliquis cauſis ordinarijs, videtur dicendum meo iudicio primo loco, quod in cauſis ſpoliorum procedi habeat per eoſdem modos ac terminos, per quos regulariter, & ordinarie procedi ſolet in omnibus cauſis: & ijdem proceſſus fieri & formari qui fieri & formari ſolent in cauſis ordinarijs, quia quod regulariter eſt traditum, regulariter, & ſemper ſeruari debet, & in omnibus, & quod
1 non eſt immutatum ſtare ſemper non prohibetur vbique, & in omnibus. l. præcipimus. C. de appellat.

Vnde in hoc iudicio illa habent interuenire, & eſſe, quæ regulariter eſſe, & interuenire ſolent, & debent in iudicijs ordinarijs aliarum cauſarum, vt videlicet in cauſis huiuſmodi ſit vera, & ſolita figura iudicij,
2 & iudicium verum, quod eſt actus trium perſonarum, iudicis videlicet, actoris, & rei, inſtit. de interdi. §. retinendæ: & l. in tribus. ff. de iudic. in l. inter litigantes. & ibi Bar. eo tit. cuius forma, & figura conſiſtit in his principaliter, & altero iſtorum deficiente, non dici-
3 tur figura, ſed quaſi figura. Item habent interuenire alia ſubſtantialia iudicij, & veluti ſunt citatio, libelli oblatio, litis conteſtatio, iu-
4 ramentum de calumnia, & quod ſententia feratur in ſcriptis, congruo loco, & tempore ſeruatis ſolemnitatibus debitis, quamuis citatio ſit
5 tantum de ſubſtantia circa abſentem. 3. quæſt. 8. caueant. non contra præſentem per notat. per Inno. in cap. fi. de elect. per Bart. in l. prolata. C. de ſent. per Bal. in authen. ſi omnes. C. ſi vt ab hære. & alias vt

ſate per Abb. in capit. cum.l. & A. extra: de ſent. & re iud. col. 3. & ſubſtan ialia iſta appellantur, quia ſine iſtis iudicium eſſe non poteſt & l. precia. ff. de contrahen. emptio. &. §. precium. inſtit. de emptio. & uend. & huiuſmodi ſolemnitates iudiciorum, adeo uidentur ne-
6 ceſſariæ, quod non poſſunt per partes relaxari, nec illis modo aliquo poteſt per conſenſum renunciari per ea quæ dicit Bar. in .l. quoties. uerſ. ultimo nota. C. de priuileg. ſcholarium. lib. 12. cap. de cauſis. de off. deleg. Bar. in l. j. §. j. in uerſ. quid de alijs ſolemnitatibus. ff. de ferijs. Bart. in l. ſi ſocietatem. §. arbitrorum. 3. col. in fin. uer. dices tu iſtud falſum. ff. pro ſocio. quod eſt uerum, quando litigatur coram iudice, ſecus ſi coram arbitro, ut per eundem ibidem, & eundem in authen. offeratur. in fine capit. de litis conteſta.

Verum rem aliter ſeſe habere puto: quia in cauſis ſpoliorum non uenit aliquo modo ſeruanda figura iudicij ordinarij, tam circa ſolemnitates, quam circa ſubſtantialia, quia quomodo in talibus procedi habeat, & qui proceſſus fieri, & quæ iudicij forma, vel figura ſeruari debeat, fuit expreſſe per Sanctiſſimorum Pontificum conſtitutiones in materia ſpoliorum æditas ſtatutum, & ſpecialiter ordinatum, & præſertim per litteras Pij Quarti in forma breuis ſub annulo piſcatoris expeditas
7 Matthæo Minali Collectori ſpoliorum generali Theſaurario directas, ſub Dat. Romæ xxx. Iulij 1560. Anno ſui pontificatus primo. In quibus datur expreſſa, & ſpecifica forma in talibus cauſis procedendi: Mandat enim ibi Papa procedi ſummarie, ſimpliciter, de plano, ſine ſtrepitu, & figura iudicij, ſola facti veritate inſpecta &c.

Per quæ verba, nedum videtur datus modus procedendi alius, & diuerſis ab alijs cauſis ordinarijs, ſed & ordo iudiciarius, qui in cauſis ordinarie ſeruatur, penitus in cauſis ſpoliorum remotus, & ſublatus videtur: iſtud. n. videntur importare iſtæ clauſulæ, & iſtud illa verba ſignificare, Quia nullæ ſolemnitates ſeruari debent in cauſis ſpolio-
9 rum, ita. n. importat verbum ſummarie, per ea quæ dicit Bar. in. l. iudicis. ſecunda oppo. C. de iudic. interpretatur enim ſummarie. i. remotis ſolemnitatibus. ſed tamen, ſi cauſa ſit magni præiudicij, non excludit iſta clauſula, quin recipi, ac fieri non debeant plenæ probatio-
10 nes: ſi vero ſit cauſa non magni præiudicij ſemiplenæ ſufficiunt, vt ibi per eum.

Id quod intantum videtur verum, quod ſi in libello ſit omiſſus dies, vel
11 locus, nihilominus virtute talis clauſulæ ſubſtinetur, & ſufficit: vel agatur in cauſa ciuiliter, vel criminaliter, quia etiam in cauſis ſpoliorum poteſt agi criminaliter, per extrauagantem Pij Quarti deſuper æditam, vel melius per breue S. Sanctitatis directum Matthæo Minali The-

li Theſaurario die 20. Aprilis. 1561. per ea, quę tradit Alex. in ſuo
12 conſ. 6. in. 3. vol. & tolluntur dilationes per Bart. in extrauag. ad reprimendum. verſ. ſummarie, per Alex. in. l. in ſumma de condit. in debit. & ſeruantur, vel ſeruari habent tantummodo termini, de quibus in cleme. ſępe. de verb. ſign. vigore iſtius clauſulę, per dominos de Rota deciſ. 35. incipien. quando committatur. in nouis, qui etiam abbreuiari poſſunt, vt per eoſdem dominos deciſ. quę incip. quando cauſa. num. 488. quia dicit Bal. quod clauſula, ſiue verbum ſummarie, importat idem, & eſt eiſdem qualitatis, & naturę, cuius eſt clauſula ſecundum ęquitatem, vel de ęquitate, per ea, quę idem Bal. in l. obſeruari. §. proficiſci. ff. de off. pro conſul. quę clauſula importat, quod intelliguntur reiectę ſubtilitates, & ſolemnitates iuris, quę veritatem negocij non tangunt, vt per Bal. in. l. ſi p o ea vltima. col. verſ. vnde facit ad quęſtio. C. mandat. Bar. in. l. ſi fideiuſſor. §. quędam. ff. eo. Bar. in l. quintus. ff. mandati. quę etiam operatur, quia facit agentem ex vna cauſa, obtinere ex alia, vt per Alexa. l. ſi ita. §. Chriſo-
13 gonus. 9. col. verſ. ſequitur. de verb. obligat. per Felin. in capitulo. ſi cautio. de fid. inſtru. per Fran. de Aret. d. §. Griſogonus. 7. col. per Butr. conſ. viſo dicto puncto.

Item operatur, quod poteſt peti illud, quod eſt debitum naturaliter, vt per
14 Bal. d. l. ſi pro ea. C. mand.

Item illud, quod ſolo pacto nudo debetur, vt per eundem Bal. in l. nemo
15 in fi. C. de ſent. item etiam operatur, quod creditur vni teſti cum fama, ſicut in arbitrio, qui credit teſti reddendi rationem veriſimilem, licet non concludentem, vt per Aretin. conſ. 60. ſed hoc intellige, ſi ſit æquitas legibus approbata, vt per Bal. d. l. nemo. quia alias ſecus. item in cauſis ſpoliorum debent reijci, & remoueri omnes rigoroſæ ſubtilitates, difficultates, duplicitates, ambiguitates, obſcuritates, ſcrupuloſitates, doloſæ machinationes, rigor ordinarij iudicij, & de æquitate procedi,
16 Ita enim importare dicitur clauſula, vel verbū, ſimpliciter, vt per Bar. in extrauag. ad reprimen. in verſ. ſummarie. in fi. exponit enim ibi ſimpliciter. j. ſine rigoroſa ſubtilitate, cap. dilectus extra. de iud. reiectis difficultatibus, duplicitatibus, ambiguitatibus, obſcuritatibus, & doloſis machinationibus ſequitur Angel. in l. prima. §. ſi quis. de verb. ſig. vbi allegat d. Anto. d. cap. dilectus.

Et propter clauſulam de plano, poteſt procedi in cauſis ſpoliorum ſine
17 proceſſu, & cauſæ cognitione, per ea, quæ dicit gloſ. & Bart. in. l. ne quicquam verſ. de plano. ff. de offi. proconſul. Item ſine libello, ſi cauſa ſit parua, quia in modicis & vilibus cauſis, vbi ſcriptura non requiritur, non requiritur libelli oblatio. per gloſ. in capitulo. primo de libelli

belli oblat. verſ. libelli, quia non eſt neceſſarius libellus per Bar. d. loco, ſed ſufficit, quod petitio deſcribatur apud acta, quod etiam fieri debet propter iudicem, vt pronunciationem petitioni conformet, & propter actorem, ne fruſtra fatigetur, & vt videat ſuper quo articulos, & poſitiones formet, & vt ſibi ex alia cauſa agenti non obſtet exceptio rei iudicatæ. Item expedit reo, vt poſſit ſuas defenſiones formare, ita vt rex ineptitudine abſoluatur ab inſtantia, & abſolutus in principali non poſſit iterum conueniri. Credo tamen, quod ſit intelligendum de ineptitudine euidenti: propter quam libello non eſt aliquo modo reſpondendum, nec ſuper eos lis conteſtan-
18 da, & de qua Rota deciſ. 35. in nouis: in additio. incip. ſi quis in cauſa. quia libellus alia ineptitudine conceptus ſubſtinetur, & valet. Item iſta clauſula operatur, quod ſi quis agit inepte, propoſita actione obtinere poteſt, vt per Alex. in .l. vinum. ff. ſi cer. pet. & in .l. ſi filio. ff. de lib. & poſthu. nec in libello requiritur locus, neque etiam dies, ſi criminaliter agatur, aut procedatur. per Alex. conſ. 6. 3. vol. per Aretin. conſil. 61. col. final. poteſt procedi ferijs in fauorem, & vtilitatem hominum, non in honorem Dei, vel Sanctorum indictis non obſtantibus. Item iudex poteſt procedere in domo, de pla-
19 no, non pro tribunali ſedendo per gloſ. d. Clem. ſæpe. in verſ. feriarum. abbreuiat dilationes, & excludit exceptiones, quæ requirunt altiorem indaginem. per gloſ. d. clem. ſæpe. & per Iaco. Butr. in l. ſi certo. §. cuſtodiam. ff. commoda. & hic ſufficit vna citatio, alias trina requireretur. gloſ. in d. clem. in verſ. citationem. nec requiritur aliqua litis conteſtatio, quam tollit iſta clauſula de plano, quia dicit gloſ. in l. pro eadem, la 2. ff. ad l. Aquil. quod iudicium debet ſolemniter incipere per litis conteſtationem, & finire per ſententiam in omnibus cauſis, niſi quando proceditur de plano. Item proceditur in iſtis cauſis reiectis exceptionibus, & appellationibus dilatorijs, quæ fruſtatorie, & ad differendum iudicij proceſſum malitioſe opponuntur, quia iſtud importat verbum, ſine ſtrepitu, in conſtitutionibus poſitum, talia enim per quendam conuocum clamorem, & tumultum ſolent examen obſtrepere, & veritati habendæ obſtaculum præbere, vnde dicitur: quod cultum ſuum iuſtitia perdit, quando ſilentia iudicij obſtrepentium turba perfundit, 5. quæſt. 4. in loco. refert gloſ. in alleg. clem. ſæpe. in verſ. exceptiones. quia inquit Innoc. in capit. olim, de accuſa. quod exceptio excommunicationis contra impetrantem inquiſitionem, vel ob aliam cauſam oppoſitam, propter quam repelleretur a proſequutione inquiſitionis, quod non admittitur, quia nihilominus habet procedi ad teſtium receptionem, & ad

& ad ſententiandum, & poteſt iudex refręnare teſtium multitudi-
nem, & reprobationem, etiam in omnibus alijs, tam partium, quàm
aduocatorum probationes, exceptiones, & allegationes compeſcere.
Item poſtponere ferias indictas, non in honorem Dei, etiam partibus
reclamantibus, vel contradicentibus uigore talis clauſulæ. Item ſen-
tentiam ferre etiam ſine ſcriptis, & ſine libello, quia ſecundum quoſ-
20 dam appellatur ſtrepitus iudicij, ille totus proceſſus, qui non perti-
net ad rem petitam, nec principaliter, nec acceſſorie, & aliàs, ut ibi
per eum. Subdens ibidem, quod ſi adſit clauſula, ſine figura iudicij,
in reſcripto commiſſionis cauſæ, prout eſt in materia noſtra, quod
21 nullus tunc ordo iudiciarius requiritur ſeruari, nec per indaginem
22 cognita ueritate pronunciabit, ſed mandata ſibi iniuncta iudex exe-
quutioni mandabit, ueluti exemplum dat, ſi Papa mandat alicui, quod
de plano, ſine ſtrepitu & figura iudicij, ſi ei conſtiterit eccleſiam tan-
to tempore uacaſſe, quod eius collatio ſit ad ſedem apoſtolicam de-
uoluta, tandem eccleſiam N. clerico conferat, amoto quocunque
illicito detentore, quia tunc non citabuntur aliqui, non fiet litis con-
teſtatio, non iurabitur de veritate dicenda, teſtes tamen recipientur,
nec citabitur aliquis ad iurare uidendum, nec admittetur aliquis ad
dicendum contra teſtes, vel eorum dicta, nec fiet aliqua publicatio:
ſed ſi ex dictis teſtium conſtiterit de pręmiſſis, nulla interiectione ſen-
tentiæ, eccleſiam conferet, detentorem amouendo, & ſi de falſitate
litterarum, aut aliàs excipiatur, quod iudicem moueat, non cogno-
ſcet de hoc iudex, ſed ſicut merus exequutor ſuperſedebit, & ipſas
exceptiones ad ſedem apoſtolicam deferet. capit. de cetero. de re iud.
Item cum tali clauſula poteſt admitti libellus generalis, qui aliàs par-
te opponente non eſſet admittendus, ut per Alex. conſ. 186. ſecun-
da parte, & per Bart. in extrau. ad reprimendū. verſ. figura. idem Alex.
conſ. 31. prima parte. Item libellus ſufficit in tali iudicio, licet careat
ſolemnitatibus regulariter requiſitis per Alex. in l. ſi ita. §. Chryſogonus
8. col. d. verb. oblig.

Item poteſt pars incipere ab articulis, quibus probatis poteſt cauſa terminari per Ioann. Monachum in cap. fi. de hæret. quia cum per iſtam clauſulam ſit ſublata figura iudicij, iudex non videtur aſtrictus ad aliquas formas, rimulas, vel figuras iudiciorum, unde merito dici poteſt, quod collector, uel iudex in cauſis ſpoliorum, tali cum clauſula, iuriſdictionem habens, non teneatur ſeruare formam iudicij,

Vnde nimirum, ſi etiam tribus ſolitis perſonis non interuenientibus, id eſt actore, iudice, & reo, cauſas expedit, quod facere uidetur uirtute dictę clauſulæ, ſine figura iudicij, quia cum figura iudicij dicatur,

quando

quando contradictor comparet, & ſic tres perſonæ ſunt in iudicio, ſcilicet iudex, actor, & reus, per Bal. Alex. & Doct. in .l. prima. C. qui admitti, & ibi Salic. Bal. in .l. ne quiſquam uer. de plano. de off. proconſol. & Ioann. And. in nouella. in cap. de indemnitatibus de electio. in 6. poteſt iudicium, & cauſas terminare, etiam non interueniente actore, etiam non interueniente reo, &c. non tollit tamen iſta clauſula defenſiones, & probationes, per Dominos de Rota deciſ. 33. in nouis per Bald. in .l. nemo .C. de ſenten. & in .l. iuſtitia de iuſt. & iur. & in cap. fin. de not. for. fidelit.

Et per clauſulam inſpecta veritate, maxime quia, non eſt de per ſe po-
23 ſita, ſed adiuncta clauſula ſiue figura proceditur in cauſis ſpoliorum: ſiue apicibus iuris, qui non habentur in conſideratione, immo per talem clauſulam tollitur etiam iuris ordo, dicit Aret. conſ. 84. col. 3. immo licet probatio ſit perſuaſiua, & non concludens, tamen in iudicio ubi eſt talis clauſula valet, & tenet, vt per eundem conſ. 61. immo poteſt iudex cum tali clauſula procedere, ut uult, quia æquipollet clauſulæ ſecundum meram uoluntatem, ut per Imol. in capit. dilecti. de iudic. Lanfran. in ſæpe allegata clem. ſæpe, facit agentem ex una cauſa, & probantem ex alia obtinere. per Felin. in capit. ſi cautio. de fid. inſtrum. Item facit, quod in contingentia caſus non ſeruatur lex poli, ſed lex fori.

Inſuper ultra prędicta in cauſis ſpoliorum poteſt etiam agi criminaliter contra occupatores uſurpatores illorum uigore litterarum Sanctiſſimi Pij iiij. in forma breuis ſub annulo piſcatoris Mathęo Minali ge-
24 nerali ſpoliorum collectori ſub die xx. Aprilis 1561. expeditarum pro faciliori ſpoliorum recuperatione, & recollectione æditarum, quarum tenor in calce pręſentis laboris deſcribitur, & Paulus quartus in breui deputationis Hieronymi epiſcopi Torcellani, dat quod poſſit cogere quoſcunque ad coram ſe conparendum ad ſeſe exanimi ſubijciendum, expedita ſub die viij. Feb. 1556. Per quę habes meo iudicio, quod cauſę ſpoliorum omiſſis ſolemnitatibus, & paucis etiam ſeruatis ſubſtantialibus iudiciarijs, non tamen illis omiſſis, ſine quibus non poteſt negotium expediri, ſed illis tantum prętermiſſis, per quę poſſit expeditio negotij prorogari, uel impediri, & quali, quali petitione, articulis, uel partis intentione probatis in ſtatuto partibus termino, parte citata, uel præſente non citata, expediuntur in prima inſtantia.

In cauſis uero appellationum in hac materia proceditur pari modo ſine
25 figura iudicij, & cum præallegatis clauſulis, & modis in reſcripto primę inſtantię contentis per iudicem: qui de appellatione cogno-

ſcit

ſcit, qui eſt regulariter collector generalis, qui eſt in Romana Curia pro tempore Reuerend. Theſaurarius generalis, cui cauſę omnes ſpoliorum facta auocatione, a quibuſcunque iudicibus in Italia committuntur, cum expreſſo decreto, quod cauſę ſpoliorum non poſſint ab alio iudice cognoſci, uel terminari: niſi ſint ſpecialiter a Papa con-
26 miſſæ, commiſſione Sanctiſſimi manu ſignata, ut per bullas Iulij iij. Sub Datum Romæ die. x. Ianuarij 1553. & Pauli iiij. datum die 21. Octobris 1557. anno iij. quæ ſunt in calce præſentis laboris deſcriptę, ad quem a grauaminibus commiſſariorum, uel ſubcollectorum appellatur in locis uel terris eccleſiæ, quia in regno Neapolis, ubi eſt collector generalis ſpecialiter deputatus, appellatur a ſubcollectoribus ad collectorem regulariter, prout ego ſeruari uidi, ſed ego conſulerem ad tollendas dubietates, quod appellaretur ad Sanctiſſimum Papam, uel Sedem apoſtolicam, uel ad cameram apoſtolicam, a quibus ego poſſem ualide obtinere, uel cauſam committi per reſcriptum uel per decretum, uel Reueren. Theſaurario uel alteri: quia non uidi breue aliquod collectoris in regno Neapolis cum tali facultate, & in cauſis appellationum proceditur pari modo ſine figura iudicij, & cũ clauſulis pri
27 mę inſtantię, niſi ex forma litterarum appellationis aliter appareat. quia cauſa appellationis eſt una cum principali, & quaſi unus articulus, ut. C. ne in una eademque cauſa tertio prouocetur. & eſt utendum contra impetrantem iure, quod impetrauit .l. ſi quis .ff. quod
28 quiſque iur. ut per Innocen. d. capit. cum olim. de accuſa. ubi dicit, quod ſi iudex cum clauſula ſine ſtrepitu, & figura iudicij deputatus, eccleſiam conferendo uoluerit illicitum detentorem amouere, prout illi ex forma commiſſionis iniungitur, & ob hoc appellari contingat, quod iudex appellationis parimodo, ſine figura iudicij de appellatione cognoſcat, quia cauſa appellationis eſt una cum principali, & quaſi unus articulus, & ibi facto quæſito, quomodo iudex appellationis, qui habet recenſere acta prioris iudicij, & cauſæ, ut cognoſcat an bene, aut male ſit appellatum, cum nulla acta per iudicem primum facta inuenit, procedere debeat: reſpondendo dicit, quod iudex appellationis quærit a iudice, qui ita pronunciauit, quid eum ad ſic procedendum mouit, & teſtes ab eo receptos repetet & ſi tam ex reſponſo iudicis, quam ex dictis teſtium, reperiet illum perperam proceſſiſſe, reuocabit non pro tribunali ſedendo, nec in ſcriptis, quod male fuit per primum iudicem factum.

Quia licet Papa mandet ſine figura iudicij procedi, inquit idem, iuriſdictionis eſt, teſtes recipere, & eos ad perhibendum teſtimonium

Z coher-

cohercere, & quod non prouide factum eſt in prima inſtantia, iuriſdi-
ctionis ſit,& quantuncunque Papa mandet aliquod præciſe fieri ſemper
29 tamen intelligitur, quod legitimæ exceptiones admittantur capit. ex
parte.de off.deleg.

Et licet Papa mandet ad celerem expeditionem negotij deueniri, & pro-
cedi ſine forma iudicij,non tamen intelligitur,illud de iudicij forma de
bere omitti, ſine quo non poteſt negotium expediri, quia illud tantum
30 vult Papa prætermitti, per quod poteſt expeditio negotij prorogari,
vel impediri.Si vero litteræ appellationis ſint diuerſæ,& diuerſam conti
neant formam, ſecundum illarum formam eſt procedendum,& forma
ſeruanda ſicut eſt,ſi in concluſione ipſarũ litterarum,eſſet clauſula voca
tis illis, qui fuerint euocandi 8.quęſt.vltima nouit.quæ clauſula impor-
31 tat, vt iudex teneatur ſeruare ordinem iudiciarium, per ea quæ haben-
tur per Deci.con. 173.& con. 275. quę clauſula poſita in litteris Papæ
operatur quod exequutor non poteſt ſubdelegare alteri.rota deciſ.375.
in nouis.ſi in forma.& deciſ.385.in antiquis.

Sed a ſententijs in cauſis ſpoliorum latis non licet appellare, nec executio
ſententiæ differri, vel ſuſpendi poteſt, niſi facto prius per condenna-
tos rerum, de quibus condemnati fuerint, in manibus collectoris, ſeu
32 miniſtrorum ſuorum actuali depoſito, quo facto videntur poſſe audi-
ri in ſecunda inſtantia, & in cauſa appellationis, per verba breuis Sanct.
Pij iiij.Matthæo Minali directi. ſub Dat.Romæ Anno 1560.die 30.Iu
lij ſui Pont. Anno primo,cuius tenor deſcriptus erit in fine.

Et licet breue deputationis Illuſtriſſimi & Reuerendiſſimi D. Nicolai Fli-
ſci. Epiſcopi Sauonen. collectoris in regno Neapolitan.deputati D. mei
33 habeat,quod cognoſcat cauſas,& terminet,cum clauſula omni appella-
tione poſtpoſita, per quæ verba generaliter prolata, & per ſignum, ſeu
terminum, omni, quod eſt vniuerſale, quod omnia comprehendit, &
nihil excipit per Specu.in tit.de Sind.ver.quid,ſi in aliquo.l.a procura-
tore.C.manda.poſſit intelligi,quod ſit ſublata appellatio,& quod exequ
utio per appellantem retardari,aut impediri non poſſit,quia verba gene
raliter prolata, habent generaliter intelligi. l. de prætio. publi.in rem a-
ctio.tamen facto depoſito, vidi ſeruari ſemper, quod appellanti defer-
tur,& appellationes in forma admittuntur:licet poſſit dici,quod iudex
a quo,non deberet appellationem admittere,ſtante dicta clauſula,appel
latione remota,quæ operatur,quoad iudicem a quo,vt non teneatur de-
34 ferre appellationi, vt per Felin.in cap.nonnulli. de reſcrip.col.25. Bal.in
additio.ad Specul.de apel.verſ.clauſula, appelatione remota.

SVMMARIVM.

1 *Actio rei perſequutoria competit ad ſpolia.*
2 *Dominium eſt cauſa directa actionis.*
3 *Fructus eccleſiæ, & inde acquiſita ſpectant ad eccleſiam iure dominij.*
4 *Clericus ſubtrahendo, vel donãdo, non poteſt diſponere de rebus eccleſiæ.*
5 *Clericus expendens fructus luxurioſe, tenetur ad reſtitutionem.*
6 *Eccleſia in fructibus eccleſiæ, habet poſſeſſionem, & proprietatem.*
7 *Acquiſita de bonis eccleſiæ, eccleſia vendicat.*
Etiam ſi ſint empta non nomine eccleſiæ.
8 *Sex caſus, in quibus res empta de pecunia alterius, fit illius cuius fuit pecunia.*
9 *Emptum de pecunia aliena, ementi acquiritur regulariter.*
10 *Diſtinctio doctorum circa occupationem bonorum Clerici defuncti.*
11 *Eccleſia, vel camera petit ſpolia, non vt hæres, ſed vt domina.*
12 *Prælatus poſſidet nomine eccleſiæ, & vti commodatarius.*
13 *Agitur contra hæredem prælati, pro eo, quòd prælatus gratiam fecit de bonis eccleſiæ.*
14 *Quilibet laicus poteſt agere pro recuperatione ſpoliorũ nomine Cameræ.*
15 *Item poſſeſſor ſemper eſt conueniendus, licet exibeat authorem ſuum.*
16 *Acquiſita de illicite negociatis, parimodo ſunt ſpolia.*

Quæ actio competat Cameræ Apoſtolicæ ad Spolia?

QVÆSTIO. XII.

REMEDIVM, vel actio, quæ competat Cameræ ad
conſequenda, vel recuperanda ſpolia ab hæredibus
1 clerici, vel ſacerdotis defuncti, vel alijs detentoribus
ciuiliter agendo, mihi videtur eſſe rei perſecutoria, vel
actio directa in rem, quæ competit eccleſiæ, vel ſucceſ
ſori in eccleſia, ratione directi dominij, quod habet
eccleſia in fructibus eccleſiæ, ac in rebus, vel ex fructibus, vel occaſione
eccleſiæ acquiſitis: in cuius locum hodie Camera a Papa fuit poſita, &
ſuffecta in ſpolijs: Rota deciſ. 855. in antiquis, per ea, quæ dicimus in. 1.
2 q. quia directũ dominiũ eſt cauſa directę actionis in rem. l. in rem. ff. de
rei vendic. glo. in. §. nãque. inſtit. de actio. in verſ. directũ. Quia quòd fru-
ctus eccleſię, vel ꝓuentus, redditus, aut emolumenta, & ex eis prouenien-
tia, vel inde acquiſita per clericum, ſpectant ad eccleſiam, etiam iure do

minij, videtur clarum per tex. in capit. videntes. 12. quæſt. 1. vbi in-
3 quit tex. ratione maioris vtilitatis, agri, hæreditates, prædia, & alia bona quæ antea vendebãtur, matricibus eccleſijs tradita fuerunt per ſummos ſacerdotes, & leuitas, vt de reddiıibus illorum, elegantibus communem vitam degentibus ſubminiſtraretur.

Quorum adminiſtratio, & diſpenſatio ſpectaret in omni tempore, ad epiſcopos Apoſtolorum locatenentes, eſt text. in capitulo epiſcopi. eiſdem cau. & quęſtione. vbi dicitur, quod quicquid de prouiſione fuerit, ſiue de agris; ſiue de fructibus, ſiue de oblationibus, quæ omnia debent conſeruari eccleſiæ, & quod ſi epiſcopus aliter præſumpſerit, poterit deponi.

Similiter habetur in text. cap. epiſcopus. 12. quęſt. 2. vbi clericus, vel. epiſco-
4 pus non poteſt diſponere, vel ſubtrahendo, vel donando de rebus eccleſiæ, quia non ſunt eius: ſed eccleſiæ, & ſi aliter facit, factum irritum, & inane cẽſetur, quia clericus in fructibus beneficij, & eccleſiæ habet tantum vſum, & vſuarius tantummodo reputatur, eſt gloſ. in capit. fi. de pignor. capitulo. quia nos. de teſtam. capitulo. ſi quis ſane. de pecul. cler. quia debet victu, & veſtitu eſſe contentus, quia de rebus eccleſiæ ſolummodo eſt clericorum, quantum probabili ratione conſumunt glo. eſt in capit. res eccleſiæ 12. quęſt. 1. & clerici tantum neceſſaria habere debent ab eccleſia, & talis neceſſitas arctatur ad victum, & veſtitum: imo dicit Io. de lignan. in clem. gratiæ. quod ſi clericus vltra debitum expendit aliquod, luxurioſe viuendo de rebus eccleſiæ, tenetur ad reſtitutionem ec-
5 cleſiæ, idem dicit Abb. in capit. fin. de pecul. cler. in fin. & dicit Abb. in cap. inquirendum, in primo not. de pecul. cler. quod rector eccleſiæ, nec redditus, nec oblationes, nec data eccleſiæ prætextu voti, facit illa ſua, ſed cedunt eccleſiæ vtilitatibus.

Quia eccleſia in fructibus, & rebus eccleſiæ habet poſſeſſionem, & proprie-
6 tatem per Abb. in capit. cum eſſes. in repetit. de teſtam. verſ. 5. principaliter. vnde ſecundum eum dicit Innocen. quod ſi aliquando inuenietur, hæc bona Deo oblata, eſſe epiſcoporum, prælatorum, aut capitulorum, debet intelligi, quod ſunt eorum, quoad gubernationem, ſubijciendo ibi: quod hæc bona propter vtilitatem communem, diuiſa ſunt in eccleſijs diuerſorum locorum, auctoritate ſummorum Pontificum, & epiſcopis, & alijs prælatis conceſſa extitit adminiſtratio eorum capit. videntes. 12. quæſt. 1. & cap. præcipimus.

Et dicit Abb. in rep. capit. cum eſſes. de teſtam. verſ. ſecundo principaliter. quod dici conſueuit, quod acquiſita de bonis eccleſiæ, poteſt eccleſia ven-
7 dicare. 12. quęſt. 4. ſacerdotes. & capitulo. fin. 12. quęſtione. vltima quia quicquid acquirit prælatus de rebus eccleſiæ, vel occaſione eccleſiæ, poſt

ſuam

ſuam inſtitutionem, eccleſiæ eſt gloſ. in capit. vt vnus. de pecul. cler. & gloſ. in capit. res eccleſiæ. 12. quæſt. 1 dicit, quod de bonis eccleſiæ, illud tantum eſt clericorum, quod probabili ratione conſumunt, vbi infert quod ſi clericus emit equum de bonis eccleſiæ, clerici non eſt, ſed eccleſiæ, eſt bona glo. in cap. cum in officijs. de teſta. quæ multa allegat, quæ dicit, quod quicquid acquirit ſacerdos, vel quilibet alius clerius intuitu eccleſiæ, ad eccleſiam pertinet. Idem gloſ. in cap. primo. eo. in verb. acquiſiſſe. & habetur in text. in capit. primo. 12. quæſt. 3. de quolibet clerico indiſtinctè, quod quæcunque acquiſierit de eccleſiæ bonis, debet conferre eccleſiæ, alias punitur, quia dicit Abb. prælleg. loco in capit. cum eſſes. ſi faceret clericus fructus ſuos, non video, quare de illis non poſſit clericus ſibi emere prædia.

Habetur in text. in capitulo relatum. el ſecundo de teſtam. quod acquiſita per eccleſiam debent remanere penes eccleſiam, vbi Abb. ſecundo not. dicit, quod ſi clericus de redditibus eccleſiæ emat equum, vel prædium, hæc poſſunt dici acquiſita per eccleſiam, vnde ſunt eccleſiæ, non autem clerici bonus text. in capitulo placuit. 12. quæſt. 3. vbi gloſ. in verb. ſuo. quod licet clericus de pecunia eccleſiæ aliquis ſuo nomine emat, quod res illa ſtatim facta eſt eccleſiæ. Idem inquit Abb. in capitulo primo. verſ. nota ibi. de pecul. cler. id quod eſt ſpeciale in eccleſia per d. gloſ. optima gloſ. in capit. inquirendum. de pecul. cler. in verſ. comparauit, quod ſi clericus nomine alieno prædia comparauit, puniendus eſt, & eccleſia taliter empta vendicare poteſt, licet ſua non ſint, & eſt ſpeciale inquit in eccleſia, vbi Hoſtien. enumerat ſex caſus ſpeciales, in quibus res empta de pecunia alterius efficitur illius, cuius eſt pecunia, quod eſt contra regulam, quia licet res ematur de pecunia alterius, tamen ementi acquiritur, non domino pecuniæ, & primus caſus in eccleſia, inquit, ſecundum magiſtros, vt ſcilicet res empta de pe-
8 cunia eccleſiæ, ipſi eccleſię acquiratur, & vendicari poſſit. ſecundus in re empta pecunia militis: tertius in pecunia pupilli: quartus in re empta a marito de pecunia ſibi data ab vxore. quintus in re empta a liberto de pecunia domini, vel patroni. ſextus in re empta de pecunia funebri. Et si aliquid de meo peruenit ad te bonum, & æquum eſt, vt illud mihi reddas, vt per Io. And. d. cap. inquirendum. & dicit gloſ. in capit. vt vnus. de pecul. cler. quod clericus acquiſita occasione eccleſiæ, habet eccleſiæ reſtituere, quemadmodum quis tenetur, quando occaſione rei tuæ, aliquid ad eum peruenit. capit. ad noſtram de iureiur.

Sequitur Couarruuias doctor Hiſpanus in capitulo primo. de teſtam. verſ. tertio ex vltimis. quod res empta a prælato de pecunia eccleſię, dominio

eccleſiæ quæruntur a die emptionis, etiam ſi proprio prælati nomine fiat emptio, & hæc eſt inquit communis opinio licet in contrarium ſit opinio Hoſtien. & id colligitur optime in authen. licentia. C. de epiſcopis & cler. nec obſtat regula in contrarium, quod emptum
9 de pecunia aliena, ementi acquiritur, non illi cuius eſt pecunia. l. ex ea. C. de rei vend. quia in rebus eccleſiæ, eſt ſpeciale, vt emptum de rebus eccleſiæ, ecquiratur dominium eccleſiæ, non ementi. Barbat. & Cardinalis d. cap. inquirendum. gloſ. in capit. apoſtolicos. 12. quæſt. 2. Corſet. in ſing. in ver. emptio. Roman. in authen. ſimiliter. C. ad l. fal. col. ſexta. Bal. in l. ſi. quis presbyter. C. de epiſcopis & cler. dixi late in quæſt. de poteſtate clerici vel prælati. & maxime in verſ. imo dicit Couarruuias.

Per quæ meo iudicio manifeſte apparet, quod tam fructus eccleſiæ, quàm prouenientia ex fructibus, ac occaſione eccleſiæ acquiſita per clericum, & relicta poſt eum, vti ſpolia ſunt eccleſiæ, & per conſequens cameræ apoſtolicæ in loco ſucceſſoris, & eccleſiæ ſuffectæ, ſæpe allegata deciſio Rotæ in antiquis 855. incip. cum camera apoſtolica. & ad illam ſpectant ratione dominij, merito ſi dici poteſt, quod ad illa coſequenda, vel recuperanda, competat actio rei vendicationis, cum eccleſia, cuius loco ſuccedit Camera, habeat in talibus dominium per Abb. in repet. in capitulo cum eſſes. de teſtam. verſ. quinto ſecundum vnam opinionem. & gloſ. in. §. & quoniam. in authen. de alien. & emphi. vbi eccleſiæ ad res eccleſiaſticas, competit rei vendicatio, ſed Innocen. in capitulo. cum officij. de teſtam. poſita quæſtione quis occupabit bona
10 clerici defuncti abinteſtato, diſtinguit, quod, vel ſunt bona eccleſiæ, & talia occupabit eccleſia, vel ſunt bona defuncti, & de eis eſt certum, quod fuerunt illius, & illa occupabit hæres ſanguinis, vel ſunt bona de quibus dubitari poteſt, ſint ne eccleſiæ, vel defuncti, & tunc quia pro eccleſia præſumitur, occupabit eccleſia, & ſi forſan illa occupet hæres ſua auctoritate, habet actionem eccleſia, vel Camera ex conſtitutione. l. ſi quis in tantam. C. vnde vi.

Item quia in rem, quam poſſidebat eccleſia, per clericum defunctum, ſibi & a ſe ipſa ius dicit, competit edictum diui Marci, vel furti, aut vi. bon. rapto. vel ad exhibendum, vt in ſingulis notare poteris, actio autem expilatæ hæreditatis, vel edictum diui Adriani non competunt eccleſiæ, quia prædicta non petit vt hæres, ſed vt domina, ſi autem prælatus in alium transferret, tunc ad recuperandum non habet eccleſia, niſi rei vendicationem, vel ad exhibendum. Idem dicunt Hoſtien. Io.
11 Andr. Zabarella, vbi vide per eos vniformiter loquentes, quid ſit in caſu, in quo hæres inſtitutus, occupat bona clerici defuncti ſibi relicta, an for-

an formidare habeat pœnam conſtitutionis d.l. ſi quis intantã. ſubdens ibidem Innocen. quod ſi clericus ſolummodo dimittat rem poſt mortem ſuam inter alias res ſuas proprias, ciuilem poſſeſſionem retinet eccleſia, cum prelatus non poſſideat nomine ſuo, ſed eccleſiæ, ſicut commendatarius. ff. de acqui. poſſeſſ. ſi colonus capitulo ſine exceptione. 10. quæſtione ſecunda. quo loco etiam habetur per Innocen. Ho-
12 ſtien. Io. Andr. quod pro damno illato eccleſiæ per prælatum, ad ſatisfaciendum agetur contra hæredem prælati. 12. quæſt. 2. epiſcopus qui filios. ſi tamen ante mortem prælati lis ſit conteſtata, & lite non conteſtata, de illis quæ peruenerunt ad illum, & quatenus ad illum peruenerit, quia hæres tenetur de dolo, & culpa prælati, ſi tamen non ſit leuis culpa reficiendo, & recompenſando eccleſię.

Item poteſt agi contra eum, ſi prelatus de rebus eccleſię alicui gratiam facit, allegant. l. cum oſtendimus. ff. de fideiuſſor. pro quo vide
13 Franc. Mar. in deciſ. Delfin. deciſ. 117. vbi dicit, quod ſucceſſor in beneficio, tenetur remota adminiſtratione prælati, iuxta vires ſpolij, quę ad illum prouenerint, id quod hodie eſt dicendum de Camera Apoſtolica, vel de illo ad quem ſpolia vadunt, & deciſ. 105. habetur, quod bona clericorum habent inuentariari per iudicem eccleſiaſticum, &c. vt ibi late, quam deciſionē vide pro hac materia; & pro recuperatione rerum eccleſię, & ſpolij non ſolum camera apoſtolica poteſt agere, ſed & quilibet laicus poteſt intentare rei vendicationem nomine camerę. per text. in cap. ſi quis preſbyterorum. de reb. eccleſ. non alien. vbi
14 Abb. Sicul. & per Doctor. in l. iubemus. la ſecunda. verſ. Iconomus. C. de ſac. ſan. eccleſ. contra quemcumque detentorem, & ſeu poſſeſſorem rerum eccleſię, quia poſſeſſor eſt ſemper conueniendus, licet exhibeat auctorem ſuum per glo. cap. quicũque. 12. quęſt. 2. quam vide, quę diſtinguit an res ſit mobilis, vel immobilis, & an poſſideat nomine ſuo, an alieno, pro quo vide etiam glo. in cap. ſi quis, de reb. eccleſ. non alien. in gloſ. fin.

Et hæc pro nunc ſufficiant, pro eo quod mihi occurrit dicere in hac materia ſpoliorum, prouenientium ratione fructuum eccleſię, vel occa-
15 ſione eccleſię. Ad illa vero ſpolia, quę non veniunt cauſa eccleſię, ſed occaſione illicitarum negociationum, vel alias contra ſacros canones acquiſitorum, quę itidem ſunt effecta, & declarata ſpolia, per bullam Sanctiſſimi Pij Quarti ędita ſub Anno 1560. Anno ſui Pontificatus primo. quę eſt inſerta in quęſtione, quę negocia ſint permiſſa, aut interdicta clericis Credo quod poſſit parimodo dici, quod competant actiones illę, quę competunt pro ſpolijs eccleſiaſticis, quia parimodo ſunt ſpolia, & parimodo applicata, & incorporata camerę

parique modo committitur illorum exactio, veluti fit aliorum ſpoliorum vel ſaltim poſſet dici, quod ad illa competat conditio, ex lege, ex noua obligatione, quæ datur, si non caueatur de nomine actionis. l. idem. §. primo. ff. naut. caupo. ſtab. in glo. §. namque. in ver deficiente inſtit. de actio. pignor.

Vlterius eſt facta conſtitutio per Paulum Quartum contra occupatores bonorum cameræ apoſtolicæ, debitoreſque illius &c. ædita anno 1556. 8. Kal. Nouembris. in qua renouata bulla Gregorij xij. & pœnis in ea contentis, contra inuaſores, & occupatores talium bonorum, ac conſtitutionibus aliorum prædeceſſorum pontificum, ſententijſque Reuerendiſſimorum cameræ apoſtolicæ clericorum, de ſuper latis, ac proteſtationem Alexandri Palanterij cameræ apoſtolicæ procuratoris fiſcalis, de nouo ſtatuit, & mandat, quod pro recuperatione talium bonorum, contra detentores, & occupatores procedat. & procedi poſſit ad varias atroces pænas: cuius conſtitutionis vigore poterit procedi contra occupatores, & detentores ſpoliorum ad pænas in d. conſtitutione contentas, modo, & forma in eadem conſtitutione traditis, & expreſſis, cuius tenor eſt in fine deſcriptus.

SVMMARIVM.

1 *Contra agentem datur conuento exceptio.*
2 *Exceptiones ſunt comparatæ gratia reorum defendendorum.*
3 *In cauſis ſpoliorum, proceditur ex forma reſcriptorum,*
4 *Quid Importet verbum ſine ſtrepitu.*
5 *Iuſtitia perdit cultum ſuum, per turbam obſtrepentium.*
6 *Quid importet clauſula, ſola facti veritate inſpecta.*
7 *In cauſis ſpoliorum, admittuntur exceptiones releuantes.*
8 *Exceptiones ſunt de iure naturali.*
9 *Exceptio habuit ortum in paradiſo ab Adam peccante.*
10 *Defenſio, nec per reſcriptum, nec per ſtatutum tolli poteſt.*
11 *Princeps non poteſt tollere illa, quæ ſunt de iure naturali, vel gentium.*
12 *Iudex non poteſt aliquid immutare; vbi ius eſt alteri quæſitum.*
13 *Exceptio peremptoria non tollitur, per reſcriptum de certa ſcientia.*
14 *Ius præſcriptionis, fuit inductum auctoritate Principis.*
15 *Durum eſt coram ſuſpecto litigare.*
Et lites habent procedere ſine ſuſpitione.
16 *Ex leui cauſa remouetur iudex ſuſpectus.*
17 *Delegatus à Principe ſuſpectus recuſatur de iure ciuili, & canonico.*
18 *Iudex delegatus impetratus a procuratore non recuſatur a domino.*

19 Exce-

19 *Exceptio ſuſpicionis tollitur per conſenſum procuratoris:*
20 *Quando Iudex delegatus poſſit recuſari.*
21 *Quando de iure ciuili, vel canonico ordinarius poſſit recuſari.*
22 *Allegans iudicem ſuſpectum, proponat in ſcriptis cauſam ſuſpicionis.*
23 *Exceptio ſuſpicionis propoſita impedit procedi in cauſa.*
24 *In notorijs non eſt locus ſuſpicioni.*
25 *Vide de cauſis ſuſpicionum num. 70.*
26 *Delegatus ad vniuerſitatem cauſarum æquiparatur ordinario.*
27 *Quæ ſit exceptio litis finitæ.*
28 *Omnis lis finitur iuramento.*
29 *Iuramentum & tranſactio a pari procedunt.*
30 *Pactis & conuentionibus eſt ſtandum.*
31 *Quid ſit tranſactio.*
32 *Vide de effectu tranſactionis.*
33 *Quid ſi res iudicata.*
34 *Exceptio ſolutionis elidit actionem.*
35 *Iudex ſupplet pro reo nõ opponente exceptionẽ ſolutionis, de qua cõſtat.*
36 *Exceptio compenſationis tollit obligationem naturalem, & ciuilem.*
37 *Vide de effectu exceptionis compenſationis.*
38 *Decimæ ſunt integræ ſoluendæ, & portandæ ſumptibus ſoluentis.*
39 *Exempti non veniunt in generali ſermone comprehenſi.*
40 *Exempti non tenentur ad collectas Papæ.*
41 *Pauper non tenetur vltra quam facere poteſt.*
42 *Per paupertatem actum redditur inane.*
43 *Vide de effectu ac de priuilegijs paupertatis.*
44 *Pauperes cancellantur de libro extimi.*

De exceptionibus in cauſis ſpoliorum opponendis, & de præſcriptione.

QVÆSTIO. XIII.

VT IN cauſis, & litibus aliarum rerum euenire ſolet, quod licet actio intentata in ſui ſubſtantia ſit efficax, puta quæ intentatur contra ciuiliter, & naturaliter obligatum, qui prima facie videtur condemnandus, ſed tamen non eſt efficax quantum ad opem exactionis, ſæpe enim accidit, vt licet ipſa proſecutio, qua actor experitur iuſta ſit, tamen iniqua ſit aduerſus eum, cum quo agitur, ideoque contra agentem datur conuento exceptio. §. primo in-

mo inſtit. de exceptio. ita parimodo credo, quod in cauſis ſpoliorum
1 accidere ſolet, ut actio intentata per Cameram contra heredes defun
cti, ſeu ſpoliorum detentorem, aut alium obligatum, clypeo exceptio
nis oppoſitæ ſubmoueatur, & inefficax reddatur, quia exceptiones
ſunt comparatæ gratia defendendorum eorum, cum quibus agitur,
2 inſtit. eo. in principio, unde meo iudicio non erit factum ſine aliqua
ratione, ſi hic ſubnectam, an, & quæ, & quando competant, uel op-
poni poſſint exceptiones in cauſis ſpoliorum a reis conuentis, ad im-
pugandam actionem contra eos intentatam, & more ſolito per con-
traria procedendo, quomodo magis elicitur, & habetur ueritas .l.
munerum .§. mixta .ff. de mun. & honor. & Bartoli ingenium illu-
ſtrauit procedere per contraria per. Lud. Gom. q. ſecunda procem. ij.
in reg. Cancellariæ. Dico, quod in cauſis ſpoliorum non uidentur ad
mitti debere, nec poſſe aliquæ exceptiones, uel dilatoriæ, uel perem
ptoriæ, uel ſubreptionis, aut nullitatis contra reſcriptum, uel recuſa-
tionis contra iudicem, aut alias cuiuſlibet generis exceptiones: quia
in cauſis huiuſmodi non proceditur, nec procedi habet, niſi ex for-
ma reſcriptorum, a Romanis Pontificibus deſuper æditorum, ſecun-
3 dum quorum formam, propter cauſas in eis appoſitas, & maxime pro
pter clauſulam, ſine ſtrepitu, & figura iudicij, proceditur ſemotis
omnibus exceptionibus, per tex. & ibi glo. in clem. ſæpe. de uerb. ſi-
gnif. quia uerbum, ſine ſtrepitu, importat, quod procedatur reiectis
exceptionibus, & appellationibus dilatorijs, quæ fruſtratorie, & ad
4 differendum iudicis proceſſum malitioſe opponuntur: talia enim per
quendam conuocum clamorem, & tumultum ſolent examen obſtre-
pere, & ueritati habendæ obſtaculum præbere, unde dicitur, quod
cultum ſuum iuſtitia perdit, quando ſilentia iudicij obſtrepentium
turba perfunduntur, ſexta q. iiij. in loco. glo. in dicta clem. ſæpe. in
5 uerbo exceptiones. quia, inquit Innocen. in capit. olim. de accuſa. quod
exceptio excommunicationis contra impetrantem inquiſitionem, uel
ob aliam cauſam oppoſita, propter quam repelletur a proſecutione
inquiſitionis, non admittitur, quia nihilominus habet procedi ad
teſtium receptionem, & ad ſententiandum, quia poteſt iudex magis
refrænare teſtium multitudinem, & reprobationem, & in omnibus
alijs, tam partium, quam aduocatorum probationes, exceptiones, &
allegationes compeſcere: item poſtponere ferias indictas, non in ho-
norem Dei, etiam partibus reclamantibus, uel contradicentibus, &
aliâs, ut ibi per eum: Item per clauſulam ſola facti ueritate inſpecta,
adiuncta clauſula, ſine figura in reſcriptis appoſita, proceditur in cau-
6 ſis ſpoliorum, ſine apicibus iuris, & ut uult iudex, quia talis clauſula
æqui-

ęquipollet clauſulę ſecundum meram voluntatem, & per Io. de Imo. in cap. dilecti, de iudi. & per tales clauſulas tollitur ordo iuris, per Areti. conſ. 84. col. 3. per quæ, & per ea, quę deducimus in quęſt. de modo proceden. in cauſa ſpoliorum, vbi diximus de clauſulis, & de virtute clauſularum, in reſcriptis ſuper ſpolijs, & materia ſpoliorum factis appoſitarum, videtur, quod nullę exceptiones in cauſis huiuſmodi admitti debeant, imo quod quibuſuis exceptionibus remotis, & reiectis, procedere habeat iudex ad expeditionem, & ſeu terminationem cauſarum.

Verum his non obſtan. ego credo, quod exceptiones, maxime quę sint releuantes, & quę non calumnioſe, & malitioſe ad differendum, &
7 quę fruſtratorie non opponantur, admitti debeant, nec poſſit in cauſis ſpoliorum reijci per iudicem, aut ſubmoueri: quia exceptiones proueniunt a iure naturali, per Abb. in rub. de except. extra, cum exceptio-
8 nes sint defenſiones. l. ſiquidem. l. defenſiones. C. de exceptio. capitulo dilecti. ex. eod. tit. ſed defenſio eſt de iure naturali. l. prima. §. arietes. ff. ſi quad. paup. fec. dic. l. vt vim. ff. de iuſt. & iu. & dicit Abb. in rub. de exceptio. quod exceptio habuit ortum in paradiſo, Adam excipiente, quod deceptus ab Eua peccauerat, per Spec. in
9 §. ſane. in proœmio, ſubdens Abb. ego credo, quod proceſſit ab ipſa natura, quia exceptio eſt quędam defenſio, quę eſt de iure naturali, quę defenſio nec per reſcriptum, nec per ſtatutum tolli poteſt, per
10 Bal. in d. l. vt vim. merito exceptiones tales non poſſunt non admitti, & per Fel. in capitulo cauſam quæ. de reſcrip. extra. verſ. ſimiliter dicit Card. vbi dicit, quod ſtatutum tollens exceptionem, intelligitur de iniuſta exceptione, non de iuſta, quia illa quæ ſunt de iure naturali, vel gentium, princeps non poteſt tollere, niſi ſubſiſtente cauſa, iu-
11 ſta, & rationabili. gloſ. & Doctor. in l. fi. C. ſi contra ius, vel vtil. publ. imo quæcunque clauſula ponatur in commiſſione, ſub quacumque verborum forma, numquam prætextu talis amplę commiſſionis poterit iudex reijcere exceptionem acquiſitam parti, quantuncunque ſit talis exceptio, de rigore iuris inducta, veluti eſt dare exemplum in exceptione pręſcriptionis, quia in his, quę ipſe iudex habet facere, verum eſt, quod non tenetur ſequi regulas iuris, ſed in his, quę iam facta ſunt, ex quibus eſt ius alteri quæſitum, iudex non poteſt aliquid
12 immutare, ſed tantum illud ſequi. l. bona fides. ff. depoſ. alias eſſet auferre ius alterius, quod eſt contra naturalem ęquitatem, per Bar. ſolemniter in extrauag. ad reprimen. in verſ. videtur. in fin. id, quod dicit Iaſ. ſemper eſt cordi tenendum, & nunquam obliuioni mandandum, vt per eum in. l. ſi ſit legatum in principio. de leg. primo, col. 6.

mihi

mihi num. 29. & dicit idem Iaſ. in. l. ſi quis iniquum. §. ſi is pena. 2. col. ff. quod quiſque iur. quod exceptio peremptoria, non tollitur licet in reſcripto adſit clauſula, de certa ſcientia, & clauſula non obſtan- niſi expreſſe ſit dictum, & expreſſe facta mentio quia niſi de eo fieret mentio, princeps nullo modo intelligeretur peremptoriam exceptionem tollere, cum ſit nimis grauis præiudicij. not. Anton. de Butr. in capitulo. ex parte. de for. compet. primo not. per Innocen. in capitulo. ſuper litteris. de reſcript. & quod princeps ſi expreſſe dicat, poſſit tollere exceptionem peremptoriam tertio competentem, credo quod ſit intelligendum de exceptione, quæ ſit acquiſita tertio iure poſitiuo, & iure ſupra quod eſt princeps, puta ſi mihi competat exceptio acquiſita iure præſcriptionis, quod eſt ius inductum auctoritate principis, in quo
14 princeps poteſt mihi ſuo modo præiudicare, etiam ſine cauſa. l. digna vox. C. de leg. ſecus ſi alio iure, puta iure naturali ſit mihi acquiſita illa exceptio, quia cum non poſſit tollere princeps iura naturalia, ego credo, quod non poſſit præiudicare in inductis, & mihi acquiſitis a iure naturali, vt dixi ſupra.

Nec obſtant in aliquo in contrarium ſupra adducta, & primo illud, quod clauſula ſine ſtrepitu &c. in reſciptis, importat quod procedatur reiectis exceptionibus, & appellationibus dilatorijs, quia intelligitur de exceptionibus, quæ fruſtratorie etiam ad differendum iudicis proceſſum malitioſe opponuntur, non autem, quando vere, & cum cauſa opponuntur, vt per gloſ. d. clem. ſæpe. loco. ſupra allegato. Item non obſtat, quod vigore clauſulæ, ſola facti veritate inſpecta, importetur, quod iudex poſſit procedere ſine ordine iudiciario, & ſine apicibus iuris, & vt vult, quia per hoc nôn intelligitur, quod habeat procedere, demptis ſubſtantialibus, tam pro parte rei, quam pro parte actoris, nec quod per hoc auferatur, vel ablata intelligatur facultas alicui ex partibus faciendi ſuas defenſiones, quæ per iſtam clauſulam non tolluntur, per dominos de Rota deciſ. 33. in nouis. per Bal. in l. nemo. C. de ſenten. & in. l. iuſtitia. de iuſti.& iur. & in capit. fin. de no. for. fidel. vnde merito poſſit dici, quod in cauſis ſpoliorum poſſunt admitti exceptiones, quæ in alijs cauſis venirent admittendæ, quia illud quod expreſſe non reperiatur prohibitum, regulariter in omnibus permiſſum eſſe intelligitur, vulgatis iuribus, qualiter poſſet dici de exceptione ſuſpitionis, vel recuſationis iudicis ſuſpecti, quæ ex multis cauſis poteſt coram quolibet iudice, tam ordinario, quam delegato opponi, nec nullo modo videtur poſſe reijci, vel non admitti, quia lites habent procedere ſine ſuſpitione, quia
15 durum eſt litigare coram iudice ſuſpecto, & a quo quis non ſperat

poſſe

poſſe conſequi iuſtitiæ complementum 3. queſtione 5. ſuſpecti.& l. a-
pertiſſimi. C. de iudic. gloſ. in capit. accedens. il ſecundo, vt lite non con-
16 teſta. imo ex leui cauſa remouetur iudex ſuſpectus per d. gloſ. in capitu-
lo accedens il ſecundo vt lit. non conteſ.& per gloſ. in capitulo poſtremo
de appelat.& ego poſſum atteſtari eſſe de ſtilo ſignaturæ,& Romanæ cu
riæ, quòd præſtito ſolum per partem iuramento perhorreſcentiæ, cau-
ſæ auocantur, & alteri committuntur, prout ſeruari vidi, & practicaui:
maxime ſi ſit Iudex delegatus,& ad inſtantiam partis procuratus, quem
in curia iudicem affectatum vocant: Quia iudex delegatus etiam a
principe de iure ciuili, vt ſuſpectus recuſatur, & multo fortius de
iure canonico, non tamen ab illa parte, ad cuius inſtantiam eſſet de-
17 legatus, ex quo ſemel in eum conſenſit: authen. offeratur. C. de li-
tis conteſta. per Iaſ. in l. apertiſſimi. C. de iud. imo ſi procurator in
ſpecie delegatum impetrat, non poteſt dominus eum recuſare, per
gloſ. quæ eſt notabilis. in capitulo cum olim. in glo. 2. de cauſ. poſſeſſ.
18 & propriet. quod tamen intelligitur, niſi noua cauſa ſuperuenerit per
Iaſ. dicto loco, quia exceptio ſuſpectionis, tollitur per conſenſum pro-
curatoris in iudicem. per Bal. in additione ad Spec. in tit. de reſcrip.
19 preſenta. verſ. conſenſus. ſi vero eſſet delegatus ad inſtantiam par-
tium, & de conſenſu vtriuſque partis, puta data liſta confidentium,
& ſuſpectorum, vel viua voce cum partes elegiſſent, tunc a neutro
20 poſſet vt ſuſpectus recuſari, quia recuſatio tunc eſſet temeraria propter
interuentum conſenſus ab vtraque parte,& licet de iure ciuili poſſet fie
ri, tamen eo caſu non fit, niſi cum iuſta cauſa per not. per Angel. in. l.
quia poteram. ff. ad trebel.

Iudex etiam ordinarius poteſt allegari ſuſpectus, & recuſari de iure cano-
nico capitulo cum ſpeciali. vbi gloſ.& Doctor. de appella. capit. ſi quis
contra. de for. compet. cap. ſuſpitionis. de off. delega. & de iure canoni-
co eliguntur arbitri iuris, qui de cauſis ſuſpitionis cognoſcunt. capit. ſe-
21 cundo requiris. §. fin. de appella.& capit. cauſam quæ. de off. deleg. de
iure vero ciuili. an ordinarius poſſit vt ſuſpectus recuſari, diſputat gloſ.
ſecunda. in l. apertiſſime. C. de iud. idem facit in l. quia poteras. ff. ad
trebel. ſed tamen communis concluſio Doctorum videtur eſſe, quod
de iure ciuili non poſſit recuſari, vt remoueatur, tamquam ſuſpectus
a cauſa, ſed ſi eſt ſuſpectus, poteſt peti ſibi dari aliquem adiunctum, cũ
quo procedat in cauſa authen. ſi vero contigerit. C. de iud. per Iaſ. in pre
allegata. l. apertiſſimi. prima col. verſ. nunquid. fallit tamen in caſibus e-
numeratis per eundem Iaſ. ibi.

Et in caſu noſtro, cùm cauſæ ſpoliorum ſint cauſæ camerales Cameræ
Apoſtolicæ, & cauſæ eccleſiaſticæ, videtur quod in eis habeat ſeruari

diſpo-

diſpoſitio iuris canonici, non ciuilis, tamquam magis propitia, & magis fauorabilis gloſ. iij. in capit. fin. de conſuet. not. in cap. illud. de præſcrip. & in capit. ſanctorum. eo. Cardin. Flo. in dict. cap. fin. de conſuet. capit. lege. cap. ſi in adiutorium. x. diſt. refert Alex. conſ. 5. 5. vol. 3. col. rep. in Clem. prima. de offic. ordin. & eſt argumento a minori ad maius, quia ſi ſecundum Bartol. in l. quia poterat. ff ad trebel. in terris imperij ſeruatur, & ſeruari habet ius ciuile indiſtincte, in terris uero eccleſiæ ius canonicum, multo fortius id uidetur dicendum in cauſis, vt ſcilicet in cauſis eccleſiaſticis ſeruetur dictamen canonum potiuſquam cenſura legum ciuilium gloſ. 3. cap. fin. de conſuet. not. in cap. illud. cap. ſanctorum. de præſcription.

Et qui iudicem recuſare intendit, debet cauſam iuſtæ recuſationis alle- 1
22 gare coram ipſo, & taliter cauſam alleget, quæ ſi eſſet probata deberet legitima reputari. cap. cum ſpeciali. de appella. & cap. ut debitus. & iſta recuſatio, ſiue ſuſpecti allegatio, non eſt oretenus facienda, ſed eſt danda in ſcriptis. cap. quoniam. de probatio. & ſemel quod fuit propoſita iſta exceptio, impedit procedi in cauſa, quouſque ſit probata, per gloſ. in capit. quoniam. de probation. in uer. recuſationis. & in
23 glo. ſequenti. quia eſt exceptio dilatoria. iij. queſt. ri. afferatur. & pro- 1
bari debet coram arbitris a partibus electis. c. ſuſpitionis. de off. deleg. qua probata ſuperſedere habet iudex, nec in cauſa habet ſe aliquo modo intromittere, quia apparet ipſum non habere iuriſdictionem, poſt pronunciationem arbitrorum: ſi uero non ſit probata, delegatus in cauſa procedit.

Item habet proponi ante litem conteſtatam, ut exceptio dilatoria capit. intra monaſterium. de re iud. l. apertiſſimi. C. de iudi. & iij. q. iij. afferatur, aut ſaltem infra terminum ſtatutum a lege ad proponendas dilatorias, capit. paſtoralis. extra de exceptio. & poſt litem conteſtatam non opponitur, niſi ex noua cauſa capit. inſinuante. de off. delega. non tamen opponitur, ſi ſuperueniat poſt concluſum in cauſa per Io. And. in capit. dilect. de ordin. cogni. per tex. in capit. de auditis. de procura. quia iudex in notorijs non allegatur ſuſpectus, & concluſio in cauſa
24 facit notorium. per gloſ. in capit. ſignificauerunt. de teſti. Ludo. in ſingu. uerſ. exceptio dilatoria.

Secundum tamen leges habent proponi uſque ad uiginti dies d. §. afferatur. & authen. conſeq. C. de ſent. & interlocutorijs. per glo. in. cap. ſecundo requiris. in uerbo coram eo. de appella.

De cauſis uero ſuſpitionis, quæ allegari poſſint contra iudicem, uide per glo. in capit. cauſam quæ. de off. deleg. ubi multas enumerat, puta ſi iudex ſit uaſſallus aduerſarij: ſi ſuffraganeus impetrantis: ſi conſanguineus,

guineus: ſi extitit aduocatus in eadem cauſa: ſi habet conſimilem caſum in cauſa propria, vbi ponit verſum, Quatuor iſta, timor, odium, dilectio, cenſus: Sæpe ſolent hominum rectos peruertere ſenſus. & gloſ. in capitulo ſuper eodem tit. allegat alias cauſas, puta quia habet litem, vel cauſam cum ſuo monaſterio, quia illum redeuntem à Romana curia non admiſit ad oſculum pacis, item quia ei dixit, quod ſi poſſet ei noceret in illa cauſa.

Item maxima amicitia aduerſarij cum iudice, non enim omnis amicitia eſt cauſa ſuſpicionis, l. late. §. amicos. de verb. ſignif. per gloſ. in capit. accedens. el ſecundo vt lit. non conteſt. vide cauſas iſtas numeratas ad longum per Dec. in capitulo poſtremo. de appella. Item per Spec. in tit. de iud. delegat. in. §. ſupereſt videre, & per Io. And. & alios in capit. legitima. de appellat. in 6. per Abb. in cap. ſecundo. vt lit. non conteſt. per Iaſo. d. l. apertiſſimi. C. de iud. vbi late, ſed vltra omnes vide Card. Alex. in d. capit. poſtremo. de appellat. vbi in cauſa ſuſpicionis enumerat

25 ſeptuaginta caſus.

Sed quæquæ ſint, & quot cauſæ ſuſpitionum, quæ contra iudicem allegari poſſint, non videntur poſſe allegari, neque contra generalem Collectorem, nec cõtra eius ſubdelegatos commiſſarios in cauſis ſpoliorum, quia tam collector generalis, quam ſubſtituti, ſeu ab eo ſubdelegati commiſſarij, ſunt delegati regulariter ad vniuerſitatem cauſarum: ſubdeleganțur enim commiſſarij ad omnes, & ſingulas cauſas quoruncunque ſpoliorum occurſorum, & occurrendorum in diœceſibus, in quibus deputantur, & ſubdelegantur, quia delegatus ad vniuerſitatem cauſarum dicitur, quando fit delegatio ſub nomine territorij, puta delego omnes cauſas talis caſtri. gloſ. eſt in l. prima. & ibi Bart. Bald. Saly. ff. quis & a quo. per Iaſ. in l. a iudice. 2. col. C. de iudic. vnde contra eos non videtur quod poſſit allegari ſuſpitio, quia deputati, & delegati ad vniuerſitatem

26 cauſarum de iure ciuili non poſſunt recuſari, per glo. quæ ſingulariter dicit. in l. fin. in gloſ. prima. C. de iudic. quia delegatus ad vniuerſitatem cauſarum, æquiparatur ordinario, per ea, quæ dicit Iaſ. in l. a iudice. C. de iudic. quia regula, quod poteſt iudex delegatus allegari ſuſpectus, intelligitur si ſit delegatus in cauſa particulari, per d. gloſ. ſed d. gloſ. vti non bonam, nec approbatam reprobant Iac. Butr. Bal. Saly. & Rapha. Fulgo. vnde foſan poſſet dici, quod talis exceptio poſſet admitti contra commiſſarios Cameræ, aliqua iuſta, & legitima cauſa ſuſpicionis ſubsiſtente, licet videatur & ſint delegati ad vniuerſitatem cauſarum, vt per d. Doctores, quia lites, & cauſæ habent procedere ſine ſuſpicione, per gloſ. in capitulo accedens. el ſecondo vt lit. non conteſta. & cum non te- ... ſpectan-

periantur expreſſe excluſæ in cauſis ſpoliorum, merito in illis quoque, prout in alijs tales exceptiones admitti debent, quia illud, quod non reperitur prohibitum, permiſſum regulariter, & conceſſum uidetur, & illud, quod non eſt immutatum ſtare ſemper non prohibetur .l. conficiuntur .C. de codicil.

Item uidetur, quod poſſit opponi quæcunque exceptio, quæ eſt inclu-
27 cta, ut ſit finis litium, qualis eſt exceptio litis finitæ, quæ eſt ſcilicet iuramenti, tranſactionis, rei iudicatæ, & etiam præſcriptionis .l. j. & ij. vbi Bar. ff. de iureiur. l. fi. C. de exceptionibus. enumerantur, per Barto. in. l. fratris. C. de tranſac. quæ impediunt litis conteſta. & proceſſum, ut per Bar. d. l. fratris. & per Bal. in. l. poſtquam liti. C. de pact. ſi tamen non requirat exceptio, quæ opponitur altiorem indaginem, quia tunc non impedit, ſed reſeruatur poſt litem conteſtatam diſcutienda. not. in. l. nam, & poſtea. ubi Alex. & Doctor. ff. de iureiur. & dicit Bar. in dicta .l. fratris. de exceptione tranſactionis probatur ibi. de exceptione iuris iurandi probatur. in .l. prima. de iureiur. de exceptione rei iudicatæ probatur .l. fin. ff. de re iud. & de præſcriptione probatur in .l. ſi pro ſuo de preſcrip. long. tempo. Quia omnis controuerſia dirimitur, & finitur iuramento per tex. in capit. ſi Christus. de iureiur. quia
28 (inquit ibi glo. in uer. omnis controuerſia) poſt iuramentum delatum, & præſtitum nihil amplius eſt quærendum .l. non erit. §. delatum. ff. de iureiur. & iuramentum parem habet auctoritatem cum tranſactione, & maiorem quam habeat res iudicata .l. ſecunda. ff. de iureiur. quod eſt uerum de iuramento delato a parte parti, iſtud enim
29 retractari non poteſt .l. admonendi. ff. eo. tit. debet etiam eſſe delatum cum approbatione iudicis, per Bar. in l. manifeſte. ff. eo. & dicit Abb. d. cap. & ſi Christus. ſecunda col. uerſ. nota. quarto. quod licite iuratur ut recedatur a lite, & infertur ex hoc, quod exceptio iſta, quod cauſa fuit iuramento finita, impedit litis conteſtationem, ſicut quælibet aliqua exceptio litis finitæ, cum iuramentum debeat eſſe finis controuerſiæ gloſ. in capit. primo de lit. conteſt. lib. 6. ut per eundem Abb. d. loco. Et parimodo per tranſactionem ſequutam inter partes, uidetur finitum, & terminatum litigium ſuper re, ſuper qua fuit tranſactum, unde ſi ſemel fuit ſuper ſpolijs facta concordatio, uel tranſactio, Cameræ apoſtolicæ de nouo agenti, habet obſtare tranſactionis
30 exceptio, quia pactis, & conuentionibus eſt ſtandum .l. ait prætor. ff. de pact. quia per tranſactionem quælibet pars uidetur a lite receſſiſſe, quia tranſigere eſt ab actione tranſire, & a lite recedere .l. eius
31 vj. ff. de rei uend. Bar. in .l. prima. ff. de tranſac. quia tranſactio licite facta, impedit ſequens iudicium per Specul. in tit. de reſcripti. præ-

ſen-

ſenta. .§.4. uerſ. item ſi quid. & ſi ſit facta tranſactio poſt ſententiam, impedit ſententiæ exequutionem. idem Specu. de exequu. ſenten .§. poſtremo. uerſ. 12. ſi obijcitur. uide tamen Bar. in .l. eleganter .ff. de condi. indeb. ubi dicit, quod non poteſt fieri tranſactio poſt ſententiam, ubi rationem aſſignat, uidelicet quod tranſactio ſit ſuper re dubia, & lite incerta, ſed poſtquam eſt iudicatum, non eſt dubia, ergo. ſed ego intelligo iudicatum, ideſt in caſu rei iudicatæ, quoniam poteſt uere dici res iudicata, non quando eſt ſententiatum, ut per eundem Bar. in .l. litigatoribus .C. de appella. ubi ponit differentiam inter ſententiam, & rem iudicatam, quia cum res iudicata pro ueritate habeatur, tunc non poteſt dici res dubia, imo exceptio tranſactionis impedit fieri accuſationem de crimine, de quo non potuit tranſigi. per Alex. in .l. ſi maritus .§. ſi negauerit ad .l. iuli. de adul. per Bal. in l. ſi accuſationis .C. de accuſa. & exceptio tranſactionis impedit petitionem reſidui .l. poſt deciſionem. ubi Bal. in principio .C. de fur. imo tranſactio, maxime ſi ſit facta cauſa a lite recedendi, non poteſt reſcindi etiam ex capite, uel prętextu enormis læſionis. per Alex. in conſ. 42. col. quarta lib. primo. quia magnum commodum ſentit, qui a lite recedit. Lud. Gomeſ. in reg. de annali quæſt. 2. mihi num. 4. & pactum de non petendo, quod eſt in tranſactione, parit duas exceptiones, ſcilicet declinatoriam, & peremptoriam Bal. in margarita. uerſ. pactum uerſ. primo. & debet allegari talis pacti exceptio, quia non repellit
32 agentem, niſi per reum allegetur. Bar. in l. ſi unus .§. pactus 6. col. ff. de pact. exceptio pacti de non petendo, eſt de iure naturali, uel gentium .l. prima. ff. de pac. & exceptio tranſactionis, admittitur etiam poſt litem conteſta. in Specul. de exceptio .§. 3. uerſ. ſed pone quod in cauſa appella. & uerſ. ſequen. & per Bart. in l. eleganter .§. ſi quis poſt .ff. de condition. indeb. ubi dicit quod iſta exceptio poteſt opponi in quacunque parte iudicij, ubi uide pro iſta materia.

Item rei iudicatæ exceptio opponitur contra agentem in cauſis ſpoliorum, quę tunc competit, quando non fuit appellatum infra decennium, quo caſu fecit ſententia tranſitum in iudicatum, aut quando appella-
33 tio non fuit legitime proſequuta, uel quando ſunt latæ tres ſententiæ conformes, quia tunc eſt res iudicata, per Abb. extra. de ſenten. & re iudic. in rubrica. & per Bar. in l. litigatoribus .C. de appella. & per eundem in .l. prima .ff. de re iud. q. prima. & per Paul. de Caſt. in conſ. 38. quod incip. in caſu preſenti. quæ exceptio poteſt opponi etiam ſtante ſtatuto, quod nullæ exceptiones opponantur, ut per Docto. in .l. prima .ff. de re iud. & impedit litis conteſta. per eundem Bar. in .l. fratris .C. de tranſac. & per eundem in .l. eleganter .§. ſi quis .ff.

de condi. indeb.

Item poteſt opponi exceptio rei conceſſæ, gratiæ factæ, & ſeu ſpoliorum condonatorum. puta quando a ſede, uel camera apoſtolica eſſet facta gratia conceſſionis, ſeu condonationis ſpoliorum alicui, qualiter quotidie, quæ eſt eius benignitas, & liberalitas ſolet facere Sanctiſſ. Pius Quintus, quia talis exceptio oppoſita excludit agentem, ut per glo. in capit. cauſam, in uerbo detinere. de præſcriptio. in fin. glo.

Item quando eſſet per alia tempora ſolutum, & ſatisfactum cameræ pro ſpolijs, tunc etiam poteſt opponi exceptio ſolutionis, quæ de ſui natura actionem elidit. per Bal. in l. iuſiurandi .ff. de iureiuran. Paul.
34 de Caſt. conſ. 405. quia ſolutione illius quod debetur, tollitur omnis actio. inſtit. quib. mod. tol. oblig. ubi glo. ſiue re, ſiue uerbis, ſiue conſenſu ſit obligatio: Item ſiue ex delicto, uel quaſi, Item ſiue ex ciuili, ſiue naturali, ut ibi per eam, quia exceptio ſolutionis dicitur exceptio litis finitæ, de qua ſi conſtet in actis, licet de ea non oppona-
35 tur iudex poteſt ſupplere pro reo non opponente exceptionem, quando ſibi maxime conſtat ex actis, actorem actione carere, per ea quæ dicit Bar. in .l. ſi unus .§. pactus 6. col. & ibi Bal. ff. de pac. & exceptiones ſolutionis, præſcriptionis, iuramenti, & rei iudicatæ æquiparantur ad effectum liberationis per glo. in .l. ubicunque, in principio .ff. de fideiuſſ.

Item ſi ex alia cauſa liquida quis eſſet creditor cameræ apoſtolicæ, qui pro ſpolijs tenetur, ſi petat compenſationem admitti pro ſuo credito, ego credo, quod liquidato pariter ſpolio, eo caſu poſſet admitti exceptio compenſationis contra cameram agentem, quæ regulariter admitti ſolet de liquido ad liquidum. per Fel. in capit. cum Io. eremita extra de fide inſtrum. quia exceptio conpenſationis tollit obligationem naturalem, & ciuilem, per Bal. in .l. rei iudicatæ. §. hæredi .ff. ſol.
36 mat. & quia exceptio compenſationis, eſt exceptio peremptoria, quæ non uenit ad impugnandum ſententiam, ſed uenit ad limitandum, uel moderandum exequutionem, ſi non fuit oppoſita ante ſententiam, poteſt nihilominus opponi poſt ad impediendum exequutionem, quia ſe compatitur cum ſententia .l. ſecunda. & ibi Bald. C. de compenſa. per Iaſ. in .l. prima .C. de iur. & fac. ignor. ſecunda col. per Felin. in capit. Io. eremita. de fid. inſtru. ubi dicit, quod etiam poſt ſententiam, quæ tranſiuit in rem iudicatam poteſt opponi talis exceptio, &
37 fieri poſſent poſitiones de compenſatione, & teneturpars reſpondere, non obſtante iudicato, quia ſecundum Bal. in .l. Iulianus .ff. de condi. & demonſt. exceptio compenſationis dicitur ficte exceptio ſolutionis, & ſic uides, quod poteſt opponi exceptio compenſationis, ſed

poſſet

poſſet inſtari de uno contrario, quòd non poſſit opponi talis exceptio in ſpolijs, quemadmodum non poteſt admitti, uel opponi in decimis, & in tributo, per Abb. in capit. tua nos. ſecunda col. de decimis. num. 50. in fin. quod dicit ibi tenere omnes doctor. Sed poteſt reſponderi, quod illud eſt ſpeciale in decimis, quæ habent ſemper ſolui ſub præcepto integræ eccleſiæ ſine diminutione, & ſunt portandæ uſque in horreum eccleſiæ a debentibus illas ſoluere.

Item ſumptibus ſoluentis per Abb. in capit. ex parte. & capit. peruenit. de
38 decimis. & capit. tua nos. ubi dicit, quod debentur decimæ non facta deductione ſeminis, & ſumptuum.

Item ſi quis haberet priuilegium, aut conceſſionem exemptionis a ſpolijs a ſede apoſtolica, propter quod non poſſet pro ſpolijs conueniri per cameram, qualiter ego uidi per aliquos exemptos prætendi, ego pari modo in iſto caſu puto debere admitti exceptionem exemptionis, uel priuilegij conceſſi, & per iſtam impediri actionem per cameram intentatam, quia licet conſtitutiones, & extrauagantes in materia ſpoliorum editæ ſint generales, & generaliter formatæ, adeo quod comprehendant, & comprehendere intelligantur clericos cuiuſuis ſtatus & conditionis exiſtentes .l. de pretio. de public. in rem actio. tamen per illas non arctantur exemptæ perſonæ; quin ſaltem exceptionis clypeo a generalitate legis non ſe defendant, quia exempti non ue-
39 niunt in generali ſermone comprehenſi, per Bal. in .l. prima. pen. col. C. de furt. per .l. legatorum .§. qui plures. de leg. ij. quia exempti non tenentur ad collectas, pro quibus exigendis miſſus eſt per prouinciam Collector Papę, Angel. in .l. fin. C. ſine conſ. uel rel. ſed exemptio allegata debet probari ante omnia, ueluti quando excommunicatus allegat ſe exemptum per Innocen. in capit. ſolet. de ſenten. excommun. in ſexto.

Item quando fuiſſet mandatum Collectori, ſeu Commiſſarijs ſubdelegatis per ſuperiores, quod in exactione ſuperſederetur, prout meis temporibus fuit de ordine Sanctiſſ. Pij quarti iniunctum domino meo generali collectori, ut in certis ciuitatibus & diœceſibus regni Neapolis ſuperſederet pro tunc in exactione certorum ſpoliorum, propter deuaſtationes, & ſeu direptiones locorum in dictis diœceſibus ab infidelibus per annos antea factas, a quibus magnas plagas homines prędictorum locorum receperant. Ego & in iſto caſu exceptionem quoque competere, & admitti debere puto, ad inſtar pacti de non petendo, uel pacti prærogatiui in uim dilatorię ad impediendum proceſſum, & pacto durante ad impediendum ſententiam, inſtit. de exceptio. §. perpetuæ, & glo. ibi & per Bal. in .l. lecta .ff. ſi cer. pet. per Iaſ. in .l.

creditori tuo.C. de pactis, ubi dicit, quod tale pactum eſt ad impediendum litis ingreſſum, quod poteſt opponi etiam poſt litem conteſtatam etiam per iudicem, ſi ſibi de eo conſtet ante: per Innoce. in cap. præterea, de dilatio. extra Angel. in l. fi. de pet. her. Bar. d. l. lecta: Ioan. And. in nouell. in capit. exceptiones. ij. col. de for. compet.

Sed quid dicendum in caſu, quando mortuo prælato per multos annos, hæredes, ad quos ſpolia peruenerunt abliguriarunt, & conſumpſerunt omnia bona, tam ſpoliorum, quam ſua; & ſunt in effectu pauperes, an clypeo exceptionis paupertatis ſe defendant a Camera, contra eos actionem ſpoliorum intentantem, & uidetur quod ſic, quia debitori pauperi, datur exceptio, ne teneatur ultra quam facere poſ-
41 ſit glo. & Abb. in capit. cum tu. de uſur. id quod procedit ſecundum Abb. ibi in foro contentioſo ſi debitor ceſſit bonis, quia tunc habetur ratio, ne egeat, quia per Abb. in capit. cum. extra de decimis, ad inopiam debitoris non habetur reſpectus, niſi poſt ceſſionem, dixi, inquit, in capit. ij. de pigno. Immo per paupertatem redditur inanis actio, quæ intentatur contra pauperem, quia inanis eſt actio quam
42 inopia excludit debitoris capit. olim el ſecundo. de reſtit. ſpolia. l. nam is. ff. depoſit. gloſ. in capit. ea neſcitur. in uerſ. iuxta. extra de ſent. excom. glo. in capit. cum tu. in uer. euidenter extra. de uſur. Item pauperes in foro conſcientiæ abſoluuntur ab excommunicatione, non facta ſatisfactione, ob paupertatem. capit. a nobis el ſecundo. de ſent. excom. extra. & in clem. prima. §. uerum. & clem. ij. ſ. primo. de hæret. pro hoc facit, quod dicit Abb. in capit. cum homines. de decim. ubi dicit, quod ſi quis tanto tempore non ſoluerit decimas eccleſiæ, quod ſi uellet integre ſatisfacere, oporteret uendere omnia bona ſua, quod licet teneatur hoc facere, eccleſia tamen debet ſibi remittere, unde poſſit uiuere, ſubdens ibi: credo etiam, quod ubi eſſet tanta inopia, quod fame periret, ſi decimam ſolueret, quod non teneatur ad ſolutionem, quia in tali neceſſitate omnia ſunt communia, unde licite ſine uitio furti poteſt ſubtrahere de bonis alterius, ut not. in capit. ſicut. 47. diſtit. & in capit. ſi quis per neceſſitatem. de fur. id quod tanto magis uidetur facere in caſu noſtro, quia decimæ ſunt debitæ de iure diuino, ut per Abb. in capit. parochianos. de decim. facit, quia pauperes non tenentur ad ſolutionem collectarum. l. indictiones. C. de annuis tribu. lib. decimo. l. fin. C. de his qui num. fil. imo in caſu
43 paupertatis adminiſtrator reipub. poteſt remittere impoſitam collectam pauperi, & illum a collecta liberare, per Bar. in. l. omnes. C. de ann. tribu. lib. x. refert & ſequitur Fel. in capit. ſignificantibus. de off. deleg. Item dicit Angel. in. l. non facile. ff. ſi cui pluſquam per. l. falci.

quod

quod pauperi propter paupertatem, remittitur onus cautionis præſtandæ, & dicit Bal. in capit. ſedes. de reſcr. quòd per clauſulam, quoſdam alios, non poſſunt conueniri pauperes, & ſi pauper propter paupertatem non proſequitur cauſam appellationis, eſt iuſta cauſa dandi ſibi biennium, per Bar. in l. 2. §. ſi quis. in ff. ſi quis cautio. id quod dixit Innoce. in capitulo ex ratione. de appellat. ex. per Fel. in capit. ſignificantibus, de off. deleg. vbi enumerat ſex priuilegia paupertatis. facit, quia debitor pauper non poteſt excommunicari, nec interdici: ſed carcerari, niſi cedat bonis, per Innocen. in ca. P. & G. de off. deleg. de hac materia vide Abb. in cap. Odoardus. extra. de fideiuſ. ver. in glo. quæ eſt in verbo non valente, & pauperes non tenentur ad ſolutionẽ collectæ, & debent cancellari. de libro æſtimi. per Bal. in authen. defun. tertia col. ad Tertulian. ibi: ad quam præſtandam non tenentur pauperes, quorum opera vix ſufficiat alimentis, & ſi tales ſcripti ſunt in æſtimo, debent cancellari de ipſo per habentes officium ad hoc eis ſupplicatione porrecta, &c. & exceptio, ne quis conueniatur vltra quam facere poſſit, videtur dilatoria, & peremptoria ſecundum quod not. glo. & Alb. in l. prima. C. de iur. & fac. ignoran. vbi vide Iaſ. col. quarta. qui tenet, quòd ſi tãtum dilatoria per glo. in §. appellant. inſtit. de exceptio. quæ id dicit & Iaſ. mouetur per rationes adductas a dicta gloſ.

44

SVMMARIVM.

1 *Exceptione præſcriptionis, tollitur ciuilis, & illiditur naturalis obligatio,*
2 *Tutus præſcriptione 30. Annorum, ſoluens repetit.*
3 *Tempus non eſt cauſa entis, nec priuationis.*
4 *Præſcriptio operatur vti decretum.*
5 *Præſcriptio eſt ſimilis ſolutioni.*
6 *Præſcriptio prodeſt fideiuſſori.*
7 *Præſcriptione firmatur, quod alias eſt inualidum.*
8 *Vſucapio, & præſcriptio ſunt inducta in fauorem publicum.*
9 *An ſpolia poſſint præſcribi.*
10 *Spolia ſunt bona temporalia.*
11 *Contra Rom. Eccleſiam præſcribitur centum annis.*
12 *Quæ, & quot requiruntur ad ſubſtantiam præſcriptionis.*
13 *Quid ſunt ſpolia.*
14 *Spolia non ſint res ſacræ, nec ſacris annexæ.*
15 *Fructus eccleſiæ non ſunt ſpiritualitati anexi.*
16 *Rector eccleſiæ rem patiens præſcribi, tenetur eccleſiæ de damno.*

17 *Res eccleſiæ, vel principaliter, vel ſecundario ad Papam ſpectantes, omnes præſcribuntur.*
18 *Spolia ſunt de pertinentibus ad Papam principaliter, non ſecundario.*
19 *Verbum ſpectare importat principaliter.*
20 *Eccleſia inferior, præſcribit contra Papam.*
21 *Res fiſci, tam vacantes, quàm denuntiatæ præſcribuntur.*
22 *Illa quæ ſunt pro vſu publico nunquam præſcribuntur.*
23 *Præſcribuntur etiam patrimonialia Cæſaris.*
24 *Etiam dos eccleſiæ poteſt præſcribi:*
25 *Spiritualibus annexa præſcribuntur.*
26 *Rei eccleſiæ poſſeſſio nunquam vacat, nec etiam per mortem prælati.*
27 *Chriſtus, & eccleſia ſemper poſſidet res eccleſiæ.*
28 *Relictum Eccleſiæ, Deo relictum cenſetur.*
29 *Oblata Eccleſiæ, Deo ſunt oblata.*
30 *Parietes eccleſiæ, mortuo Prælato poſſident vendicant &c.*
31 *Dominis non currit præſcriptio.*
32 *Vnius rei poſſeſſio, penes duos inſolidum eſſe non poteſt.*
33 *Tempus non eſt modus perdendæ poſſeſſionis.*
34 *Verbum pertinere, & ſpectare eſt vnius ſignificati.*
35 *Verbum pertinere, importat dominium, & poſſeſſionem.*
36 *Item, in libello, poſitum importat petitorium, & poſſeßorium.*
37 *Prohibitum alienari, eſt prohibitum vſucapi.*
38 *Verbum alienationis, continet vſucapionem.*
39 *Detentores ſpoliorum, ſunt excommunicati.*
40 *In illis in quibus tractatur de animæ periculo, non currit præſcriptio.*
41 *Semel Deo dicatum, non reuertitur, ad vſus prophanos.*
42 *Ignoranti, & abſenti non currit præſcriptio.*
43 *Ignorantiæ eſt ſubueniendum.*
44 *Nulla antiqua poſſeſſio iuuat mala fide poſſidentem.*
45 *In inuaſis non currit præſcriptio.*
46 *Quæ actiones competant contra inuadentem ſpolia.*
47 *Quod non eſt ex fide, peccatum eſt.*
48 *Quomodo intelligatur bona fides.*
49 *Bona fides ſemper præſumitur.*
50 *Semper præſumitur ignorantia: niſi probetur ſcientia.*
51 *Res eccleſiæ non poſſunt præſcribi ſine titulo, & bona fide.*
52 *Succeßor vniuerſalis non præſcribit mala fide ſui auctoris*
53 *Perſona hæredis cenſetur vna cum perſona defuncti.*
54 *Spolia bene poßunt præſcribi.*
55 *Requiritur centenaria in rebus vicariorum Rom. Eccleſiæ.*

56 In

56 *In illis; quæ poſſunt poſſideri iure communi, ſufficit ſola bona fides ſine titulo.*
57 *Laicus percipiens decimas, ſi ſpoliatur a rectore eccleſiæ, non intentat ſpolium.*
58 *Res eccleſiæ poſſunt alienari cum ſolemnitatibus.*
59 *Spolia præſcribuntur centenaria præſcriptione.*
60 *Verbum pertinet importat principaliter.*
61 *In ſpectantibus ad Papam principaliter, currit centenaria.*
62 *Eccleſia ſuccedens in re priuati, vtitur ſuo non priuati priuilegio.*
63 *Tempus finitum, importat canonem latæ.*
64 *Quæ eccleſiæ gaudeant hodie centenaria.*
65 *Quomodo probetur centenaria.*
66 *Fiſcus eſt vbique præſens.*

De exceptione præſcriptionis.

QVÆSTIO. XIIII.

ETSI cum bona fide, ac iuſto titulo per tempus a iure ſtatutum ſint poſſeſſæ res ſpoliorum ab aliquo, interuenientibus alijs concomitantijs a iure expreſſis, adeo qđ incurrerit præſcriptio, eo caſu debitorẽ tempore liberatũ eſſe puto, taliter, qđ ſi Camera, aut eccleſia cõtra eum pro ſpolijs agat, qđ ſit preſcriptione tutus, & contra actionẽ intentatam, poſſit per eum opponi de exceptione præſcriptionis, p quã tollitur obligatio ciuilis, & illiditur naturalis, quæ tolli non
1 poteſt tempore. l. fi. §. primo. & ibi gloſ. in verbo conditio ff. rem ratha-beri, vbi glo. & Bar. quod tutus præſcriptione triginta annorum, ſi ſoluat repetere poteſt arg. l. ſi pupillus. de adminiſtra. tuto. vbi dicit, qđ præſcribens eſt ſimilis ſoluenti, & licet liberatus tempore, adhuc remaneat
2 obligatus naturaliter, quia tẽpore non tollitur naturalis obligatio, quia tempus ſolum, cum nõ ſit cauſa entis, non poteſt eſſe cauſa priuationis,
3 tamen tollitur omnis eius effectus, vbi p eũdẽ Bar. & per Bal. in authen. ad hec. verſ. Item dubitatur. C. de vſur. per Abb. in c. ad aures de præſcriptio. ver. not. vltimo. vbi p Fel. pulchre, imo pręſcriptio etiã cũ mala fide, acquirit præſcribenti iſtam exceptionẽ, licet non dominium, vt dicere text. in l. quis emptionis. §. quid ſi quis. in fin. C. de præſcriptio. 30. vel
4 40. an. & præſcriptio operatur vti decretum, & habet vim decreti in illis, quæ non poſſunt alienari, niſi ſub certa forma, puta cum decreto. l. poſt mortem. ff. de adoptio. & l. prima. C. qui admitti idem per Bar. in.

l. fin. C. in quibus cauſis in integ. reſt. non eſt neceſſ. col. fin. ibi quod rei minoris, non eſt prohibita ſimpliciter alienatio, ſed eſt permiſſa cum decreto, merito præſcribi poteſt, &c. videtur dicere text. in .l. cum de in rem verſo. ff. de vſur. ſecundum Barbat. in additio. ad Bal. in l. prima. C. de ſeruis fugit. vbi dicit, idem in conſuetudine, tantoque magis videtur poſſe excipi de iſta exceptione præſcriptionis, quia præſcriptio, eſt ſimilis ſolutioni, & qui præſcripſit, videtur ſoluiſſe, per verba Bal. in. l. tam mandatori. C. de non numer. pecu. col. 3. ibi item dubitatur, an præſcriptio rei proſit fideiuſſori, & videtur quod ſic, quia præſcriptionis exceptio eſt rei cohærens, ergo
6 tranſit ad fideiuſſores, & quòd ſit rei cohærens, patet, quia eſt ſimilis ſolutioni. l. ſi pupilli. ff. de adminiſtratione tutorum. & præſcriptio, & abſolutio procedunt a pari, vnde qui præſcripſit, videtur ſatisfeciſſe, & debitam ſatisfactionem impendiſſe, per text. in. l. ſed ſi vnus. §. ſi autem. in fine. ff. de iniur. & quod alias eſſet ipſo iure irritum, & non validum, per præſcriptionem, firmatur per Bal. in. l. prima. C. ne de ſtat. defun. &c. imo exceptio præſcriptionis non poteſt per par-
7 tes pacto renunciari, quia vſucapio, & præſcriptio ſunt inductæ in fauorem publicum, ne dominia ſint incerta per Bar. in l. nemo poteſt, de leg. primo. Abb. in rub. extra de præſcript. ergo de neceſſitate ex-
8 ceptio præſcriptionis debet admitti, quia finem litibus imponit, & punit negligentes, prout per eundem Abb. ibidem dicitur in diffinitione præſcriptionis.

Sed an ſpolia præſcribantur, vel præſcribi poſſint, videamus, pro quo videtur eſſe reſpondendum affirmatiue, quia conſiderato verbo, ſpolia, quod importet bona acquiſita de fructibus eccleſiæ, aut occaſione ec-
9 cleſiæ relicta per clericum, vel fructibus eccleſiæ, vel bona acquiſita ex negociationibus, & illicitis factis, per clericum ſua vita durante, prout dicimus ſupra in prima quæſtione, vbi de diffinitione ſpoliorum dici-
10 mus, ſpolia omnino videntur eſſe bona temporalia eccleſiæ, vel eccleſiæ debita, in quibus ſi ſint mobilia non ſacra, præſcriptio currit trium annorum. gloſ. in §. res fiſci. verſ. non poteſt. inſtit. de vſucapio. & long. temp. præſcrip. Abb. in capitulo placuit. de præſcriptio. & etiam triennio vſucapitur res Romanæ Eccleſiæ. per Ang. in authen. vt eccleſia Romana. in principio. Abb. in capitulo primo de reſtit. in integ. tertia col. ſi immobilia corporalia, veluti fundus, ager, domus, aut incorporalia, veluti ſunt iura, actiones & huiuſmodi ſpatio annorum quadraginta præſcribuntur, per text. in authen. de eccleſ. tit. §. pro temporalibus autem, text. gloſ. & Abb. in capitulo de quarta. de præſcriptio. extra gloſ. in d. §. res fiſci, quia tanto tempore bona immobilia

iura &

iura & actiones præſcribuntur, niſi tamen contra Romanam eccleſiam,
11 contra quam non præſcribitur, niſi ſpatio centum annorum.l. fin, & authen. quas actiones. C. de ſac. ſanc. eccleſ. per gloſ. in.l.vniuerſus. C. ne rei dom. vel templo. Item per Dynum in reg. poſſeſſor. de reg. iur. verſ. in pręſcriptione autem. uſque ad uerſ. Item nunquid. vbi dicit, quod in pręſcriptione quadraginta annorum in rebus eccleſię requiritur titulus,& bona fides,aut ſaltim bona fides,ſecūdum diſtinctionem, quam ipſe dicit rationabilem de iure nouiſſimo, in illis rebus eccleſiaſticis,quę de iure communi poſſunt poſſideri, nec pręſumptio eſt contra poſſeſſores,in quibus ſufficit bonam fidem habere, ſed in his rebus eccleſiaſticis, quę de iure communi nequeunt poſſideri,uel contra poſſeſſorem eſt pręſumptio,non ſufficit bona fides,ſed eſt neceſſarium etiam habere ultra bonam fidem titulum, qui poſſeſsori cauſam tribuat pręſcribendi, niſi tanti temporis allegetur pręſcriptio, cuius contrarij memoria non exiſtat, ut idem per eundem Dynum, idem habetur ad literam in text. in capit. primo. & ibi gloſ. de pręſcrip. in ſexto. bona gloſ. in capitulo cum eccleſia Sutrina. de cauſ. poſ. extra in glo. antepen. pro quo uide, quę dicit Abb. in capitulo illud. extra. de pręſcrip. col. ſecundá, uerſ. ad cuius. ubi dicit, quod ad ſubſtantiam pręſcriptionis, quandoque requiruntur tria,quandoque duo,quandoque,unum dum
12 taxat: ſecundum naturam pręſcriptionis tria requiruntur, quando pręſcriptio eſt talis,quę deſiderat titulum,bonam fidem,& poſseſſionē, ut in pręſcriptione contra ius commune,ut cap. primo. eo. lib. ſexto, uel in pręſcriptione decem, uel uiginti annorum: contra prąlatum duo requiruntur, ubi non eſt titulus neceſſarius, ut regulariter contingit in pręſcrip. xl. annorum iure comuni non refragante,ut d. cap. illud. & cap. de quarta. ſcilicet poſſeſſio,& bona fides: unum requiritur in pręſcriptione,inducta in odium negligentis,ut in actionibus pręſcribendis,ſcilicet curſus tēporis,ut. l. ſi quis emptionis. C. de præſcrip. 30. an. ſubdens ibidem,quod ubi alterum de requiſitis perit, naturaliter pręſcriptio interrumpitur, quia deficiente altero ſubſtantialiter requiſito ad confectionem actus,naturaliter deficit actus. c. ſi. de cond. appoſ. & cap. cum ſuper Abbatiam, de off. deleg.

Per quæ uidetur, quod res eccleſię, & ad eccleſiam pertinentes, uel ſint mobiles, uel immobiles, uel incorporales poſſunt in pręſcriptione, uel uſucapione amitti, uel acquiri reſpectiue, per quemlibet, & appellatione iſtorum bonorum, ueniunt omnia bona, quę ſunt in mundo l. bonorum. ff. de uerb. ſignif. unde etiam & ſpolia, quia ſpolia, uel ſunt bona mobilia, ſe mouentia, uel immobilia, uel iura, uel actio-

nes

nes de fructibus eccleſiæ, uel occaſione eccleſiæ, uel de illicitis negociationibus prouenientia, uel fructus ipſius eccleſiæ percepti, uel percipiendi. ut dicimus in prima q. & ſunt inſertæ bullæ extrauagantes, a Pontificibus Roman. factæ in materia ſpoliorum in fine, unde ſpolia, uel conſideres ea quatenus fructus, uel quatenus de fructibus acquiſita, uel ſint ab illicitis negociationibus deſcendentia, ſunt res
14 temporales, non ſacræ, nec rei ſacræ aliquam adhærentiam habentes imo res prophanæ, & in mera temporalitate coſiſtentes, contractabiles per cuiuſuis nominis contractum, per tex. in capit. fin. ne prælati uices ſuas. ubi fructus beneficiorum, & eccleſiarum precio uenduntur ad ſeptennium, clem. prima. §. fin. & ibi glo. in uerb. ut tempus. de reb. eccleſiæ non alienan. per Feder. de Sen. con. 123. incip. quæritur an conſtitutio. Item fructus eccleſiaſtici, nedum uenduntur pretio ad ſeptennium, ut in d. capit. fin. ſed. & pro toto tempore uitæ beneficiati uenduntur, etiam abſque ſimonia, per Præpoſit. in capit. ſed adhuc. j. q. prima. & nedum fructus percepti, & in aliquam acquiſitionē conuerſi, qualia ſunt ſpolia acquiſita de fructibus, ſed etiā fructus percipiendi. id quod uidetur plus in caſu noſtro. ut per Præpoſitum d. lo co. dicit enim, quod percipiendos fructus etiam ex præbenda, & beneficio emere licet, quia non ſunt ſacris adiuncti officijs, cum etiam a laicis haberi poſſint, quia fructus beneficij, aut eccleſiæ non ſunt, nec poſſunt dici ſpiritualitati annexi, ut per Archid. in capit. ſed adhuc.
15 prima. q. prima. unde ſi fructus emi, uel contractari poſſunt, ergo multo magis ſpolia de fructibus acquiſita, & a fructibus prouenientia, quia ſunt temporalia, & emere, uel contractare temporalia, non eſt de genere prohibitorum, ut de ſe patet, ſecundum Hier. Gig qui ita refert in ſuo tracta. de penſio. q. 87. per totum. facit quod dicit Bar. in. l. Paulus. ff. de acquir. hęred. in fi. uerb. quod ſi res eccleſiæ tranſeunt ad priuatum, perdunt priuilegium, & efficiuntur uſucapibiles.

Facit quia, ſi Rector eccleſiæ ob negligentiam ſuam patiatur res eccle-
16 ſiaſticas præſcribi, tenetur de ſuo proprio patrimonio ſatisfacere eccleſiæ. per glo. in capit. placuit. el ſecundo 16. q. 3. in uer. pertineant, per Abbat. in capit. ex præſentium. de pignor. uer. not. 3. ibi nam per iſtum tex. dicit, quod hæres ſuus poteſt compelli ad ſatisfactionem faciendam, per Abb. in capit. auditis. de præſumptio. col. x. num. 34. ibi, taciturnitas prælati nocet eccleſiæ in præſcribendo, tenetur tamen prælatus de ſuo ſatisfacere eccleſiæ, in quo læſit eccleſiam, permittendo præſcriptionem contra eam currere, &c. & quod ſpolia poſſint præſcribi, uidetur eſſe ex eo ſolùm manifeſtum, quia ſpolia ſpectant ad cameram apoſtolicam Papæ, & ad Papam ipſum principaliter, per

extrauag.

extrauag. de quibus in.j.q. & ſecunda, quę inſeruntur in fine prę ſentis tractatus, & illa quæ ſpectant ad Papam principaliter, uel ſecundario omnia præſcribuntur, & præſcribi poſſunt, per ea, quæ dicit Abb. in
17 capit. audientiam extra. de præſcriptio. in 3. col. uerſ. quæro, quare. ubi diſtinguit Abb. inter illa, quæ ſpectant principaliter, & illa quæ ſpectant ſecundario, illa enim, quę principaliter ſpectant, inquit requirunt centenariam præſcriptionem, quæ uero ſecundario. xl. an. tantum præſcribuntur, ut ibi per eum, & quod ſpolia ſint de pertinentibus ad Papam principaliter, non ſecundario, id ex eo apparet, quia
18 in bullis, uel in conſtitutionibus æditis in materia ſpoliorum, dum Papa declarat, quod ſpolia ad ſe ſpectant, uel ad eius Cameram apoſtolicam, utitur uerbo ſpectare, pertinere, ſpectaſſe, uel pertinuiſſe, ut eſt uidere, in bulla Pauli tertij in principio, quæ eſt inſerta, quod uerbum de ſui natura importat principaliter, non ſecundario .l. non ſolum .ſ. quæritur .ff. de procur .l. qui liberis .§. hæc uerba .C. de uulgar. & pupill. per Bal. in l. licet .C. de pact. ubi dicit, quod uerbum pertinet, eſt uerbum directum.

Item facit, quia in rebus incorporatis eccleſiæ Romanæ, qualia ſunt ſpolia, currit præſcriptio centum annorum, in delatis uero rebus, currit tantum quadraginta annorum, in rebus uero aliarum eccleſiarum, uel ſint delatæ, uel ſint incorporatæ ſpatio quadraginta annorum prę
19 ſcribuntur, per Abb. in capit. cum nobis 3. col. uerſ. & ex hoc pone. de præſcriptio. ubi dicit pone unum ſingulare dictum, quod licet in iuribus principis, ſeu fiſci fiat diſtinctio in caſu præſcriptionis, inter bona fiſco incorporata, & bona delata, non dum incorporata, tamen reſpectu eccleſiæ non uidetur differentia fienda, ſed ſemper uniformis eſt preſcriptio, requirit enim tempus quadraginta annorum, ut probatur in d. capit. ſecundo. quatenus loquatur de eccleſijs citra Romanam ecclesiam, ſed in ecclesia Roman. eſt differentia, ſaltim quoad illum caſum, quia in incorporatis requiritur curſus centum annorum, in delatis uero ſufficit tempus quadraginta annorum, ſicut in alijs ecclesijs.

Item facit, quia eccleſia inferior poteſt præſcribere bona, & iura ad Pa-
20 pam ſpectantia not. Abb. per illum tex. in capit. si diligenti. de præſcriptio. 3. col. uerſ. ex prędictis, & col. ſecunda, ibidem, quod contra Romanam ecclesiam poteſt pręſcribi, de rebus, de ciuitatibus, & regnis, ad eam pleno iure pertinentibus, ſed requiritur pręſcriptio, non minor centenaria.

Facit quia res fiſci, tam uacantes, quam initiatę, ſeu denunciatę, & incorporatę pręſcribuntur, inſtit. de uſucap. §. res fiſci, quia ſi ſint

bona

21 bona vacantia, pręſcribuntur viginti ann. ante denuntiationem fiſcô factam, ſed poſt quadriennio, gloſ. in l. penult. C. communia. de vſucap. vbi dicit, quod res fiſci vacantes, vſucapiuntur omni titulo iure communi & ſine titulo tunc. 20. ann. computandis a tempore, quo cęperunt bona eſſe vacantia, ſi vero vellet computare ab eo tempore, quo fuit initiatum, tunc ſufficit quadriennium. idem gloſ. in. l. prima. C. de quadrien. pręſcrip. ſed melius per Bal. ibi, vbi dicit, quòd illa, quę ſunt in vſu publico, nunquam pręſcribuntur. l. viam pu-
22 blicam. ff. de via pub. alia vero, ſi ſunt incorporata in fiſcum, non vſucapiuntur, niſi ann. quadraginta. l. omnes. de præſcrip. 30. anno. ſi vero non ſunt incorporata, titulo & bona fide vſucapiuntur, quia mobiles triennio, immobiles longo tempore. 10. an. &c. per. Bal. in. l. iam pridem. C. communia. de vſucap. vbi dicit etiam, quod res Cęſaris pręſcribuntur, & quod ad illorum pręſcriptionem, hodie requiritur ſpatium centum annorum.

Item pręſcribuntur patrimonialia Cęſaris, vel Principis. l. prima. C.
23 ne rei dom. vel templo. Bal. in d. l. iampridem. C. communia de vſucap.

Item præſcribuntur res ciuitatum, vel caſtri. l. fin. C. de ſac. ſan. eccleſ. gloſ. in d. §. res fiſci. quia dicit gloſ. quam ſequitur Abb. ibi in capitulo cum nobis. extra de pręſcriptio. quod contra eccleſiam Roman. reſpectu pręlationis, & ſupremę poteſtatis non currit pręſcriptio, ſed in rebus, & poſſeſſionibus, & iuribus, eccleſię ipſius bene currit Abb. prima col. ibi.

Facit argumen. a maiori ad minus, quia contra eccleſiam pręſcribuntur etiam iura ſpiritualia capit. ad aures. extra de pręſcriptio. vbi Abb. primo nota. quod iura ſpiritualia ſunt pręſcriptibilia &c. & ibidem Fely. in
24 principio, vbi dicit, quod etiam dos eccleſię poteſt pręſcribi, vt per Bal. Nouel. quem allegat in tractatu dotis primo fol. Item, & ſpiri-
25 tualibus annexa pręſcribuntur, veluti eſt ius patronatus, quod eſt ſpirituali annexum pręſcribitur, venditur, donatur, ad hęredes tranſmittur, per Fel. in capit. quanto. de iudi. propter quod multo magis videtur dicendum, quod pręſcribi poſſunt ſpolia, quę ſunt temporalia, nec ſunt de genere prohibitorum pręſcribi, per Gigantem quęſt. 87. per totum in tract. de penſio. argumento a maiori ad minus, quod in iure eſt validum. glo. in clem. prima. in verb. profecto. de reliquijs, & vene. ſancto. authen. multo magis. C. de ſac. ſan. eccleſ.

In contrariũ multa faciunt, per quę uidetur, ꝙ ſpolia cũ ſint res eccleſię, & templorum, dicimus ſupra in q. j. ad longum, non poſſint aliqua vſucapione, aut ſpatio tẽporis pręſcribi, quia id vr̃ prohibere titulus qui vr̃ in ma-

in materia factus. C. ne rei dominicæ, vel templorum vendicatio, temporis exceptione ſubmoueatur; per quam inſcriptionem res eccleſiaſticæ videntur eſſe tutæ, & defenſæ, a cuiuſlibet temporis curriculo, & voracitate: ſemper enim videntur, & a quocunque detentore poſſe vendicari, temporis lapſu non obſtante. Item facit contrarium vnum, quod vrgere videtur, quia ſpolia, quatenus bona acquiſita de fructibus eccleſiæ, vel eccleſiæ occaſione relicta, per clericum defunctum, de quo ſupra in diffinitione ſpoliorum in prima quæſtione ſunt, & poſſunt dici res eccleſiæ, quarum poſſeſſio nunquam dicitur vacare, nec etiam, per mor-
26 tem Prælati, quia vniuerſalis eccleſia, vel melius Chriſtus habet illarum dominium, & poſſeſſionem, & ſemper Chriſtus, & eccleſia illas poſſidet per Bar. in l. ſicut. §. fin. ff. quod cuiuſque vniuer. per eundem in l. prima.
27 §. municipes. ff. de acquir. poſſ. vbi Paul. de Caſt. dicit, quod quicquid relinquitur eccleſiæ, Deo relictum cenſetur, in authen. de eccleſ. tit. §. ſi
28 quis innominatus. colla. 9. late per Abb. in repet. capit. cum eſſes. de teſtam. & licet Rector eccleſiæ mortuus ſit, poſſeſſio tamen non perditur, ſed remanet apud eccleſiam, ideſt apud Deum, & apoſtilla ad eundem Paulum ibidem dicit, quod Rota voluit in deciſ. ibidem adductis, quod Prælatus confirmatus, qui nondum eſt adeptus poſſeſſionem ſuæ dignitatis, poteſt agere interdicto vnde vi, quia licet vacet dignitas, non vacat poſſeſſio bonorum eccleſiæ, & eccleſia eſt in anima viuentis, quod ſecus eſt in hæreditate iacenti, de quo per Oldradum conſ. 172. vt per dictam apoſtillam, quia dicit Inno. quem dicti Doctores adducunt in capitulo cum ſuper: de cauſa poſſeſſ. & propriet. prope finem, quod non prælatus, ſed eccleſia, & Chriſtus dominium, & poſſeſionem rerum eccleſiæ habet. vnde quæcunque homines offerunt eccleſijs, dicuntur
29 eſſe oblata Deo, & ſi aliquando inueniantur hæc bona Deo oblata, eſſe epiſcoporum, vel prælatorum, vel capitulorum, dic, inquit, eſſe eorum, quoad gubernationem: propter quod dicimus, quòd quantuncunque moriatur Prælatus, & omnes clerici, tamen proprietas & poſſeſſio remanet penes Chriſtum, qui viuit in æternum, vel penes vniuerſalem, vel ſingularem eccleſiam, quæ nunquam moritur, nec eſt vnquam nulla, & etiam ſi ſpolietur eccleſia aliquibus rebus, antequam earum poſſeſſio obtineatur, veluti poſſet dici, quando hæredes prælati, vel alij mortuo prælato immiſcent ſeſe in ſpolijs, ac bonis illius de beneficijs acquiſitis, in quorum poſſeſſione eſt eccleſia, vel Chriſtus, vti erat prælatus ante, ita hodie Camera, quæ locum prælati obtinet, habet interdictum vnde vi. ſicut tutor nomine pupilli, vel quilibet adminiſtrator nomine eccleſię, per iura per eundem Inno. ibidem adducta.

Immo parietes ipſius eccleſiæ, vel ipſa eccleſia parietibus circundata, & conſecrata, & hodie Camera Apoſtolica in ſpolijs loco eccleſiæ, vel præ-
30 lati ſuffecta, & ſubrogata, videtur ius habere, & poſſidere, & vendicare etiam mortuo prælato, vel collegio ſecundum opinionem Moyſis Archiep. quem refert gloſ. in fin. in d.l.ſicut. ff. quod cuiuſque vniuerſitatis nomine.

Facit id, quod habetur per eundem Inno. in capit. ex parte. de arbitr. prima col. & per eundem capitulo in præſentia. ex. de probatio. vbi dicit, quod licet præbendæ ius vacet, res tamen, & iura pertinentia ad præbendam non vacant, imo poſſidentur ab eccleſia, etiam dum viuit præbēdarius: quia poſſidet illa nomine eccleſiæ, vt not. in capitulo ex litteris. de probatio. facit Bald. in Margarita. in ver. mortuo. idem Bald. in l. minus. ff. de hæredibus inſtit. ſequitur Abb. d. capitulo cum eſſes. verſ. quarto principaliter. de teſtam. idem Abba. in capitulo cum ſuper. de cau. poſſ. & proprie. quarta col. quia dominis non currit præſcriptio, tex.
31 cum gloſ. in. l. male agitur. C. de præſcriptio. 30. anno. in gloſ. ibi eſt autem ratio prædictorum, quare non præſcribitur a dominis, quia ipſi habent poſſeſſionem, & poſſidenti non currit præſcriptio, per Abb. in capitulo vigilanti. prima col. ibi addo tamen ad prædicta notabile dictum extra de præſcriptio.

Vnde ſi poſſeſſio rerum eccleſiæ, & ſpoliorum, vt vides per mortem clerici, vel prælati non vacat, quia ſemper eſt penes Chriſtum, penes eccleſiam, penes parietes eccleſiæ, & hodie penes Cameram, non poſſunt ab aliquo præſcribi, quia non poſſunt ab aliquo poſſideri, quia vnius rei poſſeſſio, nec ciuilis, nec naturalis penes duos inſoli-
32 dum eſſe poteſt. l. 3. §. ex contrario. ff. de acquir. poſſeſſ. Dynus in reg. ſine poſſeſſione. de reg. iur. verſ. præterea autem. & in fin. vbi pulchre. l. ſi vt certo. §. ſi duobus. ff. commoda. cum gloſ. ibi in ver. dominium. Spec. in tit. de reſti. ſpoliat. §. primo. verſ. item circa. & quia tempus non eſt modus perdendæ poſſeſſionis. l. ſi mulieri. ff.
33 quibus mo. vſufruct.

Vnde, nec præſcribi poſſunt, quia ſine poſſeſſione non procedit præſcriptio capitulo ſiue de reg. iur. in 6. quia poſſeſſio eſt ſubſtantia præſcriptionis, qua deficiente deficit actus præſcriptionis. per Abb. capitulo illud. ſecunda col. verſ. ad cuius declarationem. in fin. ex. de præſcriptio.

Item, quia quando Papa declarat, bona relicta per clericum, acquiſita de beneficijs, eſſe ſpolia, & eſſe, ac fuiſſe Cameræ Apoſtolicæ, vtitur modo verbo ſpectaſſe, vel ſpectare, modo pertinuiſſe, vel pertinere, vt videre eſt in Bulla Pauli Tertij ædita ſuper ſpolijs Anno 1541. nonis Ianuarij

ibi

ibi, ſpectaſſe,& ſpectare,illaque tanquam ad ipſam Cameram ſpectan-
tia, &c. & in Breui Pij iiij. ſub Dat. Romæ die tertio Iulij 1560. ibi,
ad Cameram Apoſtolicam ſpectare, & pertinere, decreuit & declara-
uit, & paulo poſt, ibidem, ad ipſam Cameram pertinentium, & in bul
la eiuſdem Pij Quarti ædita anno 1560. nonis Februarij, quæ incipit
Bulla confirmationis, & innouationis priuilegiorum,&c. ibi ad ean-
dem Cameram, & non alios ſpectaſſe, & ſpectare, ac ſub nomine ſpo-
liorum venire, illaque tamquam ſpolia ad eandem Cameram pertinen
tia, &c. quæ Bullæ ſunt in fine huius laboris inſertæ. item in Bulla eiuſ-
dem Pij Quarti ædita ſuper declaratione ſpoliorum anno 1563. no-
nis Nouembris, quæ eſt inſerta in ſecunda quæſtione. quæ verba per-
tinere, & ſpectare vnius, & eiuſdem ſignificati,& promiſcue,vnum pro
34 altero ponitur, vt videre eſt in Bullis, & affirmat Marius Nizola lo-
cutionum latinarum Ciceronis magnus enucleator, in ſuo repertorio
in verbo ſpecto, vbi delarando ſignificatum verbi ſpectat, exponit ideſt
pertinet, attingit &c. quibus verbis vtendo Papa, denotat & intendit,
quod ſpolia ſpectent, & pertineant ad Cameram Apoſtolicam pleno iu
re, tam quoad proprietatem,& dominium, quam quoad poſſeſſionem,
quod Camera in illis habeat dominium, & poſſeſſionem, quia id vi-
35 detur importare verbum pertinere, de ſui natura,quod latiſſimum eſt,
& importat,tam illa quę ſunt noſtri dominij,quam illa,quę alio aliquo
iure poſſidemus.l.verbum pertinere.ff.de verb.ſig.per Inno in cap.cum
eccleſia Sutrina. de cauſ. poſſeſſ.& propric. vbi dicit,quod per verbum
pertinere,poſitum in commiſſione,vel in libello,cenſetur,& intelligitur
deductum omne ius in iudicio,tam quoad proprietatem, quam quoad
poſſeſſionem,quam etiam alias quouiſmodo parti competens,& inten-
tatum iudicium, tam quoad petitorium quam quoad poſſeſſorium.per
tex.in l.ſi quis intentione ambigua.ff.de iud.& ibi glo. per Abb.in capit.
primo.de ſequeſt.poſſ.& fruct.tertia col.verſ.ſed circa.idem Abb.capit.
cum contingat.ex.de decim.primo not. ſequitur Alex.in conſ.42.4.vol.
vbi dicit, quod tale verbum poſitum in libello, importet petitorium,&
36 poſſeſſorium ſecundum Feder. de Senis. conſ.283.incip.conſilium la-
tum.in glo.& Abb.in cap.inter dilectos.de fide inſtru. Rota deciſ.396.
in nouis incip. ſi committatur cauſa. vbi propter verbum pertinere poſi-
tum in commiſſione, inclinat Rota, quod intelligatur commiſſa cauſa
tam quoad proprietatem, quam quoad poſſeſſionem, & tam in poſſeſ-
ſorio, quam in petitorio, vnde ſi ſpolia ſpectant ad cameram, tam quo-
ad dominium, quam quoad poſſeſſionem, & ſi dominium, & poſſeſ-
ſio eſt Camerę Apoſtolicę, non videtur quod in illis procedat pręſcri-
ptio, quia pręſcribens non habet in illis dominium, titulum,vel poſſeſ-

ſionem

ſionem, quæ ſunt penes alium, vnde penes eum eſſe non poſſunt, quia dominium,& poſſeſſio inſolidum non eſt reperiri penes plures, ſed penes vnum tantum.l.ſi vt certo.§.ſi duobus.& ibi gl.in verbo dominium ff. commoda. & quod noſtrum eſt ad alios ſiue facto noſtro transferri non poteſt.l.id quod noſtrum de reg.iur.

Item poteſt dici alia ratione, & alio fundamento, quod ſpolia non poſſunt per quenquam præſcribi, quia negari non poteſt, quin ſpolia,quatenus a fructibus beneficiorum,non ab illicitis negociationibus prouenientia non ſint bona eccleſiaſtica de fructibus eccleſiæ, vel occaſione eccleſiæ, acquiſita, quæ debent eccleſiæ, vel in ea ſucceſſoribus reſeruari capitulo præſenti. de off. ordin. in ſexto. quæ nullo modo poſſunt alienari, vel ſunt alienari prohibita. 12. quæſtione ſecunda. ſine exceptione. & tota illa cau.& quæſt.& toto tit. de rebus eccleſiæ non alien.ac d. cap. præſenti. & res prohibita alienari, eſt prohibita vſucapi, & præſcribi. not.gl.in.l. vbi lex: de vſucap. tex. in. l. alienationis verbum, de verb.
37 ſignifica. vbi dicitur,quod alienationis verbum cõtinet vſucap. merito
38 ſpolia non vſucapiuntur, aut præſcribuntur, quia qui contra iura mercatur,bonã fidem præſumitur non habere capit.qui contra.de reg.iur.in 6.& l.qui ius.de reg.iur.

Item, & alia ratione, quia detentores ſpoliorum, vel occupatores ſunt occupatores, & detentores rerum Cameræ, & ſedis apoſtolicæ, quia ſpolia ſunt applicata cameræ, vt per extrauagantes per Pontifices factas in materia ſpoliorum, & detentores huiuſmodi ſunt excommunicati etiam excommunicatione maiori, capitulo ſi quis.de rebus eccleſię non
39 alien. cap. indignum. 12.q.2.& prout in annuali proceſſu,vel Bulla in cæna Domini nuncupata in ſingulo anno in hebdomada ſancta coram Papa legi ſolita, & in BullaPauli Quarti contra occupatores bonorũ Cameræ Apoſtolicæ ſub Datum Romæ 1556. Kal.Nouembris Anno ſecundo. vnde in huiuſmodi tractatur de periculo animæ,& in illis in quibus tractatur de animæ periculo,non currit aliqua pręſcriptio,per
40 Spec. in tit.de ſent.§.2.verſ.& not. merito per aliquem ſpolia pręſcribi non poſſunt,quouis temporis ſpatio interueniente.

Item, & alia ratione, quia ſpolia eccleſiaſtica ſunt de prouentibus bonorum eccleſię, & Deo dicatorum acquiſita, vt de ſe patet, & ſemel dicata Deo, nec in totum, nec in parte ad vſus humanos, aut prophanos reuerti poſſunt, reg. ſemel Deo dicatum. de reg. iur. in ſeſto. me-
41 rito, nec etiam per viam pręſcriptionis, quia illud quod vna via, & directo prohibetur, non debet alia via cenſeri permiſſum, per regulas iuris.

Item Camera Apoſtolica: ad quam hodie ſpectant ſpolia relicta per cleri-

cos

cos decedentes, reſpectu clericorum decedentium in quibuſcunque locis remotis, longinquis in qualibet mundi parte, de quorum obitu nullam habet notitiam, vel habere poteſt, dicitur ignorans & abſens, & ignoranti & abſenti, qui habet dominium & poſſeſſionem in re, veluti habet Camera Apoſtolica in ſpolijs, quæ ſuccedit hodie loco eccle
42 ſiæ, prout dicimus ſupra, non currit præſcriptio aliqua, per text. in l. male agit. C. de præſcrip. xxx. anno. & glo. ibi in ver. poſſidentibus. per Abb. in cap. vigilanti. de præſcriptio. ibi addo tamen notabile dictum quod præſcriptio currit contra abſentem, & ignorantem, niſi abſens, & ignorans poſſideat ciuiliter, quia ſi poſſidet ciuiliter, non currit contra eum præſcriptio. dicta. l. male agitur, &c. gloſ. eſt notab. in. §. ſed aliquando inſtit. de vſucap. in verb ſeruum, & ignorantiæ, ſi ſit iuſta & probabilis, licet non impediat præſcriptionem, regulariter eſt ſubueniendum, argumen. cap. cum illorum. de ſent. excommunicationis. ver. circa. per Abb. d. loco.

Merito poteſt dici, quod Cameræ Apoſtolicæ in ſpolijs non currat præſcriptio, ex quo in illis ſemper retinet dominium, & poſſeſſionem, & in iſto caſu propter impedimentum ignorãtiæ, æquiparatur, ac æquiparari poteſt non valenti agere, cui non currit præſcriptio. l. ſed & ſi per Prætorem. ff. ex quibus cau. maior. late per Abb. vbi diſputat regulam in capitulo ex tranſmiſſa. extra. de præſcriptio.

Stantibus tot contrarijs in hac materia, quæ eſt multum difficilis, puto diſtinguendum eſſe, an videlicet ſpolia poſſideantur ab aliquo, qui ſciat illa eſſe ſpolia eccleſiaſtica, & ad Cameram Apoſtolicam, vel eccleſiam ſpectare, & pertinere, puta ad hæredes clerici defuncti, vel alio eius immediato ſucceſſore, aut ab alio, qui id neſciat, ſed bona fide accipiat, putans tradentem dominium eſſe, & qui de mala fide, etiam ex poſt ſuperueniente redargui non poſſit.

Et primo caſu puto dicendum, quod ſpolia non poſſunt vllo, quantumuis longiſſimo tempore ab illo vſucapi, vel præſcribi, attento eius animo & mala fide, cum qua fuit ingreſſus, & cum qua detinet poſſeſſionem rei alienæ, quoniam nulla antiqua dierum poſſeſſio iuuat mala fide poſſidentem: capitulo vigilanti. extra. de præſcriptio, quia
44 mala fides illius, indiſtincte vitiat præſcriptionem, vbi præſcriptio cauſatur facto poſſidentis. per Abb. ibidem verſ. an autem. ſecunda col. quia dicit Bal. in. l. res creditoris. C. de pignor. actio. ſecunda quæſtione, quod præſcriptio impeditur per ſcientiam rei alienæ, quam habet etiam bonę fidei poſſeſſor, exemplum dat in creditore poſſidente pignus, qui habet bonam fidem, cum habeat pignus a domino, ideſt a debitore, tamen, quia ſcit pignus alienum, nullo tempore præſcri-

bit ipſe, nec hæres, quia in d.primo caſu,talis hæres ſucceſſor,vel occupator,poteſt dici inuaſor rerum eccleſiæ,& inuaſis non currit præſcri
45 ptio . notatur, & ſummatur in capitulo nihil. de præſcriptio. vbi Abb. verſ. veniò ad gloſ.per text. in capitulo licet. in reg. 16.quæſtione 3.& 93. diſt. illud. gloſ. d. capitulo nihil. & contra talem ſcienter inuadentem ſpolia, & bona ad eccleſiam, vel Cameram ſpectantia, competunt
46 Cameræ interdictum vnde vi.actio furti,remedium legis ſi quis in tan tam ,& alia , de quibus per Innocen. in capitulo cum in off. de teſtam, quia mala fides, tam a principio, quam poſt ſuperueniens, ſemper impedit præſcriptionem. d.capitulo vigilanti. capitulo ſi diligenti. capitulo fin. extra de præſcriptio. vbi gloſ. in ver. tam canonica. dicit ſecundum vnum intellectum ad illum text. quod omnia iura ciuilia, quæ tractant de præſcriptione triginta, vel quadraginta annorum, quæ procedunt etiam cum mala fide,in odium rei ſuæ negligentis,in male fidei poſſeſſoribus non tenent hodie,per illum tex. attenta cauſa peccati,quia
47 quod non eſt ex fide,peccatum eſt, d.cap. fin.& per gloſ.d.capitulo ſi diligenti ext.eod.in verſ.bona fides.quæ dicit illud generaliter verum eſt, quod ſecundum canones bona fides præſcribentis neceſſaria eſt : ſiue de re ſpirituali, ſiue ciuili: ſubdens ibidem, & fides bona intelligitur, cum accipiens credit tradentem eſſe dominum , vel habere ius diſtra-
48 hendi, licet erret in facto. l. bona fides. ff. de verb. ſignif. & hæc bona fides ſemper præſumitur, niſi probetur contrarium, cum lex dicat præ
49 ſumi ignorantiam, niſi probetur ſcientia . ff. de probatio . verius ,& alias vt ibi per eandem gloſ. nec etiam iſte talis ſucceſſor habet titulum ,
50 qui pari modo, de iure ciuili in præſcriptione rerum eccleſiæ requiritur, & eſt neceſſarius, quia non poſſunt præſcribi res eccleſiæ ſine titulo,& bona fide,etiam inpræſcriptiptio.40.an.& etiam de iure canonico
51 veteri, vt per Dyn.in reg.poſſeſſor. de reg. iur.

Secundo vero caſu , quando accipit bona fide, putans tradentem dominum eſſe, & habere ius diſtrahendi: qui rei veritate non fuerit dominus : ſed fuerit in mala fide , ego puto ſubdiſtinguendum eſſe, quod, vel ille eſt ſucceſſor ſingularis, vel vniuerſalis: quia ſi ſuccedit in rem ſingularem, vſucapit, & præſcribit, etiam cum mala fide ſui auctoris. quæ ei in nihilo nocet.gloſ. eſt notab.in.§.furtiuæ.inſtit.de vſucapio.in verſ. competat per Abb. in capitulo nihil. ſecunda col.de præſcrip.ibi, ſecus in præſcrip.longiſſimi temporis 30.vel 40.annorum:nam illa procedit etiam in inuaſis, & violentis, ſi ſucceſſor ſit ſingularis, & fuit bonæ fidei poſſeſſor, & velit a ſe incipere præſcriptionem, vt not.gloſ.d.§. furtiuæ quoque res. pro hoc facit text. in l. ſicut. & l. omnes. C. de præſcriptio. 30. annorum , ad quam gloſ. eſt additio in fine, ſed hodie vitium

tium perſonæ nocet ſingulari ſucceſſori. per authen. malæ fidei. C. de præſcrip.long.temp.propter quam additionem videtur peruerti ſenſus omnium, quæ ſuperius gloſ.dicit: ſed illa authen.loquitur,& intelligitur in præſcrip.10.vel.20.an.vt Felin.in cap.si diligenti.quinta col.in fi. verſ.dum gloſ.bona fides.

Si vero non ſit ſingularis ſucceſſor, ſed vniuerſalis in omnibus ſpolijs, dicit Dyn.in reg. poſſeſſor. circa fin. quod talis ſucceſſor, ſi habuit bonam fidem præſcribit, non obſtante quod eis actor, & defunctus malam fidem habuerit, ſi tamen vellit a ſeipſo præſcriptionem incoare de æquitate canonica: ſed imo videtur contrarium verius, quod ſi iſte vniuerſalis ſucceſſor habuit auctorem malæ fidei, eius mala fides ei noceat, qui ſucceſſor vniuerſalis non præſcribit de iure ciuili, ſi
52 defunctus habuit malam fidem, etiam ſine violentia. l. cum hæres.ff. de diuerſ. & tempo. præſcrip. quia cenſetur eadem perſona cum defuncto, vt in authen.de iureiur.a morien. præſt. per ea quæ dicit Abb. in capitulo nihil de præſcrip.tertia col. vbi reſpondendo ad iura adducta per Dyn. reprobat talem illius opinionem, & tenet indiſtincte, quod hçres vniuerſalis non poteſt preſcribere cum mala fide ſui authoris defuncti, quia hæres, cum ius ſuum cauſat a defuncto, cenſe-
53 tur eadem perſona cum defuncto, idem Abb. in d.capit. ſi diligenti. & ibi Felyn. col. quinta verſ. contra opinionem famoſam Dyni. vbi recitat, qui teneant opinionem Dyni, & qui teneant opinionem contrariam Dyno: affirmat tamen, quod opinio contraria eſt magis communis, vt ibi per totam vnam col. ubi dicit ſaluando, & declarando Dynum, quod oportet, quod mala fides fuerit authoris immediati, non autem mediati. ſecundum Alex. in. l. Pomponius. ff. de acqui. poſſeſſ. Item quod opinio Dyni habet locum in terris eccleſiæ, ubi ſeruatur ius canonicum, non in terris Imperij, ubi ſeruatur ius ciuile, per Angel. in. l. ſi ego. §. ſi pactus. ff. de publi. in rem actio. Item opinio Dyni habet locum in terris Imperij, ſi hæres non uult uti adminiculo defuncti, quia tunc præſcribit cum bona fide, non obſtante, quod probetur mala fides defuncti. per Marian. in rub. de cau. poſſeſſ. & proprie. Item ſaluatur opinio Dyni in hærede, qui adiuit hæreditatem cum beneficio inuentarij, quia non tenetur reſtituere illam, quam cum bona fide præſcripſit, cum eam habeat ex alia cauſa, quam hæreditaria, nec uult uti titulo defuncti, neque quoad dominium, neque quoad poſſeſſionem, per Alex.in d. l. Pomponius Item ſaluatur etiam Dynus, quando defunctus non fuiſſet in mala fide uera, ſed præſumpta. puta. cauſata ab errore iuris, quia illa non nocet hæredi, per Paul. de Caſt. in.l. nunquam. ff. de uſucap. per gloſ. quam

ad hoc extollit in. l. tutor rerum, in gloſ. magna. in fine. ff. de adminiſtr. tuto.

Sed ſi non adſit mala fides ab aliqua parte, ſi adſint, concomitantiæ iuris,
54 & canonum requiſita, ego puto quòd ſpolia, & res ſpoliorum poſſint bene præſcribi, quia mobilia, immobilia, iura, & actiones, caſtra, ciuitates, & regna, etiam ſpectantia ad Papam, & Romanam eccleſiam ſpatio temporis præſcribuntur, per Abb. in capitulo ſi diligenti. & glo. & Abb. in capitulo cum nobis de præſcriptio. per Felin. in capitulo ad audientiam. col. nona. de præſcriptio. ibi per iſtum text. habes, quod requiritur præſcriptio centenaria ad præſcribendum bona, & iura vicariorum Ro
55 manæ Eccleſiæ, adduximus ſupra in contrarijs, quia iudicio meo, licet ſpolia ſint, & poſſint dici res eccleſiæ, & eccleſiaſtica, tamen ſunt res eccleſiæ, quæ poſſunt poſſideri iure communi, nec in illis præſumptio contra poſſeſſores habetur, vnde ſola bona fides, etiam ſine titulo ſufficit in illorum præſcriptione, vt per text. & ibi gloſ. in capitulo primo. de præſcriptio. lib. ſexto. vbi ſecundum Dynum in reg. poſſeſſor. de reg. iuris. rationabiliter diſtinguitur, quia in rebus eccleſiaſticis, quæ poſſunt poſſi-
56 deri iure communi, nec præſumptio habetur contra poſſeſſores ad præſcribendum, ſola bona fides ſufficit, etiam ſine titulo: ſecus eſt in illis, quæ de iure cõmuni nequeunt poſſideri, vel eſt præſumptio contra poſſeſſorem, quia tunc nõ ſufficit bona fides, ſed eſt neceſsarius titulus, qui poſseſſori cauſam tribuat præſcribẽdi, niſi tanti temporis allegetur præſcriptio, cuius, contrarij memoria non exiſtat, vt etiam per Abba. in capitulo ſi diligenti. de præſcriptio. extra, exemplum ego darem in rebus ſacris, vel ſpiritualibus, quę non poſsunt poſſideri a laicis, merito etiam nec pręſcribi niſi cum titulo, velut dicit gloſ. in capitulo ad decimas. de reſtit. ſpol. quod licet perſona ſit capax iuris decimarum, tamen non poteſt decimas præſcribere, niſi mediante titulo, nec etiam poſſidere, quod plus eſt, niſi cum titulo, & titulus legitimus poterit eſse donatio Epiſcopi de conſenſu capituli, vel legitima pręſcriptio, ꝑ xl. an. tam de iure ciuili, quã de iure canonico, de iure ciuili per tex. in authen. quas actiones. C de ſac. ſanc. eccl. de iure canonico in cap. de quarta. de pręſcrip. & ideo dicit glo. quod laicus, quantocunque tempore percipit decimas in aliqua eccleſia parochiali, ſi rector illius eccleſiæ ſpoliauerit illum, non
57 poteſt laicus contra rectorem intẽtare interdictum vnde vi, niſi allegat titulum, ideſt infeudationem ante concilium Lateranen. non autem ante auditur, ſi allegat preſcriptionem: quia non poteſt preſcribere, cum non poſſit poſſidere, cum ſi poſſideat, poſſideat contra formam iuris, ſubdens Dynus paulo poſt ibidem, quęro vtrum bona fides requiratur

tempo-

tempore contractus,& tempore traditionis,& tempore continuatæ poſſeſſionis, dicens, quod de iure ciuili in titulo emptionis, & venditionis requiritur bona fides, vel probabilis error: qui bonæ fidei præſumptionem inducat tempore contractus, & tempore traditionis, in cæteris vero requiritur tempore traditionis tantum. ff. de vſucap. ſi his qui pro tempore.§.fin.ſed de iure canonico non requiretur tempore cõtractus in his,quæ de iure communi poſſunt poſſideri, cum ſine titulo præſcribuntur,ſed tempore traditionis,& continuatæ poſſeſſionis, vſque in finem completæ præſcriptionis, ſed in his, quæ de iure communi non poſſunt poſſideri:in quibus præſcribendis,requiritur titulus:eſt dicendum, quod bona fides non requiritur tempore contractus, & tempore traditionis,& tempore continuatæ poſſeſſionis,ſecus in cæteris,niſi poſt tempus contractus mala fide celebrati error facti probabilis interueniat qui male fidei præcedentis ſuſpicionē remoueat, vt ibi per eum: vbi vide,quando fuit erratum in iure,& quando in facto,etiam quando in iure, & in facto, quæ fides bona, ne,an mala fides arguatur &c. vbi magiſtraliter per eum.

Nec valet, quod poſſet allegari, quod ſpolia vti res eccleſiæ non poſſunt poſſideri iure communi, quia res eccleſiæ, iure commui in tertiam perſonam alienari prohibentur, vnde videntur non poſſe poſſideri regu-
58 lariter de iure communi, ſtante iuris communis prohibitione, ſuper alienatione, totis titulis de reb. eccleſ. alienand. Quia reſponderi poteſt, quod non eſt verum obiectum, quod res eccleſiæ ſint prohibitæ a iure communi alienari, ſed bene ſunt prohibitæ ſine ſolemnitate, & ſine cauſa, quia cum cauſa,& ſeruata ſolemnitate a iure tradita, quotidie alienantur, & alienari poſſunt, totis dictis titulis de rebus eccleſiaſticis alienan. vnde illæ poſſidentur, & poſſideri poſſunt de iure communi, vt per Abb. in cap. cum non liceat. de præſcriptio. col. 3. verſ. & circa. vbi dicit, quod res eccleſie non prohibentur alienari ſimpliciter, & indiſtincte, ſed bene prohibentur ſine certa ſolemnitate: & data bona fide, & excluſo iuris errore, in illis procedit præſcriptio, ſi habet concomitantiam ſuam, vnde ego puto per ſupradicta, quod ſpolia præſcribantur, & præſcribi poſſint in præiudicium eccleſiæ, & cameræ Apoſtolicæ.

Sed ego credo, quod ſpolia, dato quod præſcribantur, non præſcribuntur, nec præſcribi poſſunt, niſi centenaria præſcriptione, quia ſunt
59 applicata Cameræ Apoſtolicæ, & Papæ, vt bona Papę, & Camerę, & vti bona ad Papam, & Cameram Apoſtolicam ſpectantia, vt per Bullas, & maxime per extrauagantem Pauli Tertij. in materia ęditas: in quibus Papa vtitur verbo ſpectaſſe, & ſpectare, pertinuiſſe, & per-

tinere, quod verbum de ſui natura importat principaliter, non ſecundario per text. in l. non ſolum. §. quæritur. ff. de procurat. facit l. qui liberis. §. hæc verba ff. de vulgar. & pupill. & per Baldum in l. licet. C. de pact. vnde ſi ſpolia ſunt principaliter applicata Cameræ, & Papæ, & principaliter ad Papam ſpectant, ſuccedit illud; quod regulariter dicit Abb. in cap. ad audientiam. extra de præſcriptio. quod in ſpectantibus
61 principaliter ad Papam non currit præſcriptio: niſi centum annorum, quia tanti temporis, & non minoris currit præſcriptio contra Papam, & Romanam eccleſiam. cap. ad audientiam. cap. cum nobis. extra de præſcriptionibus.

Nec valet illud, quod poſſet obijci, quod cum camera Apoſtolica capiat ſpolia per obitum Prælatorum quarumcunque eccleſiarum de mundo, in quarum locum eſt ſuffecta, & ſubrogata Camera apoſtolica in ſpolijs, Rota deciſ. 855. in antiquis. incipit. cum Camera. quod propterea iure, & priuilegio illarum eccleſiarum, in quarum iuribus ſuccedit, vti debeat, non ſuo, & ſic gaudere præſcriptione xl. annorum, non centum, prout quælibet eccleſia gaudet: Quia reſpondetur, quod immo Papa, licet ſuccedat in loco, & iure priuati, tamen debet habere ſuum priuilegium, & habet vti etiam in illa re ſuo priuilegio, ſaltim in futurum, & à tempore quo ſuccedit, quia ſi præſcriptio inci-
62 pit contra priuatum, & eccleſia illi ſuccedit, præſcriptione pendente, præſcriptio habet compleri, tanquam contra eccleſiam, non tanquam contra priuatum; licet in priuati iuribus ſuccedat eccleſia, quia eccleſia vtetur iure ſui priuilegij. per gloſſ. in authent. quas actiones. C. de ſacroſanct. eccleſ. vbi Bald. ſecunda col. verſic. 7. & vltimo quæritur. vbi poſita quæſtio, an priuilegiatus, qui ſuccedit non priuilegiato, vtatur ſuo priuilegio quantum ad præſcriptionem. & tenet quod à tempore, quo ſuccedit in futurum, & pro tempore futuro, priuilegiatus habere debeat ſuum priuilegium, etiam in re priuati, in qua ſuccedit. Idem tenet Abb. in cap. de quarta. 6. col. verſ. ſed quæritur. vbi dicit, quod gloſ. in d. authent. tangit q. ſed non firmat pedem. Idem dicit Ioann. And. in cap. primo. de iure patronat. And. de Iſern. in conſtit. regni. in titulo de purgatio. præſcript. circa principium. Idem tenet Abb. in cap. ad aures. extra de præſcript. Idem Bar. in d. authen. quas actiones. vbi ponit & diſputat, an priuilegiatus vtatur priuilegio ſuo contra priuilegiatum, licet videatur de iure regulariter contrarium, cum ille, qui in ius ſuccedit alterius, eo iure vti debet, quo ille, cui ſuccedit, cap. is qui. de reg. iur. in 6 & ſubrogatus ſapere debet naturam, & conditionem ſubrogantis in re ſubrogata. §. fuerat. inſtitu. de actio. & ceſſionarius plus iuris in re ceſſa, &c. ſed Papa debet habere à die obitus

Prælati ſuum priuilegium centenariæ præſcriptionis, quia ſtatim, quod moritur clericus, rector, vel Prælatus, ſpolia decedentis ſunt applicata Cameræ, vt per extrauagantes in materia ęditas, & maxime in extrauagan. Pauli Tertij. vbi declarat ſpolia a die mortis ſemper ſpectaſſe, & pertinuiſse ad Cameram Apoſtolicam, vtendo uerbo ſpectaſſe quod eſt finiti, & perfecti temporis, quod importat canonem latæ, non ferendæ ſententię, per ea quę late adducimus, in quęſtione de priuile-
63 gijs Cameræ &c. primo priuilegio. ante vero obitũ Prælati, & in eius vita ſi quis incipit pręſcribere pro illo tempore, vſque ad diem mortis, nõ currit pręſcriptio Cameręad rationem centenarię pręſcriptionis, ſed ad rationem pręſcriptionis xl. annorum cuilibet eccleſię currentis, ut per gloſ. Bal. Abb. Io. Andr. in dictis locis, Vnde uidetur concludendum, quod ſpolia, ex quo ſunt de ſpectantibus ad Papam principaliter, non pręſcribuntur in centenaria pręſcriptione Papæ, & Romanę eccleſiæ conceſsa, quia etiam tanto tempore pręſcribitur uſus fructus ciuitati relictus per gloſ. in capit. nemo 16. quęſt. 3. que dicit, quod hec pre-
64 ſcriptio centum annorum habebat locum olim in qualibet eccleſia, ſed hodie tãtum Romanę eccleſię eſt appropriata, iſtud etiam habet locum in eccleſia Nonantulana: gloſ. in authen. quas actiones. C. de ſac. ſan. eccleſ. & in omnibus eccleſijs, que ſunt de patrimonio Roma. eccleſiæ, Felin. in cap. ad audientiam. de reſcriptis.

Sed quomodo iſta præſcriptio centenaria probetur, uide per Bal. in. l. fi. C. de ſac. ſan. eccleſijs. per Abb. in cap. ſi diligenti. de præſcrip. cap. cum vobis 2. col. verſ. 2. principaliter eo. vbi ponit multos modos, primo per in-
65 ſtrumenta, & viam conſtituti, & ſecundum Bal. quod in præſcriptione centenaria ſufficiat probatio per præſumptiones, quia directa probatio eſt difficilis, & per Feli. d. cap. cum nobis. præallegato.

Et ad reſponſionem, ſeu concordationem contrariorum deuenio: & primo non obſtat illud, quod adduxi in contrarium de titulo, ne rei domini. vel templo. quia tempus indefinitum illius rubricæ, per quod videbatur excludi omnis præſcriptio, fuit per ſubſequentia tempora determinatum, & generalitas illius declarata, & limitata per titulos ſubſequentes, quia poſt illam rubricam factus eſt titulus de præſcriptione. 30. vel 40. annorum, per quem videtur excluſa, & adempta facultas vendicandi cuique rem præſcriptam, vel poteſt dici, quod illa rubrica loquatur de præſcriptione 10. & 20. annorum. non de alijs præſcriptionibus 30. 40. & centum annorum, quæ currunt in rebus eccleſiæ, etiam de iure ciuili. l. fin. & authen. quas actiones. C. de ſac. ſanc. eccleſ. quia tali rubrica non obſtante, præſcri buntur res eccleſiæ, & templorum, vt dictis iuribus, vel quod generalitas illius rubricæ, intelligatur genera-

liter loqui in caſibus in nigro contentis.

Nec obſtat parimodo illud; quod rerum eccleſię poſſeſſio, & dominium nunquam uacet, nec etiam per mortem prælati, quia illarum poſſeſſio, & dominium eſt penes Chriſtum, & eccleſiam uniuerſalem, uel particularem, uel quod parietes eccleſię, uel eccleſia ipſa conſecrata ſemper poſſideat, uendicet, & ius habeat, & quod ſpolia per uerbum pertinere poſitum in bullis, ſpectent, tam quoad dominium, quam quoad poſſeſſionem ad Cameram apoſtolicam, unde cum ſint in poſſeſſione, & dominio Cameræ, non uidentur poſſe ab aliquo poſſideri, ne ſequatur abſurdum quod inſolidum duo poſſideant, & duo præſcribant, unde nec etiam pręſcribi. Quia reſpondetur, quod etiam illa, quę ſunt in dominio, & poſſeſſione alterius, concurrentibus, & concomitantibus concomitantijs pręſcribi poſſunt, & pręſcribuntur, & per præſcribentem rei pręſcriptę uel uſucaptę acquiritur dominium, & poſſeſſio, & etiam dominium, nedum utile, ſed & directum, per tex. in .l.3.ff. de uſucapio. ubi diffiniendo uſucapionem dicit, quod uſucapio eſt acquiſitio dominij per continuationem poſſeſſionis temporis lege diffiniti. Idem uidetur dicere tex. in .l. traditionibus .C. de pact. id quod intelligi debet, etiam de directo dominio, per Dyn. in reg. poſſeſſor. de reg. iur. quia appellatione dominij intelligitur de directo .l. prima. & ſecunda .ff. ſi ager uectigal. uel emphiteo. & hec in uſucapione fauore poſſidentis, in preſcriptione uero x. & xx anno. acquiritur utile dominium poſſidenti bona fide, propter bonam fidem, quam habet: in pręſcriptione uero longiſſimi temporis 30. uel 40. ann. quando cum bona fide, uel contra eccleſiam, uel contra priuatum, ſine titulo, quod utile dominium acquiritur, ſicut in pręſcriptione longi temporis, & etiam directum per glo. in .l. ſi quis emptionis .C. de preſcriptio. 30. ann. per Io. Andre. in regu. poſſeſſor. uer. quartum pręponebatur, ubi concludit, quod quoad modum utendi, præſcribens acquirit omne dominium, quia poteſt illa re uti ut uult, & ſicut poteſt quilibet dominus diſponere de re ſua, & per Innocen. in capit. cæterum. de iudic. extra quod per preſcriptionem acquiritur directum, & utile dominum. Idem dicit glo. in authen. niſi .C. de bon. mater. per Archid. in capit. i. de pręſcrip. lib. 6. per Abb. in capit. ad aures. uer. item facit. ubi dicit, quod ille tex. Facit pro eo, quod per præſcriptionem de iure canonico acquiritur dominium utile & directum, &c. & per eundem in rubrica extra de pręſcrip.

Et per pręſcriptionem perditur, & acquiritur reſpectiue poſſeſſio rerum, quia licet contra ciuiliter poſſidentem non currat pręſcriptio .l. male

agi.C.

C.de præſcriptio.30.annorum.tamē,ſi ſcio poſſeſſionem meam naturalem vacantem, ab alio eſſe occupatam,perdita eſt naturalis poſſeſſio,& ſi negligo per modicum tempus illam recuperare,perdo etiam ciuilem quia videor ſuſpicari me poſſe repelli.l. clam poſſidere. in fin.cum.l.ſequenti.ff.de acquir.poſſeſſ. vbi ſi volo ad fundum reuerti,quia vim maiorem timeo,amitto ciuilem poſſeſſionem,non ex facto illius poſſidentis,ſed ex voluntate mea,fac.l.3.§.ſi quis nūciat.eo.tit.ſi vbi ego audiēs domum meam a latronibus occupatam timore conterritus nolui accedere,amitto ciuilem, etiam ſi timor eſſet falſus, vt ibi in gloſ.per Bar.& Angel.in l.ſi de eo.§.1.eo.tit.

Item perditur ciuilis poſſeſſio, quando ignoro rem meam ab alio occupatam, & negligo tanta negligentia, quod res quaſi perijt. per Bar. d.l.ſi de eo. §. 1. de acqnir. poſſeſſione. Item quando ignoro rem meam ab alio occupatam, nec perijt, tunc perditur ciuilis tanto tempore, quo præſumor de ea oblitus, vt per Bar. d.loco per Abb. in capitulo vigilanti. vbi Fel.enumerat caſus, quibus perditur ciuilis poſſeſſio extra.de præſcriptio quia.dicit Dynus in reg. poſſeſſor. circa finem, quod licet tempus non ſit modus perdendę poſſeſſionis, & contra ciuiliter poſſidentem præſcribi non poſſit, tamen iure cauetur, quod tempus eſt modus inducendi obliuionem, & obliuio eſt modus inducendi diſpoſitionem animi, & diſpoſitio animi eſt modus perdendi poſſeſſionem, vt legitur & not. in l. furtum.§. fundi. C. de vſucapi. ſubdens idem Dynus, & propterea dico, quod ſi ciuiliter poſſidens neglexerit naturalem poſſeſſionem per decem annos, vel vltra, quod illa negligentia circa poſſeſſionem naturalem, priuat eundem poſſeſſione ciuili, ſicut alias cauetur in iure, quod negligentia commiſſa in adipiſcenda, vel recuperanda poſſeſſione naturali, inducit amiſſionem ciuilis.l.ſi ideo.§.ſi forte.ff.de acquir.poſſeſſ.& alias,vt ibi per eum vnde per hæc non videntur obſtare argumenta in contrarium adducta quia ad illa, vt vides reſpondetur.

Nec obſtat parimodo illud, quod ex quo ſpolia, vt res eccleſiæ ſunt prohibitæ alienari, quod non poſſunt etiam præſcribi, vel vſucapi, quia quod prohibetur alienari, & præſcribi, & vſucapi prohibetur, quia non eſt verum, quod res eccleſiæ prohibeantur alienari indiſtincte, ſed bene non ſeruata ſolemnitate, & ſine cauſa, per Abb. in capitulo cum non liceat. de præſcrip.col. 3.verſ. & circa præſcriptionē &c. & quod dicit gloſ.in l. vt lex. ff. de vſucap.quod no poteſt alienari,non poteſt vſucapi, vel præſcribi, intelligitur verum in terminis, quibus loquitur: quia ſi res minorum, durante minoritate, non poſſunt alienari, nec etiam poſſunt præſcribi, quia præſcriptio venit appellatio-

ne,&

ne, & vocabulo alienationis. &c. vnde contrarium non obſtat.

Ad illud etiam: quod adducebamus pro contrario, quòd detentores, & occupatores rerum ſedis, vel Cameræ Apoſtolicæ ſunt excommunicati Bulla in Cœna Domini, & alijs iuribus, reſpondetur, quia Bulla cum iuribus loquitur in ſcienter occupante, & ſcienter detinente res Cameræ, & talem etiam dicimus ſupra, quod attenta eius mala fide non præſcribir.

Nec minus facit, contra quod ſemel dicata Deo non poſſunt ad prophanos vſus remeare, ergo non poſſunt præſcribi, quia res eccleſiæ, & etiam ſpiritualia de iure canonico, & ciuili præſcribuntur, totis titulis. de præſcriptio. & regula quod ſemel, debet intelligi in illis, quæ omnino ſunt prohibita, vel prẹterquam per uiam a iure permiſſam, & conceſſam.

Nec facit contra illud, quod vltimo adducimus, quod Camera Apoſtolica, cum non habeat notitiam de morte clericorum, qui in qualibet parte mundi decedunt, æquiparatur ignoranti, & abſenti, cui ſi retinet ciuilem poſſeſſionem, non currit prẹſcriptio, & æquiparatur parimodo non valenti agere; qui prẹſcriptione rem non amittit: quia reſpondetur per Dynum in reg. poſſeſſor. in fin. quod quandiu abſens retinet poſſeſſionem ciuilem, nunquam inchoatur prẹſcriptio contra illum duplici ratione: primo quia contra poſſidentem ciuiliter non præſcribitur. l. 2. C. de præſcriptio. ſecundo quia, qui poſſidet ciuiliter præſcribit, ergo alius non præſcribt eodem tempore, ne plures inſimul inſolidum quærerent, ſed ſi ſcio poſſeſſionem meam naturalem vacantem, ab alio eſſe occupatam, ſi eam negligo per modicum tempus recuperare, perdita eſt naturalis, & perditur ciuilis, quia videor ſuſpicari poſſe me repelli. l. clam poſſidere. in fin. cum. l. ſequen. ff. de acquir. poſſeſ. & alias, vt dixi paulo ante. per quod eſt etiam reſponſum ad regulam non valenti agere, pro qua vide Abb. in cap. ex tranſmiſsa. de præſcrip. vbi illam regulam diſputat, declarat, limitat, & ampliat multis modis.

Item poteſt reſponderi etiam alio modo, quia videtur, quod ignorantia, vel abſentia Cameræ Apoſtolicæ, non ſit modo aliquo in ſpolijs conſiderabilis, etiam in quacunque mundi parte decædant clerici, quia eccleſ. Roman. ad quam ſpectant ſpolia, vel Camera Apoſtolica habet ſuum Fiſcum, per Felin. in capitulo ad audientiam. de præſcrip. & per text. in clem. ſecunda. §. 1. de hæret. vbi Card. not. & fiſcus regu-
66 lariter vbique eſse præſumitur, & ſemper, & vbjque præſens gloſ. not. in. l. 1. C. de quadrien. preſcrip. vnde non poteſt dici abſens, merito non obſtat obiectum. Has exceptiones, puto poſse opponi & admitti in

ti in cauſis ſpoliorum per reos conuentos, contra actionem aduerſus eos intentatam, Item puto poſſe opponi omnes alias exceptiones, vel ſint dilatoriæ, vel ſint peremptoriæ, aut cuiuſuis generis ad differendum impediendum proceſſum, litis conteſtationem, ſententiam executionem, limitandum, moderandum, ſeu quouiſmodo impugnandum, & maxime, quæ non cauilloſe, calumnioſe, malitioſe, & fruſtratorie opponantur, prout diximus ſupra in principio quæſtionis: ſi non reperiantur expreſſe prohibitæ. Et ex his pro nunc ſit abſolutum, quod volumus dicere in præſenti quæſtione ad laudem omnipotentis Dei, & eius Glorioſiſſimæ Virginis Matris.

SVMMARIVM.

1 *Duobus modis Camera facit ſpolia.*
2 *Acquiſita tempore epiſcopatus, vel beneficij præſumuntur eccleſiæ.*
3 *Prælatus tenetur acquirere eccleſiæ,*
4 *Acquiſita poſt beneficium adeptum, eccleſiæ acquiſita præſumuntur.*
5 *In dubio prælatus præſumitur acquirere eccleſiæ.*
6 *Immobilia acquiſita per clericum, præſumuntur eccleſiæ acquiſita. Nec prodeſt alteri poſſeſſio.*
7 *Quilibet ordinari debet ad beneficium.*
8 *Eſt bona ſimilitudo de vxore ad eccleſiam.*
9 *Negociator Clericus, vt peſtis vitandus.*
10 *Spoliorum, & rerũ acquiſitarum de eccleſia, poſſeſſio eſt penes eccleſiã.*
11 *Prælatus habet interdictum vnde vi ad bona eccleſiæ occupata.*
12 *Præbendarius poſſidet bona nomine eccleſiæ.*
13 *Hæredes habent probare, ſit eccleſia ſit in poſſeſſione. Et econtra.*
14 *Clerici ſimplices, non præſumuntur acquirere niſi intuitu perſonæ.*
15 *Clerici in minoribus, poſſunt exercere quelibet negocia licita.*
16 *Præſumere negocium in clerico eſt præſumere delictum in eo.*
17 *Etiam clericus in minoribus prohibetur hodie negociari.*
18 *Sacerdos factus præſumitur beneficiatus.*
19 *Quodlibet beneficium præſumitur habere redditum pro victu duorum.*
20 *Aliquando quis ordinatur ad titulum patrimonij.*
21 *Acquiſita ob ſeruitia ſunt clerici propria.*
22 *Diſtinctio Doctorum pro præſumptionibus faciendis circa ſpolia.*
23 *Induſtria æquiparatur patrimonio clerici.*
24 *Adminiſtrator perpetuus præſumitur acquiſiſſe ex adminiſtratione.*
25 *Spolia capiuntur a Camera legitime, & per actus ſolemnes.*

26 An

16 *An Camera ſcienter occupans bona hæredis, incidat in conſtitutio. l. ſi quis in tantam.*

27 *Prælatus non præiudicat eccleſiæ, ſi poſſeſſionem rei eccleſiæ legat alteri, vel dimittat.*

28 *Non eſt præſumendum hæredem velle alio modo poſſidere, quam vt defunctus.*

29 *Cautela pro hærede ſeſe immiſcente in bonis clerici defuncti.*

30 *In illicite per clericum acqiſitis, non eſt præſumptio pro Camera.*

31 *Acquiſita per Clericum, numquam præſumuntur ex negociatione.*

32 *Negocia ſunt prohibita tantum beneficiatis.*

33 *Probet Camera, ſi prętendat acquiſita eſſe ex negociatione.*

De probationibus & ſeu præſumptionibus pro capienda poſſeſſione Spoliorum faciendis.

QVÆSTIO XV.

MORTVO clerico, vel pręlato, hęredes omnia bona illius, vti ꝓpria ſimpliciter, & temere nulla habita diſtintione occupāt, illorūq́ poſſeſſionē indiſtincte in damnū eccleſię, & hodie Camerę apoſtolicę, quę illius loco ſuccedit inuadunt, & in illa ſe confouent, allegantes vel defuncti omnia bona, ſibi fuiſſe in teſtamēto a defuncto relicta, vel illa clerico ex patrimonio, vel alio modo obueniſſe, vt ī illius ſucceſſionē ab inteſtato ēt de iure habeāt, ita & taliter, qđ ſi eccleſia, vel Camera Apoſtolica contrariū prętēdat, illorū ob temerariā occupationē, inuaſiomem, ſeu detentionē neceſſe habeat probare de ſuis iuribus, cōtra iuris debitum. Et quia ī tali cauſa ſępę ſuboriūtur dubia, Camerę ne an vero hęredib⁹ incūbat probatio, tā impetitorio, q̃ in poſſeſſorio, merito mihi viſū fuit, non eſſe extra propoſitū hanc de p̄ſumptionibus, & probationibus faciēdis in cauſis ſpoliorū quęſtionem ponere, vt cōſtito pro qua parte ſit p̄ſūptio, & Camerę ne, ā vero hęredi onus ꝓbādi incūbat, & vter bona clerici, vel illorū poſſeſſionē illo defuncto, licite capere, vel apprehēdere poſſint, abſtinere habeāt hęredes ab occupādo, vel vſurpādo res, q́ ad eos nō ſpectāt, & bona clerici defuncti detētādo, ad onus ſupfluę ꝓbationis Cameram Reuerendam indebite non aſtringant.

Et cum duobus modis hodie Camera faciat ſpolia, per viam videlicet acquiſitorum

1 quiſitorum de beneficijs eccleſiaſticis,& per viã negociationum,& alias illicite acquiſitorũ, prout diximus in prima quæſtione preſentis materię: primo loco attingendo relicta per clericos, acquiſita de eccleſijs,& bonis beneficiorum. Vñ,quod quocumque relicta, vel remãſa poſt mortem clerici,acquiſita per eũ,ſint &,eſſe intelligantur eccleſiæ,& eccleſiæ vel Camerę acquiſita.per text.qui dicit ad litterãin cap. primo.12.queſtione 3. vbi habetur,quod Epiſcopi,Preſbyteri,Diaconi,vel quicunque clerici, quęcunque comparauerint, vel acquiſierint poſt adeptum ordinem, vel tempore ſui epiſcopatus, preſbyteratus, vel clericatus, debent eccleſię conferre,alioquin tenentur crimine,tamquam inuaſores re-
2 rum dominicarum.

Et in capitulo quicunque ſeq. quæſt. habetur, quod clericus, vel ſacerdos
3 tenetur acquirere ſuę eccleſię, quia ſi Pręlatus negligit acquirere eccleſiæ,& maluit ſibi quam eccleſiæ, imputatur ei, & de hoc tenetur ad inſtar tutoris, quia non debet prępone rę vtilitatem ſuam, vtilitati eccleſię vt per text. & gloſ. ibidem.

Idem videtur dicere Abb.in capitulo preſbyter. de pecul.cler.in finalibus verbis & in capitulo ſacerdotes.ead.12.queſtione.4.habetur.quod ſi clericus aliquid emit de pecunijs ſuis,& eccleſię,quod de eo debet conficere inſtrumentum,vt ſciat quantum de ſuo impedit, & quantum de rebus eccleſię, quia aliter preſumitur de rebus eccleſię, & pro eccleſia, vt ibi. facit quod habetur in text. capitulo Pontifices. 12.queſtione.3.vbi datum Pontifici,datum eccleſię cenſetur, vnde illud Pontifices computabunt inter res, & bona eccleſię facit.text.in capitulo preſbyter. d.queſtione.4.vbi preſbyter, qui dioceſim tenet, de omnibus que comparat ad eccleſię nomen ſcripturam facere debet, alias remouetur,ab eccleſię adminiſtratione. eſt bonus text.in capitulo primo. de pecul.cler.vbi acquiſita per preſbyterum poſt preſbyteratus ordinem adeptum, iuris eccleſiæ cenſentur.

Et acquiſita per clericum poſt clericatum,de quibus ex ſui natura,& qualitate in vita poterat diſponere, & ordinare, ſi decedat non diſpoſito, vel ordinato de illis, vadunt illa ad eccleſiam, cui pręfuit, vel vbi fuit clericus, aut miniſter text. eſt in capitulo quicunque. 12. quæſtione. 3.facit quod habetur in authen.de eccleſiaſt.tit.§.interdicimus.vbi interdicitur epiſcopis,& perſonis eccleſiaſticis ſimpliciter diſponere in cognatos,vel alio modo, de bonis poſt epiſcopatum, vel ordinem adeptum, quouiſmodo acquiſitis, quia ſunt & intelliguntur eſſe eccleſiæ, & eccleſiæ per eum acquiſita.

Hoc idem dicit Io.and.per dicta iura in capitulo cum in officijs.de teſtam. ibi: de his quæ acquiſiuit poſt clericatum, præſumitur quod intuitu

eccleſiæ

4 eccleſiæ, & de redditibus eccleſiæ acquiſierit, hoc autem licet præſumatur in ſingulis clericis, vt in præallegatis iuribus, in prælatis tamen maxime præſumitur, ſubdens quod intantum valet iſta præſumptio, & in tantum eſt ſtandum hic præſumptioni, quod per eam ſententia fertur pro eccleſia, niſi exaduerſo probetur, vel præſumatur de contrario, vt in præalleg. §. interdicimus. præalleg. authentico. Idem dicit Inno. & Hoſtien. per eadem verba d. capitulo cum in officijs, quos ſequitur Cardinalis Zabarella ibidem, idem videtur dicere Bal. in l. cum ipſe. C. de contrahen. emptio. & vend. ibi, tertio caſu ſcilicet quando dubitatur, quod in dubio videtur emiſſe nomine eccleſiæ. & eſt ratio, quia tenetur acquirere eccleſiæ, & ideo præſumitur pro eccleſia, quando dubitatur vtrum clericus, vel prælatus, quo nomine emerit, eccleſiæ ne, an vero ſuo proprio, quia præſumitur feciſſe illud, quod facere debuit, & illud,
5 ad quod tenebatur. Idem Bal. in authen. licentiam. C. de epiſcopis & cler. ibi, ſecunda ratio eſt, quia ex quo prælatus reperitur in poſſeſſione, prçſumitur poſſidere nomine eccleſiæ, quia ad officium ſuum pertinet acquirere eccleſiæ, &c.

Quia prælatus in dubio videtur emiſſe, & comparaſſe rem nomine eccleſiæ, merito in caſu iſto pro eccleſia, & Camera eſt præſumendum, quia dicit Hoſtien. d. capitulo cum in officijs. quod ex quo clericus debet inire contractum nomine eccleſiæ. 12. quçſtione. 4. epiſcopus. & capitulo preſbyter. de pecul. cler. in dubio debeo magis præſumere, quod contractum inierit nomine eccleſiæ, quod eſt ſecundum ius, quam nomine ſuo, quod eſt contra ius.

Idem videtur dicere Hoſtien. in capitulo primo. §. hortamur. de teſtam. vbi dicit, quod in aquiſitis per clericum eſt præſumptio pro eccleſia, ſaltem quoad bona immobilia, ibi, & ſic patet quod quoad bona immo-
6 bilia eſt præſumptio pro eccleſia, nec prodeſt alteri poſſeſſio, niſi aliud probet.

Facit, quia nemo ordinari debeat, niſi habeat beneficium, alioquin vi-
7 detur quod epiſcopus ei teneatur ſupplere de victu, capitulo non liceat extra de præben. & dignita. facit quia ſponſa & vxor quicquid acquirit matrimonio, conſtante matrimonio acquirit, & de illius bonis acquirere præſumitur. l. etiam. C. de donat. inter vir. & vxor. & . ff. eo. quintus. Abb. in capitulo primo, de pecul. cler. per Hoſtien. Io. Andr. & Inno. & alios d. capitulo cum in officijs. de teſtam. quia bene infertur
8 de vxore ad eccleſiam, & eſt bona ſimilitudo, prout dicit Bal. in l. cum ipſe. C. de contrahen. emptio. quia inquit prælatus dicitur ſponſus, & eccleſia dicitur ſponſa. l. vxor marito. ff. de donat. inter virum & vxorem.

Idem

Idem dicit Hoſtien. in capitulo primo. §. quicquid. de teſtam.vbi reddendo rationem talis præſumptionis, ideo eſt, quod ſponſa, & vxor præſumitur acquirere de rebus mariti, & marito, quia vix de alijs mercimonijs ſe intromittunt mulieres, quam de rebus mariti; & ſi hoc faciunt, faciunt de rebus mariti, vnde bene eſt, quod ſit præſumptio pro marito:& hac etiam ratione præſumitur pro ſponſa ſpirituali,ideſt eccleſia, vt videlicet clericus, vel Prælatus præſumatur de rebus eccleſiæ acquirere, Quia videlicet omnia mercimonia ſunt illicita ſponſis ſpiritualibus; & ſi exerceant ipſa, turpis eſt quæſtus, quia negocia-
9 tor clericus, eſt vt peſtis vitandus. 85. diſtinc. negociatorem. ſed ſi talis negociator hoc conſueuit facere de rebus eccleſiæ, ergo bene eſt, vt eadem ratione pro ſponſa ſpirituali contra ſponſum ſpiritualem præſumatur, quamuis in multis differat, vt per Doct. ibidem. vnde per hæc videtur quod præſumptio eſt pro eccleſia, & in tantum valet iſta præſumptio, quod pro eccleſia ſententia eſt ferenda, niſi aliud ex aduerſo probatur, vel præſumatur, vt ſupra fuit dictum. Imo Santiſſim. D. N. Pius Papa Quartus per ſuam, quam edidit conſtitutionem ſub Datum Romæ Anno 1560. die 26. Maij qua ordinat, quod de rebus eccleſiaſticis,vel occaſione eccleſiæ acquiſitis non poſſit fieri donatio,vel diſpoſitio, vult, quod rerum donatarum huiuſmodi, contra dictam conſtitutionem relictarum capi poſſit poſſeſſio per Cameram, ſine vitio ſpolij.

Et ſpoliorum, ac rerum per clericum relictarum, acquiſitarum de eccleſia, poſſeſſio ſemper eſt penes eccleſiam, & penes Chriſtum per Inno.
10 capitulo cum ſupra. de cauſ. poſſeſſ. & propriet. vbi dicit, quod quantuncunque moriatur prælatus, & omnes clerici, tamen proprietas, & poſſeſſio remanet penes Chriſtum, & eccleſiam, quæ nunquam moritur, & non eſt unquam nulla, per Archid. capitulo hoc conſultiſſimo. de reb. eccleſ. in 6. in verſ. ipſarum. ad hoc 16. quæſtione 3. inter mem. leg. & not. 12. quæſtione ſecunda expedit. & capitulo cauſa. de verb. ſig. late Ruin. conſ. 156. incip. primo videndum. vol. quarto. Et ſi ſpolietur eccleſia aliquibus bonis, antequam illius poſſeſſio apprehen-
11 datur, Prælatus ſucceſſor habet interdictum vnde vi, vt per Bar. l. prima. §. municipes. de acquir. poſſeſſio. vbi Paul, de Caſtro, quod licet rector eccleſiæ mortuus ſit, poſſeſſio tamen non perditur, ſed remanet apud eccleſiam. i. apud Deum, & Apoſtilla ibidem ad eundem Paulum, quod Prælatus confirmatus, qui nondum eſt adeptus poſſeſſionem ſuæ dignitatis, poteſt agere interdicto vnde vi. Quia licet vacet dignitas,non vacat poſſeſſio bonorum eccleſiæ, & eccleſia eſt in anima viuentis, & per Bart. in. l. ſicut. §. fin. ff. quod cuiuſque vniuerſitatis no-

tis nomine.

Merito videtur ſemper præſumendum pro eccleſia, & agentes Cameræ poſſunt capere poſſeſſionem relictorum per clericum, quia non videntur alienam poſſeſſionem capere, ſed ſuam continuare, quia clericus etiam viuens illa poſſidet, nomine eccleſiæ, non ſuo, vt per Innocen.in capitulo in præſentia.extra de probatio.vbi dicit,quod licet ius præbendæ vacet, non tamen vacant res, & iura pertinentia ad præbendam, imo etiam poſſidentur ab eccleſia,etiam dum viuit præbendarius,quia

12 poſſidet illa nomine eccleſiæ not. in capitulo ex literis.de probatio. tex. ad literam in capit.ſine exceptione. 12.quęſt.ſecunda. vbi habet, quod clericus utitur rebus eccleſię, non uti proprijs, ſed uti ſibi commendatis: ergo in iſtis taliter per clericum, acquiſitis, probabit hęres, ſi de contrario prætendet, vnde ſeſe non intromitet poſſeſſionem, vel proprietatem præoccupando, vel inuadendo, ſtante præſumptione, quouſque de meliori iure ſuo contra Cameram non docuerit, quia dicit Hoſtien.in cap.vnico.vt eccleſia beneficia.&c.quem refert ibi Io.de Imo. quod quando eccleſia petit bona, quæ clericus tempore mortis poſſidebat,videtur quod hæres conuentus habet probare,quod non ſunt bona eccleſiæ, &c.

Sed videtur,quod non præſumatur, neque pro eccleſia,neque pro hærede in bonis per clericum, vel prælatum acquiſitis, & poſt mortem relictis ſed pro eo qui eſt, vel reperitur in poſſeſſibone onotum, vel ſit hæres, vel eccleſia,vnde non poſſidenti, vel extra poſſeſſionē exiſtenti incunbit probatio, eſt bona glo. in capitulo quicunque. 12. quæſtione 3. vbi ha

13 betur, quod ſi eccleſia ſit in poſſeſſione, hæredes habent probare. ſed ſi hæredes eſſent in poſſeſſione,oporteret eccleſiam probare de iure ſuo ead. cau. quæſtione 5.cap. primo.in fin.& eadem cau.quæſtione prima ſint manifeſti.ibi, Vel dic,quod ſi poſt mortem epiſcopi eccleſia inueniatur eſſe in poſſeſſione rerum per clericum relictarum,hæredibus incumbit onus probandi, ſed ſi hæredes ſunt in poſſeſſione,tunc eccleſia probabit 12. quæſt. 5. in fin.

Idem ſentit gloſ. in cap.primo 12. quæſt.5.in gloſ.fin.ibi ideo epiſcopo incumbit onus probationis, quia illa erat in poſſeſſione, & ibi in margine allegatur Bal.in authen. ex teſtamento.7.col.11.verſ.C.de collat. ,& quod notat Bart.in.l.ſi inter. ff.de rebus dub.Io. And. in addit.ad Specul. tit.de act.§.primo.ver. ſed quid ſi dubitatur. moderni legiſtæ.in.l. cum fundus.§.ſeruum. in fin.ff.ſi cer.pet.

Sed pro intelligentia materiæ, & pro concordatione contrariorum iſtorum, ego puto dicendum, quòd aut defunctus fuit clericus ſimplex, nudum officium habens, vel beneficium, aut fuit beneficiatus præ-

ſumptiue

ſumptiue, veluti ſi in ſacris, aut ad ſacerdotalem ordinem promotus: aut beneficiatus apparenter, veluti prælatus: & primo caſu videtur quod in bonis relictis, ſit præſumendum, & ſit præſumptio facienda pro hæredibus, quia iſte cum non fuerit Prælatus, ſed clericus ſimpliciter, creditur acquirere intuitu perſonæ, non eccleſiæ, quando ad hoc quærendum, ſcilicet nomine eccleſiæ nullum habuit officium, ideo ſuo nomine quærere videtur, ſi aliunde habet bona, quam de eccleſia: vnde eius hæres legitimus, licite poſt eius mortem bona relicta occupabit, dicunt Io. And. Innocen. & Hoſtien. d. capitulo cum in officijs. de teſtam. ſecundum aliquorum opinionem, quam omnes atteſtantur eſſe non malam, & eam ſequuntur: clerici.n.iuquiunt ſimplices, qui nullum in eccleſia habent certum officium, ſiue dignitatem
14 non præſumuntur acquirere intuitu eccleſiæ, ſed perſonæ, vnde & hæres ſuus legitimus ſueccedit eis ab inteſtato, argumen. capitulo requiſiſti. §. fin. de teſtam. ex. quia clerici in minoribus conſtituti non be-
15 neficiati, minime prohibentur exercere quælibet negocia ſecularia, alias licita, vt per Abb. in capitulo primo, ne cler. vel monac. vnde ob hoc poſſet dici, quod pro tali clerico eſſet præſumendum, quod potuiſſet acquirere ex negoc ationibus, & ex negociando, ſi negociari poteſt quod videtur contra regulam, quam facit Abb. in capitulo primo. de pecul. cler. & capitulo cum eſſes de teſtam. 11. col. num. 26. vbi dicit, quod clericis eſt in diſtincte prohibitũ negociari, & præſumere quod clericus acquiſierit ex negociationibus, eſt præſumere in eo crimen, &
16 delictum, ſed intellige pro concordatione de alio clerico, quam de ſimplici, puta de in ſacris conſtituto, de miniſtro altaris, & de beneficiato, vt per eundem Abb. ibidem.

Et poteſt clericus in minoribus impune redire ad ſeculum, & laicare, quia apoſtaſia in eo non conſideratur, quia impune poteſt ſeculariter viuere, & renunciare in totum ordini clericali, & ſi non verbo, ſaltem
17 facto exercendo actum omnino contrarium, vt docetur per Abb. in capitulo tuæ. de apoſta. ex. Sed negociari, & negocia ſecularia exercere, prohibetur clericus toto tit. ne cler. vel monac. & etiam tacito modo conſtitutione Pij Quarti. de qua diximus ad longum in quæſtione, quæ negocia ſint præmiſſa, aut interdicta clericis. vbi inſeritur copia dictæ conſtitutionis. Sed de præſumptione in clericos, quoad negociationes, dicemus infra in præſenti quæſtione.

Si vero ſit beneficiatus præſumptiue, puta, quia defunctus fuerit in ſacris ordinibus, vel ad ſacerdotium promotus, videtur quod circa acquiſita relicta per eum, ſit præſumendum pro eccleſia, & Camera, & quod ſi hæredes aliquid prætendant ipſi de eorum iuribus probare

habeant, vnde nec bona occupare, nec in illis ſe intromittere de-
bent, quia talis defunctus, ex quo fuit ad ſacros ordines promotus,
vel ſacerdos factus, fuit præſumptiue beneficiatus, & illum habuiſſe
18 beneficia præſumitur, quia ad tales ordines regulariter, & de iure
ordinario promoueri non debet, nec poteſt ſine titulo beneficij, de
quo neceſſaria vitæ percipiat, per text. ad literam in d. capitulo epiſ-
copus. idem dicit text. in capitulo cum ſecundum Apoſtolum. §. licet
autem. capitulo de monac. capitulo ſuis quæſtionibus. extra. de præben.
19 capitulo accipimus. de ætat. & qualitat. & beneficium præſumitur ha-
bere redditum ſaltim pro vita duorum. capitulo vt quiſquis. de vit. &
honeſt. cler. Card. in conſ. decimo & Card. in capitulo fin. col. 2. de præ-
ſumpt. Felin. in capitulo conſtitutus. col. j. verſ. & ſubdit. Hier. Gig. in
tract. de penſio. quæſtione. 9. in fine. Sed quia non ſemper intitu-
latur ad beneficium eccleſiaſticum d. capitulo accepimus. cum ſimilibus
quia etiam aliquando promouetur ad ordines ſacros ſine titulo bene-
ficij, puta quando ordinatus habet in bonis ſuis patrimonialibus ſubſi-
dium vitæ. vt per text. in capitulo epiſcopus. de præben. vbi notat glo. in
verb. ſubſidium, quod poteſt ordinari ad titulum patrimonij. Et quia
etiam ſi non habet ex patrimonio, vnde viuat, debent ei, de ſuo neceſſaria
victui ſubminiſtrari per epiſcopum, vel per eum, qui ordinauit eum,
quouſque ei in aliqua eccleſia conuenientia ſtipendia militiæ clericalis
aſſignet, capitulo non licet, & d. capitulo epiſcopus. de præben. & d. ca-
pitulo cum ſecundum Apoſtolum. §. licet. vbi glo. in verb. donec. d. capi-
tulo accepimus de ætat. & qualitat. & melior glo. in cap. tuis quæſtioni-
bus. eo. in verb. patrimoniabus. vbi dicit, quod ſi patrimonium, ad cuius
titulum fuit clericus promotus periret cauſmate, vel alluuione, quod e-
piſcopus ei teneatur prouidere de beneficio eccleſiaſtico, quia cũ iſte ad
ſeculum redire non poſſit, redundaret in opprobrium ordinis clerica-
lis arg. 93. diſt. Diaconi. & capitulo Ioannes. de cler. coniugat. habetur in
gloſ. in capitulo ſi quis ex. de ſimonia. in verb. per triennium. Iſtis atten-
tis, non videtur quod præſumptio circa bona relicta per talem promo-
tum ſit talis, quod non poſſit admitti probatio in contrarium, & quod
hæredes ſi iſta probare intendant non debeant audiri, & illorum proba-
tiones admitti. imo ſtante, quod non ſemper ad titulum beneficij,
ſed etiam quotidie fit promotio ad titulum patrimonij, non videtur
præſumendum pro eccleſia, & Camera, cum non probat hoc eſſe,
quod hoc contingit abeſſe. l. quod attinet. C. de probatio. Et maxi-
me, quia etiam ratione clericalis dignitatis, prout talis ſacerdos mul-
ta ſibi acquirere, puta, vt cum pro miſſis dicendis fuerint ſibi legata
centum, vel ducenta contemplatione ſui ipſius, non autem eccleſiæ,

iuxta

Iuxta diſtintionem quam facit Abb. in hoc articulo in capitulo cum in off.de teſta. vel cum fuerit capellanus alicuius Principis, qui & ex hoc multa acquiſiſſet, vt per eund. Abb. in capit. cum eſſes. in repet. de teſtam.col.xj.ſ.ſed contra.ver.quid autē in acquiſitis.quia de taliter acquiſitis,quia ſunt ſibi data in recompenſationem laboris, & ſui ſeruitij, & ſunt ſibi proprie acquiſita, poteſt pro libito in vita,& teſtamento diſponere, & in illis etiam ab inteſtato decedente, ſuos hæredes ſuccedere.vt per Abba. d. locis,facit deciſio.Rotæ in antiquis 263.incip.nota, quod qui rubricatur clericus qualiter probetur &c. Vbi ſecundum Io. Andr. in capitulo licet. de ſent. excom. lib. ſexto. habetur quod licet poſſeſſio clericatus,ſine alia probatione tituli,inducat præſumptionem,tamen in beneficialibus præſumptio non eſt ſufficiens ad adiudicandum beneficium, niſi verus titulus probaretur, ſuper quo cogita pro hoc membro diſtinctionis.

Sed ſi fuit beneficiatus apparenter, puta epiſcopus,vel Prælatus. Abb.in capitulo vt vnus de pecul. cler. vbi ponit & diſputat,an bona,quæ emit beneficiatus nomine proprio, intelligantur acquiſita hæredibus, an vero eccleſiæ,& in capitulo cum eſſes. in repet. de teſtam.col. 10.verſ. vnde, complectendo omnia &c. bonis rationibus reprobata diſtinctionem, quam in hoc caſu faciunt Io. Andr.& Hoſtien. ipſe ſic diſtinguit:quod aut conſtàt prælatum habuiſſe patrimonium: aut non conſtat: aut dubitatur, & ſi dubitatur ſub diſtinguit: quod aut dubitatur an habuerit vnde potuerit acquirere illa bona, de quibus eſt lis & contentio:aut nō habuit illa bona de quibus eſt contentio, tempore ſuæ promotionis ad

22 Prælaturam vel beneficium.

Et quoad primum membrum diſtinctionis præſentis ſcilicet quando certum eſt, quod habuit patrimonium tempore promotionis ad prælaturam:& tunc poteſt cōſtare.ex quibus redditibus illa bona acquiſierit,de quibus eſt contentio:aut non poteſt vel dubitatur.

Et primo caſu,ſi poteſt,bona erunt illius,ex quibus redditibus erunt acquiſita 12.quæſtione 3.capitulo quicunque.capitulo inquirendum.extra de pecul. cler. capitulo ſint manifeſtæ. 12.quæſtione.prima.ſi non poteſt, quia dubitatur,ex eo quia ſacerdos, aut prælatus fuit permixtim,& promiſcue vſus patrimonio,& rebus eccleſiæ,quod facere non debuit,quia debuit res ſuas tenere ſegregatas a rebus eccleſiæ, & de eis ſingulariter inuentarium facere:capitulo ſint manifeſtæ.debet primo deduci,quantum veriſimiliter prælatus potuit expendere in victu ſuo, & ſuorum,& pro eccleſia, deinde præſumptio eſt, quod illa bona ſint acquiſita, tam ex redditibus proprijs, quàm ex redditibus eccleſiæ: & ideo cum debeant in rei veritate inter hæredem, & eccleſiam æqualiter

Cc 2 diuidi

diuidi, ita etiam pari modo pro vtroque erit in caſu iſto preſumendum. Vnde vterque poterit ſine aliquo periculo occupare, cum tam pro Camera, quam pro hærede, tunc præſumatur, & hæc poſſunt intelligi habere locum quando facultas patrimonij, & beneficij bonorum illaru acquiſitionem patiebatur æqualiter, iuxta not. Inno. in capitulo cum in officijs. de teſtam. & facit quod in ſimili not. glo. in l. cum oportet. C. de bon. quæ lib.

Et dico æqualiter, quia vnum in hoc non debet præualere alteri, ad hoc, vt ſit æqualis præſumptio, quia ſi patrimonium ſit ſufficiens ad acquirendum illa bona in totũ, vel in partẽ, eccleſia vero non, nec in totũ, vel in partem, tunc eſt præſumptio pro hærede, & eccleſia vel Camera habet tunc probare, quia ceſſat præſumptio capit. primo. de pecul. cler. & capi. primo. 12. quæſtione 4.

Vel eſt contrarium, quia eccleſia erat opulenta, & ſufficiens ad acquirendum, patrimonium vero vel induſtria perſonæ erat tenue, & tunc eſt præſumendum pro eccleſia, & habet locum præſumptio. capitulo primo præallegato. quia tunc ſi prætendat aliquid hæres, probare habet, quia omnis præſumptio eſt pro eccleſia, & Camera: facienda, ſi vero vterque erat ſufficiens, puta eccleſia, & patrimonium, & induſtria perſonæ, quæ hoc caſu æquiparatur patrimonio, & eſt vt patri-
23 monium, & ſuccedit in locum patrimonij: & tunc ſecundum plus & minus erit facienda diuiſionis, ponderationis, & præſumptionis conſideratio: & diuiſio, & præſumptio fiet ſecundum qualitatem vtriuſque. ſecundum qualitatem patrimonij, vel induſtriæ, & rerum eccleſiæ: & patrimonij, & induſtriæ, & rerum eccleſiæ, ſi omnia iſta inſimul concurrerint, & ponit exemplum Abb. eccleſia habebat in redditibus trecentum, patrimonium ducentum, poteſt addi ex induſtria ducentum lucrabatur, Prælatus, detrahatur de redditibus tantum, quantum potuit expendere pro ſuo victu, & ſuorum defunctus. Sed non facias expenſas, nimis delicatas, quia de redditibus eccleſiæ habet expendere clericus pro ſuo victu, & patrimonium, & alia ſua præſeruare, pro vt late fuit dictum ſupra in quæſtione ex quibus præſumatur cler. acquiſiſſe, & pone quod iſtæ expenſæ aſcendant ad centum, præſumptio, tunc inſurgit, quod de bonis eccleſiæ in acquiſitione impenderit ducenta, de patrimonio alia ducenta de induſtria, alia ducenta, ſic fiet æqualis præſumptio, & æqualis diuiſio, & ſi minus percepiſſet de patrimonio, minus de induſtria, minorem partem de acquiſitis haberet, & minus etiam præſumetur.

Et hoc, inquit, intelligo in caſu, quo Prælatus emiſſet, vel acquiſiſſet, nomine ſuo, quia non eſt ſibi credendum, ex quo facultates eccleſię exuberant

berant, & non apparet, in quem vſum ſint conuerſæ, ſed ſi non habet, neque patrimonium, nec induſtriam, præſumitur tunc pro eccleſia, vt per Cyn. in authen. licentiam. C. de epiſcopis & cler. vbi idem ſentit in adminiſtratoribus rerum ſecularium, nam dicit quod ſi adminiſtrator erat perpetuus, & nihil habebat, ex adminiſtratione acquiſiſſe præſumitur: ſi vero temporalis erat & reddebat computum ad-
24 miniſtrationis, tunc non præſumitur acquiſiſſe ex adminiſtratione, ſed potius ex ſua induſtria: ſecundo caſu principali, ſcilicet, quando non conſtat, & certum eſt, quod nihil in patrimonio habebat: & eo caſu eſt videndum, an habuerit aliquod artificium, vel ſcientiam, vel doctrinam, ex quibus potuiſſet acquirere, & tunc idem dicendũ, prout diximus de patrimonio: quia per omnia idem eſt dicendum de induſtria in iſto caſu, quod dictum fuit de patrimonio. vt per Abb. d. capitulo vt vnus. de pecul. cler. Aut non habebat induſtriam, ſiue doctrinam, vel artificium aliquod, & tunc fit omnis præſumptio pro eccleſia, ſecundum diſpoſitionem capituli primi. de pecul. cler. & capituli primi 12. quæſtione 3. Aut dubitatur, an aliquid habebat defunctus, tẽpore quo fuit promotus, & ſumus in tertio membro principali: & tunc, aut dubitatur, vtrum habuerit aliqua bona, ex quibus potuit iſta acquiſita comparare, & præſumitur pro eccleſia: vel dubitantur, an acquiſierit iſta bona, de quibus eſt contentio, antequam promoueretur, vel poſt promotionem, & tunc pro nemine eſt præſumendum, ſed ille, qui erit in poſſeſſione, erit tuendus, & defendendus quouſque per alium de contrario probetur, hæc Abb. d. repetit. in capitulo cum eſſes. de teſtam. &c. vt vnus de pecul. cler. ſubdens paulo poſt Abb. in d. repetit. ex iſtis tales elicio concluſiones: prima eſt bona per clericum beneficiatum, & patrimonium habentem acquiſita, in dubio acquiſita præſumuntur, tam de redditibus propijs, quam de eccleſiæ bonis. Alia concluſio eſt, ſi dubitatur, an bona clerico decedente dimiſſa, ſint acquiſita ante promotionem ad beneficium, vel poſt, hæres clerici in poſſeſſione defendatur, quouſque de iure eccleſiæ conſtiterit, vel Cameræ. Idem dicitur de eccleſia, vel Camera, ſi ſit in poſſeſſione, quia ex quo parimodo eſt pro ea, vel eſſe poteſt præſumptio, in eadem poſſeſſione venit tuenda, & manutenenda, quia verba Abbatis, quod hæres eſt defendendus in poſſeſſione, intelligũtur ſi hæres in poſſeſſione reperiatur, & ideo itá præſumẽdũ in iſtis caſibus eſſe dicit Abb. ne fiat captioſa præſumptio, tam contra hæredem, quam contra eccleſiam, aut Cameram in hac materia: ſi opponatur, quod beneficium fuit tenue, vel quod fructus ſunt diminuti, debet opponens hoc probare, quia præſumitur de contrario, per text. in authen. de æqualitate dot. §. ſin autem fortuita. per Ang. in conſ. 270. incip. Bonifacius.

nifacius. in vltima col. Calder. in tit. de probatio. conſ. 10. Card. in capitulo fin. de præſumptio. in 2. col. per Andre. Mocenigum in additio. ad Felin. in capitulo propoſuiſti. de probatio. ſed quia hodie hominum laicorum & ſecularium multum excreuit malitia, & temeritas, qui etiã vſq; ab antiquis tẽporibus ſemper clericis infeſti, & moleſti fuerunt cap. clericis. de eccleſ. immunitat. qui non habito reſpectu, quem debent ad religionem, & ſanctimoniam, nullo iure res eccleſiæ occupant, inuadunt modis quibus poſſunt, eccleſiam, & Cameram defraudantes, & quia etiam quidam clerici contra canonum diſpoſitionem, & eorum conſcientiam, quotidie eccleſiam defraudantes res illius cognati, & conſanguineis ſuis applicant, & appropriant, facientes cantare inſtrumenta, & contractus emptionum factarum de rebus eccleſię, in perſonam patris, fratris, vel conſanguineorum, vt per Cardinalem Zabarellam in capitulo final. de pecul. cleric. circa fin. videtur ob hoc eſſet melius, & æquius in cauſis dubijs dictæ diſtinctionis, præſumere ſemper pro eccleſia, & Camera tantum, non autem pro hærede.

Et eccleſiam vel Camerã apprehendere debere poſſeſſionem ſpoliorum, & in illa manuteneri potius, quam hæredem, vt per gloſ. in capitulo ſecundo. de ſucceſſ. ab inteſta. in verſ. morientium. vbi tenet, quod in rebus acquiſitis intuitu perſonæ, ſi ſint diſtinctæ, ſuccedunt conſanguinei decedentis clerici ab inteſtato, ſi vero ſint permiſtæ cum rebus eccleſiæ diſtinguit, quod aut dubitatur, an habuit proprium, vel certum eſt, quod habuit ſi dubitatur ſemper pro eccleſia eſt præſumendum, & totum ſemper vendicabit eccleſia, &c. & per doctrinam, vel regulam generalem Innoc. in capitulo cum in officijs. de teſtam. vbi in fine primæ col. dicit, quod relicta per clericum, de quibus poteſt dubitari ſint ne hæredum, vel eccleſiæ, debent occupari ab eccleſia, quia pro illa præſumitur. Quæ doctrina, & illius verba, videntur generalia, quoquomodo dubitetur. vel dubitari poſſit, vnde videntur etiam poſſe extendi ad caſus diſtinctionis Abbatis, & etiam doctrinam Ioan. Andr. & Hoſtien d. loco Dicunt enim ibi Innoc. Io. Andre. & Hoſtien. generaliter, quod ſi clericus inteſtatus decedat, bona relicta occupantur hoc modo, videlicet, bona eccleſiæ occupat eccleſia, illa de quibus eſt certum quod fuerunt teſtatoris occupat hæres, ea de quibus dubitari poteſt, cum pro eccleſia præſumatur occupabit eccleſia. Id quod ſentire, & ſequi videtur Bal. in l. cum ipſe. C. de contrahend. emptio. vbi dicit, quod clericus, aut emit nomine eccleſiæ, aut nomine ſuo, aut dubitatur: primo caſu acquirit eccleſiæ poſſeſſionem,

&pro-

& proprietatem: ſecundo caſu acquirit ſibi, & hæredibus ſuis, tamen ſi de bonis eccleſiæ emit, debet eccleſia conſeruari ind.mnis, alioquin in ſubſidium vendicat rem emptam de pecunia ſua, in quacunque perſona cautet inſtrumentum. Tertio caſu, ſcilicet, quando dubitatur, dicit Innocentius, inquit idem Bal. valde eleganter, quod in dubio videtur emiſſe nomine eccleſiæ, & eſt ratio, quia tenetur acquirere eccleſiæ, & ideo in dubio præſumitur feciſſe, quod debuit facere, intelligendo maxime de Prælato cuius ad hoc eſt officium, dicimus. in quæſtione ex quib. præſum. & ſi bona aut pecuniæ de quibus agitur, tempore mortis epiſcopi, vel Prælati erant intra domus epiſcopatus, in quibus habitat epiſcopus, quamuis poſt mortem fuerint aſportatæ, præſumendæ ſunt eccleſiæ. Ruin. conſ. 156. primo videndum lib. 4.

Quia per eundem Innoc. & alios, eccleſia Prælato mortuo, ſi occupat bona, ipſius Prælati nomine empta ignoranter, non incidit in pœna conſtit. l. ſi quis in tantam. C. vnde vi. quia iuſtam cauſam habet ignorantiæ, & contrariæ præſumptionis, cum enim præſumantur, inquit, idem omnia acquiſita de bonis eccleſiæ. Item cum quicquid emit Prælatus præſumatur emiſſe nomine eccleſiæ, vel nomine eccleſiæ emere debeat, ſi aliud non appareat, debeo potius præſumere feciſſe illud, quod ius præcipit quam contra ius, ſcilicet quod emerit, & poſſederit nomine eccleſiæ.

Id quod non eſt dicendum in hærede clerici defuncti, qui occupando incidit in pœnam. d. l. ſi quis. qui occupans non excuſaretur, vt eccleſia, quia pro eo non facit præſumptio, ſicut facit pro eccleſia, de cuius bonis ſemper præſumitur Prælatus acquirere; vide per gloſ. in l. etiam. in verbo merito crediderint. C. de donat. inter vir. & vxor. & in authen. licentiam. in ver. probatum. C. de epiſcopis & cler. in Spec. de ſtat. monac. cum alijs ſimilibus. & dicit D. Quintilianus Mandoſius vir Doctiſſimus, & rerum Romanæ Curiæ peritiſſimus, in ſua praxi ſignaturæ gratiæ, in rubrica, licentia teſtandi & ſpoliorum conceſſio: quod in cauſis ſpoliorum, commiſſarius Apoſtolicus poſſeſſionem bonorum mobilium, & immobilium aſſequi ſolet non expectata declaratione, an defunctus teſtamentum condiderit, & an illud facere potuerit, vel ſuper quibus bonis facere potuerit, & conſanguineos, ſiue clerici defuncti hæredes, ſi quid prætendunt contra Cameram agere, ſeu experiri neceſſe eſt, eius opinio mihi placet per ſupradicta.

Pro quo cogita, quia eccleſia, & Camera legalius, & magis legitime ſe
25 intromittit in rebus ſpoliorum, quam faciant hæredes mortui, quia Camera apprehendit ſpolia auctoritate iudicis commiſſarij deſcriben-

do inuentario particulariter omnia bona, & per eam conſeruantur, percipiuntur itidem fructus, redditus, & prouentus eorum, & pari modo conſeruantur omnia legaliter manu notarij publica cum ſolemnitatibus in forma requiſitis faciendo. Vnde magis, quod ſuum eſt poteſt conſequi hæres, & integrius obtinere a Camera Apoſtolica, quàm poſſit Camera ab hæredibus, qui de facto nullo ordine iuris, vel ſolemnitate ſeruata, pauca cum religione, & reuerentia, vt ita dicam, ſeſe intrudunt in bonis, & ſpolijs, occupando, inuadendo, occultando, aſſumendo, & defraudando, vt vidi ſæpe fieri poſtquam cauſas ſpoliorum audio: ſed tamen, quando hæres occupando bona, & ſpolia per clericum relicta incidat in pœnam, d. l. ſi quis in tantam. ex cuius diſpoſitione eſt, quod violenter inuadens poſſeſſionem rei ſuæ apud alium conſtitutæ, illam tenetur reſtituere, & dominio eius priuatur, & vbi res ſit aliena illam reſtituet, & in eius extimationem condemnatur, omnino vide per eoſdem Innocen. Hoſtien. Ioan. Andream vbi dicunt, quod tunc demum incurrit hæres dictæ conſtitutionis pœnam, quando rem, quam quoquomodo eccleſia incæpit poſſidere, ſcienter, & violenter occupat, vltraque etiam tenetur interdicto vnde vi, puta, quia eſſet empta per clericum nomine eccleſiæ, vel alias nomine eccleſiæ per clericum poſſeſſa, imo nedum ſcienter & violenter, ſed & ſi clandeſtine: eſt deciſio Rotæ quæ. l. ſi quis. ita interpretatur deciſ. putei. 33. incip. diſpoſitio. de reſtitut. ſpoliat. in manuſcriptis.

Si vero clericus teſtator hæredi relinquat rem, quam emiſſet, non nomine eccleſiæ, ſed ſuo: vel ſi alij dictæ rei poſſeſſionem tradidiſſet, vel ipſe, vel alius inuitus de illa fuiſſet expulſus, tunc hæres ab eo inſtitutus, cum poſſeſſio fuerit penes clericum teſtatorem, non nomine eccleſiæ, ſed ſuo, rem illam occupando, non incurrit pœnam. d. conſtitutionis, quia tunc bene poteſt occupare abſque aliqua ſuſpitione pœnæ.

Idem quoque videretur dicendũ de eccleſia, vel hodie de Camera Apoſtolica, quod ſi Prælatus emit rem ſuo nomine, ſi ſucceſſor, eccleſia, vel Camera ipſam ſcienter occupat, quod tenetur pœna. d. conſtitutionis, ſi
26 leges ſeculares Cameram ligare poſſent Apoſtolicam, vel conditione ex illo canone 16. quæſt. 6 placuit.

Si vero ignoranter, non quia iuſtam cauſam habet ignorantiæ, & contrariæ præſumptionis, tum quia clericus quicquid acquirit, prima facie eccleſiæ acquirere præſumitur, tum quia nomine eccleſiæ debet prælatus inire contractum, & in dubio debeo potius præſumere, quòd inierit contractum nomine eccleſiæ quod eſt ſecundum ius, quam

nomine

nomine ſuo, quod eſt contra ius.

Si vero Prælatus dimittat rem eccleſiæ, inter alias res ſuas proprias, eſto q̃ poſt mortem ſuam inter eas inueniatur, nihilominus eccleſia eiuſdem rei ciuilem poſſeſſionem retinet, cum ipſam Prælatus nomine ſuo, non
27 nomine eccleſiæ poſſederit: vnde non præiudicat eccleſiæ ſi illius poſſeſſionem dimittat, vel eam alteri leget.

Vnde eccleſia, vel Camera bene illa occupare poterit, & e contra ſi illam occupat hæres, incidet in conſtitutionem, & tenebitur vnde vi, quia ad hoc ſufficit, quod eccleſia quoquomodo poſſidere incipiat, & hoc verum eſt, quando prælatus relinquit, vel dimittit res, quas conſtat eſſe eccleſiæ.

Si vero relinquat illa, de quibus poteſt eſſe dubium, tunc bene ratione dubij, poterit illam occupare hæres, abſque periculo incurſionis alicuius in pœnam, puta quando illam acquiſiuit prælatus poſt ſuam promotionem, cum in optione ſua fuerit, quando acquiſiuit, vtrum illam nomine ſuo receperit, an vero nomine eccleſiæ, quia quamuis male faceret, ſi ius eccleſiæ peruerteret, non tamen hoc eſt præſumendum arg. j. quæſtione 7. ſancimus.

Facit etiam, quia ad hæredem veniunt, & per eundem occupari poſſunt, non ſolum ea omnia, quæ poſſedit teſtator, ſed etiam ea, quæ non poſſedit, puta commendata, depoſitata, dummodo in hæreditate inueniantur.

Ideoque non incidit occupando illa in pœnam aliquam, vel etiam dictæ
28 conſtitutionis, cum non debeat præſumi ipſum hæredem aliter ea velle poſſidere, quam teſtator poſſederit, & per conſequens, nec proprietate, nec poſſeſſione eccleſiam ſpoliat.

Sed ſi vult eſſe tutus hæres in huiuſmodi ſe immiſcendo vel illa occupando, faciat proteſtationem ante actum occupationis, vel in ipſo actu,
29 quod talia occupat, vel apprehendit ſaluo iure eccleſiæ, tam in proprietate, quàm in poſſeſſione, vt ibi per eoſdem Hoſtien. Io. Andr. & Innocen. vbi etiam ponunt, quæ actio competat hæredi contra eccleſiã occupantem, vel detinentem res Prælati defuncti, & e contra, quę competat eccleſię contra hęredem, vel alium detentorem, vbi videre, & recurrere ſemper potes.

Ita materia intellecta, & diſtincta, non habet, vt videmus difficultatem, quia tam primò, quàm ſecundo loco adducta in contrarium ſunt conciliata per diſtinctionem Abb. d. capitulo vt vnus, præallegato, intelligendo prout ipſe intelligit, & per eundem d. capitulo cum eſſes. col. 10. in repetit. vnde remanet ſine aliquã repugnantia, vel difficultate, circa quorum concordationem non inſiſto, quia eſſet labor ſine fructu aliquo,

quo, & penitus inanis: & iſta ſufficiant pro nunc quantum ad præ-
ſumptionem circa ſpolia prouenientia ab eccleſia, vel a beneficijs eccle-
ſiaſticis.

Quia quantum ad illa ſpolia, quæ facit clericus illicite negotiando, & ex
30 illicitis negociationibus deſcendentia, ego credo, quod nulla poſſit
eſſe vel fieri præſumptio pro Camera contra clericum defunctum, imo
quod ſi Camera aliqua ſpolia ex huiuſmodi prætendat, quod probare ip
ſa habeat, quia negociari, vel quod quis negocietur, eſt quod facti, quod
regulariter non præſumitur, quia facta non præſmuntur per Doctor. in
l. ſciendum. ff. de verb. obliga. imo clericis eſt penitus interdicta, &
prohibita negociatio capitulo fornicari. 88. diſtinc. vbi antequam quis
ſit eccleſiaſticus, negociari licet, facto autem iam eccleſiaſtico non licet,
quia id dicunt Apoſtolica verba, nemo militans Deo, implicat ſe nego-
cijs ſæcularibus, & cantat pſalmiſta Dauid, quoniam non cognoui nego
ciationem, introibo in potentias Domini.

Et clericum negociatorem veluti quaſi peſtem fuge, diximus late ſupra in
quæſtione illa quæ negocia ſint permiſſa, aut interdicta clericis. in ſecũ-
da parte diſputationis. §. vtrum contrarium. imo nullo modo debet fie-
ri præſumptio, quod clericus ex negocijs acquiſierit, quia dicit Abb. in
capit. cum eſſes. de teſtam. in rep. col. 11. num. 26. quod acquiſita per
clericum numquam præſumuntur acquiſita ex negociationibus, quia
31 clerico non eſt licitum aliquo modo negociari. capitulo fin. ne cler. vel
monac. & plene 24. quęſtione 3. in ſumma. & ideo inquit eſt præſumen-
dum, quod acquiſita per eum ſint acquiſita ex redditibus beneficiorum
non ex negociationibus: quia ſi ex negociationibus, pręſumeretur cri-
men in clerico, quod eſſe non debet, vt ibi per eum.

Idem Abb. in capitulo primo. de pecul. cler. vbi dicit, quod Pręlatus non
pręſumitur acquiſiſſe ex negociatione, quia ſi pręſumeremus in eo nego-
ciationem, præſumeremus delictum, id quod non eſt fiendum. Idem p
Lud. Rom. conſ. 159. vbi dicit, quod quęſiſſe pręſumitur clericus ex fru-
ctibus beneficiorum, ne alias dicendo pręſumeremus in eo crimen cõ-
miſiſſe negociationis, vt ibi per eum.

Id, quod non eſt intelligendum ſimpliciter, & indiſtinctę, quia non
32 omnibus clericis eſt interdictum negociari, & negociationem face-
re: ſed beneficiatis tantum, & miniſtris altaris, quos iura prohibent
exercere negocia ſecularia, quia in clerico in minoribus conſtituto
eſt ſecus, quia ei non eſt interdictum negociari, vel negocia ſecularia
exercere, ſecundum ius commune per doct. Abb. in capitulo. primo, ne
cler. vel monac. in finalibus verbis. Vnde in clerico in minoribus con-
ſtituto, ceſſat ratio pręſumptionis ex prohibitione, vel interdictio-
ne, quia

ne, quia ex diſpoſitione iuris, poteſt quæuis negocia facere, quamuis ſecus ſit ex diſpoſitione Bullæ Pij Quarti, quæ generaliter loquendo cō-plectitur, & comprehendit clericos cuiuſuis generis, de qua in quæſtione, quæ neg. ſint permiſſa & interdicta clericis. Sed qualitercunque ſit, ego credo pro nunc, quod ſi Camera prætendat relicta, & per cle-
33 ricum fuiſſe ex negociatione acquiſita, quia negociari eſt facti, quod non præſumitur pro ipſa, imo, quod probare habeat intentionem ſuam & ſibi incumbentia.

SVMMARIVM.

1 *Intereſt Cameræ, quod quis potius præſumatur ſacerdos, quam clericus.*
2 *Sacerdos ordinatur ad titulum eccleſiaſticum.*
3 *Quis eſſe præſumitur talis, qualem eſſe requirit beneficij qualitas.*
4 *Regulariter currit annus ad faciendum ſe promoueri.*
5 *Quilibet præſumitur eſſe talis, qualem habitum portat.*
6 *Habitus non facit monachum.*
7 *Maius bonum eſt in ſacerdotio, quam in alijs ordinibus.*
8 *Bonum eſt obiectum uoluntatis,*
9 *Magis lucroſa, magis deſiderabilia.*
10 *Effici ſacerdotem eſt quid facti.*
11 *Illud, quod facti eſt, non præſumitur.*
12 *Seruitus eſt contraria naturæ.*
13 *In Sacerdotio plura requiruntur.*
14 *In beneficialibus præſumptio non eſt ſufficiens ad iudicandum.*
15 *Arcta eſt uia, quæ ducit ad uitam æternam, & lata eſt uia, quæ ducit ad perditionem.*
16 *Cogitatio cordis prona ad malum.*

An quis præſumatur potius ſacerdos, quam clericus.

QVÆSTIO. XVI.

His volo annectere quæ mihi ſucurrerunt tunc, & quę reſpondi ad quæſtionem mihi propoſitam de quodam clerico defuncto, an eſſet præſumendum, quod eſſet clericus tantum, an ſacerdos.

Quæ etiam ad materiam præſumptionum in cauſis ſpoliorum faciunt, quia multum intereſt pro Camera, quod potius presbyter & in ſacerdotali ordine

quis

quis fuiſſe præſumatur, quam ſimplex clericus, quia ſi preſbyter, aut ſa-
cerdos, erit dicendum ſemper, quod fuit beneficiatus, vel apparenter, vel
1 præſumptiue, prout dicimus ſupra, cum ſacerdos non promoueatur, niſi
ſi ad titulum eccleſiaſticum de iure ordinario, vnde circa bona per eum
2 relicta, erit præſumptio pro Camera.

Et pro ſolutione iſtius quæſtionis quærebam ego, an talis clericus fuiſſet
Prælatus, vel alias apparenter beneficiatus, & etiam quærebam de
qualitate prælaturæ, vel beneficij, quia ſi beneficium, dignitas, vel præ-
latura illius fuiſſet talis, quòd de ſui natura requireret altaris admini-
ſtrationem, & ordinis ſacerdotalis exequutionem, & quòd non poſſet
conſiſtere in perſona, quæ non eſſet preſbyter, vel quæ non haberet
ordinis ſacerdotalis gradum, puta beneficium curatum, parrochiam, &
huiuſmodi.

Quia tunc indiſtinctè tenendum putabam, eſſe præſumendum, quod il-
le fuiſſet preſbyter, & talis qualem eſſe requirebat beneficij qualitas, ca-
3 pitulo præterea. & capitulo eam te. de ætat. & qualit. capitulo extirpandę
§. qui vero. de præben. ſi tamen a die quo beneficium obtinuit, cucurre-
4 rit annus datus ad faciendum ſe promoueri capitul. cum ex eo. de ele-
ctio. in ſexto.

Item quærebam de alio an ne incederet talis in habitu ſacerdotali, vel ince-
dere viſus fuerit, quo caſu ſtante, quòd quilibet debet præſumi eſſe illius
ordinis, ſtatus, & profeſſionis, cuius habitum gerit, & eſſe talis qualem
5 habitum portat, l. moueor. & ibi Bar. C. ſi ſerui export. veni. videretur pro
ſacerdotio præſumendum, quamuis propter multa, & frequentem fa-
cti contigentiam, in contrarium de hoc eſt valde dubitãdum, quia quo-
tidie videmus canonicos cathedralium, & aliarum eccleſiarum, & etiam
clericos, incedere in habitu ſacerdotali veſtes vſque ad talos protenſas
portantes.

Item in monaſterijs videmus regulares indiſtinctè habitum ferre, nulla
facta differentia inter ſacerdotes, & non ſacerdotes, pariformiter
vnum, & eundem habitum geſtantes monachalem, quia habitus
non facit Monachum. gloſ. in capitulo ex parte. de conuerſ. con-
6 iugato.

Item quia Matthæi 6. legitur: cauete a fermẽto phariſeorum, quod eſt hy-
pocriſis, qui veniunt ad vos in veſtimentis, ouiũ intrinſecus autem ſunt
lupi rapaces, & diuus Paulus: Sathanas ſe transfigurauit in Angelum lu
cis: & lucifer in formam ſerpentis, Euamque decepit, vnde meo iudicio
non eſt in hoc vis aliqua facienda.

Et pro præſumptione ſacerdotij, recordor, quòd reſpondendo utebar iſtis
argumentis, quòd videlicet vita ſacerdotis, & ſtatus vitæ ſacerdota
lis, eſt

lis, eſt vita qualitatis magis perfectę, & gradus, ſeu conditionis me-
7 lioris, quia maius bonum in ſacerdotio eſt, quam in alijs ordinibus, habetur in capitulo clerus. 21. diſtinct. & ibi per Doct. ad cuius officium ſpectat Sacramentum Corporis, & Sanguinis Domini conficere, orationes dicere, & Dei dona benedicere. capitulo perlectis. 25. diſt. ergo vita magis appetibilis, magiſque deſiderabilis propter ſui perfectionem, & bonitatem, cum quilibet magis appetere debeat illud, quod eſt magis bonum, quam illud, quod eſt minus, ſic Luc. quinto Chriſtus magis laudauit vitam contemplatiuam Magdalenę, quam vitam Marthę, quia eſt vita nobilior ratione finis, & ratione obiecti, vt habetur Ariſt. in ſecundo Meth. 4. & primo. de anima. probat. Sanctus Bonauentura in primo ſenten. diſt. prima, vtens hoc argumento bonum eſt amabile, magis bonum magis amabile, ergo ſummum bonum, ſummum amabile, quia bonum eſt obiectum voluntatis, & hę
8 rationes fuerunt Platonis in libello de pulchro, & huius ſententię eſt S. Thomas in prima parte ſummæ ergo magis ineſſe, & adeſſe in appetente prę ſumitur, vel prę ſumi debet, maxime, ſi appetens fuit ętatis habilis ad ſacerdotium.

Item illa, quę maius lucrum, & maiorem commoditatem afferunt, ex quo ſunt magis appetibilia, & magis deſiderabilia hominibus, pari-
9 modo magis in homine ineſſe prę ſumi debent, quale eſt ſacerdotium, & Prę ſbyteratus, quę in eccleſia debent habere de iure commoda propenſius, & largiori manu propinata, quam clerici, diacóni, & alij ordines inferiores per text. in capitulo conſuluit, quod eſt capit. vltimum 79. diſt.

Quia ad ſimilitudinem, & exemplum gradum, & dignitatum ſęcularium, ſingulis maioribus gradibus eccleſiaſticis, maiores dignitates, & maiora prę mia debentur. tex. & glo. in cap. ſi officia. 59. diſtinct.

Quia inter alios ordines, ordini ſacerdolali maxime datur beneficium, vel titulus quia ad illum regulariter iure ordinario promoueri nemo debet niſi titulum habeat, vel beneficium, vt ſupra diximus. ergo &c. Hęc recordor, quod adduxi pro prę ſumptione ſacerdotis.

Sed rem ſeſe aliter habere, de iure tenui: quia imo non pro ſacerdotio, ſed pro clerico, & clericatu tantum eſt prę ſumendum, quia cum effici ſacer-
10 dotem ſit quid facti, vti de ſe patet, & quod facti eſt nunquam prę ſumitur. per Doct. in l. ſciendum. ff. de verb. oblig. merito non poteſt dici, quod ſit pro ſacerdotio prę ſumendum.

Item quanto magis eſt facti in aliquo negocio, tanto minus prę ſumitur,
11 & ſi minus facti negocium habet, magis prę ſumitur, nam aucto ſubiecto, augetur qualitas, & diminuto diminuitur qualitas, vt per

Doct. in capit. ſimiliter. §. de manſo. ſi de inueſt. feud. fuer. & in l. 4. ff. de cond. & demonaſt. Sed magis, & plus facti habet ſacerdotalis ordo, quã clericatus, nam ſacerdotalis prẹſupponit alios prẹcedentes per Specul. in tit. de ætat. & qualitat. ergo &c.

Item natura fecit homines magis procliues appetentes, & inclinatos ad ſtatum liberum, quàm ad obligatum, magis ad vitam liberam, & laxiorem
12 quam ad vitam ſtrictam facit. l. arianus. ff. de actio. & oblig. quia vita ſubiecta, eſt contraria naturæ, quia ſeruitus eſt contra naturam. §. ius autẽ inſt. de iur. nat. gen. & ciuil.

Merito non videtur præſumendum pro ſacerdotio, quod requirit ordinarie vitam multis regulis & ordinationibus ſubiectam, quod repugnat naturæ, quæ regulariter libertatem appetit, & ſubiectionem abhorret.

Item ex eo etiam non eſt præſumendum pro ſacerdotio, quia ad illud obti
13 nendum plura requiruntur, quæ de facili non reperiuntur in homine: idoneitas videlicet in ætate, in moribus, in ſcientia literarum capit. eam te. & toto tit. de ætat. & qualitat. per quæ putauit quod non eſſet in dubio præſumendum pro ſacerdotio, imo quod quis potius eſſet præſumendus clericus, quàm ſacerdos.

Pro quo in hac materia facit Deciſio Rotę 263. in antiquis que eſt rubrica clericus qualiter probetur. vbi habetur quod Rotæ opinio eſt, vbi clericus fuit in poſſeſſione per aliqua tempora, & vixit vt clericus, ſufficit probare poſſeſſionem clericatus, licet alias per literas, & teſtes non probetur titulus: contrarium videtur in decis. eiuſdem Rotæ in antiquis 864. in cap. mortuo. de teſtam. vbi clericatus habet plene probari, ſed intellige hoc, vt in fine dictę deciſionis.

Et licet poſſeſſio clericatus ſecũdum Io. Andr. ibi allegatum, ſine alia probatione tituli, inducat præſumptionem, tamen in beneficialibus præſumptio non eſt ſufficiens ad iudicandum beneficium, niſi verus titu-
14 lus probaretur. Nec obſtat illud: quod vita magis perfecta, eſt magis appetibilis, & magis deſiderari debeat, ſecundum dogmata religionis chriſtianæ: quia non valet conſequentia, eſt appetibilis, vel magis appeti debet, ergo ineſſe magis præſumitur. Quia imo videtur contrariũ quia ex quo eſt magis perfecta, magis difficilis videtur, p illud Matthęi 7. arcta eſt via quæ ducit ad vitam æternam, & pauci ſunt, qui ingrediũtur per eam, lata eſt, que ducit ad perditionem, & multi ſunt, qui ingrediuntur per eam. ergo minus ineſſe in homine præſumitur, quia ſepties in die cadit iuſtus.

Et multò difficilius inueniuntur homines ſancti, & vitæ ſanctæ, quam peccatores, quia homines magis ad malum, quam ad bonum natura inclinat,

inclinat, ſenſus. n. & humani cordis cogitatio, in malum prona ſunt ab
16 adoloſcentia, 8.gen.& in authen.de monac.§.ſi vero.ibi humana n. natura labitur quodammodo ad delicta, merito dici poteſt quod contrarium non obſtat. Nec minus obſtat illud, quod ſecundo loco adduxi, quod ex quo gradus ſacerdotalis magis honoribus, & pręmijs honoratur quam cęteri ordines, magis deſiderari, vel appeti debet: quia ex hoc non infertur pari modo, ergo magis in homine ineſſe pręſumitur: quia multa bene deſiderātur, quę tamen a deſiderantibus, vel appetētibus nō obtinentur, vel habentur, diuitię, honores, dignitates non habentur, quādoque tamen cum difficultate obtinētur, niſi alicui ſit proſpera fortuna. Quia ad obtinendum ſacerdotiū non requiritur ſolum, quod quis velit fieri ſacerdos, ſed multa alia, de quibus ſupra. Quę regulariter in quolibet homine non reperiuntur, aut ineſſe pręſumuntur, quia cum illis homo non naſcitur, puta morum, literarum & ætatis idoneitas, quod ſit legitimus: item aliorum præcedentium ordinum in eo exiſtentia, merito illud in aliquo non contrariatur.

SVMMARIVM.

1 *Spolia ſunt res eccleſiæ.*
2 *Camera Apoſtolica ſubrogata eſt in ſpolijs, loco eccleſiæ.*
3 *Eccleſia habet fiſcum.*
4 *Fiſcus Papæ eſt Camera Apoſtolica.*
5 *Verbum ſpectaße importat canonem latæ ſententiæ.*
6 *Lex promulgata per tempus præteritum importat canonem latæ.*
7 *Verbum præſentis temporis in dubio eſt canon. latæ.*
8 *Spolia ſunt applicata Cameræ ipſo iure.*
9 *In cauſis ſpoliorum non requiritur ſententia diffinitiua; ſed declaratoria.*
10 *In cauſis ſpoliorum, admittitur appellatio facto depoſito.*
11 *Fructus percepti de rebus ſpoliorum, ſunt Cameræ a die vacationis.*
12 *Caſus in quo adhuc non declaratus delinquens, non facit fructus ſuos.*
13 *Dominium ſpoliorum, tranſit in Cameram ſine traditione.*
14 *Dominium, & poſſeßio ſpoliorum eſt penes Chriſtum, & eccleſiam.*
15 *Acquiſita per clericos: illicite ſunt ſpolia.*
16 *Non eſt neceſſaria ſententia declaratoria, quando eſt notorium, ſpoli pro- uenire ex beneficijs, vel ex illicite negociatis.*
17 *In ſpolijs non currit præſcriptio niſi vt contra eccleſiam.*
18 *Præſcriptio contra Eccleſiam, currit ſpatio 40. annorum.*
19 *In rebus mobilibus eccleſia nullum habet priuilegium.*

20 *Poſ-*

20 *Poſſeßor tenetur ad omnia ſpolia, & ad annexa.*
21 *Spolia ante ſententiam non poßunt alienari.*
22 *In ſpolijs occultus poßeßor afficitur.*
23 *Debitores ſpoliorum, non debent ſoluere poſſeßori, ſed cameræ.*
24 *Confeſſio circa ſpolia facta, non poteſt reuocari.*
25 *Vbi ſententia eſt lata a lege, non poteſt reuocari confeſſio.*
26 *Spolijs alienatis non agitur reſciſſoria: ſed rei vendicatione.*
27 *Debitor ſpoliorum, non poteſt purgare moram.*
28 *Cum debitore ſpoliorum confeſſo, non agitur mitius.*
29 *Vide, quando confeßus, & conuictus purificentur.*
30 *Spolia poſſunt peti, etiam ſi conſtitutio ſpoliorũ abierit in deſuetudinem.*
31 *In cauſis ſpoliorum poteſt quis allegare de iure tertij: quia conuentus poteſt dicere, quod res ſpectat ad Cameram.*
32 *In ſententia excõmunicationis, regulariter factum hominis requiritur.*
33 *Dictio ex tunc importat canonem latæ.*
34 *Verbum incurrat, importat pœnam ipſo iure.*
35 *Camera apoſtolica poteſt cedere iura potentiori, cauſa iudicij mutandi.*
36 *In cauſis ſpoliorũ, etiam mulier poteſt eſſe teſtis, procuratrix, & arbitrix.*
37 *Vbi tractatur de ſalute animarum, non diſputatur de apicibus iuris.*
38 *Emens ſpolia, non tenetur ſoluere aliqua vectigalia.*
39 *Obligatus exigere ſpolia, ſi deficit tenetur de ſuo.*
40 *Spolia poſſunt exigi, etiam conditione in ſpecifica forma non adimpleta.*
41 *Reſpectu eccleſiæ, & Cameræ attenditur leuior conditio.*
42 *Regulariter non eſt recedendum a verbis teſtatoris.*
43 *Conditio appoſita in ſpolijs reſoluitur in modum.*
44 *Confeſſio in ſpolijs, abſente parte facta pro Camera valet.*
45 *Confeſſio Prælati præiudicialis Cameræ, non valet.*
46 *Confeſſio in vltima voluntate non valet; niſi ſit iurata.*
47 *Confeſſio in teſtamento, etiam non iurata, in fauorem Cameræ valet.*
48 *Camera gaudet ſuis priuilegiis, in bonis, & in creditis.*
49 *Camera contra confeſſionem, petit reſtitutionem in integrum.*
50 *Valet conſuetudo; per quam eccleſia acquirit rerum dominium.*
51 *Dominium trãsfertur in Camerã, ex ſolo contractu abſque traditione.*
52 *Valet in fauorem Cameræ contractus factus calore iracundiæ.*
53 *Merita, & ſeruitia debent probari, reſpectu Cameræ.*
54 *Pro Camera valet promiſſio: ſine ſtipulatione, ſiue cauſa.*
55 *In debitis Cameræ non valet regula, de liquido ad liquidum debet fieri compenſatio.*
56 *Camera non tenetur de depoſito facto penes Prælatum.*
57 *Camera poteſt agere contra illum, qui accepit eccleſiam, non animo ſe promouendi*

mouendi ſed fraudandi.

58 Occupantes ſpolia ſunt ſuſpenſi.

59 Camera in ſoluendo debita habet præuentionem.

60 Rei emptæ de pecunia, eccleſiæ acquiritur Cameræ nedum dominium: ſed actio perſonalis.

61 Licet contractus, factus eccleſia vacante, ſuper rebus eccleſiæ eſt ipſo iure nullus, tamen poteſt ratum haberi ſi ſit vtilis.

62 Camera poteſt opponere exceptionem non numeratæ pecuniæ ſemper, & omni tempore.

63 Camera poteſt vti pro libito legibus ciuilibus.

64 Solum cedit ædificio facto de pecunia Cameræ.

65 In cauſis ſpoliorum, poteſt procedi etiam ferijs indictis in honorem Dei.

66 Mulier obligata pro ſpolijs, non iuuat ſe beneficio velleiano.

67 Camera agit hypothecaria contra tertium poſſeſſorem, non diſcuſſo principali, & contra fideiuſſorem non diſcuſſo principali.

68 Camera vtitur priuilegijs minoris.

69 Camera petit reſtitutionem in integ. ex duplici capite.

70 Contra Cameram iuſtus titulus non excuſat.

71 Camera non poteſt renunciare reſtitutioni in integ.

72 Camera læſa reſtituitur ante ſententiam.

73 Cameræ reus tenetur exhibere etiam ad fundãdam eius intentionem contra ſe ipſum.

74 Quilibet admittitur ad intentandum interdictum, pro rebus Cameræ recuperandis.

75 Quilibet agit pro iniuria illata Cameræ.

76 Quilibet poteſt agere pro Camera, etiam ſine mandato.

77 Camera habet regreſſum contra male adminiſtrantes res ſuas.

78 Camera poteſt exigere debitum ante diem, ſoluto interuſurio.

79 Camera creditrix, vel debitrix non tenetur cauere.

80 Verba in iudicijs interpretantur in fauorem Cameræ.

81 In dubio pronunciatur in fauorem Cameræ.

82 Camera agit de euictione ante rem euictam, & ad intereſſe.

83 Camera eligens vnam viam, illa omiſſa diuertit ad aliam.

84 Inuadens ſpolia eſt ſacrilegus.

85 Prædia acquiſita de ſpolijs, ſunt exempta.

86 Pro rebus Cameræ agi poteſt ex officio, & iudex ſupplet in his, quæ ſunt facti.

87 Pactum, vt quis ingrediatur propria auctoritate, non ligat Cameram.

88 Quilibet poteſt ſtipulari pro Camera.

89 Pro Camera agitur ex ſola pollicitatione.

90 *Omnes contractus Cameræ, ſunt contractus bonæ fidei.*
91 *Impoſsibilitas non vitiat promiſſionem factam Cameræ.*
92 *Camera etiam per alternatiuam ſtipulationem acquiritur.*
93 *Camera læſa ex contractu, venit contra contractum.*
94 *Stantibus pluribs inſtrumentis vno tempore factis, præſumptio eſt pro inſtrumentis Cameræ.*
95 *Aedificia, habentia inſigna Cameræ, præſumuntur eſſe Cameræ.*
96 *Præſumitur in dubio pro hypotheca Cameræ.*
97 *Res inter alios acta prodeſt Cameræ, contra regulam.*
98 *Poteſt ferri ſententia pro Camera, etiam ipſa non inſtante.*
99 *Exigens plus debito a Camera, tenetur in duplum.*
100. *Camera agit ante diem, ſtante neceſſitate.*
101 *Solutum Cameræ, etiam ex falſa cauſa non repetitur.*
102 *Camera conuenit in ſolidum hæredes portionarios.*

De priuilegijs Cameræ Apoſtolicæ circa ſpolia.

QVÆSTIO XVII.

VIA multum facere ad propoſitum duxi ad cauſas ſpoliorum, & illarum expeditionem ſcire, quæ, & qualia priuilegia, vel ſingularia habeant, vel habere poſſint ſpolia: Ideo hanc de ſpoliorum priuilegijs, quæſtionem facere volui; quia vltra ſpecialia, etiam illa omnia priuilegia, & ſingularia ſpolijs, & ſpoliorum cauſis cōpetere videntur, quæ rebus eccleſiæ competunt, quia ſpolia re-
1 licta per clericum defunctum acquiſita de fructibus, & emolumentis eccleſiæ, ſunt res eccleſiæ. eſt text. in terminis in capitulo relatum. el ſecundo. de teſtam. ibi, ijs ea bona, ſicut & alia in dei timore diſpenſet, &c. Et paulo poſt ibi, licet autem mobilia, &c. & denique facit totus ille text. & de iure nouo, & antiquo, vti res eccleſiæ, & res ad eccleſiam ſpectantes conſeruabantur, & cuſtodiebantur eccleſiæ, vel in eccleſia, ſeu in prælatura ſucceſſori, per text. in capitulo quia ſæpe. de electio. in ſexto. vbi determinatur, quod, tam bona dimiſſa per Prælatum, quam obuenientia tempore vacationis, & tempore mortis Prælati, nō vſurpentur modo aliquo per capitulum, conuentum, collegia, vel ſingulares perſonas eorundem; ſed reſeruentur.
Item per text. in capitulo præſenti. de off. ordin. in ſexto. vbi bona rectorum, vel miniſtrorum eccleſiæ inuenta poſt eorum mortem, ſiue eccle-

eccleſiarum vacationis tempore obuenientia, quæ in vtilitatem eccleſiarum expendi debent, vel ſucceſſoribus in eccleſia fideliter reſeruari, &c. & ante ius nouum hoc fuerat, & per iura antiqua ſtatutum per text. in capitulo illud. & capitulo non liceat 12. quæſtio. 2. cum ibi gloſ. vbi habetur, quod bona epiſcoporum, & Prælatorum decedentium, debent ſub cuſtodia fideliter reſeruari. vbi glo. tradit quomodo, & per quos debeant cuſtodiri: faciunt hic quæ adduco in quæſtione de poteſtate cleri. vel præla. ver. in acquiſitis. vbi multa deduco, quod acquiſita de fructibus, & occaſione eccleſiæ, vti res eccleſiæ conſeruantur, & cuſtodiuntur, & non alienantur, vel diſtrahuntur niſi vt res eccleſiæ, & de eis mandatur, & ſtatuitur vti de rebus eccleſiæ.

Item eſt præſupponendum, & præmittendum vnum aliud, quod in locum
2 talis eccleſiæ, aut ſucceſſoris, hodie ſubrogata ſuccedit in huiuſmodi bonis dimiſſis pleno iure, Reuerenda Camera Apoſtolica, prout per conſtitutiones extrauagantes in materia ſpoliorum editas per Romanos Pontifices, vt per Rot. Deciſ. 855. incip. cum Camera Apoſtolica. in antiquis. in rubrica de probatio.

Item eſt etiam præmittendum, quod eccleſia habet fiſcum per Bal. in au-
3 then. bona damnatorum. C. de bon. damna. & gloſ. ſingu. in capitulo quia diuerſitatem. in verbo præter. de conceſſ. præben. vbi Butr. & Imo. Abb. Anan. Marian. in ca. excommunicamus. de hæreticis. Card. in clem. volentes. de hæret. §. j. Oldra. in conſ. 302. Alberic. de Roſa. in ſuo dictio. in verbo fiſcus. & quamuis aliqui Doctores dubitent ſi epiſcopi fiſcum habeant, vt Bal. in authen. bona damnatorum. C. de bon. damnat. & Angel. in authen. vt null. iud. §. vt autem. tamen nemine diſcrepante in hoc conueniunt, eccleſiam Romanam habere fiſcum, vt in locis allegatis, qui fiſcus Papæ, eſt Camera Apoſtolica, vt elicitur ex
4 capitulo ſecundo. §. eo tamen prouiſa. & ibi gloſ. Doct. de elect. in clementinis.

Iſtis ita præſuppoſitis, & præmiſſis, eſt videndum, quia in bulla, ſeu conſtitutione Pauli Tertij facta in materia ſpoliorum, ſub Dat. Romæ tertio nonas Ianuarij Anno 1541. Anno Pontificatus Octauo, adſunt illa
5 verba videlicet, Declaramus ſpectaſſe & ſpectare, quæ important canonem latæ, non ferendæ ſententiæ: quia quando lex promulgatur per participium, vel per verbum temporis præteriti, regulariter eſt latæ ſententiæ. gloſ. eſt in capit. quicunque. de hæret. lib. ſexto. facit tex.
6 in capitulo ſecundo. de teſti. cogen. & per alia iura, quia dicit Abb. in capitulo ſi diligenti. extra de for. compe. & iſta ſunt verba declaratoria, quæ important canonem latæ, vt per Abb. ibi, ſi dicat decernimus, &c. imo verbum, aut participium, etiam præſentis temporis, in dubio

7 eſt canon latæ ſententiæ, dicit gloſ. in l. ſi quis maior in. §. infamia. C. de
tranſac. & ibi eam ſequuntur Doct. Bar. Bal. Saly. & expreſſius gloſ. in l.
1. §. afficerentur. C. ne lic. pot. & in l. ſicut, in verbo minime. C. de teſt.
milit. & in l. ſi quis in tantam. in gloſ. magna, verſ. 4. quæro. & ibi Bar. &
Angel. C. vnde vi. Bar. in d. l. iubemus nulli. §. ſane ſi hoc. C. de ſacroſan. ec
cleſ. col. vltima. & ibi Alex. & authentico. qui ſemel. ante fin. C. quomo-
do & quan. Archid. in capitulo inolita. col. prima ad fi. 11. quæſtione pri
ma. Bal. in l. ſecunda in addit. in 3. quæſtio. & ibi Saly. C. de iure emphi.
Sed dubium eſt, ſi lex habeat verbum, ſpectare, quod eſt infinitum præ-
ſentis temporis, & poteſt trahi ad omnia tempora. gloſ. Bar. in l. 2. §. ſti-
pulatio. in verſ. datur. ff. de verb. oblig. Io. And. in proœmio libri ſexti.
Saly. in l. vt proponis. paulo ante fin. C. de condi. ob cau. tamen in dubio
potius ferendæ eſt, quam latæ gloſ. in. §. 1. in ver. imminere. in authen. de
inceſ. nup. & in capitulo primo. in ver. ſuſtinere. ſecunda quæſtione 3.
Card. Alex. in capitulo primo in prin. quibus mo. feu. amit. Sed hoc di-
cendum eſt in dubio: ſecus in caſu noſtro, vbi verba ſunt prolata tempo
ris præſentis expreſſe, vbi expreſſe verba ſunt declaratoria. Itē in cōſtitu-
tione Pij Quarti ſub Dat. Die 7. Decembris 1560. ſui Pontificatus An-
no primo, ſunt iſta verba, videlicet incorporamus, & appropriamus, appli
camus, illaque applicata, incorporata, appropriataque fore, & eſſe decer
nimus, & ſtatuimus. ideo ſpeculemur, an etiam per dicta verba Camera
Apoſtolica ipſo iure an vero per ſententiam habeat ſpolia, & certe, cum
ponatur verbū ſint, cum dictionibus illis incorporata, appropriata, &c.
8 conſtitutio importat vim, quod ipſo iure ſint Cameræ Apoſtolicæ, per
ea, quæ dicit Alex. in additio. ad lecturam Bar. in l. Imperator. ff. de iu-
re fiſ. vbi dicit, quod vbi ponitur verbum ſit, vel erit, cum iſtis di-
ctionibus excommunicatus, priuatus, & ſimilibus, importat actum
ipſo iure, nec opus eſt ſententia, allegat text. in capitulo a vobis. de ſen-
tentia excommu. & capitulo fin. in fine. de tempo. ordin. in ſexto. & ca-
pitulo quia in omnibus. de vſu. Bal. in l. 1. C. de ſec. nup. & hoc ipſe pro
regula ponit, additque aliquas fallentias, quæ ſunt extra noſtrum ca-
ſum ad Bar. in. l. 1. ff. ad. l. Iul. de vi. priua. apoſtillam Barba. ad lectu-
ram Bal. in. l. iubemus. §. ſane. C. de ſac. ſanc. eccleſ. in verbo. Item
niſi dicatur ſit bannitus. Felyn. in capitulo Rodulphus in verſ. publicata
ſint. de reſcript. tamen iſta intelliguntur cum modificatione, nam quam
uis non requiratur ſententia diffinitiua, tamen requiretur declaratoria,
Ita Marian. Socin. in capitulo Iudæi. de iudæ. & Cardinalis conſ. 128.
incip. habui talem punctum, a quodam Cardinali, & in conſ. 132. in-
cip. l. preſbyter. & Alex. in dicta apoſtilla ad Bar. in l. Imperator. ff. de
iure fiſci. & Bal. in l. iubemus d. §. ſane. C. de ſac. ſanc. eccleſ. Barba. in

allegata apoſtilla. & Fel. d. capitulo Rodulfus circa fin. qui multum copioſe allegat.

Et hoc erit primum priuilegium Cameræ Apoſtolicæ circa ſpolia, ſcili-
9 cet quod non requiratur diffinitiua ſententia, ſed ſolũ declaratoria, ad quam tamen debet procedi rite, cum ordine, iuris, & ab illa appellatur, vt dicunt Doctor. in dictis locis allegatis, ſed appellatio hodie non admittitur, niſi facto actuali depoſito condemnationis, vt per breue ſan-
10 ctiſſimi Pij Quarti directum ſuo generali Theſaurario quod eſt in fine præſentis tractatus deſcriptum.

Secundum priuilegium eſt: reſpectu fructuum rerum ſpoliorum, nam cum ſit facta applicatio ſpoliorum ipſo iure, nec requiratur ſententia diffinitiua, fructus ex dicta cauſa a die vacationis ſunt Cameræ Apo
11 ſtolicæ, nec requiritur ſententia, vel diffinitiua, vel declaratoria per ea, quæ dicit Dominic. in capit. felicis. de penis. lib. 6. vbi dicit poſt Io. And. quod conſtitutio imponens pœnam ipſo iure, per hoc eſt bona, nam
12 quamuis aliquis non ſit declaratus delinquens; tamen interim non facit fructus ſuos, idem Socin. in cap. iudęo. de iudęis. & Fel. cap. j. de conſtit. vbi Abb. per Bar. in l. poſt contractum. ff. de dona. latius Abb. in cap. dilecti. de arbi.

Tertium priuilegium eſt, nam in cauſis ſpoliorum proceditur ſummarie, de plano, ſine forma, & figura iudicij. ſed ſola facti veritate inſpecta, quæ clauſulæ quomodo intelligantur, ad nauſeam Doct. in clem. ſæpe de verb. ſign. explanant, & Bar. in extrauag. ad rep. & ſpecul. in tit. de ſumma. cogni. Par. de Puteo in tract. de ſindi. in verbo ſententia. Bar. in l cum filius familias. ff. de donat. dicimus ſupra in quæſtione de modo procedendi &c.

Quartum priuilegium, eſt nam dominium rerum ſub ſpolio contentarum, tranſit in Cameram ſine traditione, & hoc ita probatur, nam in
13 iudicijs vniuerſalibus ex ſola ſententia tranſit dominium. Bar. & Angel. in l. & ideo. ff. de cond. furti. & Bal. in l. 2. & 3. ff. de publ. & in l. traditionibus. C. de pactis. & in l. j. C. commun. vtri iud. & Alex. in additione ad Bar. in l. ex hoc iure. ff. de iuſt. & iur. in verbo dictio. & etiam Bart. ibidem. ſed iudicium ſpoliorum poteſt dici iudicium vniuerſale, cum in eo contineantur actiones iura, & corpora, per ea quæ tradunt Doct. de dote in rubrica. ff. ſolu. mat. quod ſit iudicium vniuerſale, & in rub. ff. de acqui. hære. vbi diffiniunt hæreditatem eſſe ius vniuerſale, & in l. hæreditas. ff. de verb. ſigni. & in l. pecu. neque poteſt dici, quod ſententia abſit, & ideo non transferatur dominium, nam adeſt ſententia legis, quę ipſo iure transfert per Abb. & Fel. in cap. 1. de conſt. Felin. in d. cap. Rodul. de reſcrip. nec opus eſt aliqua ſententia dif-

finitiua,vt dicunt Doct.in dictis locis, ergo requiritur neceſſario, quod dominium transferatur ſine traditione: ſed dico melius, quod domi-
14 nium,& poſſeſſio rerum ſpoliorum, eſt ſemper penes eccleſiam,per Innocen.in c.cum ſuper.de cauſ.poſſeſ.& propriet.dicimus ſupra in quæſtione de probatio.& ſeu præſumptio:& ſic penes Cameram.

Quintum priuilegium eſt,nam quoad bona acquiſita intuitu eccleſiæ,Camera nanciſcitur poſſeſſionem illius rei, quæ acquiritur ſine aliqua apprehenſione,quod hoc modo iure probatur: de iure antiquo,hæc acquiſita intuitu eccleſiæ,dabantur ſucceſſori in beneficio, habetur in c.relatum.c.quia nos.cap.ad hæc.c.cum in officijs.c.filius noſter. de teſta.cap. quia ſepe.de electio.in 6.c.illud & c.non liceat.cum ibi glo.12. q.2. ſed per extrauagantes conſtitutiones poſtea promulgatas, in iſtis acquiſitis Camera Apoſtolica ſuccedit.eſt deciſ.Rotæ 855.in antiquis.incip. cum Camera apoſtolica. vnde cum ſit ſubrogata loco eccleſiarum, iure illarum vti debet,vt dicunt Doct.in l.fi.in auth.quas actiones.C.de ſac.ſan. eccle.& in l. cū filiusfamilias. §.in hac.ff.de verb.oblig.& in l. pola.C.de his qui.vt indignis.tex.& Doct.in l.fiſcus. ff.de iure fiſ. Bal. in rub. C.de priuil. fiſ.ſed in prælatum, nomine eccleſiæ, de iure Canonum tranſit poſſeſſio.Bar.& Doct.in l.j.in fi. ff.eodem titulo. ergo eodem modo in Cameram,quæ ſubrogatur loco eccleſiæ: ſed iſtud quintum priuilegiū, poſſet dici, quod locum obtinet in ſpolijs acquiſitis intuitu beneficiorum,in quibus ſuccedebat eccleſia,cuius perſona Camera fungitur, nō in bonis acquiſitis,reſpectu negociorum illicitorum,quibus non ſuccedebat eccleſia: ſed cum per extrauagantem Pij IIII. editam ſuper illicitis negociationibus, quæ eſt inſerta in ſecunda quæſt. præſentis tracta-
15 tus,hodie ſint iſta pari modo ſpolia,parique modo Cameræ incorporata,non deberent diuerſo iure cenſeri: quia vbi eadem ratio,idem ibi ius ſtatui debet,vulgatis iuribus.

Sextum priuilegium eſt, nam neque eſt neceſſaria ſententia declaratoria,
16 quando eſt notorium, quòd bona fuerunt acquiſita reſpectu beneficiorum, vel negociorum illicitorum contemplatione, per ea, quæ dicit Abb.in cap.cum non ab homine.verſ.ſed certe ſi ſubtiliter, de iudic. vbi dicit ſubſtantialiter, quod per clauſulam ipſo iure, vel æquipollentem,quando eſt notorium id ſuper quo lex diſpoſuit, non eſt opus ſententia, nec etiam declaratoria, quia in incertis, non certis opus eſt coniecturis.cap.2.de regu.iuris.lib.6.vnde tex.in cap.cum non ab homine. non dicit aliquid de declaratoria ſententia præmittenda, traditioni curiæ ſeculari, quia videbatur notoria incorrigibilitas. in d.cap. facit quod dicit Alber.de Roſa.in 3.par.ſtatu.quæſt. 93. nam cum ſtatutum factum eſſet, vt vulneratus cum armis ad effuſionem ſanguinis, ipſo facto

ĉto eſt in banno, & aliud ſtatutum permittebat impunem occidi bannitum, modo quidam interfecit illum, qui vulnerauerat cum armis, antequam per declaratoriam poneretur in banno, quærebatur, an gauderet beneficio ſtatuti ille interfeĉtor, & dixit, quod ſic: nec obſtabat, quod non præceſſerat declaratoria, quia faĉtum erat notorium: quia tantum operabatur ſententia legis, quantum hominis. l. cum quaſi. §. ſi plures. ff. de fideicom. lib. Idem dicit Abb. in clem. præſenti. de cenſib. & in cap. peruenit. el primo. de appell. & ibi Philip. Franc. & ita etiam intelliguntur verba Bal. in l. iubemus. la ſecunda. in ʃ. ſane. ad fi. verſic. additio tamen. C. de ſac. eccle. & ita etiam intelligitur glo. in cap. commiſſa. in verſ. iuſto impedimento. de eleĉt. lib. 6. dicens, quod in caſu cap. licet canon. eodem tit. poteſt collator conferre beneficium ipſo iure vacans, abſque alia pronunciatione, ſuper priuatione incurſa, eſt enim notorie incurſa illa pęna priuationis. & idem dicit Domi. Lap. allega. 127. & Domi. in d. cap. commiſſa. §. 1. in fin. allegat in ſimili Ioan. And. in duobus locis, de quibus ibi, facit etiam gloſ. fi. in cap. pro humani. de homic. in 6. vbi dicit quod beneficia illorum conferuntur, non vocato poſſeſſore: ſimilis caſus in cap. vbi periculum. §. præterea. verſ. ipſos de eleĉt. lib. 6. vt ibi Domin. in vlt. notab. & ſic per omnia diĉta iſtud ſextũ priuilegium manet firmum.

Septimum priuilegium eſt, nam quoad bona intuitu beneficiorum acquiſita, non currit præſcriptio, niſi eo modo, quo currit contra eccle-
17 ſiam, ad quam de iure antiquo pertinebant illa bona, quod ita faciliter probatur. Canones diĉtabant, quod bona acquiſita intuitu beneficiorum, peruenirent ad eccleſiam, cuius contemplatione erant acquiſita, vt vnanimiter Doĉt. in cap. relatum. & cap. cum in officijs. de teſtam. dicunt cum ſimilibus: nunc per extrauagantes, & bullas poſtea emanatas, fiſcus eccleſiæ Roman. qui dicitur Camera apoſtolica ſuccedit in illis bonis, ergo, cum hodie ſit ſubrogata Camera loco & vice eccleſiarum, priuilegijs, & prærogatiuis illarum vtitur quoad tempus decurſum, quoad decurrendum vero iure proprio, vt Bart. Bald. Sali. dicunt in l. fi. & authen. quas aĉtiones. C. de ſac. ſanĉt. eccle. & Doĉt. in l. cum filius familias. ʃ. in hac. ff. de verbo. obligat. cum ſimilibus. ſed con-
18 tra eccleſiam non præſcribitur niſi ſpatio quadraginta annorum, vt habetur in auth. quas aĉtiones. & ibi Iaſ. & Doĉt. C. de ſacroſa. eccle. & in authen. de eccle. titu. ʃ. pro temporalibus. 9. collat. & text. & Doĉto. in c. de quarta decimæ. & cap. ſanĉtorum patrum. & cap. ad aures. de præſcrip. ergo eodem tempore vtitur Camera apoſtolica, ad excludendam præſcriptionem, cum loco illarum eccleſiarum quondam ſuccedentium ſit ſubrogata, vt ſupra probatum eſt: ſed hoc priuilegium limita-

tur primo, ſolum procedere, tempus quoad decurſum, non quoad tempus decurrendum. vt dicunt Bart. & Bal. in dicta auth. quas actiones. C. de ſac. eccle. & in l. cum filius familias. & de hoc dic, vt dixi in quæſt. de exceptionibus, & præſcriptione, vbi abunde.

Secundò limita procedere, quoad res immobiles tantum, non quoad res mobiles: nam priuilegium procedens ex dicta auth. habet locum ſolum in illis rebus, in quibus de iure communi præſcribitur contra laicos ſpacio decem, vel viginti, vel triginta annorum, in illis caſibus eccleſia habet priuilegium quadraginta annorum, vt loquuntur Iaſ. & Doct. in de authen. & Doct. in d. c. de quartadecimæ. & ſic in rebus im-
19 mobilibus tantum, in rebus verò mobilibus, nullum priuilegium habet eccleſia, ergo nec Camera, cum immobilibus, ita præſcribatur contra eccleſiam triennio, ſicut contra laicum Iaſ. in allegata auth. Bal. in l. 2. in prima lect. C. ne rei dom. vel templ. Dyn. in regula poſſeſſor. de reg. iu. lib. 6. & amplius in omnibus annalibus exceptionibus, ſeu præſcriptionibus, vel ſemeſtribus, vt ſunt regulariter prætoriæ actiones, vt actio de dolo. l. fin. C. de dol. & actio quanto minoris, & redhibitoria. l. cum ſex. ff. de ædil. edict. ita præſcribitur contra eccleſiam, ſicut contra priuatum, iſtudq; ampliat Panor. in cap. cum cauſa. de emp. & vend. dicitq; quod eſt notandum pro intellectu tituli de præſcrip. & ita etiam in præſcriptione quadriennij, quæ ita currit contra eccleſiam, ſicut contra priuatum quamuis hoc ſit de iure ciuili, vt in d. authen. quas actiones. per Iaſ. ibi in 3. nota. tamen per ius canonicum eſt ſublatum, text. in cap. quicunque militum. & ibi glo. 12. quæſtione 2. & Doct. in c. 2. de reb. eccleſ. non alien.

Tertio hoc priuilegium poſſet limitari in rebus, non prouenientibus ex fructibus beneficiorum ſed ex negocijs illicitis, nam in illis cum Camera non ſubrogetur loco eccleſiæ, non obtinet dictum priuilegium, &c. ſed dixi ſupra, quod prouenientia ex illicitis negociationibus ſunt declarata eſſe ſpolia, & parimodo applicata Cameræ vnde non debent diuerſo iure cenſeri.

Octauum priuilegium eſt, nam propter applicationem, quæ fit ipſo iure, ſtatim poſſeſſor in foro conſcientiæ tenetur ad omnia ſpolia, & eorum
20 annexa Panor. in cap. 1. col. 3. & ibi feli. qui hoc admodum confirmat. col. 13. verſ. incip. enim illa gloſ. de conſti. & idem Panor. in capit. extirpandæ. §. quia vero. in rep. col. 8. verſ. ex his dico. & iterum col. ſequenti verſ. & ex prædictis. de præb. & in cap. dilecti col. 3. verſ. ſi in glo fin. de arbit. Barba in rep. c. Raynaldus. in col. 45. & iterum col. 161. de teſtamen. Card. Alex. cap. fraternitatis. col. penul. verſ. noto. & glo. de teſtibus Felin. in capitulo cum nobis. col. vlt. de reſcrip. Thom. Parpalia in repet.

l. ſiquis

l.ſi quis maior,in 9.quæſtione extra gl.C.de tranſac.Carol.Rui.conſ.4. proponitur in Themate col.3.nu.2.lib.5.Corſe.in ſuis ſingula.in verbo pęna.& iterum in eodem verbo pęna in ſingula.in foro conſcientiæ. Matth.Afflict.in conſti.regni.violentias.col.3.quæſt.2. vbi reprehendit Yſern.dicentem contrarium: verum ex theologorum ſententia condemnatus ad penam,eam debet in foro conſcientiæ,vt per diuum Tho 2.quæſt.62.artic.3.& voluit Bal.in l.id quod pauperibus.in 9.q.verſ. ſed pone teſtator.C.de epiſc.& cleri.Petr.Anchar.in cap.poſſeſſor male fidei.col.25.verſ.3 quæro.de reg.iur.lib.6.& Feli.in d.cap.1.col.14. verſ.limitatur.2.extra de conſtit.

Nonum priuilegium eſt: nam cum ſpolia, ſint ipſo iure applicata Came-
21 ræ,& confiſcata, nullo modo ante ſententiam alienari poſſunt: ſi au-
tem non eſſent confiſcata: ipſo iure, tunc ante ſententiam alienarentur, ſed propter fraudem reuocarentur: ſed ante reuocationem remaneret firmus contractus. Cyn. & Bal. in authen. incęſtas nuptias. C. de ince.nup.& Archid. Zenz.Io.And. Pet. Anch.Domin.& Phili.Franc.in cap.cum ſecundum,poſt principium.de hære. lib. 6.Bart. in l.poſt contractum. col.4.verſ.ſecundum tempus.& ibi Paul.a Monte Pico in rep. colum.28.ver. circa ſecundum tempus.& iterum colum.2.verſ.3. principaliter. ff.de dona. Angel.in l.ſi quis poſt hac.in col.2.verſ.2.limita.C. de bon. præſcript. Ancha.in cap. 2. in 6.notab.de præſcrip.lib.6.& in c. felicis.col.penul.verſ.quæro.poſt Ioan.And.& ibi etiam Philip.Franc.in §.nullus.de pen.lib.6.

Decimum priuilegium eſt.nam eccleſia de occultis nō iudicat, c.ſicut tuis.
extra de ſymo.tamen propter applicationem ipſo iure, occultus poſſeſ-
22 ſor afficitur,per ea,quæ dicit gloſ. in clem. 1.§.verum. in verbo eo ip-
ſo.& ibi Card.tum in xij.not.tum in 7.q.de hæret.vbi dicit, quod pęna quæ imponitur ipſo iure, affligit occultum delinquentem, & Panor.in c.vlt.in 2 not.& ibi etiam Ioan.Anani.& Fel.de hæret. & idem Panor.in c.ad falſariorum.col.2.& ibi Ioan.Anan.col.5.extra de crim. falſi.in cap. perpetuo.col.2.verſ.ſuper dubio gl.de elect.lib.6.

Vndecimum priuilegium eſt propter prædicta: quod debitores in ſpolijs
contenti,non debent ſoluere poſſeſſori ſpoliorum,quia non liberantur:
23 ſed debent ſoluere Cameræ apoſtolicæ,per ea,quæ dicit tex.in l.3.C.ad
l.iul.de vi.publ.& c. felicis,&c.vbi facta applicatione fiſco ipſo iure, debent debitores ſoluere fiſco, quod verum ante ſententiam declaratoriā procedat,vide Anchar.vbi ſupra,& vide Card.Flor.in clement.paſtoralis.§.verum ad finem.de ſententia & re iud.

Duodecimum priuilegium eſt.nam propter applicationem, quæ ipſo iu-
24 re fit, interueniens confeſſio circa ſpolia, non poteſt reuocari, ſi eſt fa-

cta,

ᵭa,vel præſumpta,propter errorem allegatum, per ea, quæ dicunt Doᵭo.in l.qui.ff.de his qui not.infa.& l.ſi tutor.C.de interdi. mat. vbi habetur,quod vbi ſententia eſt prolata a lege,non poteſt confeſſio, tanquã erronea reuocari,licet alias reuocari poſſit.l. diui.ff.de pęn.& in §. ſi ve-
25 ro.auth.de exhi.rei.hæc etiam Bal.in l.error.paulo ante finem.C.de iur. & faᵭ.igno.

Tertiumdecimum priuilegium eſt: nam cum ſit faᵭa incorporatio Cameræ de ſpolijs ipſo iure, & ſic tranſierit in eam dominium ſpoliorum ex prouiſione legis,vt ſupra probatum eſt, ſi hæres, vel poſſeſſor ſpolio-
26 rum alienet aliquid de ſpolijs, non valet alienatio, nec opus eſt agere reuocatoria ad reſcindendum alienationem, ſed ſtatim poteſt intentare rei vendicationem contra poſſeſſorem, per ea, quæ habentur in l. 1. §. ſed res.tit.per quos fiat inueſt.ſecus ſi non eſſet ipſo iure. eod. tit.qual. ol.feu.alien.poterat & mar.& Card.in c. Titius.tit.ſi de feu. defunc. mili.fue.cont.

Quartumdecimum priuilegium eſt: nam debitor ſpoliorum nullo mo-
27 do poteſt purgare moram,propter clauſulam ipſo iure, per ea, quæ dicit Bar. in l.ſi is cui. de lega. 2. ff. & in l. qui ob rem non defenſam. & ibidem Bar. Bal.Sali.& recentiores.ff.de condi.indebi. voluit gloſ. in c. vlt.quam ita intelligit & ſequitur Bal.ibi.colum. 2. verſ. Bernar.traᵭat hic.de eleᵭ.& voluit glo.in cap.licet.in glo.vlt.&ibi Ant.colum. 1.verſ. nota quod collatio.& iterum colum. 2.verſ.oppono quod hic mora. de ſuppl.negl.præl.& gloſ.in cap. vlt. in gloſ. vlt. & ibi item Ant.in 2. not. eodem tit.& gloſ.in cap.cupientes.§.quod ſi per viginti.in verſ.expeᵭari.& ibi Io.Mona.Io. And.Archid.de eleᵭ. lib. 6. & gloſ.in cap. licet canon.§.is.& in verbo priuatus in prin.& ibi Io.Mona.colum.2.paulo ante finem.& Pet.Anchar.colum. 1. verſ. item nota in textu. col. vlt. verſ. 4.quæro.

Quintumdecimum priuilegium eſt: nam licet debitor ſpoliorum, debe-
28 ret mitius condemnari confeſſus,quam conuiᵭus,per regulas,& communes doᵭrinas: tamen propter clauſulam ipſo iure, eſt contrarium per diᵭũ Bar. in l. ſi id quod ſeruo. §. 1. vbi & Alex. in addi.ipſius, vbi
29 hoc reputat ſingulare.ff.de pęn. lega. vbi dicunt, quod quando inffligitur aliquid ipſo iure,aut ius condemnet; tunc idem eſt ſi ſit conuiᵭus, & ſi ſit confeſſus, & idem Bar. in l. qui ob cauſam. ff. de rit.nup. & voluit Bal.in l.ea quæ.in 2.quæſt.C. de condi.indeb.vbi hoc vocat notabile,& in l.peculium.§.ſed & ſi.ff.de pecu.Pet.Anch.in cap. perpetuo. circa medium.de eleᵭ.lib.6.& in cap.1.colum. vlt.de homi.lib.6.Flor.vbi id dicit menti tenendum in l.aquilia.quæ eſt ſecunda.circa medium.ff. ad l.aquiliam.

Sextum-

Sextumdecimum priuilegium eſt: nam quando pœna, & confiſcatio fit ipſo iure vt noſtro caſu, etiam ſi conſtitutio, vel bulla non fuiſſet recepta, vel
30 iret in deſuetudinem, tamen bona ſpoliorum poſſunt peti per camerã apoſtolicam, argumento cap. veſtra. de loca. & cap. 2. de conſtit. lib. 6. & cap. catholica. xj. diſtin. ita voluit Math. in procemio clem. in §. vniuerſitati. de quo vide Card. Floren. ibi. & Io. And. & Ant. in cap. 1. de treg. & pac. Pet. Anch. in repet. cap. 1. in xij. q. in prin. verſ. ſed hic quæro reperitur extra. de conſti. & Cæpol. conſ. xiij. incipiente ſtante ſtatuto. colum. 3. verſ. & licet dictus.

Septimumdecimum priuilegium eſt: nam cum quis ipſo iure non priuatur, ſed expectatur ſententia, non impeditur interim agere, & proſequi ius ſuum: ſecus in ſpolijs, nam cum ſint applicata ipſo iure per bullam, hæres clerici, qui tenetur ad dandum ſpolia Cameræ apoſtolicæ, nõ poteſt, vel ante ſententiam, vel poſt aliquo modo agere, vel contra cohæredes, vel contra debitores in ſpoliis exigendis, vt diſtinguit glo. in l. his conſequenter. §. 1. in verbo non pertinere. per tex. ibi, ad alios quos allegat, & ibi Bar. qui monet hoc eſſe multum notabile. Bal. & Flor. qui id reputat multum ſingulare. ff. fami. her. vbi dicunt, quod cum hæreditas auferatur ab indigno ipſo iure, nõ poteſt aliquo modo, vel ante, vel poſt ſententiam agere contra cohæredes: ita dicendum in ſpolijs, nam cum ſint ablata ipſo iure ab hærede clerici, & applicata Cameræ, non põt ille hæres exercere iura in ſpolijs contenta, & Bal. in l. 1. in fi. C. qui. in cau. in integ. reſt. non eſt neceſſ.

Decimumoctauum priuilegium eſt: nam regulariter de iure tertij non poſſumus opponere, vbi ſententia requiritur ad priuationem, & incorporationem bonorum fiſco: ſecus eſt in ſpolijs, nam cum ipſo iure incorporentur, poteſt litigator, qui litigat cum hærede prælati mortui di-
31 ctum hæredem excludere, dicendo, quod bona non ſunt hæredis, ſed Cameræ, & ſic poteſt opponere de iure tertij contra iuris regulas communes, per ea, quæ dicit Bal. in l. his conſequenter. §. 1. & in l. cum ſeruũ. col. 2. & ibi Cyn. & late Franc. Aret. C. de ſeru. fugit. vbi dicunt, quod cum bona applicantur fiſco ipſo iure, tunc poſſeſſor illorum bonorum agens contra aliquem, poteſt ille conuentus excludere poſſeſſorem oppo nendo, quod bona non ſunt ſua, ſed fiſci, & ſic opponit de iure tertij. ita etiam dicendum in camera de ſpoliis, nam camera fiſcus ſummi Pontificis eſt, vt certi iuris eſt, & ſupra probaui. idem Bal. in l. cum mulier. col. 10. verſ. de tertio dubito. ff. ſolu. ma. & in l. 2. poſt principium. C. quibus res iudicata non nocet. not. in l. indebiti. §. vlt. ff. de condi. inde. & in additione. Speculatoris tit. de loca. §. nunc aliqua, in 46. quæſt. & ipſe Specu. in eo. §. 47. q. & iterum in 66. q.

Decimumnonum priuilegium eſt: nam regulariter a ſententiis appellatur,vt patet per totum ius ciuile,& canonicum, exceptis quibuſdam caſibus,de quibus.C.quorum app.rec.vel non.per totum.tamen in cauſis ſpoliorum non appellatur, niſi prius facto depoſito, & hoc per bullas ſummorum Pontificum,dixi ſupra in q.de modo procedendi in cauſis ſpoliorum. & talis diſpoſitio bullæ, quomodo per commune ius interpretetur,& patiatur interpretationem paſsiuam, poſſunt conſiderari di cta Bar.& Doct.in l. 1.§.interdum.ff.a quibus appell.non lic. & Doct. in c.1.de reſcr.& in c.paſtoralis.& c.vt debitus. de appel.

Vigeſimum priuilegium eſt: nam in ſententia excommunicationis, regu-
32 lariter requiritur factum hominis,vt per Innocen. Ioan. And. Hoſt. in rub.de ſententia excommuni. exceptis aliquibus caſibus, de quibus dicunt ijdem Doct.in d.rub.& in cap.1.eodem tit.& Hoſtien. in ſua ſumma.& Ioan.And.in cap.eos.de ſenten.excommu. lib. 6. & in clem. 1.eod tit.& forte inter iſtos caſus exceptuatos,poſſumus connumerare excommunicationem,quæ contra detinentes res Cameræ datur,& incurritur, vt poſſumus notare ex bullis ſummorum Pontificum, contra detinentes res Cameræ apoſtolicæ prolatis, & poſſumus ſpecialiter hoc elicere ex bulla Pauli IIII. Incipienti.incũbentia nobis. ſub rub. contra occupatores bonorum Cameræ apoſtolicæ. nam ibi ponitur dictio, extunc, quæ dictio denotat canonem latæ ſententiæ Franc. Aret.in cap.ſi diligẽti.colum.3.verſ.in gloſ. poſita ſuper verbo cauſam.de for.comp. & text.
33 in c.cupientes.§.cæterum.ibi extunc inchoandum volumus fore ſuſpẽſos.de elect. lib. 6. & Corn.in conſi. 104.licet in hac conſultatione.col. 2. verſ. licet ergo non fuerit. lib. 1.& tex. in cap. excommunicamus. §. credentes. ibi extunc ipſo iure ſit factus infamis. & capitulo cum ex eo. in fi.de elect.lib.6.&alia ratione hoc probatur,nam in dicta bulla ponitur verbum incurrant,quod verbum ita poſitum, infert penam ipſo iu-
34 re non expectata ſententia diffinitiua, ſed ſolum debet interuenire ſententia declaratoria,per illa, quæ habentur per gloſ. in cap. vlt. verſ. pars vero.in verbo incurrat.de officio delegati.lib.6. vbi dicit, quod verbum incurrat,importat penam ipſo iure,& gloſſ.in cap.eos.de ſenten.excom. dum inter caſus latæ ſententiæ excommunicationis, ponit cap. 1. de religio. domi. & cap. 1.de iniuriis. lib. 6. quæ cap.eodem verbo vtuntur,nec aliud addunt, quod ſignificat latam ſententiam & in clem. 1.in verbo incurrant,& ibi Pau. Lau. Imo.Card.Flo.in 27. quæſt.de vſuris. & rurſum gloſ. in clem. 1.in verbo excommunicationis. de ſentent.excom.dum inter canones latæ ſententiæ allegat clem.1.de deci.& clem. 1. de vſur. quæ eo verbo vtuntur, ſine adiectione dictionis latæ ſententiæ,& voluit etiam nuncupatim Corne.conſ.89.viſo ſubſcripto. colum. penult.

penult. verſ. poteſt etiam lib. tertio. nec obſtat quod multi textus huic verbo, incurrat, addunt clauſulam, ipſo iure, ipſo facto, eo ipſo, & ſic videntur innuere, quod ſine illis clauſulis ſolum verbum incurrat, non importet ipſo iure pœnam, ſed per ſententiam, vt ſunt textus in auth. agri in fin. C. quę res obl. non poſſ. & capitulo vltimo extra, ne cler. vel monac. & capitulo vbi periculum. §. nulli. & rurſum. §. quod ſi permiſſa. de elect. lib. ſexto. & in capitulo fundamenta. eodem tit. & lib. & in capitulo cum ex eod. in fin. eod. tit. & lib. & in capitulo indemnitatibus. §. porro. verſ. ſed procuratores eo. tit. & lib. & in capit. ſecundo de iud. eo. lib. & in cap. vlt. in fine de rebus eccleſ. non alien. eo. lib. & in capit. quanquam in fi. de cenſib. eo. lib. ſed prima eſt cōmunis Doct. conſentientium authoritati gloſ. dicentis, quod importat exequutionem ipſo iure, neque ſententia diffinitiua eſt neceſſaria: non obſtant textus allegati in contrarium, nam vnica reſponſione tolluntur, ſcilicet quod ideo verbo incurrat adiūgitur clauſula, ipſo iure, vt magis declaret, & exaggeret voluntatem Pontificis, non vt diſponant, & ſic non ſunt neceſſaria ſed potius declaratoria.

Vigeſimum primum priuilegium eſt: quia licet regulariter, nemo cedere poſſit ſua iura in potentiorem, cauſa iudicij mutandi l. prima. ſecunda. 35 & quaſi per totum. C. de alienan. iudi. mut. cauſ. fact. tamen ſi Camera non valeat ſpolia recuperare a manibus potentis, poteſt cedere ſua iura alteri potentiori, vt ipſe recuperet, & recognoſcat, prout dicitur de eccleſia, quę non valens recuperare feudum a manibus potentis, cedit iura ſua alteri potenti, vt ipſe recuperet, & feudum recognoſcat ab eccleſia per text. quem ibi ad hoc ponderat Barba. in capit. ſecundo. de feud.

Vigeſimum ſecundum, eſt priuilegium: quia in cauſis ſpoliorum non appellatur, quia cum cauſa Camerę Apoſtolicæ eſt cauſa eccleſię, in cuius locum ſuffecta eſt Camera, & eſt cauſa pia, & debitum fiſcale, in quibus non datur appellatio, arg. eorum quę notantur per Bar. in l. Ancilla. de alim. & cib. lega. & l. fin. de acq. poſſ. Idem in cauſis decimarum quibus debitum fiſcale ęquiparatur capitulo fin. Epiſcopi 2. quęſt. 5. & l. abſtinendum. C. quę app. non recip. & ibi Bal. & capitulo tua de decim. ſed de appellatione in cauſis huiuſmodi, dic vt per nos dicitur in quęſtione de modo procedendi in cauſa ſpoliorum. & ſupra decimonono priuilegio.

Vigeſimum tertium item habet priuilegium Camerę in cauſis ſpoliorum: quia ſi vult petere reductionem ad arbitrium boni viri a laudo per laicum, vel clericum, poteſt hoc facere coram iudice eccleſiaſtico per doctor. in capitu. cum ſit. de for. compet. iuncto capitulo 2. de arb. Item

habent

36 habent priuilegiũ ſpolia, quia in eorum cauſis etiam mulier poteſt eſſe procuratrix, & arbitrix, & quia in huiuſmodi cauſis tractatur de ſalute animarum, prout in cauſis eccleſiæ, & decimarum per Archid. in cap. reſcriptum.in 6.quæſt.3. quia vbicunque de ſalute animarum tractatur, nunquam diſputatur de apicibus iuris cap.duæ ſunt 19.q.2.& iſta exce
37 ptio, tu non es procurator, eſt de apicibus iuris l. ſi fideiuſſor. §. cum quædam.ff. mandati.
Vigeſimum quartum, item poteſt dici eſſe priuilegium, quod ſi quis emat
38 ſpolia a Camera Apoſtolica, quod non teneatur ad ſolutionem aliquorum vectigalium, maxime ordinariorum. per ea, quæ dicit Bar. in l. licitatio. §. licitatio mercatores. ff. de publican. licet quilibet emens a priuato teneatur l.j.& per totum.ff. de vectigal.
Vigeſimum quintum. Item eſt priuilegium Cameræ circa ſpolia. quod qui tenetur exigere ſpolia vel res ſpoliotum pro Camera, ſi ſui culpa non exi
39 git, tenetur reficere de ſuo reſeruata ſibi actione contra eum, qui tenebatur per Bar. in l. niſi. de exact. tribut.
Vigeſimum ſextum. Item eſt priuilegium Cameræ circa ſpolia: quia ſi ſit legatum cum condtione factum, quod veniat exigendum a Camera, ratione ſpoliorum, is ab alio non poteſt exigi, niſi conditione in ſpecifica
40 forma adimpleta, poſſet tamen exigi a Camera, per ea quæ dicit Lud. Rom. in l.ita ſtipulatus a te. de verb oblig. per text. in l. pau. §. grauis. ff. de liberali cauſa.
Vigeſimum ſeptimum. Item licet pluribus conditionibus in legato appoſitis, vltima conditio pro exequutione legati ſit adimplenda. l. quod tradit.
41 ff. de condi. & demonſt. tamen reſpectu eccle. & Cameræ attenditur leuior conditio tantum. l. quinta, & l. vulgo. de manu miſſ. teſta.
Vigeſimum octauum, Item eſt priuilegium: quia fauore eccleſiæ, & Cameræ etiam tempus interpellatum cõtra teſtatorẽ coniungitur. l. paulus §. Gaio. de lib. lega. alias eſt l. ſi fidei cõmiſſa libertas. §. fi. de fid. lib. & ſic ſi relictum ſit ſub conditione, ſi continuis annis quid fecerit, nam nihilominus tale legatum conſequitur Camera, ſi ex pluribus temporibus ad vicem coniunctis reſultaret tempus perfectum, poſito, quod non continuaret, & regulariter non eſt recedendum a verbis teſtatoris. l. non aliter. de legatis. 3.
Vigeſimum nonum eſt priuilegium, quia donatio ſub modo, quæ alias modo non adimpleto reuocaretur, per condict. ob cau. vel quia poſſet agi admodum implendum actione præſcrip. verbis, id, quod eſt in electione agentis l. ſi proponas. C. de condi. ob cau. & l. j. C. de condi. ſub certo modo, non adimpleto non agitur fauore Cameræ & eccleſiæ ad illam reuocandam, niſi in donatione id expreſſe ſit dictum,
quod

quod modo non adimpleto donatio ſit nulla.text.in capitulo verum.de dona.& de multis alijs priuilegijs, vide per Bal.in l.j.C.de ſac.ſanc.eccl. per canoniſtas in capitulo cum eſſes.de teſtam.Bal.in tracta.de dote priuilegio 50.

Trigeſimo.Item fauore eccleſiæ,& Cameræ,conditio apposita reijcitur,& reſoluitur in modum,ſicut dicitur de libertate,quæ æquiparatur l. me-
43 nia.de manum.teſtam.per.Barba.in capitulo Raynaldus de teſtam. 16. carta.& vide de effectu modi, & conditionis, in capitulo verum.de condi.appoſit. extra.& ego dixi aliquid in meo tracta.de ſimonia, in ſimonia côuentionali.in quæſtione an ſententia committatur per modum ſicut per conditionem vbi vide.

Trigeſimo primo, Item priuilegium eſt Cameræ Apoſtolicæ & eccleſiæ; quod confeſſio debitoris Cameræ, facta abſente parte, quæ alias non
44 valeret, valet,& probat per d.Anto. de Butr.in capitulo ſi conſtituerit. de accuſus.

Trigeſimo ſecundo. Item quia ſi clericus, aut prælatus fecit confeſſionem alias eccleſiæ; & Cameræ præiudicialem; illa confeſſio non afficit eccle
45 ſiam; vel Cameram. per Io.And. in capitulo fin.de ſolu.niſi tamen in illis quæ ſunt ſibi permiſſa,ſecundum d.Anto.in capitulo primo de po ſit. extra.

Trigeſimo tertio. Item eſt priuilegium, quia licet regulariter confeſſio in vltima voluntate non inducat probationem, niſi ſit iurata, ex quo
46 tunc, quis non præſumitur immemor ſuæ ſalutis l. Aurelius, §. fin. de lib. lega. l. Lutius. §. j. de lega. tertio. tamen ſi quis in teſtamento confiteatur ſe teneri Prælato eccleſiæ, vel Cameræ, vel piæ cauſæ
47 valet & tenet talis confeſſio, vt ibi not. per Bal. in conſ. incip. cæcus petroli. quia optima eſt ratio, quæ pro religione facit l. ſunt perſonæ. de religio.

Trigeſimo quarto. Item eccleſia, & Camera habet priuilegium, quod non ſolum gaudet priuilegijs ſuis in bonis, quæ habet in dominio.
48 ſed in illis etiam, ad quæ quis confitetur ſeſe teneri eccleſiæ, vel Cameræ dummodo confeſſio non ſit facta in fraudem, argumento eorum, quæ not. in l.in contractibus, & in l. fin. C. de dot.caut.non numerat.

Trigeſimum quintum, eſt priuilegium. quod ſi eccleſia, vel Camera confiteatur aliquid in ſui præiudicium, contra talem confeſſionem, poteſt
49 petere reſtitutionem in integrum infra quadriennium not. in capitulo ſecundo. de in integ. reſt.

Trigeſimum ſextum eſt priuilegium, quod contra eccleſiam, & Cameram, nunquam præſcribitur crimen falſi, dicit Spec.in tit.de ſent.§.quo-

niam

niã licet. alias tale crimen regulariter præſcribatur ſpatio 10. ann. l. que
relam. C. de fal.

Trigeſimum ſeptimum priuilegium Cameræ, & eccleſiæ eſt: quod valet cõ
ſuetudo, per quam eccleſia, vel Camera, quæ in ſpolijs etiam ſuccedit,
50 acquirit rerum dominium, & poſſeſſ. ſine ſolemnitate legali. c. ſecundo.
extra de conſuet. Item conſuetudo inferens grauamen non valet capit.
primo. eod.

Trigeſimum octauum. eſt priuilegium, quod quando debetur aliquid ec-
cleſiæ, Cameræ Apoſtolicæ, & ſimilibus locis, dominium transfertur ex
ſolo contractu abſque aliqua traditione l. fi. C. de ſac. ſan. eccl. licet ſit ſe
51 cus in contractibus aliorũ: vbi ita demum transfertur dominium, ſi ſe
quatur traditio l. traditionibus. C. de pact. l. ſi ego C. de rei. vend. Anton.
de Butr. in capit. fin. de cauſ. poſ. & prop. 20. col. not. in capitulo in præ-
ſentia. de præben. vnde effectus eſt maximus, quia ſtatim agit Camera
rei vendicatione.

Trigeſimum nonum. eſt priuilegium, quod contractus, factus calore ira-
cundiæ, qui alias regulariter de iure non tenet, quod valeat, & teneat fa-
uore eccleſiæ, & Cameræ. capit. ſunt qui opes. 17. quæſt. 4. vnde contra-
hentes cum eccleſia, vel Camera, non videntur habere exceptionem,
52 quod iracũdia, & calore contraxerit. per Corſeium in ſuis not. incip. in
teſtium. Alex. conſ. 181. quinto vol.

Quadrageſimum. eſt priuilegium ſpoliorum: quia ſi clericus, vel beneficia-
tus donauit aliqua alicui benemerito in recompenſationem accepti ſer-
uitij, id quod facit Prælatus per text. in capitulo relatum. el ſecundo. de
teſta. dixi ego late ſupra in quæſtione de poteſtate clerici, &c. & in quę-
53 ſtio. de licentia teſtandi. tamen fauore Cameræ illa merita debent pro-
bari. quia non in hoc ſtatur confeſſioni Prælati, per text. d. cap. relatum,
credo per illa verba in text. iuxta ſeruitij meritũ, &c. per d. Ant. de Butr.
in capitulo primo. de cauſ. poſſ. ex quo tractatur de damno eccleſiæ &
Cameræ. Bal. in l. ſi donatio. de collatio, niſi tamẽ donatarius ſtetiſſet do
mini in poſſeſſione rei donatæ, vt ibi not. & in capitulo noſcitur. de his
quæ fiunt a Prælat.

Quadrageſimum primum. Item eſt priuilegium, quia alias promiſſio ſine
ſtipulatione non valet, ſi cauſa, quia ſaltim tollitur ope exceptionis per
54 text. in l. ſecunda. §. circa. de dol. excep. tamen valet fauore Cameræ,
& eccleſiæ, ſicut dicitur in dote; vnde multo fortius in rebus Camera-
libus, & eccleſiæ, cum maius ſit vinculum ſpirituale, quam carnale l.
ſancimus. C. de ſac. ſanct. eccleſ. videtur dicere Bal. in ſuo tracta. de dot.
priuilegio 114.

Quadrageſimum ſecundum eſt priuilegium; qđ temporalia collata eccle-

ſiæ,

ſiæ, vel Cameræ cenſentur pleno iure collata,licet regulariter contra per not.in c.meminimus.de accuſ.per Fel.ibi.2.col.verſ.not.3.

Quadrageſimum tertium eſt priuilegium : quia cum regulariter de liqui-
55 do ad liquidum fieri debet compenſatio.l.fi.C.de compenſa. tamen fallit in debitis Cameræ apoſtolicæ,fauore ipſius eccleſiæ,per glo. in c.decimæ.16 q.1.exemplificat,& loquitur in caſu decimarum , per Roma.in ſingulari incip.an ſacerdoti.

Quadrageſimum quartum eſt priuilegium:quod fauor Cameræ , & eccleſię eſt iuſta cauſa abbreuiandi terminum peremptorium.l. nonnunquã. in fi.ibi pro conditione eccleſiæ. C. de iud. licet regulariter contrarium ſit verum.l.ad peremptorium eo.tit.

Quadrageſimum quintum eſt priuilegium: quod Camera, vel eccleſia nõ
56 tenetur de depoſito facto apud clericum,vel beneficiatum , niſi in vtilitate eccleſiæ probetur verſum.c.1.de depoſ.

Quadrageſimum ſextum Item eſt Priuilegium Cameræ : quod illa poteſt agere,vel eccleſia ad fructus perceptos,ab illo,qui non animo ſe promo
57 uendi:ſed fraudulenter fructus percipiendi , parochialem eccleſiam accepit.tex.in c.commiſſa.de electio. lib.6.

Quadrageſimnm ſeptimum priuilegium eſt in cauſis ſpoliorum:quod illi , qui occupant bona dimiſſa a prẹlato , vel bona vacationis tempore obuenientia,quæ itidem dicimus ſpolia, vigore extrauagantium Pij iiij. & aliorum canonum,vt dicimus ſupra in 1.q.tales occupatores ſunt ſu-
58 ſpenſi,vſque quo fecerint condignam ſatisfactionem. cap.quia ſæpe.de elec:io.lib.6.& c.generali.eo.

Quadrageſimum octauum priuilegium eſt in cauſis ſpoliorum: quod bona acquiſita de fructibus beneficij, vel eccleſiæ debent ad Cameram, & eccleſiam reuerti.opt.glo.in c.apoſtolicos.12.q.2.& cap. fixum.ij.q.6.& hoc ſiue empta ſint nomine eccleſiæ,ſiue nomine alieno. c. 1. c. inquiren.de pecul.cler.extra.

Quadrageſimum nonum eſt priuilegium: quod res empta de pecunia eccleſiæ,non nomine eccleſiæ,ſed alieno, eſt effecta eccleſiæ : & ſic eſt hodie cameræ per Doct.in c. inquiren.de pecul.cler.licet regulariter ſecus. l.ſi dominus tuo.C.de rei vend.

Quinquageſimum eſt priuilegium cameræ,& eccleſiæ: quod ſi camera vẽdat ſpolia diuerſis temporibus duobus,quo caſu ille præferri habet, cui primo ſit traditio,licet ſit poſterior emptor.l.quoties.de re. vend. & primus agit ad intereſſe contra vendentem: præfertur ille,qui primo emit, per Doct.in c.continebatur.de his quæ fi.a maio.par.c. quia in rebus eccleſiaſticis eluſio maxime reprobatur.

Quinquageſimum primum eſt priuilegium Cameræ,& eccleſiæ. quod cũ

in perſonalibus actionibus, non habeat locum præuentio. l. priuilegia. de priuileg. creditorum. tamen Camera, vel eccleſia, habens debi-
59 torem, primo poteſt deducere ſuum per Ioan. And. in c. eam. de ætat. & qualitat.

Quinquageſimum ſecundum priuilegium eſt: quod res acquiſita de pecunia eccleſiæ, licet alterius nomine ſit acquiſita, eius fauore contra regulas communes, efficitur ipſius eccleſiæ, vel Cameræ per tex. & Doct. d. c. inquiren. de pecul. cler. tamen hoc eſt intelligendum, quando contrahens non exiſtit ſoluendo, vt per Lud. Rom. conſ. 9. incip. ſuper eo quo quæritur, an permutatio pecuniarum montis martij, &c.

Quinquageſimum tertium eſt priuilegium: quod non ſolum acquiritur dominium rei emptæ de pecunia eccleſiæ, ſed etiam acquiritur actio
60 perſonalis ex contractu per alium celebrato ſuper re ipſius eccleſiæ, vel Cameræ: quod intellige, vt dixi ſupra verum eſſe, ſi ille qui contraxit non ſit ſoluendo, alias ſecus not. Bald. in l. ſi vt proponis. C. de re. vend.

Quinquageſimum quartum eſt priuilegium: quod contractus geſtus ſuper rebus eccleſiæ, eccleſia vacante, eſt nullus ipſo iure. c. ſi qua de reb. 12. q. 2. quo tempore dicimus ſupra in q. j. quod dimiſſa per cler. & obuenientia tempore vacationis, ſpectant ad Cameram: tamen talis con-
61 tractus, ſi ſit in vtilitatem, poteſt per Cameram, vel ſucceſſorem ratum haberi. glo. eſt in c. j. ne ſede vacan.

Quinquageſimum quintum eſt priuilegium: quod Camera, vel eccleſia poteſt opponere ſemper, & omni tempore exceptionem non numera-
62 tæ pecuniæ per Bal. in authen. hoc ius porrectum. C. de ſac. ſan. eccle. quia non ſufficit ſola confeſſio, ſed expedit quod probetur verſum in vtilitatem eccleſiæ. c. fi. de ſolu. quod eſt contra regulam, quia dicta exceptio non opponitur regulariter. niſi intra biennium inſtit. de literarum oblig. per totum. & in l. in contractibus. C. de non numer. pecu. per Doct. d. cap. fi.

Quinquageſimum ſextum eſt priuilegium: quod eccleſia, ſiue Camera apoſtolica, vti poteſt pro libito ll. ciuilibus, quæ pro ſe faciant, & econtra poteſt nolle illis ſtare, quando contra ſe faciant per Innocen. in cap. nouit extra. de iud. Imol. c. fi. de ſolu. vbi exceptio non numeratæ pecuniæ, opponitur etiam vltra biennium.

Quinquageſimum ſeptimum eſt priuilegium: quod contra miniſtrum Cameræ, vel eccleſiæ opponentem pro defenſione iuris Cameræ, & eccleſiæ exceptionem excommunicationis, non poteſt fieri replicatio exceptionis excommunicationis. c. dilect. extra de exceptio.

Quinquageſimum octauum eſt priuilegium: quod ſi ædificas ædificiũ in

ſolo

ſolo tuode pecunia Cameræ, vel eccleſiæ, ad quã ſpectat pecunia, ſolum cędit ædificio.glo.eſt ſingularis.in c.apoſtolicos.12.q.2.& c.conſequenti.17.q.7.Spec.in tit. de emphi.§.tertio loco. verſ. quod ſi clerici. quod eſt contra regulam iuris, quia ædificium cedit ſolo, refecta ædificatione
64 inſtit.§.cum in ſuo.de rer.diuiſ.

Quinquageſimum nonum eſt priuilegium: quod in cauſis ſpoliorum, poteſt procedi diebus feriatis introductis in honorem Dei. cap. fi.de fer.l.
65 dies feſtos.C.eo.id quod nota vltra illa quæ adduxi. in q.de modo procedendi in cauſa ſpoliorum.

Sexageſimum, item eſt priuilegium : quod ſi mulier in cauſa ſpoliorum ſe obligat, & fideiubet pro alio, non poteſt iuuare ſeſe beneficio velleiani
66 Senat.conſulti.l.penul.C.de velleia.vbi per Doct.

Sexageſimum primum eſt priuilegium Cameræ: quod poteſt agi hypothecaria contra tertium poſſeſſorem, non diſcuſſo principali, & contra fide
67 iuſſorem, non diſcuſſo principali, ſicut eſt in fiſco & republica, quibus eccleſia comparatur.l.fi.C.de ſac.ſan.eccle.not. in l. moſchis. de iure fiſ.l.j.C.de decurio.lib.10.in l.libertas.§.j.ad municip.in l.cum filius. de verb.oblig.& præſuppoſuimus.in principio quæſtionis, quod eccleſia habet fiſcum.

Sexageſimum ſecundum eſt priuilegium: quod eccleſia, & Camera vtitur
68 iure minoris, & reip. ita quod omnia priuilegia conceſſa minori, & reip. quæ ſunt infinita, intelliguntur conceſſa ipſi eccleſiæ, vel Cameræ in locum eccleſiæ ſubrogatæ.cap.auditis.iuncta gloſ.& cap.j. de in integrum reſt. dummodo tamen ipſi eccleſiæ, vel Cameræ talia priuilegia conueniant, nam bona eccleſiaſtica dicuntur bona publica.cap. quid ergo.24.q.4.& bona eccleſiarum ſunt bona reip. Feli. in c. nonnulli. col. 21.de reſcrip.

Sexageſimum tertium priuilegium eſt: quòd Camera poteſt petere reſtitutionem in integrum contra præſcriptionem, duplici capite. 1. ex iure
69 ſpeciali, quo eccleſia vtitur, vt per omnes in clem.j. de in integrum reſtitutione. Item ex capite probabilis ignorantiæ per Alex.conſ. 168.Dec. conſ.29.4.col.

Sexageſimum quartum priuilegium eſt: quia Camera, & eccleſia non ſolũ petit reſtitutionem in integrum, vbi eſt lęſa, & vbi non habet aliud remedium. Doct. in c.j. de in integrum reſt. ſed etiam petit d. reſtitutionem, vbi etiam competit aliud remedium, de iure communi per Abb. in c.dilecti.de empt.& vend.2.col.licet ſit ſecus regulariter.

Sexageſimum quintum priuilegium eſt : quia Cameræ datur reſtitutio in integrum ad appellandum, etiam aduerſus præſcriptiones iudiciales, ideſt aduerſus terminos excluſiuos probationis faciẽdæ, vel exceptionis

proponendæ per tex.in clem.j,cum ibi glo.de reſt. in integ.cap. coram. c.auditis.eo.tit.Abb.in c.cum inter.de re.iudi.

Sexageſimum ſextum eſt priuilegium Cameræ: quod contra illam , iuſtus
70 titulus non excuſat tertium poſſeſſorem a fructibus,qui percipi potuerunt.l.fiendum.C.de rei vend.

Sexageſimum ſeptimum:ſi eccleſia carens rectore recipiat mutuum,& deinde Camera,vel eccleſia petat reſt. in integ. non habet probare lęſionē, quia præſumitur conſumpſiſſe,niſi aduerſarius probet contrarium: argumento,& exemplo minoris carentis curatore l.j.C.ſi aduerſus credit. iuncto.cap.j.de reſt.in integr.

Sexageſimum octauum priuilegium eſt:quod Camera,vel eccleſia non po-
71 teſt renūciare beneficio reſt.in integ.niſi in caſibus,de quibus per Abb. 5.col.de for.compet c.ſi diligenti.

Sexageſimum nonum priuilegium eſt: quia Camera, vel eccleſia probata læſione, admittitur contra ſententiam, ex cauſa rationabili etiam poſt quadrienniūm per tex.& ibi glo.in c.j.de reſt. in integ. in ſexto. etiam ſi fuiſſet ſententia Papæ.c. tum ex literis. extra.eo.

Septuageſimum Item priuilegium eſt: quod licet non detur Cameræ, vel eccleſiæ reſtitutio poſt peremptorium, datur tamen per beneficium reſtitutionis in integ.c.coram.de in integ.reſt.& ſi ſibi denegatur, reſtituitur ad appellandum a ſententia denegationis.c.ſi.eo.tit.

Septuageſimum primum Item eſt priuilegium eccleſiæ & Cameræ: quia reſtituitur aduerſum lęſionem ante ſententiam, puta aduerſus proba-
72 tiones obmiſſas,etiam non probata lęſione per Spec.in tit. de reſt.in integ.§.ij.verſ.illud.

Septuageſimum ſecundum.Item priuilegium eſt:quod in iudicio, vbi Camera,vel eccleſia eſt actrix, licet regulariter reus non teneatur exhibere,
73 & edere iura,ad fundandam intentionem actoris.l.fi. C. de edendo. tenetur tamen edere Cameræ actrici Anto. de Butr. in c.j.de præben.arguendo de fiſco ad eccleſiam,& fortius argumento c.vt gentes.de hæreti.in ſexto. ſimiliter in fauorem fiſci.l. ne quiſquam. de eden. & in caſu noſtro dicimus ſupra in prin.quod eccleſia habet fiſcum.

Septuageſimum tertium priuilegium eſt:quod Camera, vel eccleſia poteſt ipſa agere interdicto recuperandæ, & ſimilibus interdictis: & quilibet laicus in fauorem Cameræ,& eccleſiæ admittitur ad intentandum hu-
74 iuſmodi interdicta l.j.§.2.l.interdictorum.ff.de interdict. glo. in l.j.de iuſt.& iur.

Septuageſimum quartum priuilegium eſt:quia,ſi fuit illata iniuria Cameræ, vel eccleſiæ, quilibet de populo poteſt pro illata iniuria Cameræ,
75 vel eccleſiæ comparere, per ea, quæ dicunt gloſſ. & Doct. in l.j.§. in ſa-

cris

ctis. ff. de iuſt. & iur.

Septuageſimum quintum priuilegium eſt: quod quilibet poteſt agere pro Camera, vel eccleſia, etiam ſine mandato cap. dilecti. & ibi gloſſ.
76 extra de maiori. & obedien. cap. cum olim. cum ibi gloſſ. & Docto. de teſti.

Septuageſimum ſextum priuilegium eſt: quia eccleſia, vel Camera habet regreſſum contra male adminiſtrantes bona ſua: & ideo ſi inſtantia ſit
77 perempta, aduerſum quam non reſtituatur, recurrit contra adminiſtratores, quando tamen ſunt ſoluẽdo: tex. in l. properan. §. fi. & ibi doct. ff. de iud. Card. in clem. j. decima q. de reſtit. in integ.

Septuageſimum ſeptimum eſt priuilegium: quòd licet aliquis non poſſit exigere ſuum debitorem in diem, ante diem, & ante tempus completum, not. in l. cedere diem. de ver. ſigni. tamen ipſa Camera, & eccleſia
78 exigit, dummodo deducatur interuſurium medij tẽporis: Guilielmus. de Cun. in authen. hoc ius. C. de ſac. ſan. eccleſ.

Septuageſimum octauum eſt priuilegium: quod ſi Camera agat contra laicum, & laicus opponat de præſcriptione, vel de conſuetudine. in tali præſcrip. & conſuetudine, attenditur diſpoſitio iuris canonici. tanquam magis propitia, & magis fauorabilis Cameræ, & eccleſiæ gloſſ. 3. in cap. fi. de conſuet. not. cap. illud cap. ſanctorum. de præſcrip. Alex. in ſecundo conſ. ſexto vol. repet. in clemen. prima. de off. ordin. Alex. conſ. ſecundo. primo vol.

Septuageſimum nonum priuilegium eſt: quod vbi Camera, vel eccleſia conuenitur, vel eſt debitrix in aliquo, non tenetur ad cauendum, nec
79 de iudicio ſiſti, nec dare fideiuſſores Abb. cap. primo. de fideiuſſo. & cap. ſecundo. de ſolut. quod notet fiſcalis reuerendæ Cameræ Apoſtolicæ Neapolitanæ, pro cauſis Cameræ, quando magna curia vicaria Neapolis pro pecunijs, ibi per debitores Cameræ depoſitatis, vult illum aſtringere ad fideiubendum, quod non tenetur, alij tamen bene tenentur ipſi Cameræ ſatiſdare, & ſi ſit vitioſe ſatiſdatum etiam ex integro ad ſatiſdandum cogi poſſunt. per Angelum, & Doct. in l. quoties, qui ſatiſdare coga.

Octuageſimum priuilegium eſt: quod in iudicijs verba prolata contra eius intentionem, interpretantur in fauorem Cameræ, & eccleſiæ. per gloſ. in ver. dubium. cap. in præſentia. extra de probatiõ. licet verba du-
80 bia in iudicijs, interpretentur in fauorem proferẽtis l. ſolemus. l. ſi quis intentione ambigua. de iud. & quando ſumus in dubio in iure, vel in fa-
81 cto, tunc fauore eccleſiæ, & Cameræ eſt iudicandum pro ipſa, quia optima ratio eſt, & melior, quæ pro religione facit Arg. l. ſunt perſonæ. ff. de religio. Bar. in l. j. C. de iure fiſci.

Octuageſimum primum eſt priuilegium : quod licet regulariter non agatur de euictione niſi re euicta,l.habere licere.ff.de euictio. tamen eſt
82 ſecus fauore Cameræ, vel eccleſiæ, quæ ante poteſt agere ad intereſſe particulare not. in l. creditor. §. prædium.eod.tit. & cap.fin.de emptio. & vendi.

Octuageſimum ſecundum priuilegium eſt: quia licet alias regulariter,
83 quis eligens vnam viam, non poteſt illa omiſſa ad aliam diuertere, vel redire l.tertia.ff.de actio. tritic.tamen ipſa Camera, aut eccleſia id bene poteſt cap. cum olim el ſecundo, & ibi Docto. de priuil. & exceſſ. priuilegiat.

Octuageſimum tertium priuilegium eſt: quia defraudator Cameræ, vel eccleſiæ, Chriſto iudice homicida iudicatur,& ſacrilegus cap.non liceat. iuncto cap.qui Chriſti 12.q.2.

Octuageſimum quartum priuilegium eſt:quia inuadens rem, vel bona Ca
84 meræ eſt ſacrilegus, & tanquam ſacrilegus puniri debet cap. ſecundo. & ibi Docto.de rebus eccleſiæ non alien.

Octuageſimum quintum priuilegium eſt: quia dominium, & poſſeſſio ſpoliorum, & rerum eccleſiarum eſt penes Chriſtum per Abb. in cap. cum eſſes.in repet. de teſtam. Ideo caueant ſeculares, & alij ab illicitis occupationibus,& inuaſionibus ſpoliorum,aliarumque rerum eccleſiaſticarum,quia Dei ſunt,quoad proprietatem,& poſſeſſionem, qui proculdubio in talibus offenditur.glo.in cap.cum ex eo.de electio.in ſexto. Innocen.in cap.cum ſuper. de cauſa poſſeſſionis & proprie. Archid. in c.2.de rebus eccl.alien.lib.ſexto.vbi dicunt quod Chriſtus habet dominium bonorum eccleſiæ,ſed vide,quæ dico.in quæſt.de poteſtate clerici &c.in q.de licentia teſtandi.

Octuageſimum ſextum eſt priuilegium:quod bona, & ſpolia eccleſiaſtica,
85 poſſeſſiones,etiam prędia acquiſita de pecunijs eccleſiæ,ſunt exempta a quibuſuis collectis, & a quibuſuis exactionibus : & hoc, ſiue in acquiſitis, ſiue in acquirendis gloſ. notabilis in c. primo. de immunit. eccleſiæ lib.ſexto.in verſ.bonorum.

Octuageſimum ſeptimum priuilegium eſt Cameræ, vel eccleſiæ Roman. cuius ſunt omnia ſpolia eccleſiaſtica de mundo, vt dixi ſupra in quæſt. de præſcrip.quia ſi qui ſint qui notorie bona mobilia,& ſtabilia, etiam oppida, & ciuitates illius teneant, contra detentores deuenitur ad ſententiam latam,& factam contra Romandiolas,notorie detinentes quaſdam ciuitates eccleſiæ Roman. & ſedis apoſtolicæ, vt per Bald. in proœ.feu.

Octuageſimum octauum priuilegium eſt: quia licet non procedatur in cauſis ex officio, & iudex non impartiatur officium ſuum, niſi petenti

tenti l.quarta.§.hoc dictum.ff.de dam. infec. tamen fauore Cameræ, &
86 eccleſiæ poteſt procedi ex officio pro bonis ipſi Cameræ, & eccleſiæ recuperandis, & acquirendis Bart. in l. ſi quis rem. de cuſto. & exhiben.reis.

Octuageſimum nonum priuilegium eſt: quod licet iudex regulariter non ſuppleat in facto,nec in his,quæ ſunt facti, per tex. in l. ſecunda. vt quæ deſunt aduoca. par. iud.in cauſis tamen Cameræ, & eccleſiæ iudex poteſt ſupplere not.in l.ſi dotem.§.eo autem tempore. ibi:iudicis officium. ff.ſoluto mat.

Nonageſimum priuilegium eſt: quod creditor paciſcens cum Camera, vel eccleſia debitrice, vt poſſit propria auctoritate intrare poſſeſſionem
87 rerum obligatarum, non poteſt intrare poſſeſſionem rerum Cameræ, vel eccleſiæ,nec valet talis conuentio cum Camera,vel eccleſia c. nulli liceat 12.q.2.& c.licet. de foro compet. licet regulariter cum alia perſona tale pactum valeret l.creditores.C.de pigno.

Nonageſimum primum priuilegium eſt Cameræ,vel eccleſiæ: quod quilibet poteſt pro illa, & illi ſtipulari glo.in cap.cordis oculus.1.q.7.l.illud.
88 C.de ſac.ſan.eccleſ.licet quis regulariter alteri ſtipulari non poſſit l. ſtipulatio iſta.§.alteri.ff.de verb.oblig.

Nonageſimum ſecundum priuilegium eſt: quia pro Camera, vel eccleſia agitur ex pollicitatione,ſicut agitur pro rep.l.j §.j.de pollicit. cum a pa-
89 ri procedant reſpub.& eccleſia l.fin.C.de ſac.ſanct.eccle.

Nonageſimum tertium priuiuilegium eſt: quod omnes contractus Cameræ, & eccleſiæ in ſpolijs, & alijs rebus eccleſiæ, ſunt contractus bonæ fidei per Bald. in cap. 1.de plus peti. in fin.& in ſtipulatione interpoſita
90 pro eccleſia, & Camera, quæ eſt bonæ fidei, veniunt omnia, quæ veniunt in actione bonæ fidei. Iaſ. in §. action. de actio. inſtit. vbi ad longum.

Nonageſimum quartum priuilegium eſt: quod licet hæres promittentis aliquid ob cauſam finalem,& decedentis cauſa non impleta, non teneatur,etiam ſi ſit pro parte aduerſarij poſtea impletum, tamen, ſi ſit promiſſum eccleſiæ,eſt ſecus,quia hæres tenetur poſt mortem eccleſia, vel Camera adimplente not. in l. ſi ego.ff.j. de iure dot. iuncto textu in cap. ius publicum.prima diſtin.

Nonageſimum quintum priuilegium eſt, quia licet impoſſibilitas ex parte promittentis regulariter vitiat ſtipulationem, not.in l.ſtipulatio iſta.
91 §.ſi quis ita ſtipulatus.de verb.oblig.tamen eſt ſecus ex parte promittētis aliquid eccleſiæ.vt ibidem.

Nonageſimum ſextum eſt priuilegium Cameræ, vel eccleſiæ: quia illi etiam per alternatiuam ſtipulationem acquiritur, not. in l. Gaius. ib.:

matri,& ibi per modernos,iuncta l.ſunt perſonæ. ff.de religio. licet al-
92 ternatiua ſtipulatio inter perſonas quibus acquiritur ſit inutilis. l.item ſi ſeruus.§.fi.conſeq.ff.de ſtip.ſeruorum.

Nonageſimum ſeptimum eſt priuilegium Cameræ,& eccleſiæ: quod ſi faciat contractum,per quem ſit læſa,aut male alienaſſe rem ſuam dicatur, poteſt venire contra contractum a ſe factum,& contra factum ſuum,& eandem alienationem repetere, ſicut dicimus in marito alienante rem dotalem.l.j.§.cum lex.C.de rei vxor.actio.licet regulariter,nemo veniat
93 contra factum ſuum l.fundum ff.de ſeru.vrb.præd.

Nonageſimum octauum priuilegium eſt: quia Camera habet intentionem fundatam ſuper omnibus bonis poſſeſſis à prælato defuncto,vnde omnia bona præſumuntur eſſe eccleſiæ, niſi extraordinarie probetur illa eſſe patrimonialia. Doct.in cap. 1. de teſta. per moder. cap.primo.& cap. tertio. de pecul. cler. dico ſupra in quæſt. ex quibus præſum. cler. acquiſi.

Nonageſimum nonum priuilegium eſt Cameræ, vel eccleſiæ: quod ſi reperiuntur plura inſtrumenta, omnia vno die celebrata.in dubio inſtrumentum Cameræ,& eccleſiæ præſumitur ante factum, quia in
94 dubio, pro religione iudicamus l. quod fauore,& quod ibi nor. ff. de religio.

Centeſimum priuilegium eſt: quod ſi Camera, vel eccleſia non habet inſtrumenta ſuarum poſſeſſionum, terrarum, vel prædiorum, ſufficit quod habeat famam,& communem opinionem: ſicut dicitur in ipſo imperio, cui eccleſia, vel Camera æquiparatur gloſſ. eſt in cap. auditis. de in integ. reſtit. Bal. in l.conuenticulam.C.de epiſcopis & cler.& in l. proprietatis.de probat.& in l.cum ſuper.ff.de rei vend. per Innocen.in cap.veniens.de verb. ſign.& ſi in aliqua domo. vel fundo ſunt affixa ar-
95 ma,& inſignia eccleſiæ,vel Cameræ,apoſtolicæ, illa domus,& fundus eſſe præſumuntur de dominio ipſius eccleſiæ. vel Cameræ.per Io.And. in cap.eos.de immun.eccle.lib. ſexto. Bald.in l.iubemus.C.de ſac.ſanct. eccle.

Centeſimum primum eſt priuilegium eccleſiæ, vel Cameræ: quia licet alias inutilis contractus transferat dominium,& minus iuſtus titulus dedit cauſam præſcribendi prout not. in cap. ſi diligenti. de præſcrip. ex.l. eleganter.ff.de dolo. fallit tamen fauore eccleſiæ, vel Cameræ, per gloſſ. in cap. ſecundo. verſ. præſcribendi, de rebus eccleſiaſticis alien. lib. ſexto.

Centeſimum ſecundum item priuilegium eſt: quia diſtinctio Io. And.in cap.2.de pecul.cler. quòd ſi clericus habebat tempore promotionis, ille,qui agit contra poſſidentem habet probare,ſi non habebat,præſumi-

tur,

tur,quod intuitu eccleſiæ nunc habeat. in dubio habet locum, etiam & intelligitur in promiſſis ipſi clerico: vt ſi tempore promotionis nihil habebat, Camera poſſit agere ad illa promiſſa poſt mortem clerici, & etiã ſic in alijs caſibus Lap.deciſ.113.

Centeſimum tertium priuilegium eſt: quia eccleſia, vel Camera volẽs agere hypothecaria, non habet probare rem hypothecatam, ſicut eſt in fiſco,cui Camera apoſtolica, & eccleſia comparatur Bar. in l. j. C.de iur. fiſ.licet quilibet agens hypothecaria, probare habeat hypothecam l.de reb.C,de dona.ante nup.& ſi quis concurrat in hypotheca cum Came-
96 ra eodem tempore pro hypotheca Cameræ præſumitur not.in l. j. circa fin.C.de his qui ſe.de ſe.

Centeſimum quartum eſt priuilegium: quod licet reficiens domum alterius, præferatur creditori habenti expreſſam hypothecam l.interdum. & quod ibi not.ff.qui pot.in pig. hab. tamen eſt ſecus quando Camera, vel eccleſia haberet priorem hypothecam.§.his conſequens. in fi. in authen.de æqualit.dot.

Centeſimum quintum eſt priuilegium: quod licet quælibet res ſubiaceat pignori prætorio,& conuentionali,tamen eſt ſecus in re eccleſiæ,& Cameræ,quæ non poteſt pignorari indiſtinctè,notat.in l.quinque legibus. de bon.damnat.

Centeſimum ſextũ priuilegium eſt: quia quilibet laicus poteſt agere actione rei vend.pro rebus Cameræ prædictis,vel male alienatis, cap.preſbyterorum.vbi Abb.de reb.eccleſiæ non alienan.gl. & Doct.in l.iubemus. la ſecunda.§.æconomus de ſac.ſan.eccle.

Centeſimum ſeptimum priuilegium eſt: quod Camera,vel eccleſia non cogitur admittere retentionem expenſarum,in rebus ſuis factarum, ſicuti dicitur in dote a fortiori l.vnica.§.taceat verſ.ſed nec ob impenſas. C.de re. vx. actio.ſed eccleſia bene retinet ſuas impenſas Bar.l.fin. C. de pig. actio. licet regulariter admittatur pro quolibet retentio, ob impenſas factas not.in l.fin.C.de compenſatio.

Centeſimum octauum priuilegium eſt: quod licet res inter alios acta nemini noceat, vel proſit, prodeſt tamen Cameræ, vel eccleſiæ ſicut dici-
97 mus in fiſco: quæ a pari procedunt per canoniſtas in c.pen.de re iud.& per ciuiliſtas in l. 2.de com.rer.alien.

Centeſimum nonum eſt priuilegium: quod licet non poſſet ferri ſentẽtia pro reo,niſi petatur l.ad peremptorium.& l.poſt edictum. de iud. hoc
96 tamen fallit in eccleſia rea, vel Camera ſicut dicimus in republica & fiſco,quibus eccleſia comparatur l.fi.C.de ſac.ſanc.eccle.l.ij. §. Senatus conſult.de iur.fiſ.

Centeſimum decimum eſt priuilegium. quod in dubio ſemper debet

ferri

ferri ſententia pro eccleſia,& pro Camera,not.in c.in præſentia. de probatio. & Fel. in cap. fi.de iud. & ſententia lata contra eccleſiam ex falſa cauſa,vel obreptitia,eſt nulla ipſo iure,Innocen.in cap. in præſentia. de renunciat.eſt tex.in l.j.de ſent.aduer.fiſ.lat.lib.10.

Centeſimum vndecimum priuilegium eſt Cameræ,& eccleſiæ: quod Camera poteſt exigere ſuum debitorem ante diem,& ante tempus, maxi-
99 me inſtante neceſſitate Cameræ,vel eccleſiæ,vel ſtante dubio, quod debitor efficiatur non ſoluendo Bald. Cyn.in l.prima §. exactio. C. de rei. vxor.actio.

Centeſimum duodecimum eſt priuilegium eccleſiæ, vel Cameræ: quod debitum ſemel ſolutum Cameræ,vel eccleſiæ non repetitur, etiam ſi ex
100 falſa cauſa ſit ſolutum,Bal.in l.mandatum.C. mand. per l.ſi pater. de manum.vind.in l.ſicut.de actio.& oblig.refert & ſequitur Bal. nouell.in tracta.de dote 45.priuilegio.

Centeſimum decimumtertium priuilegium eſt:quod Camera poteſt delegare ſuum debitorem, etiam inuitum alteri, ſicut dicitur fauore dotis, & reip.cui eccleſia,& Camera æquiparantur l.fin. de ſac. ſanc. eccleſ. licet regulariter hoc fieri non poſſit l.j.C.de nouat.

Centeſimum decimumquartum priuilegium eſt: quia licet alias regulariter proniores debeamus eſſe ad ſoluendum, quam ad condemnandum l. Arrianus. de actio.& oblig. & canoniſtæ in cap. ex litteris. de præben. fallit tamen fauore Cameræ,& eccleſiæ: quia ſi ſint teſtes idonei,fertur ſententia in fauorem ipſius eccleſiæ,vel Cameræ actricis. not. in d.cap. ex litteris.& cap.fi.de re iud.

Centeſimum decimumquintum eſt priuilegium: quia ſententia lata in fauorem Cameræ, & eccleſiæ ſine certa quantitate tenet, Bart. in l.fin.de ſent.quæ ſine certa qnantitate fer.Item ſententia poteſt ferri in fauorem eccleſiæ, & Cameræ etiam de nocte, & tenet,gloſ.in c.ſi imperator. 96. diſt.iuncto cap.ius publicum.id.

Centeſimum decimum ſextum eſt priuilegium: quod ſcienter occupantes bona eccleſiarum vacantium,vt eſt in ſpolijs, ipſo facto ſunt excommunicati per Domin. in cap. generali. de electio. lib. ſexto cap. primo. de ſchiſma.

De

De regalibus, contractibus, & decretis collectoris, & ſubcollectorum.

SOLET Reuerenda Camera apoſtolica pro curis, ſolicitudinibus,& labore,quem adhiber Reuerendiſſ.Collector in colligendis ſpolijs,& circa illorum exactionē, & recuperationem, perſoluere illi pro regalibus (ita.n. appellant.) x.pro omni num.centenario, quem ex ſpolijs redigit,imburſat,& incamerat, ex quibus idē Collector duo, Illuſtriſſimo & Reuerendiſſimo Cardinali Camerario de more antiquo,& inueterato reſpondet.

Quæ decem recipit de omni ſpolio ad ſummam centum aſcendente, vel plus,ſi tranſcendit,vel minus,ſi non aſcendit, ſemper ad ratam, & pro rata incameratæ quantitatis: modicum profecto emolumētum, & leuis admodum recompenſatio ad immenſos, & importabiles ſumptus, ac labores quos pro Camera, & ſede Apoſtolica ſubſtinet Reuerēdiſſimus Nuntius,& Collector Neapolis.

Verum, quia accidit vt plurimum, quod clericus prælatus,vel beneficiatus decedens, facultate teſtandi obtenta, teſtatur, & diſponit de bonis ſuis, & ſpolijs, ſuum condendo teſtamentum, & ſuam vltimam ordinando voluntatem: vel abſque ſpeciali facultate ſibi conceſſa teſtatur, & diſponit in fauorem, vel venerabilis Hoſpitalis beatæ Mariæ Annunciatæ, vel Hoſpitalis incurabilium Neapolis, vel Hoſpitalis ſancti Iacobi incurabilium de vrbe, aut alterius loci indultum, & priuilegium a ſede apoſtolica habentis, recipiendi ſpolia ſibi in teſtamento, aut alia via per prælatos, vel beneficiatos relicta, vel relinquenda: qualia priuilegia ego temporibus meis vidi dictis locis conceſſa: vel accidit,quod Papa ſpolium, & ſpolia donat, qualiter ſæpe vidi donari a Sanctiſſimo Domino Noſtro Domino Pio Papa Quinto diuerſis pauperibus epiſcopis, quæ eſt eius immenſa liberalitas: in iſtis caſibus, ego vidi ſeruari, & audiui ſeruatum, quod ſi ſpolia ſint recollecta opera, medio, & diligentia, aut labore Subcollectoris, vel alterius miniſtri Collectoris, integre in totum, vel in partem, quod regalia præfatorum x. pro centenario ab hæredibus debentur in totum, vel pro rata exactorum, & recollectorum Reuerendiſſ. Collectori ad inſtar ſpoliorum: quæ pro Camera colligit: in quibus, quia eſt eadem ratio, idem ius ſtatui debere videtur rationabile, vulgatis iuribus, & quando res eſt cum hæredibus, vel miniſtris locorum, quibus relinquitur diſcretis, & rationabilibus ciuiliter, ac vrbaniter agentibus, vidi rem ſemper peragi, abſque diſcrepantia, & differentia aliqua. Si

vero

vero ſequuta morte, re integra, antequam Collector, vel Subcollector ſeſe in ſpolijs immiſceat, comparet hæres, vel hoſpitalium miniſter, qui in promptu Collectori, vel ſubcollectori de licentia, aut priuilegio teſtandi, ac de teſtamento, aut diſpoſitione doceat, ſimulque ſe offerat in ſpolio agere vices ſubcollectoris, & propterea inſtat per Reuerendiſſimum d. Collectorem, vel ſubcollectorem in cauſa per eum, & eius miniſtros nihil fieri, aut innouari, attento quod ipſe de perſe cauſam, rem, ac negocium ſuum peragere intendit, ſine opera auxilio, vel medio collectoriæ: licet forſan de ſtricto iure, regalia tunc Collectori ſecundum aliquorum opinionem non debeantur, tamen pro authoritate, & facultate, quam exhibet Collector in deputando ſubcollectorem, pro parte hæredis, vel hæredum nominatorum, pro ſubſtitutione, & commiſſione, quam facit iuxta ſuas ordinarias facultates in formam ampliſſimam, cum omnibus clauſulis, & ſolemnitatibus extenſa: vt cum omni facilitate ſpolia recolligere, & negocium ſine labore peragere poſſit, attento labore in perſpiciendis, perſcrutandis, & diſcutiendis licentia, teſtamento, ſcripturis, & iuribus productis, & exhibitis: impartiendo ſuum nomen, & ſuam authoritatem interponendo, circa exactionem, recuperationem, & recollectionem rerum ſpoliorum, tam circa nomina debitorum, quam quaſcunque alias perſonas detinentes, occupantes, vſurpantes, occultantes, ac quomodolibet obligatos, a quibus ſine Nuntij, & Collectoris auctoritate, nomina, & auxilio vix exigi, & recuperari poſſent: attento quod ipſe Collector, qui eſt iudex ordinarius rerum, & cauſarum huiuſmodi, ius, & iuſtitiam contra perſonas præfatas miniſtrat, & miniſtrare habet, & aliis attentis, quæ in cauſis huiuſmodi diuerſimode occurrit agere, nominare, & auctoritate Collectoris. Ego vidi, & obſeruaui, licet non nomine regalium, vel pro ordinarijs regalibus, per tales hæredes, vel miniſtros in recognitionem officiorum, & ſeruitiorum præfatorum ſibi, vel locis pijs prædictis impenſorum, ſic honorifice perſolui honoraria Collectori, quæ ſufficerent pro integra ordinariorum regalium ſolutione, ſeu ſatisfactione.

Quando vero Papa ſpolia donat, ego vidi quod de taliter donatis ſpolijs, Collector ſua ſemper percipit regalia ad rationem x. pro centenario, & vidi ita ſeruari, & ſeruatum ſemper audiui. Idque merito duplici ratione: Primo, quia ſpolia ſunt auctoritate ſua, & ſuorum miniſtrorum, ac ſubcollectorum opera, diligentia, & labore recollecta, & in tuto poſita. Secundo, quia Papa donando ſpolia, fuit ſemper præſumptus intelligi, quod donet illa, quæ ad ſeipſum ſpectant, &

illa:

illa, quæ in eius Cameram apoſtolicam intrarent, deductis regalibus Collectoris, & ſubcollectoris, ac expenſis factis pro illis recolligendis, quæ expenſæ in primis, & ante omnia debent refici, quia fructus intelliguntur, deductis expenſis, recollectoris, exactionis, & repoſitionis, Specul. de expen. §. j. verſ. & hæ expenſę, Nec Papa in dubio donando intelligitur, niſi de eo, quod ad ſeipſum ſpectat, nec præſumitur tollere ius tertij per Sarnen. in reg. de non tollen. iur. quæſit.

Subcollectori vidi ſemper ſolui expenſas, quas feciſſet vtiles, & neceſſarias circa ſpolia, illorumque exactionem, & pro laboribus, & diligentia ſua, vidi ſolui regalia videlicet 4. pro num. cuiuſlibet centenarij pecuniæ: quam redigit de ſpolijs, & incamerat, & plus, & minus iuxta quantitatem redactam, & ad ratam ſummæ incameratæ ratam regalium dictorum 4. Et hoc ſi Commiſſarius colligit in ſua patria, & non exeundo extra patriam. Quia ſi exit extra patriam, vel per collectorem ſit deſtinatus ad ſpolium, tunc quia indiget equis, famulis, & notario, ſiue actuario quos ſecum ducit, vnde multas expenſas ſubſtinet, res ſe aliter habet: Quia tunc vidi, & obſeruaui, eſſe ſolitum ſolui dietas, ad rationem vnius, vel duorum ducatorum pro qualibet die, ſecundum qualitatem, conditionem, & dignitatem perſonæ ſubcollectoris arbitrio Reuerendiſſimi domini Collectoris, aut regalia ducatorum 4. ſi ſpolium eſſet notabilis valoris, ad electionem dicti ſubcollectoris: in vrbe vero vidi & obſeruaui, quod ſoluitur commiſſario in primis expenſa victus, deinde ſcutum vnum ad minus ſingulo die pro ſalario ſuo, & medium ſcuti pro notarij ſui ſalario, cum expenſis victus, & alias arbitrio collectoris, ſecundum qualitatem perſonæ, & negotij ſuper huiuſmodi. & de huiuſmodi non vidi bullas ſtatutum, vel conſtitutionem apoſtolicam, vel Cameræ aliquam ordinationem, ſed vidi obſeruari; audiui obſeruatum ſemper, & eſſe hodie in viridi obſeruantia.

Solet, vt plurimum imo fere ſemper Reuerendiſſimus Collector, habita informatione capta per ſubcollectorem ſuper ſpolijs, cum hæredibus clerici defuncti vel eius conſanguineis concordare, vel tranſigere, tranſactionemque cum eis nomine Cameræ facere, relinquendo, & dimittendo eis omnes res, & bona cuiuſuis generis, cedendo, & transferendo, eis omnia iura Cameræ Apoſtolicæ competentia, eoſque in ius ac locum Cameræ ponendo pro ſumma, & quantitate per eoſdem ſoluta, vel ſoluenda conuenta pactis, modis conditionibus, & temporibus eidem beneuiſis, qui eſt contractus frequens imo ordinarius in cauſis ſpoliorum, vſque ab antiquo celebrari ſolitus. In qui-

quibus concordijs,& tranſactionibus faciendis obſeruaui, quod collectores mei temporis procedebant cum omni circumſpectione, vrbanitate, & charitate, benigniſſime hæredes, vel conſanguineos defuncti pertractando, ſemper eoſdem quibuſcunque perſonis, etiam aliquanto plus offerentibus, ac aliquanto meliorem conditionem Cameræ offerentibus, præferendo: & inter alia vidi, & obſeruaui ſpolia, & ſpoliorum negocia bene, pie cum charitate, ac diligentia tractari tempore Sanctiſſimi Domini Noſtri Pij Papæ Quinti in regno Neapolis, per Reuerendiſſimum d. meum. d. Ciprianum Pallauicinum Prothonotarium prælibati Sanctiſſimi domini noſtri & ſedis eius apoſtolicæ in ciuitate, & Regno Neapolis Nuntium, & Collectorem, nunc merito Archiepiſcopum Genuæ virum vti nobilitate, ita etiam animi bonitate, probitate, ingenio, prudentia, ſcientia, & moribus præditum, ac in negocijs, & rebus gerendis, miræ dexteritatis: Ita, vt non facile dignoſcas in eo, maior ne ſit diligentia, & dexteritas pro rebus Cameræ, an charitas, & pietas erga defuncti hæredes, & conſanguineos. Modus profecto procedendi conueniens Nuntio ſic Pij, & Sancti Pontificis. Solet etiam aliquando Collector nolentibus ſuper ſpolijs hæredibus, vel conſanguineis concordare, conuenire cum tertio extraneo, illique pro pretio conuento ſpolia, & ſpoliorum iura cedere, & vendere, ſed a talibus ſolet Collector cauere, quia, vt ego vidi, & obſeruaui tales contractus non tranſeunt cum pace, & quiete, nec bonum ſortiuntur effectum, ſed ex talibus conuentionibus cum extraneo, excluſis hæredibus, aut conſanguineis celebratis, oriri ſolent litigia, clamores, & ſæpe etiam ſcandala, ideo abſtinere vidi.

Et nolentibus hæredibus concordare imo ad cauſam ſuam, & iura ſua defendendum comparentibus, dato termino fiſco Cameræ, & parti ad docendum, ac probandum de ſibi incumbentibus, deductis, ac probatis hinc inde, ſeruatis de iure, ſtylo, ac in causis ſpoliorum ſeruari ſolitis, ſolet Reuerendiſſimus Collector ad determinationem cauſæ pro iuſtitia deuenire, condemnando, vel abſoluendo; condemnando videlicet applicando, & incorporando fiſco Cameræ apoſtolicæ vel declarando eſſe ſpolia, & bona Camere relicta per defunctum: abſoluendo vero, si bona relicta non fuerint ſpolia, vel si fuerint, tantum æs alienum ſoluendum inſurgat, quod relicta abſorbeat.

Item vidi obſeruatum, quod Reuerendiſſimus Collector, viſa cauſa coram ſe, & introducta, & vertente, vel viſa informatione capta in partibus per ſubcollectorem ſuper ſpolijs alicuius defuncti, ex qua conſtat, vel ius non competere aliquod Cameræ ſuper bonis inuentariatis, vel ſequeſtratis, vel relictis, vel quod hæredes contra quos agitur ſunt pau-

peres,

peres, egentes potius vt ſibi detur, quàm quod eis aliquid auferatur, ſolet ex eiſdem actis, & ex eadem informatione capta, etiam nullo termino iudiciario ſeruato, mandare quòd ab impetitis per fiſcum Cameræ apoſtolicæ abſoluantur hæredes, decretum abſolutorium ad pedes proceſſus cauſæ, vel dictæ captæ informationis interponendo, & deſcribendo, perpetuum deſuper procuratori fiſcali ſilentium imponendo: vel per litteras ſuas ad ſubcollectorem in partibus ordinare, quòd præfatos hæredes, vel abſoluat, vel eos moleſtare deſiſtat, idque facere poteſt attenta auctoritate procedendi ampliſſima, ſibi in cauſis ſpoliorum per Bullas, breuia, ac alias conſtitutiones in cauſis ſpoliorum factas conceſſa, quorum vigore poteſt procedi ſimpliciter, de plano, ſine ſtrepitu, & figura iudicij, vt in quæſtione de modo procedendi diximus.

Detegentibus etiam perſonis, & reuelantibus ſpolia, bona, ac iura Cameræ occulta, ſolet Reuerendiſſimus Collector promittere, ac promiſſionem facere quartæ partis retractus faciendi, rerum reuelatarum; modo ſint res, de quibus neque Collector, neque miniſtri Collectoris notitiam habeant, & modo ſint ſpolia antiqua, cum iſtis clauſulis modificatis: ego vidi breue Pij IIII. R. D. Paulo Odeſcalco Nuntio, & Collectori directo, emanatum in principio ſui Pontificatus.

Et ex his ſit abſolutus iſte libellus ad laudem omnipotentis Dei: in quo ſi fuerit aliquid bene dictum, honor ſit eius diuinæ maieſtati: ſi ſecus ſit vel aliquis ſit per quod aliquo modo aures catholicæ offendi poſſint, ſit ſemper correctioni Sanctæ Romanæ Eccleſiæ ſubiectus, cuius cenſuræ & iudicio dicta in quacunque parte libelli ſubiaceant, & remiſſa eſſe omni tempore intelligantur. Ad laudem domini noſtri IESV Chriſti, Amen.

MOTVS

MOTVS PROPRII BVLLAE ET BREVIA SANCTISSIMORVM ROM. PONTIFICVM IN MATERIAM SPOLIORVM ECCLESIASTICORVM EMANATA.

MOTVS PROPRIVS. S.D.N. PII PAPÆ QVARTI.

Quo declaratur, quod ſingula Teſtamenta, Donationes, & quæcunque aliæ diſpoſitiones per perſonas eccleſiaſticas, facultatem a ſede apoſtolica non habentes, etiam in fauorem Piorum locorum facta, de rebus eccleſiaſticis, nulla ſint, & deputatur modernus ſpoliorum collector generalis ad illas exigendum, priuilegijs dictorum piorum locorum, cæteriſque contrarijs non obſtantibus.

Dilecto filio Franciſco Odeſcalco Cameræ noſtræ apoſtolicæ præſidenti, ac ſpoliorum quorumcunque in vniuerſa Italia Collectori noſtro generali. Pius PP. IIII.

DILECTE fili Salutem, & apoſt. benedictionem. Graue nobis, & moleſtum accidere ſolet, cum de perſonarũ eccleſiaſticarum actionibus, quæ integritatis exemplo cæteris præſtare debent, ea nobis deferuntur, quæ & eorum famæ ſinceritatem denigrare, & Cameræ noſtræ apoſtolicæ incommodum, detrimentum afferre videntur. Vnde nos vt malitioſorum prauis intentionibus occurrere valeamus, debita poſtmodum remedia in medium afferre, & perniciosis fraudibus, prout ex vniuerſalis noſtræ Curiæ ſolicitudine tenemur, obuiare cogimur. Cum itaque (ſicut ex proborum, & fidedignorum hominum relatione nuper accepimus) quamplures prælati, preſbyteri, & aliæ eccleſiaſticæ perſonæ diuerſarum prouinciarum locorum, & dominiorum, & præſertim Regni Neapolis nulla a nobis, ſeu ſede apoſtolica facultate teſtandi ſuffulti, vel muniti, ſed temeritate propria, & forſan ad ſuorum importunam ſuggeſtionem impulsi in eorum vltimis voluntatibus teſtamenta ſua condendo, ac donationes, ſeu legata, aut codicillos faciendo, de bonis ſuis diuersimode, licet id facere nullo modo poſſint, neque debeant, diſponere audeant, ipſaque bona ſub diuersis confictis prætextibus & coloribus hoſpitalibus, ac pijs locis & forſan cum promiſſionibus clandeſtinis, quod eorum conſanguineis,

neis, vel affinibus, aut alijs perſonis ab eiſdem teſtatoribus nominatis, poſt illorum obitũ ab ipſis hoſpitalibus, & locis de certa, ſeu quota portione bonorum huiuſmodi ſubueniatur, teſtari, relinquere, legare, codicillari, non erubeſcant, in dictæ Cameræ noſtræ graue damnum, & præiudicium maximũ: dictæ Cameræ indemnitati opportune conſulere, & inconuenientibus huiuſmodi pro officij noſtri debito, congruum remedium adhibere volẽtes. motu proprio, & ex certa ſcientia, ac matura deliberatione noſtra, nõ ad tuã, vel alterius pro te nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiã, auctoritate apoſtolica tenore præſentium decernimus, & declaramus omnia, & ſingula teſtamenta, donationes in illis, vel mortis cauſa factas, codicillos, legata & quæcunq; alia in vltimis voluntatibus per quoſcunq; eccleſiarũ prælatos, etiã ſi Patriarchali, Archiepiſcopali, vel Epiſcopali pręfulgeãt dignitate, ac quorumuis monaſteriorũ cuiuſcunq; ordinis Abbates, ſeu cõmendatarios, ac preſbyteros, & alias quaſlibet eccleſiaſticas perſonas prædictas, & quaſcunque alias, quæ ex bonis, & redditibus eccleſiaſticis, & beneficiorũ fructus percipiunt, abſque noſtra, ſeu eiuſdẽ ſedis ſpeciali licentia, & facultate quomodolibet quæ in futurũ ab illis quocũq; prætextu, aut quæſito colore, etiã in fauorẽ hoſpitalium, & aliorũ piorum locorũ huiuſmodi de dictis redditibus fieri, condi, & teſtari, ſeu relinqui, aut quouis vltimę voluntatis titulo diſponi contigerit, nulla, irrita, inania, inualida, ac nullius prorſus roboris, vel momenti fore, & eſſe, ac nemini, neq; etiam hoſpitalibus & pijs locis præfatis cum ad Cameram ipſam ſolum fraudandum, prout ex multis fraudibus deſuper cõmiſſis, & repertis nobis conſtitit, præmiſſa fieri clare appareat vllatenus deinceps ſuffragari, neque ſubſiſtere, aut teſtamentis ſuis huiuſmodi quemque iuuare, aut tueri, nec effectum aliquẽ vlla ratione habere, vel ſortiri. Quinimo te, de cuius probitate, & fide ſpecialem in domino fiduciam obtinemus, bona quæcunq; poſthac in dictis teſtamentis relicta, tamquã ſpolia ad nos, & eandem Camerã ſpectãtia, & deuoluta per te, vel ſubcollectores tuos deputatos, iam, vel deputãdos libere exigere, & recuperare, illorumq; poſſeſſionẽ abſq; vitio ſpolij apprehendere, ingredi, ac retinere poſſe, & debere, necnon pro tollendis omnino fraudibus prædictis quæcunq; teſtamenta, donationes, codicillos, legata, & alias, quaſcunque vltimas voluntates, vt præfertur impoſterum faciendas, & facienda, atq; in eis contenta, & inde ſequuta quæcunque, etiã quoad ſubſecutas dictorũ bonorum poſſeſſiones, & illorum apprehenſiones huiuſmodi Motu, ſcientia, & deliberatione prædictis exnunc, prout extũc reuocamus, irritamus, caſſamus, & annullamus, ac viribus prorſus euacuamus, pro reuocatiſque, irritatis, caſſatis, annullatis, & penitus viribus oĩbus euacuatis vbicunque, tam in iudicio, quã extra ab oĩbus haberi debere volumus, decernimus, atq; mãdamus, ſicq; per

quoſcunque etiam S.R.E.Camerariũ,& alios Cardinales,ac clericos,& præſidentes eiuſdẽ Cameræ cæteroſq; iudices, & cõmiſſarios, ac alios tã eccleſiaſticos,quã ſæculares quauis dignitate,& auctoritate, etiam Marchionali,Ducali,& Regali fulgẽtes in quibuſuis cauſis, & inſtãtijs, ſublata,& eorũ cuilibet quauis aliter iudicandi,& interpretandi,ac decidẽdi facultate & auctoritate iudicari interpretari,atq; decidi debere: irritũ quoquã,& inane,ſi ſecus ſup his a quoquã quauis auctoritate,ſciẽter, vel ignoranter cõtigerit attentari decernimus:nõ obſtan.pmiſſ.ac cõſtitutionibus,& ordinationibus apoſtolicis, necnon prouinciarũ locorũ dominiorũ regni Neapolis,& quorũcunq; aliorum regnorũ,ac hoſpitaliũ, & præſertim pauperũ incurabiliũ, & aliorũ piorũ locorũ cuiuſuis ciuitatis,etiã Neapol.iuramẽto,confirmatione apoſtolica,vel quauis firmitate alia robotatis,ſtatutis,& cõſuetudinibus,priuilegijs, quoque, & indultis,& litteris apoſtolicis illis,& quibuſcunq; alijs perſonis,& locis etiã actu hoſpitalitatẽ exercẽtibus ſub quibuſcũq; tenoribus, & formis, ac cum quibuſuis etiã derogatoriarũ derogatorijs,alijſq; efficacioribus, & inſolitis clauſulis irritãtibuſq;,& alijs decretis, etiã motu proprio, & ex certa ſcientia per Rom.Pontifices prædeceſſores noſtros,ac ſedẽ Apoſtolicã,aut alias etiã,per nos quomodolibet conceſſis,confirmatis, & innouatis: etiã ſi in illis expreſſe caueatur,quod teſtamẽta clericorũ, preſbyterorũ,vel etiã prælatorũ facultatẽ teſtandi,a dicta ſede minime habẽtium in fauorẽ hoſpitalium, aut aliorũ piorum locorũ huiuſmodi quomodolibet facta valeant,plenamque roboris firmitatẽ obtineãt, & executioni demandare debeant.Quibus omnibus,etiã ſi pro illorũ ſufficienti derogatione de illis,eorũq; totis tenoribus,ſpecialis,ſpecifica expreſſa, & indiuidua, ac de verbo ad verbũ, non autẽ per clauſulas generales idẽ importantes mentio,ſeu quæuis alia expreſſio habẽda,aut aliqua alia exquiſita forma ad hoc ſeruãda foret, tenores huiuſmodi pręſentibus pro ſufficiẽter expreſſis,& totaliter inſertis habẽtes, illis alias in ſuo robore permanſuris,hac vice dũtaxat harũ ſerie ſpecialiter, & expreſſe derogamus,illaq; aduerſus præmiſſa nullatenus ſuffragari poſſe,vel debere decernimus.cæteriſq; cõtrarijs quibuſcũque. Dat.Romæ apud S.Petrum ſub Annulo Piſcatoris die 26. Maij M.D.LX.Pont.noſtri anno Primo.

S. D. N. D. PAVLI DIVINA PROVIDENTIA PAPÆ III.

BVLLA EXTRAVAGANS SVPER SPOLIIS.

Paulus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

ROMAN. Pont. prouidẽtia circũſpecta dubia quæ litiũ diſpendia afferre poſſent,in ſuæ declarationis arbitrio tollit, ac deſuper ſtatuit & ordinat

ordinat, prout rerũ qualitate penſata, cõſpicit in domino ſalubriter expedire. Cũ itaque, ſicut accepimus, a nõnullis nimium curioſis, qui iura Cameræ apoſtolicæ vſurpare, ac Camerã præfatam illis defraudare vellent in dubiũ redigatur, an res, & bona, ſpolia nuncupata prȩlatorum, et Pontificali, vel alia maiori dignitate fulgentium, cȩterarũq; perſonarum eccleſiaſticarũ ſeculariũ, & regularium, tẽpore obitus ipſorum remanentia, ex eo ꝙ Rom. Pont. pro tẽpore exiſtenti, & Cameræ præfatæ reſeruata fore, aliqua generali apoſtolica conſtitutione, forſan non caueatur, ad Cameram prædictam, iure legitimo ſpectare, & pertinere debeant. Nos, etſi ſatis euidẽter conſtet, & appareat, prȩdeceſſorum noſtrorum Rom. Pont. & noſtram indubiã intẽtionem, & voluntatẽ ſemper fuiſſe, vt ſpolia huiuſmodi, ad dictam Camerã & non ad alios, ſpectarent, & pertinerent, & quod pro eadem Camera exigerentur, & recuperarentur. Cũ prȩdeceſſores præfati, diuerſos dictorũ ſpoliorũ, vt ad Camerã prædictam ſpectan. & pertinentium collectores, & exactores, in varijs prouincijs & locis deputauerint, & cõſtituerint, & nos deputauerimus & conſtituerimus, variæq; literæ ab eiſdem prædeceſſoribus, & a nobis ſuper exactione, aliquorum eorundẽ ſpoliorũ, in quibus ſpolia huiuſmodi, ad præfatã Camerã ſpectare expreſſe continebatur, emanauerint, ac ſemper de illis, dicti prædeceſſores, per pleraſque alias literas, tanquã de rebus ad Camerã prædictã pertinen. donando vel tranſigendo, aut alias diuerſimode diſpoſuerint, & nos diſpoſuerimus: necnon ea ab antiquiſſimo tempore citra dictæ Cameræ noſtræ nomine exacta, & inter iura ipſius cameræ cõnumerata fuerint. Ne tamen præmiſſorum veritas deprimi, & mendacium deſuper in præfatæ Cameræ præiudicium, locum ſibi vẽdicare, valeant. Attendentes quod iniquum eſſet, ſi ex apoſtolicæ ſedis benignitate vel alia rationabili cauſa, ad ſingula quæque loca, collectores non deſtinantur, iura ipſius Camerȩ propterea depereant, dubiũ huiuſmodi enucleare, ac in præmiſſis opportune prouidere volentes: Motu proprio, & ex certa noſtra ſcientia, ac de apoſtolicæ poteſtatis plenitudine Declaramus res, & bona huiuſmodi, ſpolia, vt præfertur, nuncupata, in quibuſuis regnis, ac dominijs, tam citra quàm vltra mõtes & maria, conſiſtentia, quæ pro tempore poſt obitus prælatorum, & perſonarũ prȩdictarum, quantumcunq; etiã, vt præfertur, vel alias quomodolibet qualificatarum, etiam Cardinalatus honore fulgentiũ, qui vel nullo condito teſtamento, vel abſque ſufficienti facultate, aut vltra quantitatẽ, de qua facultatem habuerint condito, deceſſerunt, & decedent, remanſerunt, remanent, & remanebunt, etiam ꝙ ad illa recuperandum, aliqui collectores deputati non fuerint, ad Cameram Apoſtolicam, & nõ ad alios, etiã in quibuſuis Cathedralibus, etiam Metropolitan. & Collegiatis, ac alijs eccleſijs, monaſterijs, cæteriſque beneficijs eccleſiaſticis, cũ cura, & ſine

cura, ſecularibus, & quorumuis ordinum regularibus, qualitercunque qualificatis, ſucceſſores, illa in titulum, commendam, adminiſtrationem, & alias quomodolibet pro tempore obtinen. etiam ſi ad illa vigore prioris tituli, ius regrediendi ſeu accedendi, vel ingrediendi, conceſſum fuerit, ſpectaſſe, & ſpectare. Illaque, tanquam ad ipſam Cameram ſpectantia, perpetuo colligi, & recuperari potuiſſe & poſſe, atque debere, ac ita, vt præfertur, eorundē, prædeceſſorum, & noſtrā intentionē & voluntatē, ſemper fuiſſe, fidem facimus, & atteſtamur per præſentes. Decernentes ſic, & non aliter per quoſcunque, tam ordinaria, quàm delegata, & mixta auctoritatibus fungentes iudices, & perſonas, vbique in quacunque inſtantia, iudicari, diffiniri, & decidi debere. Sublata eis & eorum cuilibet, quauis aliter iudicandi, interpretandi, & decidendi facultate. Necnō irritū & inane, quicquid ſecus ſuper his a quoquam, quauis auctoritate, ſciēter, vel ignoranter, cōtigerit attētari. Quocirca dilecto filio Guidoni Aſcanio Sfortiæ, S. Euſtachij Diacono Cardinali, & in Camerariatus officio ſucceſſoribus, committimus & mandamus, quatenus exactioni & recuperationi ſpoliorum huiuſmodi incumbant, & illa ad Camerā Apoſtolicam peruenire, ac præmiſſa ab omnibus inuiolabiliter obſeruari faciant, nec permittant Cameram ipſam, vel eius agentes deſuper modo aliquo, moleſtari, impediri, vel inquietari. Contradictores &c. compeſcendo: inuocato etiam ad hoc ſi opus fuerit, auxilio brachij ſecularis. Non obſtantibus præmiſſis, & quibuſuis apoſtolicis, ac in prouincialibus & ſynodalibus concilijs, editis generalibus, vel ſpecialibus conſtitutionibus & ordinationibus, necnon quarumcunque eccleſiarum & monaſteriorum, etiam iuramento, confirmatione apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis, ſtatutis, & conſuetudinibus; priuilegijs quoque indultis, & literis apoſtolicis quomodolibet conceſſis, confirmatis & innouatis. Quibus illorum tenores, præſentibus, ac ſi de verbo ad verbum inſererentur pro ſufficienter expreſſis habentes, hac vice dūtaxat, illis alias in ſuo robore permāſuris, ſpecialiter & expreſſe derogamus, cæteriſque contrarijs quibuſcunque. Aut ſi aliquibus communiter vel diuiſim ab apoſtolica ſit ſede indultum, quòd interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint, per literas apoſtolicas non facientes plenam & expreſſam ac de verbo ad verbum de indulto huiuſmodi mentionem. Volumus autem, quod præſentes literæ, in Cancellaria apoſtolica, & Camera prædicta, publicentur, & inter conſtitutiones extrauagantes, ad perpetuam rei memoriam, valituræ conſcribantur. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ declarationis, atteſtationis, decreti, mandati, derogationis, & voluntatis infringere, &c. Siquis &c. Dat. Romæ apud S. Petrum, Anno &c. M. D. XLI. Tertio Non. Ianuarij. Pont. noſtri. Anno octauo. F. Galeanus. Collationata. Michaelangelus.

Breue

BREVE DEPVTATIONIS DONATI MATTHÆI Minalis Theſaurarij generalis in Collectorem generalem ſpoliorum eccleſiaſticorum ad Cameram Apoſtolicam pertinentium in tota Italia.

PIVS PAPA IIII.

Dilecto Filio Donato Matthæo Minali de Bellano Laico Mediolanen. Dioc. Theſaurario noſtro generali.

Dilecte fili ſalutem & Apoſtolicam benedictionem. Cum ſicut accepimus nonnulli res, & bona, mobilia, & immobilia, ac ſe mouentia ex fructibus beneficiorum Eccleſiaſticorum acquiſita, per obitum Prælatorum, & aliarum quarumcũque perſonarum eccleſiaſticarũ ſecularium, & quorumuis ordinum regularium, quæ extra hanc almam Vrbem deceſſerunt, remanentia, & relicta, quæ tanquam ſpolia aliàs fel. rec. Paulus Pepa III. prædeceſſor noſter ad Cameram Apoſtolicam ſpectare, & pertinere decreuit, & declarauit, necnon fructus, redditus, & prouentus menſarum Patriarchalium, Metropolitanarum, & aliarum Cathedralium Eccleſiarum, & Monaſteriorum in tota Italia conſiſtentium, & per obitum illorum Prælatorum vacantium, indebitè occupare, & ſpolijs, ac fructibus, redditibus, & prouentibus huiuſmodi dictam Cameram defraudare præſumpſerint, & præſumant, in animarum ſuarũ periculum, ipſiuſq; Cameræ præiudicium non paruum. Nos pro noſtri paſtoralis officij debito, talium perſonarum auſus temerarios reprimere, & ne ſpolia ac fructus huiuſmodi in poſterum diſſipentur opportune prouidere volentes, ex certa noſtra ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, omnes, & quaſcunque dictorum ſpoliorum, & fructuum per totam Italiam ad hunc vſque diem quomodolibet etiam per nos, ſeu de mãdato noſtro deputatos Collectores, & Subcollectores etiam ſi Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, & Camerarius fuerint, primum & ante omnia reuocantes, omnemque illis deſuper attributam auctoritatem, & poteſtatem abdicantes, Te, qui cõiugatus exiſtis, & de cuius, fide, integritate, & diligentia plurimum in domino confidimus, noſtrum & dictæ Cameræ in vniuerſa Italia ſpoliorum ad ipſam Cameram pertinentium, nec non fructuum, reddituum & prouentuum menſarum huiuſmodi Collectorem generalem auctoritate Apoſtolica tenore præſentium quoad vixeris, & quandiu Theſaurariatus noſtri generalis officium obtinueris, conſtituimus, & deputamus. Dantes tibi plenam & omnimodam poteſtatem, & auctoritatẽ omnes & ſingulas res & bona quæcunque mobilia, & immobilia, ac

ſe mouentia ſpolia nuncupata huiuſmodi, & etiam illa, quæ ex fructibus,redditibus,& prouentibus Eccleſiaſticis empta, reædificata refecta & reſtaurata fuerint, ſeu alias ex eiſdem fructibus, redditibus, & prouentibus quomodolibet prouenerint, per obitum quarumcunque perſonarum eccleſiaſticarum ſecularium beneficia non ſimplicia, ſed adminiſtrationem habentia, obtinentium, & quoad beneficia ſimplicia niſi ex priuilegio Apoſtolico eis conceſſo, ſeu ex conſuetudine legitime præſcripta in loco vigente teſtari valentium, & quorumuis ordinum regularium, quauis etiam Pontificali dignitate fulgentium, in vniuerſa Italia, extra tamen dictam Vrbem pro tempore decedentium, remanſura, & relicta, cuiuſcunque qnalitatis, generis, & ſpeciei fuerint, etiam gemmas, & alia precioſa, & pecuniarum ſummas, necnon etiam fructus,redditus, & prouentus menſarum huiuſmodi, a die Eccleſiarum, & Monaſteriorum vacationis huiuſmodi, vſque ad diem præfectionis, ac prouiſionis, ſeu commendæ de illis faciendis, quos omnes & ſingulos fructus,redditus, & prouentus ad nos & dictam Cameram ſpectare & pertinere volumus, & decernimus, ac eidem Cameræ applicamus, & appropriamus, noſtro & præfatæ Cameræ Apoſtolicæ nomine colligendi, percipiendi, & recuperandi, ac tam ſuper illis, quàm alijs quibuſcunque ſpolijs, quæ hactenus in ipſa Italia per ſimilium perſonarum obitum,aut alias remanſerunt, & indebite vſurpantur, omnibus vijs, & modis inquirendi, & inueſtigandi. Et pro faciliori inquiſitione quaſcunque perſonas cuiuſcunque dignitatis, ſtatus,gradus, ordinis, & præeminentiæ fuerint, etiam exemptas, ac præteritos Collectores, & Subcollectores ad coram te, vel alio, ſeu alijs a te deputandis,comparendum, necnon de adminiſtratis, exactis, & receptis per eos computum,& rationem reddendum. Illoſque quorum teſtimonio te indigere cognoueris, ad ſe examini ſubijciendum,ac ſpoliorum, necnon fructuum, reddituum, & prouentuum huiuſmodi occupatores, & detentores ad ſpolia, fructus, redditus, & prouentus eadem relaxandum, & tibi conſignandum, & ſoluendum ſub cenſuris, & pœnis eccleſiaſticis per perſonam eccleſiaſticam a te eligendam infligendis, ac etiam pecuniarijs tuo arbitrio moderandis, & applicandis monendi, & compellendi: Ac contradictores quoſlibet, & rebelles, ac renitentes cenſuras & pœnas prædictas incurriſſe declarandi, & illas aggrauandi, & reaggrauandi, Interdictumque eccleſiaſticum inuiolabiliter obſeruandum apponendi, Auxiliumque brachij ſecularis ad hoc ſi opus fuerit, inuocandi. Et ſuper ijſdem ſpolijs ac fructibus, redditibus,& prouentibus pro dicta Camera, prout tibi videbitur componendi, & concordandi, Soluenteſque de compoſitis ac ſolutis per

eos, & receptis abſoluendi, & liberandi: necnon ad cor reuerſos, ſi id humiliter petierint, a cenſuris & pœnis, ſi quas inciderint, per perſonam eccleſiaſticam a te eligendam, præuia ſatisfactione abſoluendi, & liberandi. Ac in præmiſſis omnibus & ſingulis ſummarie, ſimpliciter, & de plano, ac ſine ſtrepitu, & figura iudicij, ſola facti veritate Inſpecta procedendi. Vnum quoque vel plures loco tui Subcollectores, cum ſimili aut limitata poteſtate deputandi & ſubdelegandi. Illoſque quoties tibi videbitur reuocandi, cæteraque omnia & ſingula faciendi, gerendi, & exequendi, quæ in præmiſſis, & circa ea neceſſaria fuerint ſeu quomodolibet opportuna. Et inſuper vt exactio ſpoliorum, ac fructuum, reddituum, & prouentuum huiuſmodi celerius, & facilius fiat: quòd de cætero omnes, & ſingulæ lites, cauſæ, & controuerſiæ ſuper quibuſuis ipſorum ſpoliorum, ac fructuum, reddituum, & prouentuum negocijs, nunc & pro tempore pendentes, a nullo alio quàm a te, ſeu altero ſuper dictis ſpolijs ac fructibus, redditibus, & prouentibus pro tempore deputatis Collectoribus, aut Subcollectoribus, aut particularibus delegatis cognoſci, nec alteri, niſi per commiſſionem manu noſtra ſignatam, vel per noſtras literas committi, aut delegari poſſint. Et citato moderno, & pro tempore exiſtente dictæ Cameræ Apoſtolicæ Commiſſario generali, quòdque citationes, inhibitiones vel mandata, quæ alias, quàm ex commiſſionibus, vt præfertur manu noſtra ſignatis, eodemque Commiſſario citato, vel literis noſtris emanauerint, quoad earundem cauſarum introductionem, & litis pendentiam, ſeu ſuorum miniſtrorum, per ſe ad id deputandorum iuriſdictionis, & proceſſuum impedimentum, vel retardationem, nullius ſint roboris vel momenti. Quodque a ſententijs per te, ſeu tuos miniſtros præfatos ſuper præmiſſis pro tempore latis, nullatenus appellari, ſeu earum executio differri, aut ſuſpendi nullatenus poſſit aut debeat, Niſi facto prius per condemnatos rerum de quibus condemnati fuerint in tuis, ſeu miniſtrorum prædictorum manibus actuali depoſito, dicta auctoritate per eaſdem præſentes ſtatuimus, & ordinamus, Ac quicquid ſecus ſuper his à quoquam quauis auctoritate ſcienter vel ignoranter contigerit attentari, irritum & inane decernimus. Non obſtantibus præmiſſis, ac conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, necnon Eccleſiarum, Monaſteriorum, & ordinum prædictorum etiam iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis, ſtatutis, & conſuetudinibus, priuilegijs quoque indultis, & litteris Apoſtolicis Eccleſijs, Monaſterijs, & ordinibus prædictis, eorumque ſuperioribus, Prælatis, & perſonis, ac quibuſuis alijs ſub quibuſcunque tenoribus & formis, ac cum quibuſuis etiam de-

 rogato-

rogatoriarum derogatorijs,alijſque efficacioribus,& inſolitis clauſulis, irritantibuſque, & alijs decretis, etiam iteratis vicibus conceſſis, confirmatis,quibus omnibus,etiam ſi de illis eorumque totis tenoribus ſpecialis, ſpecifica, indiuidua, & expreſſa, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes mentio, aut aliqua alia exquiſita forma ad hoc ſeruanda foret,tenores huiuſmodi, ac ſi de verbo ad verbum insererentur, præſentibus pro ſufficienter expreſſis, & inſertis habentes, illis alias in ſuo robore permanſuris, hac vice duntaxat,ad effectum præſentium,ſpecialiter,& expreſſe derogamus, cæteriſque contrarijs quibuſcunque: aut ſi aliquibus communiter vel diuiſim ab Apoſtolica ſit ſede indultum,quod interdici,ſuſpendi,vel excommunicari non poſſint per literas Apoſtolicas non facientes plenam & expreſſam, ac de verbo ad verbum, de indulto huiuſmodi mentionem. Dat.Romæ apud S.Petrũ ſub Annulo Piſcatoris Die xxx.Iulij.M.D.LX. Pontificatus noſtri Anno primo.

Cæ.Glorierius.

PIVS PAPA QVARTVS.

AD futuram rei memoriam. Cupientes malitijs nonnullorum qui fructus monaſteriorum, & aliorum beneficiorum eccleſiaſticorum, diſpoſitioni apoſtolicæ reſeruatorum vſurpare non verentur occurrere, & Cameræ noſtræ Apoſtolicæ indemnitati quantum cum Deo poſſumus conſulere: Motu proprio, & ex certa ſcientia, ac matura deliberatione noſtra, deque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine omnes, & ſingulos fructus redditus, & prouentus, ac iura, obuentiones, & emolumenta quæcunque, quomodolibet, & qualitercunque nuncupata omnium, & ſingulorum beneficiorum eccleſiaſticorum cum cura, & ſine cura ſecularium, & quorumuis ordinum regularium, & monaſteriorum, etiam conciſtorialium nobis, & ſedi Apoſtolicæ, tam per conſtitutiones apoſtolicas, quam cancellariæ Apoſtolicæ regulas editas, & edendas, ſeu alias quomodolibet, & ex quauis cauſa generaliter, vel ſpecialiter reſeruatorum ſeu affectorum in Regno Neapolis, & quibuſuis illius prouincijs, ciuitatibus, terris, oppidis, & locis conſiſtentium per obitum, & alias quouis modo præterquam per ceſſum illa obtinentium pro tempore vacantium, a die ipſorum beneficiorum,& monaſteriorum vacationis,pro rata temporis,vſque ad diem quo prouiſi per nos de eiſdem beneficiis, & monaſterijs vigore literarum noſtrarum ſub plumbo, illorum poſſeſſionem de manu dilecti filij Magiſtri Pauli Odeſcalchi notarij, & in dicto Regno nuntij, & col-

lectoris

lectoris noſtri quem per alias noſtras litteras commiſſarium ad capiendum poſſeſſionem beneficiorum, & monaſteriorum huiuſmodi deputauimus, habuerint, & acceperint, & aliter capta poſſeſſio nullius ſit roboris, vel momenti, ac prouiſis ipſis nullum ius per eam acquiri, neque eis vllatenus ſuffragari poſſit, eidem Cameræ apoſtolicæ, authoritate apoſtolica tenore præſentium applicamus, incorporamus, & appropriamus, illaque applicata, incorporata, & appropriata eſſe, & fore, & ad illam ſpectare, & pertinere nullumque præter nos, & dictam Cameram, aut ipſum Paulum Nuncium, & Collectorem, aut ab ipſis deputatos Subcollectores, ea percipere, exigere, aut alias ſe in illis intromittere poſſe, aut debere ſtatuimus, & ordinamus: & nihilominus, ne aliquod impedimentum huic noſtræ ordinationi occurrat, quibuſuis Archiepiſcopis, Epiſcopis, & alijs locorum ordinarijs in virtute ſanctæ obedientiæ, ac ſub ſuſpenſionis a diuinis, & interdicti ingreſſus eccleſiæ quo ad Archiepiſcopos, & Epiſcopos, quo veró ad alios inferiores, etiam ſub excommunicationis, & alijs arbitrij noſtri, & quo ad omnes ſub priuationis facultatis conferendi beneficia in eorum menſibus pro tempore vacantia, pęnis diſtrictè præcipimus, & inhibemus, ne beneficia diſpoſitioni apoſtolicæ reſeruata, ſeu affecta prædicta quouis prætextu, cauſa, aut quæſito colore, cuiquam conferre, ſeu de illis prouidere quoquomodo audeant, vel præſumant: ſicque in præmiſſis omnibus, & ſingulis per quoſcunque quauis authoritate fungentes iudices commiſſarios, & perſonas, ſublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & authoritate iudicari, & diffiniri debere, irritum quoque, & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam quauis authoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari decernimus: ac mandantes eidem Paulo, Nuncio, & Collectori, vt noſtro, & dictæ Cameræ nomine fructus, redditus, prouentus, iura, obuentiones, & emolumenta huiuſmodi exigat, percipiat, & leuet ſibique conſignari, & tradi ab omnibus, ad quorum manus peruenerit, pro rata prædicta per cenſuras, & penas eccleſiaſticas, & alia opportuna iuris, & facti remedia quacunque appellatione poſtpoſita faciat, & curet: inuocato, etiam ſi opus fuerit auxilio brachij ſecularis: ſuper quibus omnibus, & ſingulis plenam, & liberam illi per pręſentes concedimus facultatem, & poteſtatem: non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus apoſtolicis, ac monaſteriorum, & illorum ordinum, ac beneficiorum prædictorum, etiam iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, priuilegijs quoque, indultis, & litteris apoſtolicis illis, & quibuſuis alijs perſonis ſub quibuſ-

cunque tenoribus, & formis, ac cum quibuſuis, etiam derogatoriarum derogatorijs, alijſque efficacibus, efficaciſſimis, & inſolitis clauſulis irritantibuſque, & alijs decretis, etiam motu, & ſcientia ſimilibus conceſſis, confirmatis, & innouatis: quibus, etiam ſi pro illorum ſufficienti derogatione, de illis eorumque totis tenoribus ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes, mentio, ſeu quæuis alia expreſſio habenda foret, tenores huiuſmodi præſentibus pro ſufficienter expreſſis, & inſertis habentes, illis alias in ſuo robore permanſuris, hac vice dumtaxat, harum ſerie ſpecialiter, & expreſſe derogamus, illaque aduerſus præmiſſa nullatenus ſuffragari poſſe, ſiue debere decernimus cæteriſque contrarijs quibuſcunque. Volumus autem quod præſentium manu notarij publici ſubſcriptis tranſumptis, & ſigillo perſonę in dignitate eccleſiaſtica conſtitutæ, ſeu curiæ eccleſiaſticæ munitis, eadem prorſus fides in iudicio, & extra adhibeatur, quæ eiſdem præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitę, vel oſtenſæ. Datum Romæ apud Sanctum Petrum ſub annulo Piſcatoris die ſeptima Decembris M. D. LX. Pontificatus noſtri Anno Primo.

BREVE DEPVTATIONIS REVEREN. PATRIS Domini Hieronymi Fuſcari Epiſcopi Torcellan. Camerę Apoſtolicæ Theſaurarij generalis in collectorem generalem Spoliorum ad dictam Cameram pertinentium in tota Italia.

PAVLVS PAPA IIII.

VENERABILIS frater ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Cum (ſicut accepimus) nonnulli res, & bona mobilia, & immobilia, ac ſe mouentia ex fructibus beneficiorum eccleſiaſticorum acquiſita, per obitum Prælatorum, & aliarum quarumcunque perſonarum eccleſiaſticarum ſecularium, & quorumuis ordinum regularium, quæ extra Romanam curiam deceſſerunt remanentia, & relicta, quæ tanquam ſpolia alias fel. rec. Paulus Papa III. prædeceſſor noſter ad Cameram Apoſtolicam ſpectare, & pertinere decreuit, & declarauit, indebite occupare, & ſpolijs huiuſmodi dictam Cameram defraudare præſumpſerint, & præſumant, in animarum ſuarum periculum, ipſiuſque Cameræ præiudicium non modicum. Nos pro noſtri paſtoralis officij debito, volentes temerarios talium perſonarum auſus comprimere, & ne in futurum ſpolia prædicta diſſipentur opportune prouidere,

Motu

Motu proprio, & ex certa noſtra ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, omnes & quoſcunque dictorum ſpoliorum per totam Italiam hactenus quomodolibet etiam per nos, ſeu de mandato noſtro deputatos, etiam ſi Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalis, & Camerarius fuerit, Collectores, & Subcollectores primitus, & ante omnia reuocantes, omnemque illis deſuper attributam auctoritatem, & poteſtatem abdicantes. Te de cuius fide, probitate, & diligentia plurimum in domino confidimus, noſtrum & dictæ Cameræ in vniuerſa Italia ſpoliorum ad ipſam Cameram pertinentium huiuſmodi, Collectorem generalem auctoritate Apoſtolica tenore præſentium ad beneplacitum noſtrum conſtituimus, & deputamus: dantes tibi plenam, & omnimodam poteſtatem, & auctoritatem omnia, & ſingula, res, bona quæcunque mobilia, & immobilia, ac ſe mouentia, per obitum quarumcunque perſonarum eccleſiaſticarum ſecularium, beneficia non ſimplicia, ſed adminiſtrationem habentia obtinentium, & quo ad beneficia ſimplicia, niſi ex priuilegio Apoſtolico eis conceſſo: ſeu ex conſuetudine legitime præſcripta, in loco vigenti teſtari valentium, & quorumuis ordinum regularium, quauis etiam pontificali dignitate fulgentium in vniuerſa Italia, extra tamen hanc almam Vrbem, pro tempore decedentium, remanentia, & relicta, cuiuſcunque qualitatis, generis, & ſpeciei fuerint, etiam gemmas, & pretioſa, ac pecuniarum ſummas, noſtro, & prædictæ Cameræ Apoſtolicæ nomine colligendi, & recuperandi, & tam ſuper illis, quàm alijs quibuſcunque ſpolijs, quæ hactenus in ipſa Italia per ſimilium perſonarum obitum remanſerunt, & indebite vſurpantur, omnibus vijs, & modis inueſtigandi, & inquirendi, ac pro faciliori inquiſitione huiuſmodi, quaſcunque perſonas, cuiuſcunque dignitatis, ſtatus, gradus, ordinis, & præeminentiæ fuerint, etiam exemptas, ac præteritos Collectores, & Subcollectores, ac alias perſonas ad coram te comparendum, necnon de adminiſtratis, & acceptis per eos computum, & rationem tibi reddendum, illoſque quorum teſtimonio te indigere cognoueris, ad ſe examini ſubijciendum, ac ſpoliorum huiuſmodi occupatores, & detentores ad ipſa ſpolia relaxandum, & tibi conſignandum, & ſoluendo ſub cenſuris, & pœnis eccleſiaſticis fulminandis, ac etiam pecuniarijs arbitrio tuo moderandis, & applicandis, monendi, & compellendi, contradictoreſque, & retinentes cenſuras, & pœnas prædictas incurriſſe declarandi, & illas aggrauandi, & reaggrauandi, Interdictumque eccleſiaſticum inuiolabiliter obſeruandum apponendi, & auxilium brachij ſecularis adhoc, ſi opus fuerit inuocandi, & ſuper eiſdem ſpolijs, pro dicta Camera componendi, & concordandi, necnon ſoluentes, de per eos ſolutis.

lutis, & receptis quietandi, & abſoluendi, & ad cor reuerſos, ſi id a te humiliter petierint, a cenſuris, & pœnis quas incurrerint ſatisfactis, abſoluendi, & liberandi cæteraque omnia, & ſingula faciendi, gerendi, & exequendiquę in præmiſſis, & circa ea neceſſaria fuerint ſeu quomodolibet opportuna. Non obſtantibus præmiſſis, ac conſtitutionibus, & ordinationibus apoſtolicis ſtatutis quoque, & conſuetudinibus, etiam iuramento roboratis cæteriſque contrarijs quibuſcunque. Datum Romæ apud Sanctum Petrum ſub Annulo Piſcatoris, die viij. Februarii M.D.LVI. Pontificatus noſtri Anno primo.

PAVLVS PAPA IIII.

AD futuram rei memoriam. Vt exactio ſpoliorum, tam ſtatus Sanctæ Romanæ Eccleſiæ, quam aliarum partium Italiæ celerius, & facilius fiat, nec miniſtrorum multitudine confundatur: Motu proprio, & ex certa noſtra ſcientia omnes, & ſingulas lites, cauſas, & controuerſias, quæ coram quocunque iudice ordinario, vel delegato, præterquam Dilecto filio Chriſtophoro Cincio Theſaurario noſtro generali, & eorumdem ſpoliorum in tota Italia Collectore generali per nos deputato, & illius miniſtris, ac ſubſtitutis ſuper quibuſuis ipſorum ſpoliorum negocijs, In Italia huiuſmodi indeciſæ pendent, earum ſtatus, & merita, ac nomina, & cognomina iudicum, & collitigantium, præſentibus pro expreſſis habentes, ad nos harum ſerie aduocamus, illaſque, ac ipſa negocia in ſtatu, ac terminis, in quibus reperiuntur, eidem Chriſtophoro Cincio per ſe, vel eius miniſtros, iuxta tenores ſuarum facultatum cognoſcendas, & fine debito terminandas, apoſtolica authoritate, tenore præſentium remittimus, & quatenus oporteat, de nouo committimus: & quod de cætero lites, & cauſæ huiuſmodi, a nullo alio, quam eodem Chriſtophoro, ſeu ab eo ſuper dictis ſpolijs pro tempore deputatis collectoribus, cognoſci, nec alteri, niſi per commiſſionem manu noſtra ſignatam, vel per eiuſdem Chriſtophori Cincij literas committi, vel delegari poſſint, & citato dilecto Filio Sigiſmundo Martignone noſtro, & Cameræ Apoſt. Commiſſario generali: quodque citationes, inhibitiones, vel mandata, quæ aliter quam ex commiſſionibus, vt præfertur, manu noſtra ſignatis, eodemque commiſſario citato, vel literis eiuſdem Chriſtophori emanauerint, quo ad earum cauſarum introductionem, & litis pendētiam ſeu iuriſdictionis, ac proceſſuum prędicti Chriſtophori, & eius miniſtrorum impedimentum, vel retardationem, nullius ſint roboris, vel momenti, dicta authoritate per eaſdem præ-

ſentes ſtatuimus,& ordinamus. Decernentes ex nunc irritum, & inane quicquid aliter a quoquam cuiuſuis auctoritatis & præeminentiæ, & quacunque etiam legationis de latere, vel alia dignitate, ac poteſtate fungente, quomodolibet contigerit attentari, non obſtantibus conſtitutionibus & ordinationibus apoſtolicis, cæteriſque contrarijs quibuſcunque. Datum Romæ apud ſanctum Petrum ſub Annulo Piſcatoris Die xxi. Octobris. M. D. LVII. Pont. noſtri anno tertio.

Io. Barengus.

Die xij. Nouembris 1557. admiſſ. ex decreto Cameræ & regiſtrat. libro ſignaturarum Sanctiſs. D. N. Papæ apud me notarium folio. 163.
Hie. de Tarano.

BVLLA CONFIRMATIONIS ET INNOVATIONIS Priuilegiorum Incolarum, & Curialium Vrbis ſuper libera facultate diſponendi de bonis ſuis, Necnon declarationis literarum ſuper bonis ex illicita negociatione acquiſitis editarum.

PIVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI, Ad perpetuam rei memoriam.

ROMANVS Pont. ex ſua circunſpecta prouidentia attendens ſuam Almam Vrbem Apoſtolorum Petri, & Pauli glorioſo Martyrij cruore Domino noſtro IESV Chriſto conſecratam, Caput Orbis exiſtere, & altiſſimum in ea ſacerdotij principatum, Chriſtianæque Religionis caput inſtituiſſe, & ad illam tamquam communem omnium Chriſti fidelium patriam, de vniuerſis mundi partibus Chriſti fideles ipſos in copioſo numero confluere: Vt illa eo amplioribus prærogatiuis decoretur, quo eſt omnium aliarum mater, cunctorumque ad eam vndequaq; accedentium benigna receptrix, & alumna, ac illius Incolæ & habitatores, ac Roman. Curiam ſequentes, eo quietius & tranquillius in ea degant, quo ſe amplioribus fauoribus & gratijs nouerint communitos. Nonnunquam a ſuis prædeceſſoribus in illorum fauorem conceſſa, pro illorum ſubſiſtentia firmiori, non ſolum approbat, ſed etiam innouat, & quæ poſtmodum ab eo emanarunt literæ Apoſtolicæ, ne defectu incertitudinis aliquid, quòd a mente ſua alienum ſit, oriri contingat, illas ita ſuæ declarationis adminiculo dilucidat, vt nulli hæſitationis & dubitationis ſcrupulus relinquatur, & alias deſuper diſponit, prout rerum & temporum qualitate penſata, conſpicit in domino ſalubriter expedire.

dire. Nuper ſiquidem poſtquam fel. recor. Iulius Papa III. prædeceſſor noſter, cupiens Vrbis decori, & Curiæ prædictarum frequentiæ, necnon Vrbem incolentium, & Curiam huiuſmodi inſequentium, indemnitati conſulere. Motu ſuo proprio quod perpetuis futuris temporibus omnes & ſinguli Vrbis Incolæ, ſeu Curiam huiuſmodi ſequentes, cuiuſcunque dignitatis, ſtatus, gradus, ordinis, præeminentiæ, vel conditionis exiſterent, etiam ſi Cardinalatus, aut Patriarchali, Archiepiſcopali, Abbatiali, vel quauis alia eccleſiaſtica, ſeu mundana dignitate præfulgerent, ſi eos in dicta Curia ſeu eius diſtrictu decedere contingeret, de omnibus & ſingulis eorum immobilibus, mobilibus, & ſe mouentibus bonis, pecunijs, iocalibus, iuribus, actionibus, & rebus alijs in dicta Vrbe, & eius diſtrictu pro tempore conſiſtentibus, & per eos etiam ex fructibus, redditibus, & prouentibus Eccleſiarum, Monaſteriorum, & beneficiorum eccleſiaſticorum cum cura, & ſine Secularium, & quorumuis ordinum Regularium quomodocunque & qualitercunque qualificatorum, per eos etiam ex quibuſuis conceſſionibus, & diſpenſationibus apoſtolicis in titulum vel commendam, aut adminiſtrationem ſeu alias quomodolibet obtentorum, aut alias licite tamen acquiſitis cuiuſcunque dignitatis, quantitatis, qualitatis, ſummæ valoris, & pretij ſeu conditionis exiſterent, etiam ſi talia eſſent, quæ ſub generali bonorum expreſſione non comprehenderentur, ſed ſpeciali nota digna eſſent, tam donatione inter viuos, & cauſa mortis, quàm teſtamento codicillis, fideicommiſſis, legatis, & quauis alia vltima voluntate in fauorem conſanguineorum, & affinium ſuorum, ac quarumuis aliarum perſonarum, etiam penitus extranearum, ac de iure incapacium ſeu alias prohibitarum, etiam diuitum & potentum, ac nothorum ſuorum illegitimorum, ſeu ſpuriorum, ac Collegiorum, & vniuerſitatum Eccleſiarum, & piorum, & non piorum locorum diſponere, ac in eis conſanguineos affines, & quaſuis alias perſonas, ac natos etiam, vt præfertur procreatos, necnon Collegia, vniuerſitates, eccleſias, & loca, hæredes, particulares, & vniuerſales pro libito eorum voluntatis inſtituere, libere & licite valerent. Quòdque Vrbis Incolæ, & Curiam huiuſmodi ſequentes, ſi ab inteſtato decederent, eorum bona, pecuniæ, iocalia, iura, actiones, & res huiuſmodi non ad pro tempore exiſtentem Rom. Pont. aut Cameram Apoſtolicam, ſed ad ipſorum decedentium proximiores agnatos & alios, qui eis niſi beneficiati fuiſſent, de iure ſuccedere deberent, alias iuxta iuris communis diſpoſitionem libere deuoluerentur, nec per Cameram præfatam, aut pro ea agentes, etiam prætextu quòd hæredes præfati in Curia tunc non exiſterent, aut quòd aliqui eiſdem defunctis ſanguine coniuncti, in eadem Vrbe

non

non reperirentur, vel alias temeræ dilapidationis bonorum, pecuniarum, iocalium, & rerum huiuſmodi occupari, aut inuentariari poſſent, ſed ſi hæredes præfati in Curia non forent, aut aliqui eiſdem pro tempore defunctis ſanguine coniuncti in Vrbe non reperirentur, tunc & eo caſu pecuniæ, & alia bona huiuſmodi, per ad id pro tempore deputatos ſingularum nationum, quarum ipſi defuncti eſſent, apprehenderentur, & iuxta iuris formam inuentariarentur, & ſub fideli cuſtodia pro eiuſdem hæredibus conſeruarentur, per quaſdam ſuas ſtatuerat & ordinauerat, diſtrictius inhibendo pro tempore exiſtentibus Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Camerario, ac eiuſdem Cameræ præſidentibus & clericis, necnon alijs Vrbis, & Curiæ prædictarum officialibus, ac eccleſiarum, Monaſteriorum, & beneficiorum prædictorum Prælatis; capitulis, Conuentibus, Rectoribus, & illa pro tempore obtinentibus quo cunque nomine nuncuparentur, ne de bonis, pecunijs, iocalibus, iuribus, actionibus, & rebus per prælatos & alios ſupradictos pro tempore decedentes in dicta Vrbe, & infra eius diſtrictum, vt præfertur relictis, ſe intromittere, aut illa petere ſeu vendicare, vel hæredes, & ſucceſſores decedentium perſonarum huiuſmodi, illorum occaſione impedire, ſeu alias quomodolibet moleſtare præſumerent. Nos ex certis tunc expreſſis cauſis Motu ſimili, & ex certa noſtra ſcientia, ac de apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, per alias noſtras litteras Sub dat. videlicet non. Nouem. Pont. noſtri anno primo, decreuimus, & declarauimus, omnia & ſingula, res, & bona cuiuſcunque qualitatis, & quantitatis exiſtentia, ac in quibuſuis rebus, ac regnis & dominijs, tam vltra, quam citra mon tes, & maria conſiſtentia per quoſuis clericos tam ſeculares, quàm regulares, etiam ſi Epiſcopali, Archiepiſcopali, vel alia maiori dignitate præfulgerent, ex negociatione illicita, aut alias contra ſacros canones, quomodolibet acquiſita, quæ pro tempore poſt obitum eorum, qui etiam ex facultate quam habuerant teſtandi, condito teſtamento vbiuis locorum decederent, aut quibus illos etiam viuentes priuari, & eis deſtitui contingeret eatenus remanſerant, & impoſterum remanerent ad eandem Cameram, & non alios ſpectaſſe & ſpectare, ac ſub nomine ſpoliorum venire: illaque tanquam ſpolia ad eandem Cameram pertinentia perpetuo colligi, & recuperari potuiſſe, ac poſſe & debere, prout in ſingulis litteris prædictis plenius continetur. Cum autem ſicut nobis innotuit a nonnullis hæſitetur, ne ex his litteris noſtris ſtatuto & ordinatione Iulij prædeceſſoris huiuſmodi, præiudicium aliquod generatum ſit, aut dici ſeu cenſeri poſſit. Nos qui vrbis decorem, & venuſtatem, ac illius Incolatum prædictorum proſperum, & felicem ſucceſſum ſynceris exoptamus affectibus, quique illam non minoribus

noribus, fauoribus quam dicti prædeceſſores proſecuti ſunt proſequi intendimus? ne propter noſtræ declarationis defectum, & veritatis ſuppreſſione, contra mentem, & voluntatem noſtras, cuiquam præiudicium generetur, quantum in nobis eſt prouidere volentes, ac dictarum noſtrarum litterarum veriorem tenorem præſentibus pro ſufficienter expreſſo habentes, necnon Motu, & ſcientia ſimilibus, litteras noſtras prædictas Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, etiam vbiuis locorum decedentes, ac eorum bona vbique exiſtentia nullo pacto, ac Vrbem, & Curiam præfatas, necnon prælatos, Officiales, ac alios ſeculares, & cuiuſuis ordinis regulares Clericos, cæteroſque tam in Vrbe, & Curia præfatis pro tempore exiſtentes, & in ea ſeu eius diſtrictu decedentes, quam alias alibi vbiuis locorum, etiam vltra montes, & maria exiſtentes, teſtandi tamen, codicillandi, & alias de bonis ſuis quibuſcunque quomodolibet diſponendi facultatem, ſeu etiam, quòd eis ab inteſtato decedentibus, eorum bona ad ipſorum proximiores, & qui niſi beneficiati eſſent ſuccedere deberent, deuoluantur & debeant ſpecialem ab Apoſtolica ſede, vel officiorum ſuorum ratione priuilegiorum, aut ex alio quouis titulo pro tempore habentes, cuiuſcunque ſtatus, gradus, ordinis, conditionis, & præeminentiæ perſonas minime ſe extendere, neque illos, aut eorum aliquem comprehendere: ſed ab eis penitus exceptos fuiſſe fore & eſſe, ac dici & cenſeri, & alias eaſdem noſtras literas etiam abſque verbis, aut alias contra ſacros canones, in illis appoſitis, in omnibus & per omnia, ac ſi illa in eis appoſita non fuiſſent, ſeu illæ ſine eis emanaſſent ſtare, & in ſuis robore, & efficacia permanſiſſe & permanere debuiſſe & debere. Declarantes eiſdem Motu, & ſcientia tam Iulij ſtatutum, & ordinationem huiuſmodi, quam per Sixtum IIII. & Alexandrum VI. Leonem X. & alios Romanos Pontifices, etiam prædeceſſores noſtros, ac etiam nos, etiam in Conclaui in quo diuina diſponente Clementia ad ſummi Apoſtolatus apicem aſſumpti fuimus, etiam in ipſius Vrbis, & eius ædificiorum Romanæque Curiæ, & eius officialium, ac aliarum perſonarum prædictarum, etiam extra Vrbem, & in quibuſuis prouincijs, etiam vltra mõtes, & maria vt præfertur, in genere vel in ſpecie, circa teſtandi & ſuccedendi huiuſmodi facultatem, quomodolibet conceſſa priuilegia, & indulta, ac cum inhibitionum decretorum, & in eis contentis clauſulis Iulij prædictas, ac aliorum prædeceſſorum prædictorum, ſingulas deſuper confectas litteras, & inde ſecuta quæcunque, quorum omnium tenores, ac ſi de verbo ad verbum inſererentur, præſentibus haberi volumus pro expreſſis, etiam ad hoc vt omnes, & ſinguli ſupradicti, de omnibus, & ſingulis eorum rebus & bonis, etiam nulla quantitatis & acquiſi-

tionis

tionis ipſorum bonorum diſtinctione, habita, libere diſponere valeant, ac ſi dictæ noſtræ litteræ non emanaſſent, aut aliæ impoſterum emanarent, dicta auctoritate apoſtolica, tenore præſentium approbamus, confirmamus, & innouamus, necnon illis perpetuæ, & inuiolabilis firmitatis robur adijcimus. Et nihilominus pro potiori cautela, illa omnia, & ſingula eiuſdem modis, & formis quibus per dictos prædeceſſores conceſſa fuerunt, de nouo eiſdem auctoritate, & tenore, ac Motu, & ſcientia ſtatuimus, ordinamus, & concedimus, necnon illa valida, & efficacia exiſtere, ſuoſque plenarios, & integros effectus ſortiri, & inuiolabiliter obſeruari, ac ſingulis ſupradictis ſuffragari, ſicque in præmiſſis omnibus, & ſingulis per Camerarium, præſidentes, & clericos præfatos, ac quoſcunque alios Iudices, & Commiſſarios, quauis auctoritate fungentes, etiam cauſarum Palatij Apoſtolici Auditores, & ipſius Eccl. Rom. Cardinales, ſublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, iudicari & diffiniri debere, ac quicquid ſecus ſuper his a quoquam quauis auctoritate ſcienter, vel ignoranter attentari contigerit irritum, & inane decernimus: non obſtantibus præmiſſis, ac quibuſuis conſtitutionibus, & ordinationibus apoſtolicis, necnon Cameræ, & eccleſiarum, ac monaſteriorum, & ordinum prædictorum, & quibuſuis alijs etiam iuramento, confirmatione apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis, ſtatutis & conſuetudinibus, necnon priuilegijs, indultis, & litteris apoſtolicis, illis ſub quibuſcunque tenoribus, & formis, ac cum quibuſuis clauſulis, & decretis in genere, vel in ſpecie, etiam Motu, & ſcientia ſimilibus conceſſis, & approbatis, ac innouatis: quibus omnibus illorum tenores præſentibus pro ſufficienter expreſſis habentes, illis alias in ſuo robore permanſuris, hac vice dumtaxat ſpecialiter, & expreſſe derogamus, ac omnibus illis quæ Iulius, & alij prædeceſſores præfati, in dictis ſuis litteris voluerunt non obſtare, cæteriſque contrarijs quibuſcunque. Et quia difficile foret præſentes litteras ad ſingula quæque loca deferri, volumus, & etiam declaramus, quod earum tranſumptis, ſeu copijs, etiam impreſſis, manu notarij publici ſubſcriptis, & alicuius Prælati ſigillo munitis, eadem prorſus fides in iudicio, & extra vbique adhibeatur, quæ præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam noſtrarum declarationum, decretorum, approbationis, confirmationis, innouationis, adiectionis, ſtatuti, ordinationis, conceſſionis, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipo-

tentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Datum Romæ apud ſanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo Quingenteſimo Sexageſimo: Nonis Februarij Pontificatus noſtri Anno ſecundo.

Fed. Card. Cæſius.

Cæ. Glorierius.

Barengus.

Anno à natiuitate Domini Milleſimo Quingēteſimo Sexageſimo primo, indictione quarta: die vero decimaquinta Menſis Februarij Pont. Sanctiſſ. in Chriſto patris, & Domini noſtri Domini Pij diuina prouidentia Papæ Quarti, Anno ſecundo, Retroſcriptæ literæ affixæ & publicatæ fuerunt in Acie campi Floræ, & Valuis Cancellariæ Apoſtolicæ per nos Iacobum Carra, & Antonium Clerici Curſores.

Franciſcus Rogerius Magiſter Curſorum.

BVLLA GRATIOSA S. D. N. IVLII III. PONT. MAX.

Reuocationis, & caſſationis Gabellarum Farinæ, & contractuum, ac liberationis ab illarum ſolutione, necnon ampliſſimi priuilegij Incolarum, & Curialium Vrbis ſuper libere diſponēdi de rebus ſuis, facultate, cū decreto quod Fiſcus, & Camera Apoſt. ſuper eorum bonis, etiam ab inteſtato decedentium ſe non intromittant, ſed illa reſeruentur ipſorum hæredibus.

IVLIVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI,

Ad perpetuam rei memoriam.

CVPIENTES, vt Alma Vrbs noſtra, in qua beatus Petrus Apoſtolorum princeps ſibi, & ſuis in Chriſti Vicariatu ſucceſſoribus ſedem conſtituit, & ad quam veluti communem ciuium fidelium patriam, frequens eſt hominum acceſſus, ſpecialibus fauoribus, & prærogatiuis decoretur, & qui illam pro tempore incolunt, ſeu Ro. Curiam ſequuntur, tam in his quæ ad victum hominis pertinent, quam in ſuorum diſpoſitione bonorum, & poſt eorum obitum hæredes ſui in eorumdem bonorum aſſecutione plena libertate fruantur, & Vrbis decori, ac Curię prædictarum frequentiæ, necnon Vrbem incolentium, & curiam huiuſmodi inſequentium indemnitati conſulatur. Motu proprio, non ad alicuius nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed de mera liberalitate, & certa ſcientia noſtris, plurium Romanorum Pontifi-

cum prædeceſſorum noſtrorum, qui eandē Vrbem diuerſis gratijs, & priuilegijs decorarunt veſtigijs inhærendo, Gabellarum Farinæ, quæ dudum per fel. recor. Clementem V I I. impoſita, & per Paulum Tertium Ro. Pontifices, etiam prædeceſſores noſtros, aucta fuit, ac innouationem, ſeu nouam impoſitionem Gabellæ contractuum, per eundem Paulum prædeceſſorem, cum adiectione certarum pœnarum in illam ſoluere differentes, & mandato, vt ab omnibus rigoroſiſſime exponerētur factam, & quaſcunque ſuper illis ab eiſdem Clemente, & prę deceſſoribus emanatas litteras apoſtolicas, aut alias deſuper confectas ſcripturas, auctoritate apoſtolica tenore præſentium, ex certa ſcientia reuocamus, caſſamus, irritamus, & annullamus, ac pro reuocatis, caſſis, irritis, & nullis haberi volumus: ac de cætero Farinæ nullatenus, contractuum vero Gabellas, huiuſmodi ſolum his modo, & forma quibus ante dictum Paulum prædeceſſorem exigi ſolebat, exigi poſſe volumus, ipſaſque Gabellas impoſterum per nos, aut ſucceſſores noſtros Romanos Pontifices pro tempore exiſtentes innouari, vel de nouo imponi, ſeu ampliari non poſſe, & ſi innouentur, vel de nouo imponantur, aut amplientur, earum innouationes, vel de nouo impoſitiones, aut ampliationes, nullas, irritas, & inanes, ac nullius roboris, vel momenti fore, & illis non obſtantibus Gabellas prædictas nullatenus, vltra quam, vt præfertur exigi poſſe decernimus. Et inſuper auctoritate, & tenore prædictis ſtatuimus, & ordinamus, quod de cætero perpetuis futuris temporibus, omnes, & ſinguli Vrbis incolæ, ſeu curiam huiuſmodi ſequentes, cuiuſcunque dignitatis, ſtatus, gradus, ordinis, præeminentiæ, vel conditionis exiſtant, etiam ſi Cardinalatus honore, aut Patriarchali, Archiepiſcopali, Epiſcopali, Abbatiali, vel quauis alia eccleſiaſtica, ſeu mundana dignitate præfulgeant, ſi eos in dicta curia, ſeu eius diſtrictu decedere contigerit, de omnibus, & ſingulis eorum immobilibus, mobilibus, & ſe mouentibus bonis, pecunijs, iocalibus, iuribus, actionibus, & rebus alijs in dicta Vrbe, & eius diſtrictu pro tempore conſiſtentibus, & per eos etiam ex fructibus, redditibus, & prouentibus eccleſiarum, monaſteriorum, & beneficiorum eccleſiaſticorum, cum cura, & ſine cura ſecularium, & quorumuis ordinum regularium, quomodocunque, & qualitercumque qualificatorum, per eos etiam quibuſuis conceſſionibus, & diſpenſationibus apoſtolicis in titulum, vel commendam, aut adminiſtrationem, ſeu alias quomodolibet obtentorum, aut alias licite tamen acquiſitis, cuiuſcunque quantitatis, qualitatis, ſummę, valoris, & precij, ſeu conditionis exiſtant, etiam ſi talia ſint, quæ ſub generali verborum expreſſione non comprehendātur, ſed ſpeciali nota digna ſint, tam donatione inter viuos, & cau

ſa mortis, quam teſtamento, codicillis, fideicommiſſis, Legatis, quauis alia vltima voluntate in fauorem conſanguineorum, & affinium ſuorum, ac quarumuis aliarum perſonarum, etiam penitus extraneарum, ac de iure incapacium, ſeu alias prohibitarum, etiam diuitum, & potentium, ac natorum ſuorum illegitimorum, ſeu ſpuriorum, ac collegiorum, vniuerſitatum, eccleſiarum, & locorum piorum, & non piorum diſponere, illaque eis donare, concedere, relinquere, & erogare, ac in eis conſanguineos, affines, & quaſuis alias perſonas, ac natos etiam, vt præfertur procreatos, necnon collegia, vniuerſitates eccleſias, & loca, hæredes particulares, & vniuerſales pro libito eorum voluntatis inſtituere libere, & licite valeant. Quodque ſi vrbis incolę, aut curiam huiuſmodi ſequentes, ab inteſtato deceſſerint, eorum bona, pecunia, iocalia, iura, actiones, & res huiuſmod, non ad nos, & pro tempore exiſtentem Rom. Pontificem, aut Cameram Apoſtolicam, ſed ad ipſorum pro tempore decedentium proximiores agnatos, & alios qui eis niſi beneficiati eſſent, de iure ſuccedere deberent, alias iuxta iuris communis diſpoſitionem, libere deuoluantur, nec per Cameram prædictam, aut pro ea agentes, etiam prætextu quod hæredes præfati in curia non exiſtant, aut quod aliqui eiſdem defunctis ſanguine coniuncti in eadem vrbe, non reperiantur, vel alias timore dilapidationis bonorum, pecuniarum, iocalium, & rerum huiuſmodi occupari, aut inuentariari poſſint, ſed ſi hæredes præfati in curia, non fuerint, aut aliqui eiſdem pro defunctis ſanguine coniuncti in Vrbe non reperiantur, tunc & eo caſu bona, & pecuniæ, ac alia huiuſmodi, per ad id pro tempore deputatos ſingularum nationum, quarum ipſi defuncti fuerint, apprehendantur, & iuxta iuris formam inuentarientur, & ſub fideli cuſtodia, & eiſdem hæredibus conſeruentur: diſtrictius inhibentes dilectis filijs moderno, & pro tempore exiſtenti Camerario noſtro, & clericis eiuſdem Cameræ, Præſidentibus, ac alijs, noſtris, & vrbis, ac curiæ prædictarum officialibus, necnon eccleſiarum, monaſteriorum, & beneficiorum prædictorum Prælatis, Capitulis, conuentibus, & Rectoribus, ac illa pro tempore obtinentibus quocunque nomine nuncupentur, ne de bonis, pecunijs, iocalibus, iuribus, actionibus, & rebus per ipſos pro tempore decedentes in dicta vrbe, vel infra eius diſtrictum, vt præfertur, pro tempore relictis ſe intromittere, aut illa petere, ſeu vendicare, vel hæredes, & ſucceſſores decedentium perſonarum huiuſmodi illorum occaſione impetere, ſeu alias quomodolibet moleſtare præſumant. Ac decernentes ex nunc irritum, & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam quauis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obſtantibus

conſti-

conſtitutionibus,& ordinationibus apoſtolicis,ac Cameræ, necnon eccleſiarum,& monaſteriorum,etiam in quibus beneficia huiuſmodi fuerint, etiam iuramento confirmatione apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis, ſtatutis, & conſuetudinibus,priuilegijs quoque indultis, & litteris apoſtolicis eiſdem Cameræ eccleſijs, monaſterijs, & beneficijs,ac quibuſuis alijs,ſub quibuſcunque tenoribus, & formis, ac cum quibuſuis etiam derogatoriarum derogatorijs, alijſque efficacioribus, & inſolitis clauſulis,irritantibuſque,& alijs decretis in genere,vel in ſpecie quomodolibet, etiam Motu proprio conceſſis, ac etiam iteratis vicibus approbatis,& innouatis quibus omnibus etiam ſi pro illorum ſufficienti derogatione,de illis eorumque totis tenoribus ſpecialis, ſpecifica,expreſſa, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes mentio, ſeu quæuis alia expreſſio habenda,aut alia exquiſita forma ad hoc ſeruanda eſſet, tenores huiuſmodi, ac ſi de verbo ad verbum nihil penitus omiſſo, & formam in illis tradita, obſeruata inſerti forent, præſentibus pro expreſſis habentes, illis alias in ſuo robore permanſuris, hac vice dumtaxat ſpecialiter, & expreſſe derogamus,& ſufficienter derogatum eſſe decernimus,cæteriſque contrarijs quibuſcunque. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam noſtræ reuocationis, caſſationis, annullationis, voluntatis, decreti, ſtatuti, ordinationis, inhibitionis, & derogationis infringere,vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Datum Romæ apud ſanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo Quingenteſimo Quadrageſimo Nono; Sexto Idus Martij. Pontificatus noſtri Anno Primo.

ADVOCATIO CAVSARVM SPOLIORVM

pendentium coram alijs,quam Theſaurario Sanctitatis ſuę,& illius miniſtris, & ſubſtitutis, & illarum commiſſio, eidem Theſaurario cum ſtatuto,quod de cætero alteri cómitti non poſſint niſi propria manu eiuſdem Sanctitatis ſuæ.

IVLIVS PAPA III.

AD futuram rei memoriam. Vt exactio ſpoliorum, tam ſtatus Sanctæ Romanæ Eccleſiæ, quam aliarum partium Italiæ celerius, & facilius fiat, nec miniſtrorum multitudine confundatur, Mo-

tu proprio, & ex certa noſtra ſcientia omnes, & ſingulas lites cauſas, & controuerſias, quæ coram quocunque Iudice ordinario, vel delegato, præterquam dilecto filio Magiſtro Franciſco de Aſpra Theſaurario noſtro Generali, eorundem ſpoliorum in tota Italia Collectore Generali per nos deputato, & illius miniſtris, ac ſubſtitutis ſuper quibuſuis ipſorum ſpoliorum negocijs indeciſæ pendent, earum ſtatus, & merita, ac nomina, & cognomina Iudicum, collitigantium præſentibus pro expreſſis habentes, quatenus inſtructæ non ſint, ad nos harum ſerie aduocamus, illaſque, ac ipſa negocia in ſtatu, & terminis in quibus reperiuntur, eidem Franciſco Theſaurario, per ſe, vel eius miniſtros, iuxta tenorē ſuarum facultatum cognoſcendas, & fine debito terminandas Apoſtolica auctoritate tenore præſentium remittimus, & quatenus oporteat, de nouo committimus: & quod de cetero lites, & cauſæ huiuſmodi, a nullo alio, quam ab eodem Franciſco Theſaurario, ſeu ab eo ſuper dictis ſpolijs pro tempore deputatis collectoribus cognoſci, nec alteri niſi per commiſſionem manu noſtra ſignatam, vel per dicti Franciſci Theſaurarij litteras committi, vel delegari poſſint: quodque citationes, inhibitiones, vel mandata, quæ aliter quam ex commiſſionibus, vt præfertur, manu noſtra ſignatis, vel litteris præfati Franciſci Theſaurarij emanauerint, quo ad earum cauſarum introductionem, & litis pendentiā, ſeu iuriſdictionis, ac proceſſuum prędicti Franciſci Theſaurarij, & eius miniſtrorum impedimentum, vel retardationem, nullius ſint roboris, vel momenti, dicta auctoritate per eaſdem præſentes ſtatuimus, & ordinamus: decernentes ex nunc irritum, & inane quicquid aliter a quoquam cuiuſuis auctoritatis, & præeminentiæ, & quacunque etiam legationis de latere, vel alias dignitate, ac poteſtate fungente, quomodolibet contigerit attentari. Non obſtan. conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, cæteriſque contrarijs quibuſcunque. Datum Romæ apud S. Petrum ſub Annulo Piſcatoris Die X. Ianuarij. M. D. LIII. Pontificatus noſtri anno Tertio.

BREVE DEPVTATIONIS REVERENDI D. Franciſci Odeſcalchi in Collectorem generalem ſpoliorum ad Cameram Apoſt. pertinentium in tota Italia.

Dilecto Filio Franciſco Odeſcalcho Cameræ noſtræ Apoſtolicæ Præſidēti.

PIVS PAPA IIII.

DILECTE Fili ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Cum ſicut accepimus, nonnulli res, & bona mobilia, & immobilia, ac ſe

mouentia

mouentia ex fructibus beneficiorum eccleſiaſticorum acquiſita, per obitum Prælatorum; & aliarum quarumcunque perſonarum Eccleſiaſticarum, ſecularium, & quorumuis ordinum regularium, quæ extra hanc Almam Vrbem deceſſerunt remanentia, & relicta, quæ tanquam ſpolia alias fel. rec. Paulus Papa Tertius prædeceſſor noſter ad Cameram Apoſtolicam ſpectare, & pertinere decreuit, ac declarauit; necnon fructus, redditus, & prouentus menſarum Patriarchalium, Metropolitanarum, ac aliarum Cathedralium eccleſiarum, & Monaſteriorum in tota Italia conſiſtentium, per obitum illorum Prælatorum vacantium, indebite occupare, & ſpolijs, ac fructibus, redditibus, & prouentibus huiuſmodi, dictam Cameram defraudare præſumpſerint, & præſumant, in animarum ſuarum periculum, ipſiuſque Cameræ præiudicium non paruum. Nos pro noſtri paſtoralis officij debito, talium perſonarum auſus temerarios reprimere, & ne ſpolia, ac fructus huiuſmodi in poſterum diſſipentur, opportune prouidere volentes, Motu proprio, & ex certa noſtra ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, omnes, & quoſcunque dictorum ſpoliorum, & fructuum per totam Italiam ad hunc vſque diem quomodolibet, etiam per nos, ſeu de mandato noſtro deputatos Collectores, & Subcollectores, etiam ſi Sanctæ Romanæ eccleſiæ Cardinales, aut Camerarius fuerint, primum, & ante omnia reuocantes, omnemque illis deſuper tributam auctoritatem, & poteſtatem adimentes. te de cuius fide, integritate, & diligentia plurimum in Domino confidimus; noſtrum, & dictæ Cameræ in vniuerſa Italia ſpoliorum ad ipſam Cameram pertinentium, necnon fructuum, reddituum, & prouentuum menſarum huiuſmodi Collectorem generalem auctoritate apoſtolica tenore præſentium ad noſtrum, & Sedis Apoſtolicæ beneplacitum conſtituimus, & deputamus: Dantes tibi plenam, & omnimodam poteſtatem, ac auctoritatem omnes, & ſingulas res, & bona quæcunque mobilia & immobilia, ac ſe mouentia, & etiam illa quæ ex fructibus, redditibus, & prouentibus eccleſiaſticis empta, edificata, refecta, & reſtaurata fuerint, ſeu alias ex eiſdem fructibus, redditibus, & prouentibus, quomodolibet prouenerint, per obitum quarumcunque perſonarum eccleſiaſticarum ſecularium, beneficia etiam ſimplicia, ſed adminiſtrationem habentia obtinentium, & quo ad beneficia ſimplicia, niſi ex priuilegio Apoſtolico, ſeu ex conſuetudine legitime præſcripta in loco vigente, teſtari valentium, ac quorumuis ordinum regularium, quauis etiam Pontificali dignitate fulgentium in vniuerſa Italia, extra tamen dictam Vrbem, pro tempore decedentium, remanſura, & relicta cuiuſcunque qualitatis generis,

& ſpeciei fuerint etiam gemmas, & pretioſa, ac pecuniarum ſummas, necnon etiam fructus, redditus, & prouentus menſarum huiuſmodi a die eccleſiarum, & monaſteriorum vacationis huiuſmodi, vſque ad diem præfectionis, & prouiſionis, ſeu commendæ de illis faciendis, quos omnes, & ſingulos fructus, redditus, & prouentus, ad no:, & dictam Cameram ſpectare & pertinere volumus, atque decernimus, ac eidem Cameræ applicamus, & appropriamus, noſtro, & præfatę Cameræ Apoſtolicæ nomine colligendi, percipiendi, exigendi, & recuperandi, ac tam ſuper illis, quam alijs quibuſcunque ſpolijs, quæ hactenus in ipſa Italia per ſimilium perſonarum obitum, aut alias remanſerunt, & indebite vſurpantur, omnibus modis, & vijs inquirendi, & inueſtigandi, & pro faciliori inquiſitione, quaſcunque perſonas, cuiuſcunque dignitatis, ſtatus, gradus, ordinis, & præeminentiæ fuerint, etiam exemptas, ac prætetitos Collectores, & Subcollectores ad coram te comparendum, necnon de adminiſtratis, exactis, & receptis per eos computum, & rationem tibi reddendum, illoſque quorum teſtimonio te indigere cognoueris, ad ſe examini ſubijciendum, ac ſpoliorum, necnon fructuum, reddituum, & prouentuum huiuſmodi occupatores, & detentores ad ſpolia, fructus, redditus, & prouentus eadem, relaxandum, & tibi conſignandum, & ſoluendum ſub cenſuris, & pęnis eccleſiaſticis, ac etiam pecuniarijs, tuo arbitrio moderandis, & applicandis, monendi, & compellendi, ac contradictores quoſlibet, & rebelles, ac renitentes, cenſuras, & pęnas præfatas incurriſſe declarandi, ac illas aggrauandi, & reaggrauandi, interdictumque eccleſiaſticum inuiolabiliter obſeruandum, apponendi, auxiliumque brachij ſecularis ad hoc, ſi opus fuerit, inuocandi, & ſuper ijſdem ſpolijs, ac fructibus, & prouentibus prædicta Camera, prout tibi videbitur, componendi, & concordandi, ſoluenteſque, de ſolutis per eos, & receptis abſoluendi, & liberandi, necnon ad cor reuerſos ſi id humiliter, a te petierint a cenſuris & pęnis, ſi quas inciderint per te, ſeu aliam perſonam eccleſiaſticam præuia ſatisfactione abſoluendi, & liberandi: ac in præmiſſis omnibus, & ſingulis ſummarie ſimpliciter, & de plano, ac ſine ſtrepitu, & figura iudicij, ſola facti veritate inſpecta procedendi, Vnumquoque, vel plures loco tui Subcollectores cum ſimili, aut limitata poteſtate ſubſtituendi, & ſubdelegandi, illoſque quoties tibi videbitur reuocandi, cæteraque omnia, & ſingula faciendi, gerendi, & exequendi, quæ in præmiſſis, & circa ea neceſſaria fuerint, ſeu quomodolibet opportuna. Et inſuper vt exactio ſpoliorum, ac fructuum, reddituum, & prouentuum, huiuſmodi celerius, & facilius fiat, quod de cætero omnes, & ſinguli lites,

læ lites, cauſæ, & controuerſiæ ſuper quibuſuis ipſorum ſpoliorum, ac fructuum, redditúum, & prouentuum negocijs, nunc & pro tempore pendentes, à nullo alio quàm te, ſeu abs te ſuper dictis ſpolijs, ac fructibus, redditibus, & prouentibus pro tempore deputatis Collectoribus, aut Subcollectoribus cognoſci, nec alteri, niſi per commiſſionem manu noſtra ſignatam, vel per tuas literas committi, aut delegari poſſint, & citato moderno, ac pro tempore exiſtente dictæ Cameræ Apoſtolicæ Commiſſario generali, quòdque citationes, inhibitiones, vel mandata, quæ alias, quàm ex commiſſionibus, vt præfertur, manu noſtra ſignatis, eodemque Commiſſario citato, vel litteris tuis emanauerint, quo ad earundem cauſarum introductionem, & litis pendentiam, ſeu tuorum miniſtrorum per te ad id deputandorum iuriſdictionis, & proceſſuum impedimentum, vel retardationem nullius ſint roboris vel momenti. Quòdque a ſententijs per te, ſeu tuos miniſtros præfatos, ſuper præmiſſis pro tempore latis, nullatenus appellari, ſeu earum exequutio differri, aut ſuſpendi nullatenus poſſit, aut debeat, niſi facto prius per condemnatos rerum, de quibus condemnati fuerint, in tuis ſeu miniſtrorum prædictorum manibus, actuali depoſito, dicta auctoritate, per eaſdem præſentes ſtatuimus, & ordinamus, ac quicquid ſecus ſuper ijs a quoquam quauis auctoritate ſcienter, vel ignoranter cõtigerit attentari, irritum & inane decernimus. Non obſtantibus præmiſſis, ac conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, necnon Eccleſiarum, Monaſteriorum, & ordinum prædictorum etiam iuramento confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis, ſtatutis, & conſuetudinibus, priuilegijs quoque indultis, & literis Apoſtolicis, eccleſijs, Monaſterijs, & ordinibus prædictis, eorumque ſuperioribus, Prælatis, & perſonis, ac quibuſuis alijs ſub quibuſcunque tenoribus & formis, ac cum quibuſuis etiam derogatoriarum derogatorijs, alijſque efficacioribus, & inſolitis clauſulis, irritantibuſque & alijs decretis etiam iteratis vicibus conceſſis, confirmatis, quibus omnibus etiam ſi de illis eorumque totis tenoribus ſpecialis ſpecifica, indiuidua, & expreſſa, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes mentio, aut aliqua alia exquiſita forma ad hoc ſeruanda foret, tenores huiuſmodi, ac ſi de verbo ad verbum inſererentur, præſentibus pro ſufficienter expreſſis, & inſertis habentes, illis alias in ſuo robore permanſuris, hac vice dumtaxat ad effectum præſentium ſpecialiter, & expreſſe derogamus, cæteriſque contrarijs quibuſcunque. Aut ſi aliquibus communiter, vel diuiſim ab Apoſtolica ſit Sede indultum, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint per literas Apoſtolicas non facientes plenam, &

expreſſam,

expreſſam, ac de verbo ad verbum, de indulto huiuſmodi mentionem. Volumus autem quòd earundem præſentium tranſumptis, manu Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo alicuius perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ, ſeu Curiæ Eccleſiaſticæ munitis; eadem prorſus fides in iudicio, & extra adhibeatur, quæ eiſdem præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ. Datum Romæ apud Sanctum Petrum ſub annulo Piſcatoris, Die 6, Martij. M. D. LX. Pontificatus noſtri anno primo.

Franciſcus Aragonius.

BVLLA S. D. N. D. PII PAPÆ IIII. SVPER REDVctione facultatis teſtandi vſque ad quamcunque ſummam, alias Epiſcopis, Archiepiſcopis, & Patriarchis vigore ſcriptoriæ Apoſtolicæ per Iulium Papã III. conceſſę, iuxta tenorem literarum Pauli Papæ III.

PIVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI. Ad perpetuam rei momoriam.

DECET Roman. Pont. in ſupremo Iuſtitiæ ſolio conſtitutum, in his per quæ ius ſuum vnicuique conſeruetur, ac quorumlibet præſertim Cameræ Apoſtolicæ indemnitati conſulatur, miniſterij ſui partes fauorabiliter interponere: ac aliquando geſta pes eius prædeceſſores, ex rationabilibus cauſis moderari, ac alias deſuper diſponere, prout rerum, & temporum qualitate penſata conſpicit in Domino ſalubriter expedire. Dudum ſiquidem fel. rec. Paulus Papa III. prædeceſſor noſter, ex certis tunc expreſſis cauſis, tunc & pro tempore exiſtentibus litterarum Apoſt. Scriptoribus inter alia, vt vltra patrimonia, & alia bona de quibus de iure communi, ac iuxta priuilegia, & indulta, Dilectis filijs Populo Rom. & Curialibus conceſſa teſtari, codicillari, erogare, & diſponere poterant, de alijs quibuſcunque bonis mobilibus, & immobilibus, necnon fructibus, redditibus, prouentibus, & emolumẽtis Eccleſiarum etiam Cathedralium, & Metropolitan. ac Patriarchalium, & Monaſteriorum, ac aliorum beneficiorum eccleſiaſticorum per eos pro tempore obtentorum, ac alias per eos quomodolibet acquiſitis, ac penſionibus annuis ſibi ſuper quibuſuis fructibus, redditibus, & prouentibus Eccleſiaſticis Apoſt. auctoritate pro tempore reſeruatis, vſque ad ſummam Sex millium ducatorum auri de Camera dumtaxat, libere teſtari, & alias diſponere valerent dicta auctoritate facultatem conceſſit. Et deinde

de piæ memoriæ Iulius Papa etiam III. etiam prædeceſſor noſter, ex ſimilibus cauſis facultatem huiuſmodi, vſque ad quamcunque ſummam dicta auctoritate extendit, & ampliauit prout in eorum litteris deſuper confectis, quarum veriores tenores, ac ſi de verbo ad verbum insererentur, præſentibus haberi volumus pro expreſſis, plenius continetur. Cum autem ſicut nobis innotuit, quamplures prælati eccleſias etiam pingues, & magni redditus obtinentibus, ex præfati Iulij prædeceſſoris, extenſione, occaſionem Cameræ Apoſt. de eorum ſpolijs, alias ad eam deuoluendis, fraudandi arripientes, Officia Scriptoriæ huiuſmodi pro modico eorum precio, de facili quotidie acquirere ſtudeant, ita quod præter ipſius Iulij prædeceſſoris intentionem, ex extenſione & ampliatione huiuſmodi quoad Epiſcopos, Archiepiſcopos, & Patriarchas Officia Scriptoriæ litterarum earundem pro tempore obtinentes, qui etiam inter alia de fructibus, redditibus, & prouentibus Eccleſiarum, quibus præſunt, tam iuxta priorem facultatem, quàm illius extenſionem, & ampliationem, vſque ad quamcunque etiam notabilem ſummam diſponere poſſunt, & diſponunt, graue & intolerabile præiudicium dictæ Cameræ inferatur. Nos attendentes Cameram ipſam propter grauia onera, quæ continuo ſupportare habet, in magnis diſpendijs verſari, ac ad illa perferenda eius facultates nullatenus ſuppetere, ac pro huiuſmodi onerum faciliori ſupportatione Spolia perſonarum eccleſiaſticarum, ad id dudum per prædeceſſores noſtros reſeruata, & deſtinata fuiſſe, necnon extenſionem, & ampliationem huiuſmodi quoad ipſos Epiſcopos, Archiepiſcopos, & Patriarchas exceſſiuas eſſe, ac Cameram Apoſto. nimium fraudandi apertiſſimam occaſionem, vt præfertur præbere. Idcirco Motu proprio, non ad alicuius nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed de noſtra mera deliberatione, & certa ſcientia extenſionem, & ampliationem, ac deſuper confectas literas, quoad eoſdem Epiſcopos, Archiepiſcopos, & Patriarchas dumtaxat, illis alias in ſuo robore permanſuris, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium reuocamus, caſſamus, & annullamus, ac pro reuocatis, caſſis, & annullatis haberi volumus, illaſque ad priorem facultatem teſtandi pro ſumma ſex millium ducatorum limitata huiuſmodi in omnibus & per omnia, ac ſi illę non emanaſſent reducimus & reductas eſſe, dictoſque Epiſcopos, Archiepiſcopos, & Patriarchas, iuxta prioris facultatis, ac ſecundum illam illiuſque tenorem tantum, de eorum bonis diſponere poſſe, & ita per quoſcunque Iudices in quauis cauſa, & inſtantia ſublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate iudicari & diffiniri debere, necnon ſi ſecus ſuper his a quoquam quauis aucto-

ritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attemptari irritum & inane decernimus. Non obſtan. præmiſſis, ac quibuſuis alijs conſtitutionibus, & ordinationibus apoſto. ac omnibus illis, quæ dicti prædeceſſores in ſuis literis voluerunt non obſtare, cæteriſque contrarijs quibuſcunque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ reuocationis, caſſationis, annullationis voluntatis, reductionis, & decreti infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præſumpſerit indignationem Omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Dat. Romæ apud S. Petrum anno incarnationis Dominicæ Milleſimo quingenteſimo ſexageſimo, Idus Martij. Pont. noſtri anno ſecundo.

Fed. Card. Cæſius.

BVLLA S. D. N. D. PII DIVINA PROVIDENTIA PAPÆ IIII. Contra quoſcunque Eccleſias, & beneficia eccleſiaſtica quæcunque in confidentiam retinentes, ſeu recipientes.

PIVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI, Ad perpetuam rei memoriam.

ROMANVM Pontificem in excelſa militantis Eccleſiæ ſpecula conſtitutum vigiles mentis oculos, non ſolum in abſentium extendere, ſed potiſſimum in præſentium domeſticorumque fratrum, & filiorum ſuorum mores diligenter perſcrutandos, aliquando reflectere, ac eos præſertim quos in apoſtolicæ ſolicitudinis partem euocauit altiſſimus, ne dum ab omni pactionis illicitæ contagione, verum etiam ab eius omnimoda ſuſpicione, vacuos & immunes conſeruare decet, Vt qui cæteros illuſtris officij ſublimitate antecellunt, eoſdem priſca etiam illa morum integritate præſtare dignoſcantur. Sanè licet dudum, cum certam ſimoniacæ prauitatis ſpeciem, quam beneficiorum confidentiam vocant, etiam Romanæ Curiæ, atque adeo in ſacrum ven. fratrum noſtrorum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium collegium quaſi per cuniculos irrepſiſſe, ac nonnullos ex ipſis fratribus, nimia quadam facilitate, ſeu potius importunis amicorum familiariumque precibus adductos, beneficia Eccleſiaſtica in confidentiam huiuſmodi recepiſſe, & frequenter recipere intelleximus, hanc illicitam beneficentiæ exercendæ, ſeu amicitiæ colendæ viam, a tanto ſaltem Collegio prorſus eliminare cupientes, eoſdem fratres in Conſiſtorio noſtro ſecreto, non ſemel admonuerimus, huic aliena beneficia cuſtodiendi modo

ne

ne aſſueſcerent, ne vt illa hoc pacto reciperent, vtque ſic recepta dimitterent. Nihilominus nuper ad aures noſtras peruenit, eorum aliquos, monitionis noſtræ, imo potius fuimet obligatos, ea, quæ cuſtodiēda receperant, beneficia, nondum tamen dimiſiſſe. Et inſuper illos, & nonnullos alios, etiam Patriarchas, Archiepiſcopos, & alios Epiſcopos, ac etiam Cameræ Apoſtolicæ Clericos, Eccleſias, Monaſteria, dignitates, & alia beneficia huiuſmodi, in ſui fauorem reſignata, ceſſa, vel alias dimiſſa, acceptaſſe, aut de illis, per obitum, vel alias vacantibus, a nobis, & prædeceſſoribus noſtris, ſeu etiam ab ordinarijs, & aliis inferioribus collatoribus, etiam ad patronorum præſentationem, ad alterius commodum, ſibi prouideri obtinuiſſe, illaque, ac etiam alia aliter vacantia, ſibi in titulum, commendam, vel adminiſtrationem, aut alias dicta auctoritate conceſſa, quandoque in reſignantium, vel cedentium, ſeu etiam aliorum fauorum ceſſiſſe, vel alias dimiſiſſe, Ac ſibi propterea penſiones annuas, ac fructus, redditus, & prouentus Eccleſiarum, Monaſteriorum, Dignitatum, & aliorum beneficiorum huiuſmodi, in toto, vel in parte, etiam aliquando cum facultate illas, & illos transferendi, ac etiam collationem, prouiſionem, præſentationem, & aliam diſpoſitionem beneficiorum eccleſiaſticorum ad eorundem eccleſiarum, monaſteriorum, & dignitatum Prælatos pro tempore exiſtentes, ac alios huiuſmodi beneficia pro tempore obtinentes pertinentium, necnon regreſſus, ſiue acceſſus, & ingreſſus ad eccleſias, etiam Cathedrales, monaſteria, ac alia diuerſa beneficia eccleſiaſtica, ſibi reſeruari procuraſſe, & obtinuiſſe, ad hoc videlicet, vt confidentes ſic decimarum apoſtolicarum, vel communis dicti Collegij, & annatæ, aliorumque iurium dictæ Cameræ debitorum, ſolutionem eludant, integriſque beneficiorum, etiam in menſibus Apoſtolicis vacantium, aut alias diſpoſitioni ſedis Apoſtolicæ generaliter reſeruatorum, collationibus, ac interdum, vt beneficia ipſa, tempore procedente, in aliquorum, tunc forſan de iure inhabilium, & incapacium, vel nondum adhuc natorum, fauorem, cedantur, ſeu reſignentur, vel vt perſonæ inhabiles, & incapaces huiuſmodi, etiam laici, penſionibus, ac fructibus, redditibus, & prouentibus eccleſiaſticis fruantur, & gaudeant, ſeu potius illis, & facultate transferendi prædicta abutantur, in animarum ſuarum periculum, & perniciosum exemplum. Quare nos hanc Cardinalium eorundem, in monitionibus noſtris parendo incuriam, & tam illorum, quam cæterorum Prælatorum, etiam clericorum, ac aliorum quorumcunque indignam fallaciam, conniuentibus oculis, diutius minime diſſimulandam, ſed huic errori, ne radices altius agat, occurrendum tandem eſſe cenſentes,

Et

Et quoniam hanc ipſorum, qui monitioni noſtræ non parentes, beneficia huiuſmodi in confidentiam, vt præfertur retinuerunt, & fructus ex eis indebite, vel percipiendo, vel per alios nomine ſuo, etiam per ſimulatas illorum locationes, & fictas de receptis quietantias, ac donationes, & remiſſiones percipi ſinendo, grauiter exceſſerunt Cardinalium metam, potius ex immoderata erga ſuos indulgentia, quam aliquo præceptorum noſtrorum ſpretu, proceſſiſſe facile reputamus: Idcirco omnes, & ſingulas Eccleſias, etiam metropolitanas, & alias cathedrales, ac monaſteria, etiam conſiſtorialia, prioratus, præpoſituras, præpoſitatus, dignitates etiam maiores, & principales, etiam conuentuales, perſonatus, adminiſtrationes, & officia, cæteraque, beneficia eccleſiaſtica, cum cura, & ſine cura, ſecularia, & quorumuis ordinum regularia, etiam de iurepatronatus, etiam laicorum, etiam nobilium, & illuſtrium, etiam ex fundatione, & dotatione exiſtentia, per eiuſdem Romanæ Eccleſiæ etiam Epiſcopos Cardinales, & quoſcunque alios, etiam Patriarchas, Archiepiſcopos, & alios Epiſcopos, ac etiam eiuſdē Cameræ Clericos, in titulum, commendam, vel adminiſtrationem, aut alias, in huiuſmodi confidentiam iure prohibitam, cuiuſuis perſonæ, vt præfertur, contemplatione, vel intuitu, quouiſmodo recepta, illorum liberam collationem, & diſpoſitionem, nobis, & ſedi Apoſtolicæ, harum ſerie reſeruantes, ipſo iure a die receptionis eorundem, vacauiſſe, & vacare, Ac fructuum, & penſionum reſeruationes, ac facultates transferendi, & collationis beneficiorum conceſſiones, eis, vt præmittitur factas, ac regreſſus, ſiue acceſſus, & ingreſſus conceſſos huiuſmodi, ceſſaſſe, & ceſſare, ac extinctos eſſe: Et eoſdem Cardinales, ſeu quoſuis alios, a prima die receptionis beneficiorum huiuſmodi citra, fructus, redditus, & prouentus eorundem eccleſiarum, monaſteriorum, dignitatum, & aliorum beneficiorum, ac penſiones prædictas, indebite percipere, ſuoſque facere non potuiſſe, neque debuiſſe, ſed illos omnes, & ſingulos ad Cameram eandem deuolutos fuiſſe, & eſſe, illique deberi, ac ipſos Cardinales, & alios, ad quorum manus quomodolibet peruenerunt, & eorum hæredes, ad integram illorum reſtitutionem, in vtroque foro teneri, & ad id opportunis iuris remedijs compelli debere, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium, decernimus, & declaramus: & inſuper vniuerſis, & ſingulis, tam eiuſdem Rom. Eccleſiæ Cardinalibus etiam epiſcopis, quam Prælatis, & clericis, & alijs prædictis, præſentibus, & futuris, ne deinceps vllo vnquam tempore, aliquas eccleſias, monaſteria, dignitates, vel alia beneficia, etiam, de dicto iure patronatus vti præfertur exiſtentia, aut fructus, vel penſiones, aut regreſſus, acceſſus, in confidentiam prædi-

etiam aut ad effectum reſeruationum huiuſmodi, ſibi poſtmodum cedentibus procurandarum, recipere præſumant, Cardinalibus videlicet, & alijs Prælatis huiuſmodi, in virtute ſanctæ obedientiæ, ſub interdicti ingreſſus eccleſiæ, reliquis vero ſub maioris excommunicationis latæ ſententiæ, pœna, per contrafacientes eo ipſo incurrenda, a qua, niſi a nobis, aut Ro. Pontifice pro tempore exiſtente, præterquam in mortis articulo conſtituti, abſolui nequeant, diſtrictius inhibemus. Ac quaſcunque collationes, prouiſiones, præfectiones, commendas, reſeruationes, facultates, etiam transferendi, ac regrediendi, ſiue accedendi, & ingrediendi, ac alias diſpoſitiones de eccleſijs, monaſterijs, dignitatibus, & alijs bæneficijs eorumque fructibus, & beneficiorum collationibus per nos, & alios Rom. Pontifices ſucceſſores noſtros, etiam motu proprio, ſeu conſiſtorialiter, aut etiam per ordinarios, & alios inferiores collatores, etiam ad patronorum eorundem præſentationem; & alias quomodolibet cum interuentu confidentiæ huiuſmodi expreſſe, ſiue occulte; ac de iure præſumpta; & alias contra præmiſſa, pro tempore factas, nullas, & inualidas, nulliuſque roboris, vel momenti fore, neque cuiquam ſuffragari, Sed eccleſias, monaſteria, dignitates, ac alia beneficia huiuſmodi, ipſo iure vacare, ac noſtræ, & Sedis Apoſtolice diſpoſitioni reſeruata, fructuſque, & penſiones Cameræ Apoſtolicæ applicatos vt præfertur eſſe, & cenſeri. ſicque in præmiſſis omnibus, & ſingulis, per quoſcunque Iudices, & Commiſſarios, etiam ipſius eccleſiæ Rom. Cardinales, ſublata eis quauis aliter interpretandi & iudicandi facultate, etiam per præſumptiones, & coniecturas legitimas, & eorum arbitrio (cum alias confidentias huiuſmodi, in lucem erui, & probari non poſſe conſtet) procedendo, iudicari, & diffiniri debere. Ac quicquid ſecus ſuper his a quoquam, quauis auctoritate ſcienter, vel ignoranter attemptari contigerit, irritum, & inane ſimiliter decernimus. Non obſtantibus fel. rec. Bonifacij Papæ VIII. prædeceſſoris noſtri, de vna, & concilij generalis de duabus dietis, ac alijs conſtitutionibus apoſtolicis, necnon collegij præfati, iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus contrarijs quibuſcunque. Aut ſi aliquibus, communiter vel diuiſim, ab eadem ſit ſede indultum quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint, per litteras apoſtolicas, non facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum, de indulto huiuſmodi mentionem. Et ne quiſquam vllo vnquam tempore præſentium ignorantiam prætendere poſſit, Volumus, & eadem auctoritate decernimus, quod ipſę præſentes litteræ ad Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Vrbe Valuas, per aliquem ex Curſoribus noſtris,

ſtris, illarum copia ibi affixa, & dimiſſa, & etiam in Cancellaria Apoſtolica, de more publicentur, ac in eiuſdem Cancellariæ quinterno, ad maiorem partium, illas in iudicio producere volentium. commoditatem, deſcribantur. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ reſeruationis, declarationis, inhibitionis, decreti, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Dat. Romæ apud Sanctũ Petrũ, Anno incarnationis Dominicæ M. D. LXIIII. decimoſeptimo Cal. Nouemb. Pont. noſtri anno quinto.

Viſa de Curia M. de Enciſo. Cæ. Glorierius.
H. Cumyn.

AMPLIATIO FACVLTATVM PRO DONATO Matthæo Minali Theſaurario, Et ſpoliorum ac iurium Cameræ Apoſtolicæ in tota Italia Collectore apoſtolico generali.

PIVS PAPA IIII.

Dilecto filio Donato Matthæo Minali Theſaurario, ac ſpoliorum, & Iurium Cameræ Apoſtolicæ in tota Italia Collectori generali noſtro.

DILECTE fili ſalutem & apoſtolicam benedictionem. Cupientes res, & negocia Cameræ noſtræ Apoſtolicæ, prout noſtro incumbit officio, recte tractari, & celeriter perfici, nec non ſpolia quæcunque ad eandem Cameram ſpectantia, ac per obitum quarumuis perſonarum eccleſiaſticarum, ad eam pro tempore deuoluta, ſublatis quibuſuis impedimentis facilius exigi, ac recuperari. Tibi vltra alias facultates, ſuper officio Collectoriæ ſpoliorum huiuſmodi, per noſtras in forma breuis litteras tibi conceſſas, omnes, & ſingulos dictorum ſpoliorum occupatores, detentores, & vſurpatores, ad coram te perſonaliter, & non per procuratores comparendum, ſub penis in dictis literis expreſſis, etiam per edictum publicum, conſtito tibi de non tuto ad eos acceſſu, per te, vel alium quemcunque Romanæ Curiæ Iudicem euocandi, atque citandi, & illos quando, & quoties opus fuerit, & tibi opportunum eſſe videbitur, ad ſe examini ſubijciendum monendi, & requirendi, & ipſos ad id, ac reſtitutionem occupatorum, & vſurpatorum bonorum huiuſmodi, plenarie faciendam ciuiliter & criminaliter

liter iuris & facti remedijs & opportunis, cogendi, compellendi, & legitime puniendi: nec non ſubcollectoribus tuis, ſi tibi viſum fuerit, facultatem huiuſmodi impartiendi: cæteraque omnia, & ſingula in præmiſſis, & circa ea neceſſaria, ſeu quomodolibet opportuna faciendi, mādandi, & exequendi, alias iuxta dictarum literarum formam, & tenorem, plenam & liberam auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium facultatem concedimus. Non obſtantibus fœlicis recordationis Bonifacij Papæ VIII. prædeceſſoris noſtri de vna, & Concilij generalis, de duabus dietis, dummodo vltra tres dietas aliquis auctoritate præſentium præterquam ad Romanam Curiam ad iudicium non trahatur, & quibuſuis alijs cōſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, nec non omnibus illis, quæ in dictis noſtris litteris voluimus non obſtare, cæteriſque contrarijs quibuſcunque. Volumus autem quod præſentium litterarum tranſumptis manu Notarij publici ſubſcriptis, & Sigillo tuo munitis, eadem prorſus fides in iudicio, & extra adhibeatur, quæ præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ vel oſtenſæ. Datum Romæ apud Sanctum Petrum ſub Annulo Piſcatoris Die. xx. Aprilis M. D. LXI. Pontificatus noſtri Anno Secundo.

Cæ. Glorierius.

BVLLA SANCTISS. D. N. D. PII DIVINA prouidentia Papæ Quinti ſuper ſpolijs.

PIVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI. Ad perpetuam rei memoriam.

ROMANI Pontificis prouidentia circumſpecta, ad ea ſolicitudinis ſuæ partes potiſſimum conuertit, per quæ ſingulis eccleſijs debita obſequia, & opportuna ſubuentionis auxilia, minime ſubtrahantur. Cum itaque, ſicut accepimus, nonnulli Patriarchæ, Archiepiſcopi, Epiſcopi, & Abbates, ſeu Commendatarij, ac alij beneficia Eccleſiaſtica obtinentes, proprij honoris, & ſalutis, immemores, etiam prætextu facultatum teſtandi eis per ſedem Apoſtolicam conceſſarum, in eorum vltimis voluntatibus res ſacras, ac vaſa, ornamenta, & paramenta Eccleſiaſtica, aliaque cultui diuino dicata, quandoque ex fructibus Eccleſiaſticis per eos acquiſita, non eccleſijs, & Monaſterijs, ac beneficijs, quibus præfuerunt, ſeu a quibus prouentus Eccleſiaſticos, & ſtipendia acceperunt, prout rationi, & honeſtati conſentaneum foret, ſed alijs locis, etiam aliquando non pijs, ac interdum eorum conſanguineis, & affinibus relin-

quere, ac Cameræ Apoſtolicæ Collectores, prætextu quod illa ſub appellatione ſpoliorum veniant, tanquam eiuſdem Cameræ ſpolia exigere, & percipere non erubeſcant, in maximum Religionis dedecus, ac Eccleſiarum, Monaſteriorum, & beneficiorum eorumdem detrimentum, ac relinquentium animarum periculum, ſcandalumque plurimorum. Nos abuſibus ſcandaliſque huiuſmodi prouidere, ac ſingulatum eccleſiarum, & monaſteriorum, ac beneficiorum indemnitati, animarumque quorumlibet ſaluti conſulere volentes. Motu proprio, & ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, hac noſtra perpetuo valitura conſtitutione ſtatuimus, ordinamus, decernimus, & declaramus quod de cætero omnia, & ſingula ornamenta, & paramenta, ac vaſa, necnon Miſſalia, & gradualia, ac cantus firmi, & muſicæ, alijque quomodolibet nuncupati libri, & aliæ res ſacræ, etiam auri, & argenti, ac quæcunque alia bona, per quoſcunque Patriarchas, Archiepiſcopos, Abbates, ſeu Commendatarios, & alios quoſcunque, quæcunque, & qualiacunque beneficia Eccleſiaſtica, cum cura, & ſine cura, ſecularia, & quorumuis ordinum regularia, in titulum, vel Commendam, aut alias quomodolibet obtinentes, quocunque nomine, vel titulo cenſeantur: etiam ſi de illis, & eorum qualitatibus ſpecialis, & expreſſa mentio habenda foret, ad vſum, & cultum diuinum, etiam in eorum priuatis ædibus, & Cappellis, vel oratorijs deſtinata, tempore eorum obitus ex teſtamento, vel ab inteſtato relicta, ſub quibuſuis facultatibus teſtandi, & alias diſponendi, de bonis per eos ex altari, vel alias quomodolibet acquiſitis, per quoſcunque Roman. Pontifices prædeceſſores, & ſucceſſores noſtros, ac nos, ſub quibuſuis tenoribus, & formis, ac cum quibuſuis clauſulis, & decretis, etiam Motu proprio, & alias quomodolibet conceſſis, & concedendis, minime comprehendantur, nec ſub appellatione ſpoliorum veniant, ſed ad ſingulas Eccleſias, Monaſteria, etiam Conuentu carentia, & beneficia huiuſmodi, in quibus reſederint, aut quibus præfuerint, ſeu quæ alias obtinuerint, omnino ſpectent, & pertineant, ac ſpectare, & pertinere illaque poſt eorum obitum eiſdem Eccleſijs, Monaſterijs, & beneficijs, etiam ſi in Romana Curia, & procul ab illis deceſſerint, vel ad illa nunquam acceſſerint, etiam ſi antea Eccleſiarum, & Monaſteriorum regimini ceſſerint, vel beneficia huiuſmodi renunciauerint, eo ipſo applicata, & incorporata ſint, & eſſe cenſeantur. Ita quod liceat illis defunctis, in eiſdem Eccleſijs, Monaſterijs, & beneficijs, ſucceſſoribus, ac Eccleſiarum, & Monaſteriorum, huiuſmodi Capitulis, & Conuentibus, reſpectiue, illa propria auctoritate, libere, apprehendere, ac eorum Eccleſijs, & Sacriſtijs applicare, & incorporare: ac quæcunque donationes, ac relicta, & legata, teſtamenta, & codicilli, & aliæ vltimæ

voluntates, ſeu ſpolia deſuper contra præſentis conſtitutionis noſtræ te-
norem quomodolibet pro tempore facta, quo ad præmiſſa, nulla, & in-
ualida nulliuſque roboris, & momenti exiſtant: & perſonis, etiam ec-
cleſiaſticis, ſeu locis etiam pijs; aut eccleſiaſticis alijs quibuſcunque, in
quarum, ſeu quorum fauore, pro tempore facta fuerint minime ſuffra-
gentur, nec per ea eiſdem perſonis, ſeu locis, vel alijs Eccleſijs huiuſmo-
di, aliquod ius in rebus prædictis, vel ad illas acquiri poſſit. Quini-
mo res ſacras, ac alia bona prædicta, quocunque nomine, vel titulo pro
tempore detinentes, ad illa Eccleſijs, & Monaſterijs, ac beneficijs per
defunctos quomodolibet acquiſitis, vt præfertur, iuxta præſentium te-
norem realiter, & cum effectu reſtituendum, & conſignandum, quibuſ-
uis diſpoſitionibus de illis in contrarium quomodolibet factis minime
attentis, omnino teneantur, & ad id per cenſuras, & pœnas, etiam furti,
& ſacrilegij, ac alia iuris, & facti remedia opportuna cogi, & compelli
poſſint, & debeant. Et inſuper ne deinceps contingat, inſolentia ſpo-
liorum Cameræ Apoſtolicæ Collectorum, vel Subcollectorum, aliquas
Eccleſias, nec hominum quemquam damno, & iniuria affici, nec cui-
quam de cætero vertatur in dubium, quæ res habendæ ſint nomine
ſpolij, ſimili modo ſtatuimus, decernimus, & declaramus: quod quæ-
cunque ſcamna, cathedræ, arcæ, & etiam ligneæ, vel lapideæ, etiam mar-
moreæ menſæ, & tabulæ, ac quæcunque dolia, ſeu vaſa vinaria vacua,
& alia ſimilia ſupellectilia domeſtica, per quoſuis preſbyteros, ſeu cleri-
cos ab humanis pro tempore decedentes, tempore eorum obitus in ec-
cleſijs, ſeu eorum domibus eccleſiarum earumdem, vel alibi vbiuis lo-
corum relicta, etiam ſi ex fructibus, & prouentibus beneficiorum, quæ
dum viuerent obtinebant, acquiſita fuerint, ſub ſpoliorum appellatio-
ne minime veniant, nec pro ſpolijs vllo modo reputari poſſint: præterea,
quod nullum ſpolium Cameræ præfatæ, fieri, nec quicquam a quibuſ-
uis ſpoliorum Cameræ huiuſmodi Collectoribus, vel Subcollectoribus
exigi poſſit, per obitum illius qui dum viueret, vnum vel plura benefi-
cia eccleſiaſtica obtinuerit, cuius, vel quorum inſimul fructus, redditus,
& prouentus, Triginta ducatorum auri de Camera, ſecundum commu-
nem æſtimationem valorem annuum nõ exceſſerunt, aut qui penſiones
annuas ſuper quibuſuis fructibus eccleſiaſticis, vſque ad dictum valo-
rem annuatim perceperit, dummodo tamen is ſe ab omni illicita nego-
ciatione, & a ſacris Canonibus prohibita abſtinuerit. Ita quod ſi quis
dictorum Collectorum aliquid ex bonis quorumuis defunctorum, qui
ſimilia beneficia obtinuerint, ſeu ſimiles penſiones perceperint, prætex-
tu ſpoliorum eiuſdem Cameræ percipere, aut alias contra præſentes no-
ſtras litteras attentare præſumpſerit, ad totalem bonorum per eum per-

ceptorum reſtitutionem teneantur, ac ad id via iuris, etiam, per ſimiles cenſuras, & pœnas, cogi, & compelli poſſit. & debeat. Diſtrictius inhibentes quibuſuis Cameræ præfatæ ſpoliorum Collectoribus nunc, & pro tempore exiſtentibus, ne ſub indignationis noſtræ, & priuationis eorum officiorum pœna, in ornamentis, & paramentis, ac vaſis, & libris præfato cultui diuino dicatis, ac alijs rebus ſacris, necnon ſupellectilibus præfatis, quomodolibet ſe intromittant, nec in eorum Inuentarijs tamquam ſpolia redigant, ſeu deſcribant: ſed ornamenta, & paramenta, necnon vaſa, & libros, aliaque diuino cultui dicata huiuſmodi Eccleſijs, Monaſterijs, Capellis, & alijs beneficijs huiuſmodi, eorumque Rectoribus, & alijs præfatis libere dimittant, & conſignent, ac conſignari faciant, cum effectu. Ac ſupellectilia prædicta in locis vbi conſtiterint relinquant. Ac decernentes, ſic in præmiſſis omnibus, & ſingulis per quoſcunque Iudices, & Commiſſarios, quauis auctoritate fungentes, ſublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate iudicari, & diffiniri debere, ac irritum, & inane, quicquid ſecus ſuper ijs a quoquam, quauis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Quocirca dilectis filijs Curiæ cauſarum Cameræ Apoſtolicæ generali Auditori, & ſingulis locorum ordinarijs, ac maiorem dignitatem, poſt Pontificalem in vniuerſis Eccleſijs Cathedralibus, & Metropolitan. pro tempore obtinentibus, per Apoſtolica ſcripta, Motu ſimili mandamus, quatenus ipſi, vel duo, aut vnus eorum, præſentes, litteras, & in eis contenta quæcunque, vbi, & quando opus fuerit, ac quotiens pro parte quorumcunque in præmiſſis intereſſe habentium, ut præfertur fuerint requiſiti, ſolemniter publicantes, eiſque in præmiſſis efficacis defenſionis præſidio aſſiſtentes, faciant auctoritate noſtra præſentes litteras, & in eis contenta, quæcunque, firmiter obſeruari. Ac ſingulos quos litteræ ipſæ concernũt, illis pacifice gaudere. Non permittentes eos deſuper quomodolibet indebite moleſtari. Contradictores auctoritate noſtra, appellatione poſtpoſita compeſcendo. Non obſtantibus Apoſtolicis, ac in prouincialibus, & Synodalibus Concilijs æditis Generalibus, vel ſpecialibus, conſtitutionibus, & ordinationibus, necnon eccleſiarum, monaſteriorum huiuſmodi, Iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis, ſtatutis, & conſuetudinibus, facultatibus teſtandi, alijſque priuilegijs, indultis, & litteris Apoſtolicis, quibuſuis conceſſis, approbatis, & innouatis, etiam ſi de illis, eorumque totis tenoribus ſpecialis, & expreſſa mentio facienda eſſet, illorum tenores pro ſufficienter expreſſis habentes, illis in reliquis, in ſuo robore permanentibus, cæteriſque contrarijs quibuſcunque. Volumus autem, quod ſi aliquis ex Patriarchis,

chis, Epiſcopis, Abbatibus, ſeu Cōmendatariis, & aliis beneficiatis, præfatis, pluribus Eccleſijs, ſeu Monaſterijs, pro tempore, ſimul, vel ſucceſſiue præfuerit, ſeu plura beneficia obtinuerit, ornamenta, & paramenta, ac res, & bona prædicta, ad illa omnia, habita ratione fructuum, & temporis quo eadem beneficia poſſedit omnino pertineant, & proportionabiliter inter ea diuidantur, quodq; præſentes litteræ in Cācellaria noſtra Apoſtolica, & Acie Cāpi Floræ, de more publicentur, & inter Conſtitutiones perpetuo valituras deſcribantur. Et quia difficile foret præſentes ad ſingula quæque loca deferri, volumus, & etiam declaramus earum Tranſumptis, etiam impreſſis, manu Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo alicuius Prælati, vel alterius perſonæ in dignitate eccleſiaſtica conſtitutæ ſigillatis, eadem prorſus fides in iudicio, & extra adhibeatur, quæ eiſdem præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam noſtræ ordinationis, ſtatuti, decreti, declārationis, inhibitionis, mandati, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Datum Romæ apud ſanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo Quingenteſimo Sexageſimo ſeptimo. Tertio kal. Septembris. Pontificatus noſtri Anno ſecundo.

Cæ. Glorierius.

H. Cumyn.

Pro Dominico Summiſta Ludouicus Ripa.

Regiſtrata apud Cæſarem Secretarium.

IACOBVS MISERATIONE DIVINA tt. Sanctæ Mariæ in Coſmedin S. R. E. preſbyter Card. Sabellus S.D.N.Papæ Vic.Generalis.

SACROSANCTA Tridentina Synodus, probatæ eorum vitæ, & Sanctæ conuerſationis exempla, qui ſe diuino miniſterio dedicarunt, præter ſacri inſtituti neceſſitatem, ad vniuerſam quoque Chriſtiani Populi reformationem plurimum prodeſſe intelligens, ſalutariter ſtatuit, vt quæ a Summis Pontificibus, & a ſacris concilijs de honeſta clericorum vitæ, doctrinæ, cultuſque ratione decreta fuiſſent, per eos, ad quos ea cura pertineret, in vſum reuocata, & in mores inducta, propagarentur. Nos igitur eiuſdem ſacri concilij iuſſa exequi cupientes, nonnulla, ſine quibus recta viuendi Clericorum diſciplina conſtare non poteſt, ex ſacris & Canonibus, & Concilijs collegimus, vel ad eorum mentem conformauimus, quæ ex auctoritate Sanctiſſimi Domini Noſtri Papæ viuæ vocis oraculo nobis conceſſa, inuiolatè obſeruanda proponimus.

Vt igitur, cum vitæ, & animi clericalis integritate externus etiam habitus, veſtitus, omniſque conuerſatio congruat.

Præcipimus omnibus, & ſingulis ſacris ordinibus initiatis, aut quæcunque beneficia eccleſiaſtica, etiam ſimplicia obtinentibus, cuiuſcunque gradus, aut dignitatis ſint, vt intra quindecim dies, a præſentium litterarũ promulgatione numerandos, Clericalem tonſuram (quæ eſt Militiæ ſpiritualis inſigne) vniuſcuiuſque ordini, & gradui, conuenientem, perſpicue gerant. Preſbyteri verò ab ſuperiore labro Barbam ita tondeant, ne ſalutare Corporis, & Sanguinis Chriſti Domini Sacramentum ſumentibus, impedimentum afferat.

Veſtem ſuperiorem & interiorem, ſimplicem & talarem omnes geſtent, non reflexam, ſed compoſite, & aptè ad collum annexam.

Pallium, quod ferraiolum dicitur, id habeant, vt Clericali decoro non ſit alienum, idque tantum in pluuiæ, & frigoris neceſſitate, ſemperque cũ talari tunica induant. Quas tamen veſtes ad longioris itineris neceſſariam commoditatem, breuiores, modo ordinis honeſtati conueniant, adhiberi permittimus.

Caligis non inflatis, nec diſſectis calceis, crepidiſue non inaniter inciſis, ſed ſimplicibus, & integris vtantur.

Camiſias ad manum, & ad collum criſpas, & (vt dicunt) lactucatas, aut arte laboratas, ne ſumant.

Pileos ne habeant, niſi valetudinis cauſa, & eos ſimplices, neque Turbinatos, quos ingredień. in Eccleſiam, vel ædes, maxime publicas, ſemper omittant.

omittat. Neque reticulum, aut ſubbirretum, niſi valetudinis neceſſitas postulet, idque ſine redimiculis, Nec annulos, niſi id honoris gradus, aut officij munus requirat.

Precioſioribus pellibus, vnguentis, & alijs odorum ſuauitatibus abſtineant.

Ab omni mulæ, & æqui inſtrumento, & ornamento, aurum, argentum, villutum, & omnino ſericum amoueant.

Veſtium colorem tantūmodo nigrum, niſi alium magiſtratus, aut honoris ratio poſtulet adhibeant.

Veſtes holoſericas, aut ſerico ornatas, domi, aut foris ne habeant.

Arma ne ferant, neue perſonati incedant.

In omni denique veſtitu nouitatem, & tam elegantiæ, & concinnitatis, quā negligentiæ, ac ſordium ſuſpitionem vitent.

Qui in aliquo horum deliquerit, præter veſtium, aliarumue rerum amiſſionem, viginti quinque aureis mulctetur, locis pijs arbitrio noſtro attribuendis, carcere etiam, ac beneficiorum priuatione, maioribuſue pœnis, pro delicti, & perſonarum genere arbitrio noſtro puniatur.

Quoniam vero qui habitant in tabernaculis Domini, non ſolum omnem impudicitię cauſam, ſed etiam occaſionem, & ſuſpicionem a ſe remouere debent: ideo præter ea, quæ de contubernio, & conſuetudine mulierum ſuſpectarum, a Sacro Concilio ſtatuta ſunt, eadem auctoritate edicimus, ne in ædibus ad domicilium, & vſum Canonicorum, aliorumue miniſtrorum eccleſiæ ædificatis, fęminæ, etiam cum illis quouis ſanguinis vinculo coniunctæ, vllo modo commorentur, in alijs vero Canonicali, aut Clericali vſui non attributis, niſi ex cauſa tantum iudicio noſtro probata.

Item, ne ædes Eccleſiæ, aut earum partes, in quibus ipſi habitant, vel habitare debeant, laicis locent, niſi nobis locationis neceſſitas comprobetur. Quæ vero ab Eccleſijs ſeiunctæ, etiam ſi iuris Eccleſiæ non ſint, eas nemini, niſi is bonæ exiſtimationis ſit, locare audeant.

Clerici, quos propter Chriſtum ſpectaculum fieri oportet mundo, Angelis, & hominibus, maxime debent ab ijs ſpectaculis, quæ Chriſtum non ſapiunt, abſtinere. Itaque decernimus, ne comœdias, fabulas, choreas, haſtiludia, aut ludicrum, & profanum vllum ſpectaculi genus agant, vel ſpectent.

Ne talis, teſſeris, pagellis pictis, & omnino alea, aut vllo præterea vetito, aut indecoro ludi genere ludant, neue huiuſmodi ludi ſpectatores ſint.

Non canes, accipitres, aut aliud venaticū animal alant, vllumue genus venationis aduerſus ſacros canones obeant.

Ne comeſſationibus, aut minus honeſtis conuiuijs interſint, cauponaſque,

aut tabernas ne ingrediātur, niſi longioris itineris cauſa, neue cuiquam propinent, aut prouocati ad bibendum reſpondeant, ſed ſobrie, & caſte ex doctrina Apoſtoli viuant.

Interdicimus autem eis procuratione, aduocatione, patrocinio, & omni actione cauſarum apud iudicem ſæcularem uti, exceptis cauſis iure permiſſis, quo loco, ſcripta licentia a nobis impetretur, quos præterea in rebus profanis, omni notariatus, & tabellionatus officio, nec non arte medendi, maxime chirurgica prohibemus.

Nullus tutelam, curamue, niſi pietatis cauſa, idque conceſſione noſtra ſuſcipiat.

Mercaturam ne exerceant, neue in rebus contrahendis ſe medicos, vel interpretes adhibeant, prædia ne conducant, pro nemine ſpondeant, Principum, & omnino laicorum negocia ne procurent, aut eis inſeruiant, niſi cauſa id poſtulet a ſacerdotali officio non aliena, qua in re tamen conceſſio noſtra (quam hac in re, & alijs a nobis permittendis gratis ſemper fieri volumus) intercedat, eaque quotannis renouetur.

Ne fęminas nobiles aſſectentur, neue officij cauſa ſtent circum menſam, illis accumbentibus.

In famulatu vero Eccleſiaſticarum perſonarum, vilia officia, aut opera, quæ clericali decoro non conueniant, minime faciant.

Quicunque in ijs, quæ a nobis ſupra prohibita ſunt, deliquerint, præter mulctam viginti quinque aureorum, ob ſingula delicta exigendam, & quemadmodum diximus in pios vſus erogandam, carcere, priuatione beneficij, & grauius etiam pro perſonæ conditione, & facinoris, ac flagitij modo, arbitratu noſtro plectantur.

Mandamus autem omnibus, qui ordinis, vel beneficij, aut alia ratione, canonicas horas recitare debent, vt eas nullo modo omittant; alioquin pęnas in Lateranen. generali Concilio ſub Leone decimo celebrato, propoſitas, & alias arbitratu noſtro ſubibunt.

Inhærentes præterea eiuſdem Concilij Tridentini decretis, per viſcera miſericordiæ Ieſu Chriſti Domini noſtri vehementer hortamur presbyteros, vt ſingulis dominicis, & aliis feſtis diebus, niſi iuſte impediantur, ſalutare miſſæ ſacrificium faciant, Diaconos, & Subdiaconos, vt bis ſingulis menſibus, & ſemper cum miſſæ ſacrificio inſeruient: Clericos denique, & inferiorum ordinum gradibus initiatos, vt ſaltem ſemel ſacroſanctum Euchariſtiæ ſacramentum ſumant.

Diuinam ſcripturam aſſidue ſcrutentur, ſacros ſanctorum patrum libros in manibus habeant, ex quibus vitalibus, & perennibus fontibus, ſalutaris doctrinæ, & vitæ præcepta, & exempla hauriant.

Præterea edicimus Clericis, alijſue aliquo inferiorum ordinum gradu initiatis,

tiatis, ſi Clericalibus veſtibus vti voluerint, vt tonſuram quoque gerant, & reliqua, quæ præſcripta ſunt, propoſito eodem pœnæ periculo, obſeruent.

Laicis vero, qui Clericali habitu vti conſueuerunt, vt in poſtetum birreti ſaltem forma, a Clericis, ſub eadem pœna, internoſcantur.

Quia autem difficile eſt propter multitudinem eorum, qui in Vrbem ex diuerſis orbis terræ partibus conuenire ſolent, Clericos a Laicis internoſcere, ideo iubemus omnes, & ſingulos Clericos, in ſacris ordinibus conſtitutos, alioſque Beneficia Eccleſiaſtica, etiam ſimplicia obtinentes, qui in Romana Curia commorantur, ad decem dies, ab harum literarum promulgatione, eos autem, qui poſthac in Vrbem venturi ſunt, a die eorum aduentus numerandos, ſe in curia noſtra ſiſtere, & nomen, cognomen, patriam, ordines, & beneficia profiteri, & literas (vt vocant) dimiſſorias oſtendere.

Qui autem aliquem eo gradu, & conditione, qua diximus, vel hoſpitij, vel famulatus, aliaue cauſa, domi habent, aut in futurum ſint habituri, illo de hac noſtra lege præmonito, ad præſtitutum tempus ad curiam noſtram deferre.

Qui contra fecerit, vigintiquinque aureis, & carcere, aliaue pœna, iudicio noſtro irroganda, punietur.

Volumus autem, & decernimus, vt his litteris, in locis ſolitis publicatis, & affixis, ita earum quoſcunque arctet executio, perinde, ac ſi perſonaliter vnicuique intimatæ fuiſſent. In quorum fidem &c. Datum Romæ in ædibus noſtris die. xxx. Menſis Octobris Milleſimo Quingenteſimo Sexageſimo ſexto, Pontificatus autem Sanctiſs. D.N. Pij diuina prouidentia Papæ Quinti anno primo.

Alphonſus Binarinus Vicegerens.

Triphon Victorellus Notarius.

INDEX
ALIQVORVM NOTABILIVM
EX TRACTATV DE SPOLIIS ECCLESIASTICIS, EXCELLENTISS. I. V. D. GVLIELMI RODOANI.

In quo primus numerus fol. vel paginam, ſecundus numerum in margine appoſitum, tertius quæſtionem demonſtrat: ac præter cæteras vtilitates magnum affert adiumentum ad correctionem ſummariorum quarundam quæſtionum, vbi nonnulli. §§. ſunt poſtpoſiti, & vitio exemplaris in hac poſtrema editione exciderunt.

A

A Diffinitione eſt ſumẽdũ principiũ. fo.4.nu.2.q.1.
Artificia licita clericis pro ſui ſuſtẽtatione 36.nu.8.q.2.
An, & quando contrafaciens legi, incurrat peccatũ mortale. 60.nu.70.ea.
Acquiſita ex illicita negociatione tenemur in pauperes, & pios vſus erogare. 63.nu.79.ea.
Abbas ſtante cõſuetudine, poteſt dare etiam puellæ maritandæ. 82.nu.7.q.3.
Acquiſita per clericũ ex iniũctione penitẽtiarũ, ſunt eccleſiæ. 100.nu.33.ea.
Ad quem peruenit res eccleſiæ, ille tenetur reſtituere. §. alij vero fructus. fol.114. nu.4.ea.
Alimenta non ſoluta in vita, ſoluuntur hæredibus. 117.nu.11.ea.
Acquiſitum ex cauſa ſimoniæ, turpiſſime acquiſitum. 138.nu.11.q.5.
Ad recuperandum bona eccleſiæ, cõpetunt plures actiones. 113.nu.22.ea.
Acquiſita parce viuendo, ſunt eccleſiæ. 173.nu.16.q.6.
Acquiſita de fructibus eccleſiæ, ſunt ſucceſſoris. 183.nu.16.q.7.
Alienatio bonorum eccleſiæ, videtur penitus interdicta ſine cauſa. 187.nu.50.q.ea.
Actus odioſus extinguitur morte concedentis. 192.nu.23.ea.
Actus Papæ, ſemper in bonam partem interpretatur. 196.nu.50.ea.
Ad Deum ſolum ſpectat iudicare de Papa. 197.nu.51.ea.
Aſſumptio non liberat quem a voto. 221.nu.23.q.8.
Anima eſt cunctis rebus præferenda. 224.nu.33.ea.
An Ciſtercienſes poſſint poſſidere. 229.nu.64.ea.
Acquiſitum ex penſione, non dicitur acquiſitũ ex beneficio. 243.nu.25.q.ea.

Acquiſita ex artificio traſmittũtur ad hæredes ab inteſtato.244.nu.33.ea.
Acquiſita ex doctrina, & patrimonialia æquiparantur quoad ſucceſſionem. 246.nu.47.eadem.
Acquiſita ex ſeruitijs, & officijs vadũt ad hæredes ab inteſtato.247.nu.55. ea.quia ſunt acquiſita intuitu perſonæ.
Acquiſita ex officijs per clericum, ſunt quaſi caſtrenſia, & vadunt ad conſanguineos. 248.nu.60.ea.
An & quomodo clericus habens ſufficiens patrimonium, poſſit habere beneficium. 258.nu.18.q.9.
Acquiſita per clericũ beneficiatũ, acquiſita eccleſiæ pſumũtur 260.nu.31.ea
Ad quem pertineant fructus eccleſiæ, ſtari ſolet cõſuetudini. 263.nu.48.ea.
Acquiſita poſt cõſecrationem præſumuntur acquiſita eccleſiæ 264.nu.1.ea.
Actor probat intentionem ſuam, niſi ſit pro eo præſumptio. 264.eo.nu.4.ea.
An Epiſcopus ex induſtria acquirat ſibi. 278.nu.64.ea.
Ad quid Apoſtolus manibus victum quærebat. 279.nu.7.ea.
Alijs cibis veſcuntur nobiles, alijs pauperes. 281.nu.18.ea.
Ad damnum illatum eccleſiæ per clericum, tenetur hæres. 293.nu.13.q.10.
Alteri per alterum iniqua conditio afferri non debet. 295.nu.16.ea.
Acquiſita per clericum per laborem, ſunt ſua. 302.nu.31.ea.
Ad debita contracta pro ſuſtentatione, tenetur ſucceſſor. 303.nu.33.ea.
Actio rei perſequutoria competit ad ſpolia. 323.nu.1.q.12.
Acquiſita de bonis eccleſiæ, eccleſia vendicat. 324.nu.7.ea.
Agitur contra hæredem prælati pro eo, quod prælatus fecit gratiam de rebus eccleſiæ. 327.nu.13.ea.
Acquiſita de illicite negociatis, pari modo ſunt ſpolia. 327.nu.15.ea.
Allegans Iudicem ſuſpectum, proponat in ſcriptis cauſam ſuſpitionis.334. nume.22.q.13.
An ſpolia poſſint præſcribi. 344.nu.9.q.14.
Acquiſita tempore beneficij præſumuntur eccleſiæ. 365.nu.1.q.15.
Acquiſita poſt beneficium adeptum, præſumuntur eccleſiæ. 266.nu.4.ea.
Aliquando quis ordinatur ad titulum patrimonij. 370.nu 20.ea.
Acquiſita ob ſeruitia ſunt clerici. 371.nu.21.ea.
Adminiſtrator perpetuus præſumitur acquiſiſſe ex adminiſtratione. 373. nume.24.ea.
An Camera ſcienter occupans bona hæredis, incidat in conſtitutionem l. ſi. quis. 376.nu.26.ea.
Acquiſita per clericum nunquã præſumũtur ex negociatione.378.nu.31.ea.
Arcta eſt via quæ ducit ad vitam æternam, & lata quæ ducit ad perditionem. 382.nu.15.q.16.
Acquiſita per clericos illicite ſunt ſpolia. 390.nu.15.q.17.
Aedificia habẽtia inſignia Cameræ, præſumũtur eſſe Cameræ.408.nu.95.ea.

Bona

BONA acquiſita per clericum defunctum ſpectant regulariter ad ſucceſſorem in beneficio. 10.nu.11.q.1.
Bulla Pij Papæ quinti,edita ſuper ſpolijs. 27.nu.53.q.1.
Bulla Pij quarti ſuper illicitis negociationibus, cõprehendit clericos etiam in minoribus. 57.nu.65.q.2.
Bulla eadem eſt iuris antiqui declaratiua. 66.nu.85.q.2.
Bulla eadem non comprehendit acquiſita,quæ ſunt reſtituenda. 68.nu.93.ea.
Bulla auferens male acquiſita clericis, eos punit in eo, in quo delinquunt. 69 nu.99.ea.
Bulla comprehendit clericos cuiuſuis generis. 72.nu.106.ea.
Bulla eſt male vitæ correctiua,& excitatiua virtutis. 73.nu.108.ea.
Bulla comprehendit acquiſita cuiuſuis temporis. eo.nu.109
Bulla impedit clericum teſtari,de illicite acquiſitis. eo.nu.110.
Bulla Pij quarti qua eximit curiales, Cardinales,prælatos & officiales,& habentes facultatem teſtandi a generalitate bullæ ſuper,illicitis negociationibus. 74.nu.113.ea.
Beneficiorum genus multiplex. §.ſtantibus. 111.nu.17.q.3.
Bulla Pij quarti contra facientes legata in fraudem cameræ. 123.nu.16.ea.
Bona ſunt diuiſa eccleſijs diuerſorũ locorũ,pro cõi vtilitate. 125.nu.20.ea.
Bonorum eccleſiæ adminiſtratio, auctoritate Papæ prælatis cõceſſa.eo.n.21.
Bona eccleſiæ ſunt prælati quoad gubernationem, pauperum quoad ſuſtentationem. 185.nu.31.q.7.
Bona eccleſiæ ſunt Bona Dei. 186.nu.41.q.7.
Beneficialia ſunt de iure poſitiuo introducta. 188.nu.1.q.7.
Bulla Pij quarti,ſuper reſidentia. 212.q.7.
Bona eccleſiarum ſunt Chriſti patrimonium. 257.nu.6.q.9.
Beneficiatus non eſt dominus in rebus eccleſiæ. 259.nu.25.q.9.
Bona acquiſita per vxorem, præſumuntur acquiſita, de bonis mariti. 260. numero. 33.ea.
Bona acquiſita per prælatum, præſumuntur acquiſita de bonis eccleſiæ. eo. numero. 34.ea.
Bonę fidei poſſeſſor,fructus a ſolo ſeparatos,facit ſuos. 264.nu.54.ea.
Bona fides ſemper præſumitur. 354.nu.48.q.14.

C

CLericus poteſt teſtari de fructibus penſionum. 13.nu.20.q.1.
Clericus expendens male fructus eccleſiæ, tenetur reſtituere de ſuo. 16. nu.26.q.1.
Clericus, in teſtamento non poteſt diſponere de rebus, occaſione eccleſiæ acquiſitis. 19.nu.33.q.1.
Clauſula motu proprio facit præſumi principem velle. 22.nu.44.q.1

quere,ac Cameræ Apoſtolicæ Collectores, prætextu quod illa ſub appel
latione ſpoliorum veniant, tanquam eiuſdem Cameræ ſpolia exigere,
& percipere non erubeſcant, in maximum Religionis dedecus, ac Ec-
cleſiarum, Monaſteriorum, & beneficiorum eorumdem detrimentum,
ac relinquentium animarum periculum, ſcandalumque plurimorum.
Nos abuſibus ſcandaliſque huiuſmodi prouidere, ac ſingularum eccle-
ſiarum, & monaſteriorum, ac beneficiorum indemnitati, animarumque
quorumlibet ſaluti conſulere volentes. Motu proprio, & ex certa ſcien
tia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, hac noſtra perpetuo valitu-
ra conſtitutione ſtatuimus, ordinamus, decernimus, & declaramus
quod de cætero omnia, & ſingula ornamenta, & paramenta, ac vaſa, nec-
non Miſſalia, & gradualia, ac cantus firmi, & muſicæ, alijque quomodo-
libet nuncupati libri, & aliæ res ſacræ, etiam auri, & argenti, ac quæcun-
que alia bona, per quoſcunque Patriarchas, Archiepiſcopos, Abbates,
ſeu Commendatarios, & alios quoſcunque, quæcunque, & qualiacun-
que beneficia Eccleſiaſtica, cum cura, & ſine cura, ſecularia, & quorum-
uis ordinum regularia, in titulum, vel Commendam, aut alias quomo-
dolibet obtinentes, quocunque nomine, vel titulo cenſeantur: etiam ſi
de illis, & eorum qualitatibus ſpecialis, & expreſſa mentio habenda fo-
ret, ad vſum, & cultum diuinum, etiam in eorum priuatis ædibus, &
Cappellis, vel oratorijs deſtinata, tempore eorum obitus ex teſtamento,
vel ab inteſtato relicta, ſub quibuſuis facultatibus teſtandi, & alias di-
ſponendi, de bonis per eos ex altari, vel alias quomodolibet acquiſitis,
per quoſcunque Roman. Pontifices prædeceſſores, & ſucceſſores no-
ſtros, ac nos, ſub quibuſuis tenoribus, & formis, ac cum quibuſuis clau-
ſulis, & decretis, etiam Motu proprio, & alias quomodolibet conceſſis,
& concedendis, minime comprehendantur, nec ſub appellatione ſpo-
liorum veniant, ſed ad ſingulas Eccleſias, Monaſteria, etiam Conuentu
carentia, & beneficia huiuſmodi, in quibus reſederint, aut quibus præ-
fuerint, ſeu quæ alias obtinuerint, omnino ſpectent, & pertineant, ac
ſpectare, & pertinere illaque poſt eorum obitum eiſdem Eccleſijs, Mo-
naſterijs, & beneficijs, etiam ſi in Romana Curia, & procul ab illis de-
ceſſerint, vel ad illa nunquam acceſſerint, etiam ſi antea Eccleſiarum, &
Monaſteriorum regimini ceſſerint, vel beneficia huiuſmodi renuncia-
uerint, eo ipſo applicata, & incorporata ſint, & eſſe cenſeantur. Ita quod
liceat illis defunctis, in eiſdem Eccleſijs, Monaſterijs, & beneficijs, ſuc-
ceſſoribus, ac Eccleſiarum, & Monaſteriorum, huiuſmodi Capitulis, &
Conuentibus, reſpectiue, illa propria auctoritate, libere, apprehendere,
ac eorum Eccleſijs, & Sacriſtijs applicare, & incorporare: ac quæcunque
donationes, ac relicta, & legata, teſtamenta, & codicilli, & aliæ vltimæ

voluntates,

voluntates, ſeu ſpolia deſuper contra præſentis conſtitutionis noſtræ te-
norem quomodolibet pro tempore facta, quo ad præmiſſa, nulla, & in-
ualida nulliuſque roboris, & momenti exiſtant: & perſonis, etiam ec-
cleſiaſticis, ſeu locis etiam pijs; aut eccleſiaſticis alijs quibuſcunque, in
quarum, ſeu quorum fauore, pro tempore facta fuerint minime ſuffra-
gentur, nec per ea eiſdem perſonis, ſeu locis, vel alijs Eccleſijs huiuſmo-
di, aliquod ius in rebus prædictis, vel ad illas acquiri poſſit. Quini-
mo res ſacras, ac alia bona prædicta, quocunque nomine, vel titulo pro
tempore detinentes, ad illa Eccleſijs, & Monaſterijs, ac beneficijs per
defunctos quomodolibet acquiſitis, vt præfertur, iuxta præſentium te-
norem realiter, & cum effectu reſtituendum, & conſignandum, quibuſ-
uis diſpoſitionibus de illis in contrarium quomodolibet factis minime
attentis, omnino teneantur, & ad id per cenſuras, & pœnas, etiam furti,
& ſacrilegij, ac alia iuris, & facti remedia opportuna cogi, & compelli
poſſint, & debeant. ¶ Et inſuper ne deinceps contingat, inſolentia ſpo-
liorum Cameræ Apoſtolicæ Collectorum, vel Subcollectorum, aliquas
Eccleſias, nec hominum quemquam damno, & iniuria affici, nec cui-
quam de cætero vertatur in dubium, quæ res habendæ ſint nomine
ſpolij, ſimili modo ſtatuimus, decernimus, & declaramus: quod quæ-
cunque ſcamna, cathedræ, arcæ, & etiam ligneæ, vel lapideæ, etiam mar-
moreæ menſæ, & tabulæ, ac quæcunque dolia, ſeu vaſa vinaria vacua,
& alia ſimilia ſupellectilia domeſtica, per quoſuis preſbyteros, ſeu cleri-
cos ab humanis pro tempore decedentes, tempore eorum obitus in ec-
cleſijs, ſeu eorum domibus eccleſiarum earumdem, vel alibi vbiuis lo-
corum relicta, etiam ſi ex fructibus, & prouentibus beneficiorum, quæ
dum viuerent obtinebant, acquiſita fuerint, ſub ſpoliorum appellatio-
ne minime veniant, nec pro ſpolijs vllo modo reputari poſſint: præterea,
quod nullum ſpolium Cameræ præfatæ, fieri, nec quicquam à quibuſ-
uis ſpoliorum Cameræ huiuſmodi Collectoribus, vel Subcollectoribus
exigi poſſit, per obitum illius qui dum viueret, vnum vel plura benefi-
cia eccleſiaſtica obtinuerit, cuius, vel quorum infimul fructus, redditus,
& prouentus, Triginta ducatorum auri de Camera, ſecundum commu-
nem æſtimationem valorem annuum nō exceſſerunt, aut qui penſiones
annuas ſuper quibuſuis fructibus eccleſiaſticis, vſque ad dictum valo-
rem annuatim perceperit, dummodo tamen is ſe ab omni illicita nego-
ciatione, & à ſacris Canonibus prohibita abſtinuerit. Ita quod ſi quis
dictorum Collectorum aliquid ex bonis quorumuis defunctorum, qui
ſimilia beneficia obtinuerint, ſeu ſimiles penſiones perceperint, prætex-
tu ſpoliorum eiuſdem Cameræ percipere, aut alias contra præſentes no-
ſtras litteras attentare præſumpſerit, ad totalem bonorum per eum per-

ceptorum reſtitutionem teneantur, ac ad id via iuris, etiam, per ſimiles cenſuras, & pęnas, cogi, & compelli poſſit. & debeat. Diſtrictius inhibentes quibuſuis Cameræ præfatæ ſpoliorum Collectoribus nunc, & pro tempore exiſtentibus, ne ſub indignationis noſtræ, & priuationis eorum officiorum pęna, in ornamentis, & paramentis, ac vaſis, & libris præfato cultui diuino dicatis, ac alijs rebus ſacris, necnon ſupellectilibus præfatis, quomodolibet ſe intromittant, nec in eorum Inuentarijs tamquam ſpolia redigant, ſeu deſcribant: ſed ornamenta, & paramenta, necnon vaſa, & libros, aliaque diuino cultui dicata huiuſmodi Eccleſijs, Monaſterijs, Capellis, & alijs beneficijs huiuſmodi, eorumque Rectoribus, & alijs præfatis libere dimittant, & conſignent, ac conſignari faciant, cum effectu. Ac ſupellectilia prædicta in locis vbi conſtiterint relinquant. Ac decernentes, ſic in præmiſſis omnibus, & ſingulis per quoſcunque Iudices, & Commiſſarios, quauis auctoritate fungentes, ſublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate iudicari, & diffiniri debere, ac irritum, & inane, quicquid ſecus ſuper ijs à quoquam, quauis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Quocirca dilectis filijs Curiæ cauſarum Cameræ Apoſtolicæ generali Auditori, & ſingulis locorum ordinarijs, ac maiorem dignitatem, poſt Pontificalem in vniuerſis Eccleſijs Cathedralibus, & Metropolitan. pro tempore obtinentibus, per Apoſtolica ſcripta, Motu ſimili mandamus, quatenus ipſi, vel duo, aut vnus eorum, præſentes, litteras, & in eis contenta quæcunque, vbi, & quando opus fuerit, ac quotiens pro parte quorumcunque in præmiſſis intereſſe habentium, ut præfertur fuerint requiſiti, ſolemniter publicantes, eiſque in præmiſſis efficacis defenſionis præſidio aſſiſtentes, faciant auctoritate noſtra præſentes litteras, & in eis contenta, quæcunque, firmiter obſeruari. Ac ſingulos quos litteræ ipſæ concernũt, illis pacifice gaudere. Non permittentes eos deſuper quomodolibet indebite moleſtari. Contradictores auctoritate noſtra, appellatione poſtpoſita compeſcendo. Non obſtantibus Apoſtolicis, ac in prouincialibus, & Synodalibus Concilijs æditis Generalibus, vel ſpecialibus, conſtitutionibus, & ordinationibus, necnon eccleſiarum, monaſteriorum huiuſmodi, Iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis, ſtatutis, & conſuetudinibus, facultatibus teſtandi, alijſque priuilegijs, indultis, & litteris Apoſtolicis, quibuſuis conceſſis, approbatis, & innouatis, etiam ſi de illis, eorumque totis tenoribus ſpecialis, & expreſſa mentio facienda eſſet, illorum tenores pro ſufficienter expreſſis habentes, illis in reliquis, in ſuo robore permanentibus, cæteriſque contrarijs quibuſcunque. Volumus autem, quod ſi aliquis ex Patriarchis,

chis, Epiſcopis, Abbatibus, ſeu Cõmendatariis, & aliis beneficiatis, præfatis, pluribus Eccleſijs, ſeu Monaſterijs, pro tempore, ſimul, vel ſucceſſiue præfuerit, ſeu plura beneficia obtinuerit, ornamenta, & paramenta, ac res, & bona prædicta, ad illa omnia, habita ratione fructuum, & temporis quo eadem beneficia poſſedit omnino pertineant, & proportionabiliter inter ea diuidantur, quodq; præſentes litteræ in Cãcellaria noſtra Apoſtolica, & Acie Cãpi Floræ, de more publicentur, & inter Conſtitutiones perpetuo valituras deſcribantur. Et quia difficile foret præſentes ad ſingula quæque loca deferri, volumus, & etiam declaramus earum Tranſumptis, etiam impreſſis, manu Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo alicuius Prælati, vel alterius perſonæ in dignitate eccleſiaſtica conſtitutæ ſigillatis, eadem prorſus fides in iudicio, & extra adhibeatur, quæ eiſdem præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam noſtræ ordinationis, ſtatuti, decreti, declãrationis, inhibitionis, mandati, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Datum Romæ apud ſanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo Quingenteſimo Sexageſimo ſeptimo. Tertio kal. Septembris. Pontificatus noſtri Anno ſecundo.

Cæ. Glorierius.

H. Cumyn.

Pro Dominico Summiſta Ludouicus Ripa.

Regiſtrata apud Cæſarem Secretarium.

omittãt. Neque reticulum,aut ſubbirretum, niſi valetudinis neceſſitas poſtulet, idque ſine redimiculis, Nec annulos, niſi id honoris gradus, aut officij munus requirat.

Precioſioribus pellibus, vnguentis, & alijs odorum ſuauitatibus abſtineant.

Ab omni mulæ, & æqui inſtrumento, & ornamento, aurum, argentum, villutum,& omnino ſericum amoueant.

Veſtium colorem tantũmodo nigrum,niſi alium magiſtratus, aut honoris ratio poſtulet adhibeant.

Veſtes holoſericas,aut ſerico ornatas,domi,aut foris ne habeant.

Arma ne ferant,neue perſonati incedant.

In omni denique veſtitu nouitatem,& tam elegantiæ,& concinnitatis, quã negligentiæ,ac ſordium ſuſpitionem vitent.

Qui in aliquo horum deliquerit, præter veſtium,aliarumue rerum amiſſionem,viginti quinque aureis mulctetur, locis pijs arbitrio noſtro attribuendis,carcere etiam, ac beneficiorum priuatione, maioribuſue pœnis,pro delicti,& perſonarum genere arbitrio noſtro puniatur.

Quoniam vero qui habitant in tabernaculis Domini, non ſolum omnem impudicitię cauſam,ſed etiam occaſionem,& ſuſpicionem a ſe remouere debent: ideo præter ea, quæ de contubernio, & conſuetudine mulierum ſuſpectarum,a Sacro Concilio ſtatuta ſunt, eadem auctoritate edicimus,ne in ædibus ad domicilium,& vſum Canonicorum, aliorumue miniſtrorum eccleſiæ ædificatis,fęminæ,etiam cum illis quouis ſanguinis vinculo coniunctæ,vllo modo commorentur, in alijs vero Canonicali,aut Clericali vſui non attributis,niſi ex cauſa tantum iudicio noſtro probata.

Item,ne ædes Eccleſiæ,aut earum partes,in quibus ipſi habitant, vel habitare debeant, laicis locent,niſi nobis locationis neceſſitas comprobetur. Quæ vero ab Eccleſijs ſeiunctæ,etiam ſi iuris Eccleſiæ non ſint, eas nemini,niſi is bonæ exiſtimationis ſit,locare audeant.

Clerici, quos propter Chriſtum ſpectaculum fieri oportet mundo, Angelis,& hominibus,maxime debent ab ijs ſpectaculis,quæ Chriſtum non ſapiunt, abſtinere. Itaque decernimus, ne comœdias, fabulas, choreas, haſtiludia,aut ludicrum,& profanum vllum ſpectaculi genus agant, vel ſpectent.

Ne talis,teſſeris,pagellis pictis,& omnino alea,aut vllo præterea vetito, aut indecoro ludi genere ludant,neue huiuſmodi ludi ſpectatores ſint.

Non canes, accipitres,aut aliud venaticũ animal alant,vllumue genus venationis aduerſus ſacros canones obeant.

Ne comeſſationibus,aut minus honeſtis conuiuijs interſint,cauponaſque,

tiatis, ſi Clericalibus veſtibus vti voluerint, vt tonſuram quoque gerant, & reliqua, quæ præſcripta ſunt, propoſito eodem pœnæ periculo, obſeruent.

Laicis vero, qui Clericali habitu vti conſueuerunt, vt in poſterum birreti ſaltem forma, a Clericis, ſub eadem pœna, internoſcantur.

Quia autem difficile eſt propter multitudinem eorum, qui in Vrbem ex diuerſis orbis terræ partibus conuenire ſolent, Clericos a Laicis internoſcere, ideo iubemus omnes, & ſingulos Clericos, in ſacris ordinibus conſtitutos, alioſque Beneficia Eccleſiaſtica, etiam ſimplicia obtinentes, qui in Romana Curia commorantur, ad decem dies, ab harum literarum promulgatione, eos autem, qui poſthac in Vrbem venturi ſunt, a die eorum aduentus numerandos, ſe in curia noſtra ſiſtere, & nomen, cognomen, patriam, ordines, & beneficia profiteri, & literas (vt vocant) dimiſſorias oſtendere.

Qui autem aliquem eo gradu, & conditione, qua diximus, vel hoſpitij, vel famulatus, aliaue cauſa, domi habent, aut in futurum ſint habituri, illo de hac noſtra lege præmonito, ad præſtitutum tempus ad curiam noſtram deferre.

Qui contra fecerit, vigintiquinque aureis, & carcere, aliaue pœna, iudicio noſtro irroganda, punietur.

Volumus autem, & decernimus, vt his litteris, in locis ſolitis publicatis, & affixis, ita earum quoſcunque arctet executio, perinde, ac ſi perſonaliter vnicuique intimatæ fuiſſent. In quorum fidem &c. Datum Romæ in ædibus noſtris die.xxx. Menſis Octobris Milleſimo Quingenteſimo Sexageſimo ſexto, Pontificatus autem Sanctiſs. D.N. Pij diuina prouidentia Papæ Quinti anno primo.

Alphonſus Binarinus Vicegerens.

Triphon Victorellus Notarius.

INDEX ALIQVORVM NOTABILIVM EX TRACTATV DE SPOLIIS ECCLESIASTICIS, EXCELLENTISS. I. V. D. GVLIELMI RODOANI.

In quo primus numerus fol. vel paginam, ſecundus numerum in margine appoſitum, tertius quæſtionem demonſtrat: ac præter cæteras vtilitates magnum affert adiumentum ad correctionem ſummariorum quarundam quæſtionum, vbi nonnulli. §§. ſunt poſtpoſiti, & vitio exemplaris in hac poſtrema editione exciderunt.

A

Diffinitione eſt ſumẽdũ principiũ. fo.4.nu.2.q.1.

Artificia licita clericis pro ſuâ ſuſtẽtatione. 36.nu.8.q.2.

An, & quando contrafaciens legi, incurrat peccatũ mortale. 60.nu.70.ea.

Acquiſita ex illicita negociatione tenemur in pauperes, & pios vſus erogare. 63.nu.79.ea.

Abbas ſtante cõſuetudine, poteſt dare etiam puellæ maritandæ. 82.nu.7.q.3.

Acquiſita per clericũ ex iniũctione penitẽtiarũ, ſunt eccleſiæ. 100.nu.33.ea.

Ad quem peruenit res eccleſiæ, ille tenetur reſtituere. §. *alij vero fructus.* fol.114. nu.4.ea.

Alimenta non ſoluta in vita, ſoluuntur hæredibus. 117.nu.11.ea.

Acquiſitum ex cauſa ſimoniæ, turpiſſime acquiſitum. 138.nu.11.q.5.

Ad recuperandum bona eccleſiæ, cõpetunt plures actiones. 113.nu.22.ea.

Acquiſita parce viuendo, ſunt eccleſiæ. 173.nu.16.q.6.

Acquiſita de fructibus eccleſiæ, ſunt ſucceſſoris. 183.nu.16.q.7.

Alienatio bonorum eccleſiæ, videtur penitus interdicta ſine cauſa. 187. nu.50.q.ea.

Actus odioſus extinguitur morte concedentis. 192.nu.23.ea.

Actus Papæ, ſemper in bonam partem interpretatur. 196.nu.50.ea.

Ad Deum ſolum ſpectat iudicare de Papa. 197.nu.51.ea.

Aſſumptio non liberat quem à voto. 221.nu.23.q.8.

Anima eſt cunctis rebus præferenda. 224.nu.33.ea.

An Ciſtercienſes poſſint poſſidere. 229.nu.64.ea.

Acquiſitum ex penſione, non dicitur acquiſitũ ex beneficio. 243.nu.25.q.ea.

Acquiſita

Acquiſita ex artificio trāſmittũtur ad hæredes ab inteſtato.244.nu.33.ea.
Acquiſita ex doctrina,& patrimonialia æquiparãtur quoad ſucceſſionem. 246.nu.47.eadem.
Acquiſita ex ſeruitijs,& officijs vadũt ad hæredes ab inteſtato.247.nu.55. ea.quia ſunt acquiſita intuitu perſonæ.
Acquiſita ex officijs per clericum, ſunt quaſi caſtrenſia, & vadunt ad conſanguineos. 248.nu.60.ea.
An & quomodo clericus habens ſufficiens patrimonium,poſſit habere beneficium. 258.nu.18.q.9.
Acquiſita per clericũ beneficiatũ,acquiſita eccleſiæ pſumũtur. 260.nu.31.ea.
Ad quem pertineant fructus eccleſiæ,ſtari ſolet cõſuetudini. 263.nu.48.ea.
Acquiſita poſt cõſecrationem præſumuntur acquiſita eccleſia 264.nu.1.ea.
Actor probat intentionem ſuam,niſi ſit pro eo præſumptio. 264.eo.nu.4.ea.
An Epiſcopus ex induſtria acquirat ſibi. 278.nu.64.ea.
Ad quid Apoſtolus manibus victum quærebat. 279.nu.7.ea.
Alijs cibis veſcuntur nobiles,alijs pauperes. 281.nu.18.ea.
Ad damnum illatum eccleſiæ per clericum,tenetur hæres.293.nu.13.q.10.
Alteri per alterum iniqua conditio afferri non debet. 295.nu.16.ea.
Acquiſita per clericum per laborem,ſunt ſua. 302.nu.31.ea.
Ad debita contracta pro ſuſtentatione,tenetur ſucceſſor. 303.nu.33.ea.
Actio rei perſequutoria competit ad ſpolia. 323.nu.1.q.12.
Acquiſita de bonis eccleſiæ,eccleſia vendicat. 324.nu.7.ea.
Agitur contra hæredem prælati pro eo, quod prælatus fecit gratiam de rebus eccleſiæ. 327.nu.13.ea.
Acquiſita de illicite negociatis,pari modo ſunt ſpolia. 327.nu.15.ea.
Allegans Iudicem ſuſpectum, proponat in ſcriptis cauſam ſuſpitionis.334. nume.22.q.13.
An ſpolia poſſint præſcribi. 344.nu.9.q.14.
Acquiſita tempore beneficij præſumuntur eccleſia. 365.nu.1.q.15.
Acquiſita poſt beneficium adeptum,præſumuntur eccleſia. 266.nu.4.ea.
Aliquando quis ordinatur ad titulum patrimonij. 370.nu.20.ea.
Acquiſita ob ſeruitia ſunt clerici. 371.nu.21.ea.
Adminiſtrator perpetuus præſumitur acquiſiſſe ex adminiſtratione. 372. nume.24.ea.
An Camera ſcienter occupans bona hæredis, incidat in conſtitutionem l. ſi. quis. 376.nu.26.ea.
Acquiſita per clericum nunquã præſumũtur ex negociatione.378.nu.31.ea.
Arcta eſt via quæ ducit ad vitam æternam, & lata quæ ducit ad perditionem. 382.nu.15.q.16.
Acquiſita per clericos illicite ſunt ſpolia. 390.nu.15.q.17.
Aedificia habẽtia inſignia Cameræ,præſumũtur eſſe Cameræ.408.nu.95.ea.

Bona

BONA acquiſita per clericum defunctum ſpectant regulariter ad ſucceſſorem in beneficio. 10.nu.11.q.1.
Bulla Pij Papæ quinti, edita ſuper ſpolijs. 27.nu.53.q.1.
Bulla Pij quarti ſuper illicitis negociationibus, cōprehendit clericos etiam in minoribus. 57.nu.65.q.2.
Bulla eadem eſt iuris antiqui declaratiua. 66.nu.85.q.2.
Bulla eadem non comprahendit acquiſita, quæ ſunt reſtituenda. 68.nu.93.ea.
Bulla auferens male acquiſita clericis, eos punit in eo, in quo delinquunt. 69. nu.99.ea.
Bulla comprehendit clericos cuiuſuis generis. 72.nu.106.ea.
Bulla eſt male vita correctiua, & excitatiua virtutis. 73.nu.108.ea.
Bulla comprehendit acquiſita cuiuſuis temporis. eo.nu.109.
Bulla impedit clericum teſtari, de illicite acquiſitis. eo.nu.110.
Bulla Pij quarti quæ eximit curiales, Cardinales, prælatos & officiales, & habentes facultatem teſtandi a generalitate bullæ ſuper, illicitis negociationibus. 74.nu.113.ea.
Beneficiorum genus multiplex. §. ſtantibus. 111.nu.17.q.3.
Bulla Pij quarti contra facientes legata in fraudem cameræ. 123.nu.16.ea.
Bona ſunt diuiſa eccleſijs diuerſorū locorū, pro cōi vtilitate. 125.nu.20.ea.
Bonorum eccleſiæ adminiſtratio, auctoritate Papæ prælatis cōceſſa. eo.n.21.
Bona eccleſiæ ſunt prælati quoad gubernationem, pauperum quoad ſuſtentationem. 185.nu.31.q.7.
Bona eccleſiæ ſunt Bona Dei. 186.nu.41.q.7.
Beneficialia ſunt de iure poſitiuo introducta. 188.nu.1.q.7.
Bulla Pij quarti, ſuper reſidentia. 212.q.7.
Bona eccleſiarum ſunt Chriſti patrimonium. 257.nu.6.q.9.
Beneficiatus non eſt dominus in rebus eccleſiæ. 259.nu.25.q.9.
Bona acquiſita per vxorem, præſumuntur acquiſita, de bonis mariti. 260. numero. 33.ea.
Bona acquiſita per prælatum, præſumuntur acquiſita de bonis eccleſiæ. eo. numero. 34.ea.
Bonę fidei poſſeſſor, fructus a ſolo ſeparatos, facit ſuos. 264.nu.54.ea.
Bona fides ſemper præſumitur. 354.nu.48.q.14.

C

CLericus poteſt teſtari de fructibus penſionum. 13.nu.20.q.1.
Clericus expendens male fructus eccleſiæ, tenetur reſtituere de ſuo. 16. nu.26.q.1.
Clericus, in teſtamento non poteſt diſponere de rebus, occaſione eccleſiæ acquiſitis. 19.nu.33.q.1.
Clauſula motu proprio facit præſumi principem velle. 22.nu.44.q.1.

Clauſula ex certa ſcientia idem operatur. eo. nu.45.q.1.
Item,facit præſumi vti,abſoluta poteſtate
Item ſupplet defectum ſolennitatum.
Item æquiparatur clauſulæ,de plenitudine poteſtatis.
Item ſupplet defectus inductos a iure poſitiuo.
Item plus operatur,quam clauſula motu proprio.
Clauſula de plenitudine ptãtis,includit defectũ ſolennitatis,& æquiparatur.
Clauſula ex certa ſcientia. fol.22.nu.46.q.1.
Clauſula non obſtante,facit præſumi velle prout in reſcripto cõtinetur. fol.eo.
Item ſi ſit omiſſa facit præſumi de contrario.
Item facit præſumi contra ius commune.
Item facit valere reſcriptum contra teſtamentum.
Item tollit ius tertij.
Clericum negociatorem veluti peſtem fuge. 31. nu.1.q.2.
Clericus mercator Deo placere non poteſt. 31. nu.2.q.2.
Clericis eſt conſilium exercere manualia. 35. nu.3.q.2.
Clericis agricultura permiſſa. eo.nu. 4. q.2.
Clericus artificiolo,& agricultura ſibi victum paret. 35. nu.5.q.2.
Clericus poteſt incumbere artificijs,dummodo non ſe ſubtrahat a diuinis. 36. nume.9.q.2.
Clerici poſſunt conducere poſſeſsiones recolendas ad ſui ſuſtentationem. 37. nu.13.q. 2.
Clericus poteſt locare animalia,& eadem emere ad paſcendum paſcua,quæ ipſe habet ad ſui ſuſtentationem. 37. nu.14.q.2.
Clericus poteſt emere equum pullum nutriendum, & rem,vt melioratam vẽdat carius. 37. nu.15.q.2.
Clerico iniuſta tantum negocia ſunt interdicta. eo.nu. 17.q.2.
Clerici ſeculares de conſuetudine eccleſiæ, poſſunt exigere pro patrocinijs. 38.nu.21.q. 2.
Clericus habens beneficium ad ſui ſuſtentationem, prohibetur aduocare, ſecus ſi non habet. 39. nu.23.q.2.
Clerici in minoribus non habentes beneficia ad victum,indiſtincte aduocant. 40.nu.24.q.2.
Clericus de acquiſitis ex aduocatione,diſponit vti de patrimonialibus. eo.numero. 26. q.2.
Clericus poteſt eſſe iudex etiam in cauſa criminali, licet generalis officialis eſſe non poteſt. 42. nu.28.q.2.
Clericus ſiue in minoribus, ſiue in ſacris, ſi non habet beneficiatum ad ſufficientiam ſui victus,poteſt eſſe tabellio. 42. nu.30.q.2.
Clericus habet cauere a negociatione, de qua in c.fi.de vſur. 43.nu.31.q.ea.
Clericus negociator peſtis. 43. nu.32.q.ea.

Clericis

Clericis eſt interdicta negociatio ſub anathemate. 44.nu.34.q.ea.
Clericus monitus tertio, vt a negociationibus abſtineat perdit priuilegium clericale quo ad bonã, ſi non conſiſtat. 44. nu.35.q.ea.
Clerici non indigentes, non poſſunt exercere etiam boneſtas negociationes. 47.nu.41.q.ea.
Clericus poteſt vendi facere vinum in domo, dummodo ipſemet non exerceat. 50. nu.47.q.ea.
Clericus poteſt emere victualia tempore famis, pro ſe & alijs, pro abundantia. 51.nu.48.q.ea.
Clericis in minorib. nõ beneficiatis, nõ ꝓhibẽtur negocia licita. 57.n.60.q.ea.
Clerici in minorib. põt redire ad ſeculũ, & apoſtaſiã nõ faciũt. 57.n.61.q.ea.
Clericus in minoribus habens, beneficium, eſt apoſtata ſi dimittat habitum, & tonſuram. 57.nu.62.q.ea.
Cum mortali peccato nemo introibit in gloriam Dei. 60.nu.71.q.ea.
Clerici eoipſo quòd contrahunt matrimonium, ſunt priuati priuilegio clericis circa bona conceſſo. 60.nu.72.q.ea.
Clerici ordinati ſine beneficio poſſunt agere contra promouentem pro victu. 61.nu.73.q.eadem.
Clericus negocians monitus, non ceſſans, ſpoliatur clericatu, & beneficio, & traditur curiæ ſeculari. 61.nu.74.q.ea.
Contra illud quòd lex iubet, aut probibet, nihil eſt faciendum. 66.nu.83.q.ea.
Canon multipliciter ſumitur. 66.nu. 84.q.ea.
Conſtitutio contra ius naturale, non ſeruatur. 70.nu.103.ea.
Clericus de fructibus ſuæ prabendæ, poteſt dare cui vult. 82.nu.5.q.3.
Clericus de fructibus remunerat ſeruitia. eo.nu.3.q.3.
Clericus poteſt paſcere filios de fructibus eccleſię. 83.nu. 13.ea.
Clericus ita acquirit diſtributiones quotidianas, quòd de illis diſponit vti ruſticus, de operis diurni denario. 86.nu.24.ea.
Curia ſeruat quòd clericus cedit fructus ſui beneficij creditoribus, deductis ſibi neceſſarijs. 87.nu.29.ea.
Camera Apoſtolica ſuccedẽs in ſpolijs clerici defuncti, tenetur ſoluere illius debita. 87.nu.30.ea.
Clericus quæ acquirit in ſeruiẽdo pro capellano, ſibi acquirit. 88.nu.32.q.3.
Clericus poteſt vendere, & obligare fructus beneficij ad modicum tempus, ſine conſenſu epiſcopi. 89.nu.34.ea.
Clericus non debet babere de fructibus beneficij, vltra neceſſaria. §. ſed in contrarium. 90.nu.1.ea.
Clericus de fructibus beneficij, non poteſt vendere nec teſtari nec donare. §. ſed in contrarium. 92. nu. 5.ea.
Clericus poteſt facere donationẽ, de rebus eccleſiæ, in remunerationem accepti ſeruitij. §. ſed in contrarum. 92.nu.7.

Clericus capiens de bonis eccleſiæ vltra neceſſaria, aliena capit. §.ſed in contrarium. 93.nu.10.ea.
Clericus tenetur ad reſtitutionem fructuum eccleſiæ voluptuoſe conſumptorum.§.ſed in contrarium. 93.nu.11.ea.
Et ad idem ſi expendit vltra debitum. eo.nu.12.
Clericus debet habere beneficium quod ſufficit ſibi, & ſuis.§.ſed in contrarium. 94.nu.17.ea.
Clerico doctori conuenit habere famulum.§.ſed in contrarium.95.nu.20.ea.
Clericus non facit fructus beneficij ſuos.§.ſed in contrarium. 96.nu.23.
Clericus de fructibus eccleſiæ,non acquirit ſibi.eo.§. eo.nu.24.
Clericus de fructibus beneficij,habet ſolum ius canonicæ diſpenſandi. eo.§. 97.nu.25.ea.
Clericus poteſt diſpenſare ad libitum,de fructibus ſibi pro victu debitis.eo.§.97.nu.26.
Clericus diſponens de fructibus contra ius punitur,eo.§. 97.nu.26.ea.
Clericus non poteſt vſurpare ſibi fructus eccleſiæ quamuis eoſdem in alios diſpenſare poſſit alioquin fur, & ſacrilegus.eo.§. 98.nu.27.
Clericus non bene miniſtrans res eccleſiæ,habetur loco prædonis. eo. §. 100.nu.33.eadem.
Clericus de meliorationibus factis per eum in rebus eccleſiæ, non poteſt pro libito diſponere.eo.§. 101.nu.35.ea.
Cauſa legitimæ alienationis rerum eccleſiæ.§.ſtantibus. 101.nu.3.
Conſuetudo loci dat iuriſdictionem.eo.§. 102.nu.6.
Clerici legantes nepotibus, & conſanguineis, cõmittunt ſæpe fraudes. eo. §. 107.nu.10.ea.
Caſus in quo donatio facta de fructibus,reuocatur.eo.§. 108.nu.12.ea.
Clericus non poteſt ſibi fructus conſeruare, nec ex eis ſibi acquirere. eo. §. 112.nu.18.ea.
Communis vſus inualuit, quòd hodie omnes clerici, approprient ſibi omnes fructus. 113.nu.3.ea.
Cappellanus ad nutum amouibilis,poteſt diſponere de fructibus capellaniæ. 115.nu.5.eadem.
Clerici ſunt domini fructuum perceptorum,quo ad debitam diſpenſationem. 120.nu.13.eadem.
Caſus in quibus res empta efficitur non ementis,ſed illius cuius fuit pecunia. 122.nu.16.ea.
Caſus enumerati in quibus clericus prohibetur diſponere de rebus eccleſiæ. 126.nu.23.ea.
Clericus de iure antiquo non poterat habere bona particularia.127.nume.25. eadem.
Clerici poſſunt aliqua in eleemoſina erogare,nõ cã teſtamẽti.128.nu.25.ea.

Clerici

Clerici poſſunt pro ſeruitio recepto moderate donare. 128.*nu.*27.*ea.*
Clericus poteſt tantundem, de bonis eccleſiæ relinquere, quantum de ſuo contulit eccleſiæ. eo.*nu.*28.*ea.*
Clericus poteſt teſtari de expenſis factis per eum, cauſa eccleſiæ. 128.*nume.*29.*eadem.*
Conſuetudo attenditur in diſpoſitione fructuum eccleſiæ. 131.*nu.*34.*ea.*
Clericus teſtari poteſt, de diſtributionibus quotidianis. 133.*nu.*35.
Clericus teſtari poteſt de fructibus cappellaniæ, ad nutum amouibilis. 134.*nu.*36.*eadem.*
Clericus fructus eccleſiæ quos potuit, & noluit conſumere, non poteſt legare etiam terræ ſanctæ. 135.*nu.*2.*ea.*
Clerici de acquiſitis ex litteratura, aut alias licite, libere diſponunt in teſtamento & ab inteſtato. 136.*nu.*7.*ea.*
Clericus ex ſua induſtria acquirit ſibi, non ſuæ eccleſiæ. 136.*nu.*9.
Cardinales reges appellantur. 138.*nu.*11.
Conſuetudo irrationabilis, non eſt attendenda. 144.*nu.*3.*q.*4.
Clerici vltra neceſſaria non poſſunt fructus eccleſiæ in ſe ipſos conuertere. 145.*nu.*6.*q.*4.
Conſuetudo ſacris obuians canon. non debet attendi. 145.*eo.nu.*7.
Canonicus abſens percipiens, percipit contra ius. 146.*nu.*11.*ea.*
Conſuetudo dat iuriſdictionem non habenti. 147.*nu.*12.*ea.*
Conſuetudinem clericorum, diſponendi de rebus eccleſiæ, approbat rex Carolus. 147.*nu.*14.*ea.*
Conſuetudo immemorabilis idem efficit, quod principis licentia. 148.*nume.*16.*q.*4.
Conſuetudo diſponendi de rebus eccleſiæ, intelligitur ad modica, nec ſe extendit ad magna. eo.*nu.*18.
Conſuetudo diſponendi de rebus eccleſiæ, ſe extendit ad immobilia. 148.*nu.*19.*eadem.*
Conſuetudo non debet afferre grauamen eccleſiæ. 149.*nu* 21.*ea.*
Conſuetudo de fructibus percipiendis videtur approbata per extrauagan. ſuſcepti. 150.*nu.*22.*ea.*
Conſuetudo in aliquibus eccleſijs regni Neapolis. 151.*nu.*23.*ea.*
Conſuetudo in regno Neapolis, *quòd fructus inexacti pertinet ad capitulum.* 155.*nu.*5.*q.*5.
Conſtitutio Iulij tertij applicat fructus inexactos Cameræ Apoſtolicæ. 156.*nume.*6.*q.*5.
Contrariorum incluſio vnius, eſt excluſio alterius. 157.*nu.*9.*q.*5.
Competit actio clerico pro victu contra eum, qui illum ordinauit ad eccleſiã non ſufficientem. 169.*nu.*2.*q.*6.
Clericus fructus ſibi pro victu aſſignatos, facit ſuos. 169.*nu.*3.

Clericus fructus eccleſiæ videtur poſſe proĳcere ſecundum glo. eo.nu.4.q.6.
Clericus de fructibus eccleſiæ participat, quatenus indiget. 171.nu.9.q.6.
Clericus fructus pro victu debitos facit ſuos, ſi illis vtatur. eo.nu.11.
Camera Apoſtolica eſt hodie loco ſucceſſoris. 173.nu.17.q.6.
Clericus partem fructuum, quam potuit, & noluit conſumere facit ſuam ſecundum aliquos. 181.nu.9.q.7.
Clericus de fructibus eccleſiæ, non poteſt donare. 183.nu.18.ea.
Clericus non poteſt erogare conſanguineis, niſi in ſubuentionem. 183.nu.22.
Chriſtus habet dominium, & poſſeſſionem rerum eccleſiæ. eo.nu.29.
Clerici ſeculares magis poſſunt diſponere de rebus, quam regulares. 189. nume.11.q.7.
Clericus de fructibus, poteſt alere conſanguineos. 196.nu.44.ea.
Certa ſcientia facit præſumi principem velle. Et quòd præſumatur vti abſolute poteſtate. 196.nu.48.& 49 ea.
Clericorum, alij ſeculares, alij regulares. 220.nu.1.q.8.
Conuentuales poſſunt habere propria. 225.nu.37.ea.
Conſuetudo obuians canoni, eſt irrationabilis. 227.nu.53.q.8.
Conuerſi poſſunt ſibi acquirere. 229.nu.67.ea.
Clerici poſſunt habere bona, multiplici modo. 235.nu.1.ea. §.deueniendo.
Concubinatus magis prohibitus clericis, quàm laicis. 236.nu.6.ea.
Clerici poſſunt cõtrahere matrimoniũ ante, & poſt ordines minores. eo.nu.8.
Conſtitutis in ſacris, eſt interdictum matrimonium. eo.nu.9.
Clerici habent bóna triplicis generis. 239.nu.15.
Camera Apoſtolica eſt ſubrogata in locum ſucceſſoris. 241.nu.20.q.8.
Clericus agens iuſtas negociationes agere poteſt. 245.nu.39.q.8.
Cauſa lucri cupiditatis, & auaritiæ negociari clerico nõ licet. 245.nu.40.ea.
Clericus in minoribus non habens beneficium ſufficiens, poteſt per aduocationem ſibi acquirere. 246.nu.48.ea.
Clericus in minoribus bñficiatus, æquiparatur clerico in ſacris. 247.nu.50.ea.
Clericus poteſt aduocare nedum pro victu, ſed pro lucro. eo.nu.51.
Clericus habẽs beneficia, licite exercet etiã artificium, & doctrinã. eo.nu.52.
Clerici non ſufficienter beneficiati, poſſunt eſſe tabelliones. eo.nu.53.
Clericus vti capellanus, & pro miſſis dicendis, ſibi acquirit. 248.nu.57.ea.
Clericus diuerſimode facultates acquirere poteſt. 256.nu.1.q.9.
Clericus manibus acquirere poteſt, & de acquiſitis teſtari. eo.nu.4.
Clericus in profanos vſus redditus eccleſiæ expendens, peccat mortaliter, & tenetur ad reſtitutionem. 257.nu.7.ea.
Clericus de altari debet viuere, non luxuriari. eo.nu.8.
Conſuetudo valet derogare iuribus. 258.nu.14.
Conſuetudo non efficit, quin pars debita pauperibus ſoluatur. eo.nu.15.
Clericus eſt pars domini. eo.nu.17.

Clericus

Clericus in bonis eccleſiæ,habet vſum tantum. 259.nu.23.
Clerico eſt delictum negociari. 261.nu.37.
Clericus poteſt diſponere tantumdem de fructibus,quantum de ſuo impẽdit in eccleſia. 262.nu.44.
Clericus fructus recollectos videtur facere ſuos. 263.nu.47.
Clericus poteſt in vita donare ſecundum aliquos. eo.nu.52.
Clerici non prælati,præſumuntur acquirere intuitu perſonæ. 266.nu.12.
Canonici non habent adminiſtrationem in eccleſia. 276.nu.56.
Circa quæ tenetur operari rector. 277.nu.63.
Clericus qui non intereſt diuinis, non facit ſuas diſtributiones quotidianas. 279.nume.4.
Clerici habent viuere de patrimonio Ieſu Chriſti. eo.nu.5.
Competenter quis debet beneficiari,vt poſſit commode ſuſtẽtari. 280.nu.13.
Clerici diuites,licite ſtipendia ab eccleſia accipiunt. 285.nu.35.
Cõmunis opinio,ꝙ hodie clerici appropriãt ſibi oẽs fructus. 293.nu.12.q.10.
Caſus in quibus prælatus,aut hæres tenetur eccleſiæ. 293.nu.14.ea.
Clericus non conuenitur,vltra quam facere poteſt. 300.nu.24.ea.
Clericus ſuſpenſus,debet habere moderatam ſuſtentationem. eo.nu.25.
Clericus habens patrimonium,licite viuit ab eccleſia. 300.nu.26.ea.
Caſus in quibus tenemur eſſe ſolliciti, vt res vertatur in vtilitatem eccleſiæ. 305.nu.35.ea.
Citatio eſt de ſubſtantia circa abſentem. 315.nu.5.q.11.
Clauſula ſumariè,in cauſis magni præiudicij,admittit probationes plene, in alijs ſemiplene. 316.nu.9.ea.
Et quid importet,vide à nu. 10.*vſque ad nu.* 15.
Clauſula ſimpliciter, remouet ſubtilitates, difficultates, duplicitates, ambiguitates. 317.nu.16.ea.
Clauſula de plano,importat quòd poteſt procedi ſine proceſſu.& quid importet. eo.nu.17.
Clauſula,ſine figura iudicij,quid importet. 319.nu.21.vſque 23.
Clauſula,inſpecta veritate,quid importet. 320.nu.23.ea.
Cauſæ ſpoliorum, non poſſunt regulariter cognoſci ab alio,quàm à Theſaurario. 321.nu.26.ea.
Cauſa appellationis eſt vna cum principali. eo.nu.27.
Clericus non poteſt diſponere de rebus eccleſiæ ſubtrahendo, vel donando. 324.nu.4.q.12.
Clericus luxurioſe expendens,tenetur reſtituere. eo.nu.5.
Contra agentem,datur conuento exceptio. 329.nu.1.q.13.
Contra Romanam eccleſiam,præſcribitur centum annis. 345.nu.11.q.14.
Chriſtus,& eccleſia ſemper poſſident res eccleſiæ. 349.nu.27.ea.
Clerici ſimplices,nõ præſumũtur acquirere niſi intuitu pſonæ. 369.n.14.q.15.

Clerici in minoribus,poſſunt exercere quæcũq; negocia licita. 369.nu.15.ea.
*Cautela pro hærede ſe ſe immiſcente,in bonis clerici defuncti.*377.nu.29.ea.
Cogitatio cordis prona ad malum. 383.nu.16.q.16.
Camera Apoſtolica ſubrogata eſt in ſpolijs loco eccleſiæ. 387.nu.2.q.17.
Caſus in quo, adhuc non declaratus delinquens, non facit fructus ſuos. 389. nu.12.q.17.
Confeſſio circa ſpolia facta,non poteſt reuocari. 393.nu.24.ea.
Cum debitore ſpoliorum confeſſo,non agitur mitius. 394.nu.28.ea.
Camera Apoſtolica poteſt cedere iura potentiori, cauſa iudicij mutãdi. 397. nume.35.eadem.
Conditio appoſita in ſpolijs,reſoluitur in modum. 399.nu.43.ea.
Confeſſio in ſpolijs abſente parte facta,pro camera valet. eo 44.
Confeſſio prælati præiudicialis Cameræ,non valet. eo.nu.45.
Confeſſio in vltima voluntate non valet,niſi ſit iurata. eo.46.
*Confeſſio in teſtamento,etiam non iurata,in fauorem Cameræ valet.*eo.n.47.
Camera gaudet ſuis priuilegijs in bonis,& in creditis. eo.nu.48.
Camera contra confeſſionem petit reſtit.in integ. eo.nu 49.
Camera non tenetur de depoſito facto penes prælatum. 401.nu.56.
Camera poteſt agere contra illum,qui accepit eccleſiam non animo ſe promouendi,ſed fraudandi. eo.nu.57.
Camera in ſoluendo debita habet præuentionem. 402.nu.59.ea.
Camera poteſt opponere exceptionem non numeratæ pecuniæ omni tempore. eo.nu.62.
Camera poteſt vti pro libito legibus ciuilibus. eo.nu.63.
Camera agit hipothecaria contra tertium poſſeſſorem,non diſcuſſo principali,& contra fideiuſſorem non diſcuſſo principali. 403.nu.67.ea.
Camera vtitur priuilegijs minoris. eo.nu.68.
Contra Cameram iuſtus titulus non excuſat. 404.nu.70.
Camera non poteſt renuntiare reſtit.in integr. eo.nu.71.
Camera læſa,reſtituitur ante ſententiam. eo.nu.72.
Cameræ reus tenetur exhibere, etiam ad fundandam eius intentionem, contra ſeipſum. eo.nu.73.
Camera habet regreſſum cõtra male adminiſtrãtes res ſuas. 405.nu.77.ea.
Camera poteſt exigere debitum ante diem,ſoluto interuſurio. eo.nu.78.
Camera creditrix,vel debitrix non tenetur cauere. eo.nu.79.
Camera agit de euictione ante rem euictam,id eſt ad intereſſe. 406.nu.82.
Camera eligens vnam viam,illa omiſſa diuertit ad aliam. eo.nu.83.
Cameræ etiam per alternatiuam ſtipulationem acquiritur. 408.nu.92.
Camera læſa ex contractu,venit contra contractum. eo.nu.93.
Camera agit ante diem ſtante neceſſitate. 410.nu. 99.
Camera conuenit inſolidum hæredes portionarios. eo.nu.102.

DIFFI-

DIFFINITIO ſpoliorum eccleſiaſticorum. 5.nu.7.q.1.
Dominium rei legatæ, tranſit recta via in legatarium. 12.nu.16.q.1.
De redditibus eccleſiaſticis clerici diſponunt pro victu tātum. 15.nu.24.q.1.
Decima fructuum datur pro alendis clericis, & pauperibus. eo.nu.25.q.1.
Diſtributiones quotidianæ acquiruntur percipientibus, etiam quoad dominium. 17.nu.27.q.1.
Diſtributiones quotidianæ in aliquibus locis diſtribuuntur in potu, in pane, & pecuniale, & bladis. 17.nu.28.q.1.
De diſtributionibus quotidianis diſponit clericus, uelutî laborator diſponit, de operis diurni denario. 18.nu.30.q.1.
Diffinitio penſionis. 20.nu.36.q.1.
Dominium rerum eccleſiæ eſt proprie apud Chriſtum. 20.nu.39.q.1.
De fructibus eccleſiæ ſunt quatuor partes. 20.nu.41.q.1.
Dominus eiecit mercatores de templo. 44.nu.33.q.2.
Differentia inter negociationem, & artificium. 46.nu.36.q.2.
Datum ex cauſa ſimoniæ, non reſtituitur danti, ſed in eleemoſinam erogari poteſt. 69.nu.88.ea.
Diſtributiones quotidianæ dantur propter ſeruitium alteri. 86.nu.26.q.3.
De redditibus eccleſiæ illud tantum eſt clericorum, quod probabili ratione conſumuntur.§.ſed in contrarium. 91.nu.3.ea.
De fructibus eccleſiæ habet viuere prælatus, & qui ei ſeruiunt.§.ſed contrarium. 94.nu.13.ea.
De fructibus eccleſiæ datur victus clerico cōmode.§.ſed contrariū.eo.nu.16.
Diſtributiones quotidianæ non computantur in valore beneficij, nec ſunt de corpore beneficij. 115.nu.5.ea.
De fructibus penſionū videtur clericus pro libito poſſe diſponere. 116.nu.6.
De quibus fructibus eccleſiæ poſſit teſtari clericus. 134.nu.1.ea.
De illicite quæſitis non diſponet clericus, quia ſunt ſpolia. 136.nu.8.
Datum ſacerdoti pro miſſis dicendis, acquiritur eccleſiæ, ſi intuitu eccleſiæ ſit datum. 127.nu.10.ea.
Diſpenſatio de rebus eccleſiæ, eſt conceſſa magis lata clericis ſecularibus, quàm regularibus. 139.nu.16.
Diſtinctio ad quem ſpectent fructus eccleſiæ. 154.nu.2.q.5.
Digniora ſemper ſunt præferenda. 160 nu 15.ea.
De fructibus eccleſiæ, eſt aſſignata certa portio pro victu clerici. 169.n.1.q.6
De fructibus eccleſiæ poſſumus alere, & dotare conſanguineas filias & ſorores. 170.nu.6.ea.
Diſtributiones quotidianæ acquiruntur clerico, etiam quoad dominium. 174.nume.18.ea.
Dominium rerum vniuerſitatis eſt apud ciues. 184.nu.27.q.7.

Dominiũ & poſſeſſio rerũ eccleſiæ,eſt apud quãlibet eccleſiã. 185. nu. 38. ea.
Dimittens debit : Dei ſine cauſa, Deum offendit. 186. nu. 42. ea.
Deus peccare non poteſt. eo. nu. 46.
Dominium rerum eccleſiæ,eſt penes Chriſtum, & Papam eius vicarium. 188. nume. 5. ea.
De fructibus eccleſiarum diſponit Papa pro libito voluntatis. 188. nu. 6. ea.
Dignitas non liberat a ſubſtantialibus regulæ. 222. nu. 19. q. 8.
Diſpenſatus ad ſuccedendum, videtur tam ex teſtamento, quam ab inteſtato. 223. nu. 27. ea.
Duplex ratio quare ad relicta fratrum minorum ſubuenitur officio iudicis. 224. nu. 31. ea.
Deficientibus deſcendentibus, aſcendentibus, & collateralibus ad decimum gradum, clerico ſuccedit eccleſia. 237. nu. 11. ea.
Decedẽs, trãſmittit ad hæredes, ius exigẽdi alimẽta nõ ſoluta. 243. nu. 30. ea.
De conſuetudine, poſſumus ſuccedere clerico in acquiſitis intuitu eccleſiæ. 249. nu. 63. ea.
De fructibus beneficiorum, non diſponit clericus niſi de neceſſarijs. 257. numero 5. q. 9.
Decima datur pro miniſtris eccleſiæ, & pauperibus alendis. eo. nu. 12. ea.
Detractis neceſſarijs, cæteri fructus debentur pauperibus. 258. nu. 16. ea.
Dominium rerum eccleſiæ, pertinet ad Deum. 260. nu. 30. ea.
Diſtributiones quotidianæ, efficiuntur clerici. 261. nu. 43. ea.
Differentia inter bo. fid. poſſeſ. & vſufructuarium, quo ad fructus. 264. nume. 55. ea.
Diſtinctio pro facienda præſumptione. 265. nu. 6 ea.
Debeo potius præſumere, quòd quis fecerit, quòd ius præcipit, quam contra ius. 267. nu. 14. ea.
Detrahitur primo quantum veriſimiliter potuit expendere clericus, de bonis eccleſiæ. 268. nu. 28. ea.
Decimæ ſoluuntur clericis, ſiue ſint diuites, ſiue pauperes. 285. nu. 36. ea.
Debita contracta pro ſuſtentatione prælati, debent ſolui. 290. nu. 4. q. 10.
Dominium eſt cauſa directæ actionis. 323. nu. 2. q. 12.
Diſtinctio doctorum, circa occupationem bonorum clerici defuncti. 326. numero 10. eadem.
Defenſio nec per reſcriptum, nec per ſtatutum tollitur. 331. nu. 10. q. 13.
Durum eſt coram ſuſpecto iudice litigare. 332. nu. 15. ea.
Delegatus a principe ſuſpectus, recuſatur de iure ciuili, & canonico. 333. nu. 17. eadem.
Delegatus ad vniuerſitatẽ cauſarum, æquiparatur ordinario. 335. nu. 26. ea.
Dominis non currit præſcriptio. 350. nu. 31. q. 14.
Detentores ſpoliorum, ſunt excommunicati. 352. nu. 39. ea.

Duobus modis Camera facit ſpolia. 365.nu.1.q.15.
Diſtinctio doctorum pro præſumptionibus faciendis, circ. ſpolia. 371. numero 21.eadem.
Dominium ſpoliorum tranſit in cameram, ſine traditione. 389.nu.13.q.17.
Dominium, & poſſeſſio ſpoliorũ, eſt penes Chriſtũ, & eccleſiã. 390.nu.14.ea.
Debitores ſpoliorũ, non debent ſoluere poſſeſſori, ſed Cameræ. 393.nu.23.ea.
Debitor ſpoliorum non purgat moram. 394.nu.27.ea.
Dictio extunc importat canonem latæ. 396.nu.33.ea.
Dominium transfertur in Camerã ex ſolo contractu, abſque traditione. 400. nu.51.eadem.

E

Exemptio conceſſa curialibus a ſpolijs per Xiſtum, Alex. & alios. 10.nu.10.q.1.
Eſt ſancitum a Papa, de quanta parte fructuum eccleſiæ, diſponat clericus. 18.nu.32.q.1.
Emens pro ſuo vſu, poteſt vendere propter aliquam neceſſitatem pro maiori precio. 51.nu.49.q.2.
Eleemoſynam debet facere prælatus, de rebus eccleſiæ. 82.nu.9.q.3.
Equus emptus de pecunia eccleſiæ Eccleſiæ eſt.§.ſed in cõtrariũ. 91.nu.4.ea.
Ecce, quòd in victu clerico ſubminiſtrando, attenditur nobilitas, dignitas, & ſcientia.§.ſed in contrarium. 95.nu.18.ea.
Emptum de pecunia aliena, acquiritur ementi. 122.nu.16.ea.
Epiſcopi poſſunt teſtari de illis, quæ ſibi offeruntur pro ordinationibus. 138. nu.11.eadem.
Epiſcopus regularis, non poteſt diſponere de rebus, poſt epiſcopatum acquiſitis etiam intuitu perſonæ. 139.nu.12.ea.
Eſt ſtandum conſuetudini in diſpoſitione fructuum eccleſiæ. 144.nu.1.q.4.
Eccleſia non tenetur ſoluere condemnationes clericorum. 181.nu.10 q.7.
Eccleſia tenetur contribuere in alimoniam clericorum, non in aliam cauſam. eo.nu.12.ea.
Eccleſia fidelium congregatio. 184.nu.29.ea.
Expreſſe cauetur, quòd Papa non alienet bona eccleſiæ. 186.nu.47.ea.
Ex quibus cauſis alienentur res eccleſiæ. eo.nu.49.
Eſt inhærendum ſemper opinioni, quæ fauet Papæ. 197.nu.60.ea.
Eſſe non dicitur, quod non durat. 226.nu.46.q.8.
Eſt licitum clerico negociari neceſſitate ſuadente. 246.nu.44.ea.
Eccleſia habet intẽtionem fundatam ſuper bonis poſſeſſis a clerico defuncto. 260.nu.32.q.6.
Eccleſia ſuccedit clerico decedẽti ſine hærede ad ſeptimũ gradũ. 267.n.19.e.
Ex coniecturis conijcitur per arbitrium iudicis, an acquiſierit clericus intuitu eccleſiæ, vel perſonæ. 270.nu.39.ea.

Epiſcopus tenetur prouidere clerico, quouſque ei detur beneficium. 279. nume.6.ea.
Eccleſia vniuerſalis,indiget viris litteratis. 281.nu.21.ea.
Expẽſæ,quæ fiũt in recolligẽdis fructibus,in primis deduci debẽt. 283.nu.27.
Eccleſia alit clericos ad ſui decorem. 297.nu.18.q.10.
Expenſas factas per prælatũ de ſuo patrimonio, pro eccleſia,repetit hæres. 305.nu.36.ea.
Expenſas pro expeditione bullarum factas,repetit idem. 308.nu.37.ea.
Expenſæ funeris concernentes animam,fiunt a Camera, concernentes ſolatiũ viuorum fiunt ab hæredibus. 309.nu.38.ea.
Eſt vtendum contra impetrantem iure,quod impetrauit. 321.nu.28.ea.
Eccleſia in fructibus eccleſiæ,habet poſſeſſionem, & proprietatem. 324. numero 6.q.12.
Emptum de pecunia aliena,ementi regulariter acquiritur. 326.nu.9.q.ea.
Eccleſia vel Camera petit ſpolia vti domina. eo.nu.11.
Exceptiones ſunt comparatæ gratia defenſionis reorum. 330.nu.2.q.13.
Exceptiones ſunt de iure naturali. 331.nu.8.ea.
Exceptio habuit ortum in Paradiſo,ab Adam peccante. eo.nu.9.
Exceptio peremptoria non tollitur per reſcriptum,de certa ſcientia. 332. numero 13.ea.
Ex leui cauſa remouetur iudex ſuſpectus. 333.nu.16.ea.
Exceptio ſuſpitionis,tollitur per conſenſum procuratoris. eo.nu.19.
Exceptio ſuſpitionis propoſita,impedit procedi in cauſa. 334.nu.23.ea.
Exceptio ſolutionis,elidit actionem. 338.nu.34.
Exceptio compenſationis tollit obligationem naturalẽ,& ciuilem. eo.nu.36.
Exempti non veniunt in generalitate comprehenſi. 339.nu.39.ea.
Exempti non tenentur ad collectas Papæ. eo.nu.40.
Exceptione præſcriptionis tollitur ciuilis, & eliditur naturalis obligatio. 343.nu.1.q.14.
Eccleſia inferior præſcribit contra Papam. 347.nu.20.ea.
Etiam dos eccleſiæ poteſt præſcribi. 348.nu.24.ea.
Eccleſia ſuccedẽs in re priuati vtitur ſuo nõ priuati priuilegio. 358.nu.62.ea.
Eſt bona ſimilitudo de vxore ad eccleſiam. 366.nu.8.q.15.
Effici ſacerdotem eſt quid facti. 381.nu.10.q.16.
Eccleſia habet fiſcum. 387.nu.3.q.17.
Emens ſpolia,non tenetur ſoluere aliqua vectigalia. 398.nu.38.ea.
Exigens plus debito a Camera,tenetur in duplum. 409.nu.99.ea.

F

FRVCTVS pro penſione aſſignati non percepti tempore mortis penſionarij remanent ad eccleſiam grauatam. 11.nu.14.q.1.
Fructus percepti,debentur hæredibus vſufructuarij. 12.nu.17.q.1.

Fructus percepti ex præbenda clerici,tranſeunt ad hæredes. co.nu.18.q.1.
Fructus penſionum lucrati,donari poſſunt. 15.nu.19.q.1.
Fructus penſionum etiam non exactarum,tranſmitti poſſunt ad hæredes. 18.nume.31.q.1.
Fiſcus ſaccus male ablatorum. 69.nu.97.ea.
Frater de iure ciuili tenetur dare dotem ſorori,nõ habenti,item & alere. 83.nu.11.q.3.
Frater clericus poteſt dotare ſororem,aut aliam conſanguineã, de fructibus eccleſiæ. 83.nu.12.ea.
Fructus ſeparati,& reconditi ſunt clerici,non ſeparati vel reconditi eccleſiæ. 85.nu.22.ea.
Fructus recollecti mortuo vſufructuario, vadunt ad illius hæredes, non ad proprietarium. 86.nu.25.ea.
Fructus penſionum exacti, vel decurſi acquiruntur taliter clerico, quòd illos in teſtamento,vel ab inteſtato tranſmittit ad hæredes. 86 nu.27.ea.
Fructus penſionũ lucrati, dicũtur proprij, & poſſunt donari. 87.nu.28.ea.
Fructus beneficij,poßunt dari creditoribus in cauſam iudicati. 88.nu.31.ea.
Fructus eccleſiæ poſſunt locari, vendi, & obligari. 88.nu.33.ea.
Fructuum eccleſiæ male,& voluptuoſe conſumptorum reſtitutio, non eſt neceſſaria ſecundum aliquos. 90.nu.38.ea.
Fructus clerico pro victu debiti ſunt ſui,ſi in vſum ſuum conuertet.§.ſtantibus. 108.nu.12.ea.
Fructus pro victu debentur clerico,licet abunde victũ habeat. 109.nu.14.ea.
Fructuum eccleſiæ plura genera.§.Et in hac materia. 113.nu.1.
Fructus eccleſiarũ debent diſtribui in ſtipendia miniſtrorum. 145.nu.6.q.4.
Fructus ſolo cohærentes,ſunt pars fundi. 155.nu.4.q.5.
Facta Papæ excuſantur,licet videantur iniuſta. 197.nu.53.q.7.
Factum Papæ eſt iuſtum,licet videatur iniuſtum. co.nu.54.ea.
Forma licentiæ teſtandi per viam ſacræ penitentiariæ. 201.q.7.
Forma licentiæ teſtandi per viam literarum Apoſtolicarum. 203.q.7.
Forma licentiæ teſtandi per viam breuis. 209.ea.
Fratres ſeruorũ S.Mariæ nõ connumerãtur inter mendicãtes. 220.nu.5.q.8.
Frater minor habetur pro mortuo. 222.nu.11.ea.
Frater minor eſt ſucceſſionis incapax,ſicut damnatus in metallum. co.nu.13.
Fratres minores poſſunt capere legata pro alimentis. 222.nu.16.ea.
Fratres minores non poßunt eſſe pro aliqua re in iudicio. eo.nu.15.
Fratres minores non poſſunt accipere legatum annuum, quia habet aliquid proprietatis. eo.nu.16.
Frater minor poteſt accipere legatum annuum pro expenſis ſtudij. eo.nu.17.
Frater minor non eſt capax acquiſitionis, etiam ſi promoueatur ad epiſcopatum,aut alias dignitates. eo.nu.18.

Frater

Frater minor aſſumptus acquirit eccleſiæ, ad quam eſt aſſumptus. eo.nu. 20.
Frater minor aſſumptus ad Cardinalatum, ſibi non acquirit. eo.nu.21.
Frater minor ſibi non acquirit, etiam translatus ad monaſterium capax. eo.nu.22.
Frater minor aſſumptus, poteſt acquirere ex priuilegio Papæ. 223.nu.24.ea.
Frater minor bene poteſt diſpenſari ad ſuccedendum. eo.nu.26.
Fratri minori ſuccedunt conſanguinei ſtatim facta profeſſione, non expectata morte. 223.nu.28.ea.
Fratres conuentuales, & de obſeruantia differunt. 225.nu.36.ea.
Fratres prædicatores, ſunt incapaces ad acquirẽdũ, & ad retinẽdũ. eo.nu. 39.
Fratres ptadicatores ſunt mendicantes. 226.nu.39.ea.
Fratres Prædicatores, de conſuetudine poſſunt acquirere non vt retineant. eo.nume.41.
Forma profeſſionis fratrum Prædicatorum. eo.nu.42.
Fratres Prædicatores poſſunt ex conſuetudine habere bona in communi, & ex priuilegio. eo nu.43.
Fratres Prædicatores non habent actionem, ſed imploratur officium iudicis. 227.nu.48.ea.
Fratres Prædicatores poſſunt ſuccedere in bonis temporalibus priuilegio Clementis quarti. eo.nu.50.
Fratres Eremitani ſunt mendicantes, ſed poſſunt iu communi acquirere ex priuilegio Alex. quarti. eo.nu.51.
Fratres Eremitani non poſſunt ſuccedere in bonis feudalibus. eo.nu.51.
Fratres Carmelitæ habent idem priuilegium, quòd Eremitani. 228.nu.56.
Filij ex concubina nõ ſuccedunt clericis in illis vncijs inductis de iure ciuili. 236.nu.7.ea.
Fructus lucrati per penſionarium, ſunt proprij. 244.nu.32.ea.
Fructus eccleſiæ in quatuor partes diuiduntur. 258.nu.13.q.9.
Fructus beneficiorum, non habent inſeruire pro theſaurizãdo. 259.nu.19.ea.
Figura iudicij, & verum iudicium, quid ſit. 315.nu.2.q.11.
Fructus eccleſiæ, & inde acquiſita ſpectant ad eccleſiam iure dominij. 323.nu.3.q.12.
Fructus eccleſiæ non ſunt ſpiritualibus annexi. 346.nu.15.q.14.
Fiſcus eſt vbique præſens. 362.nu.66.ea.
Fiſcus Papæ, eſt Camera Apoſtolica. 387.nu.4.q.17.
Fructus percepti de rebus ſpoliorum, ſunt cameræ a die vacationis. 389. numero 11.ea.

G

GRATIA Papæ nunquam expirat. 193.nu.34.q.7.
Geſta a Papa, a ſancto geſta præſumuntur. 195.nu.43.ea.
Genera, & qualitates fructuum eccleſiaſticorum. 237.nu.11.q.8.

HODIE

HODIE ſacerdotes per contrariam conſuetudinem, poſſunt petere ſalarium. 39.nu.22.q.2.

Hæres licet ſit dominus rei fideicommiſſæ, non poteſt alienare. 82.nu.4.q.3.

Hodie non debent viuere clerici ita ſtricte, ſicut olim. §. ſed in contrarium. 96.nu.21.q.3.

Hodie eſt difficile dicere quot fructus ſufficiant beneficiato, quia plus vni, & minus alteri ſufficit. eo.nu.21.

Hodie inoleuit, quòd clerici appropriant ſibi omnes fructus eccleſiæ. 170. nume.7.q.6.

Habens licentiam teſtandi, non videtur poſſe codicillari. 183.nu.19.q.7.

Hæreditas vacans obtinet vicem perſonæ. 184.nu.28.ea.

Homines offerentes eccleſiæ, habent reſpectum ad Deum. 186.nu.39.ea.

Hæreditas delata monacho, aditur per monaſterium inuito monacho. 229. nume.63.q.8.

Hæreditas non delata nec repudiata tranſmittitur per monachum morientẽ ad monaſterium. eo.nu.64.

Heremitæ poſſunt ſibi acquirere. 230.nu.68.ea.

Habens beneficium, licite exercet etiam aliquod artificium. 245.nu.36.q.ea.

Hodie inualuit, quod clerici appropriãt ſibi fructus eccleſiæ. 262.nu. 46.q.9.

Hæredes poſſidentes res mobiles modicas, ſunt tuendi in poſſeßione. 265. numero 10.q.ea.

Hæredes clerici licite occupant bona poſt mortem. 266.nu.13.ea.

Hæres repertus in poßeßione, ſtat quouſque de coniecturis dignoſcatur. 269. nume.34.eadem.

Hæres capiat poſſeſſionẽ hæreditatis clerici, ſaluo iure eccleſiæ. 273.nu.50.ea

Hodie bona eccleſiarum, ſunt principaliter deputata ad vſum miniſtrorum. 279.nume.8.

Habens patrimonium, non poteſt petere aliquid ab eccleſia vniuerſali, ſed bene a particulari cui ſeruit. eo.nu.9.

Hodie clerici habent viuere commode, ſine penuria. eo.nu.10.

Hodie clerici non debent viuere ita ſtricte. 280.nu.16.

Hodie eſt difficile dicere quot fructus ſufficiant beneficiato, quia plus vni, & minus alteri. 281.nu.17.ea.

Habens patrimonium poteſt viuere de beneficio. 283.nu.28.ea.

Hodie beneficia ſunt principaliter deputata pro clericis. 284.nu.31.ea.

Hodie clericus licite viuet de beneficio, & conſeruat patrimonium hæredibus. 285.nu.36.ea.

Hæreditas delata eccleſiæ, intelligitur inquantũ nõ ſit oneroſa. 390.n.3.q.10.

Hæredes habent probare ſi eccleſia poſſidet, & econtra. 368.nu.13.q.15.

Habitus non facit monachum. 380.nu.6.q.16.

IN

IN etymolgia vocabuli conſiſtit ſubſtantia. 4.nu.1.q.1.
In materia ſpoliorum ſtricte,eſt non late interpretandum. 9.nu.8.q.1.
In hæredibus præſumitur continuari dominium. 11.nu.15.q.1.
In beneficialibus Papa poteſt præiudicare ſine cauſa. 14.nu.21.q.1.
In redditibus eccleſiaſticis clerici habent illud ius, quòd eſt ſibi a Papa, & canone conceſſo. 15.nu.23.q.1.
In diſtributionibus quotidianis,bene poſſũt ſuccedere hæredes. 17.n.29.q.1.
Iura probibentia clericum teſtari de fructibus beneficij, loquuntur indiſtincte. 24.nu.50.q.1.
In ſcripturis ſanctis,piſcatores inueniũtur ſancti,nõ venatores. 36.nu.7.q.2.
In caſu neceſſitatis,eſt licitum clerico negotiari. 50.nu.46.q.2.
Illicite acquiſitum dicitur tripliciter. 66.nu.87.ea.
In quibus caſibus tenetur ludo lucrans reſtituere. 67.nu.90.ea.
In reſcriptis Papæ,ſemper intelligitur appoſita clauſula, modo non ſit alteri ius quæſitum. 69.nu.95.ea.
Intentio Papæ non præſumitur de eo, q́ verba non important. 70.nu.101.ea.
Illicite acquiſita reſtituenda,non comprenduntur in bulla. 71.nu.105.ea.
Intellectus ad glo.in c.præſente,de off.ord.in 6. 133.nu.35.q.3.
In adminiſtratoribus quales ſunt clerici, potentius eſt ius in vita, quam in morte. 182 nu.14.q.7.
Improbatur conſuetudo per quam diſtributiones dantur non intereſſentibus diuinis. 145.nu.3.q.4.
In redditibus eccleſiaſticis tantum babent iuris clerici, quantum ſibi a canone permittitur. 151.nu.24.q.4.
In fructibus maturatis a die mortis, vſque ad apprehẽſã poſſeſſionẽ beneficiorum reſeruatorum,ſuccedit Camera. 153.nu.1.q.5.
Intentio apparet ex coniecturis. 157.nu.8.q.5.
Illa præſumitur eſſe cauſa finalis,quæ eſt poſita in lege. 158.nu.11.q.5.
Inſpicimus ſemper illud,quòd eſt magis veriſimile. 160.nu.14.q.ea.
In fructibus non conſumptis,ſuccedit eccleſia. 172.nu.13.q.6.
In fructibus nõ cõſumptis,ſuccedit cõſanguineus,ſi adſit cõſuetudo.eo.nu.14
In licentia teſtandi habet clericus, quòd poteſt teſtari, & codicillari. 192. nume.22.q.7.
In illis,quæ ſunt de iure poſitiuo,Papa poteſt omnia. 188.nu.2.ea.
In beneficialibus Papa eſt dominus quantum ad vſum. eo.nu.3.
In dubio quis præſumitur vti priuilegio. 193.nu.28.ea.
In forma licentiæ ponitur clauſula toties quoties.
Item clauſula per plura teſtamenta.
Item per codicillos.
Item quandocunque tibi placuerit. eo.nu.32.q.7.

In

In feudalibus religioſi non ſuccedunt. 228.nu.59.q.8.
In acquiſitis ex beneficijs,& ex illicite negociatis per quemuis regularẽ, ſuccedit Camera. 233.nu.81.ea.
In fructibus eccleſiæ,vel in acquiſitis de fructibus, ſuccedit ſucceſſor regulariter in beneficio. 238.nu.13.ea.
In locum ſucceſſoris, & eccleſiã in ſpolijs hodie eſt ſuffecta Camera Apoſtolica. 239.nu.13.
In fructibus non recollectis ſuccedit eccleſia. 240.nu.16.ea.
In diſtributionibus quotidianis videntur ſuccedere conſanguinei etiam ab inteſtato. 242.nu.22.ea.
In fructibus penſionum, & fructibus reſeruatis, ſuccedunt conſanguinei. 243.nu.24.
In acquiſitis ex doctrina,ſucceditur clerico ab inteſtato. 246.nu.46.ea.
In acquiſitis ex illicite negociatis,ſuccedit Camera. 249.nu.64.ea.
In dubio de acquiſitis per clericum æqualis ſit diuiſio inter eccleſiam, & hæredem. 259.nu.22.q.9.
In quibus caſibus poſſit clericus diſponere de fructib. eccleſię. 262.nu.45.ea.
In rebus mobilibus poſſeſſor eſt tuendus in poſſeſſione. 265.nu.4.ea.
In præſumptionibus faciendis circa acquiſita per clericum, iudex arbitrabitur. 266.nu.14.ea.
Iudex in præſumptione,& computatione facienda circa bona acquiſita, deducet expenſas victus ſemper de bonis eccleſiæ. eo.nu.14.
Iudex vanas,& delicatas expenſas deducet de bonis clerici. eo.nu.16.
In rem quã poſſidet eccleſiã per clericũ defunctum,ius ſibi dicit. 267.nu.21.
In ſingulis clericis præſumitur pro eccleſia, ſed magis pro prælatis. 270.nu.36.eadem.
Id ſolum eſt clericorum,quod probabili ratione conſumunt. 278.nu.3.ea.
In hoſpitalitate exercẽda,habetur reſpectus ad ſitũ beneficij. 280.nu.14.ea.
In ſubminiſtratione victus clerico, habetur conſideratio ad qualitatem perſonæ. 281.nu.18.ea.
Iudicium redditur in inuitum. 291.nu.7.q.10.
Imputetur ſacerdoti,qui acceptauit eccleſiam minus potẽtẽ. 297.nu.21.ea.
In quot partes diuidantur fructus eccleſiæ. 298.nu.23.ea.
In ſpolijs fuit datus certus modus procedendi. 316.nu.7.q.11.
In cauſis ſpoliorum quomodo procedatur. eo.nu.8.ea.
In cauſis ſpoliorum verbum ſummariè reijcit ſolemnitates. eo.nu.9.
Iudex in cauſis ſpoliorum,poteſt procedere in domo, & alias. 318.nu.19.ea.
In cauſis ſpoliorum poteſt procedi etiam criminaliter. 320.nu.24.ea.
In cauſis appellationis ſpoliorum quomodo proceditur. eo.nu.25.
Illa forma nunquam debet omitti, ſine qua negotium non poteſt expediri. 322.nu.30.ea.

In cauſis ſpoliorum admittitur appellatio facto depoſito. eo.nu.52.
In cauſis ſpoliorum proceditur ex forma reſcriptorum. 330.nu.1.q.13.
Iuſtitia perdit cultum ſuum per turbam obſtrepentium. eo.nu.5.
In cauſis ſpoliorum admittuntur exceptiones releuantes. 331.nu.7.ea.
Iudex non poteſt aliquid immutare, vbi ius eſt alteri quæſitum. eo.nu.12
Ius præſcriptionis fuit inductum auctoritate principis. 332.nu.14.ea.
In notarijs non eſt locus ſuſpitioni. 334.nu.24.ea.
Iuramentum, & tranſactio a pari procedunt. 336.nu.28.ea.
Iudex ſupplet pro reo non opponente exceptionem ſolutionis de qua conſtat. 338.nu.35.ea.
Illa quæ ſunt pro vſu publico, nunquam præſcribuntur. 348.nu.22.q.14.
In illis in quibus tractatur de animæ periculo, non currit præſcriptio. 352. nu.40.eadem.
Ignoranti, & abſenti, non currit præſcriptio. 353.nu.42.ea.
Ignorantiæ eſt ſubueniendum. eo.nu.42.
In inuaſis non currit præſcriptio. 354.nu.45.ea.
In illis quæ poſſunt poſſideri iure cõi, ſufficit bona fides ſine titulo. 356.nu.56
In ſpectantibus ad Papam principaliter, currit centenaria. 358. nu.61.ea.
In dubio prælatus præſumitur acquirere eccleſiæ. 366.nu.5.q.15.
Immobilia acquiſita per clericum, præſumuntur eccleſiæ. eo.nu.6.
Induſtria aquiparatur patrimonio clerici. 372.nu.23.ea.
In illicite per clericũ acquiſitis, nõ eſt præſumptio pro Camera, 378.n.30.ea.
Intereſt Cameræ, ꝙ quis potius ſit ſacerdos, quàm clericus. 379.nu.1.q.16.
Illud quod facti eſt, non præſumitur. 381.nu.11.ea.
In ſacerdotio plura requiruntur. 382 nu.13.ea.
In beneficialibus præſumptio non eſt ſufficiens ad iudicandum. eo.nu.14.
In cauſis ſpoliorum non requiritur ſententia diffinitiua, ſed declaratoria. 389.nu.9.q.17.
In cauſis ſpoliorum admittitur appellatio facto depoſito. 429.eo.nu.10.
In ſpolijs non currit præſcriptio, niſi vt contra eccleſiam. 391.nu.17.ea.
In rebus mobilibus, eccleſia nullum habet priuilegium. 392. nu.19.ea.
In ſpolijs occultus poſſeſſor afficitur. 393.nu. 22.ea.
In cauſis ſpoliorum poteſt quis allegare de iure tertij, quia conuentus poteſt dicere, quòd res ſpectat ad Cameram. 395.nu.31.ea.
In ſententia excommunicationis, regulariter factum hominis requiritur. 396.nu.32.ea.
In cauſis ſpoliorum etiam mulier poteſt eſſe teſtis, procuratrix, & arbitrix, 398.nu.36.eadem.
In debitis Cameræ, nõ valet regula de liquido, ad liquidũ. &c. 401.n.55.ea.
In cauſis ſpoliorum, poteſt procedi ferijs indictis etiam in honorem Dei. 403. nu.65.eadem.

In dubio

In dubio pronuntiatur in fauorem Cameræ. 405.nu. 81.ea.
Inuadens ſpolia eſt ſacrilegus. 406.nu.84.ea.
Impoſſibilitas non vitiat promiſſionem factam Cameræ. 407.nu.91.ea.

L

LICET *clerici non poßint conducere, poſſunt tamẽ in conducta in qua ſuccedunt remanere.* 37.nu.12.q.2.
Licet clericus poſſit facere artificium, tamen non poteſt ſi eccleſia ei ſufficit ad victum. 47.nu.39.q.2.
Licet clericus non reſidens priuetur beneficio, non tamen tenetur reſtituere fructus. 65.nu.81.ea.
Lex debet conuenire tempori. 69.nu.96.ea.
Licentia teſtandi a ſede Apoſtolica obtenta, habet clauſulam de licite acquiſitis. 74.nu.111.ea.
Longa interpretatio doctorũ non eſt mutãda.§.ſed in contrariũ. 99.nu.32.q.3
Licentia teſtandi ſolet impetrari ab Epiſcopis, non a clericis, quia clerici beneficiati ſecundum aliquos libere diſponunt de fructibus eccleſiæ ſine licentia. 140.nu.19.q.3.
Lex non debet habere ſuperfluam ſyllabam. 161.nu.18.q.5.
Licentia teſtandi conceditur per viã iuſtitiæ, & per viã gratiæ. 179.nu.1.q.7.
Labores, & ſeruitia debent recõpenſari. 180.nu.4.
Licentia teſtandi per viam gratiæ. 182.nu.15.ea.
Licentia teſtandi eſt indultum odioſum. 183.nu.18.ea.
Licentia concedi ſolet in forma, etiam ſuccedenti ab inteſtato. 184.nu.24.ea.
Licet eccleſia vacet, eius poſſeſſio non vacat. eo.nu 37.
Licentia teſtandi conceditur a Papa, ſine expreſſa cauſa. 190.nu.14.ea.
Licentia teſtandi conceſſa Cardinali Seripando. 191.nu.17.ea.
Licentia teſtãdi, ſeruatur inuiolabiliter a collectoribus ſpoliorũ. eo.nu.18.ea.
Licentia teſtandi, non extenditur ad codicillandum. 192.nu.22.ea.
Licentia teſtandi, non amittitur etiam ſi quis non teſtetur per decenniũ. 193.nu.35.eadem.
Licentia teſtandi ex regeſtris Innocentij.III. 212.q.7.
Legata, & hæreditates relictæ fratribus minorum, ſoluuntur officio iudicis. 224.nu.31.q.8.
Legitima per patrem, vel filium profeſſum, debetur emiſſa profeſſione. 232.nu.73.eadem.
Luxuriantes in bonis eccleſiæ, tenentur ad reſtitutionem. 259.nu.29.q.9.
Legatum factũ religioſo, præſumitur intuitu monaſterij factũ. 276.n.57.ea.
Licet fructus eccleſiæ non obligantur per clericum, obligantur tamen per iudicem. 291.nu.7.q.10.
Libello euidenter inepto, non eſt reſpondendum. 318.nu.18.q.11.
Legitima ſemper admittitur exceptio, licet Papa aliquid mandet præciſe fieri.

ſieri. 322.nu.29.ea.
Laicus percipiens decimas, ſi ſpoliatur a rectore, non intentat ſpolium. 356. nu.57.q.14.
Lex promulgata per tempus præteritum, importat canonem latæ ſententiæ. 387.nu.5.q.17.
Licet contractus factus. eccleſia vacante, ſuper rebus eccleſiæ, eſt ipſo iure nullus, tamen poteſt ratum haberi ſi ſit vtilis. 402.nu.61.q.17.

M

MALE acquiſita, prudenter facimus ſi in eleemoſinam damus. 62. nume.78.q.2.
Mulier acquiſitum ex meretricio retinere poteſt. 67.nu.86.ea.
Minus peccatum dare conſanguineis, quàm extraneis. 83.nu.14.q.3.
Melioramenta facta in rebus eccleſiæ de ſuo patrimonio, clericus repetit. §. ſed in contrarium. 101.nu.37.ea.
Multis modis quid poteſt dici proprium. §. ſtantibus. 110.nu.15.ea.
Meliorationes factæ p prælatū in rebus eccleſiæ, ſunt eccleſiæ. 101.nu.37.ea.
Moriente prælato, proprietas & poſſeſſio eccleſiæ, remanet penes Chriſtum. 185.nu.35.q.7.
Monachi non habent velle, nec nolle. 190.nu.12.q.7.
Monachi non poſſident, ſed poſſidentur. eo.nu.12.
Monachi in ſuo ingreſſu, dedicant ſe & ſua Deo. 199.nu.69.
Monachi ſunt dicti ab vnitate. 221.nu.7.q.8.
Monachi regulariter intelliguntur Sancti Benedicti. eo.nu.8.
Minores non poſſunt acquirere, nec in communi, nec in particulari. eo.nu.10.
Monaſterium ſuccedit profeſſo. 226.nu.47.ea.
Monachi poſſunt acquirere in communi. 227.nu.51.ea.
Monaſterium ſuccedit in illis, quæ tenentur extra ſanguinem. 229. nume. 62.eadem.
Monaſterium habetur loco filij. eo.nu.65.
Monaſteria ſuccedunt in bonis delatis conuerſis. 230.nu.68.
Monacho non tacite, nec expreſſe profeſſo, ſuccedunt conſanguinei. eo.nu.71.
Monachus vagans apoſtatando, non recuperat bona monaſterio acquiſita. 232.nume.75.
Monaſterium debet reuocare vagantem. 232.nu.78.
Mulieribus non conueniunt negociationes. 260.nu.34.q.9.
Multum differunt viuere commode, & ſine penuria. 280.nu.15.ea.
Miles ſeculi, & miles cæleſtis æquiparantur. 291.nu.9.q.10.
Maius bonum eſt in ſacerdotio, quam in alijs ordinibus. 381.nu.7.q.16.
Magis lucroſa magis deſiderabilia. eo.nu.9.
Merita, & ſeruitia probari debent reſpectu Cameræ. 400.nu.53.q.17.
Mulier obligata pro ſpolijs non iuuat ſe beneficio velleiani. 403.nu.66.ea.

Negotia

NEGOTIA lucri,& cupiditatis ſunt interdicta monachis,& clericis. 48.nu.43.q.2.
Negociatio quæ non fit cauſa lucri,non eſt prohibita. 50.nu.45.ea.
Negocium ſeculare non poteſt diffiniri,quia multiplex. 52.nu.52.ea.
Negocians intendens principaliter ad lucrum, eijcitur de templo paradiſi. 53.nu.54.ea.
Negocia ſecularia prouenientia ex carnis concupiſcentia, ſunt prohibita. 57.nu.59.ea.
Non eſt curandum de verbis,quia ſunt accõm odanda materiæ. 59.nu.68.ea.
Nullus niſi pro peccato mortali excommunicatur. 59.nu.69.ea.
Nihil tam naturale, quã rem acquirere de volũtate tradentis. 63.nu.80.ea.
Negociationes ſunt interdictæ clericis omni iure. 66 nu.86.ea.
Non reperitur iure cautum,quòd clericus ſatiſdet. 86 nu.23.q.3.
Non eſt prohibitum vendere fructus decimarum,& oblationũ. 89.nu.34.q.3.
Nihil debet ab eccleſia accipere,qui habet aliunde vnde viuat.§.ſed in contrarium. 91.nu.2.
Nullus clericus dicitur habere dominium ſui beneficij.§.ſed in contrarium. 92.nu.6.eadem.
Nomine cibariorum,non veniunt veſtimẽta.§.ſed in contrariũ.94.nu.13.ea.
Nomine alimentorum veniunt veſtes, & habitatio.§.ſed in contrarium.eo. nu.14.ea.
Nullus eſt proximior clerico,quam eccleſia.eo.§. 101.nu.36.ea.
Non eſt aliquod dominiũ,vel poſſeſſio clericorũ in rebus eccleſiæ. 111.nu.17.
Non valet ſtatutum per quod minuitur cultus diuinus. 145.nu.5.q.4.
Non poteſt fieri exequutio pro debitis clerici in fructibus pro victu aſſignatis. 171.nu.10.q.6.
Non conſumpta per clericum,reſeruantur eccleſiæ. 172.nu.12.q.6.
Non reperitur iure cautum,quòd clericus præſeruet ſibi portionem pro victu aſſignatam,non conſumptam. 174 nu.19.q.6.
Non põt Papa ab vna eccleſia auferre,& dare alteri ſine cã. 188.nu.6.q.7.
Non valet diſpoſitio niſi facta mentione de licentia, ſecundum aliquos. 192.nu.25.q.7.
Non ſufficit habere auctoritatem gerendi,niſi quis gerat eo modo,quo poteſt. 192.nu.26.ea.
Nõ valet diſpoſitio Papę cõtra legẽ,niſi de lege faciat mẽtionẽ.194.nu.39ea.
Non poſſumus de actis Papæ iudicare. 197.nu.51.q.7.
Nihil habens nihil dat. 223.nu.28.q.8.
Non valet conſuetudo contra canones præceptiuos, vel prohibitiuos. 2.7. nu.54.ea.

Non mendicantes,non poſſunt acquirère ſibi in particulari. 228.nu.56.ea.
Non valet ſtatutum excludens clericos a ſucceſſione. 235.nu.4.q.ea.
*Non exiſtẽtibus deſcẽdentibus ſuccedũt aſcẽdẽtes,& collaterales.*237.n.10.
Non eſt licitum artificium clerico,quando ei eccleſia ſufficit. 245.nu.38.
Negociatio quæ fit non lucri cauſa,non eſt prohibita. 246.nu.42.ea.
Non eſt prohibitũ lucrũ,quod prouenit ex opera,& rebus clerici. eo.nu.43.
*Non ſunt mutanda,quæ certã ſemper habuerũt conſuetudinẽ.*249.nu.62.ea.
Nihil habens,dare non poteſt. 259.nu.27.q.9.
Non eſt facienda præſumptio captioſa alicui. 268.nu.28.
Nullus niſi prælatus habet officium acquirendi pro eccleſia. 270.nu.37.
*Nõ arctatur hæres ad ꝓbãdũ bona eſſe ex induſtria acquiſita.*272.nu.48.ea.
Non poteſt clericus de fructibus eccleſiæ ſibi acquirere. 274.nu.51.ea.
Nemo debet proprijs expenſis militare. 284.nu.32.
Nulla antiqua poſſeſſio iuuat mala fide poſſidentem. 353.nu.44.q.14.
Negociator clericus,vt peſtis vitandus. 367.nu.9.q.15.
Non eſt præſumendum hæredem velle poſſidere alio nomine, quam vt defunctus. 377.nu.28.ea.
Negocia ſunt prohibita tantum beneficiatis. 378.nu.32.
Non eſt neceſſaria ſententia declaratoria, quando eſt notorium ſpolia prouenire ex beneficijs,vel ex illicite negociatis. 390.nu.16.q.17.

O

OMNE *peccatum,quod eſt contra præceptum legis naturalis, & diuinæ mortale eſt.* 59.nu.67.q.2.
Occultus peccator,nõ tenetur reſtituere fructus medij tẽporis. 62.nu.77.ea.
Oportet fieri traditionem a viuente illarum rerum quas donat clericus ſ.ſtãtibus. 107.nu.11.q.3.
Oblata eccleſiæ,Deo oblata dicuntur. 125.nu.18.q.3.
Odioſa conceſſio,reſpicit primum actum tantum. 122.nu.19.q.7.
Omnis lis finitur iuramento. 336.nu.28.q.13.
Oblata eccleſiæ,Deo ſunt oblata. 349.nu.29.q.14.
Obligatus exigere ſpolia,ſi deficit tenetur de ſuo. 398.nu.39.q.17.
Occupantes ſpolia ſunt ſuſpenſi. 401.nu.58.ea.
Omnes contractus cameræ,ſunt contractus bonæ fidei. 407.nu.90.q.17.

P

PRAEDIVM *emptũ de pecunia eccleſiæ,efficitur eccleſiæ.* 11.nu.13.q.1.
Papa ſine cauſa,poteſt imponere penſionem in beneficijs. 15.nu.22.q.1.
Papa eſt dominus omnium beneficiorum. 20.nu.35.q.1.
Papa pro neceſſitatibus Sedis Apoſtolicæ, ſolet reſeruare fructus beneficiorum. 20.nu.37.q.1.
Papa vtitur prouentibus beneficialibus,vti vult. eo.nu.38.q.1.
Papa Chriſti vicarius cum omnimoda poteſtate. 20.nu.40.q.1.

Papa

Papa poteſt tollere ius quaſitum ex lege ſua. 21.nu 42.q.1.
Papa concedit, & concedere ſolet monachis licentiam teſtandi de fructibus eccleſiarum. 21.nu.43.q.1.
Papa poteſt reuocare gratiam, poſt ius alteri quaſitum. 24.nu.49.q.1.
Papa ſolet eximere annexũ ſpoliorũ etiã collegia etiã vniuerſitates imo ciuitates & regna. 26.nu.52.q.1.
Peccatum tale eſt, qualis eſt finis per quem fit. 53.nu.53.q.2.
Perſonæ quibus creditur, quòd lenitate potius, quã liberalitate vendant. 54. nu.58.eadem.
Pœna clerici negociatoris. 58.nu.66.ea.
Peccatum mortale notorium, inducit ſuſpenſionem, vt quis non exerceat officium ſuum. 62.nu.75.ea.
Paria iudicantur non fieri, & fieri non recte. 62.nu.76.ea.
Papa, & Imperator non poteſt diſponere, ꝙ ſtetur dicto vnius teſtis in praiudicium tertij. 70.nu.102.ea.
Prælatus poteſt alienare mobilia eccleſiæ, quæ ſeruando non poſſunt ſeruari. 81.nu.1.q.3.
Prælatus habet liberam diſpenſationem in fructibus. eo.nu.3.ea.
Prælatus in diſponendo de rebus eccleſiæ, debet habere Deum ante oculos. 82.nu.8.ea.
Prælatus tenetur de fructibus eccleſiæ, alere conſanguineos. 83.nu.10.ea.
Prælatus tenetur de culpa per eum in rebus eccleſiæ commiſſa. 86.nu.24.ea.
Prælatus regularis, non poteſt teſtari etiam ſi ſit Cardinalis. 83.nu.15.ea.
Prælatus ſecularis intuitu perſonæ acquirens, ſibi acquirit, regularis vero acquirit eccleſiæ. 84.nu.17.ea.
Practica quam debet ſeruare dans aliquid de rebus eccleſiæ. 85.nu.19 ea.
Præſumitur eſſe eccleſiæ illud, quod poſſidet prælatus poſt adeptam prælaturam. 88.nu.33.ea.
Penſionarius tranſmittit terminos penſionis non exactos, ad hæredes ex teſtamento, & ab inteſtato. 115.nu.5.q.3.
Penſio eſt quid prophanum. 116.nu.6.ea.
Penſiones etiam laico aſſignari ſolent. 117.nu.9.ea.
Penſio aſſignatur cauſa alimentorum. eo.nu.10.
Penſiones decurſæ non ſolutæ in vita, tranſmittuntur ad hæred. etiam ab inteſtato. eo.nu.12.
Pro eccleſia, ſemper benigna fit interpretatio. 101.nu.2.q.3.
Prohibitio teſtandi, eſt de iure poſitiuo. 147.nu.13.q.4.
Principes ſeculares, non poſſunt conſtituere legem in rebus eccleſiæ. 152. nu.25.q.4.
Priuilegio dubio, inſpicitur intentio concedentis. 157.nu.7.q.5.
Põt clericus dare cõſanguineis ad ſubueniẽdũ, nõ ad illos ditãdũ. 170.n.8.q.6.

Papa concedit licentiam teſtandi,de acquiſitis parce viuēdo 173.nu.15.q.6.
Prælatus habet viuere cum ſuis famulis,de bonis eccleſiæ. 181.nu.6.q.7.
Prælatus licite remunerat de bonis eccleſiæ illū, qui inſeruiuit eccleſiæ. 181.nu.7.q.7.
Pro remuneratione ſeruitij eccleſiæ impenſi, poſſunt alienari res eccleſiæ. eo.nu.8.ea.
Per canones antiquos non poterat clericus habere propria. 182.nu.15.
Perſonæ incapaci regulariter legari non poteſt. 184.nu.23.ea.
Patrimonium eccleſiæ eſt cōmune, & propterea nullus ſibi appropriet. 185.nu.33.eadem.
Papa vicarius Chriſti,non habet diſſipare bona Dei. 186.nu.43.ea.
Pro cōmuni vtilitate datū, vſibus particularibus nō eſt applicādū.eo.nu.44.
Papa in beneficialibus,& in bonis beneficiorum dominus. 187.nu.51.ea.
Papa in beneficialibus poteſt quē ſuo iure priuare ſine cauſa.188.nu.52.ea.
Papa Vicarius Chriſti cum omnimoda poteſtate in terris. eo.nu.5.
Papa habet plenitudinem poteſtatis. eo.nu.6.
Papa in bonis beneficiorum,habet omnimodam poteſtatem. 189.nu.8.ea.
Papa poteſt ſubijcere eccleſiā alteri,& iura vnius alteri dare. eo.nu.9.
Papa facit monachum profeſſum teſtabilem. eo.nu.10.
Præſumitur teſtator voluiſſe vti facultate quam habet. 193.nu.27.q.ea.
Paria ſunt non teſtari,& inutiliter teſtari. eo.nu.29.
Præſumitur quis facere actum,ex capite quo ſibi eſt vtile. eo.nu.31.
Priuilegium teſtandi,eſt priuilegium aliquid faciendi. 194.nu 36.ea.
Priuilegium faciendi, nunquam perditur. eo.nu.37.ea.
Papa cōcedit quotidie priuilegiū teſtādi,etiā collegijs Roma.curiæ.eo.nu.41.
Papa,ſi non poſſet concedere licentiā,teſtandi,non concederet.196.nu.44.ea.
Papa præſumitur motus ex cauſa rationabili. 196.nu.44.ea.
Papa faciens ad ſupplicationem,ſi non apparet cauſa, præſumitur motus ad importunitatem. eo.nu.46.
Papa concedit licentiam ex certa cauſa. eo.nu.47.ea.
Papa poteſt facere de vno aliud. 197.nu.55.ea.
Papa Chriſti Vicarius,& Dei locumtenens. eo.nu.56.
Papa omnia diſponit,& iudicat. eo.nu.57.
Papa non eſt,qui dicat cur ita facis. eo.nu.58.
Papa diſpēſat in omnibus,in quibus nō reperitur expreſſe prohibitū.eo.n.59.
Papa poteſt aſſignare penſionem etiam laico,etiam ſine cauſa. eo nu.61.
Papa in beneficialibus dominus. 198.nu.61.
Papa ſanctus reputatur. eo.nu.63.ea.
Prohibitio teſtandi clericis,eſt de iure poſitiuo. eo.nu.64.
Papa regulariter non diſpenſat ſupra ius diuinum. eo.nu.65.
Papa in licentia teſtandi,diſpenſat ſine cauſa. eo.nu.66.

Papa

Papa quotidie concedit monachis licentiam teſtandi. 199.nu.68.ea.
Pium eſt illius adimplere voluntatem,qui loqui non poteſt. 224.nu.34 q.8.
Pretium non prædium,vſu conſumitur. 226.nu.45.ea.
Profeſſo habenti filios,ab inteſtato ſuccedit monaſterium ,filijs legitima remanente. 231.nu.73.ea.
Penſio poteſt aſſignari etiam laico. 243.nu.26.ea.
Penſionarius non tenetur dicere officium. eo.nu.27.
Penſio videtur aſſignata pro alimentis. eo.nu.29.ea.
Per artificium clericus,licite ſibi victum parat. 244.nu.34.ea.
*Pars ſuperabũdãs de fructibus eccleſiæ, erogatur in pauperes.*257.n.11.q.9.
Præbendæ ad quid dentur canonicis. 259.nu.27.ea.
Punitur clericus male diſpenſans. 263.nu.50.ea.
Præſumitur contra prælatum,qui non fecit inuentarium. 265.nu.6.
Præſumitur ſemper pro eccleſia,niſi hæres probauerit. eo.nu.8.
*Parificãtur in acquiſitis per clericum patrimonium,& induſtria.*268.nu.30.
Propter culpam prælati defertur eccleſiæ iuramentum in litem. 271.nu.42.
Prælatus emens nomine eccleſiæ,acquirit eccleſiæ dominium , & poſſeſſionẽ. 273.nu.49.ea.
Perſona litterata prodeſt eccleſiæ vniuerſali. 281.nu.22 ea.
*Prælatus tenetur ſoluere omnia debita ſui prædeceſſoris,ſi nõ fecit inuẽtariũ: ſi fecit tenetur pro viribus hæreditarijs ſecũdum aliquos.*289.nu.2.q.10.
Prælatus pro ſua ſuſtentatione poteſt pignorare rem eccleſiæ,quam ſucceſſor tenetur reluere. 290.nu.6.ea.
Poteſt fieri alienatio de rebus eccleſiæ,pro ſolutione debitorũ. 292.nu.10.ea.
Pro ſuſtentatione clerici,non poſſunt vendi res eccleſiæ. 297.nu.20.ea.
Penſiones ſunt quid profanum. 300.nu.28.ea.
*Penſiones non exactæ,tranſmittuntur ad hæredes ab inteſtato.*301.nu.30.ea.
Prælatus poſſidet nomine eccleſiæ,& vt commẽdatarius. 327.nu 11.q.12.
*Princeps non tollit,quæ ſunt de iure naturali,vel gentium.*331.nu.11.q.13.
Pactis,& conuentionibus eſt ſtandum. 336.nu.30.ea.
Pauper non tenetur vltra,quam facere poteſt. 340.nu.41 ea.
Per paupertatem actus redditur inanis. eo.nu.42.
Pauperes cancellantur,de libro extimi. 341.nu.44.ea.
Præſcriptio operatur vti decretum. 343.nu.4.q.14.
Præſcriptio eſt ſimilis ſolutioni. 344.nu.5.ea.
Præſcriptio prodeſt fideiuſſori. eo.nu.6.
Præſcriptione firmatur,quòd alias eſt inualidum. eo nu.7.
Præſcribuntur etiam patrimonialia Cæſaris. 348.nu.23.
Parietes eccleſiæ mortuo prælato poſſident vendicant &c. 350.nu.30.
Prohibitum alienari vſucapi. 352.nu.37.
Perſona hæredis,cenſetur vna cum perſona defuncti. 355.nu.53.ea.

Prælatus tenetur acquirere eccleſiæ. 365.nu.3.q.15.
Prælatus habet interdictum vnde vi ad bona eccleſiæ. 367.nu.11.ea.
Præbendarius poſſidet bona nomine eccleſiæ. 368 nu.12.ea.
Præſumere negocium in clerico, eſt præſumere delictum in eo. 369.nu.16.ea.
Prælatus non præiudicat eccleſiæ, ſi poſſeſſionem legat aut dimittit.
Probat Camera ſi prætendat fuiſſe acquiſitum ex negociatione.
Præſcriptio contra eccleſiam currit ſpatio.40.annorum. 391.nu.18.q.17.
Poſſeſſor tenetur ad omnia ſpolia, & ad annexa. 392.nu.20.ea.
Pro camera valet promiſſio ſine ſtipulatione, ſine cauſa. 400.nu.54.ea.
Prædia acquiſita de ſpolijs ſunt exempta. 406.nu.85.ea.
Pro rebus cameræ agi poteſt ex officio, & iudex ſupplex in his, quæ ſunt facti. 407.nu.86.ea.
Pactum vt quis ingrediatur propria auctoritate, non ligat cameram.
Pro camera agitur ex ſola pollicitatione. 408.nu.89.ea.
Præſumitur in dubio pro hypoteca cameræ. 409.nu.96.ea.
Poteſt ferri ſententia pro camera, etiam ipſa non inſtante. 409.nu.98.ea.

Q.

QVID ſit ſpolium in ſingulari prolatum. 4.nu.6.q.1.
Quæ venatio ſit permiſſa, & interdicta clericis. 36.nu.6.q.2.
Quādo liceat monachis cōducere terras, & habere ad firmā. 36.nu.10.ea.
Quæ ſint perſonæ miſerabiles. 38.nu.20.ea.
Quæ cōcurrere debēt, vt religioſus, & monach⁹ aduocare poſſit. 41.nu.27.ea.
Quid ſit artificium. 46.nu.37.ea.
Quid ſit proprie negociatio. ibidem.nu.38.
Quid ſit mercator. 47.nu.40.ea.
Quidquid plus iuſto pretio appètit homo, turpe lucrum eſt. 52.nu.50.ea.
Quibus modis negociatio licita fit illicita. eo.nu.51.
Quatuor requiſita ad validitatem contractus emptionis. 54.nu.57.ea.
Quilibet præſumitur negociari cauſa cupiditatis, nō neceſſitatis. 57.n.64.ea.
Quod illicite acquiſita ſpectent ad cameram declarat bulla Pauli iiij. 74. nu.112 eadem.
Quod in vno eſt prohibitum, in cæteris videtur permiſſum. 81.nu.2.q.3.
Quantitas rei facit donum licitum, & illicitum. 83.nu.15.ea.
Quid ſit beneficium habens adminiſtrationem. 84.nu.17.ea.
Qui ſint perſonaliter, & ſimpliciter beneficiati. eo.nu.18.
Quæ expēſæ deducātur de fructibus eccleſiæ.§.ſed in contrariū. 93.nu.9.ea.
Quæſita de rebus eccleſiæ, eccleſia vendicat.eo.§. 98.nu.28.ea.
Quæ interuenire debēt in alienatione rerū eccleſiæ.§.ſtantibus. 101.nu.1.ea.
Quæ ſint illa, quæ ſeruando ſeruari non poſſunt.eo.§. 102.nu.5.ea.
Quæ dicatur minima, vel modica quantitas.eo.§. 106.nu.7.ea.
Quatuor caſus in quibus clericus diſponit, de rebus eccleſiæ. eo.nu.8.

Quando permixtim eſt facta acquiſitio per clericum, iudicis eſt arbitrium quantum de patrimonialibus, de artificio, aut doctrina, & de eccleſiaſticis ſit acquiſitum. 130.nu.32.ea.
Quando ſit ſumendum argumentum a contrario ſenſu. 158.nu 10 q.5.
Quare licentia conceſſa teſtandi per pœnitentiariam dicatur per viam iuſtitia. 179.nu.2.q.7.
Quare in licentia ponitur clauſula, parce viuendo acquiſitis. 182.nu.13.ea.
Qui poteſt teſtari, poteſt codicillari. 183.nu.21.ea.
Quare bona eccleſiarũ ſunt diuiſa eccleſijs diuerſorũ locorũ. 185.nu.33.ea.
Quare bonorum eccleſiæ gubernatio ſit prælatis conceſſa. eo.33.ea.
Quod clericus poſſit alienare de rebus eccleſiæ, ſi tantundem de ſuo contulit, intellige ſi contulit ante alienationem. 186. nu.48. ea.
Quod in licentia teſtandi apponitur in pios, & nõ pios vſus. 190.nu.15.ea.
Quotidie per quemlibet obtinetur licentia teſtandi pro qualibet ſumma a Papa. 191.nu.16.eadem.
Quomodo intelligatur regula, qui poteſt teſtari põt codicillari. 192.nu.20.ea.
Qui & quales ſint mendicantes. 220.nu.4.q.8.
Qui ſint regulares non mendicantes. 221.nu 6.ea.
Quilibet de populo agere poteſt ad legata ad pias cauſas. 224 nu.35.ea.
Quæ vagans acquirit monachus, acquirit monaſterio. 232.nu.77.ea.
Quare clericus non poteſt locare operam ſuã per totum diem. 245.nu.35.ea.
Quis dicatur honeſte, vel inhoneſte negociari. eo.nu.40.
Quando ſit licitum clerico negociari. 246.nu.45.ea.
Quando relictum clerico, aut parocho intelligitur relictum intuitu eccleſiæ, vel perſonæ. 248.nu.59.ea.
Quæcunque acquiſita ex officijs, vadunt ad conſanguineos. 249.nu.61.ea.
Quale ſit peculium aduenticium clericorum. 256.nu.2.q.9.
Quod in laico eſt aduentitium, in clerico eſt quaſi caſtrenſe. eo.nu.3.
Quid ſit luxuria. 257.nu.9.ea.
Quidquid habent clerici, ſunt bona pauperum. eo.nu.10.
Quando mulier præſumatur acquiſiſſe de bonis ſuis. 260.nu.33.ea.
Quicunque poſſideat, præſumptio eſt pro eccleſia. 264.nu.3.ea.
Quas expenſas factas per clericum approbet iudex. 266.nu.16 ea.
Quando præſumatur pro eccleſia. eo.nu.18.
Quæ bona defuncti clerici occupet eccleſia, & quæ hæres. 267.nu.30.ea.
Quando conſtat clericum ante beneficia habuiſſe patrimonium, agens probet. 269.nu.33.ea.
Quando hæres inſtitutus, occupans relicta per clericum, incidat in pœnam. 272 nu.44.ea.
Quando vicarius eccleſiæ, præſumitur acquiſiſſe de bonis eccleſiæ. eo.nu.46.
Quando rector eccleſiæ, præſumitur acquiſiſſe de bonis eccleſiæ. eo.nu.47.

Quid ſit adminiſtrationem habere in eccleſia. 176.nu.34.ea.
Quid ſit prælationem habere in eccleſia. 276.nu.54.ea.
Quãdo legatũ factũ canonicis, pſumitur factũ eccleſiæ, vel ſingulis. eo.nu.59.
Quãdo dicitur, quod acquiſita per prælatum, præſumũtur eccleſiæ acquiſita, intellige quando contentio eſt cum eccleſia, ſecus ſi cum alio. eo.nu.60.
Quando officialis præſumitur acquiſiſſe de bonis reipublicæ. 277.nu.61.ea.
Quando tutor præſumatur acquiſiſſe de bonis pupilli. eo.nu.62.
Quomodo intelligatur beneficium ſufficiens clerico. 280 nu.12.ea.
Quomodo intelligatur illud, quod eccleſia habet ſufficere clerico & ſuis. 283.nu.23.ea.
Quomodo iudicatur ſufficientia beneficij. 282.nu.24.ea.
Quæ ſcientia requiritur in epiſcopo, & alijs inferioribus. eo.nu.26.
Quid continetur appellatione fructuum. 283.nu.28.ea.
Quando eccleſia tenetur ad expenſas litis factæ pro ipſa. 297.nu.19 q.10.
Quando clericus habet ſatisfacere debita de patrimonio. 301.nu.27.ea.
Quotidianæ diſtributiones acquiruntur clerico. eo.nu.28.
Quod non mutatur ſtare non prohibetur. 315.nu.1.q.11.
Quid ſit quaſi figura iudicij. eo.nu.3.
Quid ſit ſtrepitus iudicij. 319 nu.20.q.ea.
Quid importet clauſula vocatis vocandis. 322.nu.31.ea.
Quid importet clauſula appellatione remota. eo.nu.34.
Quilibet laicus poteſt agere pro recuperatione ſpoliorum nomine cameræ. 327.nu.14.q.12.
Quid importet verbum ſine ſtrepitu. 330.nu.4.q.13.
Quid importat clauſula, ſola facti veritate inſpecta. eo.nu.6.
Quando iudex delegatus poſſit recuſari. 333.nu.20.ea.
Quando de iure canonico, vel ciuili ordinarius poteſt recuſari. eo.nu.21.
Quid ſit tranſactio. 336.nu.31.ea.
Quid ſit res iudicata. 337.nu.33.ea.
Quæ requiruntur ad ſubſtantiam præſcriptionis. 345.nu.12.q.14.
Quid ſint ſpolia. eo.nu.13.
Quæ actiones competunt contra inuadentem ſpolia. 354.nu.45.ea.
Quod non eſt ex fide peccatum eſt. eo.nu.47.
Quomodo intelligat bona fides. eo.nu.48.
Quæ eccleſiæ hodie gaudent centenaria. 359.nu.64.
Quomodo probetur centenaria. eo.nu.65.
Quilibet ordinari debet ad beneficium. 366.nu.7.q.15.
Quodlibet beneficiũ pſumitur habere redditũ pro victu duorũ. 370.n.19.ea.
Quis præſumitur talis eſſe, qualem eſſe requirit qualitas beneficij. 380. nu.3.q.16.
Quilibet præſumitur eſſe talis, qualem habitum portat. eo.nu.5.

Quilibet

Quilibet admittitur ad intentandum interdictum pro rebus Cameræ. 404. numero 74.q.17.
Quilibet agit pro iniuria illata Cameræ. eo.nu.75.
Quilibet pro Camera agit ſine mandato: 405.nu.76.ea.
Quilibet poteſt ſtipulari pro camera. 407.nu.88.ea.

R

Res empta de pecunia aliena nomine ſuo,eſt ementis. 19.nu.34.q.1.
Romani curiales exempti a ſpolijs. 23.nu 48.q.1.
Reprobatio glo in c. præſenti, de offi. ordin. quæ diſtinguit inter fructus ſimplicis beneficij,& habentis adminiſtrationem. 25.nu.51.q.1.
Ratio quare clerici ſeculares, poſſunt neceſſitate inſtante, habere res conductas eorum nomine,monachi vero non. 36.nu.10.q.2.
Ratio quare non licet epiſcopis aduocare. 38.nu.18.q.2.
Religioſus non habet velle neque nolle. 49.nu.44.q.2.
Rex poteſt donare de rebus regni moderate. 84.nu.16.q.3.
Res quæ proueniunt de fructibus eccleſiæ,vendi non poſſunt. 89.nu.35.
Ratio quare in rebus eccleſiæ alienandis,non requiritur ſubſcriptio, niſi in caſibus expreſſis. §.ſtantibus. 101.nu.2.ea.
Rei vendicatio competit eccleſiæ,contra quemcunque. 99.nu.31.ea.
Res eccleſiæ ſunt prælatorum quoad adminiſtrationem,pauperum quoad ſuſtentationem. 125.nu.18.ea.
Ratio quare clericus magis poſſit donare,quam legare. 135.nu.4.ea.
Religioſus profeſſus tria ſubſtantialia prohibetur teſtari,ſecus ſi non profitetur. 148 nu.18.ea.
Regularium,alij mendicantes,alij non mendicantes. 220.nu.2.q.8.
Regularibus mendicantibus habere propria regula prohibet. eo.nu.3.
Religio clericorum ſocietatis Ieſu inter mēdicantes cōputatur. 221.nu.5.ea.
Regula fratrum Minorum eſt fundata in arctiſſima paupertate. eo.nu.9.
Regula fratrum minorum non poteſt gloſari. 224.nu.30.ea.
Rei vendicatio competit dominium habenti. 227.nu.49 ea.
Religioſi non ſuccedunt in illis,quæ non poſſunt pertinere niſi ad hæredes ſanguinis. 228.nu.59.ea.
Religioſi non aduocant,nec procurant. 247.nu.54.ea.
Ratio quare clericus acquiſitum pro miſſis,faciat ſuum. 248.nu.57.
Relictum clerico adminiſtrationem non habenti, videtur relictum intuitu perſonæ. 259.nu.24.q.9.
Relictum intuitu perſonæ,non acquiritur eccleſiæ. eo.nu.25.
Res de quibus dubitari pōt,an ſint eccleſiæ,occupabit eccleſia. 261.n.39.ea.
Res relictas per clericū nō petit eccleſia vt hæres,ſed vt domina. 267.nu.21.
Religioſus regulariter non dicitur poſſe habere propria. 276.nu 56.ea.
Redditus futuri beneficiorum pro eccleſia obligantur. 292.nu.11.q.10.

Rector patiens rem eccleſiæ præſcribi,tenetur eccleſiæ. 346.nu.16.q.14.
Res eccleſiæ,vel principaliter,vel ſecundario ad Papam ſpectantes,præſcribuntur. 347.nu.16.ea.
Res fiſci tam vacantes,quam denuntiatæ præſcribuntur. 347.nu.20.ea.
Rei eccleſiæ poſſeſſio nũquã vacat,nec etiã per mortẽ prælati. 349.nu.26.ea.
Relictum eccleſiæ, Deo relictum cenſetur. eo.nu.27.
Res eccleſiæ non poſſunt præſcribi ſine titulo,& bona fide. 354.nu.50.ea.
Requiritur centenaria in rebus vicariorum Rom.eccleſiæ. 356.nu.55.ea.
Res eccleſiæ alienantur cum ſolennitatibus. 357.nu.58.ea.
Regulariter currit annus ad faciendum ſe promoueri. 380.nu.4.q.16.
Reſpectu eccleſiæ, & cameræ,attenditur leuior conditio. 398.nu.41.q.17.
Regulariter non eſt recedendum a verbis teſtatoris. eo.nu.41.
Rei emptæ de pecunia eccleſiæ, acquiritur cameræ nedum dominium, ſed & actio perſonalis. 402.nu.60.ea.
Res inter alios acta,prodeſt cameræ contra regulam. 409.nu.97.ea.

S

SPOLIA ſunt exuuiæ. 4.nu.5.q.1.
Sacerdotes in multis caſibus licite aduocant. 38.nu.19.q.2.
Ci decedat clericus poſt menſem Aug.& ante calen.Martij,fructus anni ſequentis ſunt eccleſiæ. 85 nu.20.q.3.
Si ædificas de rebus eccleſiæ in ſolo tuo,ſolum cedit ædificio.§.ſed in contrarium. 98.nu.29.q.3.
Si prælatus confert res eccleſiæ in conſanguineos,fur eſt.eo.§. eo.nu.38.
Si clericus diſtrahit fructus beneficij, & donat pecuniam amico valet donatio.§ ſtantibus. 111.nu.16.ea.
Seruatur conſuetudo,quæ non eſt grauis cameræ. 154.nu.3.q.5.
Suum videtur illud,quòd poteſt vendicari. 169.nu.5.q.6.
Seruitium impenſum prælato,dicitur impenſum eccleſiæ. 180 nu 5.q.7.
Secundum Abb.licentia teſtãdi,non datur ſine magna cauſa. 186.nu.40.ea.
Subtrahens bona eccleſiæ,videtur necari pauperes. 186.nu.45.ea.
Sufficit licentiã ſuperuenire monacho poſt conditũ teſtamẽtũ. 199.nu.69.ea.
Statutum excludens fœminas, non excludit, ſi maſculus ſit de ordine minorum. 222.nu.11.q.8.
Si frater de obſeruantia tranſeat ad conuentuales, non gaudet priuilegio cõuentualium. 225.nu.38.ea.
Secundum canones,omnes profeſſi habent ſeruare, vel regulam ſancti Benedicti,vel ſancti Auguſtini. 227.nu.51.ea.
Si monaſterium negligit reuocare vacantem, interim acquiſita per eum non cedunt monaſterio. 232.nu.78.ea.
Species bonorum quas poſſunt habere clerici. 236.nu.5.ea.
Suſpicio turpis quæſtus eſt euitãda,tã in vxore,quã in p̃lato. 260.nu.34.q.9.

Si res

Si res relictæ per clericum,ſint in alium translatæ, competit eccleſiæ rei vendicatio. 267.nu.21.ea.
Si patrimonium eſt ſufficiens ad acquiſita,eccleſia vero non,nec in totum,nec in partem,tunc præſumitur pro hærede. 268.nu.26.
Si patrimonium,& eccleſia eſt ſufficiens in totum,vel in partem,tunc acquiſita diuiduntur ſecundum quantitatem vtriuſque. eo.nu.27.
Si dubium ſit vtrũ bona ante, vel poſt ſint acquiſita, defenditur poſſeſſor in poſſeſſione. 269.nu.32.ea.
Semper præſumitur pro eccleſia. 271.nu.40.ea.
Succedens,vel iure inſtitutionis,vel ab inteſtato,licite occupat,quod a Camera eſt poſſeſſum. 272.nu.44.
Sacerdos habet ſemper viuere de fructibus beneficij. 278.nu.1.ea.
Sine ſcientia mundus regi non poteſt. 281.nu.20.ea.
Scientia requiritur ſecundum locum, dignitatem, & ordinem ad quem quis, ſumitur. 282.nu.25.ea.
Stipendiũ datur clerico nõ propter indigẽtiã, ſed pp ſeruitiũ. 285.nu.34.ea.
Succedens in bonis tenetur ad debita. 389.nu.1.q.10.
Sunt prius ſoluenda debita,quam beneficia præſtanda. 294.nu.14.ea.
Seruat curia,quòd clerici cedunt fructus creditoribus. 302.nu.32.ea.
Si clericus nõ habet eccleſiã ſufficiẽtẽ,ſupplet epiſcopus eidẽ. 312.nu.39.ea.
Subſtantialia iudicij. 315.nu.3.q.11.
Subſtantialibus iudicij non poteſt renuntiari. 316.nu.6.ea.
Sex caſus in quibus res empta de pecunia alterius,fit illius cuius eſt pecunia. 325.nu.7.q.12.
Spolia ſunt bona temporalia. 344.nu.10.q.14.
Spolia non ſunt res ſacræ. 346.nu.14.ea.
Spolia ſunt de pertinẽtib. ad Papã principaliter,nõ ſecũdario. 347.nu.18.ea.
Spiritualibus annexa præſcribuntur. 348.nu.25.ea.
Semel Deo dicatum,non reuertitur ad vſus prophanos. 352.nu.40.ea.
Semper præſumitur ignorantia,niſi probetur ſcientia. 354.nu.99.ea.
Succeſſor vniuerſalis,non præſcribit mala fide ſui auctoris. 355.nu.52.ea.
Spolia bene poſſunt præſcribi. 356.nu.54.ea.
Spolia præſcribuntur centenaria præſcriptione. 359.nu.59.ea.
Sacerdos ordinatur ad titulum eccleſiæ. 380.nu.1.q.16.
Seruitus eſt contraria naturæ. 382.nu.12.ea.
Spolia ſunt res eccleſiæ. 386.nu.1.q.17.
Spolia ſunt applicata cameræ ipſo iure. 388. nu. 8. ea.
Spolia ante ſententiam non poſſunt alienari. 393. nu.21.ea.
Spolijs alienatis non agitur reſciſſoria,ſed rei vendicatione. 394.nu.26.ea.
Spolia poſſunt peti etiam ſi conſtitutio ſpoliorum abierit in deſuetudinem. 395.nu.30.ea.

Spolia poſſunt exigi etiam conditione in ſpecifica forma non adimpleta. 358.nu.40.ea.
Solum cedit ædificio facto de pecunia cameræ. 403.nu.63.ea.
Stantibus pluribus inſtrumentis vno tempore factis, præſumptio eſt pro inſtrumentis cameræ. 408.nu.94.ea.
Solutum Cameræ etiam ex falſa cauſa, non repetitur. 409.nu.100.ea.

T

TABELLIONATVS officium vile. 42.nu.29.q.2.
Tractus ad ludum lucrans, non tenetur reſtituere lucrum. 67.nu.91.ea.
Turpia & illicita lucra fiſcus aufert. 69.nu.98.ea.
Tenere non debent ea, quæ fiunt contra ius, habens perpetuam prohibitionis cauſam. 144.nu.2.q.4.
Tres opiniones diuerſæ, penes quẽ ſit dominiũ rerũ eccleſiæ. 184.nu.26.q.7.
Translato monacho ad aliud monaſterium, quando quæſita remaneant ad primum & quando vadunt ad ſecundum. 232.nu.79.q.8.
Termini penſionum non exacti, exiguntur ab hæred. ab inteſtato. 243.nu.31.q.8.
Tutor præſumitur acquiſiſſe ex propria induſtria, non ex bonis pupilli. 259.nu.20.q.9.
Tutor, & prælatus regulariter æquiparantur. eo.nu.21.
Tenet alienatio tutoris, in illis quæ ſeruari non poſſunt. 263.nu.48.ea.
Triplex diſtinctio præſumptionis, circa bona relicta per clericũ. 265.nu.9.ea.
Tollitur præſumptio pro eccleſia, ſi probetur patrimonium, induſtria, vel artificium. 270.nu.35.ea.
Tenetur clericus reſtituere expenſum de fructibus eccleſiæ, vltra debitum. 297.nu.21.q.10.
Tenemur alere, & veſtire illum cuius opera vtimur. 304.nu.34.ea.
Tutus præſcriptione triginta annorum. ſoluens repetit. 343.nu.1.q.14.
Tempus non eſt cauſa entis, nec priuationis. eo.nu.2.
Tempus non eſt modus perdendæ poſſeſſionis. 350.nu.33.ea.
Tempus finitum importat canonem latæ ſententiæ. 359.nu.63.ea.

V

VNDE dicatur verbum ſpoliatum. fol. 4.nu.4.q.1.
Verba reſcripti ſunt improprianda, vt alteri non præiudicetur, etiam ſi reſcriptum ſit in fauorem pie cauſæ. 11.nu.12.q.1.
Vide quæ honeſtæ, & inhoneſtæ negociationes. 48.nu.42.q.2.
Vide multas circunſtantias, quæ faciunt negociationẽ illicitam. 53.nu.55.ea.
Vide caſus quibus licet vendere carius. 54.nu.56.q.2.
Vita hominis eſt prona ad malum. 57.nu.65.ea.
Verbũ alias eſt aduerbiũ qualitatis, & habet plura ſignificata. 65.nu.82.ea.
Vide remiſſiue quomodo, & quãdo illicite acquiſitũ reſtituatur. 67.nu.92.ea.
verba

Verba reſcripti ſunt potius impropriãda, quam intelligenda in præiudicium tertij. 68. nu. 94. ea.
Verba bullæ illi, contra ſacros canones, ſunt ſublata per aliam bullam Pij quarti. 69. nu. 100.
Vide caſus in quibus illicite acquiſitorum fit reſtitutio. 71. nu. 104. ea.
Vide quid veniat appellatione clericorum. 73. nu. 107. ea.
Vendere fructus, & locare idem eſt. 89. nu. 34. q. 3.
Vide quando, & in quibus caſibus prælatus diſponat de fructibus eccleſiæ. 89. nu. 34. eadem.
Vanæ, & delicatæ expenſæ per clericum non deducuntur de fructibus eccleſiæ. §. ſed incontrarium. 93. nu. 8.
Victus melior, & peior datur ſecundum qualitatem perſonæ. §. ſed in contrarium. 94. nu. 14. ea.
Vide vbi requiratur ſubſcriptio. §. ſtantibus. 101. nu. 2. ea.
Verbum aliquid, demonſtrat modicitatem. eo. §. 107. nu. 9. ea.
Vide tres opiniones diuerſas doctorum, de poteſtate clericorũ circa fructus, & res eccleſiæ. §. & in hac materia. 113. nu. 19. ea.
Vide an condemnato clerico, poſſit fieri exequutio in fructibus pro victu debitis. 129. nu. 31.
Vſuarius tantum facit ſuum, quantum conſumit. 135. nu. 3.
Valet conſuetudo, quòd clericus diſponat de fructibus eccleſiæ, & de acquiſitis de fructibus. 146. nu. 9. q. 4.
Valet conſuetudo, quòd propinqui ſuccedant clerico ab inteſtato, in rebus per eccleſiam acquiſitis. 146. nu. 10. ea.
Valet conſuetudo, quòd fructus pertineant ad defunctum per aliquod tempus. 147. nu. 15. q. ea.
Valet conſuetudo, quòd canonicus poſſit teſtari de fructibus percipiendis anno ſequenti. 148. nu. 20. q. ea.
Vbi ratio legis reddi poteſt vnica, habetur pro expreſſa. 159. nu. 12. q. 5.
Verba dubia interpretantur ſecũdum, quod expedit proferẽti. eo. nu. 13. q. 5.
Vide quid importet dictio et. 160. nu. 16. ea.
Verba debent aliquid operari. 161. nu. 17. q. 5.
Vide de clauſulis, quæ ponuntur in licentia teſtandi ſacræ penitentiariæ. 180. nu. 3. q. 7.
Videtur verius, quòd clericus partem fructuum non conſumptam faciat ſuã, ſi vtatur. 181. nu. 10. ea.
Vniuerſalis eccleſia nunquam moritur. 185. nu. 36. ea.
Valet diſpoſitio, licet non ſit facta mentio de licentia. 192. nu. 27. ea.
Vide quid importet verbum quandocunque. 193. nu. 33. q. 7.
Verbum prolatum a Papa, interpretatur ſecũdum ius canonicum. eo. nu. 35.
Vbi eadem ratio, ibi idem ius ſtatuitur. 223. nu. 25. q. 8. nu. 49.

Vſus

Spolia poſſunt exigi etiam conditione in ſpecifica forma non adimpleta. 3;8. nu.40.ea.
Solum cedit ædificio facto de pecunia cameræ. 403.nu.63.ea.
Stantibus pluribus inſtrumentis vno tempore factis, præſumptio eſt pro inſtrumentis cameræ. 408.nu.94.ea.
Solutum Cameræ etiam ex falſa cauſa, non repetitur. 409.nu.100.ea.

T

TABELLIONATVS *officium vile.* 42.nu.29.q.2.
Tractus ad ludum lucrans, non tenetur reſtituere lucrum. 67.nu.91.ea.
Turpia, & illicita lucra fiſcus aufert. 69.nu.98.ea.
Tenere non debent ea, quæ fiunt contra ius, habens perpetuam probibitionis cauſam. 144.nu.2.q.4.
Tres opiniones diuerſæ, penes quẽ ſit dominiũ rerũ eccleſiæ. 184.nu.26.q.7.
Tranſlato monacho ad aliud monaſterium, quando quæſita remaneant ad primum, & quando vadunt ad ſecundum. 232.nu.79.q.8.
Termini penſionum non exacti, exiguntur ab hæred. ab inteſtato. 243. nu.31.q 8..
Tutor præſumitur acquiſiſſe ex propria induſtria, non ex bonis pupilli. 259. nu.20.q.9.
Tutor, & prælatus regulariter æquiparantur. eo.nu.21.
Tenet alienatio tutoris, in illis quæ ſeruari non poſſunt. 263.nu.48.ea.
Triplex diſtinctio præſumptionis, circa bona relicta per clericũ. 265.nu.9.ea.
Tollitur præſumptio pro eccleſia, ſi probetur patrimonium, induſtria, vel artificium. 270.nu.35.ea.
Tenetur clericus reſtituere expenſum de fructibus eccleſiæ, vltra debitum. 297.nu.21.q.10.
Tenemur alere, & veſtire illum cuius opera vtimur. 304.nu.34.ea.
Tutus præſcriptione triginta annorum ſoluens repetit. 343.nu.1.q.14.
Tempus non eſt cauſa entis, nec priuationis. eo.nu.2.
Tempus non eſt modus perdendæ poſſeſſionis. 350.nu.33.ea.
Tempus finitum importat canonem latæ ſententiæ. 359.nu.63.ea.

V

VNDE *dicatur verbum ſpoliatum.* fol. 4. nu.4.q.1.
Verba reſcripti ſunt impropriãda, vt alteri non præiudicetur, etiam ſi reſcriptum ſit in fauorem pie cauſæ. 11.nu.12.q.1.
Vide quæ honeſtæ, & inhoneſtæ negociationes. 48.nu.42.q.2.
Vide multas circunſtantias, quæ faciunt negociationẽ illicitam. 53.nu.55.ea.
Vide caſus quibus licet vendere carius. 54 nu.56.q.2.
Vita hominis eſt prona ad malum. 57.nu.65.ea.
Verbũ alias eſt aduerbiũ qualitatis, & habet plura ſignificata. 65.nu.82.ea.
Vide remiſſiue quomodo, & quãdo illicite acquiſitũ reſtituatur. 67.nu.92 ea.

Verba

Verba reſcripti ſunt potius impropriãda, quam intelligenda in præiudicium tertij. 68. nu. 94. ea.
Verba bullæ illæ, contra ſacros canones, ſunt ſublata per aliam bullam Pij quarti. 69. nu. 100.
Vide caſus in quibus illicite acquiſitorum fit reſtitutio. 71. nu. 104. ea.
Vide quid veniat appellatione clericorum. 73. nu. 107. ea.
Vendere fructus, & locare idem eſt. 89. nu. 34. q. 5.
Vide quando, & in quibus caſibus prælatus diſponat de fructibus eccleſiæ. 89. nu. 34. eadem.
Vanæ, & delicatæ expenſæ per clericum non deducuntur de fructibus eccleſiæ. §. ſed incontrarium. 93. nu. 8.
Victus melior, & peior datur ſecundum qualitatem perſonæ. §. ſed in contrarium. 94. nu. 14. eã.
Vide vbi requiratur ſubſcriptio. §. ſtantibus. 101. nu. 2. ea.
Verbum aliquid, demonſtrat modicitatem. eo. §. 107. nu. 9. ea.
Vide tres opiniones diverſas doctorum, de poteſtate clericorũ circa fructus, & res eccleſiæ. §. & in hac materia. 113. nu. 19. ea.
Vide an condemnato clerico, poſſit fieri exequutio in fructibus pro victu debitis. 129. nu. 31.
Vſuarius tantum facit ſuum, quantum conſumit. 135. nu. 3.
Valet conſuetudo, quòd clericus diſponat de fructibus eccleſiæ, & de acquiſitis de fructibus. 146. nu. 9. q. 4.
Valet conſuetudo, quòd propinqui ſuccedant clerico ab inteſtato, in rebus per eccleſiam acquiſitis. 146. nu. 10. ea.
Valet conſuetudo, quòd fructus pertineant ad defunctum per aliquod tempus. 147. nu. 15. q. ea.
Valet conſuetudo, quòd canonicus poſſit teſtari de fructibus percipiendis anno ſequenti. 148. nu. 20. q. ea.
Vbi ratio legis reddi poteſt vnica, habetur pro expreſſa. 159. nu. 12. q. 5.
Verba dubia interpretantur ſecũdum, quod expedit proferẽti. eo. nu. 13. q. 5.
Vide quid importet dictio et. 160. nu. 16. ea.
Verba debent aliquid operari. 161. nu. 17. q. 5.
Vide de clauſulis, quæ ponuntur in licentia teſtandi ſacræ penitentiariæ. 180. nu. 3. q. 7.
Videtur verius, quòd clericus partem fructuum non conſumptam faciat ſuã, ſi vtatur. 181. nu. 10. ea.
Vniuerſalis eccleſia nunquam moritur. 185. nu. 36. ea.
Valet diſpoſitio, licet non ſit facta mentio de licentia. 192. nu. 27. ea.
Vide quid importet verbum quandocunque. 193. nu. 33. q. 7.
Verbum prolatum a Papa, interpretatur ſecũdum ius canonicum. eo. nu. 35.
Vbi eadem ratio, ibi idem ius ſtatuitur. 223. nu. 25. q. 8. nu. 49.

Vſus

Vſus precij,non vſus prædij,ſtat cum mendicitate. 226.nu.44.q.8.
Vide an moniales poſſint acquirere. 230.nu.69.ea.
Vide per quinque caſus, quis ſuccedat clerico poſt fructus a ſolo ſeperatos. 240.nu.16.
Vide conſtit. Iulij ſuper fructibus inexactis. eo.nu.18.ea.
Vide quis ſuccedat in fructibus commendæ. eo.nu.19.
vide quis ſuccedat in diſtributionibus quotidianis. 241.nu.26.ea.
Vſufructuarius fructus quæſitos ad hæredes tranſmittit. 243.nu.28.ea.
Vſufructuarius fructus reconditos facit ſuos. 264.nu.52.q.9.
vel eccleſia,vel hæres poſſideat,tuenda eſt poſseſſio poſſidẽti.264.nu.2.q.ea.
Vide de bonis clerici, quæ vadunt ad hæredes, & quæ vadunt ad eccleſiã. 266.nu.11.eadem.
Vide quando adminiſtrator præſumitur acquiſiſſe ex induſtria, & quando ex adminiſtratione. 268.nu.31.ea.
Vna præſumptio elidit aliam. 270.nu.38.ea.
Vbi non apparet de tempore,& titulo acquiſitionis,præſumitur pro eccleſia. 271.nu.43.ea.
Vide quando legatum factum Titio epiſcopo,intelligatur factum contemplatione eccleſiæ,vel perſonæ. 276.nu.55.ea.
Verbum victus,etiam veſtimenta comprehendit. 278.nu.2.ea.
vide de cauſis ſuſpitionum,quæ ſunt. 335.nu.25.q.13.
Vide de effectu tranſactionis. 337.nu.32.ea.
vide de effectu exceptionis compenſationis. 338 nu.36.ea.
Vide de effectu,ac de priuilegijs paupertatis. 340.nu.45.ea.
Vſucapio,& præſcriptio ſunt inductæ in fauorem publicum.344.nu.7.q.14.
Verbum ſpectare importat principaliter. 347.nu.18.ea.
Vnius rei poſseſſio,penes duos inſolidum eſse non poteſt. 350.nu.32.ea.
verbum pertinere,& ſpectare eſt vnius ſignificati. 351.nu.33.ea.
Verbum pertinere,importat dominium,& poſseſſionem. eo.nu.34.
Verbum alienationis,continet vſucapionem. 353.nu.37.ea.
Verbum pertinet,importat principaliter. 358.nu.59.ea.
verbum ſpectaſſe,importat canonem latæ. 387.nu.5.q.17.
Verbum præſentis temporis.in dubio eſt canon late. 388.nu.7.ea.
vbi ſententia eſt lata a lege,non poteſt reuocari confeſſio. 394.nu.24.ea.
Vide quando confeſſus,& conuictus parificentur. eo.nu.28.
Verbum incurrat,importat pœnam ipſo iure. 396.nu.33.ea.
vbi tractatur de ſalute animarum, non diſputatur de apicibus iuris. 398. nume.36.ea.
valet cõſuetudo per quam eccleſia acquirit rerũ dominium. 400.nu.50.ea.
Valet in fauorem Cameræ contractus factus furore iracundiæ. eo.nu.51.
verba in iudicijs interpretantur in fauorem Cameræ. 405.nu.80.

XISTVS

XISTVS & alij pontifices concedunt curialibus poſſe diſponere de rebus eccleſiæ. 125.nu.22.q.3.

REGISTRVM

† A B C D E F G H I K L M N O P Q R S V V X Y Z.
Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Kk.

Omnes ſunt quaterniones, præter † B C D E duerniones.

ROMÆ, Ex Typographia Vincentij Accolti.
M. D. LXXXV.

471

Cav. G. DI GIACOMO
[illegible] Antico
[illegible]
1971